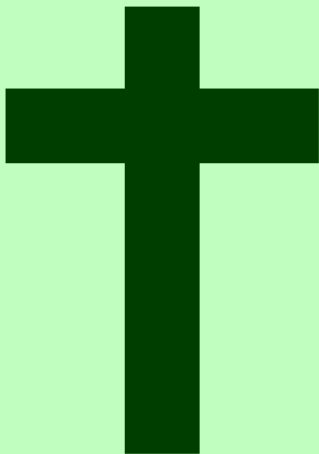

Diža' chawe' kub len
Salmo ka'

New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec,
Yatee)

Diža' chawe' kub len Salmo ka' New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec, Yatee)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080

Contents

MATÍO	1
MARKOS	57
LUKAS	92
ZWA	149
HECHOS	190
ROMANOS	246
1 CORINTIOS	270
2 CORINTIOS	292
GÁLATAS	306
EFESIOS	315
FILIPENSES	323
COLOSENSES	328
1 TESALONISENSES	334
2 TESALONISENSES	339
1 TIMOTEO	342
2 TIMOTEO	349
TITO	354
FILEMÓN	357
HEBREOS	359
ŽEDW	376
1 BEDW	382
2 BEDW	388
1 ŽWA	392
2 ŽWA	397
3 ŽWA	398
JUDAS	399
APOKALIPSIS	401
SALMOS	427

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MATÍO

*Xa xna' gole wdé ka' che Jesús
(Lk. 3:23-38)*

¹ Zzoja' le'e yiche ni lagak xa xna' gole wdé ka' che Jesús, Benne' Criston', Bennen' nake' za'só Dabí, na' lezka' za'só Bran, benne' ka' wnnnita'gake' ža ni'te.

² Bran na' goke' xa Isak.
Isak na' goke' xa Jakob.
Jakob na' goke' xagak Judá len benne' biche'e ka'.

³ Judá na' goke' xagak Fares len Sara. Tamar goke' xna'gak chope' ki.

Fares na' goke' xa Esrom.

Esrom na' goke' xa Aram.

⁴ Aram na' goke' xa Aminadab.

Aminadab na' goke' xa Nasón.

Nasón na' goke' xa Salmón.

⁵ Salmón na' goke' xa Bos, na' Rahab goke' xne'e.

Bos na' goke' xa Obed, na' Rut goke' xne'e.

Obed na' goke' xa Isaí.

⁶ Isaí na' goke' xa Dabí.

Dabín' wnná bi'e benách Israel ka', na' bchag ná'lene' no'len' zga'ale goke' zo'le Uriás. Dabín' len no'len' gógake' xa xna' Salomón.

⁷ Salomón na' goke' xa Roboam.

Roboam na' goke' xa Abías.

Abías na' goke' xa Asa.

⁸ Asa na' goke' xa Josafat.

Josafat na' goke' xa Joram.

Joram na' goke' xa Usías.

⁹ Usías na' goke' xa Jotam.

Jotam na' goke' xa Akás.

Akás na' goke' xa Esekías.

¹⁰ Esekías na' goke' xa Manasés.

Manasés na' goke' xa Amón.

Amón na' goke' xa Josías.

¹¹ Josías na' goke' xagak Jekonías len benne' biche'e ka'.

Benne' ki wnnita'gake' ža na' katen' benne' Babilonia ka' bché'gake'

benne' Israel ka' zej nžeje' gan nbab Babilonia na'.

¹² Jekonías na' goke' xa Salatiel.

Salatiel na' goke' xa Sorobabel.

¹³ Sorobabel na' goke' xa Abiud.

Abiud na' goke' xa Eliakim.

Eliakim na' goke' xa Asor.

¹⁴ Asor na' goke' xa Sadok.

Sadok na' goke' xa Akim.

Akim na' goke' xa Eliud.

¹⁵ Eliud na' goke' xa Eleasar.

Eleasar na' goke' xa Matán.

Matán na' goke' xa Jakob.

¹⁶ Jakob na' goke' xa Jwsé.

Jwsén' goke' benne' byo che Lia.

Lian' goke' xna' Jesús, Benne'

Criston', Bennen' žxen láže'gak

benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légage'.

¹⁷ Ki goken, gokgak xda' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Bran, na' zejte wzóa Dabí. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Dabín', na' zejte bché'gak benne' Babilonia ka' benne' Israel ka' zej nžeje'. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law bché'gake' légage', na' zejte ža bla' Benne' Criston'.

*Da' goken katen' bla' Jesús,
Benne' Cristo
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Ki goken kate' bla' Jesús, Benne' Criston'. Katen' ba bchebe láže' Lia, xna' Jesús, Benne' Criston', wchág ná'lenbe' Jwsé, na' kate' bi na' wchág ná'lene'-be', wyó'o to bi'do' le'be'. Ki goken ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y.
¹⁹ Nak Jwsén', benne' byo che Lian', benne' chawe', san bi gónele' yesbage'e-be' zia lawgak benách ka'. Gónele' wsane'-be' ži žize. ²⁰ Kate' ne zza' láže' Jwsén' kan gone', bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan de Jwsén', na' gože' le':

—Jwsé, za'só Dabí. Bi žebo' si'o Lian', nich gakbe' zo'lo', dan' bi' byodon' za' galjbe', yo'obe' le'be' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y.
²¹ Galj to bi' byodo' chebe', na' go'o

labe' Jesús, dan' yeslabe' benách chebe' ka' lo doła' da' zej nbage'e.

²² Ki goken, bžin dan' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' le', katen' wnné':

²³ Le wia nga, to xkwide' no'le, wa'be' bi'do' le'be', na' galj to bi' byodo',

na' wé'gake' labe' Emanuel.

Emanuel naken to diža' hebreo dan' znnan: "Zoalen Dios žo'o."

²⁴ Kate' bebán Jwsé lo bichgalen', bene' kan gož wbás che ya'abán' le', na' wzí'e Lian', na' gokbe' zo'le'.

²⁵ Bi wzóalene'-be' na' zejte golj bi' byodo' chebe', bi' nežw chebe', na' bzóagake' labe' Jesús.

2

Benne' žejní'il ka' zedjwíagake' xkwide' Jesús

¹ Kate' golj Jesusen' lo yež Belén, yežen' nbaben Judea, zнна bia' Herodes ga na'. Kate' ža na' bžingak benne' žejní'il ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zej nžoje' to yež zi'to' da' žen' zaka' gan zla' wbíž. ² Wnnabgak benne' ka', na' wnnágake':

—¿Gazen' zoa xkwiden' žala' nna bia'be' benne' judío ka', xkwiden' za' goljbe'? Katen' wzoato' gan zla' wbíž blé'elto' belj baní' da' nak bian' ba goljbe'. Za'to' nga nich wká'n zento'-be'.

³ Kate' Herodes, bennen' zнна bi'e, benle' da' ni, gok zedle'. Lezca' gok zédgekle yógo'te benne' ka' wnníta'gake' yež Jerusalén. ⁴ Naž Herodes na' bliže' yógo'te bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' wnnable' légake' gaze žala' galj Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légake'. ⁵ Góžgake' le':

—Lo yež Belén, da' nbaben Judea. Ki naken dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios da' znnan ki:

⁶ Yež Belén, da' nbaben Judá, bi nakžen ka'ze law Dios,

ka' zej nak yež blo ka' zej nnitan' yežlýo nga,

dan' lo yež Belén na' galj to Benne' gake' blo,

Bennen' gape chi'e benách chia' ka', benne' Israel ka'.

⁷ Naž Herodes na' bliže' benne' žejní'il ka' ži žize, na' wnnable' légake' nich nnezle' binlo gáka'te ba gok katen' bla' law beljen' da' blé'egekle'. ⁸ Naž bsele'e légake' chjake' lo yež Belén. Gože' légake':

—Le chej ga na', na' le chejnnáb binlo kan nak che xkwiden'. Kate' ba bežél-lele-be', le da nich wloé'elele neda', nich lezka' cha'a neda', chejká'n zena'-be'.

⁹ Wdé béngেকে benne' žejní'il ka' dan' wnná Herodes na', jake' ga na', na' beljen' da' blé'egekle' katen' wnníta'gake' lážgake', wyejen lawlegake', na' bejsóan ža'le gan de xkwiden'. ¹⁰ Kate' blé'egekle' beljen', bebéle'egekle'. ¹¹ Kate' wyó'ogake' lo yo'on', blé'egekle' bi' byodon', zóalenbe' Lia, xna'be'. Naž bzoa zíbgake' lawle gan debe', na' bka'n zéngake'-be'. Wdé na' bsáljwgake' kakdo' ka' chégake', na' bnéziwgake'-be' oro, na' yale, na' neždo' da' zla' zix che yag mirra. ¹² Dan' ba bzejní'il Dios légake' lo bichgale nich bi yeyéjgake' gan zoa Herodes na', che len beyéjgake' lážgake' nez yoble.

Jwsé len Lia želchi'e xkwide' Jesús lo yežlýo Egipto

¹³ Wdé beza'gak benne' žejní'il ka' ga na', naž bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan ztas Jwsé, na' gože' le':

—Wyase. Bche' xkwiden' len xna'be', na' bzonnj nga. Wyéj lo yežlýo Egipto. Ga'no' ga na' kate' yapža' neda' le' yetó. Ki gono' dan' yeyíl Herodes xkwide' ni nich gote'-be'.

¹⁴ Naž wyase Jwsén', kate' ne nak žel, na' bchi'e xkwiden' len xna'be', na' jake' lo yežlyó Egipto.

¹⁵ Bgá'ngake' ga na' na' zejte got Herodes na'. Ka' goken, bžin da' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné': "Lo yežlyó Egipto bliža' Zi'na'."

Herodes žsele'e benne' ka' nich gótgake' xkwide' ka'

¹⁶ Kate' gókbe'ele Herodes bi ben-gak benne' žejní'il ka' kan gože' légake', naž bže'e, na' bsele'e benne' ka' chjake' ga na' nich gótgake' yógo'te bi' byodo' ka' nníta'gakbe' lo yež Belén, na' do zente gan že' Belén na', xkwide' ka' ba žongakbe' chopiz, len bi'do' ka' zej nžé'nžebe'. Ki ben Herodes na' kan bsaka' yenne'e, kan gok že katen' bla' law beljen', že na' bzejní'igekle benne' žejní'il ka' le'. ¹⁷ Ka' goken, bžin da' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te, katen' wnné':

¹⁸ Lo yež Ramá žengekle chi'igak benne' ka' zbéžegake', na' zbeže nyáche'gake'.

Rakel zbeže' ni'a chegak za'sóe' ka'. Bi gak no benne' gon zene' le', dan' zej natbe'.

¹⁹ Wdé got Herodes na', naž bla' law wbás che ya'abán' lo bichgale gan zoa Jwsén' lo yežlyó Egipto, ²⁰ na' gože' le':

—Wyase. Beché' bi' byodon' len xna'be', na' beyéj gan nbab Israel, dan' ba gotgak benne' ka' gónegekle' gótgake' bi' byodo' ni.

²¹ Naž wyase Jwsén', na' bechi'e bi' byodon' len xna'be', na' beyéjgake' gan nbab Israel. ²² Benle Jwsén' zнна bia' Arkelao gan nbab Judea dan' ba got Herodes na', xa Arkelaon'. Che len bžebe Jwsén' yeyeje' ga na'. Kate' bzejní'il Dios le' lo bichgale, wyeje' gan nbab Galilea. ²³ Kate' bžine' ga na', bejsóe' lo yež Nasaret. Ki goken, bžin da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios že ni'te

kan žala' gak che Jesusen', nngagak benách ka' nake' Benne' Nasaret.

3

Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, zchalje' lo latje dach

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' že ka' bla' law Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bchalje' lo latje dach gan nbab Judea. ² Zwan' wnné':

—Le yeyát laže', dan' za' žin že kate' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', yedjnná bi'e lo yežlyó nga.

³ Kan nak che Zwan', bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te, da' znnan ki:

Ženl chi'i to benne' zbéžeyi'e zižje lo latje dach, znné':

"Le gon chawe' nez nich la' Xanžon' gan zoale.

Le yebéj li nez las gan tie'."

⁴ Gokw Zwan' laže' da' nžaben len yicha' bia ka', na' nžeje li'e to bayw yid. Žawe' biche' zo ka', na' že'je' china' bezdo'. ⁵ Benne' Jerusalén ka' len benne' ka' zej nžoje' dot gan nbab Judea, na' dot kwit gan zde yego Jordán, blá'gake' gan zoa Zwan'. ⁶ Kate' bexóalapagake' doła' da' zej nbage'e, Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán na'.

⁷ Kate' Zwan' ble'ele' benne' zan ka', benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka', želžine' gan zoe' nich yezóagake' nis, gože' légake':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ¿Zoa no benne' bzejní'ile' le'e wzonnjle dan' za' chog Dios chegak benách ka' gátgake'? ⁸ Le gon da' gak bia' ba beyát láže'le. ⁹ Bi kwek yichjle, bi nnale nakle chawe' dan' nakle za'só Bran, dan' žapa' le'e, wak gon Dios ga yeyakgak yej ki za'só Bran na'. ¹⁰ Ba zbez ya wage nich chogen yag ka', dan' zloe'elen kan gak chele. Yógo'te yag ka' da' bi želbían da' zej naken zix, chóggaken, na' chéygaken. ¹¹ Da' li neda' žezóa' le'e nis lo nis,

nólele ba beyát láže'le, san Bennen' za' ze'e kate' te chia' neda', Le' gone' da' zlóé'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchíze' le'e Dios Be' La'y, len yi' chie'. Bennen' nakže' blo ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' ze'le'.¹² Noxe' da' žženle' yi', na' wlobe' zoa' scribe chie'. Yezi'e zoa' scribe chien' lo yo'o gan gape chi'en, san wzeye' beb chen lo yi', na' yin' bi yeyolen.

Jesús žezóe' nis

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Naž bezá' Jesusen' gan nbab Galilea, na' bžine' žoa'a yego Jordán gan zoa Zwa, nich yezóe' nis lo na' Zwan'.¹⁴ Zwan' gónele' wsejwe' xneze', na' gože' Jesusen':

—Neda' žala' yezóa' nis lo no'o Le'. ¿Žnabkzlo' neda' yezóa' Le' nis?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Be' latje na'a, dan' ki žala' gonžo dot da' naken chawe' law Dios.

Naž Zwan' bene' kan wnná Jesusen'.¹⁶ Kate' ba bezóa Jesusen' nis, la' bežojtie' lo nis. Naž wyaljw ya'abá láwe'le gan zoe', na' bla' law žetj Dios Be' La'y. Bžine' gan zoe', žnne'e ka to plomdo'.¹⁷ Naž benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Benne' ni nake' Ži'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

4

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús dola'

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Naž Dios Be' La'y la' bche'tie' Jesusen' lo latje dach nich gata' latje si' bia' da' xiwe' Le'.

² Choplalj ža choplalj yele bi be bdaw Jesusen'. Wdé na' zdone'.

³ Naž bla' da' xiwen' gan zoa Jesusen', dan' žonen ga bága'gak benách ka' dola', na' gožen Jesusen':

—Cha' nako' Le' Ži'n Dios, gož yej ki yeyákgaken yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yiche la'y da' žnnan: “Kégeze yet xtil zbánłengak benách ka', san lezka' len yógo'te xtiža' Dios žak bąngake'.”

⁵ Naž bche' da' xiwen' Jesusen' lo yež la'y Jerusalén, gan bžian Le' yichjo'o yodo' gan nak sibe. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Le', na' wnnán:

—Cha' nako' Le' Ži'n Dios, bežite' žé'lele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' žnnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka' nich gape chí'igake' Le',

na' góxwgake' Le' len ná'gake', nich bi chejchego' yej, na' bi gono' zi' ni'o.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Yetó da' nyejw le'e yiche la'y žen' benách ka', dan' žnnan: “Bi nna bi'o Xano' Dios.”

⁸ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe, gan bloe'elen Le' yógo'te yež ka' zej nnitan' yežlyó nga len yógo'te yela' wnni'a chégaken. ⁹ Naž gožen Le':

—Yógo'te da' ki gonna' chio' cha' wzóa zibo' xni'a, na' gapo' neda' ba la'ne.

¹⁰ Jesusen' gožen':

—Beyéj, da' xiwe', dan' nyejw le'e yiche la'y da' žen' neto', dan' žnnan: “Xano' Dios wkán' zeno', na' toze xchine' Le' gono'.”

¹¹ Naž bezá' da' xiwen' gan zoa Jesusen'. Naž bla'gak wbás che ya'abá ka' gan zoe' nich gáklengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe'.

Zzo law Jesús zzie' xtiže'e gan nbab Galilea

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹² Kate' benle Jesusen' nyejw Zwan' liž ya, wyeje' gan nbab Galilea. ¹³ Bezé'e lo yež Nasaret, na' bejsóe' lo yež Kapernaum gan naken žoa'a nisdo', lo bza' gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí. ¹⁴ Ki goken, bžin da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁵ Gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí,

lo nez žoa'a nisdó' gan zoa yechelá'a
yego Jordán zaka' gan zla'
wbíž,

gan nbab Galilea, gan zej nnita'
benách ka' bi zej nake'
benne' judío ka'.

16 Benách ka' zej nchoł yichj
lázdo'gake', benne' nníta'gake'
ga na', blé'egekle' baní',

na' benne' ka' zej nake' ka benne'
gat ka', bla' baní' chégake'.

17 Katen' wzó ław Jesusen' zzie'
xtiže'e, gože' benne' ka':

—Le yeyát laže', dan' za' la' Dios,
Bennen' ze'e ya'abá chie', na' nna
bi'e lo yežlyó nga.

*Jesús žliže' tape benne' nich
gónlengake' Le' tzen*

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Kate' wdé Jesusen' žoa'a nisdó'
che gan nbab Galilea, blé'ele' chope
benne'. Toen' lie' Smon, bennen'
lezka' lie' Bedw. Ndres, benne'
biche' Bedon', žónlene' le' tzen.
Žoptie' zzála'gake' yixjw bel chégake'
lo nisdón', dan' zej nake' benne'
wzén bel ka'. 19 Jesusen' gože'
légake':

—Le gonlen neda' tzen, na'
gona' ga yedjwa'le benách ka' nich
gágake' chia' neda', gonle kan žonle
kate' zzenle bel ka'.

20 Žoptie' la' bká'ntegake' yixjw bel
ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

21 Kate' Jesusen' wdíe' yelate'
na'le, blé'ele' yechope benne' ka'.
Toen' lie' Jakob, na' Zwa, benne'
biche'e žónlene' le' tzen. Zej
nake' zi'n Sebedeo. Yó'ogake' lo
barkw, gan žónlengake' Sebedeo,
xágake', tzen, na' žeyágake' yixjw
bel chégake' ka'. Naž Jesusen'
bliže' žoptie' nich gónlengake' Le'
tzen. 22 La' belka'ntie' barkwn', len
xágaken', na' jáklene' Jesusen'.

Jesús žsedle' benne' zan

(Lk. 6:17-19)

23 Wdé Jesusen' dot gan nbab
Galilea, gan bsdle' benách ka' gan
nak lo yo'o ka' gan ždobgak benne'

judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios.
Bchalje' diža' chawen' ga na' kan
za' yedjnná bia' Dios lo yežlyó nga,
na' beyone' yógo'te benne' yižwé'
ka' kan zej nak yižwé' ka' chégake'.

24 Wzé diža' che yela' wak che
Jesusen', na' béngkle benách ka'
dot gan nbab Siria. Bedjwá'gake'
yógo'te benne' ka' zej de'e da' zan
yižwé' ka', na' želzáka'li'e, nich
wnníta'gake' benne' we' ka' xni'a
Jesusen'. Zá'gake' zej noe'e benne'
ka' ga na', benne' ka' yó'ogake' be'
xiwe' ka', len benne' ka' zej de'e
chon, na' benne' ka' bi žak ságake'.
Jesusen' beyone' yógo'te benne' ka'.

25 Benne' zan žjáklene' Jesusen',
benne' ka' zej nžoje' gan nbab
Galilea, len benne' ka' zej nbabe'
yež Dekápolis ka', na' benne' ka' zej
nbabe' yež Jerusalén, na' gan nbab
Judea, na' benne' yež ka' zej nnitan'
yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla'
wbíž.

5

Da' bchalj Jesús ław ya'ado'

(Lk. 6:20-23)

1 Kate' blé'el Jesusen' benne' zan
zá'lengake' Le', wžene' to ław ya'ado'
gan nak sibe, na' ław ya'adon' wži'e.
Naž bdogak benne' wsdle' chie'
ka' gan zoe'. 2 Wzó ławe' žsedle'
légake', na' wnné':

3 —Ba nez zen naken chegak
benne' ka' žákbe'egekle' želyážjele'
da' zej naken che Dios, dan' de latje
chégake' gan znná bia' Dios, Ben-
nen' zoe' ya'abá chie'.

4 'Ba nez zen naken chegak
benne' ka' žak nyache' láže'gake'
dan' zej nbage'e dola', dan' Dios
na'kze gon zene' légake'.

5 'Ba nez zen naken chegak
benne' ka' zej nake' gaxjw laže' ław
Dios, dan' gata' yežlyó nga chégake'.

6 'Ba nez zen naken chegak
benne' ka' zdan láže'gake' da' naken
chawe' ław Dios, na' žékgkle'
ni'a chen kan žékgkle' benne' ka'

želdone', na' želbile' nis, dan' gon Dios ga sí'gake' dan' zdan láže'gake'.

⁷ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', dan' Dios yeyache' láže'le' légake'.

⁸ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' nak chawe' yichj lázdo'gake', na' bi be da' zia zej nbage'e, dan' lé'egekle' Dios.

⁹ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zzoa žigake' diža' bizjw, dan' si' lágake' zi'n Dios.

¹⁰ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' légake' dan' žóngake' da' nak chawe', dan' de latje chégake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

¹¹ 'Ba nez zen gaken chele le'e kate' wliž zi'gak benách ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e, na' lo yela' wen láže' chégake' nnégake' chele dan' žónlenle neda' tzen. ¹² Le yebél, na' le chaž láže', dan' gak da' cháwe'le'e chele kate' žinle ya'abá che Dios. Kan žaken chele, lezka' go-ken chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'gake' zgá'alegake' ka' le'e, dan' lezka' wžia láže'gak benách ka' légake'.

Benách ka' che Jesús nákgake' ka zede', na' ka baní'

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le'e nakle ka zede' lo yežlyó nga, san cha' wnít zeden' yela' sna'a chen, bi gak yeyonžon sna'a. Biž bi zakan', san ba naken da' cho'nžon, na' benách ka' wléjgaken'.

¹⁴ 'Le'e nakle ka baní' lo yežlyó nga nich wloé'elele law da' nakle che Dios. Gakle ka to yež da' žen' to law ya'a, dan' bi gak gache' yežen'. ¹⁵ Kate' wzaljšo yi', bi zkáche'žon zan kak, san zzoažon sibe nich wza'nín' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. ¹⁶ Kan nak baní', lezka' gakle le'e, dan' gonle ga gak bia' da' nakle lawlegak yógo'te

benách ka', nich kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, naž wká'n zéngake' Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

Žsedle Jesús che da' wnná Dios lo na' Moisés

¹⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi géklele bla'a neda' nich yeká'a da' ka' wnná Moisés o da' ka' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Bla'a neda', kege nich yeká'a da' ka', san bla'a nich gona' dot da' zejlasgak da' ka'. ¹⁸ Da' li žapa' le'e. Kate' ne de ya'abá, na' yežlyó nga, bi te ka'ze nitó diža'do', na' nitó da' wnná Dios kate' gakže yógo'te da' wnné' žala' gaken. ¹⁹ Che len, nóte'teze benne' wka'ne' ca'ze to da' do'ze da' zŋna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni ga'nže' ka'ze ka yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', san bennen' gone' kan nak da' zŋna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni gakže' benne' blo gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ²⁰ Lezka' žapa' le'e: cha' bi gonle da' nakže chawe' ka da' žongak benne' yodo' wsedle ka', len ka žongak benne' yodo' fariseo ka', batkle cho'ole gan zŋna bia' Dios ya'abá chien'.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' zže'e lježe'

(Lk. 12:57-59)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gotle benách ka'. No benne' nake' wet benne' ka', nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'." ²² Na'a, neda' žapa' le'e: no benne' zže'e lježe' nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'. Lezka' no benne' znnie' che lježe' nbage'e zia, na' chog benne' yolawe' chie' sake'e. Lezka' no benne' nnie' che lježe', na' nne': "Bia bi be nnezlba" nbage'e zia, na'

wak chog Dios chie' chejchoé'e lo yi' gabíl.

²³ 'Ki naken, cha' le' zoa ko'o lo bkog la'y bi da' wnezjo' law Dios nich yenít lawe' le', na' cha' chejsá' lažo'o ga na' zoa biz chen zža'a lježo' le', ²⁴ bka'n dan' no'o na'ze, na' beyéj ližo'. Zga'ale bejká'n chawe' da' beno' che lježo' nich yenít lawe' le'. Naž da, wnezjo' dan' no'o.

²⁵ 'Cha' zoa no benne' yennable' le' bi da' zbago'o chie', na' chi'e le' gan wchi'a laže' no benne' le'e, begá'n chawe' len bennen' kate' ne yo'ole nez, nich bi wdíe' le' lo na' bennen' wchi'a laže'e le', na' bennen' wdíe' le' lo na' benne' žzejwe' liž ya, na' le' wsejwe' le' liž yan'. ²⁶ Da' li žapa' le', bi yežojo' ga na' na' zejte chizjo' dot da' nbago'o chie'.

Žsedle Jesús che da' zka'n ka'ze yela' zchag na'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bēnlele kan wnnáake': "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'." ²⁸ Na'a, neda' žapa' le'e: nóte'teze benne' zwie' to no'le lo yela' zdan laže' da' sban, ba benlene' le' doła' lo yichj lázda'we'.

²⁹ 'Che len, cha' yej lawo' li ža gonon ga gono' doła', wlejen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to yej lawo', na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl. ³⁰ Cha' no'o li ža gonon ga gono' doła', bchogen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to no'o, na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žežo'ne' zo'le'
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' wnnáake': "Nóte'teze benne' žēnele' yežo'ne' zo'le', žala' wnezjwe' to yiche chie' da' znnan žežo'ne' le'." ³² Na'a, neda' žapa' le'e, cha' zoa no benne' žežo'ne' zo'le', na' bi znnan bi da' žon no'len', naž gon bennen' ga gon zo'len'

doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na' cha' wchág ná'lene' benne' byo yoble, na' benne' byon', bennen' si'e no'len', lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Žsedle Jesús che no benne' gon choche' xtiže'e

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bēnlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžake' xa xto'le ka', na' wnnáake': "Bi gon lažo'o kate' gon chocho' xtižo'o ni'a che Dios, san žala' gono' ni'a che Xanžo Dios dot dan' znnno' gono' katen' gon chocho' xtižo'o ni'a chie' Le'." ³⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, bi gon chochle xtiža'le. Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che ya'abá che Dios, dan' naken gan že' znnan bia' Diosen'. ³⁵ Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che yežlyó nga, dan' nak yežlyó nga gan Dios zzo'e' ni'e, na' bi gonlen ni'a che yež Jerusalén, dan' naken laž Dios, Benne' zente, Bennen' znnan bi'e. ³⁶ Bi gon chocho' xtižo'o ni'a che yichjo', dan' bi gak gono' ga yeyák chich o gasj nitó yicha' yichjo'. ³⁷ Žala' nnázele: "o'" o nnázele: "o'o" dan' nak che da' xiwe' da' zdetlen kan nak diža' ni.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žezi'e wžon lježe'

(Lk. 6:29-30)

³⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bēnlele kan nak da' wnná Moisés, katen' wnné': "No benne' bi da' žone' che yej law lježe', lezka' le yebí'i chie', na' no benne' bi da' žone' che laye' lježe', lezka' le yebí'i chie'." ³⁹ Na'a, neda' žapa' le'e: bi wži'ile che no benne' gone' le'e da' žia, na' cha' no benne' kape'e xago' li ža, be' latje kape'e yetó xago' yegle. ⁴⁰ Cha' zoa no benne' gone' ga wchi'a laže' to benne' le', na' kweje' zo', lezka' bnezjw chie' laže' da' žxo'a xkožo'o. ⁴¹ Cha' no benne' nzi' lo ne'e gon byene' go'o ywa' chie' gachje hora, wyejlen bennen'

dot to hora. ⁴² No benne' bi da' nnable' le', bnezjwn chie', na' no benne' bi da' nnable' le' xtido', bi yi'o-ne' bi be de.

Žsedle Jesús žala' ži'ilžo no benne' bi de žo'o chawe'
(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bénlele dan' wnnágake':
“Žala' ži'ilo' no benne' nži'ile' le', na' žala' žo'o no benne' bi de le' chawe'.” ⁴⁴ Neda' žapa' le'e, le ži'il benne' ka' bi zej de le'e chawe'. Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žliž zí'gake' le'e. Le gon da' naken chawe' chegak benne' ka' zbia láže'gake' le'e, na' le wchaljlen Dios, nnáblele-ne' gon chawe'e benne' ka' znnégake' chele, na' žóngake' le'e zia. ⁴⁵ Cha' gonle ki, gake le'e zi'n Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, dan' žone' Le' ga zza'ní' wbíž chie' gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', na' gan zej nnita' benne' chawe' ka'. Žsele'e nis yejw chegak benne' chawe' ka', na' chegak benne' wen da' zinnj ka'. ⁴⁶ Cha' nží'izelele benne' ka' nží'igekle' le'e, žžon byenen no benne' wká'n zene' le'e? Lezka' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' zchízjwgage' benách ka' lo wláz yež zi'to', dan' nží'igekle' ljéžgake' ka'. ⁴⁷ Cha' žaple ba la'ne ljéžzele ka', žbize žonle da' nakže chawe'? Lezka' žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ⁴⁸ San le'e, le gak dot chawe', kan nak Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nake' dot chawe'.

6

Žsedle Jesús kan žala' gáklenžo benách ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Le we' laže' gak dot li laže' kan zka'n zenle Dios. Bi gónzele ki nich lé'egekle benách ka' kan žonle. Cha' ki gónzele, Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bi be da'

chawe' yebi'e chele. ² Kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi wloe'elo' law dan' žono' kan žongak benne' ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a. Ki žóngake' nich gapgak benách ka' légake' ba la'ne. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ³ San le', kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi go'o nitó benne' latje nnezlen'. ⁴ Na'a, dan' wnezjo', ngáche'ze žala' wnezjon', na' Xažo Dios, Bennen' zle'ele' dan' žono' ngáche'ze, yebi'e chio'.

Žsedle Jesús kan žala' wchaljlenžo Dios
(Lk. 11:2-4)

⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' wchaljlenle Dios, bi gonle kan žongak benne' ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake', dan' kate' žližgake' Dios zdan láže'gake' zžégake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a, nich lé'egekle benách ka' légake'. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ⁶ San le'e, kate' wchaljlenle Dios, le cho'o ližle, na' le wsejw yo'o chele. Le wliž Dios, na' le wchaljlen Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, na' Xažo Dios, Bennen' zle'ele' da' žonle ngáche'ze, Le' yebi'e chele.

⁷ 'Katen' wchaljlenle Dios bi yeži'ile žop yonnze kan žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios, dan' žékgekke' wzé nag Dios chégake' dan' žeží'igake' žop yonnze. ⁸ Bi gonle kan žóngake' légake'. Xažo Dios, zga'ale kate' bi da' nnáblele-ne', ba nnézkzele' da' ka' žiážjelele. ⁹ Che len, žala' wchaljlenle Dios, na' nnale ki: Xato' Dios, zo' ya'abá, ga'n zen Lo'. ¹⁰ Da, nna bi'o yežlyó nga.

Žénelto' gaken yežlyó nga kan žaz
lažo'o Le'

kan žaken ya'abá chio'.

¹¹ Benn da' gawto' na'a ža.

¹² Benít ľaw cheto' da' zinnj da'
žonto',

kan ženít ľawto' che no benne' žone'
cheto' da' zinnj.

¹³ Bi go'o latje gon da' xiwe' ga
bága'to' dola',

san beslá neto' lo na' da' žonen,
dan' zej nak chio' dot yela' wnná
bia',

na' dot yela' wak, na' dot yela' zen,
da' ka' náptezo'. Ka'kze gaken.

¹⁴ 'Cha' yenít ľawle chegak lježle
ka', benne' žóngake' le'e da' zinnj,
lezka' Ťažo Dios, Bennen' zoe'
ya'abá, yenít ľawe' chele le'e. ¹⁵ Cha'
bi yenít ľawle chegak lježle ka', bi
yenít ľaw Ťažo Dios chele le'e dola'
da' nbága'le.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' gonle wbás, bi gonle
nyache' ľawle kan žongak benne' ka',
benne' zloé'ezele chawe' kwíngake',
dan' žóngake' nyache' ľawgake' nich
lé'egekle benách ka' žóngake' wbás.
Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba
la'ne da' gatan' chégake'. ¹⁷ San le'e,
kate' gonle wbás, le wpá' yichjle,
na' le chib ľawle, ¹⁸ nich bi lé'egekle
benách ka' žonle wbás. Ngáche'ze
žala' gonle wbás, na' Ťažo Dios,
Bennen' zóalene' le'e gan zoale
chézele, yebi'e chele.

*Ya'abá che Dios naken gan žala'
wtobžo da' zaka' chežo*

(Lk. 12:33-34)

¹⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi wtoble da' zaka' lo yežlyó
nga, gan beldo' chen wtébgakban',
na' zbia yin', na' gan cho'ogak
benne' wbán ka', nich kwángaken'.
²⁰ San le wtób da' zaka' chele ya'abá
che Dios, gan bi galj beldo' chen,
bia wtébgakban', na' bi cwia yin', na'
gan bi gak cho'ogak benne' wbán

ka', nich bi gak kwángaken'. ²¹ Gan
de da' zaka' chele, we' láže'le žinle.

Da' zza'ní' lo yichj láždo'žo

(Lk. 11:34-36)

²² Lezka' wnná Jesusen':

—Yej ľawžo zej naken ka to da'
zza'ní' lo yichj láždo'žo. Che ľen,
cha' yej ľawle zej naken chawe',
cho'o yichj láždo'le da' naken baní'.
²³ Cha' yej ľawle bi zej naken chawe',
yichj láždo'le gaken chol. Che
ľen, cha' baní' da' zóalenen le'e ba
beyaken da' naken chol, ba nakle'e
chol yichj láždo'le.

Dios, na' mežw

(Lk. 16:13)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gak no benne' gone'
xchingak chope xane', dan' wzóe'
chela'ale toen', na' yetóen' ži'ile' le',
o gá'nlene' toen', na' yetóen' kwej
yichje' le'. Bi gak wká'n zenle Dios,
na' mežw.

Dios žape chi'e benne' chie' ka'

(Lk. 12:22-31)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' žapa' le'e: bi kwe' zédlele
ni'a che da' gawle o ni'a che da'
ye'jle, da' ka' nbánlenle, o ni'a che
laže' da' gákwe. Zaka'le'eže yela'
nban chele ka da' ye'j gawle, na'
zaka'že belá' žen chele ka laže' da'
gákwe. ²⁶ Le wia kan žak chegak
byínnedo' ka', bia zlagakba' ya'abá.
Bi žázgakba', na' bi žel-ľapba', na'
bi ztóbgakba' da' gape chí'igakba',
san Ťažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
zwawkze' légakba'. Zaka'žele le'e
ka byínnedo' zan. ²⁷ ¿Nož benne'
ládjlwe le'e gak gone' ga soe' nbane'
yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' nich
gak ki chie'?

²⁸ ¿Biž chen' že' zédlele ni'a che
da' gákwe? Le wia nga kan želgole
yéjedo' ka' žé'gaken ladjw yixe'. Bi
žóngaken žin, na' bi žóngaken do
xlaže'. ²⁹ Neda' žapa' le'e, Salomón,
bennen' wnná bi'e, ľa'kze góta'le'e
yela' wnni'a chie', laže' da' gokwe'
bi gokžen xtan ka žnna'gak yéjedo'

ka'. ³⁰ Dios na'kze žone' xtan yeje yixe'do' ka', da' žé'gaken ladjw yixe', na' zej žian na'a ža, na' wxé wižj chéygaken lo yi'. Žone' légaken xtanle'e. Cha' ki že' laže'e yeje yixe'do' ka', lezka' da' zenle'e gone' chele le'e, la'kze bi žejle'le chie' dot láže'le. ³¹ Che len, bi kwe' zédlele, na' bi nnale: "žBizkze gawto?" o "žBizkze ye'jto?" o "žBizkze gákwtó?" ³² Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga že' láže'gake' chegak yógo'te da' ki, san zoa žažo Dios ya'abá, na' Le' nnézkzele' cha' žiážjelele bíte'teze da' ki. ³³ Na'a, le we' laže' nna bia' Dios le'e, na' le gon da' nak chawe' lawe' Le', na' Le' ko'e xnezle yógo'te da' ki da' žiážjelele. ³⁴ Che len, bi kwe' láže'le che da' gak wxé wižj, dan' gak kwe' láže'le wxé wižj che da' gaken chele ža na'. Tža tža žak da' ka' žala' kwe' láže'le chen ža na'.

7

Bi žala' chog bia'žo che lježžo
(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi chog bia'le chegak lježle ka', nich bi chog bia' Dios chele le'e, ² dan' chog bi'e chele le'e tlébeze kan zchog bia'le chegak lježle ka', na' kan žžixle che lježle ka' ležkan' gonkze Dios chele le'e. ³ žBiz chen' zwio' bebdo' da' yo'on yej law lježo', na' bi žákbe'lo' to da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁴ žYi'o lježon': "Wleze, nich kweja' bebdon' da' yo'on yej lawo'" na' le', da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁵ Le', benne' žloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale wléj da' yo'on yej lawo' le', nich gak le'elo' binlo nich kwejo' bebdon' da' yo'on yej law lježon'.

⁶ 'Bi cho'nle da' zej naken la'y nich gaw beko' ka' len, ka chéchjgakba', na' gáwya'agakba' le'e. Bi cho'nle da' záka'le'en chele nich gaw koch ka' len, ka wléj chóchjgakban'.

Le nnab, na' le chilj, na' le wliž ža yo'o

(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Le nnab, na' Dios gonnen' chele. Le chilj, na' gonne' latje žél-lelen. Le wliž ža yo'o, na' Le' wsaljwe' chele. ⁸ No benne' bi da' znnabe', gatan' chie', na' benne' bi da' žilje', žél-len', na' benne' žliže' ža yo'o, yaljwn chie'.

⁹ 'Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zoa xkwide' chie', cha' nnablbe'-ne' yet xtil, žwnezjwe' yej chebe'? ¹⁰ Cha' nnablbe'-ne' to bel, žwnezjwe' bele snia chebe'? ¹¹ Le'e bi nakle chawe', san nnézele wnéjwle da' naken chawe' chegak ži'nle ka'. Wak wxén láže'le Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá, gonne' da' naken chawe' chegak benne' ka' bi da' nnábgekle' Le'.

¹² 'Che len, kan žénelele le'e gongak benne' ka' chele, lezka' le gonte chégake'. Ki znná da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

To gan žala' težo ga nak to lyido'
(Lk. 13:24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le cho'o gan žo'ogak benách ka' ga nak to lyido'. Laga' nak gan žo'ogak, na' nez zen naken da' žjaklen benne' ka' gan kwia yí'gake'. Žo'ogak benne' zan ga na'. ¹⁴ Lyido' nak gan žo'ogak, na' nez las naken da' žjaklen benne' ka' gan gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', na' babze benne' ka' žežélgeklen'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Lk. 6:43-45)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle benne' wen laže' ka' le'e, benne' ka' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. La'gak benne' ka' gan zoale, benne' ca' wloé'el kwíngake' gaxjw láže'do' kan zej nak zila'do' ka', san lo yichj láždo'gake' zej nake' ka' beko' yixe' snia ka'. ¹⁶ Da' ka'

žóngake' zej nak bian' kan zej nake'. Bi zchibžo da' zbia lba uba lo yag yeche', na' bi zchibžo da' zbia yag higo lo yixe' laye'. ¹⁷ Ki naken, yógo'te yag zix želbían da' zej naken zix, na' to yag yixe' zbian da' bi zej naken zix. ¹⁸ Yag zix na' bi gak kwian da' zej naken ka'ze, na' yag yixen' bi gak kwian da' zej naken zix. ¹⁹ Bíte'teze yag da' bi zbian da' naken zix, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'. ²⁰ Ki naken, da' ka' žongak benne' ka' zej nak bian' kan zej nake'.

No benne' ka' bi gak chejnníta' gake' gan zñna bia' Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' zan yé'gake' neda': “Xan, Xan” san kege yógo'tegake' cházgake' gan zñna bia' Dios ya'abá. Légakze benne' ka' žóngake' da' žénele Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, chejnníta'gake' ga na'. ²² Kate' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, benne' zan yé'gake' neda', na' nnágage': “Xan, Xan, bchaljto' xtiža' Dios ni'a che lo' Le'. Bkonlto' žin lo' nich bebejto' be' xiwe' ka', na' bkonlto' žin lo' nich bento' da' zan yela' wak zen ka'.” ²³ Naž neda' yapa' légake': “Bi nónbi'a le'e. Le kwas ga zoa' ni, le'e, benne' wen da' zinnj ka'.”

Chope kan nak gan gak chíxjwžo len yo'o

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka', no benne' ženle' xtiža'a ni, na' žone' kan zñnan, nake' ka to benne' žejni'ile', benne' bene' liže' gan že' lo yej xe. ²⁵ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', san bi wbixen, dan' žen' lo yej xe. ²⁶ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a ni, na' bi žone' kan zñnan, benne' ni nake' ka to benne' bi žejni'ile', benne' bene' liže' lo yo yach. ²⁷ Kate' gok yéjwsio', bedób

nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', na' wbixen, na' la' wbía yi'ten.

²⁸ Kate' beyóž Jesusen' bcháljlene' légake' da' ni, bebán láže'gak benne' zan ka' kan nak da' žsedle', ²⁹ dan' žsedle' légake' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kege kan žongak benne' yodo' wsedle chégage' ka'.

8

Žeyák to benne' de'e yižwé' leže

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Kate' betj Jesusen' law ya'a na', benne' zan zjáklene' Le'. ² To benne' de'e yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, cha' ženelo', wak yeyono' neda'.

³ Naž Jesusen' la' blite ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' benitte yižwé' che bennen'.

⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Bwia nga, bi yi'o nitó benne' da' ni, san beyéj, bejloé'el kwino' law bžox, na' bejnezjw dan' bchi'le Moisés le'e, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' Roma

(Lk. 7:1-10)

⁵ Wyáz Jesusen' lo yež Kaper-naum, na' bla' to benne' ga na', benne' zchi'e to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile. Bžine' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le', ⁶ na' wnné':

—Xan, zoa to bi' wen žin chia', debe' lo yo'o. Bi žak sa'be', na' zzáka'le'ebe'.

⁷ Jesusen' gože' le':

—Sa'a neda', yeyona'-be'.

⁸ Bechebe benne' wnná bian', na' gože' Jesusen':

—Xan, bi naka' neda' zi cho'o liža', san cha' nnazo', yeyák bi' wen žin chian'. ⁹ Lezka' neda', zoa to benne' zñna bi'e neda', na' zej nnita'

benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zŋna biá'gaka'-ne'. Kate' žapa'-ne' toe': "Wyéj ga na" žjeje'. Kate' žapa'-ne' yetóe': "Da ni" žide'. Kate' žapa' benne' wen žin chia': "Ben žin ni" la' žontie' žin na'.

¹⁰ Kate' benle Jesusen' da' ni, bebanle', na' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gan zej nnita' benne' Israel ka', bi na' chejḡaka'a nitó benne' žejli'e chia' neda' kan žon benne' ni. ¹¹ Lezka' žapa' le'e: žojgak benne' zan zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženen, na' kwé'lengake' tzen Bran, na' Isaak, na' Jakob, gan zŋna bia' Dios ya'abá chie', ¹² san benne' ka' ba wžekze Dios nich chejnníta'gake' gan zŋna bi'e Le', wsejwe' légake' na'le gan nak chol, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹³ Naž Jesusen' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Beyéj ližo'. Kan žejli'o chia', ka' gaken chio'.

La' na'ze beyakte bi' wen žin chien'.

Jesús žeyone' xna' zo'le Bedw
(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴ Bžin Jesusen' liž Bedw, gan ble'ele' xna' zo'le Bedon' die' lo da'a, na' yoe'e da' la. ¹⁵ Jesusen' wdane' na' no'len', na' la' bežojte da' la dan' yoe'e. Naž beyás no'len', na' bsi'ni'e da' bdáwgage'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Kate' za' žale ža na', za'gak benne' ka' zej noe'e benne' zan gan zoa Jesusen', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' len yela' znneze chie' bebeje' be' xiwe' ka', na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka'.

¹⁷ Ki goken, bžin dan' wnná Isaias, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Le' beyone' da'

ka' wzáka'žo, na' beké'e yižwé' ka' chežo."

Benne' ka', benne' žénegekle' gónlengake' Jesús tzen
(Lk. 9:57-62)

¹⁸ Kate' ble'el Jesusen' zej nnita' benne' zan ka' dot kwite', gože' benne' wsedle chie' ka' tégage' yechela'ale niso'. ¹⁹ To benne' yodo' wsedle bžine' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, gónlena' Le' tzen gáte'teze gan chejo'.

²⁰ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka' zej de zan yej chégakba', na' byínnedo' ka', zej žia xó'ngakba', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de gan chixjw yichja'.

²¹ Yetó benne' wsedle che Jesusen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a liža' na' zejte wkacha'a xa'.

²² Jesusen' gože' le':

—Da len neda'. Be' latje benne' žátgake' wkáche'gake' ljéžgake' ka', benne' žátgake'.

Jesús zzoa žie' be' wale da' žakle'en
(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Wžén Jesusen' lo barkw, na' benne' wsedle chie' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁴ Naž gok to be' wale lo niso', na' žasle'e nison', na' zejte žaz nis lo barkwn'. Jesusen' die' ztase' lo barkwn'. ²⁵ Naž benne' wsedle chie' ka' wbíga'gake' gan die', na' besbángake' Le', na' góžgake' Le':

—Xan, beslá neto'. Za' gatžo lo nis.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Biž chen' zžébele? Láte'ze žejle'le che Dios.

Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' da' žaken, na' nison', na' la' wžé'tegaken ži. ²⁷ Bebán láže'gak benne' ka', na' wnnágake':

—¿Biž napkze benne' ni? Znneze', na' be' žaken, na' niso' žóngaken kan znne'.

Benne' Gadara ka', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka'

(Mr 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Kate' bžin Jesusen' yechelá'a niso' gan nbab yež Gadara, bžojgak chope benne' ka' lo bloj ka' gan zej že' ba chegak benne' gat ka', na' bžingake' gan zoa Jesusen'. Sníale'e zej nake', na' bi gok nitó benne' tie' lo nezen'.
²⁹ La' wžéžeya'agak žoptie' zižje, na' wnnágake':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, Zi'n Dios? ¿Zo'o nga nich wsaka' zi'o neto' kate' bi na' žin ža?

³⁰ Gan nníta'gake' zej nnita' koch zan, bia želdaba' žawgakba', na' zej že'ba' late' gan nak zi'to'.

³¹ Wnné nyáche'gak be' xiwe' ka', na' góžgaken Jesusen':

—Cha' yebejo' neto', be' latje chejžo'oto' yichj láždo'gak koch zan ka'.

³² Naž Jesusen' gože' légaken:

—Le chej.

La' bežójtegak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken yichj láždo'gak koch zan ka'.

Naž ka' gaze jak yógo'te koch zan ka', na' bejbíxjgakba' gan nak to le'e ya'a yej, na' bejcházgakba' lo niso', gan wyépgakba' nis, na' gótgakba'.

³³ Bžébegak benne' ka', benne' wdape chí'igake' koch ka', na' bžónnjake'. Kate' bžingake' lo yež, bžéngagle' benách ka' yógo'te da' gókgaken chegak benne' ka' wyó'ogake' be' xiwe' ka'.
³⁴ Naž bžojgak benne' lo yež ka', nich bejchágake' Jesusen'. Kate' blé'eagle' Le', góta'yoeagle' Le' yezé'e lo yežlyó chégake'.

9

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mr 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Naž bebén Jesusen' lo barkw, na' wdíe' yechelá'a nison', na' bežine' gan nak laže'.
² Bžingak benne' ka' ga na' zej noe'e to benne' bi žak se'e, na' bdíxjwgake' le' xni'a

Jesusen', zoe' lo yag gant. Kate' blé'el Jesusen' kan žejle'gak benne' ka' chie' Le', gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba benít lawa' chio' dola' da' nbago'o.

³ Lezka' zej nnita' benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

—Da' zchalj benne' ni zzoan Dios chela'ale.

⁴ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' kegle?

⁵ Bi nak zede cha' no benne' yí'aze' benne' ni: “Dola' da' nbago'o ba benít lawa'” san nak zede gone' ga yeyase', na' yezé'e.
⁶ Na'a, neda', Benne' Golje' Benách, wloe'ela' le'e nzi' lo na'a yela' wnná bia' lo yežlyó nga yenít lawa' dola'.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Beyás. Bchis yag gant chion', na' beyéj ližo'.

⁷ Naž la' wyaste bennen' bi gok se'e, na' beyeje' liže'.
⁸ Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' blé'eagle' da' ni, bebángagle', na' bka'n zéngake' Dios dan' bnezjwe' yela' wak ki chegak benách ka'.

Jesús žliže' Matío

(Mr 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Kate' bezá' Jesusen' ga na', blé'ele' to benne' lie' Matío, ži'e gan zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to', na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

Naž la' wzó ža'te Matíon', na' bénlene' Jesusen' tzen.

¹⁰ Yetó da' goken, kate' ne že' Jesusen' žawe' to lo yo'o, benne' zan, benne' wechizjw ka' na' benne' gaxjw ka', bžingake' gan zoe', na' wžé'lengake' Jesusen' na' benne' wsedle chie' ka'.
¹¹ Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'eagle' da' ni, wnnábgekle' benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bennen' žsedle' le'e žáwlene' benne' wechizjw ka', na' len yezika' benne' dol'a ka' tzen?

¹² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe', bi žon byenen chjake' gan zoa benne' žeyone' benách ka', san benne' ka' bi nníta'gake' chawe' žon byenen chjake' gan zoa bennen' žeyone' benách ka'. ¹³ Le chej, na' le wsedle da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan ki: “Žénela' yeyache' láže'gekle benne' ka' ljéžgake' ka', kege gótgake' bia beže ka' lo bkog la'y chia'.” Blá'a neda' nga, kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' dol'a ka' nich yeyát láže'gake'.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás
(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Naž benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, bennen' bezóe' benách ka' nis, blá'gake' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Neto' žonto' wbás zan chi'i, na' lezka' žongak benne' yodo' fariseo ka'. ¿Biz chen' benne' wsedle chio' ka' bi žóngake' wbás?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak benne' ka' nníta'gake' lni che yeła' zchag na' gak nyache' láže'gake' kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? Za' ža kate' kwas bennen' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

¹⁶ Bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Bi yeyón nitó benne' to laže' gole len laže' kobe, dan' wxónnj laže' koben' da' ngo'e lo laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ¹⁷ Lezka' bi ka'a nitó benne' xis uba kobe to lo že'e gole da' naken yid, dan' gak bžina' xis uba koben', na' wlá'n že'e golen' da' naken yid, na' cwia yi' xis uba na', na' lezka' kwia yi' že'e na' da' naken yid. Zga'ažo xis uba kobe to lo že'e kobe da' naken yid, na' da' chopten žak chí'igaken.

Žebán xkwide' no'le che Jairo, na' žeyák to no'le

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Kate' Jesusen' ne zcháljlēne' légake', to benne' znná bi'e benne' judío ka' ble'e gan zoe', na' bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xkwide' no'le chia' za' gotbe'. Da, xoa no'o lebe', nich yebanbe'.

¹⁹ La' wzó ža'te Jesusen', na' wyéjlēne' le', tzen len benne' wsedle chie' ka'.

²⁰ Naž bžin to no'le ba gok chežinno yiz de'e yižwé'. Bi zbez žen chie' da' žaken chégakkze no'le ka'. Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwé'. ²¹ Ki bene' dan' wzá' laže'e, na' wnné': “Ča' kanza' ze', yeyaka'.” ²² Naž byechj Jesusen', na' bwie' le', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba beyaktio' dan' žejli'o chia' neda'.

La' na'ze beyaktie'.

²³ Kate' bžin Jesusen' liž benne' wnná bian', ble'ele' zej nnita' benne' zan ga na', benne' ka' žkwéžegake' bžejw, na' benne' ka' želbeže nyache'e. ²⁴ Jesusen' gože' légake':

—Le kwas ga ni, dan' bi nat xkwide' no'le ni. Žtászebe'.

Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' bka'n dítjgekle' Le'.

²⁵ Kate' Jesusen' ba bebeje' benne' ka' na'le, wyoé'e lo yo'o, na' beḡwe' na' xkwide' no'len', na' la' wyástebe'. ²⁶ Wžé diža' kan gok da' ni, na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyón' bégklen'.

Jesús žeyone' benne' lo chole ka'

²⁷ Kate' bžoj Jesusen' ga na', chope benne' lo chole ka' wnnáwgake' Le'. Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—Beyache' laže'l neto', Le', za'só Dabí.

²⁸ Kate' wyó'o Jesusen' lo yo'o, žopte benne' lo chole ka' bžingake' gan zoe'. Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—ǵžejle'le chia' neda', gak yey-ona' le'e?

Légake' wnnágake':

—O', ǰan.

²⁹ Naž Jesusen' wdane' yej lágwage', na' wnné':

—Kan žejle'le, ka' gaken chele.

³⁰ La' beyáljwte yej lágwage'. Naž Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

—Le wia bi we'le latje no benne' nnezle' da' ni.

³¹ Kate' bežójgake', la' bzétegake' diža' dot yežlyón' kan nak da' ben Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' bi žak nnie'

³² Kate' Jesusen' bežójlene' benne' wsedle chie' ka' tzen lo yo'on', bžingak benne' ka' gan zoa Jesusen', benne' ka' zedjwágake' to benne' gan zoe' Le', benne' bi žak nnie' dan' yoe'e be' xiwe'. ³³ Kate' bebéj Jesusen' be' xiwen', la' wn-nete bennen' bi gok nnie'. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—Bi na' le'elto' da' ki gan nníta'gak benne' Israel ka'.

³⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che ǰangak be' xiwe' ka'.

Jesús žak nyache' láže'e ni'a chegak benne' zan ka'

³⁵ Wdá Jesusen' dot kwit gan zej že' yež zen ka', na' yeždo' ka', na' gan nak lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bchalje' diža' chawen' kan znaa bia' Dios. Beyone' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e, benne' ka' nníta'gake' lo yež ka'.

³⁶ Kate' ble'el Jesusen' benne' zan ka', beyache' láže'le' légake', dan' želzake'e, na' žedó láže'gake' kan žak chegak zila' ka' bi zoa benne' gape chí'igake'-ba'. ³⁷ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li, zen nak yel, san babze benne' ka' nníta'gake' nich lággaken'. ³⁸ Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' ǰan yelen', na' nnáblele-ne' sele'e benne' wen žin ka', nich lággaken'.

10

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágake' wbás chie' ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Naž bliž Jesusen' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' yógo'te benne' yižwé' ka', na' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e.

² Ki legak chežinnote wbás ka' wžé Jesusen':

Smon, (ležka' lie' Bedw).

Ndres, (biche' Smon na').

Jakob, (zi'n Sebedeo).

Zwa, (biche' Jakob na').

³ Lip.

Bartol.

Mas,

Matío, (benne' wechizjw).

Jakob, (zi'n Alfeo).

Lebeo, (ležka' lie' Tadeo).

⁴ Smon, (benne' že' láže'e yež Israel).

Judas Iskariote, (bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Jesús žsele'e wbás chie' ka' nich chejégake' xtiže'e

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Naž Jesusen' bsele'e chežinnote benne' wsedle chie' ka' nich chejégake' xtiže'e, na' bchi'le' légake', na' wnné':

—Bi chejle gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' judío, na' bi chazle lažgak benách ka' nníta'gake' gan nbab Samaria. ⁶ Le chej gan zej nnita' benách Israel ka', benne' zej nake' ka' zila'do' ka', bia ka' zej nnitlba'. ⁷ Le wchálj diža' chawen', na' nnale: “Za' žin ža la' Bennen'

zoe' ya'abá che Dios nich nna bi'e lo yežlyó nga." ⁸ Le yeyón benne' yižwé' ka'. Le yeyón benne' ka' zej de'e yižwé' leže. Le yesbán benne' gat ka'. Le yebéj be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. Bennza' yela' wnná bia' ni chele. Le wkonlen žin, na' bi be wchíjwle.

⁹ 'Bi be wa'le lo bzod chele, cha' mežw oro, o mežw plat, o mežw lasdo'. ¹⁰ Bi wa'le yižjw yet chele da' gawle lo nez. Toze laže' da' xoa yenle wa'le, na' bi wa'le zel-le, o bar chele, dan' wželkze benne' wen žin da' gawe'.

¹¹ 'Gáte'teze yež žen, o yeždo' gan žinle, le nnab cha' zoa no benne' ga na' nake' li laže', na' ga'nle liž bennen' na' zejte yežojle lo yežen'.

¹² Kate' cho'le to yo'o, le gape "Pa-diož" benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' nnáblele Dios wnezjwe' chégake' da' wzóa žin yichj lázdo'gake'. ¹³ Cha' zej nak zi benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' da' zzoa žin yichj lázdo'žo gánlenen légake', san cha' bi zej nak zi benne' ka', nnable bi ga'nlen légake' dan' zzoa žin yichj lázdo'žo.

¹⁴ Gáte'teze gan žinle gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój lo yo'on', o lo yežen', na' le kwib bixte yo da' dan' lable, da' wloe'elen légake' zej nbage'e zia. ¹⁵ Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', sáka'žegak benách ka' nníta'gake' lo yežen' ka' sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, yež ka' bchinnj Dios.

Benne' yežlyó ka' wsaka' zí'gake' benne' ka' che Jesús

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wia nga, neda' žsela'a le'e, na' gakle ka' zila'do' ka' želdaba' gan zej nnita' beko' yiže' snia ka'. Le gak ban laže' kan zej nak bele snia ka', san lezka' le gak gaxjw laže' kan zej nak plomdo' ka'. ¹⁷ Le gape chi'i kwínle chegak benách

ka', dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', na' chíngake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ¹⁸ Lezka' wché'gake' le'e gan že'gak benne' blo ka', na' gan že'gak benne' wnná bia' ka', dan' žónlenle neda' tzen. Ki gaken nich gak wchaljle xtiža'a gan že'gak benne' ka', na' gan že'gak benne' ka' bi zej nake' judío. ¹⁹ Naž kate' wdégake' le'e lo na'gak benne' wnná bia' ka', bi gek zédlele biz nnale, dan' wchíz Dios yichj lázdo'le la' ža na'ze da' nnale, o kan wchaljle. ²⁰ Kege lé'ezele wchaljle, san Dios Be' La'y, Bennen' sela' Xažo Dios chele, Lekze' sóalene' le'e, na' wchalje'.

²¹ 'Zej nnita' benách ka' wdégake' bíche'gake' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake', na' lezka' benne' ka' zej nake' xagak xkwide' ka' wdégake' zí'ngake' ka', na' zej nnita' benne' ka' kwej yíchjgake' xágake' ka', na' góngake' ga gátgake'. ²² Yógo'te benách wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san yelá no benne' ga'ne' choch na' zejte ža ze lawte ža ka'. ²³ Kate' wsaka' zi'gak benách ka' le'e to lo yež, le wzónnj ga na', na' le chej yetó yež, dan' žapa' le'e, yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, zga'ale kate' yeyóž wzele xtiža'a gan zej nnita' yógo'te yež ka' chegak benách Israel ka'.

²⁴ 'Nóte'teze benne' nake' benne' wsedle bi nakže' blo ka' bennen' žsedle' le', na' lezka' no benne' nake' wen žin bi nakže' blo ka' xane'. ²⁵ Bennen' nake' benne' wsedle žala' yebele' cha' sáke'le' gake' kan nak bennen' žsedle' le', na' benne' wen žin na' žala' yebele' cha' gake' kan nak xane'. Cha' neda' naka' ka' benne' xan yo'o, na' znnégake' chia', znnágake' naka' Belzebú da' xiwe', lezka' da' zíteže nnégake' chegak benách ka' žónlengake' neda' tzen.

*No Benne' žala' žébežo
(Lk. 12:2-9)*

26 Lezka' wnná Jesusen':

—Che len, bi žébele benách ka'. La' law yógo'te da' ka' žaken ži žize, na' gak bia' yógo'te da' zej ngache'. 27 Da' zchájlēna' le'e gan nak chol, le wchaljen gan nak lo baní', na' da' žapa' le'e gan ngache', le nne zižje gan nak kwáselo. 28 Bi žébele benne' ka', benne' žótgage' belá' žen chegak benách ka', san bi gak wchínjgake' be' nákkžežo. Le žebe Dios, Bennen' gak gote' belá' žen chele, na' lezka' gak cho'ne' be' nákkzele lo yi' gabíl.

29 'Želdó'o chope byínnedo' len to mežw lasdo', san bi biže nitoba' lo yo cha' bi žonn Xažo Dios latje gaken. 30 Lezka' yógo'te yicha' yichjle ba blab Dios. 31 Che len, bi žébele. Záká'žele le'e law Dios ka záká'gak bia zan byínnedo' ka'.

Benne' ka' znnágake' žónlengake' Benne' Cristo tzen (Lk. 12:8-9)

32 Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' nne' žónlene' neda' tzen lawgak benách ka', lezka' neda' nnia' žonlen bennen' neda' tzen law Xa', Bennen' zoe' ya'abá. 33 Benne' ka', benne' zbej yíchjgake' neda' lawgak benách ka', na' znnágake' bi žónlengake' neda' tzen, lezka' neda' kwej yichja' légake' law Xa', Bennen' zoe' ya'abá.

Jesús nake' ka to da' gonen ga la'a lazgak benách ka'

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gekle za'a neda' nich ko'a yežlyó nga da' gonen ga gakgak benách ka' toze. Bi za'a nich gona' ga gakgak benách ka' toze, san za'a nich ko'a da' gonen ga la'a lazgak benách ka'. 35 Za'a nga, na' gona' ga kwej yichjgak benách ka' xágake', na' lezka' no'le ka' kwej yíchjgake' xná'gake'. Lezka' no'le zoa' ližgak ka' kwej yíchjgake' xto' zín'gake' ka'. 36 Ki gaken, la' lježgak benách ka' wsaka' zí'gake' légake'.

37 'No benne' nží'žele' xa xne'e ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen, na' no benne' nží'žele' xkwide' byo chie' o xkwide' no'le chie' ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen. 38 No benne' bi si' lo ne'e gake' ka to benne' zejté'e le'e yag kroze, na' gónlene' neda' tzen, bi nake' zi gake' chia' neda'. 39 No benne' že' laže'e gape chi'e yela' nban chie', wniten', san no benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, yelá bennen'.

Da' ka' Dios yebi'e chežo (Mr. 9:41)

40 Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gape' le'e ba la'ne, lezka' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. 41 No benne' gape' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios dan' zchalje' lo wlaze' Le', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezw Dios che bennen' zchalje' lo wlaze' Le'. Lezka' no benne' gape' ba la'ne to benne' chawe' dan' nake' benne' chawe', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezw Dios che benne' chawen'. 42 Nóte'teze benne' wnezwje' to zbíndo'ze nis che to bénne'do' ki dan' nake' benne' wsedle chia' neda', da' li žapa' le'e, si'kze bennen' da' wnezw Dios chie'.

11

Benne' ka' bseła' Zwa želžine' gan zoa Jesús

(Lk. 7:18-35)

1 Kate' beyož Jesusen' bzejni'ile' benne' wsedle chie' ka', bezé'e ga na', na' wyeje' žejsedle' benách ka', na' žejchalje' xtiže'e lo yež ka' chegak benne' ka'.

2 Kate' ža ka' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nyejwe' liž ya, na' benle' kan nak da' žon Jesusen'. Naž Zwan' bsele'e chope benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bžíngake' gan zoa Jesusen'.

³ Žoptie' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nako' Le' Benne' Criston', Bennen' žala' le'e yežlyó nga, o žala' kweztó' na' zejte la' yetó benne'?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chej chejzenle Zwan' dan' ženlele, na' dan' zlé'elele. ⁵ Le yi'e kan žaken, želé'egekle benne' ka' góggake' lo chole, na' žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Ba beyak-gak chawe' benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže, na' žeyéngikle benne' kwezw ka'. Ba bebangak benne' ka' gótgake', na' nníta'gak benne' ka' zžéngikle' benne' yache' ka' diža' chawen'. ⁶ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' bi kwej yichje' neda'.

⁷ Kate' ba beza'gak benne' ka' žónlengake' Zwan' tzen, naž wzó law Jesusen' zcháljléne' benách ka' nníta'gake' ga na' kan nak che Zwan', na' gože' légake':

—¿Biz gónelele lé'elele katen' wye-jle lo latje dachen'? ¿Gónelele lé'elele to benne' nake' ka to ya xtildo' da' zzechj be'? ⁸ Cha' kege, ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ⁹ Yetó na', ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' zchalje' lo wláz Dios? Ka' naken, žekla' neda'. Žapa' le'e, blé'elele to benne' nákle'eže' blo ka' yezika' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ¹⁰ Ki naken dan' nak Zwan' bennen' nyejw kan nak chie' le'e yiche la'y, da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia', bennen' cheje' zga'ale' ka' Le'.

Le' gon chawe'e nez gan tio'.

¹¹ Da' li žapa' le'e. Dot yežlyó nga, bi zoa nitó benne' nakže' blo ka' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' gaxjw laže' gan

znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nakže' blo ka' Zwan'.

¹² 'Katen' wzó law bezóa Zwan' benách ka' nis, na' zejte na'a ža, de chgi' želžó'o benách ka' gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, na' benne' wechóg laže' ka' žon byéngake' chó'ogake' ga na'. ¹³ Kate' bla'te ža na' wzóa Zwan', da' bchi'le Moisés le'e, na' da' bzojgak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios blóe'egeklen kan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá. ¹⁴ Cha' žénelele si' lo na'le da' ki, žala' nnézelele Zwan' nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' nake' bennen' wnná Dios žala' yel'é'e da' yoble ža ni zoažo na'a. ¹⁵ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁶ '¿Biz wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? Zej nake' ka' xkwide' ka' želbe'be' lawe' ya'a. Zbéžeya'agakbe', na' žližgakbe' ljéžgakbe' ka', ¹⁷ na' želnnabe': "Žkwéžeto' chele bžejw. ¿Biz chen' bi ža'ale? Žol nyáche'to' chele. ¿Biz chen' bi zbeže nyáche'le?" ¹⁸ Ki nakle, dan' bla' Zwan', na' dan' bi bdawe' kan žawle le'e, wnele chie', wnnale: "Da' xiwe' žónlennen le' tzen." ¹⁹ Naž bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' žel' žawa', na' znele chia', znnale: "Nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' wen dola' ka'." Yela' žejní'il che Dios nak bian' ni'a che da' žongak benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Da' gak che no benne' bi gone' kan znna xtiža' Dios
(Lk. 10:13-15)

²⁰ Naž wzó law Jesusen' zdile' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' gan bene' da' zan yela' wak zen ka', dan' bi beyát láže'gake'. ²¹ Gože' légake':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Betsaida. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Tiro, na' lo

yež Sidón ka da' ka' bena' gan zoale, ža ni'tel yeyát láže'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', na' gákwgake' láže' zeche', na' wžíagake' de yíchjgake', da' wloe'elen žeyát láže'gake'. ²² Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', yež ka' bchinnj Dios. ²³ Le'e, benne' ka' che yež Kapernaum, žžékelele le'e cho'ole ya'abá che Dios dan' blé'elele da' ka' bena' neda'? Yetjle lo yi' gabíl. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Sodoma, ka da' ka' bena' gan zoale, ga'ngak benne' yežen', na' zejte na'a ža. ²⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma na'.

Znna Jesús: "Le gonlen neda' tzen, na' yezi' láže'le"

(Lk. 10:21-22)

²⁵ Kate' ža na' bchalj Jesusen', na' wnné':

—Žka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, dan' bkacho'o da' ki, nich bi lé'egeken benne' ka' žejní'igekle', san blóe'elo' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ka' da' ki. ²⁶ Ka'kze gaken, Xe, dan' ki wyáz lažo'o Le'. ²⁷ Ba bde Xan' yógo'te lo na'a neda'. Bi nonbia' no benne' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios, na' bi nonbia' no benne' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'n Dios, na' lezka' benne' ka' žénela' wloe'ela' légake' Xažo Dios. ²⁸ Le gonlen neda' tzen yógo'tele žejxáke'le dan' žóntezle žin che yodo', na' nwa'le ywa' zi'i che da' zchi'le yodo', na' neda' gona' ga yezi' láže'le. ²⁹ Lo yela' gaxjw láže' chele le gon xchina', gake' ka go'n ka', bia ka' želzi'ba' yogo' chégakba'. Le wsedle da' nnia' neda', dan' naka' gaxjw láže', na' kwide' láže', na' žel'-lele yela' žezi' láže', na' ga'n ži yichj láždo'le.

³⁰ Yogon' dan' xoa' le'e, dan' naken da' wchi'la' le'e, bi naken zede, na' ywa' wa'a le'e da' naken da' žsedla', žá'ado'ze naken.

12

Benne' ka' che Jesús želké'e bisto zoa' stribe ža la'y

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Kate' ža na', da' naken ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' stribe. Želdón benne' wsedle chie' ka', na' wzó láwgake' želké'e bisto gan žia zoa' striben', na' žáwgaken'. ² Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, góžgake' Jesusen':

—Bwia nga, žongak benne' wse-dle chio' ka' da' bi žala' gonžo ža la'y.

³ Naž Jesusen' gože' légake':

—ŽBi bel-le le'e yiche la'y kan nak da' ben Dabí katen' wdone', na' lezka' wdongak benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyo'é le yo'o che Dios, na' bdawe' yet xtil ka' zej nkwe'e lo bkog la'y, dan' bi žala' gawe' le', na' bi žala' gawgak benne' ka' wnníta'lengake' le', san toze bxož ka' de latje gáwgaken'. ⁵ ŽBi bel-le da' wnná Moisés wak gongak bxož ka' ža la'y ka'? Žóngake' žin li'a yodo' ža la'y ka', na' bi želbage'e dola'. ⁶ Na'a, neda' žapa' le'e, zoa' neda' nga, na' naka' benne' nakže' blo ka' yodo'. ⁷ Bi žejní'ilele dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Žénela' yeyache' láže'lele lježle ka', na' kégeze gotle bia beždo' ka', bia ka' zzeyle lo bkog la'y chia'." Chela' žejní'ilele da' ki, bi besbága'le benne' ka' žia, benne' ka' bi želbage'e žia. ⁸ Ka' naken, dan' naka' neda', Benne' Golje' Benách, Xan ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e
(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyo'é le yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. ¹⁰ Lo yo'on' wzóa to benne' nžeke' ne'e, na' dan' žénegekle' benne' judío

wnná bia' ka' želgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia, che len wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—No benne' ládjwle le'e, cha' zoa to zila' chie', na' cha' bixba' toba' lo yežw kate' nak ža la'y, ¿bi chejele'-ba'? ¹² Záká'že to benne' ka' to zila'. Che len, de latje gonžo da' nak chawe' chegak benách ka' kate' nak ža la'y.

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

—Bli no'o.

Kate' bli ne'e, la' beyakten chawe' kan nak yechelá'a ne'e.

¹⁴ Naž bežachgak benne' yodo' fariseo ka', na' bégake' xtíža'gake' nich gótgake' Jesusen'.

To benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te bchalje' che Jesús

¹⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' ni, bezé'e ga na', na' benne' zan jáklene' Le' tzen. Naž Jesusen' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ládjwgak benách ka', ¹⁶ na' bchi'le' légake' bi wzéngkle' benách ka' no nake' Le'. ¹⁷ Kate' bcháljlene' légake' gok da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸ Le wia nga, Bennen' nake' wen žin chia',

Bennen' wžekza' neda'.

Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Wchiza' Le' Be' La'y.

Le' wzenle' yógo'te benách kan gona',

wchi'a laža'a légake'.

¹⁹ Bi til diže'e len no benne', na' bi nnie' zižje,

na' bi yenle no benne' chi'e gan nak zi'to'.

²⁰ To ya xtildo' da' zoa be bi chichjwen',

na' to yi' da' za' yolen, bi wsolen', kate' wzoaže' da' nak chawe' chie'.

²¹ Yógo'te benách ka' wzén láže'gake' Le'.

Znnágake': "Da' xiwe' žónlenen Jesús tzen"

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Naž bla'gak benne' ka' zej noe'e to benne' lo choľe gan zoa Jesusen', bennen' bi žak nnie', dan' yoe'e be' xiwe', na' Jesusen' beyone' le'. Ki goken, bennen' goke' lo choľe, na' bi gok nnie', na'a zľe'ele', na' zchalje'. ²³ Che len bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni za'só Dabí, bennen' žala' le'e?

²⁴ Kate' bégake' benne' yodo' fariseo ka' da' ni, wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka', dan' Belzebú, da' xiwe', dan' naken xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen.

²⁵ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan zñna bia'gak benách ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', na' cha' tıl-lengake' ljéžgake' ka', kwia yi' yela' wnná bia' chégake'. Łezka', cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yež o to yo'o, na' cha' tıl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' o lo yo'on'.

²⁶ Łezka', cha' kwej da' xiwe' la' ljéžekzen, na' cha' tıl-lengak be' xiwe' ka' la' légakkzen, ¿nakxkze gak dia' yela' wnná bia' che da' xiwen'?

²⁷ Zñnele chia', na' zñnale žebeja' be' xiwe' ka' dan' Belzebú da' xiwe' žónlenen neda' tzen. Cha' neda' žona' ki, ¿noz benne' žónlene' tzen benne' ka' žónlengake' le'e tzen kate' žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žóngakkze' nak bian' nchíxelele le'e.

²⁸ Na'a, cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y neda', da' li yela' wnná bia' che Dios ba blán' ga zoale ni.

²⁹ ¿Gak no benne' choe'e liž to benne' wale, na' kweje' yela' wnni'a

da' žen' liže', cha' zga'ale bi wcheje' benne' walen'? Naž gak choe'e nich wtache' liž benne' walen'.

³⁰ 'No benne' bi zónlene' neda' tzen, zbej yichje' neda', na' lezka' no benne' bi ztóbłene' neda' tzen, zóslase'.

³¹ 'Che len žapa' le'e, yógo'te dola' da' žongak benách ka', na' diža' zi' ka' da' znnégake' che Dios, yenít law Dios chégake', san no benne' nne zi'e che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. ³² Lezka', cha' no benne' nnie' chia' neda', Benne' Golje' Benách, Dios yenít lawe' chie', san no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. Bi yenít lawe' chie' ža ni zoažo na'a, na' bi yenít lawe' chie' ža zezán'.

*Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Mt. 7:15-19; Lk. 6:43-45)*

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nak zix to yag, kwian da' zix, san cha' bi nak zix bi kwian da' zix. Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan naken. ³⁴ Le'e, lježgak bele snia nakle. ¿Nakx gak wchalje da' naken chawe', cha' bi nakle chawe'? Kan nak da' zza' láže'gak benách ka', lezka' zcháljgake'. ³⁵ Zchalj to benne' chawe' da' nak chawe' dan' yo'o da' naken chawe' lo yichj lázda'we', san zchalj no benne' bi nake' chawe' da' bi nak chawe', dan' yo'o da' bi naken chawe' lo yichj lázda'we'. ³⁶ Che len žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', wchi'a láže'e benách ka' ni'a chegak yógo'te diža' da' wnnágakkze' ka'ze. ³⁷ Kan nak da' znno', wchi'a láže'e le', na' yežojo' chawe' o bago'o zia ni'a che dižan' da' wnnó'.

*Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'
(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)*

³⁸ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, žénelto' le'elto' to da' gono' da' gak bian' gan za' yela' wnná bian' da' napo'.

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' wen da' zinnj ka', na' bi zej nake' dot li láže', znnábgekle' neda' gona' to da' gak bian' no naka'. Bi be da' gak bian' lé'egekle', san toze da' nak bia' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ⁴⁰ Kan gok che Jonasen', bga'ne' le'e bel zen chonne ža chonne yele, lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' chonne ža chonne yele ga'na' zan yo. ⁴¹ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe chásgake' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake', katen' wchi'a láže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' bengak benne' ka' che yež Nínibe na' yesbagan' benách ki zia dan' beyát láže'gak benne' ka' che yež Nínibe na' katen' Jonasen' bzenle' légake' xtiža' Dios, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Jonasen'. ⁴² Lezka' no'len' wnná bi'e yežen' da' žen' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka' chase' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake' kate' wchi'a láže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' ben no'len' yesbagan' légake' zia, dan' bžoj no'len' gan nakle'e zi'to' nich yenle' diža' sina' da' bchalj Salomón, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Salomón na'.

*Kate' žežín be' xiwe' latje chen
(Lk. 11:24-26)*

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój be' xiwe' yo'o to benne', zdan gan nbiž, na' žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi wžel-len gan yezi' lažen', ⁴⁴ naž nnan: "Yeyá'a latje chia' gan bžoja'." Kate' yežinen gan bžojen, chejxakan' bennen', nake' ka to yo'o ndachen, na' nloan, na' ba nba'an nich chejsóa no benne' ga na'. ⁴⁵ Naž chej

be' xiwen', na' chejxín' yegaže be' xiwe' ka', be' zej nakžen xiwe' ka' len, na' chó'ogaken yógo'ten, na' chejnníta'gaken lo yichj lázdo'w bennen', na' ga ze law gakže nyache' che bennen' kan goken chie' zga'ale. Lezka' gaken chegak benách ki, benne' wen da' zinnj ka'.

Xna' Jesús, na' benne' biche'e ka' (Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Kate' Jesusen' ne zcháljlene' benách ka' da' ni, bžin xne'e len benne' biche'e ka' ga na'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' gónegekle' wcháljlengake' Jesusen'. ⁴⁷ Naž to benne' bzenlen' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga, zoa xno'o len benne' bicho'o ka' la' lí'ale, na' žénegekle' wcháljlengake' Le'.

⁴⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' bennen' bzenle' Le' da' ni, na' wnné':

—¿Nnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' benne' bícha'ado' ka'?

⁴⁹ Naž bli ne'e, na' bloe'ele' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Bwia nga, benne' ki zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'. ⁵⁰ Nóte'teze benne' žone' kan žénele Xa', Bennen' zoe' ya'abá, benne' ni nake' bi' bíche'kza', na' bi' zankza', na' xna'kza'.

13

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz (Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ La' ža na'ze bžoj Jesusen' lo yo'o, na' bejsóe' žoa'a nisdó'. ² Dan' bdo'bgak benne' zan gan zoa Jesusen', wžene' to lo barkw, na' wži'e ga na', na' benne' zan ka' wnníta'gake' lo yo biž žoa'a nisdon'. ³ Naž Jesusen' bcháljlene' légake', na' da' zan da' bsedle' légake', da' ka' bsaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga, bžoj to benne' žaz, yjeze' binnedo' ka'. ⁴ Kate' ne zjeze', béxjwgak bale binnedo' ka' žoa'a

nez, na' bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁵ Béxjwgak yebale binnedo' ka' lo yo gan že' yej, gan de láte'ze yo, na' la' blá'tegaken, dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶ Naž kate' blá' wbiž, la' wbižte dan' goze', dan' bi zoa gan gon lwen. ⁷ Béxjwgak yebale binnedo' ka' gan be'la'gak lba yeche' ka'. Belgólele'e lba yeche' ka', na' bdóbgaken dan' goze', na' bžia yí'gaken légaken. ⁸ Béxjwgak yebale binnedo' ka' gan nak lo yo beb, na' bnézwgaken. Bnézwgak bale dan' goze' yetó gaywá' ka'. Bnézwgaken yebalen yechonnálaj ka', na' bnézwgaken yebalen yechí žoa ka'. ⁹ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' bsaka' lebe (Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Naž bžingak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' zcháljléno' benách ka' da' ka' žsaka' lebo'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan znná bi'e Le' ya'abá chie', san benne' ki bi žénegekle' chejní'igekle'. ¹² No benne' zzi'e xtiža' Dios, Dios wnezjwe' chie' yelate', na' gáta'le'en chie', san no benne' bi zzi'en, da' do'ze dan' ba nzi'e yegá'n. ¹³ Che len zcháljléna' légake' da' ka' žsaka' leba', dan' zwíagake' san bi zlé'egekle'. Žylenle' san bi zze nággake', na' bi žejní'igekle'. ¹⁴ Ki žaken, zžin da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné': Da' li yénlele san bi chejní'ilele.

Wíale'ele san bi lé'elele da' nakkzen.

¹⁵ Ki naken dan' nak zide yichj lázdo'gak benne' ki,

na' bi be žaz lo yichj nággake'.

Nyejw yej lágwage',

na' bi zlé'egekle' len yej lágwage' ka'.

Bi zze nággake'

na' bi zzejní'igekle' yichj lázdo'gake',
na' bi žeyákgake' chia' neda',
nich gak yeyona' légake'.

¹⁶ 'Na'a, ba nez zen naken chele
le'e, dan' zlé'egekke' yej lawle ka', na'
žéngkele' nagle ka'. ¹⁷ Da' li žapa'
le'e, benne' zan, benne' bcháljgake'
lo wláz Dios, na' benne' chawe'
ka', gónegekke' lé'egekke' da' zlé'elele
le'e, san bi blé'egeklen'. Gónegekke'
yéngkele' da' žénlele le'e, san bi
béngeklen'.

*Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka'
lebe'*

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag da' žsedle da' bsaka'
leba' che benne' žaz. ¹⁹ Nóte'teze
benne' ženle' diža' kan zнна bia'
Dios ya'abá, na' bi žejni'ilen', žak
che diža' da' benlen' kan gok
che binnedo' ka' bėjxwgaken žoa'a
nez. La' za'te da' xiwe', na'
žeká'n dižan' da' wyazen lo yichj
lázdo'w bennen'. ²⁰ Binnedo' ka'
bėjxwgaken lo yežlyón' gan že' yej
žsédgeklen kan žak che no benne'
ženle' dižan', na' la' zze nagtien'
lo yela' žebél chie', ²¹ san kan bi
wdia'gak binnedo' ka' dan' bi gota'
gan góngaken lwen, lezka' žaken che
bennen'. Kate' žin to da' žsaka' zin'
le', na' kate' zbia láže'gak benách
ka' le' dan' nzi' lo ne'e dižan', la'
gakte chope láže'e. ²² Binnedo'
ka' bėjxwgaken gan bególegak lba
yeche' ka' žsédgeklen kan žak che
bennen' ženle' dižan', san zdan
láže'e da' ka' zej nnitan' yežlyó
nga, na' da' ka' žon láže'geklen
bennen' dan' zdan láže'e yela'
wnni'a che yežlyó nga. Da' ki
žóngaken ga kwia yi' dižan', na' bi
gak gonen žin lo yichj lázda'we'.

²³ Binnedo' ka' bėjxwgaken lo yo
beb žsédgeklen kan žak che bennen'
ženle' dižan', na' žejni'ilen', na' žon
žin dižan' lo yichj lázda'we'. Zej
nak ba le benách ka' ka binnedo' ka'
bnėjxwgaken yetó gaywá' ka'. Zej
nak yebale benách ka' ka binnedo'

ka' bnėjxwgaken yechonnálj ka',
na' zej nak yebale benách ka' ka
binnedo' ka' bnėjxwgaken yechi žoa
ka'.

*Yíxe'do' ka'ze da' zнна kan zнна'
yele žoa' sribе*

²⁴ Naž bsaka' lebe Jesusen' yetó,
na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zнна bia'
Dios ya'abá naken kan gok che
binnedo' chawe' ka' da' goz to
benne' gan nak lo yežlyó chie'.

²⁵ Kate' ne žtasgak benne' ka'
nníta'gake' liže', bla' to benne' ga
na', benne' bi zle'ele' le' chawe',
na' yjeze' lo yežlyó chien' binnedo'
ka' che yixe' ka'ze dan' zнна kan
zнна' yele žoa' sribе, na' beyeje'
latje chie'. ²⁶ Kate' bla' žoa' sriben',
na' wže' bisto chen gan žia žoa'
sriben', naž gok bia'gak yixe'do'
ka'ze ka'. ²⁷ Naž bžingak benne'
wen žin ka' gan žoa benne' xan
yežlyón', na' góžgake' le': "Xan, cha'
gozo' binnedo' chawe' ka' lo yežlyó
chion', žnakx goken bla'gak yixe'do'
ka'ze ka'?" ²⁸ Xan yežlyón' gože'
légake', na' wnné': "To benne' bi
zle'ele' neda' chawe' bene' ki." Naž
benne' wen žin ka' wnnábgekke'
le', na' wnnágake': "žžénelo' chejto'
chejlážo'to' yixe'do' ka'ze ka'?"
²⁹ Naž xángake' gože' légake': "O'o.
Kate' wlážo'le yixe'do' ka'ze ka',
lezka' wlážo'lentele yele žoa' sribе
ka'. ³⁰ Gakže chawe' gonnle latje
gólegaken tzen na' zejte chejtobžon,
na' naž yapa' benne' ka' wtóbgaken':
le wtób zga'ale yixe'do' ka'ze ka',
na' le wchejen chejxónn weje
nich wzeyžon, na' naž wtoble žoa'
sriben' lo yo'o chia'."

*Žsaka' lebe Jesús kan nak che to
binnedo' mostasa*

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen',
na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zнна bia'
Dios ya'abá, gaken kan gok che
to binnedo' mostasa, dan' goz to

benne' gan nak lo yežlyó chie'.
³² Da' li bínbedo' mostasa na' nakžen
 da' do'ze ka zej nak yógo'te bínbedo'
 yezika' ka', san kate' ba nazen,
 zgóležen ka yógo'te yixe' kwan ka',
 na' žaken zen kan nak to yag, na'
 želžín byínbedo' ka', na' žóngakba'
 xó'ngakba' ka' lo ni'a nen'.

*Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che
 yet xtil*

(Lk. 13:20-21)

³³ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen',
 na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' znnna bia'
 Dios ya'abá gaken ka ben kwa zichj
 che yet xtil, dan' bchiže to no'le len
 chonne lbix yezje zoa' scribe, na'
 wyache' dot kwa na'.

*Da' žénele Jesús gongak da' ka'
 žsaka' lebe'*

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Yógo'te da' ki bsaka' lebe
 Jesusen', da' ka' bcháljlene' benách
 ka' nníta'gake' ga na', na' bi
 bcháljlene' légake' da' bi bsaka'
 leben'. ³⁵ Ki bene', na' bžin dan' bzoj
 to benne' bchalje' lo wláz Dios ža
 ni'te, katen' wnné':
 Wchalja' da' ka' wsaka' leba'.

Nnia' da' bgache' katen' wzó law
 žata' yežlyó.

*Da' žsedle da' bsaka' lebe Jesús che
 yixe'do'ka'ze*

³⁶ Naž Jesusen' bzele diže'e
 benách ka' nníta'gake' ga na', na'
 besele'e légake', na' Le' beyoé'e yo'o.
 Naž bžingak benne' wsedle chie' ka'
 gan zoe', na' góžgake' Le':

—Bløe'el neto' da' žsedle dan'
 bsaka' lebo' che yixe'do' ka'ze dan'
 znnan' kan znnna' yele zoa' scribe.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože'
 légake':

—Benne' žaze' bínbedo' chawe'
 naka' neda', Benne' Golje' Benách.
³⁸ Ga na' goze' bínbedo' ka' naken
 yežlyó nga, na' bínbedo' chawe' ka'
 zej naken benne' ka' zej nbabe'
 gan znnna bia' Dios. Yixe'do' ka'ze
 ka' dan' znnan' kan znnna' yele zoa'

stribute zej naken benne' ka' zej
 nake' che da' xiwe'. ³⁹ Bennen'
 bi zle'ele' chawe' xan yežlyón', na'
 goze' yixe'do' ka'ze ka', da' xiwe'kze
 naken. Ža na' katen' wtóbgaken'
 naken ža ze lawte ža ka' che yežlyó
 nga, na' benne' ka' ztóbgaken' zej
 nake' wbás che ya'abá ka'. ⁴⁰ Kan
 goken, btóbgake' yixe'do' ka'ze ka',
 na' bzéygaken' lo yi', lezka' gaken
 kate'yeyož che yežlyó nga. ⁴¹ Neda',
 Benne' Golje' Benách, sela'a wbás
 la'y chia' ka', na' kwéjgake' yógo'te
 benne' ka' gan znnna bia' Dios,
 benne' ka' žóngake' ga žongak
 ljéžgake' ka' dola', na' lezka' benne'
 ka' žóngake' da' kegle. ⁴² Wbás che
 ya'abá ka' chó'ngake' benne' ka' lo
 yi' gabíl, benne' wen da' zinnj ka',
 na' kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.
⁴³ Naž benách chawe' ka' chépgake'
 yes bani', na' gágake' kan nak wbiž
 gan znnna bia' Dios ya'abá chie'. No
 benne' zoa nage', na' ženle', žala'
 wzé nage'.

*Žsaka' lebe Jesús che to yela' wnni'a
 ngache'*

⁴⁴ Lezka' bsaka' lebe Jesusen', na'
 wnné':

—Da' znnna bia' Dios ya'abá chie'
 naken ka to yela' wnni'a, da'
 ngache' to lo yežlyó. Katen' to
 benne' bžel-len', bekache'en gan
 bgachen', na' lo yela' žebél chie'
 wyeje', na' bete'e yógo'te da' nape',
 na' go'we' yežlyón' nich gata' yela'
 wnni'a na' chie' le'.

*Žsaka' lebe Jesús che to bga da'
 záka'le'en*

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žala' dan' láže'le da' znnna
 bia' Dios ya'abá chie' naken kan
 ben to benne' ža'we', na' žote'e, na'
 žilje' bga zaka' ka'. ⁴⁶ Kate' bžel-
 le' to bga da' záka'le'en, wyeje', na'
 bete'e dot da' nape', na' go'we'
 bgan'.

Žsaka' lebe Jesús che to yixjw bel

⁴⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak gan žin da' zŋna bia' Dios ya'abá chie', gaken kan žon to yixjw bel da' bzála'gak benne' ka' lo niso', dan' bejxen bel zan. ⁴⁸ Katen' ba bežá' yixjwn', na' bebégaken' lo yo biž žoa'a nison', gan wžé'gake', na' bnníta'gake' bel chawe' ka' lo xkwite ka', na' bel ka'ze ka' wžó'ngake' légakba'. ⁴⁹ Lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. Žojgak wbás che ya'abá ka', na' kwéjgake' cheze benne' chawe' ka', na' yekwásgake' légake' ladjw benne' wen da' zinnj ka'.

⁵⁰ 'Naž chó'ngake' benne' wen da' zinnj ka' lo yi' gabíl, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.

Yela' wnni'a gole, na' da' kobe

⁵¹ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—žžjní'ilele yógo'te da' ki?

Bechébegake', na' góžgake' Le':

—O', Xan.

⁵² Jesusen' gože' légake':

—Katen' to benne' yodo' wsedle ba nzi' lo ne'e da' zŋna bia' Dios ya'abá chie', nake' ka' to benne' xan yo'o, benne' žebeje' ladjw yela' wnni'a chie' da' kobe, na' da' gole, da' ka' zej naken chawe', da' ka' žebélenlen'.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Kate' beyóž bsaka' lebe Jesusen' da' ki, bezé'e ga na'. ⁵⁴ Kate' bežine' gan nak laže', bsedle' benne' ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebángkle', na' wnnágake':

—žGaž bsedle benne' ni yela' žžjní'il ni? žNakx naken, žone' da' zan yela' wak ki? ⁵⁵ Benne' ni nake' zi'n benne' zkonle' žin blag ka', na' xne'e lie' Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Smon, na' Judas. ⁵⁶ Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga. žGaž bsedle' yógo'te da' ki?

⁵⁷ Che len gok chope láže'gake', na' bebéj yíchjgake' Le'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'te benách ka' žápegake' ba la'ne no benne' zchalje' lo wláz Dios, san benách wláz chie' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵⁸ Che len bi ben Jesusen' da' zan yela' wak ka' ga na', dan' bi žejlé'gake' chie'.

14

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Kate' ža ka', benle Herodes, bennen' zŋna bi'e gan nbab Galilea, kan zej nak yela' wak ka' da' žon Jesusen'. ² Herodes na' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné':

—Bennen' nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nzi' lo ne'e yela' wak zen na'.

³ Ki wnná Herodes na' dan' bséla'kze' benne' ka' bėxwgake' Zwan'. Bchéjgake' le' do ya, na' bséjwgake' le' liž ya dan' gónele Herodías gaken ki. Herodías na' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. ⁴ Ki ben Herodes na', dan' Zwan' gože' le': "Bi žála' sóaleno' zo'le benne' bicho'o."

⁵ Che len gónele Herodes na' gote' Zwan', san bžebe' wži'igak benne' wláz ka' chie', dan' žékgekle' nak Zwan' benne' zchalje' lo wláz Dios. ⁶ Naž kate' gok lni che ža wyé'el yiz Herodes na', bžoj xkwide' no'le che Herodías na', na' bya'abe' gan že'gak benne' ka' nníta'gake' lni na', na' wyáz laže' Herodes na' da' benbe'. ⁷ Bchebe laže' Herodes na', na' ben choche' xtiže'e wnezjwe' chebe' bíte'teze da' nnablbe' le'. ⁸ Dan' ba bsedle xna'be' lebe' zga'ale, gožbe' le':

—Benn chia' na'a to lo žiga' zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

⁹ Naž gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ba ben choche' xtiže'e, na' dan' bēngekle benne' ka' chie' le', benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen, che len gože' to benne' chejnežwe'-be' yichj Zwan'. ¹⁰ Ki goken, bsele'e to benne' chejchoge' yen Zwan' gan nyejwe' liž ya. ¹¹ Bennen' bsele'e beyo'e yichj Zwan' to lo žiga' zen, na' bnezjwen' che xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwen' che xna'be'.

¹² Naž benne' ka' bēnlengake' Zwan' tzen bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'. Wdé na', bejžengekle' Jesusen' kan gok da' ki.

Jesús zwawe' gayo' mil benách ka'
(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17;
Jn. 6:1-14)

¹³ Kate' benle Jesusen' da' goken che Zwan', bezé'e ga na', na' wžene' to lo barkw, na' wyeje' tože' to latje dach. Katen' bēngekle benách ka' zeje' ga na', bžójgake' lo yež ka', na' belzé'e lo ní'agake', na' jake' gan žala' žin Jesusen'. ¹⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkw, bje'ele' zej nnita' benách zan ka' ga na', na' beyache' láže'le' légake', na' beyone' benne' yižwé' ka', benne' nnita'gake' ládjwage'. ¹⁵ Kate' ba za' žale ža na', wbiga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le'.

—Ba za' žale na'a, na' dache nak latje ni. Besela' benách ki nich chjake' gan že'gak yeždo' ka' nich gá'wgake' da' gáwgake'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žon byenen chjake'. Le wnezjw le'e dan' gáwgake'.

¹⁷ Naž góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel ka', bia deba' cheto' nga.

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwán' nga.

¹⁹ Naž Jesusen' wnné' kwe'gak benne' ka' gan yo'o daka'. Wdé na' bexwe' da' gayo' yet xtil ka', na' chop bel ka', na' bchis lawe', bwie' zaka' ya'abá. Gože' Dios:

“Žóxkeno'.” Naž bzozje' yet xtil ka', na' bdie' da' ka' lo na'gak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísage' da' ka' gan že'gak benne' zan ka'. ²⁰ Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'. ²¹ Benne' byo ka', benne' bdáwgaken', gókgake' gayo' mílgake', san bi blab no benne' no'le ka', na' xkwide' ka'.

Jesús zde' lawe' nido'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Naž la' bente Jesusen' ga bebengak benne' wsedle chie' ka' lo barkw nich chjake' zgá'alegake' ka' Le', na' tégake' yechelá'a nisdon', katen' yesele'e Le' benne' zan ka', benne' nnita'gake' ga na'. ²³ Katen' Jesusen' ba besele'e benne' ka', wžene' to law ya'ado' gan bejsóe' tože'. Naž bcháljlēne' Dios. Katen' ba gole, tože' zoe' ga na'. ²⁴ Barkwn' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka' zden gachje láwe'le nisdon', na' žxite' barkwn' dan' žas nisdon', na' ben' žaken žzagan' barkwn'. ²⁵ Wdé gachje yelen', wbiga' Jesusen' žoa'a gan nnita'gake', zde' lawe' nisdon'. ²⁶ Kate' blé'egekle benne' wsedle chie' ka' Le', zde' lawe' nisdon', gok zédgekle' dan' zžébegake'. Wžéžeya'agake', na' wnnágake':

—To be' bxin'.

²⁷ Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedan'. Bi žébele.

²⁸ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Xan, cha' nako' Le', wnné neda' sa'a gan zo' lawe' nisen'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Da.

Naž betj Bedon' lo barkwn', na' wzé'e lawe' nisdon', zeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Naž kate' bje'el Bedon' kan žta be' nisdon', bžebe'. Wzó lawe' žetje' lo nisen', na' wžéžeyi'e. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, beslá neda'.

³¹ Jesusen' la' blíte ne'e. Beẁwe' le', na' gože' le':

—Láte'ze žejli'o chia'. ¿Biz chen' gok chope lažo'o?

³² Kate' wžen Jesusen' lo barkwn', wže' ži ben' žaken. ³³ Naž benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' bka'n zéngake' Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li, Zi'n Dios nako'.

Jesús žeyone' benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret

(Mr 6:53-56)

³⁴ Kate' ba wdégake' yechelá'a nison', la' bžíntegake' gan nbab yež Jenesaret. ³⁵ Kate' benne' yežen' ka' beyónbia'gake' Jesusen', bséla'gake' diža' dot lo yežlýon', na' bžíngak benách ka' zej noe'e yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen'. ³⁶ Góta'yoegekle' Jesusen' we'e légake' latje kángakze' laže' da' nakwe', na' la' beyáktegak yógo'te benne' ka', benne' wdángake' ze'.

15

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mr 7:1-23)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, bžíngake' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

² —¿Biz chen' žongak benne' wsedle chio' ka' da' ždetlen kan zej nak da' žónteze žonžo kan bengak ẁa xto'žo ka'? Bi želyíb ná'gake' kan nak che yodo' kate' za' gáwgake'.

³ Bechebe Jesusen', na' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen' lezka' le'e zzoale chela'ale da' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle? ⁴ Nak bia' žonle ki dan' gož Dios le'e, na' wnné': “Wdape ba la'ne ẁa xno'o” na' lezka' wnné': “No benne' nne zi'e che ẁa xne'e, le got bennen'.” ⁵ San le'e žnnale: “Cha' no benne' yi'e ẁa xne'e: Bi be gak wnezjwa' chele dan' ba bchebe laža'a wnezjwa' che Dios yógo'ten'.”

⁶ Naž žnnale biž žon byenen bi da' gon bennen' che ẁa xne'e. Ki žonle, zzoale chela'ale dan' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle. ⁷ Le'e, benne' zlóé'ezele chawe' kwinle, nak dot da' li da' wnná' Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nakle, katen' wnné':

⁸ Benne' ki, žoá'agakze' žápegake' neda' ba la'ne,

kege dot láže'gake'.

⁹ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda'

dan' žsédgekle' da ka' zchí'igekle benách ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, na' le chejni'ilen. ¹¹ Kege da' žaz žoa'a to benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žžojen žoe'e žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

¹² Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—¿Nnezlo' bža'agak benne' yodo' fariseo ka' katen' béngekle' dan' bchaljo'?

¹³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Yógo'te da' zej nazen, da' bi goz Xa', Bennen' zoe' ya'abá, yelážo'gaken dot lwen. ¹⁴ Le wká'n-gake'. Zej nake' lo chole, na' želchi'e benne' lo chole ka'. Cha' to benne' lo chole chi'e yetó benne' lo chole, žoptie' bíxgake' to lo bloj.

¹⁵ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bzejní'il neto' da' ni žsaka' lebo'.

¹⁶ Jesusen' gože' légake':

—¿Lezka' le'e bi žejní'ilele?

¹⁷ Nnézlele žaz le'žo yógo'te da' žazen žoá'ažo, na' žežojen le'žo. ¹⁸ Na'a, da' žežojen žoá'ale, lo yichj láždo'le zan', na' da' ki žóngaken ga bi nakle chawe' law Dios. ¹⁹ Ki žaken dan' zla'gak lo yichj láždo'le da' kegle ka' da' zza' láže'le, da' gonen ga gotle benách ka', na' da' gonen ga wká'n ditjle yela' zchag na', na' da' gonen

ga gonle da' zinnj, na' da' gonen ga se láže'le bi da' kwanle, na' da' gonen ga nnele che lježle da' bi zej naken da' li, na' da' gonen ga nne yálele. ²⁰ Da' ki žóngaken ga bi nak chawe' to benne' law Dios, san cha' bi chibe' ne'e kan nak che yodo' kate' bi da' gawe', da' ni bi gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le yež zi'to' žejli'e che Jesús (Mr 7:24-30)

²¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyeje' gan zej nbab yež Tiro, na' yež Sidón. ²² To no'le nbabe' to yež da' nbaben Kanaán bžoje' lo yežen'. Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'. Xkwide' no'le chia' zzáka'le'ebe' dan' yo'obe' be' xiwe'.

²³ Bi be bechebe Jesusen'. Naž wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. Góžgake' Le', na' wnnágake':

—Besele' le', dan' ze'e xkóže'lžo na' zbéžeyi'e.

²⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' no'len':

—Dios bsele'e neda' nich gáklena' benne' Israel ka', benne' zej nake' ka' zíla'do' ka' zej nnitlba'.

²⁵ Naž wbíga' no'len' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, goklen neda'.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bi nak chawe' yeka'ažo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon nich gawgak bé'ko'do' ka' len.

²⁷ Naž no'len' gože' Jesusen', na' wnné':

—O', Xan, san žawgak bé'ko'do' ka' da' bizjw ka', da' žéxjwgaken žanle gan žawgak xángakba'.

²⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. Dot li laže' nak kan žejli'o chia'. Gak chio' kan žénelo'.

La' na'že beyakte xkwide' no'le chien'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

²⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wdíe' gan nak žoa'a niso' che gan nbab Galilea. Wžene' gan nak to law ya'ado', gan wži'e. ³⁰ Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', benne' ka' zá'gake' zej noe'e benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak nnégake', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' zanže, benne' yižwé' ka', na' wdíxjwgake' légake' xni'a Jesusen', na' Le' beyone' légake'. ³¹ Bebán láže'gak benne' ka' kan nak da' ben Jesusen', dan' blé'egekle' znnagak benne' ka' bi gok nnégake', na' beyakgak benne' ka' bžoggak ni'a ná'gake', na' zža'gak benne' ka' bi gok sá'gake', na' zlé'egekle' benne' ka' gókgake' lo chole. Che len bka'n zéngake' Dios chegak benne' Israel ka'.

Jesús zwawe' tap mil benne' ka' (Mr 8:1-10)

³² Naž Jesusen' bliže' benne' wse-dle chie' ka', na' gože' légake':

—Žeyache' láže'la' chegak benne' zan ki, dan' ba zej chonne ža zá'lengake' neda', na' bi be de da' gáwgake'. Bi žénela' yesela' légake' lížgake' želdonze' ka', dan' yedó láže'gake' lo nez.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žél-leto' yet xtil zan lo latje dach nga, nich wawto' benne' zan ki?

³⁴ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Balx yet xtil de chele?

Bechébegake', na' wnnágake':

—Gaže, na' lezka' babze bel deba' cheto' nga.

³⁵ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. ³⁶ Bexwe' gaže yet xtil ka' len bel ka', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísgaken' gan že'gak benne' zan ka'. ³⁷ Bdáwgake' yógo'tegake', na'

béljegekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwit ka'.
³⁸ Žej nnita' tap mil benne' byo ka', benne' ka' bdáwgake', san bi blábgake' no'le ka', na' xkwide' ka'.
³⁹ Naž Jesusen' besele'e benne' ka' lížgake', na' wžene' lo barkwn', na' jake' gan nbab yež Magdala.

16

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'
 (Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka' bžín-gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le', na' wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' gan za' yela' wnná bia' chien'.
²⁻³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nnékzele dan' znnagak benách, znnágake': "Kate' že' bejw kwele, wak yejw." Lezka' znnagake': "Kate' žechj be' bi gak yejw." iBenne' bi nnezle ka'! ižak nneya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' zónkzelele!
⁴ Benne' ka', benne' žóngake' da' kegle, na' bi zoa dot li láže'gake', želnnable' neda' gona' to da' gak bian' no naka', san bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze dan' gok bian' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios, lé'egeklen'.

Naž Jesusen' bkwase' gan nníta'gake', na' beyeje'.

Da' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mr. 8:14-21)

⁵ Kate' bžín-gake' yechelá'a nis-don', gókbe'egekle benne' wsedle ka' che Jesusen' goł láže'gake' wá'gake' da' gáwgake'.
⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' bchaljlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Žnne' ki dan' bi nwa'žo yet xtil.

⁸ Žákbe'ele Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—iBiz chen' žon xtiža'le dan' bi nwa'le yet xtil? Láte'ze žejle'le chia'.
⁹ iBi žejní'ilele, na' bi žezá' láže'le kan gok chegak gayo' yet xtil ka', dan' bdawgak gayo' mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble?
¹⁰ iLezka' bi žejsá' láže'le kan gok chegak gaže yet xtil ka', dan' bdawgak tap mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble?
¹¹ iBi žejní'ilele? Bi bchalja' che yet xtil katen' goža' le'e gape chi'i kwinle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

¹² Naž bejní'igekle' Jesusen' bi gože' légake' gape chi'i kwíngake' che kwa zichj che yet xtil, san žala' gape chi'i kwíngake' che da' žsédgekle benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka'.

Bedw žnne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Kate' bžin Jesusen' gan nbab yež Sesarea, gan žnna bia' Filipino, wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—iNož znnagak benne' ka' naka' neda', Benne' Golje' Benách?

¹⁴ Bechébegake', na' wnnágake':

—Bałe' znnágake': "Žwa nako', bennen' bezóe' benách ka' nis." Yebale' znnágake': "Lias nako', bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te." Yebale' znnágake': "Jeremías nako', o to benne' yoble, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te."

¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Cheže le'e, žnoz znnale naka' neda'?

¹⁶ Bechebe Smon Bedw, na' gože' Le':

—Le' nako' Benne' Criston', Ži'n Dios ban.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ba nez zen naken chio', Smon, zi'n Jonás, dan' bi bløe'el no benne' le' da' ni, san Xa', Bennen' zoe' ya'abá, bløe'ele' le' da' ni. ¹⁸ Neda' žapa' le', le' nako' Bedw, na' lo yej ni chixjwa' benne' ka' zej nake' chia', na' yela' wnná bia' che da' xiwe' bi gak wzagan' xnézgake'. ¹⁹ Wdía' lo no'o zi'n ya ka' che latje gan znná bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'. Da' wžono' lo yežlyó nga, lezka' ba bžon Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' da' go'o latje gaken lo yežlyó nga, ba be' latje gaken Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

²⁰ Naž Jesusen' bchi'le' benne' wsedle chie' ka' bi wzéngkele' nitó benne' nake' Le' Benne' Criston'.

Jesús zloe'ele' kan za' gótgake' Le'

(Mr. 8:31—9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ La' ža na'ze wzó law Jesusen' zloe'ele' benne' wsedle chie' ka' žon byenen cheje' Jerusalén, gan bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wsaka' zígake' Le', na' naž gótgake' Le', san kate' gak chonne ža, yebane' lo yela' got. ²² Naž Bedw bchi'e Jesusen' chela'ale, na' wzó lawe' zdile' Le', na' wnné':

—Xan, bi gonn Dios latje. Bi gak chio' kan žno'.

²³ Naž beyéchj Jesusen', na' gože' Bedon':

—Bkwaš na'le. Žono' le' kan žon da' xiwe'. Žono' ga gak chope laža'a dan' kan zza' lažo'o le' bi naken kan zza' laže' Dios, san kan zza' laže'gak benách ka'.

²⁴ Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' ka' zdan laže'e, na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze, na' zeje' zejte'e le'e yag krozen'. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁵ No benne' žénele' gape chi'e yela' nban chie', wniten', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda'

tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁶ Bi be da' chawe' gaken che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' den yežlyó nga san wnite' yela' nban chie'. Bi be gak wnezjw bennen' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁷ Ki žnnia', dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yela' baní' che Dios, Xa', na' che wbás che ya'abá chia' ka'. Naž yebi'a che to to benne' kan zej nak da' ka' bene'. ²⁸ Da' li žapa' le': bi gatgak bale benne' ka', benne' nníta'gake' nga, na' zejte le'egekle' yedjnná bi'a neda', Benne' Golje' Benách.

17

Zcha' kan znná' law Jesús

(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben', na' jake' cheze gan nak to law ya'a sibe. ² Kate' ne nníta'gake' ga na' bža' kan znná' law Jesusen' lawgake'. Wyép yes baní' law Jesusen' kan ža'ní' wbiž, na' beyák zila'do'ze laže' nakwe', na' wnnán' ka baní'. ³ Naž blé'egekle benne' wsedle chie' ka' kate' bla' lawgak Moisés na' Lías, zcháljengake' Jesusen'. ⁴ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Xan, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Cha' žénelo', gona' chonne yo'o laga' ka' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁵ Kate' ne zchalj Bedon' da' ni, la' wže'te to bejw baní' ga na', da' bkachen' légake', na' lo bejwn' benle chi'i to benne' wnné':

—Benne' ni nake' Ži'nkza'. Nži'ila'-ne', na' žaz laža'a Le'. Le wzé nag da' wchalje'.

⁶ Kate' béngkele benne' wsedle ka' che Jesusen' chi'i na', belyechwe' lo yole, na' bžébegake'. ⁷ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' wdane' légake', na' wnné':

—Le chas. Bi žébele.

⁸ Kate' bchis lágake', na' bwágake', nitože no benne' blé'egkele', san toze Jesusen'.

⁹ Kate' ne zétigake' law ya'a na', Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

—Bi ye'le nitó benne' kan gok dan' blé'elele kate' yebanža' lo yela' got neda', Benne' Golje' Benách.

¹⁰ Naž wnnábgekle benne' wsdle chie' ka' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsdle ka' žon byene la' law Lías zga'ale' kate' la' law Benne' Criston'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li la' law zga'ale Líasen', na' wká'ni chawe'e yógo'te. ¹² Na'a neda' žapa' le'e: ba bla' law Líasen', san bi beyónbia'gake' le', na' yógo'te da' znnaze chégake' le'e yiche la'y bégake' chie'. Lezka' góngake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' wsaka' zígake' neda'.

¹³ Naž bejní'igekle benne' wsdle chie' ka', zcháljlene' légake' kan gok che Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

Jesús žeyone' to xkwide' byo da'be' chon

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežingake' gan zej nnita' benne' zan ka', wbíga' to benne' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, ¹⁵ na' gože' Le':

—Xan, beyache' laže'l xkwide' byo chia', dan' da'be' chon, na' zzáka'le'ebe', na' zan chi'i zže'be' lo yi', na' lo nis. ¹⁶ Bedjwá'a-be' gan nníta'gak benne' wsdle chio' ka', san bi gok yeyóngake'-be'.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' bi žejle'le che Dios, na' bi nakle li laže'. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e nich chejle'le che Dios? ¿Gáka'tega žala' gaka' zen laže' chele le'e? Le yedjwá'-be' nga.

¹⁸ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen' yo'obe', na' la' bežojten lebe', na' la' na'ze beyakte xkwide' byodon'.

¹⁹ Naž wbíga'gak benne' wsdle ka' che Jesusen' gan zoe' cheze. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁰ Jesusen' gože' légake':

—Bi gokle dan' bi žejle'le che Dios dot láže'le. Da' li žapa' le'e, la'kze láte'ze nak kan žejle'le che Dios, cha' nakzen ka to binnedo' mostasa, wak ye'le ya'ado' nga: “Bkwas nga, na' bejsóa na'le” na' la' wkwasten. Bi be zoa da' bi gak gonle cha' chejle'le che Dios dot láže'le. ²¹ Na'a, to be' xiwe' ki gak yebejlen toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Da' yoble znná Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Kate' ne zda Jesusen' gan nbab Galilea, gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Zoa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'. ²³ Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža Dios yesbane' neda'.

Naž benne' wsdle chie' ka' gok nyache' láže'gake'.

Jesús žizjwe' laze' che yodo'

²⁴ Kate' bžin Jesusen' len benne' wsdle chie' ka' lo yež Kapernaum, benne' ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lázgake' che yodo', bžingake' gan zoa Bedw, na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Bi žizjw bennen' žsedle' le'e laze' che yodo'?

²⁵ Bechebe Bedon', na' wnné':

—O', žizjwe'.

Kate' beyó'o Bedon' lo yo'o, naž Jesusen' la' bližtie' le', na' wnné':

—¿Biz znnó' le', Smon? Benne' ka' znná biá'gake' yežlyó nga, žnoz benne' ka' zchízjwgake' da' žizjwgak benách ka'? ¿Zchízjwgake' benne' wláž chégake' ka' o benne' zi'to' ka'?

²⁶ Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—Benne' zi'to' ka' zchízjwgake'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Che len, bi žon byenen chizjwa' laza' che yodo' dan' naka' Zi'n Dios, kan bi be žizjwgak benne' ka' zej nake' benne' wlaž che bennen' zchizjwe'. ²⁷ Na'a, nich bi gonžo ga ža'a nitó benne', wyėj žoa'a niso', na' bejzale lo nisen' dan' zzenlo' bel ka', na' bel nežw da' seno', wzí'-ban'. Kate' wsaljo' žoa'aba', žel-lo' to mežw lasdo'. Wzín', na' bdizjw laza', na' lazo'.

18

No benne' gake' blo, benne' zoe' ladjwgake'

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ La' ža na'ze benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgakle' Le', na' wnnágage':

—¿Nož benne' ladjwto' gake' benne' blo gan znná bia' Dios ya'abá chie'?

² Naž bliž Jesusen' to xkwide' byodo', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. ³ Naž gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' bi yeyakle kan zej nak xkwide' ki, bi gak cho'ole gan znná bia' Dios ya'abá chie'. ⁴ Che len, no benne' gake' gaxjw laže', na' yeyake' kan nak xkwide' ni, bennen' gake' blo gan znná bia' Dios ya'abá chien'. ⁵ No benne' gape' ba la'ne to xkwide' ki dan' nakbe' chia', gape' nedkza' ba la'ne.

Da' ka' žóngaken ga bága'žo dola'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki dola', xkwiden' žejle'be' chia' neda', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yej wetw yene', na' chejžixje kwine' lo niso'. ⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' ga bága'gak ljéžgake' ka' dola'. Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' dola', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' da' gonen ga no benne' bage'e dola'.

⁸ 'Che len, cha' no'o, o ni'o gonen ga bago'o dola', bchogen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano' la'kze bi gak so'o, cha' nžog ni'a no'o, na' kege zoa chope no'o, na' chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl da' batkle yolen. ⁹ Cha' yej lawo' gonen ga bago'o dola', wlejen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano', la'kze zoa toze yej lawo', na' kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabíl.

Da' žsaka' lebe Jesús che to zila' nnitlba'

(Lk. 15:3-7)

¹⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwinle nich bi wzoale cheła'ale nitó xkwide' ki. Neda' žapa' le'e, nníta'tezgak wbás che ya'abá ka' gan že' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', na' žape chi'igake' légakbe'. ¹¹ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga nich yeslá' no benne' nnitlba'.

¹² '¿Biz znnale le'e? No benne', zej nnita' to gaywá' zila' chie' ka', na' cha' nitle toba', žbi wka'ne' taplalj to galjba' ka', na' cheje' gan nak law ya'a, chejdilje' zila'don', bian' wnitlba'? ¹³ Cha' wežel-le'-ba', da' li žapa' le'e, yebézele' che zila'don' kan gone' chegak yetaplalj to galjba' ka', bia ka' bi wnítgeklba'. ¹⁴ Lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi žénele' nitle nitó xkwide' ki.

Kan žala' yenít lawžo lježžo ka'

(Lk. 17:3)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' lježo' gone' le' zia, beyėj, bejgá'nlene' chawe' la' lé'ezele. Cha' wzé nage' chio', ba beyono' bennen' lježo'. ¹⁶ Cha' bi wzé nage' chio', bche' yetó benne', o yechope' nich yežój li xtižo'o gan že'gak chope chonne benne', benne' ka' gak wzóa lígake' xtiža'le. ¹⁷ Cha' bi wzé nage' chégake', gož benne' ka' zdóbgake' che Dios, na' cha' bi wzé nage' chegak benne' ka', naž gak

bennen' lo' le' ka to benne' bi žejlí'e che Dios, na' ka to benne' zchizjwe' lo wláze yež' zi'to'.

18 'Da' li žapa' le'e, yógo'te da' wží'ilele gan nak lo yežlyó nga, naken da' ba bchi'le Dios ya'abá chie', na' yógo'te da' gonnle latje lo yežlyó nga, naken da' ba benn Dios latje ya'abá chie'.

19 'Lezka' žapa' le'e, cha' chópzele gonle toze xtíža'le lo yežlyó nga kan nak to da' nnáblele Dios, Xakza' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', gonon' chele. 20 Gan zej nnita' chope chonne benne', benne' ka' zej ndobe' chia' neda', zoakza' neda' gachje láwe'le gan nníta'gake'.

21 Naž wbiga' Bedw gan zoa Jesusen'. Wnnable' Le', na' wnné':

—Xan, žbal' chi'i žala' yenít lawa' che lježa', bennen' žone' chia' da' zia? žGaže chi'i ka'?

22 Jesusen' gože' le':

—Neda' žapa' le', kege gázeze chi'i ka', san chonnalaj chi kwe' da' zej naken gaže chi'i ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to benne' bi benít lawe' che lježe'

23 Lezka' wnná Jesusen':

—Ka gon Bennen' zna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' wnná bia', benne' gónele' wká'nlene' chawe' benne' wen žin chie' ka'. 24 Kate' wzó lawe' žká'nlene' légake' chawe', bžingak benne' wen žin chie' ka', na' bedjwá'gake' to benne' gan zoe', benne' nbage'e chie' da' zan gaywá' mežw ka'. 25 Dan' bi gok chizjwe', wnná xane' to'e le' len no'le chie', na' xkwide' chie' ka', na' lezka' yógo'te da' nape', na' ki gazjw dan' nbage'e che xanen'. 26 Naž benne' wen žin na' bzoa zibe' xni'a xane', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': "Xan, ben zen lažo'o neda'. Chízjwkza' le' yógo'ten." 27 Naž xanen' beyache' láže'le' benne' wen žin chien', na' benít lawe' chie' dan' nbage'e chie', na' bsane' le'.

28 Kate' bežój benne' wen žin na' ga na', la' bejchagtie' to benne' žónlene' le' tzen žin, na' bennen' nbage'e chie' late'ze mežw. Naž bežwe' le', na' wženje' yene', na' gože' le': "Wdízjwte dan' zbago'o chia'." 29 Naž bennen' bzoa zibe' xni'a lježen', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': "Ben zen lažo'o neda'. Chízjwkza' le' yógo'ten." 30 Bi gónele benne' wen žin na', na' bsejwe' le' liž ya na' zejte chizjwe' dan' zbage'e chie'. 31 Kate' yezika' benne' wen žin ka' bengekle' da' ni, gok nyache' láže'gake' ni'a chie', na' bejžengekle' xángake' yógo'te dan' goken. 32 Naž xángake' bliže' benne' wen žin na', na' gože' le': "Le', wen žin bi nako' chawe'. Yógo'te mežwn' dan' wbago'o chia' benít lawa' chio'. Bsoła' dan' wbago'o chia' dan' wnnáb nyacho'o neda'. 33 žBi žala' yeyache' láže'lo' lježo' kan bena' neda' chio', beyache' láže'la' le'?" 34 Naž xane' bžá'ali'e, na' bdie' le' lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le' kate' chízjwže' dot dan' zbage'e chie'.

35 Naž wnná Jesusen':

—Lezka' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', gone' chele le'e cha' bi yenít lawle dot láže'le' da' žongak lježle ka'.

19

Kan nak chegak benne' ka' želá'agake' yela' zchag na'

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

1 Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Galilea, na' bžine' gan nbab Judea gan de yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž. 2 Benne' zan zjáklene' Jesusen', na' beyone' légake' ga na'.

3 Naž baže benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le'. Wnnágekle' Le', na' wnnágekle'.

—žDe latje to benne' byo nžag ne'e wsane' zo'le' ni'a che bíte'teze da' žaken?

4 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Bi bel-le da' nyejw le'e yiche la'y kan ben Dios benách ka' katen' bene' yežlyó? Benne' byo, na' no'le bene' légake'. 5 Ki wnná Dios: “Che len, benne' byon' žala' kwáslene' xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', na' žoptie' yeyákgake' ka toze benne'.”

6 Ki naken, biž zej nake' chópgake' san toze benne' ba beyákgake'. Che len, bi žala' yela'agak benách ka' légake', benne' ka' Dios bene' légake' toze.

7 Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' Moisés gože' légake' da' žonnen to benne' byo latje wnezjwe' zo'le' to yiche da' znnan želá'alene' le', na' naž gak wsane' zo'len'?

8 Jesusen' gože' légake':

—Ki ben Moisés dan' nak zižje yichj lázdo'le, bi'e le'e latje wsanle no'le chele ka', san kate' wzó law žata' yežlyó nga, bi goken ki. 9 Neda' žapa' le'e, cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' bi wdálene' benne' byo yoble, na' cha' wchág ná'lene' no'le yoble, bage'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Lezka', cha' no benne' byo yoble wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', bage'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

10 Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Cha' ki naken che no benne' byo, benne' nžag ná'lene' to no'le, gakže chawe' chie' chela' bi wchág ne'e, na' ga'ne' toze.

11 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi gak si' lo na'gak yógo'te benách diža' ni, san toze no benne' byo Dios zzejni'ile' le'. 12 Zej nnita' benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bi zej nake' dot benne' byo, dan' ki góljgake', na' yebale benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bséjwgak benne' ka'

xnézgage', na' yebale benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le nich gak góngake' xchin Dios, Bennen' zna bi'e ya'abá chie'. No benne' gak si' lo ne'e diža' ni žala' si' lo ne'en.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

13 Naž benne' ka' zej nake' xa xna'gak xkwide' ka', bedjwá'gake' légakbe' gan zoa Jesusen' nich xoa ne'e légakbe', na' nnable' Dios gon chawe'e légakbe', san bséjwgak benne' wsedle chie' ka' xnézgage'. 14 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le we' xkwide' ki latje bíga'gakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnézgakbe', dan' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki nzi'gake' latje gan zna bia' Dios ya'abá chie'.

15 Naž Jesusen' bxo'a ne'e légakbe', na' bezé'e ga na'.

To benne' wnni'a, benne' zeje' babze yiz

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

16 To benne' byo, benne' zeje' babze yiz, bedjwíe' Jesusen', na' gože' le':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Biz da' naken chawe' žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chia'?

17 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Nnezlo' dan' zno' chia' kate' zno' naka' dot chawe'? Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. Cha' žénelo' gata' yela' nban da' zejli kanne chio', ben kan wnnakze Dios gonle.

18 Naž bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Bizle da' ka' wnné'?

Jesusen' gože' le':

—Da' wnnakze Moisés katen' wnné':

Bi goto' benách ka'.

Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

19 Wdape ba la'ne xa xno'o.

Bži'il lježo' ka' kan nži'il kwino'.

²⁰ Naž bennen' zeje' babze yiz gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'. ěZoa yetó da' žala' gona'?

²¹ Jesusen' gože' le':

—Cha' žénelo' gako' chawe' law Dios, wyéj, yjete' da' napo', na' mežwn' da' si'o, bnezjwn' chegak benne' yache' ka'. Ki gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

²² Kate' bennen' zeje' babze yiz benle' da' ni, beyeje', na' žak nyache' laže'e dan' nápli'e yela' wnni'a.

²³ Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gak zede cho'o to benne' nape' yela' wnni'a gan žnna bia' Dios ya'abá. ²⁴ Yetó žapa' le'e, nakže zede che bennen' nape' yela' wnni'a choe'e gan žnna bia' Dios ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁵ Kate' béngekle benne' wse-dle chie' ka' da' ni, bebángekle', na' wnnágake':

—ěNožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁶ Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gongak benách ka' ki, san Dios gak gone' yógo'te.

²⁷ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' zá'lento' Le'. ěBizže gata' cheto'?

²⁸ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, ža na' katen' wkób yežlyó nga, na' kwi'a gan nna bi'a neda', Benne' Golje' Benách, gan gaka' Benne' Blo, le'e na' žónlenle neda' tzen na'a, kwe'le chežinno latje ka' gan nna bia'le, na' wchi'a láže'le chežinno kwe'te yež ka' chegak za'só Israel. ²⁹ No benne' žka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie' ka', nich gone'

xchina', si' bennen' yetó gaywá'teže ka', na' lezka' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ³⁰ Benne' zan, benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze, na' benne' ka' zej nga'ne' ka'ze na'a, gákgage' benne' blo.

20

Žsaka' lebe Jesús kan žongak benne' wen žin ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Dios, Bennen' žnna bi'e ya'abá chie', naken ka ben to benne' xan yo'o. Bžoje' zildo', na' bejtilje' benne' wen žin ka' nich góngake' žin lo yežlyó chie' gan naze' lba uba ka'. ² Kate' ba bgá'nlene' benne' wen žin ka' chawe', chizjwe' légake' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža, bsele'e légake' chjéngake' žin lo yežlyó chien'. ³ Kate' bežoje' xsile, ble'ele' yebale benne' ka' nníta'gake' ka'ze lawe' ya'a. ⁴ Gože' légake': "Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'." La' jaktie' légake'. ⁵ Bežój benne' xan yo'on' da' yoble wawbíž, na' lezka' kate' žedá chonne, na' tlebe ka bene', bsele'e benne' ka' lo yežlyó chien', benne' ka' bejxake'e ga na'. ⁶ Lezka' bežoje' katen' yelate' zoa wbíž, na' bejxake'e yebale benne' ka' nníta'gake' ka'ze ga na', na' gože' légake': "ěBiz chen' zoale nga ka'ze dot ža, na' bi be žin žonle?" ⁷ Benne' ka' góžgake' le', na' wnnágake': "Nitó benne' bi benne' xchinto'." Naž gože' légake': "Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'." ⁸ Kate' za' žale, benne' xan yo'on' gože' bennen' yo'ogak lo ne'e benne' wen žin ka', na' wnné': "Blíž benne' wen žin ka' nich wnezjo' lážjwgake', na' chizjo' zga'ale benne' ka' bžíngake' ze lawte. Te na' chizjo' benne' ka' bžíngake' zgá'alegake'." ⁹ Naž bžíngak benne' ka' yjéngake' žin katen' yelate' zoa wbíž, na' wzí'gake' to weje' to mežw

da' naken lazjw to benne' che to ža.
¹⁰ Kate' bžingak benne' ka' yjéngake' žin zgá'alegake', gókgekle' sí'gake' da' ženže, san lezka' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹¹ Kate' wzí'gaken', wnnégake' che benne' xan yo'on', ¹² na' wnnágake': "Benne' ka' bžingake' kate' ze lawte, to chí'ido'ze bégake' žin, na' toze ka wdizjo' légake' ka neto', na' neto' bento' žin dot ža, na' wyéyele'eto' lo wbá." ¹³ Bechebe xan yo'on', na' gože' toe': "Bicha'a, bi be žona' chio' da' bi naken chawe'. ĽBi bga'n cháwe'žo si'o to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža? ¹⁴ Wzí' lazjo', na' beyéj ližo'. Neda' ženela' chizjwa' benne' ki, benne' yjéngake' žin kate' ze lawte toze kan žizjwa' le'. ¹⁵ ĽBi nzi' lo na'a wconla' žin da' naken chia' ka ženela'? ĽŽge'elo' lježo' dan' žónnli'a chie'?" ¹⁶ Ki naken, bałe benne', benne' ka' zka'ngak benách ka' légake' ka'ze, gágake' blo, na' bałe benne', benne' ka' zej nake' blo na'a, gá'ngake' ka'ze. Benne' zan žliža' san babze benne' ka' nbégake'.

Jesús žnne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Kate' Jesusen' ne yoe'e nez, zeje' lo yež Jerusalén, bchi'e cheze chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

¹⁸ —Le wia nga, yo'ožo nez zejžo yež Jerusalén, gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bxož wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka', na' chóggake' chia' gata'. ¹⁹ Wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', benne' ka' gon dítgake' neda'. Chíngake' neda', na' wdá'gake' neda' le'e yag kroze, san kate' gak chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

Da' wnnáb xna'gak Jakob, na' Žwa (Mr. 10:35-45)

²⁰ Naž xna'gak Jakob, na' Žwa, zi'n Sebedeo ka', bžínlene' chope' ka'

law Jesusen', na' bzoa zibe' xni'e Le', na' wnnable' Le' to da' gonze' chie'.
²¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—ĽBiž ženelo'?

Gože' Le':

—Wnná kwe' to zi'na' ni kwito' li ža, na' yetobe' kwe'be' kwito' yegle gan nna bi'o.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nnézlele da' znnable. ĽWak sóelele da' saka'a neda', na' yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

Góžgake' Le':

—Gakto'.

²³ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li da' žala' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' da' žala' yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, san nich kwe'le kwita' li ža, o kwita' yegle, bi nzi' lo na'a kwia' no benne' gonnán' chie', san gata' chegak benne' ka' Xa' ba bkwezen' chégake'.

²⁴ Kate' béggekle yechí benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake'. ²⁵ Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnéžkzelele kan žongak benne' ka', benne' žnna biá'gake' benne' zi'to' ka', kan zdétleche žnna biá'gake' légake', na' benne' ka' zej nakže' blo zkóngekle' la' ljéžgakkze' ka' žin. ²⁶ Bi gaken ki chele. Nóte'tezle le'e, benne' žénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' žin che yezíka'le. ²⁷ Lezka', nóte'tezle le'e, benne' yénele' gake' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w che yezíka'le. ²⁸ Lezka' neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich gon no benne' xchina', san nich gáklena' benách ka', na' wdía' yela' nban chia', da' chizjwa' lo wlazgak benne' zan nich yelágake'.

Žeyón Jesús chope benne' lo chole ka'

(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Kate' ne zežójkake' lo yež Jerikó, benne' zan zjáklene' Jesusen'. ³⁰ Zej

nnita' chope benne' lo choḷe ga na', benne' ka' ž'é'gake' žoa'a nez. Kate' bēngēkle' zde Jesusen' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³¹ Benne' zan ka' bchí'igekle' légake' gá'ngake' žize, san wnnégake' zižježe, na' wnnágake':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³² Naž wléz Jesusen', na' bliže' légake'. Wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³³ Góžgake' Jesusen':

—Xan, ženelto' gono' ga yeyalw yej lawto'.

³⁴ Naž beyache' laže'l Jesusen' légake', na' wdane' yej lāwgake'. La' beyáljwtegak yej lāwgake', na' jáklene' Jesusen'.

21

Zka'n zéngake' Jesús kate' ne žoe'e lo yež Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen gawze gan že' yež Jerusalén, na' nníta'gake' gan že' yež Betfagé zan Ya'a Yag Olibo, bsele'e Le' chope benne' wsdle chie' ka', ² na' gože' légake':

—Le chej lo yeždon' da' žen' lawle ga zoažo ni, na' chejxáka'le to burro wná' da'ba' ga na', len to burro byodo' cheba'. Le chejseže-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e, le ye'e: "Xanžon' žénele'-ba'." Naž sele'e-ba' chia'.

⁴ Ki goken, bžin da' bzoj bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁵ Le ye' benne' ka' nníta'gake' yež Sión:

"Le wia nga, Benne' nna bi'e le'e ze'e chele.

Lo yela' gaxjw laže' chie' ži'e xkože' to burro.

Ži'e xkože' to búrrodo' che to bia žwa'ba' ywa'."

⁶ Naž jak benne' wsdle chie' ka' ga na', na' bēngake' kan gož Jesusen' légake'. ⁷ Beché'gake' burro wná' na' len burro byodon', na' bḫóagake' laže' yicha' chégake' ka' xkóže'ba', na' wžé' Jesusen' law laže' ka'. ⁸ Lezka' wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíljkake' laže' ka' žxoá yéngake' lo nez. Yebale' bchúbgake' zin da' bḫóagake' lo nez. ⁹ Zižje wnnegak benne' ka' zjake' lawle, na' benne' ka' zjáklene' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Ga'n zen Le', za'só Dabí! ¡Ba nez zen naken che benne' ni ze'e ni'a che La Xanžo! ¡Ga'n zen Dios!

¹⁰ Kate' wyáz Jesusen' lo yež Jerusalén, yógo'te benne' che yežen' bēngake' žo'osbé. Benne' zan góžgake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Nož bennen'?

¹¹ Yezika' benne' ka' wnnágake':

—Benne' ni Jesús, bennen' zchalje' lo wláz Dios. Nak laže' Nasaret gan nbab Galilea.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kate' wyáz Jesusen' lo li'a yodo' che Dios, blage' na'le yógo'te benne' ka' žóte'gake' na' benne' ka' žá'wgake' lo li'a yodon'. Lezka' bžixe' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' da' ka' želbe'le benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹³ Naž gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Liža' sin' yo'o gan wcháljkak benách ka' Dios" san le'e ba benlen kan nak to yo'o chegak benne' wbán ka'.

¹⁴ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bale benne' lo choḷe ka' len benne' ka' bi žak sá'gake', wbíga'gake' gan zoe', na' Le' beyone' légake'. ¹⁵ Kate' bḫoz wnná' bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka', blé'egekle' yela' wak ka' da' žon Jesusen', na' lezka' bēngēkle' znnegak

zižje *ḵkwide'* *ka' lo zchil yodo'*,
na' *znnágakbe'*: “*ǀGa'n zen za'só*
Dabí!” ¹⁶ *naž bžá'agake'*, na' *góžgake'*
Jesusen':

—*ǀBi ženlo' da' želná ḵkwide' ki?*
Bechebe Jesusen', na' wnné':

—*O', ženlan'.* *ǀBatkle be-le da'*
nyejw le'e yiche la'y da' znnan kikze
žala' gaken? *Ki znnan:* “*Beno' Le'*
ga žolgak ḵkwide' ka', na' bi' že'n
ka', bi' ka' ne žáze'gakbe', da' žoe
lágwakbe' neda' da' naken dot li
laže'.”

¹⁷ *Naž Jesusen' bezé'e gan*
nníta'gake', na' bežoje' lo yež
Jerusalén. *Wyeje' lo yež Betania*
gan bga'ne' dot yele.

Jesús zdi'le' to yag higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ *Kate' za' ža'ní', na' zeyéj*
Jesusen' lo yež Jerusalén, zdone'.
¹⁹ *Ble'e'le' to yag higo da' žen' kwit*
nez, na' wbig'e gan žen', san bi be
bžel-le' da' zbian. *ǀLáge'ze žian.* *Naž*
Jesusen' gožen'.

—*Biž kwia da' zix chio'.*

Naž la' wbižte yag higon'. ²⁰ *Kate'*
blé'egikle benne' wsedle chie' ka'
da' ni, bebángikle'. *Wnnábgekle'*
Jesusen', na' wnnágake'.

—*ǀNakḵ goken, la' wbižte yagen'?*

²¹ *Bechebe Jesusen', na' gože'*
légake'.

—*Da' li žapa' le'e, cha' chejle'le che*
Dios, na' bi gak chope láže'le, kégeze
wak gonle kan bena' che yagen',
san cha' ye'le ya'a nga: “*Bkwas*
na'le, na' bejsóa lo niso” *gaken*
kan nnale. ²² *Lezka', yógo'te da'*
nnable kate' wcháljenle Dios, cha'
chejle'le che Dios gonen' chele, si'le
dan' nnable.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ *Wyáz Jesusen' lo zchil yodo',*
na' kate' ne žsedle' benách ka'
nníta'gake' ga na', bḵoz wnná bia'
ka' len benne' gole ka', wbi'ga'gake'
gan zoe'. *Wnnábgekle' Le', na'*
wnnágake'.

—*ǀBiz yela' wnná bia' nzi' lo no'o,*
žono' da' ki? *ǀNož benne' bdie' lo*
no'o yela' wnná bian'?

²⁴ *Bechebe Jesusen', na' gože'*
légake'.

—*Lezka' neda' nnabla' le'e to.*
Cha' ye'le neda' kan naken, neda'
yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo
na'a žona' da' ki. ²⁵ *ǀNož benne'*
bsele'e Zwan' nich bezóe' benách ka'
nis? *ǀDios bsele'e le', o bséla'gak*
benne' ka' le'?

Naž wzó lawgak benne' yodo' ka'
znnágake' la' légakze'.

—*Cha' nnažo: Dios bsele'e le', la'*
ye'tie' žo'o: “*ǀBiz chen' bi bejle'le*
chie'?” ²⁶ *San cha' nnažo: bséla'gak*
benne' ka' le', žébežo da' gongak
benne' wláž ka', dan' žejlé'gake'
yógo'tegake' bchalj Zwan' lo wláž
Dios.

²⁷ *Che len beží'igake', na' góžgake'*
Jesusen'.

—*Bi nnezlto'.*

Jesusen' gože' légake'.

—*Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela'*
wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús kan nak chegak
chope ḵkwide' byo ka'

²⁸ *Naž Jesusen' gože' benne'*
yodo' ka'.

—*ǀBiz nnale le'e? Wzóa to benne'*
wnníta'gak chope ḵkwide' byo
chie'. *Gože' to ḵkwide' chien', na'*
wnné': “*Zi'na', wyéj na'a chjeno' žin*
lo yežlyó chia' gan naza' lba uba
ka'.” ²⁹ *Beží'i ḵkwiden', na' gožbe'-*
ne': “*Bi žénela' cha'a.*” *Wdé na'*
beyát láže'be', na' yjenbe' žin na'.
³⁰ *Naž bennen' gože' yetó ḵkwide'*
chien', na' toze kan wnné'. *Beží'i*
ḵkwiden', na' gožbe'-ne': “*O', xe.*
Cha'a.” *San bi wyéj ḵkwiden'.*
³¹ *ǀNole ḵkwide' chope ka' benbe'*
da' žaz láže' ḵabe'?

Beží'igake', na' góžgake' Jesusen'.

—*Bi' nežw.*

Naž Jesusen' gože' légake'.

—*Da' li žapa' le'e benne'*
wechizjw ka', benne' žóngake' da'
kegle, na' no'le le'e ka', chjake'

zgá'alegake' ka le'e, na' chó'ogake' gan zṇna bia' Dios. ³² Ki gaken dan' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, blé'e gan zoale, na' bseḍle' le'e da' naken chawe' kan žala' gonle, na' le'e bi bejle'le chie', san benne' wechizjw ka' na' no'le le'e ka', bejlé'gake' chie'. La'kze blé'elele da' ni, bi beyát láže'le nich chejle'le chie'.

Ka nak chegak benne' wen žin ka' bi zej nake' chawe'

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag yetó da' wsaka' leba'. Wzóa to benne' xan yo'o, na' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie'. Wbeke' to le'je chen, na' bche'ne' to bloj lo yej gan wsie' xis uba ka'. Lezka' bene' to yo'o ža'le gan gak to benne' wie' dot yežlyó chien'. Naž bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' late' weje, na' wyeje' to yež ži'to'.

³⁴ 'Kate' bžin ža wchíbgake' uba ka', xan yežlyón' bsele'e baḷe ni'a ne'e gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich sí'gake' da' žeyala' chie'. ³⁵ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' ni'a ne'e ka'. Béngake' to'e we', na' yetóe' bétgake' le', na' yetóe' bžé'egake' le' yej. ³⁶ Da' yoble xan yežlyón' bsele'e yebale ni'a ne'e ka', na' gógake' benne' zanže ka' benne' ka' bsele'e zga'ale, na' tlebe bengak benne' wen žin ka' chégake'.

³⁷ 'Kate' ze lawte, bsele'e ži'ne' gan nnita'gake'. Wzá' laže'e, na' wnné': "Gápegake' xkwide' chia' ba la'ne." ³⁸ Kate' benne' wen žin ka' blé'egake' ži'ne' na', la' wnnátegake' la' légakze': "Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' da' žala' gak chebe' gaken chežo." ³⁹ Naž béxwgake'-be'. Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón' gan zej naz lba uba ka', na' bétgake'-be'.

⁴⁰ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Kate' yełá' benne' xan yežlyón', žnakx gone' chegak benne' wen žin ka'?

⁴¹ Beži'igak benne' yodo' ka', na' góžgake' Jesusen':

—Wžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', na' yežlyó chien' wdíe' lo na'gak yebale benne' wen žin ka', benne' wnéžjwgake' da' žeyala' chie' kate' žin ža chíbgake' uba ka'.

⁴² Naž Jesusen' gože' légake':

—žBatkle bel-le dan' nyejw le'e yiche la'y kan nak da' ni? Ki zṇnan: Yej na' da' bzoa cheła'ale benne' wen yo'o ka',

na'a naken yej len yo'o blo che ze'e. Xanžo na'kze bene' ga naken ki, na' naken to da' žonen ga žebanlžo.

⁴³ Che len žapa' le'e, latje chele gan zṇna bia' Dios yeké'n chele, na' gatan' chegak benne' ka' góngake' kan žala' gon no benne' nzi'e latjen'. ⁴⁴ No benne' wtope' lo yej na', la' kwinze' wžia yi'e, na' cha' yej na' chejbagan' no benne', wzožjen le'.

⁴⁵ Kate' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' béngekle' dan' bsaka' lebe Jesusen', gókbe'egake' bchalje' kan nak chégake'. ⁴⁶ Gónegekle' góxwgake' le', san bžébegake' benne' zan nnita'gake' ga na', dan' žejlé'gake' nak Jesusen' to benne' zchalje' lo wláz Dios.

22

Žsaka' lebe Jesús kan nak che lni che yełá' zchag na'

¹ Da' yoble Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' le' tzen. Bsaka' lebe', na' wnné':

² —Kan gak chegak benne' ka', benne' chó'ogake' gan zṇna bia' Dios ya'abá chie', naken kan gok chegak benne' ka', bliž to benne' wnná bia' légake' kate' bene' lni che ža zchag na' xkwide' byo chie'. ³ Bsele'e ni'a ne'e ka' nich chejxi'gake' benne' ka' ba bliže' nich yidgake' lni chebe', san bi gónegekle' yidgake'. ⁴ Naž

bsele'e yebale ni'a ne'e ka', na' gože' légake': "Le chejzenle benne' ka' ba bliža', na' ye'le légake': Le wia nga, ba nzi'ni'a da' gawžo. Ba betto' xpeža' ka', na' lezka' bia beže ženne' chia' ka'. Yógo'te ba wží'ni'a. Le da, soažo lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'." ⁵ Benne' ka' bejlížake' bi wdápegake' légake' ba la'ne, na' jake' che chégake'. Toe' yjene' žin, na' yetóe' wyeje' chje'w chjete'. ⁶ Yebale' bexwgake' ni'a ne'e ka', na' ben zí'gake' légake', na' bétgake' légake'. ⁷ Kate' benne' wnná bian' benle' da' ni, bže'e, na' bsele'e benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, na' bétgake' benne' wet benách ka', na' bzéygake' lážgake'. ⁸ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Da' li ba wží'ni'a che lni na', san benne' ka' bliža' bi gókgake' zi yedjénlengake' neda' tzen lni. ⁹ Le chej na'a gan nak lo nez ka', na' le wlíž yógo'te benne' ka' chejxáka'le ga na' nich yidgake' lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'." ¹⁰ Naž bžojgak ni'a ne'e ka', na' jake' gan nak lo nez ka', na' btóbgake' yógo'te benne' ka' bejxáka'gake' ga na', benne' chawe' ka' na' benne' wen da' kegle ka', na' gan žak lni wža'ten benách ka'.

¹¹ Kate' wyó'o benne' wnná bian' ga na' nich wie' benne' ka' zej ndobe' ga na', ble'ele' to benne' bi nakwe' laže' zaka' dan' bnejzwe' chegak benne' ka' nníta'gake' lni na'. ¹² Naž gože' bennen': "Bicha'a, žzo' nga, na' bi nako' laže' zaka' dan' bnejzwa' chegak benne' ka' nníta'gake' lni?" Bennen' wzóa žize'. ¹³ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Le wchéj ni'a na' bennen', na' le chejžó'n-ne' na'le gan že' chol, gan kweže', na' wxéj laye'e lo yela' nyache' laže' chie'."

¹⁴ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—Benne' zan bliža', san babze benne' ka' nbégake'.

Zchalj Jesús che da' žizjwžo lazžo
(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ Naž beza'gak benne' yodo' fariseo ka' ga na', na' bégake' xtíža'gake' nich góngake' ga nna Jesusen' to nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁶ Nich góngake' ki bséla'gake' bale benne' ka' žónlengake' légake' tzen gan zoa Jesusen', len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen. Benne' ka' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' Le' káteze naken, na' nak dot da' li da' žsedlo' kan naken che Dios, na' bi zzi'o da' znnázegak benách kan nak chio', dan' bi zchi'a lažo'o benách ka' kan nak da' želnaze'. ¹⁷ Bzenle neto'. ¿Biz znoo' le'? ¿Žon byenen o bi žon byenen chíjzwtó' lazto' che benne' Sésar, bennen' yež zi'to', bennen' znná bi'e žo'o?

¹⁸ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' kwéjgake' Le' diža', nich gak yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' zlóe'ezele chawe' kwinle, ¿biz chen' znnale da' wzóan neda' žoa'a ya'a? ¹⁹ Le wlóe'el neda' to mežw da' žizjwle lazle.

Naž blóe'egekle' Le' to mežw che yež Roma. ²⁰ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nož benne' da' ni lawe', na' nož benne' nyejw le' le'e mežw ni?

²¹ Góžgake' Le':

—Che benne' Sésar da' ka'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Le chíjzw benne' Sésar da' zej naken che benne' Sésar, na' Dios da' zej naken che Dios.

²² Kate' bengekle' da' ni, bebáengekle' kan nak diža' chawen' da' bchalj Jesusen'. Belka'ne' Le', na' la' bezá'tegake' ga na'.

Želnable' Jesús kan žala' yeban-gak benne' gat ka'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ La' ža naže benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Wnnábgekle' Le', ²⁴ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés wnné': "Cha' gat to benne' zoa zo'le, na' bi zoa no xkwide' chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' zo'le', nich soa za'só benne' biche'ben', bennen' gote'." ²⁵ Wnníta'gak gaže bi' byo ka' zej nak biche'gakbe' gan zoato'. Bi' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, na' gotbe'. Dan' bi wzóa no xkwide' chebe', xkwide' bežopen' bchag ná'lenbe' no'le wzeben' che bi' biche'ben'. ²⁶ Lezka' goken che xkwide' bežopen', na' lezka' che xkwide' beyonnen', na' toze kan goken chegak gážtebe', dan' gótgakbe' yógo'tebe'. ²⁷ Kate' ze lawte lezka' got no'len'. ²⁸ Na'a, kate' žin ža yebangak benne' gat ka', žnole bi' gaže ka' gak no'len' chebe', dan' yógo'tebe' bchag ná'lengakbe' no'len'?

²⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nchíxele le'e dan' bi žejní'ilele da' nyejw le'e yiche la'y, na' dan' bi nónbia'le yela' wak che Dios. ³⁰ Kate' žin ža yebangak benne' gat ka', biž gak yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake', san gágake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ³¹ Cha' yebangak benne' gat ka', žbi na' gol-le dan' gožkze Dios le'e? ³² Ki wnné': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dios bi nake' Dios chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ban ka', benne' nníta'gake' nbángake' la'kze gótgake' ža ni'te.

³³ Kate' béngekle benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, bebángakle' ni'a che dan' žsedle Jesusen' légake'.

Da' bchi'le Dios gonžo da' naken blo

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Kate' gókbe'egekle benne' yodo' fariseo ka' da' ben Jesusen', kan bn-nita' žie' benne' yodo' saduseo ka', naž bdóbgake' yógo'tegake' gan zoe'.

³⁵ Zoa to benne' ládjwgake' ga na', benne' nsedle' da' bsedle Moisés, na' gónele' si' bi'e Jesusen'. ³⁶ Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbizle dan' bchi'le Dios gonžo naken blo?

³⁷ Jesusen' gože' le':

—Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' lo dot yichj lazdo'o, na' lo dot yela' žejní'il chio'. ³⁸ Da' ni naken da' bchi'le Dios da' naken blo, na' nakžen zen. ³⁹ Da' bchi'le Dios da' naken da' bežope, naken tlebe, na' ki znnan: "Bži'il lježo' kan nži'il kwino'." ⁴⁰ Da' chopen ki, da' ka' bchi'le Dios, zej naken gan zegak yógo'te da' bchi'le Dios, na' yógo'te da' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

žNož benne' nak Benne' Cristo ži'ne'?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹ Katen' zej nnita' tzen benne' yodo' fariseo ka', Jesusen' wnnable' légake', ⁴² na' wnné':

—žBiz znnale le'e che Benne' Criston'? žNož benne' nak Benne' Criston' ži'ne'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Za'só Dabí nake'.

⁴³ Naž Jesusen' gože' légake':

—žBiz chen' Dabí na'kze bchalje' kan nak chie', na' wnné': "Xana'?" Ki wnné' katen' bchalje' lo wláz Dios Be' La'y, na' wnné':

⁴⁴ Xanžo Dios gože' Xana':

"Wžé' kwita' li ža,

na zejte gona' ga wzóa žibgak benne' ka' xni'o, benne' bi žlé'egekle' Le' chawe'."

⁴⁵ Cha' Dabín' wnné' nake' Xane', žnakxkze naken, znnale le'e nake' za'só Dabín'?

⁴⁶ Bi gok no benne' yeži'e, na' kate' wzó ław ža na', bi bežogle no benne' bi da' nnable' Le'.

23

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Naž Jesusen' bcháljlene' benne' wsedle chie' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na'. ² Na' gože' légake':

—Benne' yodo' fariseo ka' na' benne' yodo' wsedle ka' zej ži'e latje che Moisés, nich wsédgekle' benách ka'. ³ Che len, le gon yógo'te da' yé'gake' le'e, san bi gonle le'e kan žóngake', dan' to da' znnágake', na' yetó da' žóngake'. ⁴ Da' zchí'igekle' benách ka' naken ka to ywa' zí'ile'e da' bi gak no benne' we'e, na' zgó'ogaken' ža' yengak benách ka', san légake' bi žénegekle' wchá'gaken', kege len toze xben ná'gake'. ⁵ Žóngake' yógo'te da' žóngake' nich lé'egekle' benách ka' légake'. Žzéngake' da' zchéjgake' yen ná'gake', na' žoa'a xgágake' gan nyejw to da' nyejwn le'e yiche la'y, na' ztónngake' lože laže' da' zej nakwe', da' zloe'elen žápgake' Dios ba la'ne. ⁶ Žénegekle' kwé'gake' gan nak latje blo gan zdób'gake' žáwgake' tzen, na' gan nak latje blo lo yo'o gan zdób'gake' nich yéngake' xtiža' Dios. ⁷ Lezka', žénegekle' gápegak benách ka' légake' ba la'ne kate' žápegake' légake' “Padiox” gan nníta'gak benách ka', na' žénegekle' ye'gak benách ka' légake': “Padiox, benne' wsedle.”

⁸ ‘San le'e, bi žala' gonle ga no benne' yi'e le'e: “Benne' wsedle” dan' zoa toze Benne' nake' Benne' wsedle chele, neda', Benne' Cristo, na' yógo'tele nakle lježle tole yetole. ⁹ Bi ye'le nitó benne' yežlyó nga, bi nnaile: “Xe” dan' zoa toze Benne' nake' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ¹⁰ Bi gonle ga no benne' yi'e le'e: “Xan” dan' zoa toze Benne'

nake' Xanle, neda', Benne' Cristo. ¹¹ No benne' zoe' ládjwle, benne' žone' xchinle yezíka'le, benne' ni gake' blo gan zoale. ¹² Cha' no benne' gon kwine' benne' blo, ka'ze ga'ne', san no benne' nake' gaxjw laže', gake' benne' blo.

¹³ ‘Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Žséjwle xnezgak benách ka' žénegekle' žíngake' gan zinna bia' Dios ya'abá chien'. Le'ekzle bi žo'ole ga na', na' bi žonnle latje cho'ogak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

¹⁴ ‘Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Zka'le ližgak no'le wzebdó' ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwinle, scha žližle Dios. Che len, zenle'e gak da' choge' chele da' sáka'le.

¹⁵ ‘Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' lezka' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Zdele dot lo nisdó', na' dot lo yežlyó nga nich gonle ga wká'n zen Dios to benne' ka' žonle le'e, na' katen' ba bžél-lele-ne', žonle ga nbága'ž'e zia ka dan' nbága'le le'e, dan' gonen ga chejchazle lo yi' gabíl.

¹⁶ ‘Da' nyáche'le'e naken chele. Nakle lo cho'le, na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Ki naken chele dan' znnale: “Kate' bi da' zchebe laže' no benne', cha' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', bi žon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che ya oro da' žen' lo yodo', na' gon byenen.” ¹⁷ Le'e, benne' lo cho'le ka', na' bi žejní'ilele. žBizle nakže blo? žOron' o yodon' da' žon la'yen oron'? ¹⁸ Lezka' znnale: “Cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, bi gon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a

che mežw da' zoan lawle bkogen', na' gon byenen." ¹⁹ Le'e, benne' nzide yichj lázdo'le, na' nakle lo chole. ¿Bizle nakžen blo? ¿Mežw da' zoan lawlen, o bkog la'yen' da' žon la'yen mežwn'? ²⁰ Che len, cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, žonen' ni'a che bkog la'yen', na' lezka' ni'a che yógo'te da' žen' lawlen. ²¹ Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', žonen' ni'a che yodon', na' lezka' ni'a che Dios, Bennen' žonkze' latje chie' ga na'. ²² Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'abá che Dios, žonen' ni'a che latje gan že' znná bia' Dios, na' lezka' ni'a che Dios na'kze, Bennen' ži'e ga na'.

²³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' žizjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' anís, na' che komino yela' waw, san zka'nle da' nakže blo da' bchi'le Dios, dan' bi žonle da' naken chawe', na' bi žeyache' láže'lele lježle ka', na' bi že'le'le che Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' lezka' bi žala' wka'nle yezika' da' ka' žonle, da' ka' žizjwle che yodo'. ²⁴ Le'e, benne' lo chole ka', na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Dan' žonle naken ka' zdele da' že'jle to yeso' da' zde ya, nich kwejle bi'a lasdo' ka', san že'jle to bia zen dan' želbía benne' ka'.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nakle ka' to ziga'do' da' žé'jlenle, na' ka' to ye'n da' žáwlenle. Žible da' sban da' nwa' kwitle, san yichj lázdo'le nžan' da' zbanle, na' da' kegle ka' da' žonle. ²⁶ Le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' lo chole ka'. Zga'ale le gon chawe' da' yo'on yichj lázdo'le, na' lezka' gagle chawe' kwitle.

²⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' nakle ka' yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' zej naken zila'do'ze kwitle, na' da' li xtan znná'gaken, san nžá'gaken žit chegak benne' gat ka', na' yógo'te da' zgot. ²⁸ Lezka' nakle le'e. Da' li láwzele zlo'e'el kwinle chawe' lawgak benách ka', san yichj lázdo'le nž'a'ten da' zloé'ezele chawe' kwinle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁹ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zzoale yo'ó xtando' ka' lo ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' žonle xtan gan zej ngache' benne' chawe' ka'. ³⁰ Lezka' znnale: "Chela' wzoato' ža ni'te katen' wnnita'gak xa xto'to' ka', bi gónlento' légake' tzen katen' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios." ³¹ Dan' znnale ki, le'ekzle zzoa lile nakle za'sógak benne' ka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ³² Ki naken, žesbaga' kwinle zia dan' wbága'gak xa xto'le ka'.

³³ 'Le'e nakle ka' bele snia ka', na' lezka' ka' lježgak bele snia ka'. Da' likze bi yelale lo da' wsaka' zin' le'e lo yi' gabíl. ³⁴ Che len, neda' sela'a chele benne' ka' wcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' ka' žejní'igekle', na' benne' wsedle ka'. Benne' ki, gotle ba'le', na' wda'le yebale' le'egak yag kroze ka', na' chinle yebale' gan nak lo yo'o gan zdouble nich yenle xtiža' Dios, na' wlagle légake' to yetó yež. ³⁵ Ki gaken, bága'le le'e zia che yógo'te žen chegak benne' chawe' ka', da' wlaljen lo yo, kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, benne' chawen', na' na' zejte bétgake' Secría, zi'n Berekias, bennen' bétgake' gachje láwe'le gan že' yodo', na' gan že' bkog la'y,

gan zzyégake' bia beždo' ka' law Dios. ³⁶ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki bága'gak benne' ki, benne' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

Jesús zbeže' ni'a che yež Jerusalén (Lk. 13:34-35)

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' Jerusalén ka', le'e na' žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' ka' bsela' Dios gan zoale. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia', kan žon žkoko', bia žtobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁸ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle. ³⁹ Ki gaken, dan' žapa' le'e, na'a so law biž lé'elele neda' kate' nnázele: “La'y nak Bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

24

Znna Jesús ka za' wchínnjgake' yodo'

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Bžoj Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne zze'e ga na' wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' bloé'egagle' Le' kan nak ze'e na', da' nyechjen yodon'. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Zlé'elele yógo'te da' ki? Da' li žapa' le'e, bi ga'n to yej da' nbagan' lježen nga, dan' biž doten.

Da' ka' gak biá'gaken za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mr. 13:23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Kate' ne že' Jesusen' gan nak law Ya'a Yag Olibo, wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe' cheze', na' góžgake' Le':

—Blo'e'el neto', ¿Batx' gakgak da' ki, na' biž gak bia' ža yeló'o, na' za' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wia kwinle nich bi gon láže'le no benne' le'e, ⁵ dan' la'gak benne' zan, benne' ka' si' lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' gon láže'egagle'

benne' zan. ⁶ Yénlele žak wedile, na' da' zchaljak benne' ka' che wedile, san bi kwe' zédlele, dan' žon byenen gakgak yógo'te da' ki zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka'. ⁷ Benne' ka' nníta'gake' to yež tíl'engake' benne' ka' nníta'gake' yetó yež, na' benne' ka' zoa to benne' znna bi'e légake' tíl'engake' benne' ka' zoa yetó benne' znna bi'e légake'. Galj yižwé' zen ka', na' gak wbín, na' latje zan xo' yežlyó. ⁸ Yógo'te da' ki zej naken da' so lawgaken, da' ka' sáka'gak benách ka'.

⁹ Naž wdegak benách ka' le'e lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le'e. Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale, dan' žónlenle neda' tzen, na' gótgake' bálele le'e. ¹⁰ Kate' gak da' ki, benne' zan gak chope láže'gake', na' yebéj yíchjgake' neda', na' toe' yetóe' wdíe' lježe', na' toe' yetóe' wzóe' lježe' chela'ale. ¹¹ Naž la' lawgak benne' zan, benne' gon láže'gake', na' wloé'el kwíngake' ka' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' gon láže'egagle' benne' zan. ¹² Gónle'egake' da' kegle, na' che len biž ží'igagle' ljéžgake' ka'. ¹³ No benne' gake' Dios toze na' zejte ža ze lawte ža ka', yelá bennen'. ¹⁴ Se diža' chawen' kan znna bia' Dios dot yežlyó nga nich yéngagle' yógo'te benách ži'to' ka', na' naž žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁵⁻¹⁶ No benne' gole' da' ki žala' wzejní'i láže'e. Wnná Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' wnné': “Da' bi zle'el Dios chawe', dan' zchinnjen, cho'on latje la'y che Dios.” Kate' lé'elele gak da' ni, naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake' zaka' law ya'ado' ka'. ¹⁷ No benne' žone' žin yíchjo'ole bi žala' yetje' nich bi da' chejxi'e da' nape' lo yo'o, san žala' wzonnjtie'. ¹⁸ No benne' zoe' žin yiže', bi žala' yeyeje' liže' nich chejxi'e láže' chie'. ¹⁹ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka', no'le zej noe'e bi'do' ka' chégake', na' lezka'

no'le ka' zgáze'gake' bi' že'ndo' ka' chégake' kate' žin ža na'. ²⁰ Le wchaljlen Dios, na' le nnable' nich bi žin ža na' žala' wzonnjle kate' žak byo' zag o kate' nak ža la'y, ²¹ dan' sáka'žegak benne' ka' ža ka', ka wzáka'gak benách ka' ža ni'te kate' za' gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, na' kege ža zezá' bi sáka'gake' ki. ²² Kate' žin ža na', cha' Dios bi gone' babze ža ka', bi yelá nitó benne', san ni'a chegak benne' ka' wžekze' Le' gone' babze ža ka', nich gáklene' légake'.

²³ 'Che len bi chejle'le cha' no benne' le'e gan zoale, na' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga", o nne': "Zoe' ga na'." ²⁴ La' lawgak benne' zan, benne' wen laže' ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', o nnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. Góngake' da' ka' gak biágaken, na' da' ka' góngaken ga yebánglekle benách ka', na' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²⁵ Le wia nga, ba gožkza' le'e yógo'te da' ki zga'ale kate' gákgaken. ²⁶ Che len, bi chejle'le cha' la'gak benne' ka' gan zoale, benne' ye'gake' le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' lo latje dach." Lezka', bi chejle'le cha' nnágake': "Le wia nga, zoe' lo yo'o." ²⁷ Kan žak kate' žep yes gan zla' wbiž, na' zza'ní' gan ženen, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁸ Gakte ki, kan znnagak benách ka': "Gáte'teze gan de to da' nat, dóbgakkze lab ka' ga na'."

Da' gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' te ža na' katen' sáka'gak benách ka' ki, wchól wbiž, na' byo' bi gonnen baní' chen. Yindjgak belj ka', na' zizgak da' ka' zej nla' ya'abá, da' ka' ka' zej napen yelá' zen.

³⁰ Naž la' dan' gak bia' ya'abá yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' kweže nyáche'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, katen' lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, zezá'a lo bejw ya'abá, na' nzi' lo na'a yelá' wnná bia' zen, na' yelá' baní'. ³¹ Naž seła'a wbás che ya'abá chia' ka'. Wkwéžegake' zižje lozgak bia ka', na' wtóbgake' benne' ka' ba wžekza' chia', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, na' yógo'te latje zan ya'abá.

³² 'Le chejni'il da' žsedle da' žak che yag higo. Katen' žela'gak ni'a nen' že'ndo' ka', na' ba žebía xlagen že'n ka', nnézlele za' žin byo' wbá.

³³ Lezka', kate' lé'elele žakgak yógo'te da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža, na' ba zla' lawn. ³⁴ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benách ka' nníta'gake' ža na'.

³⁵ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a ka' bi tégaken ka'ze.

³⁶ 'Kate' žin ža na' bi nnezle nitó benne'. Bi nnéžgekle wbás che ya'abá ka' che Dios, na' bi nnezla' neda', Ži'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen'.

³⁷ 'Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Kate' ža ka' zga'ale kate' bžin nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, we'j bdáwgake', na' bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yelá' zchag na' na' zejte ža wyó'o Noén' le'e barkw zen na', dan' bene', ³⁹ na' bi gókbe'egekle' kate' bžinte nis yejw dan' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yí'gake' yógo'tegake'. Lezka' gaken katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, dan' bi gákb'e le nitó benne'.

⁴⁰ Kate' ža na' kate' yelá'a, cha' žongak chope benne' ka' žin yiže', toe' yedžži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ⁴¹ Cha' chope no'le ka' nníta'gake' wetw, toe' yedžži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

⁴² 'Le soa ban laže' dan' bi nnézlele biž ža yelá'a neda', Xanle.

43 Na'a, le chejní'il da' ni. Chela' nnezle xan yo'o bi ža yid benne' wbán, na' nná'zele' dot yele, na' bi we'e latje no benne' chidjwe' ze'e nich kwane' da' de liže'. 44 Che len, le soa ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža bi zbezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'
(Lk. 12:41-48)

45 Lezka' wnná Jesusen':

—čNož benne' wen žin, benne' nake' chawe', na' žejní'ile', wdé xane' lo ne'e benne' ka' nníta'gake' liže' nich wnezjwe' da' gáwgake' kate' gale'? 46 Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' nake' chawe', cha' kate' yel'é'e xane', yedjxake'e le' žone' dot da' bde xane' lo ne'e. 47 Da' li žapa' le'e, yógo'te da' nap xane', wdíe' lo na' benne' wen žin žone' ki. 48 Cha' to benne' wen žin ki yeyake' benne' wen da' zinnj, na' sa' laže'e, na' nne': "Wžél xana', na' bi yelá' zie", 49 na' cha' so lawe' wsaka' zi'e benne' ka' zónlengake' le' tzen žin, na' so lawe' ye'j gáwlene' benne' ka' želzožle', 50 naž yelá' xan benne' wen žin na' to ža kate' bi zoe' zbeze', o to yele žekle' bi la'te xanen'. 51 Naž xanen' wsaka' zi'e benne' wen žin na', na' gone' ga gak chie' kan žala' gak chegak benne' ka' zloé'ezele chawe' kwíngake'. Naž kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

25

Žsaka' lebe Jesús kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'

1 Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak chegak benne' ka' chó'ogake' gan znna bia' Dios ya'abá, naken kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'. Wzí'gakbe' broke ka' chégakbe', na' bžójgakbe' nich chejchággakbe' benne' zchag ne'e. 2 Gáyo'be' zej nakbe' ban laže', san yegáyo'be' zej nakbe' nat laže'. 3 Xkwide' no'le nat laže' ka' wzí'gakbe' broke chégakbe'

ka', san bi biá'gakbe' yelate' set da' žeyen. 4 Xkwide' no'le ban laže' ka' biá'gakbe' set da' žeyen lo béga'do' chégakbe' ka' len broke chégakbe' ka'. 5 Dan' wžél benne' zchag ne'e, wdé yele lágwakbe', na' wtásgakbe'. 6 Kate' bžin gachje yele, benle chi'i to benne' wnníe' zižje, na' wnné': "Za' benne' zchag ne'e. Le žoj chejchagle-ne'." 7 Naž wyasgak yógo'te xkwide' no'le ka', na' bkwézagakbe' broke chégakbe' ka'. 8 Xkwide' no'le nat laže' ka' góžgakbe' xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Le gonn láte'do' set cheto' che set da' žeyen chele, dan' zgołgak broke cheto' ka'." 9 Bechébegak xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Bi gaken dan' bi be ga'n cheto', na' chele. Le chej gan zdo'w set da' žeyen na' chjé'wle chele." 10 Kate' ne zjakbe' zejxi'gakben', bžin benne' zchag ne'e. Xkwide' no'le ban laže' ka', xkwide' ka' želbezbe' le', wyó'olengakbe' le' tzen gan žak lni che yelá' zchag na', na' la' bséjwte yo'o. 11 Wdé na' bžingak yezika' xkwide' no'le ka' ga na'. Blížgakbe'-ne', na' wnnágakbe': "Xan, Xan, bsaljw cho'oto'." 12 Le' beži'e, na' wnné': "Da' li žapa' le'e, bi nónbi'a le'e."

13 Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Le gak ban laže', dan' bi nnézlele bi ža, o bi yele yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che mežw zen ka'

14 Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Bennen' znna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' za' cheje' zi'to'. Bliže' benne' wen žin chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' da' nape'.

15 "To benne' wen žin na', bdie' gayo' kwe' mežw zen ka' lo ne'e, na' yetóen' bdie' chope kwe' mežw zen ka' lo ne'e. Yetóen' bdie' to kwe' mežw zen lo ne'e. To toen' bdie'

lo ná'gake' ka da' žákgekle'. Naž la' wzá'tie' gan nak zi'to'. ¹⁶ Wyéj benne' wen žin na', bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', na' bejtíjljene' da' ka' yegayo' kwe' mežw zen ka'. ¹⁷ Lezka', bennen' wzi'e chope kwe' mežw ka', bejtíjljenen' yechope ka'. ¹⁸ Bennen' wzi'e to kwe' mežwn' wyeje', na' bejche'ne' lo yo, na' bkache'e mežwn' che xane' lo yon'.

¹⁹ 'Kate' ba gok scha, xangak benne' wen žin ka' belé'e, na' bgá'nlene' légake' chawe'. ²⁰ Kate' wzó law bžinte bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', noe'e yegayo' kwe' mežw ka', na' gože' xane': "Xan, gayo' kwe' mežw ka' bdio' lo na'a. Nga de yegayo' kwe' mežw ka' dan' bejtíjljenan'." ²¹ Xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o láte'do'ze lo no'o. Na'a da' zenle'eže wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²² Wdé na' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e chope kwe' mežw zen ka', na' wnné': "Xan, chope kwe' mežw bdio' lo na'a. Nga de yechóp kwe' mežw ka' da' bejtíjljenan'." ²³ Naž xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o lo no'o láte'do'ze. Na'a, da' zenle'e wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²⁴ Naž kate' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e to kwe' mežw zen na', wnné': "Xan, nnezla' nako' benne' bizjw, dan' zlapo' gan bi gozo', na' ztobo' gan bi bchiljo'. ²⁵ Che len bžeba' le', na' wyá'a, na' bejkacha'a mežw chion' lo yo. Nga de dan' naken chio'." ²⁶ Naž beží'i xane', na' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe', na' za'wede. Nnézkzelo' zlapa' gan bi goza', na' ztoba' gan bi bchilja'. ²⁷ Che len, gakže chawe' la' bnezjo' mežw chian' lo na'gak benne' ka' wkóngeklen' žin, nich chíjlengaken'

yelate', nich kate' yelá'a neda', yezi'a dan' naken chia' len yichjen." ²⁸ Naž xanen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo na' benne' ni, na' le wnezjwn lo na' bennen' nape' chi kwe' mežw ka'." ²⁹ Nóte'teze benne' zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, wdégake' lo ne'e yelate', na' gata' da' zenže chie', san bennen' bi zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, da' do'ze da' nape' yeké'n. ³⁰ Na'a, benne' wen žin ni, benne' bi nake' chawe', le chejžo'ne' na'le gan nak chol, gan kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

Benne' Cristo wchi'a laže'e benách ka'

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yógo'te wbás che ya'abá chia' ka', nich nna bi'a, kwi'a lo latje chawe' chia', gan wchi'a laža'a benách ka'. ³² Yógo'te benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga dóbgake' gan kwi'a neda', na' wnníta'gaka'-ne' chelá'a weje kan žon to benne' wape zila' ka', benne' znnite'e chelá'a weje chibo ka', na' zila' ka'. ³³ Wnnite'e zila' ka' kwite' li ža, na' wnnite'e chibo ka' kwite' yegle. ³⁴ Naž, neda', benne' wnná bian', yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' li ža, na' nnia': "Le da ga zoa' ni, le'e wléj Xa' le'e cheze'. Gata' latje chele gan zna bi'e, dan' bkweze' chele ža ni'te katen' bdixjwe' yežlyó nga. ³⁵ Ki žaken chele dan' wdona', na' bennle da' bdawa'. Wbila', na' bennle da' we'ja'. Goka' ka to benne' zde' zi'to', na' wlo'le neda' ližle. ³⁶ Byažje da' gakwa', na' bwákwe neda' da' ka' žákwe. Bi wzó'a chawe', na' bedjwiale neda'. Bye'jwa' liž ya, na' bedjwiale neda'." ³⁷ Naž yechébegak benne' chawe' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, ¿batx ble'elto' Le' wdono', na' bwawto' Le'? ¿Batx wbiło', na' bennto' da' we'jo'? ³⁸ ¿Batx ble'elto' Le' bejdio' zi'to', na' wlo'to' Le' ližto'? ¿Batx

byažje laže' gako', na' bwákwtó' Le' da' ka' žákwtó'? ³⁹ ¿Batx bl'e'elto' Le' bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bedjwíato' Le'?" ⁴⁰ Yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légake': "Da' li žapa' le'e, dan' benle ki che to benne' ljéža'do' ki, la'kze nake' benne' ka'ze, lezka' chia' nedkza' benlen'."

⁴¹ 'Naž yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' yegle, na' nnia': "Le kwas ga zoa' ni, le'e na' nbága'le zia, na' chejchazle lo yi', da' bi yeyolen, dan' bkwez Dios che da' xiwe', na' chegak wbás ka' žónlengaken len tzen. ⁴² Ki gaken chele dan' wdona', na' bi bennle da' gawa'. Wbíla', na' bi bennle da' ye'ja'. ⁴³ Goka' ka' benne' zde' zi'to', na' bi wlo'le neda' ližle. Byažje da' gakwa', na' bi bwákwele neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a' chawe', na' lezka' byejwa' liž ya, na' bi bedjwíale neda'." ⁴⁴ Naž nnagak benne' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, ¿batx bl'e'elto' Le' wdono', o wbílo', o goko' ka' to benne' zde' zi'to', o byažje da' gako', o bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bi góklento' Le'?" ⁴⁵ Naž yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légake': "Da' li žapa' le'e, dan' bi be benle che to benne' zoe' ladjw benne' ka' nníta'gake' nga, la'kze nake' benne' ka'ze, bi be benle chia' neda'." ⁴⁶ Naž benne' wen da' zinnj ka' la' chejcháztegake' gan sáka'le'egake', san benne' chawe' ka' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

26

Benne' yodo' ka' žóngake' toze diža' séngake' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, gože' benne' wsedle chie' ka', ² na' wnné':

—Nnézkzelele žin Lni Pasko' yechóp ža' ka', na' kate' ža' na' wdégake' neda', Benne' Golje'

Benách, lo na'gak benne' ka' wdá'gake' neda' le'e yag kroze.

³ La' na'ze bxož wnná bia' ka' na' benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bdóbgake' gan nak li'a liž bxož blo, bennen' lie Kaifás. ⁴ Béngake' toze diža' séngake' Jesusen' lo yela' wen laže' chégake', nich gótgake' Le'. ⁵ Wnnágake':

—Bi gak gonžon ža lni, nich bi gongak benách ka' žo'osbé.

To no'le zko'e yichj Jesús da' zla' zix

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Katen' wzó'a' Jesusen' lo yež Betania lo liž Smon, bennen' wdé'e yižwé' leže, ⁷ wbiga' to no'le xkóže'le Jesusen', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nžan' to da' zla' zix da' záka'le'en. Wloé'en yichj Jesusen' kate' ne ži'e žawe'. ⁸ Kate' blé'egikle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' wnitle da' ni? ⁹ Gok no benne' gote'en, na' si'e mežw zan nich gáklénžo benne' yache' ka'.

¹⁰ Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légake':

—¿Biz chen' znnele che no'le ni? Nak chawe' da' bene' chia'. ¹¹ Benne' yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, san neda' bi gá'nteza' gan zoale le'e. ¹² Da' ben no'le ni katen' wloé'e neda' da' zla' zixen', naken to da' zpa'an neda' che ža gacha'a lo yežw ba. ¹³ Da' li žapa' le'e, gáte'teze lo yežlyó nga gan wcháljgake' diža' chawe' ni, lezka' wzéngikle' benách ka' da' ben no'le ni chia' neda' nich chejsá' láže'gake' chie'.

Zchebe laže' Judas wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Naž Judas Iskariote, to benne' žónlene' tzen yechinéj benne' wbás ka' che Jesusen', wyeje' gan zej nnita' bxož wnná bia' ka', ¹⁵ na' gože' légake':

—¿Biz gonnle chia' neda' cha' wdí'a' Jesusen' lo na'le?

Bgá'nlene' le' chawe' chíjwgage' le' chi zóa mezw plat. ¹⁶ Naž wzó law Judas na' žilj loj láže'e wdí'e' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹⁷ Kate' nak ža zzo law lni chegak benne' judío ka' katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj, wbíga'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe', na' góžgake' Le'.

—¿Gaz žénelo' chejsí'ni'ato' zíla'do' chežo, bian' gawžo že' Lni Pasko'?

¹⁸ Jesusen' gože' légake'.

—Le chej lo yežen' gan zoa to benne', bennen' nónbia'žo, na' le yi'e: "Benne' žsedle' neto' zñne': Za' žin ža chia' gata'. Lo ližo' gáwlena' benne' wsedle chia' ka' tzen zíla'do' že' Lni Pasko'."

¹⁹ Naž bengak benne' wsedle chie' ka' kan gože' légake', na' bsí'ni'gake' da' gáwgake' že' Lni Pasko'.

²⁰ Kate' ba gole ža na', Jesusen' wžé'lene' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' wzó láwgake' žáwgake'. ²¹ Kate' ne žáwgake', Jesusen' gože' légake'.

—Da' li žapa' le'e, to benne' ládjwle le'e wdí'e' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

²² Naž gok nyache' láže'gake', na' wnnábgakle' Jesusen' to tože', na' wnnágage'.

—Xan, ¿neda' gonan'?

²³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n, bennen' wdí'e' neda' lo na'gak benne' ka'. ²⁴ Da' li neda', Benne' Golje' Benách, cha'a gan gak kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdí'e' neda' nich gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chela' bi golje'.

²⁵ Naž beží'i Judas, bennen' wdí'e' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ¿neda' gonan'?

Jesusen' gože' le':

—O', le' na'.

²⁶ Kate' ne žáwgake', Jesusen' bešwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Naž bzožjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le sin', le gawn. Da' ni naken beła' žen chia'. Kan bena' che yet xtil ni žloe'elen kan gak che beła' žen chian'.

²⁷ Lezka' bešwe' to zíga'do', na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Naž bnezjwen' chégake', na' wnné':

—Le ye'jen yógo'tele. ²⁸ Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Xchenan' laljen ni'a chegak benne' zan nich gak yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. ²⁹ Lezka' žapa' le'e, biž ye'ja' xis da' zbia lba uba ki kate' žinže ža na' yé'jlana' le'e to da' kobe gan zñna bia' Xažo Dios.

Jesús zñne' nna Bedw bi nónbi'e Le' (Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Kate' beyož bégake' da' zka'n zenen Dios, jake' zaka' Ya'a Yag Olibo. ³¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' wka'nle neda' na'a že' ni, dan' nyejw le'e yiche la'y kan gak chia', da' zñnan: "Gona' ga gat Benne' Wape Zíla' Ka', na' gáslasgak zíla' ka'." ³² Katen' yebana' lo yela' got, naž cha'a zga'ala' ka' le'e zaka' gan nbab Galilea.

³³ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' wká'ngake' Le', neda' bi gak chope laža'a, bi wka'na' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a že' ni, zga'ale kate' kweže leko', le' nnio' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

³⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—La'kze gátłena' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnagak yógo'te benne' wsedle chie' ka'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyó Jetsemani

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Naž Jesusen' bžínłene' benne' wsedle chie' ka' tzen yežlyón' nzin' Jetsemani. Gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga kate' cha'a yelate' na'le, gan chejcháljlena' Dios.

³⁷ Jesusen' bchi'e Bedw len chope zi'n Sebedeo, na' wzó ławe' žak nyache' laže'e, na' žek lážda'we'. ³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Žak nyache' laža'a, na' žatkza' lo yela' žek lážda'wa'. Le ga'n nga, na' le nna'ze dot yele tzen len neda'.

³⁹ Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan byechwe'. Bzechw ławe' lo yo, na' bcháljlene' Dios, na' wnné':

—Xe, cha' wak, ben ga bi gon byenen saka'a ki, san kege kan ženela' neda', san kan ženelo' Le' gono'.

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', bejxake'e légake' ztásgake', na' gože' Bedon':

—¿Bi gok nná'leno' neda' tzen yele to chí'ido'ze? ⁴¹ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e, nich bi gata' latje gon da' xiwe' ga gonle doła'. Zóateze be' nákkzele ban laže', san lo bela' žen chele žedó láže'le.

⁴² Naž wyéj Jesusen' da' bežope chi'i, na' bcháljlene' Dios. Wnné':

—Xe, cha' bi gak gono' ga bi saka'a da' ki, ben kan žak lažo'o Le'.

⁴³ Kate' beyeje', da' yoble bedxake'e légake' ztásgake' dan' ndele'e yele yej lágwage'. ⁴⁴ Naž bekwás Jesusen' gan žé'gake'.

Wyeje' da' yoble, na' bcháljlene' Dios da' beyonne chi'i, na' tlebe kan wnné' zga'ale wnné'. ⁴⁵ Da' yoble beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—¿Ztasle na'a, na' žezi' láže'le? Le wia nga, ba golen. Neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doła' ka'. ⁴⁶ Le chas, le cho'o. Le wia nga, bennen' zdie' neda' ba ze'e nga.

Želchi'e Jesús nžeje'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, Judas, bennen' nbáblene' benne' chežinnoe' ka', la' bžintie' ga na', na' žónłengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'. ⁴⁸ Judas na', bennen' zdie' Jesusen', ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen'. Wnné':

—Bennen' wchág ława'-ne', Len' Jesusen'. Le sene'.

⁴⁹ Naž wbíga' Judas na' gan zoa Jesusen', na' wnné':

—Padiox, Benne' Wsedle.

Naž la' bchag ławtie' Le'.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bicha'a, ¿biz žono' nga?

Naž wbíga'gak benne' ka', na' béxwgake' Jesusen'. ⁵¹ To benne' zóalene' Jesusen' wlechje' ya ntoche' chie', na' bene' we', bchoge' yid nag to benne' wen žin che bxoz blo. ⁵² Jesusen' gože' le':

—Begó'o ya ntoche' chion' ližen. Yógo'te benne' ka' zkówgekle' žin ya ntoche' nich gótgake' benách, lo ya ntoche' gátgake'. ⁵³ ¿Bi nnezlo' gak nnabla' Xa', na' Le' la' séla'tie' chia' da' zánle'eže ka chežinno kwe' wbás che ya'abá ka', da' zej naken da' zan gaywé'e to to kwen'? ⁵⁴ San cha' gona' ki, ¿nakx gak žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan žala' gaken chia' ki?

⁵⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Za'le nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle katen' zzenle benne' wbán ka'. Yógo'te ža wži'a ławle gan nak lo zchil yodo', gan bsedla' benách

ka', san bi wzenle neda'. ⁵⁶ Na'a žaken ki nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bsángake' Le', na' bezónnjgake' ga na'.

Zžin Jesús gan že'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Naž benne' ka', benne' zej nzene' Jesusen', bché'gake' Le', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bħoz blo, gan zej ndobe benne' yodo' wsedle ka' len benne' gole ka'. ⁵⁸ Bedw bejnawe' Jesusen' zi'to' zi'to', na' wyoe'e gan nak li'a liž bħoz blon', nich le'ele' nakx gak che Jesusen'.

⁵⁹ Bħoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wchi'a laže' ka', wdíljkake' no benne' yesbage'e Jesusen' zia la'kze gon laže'e, nich gak chóggake' chie' gate'. ⁶⁰ No no bžélgekle' la'kze bžingak benne' zan, benne' wnnégake' chie' da' wen laže'. Kate' ze lawte bžingak chope benne', na' lo yela' wen laže' chégake' wnnégake' chie', ⁶¹ na' wnnágake'.

—Benne' ni wnné': "Gak wchin-nja' yodo' che Dios, na' yechonne žaze ka' yechisan'."

⁶² Naž wzó ža' bħoz blon', na' gože' Jesusen':

—ŽBi be žechebo'? ŽBiz da' ni da' znnegak benne' ki chio' Le'?

⁶³ Jesusen' bi be wnné'. Naž bħoz blon' gože' Le':

—Ni'a che Xanžo Dios ban znnabla' Le' nnio' da' li. Błoe'el neto' cha' nako' Le' Benne' Criston', Ži'n Dios.

⁶⁴ Jesusen' gože' le':

—Kan znnno' naka'. Da' li žapa' le'e, lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, ži'a kwit li ža che Dios, gan nzi' lo na'a yela' wnná bia'. Yida' lo bejw ya'abá, na' la'a gan soale.

⁶⁵ Naž bħoz blon', lo yela' zža'a chie' wcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Benne' ni znnie' da' zka'n ka'ze Dios. ŽNožže benne' žiážjelžo nich nnie' che benne' ni? Ba bėnkzelele kan wnnie' che Dios. ⁶⁶ ŽBize znnale le'e?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Nbage'e zia, na' žala' gate'.

⁶⁷ Naž bžé'egake' zene' law Jesusen', na' ben zi'gake' Le'. Ba le' wdápegake' xage'e, ⁶⁸ na' góžgake' Le':

—ŽNakkzo' Le' Benne' Criston'? Wnnéya'a na'a. ŽNož bennen' wdape'e Le'?

Bedw znné': "Bi nónbi'a Jesusen'"

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kate' ne žakgak da' ki, že' Bedw la' lí'ale. Wbiga' to no'le wen žin gan zoe', na' wnnabe':

—Lezka' le' wdáleno' Jesusen', benne' Galilean'.

⁷⁰ Beží'i Bedon' chebe' gan nníta'gak benne' ka', na' wnné':

—Bi nnezla' no bennen' zchaljo' chjen'.

⁷¹ Katen' bžoj Bedon' gan žó'ogake' li'a na', yetó no'le blé'ele' le'. Gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Lezka' benne' ni bėnlene' Jesusen', benne' Nasaret na' tzen.

⁷² Da' yoble beží'i Bedon' chen. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

⁷³ Yeláte'do'ze wžé, wbíga'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' gan zoa Bedon', na' góžgake' le':

—Da' li le' zónleno' légake' tzen dan' yela' znnenze chio' nak bian' ga benne' le'.

⁷⁴ Naž wzó law Bedon' žesbaga' kwine' zia. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

La' na'ze wžéžete leko'. ⁷⁵ Naž bejsá laže' Bedon' dan' gož Jesusen' le', katen' wnné': "Zga'ale kate' kweže leko', chonne chi'i nnio' bi

nónbi'o neda'." Bžoj Bedon' ga na,
na' wžeže nyache'e.

27

Zdégake' Jesús lo na' Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kate' za' ža'ní' ža na', yógo'te
bžoz wnná bia' ka' len benne' gole
ka', bégake' toze diža' nich gótgake'
Jesusen'. ² Bché'gake' Jesusen'
nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Ponsio
Pilato, bennen' žnna bi'e.

Žat Judas

³ Kate' wnnenze Judas, bennen'
bdie' Jesusen' lo na'gak benne'
yodo' ka', ba nžog che Jesusen'
gate', gok nyache' laže'e, na' bejwé'e
chi žoa mežw plat ka' lo na'gak bžoz
wnná bia' ka', na' benne' gole ka'.
⁴ Judas na' gože' légake':

—Nbaga'a doļa' dan' bdia' to
benne' chawe' nich gate'.

Naž góžgake' Le':

—Bi žonen ga gek zédleto' neto'.
Da' benkzo' le' naken.

⁵ Naž wžón' Judas na' mežw plat
ka' gan nak lo žchil yodo'. Bezé'e ga
na', na' bejsi yene' lo yag.

⁶ Bezi'gak bžoz wnná bia' ka'
mežw plat ka', na' wnnágake':

—Bi gonn kožž mežw ki gan
zkožž mežw che yodo', dan' naken
lazjw to benne' wet benách ka'.

⁷ Naž bégake' toze diža', na' len
mežwn' gó'wgake' to yežlyó che to
benne' wen ye'n nich gaken gan
gáche'gak benne' zi'to' ka'. ⁸ Che
len, lo ža na' belžóe' la latjen', Yo
Žen. ⁹ Ki goken, bžin dan' wnná
Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz
Dios, katen' wnné': "Beká'agake' chi
žoa mežw plat ka', kan nak dan'
bzoagak benne' Israel ka' da' zaka'
Le', ¹⁰ na' len mežw ka' gó'wgake' to
yežlyó che to benne' wen ye'n. Da'
ni bloe'el Xana' Dios neda'."

Žžin Jesús gan že' Pilato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5;
Jn. 18:33-38)

¹¹ Kate' bejžégake' Jesusen' gan
že' Pilato, bennen' žnna bi'e, le'
wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—žNako' Le' Benne' Nna Bi'e
Benne' Judío Ka'?

Jesusen' gože' le':

—Da' li žnno'.

¹² Kate' bžoz wnná bia' ka', na'
benne' gole ka' besbága'gake' Je-
susen' zia, Le' bi be beži'e chégake'.

¹³ Naž Pilaton' gože' Jesusen':

—žBi ženlo' da' zan ka' da'
žnnégake' chio'?

¹⁴ Jesusen' bi be bechebe'. Ka'
goken, bebanle benne' wnná bian'.

Zchóggake' che Jesús gate'

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25;
Jn. 18:38—19:16)

¹⁵ Kate' žak Lni Paskon', de to da'
žónteze žon Pilato, benne' wnná
bian', žsane' no benne' želnnáb
benne' ka', to benne' nyejwe' liž ya,
nóte'teze benne' žénegekle' wsane'
le'. ¹⁶ Kate' ža ka' nyejw to benne'
liž yan', benne' wen da' žinnj,
bennen' lie' Barrabás. ¹⁷ Kate'
bdobgak benne' zan ga na', Pilaton'
wnnable' légake', na' wnné':

—žNole' žénele wsana' chele?
žBarrabás o Jesús, Benne' Criston'?

¹⁸ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le'
bdegak benne' yodo' ka' Jesusen' lo
ne'e dan' žgé'egekle' Le'.

¹⁹ Kate' ne že' Pilaton' gan žchi'a
laže'e, zo'le' bsele'e to benne' chjape'
le', na' wnné':

—Bi be gono' che benne'
chawen', dan' bžébeli'a wdé yele to
lo bichgale ni'a chie' Le'.

²⁰ San bžoz wnná bia' ka' len
benne' gole ka', belsedle' benne'
zan ka' nich nnággekle' Pilaton'
wsane' Barrabasen', na' gote' Je-
susen'. ²¹ Da' yoble bchalj benne'
wnná bian', na' gože' légake':

—žNole' benne' chope ki žénelele
wsana'-ne' chele?

Wnnágake':

—Barrabasen'.

²² Naž Pilaton' wnnable' légake',
na' wnné':

—¿Biz gona' che Jesusen', Benne' Criston'?

Yógo'tegake' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²³ Naž benne' wnná bian' gože' légage':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Zížježe belbéžyi'e, na' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²⁴ Kate' žákbe'ele Pilaton' bi zzoelé xtiže'e, san bégakže benách ka' žo'osbé, naž wzí'e nis, na' wdíb ne'e láwgage', na' wnné':

—Bi be zia nbaga'a neda' ni'a che yela' got che benne' chawe' ni. Da' žónkzele le'e da' ni.

²⁵ Beží'igak yógo'te benne' ka', na' wnnágake':

—Yela' got che bennen' bága'to' neto' na' bága'gak zí'nto' ka'.

²⁶ Ka' goken, Pilaton' bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka', benne' žjake' lo wdíle, chíngake' Jesusen', na' wdé na' bdié' Le' lo ná'gake' nich wdá'gake' Le' le'e yag kroze.

²⁷ Naž benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' ka' nníta'gake' lo na' benne' wnná bian', bché'gake' Jesusen' lo yolawen' nzin' pretorio, gan btóbgake' yógo'te ljéžgake' ka' gan zoa Jesusen', na' nníta'gake' ga na'.

²⁸ Naž bká'agake' laže' da' nakw Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' xna, kan žákwgake' benne' wnná bia' ka'. ²⁹ Bégake' to da' naken ni'a na' yag yeche' dan' bxóagake' yichj Jesusen', na' bzóagake' to ya xtildo' lo ne'e li ža dan' zloe'elen kan nak to bar che benne' yolawe'. Naž bzoa zíbgake' xni'e, na' ben díjtgekle' Le', na' wnnágake':

—jGa'n zen Le', benne' zнна bi'o benne' judío ka'!

³⁰ Naž belžé'e Le' zene', na' beká'agake' ya xtilen', na' bdingaken' yichje'. ³¹ Wdé ben díjtgekle' Jesusen', beká'agake' laže' xna dan' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bché'gake' Le' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Katen' bžojgak benne' ka' žjake' lo wdíle, na' bejxáka'gake' Smon, to benne' yež Sirene, na' bégake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

³³ Kate' bžíngake' latjen' nzin' Gólgota, da' znnan len diža' xíža', Ya'a Žit Yichjžo, ³⁴ byé'jgake' Jesusen' nop zichj da' nchixen da' slá' che bia yixé'. Kate' Jesusen' bnixen', bi gónele' ye'jen'.

³⁵ Kate' ba bdá'gake' Le' le'e yag kroze, wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen nich gak bia' nole' gaken chie'. Ki goken, bžin dan' wnná benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen da' gak bian'." ³⁶ Naž wžé'gake' ga na', na' bwíagake' Jesusen'. ³⁷ Lezka' bdá'gake' le'e yag krozen' gan nak yichjle Jesusen' to diža' da' zloe'elen zia da' nbage'e, da' znnan ki: "Jesús, Bennen' Zнна Bi'e Benne' Judío Ka'."

³⁸ Gan da' Jesusen', lezka' bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka'. Toe' bdá'gake' kwite' li ža, na' yetóen' kwite' yegle. ³⁹ Wdegak benne' ka' ga na', na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yichjgake', na' ben díjtgekle' Le', ⁴⁰ na' wnnágake':

—O', Le' wchinnjo' yodon', na' chonne žaze ka' yechison'. Beslá kwino' na'a cha' nako' Le' Zi'n Dios. Betj na'a le'e yag krozen'.

⁴¹ Lezka' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' benne' gole ka', ben díjtgekle' Le', na' wnnágake':

⁴² —Bennen' beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'. Cha' nake' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka', žala' yetje' na'a le'e yag krozen', na' chejle'to' chie'. ⁴³ Le' bxen laže'e Dios. Na'a Dios yeslakze' Le' cha' nak da' žaz laže'e, dan' wnné': "Zi'n Dios naka'."

⁴⁴ Lezka' benne' wbán ka', benne' ka' dá'gake' le'egak yag kroze ka' gan da' Jesusen', blíž xiwe'gake' Le'.

Žat Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kate' bžin wawbíž, bechól dot yežlyó, na' zejte žedá chonne.

⁴⁶ Žedá chonnen', wnné zižje Jesusen', na' wnné':

—Elí, Elí, ¿lama sabaktani?

Da' ni znnan len diža' xiža': "Dios chia', Dios chia', ¿biz chen' beběj yichjo' neda?"

⁴⁷ Kate' béngkele benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, wnná'gake':

—Bennen' žliže' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

⁴⁸ Naž la' wxíte'te to benne' zoe' lád'jwage', na' be'xwe' to da' naken blól da' žzopen nis. Bxopen' nop zichj, na' bzoen' to lawle ya xtil, na' bchagen' žoa'a Jesusen' nich xopen'. ⁴⁹ Naž yebale benne' ka' wnná'gake':

—Wléz na'a. Wíážo cha' yid Líasen' nich wzetje' Le'.

⁵⁰ Da' yoble wžéžeya'a zižje Jesusen'. Bžojte be' nakkze', na' la' gottie'. ⁵¹ La' na'ze bžéza'te laže' da' nalan' lo yodo'. Bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xni'alen. Naž wzó' yežlyó, na' wla'gak yej ka'. ⁵² Wyáljwgak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', benne' ka' bejlé'gake' che Dios, na' bebá'gake'. ⁵³ Wdé bebán Jesusen', naž benne' ka', benne' bežó'gake' lo yežw ba ka' ché'gake', wyázgake' lo yež la'y, yež Jerusalén, gan blé'egekle benne' zan lé'gake'.

⁵⁴ Naž bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zwiágake' Jesusen', kate' ble'ele' wzó' yežlyó, na' da' ka' gókgaken, bžebe', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁵⁵ Wnníta'gak no'le zan zí'to'ze ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' katen' bezé'e gan nbab Galilea, na'

béngake' xchine', na' bnéžjwage' da' bdawgak Jesusen' na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Wnníta'gake' ga na', zwiágake' Jesusen'. ⁵⁶ Lia Madlen na' Lia, xna'gak Jakob na' Jwsé, wnníta'gake' lád'jwage'. Lezka' wzóa xna'gak zi'n Sebedeo ka' ga na'.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba da' nadjen le'e ya'a yej

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Kate' za' žale ža na', bla' Jwsé ga na'. Nake' benne' yež Arimatea, benne' wnni'a, na' lezka' bēnlene' Jesusen' tzen. ⁵⁸ Benne' ni bejwíe' Pilato, na' wnnabe' latje we'e Jesusen'. Pilaton' wnné' wdé'gake' Jesusen' lo na' Jwsén'. ⁵⁹ Bzetj Jwsén' Le', na' bchele' Le' laže' da' zaka'. ⁶⁰ Naž bkáche'gake' Le' to lo yežw ba kobe da' bchach Jwsén' le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag žen da' wbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na', na' beyeje' liže'. ⁶¹ Wzóa Lia Madlen len yetó Lia ga na', na' wžé'gake' žoa'a yežw ban'.

Žape chí'igake' yežw ba che Jesús

⁶² Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé bpá'gake' che ža la'y chegak benne' judío ka', bxoz wnná' bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan že' Pilato. ⁶³ Naž góžgake' Pilaton':

—Benne', žejsá' láže'to' dan' wnná' benne' wen lažen', dan' wnné' katen' wzóe' nbane'. Wnné': "Kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got." ⁶⁴ Che len bse'la' benne' ka' gape chí'igake' yežw ban', na' zejte ža chonne ža, nich bi yidgak benne' ka' žele, benne' ka' bēnlengake' Le' tzen, na' bi yebéjgake' Le'. Naž bi gak yé'gake' benách ka': "Bebán Jesusen' lo yela' got." Cha' ki gaken, diža' wen laže' ni gonžen da' zinnj ka' ben diža' wen lažen' dan' bchaljgake' zga'ale.

⁶⁵ Naž Pilaton' gože' lé'gake':

—Zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile nga. Le ché'-gake' len le'e. Le chej, na' le gape chí'i yežw ban' kan sáke'le gonle.

⁶⁶ Naž jake' ga na', na' bséjwgake' binlo yežw ban', na' bzóagake' to yej da' zbagan' gan žó'ogake' lo yežo ban'. Bdá'gake' le'e yej na' to da' gak bian' cha' saljwn, na' bnníta'gake' benne' ka' žjake' lo wdile ga na' nich gape chí'igaken'.

28

Žebán Jesús lo yela' got

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y na' chegak benne' judío ka', na' za' ža'ní' ža nežw, Lia Madlen na' yetó Lia be-jwíagake' yežw ba che Jesusen'. ² La' na'ze wzó' yežlýó. Ki goken dan' betj to wbás che ya'abá ga na'. Ble'e žoa'a yežw ban', na' bkwise' yej blag žen na', na' wži'e lo yej na'. ³ Žnna' law wbás che ya'abán' ka yes baní', na' zila'do'ze nak laže' da' nakwe'. ⁴ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake' yežw ban', blé'egekle' le', bžébegake', na' wzízgake'. Belbíxigake' lo yo, na' gókgake' ka benne' gat ka'. ⁵ Naž wbás che ya'abán' gože' no'le ka', na' wnné':

—Bi žébele. Nnezla' žeyilje Jesús, bennen' bdá'gake' le'e yag kroze. ⁶ Bi zoe' nga dan' ba bebane' kan ba wnnakze' Le'. Le da, wíale gan gota' Xanžon'. ⁷ Le chej na'a, na' le chjap benne' wsedle chie' ka' ba bebán Jesusen' lo yela' got, na' Lekze' cheje' zga'ale' ka le'e zaka' gan nbab Galilea. Yelé'elele-ne' ga na'. Ba goža' le'e dan' bde Dios lo na'a.

⁸ Naž la' bezá'tegake' žoa'a yežw ban'. Žžébegake', na' žebégekle', na' taría тариagake' zjake' nich chejžéngkele' benne' wsedle chie' ka' da' ni. ⁹ Kate' ne zjake', bejxaka' Jesusen' légage', na' gože' légage':

—Padiox.

Naž wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Byéla'gake' ni'e, na' bka'n zéngake' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen' gože' légage':

—Bi žébele. Le chej, na' le ch-jap ljéža'do' ka' nich chjake' zaka' gan nbab Galilea, gan yelé'egekle' neda'.

Da' wnnagak benne' ka' žjake' lo wdile

¹¹ Kate' ne zjak no'le ka', benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' yežw ban', bežíngake' lo yežen', na' bzéngkekle' bžoz wnná bia' ka' yógo'te dan' goken. ¹² Kate' ba bdoggak benne' gole ka', béngake' chawe' diža'. Naž bnéjwgake' mežw zan chegak benne' ka' žjake' lo wdile. ¹³ Góžgake' légage':

—Ki nnale: “Benne' ka' bénlengake' le' tzen bžíngake' žele, na' bebéjgake' Le' kate' ne žtasto.” ¹⁴ Cha' yenle benne' wnná bian' da' ni, neto' wzejni'ilito' le', na' gonto' ga bi be gone' chele.

¹⁵ Naž benne' ka' žjake' lo wdile wzí'gake' mežwn', na' yjéngake' kan ba nsédgekle'. Ki goken, žnnagak benne' judío ka' ki na' zejte na'a ža.

Jesús žsele'e benne' wbás chie' ka' chejžégage' xtiže'e

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Naž chinejte benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, jake' gan nbab Galilea, na' bžíngake' law ya'adon', dan' ba bløe'el Jesusen' légage'. ¹⁷ Kate' belé'egekle' Jesusen', bka'n zéngake' Le', san bale' gok chope láže'gake'. ¹⁸ Naž wbíga' Jesusen' gan nníta'gake', na' gože' légage':

—Dios ba bdie' lo na'a yógo'te yela' wnná bia' lo ya'abá chie', na' lo yežlýó nga. ¹⁹ Che len le chej, na' le chejsedle yógo'te benách zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlýó nga. Le yežo'a légage' nis, wkónlele žin La Xažo Dios, na' La Dios Ži'n,

na' La Dios Be' La'y. ²⁰ Le wsedle
légake' góngake' yógo'te dan' goža'
le'e gonle. Le wia nga, nedkza'
zóalena' le'e yógo'te ža na' zejte ža ze
lawte ža ka' che yežlyó nga. Ka'kze
gaken.

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ MARKOS

Da' bchalj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ki wzó law diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios.

² Goken kan bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' wnná Dios nich yeyón chawen' yichj lázdo'gak benách ka' nich si' lo ná'gake' Benne' Criston'. Ki wnné': Bwia nga. Žsela'a benne' wbás chia', benne' nežwe' ka Le'. Le' wpé'e nez gan tio'.

³ Yenle chi'i to benne' nnie' zižje latje dach, na' nne':

“Le soa ban laže' dan' za' Xanžon' gan nníta'le.

Le yebėj li nez las gan tie'.”

⁴ Ki goken dan' bla' Zwa latje dach, na' bchalje' nich yezoagak benách ka' nis, benne' ka' yeyát láže'gake' nich yenít law Dios légake' che doła' da' zej nbage'e. ⁵ Bžojgak benne' zan yógo'te yež ka' gan nbab Judea, na' lezka' lo yež Jerusalén, na' jake' gan zoa Zwan', na' Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán, benne' ka' bexóalapgake' doła' da' zej nbage'e.

⁶ Gokw Zwan' laže' dan' nžaben yicha' za bia' yixe', na' to bayw yid nžejen li'e. Bdawe' biche' zo ka', na' we'je' bžina' che bezdo' ka'. ⁷ Bchalj Zwan', na' wnné':

—Za' to benne' te na'a, bennen' napže' yela' wnná bia' ka' neda'. Bi naka' neda' zi yechwa', nich kweja' ze'e'. ⁸ Neda' žezóa' le'e nis, dan' zloe'elen nzi' lo na'le xtiža' Dios, san Le' gone' da' zloe'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios le'e.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Kate' ža na' bžoj Jesusen' yež Nasaret gan nbab Galilea, na' Zwan' bezóe' Le' nis lo yego Jordán.

¹⁰ Kate' bežój Jesusen' lo nisen', la' na'ze ble'ele' beyaljw ya'abá, na' žetj Dios Be' La'y. Zne'e ka to plomdo', na' bedjsóalene' Le'. ¹¹ Benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús doła'

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Naž Dios Be' La'y bchi'e Jesusen' de chgi' lo latje dach. ¹³ Wzóa Jesusen' latje dachen' choplaj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' doła'. Wzóa Jesusen' gan zej nnita' bia yixe' ka', bia želdaba' ya'ado'. Wbás che ya'abá ka' góklengake' Jesusen', na' bwáwgage' Le'.

Jesús žsedle' benách ka' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Wdé bsėjwgake' Zwa liž ya, wyėj Jesusen' gan nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios. ¹⁵ Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

Žliž Jesús tape benne' wžen bel

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Kate' ne zde Jesusen' žoa'a niso' che gan nbab Galilea, ble'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wžen bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' law nisen'. ¹⁷ Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸ La' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

¹⁹ Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan ble'ele' Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' lo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'.
²⁰ Jesusen' la' bližtie' légake', na' bká'ngake' Sebedeon, xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' lo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

To benne' yoe'e be' xiwe'
(Lk. 4:31-37)

²¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yež Kaper-naum. Kate' gok ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzó lawe' žsedle' benne' ka' zej ndobe' ga na'.
²² Bebángle' kan žsedle' Jesusen', dan' žsedle' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsedle' ka'.
²³ Lezka' wzóa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zej ndobe', na' wžžeyi'e,
²⁴ na' wnné':

—žBiž nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? žZo'o nich wžía yi'o neto'? Nónbi'a Le'. Nako' Benne' La'y che Dios.

²⁵ Naž Jesusen' wdilen', na' wnné':

—Wzóa žize, na' bežój lo bennen'.

²⁶ Naž be' xiwen' wžibe sisen bennen', na' wžžeya'an zižje, na' la' bežojten.
²⁷ Bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—žBižkze da' ni? žžsedle' to da' kobe? Len yela' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan žnne'.

²⁸ La' wzete diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle' benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

Žeyón Jesús xna' zo'le Bedw
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹ Naž bežój Jesusen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' la'

wyéjlentie' Jakob, na' Zwa, na' bžingake' ližgak Smon, na' Ndres.
³⁰ De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, lo yo'on', na' yoe'e da' la. La' belžénte'le' Jesusen' kan žak che no'len'.
³¹ Naž wbiga' Jesusen', na' bežwe' ne'e, na' bechise' le'. La' bežojte da' la da' yoe'en, na' bsí'ni'e da' bdáwgage'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' zan
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

³² Kate' za' žále, kate' za' wžén wbíž, la' bžíntegak benne' ka' zej noe'e benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' lezka' benne' ka' zej yoe'e be' xiwe' ka'.
³³ Yógo'te benne' yež ka' bdóbdí'igake' kwit yo'o gan yo'o Jesusen'.
³⁴ Le' beyone' benne' yižwé' zan, benne' ka' zej de'e yižwé' zan che chégake'. Lezka' be-beje' be' xiwe' zan, be' ka' zej yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be' xiwe' ka' dan' zej nonbian' Le' No nake'.

Zchalj Jesús gan nbab Galilea
(Lk. 4:42-44)

³⁵ Zildo' wyase Jesusen', kate' ne nak chol. Bežoje' lo yežen', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljlene' Dios.
³⁶ Smon len benne' ka' nníta'lengake' le' bejdílgake' Jesusen'.
³⁷ Kate' bejxáka'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyílgake' Le'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len bežoja'.

³⁹ Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' be-beje' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' belá' žen chie' yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ To benne' da' belá' žen chie' yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'.

Bzoa zibe' lawe', na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

⁴¹ Jesusen' beyache' láže'le' ben-nen'. Bli ne'e, na' wdane' le', na' gože' le':

—Žénela'. Ba beyako'.

⁴² Katen' wnné' da' ni, la' benitte yižwén' dan' de'e, na' beyake' cháwe'do'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' bennen', na' la' beséla'tie' le'. ⁴⁴ Ki gože' le':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena' chio', san wyěj, bejloé'el kwino' law bꝑoz, na' bejnezjw che da' beyako' le' che yodo' kan wnná Moisés, dan' wlo'e'elen benách ka' ba beyako'.

⁴⁵ Bežój bennen', na' wzó lawe' zzenle' benne' zan dan' goken chie'. Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz Jesusen' kwáselo lo yež, san wzoaze' na'le gan nak latje dach. Benách yógo'te yež bžingake' gan zoe' Le'.

2

Benne' yižwé', benne' bi žak se'e
(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Wdé chope chonne ža, beyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wzé diža' zoe' lo yo'o. ² La' bdóbtgak benne' zan gan zoa Jesusen', na' zejte biž gok chejnníta'gake' ga na', na' kege ža yo'o, na' Jesusen' bcháljlene' légake' xtiže'e. ³ Naž bžingak tape benne' ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e to benne' yižwé', benne' bi žak se'e. ⁴ Bi gok žingake' law Jesusen' dan' zej nnita' benne' zan ka' ga na'. Che len bsáljwgake' yichjo'o gan nak law Jesusen'. Katen' beyóž bsáljwgaken', blétjgake' da' dele benne' yižwén' ga na'. ⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Ži'na', ba benít lawa' le' che doła' da' nbago'o.

⁶ Že'gak bałe benne' yodo' wse-dle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na'

wnnágake': ⁷ “¿Biz chen' zchalj ben-nen' ki? Zzoe' Dios chela'ale. Bi gak no benne' yenít lawe' che doła'. Toze Dios gak gonen'.” ⁸ Jesusen' la' gókbe'etele' da' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le' ki? ⁹ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yižwé' ni ba benít lawe' che doła' da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e. ¹⁰ Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežlyó nga yenít lawa' che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

¹¹ —Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyéj ližo'.

¹² La' wyaste benne' yižwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' lawgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángkle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žliže' Lebí
(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Bežój Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wdíe' da' yoble žoa'a nison'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' Le' bsedle' légake'. ¹⁴ Kate' ne zde Jesusen' ga na', blé'ele' Lebí, ži'n Alfeo, ži'e gan zchizjwe' lo wláz yež ži'to'. Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

La' wzó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

¹⁵ Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' len yebale benne' gaxjw ka' žé'gake' tzen len Jesusen', na' len benne' wsedle chie' ka' gan žáwgake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žjáljlene' Jesusen'. ¹⁶ Kate' benne' yodo' ka', benne' wsedle ka' len benne' fariseo ka', blé'egekle' Le' ži'e žawe' tzen len benne' wechizjw ka', na' len yebale benne' gaxjw ka', naž belyi'e benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bižen' žone'? Že'j žáwłene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' dola' ka'.

¹⁷ Benle Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' dola' ka', nich yeyát láže'gake'.

Zchalj Jesús che yela' žon wbás
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Kate' ža na' benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bla'gak bale benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwan' tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás. ¿Biž chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' lni che benne' zchag ne'e kate' le' ne zóalene' légake'? Kate' bennen' zchag ne'e ne zóalene' légake', bi góngake' wbás. ²⁰ Žin ža kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légake'. Ža na' góngake' wbás.

²¹ 'Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ²² Lezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bla'a xis uba koben', na' wla'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žala' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

Žká'gake' bisto zoa' scribe ža la'y
(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ To ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' wzó lawgake' žká'gake' bisto gan žia zoa' sriben', na' žáwgaken'. ²⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bwia nga. Benne' ka' žónlengake' Le' tzen žóngake' da' bi žala' gonžo ža la'y.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—¿Bi beł-le kan ben Dabí katen' wdone', na' byaže da' gawe' le' len benne' ka' wnníta'lengake' le'? ²⁶ Wyoé'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar bxož blo, na' bdawe' yet xtil da' zkó'ogake' law Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san tože bxož ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. Lezka' bnezjwe' da' bdawgak benne' ka' wnníta'lengake' le'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' légake':

—Dios bene' ža la'y nich yebélengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake' xchin ža la'y. ²⁸ Che len, neda', Benne' Golje' Benách, naka' xane ža la'y.

3

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e
(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' lezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'.

² Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha'yeyone' bennen' ža la'y, dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' žia. ³ Naž Jesusen' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža', na' wzé lawgak benne' ki.

⁴ Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné':

—¿De latje gonžo da' nak chawe' kate' nak ža la'y, o gonžo da' zinnj?

¿De latje gape chi'izo yela' nban chegak benách ka', o wžia yi'zon?

Wnníta'gak žize benne' ka'. ⁵ Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj lázdo'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyak-ten cháwe'do'. ⁶ Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yesbága'gake' Jesusen' zia, na' gótgake' Le'.

Zdobgak benne' zan žoa'a nísdo'

⁷ Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nísdo', na' benne' zan jáklene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea. ⁸ Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnitan' dot kwit gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki bégake' dan' bégেকে' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'. ⁹ Che len Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wkwéztezegake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'. ¹⁰ Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kángake' Le'. ¹¹ Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egklen Jesusen', btinnegaken benne' ka' xni'a Jesusen', na' wžéžeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' Zi'n Dios.

¹² Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Naž wžén Jesusen' to law ya'ado', gan bliže' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'. ¹⁴ Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' Le' tzen, na' nich sele'e légake' chejzéngkle' benách ka' xtiže'e.

¹⁵ Bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ¹⁶ Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

¹⁷ Jakob,

Zwa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' zi'n Sebedeo. Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlasen len diža' xiža': Benne' wałe ka' ka' wzió'),

¹⁸ Ndres,

Lip,

Bartol,

Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Tadeo,

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁹ Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Znnágake' da' xiwe' žónlenen Jesús tzen

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen to yo'o. ²⁰ Da' yoble bdobgak benne' zan gan zoa Jesusen', na' biž gota' latje bi da' gaw Jesusen' len benne' chie' ka'. ²¹ Kate' bégেকে' benne' bíche'kze Jesusen' ka' kan žak chie', bžingake' ga na' nich yeché'gake' Le', na' wnnágake': “Žak yał yichje'.”

²² Lezka' benne' yodo' wsdle ka', benne' zej nžoje' yež Jerusalén, wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen, na' len yela' wnná bia' chen žebeje' be' xiwe' ka'.

23 Naž Jesusen' bliže' benne' yodo' wsedle ka', na' bsaka' lebe', na' wnné':

—ǃYeběj da' xiwe' la' kwinzen?
24 Cha' benne' ka' nníta'gake' to yež la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia' yežen'.

25 Lezka' cha' benne' ka' nníta'gake' to yo'o la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak diá'gake'.

26 Che len, cha' da' xiwe' tíl-lenen lježen ka', na' cha' la'a lázgaken, bi gak dia' yela' wnná bia' chen, san za' yeyóž chen.

27 'Bi gak nitó benne' choe'e liž to benne' wale, nich kweje' yela' wnni'a chie' cha' bi wcheje' benne' walen' zga'ale, na' naž sake'e kweje' da' de liž bennen'.

28 'Da' li žapa' le'e: gak yenít law Dios benách ka' che yógo'te dola' da' zej nbage'e, na' che yógo'te diža' xiwe' da' znnágake', 29 san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios bennen'. To chí'ize nbage'e zia.

30 Ki wnná Jesusen' dan' benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake': "Da' xiwe' žónlenen Le' tzen."

No benne' nake' xna' Jesús, na' benne' biche'e

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

31 Naž benne' biche' Jesusen' ka' len xne'e bžingake' gan zoe'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' bséla'gake' to benne' chejliže' Jesusen'. 32 To benne' ladjw benne' zan, benne' ka' žé'gake' dot kwit Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len xno'o, nníta'gake' la' lí'ale, na' žližgake' Le'.

33 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—ǃNnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' bicha'a ka'?

34 Naž bwie' benne' ka' žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ki zej nake' ka' xna'a, na' benne' bicha'a ka'.

35 No benne' žone' kan žénele Dios, benne' ni nake' ka' benne' bicha'a, na' ka' no'le zana', na' lezka' ka' xna'a.

4

Žsaka' lebe Jesús kan nak che benne' žaz

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Da' yoble wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan nak žoa'a niso'. Bdobgak benne' zan gan zoe', na' wžén Jesusen' to lo barkw da' žen' lo nisen', na' wži'e ga na', na' yógo'te benne' ka' wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'. 2 Jesusen' bsedle' légake' da' zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne žsedle' légake', wnné':

3 —Le wzé nag da' ni. Bžoj to benne' žaz, zjeze' bínbedo' ka'.

4 Kate' ne zjeze', bėxjwgak bałe bínbedo' ka' to lo nez las. Bžingak byínbedo' ka', na' bdáwgakban'.

5 Yebałe bínbedo' ka' bėxjwgaken gan žé' yej, gan de láte'ze yo. Bayenze bla'gak bínbedo' ka' dan' de láte'ze yo ga na'.

6 Naž kate' bla' wbiž, la' wbižtegaken dan' bi nóngaken lwen gže'.

7 Yebałe bínbedo' ka' bėxjwgaken gan begolgak lba yeche' ka'. Kate' bla'gak bínbedo' ka', lezka' bela'gak lba yeche' ka', na' bdóbgaken da' ka' goze', na' da' ka' bi be bnėjzwgaken.

8 Yebałe bínbedo' ka' bėxjwgaken gan nak yo bebe, na' blá'gaken, na' gól-le'egaken. Bnéjwle'egak da' ka' goze'.

To yag da' goze' bnezjwn yechí žoa bínbedo' ka'. Yetón bnezjwn yechonnłalj bínbedo' ka', na' yetón bnezjwn yetó gaywá' bínbedo' ka'.

9 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Złoe'el Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

10 Kate' Jesusen' ba bga'ne' toze', benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' bžingake' gan zoe', tzen len

chežinno benne' wsedle chie' ka', na' wnnábgekle' Le' biz žsedle dan' bsaka' lebe'. ¹¹ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan z̃nna bi'e, san benne' ka', benne' bi žónlengake' žo'o tzen, yógo'te zcháljengaka'-ne' da' žsaka' leba'. ¹² Ki žona' dan' žak kan nyejw le'e yiche la'y, da' z̃nna: Wíagake', san bi lé'egekle'.

Wzé nággake', san bi chejní'igekle', na' bi yeyát láže'gake' nich gak yenít lawa' chégake' dola' da' zej nbage'e.

Zloe'el Jesús da' žsedle dan' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Bi žejní'ilele dan' bsaka' leba'? ¿Nak̃ gak chejní'ilele yezika' da' wsaka' leba'? ¹⁴ Benne' žazen' nake' benne' zzie' diža'. ¹⁵ Zej nak bałe benne' ka' ka bínbedo' ka' bėjwngaken to lo nez. Žylenle' x̃tiža' Dios, san kate' žylenlen', la' za'te da' xiwe', na' žka'n dižan' da' bėngekle'. ¹⁶ Zej nak yebale benne' ka' ka bínbedo' ka' bėjwngaken gan že' yej. Žylenle' dižan', na' len yela' žebél chégake' želzi'en. ¹⁷ San bi žazen lo yichj lázdo'gake', na' to chí'ido'ze zzi'gaken'. Kate' bi da' žak chégake' o cha' zoa benne' zbia laže'e légake' dan' zze nággaken', la' žsan láže'tegaken'. ¹⁸ Zej nak yebale benne' ka' ka bínbedo' ka' bėjwngaken gan žegolgak lba yeche' ka'. Žylenle' dižan', ¹⁹ san že' láže'gake' da' naken che yežlyó nga. Žon láže'len légake' dan' zej nži'ile yela' wnni'a, na' zdan láže'gake' yela' gape. Yógo'te da' ki žyazzen lo yichj lázdo'gake', na' žnitle dižan', na' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ²⁰ Zej nak yebale benne' ka' ka bínbedo' ka' bėjwngaken lo yo bebe. Žylenle' dižan', na' zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin lo yichj lázdo'gake'. Zej

nak bałe benne' ki ka bínbedo' ka' bnejwngaken yechi žoan. Zej nake' yebale' ka bínbedo' ka' bnejwngaken yechónnlaljen, na' zej nak yebale' ka bínbedo' ka' bnejwngaken yetó gaywán'.

Žsaka' lebe Jesús che to da' zgo'on bani'

(Lk. 8:16-18)

²¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Kate' zwála'žo yi', ¿ždóse'žon to kak, o zgo'ožon zane gan žata'žo? Bi žonžo ki, san zzoažon ža'le gan ko'on bani'. ²² Yógo'te da' zej ngachen' yelá' lāwgaken, na' yógo'te da' žákaken gan nak chol žójgaken lo bani'. ²³ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

²⁴ Lezka' gože' légake':

—Le we' laže' che da' ženlele. Kan nak da' zžixele, tlebe wžix Dios chele, na' wnezjwe' yelate' chele. ²⁵ No benne' nzi'e x̃tiže'e, we'e yelate' chie', san no benne' bi nzi'e x̃tiže'e, da' láte'do'ze da' benle', yegá'n.

Žsaka' lebe Jesús kan zgole yeke zoa' scribe

²⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga naken kan žak kate' to benne' žaze' zoa' scribe lo yežlyó chie'. ²⁷ Yele žtase', na' žeyase' kate' za' ža'ní'. Zla' yag zoa' sriben', na' zgolen, san le' bi nnezle' nak̃ žak zgolen. ²⁸ La' yežlyón' žzenen da' nazen lo yežlyón'. Zga'ale za' xyazen, naž za' bisto chen, na' te na' kwia zoa' scribe wale lo bisto chen. ²⁹ Kate' ba nałe zoa' sriben', la' chejtie' chejchoge' bizton' dan' ba bžin ža si'e zoa' sriben'.

Žsaka' lebe Jesús kan žak che bínbedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz nnia' kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga? ¿Biz wsaka' leba' kan žaken? ³¹ Žaken

kan žak che to binnedo' mostasa. Kate' žazen lo yo naken to binnedo' da' nakžen kwíde'do' ka yógo'te binnedo' ka' žé'gaken lo yo, ³² san kate' ba nazen, zlan', na' žžéntežen ka yógo'te yixe' kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan žon yana' ni'a nen', gak žingak byinnedo' ka', na' wžíagakba' xó'ngakba' lo zol' chen.

Ka zkonle žin Jesús da' žsaka' lebe'
(Mt. 13:34-35)

³³ Ka' goken, Jesusen' bsedle' légake', na' da' zanže da' bsaka' lebe' kan gok chejní'igekle'. ³⁴ Yógo'te da' bcháljlene' benne' ka', bzaka' leben', na' yógo'te da' ki bzejni'ile' légakze benne' wsedle chie' ka'.

Jesús zzoa žie' to be' wale'
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ La' ža na'ze, kate' za' žale, Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le cho'o, težo yechelá'a nisdó' nga.

³⁶ Naž bkwásgake' gan nníta'gak benne' zan ka', na' bsá'gake' barkwn' gan ba že' Jesusen'. Lezka' wnníta'gak yebale barkw ka' ga na', da' ka' zjáklenen légake'. ³⁷ Wzó law žak to be' wale lo nisen', na' wdá'a nis lo barkwn'. Ka' goken, zej zcha' nis lo barkwn'. ³⁸ Jesusen' die' žtase' lo xkogwe' gan nak ža'le lo barkwn', na' besbángake' Le', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle. žBi žeklo' cheto'? Gatzto' zan nis nga.

³⁹ Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzóa ži.

Lezka' gože' nisen', na' wnné':

—Žize wzóa.

Wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nisdon'. ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—žBiz chen' žžébele ki? žBi na' chejle'le che Dios?

⁴¹ Ne žžébegake', belyi'e ljéžgake' toe' yetóe':

—žBizkze nak benne' ni? Be' žaken, na' nisdó' žóngaken kan zna xtiže'e.

5

Benne' Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nisdó' gan nbab che yež Gadara. ² Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', la' bžinte to benne' lawe' Le', benne' bžoje' to lo bloj gan zej ngache' benne' gat ka', na' yoe'e be' xiwe'. ³ Benne' ni zzo'e' gan zej ngache' benne' gat ka'. Bi gok nitó benne' wcheje' le', kege len do ya. ⁴ Zan chi'i bzóagake' bayw ya yen ne'e, na' ni'e, na' bchéjgake' le' do ya ka'. Ble'e do ya ka', na' bzozje' bayw ya ka'. Bi gok no benne' nna bi'e le'. ⁵ Zdáteze' zbéžeyi'e dot ža dot ye le gan zej ngache' benne' gat ka', na' gan nak law ya'ado' ka', na' žon we' kwine' lo yej ka' zej žen' ga na'. ⁶ Kate' ble'ele' za' Jesusen' zít'ole, taría taría wyeje' gan ze'e, na' bzóa zibe' lawe'. ⁷ Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—žBiz nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Ni'a che Xanžo Dios žáta'yoela' le', bi wsaka' zi'o neda'.

⁸ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo bennen'.

⁹ Jesusen' wnnablen', na' wnné':

—žBi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be' zan.

¹⁰ Wnné' yachen' law Jesusen' nich bi sele'e be' xiwe' ka' zít'ole lo yežlyón'. ¹¹ Zej nnita' koch zan law ya'ado' na'ze, želdaba' žáwgakba' ga na'. ¹² Be' xiwe' ka' wnné' yáche'gaken law Jesusen', na' wnnágaken:

—Bsela' neto' gan zej nnita' koch zan ka'. Benn neto' latje chejžó'ogakto'-ba'.

13 Jesusen' la' be'tie' légaken latje, na' bežojgak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken koch zan ka', na' bxi'te'gak koch ka', na' be-jbíxjgakba' gan nak žoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo nisdó', gan wyépegakba' nis, na' gótgakba'. Gókgakba' ka chop milba'.

14 Naž bžonnjgak benne' ka' žape chí'igake' koch ka', na' bejžéngেকে' benne' yež ka', na' lezka' benách ka' nníta'gake' yixen'. Bžojgak benne' yež ka', nich chejwíagake' bizen' goken ga na'. 15 Kate' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka'. Že' bennen' ga na', na' nakwe' laže', na' zoe' cháwe'do', na' bžébegak benne' ka'. 16 Ki goken dan' benne' ka', benne' blé'egekle' da' ben Jesusen' bžéngেকে' benne' ka' bžójgake' lo yež kan goken che bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka' kan gok chegak koch ka'. 17 Naž wzó ławgak benne' ka' žáta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'.

18 Kate' bebén Jesusen' lo barkw, bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. 19 Jesusen' bi bi'e le' latje, san gože' le'.

—Beyéj ližo'. Bejzenle lježo' ka' da' zen da' bena' chio' neda', naka' Xano', na' ka beyache' láže'la' le'.

20 Beyéj bennen', na' wzíe' diža' lo yež Dekápolis ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' chie', na' bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' yež ka'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' za Jesús

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nisdon', naž bedobgak benne' zan gan zoe' žoa'a nisdon'. 22 Lezka' to benne' lie' Jairo, benne' blo che yo'o gan ždobgak benne' judío ka' nich yéngেকে' xtiža' Dios, blé'e gan zoa Jesusen'. Katen' blé'ele' Le',

bzoa zibe' lawe'. 23 Góta'yoele' Le', na' wnné'.

—Za' gat xkwide' no'le chia'. Da, xoa no'o lebe' nich yeyakbe', na' bi gatbe'.

24 Jesusen' wyéjlene' le', na' benne' zan zjáklene' Jesusen', na' zchígake' Le'. 25 Lezka' zoa to no'le ga na', ba zej chežinno yiz de'e yižwé'. Bi žebíž žen chie' che we' chégakkze no'le ka'. 26 Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žeyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be góklenen le', san žyála'žen chie'. 27 Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ladjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. 28 Ki bene' dan' wnné': "Ča' kanza' ze', yeyaka'." 29 La' bebižte žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

30 La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yela' wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné'.

—¿Nož benne' wdane' neda'?

31 Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake'.

—Zlé'ekzelo' benne' zan ki zchígake' Le', na' znno': "¿Nož benne' wdane' neda'?"

32 Naž bwia Jesusen' dot kwite' nich le'ele' bennen' wdane' Le'. 33 Naž no'len' wbige'e lawe'. Žžebe', na' žžize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken. 34 Naž Jesusen' gože' le'.

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chi'ize beyako' che dan' goken chio'.

35 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan želyenle' xtiža' Dios, bžíngake' ga na', na' belyi'e bennen'.

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižjo' benne' wsedle.

36 Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

37 Jesusen' bi bnezjwe' yezika' benne' ka' latje chjáklene' Le', san légakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'. 38 Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan žylenle' xtiža' Dios, ble'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zběžegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'. 39 Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' légake':

—čBiz chen' žonle žaxto', na' zbézele ki? Bi nat xkwide' no'len'. Žtászebe'.

40 Naž ben dítjgkle' Jesusen', san Le' bebeje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wyo'é'e gan debe'. 41 Bexwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Xkwide' no'le, wyase."

42 La' wyaste xkwide' no'len', na' beza'be'. Ba zejbe' chežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na'. 43 Naž Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' légake':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

6

Žežín Jesús yež Nasaret, yežen' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

1 Naž bezá' Jesusen' ga na', na' bežine' laže', na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wzá'lengake' Le' tzen. 2 Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wnníta'gak benne' zan ga na', benne' ka' žylenle' chie'. Bebángkle', na' wnnágake':

—čGaz bsedle bennen' da' ki? čBiz yela' žejni'il na' da' nape'? čNakx žone' da' ka' zej nak bian', da' ka' zá'gaken zaka' ya'abá che Dios? 3 Benne' ni nake' benne' žkonle' žin blag ka', ži'n Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na' Smon. Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga.

Che len bzóagake' Le' chela'ale. 4 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gáte'teze žápegake' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios, san benne' wláz chie' ka', na' lježe' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

5 Che len Jesusen' bi gok gone' nitó yela' wak zen ga na'. Toze bey-one' babze benne' yižwé' ka', kate' bxo'a ne'e légake'. 6 Bebán laže'l Jesusen' dan' bi žejlé'gake' chie'. Wdé na' wdíe' yeždo' ka' zej žen' dot kwit ga na', na' bsedle' benne' ka' ga na'.

Žsela' Jesús benne' chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

7 Naž Jesusen' bliže' benne' chežinno ka', benne' žónlengake' Le' tzen, na' wzó lawe' žsele'e légake' chope chópegake'. Bdie' lo ná'gake' yela' wnná'bia' kwéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. 8 Bchi'le' légake' bi be wá'gake' lo nez, kege yižjw, na' kege yet, na' kege mežw bi kó'ogake' lo bzode chégake', san toze yagdo' chjwá'gake'. 9 Žala' chjwá'gake' zélgake', san kege yetó laže' da' xoan yéngake'. 10 Lezka' gože' légake':

—Gáte'teze gan cho'ole to yo'o, le soa yo'on' kate' yezá'žele yežen'. 11 Cha' chazle to yež gan benne' ka' bi gápegake' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój ga na', na' le wchínnj bixte yo da' dan' lable. Da' ni gak bian' zej nbage'e žia. Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', naž sáka'žegak benne' ka' che yežen' ka' sáka'gak

benne' ka' che yež Sodoma, na' benne' ka' che yež Gomorra, yež ka' bchinnj Dios.

¹² Naž bžojgak benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bejžéngেকে' benách ka' žala' yeyát láže'gake'.

¹³ Lezka' bebéjgake' be' xiwe' zan yo'ogak benách ka'. Wló'ogake' set lawgak benne' zan, benne' yižwé' ka', na' beyákgake' cháwe'do'.

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ Benle Herodes, benne' zwna bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che yela' wak chie'. Bale benne' ka' znnágake':

—Nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nape' yela' wak žone' da' ki.

¹⁵ Yebale benne' ka' znnágake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yebale' znnágake':

—Nake' to benne' zchalje' lo wláz Dios kan gokgak benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' le'.

¹⁶ Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Zwa, bennen' bžixa' yene'. Ba bebane' lo yela' got.

¹⁷ Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéjgake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'len' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag ná'lene' le'. ¹⁸ Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bi-cho'o.

¹⁹ Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le', ²⁰ dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage' chie' dot

laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wže' zedle Herodes na'. ²¹ Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da' naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsi'ni'e da' ye'j gawgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka' zej nake' blo gan nbab Galilea. ²² Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan že'j žáwgake', na' bya'abe' láwgake'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'len', na' wnné':

—Wnnáb bi da' žénelo' wnezejwa' chio', na' gonan'.

²³ Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezejwa' chio' bíte'teze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan zwna bi'a.

²⁴ Naž bežojbe', na' gožbe' xna'be':

—čBiž nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

²⁵ La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

²⁶ Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' bégেকে' benne' ka' žáwlengake' le' tzen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'. ²⁷ Naž Herodes na' la' bséla'tie to benne' žeje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'. ²⁸ Bennen' žeje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bejžixe' yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bxoe' to lo ye'n zen. Wdien' lo na' xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwbén' che xna'be'.

²⁹ Kate' benne' ka' zej nake' Zwan' toze bégেকে' dan' goken, bžíngake'

ga na', na' beché'gake' le', na' be-
jkáche'gake' le'.

*Jesús zwawe' benne' zanže ka
gayo' mile'*

*(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17;
Jn. 6:1-14)*

³⁰ Wdé na' belá'gak benne' wbás
ka' che Jesusen' gan zoe', na'
bzéngék'le' Le' yógo'te da' bégake',
na' da' ka' bsédgek'le' benách ka'.

³¹ Benne' zan, benne' ka' zá'gake',
na' benne' ka' zjake', wnníta'gake'
ga na'. Ka' goken na' zejte biž de
latje bi da' gaw Jesusen' len benne'
ka' žónlengake' Le' tzen. Che len
Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o. Chejžo žo'oze gan nak
latje dach, na' yezi' láže'žo to chi'i.

³² Naž jake' légakze' to lo
barkw, na' bžín'gake' to latje dach.

³³ Blé'egek'le' benne' zan ka' zjake' ga
na', na' gókbe'egek'le' žezá'a Jesusen'.
Che len benne' yógo'te yež ka' wzá'
ní'agake', na' taríaze jake' ga na'.
Bžín'gake' ga na' zgá'alegake' ka
Jesusen' len benne' ka' žónlengake'
Le' tzen. ³⁴ Kate' bežój Jesusen' lo
barkwn', blé'ele' benne' zan ka',
na' beyache' láže'le' légake' dan' zej
nake' ka' zíla'do' ka' bi zoa benne'
žape chi'e légakba'. Wzó láwe' žsedle'
légake' da' zan. ³⁵ Kate' za' žále ža
na', benne' ka' žónlengake' Jesusen'
tzen bžín'gake' gan zoe', na' belyi'e
Le':

—Za' žále, na' latje dach naken
nga. ³⁶ Besela' benne' zan ki, nich
chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka'
zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake'
yet, dan' bi be de nga da' gáwgake'.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Le wnezjw le'ekze da' gáwgake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' napto' lázjwto' che xono'
byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil,
na' wnézjwto' dan' gáwgake'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—čBał yet xtil de chele? Le
chejwía.

Kate' ba nnézgek'le', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze
bel deba'.

³⁹ Naž wnná Jesusen' góngake' ga
kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to
kwé'gake' gan nak lache' lo daka'.

⁴⁰ Wžé'gake' to kwe' to kwé'gake', to
gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón
chiyóngake'. ⁴¹ Naž bežw Jesusen'
da' gáyo'te yet xtil ka', na' da'
chope bel ka'. Bwie' ya'abale,

na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž
bzozje' yet xtil ka', na' bnezjwen'
chegak benne' wsedle chie' ka'
nich chísgaken' chegak benne'
zan ka'. Lezka' wdise' da' chope
bel ka' chegak yógo'te benne'
ka'. ⁴² Bdáwgake' yógo'tegake', na'
béljegek'le'. ⁴³ Naž betóbgake' da'
bižjw ka' chegak yet xtil ka', na'
chegak bel ka', na' beschá'gake'
chežinno xkwite ka'. ⁴⁴ Benne' ka'
bdáwgake' ga na' gókgake' ka' gayo'
mil benne' byo ka'.

Zda Jesús láwe'le nisdó'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' bente Jesusen' ga wžengak
benne' ka' žónlengake' Le' tzen law
barkw, nich wnéžwgake' Le', na'
chejtégake' lo nisdon', nich žín'gake'
lo yež Betsaida, katen' Le' yesele'e
benne' zan ka' lížgake'. ⁴⁶ Kate'
beyož besele'e légake', wyeje' to
law ya'ado', gan bcháljlene' Dios.

⁴⁷ Katen' ba golen, zej barkwn'
gachje láwe'le nisdon', na' zoa Je-
susen' toze' lo yo bižen'. ⁴⁸ Jesusen'
blé'ele' légake', na' žejxáke'gek'le'
žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da'
za' gan želdié'. Wdé gachje yele
bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde'
láwe'le nisdon', na' gónele' teze'
gan nníta'gake'. ⁴⁹ Kate' blé'egek'le'
Le' zde' láwe'le nisdon', gókgek'le'
to bxin nake', na' wžéžeya'agake',
⁵⁰ dan' yógo'tegake' blé'egek'le' Le',
na' bžébegake'. Naž Jesusen' la'
bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedkzan'.
Bi žébele.

⁵¹ Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wže' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'. ⁵² Bi žejní'igekle' da' zlo'e'el dan' ben Jesusen' che yet xtilen'. Ne nak zide yichj lázdo'gake'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' ka' lo yež Jenesarét

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nisdó', na' bžínagake' gan nbab yež Jenesarét. Bžíga'gake' barkwn' lo yo bižen'. ⁵⁴ Kate' bežójgake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'. ⁵⁵ Taríaze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó lágwage' žedjwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gekle', na' bžínagake' gáte'teze žylenle' zoa Jesusen'. ⁵⁶ Gáte'teze gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chégake' gan nak lo nez, na' gan nak lawe' ya'a. Góta'yoegekle' Le' wnezjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegake' cháwe'do'.

7

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mt. 15:1-20)

¹ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' len bałe benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'. ² Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsedle ka' che Jesusen' žágwage' yet, na' bi zej nak chawe' ná'gake', dan' žnnan: bi zej nyiben kan žónteze žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chégake'. ³ Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bēnteze bengak xa xto'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi'i

kan žónteze žóngake', bi be žágwage'. ⁴ Kate' bi da' žjé'wgake' lawe' ya'a, na' žežínagake' lížgake', cha' bi želyibe' da' ka' kan žónteze žóngake', bi be žágwage'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' žónteze žóngake', kan želyibe' ziga' ye'n ka', na' ziga' ya ka', na' da' ka' žáta'gekle'. ⁵ Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Ži žongak benne' wsedle chio' ka' kan bēnteze bengak xa xto'žo ka', san žágwage' yet, bi zej nak chawe' ná'gake'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le'e, benne' zlo'e'ezele chawe' kwínle. Nak da' li dan' bzoj Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nak chele. Bzoje' da' žnnan:

Benách ki, len žoá'agakze' žápegake' xtiža'a ba la'ne,

kege dot láže'gake'.

⁷ Dáche'ze nak kan žka'n zéngake' neda'

dan' žsédgekle' da' žnnázegak benách ka',

kege da' wnnikza' neda'.

⁸ Ki naken, dan' zzoale chela'ale da' wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo na'gak benách ka'.

⁹ Lezka' gože' légake':

—Da' li žka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' žónteze žonle. ¹⁰ Ki wnná Dios lo na' Moisés: “Wdape ba la'ne xa xno'o.” Lezka' wnné': “Nóte'teze benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.” ¹¹ Šan le'e žnnale ki: “Ča' no benne' yi'e xē' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán” (dan' žnnan len diža' xīža': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios), ¹² naž žnnale: “Bi žon byennen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e.” ¹³ Ki naken, zzoale chela'ale xtiža' Dios nich gonle dan' žónteze žonle, da' ka' zdele lo na'gak ži'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

¹⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' gože' lé'gake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen. ¹⁵ Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁶ Cha' zoa nagle, na' cha' ženlele, le wzé nag.

¹⁷ Kate' Jesusen' belá'alene' benne' zan ka', wyó'e to yo'o, na' benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe'. ¹⁸ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—¿Lezka' žiažje yela' žejní'il chele? ¿Bi žejní'ilele? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁹ Ki naken dan' bi žazen lo yichj lázda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, blóe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že'j žawžo. ²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios. ²¹ Ki naken, dan' lo yichj lázdo'gak benne' ka' želžój da' kegle ka' da' zza' láže'gake'. Che len:

Žóngake' dola' ka' da' zej naken sban.

Žbángake', na' žótgake' benách ka'.

²² Žóngake' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'. Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégake'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

²³ Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj lázdo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

*To no'le zi'to' žejli'e che Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yež Tiro, na' yež Sidón. Wyó'e to yo'o ga na', na' gónele' bi nnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'. ²⁵ To no'le, zoa to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba bla' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'. ²⁶ No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'. ²⁷ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn latje yéljegekle zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka' zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yeka'žo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak béko'do' ka'.

²⁸ Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san béko'do' ka', bia nníta'gakba' zanle gan žawgakbe', žawgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žawgakbe'.

²⁹ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yeyejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

³⁰ Kate' no'len' bežine' liže', blé'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

*Žeyón Jesús to benne' kwežw,
benne' bi gok nnie'*

³¹ Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yež Tiro, na' wdíe' gan nbab yež Sidón, na' yež Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a nisdó' che gan nbab Galilea. ³² Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'. ³³ Naž Jesusen' bebeje' bennen' chela'ale ladjw benne' zan ka', na' bni'e xben ne'e yežw nag bennen'. Bže'e zéne'do', na' wdane' lože'e. ³⁴ Naž bwie' ya'abale, na' bka'le'e chi'e, na' wnné':

—Efata.

Díža' hebreo ni znnan len díža' xíža': "Beyaljšw."

³⁵ La' beyáljšwte nage', na' la' beyitjte lože'e, na' wnnetie' binlo.
³⁶ Naž Jesusen' gože' légake' bi wzéngklen' nitó benne', san kan bchí'íže'le' légake', bzéžegake' díža' che dan' žone'. ³⁷ Bebán láže'gake', na' wnnágake':

—Cháwe'do' žone' yógo'te. Žone' ga žeyéngkle benne' ka' gógake' kwežw, na' žecháljgak benne' ka' bi gok nnégake'.

8

Jesús zwawe' benne' zanže ka tape mile'

(Mt. 15:32-39)

¹ Kate' ža na' bedobgak benne' zan gan zoa Jesusen'. Dan' bi be de da' gágake', Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' bcháljlene' légake'. ² Gože' légake':

—Žeyache' láže'la' benne' zan ki dan' ba zej chonne ža nníta'lengake' neda' nga, na' bi be de da' gágake'.
³ Cha' yesela'a légake' lížgake' želdonze' ka', yedó láže'gake' lo nez, dan' za'gak bale' zi'to'.

⁴ Beži'igak benne' wsedle chie' ka', na' belyi'e Le':

—žBiz wawžo benne' zanle'e ki ga ni nak latje dach?

⁵ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—žBał yet xtil de chele?

Belyi'e Le':

—Gážeze.

⁶ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. Bexwe' gaže yet xtil ka', na' gože' Dios: "Žóžkeno". Naž bzozjen', na' bi'en chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ⁷ Lezka' gota' chégake' chope chonne bel ka'. Naž Jesusen' gože' Dios: "Žóžkeno" na' gože' légake' chísgake'-ba' lawgak benne' zan ka'.
⁸ Bdawgak yógo'te benne' ka', na'

béljegekle'. Naž betóbgake' da' bižjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwite ka'. ⁹ Benne' ka' bdáwgake' zej nyángake' ka' tape mile'. Wdé na' Jesusen' besele'e légake' lížgake', ¹⁰ na' bejžene' lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' bžíngake' gan nbab yež Dalmanuta.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' ga benne' Le'

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wbíga'gake' gan zoa Jesusen', na' wzó lawgake' zdil díža'gake' len Le'. Gónegekle' wžíxgake' Jesusen'. Che len wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.
¹² Bka'le'e chi'i Jesusen', na' wnné':

—Želnnable benne' ki neda' gona' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. Da' li žapa' le'e, bi lé'elele nitó da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹³ Naž bezé'e gan zej nnita' benne' ka', na' bejžene' law barkw, na' wyeje' yechelá'a nisdó'.

Da' žsédgekle benne' yodo' ka' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Goł láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' wá'gake' da' gágake', na' toze yet xtil den lo barkwn'.
¹⁵ Naž bchi'le Jesusen' légake', na' wnné':

—Le wia binlo. Le gape chi'i kwinlen nich bi si'le da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

¹⁶ Wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zcháljlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Žnne' ki dan' bi de yet xtil da' gawžo.

¹⁷ Žákbe'ele Jesusen' dan' znnágake', na' gože' légake':

—žBiz chen' znnale naken dan' bi de yet xtil da' gawžo? žBi žejní'ilele, na' bi žákbe'elele? žNak zide yichj

lázdo'le? ¹⁸ Ľžia yej lawle san bi zlé'elele, na' žia yid nagle san bi ženlele? ĽBi žejśá' láže'le? ¹⁹ Katen' bzojja' gayo' yet xtil ka', da' ka' bdawgak gayo' mil benne' ka', Ľbał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Chežinno.

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' bzojja' gaže yet xtil ka', da' ka' bdawgak tape mil benne' ka', Ľbał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Gaže.

²¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—ĽBi žejní'ilele na'a, bchalja' che da' žśédgekle benne' ka'?

Jesús žeyone' to benne' lo chole, benne' yež Betsaida

²² Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Betsaida, bla'gak bałe benne' gan zoe', nwá'gake' to benne' lo chole ga na', na' góta'yoegekle' Le' kane' bennen'.

²³ Jesusen' beḡwe' na' benne' lo cholen', na' bchi'e le' na'le žoa'a yežen'. Naž bžie' zene' yej lawe', na' bḡoa ne'e le'. Naž wnnable' le', na' wnné':

—ĽZle'elo' late'?

²⁴ Bennen' goke' lo chole bwie', na' wnné':

—Zle'ela' benách ka', na' znná'gake' ka' yag ka', san želdá benne' ka'.

²⁵ Da' yoble Jesusen' bḡoa ne'e yej lawe', na' bwia bennen' goke' lo chole, na' ba beyakte cháwe'do' yej lawe'. Na'a zle'ele' binlo yógo'te.

²⁶ Naž Jesusen' besele'e le' liže', na' wnné':

—Bi chejo' lawe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw zñne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Wdé na' bezá' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' ga na', na'

wdégake' yeždo' ka' zej nbaben yež Sesarea, gan zñna bia' Filipo. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—ĽNo benne' znnagak benách ka' naka' neda'?

²⁸ Bechébegake', na' wnnágake':

—Znnagak bałe benne' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Znnágake' yebałe' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Znnágake' yebałe' nako' yetó benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

²⁹ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—ĽChize le'e, no benne' znnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe laže' Dios sele'e nga.

³⁰ Naž Jesusen' bchi'le légake' bi wzéngkle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchalje' kan za' gótgake' Le' (Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Naž wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' bḡoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka' wzóagake' neda' chela'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža yebana'.

³² Kwáselo bchájlilene' légake'. Naž Bedw bchi'e Jesusen' chela'ale, na' wzó lawe' zdile' Le'. ³³ Byechj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' bdile' Bedon', na' wnné':

—Bkwas kwita' nga. Nako' ka' da' xiwe'. Da' zza' lažo'o bi naken che Dios, san kan zza' láže'gak benách ka' naken.

³⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka' len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Cha' žénele no benne' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' žénekzele', na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze' chie' nich chejté'e le'e yag krozen', na' naž gak

gónlene' neda' tzen. ³⁵ No benne' že' laže'e yela' nban chie', wniten', san bennen' wnite' yela' nban chie' dan' zónlene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ³⁶ ¿Biz da' chawe' gata' che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' že' yežlyó nga, san wnít kwine'? ³⁷ Bi be gak wnezjw to benne' nich yeslá kwine'. ³⁸ Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'a lawgak benách ki, benne' ka' zbej yichjgake' Dios, na' zóngake' dola', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' gónlengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9

¹ Jesusen' bcháljlene' benne' ka' zónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zejnnita' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lé'ežegikle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' law yela' wnná bia' zen chie'.

*Zcha' kan zнна' law Jesús
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)*

² Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan zнна' law Jesusen' lawgak yonne' ka'. ³ Wyép yes baní' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zíla'do'ze kan gok zen'. ⁴ Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nníta'gake', zcháljlengake' Jesusen'. ⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁶ Ki wnná Bedon' dan' bi nne-zle' dan' znné'. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsdle ka' che Jesusen'. ⁷ Naž wžé' to bejw da' wló'on zol légake', na' benle chi'i

to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wže nag chie'.

⁸ La' bwiategake' san biž no benne' blé'egikle'. Toze Jesusen' zóalene' légake'.

⁹ Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngikle' no benne' kan gok dan' blé'egiklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got. ¹⁰ Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj lázdo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biz zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebane' lo yela' got. ¹¹ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsdle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

¹² Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li la' Líasen' zga'ale', na' yecá'n chawe'e yógo'te kan žala' gágaken. Na'a, ¿biz chen' nyejw le'e yiche la'y da' zнна žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'li'e, na' wzoagak benách ka' Le' che'la'ale? ¹³ Žapa' le'e: ba bla' Líasen', na' bégake' chie' kan gónegekle', kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie'.

*Jesús žeyone' to xkwide' byo
yo'obe' be' xiwe'*

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežin Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le' tzen gan zej nnita' yezíka'gak benne' wsdle chie' ka', blé'egikle' zej nnita' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsdle ka' želdíl diže'e len benne' wsdle chie' ka'. ¹⁵ Kate' benne' zan ka' blé'egikle' Jesusen', bebángikle', na' taríaze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': "Padiox."

¹⁶ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿Biz dan' zdíl-lenle légake'?

¹⁷ Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsedle, bedjwá'a xkwíde' byodo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da' žonen ga bi znnabe'. ¹⁸ Kate' žo'o be' xiwen' lebe', zžix žlolen lebe' lo yo, na' zbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej zžitbe'. Wnnabla' benne' wsedle chio' ka' yebéjgake' be' xiwen', san bi wzáke'gekle'.

¹⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le che Dios. ¿Gáka'xtekze gon byenen sóalena' le'e? ¿Gáka'xtekze gon byenen gaka' zen láže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

²⁰ Zágake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xiwen' bl'e'len Le', la' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix blolen lebe', na' wžia bžina' zide' žoa'abe'. ²¹ Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':

—¿Gáka'xte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwíde'do' žak ki chebe'. ²² Zan chi'i zžen' lebe' lo yi', na' zan nis nich goten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' láže'l neto', na' goklen neto'.

²³ Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

²⁴ La' wnnete zižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

²⁵ Kate' bl'e'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', wchígake' Le', gože' be' xiwen', na' wnné':

—Le', be' xiwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngkele benách ka', na'a zchi'la' le' yežojlo' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

²⁶ Wžéžeya'a be' xiwen', na' bžix blol-le'en lebe'. Naž la' bežojten, na' bka'nen lebe' ka to xkwíde' gat. Ka' goken, bchaljigak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

²⁷ Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' bechise'-be', na' beyás xkwiden'.

²⁸ Naž wyó'o Jesusen' to yo'o, na' la' légakze benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁹ Jesusen' gože' légake':

—Bi gak yebejle ka'ze be' xiwe' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús žloe'ele' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe', ³¹ dan' žsedle' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légake':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonne ža, yebana'.

³² Bi bejní'igekle' da' ni da' gože' légake', na' dan' zžébegake', bi be wnnábgekle' Le'.

Nólgake' gake' benne' blo

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Kaper-naum, na' kate' ne nníta'gake' to yo'o, Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

³⁴ Naž légake' wnníta'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólgake' gake' benne' blo.

³⁵ Naž wže' Jesusen', na' bliže' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—No benne' žénele' gake' benne' blo ládjwle le'e žala' gake' ka to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka ni'a na'le yógo'tele.

³⁶ Naž Jesusen' bežwe' to xkwíde', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wdele'e-be', na' gože' légake':

³⁷ —No benne' si' lo ne'e to xkwíde' ki dan' nakbe' chia', lezka'

si' lo ne'e neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Cha' bi zži'i to benne' chežo žo'o, žáklene' žo'o

(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)

³⁸ Naž Zwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bĹe'elto' to benne' žebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonen', dan' bi žónlene' žo'o tzen.

³⁹ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yela' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'. ⁴⁰ Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žaklen bennen' žo'o. ⁴¹ No benne' wnezjwe' chele to ziga'do' nis da' ye'jle dan' žónlene neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon no benne' dola'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki dola', xkwiden' žejle'be' chia', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžó'n kwine' lo nisdó'. ⁴³ Cha' to no'o gonen ga gono' dola', bchogen'. Gakže chawe' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'o, kege zoa chope no'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl, gan bi yole yi' chen. ⁴⁴ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. ⁴⁵ Lezka', cha' to ni'o gonen ga gono' dola', bchogen'. Gakže chawe' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'o, kege zoa chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabilen', gan bi yole yi' chen. ⁴⁶ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. ⁴⁷ Lezka' cha' to yej lawo' gonen ga gono' dola', wlejen.

Gakže chawe' chio' chejo' gan zнна bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabilen'. ⁴⁸ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

⁴⁹ 'Nich gape chi'izo belá' zwázježon zede', na' zgála'žon žoa'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zzéygake'-ba' lo bkog la'y che Dios. Da' ni žsedlen žo'o kan ga'ngak chawe' yógo'te benách chie' ka'. ⁵⁰ Nak chawe' zede', san cha' yenít yela' sna'a chen, žnakx gak yeyonžon sna'a? Le gak la' lé'ezele ka zede' chawe', na' bga'n cháwe'do' tole len yetole.

10

Ka nak che no benne' byo zle'e yela' zchag na' chie'

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Bezá' Jesusen' lo yež Kaper-naum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdíe' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsedle' légake' da' yoble kan žónteze žone'. ² Naž bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Wnnábgake' Le', na' wnnágake':

—ŽDe latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—ŽBiz bchi'le Moisés le'e?

⁴ Wnnágake':

—Moisés bnezjwe' latje no benne' byo wzoje' to yiche da' znnan zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane' zo'len'.

⁵ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le le'e da' ni dan' nak zide yichj lázdo'le, ⁶ san kate' wzó law žata' yežlyó nga, Dios bene' légake' benne' byo, na' no'le. ⁷ Wnné': "Čhe len wká'n benne' byo xa xne'e, na' chejgá'nle'

zo'le', ⁸ na' chope' yeyákgake' ka toze benne'." Che len biž zej nake' chope' san toze' ba zej nake'.
⁹ Lezka', no benne' nake' benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba ben Dios légake' toze.

¹⁰ Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o, benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'. ¹¹ Jesusen' gože' légake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene' zo'le', na' zchag ná'lene' to no'le yoble, žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' žesbage'e zo'le' doła', no'len' zóalene' na'a. ¹² Lezka' cha' to no'le wsane' benne' byo chie', na' si'e to benne' byo yoble, lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka' (Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž bžingak benne' ka' zej noe'e xkwide' ka' chégake' gan zoa Jesusen', na' žénegekle' xoa ne'e légakbe', san wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zdílgake' benne' ka' zej noe'e légakbe'. ¹⁴ Kate' Jesusen' ble'e'le' da' ni, bže'e, na' gože' légake':

—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe' chia'. Bi wséjwle xnézgakbe', dan' gata' chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki latje gan zнна bia' Dios. ¹⁵ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' zнна bia' Dios kan žon to xkwide' ki, bi cho'o bennen' gan zнна bi'e.

¹⁶ Naž Jesusen' wdele'e xkwide' ka', na' bxo'a ne'e légakbe', na' bliž chawe'e légakbe'.

Benne' zeje' babze yiz, na' nápl'i'e yela' wnni'a

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Kate' Jesusen' beyoé'e nez, tariaze bžin to benne' ga na'. Bzoa žibe' lawe', na' wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, dot chawe', žbiz žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chia'?

¹⁸ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—ŽBiz chen' ži'o neda', zнно': dot chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ¹⁹ Ba nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios. Wnné':
 Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne xa xno'o.

²⁰ Bechebe bennen', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, yógo'te da' ki žónteza' kate' naktia' xkwide'.

²¹ Jesusen' bwie' le' len yela' nži'il chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete' yógo'te da' de chio', na' bnezjw da' yezi'o chegak benne' yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka' to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejté'e le'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²² Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' laže'e dan' dele'e yela' wnni'a chie'.

²³ Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wsedle chie' ka':

—Zedle'e gaken cho'ogak benne' ka' de yela' wnni'a chégake' gan zнна bia' Dios.

²⁴ Bebán láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan nak xtiže'e, na' da' yoble Jesusen' gože' légake':

—Le'e, ži'na'do' ka', zedle'e gaken chegak benne' ka' že' láže'gake' yela' wnni'a chégake' chó'ogake' gan zнна bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan zнна bia' Dios, ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁶ Kate' béngekle' da' ni, bebánle'egekle', na' wnnágake' la' légakze':

—ŽNožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' zzáka'le Dios yógo'te.

²⁸ Naž Bedw gože' Le':

—Xan, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónlento' Le' tzen.

²⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie', dan' žone' xchina', o dan' zzenle' benách ka' diža' chawe' chian', ³⁰ bennen' yezi'e yetó gaywá'teže' ka' ža ni zoažo na'a, liže' ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na' xne'e ka', na' zi'ne' ka', na' yežlyó chie' ka', tzen len da' kwia láže'gak benách ka' le', na' lo yežlyó da' za' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ³¹ Benne' zan, benne' zej nake' blo na'a, wéxjwgake' ga na', san benne' ka' zej nake' gaxjw na'a, gákgake' benne' blo ka' ga na'.

Da' yoble zloe'el Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Kate' ne yó'ogake' nez, želbene' zjake' lo yež Jerusalén, zej Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka'. Nítgekle', na' lo yela' žzize zjáklene' Le'. Da' yoble Jesusen' bchi'e benne' chežinno ka' cheze. Wzó lawe' zchájlene' légake' ka nak da' žala' gaken chie', ³³ na' wnné':

—Žlé'ekzelele zbenžo, zejžo lo yež Jerusalén gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bxož wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka'. Chóggake' chia' gata', na' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'. ³⁴ Gon dítgekle' benne' ka' neda', na' gónle'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda' zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

Jakob, na' Žwa znnábgekle' Jesús to da' gone' chégake'
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Naž Jakob len Žwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, ženelto' gono' cheto' da' nnablto' Le'.

³⁶ Jesusen' gože' légake':

—ŽBiz žénelele gona' chele?

³⁷ Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o, ben ga kwe'to' toto' kwito' li ža, na' yetoto' kwito' yegle.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi nnézlele da' znnable. ŽGak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'li'a? ŽGak yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

³⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Gakto'.

Jesusen' gože' légake':

—Da' li, da' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' kan yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, ⁴⁰ san bi nzi' lo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' li ža, na' no benne' kwi'e kwita' yegle. Dios wnežjwe' chegak benne' ka' ba bkweze' chégake' latje ka'.

⁴¹ Kate' yechi benne' wsedle chie' ka' béngekle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Žwan'. ⁴² Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnézkzelele kan žongak benne' ka' zнна biá'gake' yež ka', kan žkóngekle' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo ládjwgake' zнна biá'gake' ljéžgake' ka'. ⁴³ Bi gak chele ki, san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' xchinle yezika'le, ⁴⁴ na' no benne' ládjwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w chele yógo'tele. ⁴⁵ Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' xchina', san nich gona' xchingak benách ka', na' nich wdía' yela' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' lo chole
(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen lo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' lo yežen', benne' wsedle chie' ka' zjǎklene' Le', tzen len benne' zanže ka'. Žoa'a nezen' že' to benne' lo choľe, bennen' lie' Bartimeo, zi'n Timeo. Znnable' no benne' bi da' gonnze' chie'. ⁴⁷ Kate' benle Bartimeon' zde Jesús, benne' Nasaret, ga na', wzó ławe' znnie' zižje, na' wnné':

—Jesús, Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁸ Benne' ka' želdié' ga na' bdílgake' le', na' belyi'e le':

—Wzóa ži.

Naž zižže wnnié', na' wnné':

—Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁹ Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

—Le wliže'.

Blížgake' benne' lo choľen', na' belyi'e le':

—Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

⁵⁰ Naž bsie' chela'ale laže' nxoa yene'. La' wzó zá'tie', na' wbig'e' law Jesusen'. ⁵¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo choľen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žénela' gono' ga yeyák yej lawa'.

⁵² Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

La' beyáľwte yej lawe', na' wyéjlene' Jesusen'.

11

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nnita' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že' Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e

chope benne' wsedle chie' ka', ² na' gože' légake':

—Le chej yeždo' da' žen' lawžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejǎka'le to burrodo' nžejba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: “Xanžon' žénele'-ba', na' la' yeséla'tie'-ba' chio'.”

⁴ Naž jake', na' bejǎka'gake' búrrodon', nžejba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'o da' žen' žoa'a nez, na' bséžgake'-ba'. ⁵ Benne' ka' nnita'gake' ga na' belyi'e légake':

—¿Biz da' žonle? ¿Biz chen' zsežle búrrodon'?

⁶ Bechébegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' belyi'e légake' kan ba gožke Jesusen' légake', na' benne' ka' bnéžwgake' légake' latje.

⁷ Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen'. Bxóagake' laže' ché'gake' xkóže'ba', na' Jesusen' wžíe'-ba'.

⁸ Wnnita'gak benne' zan ga na', na' bchílgake' laže' ché'gake' gan nak lo nez. Yebaľe benne' ka' bdíchjgake' zin da' bxóagake' lo nezen'.

⁹ Wzó lawgak znnegak zižje benne' ka' zjake' law Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnnágake':

—¡Ga'n zen Dios! ¡Dios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bsela' Xanžo Dios Le'! ¹⁰ ¡Dios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' xa xto'žo Dabí! ¡Ga'n zen Dios!

¹¹ Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyoé'e la' li'a yodo'. Kate' beyož bwie' yógo'te da' zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' žale, na' zjakľen benne' wsedle chie' ka' Le'.

Jesús zdíle' yag higo

(Mt. 21:18-19)

¹² Kate' za' ža'ni' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen, lo yež Betania, zdone'. ¹³ Zí'to'le ble'e'le' to yag higo da' žian xľage'. Wbig'e' gan zoa yagen' cha' chejxake'e late' da' zbian. Kate'

bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xlág'e ze žian dan' bi na' žin ža kwian. ¹⁴ Naž bdile Jesusen' yagen', na' wnné':

—Biž gaw no benne' da' zbia chio'.

Béngkle benne' wsedle chie' ka' da' ni.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžixe' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gkle benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹⁶ Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'. ¹⁷ Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wcháljengake' Dios.” Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

¹⁸ Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka' béngkle' da' ni, naž wzó lágwage' žiljgake' nakx gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be bégake' chie', dan' žebángkle yógo'te benne' ka' kan nak da' žsedle Jesusen'. ¹⁹ Kate' za' žale ža na', bežoje' lo yežen'.

Zbiž yag higo dan' bdile Jesús

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdile' Le', na' blé'egklen', ba nbižen dot lwen. ²¹ Naž bezá' laže' Bedw dan' goken, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bwia nga. Yag higon' da' bdilon' neje, ba nbižen.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chejlé' che Dios. ²³ Da' li žapa' le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni: “Bkwas nga, na' bejsóa lo nisdó?” na' cha' bi gak chope laže'e, san dot laže'e chejli'e che Dios gone' kan wnné', na' gaken. ²⁴ Che len žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, le chejlé' che Dios ba benne' chele dan' znnable, na' gonnen' chele. ²⁵ Katen' zcháljlenle Dios, cha' zoa no benne' zža'le, bennen' zoa bi da' bene' chele, le yenít law che bennen', nich lezka' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le. ²⁶ Cha' bi yenít lawle chegak benách ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi yenít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Naž beyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén. Kate' ne žda Jesusen' gan nak lo zchil yodo', bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe'. ²⁸ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' yechébele chia', yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki. ³⁰ ¿Nož benne' bdie' lo na' Zwa bezóe' benách ka' nis? ¿Dios o to benne'? Le nne na'a.

³¹ Wzó lágwage' žóngake' xtiža'gake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?” ³² ¿Yé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?

Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake' benne' yež ka' nníta'gake' ga na', dan' žékgekle yógo'te benne' ka'

bchalj Zwan' lo wĺáz Dios. ³³ Che len belyi'e Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki.

12

Žsaka' lebe Jesús chegak benne' wen žin ka'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen da' žsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe' to le'je chen, na' bche'ne' to yežw yej gan wsíe' xis uba ka'. Bene' to yo'o gope gan nak ža'le gan wak to benne' wie' da' ka'.

'Naž bdie' yežlyó chien' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' gachje da' wnezjwen, na' wyeje' yež zi'to'. ² Kate' bžin ža wchíbgake' da' zbían, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' žeyala' che xanbe' che da' whíagak lba uba ka'. ³ Naž benne' wen žin ka' bėxwgake' xkwiden', na' bėngake'-be' zi'. Besėla'gake'-be' ká'zebe'. ⁴ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžė'egake'-be' yej, na' blá'gake' yichjbe'. Bėngake'-be' zi'. ⁵ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bėtgake'-be'. Lezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bėnle'egake' balbe' zi', na' bėtgake' yebalbe'.

⁶ 'Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nží'ile'ele'-be'. Kate' wzé lawte bsele'e zi'ne', na' wnné': "Gápegake' zi'na' ba la'ne." ⁷ Naž benne' wen žin ka', la' légakze' wnnágake': "Xkwide' ni žeyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' ga'n yežlyó nga chežo." ⁸ Che len bėxwgake'-be', na' bėtgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

⁹ Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' wnné':

—¿Nakx gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

¹⁰ '¿Bi bel-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan:

Yej na' da' bzoagak benne' wen ze'e ka' chela'ale, na'a naken yej len blo che ze'e.

¹¹ Xanžo Dios bene' ga naken ki, na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

¹² Naž gónegekle' séngake' Jesusen' dan' nnėzgekle' bsaka' lebe' ki kan nak chėgake', san zžėbegake' benne' yež ka', benne' nníta'gake' ga na', na' che len belka'ne' Le', na' beyėgake'.

Ka nak da' zchízjwgake' benách ka' lo wĺáz benne' Sėsar
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Wdé na' benne' yodo' wnná bia' ka' bsėla'gake' gan zoa Jesusen' bale benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁴ Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnnaze benách ka', dan' bi zwíazo' da' zlóe'ezele kwingak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' žėnele Dios gongak benách ka'. ¿žonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo wĺáz Benne' Sėsar, benne' zi'to', bennen' znná bi'e? ¿Wyízjwton' o bi chíjwton'?

¹⁵ Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' žėnegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—¿Biz chen' zžixle neda'? Le wloé'el neda' to mežw da' zkónlele žin nich le'elan'.

¹⁶ Bloėegake' Le' ton, na' Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nož benne' da' ni lawe', na' le'?
Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

¹⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wnezjw che benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' che Dios da' naken che Dios.

Bebán láže'gekle' che dan' bechebe Jesusen'.

Kan nak che yela' žebán lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Naž bla'gak bałe benne' yodo' saduseo ka' gan zoa Jesusen'. Benne' ki znnágake' bi yebangak benne' gat ka'. Che len belyi'e Jesusen', ¹⁹ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' cheto' cha' gat to benne' byo, bi zoa xkwide' chie', na' cha' ga'n no'le chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich wzoabe' to xkwide' gakbe' xkwide' che biche'ben'. ²⁰ Wnníta'gak gaže bi' biche'gakbe'. Xkwide' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, san gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ²¹ Xkwide' byo bežope bchag ná'lenbe' no'le wzeben', san lezka' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. Lezka' goken che xkwide' byo beyonne. ²² Ka' goken, yógo'tebe' bchag ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa no xkwide' chégakbe'. Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. ²³ Na'a, kate' yebangak benne' gat ka', ¿Nóžlgakbe' gak no'len' chebe', dan' gážetebe' bchag ná'lengakbe' le'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchíxlele dan' bi nónbia'le da' nyejw le'e yiche la'y, na' bi nnézlele kan nak yela' wak che Dios. ²⁵ Kate' yebangak benne' gat ka', bi wchág ná'gake', na' benne' byo ka' bi sóalengake' no'le ka', san gágake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ²⁶ Na'a, kan nak chegak benne'

gat ka' cha' yebángake', ¿bi na' gol-le dan' bzoj Moisés? Zchaljen kan Dios bliže' le' lo yag yéche'do' da' žeyen, na' gože' le': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dan' wnné' ki chégake', nak bia' zej nbane' la'kze gótgake' zga'ale. ²⁷ Dios nake' Dios chegak benne' ban ka', kege chegak benne' gat ka', benne' ka' nátgake' to chi'ize. Zchíxle'elele.

Da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Lezka' bžin to benne' yodo' wsedle gan zoa Jesusen'. Benle' che Jesusen' dan' bcháljlēne' légake', na' nnezle' cháwe'do' bechebe'. Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Biž da' bchi'le Dios žo'o nakžen blo ka' yógo'te da' ka' bchi'le' žo'o gonžo?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka' yógo'te naken da' znnan:

Le yenle, benne' Israel ka'.

Xanžo Dios, toze' Le' nake' Xanžo.

³⁰ Žala' ži'ilo' Xano' Dios dot lažo'o,

na' len dot yichj lazdo'o,

na' len dot yela' žejní'il chio',

na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da'

naken blo. ³¹ Da' bchi'le Dios le'e da' naken bežope, toze kan naken. Ki znnan:

Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.

Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka' da' chope ki da' wn-nakze' Le'.

³² Naž benne' yodo' wsedlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsedle. Da' nak dot da' li znnó'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios. ³³ Na' cha' nži'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejní'il chežo, na' len dot yichj lázdo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nži'ilžo lježžo kan nži'il kwínžo, da' ki záka'žegaken ka' yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na'

lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

³⁴ Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte'ze žiažje chio' nich si'o da' zнна bia' Dios.

Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí? ³⁶ Lekze Dabín' bchalje', zoałen Dios Be' La'y le', na' wnné': Xaňžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo' benne' ka' bi žlé'egikle' Le' chawe'.”

³⁷ ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' Xane'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' wse-dle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' žónłengake' Le' tzen, gože' légake':

—Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo' wsedle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej nakwe' laže' tonn ka'. Lezka' zdan láže'gake' wližgak benách ka' légake' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a. ³⁹ Zbe'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdoggak benách ka' nich yéngikle' xtiža' Dios, na' gan že'j žawgake' tzen. ⁴⁰ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake', scha zcháljgake' law Dios. Benne' ki, wsaka' zi'že Dios légake'.

Da' bnezjw to no'le wzebe che Dios

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Kate' ne že' Jesusen' lo zchil yodo' gan zoa kak gan zgo'ogak benách ka' mežw che yodo', zwie' kan žongak benne' ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'. Benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' zgó'ogake' mežw zan. ⁴² Naž bžin to no'le wzebe yache' ga na', na' wloé'e chope mežw lasdo' lo kaken', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ⁴³ Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no'le wzebe yache' ni wlo'ože' ka' dan' wlo'ogak yógo'te benne' ka' wló'ogake' mežw lo kak che yodo'. ⁴⁴ Yógo'te benne' ka' zgó'ogake' che da' nga'nze chégake', san no'le ni, lo yela' yache' chie' wloé'e dot da' do' deze chie', dan' žala' gáwłene'.

13

Zнна Jesús kan za' wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kate' bežój Jesusen' lo zchil yodo', to benne' wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, bwia nga ka zen gole zej nak yo'o ki, na' ka zen gole zej nak yej ka' zej žian le'e ze'e chégaken.

² Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Žle'elo' yo'o zen ki, san bi ga'n to yej law lježen nga, dan' wchinnjgak benách ka' légaken.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yeyóž che yezlyó

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Naž wyéj Jesusen' len benne' ka' žónłengake' Le' tzen law Ya'a Yag Olibo, da' žen' lawle gan de yodo'. Kate' Jesusen' ba ži'e ga na', naž la' légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, góžgake' Le', ⁴ na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da' ki. ¿Biz gak bian' za' gaggak yógo'te da' ki?

⁵ Bechebe Jesusen', na' bsedle' légake', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle' le'e. ⁶ La'gak benne' zan, benne' légake' kan lia' neda', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston'. Ki gon láže'gekle' benne' zan.

⁷ 'Kate' yénlele žak wdile nile na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki žala' gákgaken, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'. ⁸ To yež til-len yetó yež, na' benách ka' to gan zнна bia' to benne' chejtíl-lengake' benách ka' yetó gan zнна bia' yetó benne'. Da' zan latje xó' lo yo, na' gak whín. Gongak benách ka' žo'osbé. Da' ki gákgaken da' so law sáka'gak benách ka' nníta'gake' ža ka'.

⁹ 'Naž le gape chi'i kwinle, dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. Chingake' le'e gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios. Wzégake' le'e lawgak benne' ka' zнна biá'gake' lažle, na' lawgak benne' ka' zнна biá'gake' yež zi'to' ka'. Góngake' ki chele dan' žónlenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'. ¹⁰ Zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka' žon byenen chejzéngkele' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawe' chian'. ¹¹ Katen' wché'gake' le'e, na' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' ža na'ze Dios wneziwe' chele da' wchaljle, na' dan' nnale. Katen' wchaljle, kege lé'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'. ¹² Wdegak benách ka' la' bíche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. Benne' ka' zej nnita' xkwide' ka' chégake' wdégake' la' zín'gakkze', na' zín'gake' ka' wdégakbe' la' xa xná'gakkzbe' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. ¹³ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san nólele sóelele da' gaken na' zejte ža ze lawte ža, yelale.

¹⁴ 'Benne' ka' zólgake' da' ni žala' chejni'igeklen'. Bzoi Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža

ni'te, da' znnan ki: “Cho'o to da' naken xiwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on.” Kate' žin ža na', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'. ¹⁵ No benne' zoe' yichjo'o ža na' žala' wzónnjtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'. ¹⁶ No benne' zoe' yixe' žala' wzónnjtie', na' bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' xoa yene'. ¹⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' ža na', no'le ka' zej noe'e xkwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'. ¹⁸ Le wliž Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzonnjle kate' nak byo' zag. ¹⁹ Kate' ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na' zejte na'a ža, na' ža ka' da' zá'gaken bi gaken ki. ²⁰ Chela' bi gon Dios ga gaggak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gaggak babze ža ka'.

²¹ 'Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: “Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga” o nnie': “Le wia nga zoe' ga na” bi chejle'le che bennen'. ²² La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake' zej nake' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios. Wlóe'gekle' da' ka' gak biá'gaken, na' góngake' yela' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²³ Na'a le'e, le soa ban laže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka' gákgaken.

Kan gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' ža ka', te gak da' ki, kate' sáka'gak benách ka' ki, choj wbiž, na' bi cha'ni' byo'. ²⁵ Yinnjgak belj ya'abá ka', na' xizgak da' ka'

zej nlan', da' ka' zej naken zen ya'abán'. ²⁶ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yela' wak zen, na' yela' baní' chia'. ²⁷ Sela'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtóbgake' benách ka' wžia' nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na' zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸ 'Le chejní'il da' žsedle yag higo le'e. Kate' so law gonen ni'a ne'ndo' ka', na' žebían xlage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'. ²⁹ Lezka', kate' lé'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' lawn. ³⁰ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' ža na'. ³¹ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a batkle te chen.

³² 'Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnézegekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', Ži'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'. ³³ Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljlen Dios dan' bi nnézlele bi ža gákgak da' ki. ³⁴ Gaken kan žak kate' chej to benne' zi'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégake' we'e xhíngake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o. ³⁵ Le soa lez dan' bi nnézlele batx yelá' xan yo'o, cha' kate' za' žale, o gachje yele, o kate' zbeže leko', o zildo'. ³⁶ Le gon ki, nich bi yedjake'e le'e žtasle cha' kon yela'kze'. ³⁷ Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban laže'.

14

Benne' yodo' ka' žóngake' xtiža'gake' séngake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejśá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa

xto'gake' ka' lo yežlyó Egipto, da' naken lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', wdíljkake' kan séngake' Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'. ² Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan' gongak benách ka' žo'osbé.

To no'le zlalje' da' zla' zix yichj Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo yež Betania, lo liž Smon, to benne' wdé'e yižwé' leže. Kate' ne žej žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nža' da' zla' zix che yeje susén las da' naken dot li laže', na' záka'le'en. Bje'e béga'don', na' wloé'e da' zla' zix yichj Jesusen'. ⁴ Bža'agak ba'e benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake' la' légakze':

—ŽBiz chen' gok ditje da' zixen'? ⁵ Chela' no benne' gote'en, siže' ka' lázjwžo che to yiz, na' gak chise' mežwn' chegak benách yache' ka'.

Wnnéle'egake' che no'len'.

⁶ Naž bchalj Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. ŽBiz chen' žnnele chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'. ⁷ Benách yache' ka' nníta'lentezgage' le'e, na' bátte'teze yénelele, gak gonle chégake' da' chawe', san neda' bi sóateza' gan zoale. ⁸ Ben no'le ni ka da' wzake'e. Blalje' da' zla' zix ni neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate' gacha'a lo yežw ba. ⁹ Da' li žapa' le'e, gáte'teze gan wcháljkake' diža' chawe' chian' dot yežlyó nga, lezka' soa no benne' wzóa lie' da' ben no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá' láže'gak benách ka' le'.

Judas zchebe laže'e wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Naž bžoj Judas Iskariote, bennen' nbáblene' benne' chežinno, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tžen, na' wyeje' gan zej nníta' bxoz

wnná bia' ka' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ¹¹ Kate' béngék'le' x̄tiža' Júdas na', bebégek'le', na' bchebe láže'gake' chíjw'gake' le' mežw. Naž wzó law Judas na' žilje' kan wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Kó. 11:23-26)

¹² Nak ža zzo law žak lni kate' žawgake' yet x̄til da' bi nzin' kwa zichj chen, ža na' žótgake' zila'do', bian' žawgake' Lni Paskon', kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' beslé' benne' judío ka' lo yežlyó Egipto. Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgek'le' Le', na' wnnágake':

—ǵGaz žénelo' chejto' chejsí'ni'ato' da' gawžo x̄che' che Lni Pasko'?

¹³ Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'. ¹⁴ Gan choe'e, le ye' x̄an yo'on': "Žnna Benne' wsedle: ǵGaz zoa yo'o gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' x̄che' che Lni Pasko'?" ¹⁵ Naž wloe'ele' le'e to yo'o zen gan nak da' chope kwia gan ba nba'a. Le wsi'ni'a da' gawžo ga na'.

¹⁶ Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' lo yež, na' bejxáka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légake'. Bsi'ni'agake' da' gágwage' ga na' che Lni Paskon'.

¹⁷ Kate' ba gožen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'łengake' Le' tzen. ¹⁸ Kate' ne že'j žawgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ladjwle le'e, benne' že'j žáwlene' neda' tzen. Le' wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

¹⁹ Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó láwgake' žé'gake' Le' to toe':

—ǵNaken neda'?

Lezka' yetóe' wnné':

—ǵNedan'?

²⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nake' to benne' ladjw chežinnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n. ²¹ Cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chéla'kze bi golje'.

²² Kate' ne že'j žawgake', Jesusen' beḡwe' yet x̄til. Gože' Dios: "Žóxkeno'." Bžojžen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken belá' žen chia'.

²³ Lezka' beḡwe' to zíga'do', na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'. ²⁴ Jesusen' gože' légake':

—Da' ni naken x̄chena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawe', dan' žon Dios len benách ka'. X̄chena' na' laljen ni'a chegak benne' zan. ²⁵ Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' x̄is uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan žnna bia' Dios.

Žnna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le' (Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Wdé bélgake' da' belwé láwgake' Dios, bžójgake', na' jake' law Ya'a Yag Olibo. ²⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' yebéj yichjle neda' na'a že', dan' nyejw le'e yiche la'y da' žnnan: "Gota' benne' žape chí'e zila' ka', na' gásłasgakba'." ²⁸ Te yebana' lo yełá' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka' le'e.

²⁹ Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' yebéj yichjgake' Le', bi gak chope laža'a neda'.

³⁰ Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', la' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

³¹ Naž Bedon' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné'.

—La'kze gátlentia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

Jesús zchájlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani'

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemani', na' gože' légake', na' wnné'.

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejchájlēna' Dios.

³³ Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache' laže'e. ³⁴ Jesusen' gože' légake', na' wnné'.

—Gatkza' lo yela' žak nyache' laže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

³⁵ Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bchájlēne' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'li'e ža na'. ³⁶ Kate' ne zchájlēne' Dios, wnné'.

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'li'a, san kege kan ženela' neda', san kan ženelo' Le', gono'.

³⁷ Naž Jesusen' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bejxake'e légake' ztásgake'. Gože' Bedon'.

—Smon, žztaso' na'a? žBi zbejo' bichgale yej lawo' to chí'ido'ze? ³⁸ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e cheła'ale. Da' li be' nákkzele zoakzen ban laže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹ Naž da' yoble wyěj Jesusen', na' bchájlēne' Dios, na' la' tlebe kan wnné'. ⁴⁰ Kate' beyeje' da' yoble gan nníta'gake', bejxake'e légake' ztásgake' dan' yo'o bichgale yej lágwage'. Bi wnnéžgekle' bi da'

yé'gake' Le'. ⁴¹ Kate' beyeje' da' chonne chi'i gan nníta'gake', gože' légake':

—žZtasle? žŽezi' láže'le? žKá'teze! žBa bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' dol'a ka'. ⁴² žLe chas! žLe cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, bla' Judas, bennen' nbáblēne' yechinėj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá'lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'. ⁴⁴ Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné'.

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

⁴⁵ Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbiğa'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le'.

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bchag lawe' Jesusen'. ⁴⁶ Naž bėxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' nžeje'.

⁴⁷ Naž to benne' žónlēne' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi' wen žin che bxoz blo, na' bchoge' yid nagbe'. ⁴⁸ Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné'.

—žBžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán? ⁴⁹ Kate' ža ka' wzóalēna' le'e, na' bsedla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

⁵⁰ Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' beběj yíchjgake' Le', na' bzónnjgake'.

Žzonnj to xkwide' byo

⁵¹ Lezka' wzóa to xkwide' byo ga na', nawbe' Jesusen', na' nxoaze kwinbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' bēxwgake'-be', ⁵² san bsanbe' lažen', na' gal yídzebe' bzonnjbe'.

Zché'gake' Jesús lawgak benne' yolawe' blo che yodo'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Bché'gake' Jesusen' law bxož blo, gan zej ndobe yógo'te bxož wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'.

⁵⁴ Bedw bejnawe' Jesusen' zít'o'le. Wyo'e la' li'a liž bxož blon', na' wže'lene' tzen benne' ni'a na' ka' bxož blon', na' bche'l kwine' gan nak žoa'a yi'.

⁵⁵ Bxož wnná bia' ka' len yógo'te benne' yolawe' blo ka' gónegekle' želgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia nich gak chóggake' chie' gate', san bi be bžélgekle'. ⁵⁶ Benne' zan wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', san bi gok tlebe dan' wnnégake' chie'. ⁵⁷ Naž wzegak benne' ka' wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', na' wnnágake'.

⁵⁸ —Neto' benlto' da' bchalj bennen', na' wnné': "Wchinnja' yodo' nga, da' benen len ni'a na'gak benne' ka', na' yechonne žaze yechisa' yetó da' bi gonen len ni'a na'gak benne' ka'."

⁵⁹ Lezka' bi gok tlebe xtiža'gake'.

⁶⁰ Naž wzó ža' bxož blon' gachje láwe'le benne' ka' nníta'gake' ga na'. Wnnable' Jesusen', na' wnné':

—ŽBi be žechebo'? ŽBižen' da' žnnagak benne' ki kan naken chio'?

⁶¹ Wžóa žize Jesusen', na' bi be bechebe'. Da' yoble bxož blon' wnnable' Le', na' wnné':

—ŽNako' Le' Benne' Criston', Ži'n Dios la'y?

⁶² Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Naka'. Lezka' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, soa' kwi'a

kwit li ža che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', katen' yelá'a lo bejw ya'abá.

⁶³ Naž bxož blon', lo yela' zža'a chie' bcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Bi žiážjelžo no benne' wloe'ele' zia da' nbage'e. ⁶⁴ Bénkzelele wnnié' che Dios len da' wnné'. ŽBiž žnnale le'e?

Yógo'tegake' bchóggake' che Jesusen' gate'.

⁶⁵ Naž ba'e wzó lawgake' zžé'egake' Jesusen' zene'. Bkáche'gake' yej lawe', na' bēngake' Le' zi', na' wnnágake':

—Wnné' ya'a na'a nolto' bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na' bxož blon', wdápa'gake' žoa'a law Jesusen'.

Žnna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Kate' ne zoa Bedw li'a zan yo'o, to xkwide' no'le, bi' wen žin che bxož blon', wbíga'be' gan zoe'.

⁶⁷ Kate' blē'elbe' Bedon' gan ži'e zche'l kwine' žoa'a yi', bwíabe' le', na' wnnabe':

—Lezka' le' žónleno' Jesús, benne' Nasaret na', tzen.

⁶⁸ Beží'i Bedon', na' wnné':

—Bi nónbi'a-ne', na' bi nnezla' bi dan' žnno'.

Bežój Bedon', na' bejsóe' gan žázgake' li'a na'. Naž wžeže leko'. ⁶⁹ Da' yoble to xkwide' no'le wen žin bwíabe' le', na' wzó lawbe' že'be' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' légake' tzen.

⁷⁰ Da' yoble bžon Bedon'. Yex-tido', benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' Bedon', na' wnnágake':

—Da' li žónleno' légake' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo' zej nak bi'o, dan' toze kan zchalje.

⁷¹ Wžó law Bedon' žžia kwine' zia, žzetje' Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a bennen' zchalje chie'.

⁷² La' wžěžete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná Jesusen', katen' gože' le': "Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'." Kate' bejsá' laže'e diža' ni, wzó lawe' zběželi'e.

15

Zché'gake' Jesús law Pilato, benne' wnná bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kate' ne nak zildo', bχoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', na' yogo'te benne' yolawe' blo che yodo', bėngake' toze diža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdėgake' Le' lo na' Pilato, bennen' wnná bian', nich choge' chie' gate'. ² Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—iNako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li zno'.

³ Bχoz wnná bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan da' zia. ⁴ Naž Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—iBi be žechebo'? Bze nag da' zan da' žesbága'gake' le'.

⁵ Bi be bechebe Jesusen'. Ka' go-ken, bebán laže'l Pilaton'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ De to da' žónteze žon Pilaton' kate' žak lni na', žsane' to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' želnnáb benne' ka'. ⁷ Kate' ža ka' to benne' lie' Barrabás nyejwe' liž ya, tzen len yebałe lježe' ka', benne' ka' bdíl'engake' benne' Roma ka', na' bėtgake' bałe benách ka'. ⁸ Kate' bžingak benne' zan ka' gan zoa Pilaton', wzó ląwgake' žnnábgekle' le' gone' chėgake' ka' žónteze žone'.

⁹ Beží'i Pilaton', na' wnné':

—iŽénelele wsana' bennen' chele, bennen' nna bi'e benne' judío ka'?

¹⁰ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'ele' bχoz wnná bia' ka' bdėgake' Jesusen' lo ne'e dan' zg'e'egekle' Le'.

¹¹ Bχoz wnná bia' ka' bzejní'igekle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo ná'gake'.

¹² Naž Pilaton' wnnable' lėgake' da' yoble, na' wnné':

—iBiz žénelele gona' che bennen' žnnale lie' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

¹³ Wžěžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze!

¹⁴ Pilaton' wnnable' lėgake', na' wnné':

—iBiz da' zia nbage'e?

Da' yoble wžěžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze!

¹⁵ Dan' gónele Pilaton' gone' dan' chaž láže'gak benne' zan ka', bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka' žjake' lo wdile, chingake' Jesusen', na' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

¹⁶ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, bché'gake' Jesusen' li'a yolawe', gan btóbgake' ljėžgake' ka'.

¹⁷ Bwákmgake' Jesusen' to laže' xna, na' bėngake' to da' bžiągake' yichj Jesusen', dan' naken len ni'a ne'e yag yeche'. ¹⁸ Naž wzó ląwgake' žon dítjgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—iGa'n zen le', benne' žnna bi'e benne' judío ka'!

¹⁹ Bdینگake' ya xtil yichje', na' bžė'egake' Le' zene'. Bzoa žibgake' lawe', na' lo yela' žon dítjle bka'n zėngake' Le'. ²⁰ Kate' beyož ben dítjgekle' Le', beká'agake' laže' xnan' da' nakwe', na' begákmgake' Le' laže' chekze'. Naž bebėjgake' Le' la' lí'ale yolawen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43;
Jn. 19:17-27)

²¹ Běxw'gake' to benne' yež Sirene, benne' zdeze' ga na', na' zezé'e yixe'. Lie' Smon, na' nake' xagak Kantr, na' Rufo. Běngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

²² Bché'gake' Jesusen' latjen' nzin' Gólgota, to diža' hebreo da' znnan len diža' xiža', Ya'a Žit Yichj Benne'. ²³ Bé'gake' da' ye'j Jesusen' xis uba da' nžixen než sla' che mirra, san Le' bi we'jen'. ²⁴ Naž bdá'gake' Le' le'e yag kroze, na' wdısgake' laže' da' gokw Jesusen' lo na' to to benne' ka', benne' žjake' lo wdıle. Bebėjgake' da' gak bian' nich nnézgekle' dan' yeyala' to toe'.

²⁵ Ne nak xsile katen' bdá'gake' Le' le'e yag krozen'. ²⁶ Dižan' da' bdá'gake' le'e yag kroze yichjle Jesusen' kan nak da' žesbaga'gake' Le' zia znnan ki: "Benne' znnan bi'e benne' judío ka'." ²⁷ Bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen', na' de'e toe' kwite' li ža, na' yetóe' kwite' yegle. ²⁸ Ka' goken, gok kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Wbáblene' benne' wen da' zinnj ka'."

²⁹ Benne' ka' želdie' ga na' bliž zı'gake' Jesusen'. Bta yichjgake', na' wnnágake':

—jO'! žWchinnjo' yodo' che Dios, na' yechonne žaze yechison?
³⁰ Beslá kwino' na'a, na' betj le'e yag krozen'.

³¹ Lezka' bxož wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', ben dıtjgekle' Le'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'.

³² Lezka' wnnágake':

—jO'! žNako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egak yag kroze ka' tzen len Le', bliž dıtjgekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús
(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49;
Jn. 19:28-30)

³³ Kate' bžin wawbíž, bchoł dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonne. ³⁴ Kate' ne žedá chonne, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, žlama sabaktani?

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Dios chia', Dios chia', žbiz chen' bsan lažo'o neda'?"

³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na' bėngekle' diža' ni, na' wnnágake':

—Le wzé nag. Žliže' Lías.

³⁶ Naž bxite' to benne' zoe' ládjw'gake', na' besbise' to da' blóle da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya xtildo', na' bi'en nich xop Jesusen', na' wnné':

—Kwezžo, na' wiažo cha' yid Líasen' nich yetinne' Le'.

³⁷ Wžéžeya'a Jesusen', na' la' got-tie'. ³⁸ Wžeza' laže' žeje da' nalan' gachje láwe'le lo yodo', na' bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xni'alen. ³⁹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdıle, na' zie' law Jesusen', bležele' kan goken, kan wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁴⁰ Lezka' wnníta'gak no'le ka' ga na', na' zı'to'le zwiágake'. Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna'gak Jakob kwide', na' Jwsé ládjw'gak no'le ka'. ⁴¹ No'le ki jáklene' Jesusen' katen' wdé' gan nbab Galilea, na' góklengake' Le', na' bnéjzw'gake' da' bdawe' Le' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Lezka' wnníta'gak yebale no'le zan ga na', no'le ka' bžínlengake' Le' lo yež Jerusalén.

Žkáche'gake' Jesús lo yežw ba
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56;
Jn. 19:38-42)

⁴² Za' žale ža zpá'gake', ža na' za' žin ža la'y chegak benne' judío ka'.
⁴³ Che len bla' Jwsé, benne' yež Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo ladjwgak benne' yolawe' blo che yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia' Dios. Dot laže'e wyoé'e gan zoa Pilato, na' wnnable' le' wnezwje' le' latje yeywé'e Jesusen'.
⁴⁴ Bebán láže'le Pilaton' kate' wnné' ba got Jesusen', na' bliže' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'.
⁴⁵ Kate' benle' da' wnná bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bnezjwe' Jwsén' latje yeywé'e Jesusen'.
⁴⁶ Naž Jwsén' go'we' to laže' da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen' le'e yag kroze, na' bchel-le' Le' lažen' da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo yežw ba da' nadjen to lo bloj le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' besbagan' gan zó'ogake' lo yežw ba na'.
⁴⁷ Lia Madlen, na' Lia, xna' Jwsé, bwíagake' gan bdégake' Jesusen'.

16

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y chegak benne' judío ka', da' naken ža gaže ža, naž Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna' Jakob, wzí'gake' da' zla' zix nich chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'.
² Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake' žoa'a yežw ba che Jesusen', na' bžíngake' ga na' kate' za' la' wbíž.
³ Belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Nož benne' yeké'e yej na' nich gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

⁴ Kate' bžíngake' ga na', bwíagake', na' blé'egagle' ba nkwas yej na', na' naken to yej zen.
⁵ Wyázgake' lo yežw ba le'e ya'a yej na', na' blé'egagle' to xkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'. Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban, na' nákwbe' to laže' tonn, laže' zila'do'ze, na' bžébe'le'egake'.

⁶ Naž xkwiden' gožbe' légake', na' wnnabe':

—Biž ébele. Žeyilje Jesusen', Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'e yag kroze. Ba bebane'. Biž zoe' nga. Le wia ga ni bxóagake' Le'.
⁷ Le chej na'a, le chejzenle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na' ye'le légake': "Chej Jesusen' zga'ale' ka le'e gan nbab Galilea. Yel'é'elele-ne' ga na' kan ba gožkze' le'e."

⁸ Naž bežó'gake' ga na', na' bzónnjgake' žoa'a yežw ban' dan' želzize' lo yela' zžebe chégake'. Bi belyi'e no benne' da' ni dan' zžébe'le'egake'.

Zloe' le' law Jesús law Lia Madlen
 (Jn. 20:11-18)

⁹ Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bloe'e lawe' zga'ale' law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyoé'e.
¹⁰ Wyéj Lian', na' bejzenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki zej nak nyache' laže'e, na' zbéžegake'.
¹¹ Kate' bengekle' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsedle ka' che Jesús želé'egagle' Le'
 (Lk. 24:13-35)

¹² Wdé na', nža'le bloe'e law Jesusen' lawgak chope benne' wsedle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yixe'.
¹³ Naž beyéjgake', na' bejzéngekle' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíža'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka'
 (Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Kate' ze lawte, bloe'e law Jesusen' lawgak benne' chinéj, benne' wbás chie' ka', kate' ne že'j žáwgake'. Bdile' légake' dan' bi želé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj láždo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíža'gak benne' ka'

blé'egekle' Le' wdé bebane'. ¹⁵ Naž gože' légake', na' wnné':

—Le chej dot yežlyó nga, chejzénlele yógo'te benách diža' chawe' chian'. ¹⁶ Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', na' yezóe' nis, yelá bennen', san no benne' bi chejli'e chia', ga'n dola' da' nbage'e. ¹⁷ Benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' góngake' da' gak biá'gaken. Wkóngekle' žin la', na' yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' wcháljgake' diža' yoble ka'. ¹⁸ Cha' góxwgake' bele snia ka' len ná'gake', o cha' yé'jgake' da' žoten benách, bi be gonen chégake'. Xoa ná'gake' benne' yižwé' ka', na' yeyáktegake'.

Jesús žeyepe' ya'abá che Dios
(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

¹⁹ Kate' Xanžon' beyóž bcháljlene' légake' da' ki, Dios bechise' Le' ya'abá chie', gan wži'e kwit li ža che Dios. ²⁰ Bžójgake' légake', na' bejzéngkle' benách yógo'te yež. Xanžon' góklenkze' légake', na' bi'e légake' latje béngake' da' zej nak bian' nak dot da' li da' zcháljgake'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

¹ Benne' zan ba ben byéngake' bzógage' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo, ² káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' bzéngeklen' žo'o, na' bzégage' diža' kan goken. ³ Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. ⁴ Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Złoe'el wbás che ya'abá kan galj Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis

⁵ Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to bxož lie' Secría. Nháblene' to kwe' bxož, da' naken kwe' dan' zña bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrían', nake' za'só Aarón, bennen' goke' bxož blo nežw, na' benne' biche' Moisés. ⁶ Secrían' len Xbelen', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan zña xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégake'. ⁷ Bi wzóa no xkwide' chégake', dan' nak Xbelen' no'le wbíž, na' žoptie' ba ngólgake'.

⁸ Bžin byo' beyala' che kwe' bxož ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' bxož chégake'.

⁹ Kan žónteze žongak bxož ka', beyala' lo wláz Secrían' wyoé'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. ¹⁰ Kate' Secrían' ne zzeze' yalen', yógo'te benách ka' wnníta'gake' la' lí'ale, na' zcháljlengake' Dios. ¹¹ La' na'ze bla' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. ¹² Katen' Secrían' blé'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. ¹³ Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' znnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. ¹⁴ Gak yela' ba nez zen chio', na' yebéle'elo'. Benne' zan yebégekke' ni'a che xkwiden'. ¹⁵ Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. ¹⁶ Zwa ni gonbe' ga yeyakgak benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. ¹⁷ Lezka' cheje' zga'ale' ka' Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wnníta'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yeyone' toze benne' zej nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeyákgake' benne' chawe' ka', na' yesnisle' légake' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne.

¹⁸ Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—¿Bize gak bian' gaggak da' ki? Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

¹⁹ Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljlena' le', na' wzenla' le' diža' chawe' ni. ²⁰ Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

²¹ Xak gokgak da' ki, wnníta'gak benne' ka' la' lí'ale, želbeze' Secrían', na' žebángkele' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. ²² Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljlene' légake', na' gókbe'egkele' blé'e dáwe'le' to da' blóe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gok nne Secrían', blóe'ezele' nich bzejni'ile' légake' dan' goken.

²³ Kate' bza'a ža ka' žała' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. ²⁴ Wdé ža ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne'

yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, ²⁵ na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

Wbás che ya'abán' zloe'ele' kan za' galj Jesús

²⁶ Wdé xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bsela' Dios wbás na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea.

²⁷ Dios bsele'e le' ga na', nich chejcháljlene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le' nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' ža ni'te. ²⁸ Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga gakže chawe' chio' ka' gak chegak yógo'te no'le ka'.

²⁹ Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wžé' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. ³⁰ Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawe'e le'. ³¹ Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús. ³² Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' zente. Xanžo Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, xa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e ža ni'te. ³³ Jesusen' nna biá'teze' benne' Israel ka', na' yela' wnná bia' chien' batkle te chen.

³⁴ Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—Nakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo'?

³⁵ Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yela' wak che Dios, Benne' zente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zoł da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' žala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe'

Zi'n Dios. ³⁶ Lezka' Xbel, zi'n xa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': "Nake' no'le wbíž" san ba zej xop byo' yo'o bi'don' li'e.

³⁷ Bi be zoa da' bi gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakkza' chie'. To chi'ize naka' wen žin che Xanžon'. Gak chia' kan bach wnnó' gon Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwíabe' Xbel

³⁹ La' ža na'ze wyó'o Lia nez, na' taría taría wyejbe' gan nak law ya'ado' ka', na' bžinbe' to yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate' bžinbe' ga na' wyo'obe' liž Secrían', na' gožbe' Xbelen': "Padiox."

⁴¹ Kate' benle Xbelen' dan' wnná Lian', la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be' La'y bedjsóalene' le'. ⁴² Naž Xbelen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le' ka yógo'te no'le ka', na' lezka' ben chawe'e bi'don' yo'obe' li'o.

⁴³ ¿Nožkze neda', dan' bla' xna' Xana' ga zoa ni? ⁴⁴ Katen' benla' dan' gožo' neda', lo yela' žebél chebe' la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'a. ⁴⁵ Ba nez zen naken chio' dan' bejli'o xtiža' wbás che ya'abán', na' gakkze kan gože' le' lo włáz Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a žka'n zena' Xanžon',

⁴⁷ na' žebélenla' Dios, Benne' Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.

Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize naka' wen žin chie'.

Na'a so law, nnágake' chia':

"Ba nez zen naken che no'len'."

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios, Benne' zente, chia' neda'.

¡Ga'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle' benne' ka' zžébegake' Le',

na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yela' wak zen ka' ba bene' Le'.

Bzexjwe' benne' ka' bka'n zéngake'
yela' žejní'il chégake'.

⁵² Beké'e yela' wnná bia' chegak
benne' blo ka',
na' bene' ga zej nak blo benne'
gaxjw laže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' beldone',
na' bka'ne' ka'ze benne' wnni'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka', benne'
wen žin chie' ka',
dan' be' laže'e légake', na' beyache'
láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe laže'e chegak xa
xto'žo ka', dan' gone' chežo,
dan' bchebe laže'e che Bran, na'
chegak za'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelen'
chonne byo', na' wdé na' beyejbe'
ližbe'.

*Da' gok kate' golj Zwa, bennen'
bezóe' benách ka' nis*

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa xkwide'
che Xbelen', golj to bi' byodo'.

⁵⁸ Benne' zjo'o li'a chie' ka' len lježe'
ka', béngikle' kan Dios beyache'
láže'le' le', na' bebélengekle' le'.

⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža zoa
xkwiden', bla'gak ljéžgake' ka' ga
na' nich chóggake' lo belá' che bi'
byodon' da' nak bian' nbabbe' che
Dios, na' gónegekle' wzóagake' labe'
Secría kan zoa la xabe'. ⁶⁰ Naž beží'i
Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Zwa si' labe'.

⁶¹ Wnnábgekle' le', na' wnnágake':
—¿Biz chen'? Bi zoa nitó lježle,
benne' lie' Zwa.

⁶² Naž benne' ka' bloé'ezegekle'
nich nnábgekle' xabe' bize žénele'
si' labe'. ⁶³ Secrían' wnnabe'
to blagdo', na' bzoje' lawn da'
znnan: "Zwa si' labe'." Bebánglekle'

yógo'tegake'. ⁶⁴ Ka' gaze la' beyáljwte
žoa'a Secrían', na' gok bechalje', na'
bka'n zene' Dios. ⁶⁵ Naž bebánglekle'
yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na'
wzé diža' kan gok da' ki yógo'te
yeždo' zej nnitan' lawgak ya'ado'
ka' gan nbab Judea. ⁶⁶ Bza' láže'gak
yógo'te benne' ka' katen' béngikle'
kan goken, na' wnnágake':

—¿Bizken' gon bi' byodon'? Da'
likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláz Dios

⁶⁷ Naž Dios Be' La'y bedjsóalene'
Secrían', xa Zwan', na' bchalje' lo
wláz Dios, na' wnné':

⁶⁸ iGa'n zen Dios, Xangak benne' Is-
rael ka',

dan' bedjwíe' žo'o, benách chie', na'
beya'we' žo'o!

⁶⁹ Bsele'e Benne' Weslá chežo ga
zoažo ni,

len yela' wak zen chie'.

Nake' Xkwiden' za' goljbe' ladjwgak
za'só Dabí,

bennen' goke' wen žin che Dios ža
ni'te.

⁷⁰ Ža ni'te bchebe laže'e gone' da' ki,
dan' wnné' lo na'gak benne' ka'
bcháljgake' lo wlaze' le'.

⁷¹ Bchebe laže'e yeslé' žo'o

lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o,
na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle'
žo'o chawe'.

⁷² Bchebe laže'e yeyache' láže'le'
Dabín', xa gole wdé chežon',
na' chejsá' laže'e da' bchebe laže'e,
dan' naken la'y.

⁷³ Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe
laže'e gonon',
dan' gože' Bran, xa gole wdé
chežon',
dan' naken to da' žala' gone' chežo
žo'o.

⁷⁴ Bchebe laže'e yeslé' žo'o

lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle'
žo'o chawe'

nich biž žébežo gonžo xchine' le',

⁷⁵ na' nich gakžo gaxjw laže', na' dot
chawe'

lawe' le' yógo'te ža soažo nbanžo.

⁷⁶ Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje'
lo wláz Dios, Benne' zente,

dan' chejo' le' zga'alo' ka' Xanžon',
na' gon chawo'o nez gan tie'.

⁷⁷ Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan
wak yelágake'

na' kan yenít law Dios doła' da' zej
nbage'e.

⁷⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le'
žo'o,

na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

⁷⁹ Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak chol' yichj lázdo'gake', na' za' gátgake',

nich yego'e žo'o to nez gan ga'n cháwe'žo.

⁸⁰ Bgole xkwide' byodon', na' gokbe' wale. Wzóazebe' gan nak latje dach kate' bžinže ža bla' lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

2

Da' goken katen' golj Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ La' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách nníta'gake' yežlyó nga yéla'gake' le'e yich. ² Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³ Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che chégake' gan zej nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'. ⁴ Wzá' Jwsé lo yež Nasaret gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj Dabí ža ni'te. Ki bene' dan' nbablen Jwsén' benne' ka' zej nake' za'só Dabín'. ⁵ Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle'e le'e yichen', tzen len Lia. Lian' nakbe' xkwide' no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'. ⁶ Kate' ne nníta'gake' lo yež Belén, bžin ža žala' galj bi'do' cheben'. ⁷ Golj to bi' byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken dan' bi bžel latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸ Gawze gan že' yež Belén nníta'gak benne' ka' yiže', benne' žape chí'igake' zila' ka' žel. ⁹ La' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nníta'gake'. Wyó'o yéla' baní'

che Xanžon' gan nníta'gake', na' bžébegake'. ¹⁰ Naž wbás che ya'abán' gože' légake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yébéle, na' yebélengeklen yógo'te benách. ¹¹ Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe' Benne' Weslá chele. Nake' benne' bsela' Dios, na' nake' Xanžon'. ¹² Da' ni gak bia'be' nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³ Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze bla' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴ Ga'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te! Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga,

benne' ka' Dios žaz láže'e légake'.

¹⁵ Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' zila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejní'il Xanžon' žo'o.

¹⁶ Taria' taría la' jaktie' ga na', na' bejxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. ¹⁷ Kate' blé'egekle'-be', bžéngikle' légake' dan' wnná wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'. ¹⁸ Bebángikle yógo'te benne' béngikle' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka'. ¹⁹ Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lázda'we', na' blab láže'e kan zej naken. ²⁰ Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka', zka'n zéngake', na' žoe lágwage' Dios ni'a che yógo'te dan' béngeklen', na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹ Kate' ba gok xono' ža wzóá xkwide' Jesusen', belchoge' lo belá' chebe' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' bzóagake' labe' Jesús kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²² Kate' bza'a ža che da' zpa' kwingak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan zñna da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwide' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³ Ki bégake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' zñnan: “Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios.” ²⁴ Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan zñna xtiža' Xanžo Dios.

²⁵ Ža na'že zoa to benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejli'e che Dios. Zbeze' Bennen' sela' Dios, Bennen' gon chawe'e benách Israel ka'. Dios Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶ na' ba blóe'ele' le' bi gatzie' kate' lé'ežele' Benne' Criston', Bennen' sela' Xanžo Dios. ²⁷ Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwide' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich góngake' chebe' kan zñna xtiža' Dios, ²⁸ Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné':

²⁹ Xan, na'a wak gonno' neda' latje gata',

na' ga'n ži yichj lázda'wa', dan' ba gok dan' gožo' neda', wen žin chio'.

³⁰ Ba blé'ela' bi'don' bzoakzo' Le', bi'don' gakbe' Bennen' yeslé' benách ka',

³¹ Bennen' wlo'e'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³² Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka', na' lezka' baní' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³ Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwide' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'. ³⁴ Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e légake', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwide' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gekle benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ládjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵ Gaken ki nich la' law dan' zza' láže'gak benne' zan. Da' ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen lazdo'o.

³⁶ Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' zi'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, zi'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwide' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷ Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe na' zejte ba zeje' taplalj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yele, zka'n zene' Dios, na' žone' wbás, na' zcháljlene' Dios. ³⁸ La' na'ze blé'e ga na', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwide' Jesusen', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' sela' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake' lo yež Nasaret

³⁹ Wdé ben Jwsén' len Lian' yógo'te dan' zñna xtiža' Xanžo Dios, beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. ⁴⁰ Bgole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že yela' žejni'il chebe', na' zen nak da' wló'o Dios lo yichj lázdo'be'.

Žežín xkwide' Jesús zchil yodo'

⁴¹ Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak Lni Pasko', kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé' xa wdé chégake' lo yežlyó Egipto. ⁴² Kate' xkwide' Jesusen'

ba zejbe' chežinno yiz, jake' lo yež Jerusalén kan žónteze žóngake' kate' žak lni na'. ⁴³ Kate' wdé llin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalén, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi gókbe'egeklen'. ⁴⁴ Žékgekle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesá'klene' légake', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyiljgake'-be' gan zej nnita' ljéžgake', na' gan zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e, ⁴⁵ na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' beyiljgake'-be' ga na'.

⁴⁶ Ža chonne ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ladjwgak benne' yodo' ws-edle ka', na' zze nagbe' dan' žsédgekle', na' znnablbe' légake' da' zan. ⁴⁷ Bebángekle' yógo'te benne' bégekle' dan' bchaljbe' len yela' žejní'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. ⁴⁸ Kate' xa xna'be' blé'egekke'-be', bebángekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

—Ži'na', žbiz chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'.

⁴⁹ Naž Jesusen' gožbe' légake', na' wnnabe':

—žBiz chen' beyiljle neda'? žBi nnézlele žon byenen we' laža'a da' naken che Xa'?

⁵⁰ Bi bejni'igekle' xa xna'be' dan' gožbe' légake'.

⁵¹ Jesusen' beyéjlenbe' légake', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan znaa xtíža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lážda'we'. ⁵² Góta'že yela' žejní'il che xkwide' Jesusen', na' bgolbe'. Bežojbe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

3

Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ba zej chi yiz znaa bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, znaa bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes znaa bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', znaa bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakomite, na' bennen' lie' Lisancias znaa bi'e gan nbab Abilinia. ² Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' bxož blo ka', na' la' na'ze Dios bchaljlene' Zwa, ži'n Secría, kate' ne zoa Zwan' lo latje dach. ³ Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka' nis, benne' ka' žeyát láže'gake' nich yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. ⁴ Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' znnan:

Benle chi'i to benne' wnnié' žižje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Xanžo Dios gan zoale.

Le yebéj li nez las ka' gan tie'.

⁵ Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebéj li nez legw ka', na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lé'egekke' bennen' sela' Dios, bennen' yeslé' légake'.”

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež ka' nich yežóagake' nis lo na' Zwan', le' gože' légake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. žBiz chen' žénelele yezoale nis? žZoa no benne' gože' le'e bi chog Dios chele gatle cha' yezoale nis? ⁸ Na'a, le gon da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa' láže'le, bi nnale: “Dios bi choge' cheto' gatto' dan' nakto' za'só Bran” dan' žapa' le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹ Nakle ka' yag ka'. Ba žbez ya wage nich chogen yag ka'. Bíte'teze yag da' bi žbian da' žix chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

¹⁰ Naž benách ka' nníta'gake' ga na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nakxkze gonto'?

¹¹ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—No benne' de chope ze' žala' wnezjwe' ton che no benne' bi de chie'. No benne' de da' žawe', lezka' žala' chisen' chegak benne' ka' bi de da' gáwgake'.

¹² Lezka' bale benne' wechizjw ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', bžingake' ga na' nich yezóagake' nis. Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, ¿biz žala' gonto' neto'?

¹³ Zwan' gože' légake':

—Bi wchízjwžele kan wnná benne' zna bi'e le'e.

¹⁴ Lezka' bale benne' žjake' lo wdile wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Cheze neto', biz žala' gonto'?

Zwan' gože' légake':

—Biž wcheble nitó benne' nich ka'le bi da' de chie'. Biž nnale chegak benách ka' da' wen laže' nich gonle ga chízjwgake' le'e, san le chaz laže' ka da' nájwle.

¹⁵ Lezka' benne' ka' želbeze' Bennen' sela' Dios, wnníta'gake' ga na', na' žsa' láže'gake' cha' nak Zwan' Benne' Criston'. ¹⁶ Bechebe Zwan', na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezóa' le'e nis, da' zloe'elen nakle ka' benne' ka' ba gótgake', na' zej nzi'e yela' nban da' yoble, san za' Bennen' wchize' le'e Dios Be' La'y, na' da' naken yi' chie', na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yela' nban da' zejlí kanne. Bennen' ze'e napže' yela' wnná bia' ka' neda', na' neda' bi naka' zi kweja' ze'e.

¹⁷ Noxe' da' žžen yi' chie', na' wlobe' zoa' stribe chie', dan' zloe'elen kan gaken chegak benách ka'. Wtobe' zoa' striben', na' ko'o chawen', san bebe chen wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

¹⁸ Kan zej nak diža' ki, na' yebale diža' zan bzejni'ile' benách ka', na' bzenle' légake' diža' chawen'.

¹⁹ Zwan' bdil diže'e Herodes, benne' wnná bia', dan' zóalene' Herodías, zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan' žone' da' zan da' kegle. ²⁰ Naž ben Herodes na' to da' kegle da' ženže, bsejwe' Zwan' liž ya.

Žezóa' Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw Zwan' liž ya, na' žezóe' benách ka' nis, lezka' bezóe' Jesusen' nis. Kate' Jesusen' ne zcháljlēne' Dios, wyaljw ya'abá, ²² na' bla' law Dios Be' La'y. Znnē'e ka to plomdo', bian' betjba', na' bžinba' gan zoa Jesusen'. Benle' chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Le' nako' Ži'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Kan zej nak xa xna' wdé ka' che Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Katen' Jesusen' wzó lawe' žone' xchin Dios, zeje' Le' ka' chi žoa yiz. Žékgekle benách nake' zi'n Jwsé. Jesusen' nake' za'só Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna' Jesusen'.

²⁴ Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Melki.

Bennen' goke' zi'n Jana.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

²⁵ Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.

Bennen' goke' zi'n Nahum.

Bennen' goke' zi'n Esli.

Bennen' goke' zi'n Nagai.

²⁶ Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó Matatías.

Bennen' goke' zi'n Semei.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Judá.

²⁷ Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.

Bennen' goke' zi'n Sorobabel.

Bennen' goke' zi'n Salatiel.

Bennen' goke' zi'n Neri.

28 Neri na' goke' zi'n yetó Melki.
 Bennen' goke' zi'n Adi.
 Bennen' goke' zi'n Kosam.
 Bennen' goke' zi'n Elmodam.
 Bennen' goke' zi'n Er.
 29 Er na' goke' zi'n Josué.
 Bennen' goke' zi'n Elieser.
 Bennen' goke' zi'n Jorim.
 Bennen' goke' zi'n yetó Matat.
 30 Matat na' goke' zi'n Lebí.
 Bennen' goke' zi'n Smon.
 Bennen' goke' zi'n Judá.
 Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.
 Bennen' goke' zi'n Jonán.
 Bennen' goke' zi'n Eliakim.
 31 Eliakim na' goke' zi'n Melea.
 Bennen' goke' zi'n Mainán.
 Bennen' goke' zi'n Natata.
 Bennen' goke' zi'n Natán.
 32 Natán na' goke' zi'n Dabí.
 Bennen' goke' zi'n Isái.
 Bennen' goke' zi'n Obed.
 Bennen' goke' zi'n Boos.
 Bennen' goke' zi'n Salmón.
 Bennen' goke' zi'n Naasón.
 33 Naasón na' goke' zi'n Aminadab.
 Bennen' goke' zi'n Aram.
 Bennen' goke' zi'n Esrom.
 Bennen' goke' zi'n Fares.
 Bennen' goke' zi'n yetó Judá.
 34 Judá na' goke' zi'n Jakob.
 Bennen' goke' zi'n Isaak.
 Bennen' goke' zi'n Bran.
 Bennen' goke' zi'n Taré.
 Bennen' goke' zi'n Nakor.
 35 Nakor na' goke' zi'n Serug.
 Bennen' goke' zi'n Ragau.
 Bennen' goke' zi'n Peleg.
 Bennen' goke' zi'n Heber.
 Bennen' goke' zi'n Sala.
 36 Sala na' goke' zi'n Kainán.
 Bennen' goke' zi'n Arfaxad.
 Bennen' goke' zi'n Sem.
 Bennen' goke' zi'n Noé.
 Bennen' goke' zi'n Lamek.
 37 Lamek na' goke' zi'n Matusalén.
 Bennen' goke' zi'n Enok.
 Bennen' goke' zi'n Jared.
 Bennen' goke' zi'n Mahalalel.
 Bennen' goke' zi'n yetó Kainán.

38 Kainán na' goke' zi'n Enós.
 Bennen' goke' zi'n Set.
 Bennen' goke' zi'n Adán.
 Bennen' goke' ka zi'nkze Dios.

4

Gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús dola'

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Bezá' Jesusen' žoa'a yego Jordán, zoalen Dios Be' La'y Le', na' de chgi' bchi'e Jesusen' lo latje dach.
² Wzóe' ga na' choplalj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' dola'. Bi be bdaw Jesusen' ža ka', na' wdé na' wdone'. ³ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, wnná yeyák yej ni yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yich da' znnan: “Kégeze len yet xtil zej nban benách ka', san lezka' zej nbánlene' yógo'te xtiža' Dios.”

⁵ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe. To chí'ido'ze bloe'elen Le' yógo'te latje gan znná bia'gak benne' ka' dot yežlyó nga. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Yógo'te latje chegak benne' wnná bia' ka', na' yela' wnni'a chégake', gonnán' chio', dan' yo'o lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne' žénela' wnezjwa' da' ka' chie'. ⁷ Cha' Le' wzóa zibo' lawa', na' wká'n zeno' neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

⁸ Naž Jesusen' gožen':

—Kwas na'le, da' xiwe', dan' nyejw le'e yich la'y dan' žen' neto', dan' znnan: “Xano' Dios wká'n zeno', na' toze Le' gono' xchine'.”

⁹ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' lo yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o yodo', na' gožen Le':

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, bexite' ga ni ¹⁰ dan' nyejw le'e yich la'y da' znnan: Dios sele'e wbás che ya'abá ka', na' gáklengake' Le'.

¹¹ Len ná'gake' góxwgake' Le'

nich bi chejchego'o yej, na' bi gak zi' ni'o.

¹² Naž Jesusen' gožen':

—Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto': "Bi wkonlo' žin Xano' Dios."

¹³ Kate' da' xiwen' bi bžel-len yetó da' gonen ga бага' Jesusen' doła', na' bebigan' gan zoe' to chi'ido'.

Zzo law Jesús žone' xchine' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Beyěj Jesusen' gan nbab Galilea, na' nzi' lo ne'e yela' wak che Dios Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež dot gawze ga na' bėngeklen'. ¹⁵ Jesusen' bsdle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdogak benne' judío ka' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Naž bežín Jesusen' lo yež Nasaret gan bgole'. Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', na' kan žónteze žon Jesusen', wyoé'e lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' wzíe' nich góle' to da' nyejw le'e yich la'y. ¹⁷ Bdégake' yichen' lo na' Jesusen' gan nyejw da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláž Dios ža ni'te. Kate' bsaljwe' yichen', bežel-le' gan nyejw da' žnnan:

¹⁸ Zoalen Be' La'y che Xanžon' neda' dan' wleje' neda' cheze'

nich wzenla' benách yache' ka' diža' chawe'.

Bsele'e neda' nich yeyona' benne' ka' žak zi' láždo'gake',

na' nich wzenla' benne' ka' zej nake' ka' benne' zej nžeje' ni'a che doła' da' nbága'gake', kan gak yelágake',

na' nich yeyona' benne' lo chole' ka',

na' nich yeslá' benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' légake',

¹⁹ na' nich wzía' diža' che ža gакlen Xanžo Dios benách ka'.

²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen', na' bedien' lo na' bennen' žape chi'e yiche la'y ka', na' bebi'e. Naž yógo'te benne' zej ndobe' lo yo'on', belwíe' Jesusen'. ²¹ Wzó law Jesusen' zchalje', na' gože' légake':

—Na'a ža ni zoale le'e, ba bžinkze dan' nyejw le'e yichen'.

²² Yógo'tegake' wnné cháwe'gake' chie', na' bebáňgekle' kan nak diža' chawen' da' zchalje', na' wnnágake':

—žKege benne' ni ži'n Jwsé?

²³ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Ye'le neda' da' žnnan: "Le', benne' žeyón benách ka', beyón kwino'." Lezka' ye'le neda': "Da' ka' benlto' beno' Le' lo yež Kaper-naum, lezka' ben ga ni naken lažo'."

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, cha' zoa no benne' zchalje' lo wláž Dios, benne' wláž chie' ka' bi žápegake' le' ba la'ne. ²⁵ Da' li žapa' le'e, wnníta'gak no'le wzebe zan ža ni'te gan nbab Israel, ža ka' wzóa Lías, bennen' bchalje' lo wláž Dios. Kate' ža ka' bi gok yejw chonn yiz yo'o gachje, na' gok wbín lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi bsele'e Líasen' gan zej nnita' no'le wzebe ka' wnníta'gake' gan nbab Israel, san bsele'e le' gan zoa to no'le wzebe lo yež Sarepta, da' nbaben yež Sidón, to yež zi'to'. ²⁷ Lezka', wnníta'gak benne' zan ža ni'te gan nbab Israel, benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže ža ka' wzóa Eliseo, bennen' bchalje' lo wláž Dios. Bi beyák nitó benne' ki ladjw benách Israel ka', san beyák toze Naamán, benne' zi'to' wbabe' lo yežlyó Siria.

²⁸ Kate' bėngekle' benne' ka' da' ni, benne' wnníta'gake' lo yo'o gan zdogake' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' bžá'agake'. ²⁹ Naž la' wzó žá'tegake', na' bebéjgake' Jesusen' žoa'a yež na'le. Belchi'e Le' gan nak le'e ya'a yej gan že' lážgake' nich

wǝixǝgake' Le' gan nak le'e ya'a yej na'. ³⁰ Wdé Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' la' beyejtie'.

Žeyón Jesús to benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo yež Kapernaum gan nbab Galilea, gan bsdle' benách ka' kate' nak ža la'y ka' chegak benne' judío ka'.

³² Bebáŋgekle' kan nak dan' žsedle Jesusen' légake', dan' zchalje' ka to benne' de lo ne'e yela' wnná bia'.

³³ Lezka' zoa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéŋgekle' xtiža' Dios, na' wnnié' zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. žBiz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? žZo'o nga nich wǝia yi'o neto'? Nónbia'to' Le' No nako'. Benne' la'y che Dios nako'.

³⁵ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen', na' gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo bennen'.

Naž be' xiwen' wžon'nen bennen' lo yo lawgak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' la' bežojten lo bennen', san biž bi benen len le'. ³⁶ Bebáŋgekle' yógo'tegake', na' bchaljlen ljéžgake', na' wnnágake':

—žBiz diža' ni dan' zchaljen'? Len yela' wnná bia', na' yela' wak zen ždile' be' xiwe' ka', na' la' žžžójtegaben.

³⁷ Wzé diža' che da' žon Jesusen', na' béŋgekle' benách nníta'gake' yógo'te yež zej žen' dot gawze.

Jesús žeyone' xna' zo'le Smon, ben-nen' lezka' lie' Beđw

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Naž Jesusen' la' wžó ža'tie', na' bežoje' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéŋgekle' xtiža' Dios, na' wyoé'e liž Smon. Zoa xna' zo'le Smon ga na', na' yoe'e da' la. Góta'yoegekle' Jesusen' yeyone' le'. ³⁹ Wbīga' Jesusen' gan die', na' bliže' da' la da' yoe'e. La' bežojten. No'len la' wyastie', na' bsi'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Kate' ba ben wbiž ža la'y na', bžingak yógo'te benne' zóalengak benne' yižwé' ka' légake', benne' ka' zej de'e yižwé' ka' che chégake'. Bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' Le' bxoá ne'e légake', na' beyone' légake'. ⁴¹ Lezka' bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' yo'ogak benách yižwé' ka'. Belbéžeya'a be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be' xiwe' ka', na' bi bi'e latje nnégaken, dan' nnéžgeklen nake' Le' Benne' Criston'.

Zchalj Jesús diža' chawe' gan nbab Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Kate' za' ža'ni' yetó ža, bžoj Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' to latje dach. Benne' zan beyiljgake' Le'. Kate' bžingake' gan zoe', gónegekle' wséjwgake' xneze', nich bi yezé'e gan nníta'gake'. ⁴³ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej nníta' yezika' yež ka', nich wchalja' diža' chawe' ga na' kan gak chó'ogake' gan žnna bia' Dios. Che len bsele'e neda' nga.

⁴⁴ Ki goken, bchalje' diža' chawen' lo yež ka' gan nbab Galilea, na' gan nak lo yo'o ka' gan žyelenle benne' judío ka' xtiža' Dios.

5

Želzene' bel zan

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' žoa'a nismo', dan' nzin' Jenesaret, bdo-bgak benne' zan dot kwite', nich yéŋgekle' xtiža' Dios. ² Naž Jesusen' blé'ele' chope barkw zóagaken láwe' nison' gan nak gawze gan de yo biž, na' benne' wžén bel ka' zej

nžoje' lo barkw ka', na' žeyíbgake' yixjw bel chégake'. ³ Wžén Jesusen' to lo barkwn', dan' naken che Smon Bedw, na' wnnable' le' kweken' yeláte'do' zítoto'le gan de yo bižen'. Naž Jesusen' wži'e lo barkwn', na' že'ze' ka', bsedle' benne' zan ka' nníta'gake' lo yo bižen'. ⁴ Kate' beyóž bchalj Jesusen', naž gože' Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo nisko' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle bel ka'.

⁵ Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža' chio' wzála'to' yixjwn'.

⁶ Kate' bzála'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. ⁷ Naž blížgake' ljéžgake' ka', benne' ka' nníta'gake' yetó lo barkwn' nich yídgage', na' gáklengake' légake'. Katen' bžíngake' ga na', beschá'gake' žopte barkw ka' len bel ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nisle. ⁸ Kate' Smon Bedw blé'elen', naž bzoa žibe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' doła'.

⁹ Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak benne' ka' zónlengake' le' tzen. ¹⁰ Lezka' bžébegak Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gágake' chia', gono' kan žono' zzeno' bel ka'.

¹¹ Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na', na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' leže gan zoe'.

Katen' blé'ele' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

¹³ Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' leže da' wdá' bennen'. ¹⁴ Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wyéj, bejloé'el kwino' law bxož, na' bejneziw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan znna xtiža' Moisés, dan' wloé'elen légake' ba beyako'.

¹⁵ Wzéle'e diža' che yela' wak che Jesusen', na' bdoggak benne' zan gan zoe' Le' nich yéngkle' xtiže'e, na' nich yeyone' légake', na' yeké'e yižwé' chégake'. ¹⁶ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bchaljlene' Dios.

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yela' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁸ Naž benne' ka' zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžíngake' ga na', na' wdíljkake' nakže góngake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxjwgake' le' law Jesusen'. ¹⁹ Kate' bi bžéljkake' nakže góngaken' dan' zej nnita' benách zan ga na', naž wžéngake' yichjo'o yo'on', na' bsáljwgake' yichjo'on'. Btínnegake' dan' del benne' yižwén', na' belyíxjwe' le' gachje láwe'lgak benách ka', gan nak law Jesusen'. ²⁰ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' dola' da' nbago'o.

²¹ Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni zñne' da' zzoan Dios chela'ale. ¿Nožke benne' gak yenít lawe' dola'? Toze Dios gak yenít lawe' dola'.

²² Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' ki? ²³ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: “Ba benít lawa' dola' da' nbago'o” san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e. ²⁴ Wloe'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benách, yela' wnná bia' yenít lawa' dola' yežlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵ La' wyaste benne' yižwén' lágwage', na' beké'e dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zka'n zene' Dios. ²⁶ Bebángkele' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lezka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a bļe'elžo to da' žonen ga žebanlžo.

Jesús žliže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matío

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Wdé gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' bļe'ele' to benne' lie' Lebí, ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

²⁸ La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

²⁹ Wdé na', ben Lebín' to yela' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnníta'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebale benne' ka' želbé'lene' légake' gan žáwgake'. ³⁰ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' že'j žáwlenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' dola' ka'?

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'. ³² Bļa'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' dola' ka' nich yeyát láže'gake'.

Znnábgekle' Jesús kan nak cheyela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zcháljengake' Dios. ¿Biz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žáwgake'?

³⁴ Jesusen' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nníta'gake' lni che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? ³⁵ Žin ža kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶ Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légake':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' koben', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' koben' bi gon leben laže' golen'. ³⁷ Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba koben' wlá'an že'e golen' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid golen'. ³⁸ Che len žala' ka'ažo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chí'igaken. ³⁹ Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénete'le' ye'je' xis uba kobe, dan' nne': “Nakže dzi' xis uba golen'.”

6

*Benne' wsedle ka' che Jesús
zká'agake' bisto zoa' stribe ža la'y*

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' stribe, na' benne' wse-dle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' striben'. Belzoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken'. ² Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—Žiž chen' žonle da' bi žala' gonžo ža la'y?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Ži beł-le kan ben Dabí katen' wdone', na' lezka' beldón benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyoé'e lo yodo' che Dios, na' wzí'e yet xtil dan' zgó'ogake' law Dios, dan' bi žala' gawžon, san de latje chégakze bžoz ka' gáwgaken', na' Dabín' bdawen', na' lezka' bnezjwen' chegak benne' ka' bėnlengake' le' tzen.

⁵ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje' Benách, naka' Xane ža la'y.

*Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)*

⁶ Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' lo yo'o gan ždóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na'. Lezka' zoa to benne' ga na', benne' nžeke' ne'e li ža. ⁷ Benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' zwíagake' Jesusen', nich lé'egekle' cha' yeyone' bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich želgekle' nakle gak yesbága'gake' Le' žia. ⁸ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža'. Wzé gachje lāwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzí'e ga na'. ⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. Že latje kate' nak ža la'y gonžo da' naken chawe', cha' gonžo da' zinnj? Že latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha' yeka'ažon?

¹⁰ Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nníta'gake' dot kwite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten. ¹¹ Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' bėngake' toze diža' la' légakze' nich želgekle' bi da' góngake' che Jesusen'.

*Jesús zbie' chežinno benne' nich
gákgage' wbás chie' ka'*

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kate' ža ka' wyěj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže' Dios, na' dot yele bcháljlene' Le'. ¹³ Kate' za' ža'ní', bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wží'e chežinnoe' nich gákgage' wbás chie' ka'. ¹⁴ Bliže': Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw), Ndres, (benne' biche' Bedon'), Jakob,

Zwa,

Lip,

Bartol,

¹⁵ Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁶ Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob),

Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Naž Jesusen' bdínne'lene' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžíngake' to gan nak lache', gan zej nnita' benne' zanže, benne' wsedle chie' ka'. Lezka' zej nnita' benne' zan ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' zej nnitan' žoa'a nisdó' gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžíngake' ga na'

nich wzé nággake' xtiža' Jesusen',
na' nich yeyággake' lo yižwé' che
chéggake'. ¹⁸ Lezka' beyakgak benne'
ka' zžáka'gake' dan' yó'ogake' be'
xiwe' ka'. ¹⁹ Gónegekle yógo'te
benne' zan ka' kángake' Jesusen'
dan' žeyone' yógo'tegake' len yela'
wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Naž bwia Jesusen' benne' wse-
dle chie' ka', benne' ka' nníta'gake'
ga na', na' gože' léggake'.

—Ba nez zen naken chele le'e,
nak nyache' láže'le na'a, dan' gata'
latje chele gan zнна bia' Dios.

²¹ 'Ba nez zen naken chele le'e
zdonle na'a, dan' welje da' naken
che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e
zbéžele na'a, dan' wzížlenle neda'
tžen.

²² 'Ba nez zen naken chele le'e,
dan' za' ža katen' benách ka' bi
lé'egagle' le'e chawe', yebéjgake' le'e
gan nníta'gake', na' nnégake' chele,
na' gon díjgagle' lale, na' nnágake'
naken to da' dáche'ze dan' žónlenle
neda', Benne' Golje' Benách, tžen.
²³ Le soa lo yela' ba nez ža na',
na' le yebél, dan' nak zen da' gata'
chele ya'abá che Dios. Lezka' xa
xna' golte chéggake' ka' bégake' da'
zinnj chegak benne' ka' bcháljgake'
lo wláz Dios ža ni'te.

²⁴ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e,
benne' wnni'a ka', dan' ba de da'
yebélenlele.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e,
žéljelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e,
žžížele na'a, dan' gak nyache' láže'le,
na' kwež nyáche'le.

²⁶ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e,
znnagak yógo'te benách ka' chawe'
chele. Lezka' bengak xa xna' golte
chele ka', dan' wnnágake' chawe'
chegak benne' wen láže' ka', benne'
wnnázegake' bcháljgake' lo wláz
Dios.

Žála' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egagle'
žo'o chawe'

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' žénlele
chia' neda', znnia':

Le ži'il benne' ka' bi zlé'egagle' le'e
chawe'.

Le nnab da' chawe' chegak benne'
ka' zžá'agake' le'e.

²⁸ Le nnable Dios gon chawe'e
benne' ka' žóngake' le'e zia.

Le nnable' Le' gáklene' benne' ka'
znnégake' chele.

²⁹ Cha' no benne' kape' chelá'a
xago', bze yechelá'a xagon'.

Cha' no benne' ke'e laže' da' zoan
xkožo'o, lezka' be' latje ke'e
zon'.

³⁰ Cha' no benne' nnable' le' da' de
chío', bnezjwn chie'.

Cha' ke'e da' naken chío', bi
yennabon'.

³¹ Ka' žénelele gongak benách ka'
chele, lezka' le gon chéggake'.

³² 'Cha' nží'izelele benne' ka'
zej nží'ile' le'e, žbize da' nakže
chawe' žonlen? Lezka' žongak benne'
dola' ka', zej nží'ile' benne' ka' zej
nží'ile' léggake'.

³³ Cha' žonle da'
naken chawe' chéggakze benne' ka'
žóngake' chawe' chele, žbize da'
nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak
benne' dola' ka'.

³⁴ Cha' znéjwzele
chegak benne' ka' žéklele yebí'igake'
chele, žbize da' nakže chawe'
žonlen? Lezka' žongak benne' dola'

ka', zoa bi da' znéjwgake' chegak
benne' ka' žóngake' dola', dan' zej
nnezle' yebí'igake' dan' bnéjwgake'.

³⁵ Neda' žapa' le'e: le ži'il benne'
ka' bi zlé'egagle' le'e chawe', na' le
gon da' naken chawe' chéggake'. Le
wnezjw chegak benách ka' la'kze

bi žéklele yebí'igake' chele. Cha'
ki gonle, zen nak da' yebélenlen,
na' gagle' zi'inkze Dios, Benne' zente,
dan' žone' da' naken chawe' chegak
benách ka', benne' bi žaz láže'gake',
na' benne' ka' žóngake' da' kegle.

³⁶ Žála' yeyache' láže'lele benách ka',

kan žon Xale Dios, žeyache' lāže'le' yógo'te benách.

Bi žala' nnežo che lježžo

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

Bi nnele che lježle, na' bi nne no benne' chele.

Bi yesbága'le lježle zia, na' bi yesbaga' no benne' le'e zia.

Le yenít law che lježle, na' Dios yenít lawe' chele.

³⁸ Le wnezjw che lježle, na' Dios gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len to kak da' zžixen, dan' nak bia' li, dan' nyizen, na' nyiten že'lte, na' zo dí'aten. Kan nak da' zžixle le'e, ka'kze wžíx Dios chele.

³⁹ Bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—ǵWak to benne' lo choľe chi'e yetó benne' lo choľe? Bi gake', dan' žoptie' bíxgake' to lo bloj. ⁴⁰ Lezka', bi gakže blo to benne' wsedle, ka benne' žsedle' le', san kate' yeyóž wsedle bennen', na' gake' kan nak bennen' žsedle' le'.

⁴¹ 'ǵBiz chen' zwio' bébedon' dan' yo'on yej law lježo', na' bi zľe'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'?

⁴² ǵWak yi'o lježon': "Bicha'a, benn latje yebeja' bébedon' dan' yo'on yej lawo'" na' bi zľe'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne' zľoé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale bebéj da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž le'elo' binlo nich gak yebejo' bébedon' dan' yo'on yej law lježon'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; 12:33-37)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴ Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbia yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbia lba uba. ⁴⁵ Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lāzda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak

chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lāzda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj lāzdo'žo.

Chope kan gak chíxjwžo len yo'o

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—ǵBiz chen' žližle neda', znnale: "Xanto', Xanto'" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷ Wľoe'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znnan. ⁴⁸ Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe. Kate' wdé nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchin-njen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis wbá'a kwit yo'on', la' wžía yi'ten belate ža.

7

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma

(Mt. 8:5-13)

¹ Kate' Jesusen' beyóž bcháljlēne' benne' ka' ki, wyeje' lo yež Kaper-naum. ² Lo yežen' zoa to benne' yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zoa to bi' wen žin chie' nží'ile'ele'-be'. Yo'o yižwé' xkwiden', na' ba žekte gatbe'.

³ Kate' benle bennen' da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la' bséla'tie' bale benne' gole, benne' judío ka', gan zoa Jesusen', nich chjéta'yoegekle' Le' yide' yedjyene' bi' wen žin chien', xkwiden' yo'obe' yižwé'. ⁴ Bžingak benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot lāže'gake' góta'yoegekle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵ dan' žape' ba la'ne benne' wlaš chežo ka', na' bene' to yo'o chežo gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶ Naž Jesusen' wyéjlēne' légake'. Kate' za' žintégake' liž bennen', le'

bsele'e bale lježe' gan za' Jesusen', na' góžgake' Le':

—Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi naka' zi cho'o liža'.⁷ Lezka' bi naka' zi biga'a gan zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze, na' yeyakte bi' wen žin chian'.⁸ Lezka' neda', zoa benne' znná bi'e neda', na' lezka' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zchi'a neda' légake'. Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe': Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin chia': Ben žin ni, žonen'."

⁹ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láže'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejli'e chia' neda' kan žejlé' benne' ni chia'.

¹⁰ Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyóe'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi' wen žin na'.

Jesús žesbane' xkwide' byo che to no'le wzebe

¹¹ Wdé gok da' ni, zej Jesusen' lo yež Naín len benne' wsdle chie' ka', na' benne' zan zjáklene' Le' tzen.

¹² Kate' bžine' žoa'a yežen', blé'ele' benne' ka' zej noe'e to xkwide' byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'-be'. Bi'do' gaten' nakbe' xkwide' tlich'a che to no'le wzebe. Benne' zan, benne' wláz che no'len', nníta'lengake' le'.¹³ Kate' Xanžon' blé'ele' no'len', beyache' láže'le' le', na' gože' le':

—Biž kwežo'.

¹⁴ Naž Jesusen' wbig'e ga na', na' wdane' dan' del bi'do' gaten'. Wlezgak benne' ka' zej noe'e-be', na' Jesusen' wnné':

—Xkwide' byo, žapa' le', beyase.

¹⁵ Naž bi'do' gaten' bebanbe', na' wže'be', na' wzó lawbe' zchaljbe'. Jesusen' benezjwe'-be' lo na' xna'be'.

¹⁶ Kate' blé'egekle benne' ka' da' ni, bžébegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnná'gake':

—Blá' to benne' zaka' ga zoažo ni, benne' zchalje' lo wláz Dios. Dios na'kze žezá' laže'e chežo, benne' chie' ka'.

¹⁷ Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngikle benách ka' nníta'gake' yógo'te yež gan nbab Judea, na' yógo'te yež zej žen' gawze ga na'.

Da' wnnáb Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen bzéngikle' le' yógo'te da' ki, da' ka' žon Jesusen'. Zwan' bliže' chope benne' ka',¹⁹ na' bsele'e légake' gan zoa Jesusen' nich nnábgekle' Le', na' nná'gake': žNako' le' Benne' Criston', bennen' sela' Dios, o žala' kweztó' benne' yoble? ²⁰ Kate' benne' ka' bsela' Zwan' bžingake' gan zoa Jesusen', góžgake' Le':

—Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis bsele'e neto', nich nnablto' Le', na' nnato': žNako' le' Benne' Criston', bennen' sela' Dios, o žala' kweztó' benne' yoble?

²¹ La' na'ze žeyón Jesusen' benne' zan, benne' yižwé' ka', len benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' lezka' benne' zan, benne' lo chole ka', bsaljwe' yej lágwage'.²² Bechebe Jesusen', na' gože' chope benne' ka' bsela' Zwan', na' wnné':

—Le chej, chejénlele Zwan' kan nak da' blé'elele, na' da' bénlele. Želé'egekle benne' ka' gókgake' lo chole. Žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Beyakgak benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže. Žeyéngikle benne' ka' bkwéžjwgake'. Bebangak benne' gat ka'. Benne' yache' ka' žéngikle' diža' chawen'.²³ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' gónlene' neda' tzen la'kze bi žona' kan žekle' žala' gona'.

²⁴ Kate' benne' ka' bsela' Zwan' bezá'gake' ga na', wzó law Jesusen'

zzejni'ile' benne' ka' kan nak che Zwan', na' wnné':

—¿No benne' bejwiale lo latje dachen'? ¿Bejwiale to benne' nake' ka to ya xtil dan' zta be'? ²⁵ ¿Nozkze benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' de yela' wnni'a chégake' nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ²⁶ ¿Nozkze benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne' zchalje' lo wláz Dios? O', žapa' le'e. Zwan' nakže' blo ka to benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁷ Nak Zwan' bennen' nyejw le'e yich la'y kan nak chie' da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia'. Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e nez gan tio'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: gan zej nnita' benách ka', cha' zoa no benne' zchalje' lo wláz Dios, bi nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' nexjw gan znná bia' Dios, bennen' nakže' blo ka Zwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne' wechizjw ka', béngkle' da' bchalj Zwan', gókbe'egekle' da' naken chawe' law Dios, na' bezóagake' nis lo na' Zwan', ³⁰ san benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis lo na' Zwan', na' ki goken, belka'ne' ka'ze da' chawe' da' gónele Dios gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? ¿Nakxkze zej nake'? ³² Zej nake' ka xkwide' ka' želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na' želbéžeya'abe'. Želye'be' ljéžgakbe': “Žkwežto' bžejw lawle, na' bi žia'le. Žol nyáche'to', na' bi zbéžele.” ³³ Ki nakle dan' bla' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil, na' bi we'je' xis uba, na' wnnéle chie', na' wnnale: “Da'

xiwe' žónlenen le' tzen.” ³⁴ Kate' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' žej žawa', znele chia': “Ben-nen' nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka' len yezika' benne' dola' ka'.” ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia' benne' ka' zej nape' yela' žejni'il che Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesús lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže' Jesusen' nich gáwlene' le' tzen. Wyó'o Jesusen' liž bennen', na' wži'e, na' wzó lawe' žawe'. ³⁷ Zoa to no'le le'e lo yežen', na' katen' benle' žej žaw Jesusen' liž benne' yodo' fariseon', naž ble'e ga na', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' yožen to da' zla' žix. ³⁸ Katen' bžine' zaka' xkóže'le Jesusen', wži'e xni'e Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žesbise' ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bezie' ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e, na' wloé'e dan' zla' žix lo ni'e. ³⁹ Kate' benne' yodo' fariseon', bennen' bliže' Jesusen', ble'ele' da' ni, wzá' laže'e, na' wnné': “Chela' nak benne' ni benne' zchalje' lo wláz Dios, gákbe'ele' da' nak no'le ni zgane' Le', na' da' žone', dan' nake' no'le le'e.” ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon', na' wnné':

—Smon, de to da' ženela' yapa' le'.

Beží'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsedle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wnníta'gak chope benne' zej nbage'e mežw chie'. To bennen' nbage'e chie' lazjwe' che chopiz, na' yetóen' nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'. ⁴² Dan' bi de mežw chégake' nich chíjwgake' dan' zej nbage'e chie', che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ¿Nožle benne' chope' ki ži'izele' bennen' benít lawe' chégake'?

⁴³ Beží'i Smon na', na' wnné':

—Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze žno'.

⁴⁴ Naž beyéchj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—¿Zle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbeže', na' bezie' ni'a len yicha' yichje'. ⁴⁵ Bi bzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa' ži no'le ni, žnope'e ni'a. ⁴⁶ Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix ni'a. ⁴⁷ Che len žapa' le', dola' zen dan' wbaga' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nži'ile'ele' neda'. No benne' ženít law Dios chie' láte'do'ze, láte'do'ze nži'ile' Dios.

⁴⁸ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dola' wbago'o ba benít lawa' chio'.

⁴⁹ Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žawgake' wzó lawgake' želyi'e ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nožkze benne' ni, ženít lawe' dola'?

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejli'o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

8

No'le ka' žáklengake' Jesús len benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdé gokgak da' ki, wdé Jesusen' gan zej že' yež zan, yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan žna bia' Dios, na' benne' chežínnote benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le' tzen. ² Lezka' ba le no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légake' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yó'ogake', na' beké'e yižwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjwgake', no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. ³ Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' žna bi'e, zoe' ládjwgake', na'

lezka' zoalen Susana légake'. No'le ki želsi'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsedle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' znéžjwgake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz ža'ne'

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Lezka' benne' zan bžóygake' lo yež ka', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. Katen' bdóbgake' gan zoe', Le' bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁵ —Bžoj to benne' žaz ža'ne' zjeze' bínbedo' ka'. Kate' ne zjeze', bėxjwgak ba le bínbedo' ka' gan nak nez las, na' wdėgak benách ka' ga na', na' blėgaken'. Lezka' bžíngak byínbedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁶ Bėxjwgak yeba le bínbedo' ka' lo yo gan že' yej. Kate' bla'gak bínbedo' ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'. ⁷ Bėxjwgak yeba le bínbedo' ka' gan be la'gak lba yeche' ka'. Tzen belgo le lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka' kate' bla'gaken, na' bžia yí'gaken yagdo' ka'. ⁸ Bėxjwgak yeba le bínbedo' ka' gan nak lo yo beb. Katen' ba bgólgaken, bnėžjwgaken. To ton bnežjwn yetó gaywá bínbedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyóž wnné' ki, zižje wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Žna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache' kan žna bi'e Le', san yezika' benách ki, zcháljlēna' légake' da' žsaka' leba' nich kate' wíagake', bi lé'ėgekle', na' kate' yéngėkle', bi chejní'ėgekle'.

Zlo'e'l Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka' leba': Binnedo' ka' zej naken xtiža' Dios. ¹² Binnedo' ka' bexjwgaken lo nez las zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' la' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyó'on lo yichj lázdo'gak benne' ka', nich bi chejlé'gaken', na' nich bi yelágake'. ¹³ Binnedo' ka' bexjwgaken lo yo gan že' yej zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' len yela' žebél želzi'en, san zej nake' ka' binnedo' ka' bi bėngaken lwen. To chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža' lázdogake' da' žak chėgake', na' la' žsántegake' dižan'. ¹⁴ Binnedo' ka' bexjwgaken gan bel'a'gak lba yeche' ka' zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' kate' ba bėngeklen', na' da' ka' žakgaken chėgake' yežlyó nga žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej naken yela' wnni'a chen, na' da' ka' zdan láže'gake' da' žakgaken ga ni, na' dižan' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ¹⁵ Binnedo' ka' bexjwgaken gan nak lo yo beb zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' dot láže'gake' žėngekle' dižan', na' zgo'o chóchgaken' lo yichj lázdo'gake', na' lo yela' zbez zen laže' chėgake' žóngake' kan zнна dižan'.

Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ní' ližžo
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Xtiža' Dios naken ka to yi'. Kate' to benne' zgale' yi', bi zdosen' kak, na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín' benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷ La' law yógo'te da' ngache', na' gak bian', na' žoj lawle yógo'te da' žaken ži žize.

¹⁸ 'Che len, le wzé nag, dan' gata' yelate' che benne' zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na'

si'že' xtiža' Dios, san benne' bi zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben xna' Jesús tzen len benne' biche'e ka'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Naž bžin xna' Jesusen' tzen len benne' biche'e ka', gan zoe', san bi gok žíngake' lawe' Le' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ²⁰ To benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xno'o len benne' bicho'o ka' nnita'gake' lí'ale, na' žėnegekle' wcháljłengake' Le'.

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' žyenyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wale

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² To ža wzén Jesusen' to lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' Le' gože' légake':

—Le cho'o yechelá'a nisdó nga.

Naž la' zjaktie'. ²³ Kate' ne želdié' lo nisdon', ztas Jesusen'. Naž wzó law žak to be' wale lo nisdon', na' ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de zož chėgake'. ²⁴ Naž wbíga'gake' gan de Jesusen', na' besbángake' Le', na' wnnágake':

—jBenne' wsedle! jBenne' wsedle! Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', bliže' ben' žaken, na' nisen' da' zgo'nen, na' wzóa ži ben' goken, na' wzé' ži nisdon'. ²⁵ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Bi na' chejle'le che Dios?

Bžėbegake' légake', na' bebángekle'. Gož ljėžgake' toe' yetóe':

—¿Nožke benne' ni? Zdile' be' dan' žaken, na' nisdó', na' žóngaken dan' zenne'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Naž bžin Jesusen' tzen len benne' wsedle chie' ka', gan nbab yež Gadara, da' žen' yechela'ale nisdó' gan nbab Galilea. 27 Kate' Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan nak lo yon', bedjchág to benne' yežen' Le'. Ba gok schale'e yoe'e be' xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž žzoe' lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan žkáche'gake' benne' gat ka'. 28 Kate' bennen' yoe'e be' xiwe' ble'ele' Jesusen', wnnié' zižje. Bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—¿Biz nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi wsaka' zi'o neda'.

29 Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen' yežojen lo bennen'. Zan chi'i be' xiwen' ba bchix blol-le'en bennen'. Benne' ka' che yežen' bchéjgake' le' do ya, na' bzóagake' bayw ya ni'a ne'e, san bchoge' do ya ka', na' be' xiwen' da' yoe'e bchen' le' lo latje dach. 30 Naž Jesusen' wnnable' be' xiwen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Be' xiwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' xiwe' zan. 31 Naž be' xiwe' ka' góta'yoegeklen Jesusen' bi sele'e légaken latje chol' chegak benne' gat ka'. 32 Lezka' wzóa to kwe' koch zan ga na', želdaba' žáwgakba' law ya'adon', na' be' xiwe' ka' belnnáb nyachen' Jesusen' we'e légaken latje chejžó'ogaken lo koch zan ka'. Jesusen' bi'e légaken latje. 33 Bežojgak be' xiwe' ka' lo bennen', na' bejžó'ogaken lo koch zan ka', na' jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej žen. Bejbíxjgakba' lo nisdó', gan belyepba' nis.

34 Kate' benne' ka' žape chí'igake' koch ka', blé'egekle' kan gok chégakba', bžébegake', na' bebáňgekle'. Bezónnjgake' ga na', zeyéjgake' lážgake', na' bejžéňgekle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'.

35 Naž bžojgak benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwiagake' dan' goken. Katen' bžingake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' wyoé'e be' xiwe' ka', ži'e xni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'. 36 Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' légake' kan goken, na' blé'egekle' ba beyák bennen' wyoé'e be' xiwe' ka'. 37 Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláz che yež ka' zej nbaben yež Gadara na', góta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlýó chégake'. Ki bėngake' dan' zžébegake'. Bebén Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'. 38 Bennen' bežojgak be' xiwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

39 —Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláz chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nisdon', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebégekle' ni'a chie' Le' dan' želbeze' yógo'tegake' Le'. 41 Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéňgekle benne' judío ka' xtiža' Dios. Bzoa zibe' law Jesusen', na' góta'yoele' Le' cheje' liže'. 42 Ki bene' dan' zoa to xkwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tlícha'kze chie', na' zejbe' ka chežinno yiz. Kate' ne zej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchígage' Le'.

43 Zej to no'le ladjw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zzáka'li'e, dan' bi zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bdie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne' ka' žeyóňgake' benách ka', san nitó benne' bi

gok yeyone' le'. ⁴⁴ Wbige'e zaka' xkože'l' Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵ Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—¿Nož benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta'lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, zej nníta' benne' zan ga ni, benne' zchígake' Le', na' zžiga'gake' Le', na' znnó': "¿Nož benne' wdane' neda'?"

⁴⁶ Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yela' wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷ Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yela' zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biz chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Ží'na'do', dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyéj ližo'.

⁴⁹ Kate' ne znná Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsedle.

⁵⁰ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák xkwide' no'le chion'.

⁵¹ Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olene' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' xkwide' no'len'.

⁵² Želbeže benne' ka' nníta'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che xkwide' no'len', na' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Biž kwéže. Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³ Ben dítgekle' Le' dan' nnézgekke' ba natbe'. ⁵⁴ Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xkwide' no'le, beyase.

⁵⁵ Naž be' nakkzbe' beyó'on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnéziwgake' da' gawbe'. ⁵⁶ Bebángkele xa xna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkele' nitó benne' kan goken.

9

Jesús žsele'e benne' wsedle chie' ka' nich chejségake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wak, na' yela' wnná bia', nich yebégake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ² Bsele'e légake' nich chejzéngkele' benách ka' kan znná bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ³ Jesusen' gože' légake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi xoa yenle chope laže'. ⁴ Bíte'teze yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'žele lo yežen'. ⁵ Gáte'teze gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, le yežój lo yežen', na' le kwib bixte da' dan' lable, dan' wlo'e'elen légake' zej nbage'e zia.

⁶ Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégage' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nníta'gake' yógo'te yež ka'.

Kan got Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Benle Herodes, bennen' znná bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wžé' zedle', dan' znnagak benách ka':

—Bebán Zwa lo yela' got.

⁸ Yeba'le' znnágake':

—Be'lá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yeba'le' znnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

⁹ Herodes na' wnné':

—Žwan' bchoga' yene'. ¿Nožkze bennen', ženla' da' zan ki da' žone'?

Herodes na' žak láže'li'e le'e'le' Jesusen'.

Žwaw Jesús gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Kate' bežingak benne' wbás ka' che Jesusen', benne' ka' bsele'e chejségake' xtiže'e, na' bzéngkele' Le' yógo'te da' bégake'. Naž Jesusen' bchi'e légake' cheze. Jake' to latje dach gan nbab yež Betsaida.

¹¹ Kate' wnnézgekle benách ka' da' ni, wnáwgake' Jesusen', na' Le' wdape' légake' ba la'ne, na' bcháljlene' légake' kan žna bia' Dios, na' beyone' benne' yižwé' ka'.

¹² Kate' za' žale ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách ki nich chjake' gan zej že' yeždo' ka', na' gan zej že' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljkake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

¹³ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtildo' de, na' chopze bel cheton' de. ¿Chejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

¹⁴ Zej nnita' ka' gayo' mil benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

¹⁵ Ki bégake', na' wže'gak yógo'te benne' ka'. ¹⁶ Naž Jesusen' bežwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', žwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóžkeno.” Naž bzožje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ¹⁷ Bdáwgake'

yógo'tegake', na' béljgekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka', na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.

Žna Bedw Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ To ža kate' ne zoa Jesusen' cheze gan zcháljlene' Dios, na' žónlengak benne' wsedle chie' ka' Le' tzen, wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nožen' žnnagak benách ka' naka' neda'?

¹⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Bałe' žnnágake' nako' Žwa, benen' bezóe' benách ka' nis. Yebale' žnnágake' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' yebale' žnnágake' nako' to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, na' ba bebane' lo yela' got.

²⁰ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Cheze le'e, ¿nožkze žnnale naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

Žna Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Naž Jesusen' besnisle' légake', na' bchi'le' légake' bi wzéngkele' nitó benne' No nake' Le'. ²² Naž gože' légake':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách, na' da' zan da' gaken chia'. Benne' gole ka' len bžox wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wká'ngake' neda' ka'ze. Gótgake' neda', san kate' te chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

²³ Ležka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele' gónlena' neda' tzen, žon byenen wzóe' chela'ale da' naken chie', na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze nich chejté'e le'en. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁴ No benne' ži'e wnné' yoe ché yela' nban chie', wniten',

san benne' wnite' yela' nban chie' dan' zónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁵ Bi be da' chawe' gata' che to benne' cha' gape' yógo'te da' den yežlyó nga, san wnite' to chi'ize yela' nban chie'. ²⁶ No benne' žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele' xtiža'a, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' len yela' baní' chegak wbás ka' che ya'abá che Dios nich nna bi'a. ²⁷ Da' li žapa' le'e, zej nnita' bale benne' nga, benne' bi na' gátgake' kate' lé'egekle' ža yedjnná bia' Dios.

Zcha' kan zнна' law Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Kate' ba wdegak xono' ža wdé bchalj Jesusen' da' ki, bchi'e Bedw len Zwa, na' Jakob, na' wžene' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ²⁹ Kate' ne zcháljlene' Dios, bža' kan zнна' lawe', na' laže' da' nakwe' beyaken zila'do'ze, na' wyepen yes baní'. ³⁰ Naž bla' lawgak chope benne' ka' gan zoa Jesusen', na' zcháljlengake' Le'. Zej nake' Moisés len Lías, benne' ka' wnnita'gake' ža ni'te. ³¹ Žoptie' belyepe' yes baní', na' zcháljlengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yezé'e yežlyó nga. ³² La'kze zннаle'en tas Bedon', len benne' ka' nnita'lengake' le', na' ben byéngake' lé'egekle' yela' baní' che Jesusen', na' chegak benne' chope' ka' nnita'lengake' Le'. ³³ Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le':

—Benne' wsdle, gak chawe' ga'nžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' zinne'. ³⁴ Kate' ne zchalje' da' ni, la' wže'te to bejw ga na', dan' bkachen' légake', na' bžébegake' dan' nnita'gake' lo bejwn'. ³⁵ Naž benle chi'i benne' zchalje' lo bejwn', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶ Kate' beyóž benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nlene' légake'. Benne' wsdle chie' ka' wnnita'gake' žize, na' ža na' bi góžgake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

Žeyón Jesús to xkwide' byoyo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Kate' za' ža'ni' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nnita'lengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' zan ga na', benne' ka' zedjchágake' Jesusen'. ³⁸ To benne' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsdle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tliča'tekze bi' chia'. ³⁹ Yo'obe' be' xiwe' da' zkwéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' zbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix žlol-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰ Góta'yoela' benne' wsdle chio' ka' yebéjgaken', san bi gógake'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le chia', na' nyal yichjle. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴² Kate' ne za'be' zbíga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix blol-le'en lebe'. Jesusen' bdi'e be' xiwen', na' beyone' xkwide' byon'. Naž benezjwe'-be' lo na' xabe'. ⁴³ Bebángle yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

Jesús zinne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebángle yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsdle chie' ka', ⁴⁴ na' wnné':

—Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdégage' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

⁴⁵ Bi bejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejní'igeklen', san bi bežóggekle' nnábgekle' Jesusen' kan nak da' ni.

No benne' nake' blo
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Naž wzó lawgak benne' wse-dle ka' che Jesusen' zdił díža'gake'. Želnnable ljéžgake' toe' yetóe' nole' gake' benne' blo. ⁴⁷ Žákbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', na' wdele' to xkwide'do', na' bzoe'-be' kwite'. ⁴⁸ Naž gože' légake':

—No benne' gape' to xkwide'do' ki ba la'ne dan' nakbe' chia', nedkzan' gape' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xa', Bennen' bsele'e neda'. Che len, bennen' zoe' ladjwle, na' nakže' gaxjw laže', benne' ni nake' blo.

No benne' bi zži'e chežo, žáklene' žo'o
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Naž Zwa bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' zkonle' žin lo' žebeje' be' xiwe' ka', na' bžonto' biž gonen' dan' bi žónlene' žo'o tzen.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bi wžonle gonen', dan' no benne' bi zži'e chežo, žáklene' žo'o.

Jesús zdile' Jakob len Zwa

⁵¹ Kate' za' bawze ža žala' gat Jesusen', na' yeyepe' ya'abá che Dios, ben byene' cheje' lo yež Jerusalén. ⁵² Bsele'e benne' wbás chie' ka' nich chjake' zgá'alegake' ka' Le', na' jake' to yeždo' gan nbab Samaria, nich chejtílgake' gan ga'ne' dot yele. ⁵³ Benne' ka' che yežen' bi wdápegake' Jesusen' ba la'ne dan' zeje' lo yež Jerusalén. ⁵⁴ Kate' Jakob len Zwa, benne' wsedle ka' che Jesusen', blé'egekle' da' ni, góžgake' Le':

—Xan, žnnabto' dinne yi' da' zan' ya'abá che Dios nich wžia yin' légake', gonto' kan ben Lías?

⁵⁵ Byechj Jesusen', na' bdile' légake', na' wnné':

—Bi nnéžlele biz be' yo'ole. ⁵⁶ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich wžia yi'a yela' nban chegak benách ka', san nich yeslá' légake'.

Naž jake' yež yoble.

Benne' ka', benne' žénegekle' chjénlengake' Jesús tzen
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Kate' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ne yó'ogake' nez, bžin to benne' ga na', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lana' Le' gáte'teze gan chejo'.

⁵⁸ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj chégakba', na' byinnedo' ka', žiagak xó'ngakba' ka', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de chia' gan gata'a nich yezi' laža'a.

⁵⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yoble, na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a zga'ale liža', kate' wkáche'ža' xa'.

⁶⁰ Jesusen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za' gátgake' wkáche'gake' benne' gat ka' chégake', san le', wyéj, bejzenle benách kan žnna bia' Dios.

⁶¹ Naž bžin yetó benne', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lana' Le', san benn latje cha'a zga'ale nich chejzela' diža' lježa' ka'.

⁶² Jesusen' gože' le':

—No benne' že' laže'e da' de yežlyó nga, nake' ka' to benne' zga'ne' beže, na' žwie' xkóže'le'. Cha' no benne' žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da' žnna bia' Dios.

10

Jesús žsele'e chonnłalj chi benne' nich chejségake' xtiže'e

¹ Wdě gok da' ki, Xanžon' wžíe' yechonnłalj chi benne' wsedle chie' ka', na' bsele'e chope wégake' nich chjake' zgá'alegake' ka' Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka', gan za' tie' Le'. ² Gože' légake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken ka to yežlyó zen gan žon byenen łapa', san babze benne' wen žin chia' nníta'gake'. Che len, le gáta'yoele Dios, Bennen' nake' Xan yežlyón', sele'e benne' wen žin ka' gan nak yežlyó chien'. ³ Le chej na'a. Le wia, neda' žsela'a le'e, na' nakle ka zila' ka' zjakba' ladjwgak beko' yixe' snia ka'. ⁴ Bi wa'le bzod mežw, na' kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó kwe' zélele, na' bi zélele lo nez nich wcháljlenle benách ka'. ⁵ Gáte'teze yo'ó gan cho'ole, zga'ale nnale: “Da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo gaken chegak benách nníta'gake' yo'ó ni.” ⁶ Cha' zoa no benne' ga na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo da' nnablen gá'nlenen le', san cha' bi zoa no benne' ki ga na', da' zka'n chawen' da' nnablen gá'nlenen le'e. ⁷ Le ga'n lo yo'ó gan cho'ole, na' le ye'j le gaw bi da' gónngake' le'e, dan' želkzele benne' wen žin da' gawe'. Bi tele to to yo'ó. ⁸ Gáte'teze yež gan žinle, gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j le gaw bite'teze da' gónngake' le'e. ⁹ Le yeyón benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežen', na' le ye'-gake': “Ba bla' da' znna bia' Dios gan zoale.” ¹⁰ Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi gápegake' le'e ba la'ne, le yežój ga na', na' le chejzé lo nez che yežen', na' nnale: ¹¹ “Bixte yo che lažle, da' dan' labto' zchinnjton', na' naken da' złoe'elen nbága'le zia, san žala' nnézlele da' ni. Ba bla' da' znna bia' Dios ga zoale ni.” ¹² Neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka',

sáka'žegak benách ka' che yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, yežen' bchinnj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát láže'gake'

(Mt. 11:20-24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Bet-saida. Chela' gok lo yež Tiro, na' lo yež Sidón yela' wak zen ka' ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka', na' wakw kwíngake' laže' ka'ze, na' kó'ogake' de yíchjgake', da' włoe'elen ba beyát láže'gake'. ¹⁴ Che len, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka'. ¹⁵ Le'e, benách ka' zoale lo yež Kapernaum. Gok chele kan wyepłe gan cho'ogak benách ka' ya'abá che Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje choł chegak benne' gat ka'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e, lezka' zze nage' chia' neda', na' ben-nen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka' zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen' zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne' ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žežingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷ Kate' chonnłalj chi benne' ka' bsela' Jesusen' nich chejzéngkle' benách diža' chawen' bežingake' gan zoe', na' wnnágake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan znato' kate' zkonlto' žin lo'.

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Neda' bležela' da' xiwe', na' wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzio', dan' žazen lo yo. ¹⁹ Le wia nga, neda' bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich gak góxwle bele snia ka', na' goxjni' ka', len na'le, na' bi be gaken chele, na' nich wchinnjle yela' wnná bia' che da' xiwe', dan'

bi zle'elen žo'o chawe'. ²⁰ Na'a, le yebél, kégeze dan' žongak be' xiwe' ka' kan znnale, san dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ La' na'ze bebél Jesusen', zoa len Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona' dan' bkacho'o da' ki lawgak benne' ka' žákgake' da' zenle'e, na' lawgak benne' sina' ka', san bloe'elo' xkwide' ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe, dan' ki žaz lažo'o Le'.

²² Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka' nnéžgake' benne' ka' ženela' neda', Zi'ne', wloe'ela' légake' Xa'.

²³ Naž Jesusen' bwie' benne' wse-dle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne' ka' zlé'egake' da' zlé'elele le'e, ²⁴ dan' žapa' le'e: benne' zan, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios len benne' wnná bia' ka', gónegekle' lé'egake' da' zlé'elele le'e san bi blé'egaklen'. Gónegekle' yéngake' da' ženlele le'e, san bi bēngaklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵ Naž la' wzó ža'te to benne' yodo' wsedle, na' nich si' bi'e Jesusen', wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

²⁶ Jesusen' gože' le':

—Žejni'ilo' da' nyejw le'e yich, dan' bchi'le Moisés? ŽNakx xbab žono' le' dan' žolo'?

²⁷ Beži'i bennen', na' wnné':

—Ki znnan: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj laždo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot

yela' žejni'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

²⁸ Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

²⁹ Dan' gónele bennen' yebéj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—ŽNož benne' nake' lježa'?

³⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bdinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' bēxwgak benne' wbán ka' le'. Btínegake' ze', na' bēngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'.

³¹ Naž wdé to bpoz lo nezen'. Kate' ble'ele' bennen' žie' we', chela'ale wdíe'. ³² Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žóngake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' ble'ele' le', lezka' wdíe' chela'ale. ³³ Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' ble'ele' le', beyache' láže'le' le'.

³⁴ Whigé'e gan die', na' bdebe' set, na' xis uba wał lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie', na' bchi'e le' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chie' le'.

³⁵ Yetó ža kate' ba ža'ni', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lažjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': “Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a.” ³⁶ Na'a, žnakx xbab žono' le'? ŽNole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' zia?

³⁷ Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyéj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

³⁸ Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e Le' liže'.

³⁹ Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a Jesusen', na' bze nage' xtiže'e. ⁴⁰ Martan' wže' zedle' dan' žónli'e žin. Whige'e gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Xan, žbi žeyache' láže'lo' neda' dan' bka'n bi' bila' ni neda', na' toza' žona' žin? Gož-be' gáklēbe' neda'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da' zan da' že' lažo'o žonon'. ⁴² Toze da' žon byenen gonžon, na' Lia ni wžebe' dan' nakže chawe', na' dan' wžebe' bi yegá'n.

11

Kan žala' wcháljlenžo Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ To ža na' Jesusen' zcháljlēne' Dios. Katen' beyož bcháljlēne' Le', to benne' wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Xan, bsedle neto' wcháljlento' Dios, kan ben Zwa, bsedle' benne' ka' žónlēngake' le' tzen.

² Naž Jesusen' gože' légake':

—Kate' wcháljlēle Dios, žala' nnale ki:

Xato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.

Da, nna bi'o nga.

Žénelto' gak yežlyó nga kan žaz lažo'o Le', kan žaken ya'abá chio'.

³ Benn da' gawto' na'a ža.

⁴ Benít law cheto' dolan' nbága'to' kan neto' ženít lawto' che no benne' bi da' žone' cheto'. Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' dola',

san beslá neto' lo da' žonen.

⁵ Lezka' Jesusen' gože' légake':

—Cha' zoa no benne' ladjwle, benne' zoa lježe', na' cha' žin to benne' liže' gachje yele, naž cheje' gan zoa lježen', na' wliže' le', na' nne': “Bicha'a, benngaž neda' chonne yet xtil, ⁶ dan' to benne' ze'e zi'to' ba ble'e liža', na' bi be de da' wa'a-ne' gawe'.” ⁷ Žechebe bennen' yoe'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? “Bi gon lelo' neda'. Ba nyejw

yo'o, na' bi' chia' ka' ba délēngakbe' neda'. Bi gak chasa' nich bi da' gonna' chio'.” ⁸ Neda' žapa' le'e: la'kze bi chase' nich bi da' wnezjwe' chie' dan' nake' lježe', san chase', na' wnezjwe' chie' ka da' žiážjele' nich bi gon lelže' le'. ⁹ Che len žapa' le'e:

Le nnab, na' Dios gonne' chele.

Le chilj, na' žel chele.

Le wliž ža yo'o, na' yaljwn chele.

¹⁰ No benne' bi da' znnabe', zzi'en, na' bennen' bi da' žilje', zžel-len', na' bennen' žliže' ža yo'o, žaljwn chie'.

¹¹ 'Cha' zoa no benne' ladjwle, benne' nake' xa xkwide', na' cha' nnablbe' le' yet xtil, žwnezjwe' chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel, žwnezjwe'-be' bele? ¹² Cha' nnablbe' le' to xchit bežjw, žwnezjwe'-be' goxjini'? ¹³ Ki naken, cha' le'e bi nakle chawe', san nnéžlele wnéžwle chegak ži'nle ka' da' naken chawe', wak wxén láže'žele Xale zoe' ya'abá gonne' Dios Be' La'y chele, nol-le nnáblele Le'.

Znnágake' Jesús žone' žin len yela' wak che da' xiwe'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ To ža Jesusen' bebeje' be' xiwe' da' yo'o to benne', dan' žonen ga bi žak nnie'. Kate' bežoj be' xiwen', bchalj bennen' bi gok nnie', na' bebáŋekle benách ka' wnníta'gake' ga na'. ¹⁵ Ba le benne' ka' wnnágake':

—Žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú da' xiwe', xangak be' xiwe' ka'.

¹⁶ Gónegekle yebale benne' ka' si' biá'gake' Jesusen', na' belnnable' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹⁷ Gókbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan zej nnita' benne' wnná bia' ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' žoj chóplegak benách ka' nnita'gake' to yo'o, yeyož chégake'. ¹⁸ Lezka' žak che da' xiwe', dan' nzin' Belzebú.

Cha' žoj chóplegak benne' ka' yó'ogake' lo nan', ěnakx gak dia' yela' wnná bia' chen? ěNa'a nnale žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú? ¹⁹ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú, ěnozke benne' žonne' yela' wak chegak benne' ka' žónlengake' le'e tzen, nich žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žongak benne' ka' nak bian' nchixe' le'e. ²⁰ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Dios, da' li ba bla' da' znná bia' Dios gan zoale.

²¹ 'Kate' to benne' wale nzi' lo ne'e da' zdíl-lene', na' žape chi'e liže', da' ka' nape' zej nga'nen chawe'. ²² Na'a, cha' za' yetó benne', bennen' nakže' wale ka' le', wléj wchochje' le', na' yeké'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' žxen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

²³ 'Cha' zoa no benne' bi žónlene' neda' tzen, nake' benne' zži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi ztóbłene' neda', žóslase'.

Kan nak che be' xiwe', da' žežinen latje chen

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój to be' xiwe' lo benne', zdan gan nbiže, žiljen gan yezí' lažen'. Cha' bi žel' chen, naž nnan: “Yeyá'a gan bžoja'.” ²⁵ Kate' žežinen ga na', žejxakan' bennen', nake' ka' to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. ²⁶ Naž chejen, na' chejxín' yegáž be' xiwe' ka', da' ka' zej nakžen xiwe', na' chó'ogaken bennen'. Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka' dan' goken chie' zga'ale.

Yela' ba nez zen da' naken dot li laže'

²⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gožo'o.

²⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' želyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Kate' ne želžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó ławe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da' kegle ki želnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yela' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'. ³⁰ Dan' goken che Jonasen' gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. ³¹ Kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ža ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlyón' da' žen' chelá'a gan zde wbiž byo' zag ka'. Da' ben no'len' włoe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zi'to' nich wzé nage' diža' che yela' žejní'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka' gok Salomón na'. ³² Lezka', Dios yechise' benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe kate' žin ža choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nínibe ka' włoe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát láže'gak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'. Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka' gok Jonasen'.

Da' žsa'ní' lo yichj lázdo'žo

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zزالje' yi', bi zgo'en gan ngache', na' bi zdosen' zan kak, san zzoen' sibe gan la'ten, nich wza'nín' chegak benne' ka' želyoé'e lo yo'on'. ³⁴ Zej nak yej lawžo ka to da' zgo'on baní' lo yichj lázdo'žo. Cha' yej lawo' zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken baní'. San cha' yej lawo' bi zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken chol. ³⁵ Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' zgo'on baní' lo yichj lázdo'o bi yeyaken chol. ³⁶ Ki naken, cha' dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken chol zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate' zza'ni' yi' gan zo'.

Jesús žesbage'e benne'yodo'ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne' yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwlene' le'. Kate' Jesusen' wyoé'e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó lawe' že'j žawe'. ³⁸ Kate' benne' yodo' fariseon' ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate' za' gawe'. ³⁹ Naž Xanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwinle kan žible lawle da' že'j žáwlene, san lo yichj lázdo'le nža'le da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe'. ⁴⁰ Le'e bi žejni'ilele. ĆBi nnézele, Dios, Bennen' zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj lázdo'le? ⁴¹ Na'a, le wnezjw benne' yache' ka' che da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žíjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yiže' weje, na' che yiže' rod, na' chegak yiže' kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' yela' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' bi wka'nle yezika' da' ka' žonle.

⁴³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'.

Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan žol-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle, dan' nakle kan zej nak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' láwlegaken, na' bi žákbe'egeklen'.

⁴⁵ Naž beží'i to benne' yodo' wse-dle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, kate' žnno' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶ Jesusen' gože' le':

—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbaga'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdalen' len ni'a na'le.

⁴⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' bet-gak xa wdé chele ka' légake'. ⁴⁸ Ki naken, zzoa lile žónlenle tzen da' bengak xa wdé chele ka', dan' bet-gak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache'e.

⁴⁹ 'Che len, lo yela' žejni'il chie', Dios wnné' ki: "Sela'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle bale', na' kwia láže'le yebale'."

⁵⁰ Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' yežlyó nga, ⁵¹ kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, na' zejte bétgake' Secría. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zžéygake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje

la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chagak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chagak yógo'te benne' ka', dan' xa wdé chele ka' bétgake' légake'.

⁵² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' lé'ezele nzi' lo na'le zi'n ya che latje gan zžel-žžo yela' žejní'il. Le'e bi žo'ole, na' žsėjwle xnezgak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

⁵³ Kate' beyóž bchaljlen Jesusen' légake' da' ni, benne' yodo' wse-dle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó láwgake' želnnable' Le' kan nak da' zan da' žákaken, ⁵⁴ nich kwéjgake' Le' diža' nich gak yesbága'gake' Le' zia ni'a che da' yechebe'.

12

Žsedle Jesús kan nak yela' zloé'ezele chawe' kwin

¹ La' ža na'ze bdoggak zan gaywá' benách gan zoa Jesusen', na' zejte wlej ljéžgake'. Naž wzó law Jesusen' zchaljlene' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle che da' naken ka' kwa zichj che yet xtil chagak benne' yodo' fariseo ka', dan' naken yela' zloé'ezele chawe' kwin chégake'. ² Bi be de da' žaken ži žize dan' bi la' lawlen, na' bi be de da' ngachen' dan' bi gak bian'. ³ Che len, yógo'te da' ba wnnale gan nak chol, yéngkle benách ka' gan nak lo baní', na' da' bchaljle ngáche'ze gan wzóa lo yo'o nyejwn, gaken da' wchaljgak benách ka' lawgak yógo'te benách.

*No Benne' žala' žébežo
(Mt. 10:28-31)*

⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zí'na'do' ka': bi žébele benne' ka' žótgake' benách ka', san te na' biž bi gak góngake' chégake'. ⁵ Wlo'e'la' le'e no benne' žala' žébele. Le žebe Bennen' gak ke'e yela' nban chele, na' te na' nape' yela' wnná

bia' cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O', žapa' le'e, le žebe Bennen'.

⁶ 'Žóte'gake' gayo' byínnedo' ka' len chope mežw lasdo', san Dios bi žal laže'e nitoba'. ⁷ Lézka'kzen, yógo'te yicha' yichjle zej nbaben law Dios. Che len, bi žébele. Zákazéle le'e ka' byínnedo' zan.

Benne' ka' znnágake' zej nake' che Jesús

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne' ka' znnágake' zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, nnia' zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'. ⁹ Benne' ka' znnágake' bi zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda' nnia' bi zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰ 'Yógo'te benne' ka', benne' nnégake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, wak yenít law Dios chégake', san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, bi yenít law Dios che bennen'.

¹¹ 'Kate' wché'gake' le'e gan nak lo yo'o gan zdoggak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lawgak benne' ka' wchi'a láže'gake' le'e, na' lawgak benne' wnná bia' ka', bi kwe' zédlele ni'a che da' gonle, o da' yecheble, o da' žala' nnale. ¹² La' ža na'ze wloé'el Dios Be' La'y le'e da' žala' nnale.

Yela' wnni'a chežo wak gonen ga gal láže'žo Dios

¹³ To benne' ladjw benne' zan ka' gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, gož benne' bicha'a gonne' da' žeyala' chia' che da' gota' che xato'.

¹⁴ Jesusen' gože' le':

—Benne'. žZoa no benne' bzoe' neda' nich wchi'a laža'a le'e, o wzozja' da' de chele?

¹⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinle nich bi tonle yela' gape. Kégeze da' náple'ele wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶ Naž Jesusen' bcháljlene' légake' da' bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápele'e yela' wnni'a, na' bnézwle'e yežlyó chie'.

¹⁷ Naž wzá' laže'e, na' wnné': “¿Nakxkze gona'? Bi nž'o ga gape chi'a da' žonn yežlyó chia'.” ¹⁸ Naž wnné': “Ki gona'. Wchinnja' yo'o ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na' gona' yo'o zenže ka', gan gape chi'a da' žata' chia', na' dan' ba de chia'. ¹⁹ Naž yapa' kwina': ba nápele'a da' ba btoba', da' ye'j gawa' zante yiz. Yeží' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'.” ²⁰ Naž Dios gože' le': “Le' bi be nnezlo'. Na'a yele gato'. Na'a, ¿nože benne' gak chie' dan' ba btobon'?” ²¹ Ki žaken che bennen' žtobe' chekze' yela' wnni'a, na' bi žone' da' zej naken ka' yela' wnni'a law Dios.

Dios žape chi'e benách chie' ka'
(Mt. 6:25-34)

²² Wdé na' Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' ye'j gawle, dan' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwele. ²³ Záká'že yela' nban chele ka' da' žawlen, na' záká'že be'la' žen chele ka' laže' da' žákwen. ²⁴ Le wia kan žak chegak sechj' ka'. Bi žázgakba', na' bi žel-łapba', na' bi zej nnita' yo'o ka' chégakba' gan gape chí'igakba' da' žata' chégakba', san Dios žwawe' légakba'. ¿Bi záká'žele le'e ka' byínnedo' ka'? ²⁵ ¿Nož benne' ládjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' chen? ²⁶ Che len, cha' bi gak gonle da' naken láte'do'ze, ¿biz chen' že' zédlele ni'a che da' naken da' zenle'e?

²⁷ Le wia kan zgólegak yéjedo' ka'. Bi žóngaken do laže', na' bi žábgaken laže', san žapa' le'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a che Salomón, bennen'

wnná bi'e, lažen' da' gokwe' bi gokžen xtan ka' zej nak yéjedo' ki. ²⁸ Cha' Dios žone' xtan yeje yíxe'do' ka' da' žé'gaken na'a le'e yíxe', na' wxé wižj chéygaken lo yi', ¿bi gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi že'jle'le che Dios dot láže'le? ²⁹ Che len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na' bi kwe' zédlele chen. ³⁰ Yógo'te da' ki žiljgak benách ka' nnita'gake' yežlyó nga, san ba nnézkzele Xale Dios da' ka' žiážjele. ³¹ Le we' laže' gonle kan žnna xtiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

Yela' wnni'a da' žtobžo ya'abá che Dios
(Mt. 6:19-21)

³² Lezka' wnná Jesusen':

—Bi že'bele le'e, nakle zila'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsoale gan žnna bi'e Le'. ³³ Le gote' da' naple, na' le wnezjw da' si'le chegak benách yache' ka'. Ki gaken, gonle bzod mežw chele da' bi kwia yin', na' wtoble yela' wnni'a da' bi te chen ya'abá che Dios, gan bi gak žin benne' wbán, na' bi galj béledo' chen. ³⁴ Gan že' yela' wnni'a chele, we' láže'le žinle ga na'.

Žala' gakžo ban laže'

³⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le wzálj yi' da' wza'nín' chele. ³⁶ Le gak ka' benne' wen žin ka', benne' želbeze' ža yelá' xángake', bennen' wyeje' lni che yela' zchag na', nich kate' yežine', wliže', na' la' wsáljwtegage' nich yeyoe'e. ³⁷ Ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka', benne' gak ban láže'gake' kwéžgake' kate' yela'že xángake'. Da' li žapa' le'e, xángaken' wpá' kwine', na' kweke' légake' gan ye'j gáwgake', na' wsí'ni'e dan' gáwgake'. ³⁸ La'kze yel'é'e kate' ba žak chol' o gachje yele, cha' yedjxake'e légake' nnita'gake' želbeze' le', ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka'. ³⁹ Žala' nnéžlele da' ni. Chela' nnezle xan yo'o biž

ža žin benne' wbán, gak ban laže'e, na' bi we'e latje bennen' wzie' yežw liže', nich bi kwane' da' de liže'.
⁴⁰ Che len, le gak ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža katen' bi kwezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'
 (Mt. 24:45-51)

⁴¹ Naž Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ži'o néto'ze da' ni da' žsaka' lebo', o ži'o yógo'te benách da' ni?

⁴² Xanžon' gože' le', na' wnné':

—žNožken' benne' wen žin chawe', benne' žejni'ile', na' nzi' lo ne'e lo wláx xane'? Benne' ni, xane' wdíe' lo ne'e liže', nich kate' gála' gawgak benne' ka' nníta'gake' liže', na' wnezjwe' légake' da' gáwgake'.
⁴³ Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' kate' yelá' xane', cha' yedjake'e le' žone' žin na' da' bdien' lo ne'e. ⁴⁴ Da' li žapa' le'e, xane' wdíe' lo na' benne' wen žin chawen' yógo'te da' de chie'. ⁴⁵ Cha' no benne' wen žin gekle' bi yelá' ze xane', na' so lawe' wsaka' zi'e yezika' wen žin ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' so lawe' ye'j gawe', na' sožle', ⁴⁶ naž yelá' xan benne' wen žin na' kate' bi kweze' le', o kate' bi gákbe'ele', na' wsaka' zi'e benne' wen žin na', benne' bi nake' chawe', na' choge' chie' kwia yi'e kan nžog chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios.

⁴⁷ 'Benne' wen žin na', benne' nnezle' da' žénele xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi žone' kan wnná xane', benne' ni, wsaka' zi'le'e xane' le'.
⁴⁸ Cha' to benne' wen žin bi nnezle' da' žénele xane', na' cha' gone' da' gonen ga bage'e da' gonen ga wsaka' zi' xane' le', wsaka' zi'e benne' wen žin ni láte'do'ze. No benne' nzi' lo ne'e da' zenle'e, da' zenle'e yennáb xane' lo ne'e, na' bennen' xane' bxen laže'e le' da' zenže, lezka' da' zenže yennáb xanen' lo ne'e.

Da' nak Jesús gon choplen benách ka'

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bla'a neda' nich wzena' yi' yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen yin'. ⁵⁰ Na'a, de to da' žala' saka'a neda' da' naken ka to da' yezóa' nis, na' že' zedla' kate' gakžen chia'.
⁵¹ žžéklele le'e bla'a neda' nich wzóa' žize da' žaken yežlyó nga? Žapa' le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon chople benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁵² Na'a so law gayo' benne' ka', benne' nníta'gake' to yo'o gágkake' chope la'a. Chonne' tíl-lengake' chope benne' ka', benne' zej nzi'e xtíža'a, na' chope' ka' tíl-lengake' chonne' ka'. ⁵³ No benne' zoa xkwide' byo chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' byon' tíl-lenbe' xaben'. To no'le zoa xkwide' no'le chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' no'len' tíl-lenbe' xna'ben'. No'len' zoa zoa' liže' tíl-lene' zoa' ližen', na' zoa' ližen' tíl-lene' to' zi'nen'.

Da' žakgak na'a ža da' zej nak bian'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴⁻⁵⁶ Lezka' Jesusen' gože' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nnézkzele dan' znnagak benách ka', znnágake': "Kate' že' bejw kwele wak yejw. Kate' žechj be' bi gak yejw." Žakkzen kan znnágake'. Le'e, benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzele.

Žala' yegá'nlenžo chawe' no benne' zž'e žo'o

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—žBiz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e kan nak da' naken chawe'? ⁵⁸ Cha' zoa no benne' bi da' yennable' le', na' zejle nich žinle yolawe', be' laže' yegá'nleno' bennen' chawe' kate' ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le' zia law benne' zchi'a laže'e le'e, na' bennen' zchi'a laže'e wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' bennen'

wsejwe' le' liž yan'. ⁵⁹ Žapa' le', bi yežojō' ga na' kate' chíjwžō' dot da' nbago'o che bennen'.

13

Žon byenen yeyát láže'žō

¹ La' ža na'ze bžingak benne' ka' ga na', na' bzéngkle' Jesusen' kan ben Pilato. Bete' bałe benne' Galilea, na' wzí'e žen chégake', na' bcha-gen' len xchengak bia beže, bia ka' ba bétgake'-ba' nich wžíagake' xchéngakba' law Dios. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—čžékkele le'e wbága'žegak benne' Galilea ka' dolá' ka yezika' benne' Galilea ka', dan' belzake'e ki? ³ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele. ⁴ Lezka' goken chegak chino' chonne benne' ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da' nzin' Siloé, légake', na' gótgake'. čžékkele le'e belbága'že benne' ka' zia ka yezika' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén? ⁵ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele.

Žsaka' lebe Jesús che yag higo dan' bi be wžían

⁶ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz bejwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžel-le'. ⁷ Naž gože' benne' žone' žin lo yežlyó chien', na' wnné': "Ba gok chon-niz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. čBž chen' kon lanen yežlyó nga?" ⁸ Naž bechebe benne' wen žin na', na' gože' le': "Xan, bka'nen yetó yízteze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na' wžá'n bebe. ⁹ Cha' kwia yag ni, na' yega'nen wen, san cha' bi be kwian, naž chogon'."

Jesús žeyone' to no'le yižwé' kate' nak ža la'y

¹⁰ To ža žsedle Jesusen' benách ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. ¹¹ Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bi zej nníta' benách ka' chawe', na' nyéchwteze' zde', na' bi žak yelí kwine'. ¹² Katen' Jesusen' blé'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

¹³ Naž Jesusen' bxoá ne'e le', na' la' blíte kwin no'len', na' bka'n zene' Dios. ¹⁴ Naž bža'a benne' blo che yo'o gan žyelenle' xtiža' Dios. Zže'e dan' beyón Jesusen' no'len' kate' nak ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo ža ka' yidle nich no benne' yeyone' le'e, na' kege ža la'y.

¹⁵ Naž beží'i Xanžon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwinle, čbi žejsežle bia beže ka' che chele gan dá'gakba' kate' nak ža la'y, na' chjwá'le-ba' we'j nis? ¹⁶ No'le ni nake' za'só Bran, na' chino' chonne yiz ba gok žsaka' zi' da' xiwe' le'. čBi žala' no benne' yeslé' le' lo nan' la'kze nak ža la'y?

¹⁷ Kate' wnná Jesusen' da' ni, bedoé'egekle yógo'te benne' yodo' ka' nníta'gake' ga na', na' belžé'e Le', san bebégekle yezika' benách ka' nníta'gake' ga na'. Ki bégake' dan' blé'egekle' da' zen ka' da' žon Jesusen'.

Žsaka' lebe Jesús che bínedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Naž wnná Jesusen':

—čNakxke žak žgole da' žnna bia' Dios, o bize wsaka' lebžon? ¹⁹ Žaken kan žak che to bínedo' mostasa, dan' wzí' to benne', na' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Bgole yag mostasan', na' goken to yag žen, na' bžingak byinnedo' ka', na' bégakba' xó'ngakba' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Mt. 13:33)

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bizkze wsaka' leba' da' znná bia' Dios? ²¹ Naken ka kwa zichj che yet xtil, dan' wzí' to no'le, na' bchixen' chonne kwe' kwa yet xtil, na' bgole dot kwan'.

To gan žala' težo da' naken to lchido'

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žsedle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. ²³ To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ¿babze benne' ka' yelágake'?

Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁴ na' wnné':

—Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to lchido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan chó'ogake' ga na', san bi sáke'gekle'. ²⁵ Te chas xan yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle ža yo'on', na' ye'lene': “Xan, xan, bsaljw cho'oto.” Naž yeži'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' nož benne' le'e.” ²⁶ Naž so lawle nnale: “We'j bdáwlento' Le', na' bsedlo' gan nak lawe' ya'a cheto.” ²⁷ Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.”

²⁸ Naž kwež nyáche'le, na' wxéj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan znná bia' Dios, san le'e ga'nle la' lí'ale. ²⁹ Žingak benne' ka' žó'gake' zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženen, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka', na' kwé'gake' ye'j gágwage' gan znná bia' Dios. ³⁰ Naž ba'le benne' ka' gágake' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na'

ba'le benne' ka', benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze.

Zbež nyache' Jesús ni'a chegak benách Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ La' ža na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

—iBežó! iBezónnj nga, dan' žénele Herodes gote' Le'!

³² Jesusen' gože' lé'gake':

—Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka to beza', da' znnia': Bwia nga, žebeja' be' xiwe' ka', na' žeyona' benách ka' na'a, na' wxé, na' wižj, na' yeyóž gona' žin chia'. ³³ Žon byenen yá'alena' xneza' na'a, na' wxé, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' žótgake' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' lo wláz Dios.

³⁴ 'Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' wbás ka' žsela' Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon žkoko', žtobba' brise'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁵ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'elele neda' na' zejte nnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

14

Jesús žeyone' to benne' yoe'e yi

¹ Kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e žej žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nníta'gake' ga na' zwiágake' Le'. ² Lezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen'. ³ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen len benne' yodo' fariseo ka', benne' ka' žsédgekle' da' bchi'le Moisés, na' wnné':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴ Légage' wnníta'gake' žize. Naž Jesusen' beḡwe' benne' yižwén', na' beyone' le', na' la' beséla'tie' le'.
⁵ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' ládjwle, zej nnita' bia beže chie' ka', na' cha' bíxeba' toba' to lo yežw, žbi chejeje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶ Bi be gok yeží'igake' che dan' wnnén'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷ Kate' Jesusen' bl'e'ele' kan žongak benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e latje blo ka' gan že'j žáwgake', naž bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁸ —Kate' no benne' wliže' le' nich chejo' ga žak lni che yela' zchag na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže' to benne' nakže' blo ka le',
⁹ naž bennen' bliže' le' yide' gan zo', na' yi'e le': "Bnezjw latje kwe' benne' ni gan ži'o" na' lo yela' žedoe'ele chio' chejži'o že'lte.
¹⁰ Kate' no benne' wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la' bennen' bliže' le', na' yi'e le': "Bicha'a, wdé yelate' kile." Naž gakžo' le' blo lawgak benne' ka' želbé'lene' le' tzen.
¹¹ No benne' zka'n zen kwine', góngake' ga yeyexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga gakže' blo.

¹² Lezka' Jesusen' gože' bennen' bliže' Le', na' wnné':

—Kate' gono' to yela' waw, o lrido', bi wližo' lježo' ka', na' benne' bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na' benne' zjo'o li'a chio' ka', benne' ka' zej nape' yela' wnni'a. Ki žala' gono' dan' lezka' wližgak benne' ka' le', na' ki gaken, yebí'igake' chio'.
¹³ Kate' gono' to yela' waw, bliž benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole' ka'.
¹⁴ Naž ba nez zen gaken chio', dan' bi gak bi da' yebí'igak benne' ki chio', san yebí'i chio' kate' žin ža yebang benne' gat ka', benne' chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to lni zen

¹⁵ Zoa to benne' že'j žáwlene' Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle' da' ni, gože' Le':

—Ba nez zen gaken che no benne' ye'j gawe' gan žnna bia' Dios.

¹⁶ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' bene' to lni zen, na' bliže' benne' zan.
¹⁷ Kate' ba wzí'ni'a yela' waw, bsele'e benne' wen žin chie' nich chejyeže' benne' ka' ba bliže', na' wnné': "Le da, dan' ba de yógo'te."
¹⁸ Wzó law yógo'tegake' žnnábgake' latje bi chjake'. Benne' nežwn' wnné': "Za' go'wa' to yežlyó, na' žon byenen chejwían'. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'."
¹⁹ Yetóen' wnné': "Za' go'wa' gayo' kwe' bež go'n, na' cha'a chejwía' cha' žóngakba' žin. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'."

²⁰ Yetóen' wnné': "Za' bchag na'a, na' bi gak yida'."
²¹ Kate' beyéj benne' wen žin na', bejyeže' xane' yógo'te da' ki. Naž bža'a benne' xan yo'on', na' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj na'atge gan nak lawe' ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež nga, na' bejxi' benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole' ka'."

²² Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné': "Xan, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje."
²³ Naž xane' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nníta'gake' ga na', nich cha'te liža' nga.
²⁴ Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' yela' waw chia'."

Da' sáka'žo cha' gónlenžo Benne' Cristo tzen

²⁵ Lo ža ka' benne' zan žjáklene' Jesusen', na' Le' beyechje', na' gože' légake':

²⁶ —Cha' no benne' yénele' gónlene' neda' tzen, na' cha' bi ží'iže' neda' ka nži'ile' xa xne'e,

na' zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷ No benne' bi gónlene' neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, žbi kwi'e zga'ale, na' wlabe' gaka'x mežw žala' senle', nich nnezle' cha' de chie' da' žala' chizjwe' nich yeyóž gone' yo'on'? ²⁹ Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyóž gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon dítgekle' le', benne' ka' lé'egeklen', ³⁰ na' nnágake': "Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyóž gonon'." ³¹ Lezka', cha' zoa no benne' wnná bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdile chejtíl-lene' yetó benne' wnná bia', žbi kwi'e zga'ale, na' gone' xbab cha' wak chejtíl-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³² Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná bian' ne zoe' zi'to, sele'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx žala' gone' nich gá'nłengake' chawe' toe' yetóe'. ³³ Ki naken, cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

Zede' da' zniten yela' sna'a chen
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Nak chawe' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, žnakx gak yeyonžon sna'a? ³⁵ Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

15

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila', bia wnitlba'
(Mt. 18:10-14)

¹ Bdobgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nággake' chie'. ² Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' doła' ka' ba la'ne, na' že'j žáwłene' légake'.

³ Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

⁴ —Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zej nnita' to gaywá' zila' chie', na' cha' nitlba' toba', žbi wka'ne' bia taplalj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' zilan', bia nnitlba', kate' yežélžele'-ba'? ⁵ Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶ na' kate' yežine' liže', wtobe' lježe' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba'." ⁷ Žapa' le'e: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e, ka' gata' ni'a chegak taplalj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgekle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to no'le nape' chi mežw plat. Cha' nitle to mežw plat na', žbi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yeyiljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹ Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le lježe' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen." ¹⁰ Neda' žapa' le'e: lezka' yebéle'egekle' wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. ¹² Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe':

“Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio'.” Naž xaben' wdise' chégakbe' da' nape'. ¹³ Wd'e na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzi'be', na' wyejbe' to yež zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle. ¹⁴ Katen' beyóž bdach dot dan' wzi'be', na' gok wbín lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'. ¹⁵ Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'. ¹⁶ Gok láže'be' gawbe' yixe' ka'ze da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi be bnezjwen' gawbe'. ¹⁷ Naž beyát láže'be', na' wnnabe': “Benne' zan nníta'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' zdon nga. ¹⁸ Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'-ne': Xe, bena' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. ¹⁹ Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'. Ben neda' ka to benne' wen žin chio'.” ²⁰ Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' ble'e'le'-be', na' beyache' láže'le'-be'. Tariaze bejchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnope'e-be'. ²¹ Naž zi'ne' na' gožbe'-ne': “Xe, bena' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'.” ²² Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': “Le chejléj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na' le wléj-be' zelbe'. ²³ Le chejxi' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni. ²⁴ Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be' na'a.” Naž wzó lawgake' žebégek'le'.

²⁵ 'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yixe'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawže za'yo'o, benlbe' ža' we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'. ²⁶ Naž bližbe' to benne' wen žin, benne'

zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bizen' žaken. ²⁷ Benne' wen žin na' gože'-be': “Bežín bi' bicho'on', na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e.” ²⁸ Naž bža'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežóž xaben', na' góta'yoele'-be' yeyo'obe'. ²⁹ Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': “Nnézkzelo' ba bena' xchino' zan yiz, na' nitó chi'i bi na' wži'a che xtižo'o, na' nitó chi'i bi na' gonno' to zila'do', bia gawlēna' lježa' ka'. ³⁰ Na'a, kate' belá' xkwide' chio' ni, na' ben ditjlbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'.” ³¹ Naž xabe' gože'-be', na' wnné': “Zi'na', le' zóalentzo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen. ³² Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be'.”

16

Žsaka' lebe Jesús che to benne' wen žin bi' nake' chawe'

¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa to benne' wen žin chie', benne' nzi' lo ne'e da' nape xane'. Bžingak benne' ka' žesbága'gake' benne' wen žin na' zia law xane'. Wnnégake' chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'. ² Naž xan yo'on' bliže' benne' wen žin chian', na' gože' le': “ŽBize da' ni ženla' kan žono'? Błoe'el neda' da' zej nak bian' žin beno', dan' biž yegá'n lo no'o da' naken chia'.” ³ Naž bezá' láže' benne' wen žin na', na' wnné': “ŽNakxkze gona'? Žebéj xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak gona' žin yixe', na' yedoe'ela' nnabla' no benne' bi da' gonnze' chia'. ⁴ Na'a nnezla' da' gona' nich kate' yebéj xana' neda' ga ni žona' žin, gonngak benne' ka' žin gona' lížgake'.” ⁵ Naž benne' wen žin na' bliže' benne' ka' zoa da' žbága'gake'

che xane', na' gože' benne' nežw: "¿Gáka'ze zbag'o che xana'?" ⁶ Le' wnné': "To gaywá' že'e ži'a set zbaga'a." Benne' wen žin blon' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbag'o. Wžé'e, na' bzoj yetó le'e yich da' nnan chi-yon že'e ži'a zbag'o." ⁷ Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné': "Cheze le', ¿gáka'ze zbag'o?" Le' wnné': "To gaywá' da'a zoa' stribe." Naž benne' wen žin na' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbag'o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan taplalj da'a zbag'o." ⁸ Gokbe'el xane' bsíne'le benne' wen žin chien', bennen' bi nake' chawe'. Ki naken, zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo da' ka' zóngake' la' légakze', ka zej nak benne' ka' želdálene' Dios tzen lo baní' chie'.

⁹ 'Neda' žapa' le'e: le ga'nlen benách ka' chawe', wkónlele žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, nich kate' žin ža wka'ne da' ki, gápegake' le'e ba la'ne lo latjen' da' zejli kanne.

¹⁰ 'No benne' zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. No benne' bi zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. ¹¹ Cha' len, cha' bi zkonlele binlo žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le yela' wnni'a da' naken li laže'? ¹² Cha' bi zkonlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le da' žala' gaken chek-le?

¹³ 'Nitó benne' wen žin bi gak gone' xchingak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yetóen', o gape' ba la'ne toen', na' wzóe' chela'ale yetóen'. Bi gak gonle xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežlyó nga.

¹⁴ Béngkele benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láže'gake'

yela' gape, che len ben dítgekle' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e zloé'ezele chawe' kwinle lawgak benách ka', san nnézkzele Dios da' yo'o lo yichj lázdo'le, dan' bi zle'el Dios chawe' da' zdan láže'gak benách ka'.

Da' bchi'le Moisés, na' da' bchi'le Dios

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' zejte ža wzóa Zwa. Naž katen' bla' Zwan', wzó law zze diža' kan gak cho'ogak benách ka' gan zнна bia' Dios, na' žon byengak yógo'te benách chó'ogake' ga na'.

¹⁷ 'La'kze žaken ki, gakže te che ya'abá, na' che yežlyó nga ka kwia yi' to díža'ze da' nyejwn le'e yich da' zнна Dios.

Da' zla'a laz benne' ka' nžag ná'gake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le, na' cha' wechág ná'lene' no'le yoble, gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' cha' no benne' byo wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', lezka' gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lásaro

¹⁹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a. Žakwe' laže' da' záka'le'en, na' tža tža žónteze' lni, na' že'j žáwgake' da' dzi'le'e. ²⁰ Lezka' wzóa to benne' yáche'do' ga na', benne' lie' Lásaro. Bennen' znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', na' do zentie' žie' we', na' ži'e ža yo'o che benne' wnni'a na'. ²¹ Žak laže' benne' yáche'don' gawe' da' bizjw ka' da' žéxjwgaken zan gan že'j žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nnita' beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yáche'don'. ²² Bžin ža

got benne' yáche'don', na' wbás che ya'abá ka' belchi'e le' nich chejzóalene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkáche'gake' le' lo yežw ba. ²³ Kate' ne zžáka'le'e bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zít'ole, na' zoalen Lásaron' le'. ²⁴ Naž wnnié' zižje, na' wnné': "Xe, Bran, beyache' laže'l neda'. Bseła' Lásaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zžáka'li'a lo yi' nga." ²⁵ Bran na' gože' le', na' wnné': "Zi'na', bejsá' laže' kan gok chio', kan góta'le'e yela' wnni'a chio' katen' wzó' nbano', san Lásaro ni, gok yela' yache' chie', na' na'a, žebél Lásaro nga, na' le' zžako'o ga na'. ²⁶ Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje láwe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto' ni. Che len benne' ka' nníta'gake' nga, cha' yénegekle' tégake' gan zoale le'e, bi gak tégake', na' lezka' benne' ka' nníta'gake' ga na' bi gak yídgage' kile." ²⁷ Naž bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': "Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', ²⁸ dan' zej nnita' gayo' benne' bicha'a ga na'. Besele'e nich chejzenle' légake' ka' nak da' žaken nga, nich bi yídgage' latje ga zžáka'li'a ni." ²⁹ Naž Bran na' gože' le', na' wnné': "Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žála' wzé nággake' diža' ka'." ³⁰ Beží'i bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', na' wnné': "Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yela' got, na' cheje' gan nníta'gake', na' yeyát láže'gake'." ³¹ Bran na' gože' le', na' wnné': "Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi chejlé'gake' la'kze no

benne' yebane' lo yela' got."

17

Žála' gon byenžo bi gonžo ga бага' no benne' doła'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'. ² Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgała' yene' to yej da' žot, na' chejžó'n kwine' lo nisdo', nich bi gone' ga бага' no benne' chia' doła'. ³ Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo' gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát laže'e, benít law chie'. ⁴ La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': "Žeyát laža'a" žála' yenít lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejle'žo che Benne' Cristo

⁵ Naž benne' wbás ka' che Xanžon' góžgake' Le', na' wnnágake': —Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶ Xanžon' gože' légake', na' wnné': —Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to binnedo' mostasa, gak ye'le yag zen ni: "Kwas ga ni, na' bejsóa lo nisdo'" na' gonen kan že'len.

Kan žála' gon no benne' nake' wen žin

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne' beže o zlapé', na' kate' yeyóž gone' xchin xane', žžéklele ye' xane' le', na' nne': "Da, wžé' ye'j gawo'?" ⁸ O'o. Ki yi'e le': "Bsí'ni'a da' gawa' neda'. Wžoa kwezo' wžío' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawo' le'." ⁹ Žyi'e benne' ndo'w chie' na': "Žóžkeno" dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki. ¹⁰ Lezka' gaken chele le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žála' nnale: "Nakto' wen žin

bi be záka'to', dan' bénzeto' da' žon byenen gonto'."

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹ Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusálén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea. ¹² Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi benne' zej de'e yižwé' leže zed-jchággake' Le', na' bgá'ngake' zí'to'le. ¹³ Zižje blížgake' Le', na' wnnágake'!

—Jesús, benne' wsedle, beyache' laže'l' neto'.

¹⁴ Kate' bl'e'el Jesusen' légake', gože' légake'!

—Le chej, chejloé'el kwinle lawgak bxo'z ka'.

Kate' ne zjake', beyággake' chawe'. ¹⁵ Naž to benne' ládjw'gake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnníe' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶ Bye'chwé', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Le': "Žó'xkeno'."

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyággake' chawe'? ¿Gaže zej nnita' yezika' benne' ka'? ¹⁸ ¿Bi zoa no benne' yedjká'n zene' Dios, san toze benne' zi'to' ni'?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné'!

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejli'o chia'.

Kan la' dan' z'na bia' Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgakle' Jesusen' batze la' dan' z'na bia' Dios, Le' bechebe', na' gože' légake'!

—Kan la' dan' z'na bia' Dios, bi naken to da' lé'elelen. ²¹ Bi gak no benne' nne': "Blan' nga" o nne': "Bžinen ga na'." Le wia nga. Z'na bia' Dios lo yichj lázdo'gak benách ka'.

²² Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—Žin ža kate' yénelele lé'elele ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi lé'elelen. ²³ La'gak benne' yé'gake' le'e: "Zoe' ga ni'" o nnágake': "Zoe' ga na'." Bi chejle ga na', na' bi gónlenle légake' tzen. ²⁴ Kan žak kate' žep yes, na' zza'nín' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵ Zga'ale kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a wzóagake' neda' chela'ale. ²⁶ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁷ Ža ni'te na' we'j bdáw'gake'. Bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gokte yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸ Lezka' goken ža na' katen' wzóa Lot. We'j bdáw'gake'. Gó'wgake', na' béte'gake'. Gózgake' yežlyó che chégake', na' bégake' yo'o che chégake'. ²⁹ Kate' bžin ža na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw be'xjw da' zzalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰ Lezka' gaken kate' žin ža la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹ 'Kate' žin ža na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on', bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Lezka' no benne' zoe' yixe' bi žala' yeyeje' liže'. ³² Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' xkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wnten', san bennen' wsane' yela' nban chie' ni'a chia' neda', gape chi'en'.

³⁴ 'Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha' žtasgak chope benne' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁵ Cha' chope no'le yelgote' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶ Cha' chope benne' góngake' žin yixe', toen' yechi'a-ne' latje chia',

na' yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷ Kate' béngykle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ki, wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, ¿gaz gak da' ki?

Jesusen' gože' légake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab ka' ga na'.

18

To no'le wzebe, na' benne' wechi'a laže'

¹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake' kan žon byenen wližtezžo Dios, na' bi gak chope láže'žo. ² Wnné':

—To yež wzóa to benne' wechi'a laže', na' bi zžebe' Dios, na' bi žape' no benne' ba la'ne. ³ La' yež na'ze wzóa to no'le wzebe, na' bžine' gan zoa benne' wechi'a lažen', na' wnné': "Bchi'a laže' che da' žon to benne', žone' chia' da' zia." ⁴ Scha bi gónele' bi da' gone' chie', san wdé na' wzá' laže'e, na' wnné': "La'kze bi zžeba' Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne, ⁵ san dan' zá'teze no'le wzebe ni, na' žon lele' neda', che len wchi'a laža'a da' žaken chie', nich bi yidteze' ga ni, na' nich bi tetle gon lele' neda'."

⁶ Naž Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen' wechi'a lažen', bennen' bi nake' chawe'. ⁷ ¿Bi wchi'a laže' Dios da' žak chegak benne' ka' wžekze' chie', benne' ka' žližgake' Le' dot ža dot yele? ¿Wžele' gáklene' légake'? ⁸ Žapa' le'e: la' wchi'a láže'tie' légake'. Kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, ¿wežel-la' benne' ka' žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo, na' benne' wechizjw

⁹ Bzaka' lebe Jesusen' kan nak chegak benne' ka' zlóé'ezegekle' chawe' kwíngake', na' zká'ngake' ka'ze yezika' benách ka'. ¹⁰ Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan nak lo zchil yodo' nich wližgake' Dios. To bennen' nake' benne' yodo' fariseo, na' yetóen' nake' benne' zchizjwe' benách ka' lo wliž yež zi'to'. ¹¹ Wzeze benne' yodo' fariseon', na' ki bliže' Dios, na' wnné': "Dios, žapa' Le': žóxkeno', dan' bi naka' ka' zej nak yezika' benne' ka', benne' zej nake' wbán, na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' ka' zka'n dítgake' yela' zchag na'. Lezka' bi naka' ka' benne' wechizjwn'. ¹² Neda' žona' wbás chope chi'i žak xono' ža weje, na' znežjwa' che yodo' to kwe' che chi kwe' che yógo'te da' žata' chia'." ¹³ Benne' wechizjwn' wzíe' zítote, na' bi bežogle' wchís lawe' nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e, na' wnné': "Dios, beyache' laže'l neda', benne' doła'."

¹⁴ Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyéj benne' wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe' law Dios, kege ka' benne' fariseon'. No benne' zka'n zen kwine', gon Dios ga yexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', gon Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e xkwíde'do' ka' (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Naž bžingak benne' byo ka' len no'le ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e xkwíde'do' ka' chégake' nich xoa na' Jesusen' légakbe'. Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' blé'egeklen', bdílegake' légake'. ¹⁶ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le we' xkwíde'do' ki latje yidgakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnézgakbe', dan' gata' latje chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwíde'do' ki gan znna bia' Dios. ¹⁷ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' znna bia' Dios, kan žon to xkwíde'do', bi cho'o bennen' gan znna bi'e.

To benne' dele'e yela' wnni'a chie' (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 To benne' wnná bia' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot chawe'. ĆBize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli' kanne chia'?

19 Jesusen' gože' le':

—ĆBiz chen' ži'o neda': "Dot chawe'?" Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. 20 Nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios le'e: Bi goño' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nño' che lježo' da' wen laže'.

Wdape xa xno'o ba la'ne.

21 Bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'.

22 Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete' yógo'te da' den chio', na' dan' si'o bnezjwn chegak benách yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da' benlen neda' tžen.

23 Kate' benle bennen' da' ni, gok nyache' laže'e, dan' dele'e yela' wnni'a chie'. 24 Kate' ble'el Jesusen' kan gok bennen' nyache' laže', wnné':

—Zédele'e gaken cho'ogak benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' gan zнна bia' Dios. 25 Gakže zede cho'o to benne' dele'e yela' wnni'a chie' gan zнна bia' Dios, ka te to bia zbiagak benne' ka' to lo nag yeche'.

26 Naž benne' ka' béngkele' da' ni wnnágake':

—ĆNožkze benne' gak yelé', cha'?

27 Jesusen' gože' légage':

—Dios gak gone' da' bi gak gongak benne' ka'.

28 Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto' yógo'te da' den cheto', na' žónlento' Le' tžen.

29 Naž Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o xa xne'e, o biche'

lježe' ka', o zo'le', o zi'ne' ka', dan' že' laže'e nna bia' Dios gáte'teze, 30 si'že bennen' da' ka' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za' gata' yela' nban da' zejli' kanne chie'.

Jesús zñne' da' yoble za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Jesusen' bchi'e benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', cheze, na' gože' légage':

—Le wia nga, zejžo lo yež Jerusalén, gan gak yógo'te da' nyejw le'e yich la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan žala' gak chia' neda', Benne' Golje' Benách. 32 Benne' Jerusalén ka' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', na' gon dítgekle' neda', na' wlíž zi'gake' neda', na' wžé'egake' neda' zene'. 33 Chíngake' neda', na' te na' gótgake' neda', na' kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

34 Bi wyejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' bi wnnéžgekle' bi da' zcháljlene' légage' chen, dan' naken da' bi na' gak chejní'igekle'.

Jesús žeyone' to benne' Jerikó, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Kate' za' žin Jesusen' lo yež Jerikó, zoa to benne' lo chole ga na'. Ži'e žoa'a nez, zñnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'. 36 Bennen' benle' želdé benne' zan ga na', na' wnnabe' bizen' žaken. 37 Benne' ka' góžgake' le':

—Jesús, benne' Nasaret, zdie' nga.

38 Naž benne' lo chołen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Jesús, ža'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

39 Benne' ka' zjake' law Jesusen' bdílegake' benne' lo chołen' nich kwi'e žize, san le' wnnié' zižježe, na' wnné':

—Ža'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

40 Naž wzé Jesusen' žize, zbeze', na' bsele'e to benne' chejliže'

benne' lo cholen' nich žine' lawe'. Kate' bžine' lawe', Jesusen' wnnable' le', ⁴¹ na' wnné':

—¿Bize žénelo' gona' chio'?

Benne' lo cholen' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴² Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawo'. Ba beyako' dan' žejl'i'o chia'.

⁴³ La' belé'etele', na' wyéjlene' Jesusen', zka'n zene' Dios. Lezka' yógo'te benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egagle' dan' goken, na' bka'n zéngake' Dios.

19

Jesús len Sakeo

¹ Naž wyoé'e Jesusen' lo yež Jerikó, zdie' lo yežen'. ² Wzóa to benne' lie' Sakeo ga na'. Nike' benne' blo ládjwgak benne' wechizjw ka', na' dele'e yela' wnni'a chie'. ³ Benne' ni žak laže'e le'ele' Jesusen', san bi wzáke'le' dan' zej nnita' benne' zan ga na', na' nake' benne' bi ntonne'. ⁴ Naž taría taría wnežwe' lawgak benne' zan ka', na' wžene' to lo yag nich gak le'ele' Jesusen', dan' žala' tie' ga na'. ⁵ Kate' bžin Jesusen' ga na', bchis lawe', na' bwie' gan žia Sakeon', na' gože' le':

—Zakeo, bedinne lo yagen', dan' žon byenen chejga'na' ližo' na'a.

⁶ Naž la' bedínnete Sakeon' lo yagen', na' lo yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'. ⁷ Kate' benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egagle' da' ni, wzó láwgake' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nlene' benne' dola'.

⁸ Naž wzé Sakeon', na' gože' Xanžon':

—Xan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnezjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetle' bchižjwa' benách ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹ Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla'yela' žeslá chegak benne' ka' nníta'gake' lo yo'o nga,

dan' lezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰ Bla'a neda', Benne' Golje' Benách, nich zedjdilja', na' yeslá' benne' ka' zej nnitle'.

Žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹ Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' légage' to da' bsaka' lebe', dan' za' žíngake' lo yež Jerusalén, na' žékgekle' za' la' dan' znna bia' Dios. ¹² Ki wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo ne'e yela' wnná bia', na' te na' yel'é'e laže'. ¹³ Kate' za' cheje' ga na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnezjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' légage': “Le chiljlen mežw ni kate' yela'ža'.”

¹⁴ Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egagle' le' chawe', bséla'gake' benne' wbás chégake' ka' gan cheje', nich nnágake': “Bi žénelto' nna bia' bennen' neto'.”

¹⁵ Naž benne' blon' wzí' lo ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsele'e to benne' chejliže' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo ná'gake' mežw ka', nich nnezle' balže mežw wdiljlenen' to toe'.

¹⁶ Kate' bžin benne' nežw ga na', wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yechí kwe' ka'.”

¹⁷ Xanen' gože' le': “Chawe' beno'. Nako' benne' wen žin chawe'. Dan' binlo bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo no'o, na'a gona' ga nna bi'o chi yež ka'.”

¹⁸ Naž yetó benne' wen žin bžine' ga na', na' wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka'.” ¹⁹ Xanen' gože' le': “Nna bi'o gayo' yež ka'.” ²⁰ Naž yetóe' bžine' ga na', na' wnné':

“Xan, ni de to kwe' mežw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an.

²¹ Ki bena' dan' bžeba' le', dan' nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezi'o da' bi bdixjo', na' zlapo' gan bi gozo'.” ²² Naž xanen' gože' le': “Nako' benne'

wen žin bi nake' chawe'. Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezi'a da' bi bdixjwa', na' zlapa' gan bi goza'. ²³ Na'a, ¿biz chen' bi bejló'o mežw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?" ²⁴ Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo ne'e, na' le wnezjwn che bennen' bezi'e chi kwe' mežwn'." ²⁵ Naž góžgake' le': "Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' mežw." ²⁶ Naž bechebe xángake', na' wnné': "Žapa' le'e: no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷ Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egagle' neda' chawe', na' bi gónegekle' nna bi'a légake', le chejxi'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga."

Žo'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Kate' beyóž bchalj Jesusen', be-yoé'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹ Kate' bžingake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bsela' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰ na' gože' légake':

—Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wnežw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na' kwie'-ba'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "¿Biz chen' žsežle-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'. ³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake':

—¿Biz chen' žsežle búrrodon'?

³⁴ Beží'igake', na' wnnágake':

—Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba bxóagake' laže' chelá'a ka' chégake' xkože' búrrodon', bžíagake' Jesusen' xkóže'ba' law laže' ka'. ³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba bžingake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' zónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó lawgake' znnégake' žižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egagle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágake':

—jGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláz Xanžo Dios! jZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj láždo'žol! jGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' ladjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken žižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' blé'elen', wžeže' chen. ⁴² Wnné':

—Žak laža'a nnézlele na'a ža da' gak gonon ga ga'n ži yichj láždo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lé'elelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele kate' benne' ka' bi zlé'egagle' le'e chawe', kwékgake' to ze'e kwe'j kože' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdile. ⁴⁴ Wchínnjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nníta'gake' yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókbe'elele ža bla' Dios bedjwie' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Naž Jesusen' wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nníta'gake' gan nak la' li'a yodon'.

⁴⁶ Gože' légake':

—Nyejw le'e yich la'y da' znnan: “Liža' naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios” san le'e ba benlen ka to yo'o chegak benne' wbán ka'.

⁴⁷ Tža tža Jesusen' bsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bxož wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'.

⁴⁸ Bi bžélgekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiže'e dot láže'gake'.

20

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ To ža, kate' Jesusen' ne žsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bxož wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžíngake' gan zoe', ² na' góžgake' Le':

—Wnná neto'. ¿Bize yela' wnná bia' žónleno' da' ki? ¿Nožkze benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Le yež'i'i, na' nnale. ⁴ ¿Nož benne' bsele'e Zwa nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios, cha' to benne'?

⁵ Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biz chen' bi wyejle'le chie'?”

⁶ Cha' ye'žo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žékgekle' Zwan' bchalje' lo wláz Dios.

⁷ Naž beží'igake', na' wnnágake':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Zwan'.

⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónlena' da' ki.

Benne' wen žin ka', benne' bi zej nake' chawe'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Naž la' wzó lawte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha. ¹⁰ Kate' bžin ža chíb'gake' da' zžia lba uba ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich si'e da' žeyala' chie', san benne' wen žin ka' bég'gake' le' zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹ Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' lezka' bég'gake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹² Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nníta'gake', na' lezka' bžíagake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³ 'Naž xan yežlyón' wzá' láže'e, na' wnné': “¿Nakxkze gona? Sela'a zi'nkza', bi' byodon' nži'ila', gan nníta'gake'. Katen' lé'egekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne.”

¹⁴ San katen' benne' wen žin ka' blé'egekle'-be', bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake': “Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeyala' chebe' gaken chežo.” ¹⁵ Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' bétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Na'a, ¿nakxkze gon xan yežlyón' chégake'? ¹⁶ Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' bég'gekle' da' ni, wnnágake':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷ Naž Jesusen' bwie' légake', na' wnné':

—¿Bize žsedle dan' nyejw le'e yich la'y? Znnan:

Yej da' belká'n benne' wen yo'o ka' ka'ze,

na'a naken yej blo skin ze'e.

¹⁸ No benne' biže' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbaga' yej na' le', wzojzen le'.

Kan nak da' zchíjwgage' lo wlá
*benne' Sé*sar

(Mt. 21:45-46; 22:15-22;
Mr. 12:12-17)

¹⁹ La' ža na'ze, bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', gónegekle' góxwgage' Jesusen', dan' žákbe'egekle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébegake' benne' zan ka' nníta'gage' ga na'. ²⁰ Bwíatezgage' Jesusen', na' bséla'gage' benne' ka' nich kwéjgage' Le' diža', benne' ka' wloé'el kwíngage' ka' benne' chawe' ka', nich góngage' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdégake' Le' lo na' bennen' znná bi'e légage'. ²¹ Nich góngage' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, nnezlto' znnó' da' li, na' žsedlo' da' li, na' bi zchí'a lažo'o kan nak da' zloé'ezele kwíngak benne' ka', san kan žsedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. ²² Bloé'el neto'. ¿Žon byenen chíjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma znná bi'e, o bi chíjwton'?

²³ Žákbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngage' chie', na' gože' légage':

—¿Biz chen' zbejle neda' diža'?

²⁴ Le wloé'el neda' to mežw da' zdate. ¿Nož benne' da' lawe' le'e da' ni, na' nož benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légage':

—Le wnezjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

²⁶ Bi gok góngage' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gage' Le' žia lawgak benne' zan ka', na'

bebángekle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gage' žize.

Kan gak chegak benne' ka' yebángage' lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Naž blá'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', ²⁸ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' chežo da' znnan: “Cha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' cha' bi zoa nitó xkwide' chie', naž bi' biche'e žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' bíche'be', bennen' ba gote'.”

²⁹ Wnníta'gak gaže xkwide' byo zej nakbe' bíche'be'. Xkwide' nežwn' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'.

³⁰ Naž xkwide' bežope bchag ná'lenbe' no'len', na' ležka' got xkwiden', bi wzóa xkwide' chebe'.

³¹ Naž xkwide' beyonne bchag ná'lenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'. Gótgakbe', bi wzóa xkwide' chégakbe'. ³² Kate' ze lawte, ležka' got no'len'. ³³ Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', žnolbe' gak no'len' chebe', dan' bchag ná'gakbe' gážtebe' len no'len'?

³⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Žchag na'gak benách ka' nníta'gage' ža ni zoažo na'a, na' znéjwgage' zí'ngake' ka' nich wchág ná'gakbe'.

³⁵ Na'a, benne' ka' nákgake' zi yebángage' lo yela' got, na' chejnníta'gage' yežlyó da' gatan', bi góngage' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gage'.

³⁶ Ki gaken, dan' biž gatgak benne' ka' yebángage' lo yela' got, san gágkake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gágkake' zi'nkze Dios.

³⁷ Cha' yebangak benne' gat ka', bloé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj Xanžon', na' wnné' nake' Dios

che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob. ³⁸ Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake' nbángake', dan' zej nnita' nbangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž bałe benne' yodo' wsedle ka' bechébegake', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, cháwe'do' wnnó'.

⁴⁰ Biž bežóggekle' bi da' nnábgekle' Le'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Biž chen' znnágake': "Benne' Criston' nake' zi'n Dabí"? ⁴² Dabí na'kze bchalje' da' nyejw le'e yich la'y gan zej nyejw salmo ka', da' znnan:

Ẃanžo Dios gože' Ẃana':

"Wžé' kwita' li ža,

⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak benne' ka' lawo', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'."

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak Benne' Criston' Ẃane'. ¿Nakxkze naken, znnale le'e nake' zi'ne'?

Jesús žesbage'e benne' yodo' wse-dle ka' žia

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', ne zze nággake' che Jesusen', Le' gože' benne' wse-dle chie' ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo' wsedle ka', dan' žaz láže'gake' želdé' zej nakwe' laže' tonn, na' žénegekle' wliž zengak benách ka' légake' gan nak lawe' ya'a, na' lezka' žaz láže'gake' želbi'e latje blo gan zdóbgake' nich yéngkekle' xtiža' Dios, na' gan že'j žáwgake' tzen. ⁴⁷ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake' žližgake' Dios scha. Benne' ki, Dios gon ži'že' légake'.

21

Mežw da' bde to no'le yache' law Dios

(Mr. 12:41-44)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bwie', na' ble'ele' benne' ka' de yela' wnni'a chégake', žgó'ogake' mežw lo kak che yodo'. ² Lezka' ble'ele' to no'le yache' wzebe, na' wloé'e chope mežw lasdo', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naž wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, da' zenže wló'o no'le yache' wzebe ni ka da' wlo'ogak yezika' benne' ka', benne' žgó'ogake' mežw lo kaken'. ⁴ Yógo'tegake', ka da' nga'nze chégake', wló'ogake' mežw che yodo', san no'le ni, lo yela' yache' chie', wloé'e dot da' nape', da' žala' gawlen'.

Znna Jesús wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' kan nak che yodo' na', kan naken xtando', na' kan zej naken yej ka' da' zej naken zenle'e, na' yezika' da' ka' zej naken xtan. Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

⁶ —Žlé'elele yógo'te da' ki, san žin ža katen' biž ga'n nitó yej ki law lježen, dan' wchinnjgak benách ka' yodo' nga.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Naž wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, žbatze gak da' ki? ¿Biže gak bian' katen' za' gaken ki?

⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle, nich bi gon láže'l no benne' le'e, dan' la'gak benne' zan, benne' ka' wzóa lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake': "Ba zoažo ža ze lawte ža ka'." Neda' žapa' le'e: bi gónlenle légake' tzen. ⁹ Kate'

yénlele žak wdíle, na' želží'i benách ka' chegak benne' yolawe' ka', bi žébele, dan' žon byenen gaggak da' ki zga'ale, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Tíle to yež len yetó yež, na' benách ka' gan zoa to benne' zna bi'e tíl-lengake' benách ka' gan zoa yetó benne' zna bi'e. ¹¹ Naž xo'le'e law yežlyó nga, na' nize na'ze gak wbin, na' gáta'le'e yižwé' ka'. La' lawgak da' ka' ya'abá, da' góngaken ga žébegak benách ka', na' da' ka' gak biá'gaken.

¹² 'Zga'ale kate' za' gak da' ki, góxwgak benne' ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e gan zdóbake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Ki góngake' nich wžía yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž ya. Wché'gake' le'e lawgak benne' wnná bia' ka', na' lawgak benne' blo ka', dan' žónlenle neda' tzen. ¹³ Ki gaken chele nich gata' latje wchalje ka' nak chia' neda'. ¹⁴ Le gon choch láže'le, na' bi kwek yichje zga'ale nakx nnale chezle, ¹⁵ dan' gonna' neda' chele diža' da' wží'ile, na' lezka' yela' žejni'il, nich bi gak benne' ka', benne' bi lé'egkle' le'e chawe', wzégake' le'e žize, na' bi gak bi da' nnégake' che xtiža'le. ¹⁶ Naž xakzle ka', na' benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle ka', wdégake' le'e lo na'gak benne' ka', na' gótgake' bálele. ¹⁷ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, ¹⁸ san bi nítl nító yicha' yichje. ¹⁹ Cha' soale choch, gata' yela' nban da' zejlí kanne chele.

²⁰ 'Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo wdíle zej ngo'e le'je yež Jerusalén, nnézlele ba bžin ža kwia yi' yežen'. ²¹ Naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjake', na' chjake' lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nníta'gake' lo yežen' žala' žójgake' ga na', na' benne' ka' nníta'gake' wen yiže', bi žala' yeyéjgake' yežen'.

²² Kate' ža ka' Dios wsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen', na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y kan žala' gaken chégake'. ²³ Katen' žin ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' zej noe'e xkwide' lé'egake', na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake' bi'do' že'n ka', dan' sáka'le'egak benách ka' nníta'gake' ga na', dan' Dios wsaka' zi'že' benne' ka'. ²⁴ Gatgak benne' zan lo wdílen', na' wché'gake' bale' zej nžeje' gan žingake' dot yežlyó nga, na' benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež Jerusalén nga na' zejte za'a ža chégake'.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yelá' Cristo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Gaggak da' ka' gak biá'gaken lo wbíž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyó nga gak žej láže'gak benách ka', na' žébele'egake', dan' yéngkle' chi'i zižje che nísdo', dan' tale'e nisen'. ²⁶ Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gágaken yežlyó nga, na' dan' xizgak da' zej nla' ya'abá. ²⁷ Naž lé'egkle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' bani' chia'. ²⁸ Kate' so law gaggak da' ki, le gon choch kwinle, na' le wia ža'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

²⁹ Jesusen' gože' légake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bíte'teze yag yoble.

³⁰ Kate' zlé'elele žiagak ni'a ne'n že'ndo', na' nnézkzelele ba zžin byo' wbá ka'. ³¹ Lézka'kze, kate' lé'elele ba žaggak da' ki, nnézlele za' žin ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga.

³² 'Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakké yógo'te da' ki. ³³ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san

xtíža'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan znnan.

³⁴ 'Le gape chi'i kwinle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen lo yichj lázdo'le, dan' naken yela' wawle'e, na' yela' zzožle, na' yela' že' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedó láže'le, ³⁵ na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nníta'gake' dot yežlyó nga. ³⁶ Che len, le soa ban laže', na' le wcháljenteze Dios, nich gak yelale lo da' žala' gaken, na' nich bi yedoé'elele katen' la'le le'e lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³⁷ Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsdle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. ³⁸ Yógo'te benách ka' bžingake' zzile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé nággake' xtiže'e.

22

Benne' yodo' ka' žon xtiža'gake' nakze gótgake' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' za' gak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lnin' nzin' Pasko', ² naž bdozgak bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka'. Ben xtiža'gake' nakze gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gekle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

³ Naž da' xiwe' yjénlenen Judas tzen. Judas na' lezka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bseła' Jesusen', ⁴ Wyéj Judas na', na' bejcháljlene' bxož wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakze gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ⁵ Bebégekle benne' yodo' ka', na' bchebe láže'gake' wnéjzwgake' le' mežw. ⁶ Bchebe laže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-26)

⁷ Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen' žala' gótgake' zila'do' ka', bia ka' žáwgake' xche' Lni Pasko'. ⁸ Jesusen' bsele'e Bedw len Zwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsí'ni'a da' gawžo xche' Lni Pasko'.

⁹ Góžgake' le':

—¿Gaz žénelo' chejkwezton'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež nga, žoj to benne' yedjchage' le'e, noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga žintele yo'o gan choe'e. ¹¹ Le ye' xan yo'on': "Benne' wsedle ži'e le': ¿Gaze zoa yo'o zen na' gan gáwlēna' benne' wsedle chia' ka' xche' Lni Pasko'?" ¹² Naž wlo'e'le' le'e to yo'o zen da' zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsí'ni'a dan' gawžon ga na'.

¹³ Naž jake', na' bejxáka'gake' kan ba gož Jesusen' légake', na' belsí'ni'e da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

¹⁴ Kate' gole ža na', wžé' Jesusen' gan gáwgake', na' wbás chie' ka' wžé'lengake' Le' tzen. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Gok láže'li'a gáwlēna' le'e tzen xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'. ¹⁶ Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže ža gak da' zloé'ezele xche' ni, da' gaken gan zña bia' Dios.

¹⁷ Bexw Jesusen' to zíga'do', na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Naž gože' légake':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen, ¹⁸ dan' žapa' le'e: biž ye'ja' xis uba kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

¹⁹ Naž bexwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Wdé na' bzožjen', na' bi'en che chégake', na' wnné':

—Da' ni naken beła' žen chia' da' zdian' lo wlawle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le neda'.

²⁰ Kate' beyóž bdáwgaken', lezka' bchalje' che ziga'don', na' wnné':

—Ziga'do' ni zloe'elen kan nak diža' kob da' zka'n chawen', na' žen chia' žon chochen, žen na' laljen ni'a chele.

²¹ 'Na'a, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka' že'j žáwlene' neda' tzen. ²² Da' li cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, na' gak chia' kan nyejw le'e yich la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda'.

²³ Naž wzó láwgake' znnábgekle' Le' to weje to weje', na' wnnágake':

—¿Nolton'?

Znnábgekle' nólgekle' gake' benne' blo

²⁴ Naž wnnábgekle' la' légakze' nólgekle' gake' benne' blo.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—Benne' ka' zнна biá'gake' yežlyó nga znnágake' žon cháwe'gake' benách ka', san žkóngekle' žin yela' wnná bia' chégake' nich gak chégakkze' da' chawe', ²⁶ san le'e bi žala' gonle ki. No benne' nake' blo ládjwle le'e žala' gake' ka to benne' nakže' gažjw, na' bennen' zнна bi'e žala' gake' ka benne' ndo'w chegak lježe' ka'. ²⁷ ¿Nož benne' nakže' blo, bennen' že'j žawe', o bennen' zžie' yela' waw? ¿Kege bennen' že'j žawe' nakže' blo? Neda' zóalena' le'e ka to benne' zžie' yela' waw.

²⁸ 'Le'e wzóalenkzele neda' katen' gokgak da' ka' chia', da' ka' wzí' biá'gaken neda'. ²⁹ Che len wdía' lo na'le to gan nna bia'le, kan ben Xa', bdie' lo na'a gan nna bi'a neda'. ³⁰ Ki gona' nich gak kwe'le gan ye'j gáwlenle neda' tzen gan nna bi'a, na' kwe'le latje chekzle gan wchi'a láže'le chežinno kwe' benne' ka' zej nake' za'só Israel.

Zнна Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le' (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—Smon, Smon. Bwia nga. Ba wnnáb da' xiwe' cho'ole le'e lo nan', nich wchi'x lažen' le'e kan žon to benne' žsoe' zoa' stribe, ³² san ba bliža' Dios, na' wnnabla' Le' gáklene' le', nich bi yeyóž yedó yela' žejlé' chio'. Naž, katen' yeyako' chia', ben choch lježo' ka'.

³³ Bedon' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sá'lena' Le', kégeze liž ya, san lezka' ga gátlentia' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale kate' kweže' leko' na'a, le' nno' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

Da' ben Jesús katen' za' gótgake' Le'

³⁵ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Kate' bsela'a le'e, na' bi bia'le yixjw yet, na' kege bzod mežw, na' kege chope kwe' zel-le, ¿biže byážjelele?

Légake' wnnágake':

—Bi be byážjelto'.

³⁶ Naž gože' légake':

—Na'a, no benne' de yixjw yet chie' žala' we'en, na' lezka' žala' gon no benne' de bzod mežw chie', na' no benne' bi de ya ntoche' chie' žala' gote'e laže' žxoa yene', na' ga'we' to ya ntoche'. ³⁷ Žapa' le'e: žon byenen gak chia' kan nyejw le'e yich la'y, da' znnan: “Béngake' chie' kan žóngake' chegak benne' wen da' zinnj ka'.” Ki gaken, na' gak yógo'te da' zej nyejwn le'e yichen' kan žala' gaken chia'.

³⁸ Naž légake' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya ntoche' ka'. Le' gože' légake':

—Ná'teze.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Naž bžoj Jesusen', na' kan žonkze' wyeje' law Ya'a Yag Olibo, na' benne' wsedle chie' ka' bėnlengake' Le' tzen. ⁴⁰ Katen' bžingake' ga na', Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

⁴¹ Naž Jesusen' wzé'e gan nníta'gake', na' wdíe' yelate' na'le ka to ga žin to yej da' žsežon, gan bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. ⁴² Wnné':

—Xe, cha' žénelo', bkwas len neda' dan' žála' saka'a, san kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

⁴³ Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. ⁴⁴ Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže'e bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' zžonten lo yo.

⁴⁵ Kate' beyož bcháljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bedjxake'e légake' ztásgake' lo yela' nyache' laže' chégake'. ⁴⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—žztasle? Le chas, na' le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžintegak benne' zan ga na', na' Judas žónlene' légake' tzen. Judas na' nbáblene' benne' chežinno wsedle ka' che Jesusen', na' zeje' lawgak benne' zan ka'. Wbige'e gan zoa Jesusen' nich wchág lawe' Le'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Judas, žzchag lawo' neda', Benne' Golje' Benách, nich wdío' neda'?

⁴⁹ Kate' benne' ka' nníta'lengake' Jesusen' blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, žwyíngakto'-ne' ya ntoche'?

⁵⁰ To benne' wsedle che Jesusen' bene' we' nag benne' wen žin che bxož blo. Bžixe' nage' li ža.

⁵¹ Jesusen' wnné':

—Ná'teze.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na', na' beyonen'. ⁵² Naž gože'

bxož wnná bia' ka', na' benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—žZa'le, na' nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle kate' zzenle benne' wbán ka'? ⁵³ Tža tža wzóalengkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be benle chia', san na'a wzáke'le dan' nak ža nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Naž benne' ka' bəxwgake' Jesusen', na' belchi'e Le' liž bxož blo. Bedw wnawe' Jesusen' zi'to' zi'to'le. ⁵⁵ Kate' ni'a na' bxož blon' ba bžéngake' yi' la' lí'ale liž bxož blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon' wžé'lene' légake' tzen. ⁵⁶ Kate' to xkwide' no'le wen žin blé'elbe' Bedon', že'ze' žoa'a yin', bwíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tzen.

⁵⁷ Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbi'a bennen'.

⁵⁸ Yextido' yetó benne' blé'ele' Bedon', na' wnné':

—Le' žónleno' benne' ka' tzen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

⁵⁹ Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tzen, dan' nake' benne' Galilea.

⁶⁰ Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biz chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni, la' wžéžete leko'. ⁶¹ Naž byechj Xanžon', na' bwie' Bedon'. Bejsá' laže' Bedon' da' wnná Xanžon', kan gože' le': "Zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' yeži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'." ⁶² Naž Bedon' bežoje' na'le, na' wžéžteke' gže'te.

Žon díjtjgkele' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Benne' ka', benne' wžéngake' Jesusen', ben díjtjgkele' Le', na'

bdíngake' Le'. ⁶⁴ Naž bséjwgake' law Jesusen', na' belgape'e lawe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Wnnéya'a. ěNož bennen' wdape'e Le'?

⁶⁵ Da' zan da' wnnégake' chie', na' belsaka' zi'e Le'.

Zžin Jesús lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Kate' za' ža'ní' ža na', bdogak benne' gole ka' len bħoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wse-dle ka'. Belchi'e Jesusen' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnábgekle' Le', ⁶⁷ na' wnnágake':

—Wnná neto'. ěNako' le' Benne' Criston'?

Jesusen' gože' légake':

—Cha' yapa' le'e naka' Benne' Criston', bi chejle'le chia', ⁶⁸ na' cha' bi da' nnabla' le'e, bi be yeži'ile, na' bi wsanle neda'. ⁶⁹ Na'a so lawa' neda', Benne' Golje' Benách, kwi'a kwit li ža che Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia'.

⁷⁰ Wnnábgekle' Le' yógo'tegake', na' wnnágake':

—ěNakkzo' le' Zi'n Dios?

Le' gože' légake':

—Da' likze znnale.

⁷¹ Naž wnnágake':

—ěNožže žiážjelžo benne' wlo'e'ele' zia da' nbage'e Le'? La' žo'oze ba benlžo wnnie' che Dios.

23

Zžin Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Naž belzó ža' yógo'te benne' zan ka', na' belchi'e Jesusen' law Pilato.

² Naž wzó lawgake' žesbága'gake' Le' zia, na' wnnágake':

—Benne' ni, blé'elto' da' zia da' žone'. Žone' ga zži'igak benách wláž cheto' ka' chegak benne' yolawe' ka', na' žsejwe' xnezgak benne' ka' žízjwgake' da' zchizjw benne'

Sésar, na' zinne' lekze' nake' Benne' Criston', benne' žala' nna bi'e.

³ Naž Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—ěNako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' likze znnó'.

⁴ Naž Pilaton' gože' bħoz wnná bia' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi be zžel-la' da' zia da' nbaga' benne' ni.

⁵ Naž ben chóchgake' xtíža'gake', na' wnnágake':

—Žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, na' žsedle' benách ka' do zente gan nbab Judea. Wzó lawe' bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka' žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

⁶ Kate' benle Pilato da' ni, zcháljgake' che gan nbab Galilea, wnnable' légake' cha' nbab Jesusen' Galilea. ⁷ Katen' wnnezle' nbab Jesusen' gan znná bia' Herodes, bsele'e Le' law Herodes na', dan' lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'.

⁸ Kate' Herodes na' blé'ele' Jesusen', bebele', dan' ba gok scha žénele' le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan

nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele' to yela' wak da' gone'. ⁹ Herodes na'

wnnable' Jesusen' da' zan, san Le' bi be bechebe'. ¹⁰ Lezka' zej nníta'

bħoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka' ga na', na' besbága'gake'

Jesusen' zia. ¹¹ Naž Herodes na' len benne' chie' ka', benne' žjake' lo

wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na' nich gon dítjgake' Le', bwákwgake'

Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw to benne' wnná bia', na' da' yoble

belchi'e Le' law Pilaton'. ¹² Kate' ža na' Pilaton', na' Herodes na'

benníta'gake' chawe', dan' zga'ale bi blé'egekle' ljéžgake' chawe' toe'

yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³ Naž Pilato btobe' bꞑoz wnná bia' ka' len benne' blo ka', na' benne' yež ka', ¹⁴ na' gože' légake'.

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' znnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' zia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'. ¹⁵ Kate' bseła'a-ne' law Herodes, bi be zia bžel-le' da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'. ¹⁶ Na'a wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

¹⁷ Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate' žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'. ¹⁸ Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake'.

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

¹⁹ Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'. ²⁰ Pilaton' bcháljlene' légake' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen', ²¹ san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake'.

—jBde'e le'e yag kroze! jBde'e le'e yag kroze!

²² Naž Pilaton' gože' légake' da' chonne chi'i, na' wnné':

—¿Bižkze da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e zia gate'. Wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

²³ Zížježe wnnégake', na' wnnábgake' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' wžéžeya'agak benne' ka' len bꞑoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'. ²⁴ Naž Pilaton' bchoge' che Jesusen' gak chie' kan znnábgake'. ²⁵ Bsane' bennen' wnnábgake' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32;
Jn. 19:17-27)

²⁶ Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, béxwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zezé'e yixe', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷ Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', zejnąwgake' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'. ²⁸ Naž byechj Jesusen', na' bwie' légake', na' gože' légake':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwéžele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak zi'nle ka', ²⁹ dan' žin ža nnágake': "Ba nez zen naken chegak no'le wbiž ka', na' chegak no'le ka' bi zej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'." ³⁰ Naž benách ka' so lawgake' yé'gake' ya'a sibe ka', na' nnágake': "Le yedjbaga' neto'" na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': "Le wkache' neto'." ³¹ Cha' ki žóngake' chia' neda', naka' ka to yag nban, žnakxkze góngake' chele le'e, nakle ka yag biž ka'?

³² Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' légake' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³ Kate' bžíngake' law Ya'a Kalabera, da' znnan len diža' xiža': "Ya'a Žit Yichjžo" bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle. ³⁴ Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benít law chégake', dan' bi nnézgekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' nníta'gake' ga na', belé'egekle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebégake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiágakze', ben díťjgekle'

Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žála' yeslá kwine' cha' nake' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

³⁶ Lezka' benne' ka' žjake' lo wdile ben díjgekle' Jesusen'. Wbíga'gake' gan zoe', na' byé'jgake' Le' nop zichj,

³⁷ na' wnnágake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Lezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichje Jesusen', da' nyejwn len diža' griego, na' len diža' latín, na' len diža' hebreo, dan' znnan: "Benne' znná bi'e benách judío ka'."

³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliž ditje' Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston', beslá kwino', na' lezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdile' lježen', na' wnné':

—ŽBi zžebo' Dios? Lezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li žo'o, da' žála'kze gaken chežo zžáka'žo, kan žála' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóaleno' neda' latje xtan chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbíž, bechól dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne.

⁴⁵ Bechól lo wbíž, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xe, ždia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyóž wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile blé'ele' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiagakze', katen' blé'egekle' dan' goken, beyéjgake' lo yež, želgapa' lchó'gake' dan' že' zédgekle'.

⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej nónbi'e Jesusen', len no'le ka' bénlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egekle' dan' goken.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Lezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'. Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ka'. ⁵¹ Bi bénlène' tzen benne' ka' belchoge' che Jesusen' gate', dan' zbezke Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyo'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchele' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake' le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'. ⁵⁴ Ža na' nak ža zkwéžgake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Lezka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egekle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'. ⁵⁶ Kate' beyéjgake' lo yo'o, bkwéžgake' nežw da' zla' zix, na' set da' zla' zix. Naž beží' láže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan znná xtiža' Dios.

24

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' bžin ža nežw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yežw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' zla' zix, da' ka' bkwéžgaken', na' yebale no'le ka' zónlengake' lęgake'

tzen. ² Katen' bžíngake' ga na', bejxáka'gake' ba nga'a yej na' dan' bžíagake' gan zó'ogake' lo yeżw ba chien'. ³ Kate' belyoé'e lo yeżw ban', bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'. ⁴ Kate' ne zżébegake' ni'a che da' żaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laże' da' żepen yes baní', na' wzégake' gan nníta'gak no'le ka'. ⁵ Naż bżébżegake', na' bzexjw yichjgake' zwiagake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góżgake' légake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' żeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'? ⁶ Biż yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laże' dan' gożkze' le'e katen' wzóe' gan nbab Galilea. ⁷ Wnné': "Żon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' doła' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža."

⁸ Naż bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen', ⁹ na' bezá'gake' żoa'a yeżw ban', na' bejzéngkle' benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken. ¹⁰ No'le ka' bejzéngkle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Zwan, na' Lia, xna' Jakob, na' yebale no'le ka', no'le bénlengake' légake' tzen. ¹¹ Benne' wbás ka' gógkekle' nżix xtiża'gake', na' bi bejlé'gake' chégake'.

¹² Naż la' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyeje' żoa'a yeżw ban'. Katen' bwie' lo yeżw ban', blé'ele' láže'ze zej nnitan' ga na', na' naż beyeje' liże' żebanle' kan nak dan' goken.

*Da' gok lo nez da' zżinten lo yeż Emaús
(Mr. 16:12-13)*

¹³ La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zżinten lo yeż Emaús, da' žen' ka chope hora żezá'gake' yeż Jerusalén. ¹⁴ Lo nezen' zcháljgake' che dan' goken. ¹⁵ Kate' ne zcháljgake' la' légakze', bżinkze' Jesusen' ga na', na' zéjlene'

légake' tzen. ¹⁶ Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zchole yej lágwage'. ¹⁷ Naż Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen' zchaljle la' lé'ezele yo'ole nez? ¿Biz chen' żak nyache' láže'le?

¹⁸ Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—¿Nako' benne' zi'to' lo yeż Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

¹⁹ Naż Jesusen' gože' légake':

—¿Biz en' goken?

Góżgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela' wak zen bene' żin, na' bchalje' law Dios, na' lawgak yógo'te benách. ²⁰ Bxoz wnná bia' ka' len benne' wnná bia' cheto' ka' bdégake' Le', na' bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ²¹ Neto' gok láže'to' gake' bennen' žala' yeslé' benách Israel ka' lo na'gak benne' Roma ka', san na'a ba gok chonne ža kate' gokgak da' ka'. ²² Lezka', bale no'le ka', no'le wnníta'gake' ladjwto', bégake' ga wżé' zedlto'. Jake' żoa'a yeżw ba chien' kate' bla' wbiż na'a ža, ²³ na' katen' bi blé'egekle' Le', na' beyéjgake', na' góżgake' neto' blé'egekle' wbás che ya'abá ka', wbás ka' góżgake' légake' zoa Jesusen' nbane'. ²⁴ Naż bale benne' ljeżto' ka' jake' żoa'a yeżw ban', na' bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

²⁵ Naż Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi żejní'il ka'. Nziżje yichj lázdo'le nich bi gak chejlé'le yógo'te da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ²⁶ ¿Bi ben byenen saka' Benne' Criston' da' ki, na' choe'e gan gake' benne' blo?

²⁷ Naż wzó law Jesusen' zloe'ele' légake' yógo'te da' żsedle kan nak chie' da' zej nyejwn le'e yich la'y,

kate' wzó ław da' bchalj Moisés, na' zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz Dios.

²⁸ Katen' bžínigake' lo yeždo' gan zjake', na' ben Jesusen' kan žon to benne' zejže' zi'to'. ²⁹ Ben byéngake' gá'nłene' légake', na' wnnágake':

—Bga'nlen neto', dan' za' gale na'a, na' ba žale.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na' bgá'nłene' légake'. ³⁰ Kate' Jesusen' ne že'j žáwłene' légake', beḡwe' yet xtil, na' gože' Dios: “Žóḡkeno’.” Naž bzožjen', na' bnezjwen' chégake'. ³¹ Ła' na'ze bnitle dan' bcholen yej lágwage', na' beyónbia'gake' Jesusen', na' Łe' benitle' lágwage'. ³² Naž góžgake' lježgake' toe' yetóe':

—Beyála'tekze lázdo'žo katen' bcháljłene' žo'o lo nez, na' katen' bzejni'ile' žo'o da' nyejwn le'e yich la'y.

³³ Ła' na'ze belzó že'e, na' beyégake' lo yež Jerusalén, na' bejḡáka'gake' zej ndobe benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen len benne' ka' nníta'lengake' légake'. ³⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—jBa bebankze ḡanžon'! jBla' ławe', na' Smon błe'ele' Łe'!

³⁵ Naž benne' chope' ka' bzéngkle' légake' dan' goken chégake' lo nezen', na' kan beyónbia'gake' Jesusen' katen' bzožje' yet xtilen'.

Benne' wsedle ka' che Jesús želé'egkle' Łe'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Kate' ne zcháljgake' kan zej nak da' ki, Jesusen' la' bedjsoatie' gachje lágwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

³⁷ Naž bžébégake' dan' žékgekle' zlé'egkle' to bxin. ³⁸ Jesusen' gože' légake':

—žBiz chen' že' zédlele? žBiz chen' zza' láže'le da' ki? ³⁹ Le wia ni'a na'a.

Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia neda', dan' to bxin bi dan' belá', na' bi yo'on žit kan zlé'ekzelele naken chia' neda'.

⁴⁰ Kate' ne zchalje' da' ni, błoe'ele' légake' ni'a ne'e. ⁴¹ Ło yela' žebél chégake' bi bejlé'gake', na' bebángkle'. Che len Jesusen' gože' légake':

—žDe da' gawa'?

⁴² Naž bnézwgake' Łe' láte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'. ⁴³ Jesusen' wzí'en, na' bdawen' lágwage'. ⁴⁴ Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožka' le'e katen' wzóalena' le'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw le'e yich, da' bsdle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz Dios, na' da' nyejw le'e yich da' nzin' Salmo Ka', da' ka' zcháljgaken kan žala' gaken chia' neda'.”

⁴⁵ Naž bzejni'ile' légake' da' ka' zej nyejwn le'e yich la'y, ⁴⁶ na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'li'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne ža, ⁴⁷ na' dot yežlyó nga žala' wzégake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak benách ka', na' yenít ław Dios doła' da' zej nbage'e. Ło yež Jerusalén so ławle wchaljle chia', ⁴⁸ dan' le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. ⁴⁹ Le wia nga, neda' seła'a chele da' bchebe láže' ḡa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sí'žele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

(Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11)

⁵⁰ Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' žónlengake' Łe' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. ⁵¹ Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che Dios. ⁵² Wdė bka'n zéngake'

Łe', ło yełā' žebél chégake' beyéjgake'
Jerusalén. ⁵³ Wnníta'gakze' ło zchil
yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe
láwgake' Łe'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ ZWA

Bennen' lie' Diža' golje' benách

¹ Kate' wzó law, kate' bi na' gata' yežlyó nga, ba zoakze Bennen' lie' Diža', na' Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios, na' Benne' Dižan' nakkze' Dios. ² Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios katen' wzó law žata' yežlyó nga. ³ Lo na' Benne' ni, Dios bene' yógo'te da' zej nnita', na' bi be zoa da' ben Dios da' bi bene' lo na' Bennen'. ⁴ Napkze Bennen' yela' nban, na' yela' nban na' naken ka to baní' da' zza'nín' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ⁵ Baní' na' wza'nín' gan nak choj che yela' got, san bi gok da' choj na' wsolen baní' na'.

⁶ Dios bsele'e to benne' lie' Zwa ga ni. ⁷ Benne' ni ble'e nga nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní', nich chejle'gak yógo'te benách ka' che Bennen' ni'a che dan' wchalje'. ⁸ Zwan' bi nake' banín', san bla'ze' nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní'. ⁹ Kate' ža ka' Bennen' nake' baní' da' naken li laže' ba ze'e yežlyó nga, na' zza'ni'e lo yichj lázdo'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Bennen' nake' baní' ble'e yežlyó nga, na' lo ne'e Le' Dios bene' yežlyó nga, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi beyónbia'gake' Le'. ¹¹ Ble'e gan nak chie', san benne' ka' nbáblene' bi wží' lo ná'gake' Le'. ¹² Benne' ka' bejlé'gake' che Jesusen' wží' lo ná'gake' Le', na' yógo'te benne' ki, Le' bene' ga wží' lo ná'gake' gákgake' ži'nkze Dios. ¹³ Benne' ki zej nake' ži'n Dios, kege dan' zej nake' ži'ngak benách chie' ka', na' kege dan' nálgake' ni'a che da' zdan láže'gakkze', o dan' žénele no benne' gaken ki, san zej nake' ki dan' naken da' žénekzele Dios.

¹⁴ Bennen' nake' Diža' golje' benách, na' to chí'i'do'ze wdálene'

ž'o'o, na' yela' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li wzóalengaken Le'. Ble'elto' yela' zen chie', na' yela' zen chien' naken da' bnejw Xe' chie' dan' nake' bi' byo tlich'a' chie'. ¹⁵ Zwan' bzoa lie' che Bennen'. Wnnié' žižje, na' wnné':

—Benne' ni nake' Bennen' bchalja' chie' katen' wnnía': "Benne' za' ze'e ka neda' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' Le' zga'ale' ka neda'."

¹⁶ Yógo'težo zzi'žo da' chawe' da' naken chie', da' žonnze' chežo, na' gonnže' da' zenže chežo. ¹⁷ Da' bchi'le Dios blán' chežo lo na' Moisés, san yela' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li blá'gaken chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁸ Nitó benne' bi na' le'ele' Dios, san bi' byo tlich'a' che Dios, Bennen' nži'il Xažo Dios Le', Benne' ni bene' ga nónbia'žo Dios.

Da' wnná Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, che Jesús

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:1-17)

¹⁹ Da' ni naken da' bzoa li Zwa, katen' benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, bséla'gake' bχoz ka' gan zoa Zwan', tzen len benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' ni'a na'gak bχoz ka', nich nnábgekle' Zwan', na' wnná'gake':

—¿Nožkze benne' le'?

²⁰ Kwáselo bchalj Zwan', na' bi bkache'e da' nake', san bchalje' káteze naken, na' wnné':

—Bi naka' Benne' Criston', Bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo.

²¹ Naž wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnná'gake':

—¿Nožkze le'? ¿Cha' len' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te?

Zwan' wnné':

—Kege nedan'.

Naž wnnábgekle' le':

—¿Cha' len' bennen' žála' yide' nich wchalje' lo wláz Dios?

Bechebe Zwan', na' wnné':

—Kege nedan'.

²² Naž wnnábgekle' le':

—¿Nozke le'? Wnná neto' nich gak wzenlto' benne' ka' bséla'gake' neto'. ¿Biz znnó' le' non' nako'?

²³ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Neda' naka' bennen', nyejw le'e yiche la'y ka nak chie', dan' znnan: “Ženle chi'i to benne' žliže' lo latje dach, zne': Le yeyón chawe' yichj lázdo'le dan' za' la' Xanžon' gan zoale.” Ki wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios.

²⁴ Benne' ka' bséla'gak benne' judío wnná bia' ka' zej nake' benne' yodo' fariseo ka'. ²⁵ Wnnábgekle' Zwan', na' belyi'e le':

—¿Biz chen' žezó' benách ka' nis cha' bi nako' le' Benne' Criston', na' bi nako' Lías, na' bi nako' bennen' žala' yedjchalje' lo wláz Dios?

²⁶ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Neda' žezó'a' benách ka' nis lo nis, san zoa to benne' gachje láwe'le gan zoale, bennen' bi nónbia'le-ne'. ²⁷ Benne' ni nake' Bennen' za' ze'e ka neda', na' nakže' blo ka neda', na' bi naka' neda' zi kweja' zele'.

²⁸ Yógo'te da' ki gókgaken gan nbab yež Betábara, gan nak yechelá'a yego Jordán, zaka' gan zla' wbiž, gan bezó'a Zwan' benách ka' nis.

Jesús nake' ka zila'do', bia žótgake'-ba' law Dios

²⁹ Ža chope ža Zwa ble'ele' za' Jesusen', na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' nake' zila'do' che Dios, na' žek'e doła' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³⁰ Le' nake' Bennen' wnnía' chie': “Ža' za' to Benne' ka neda', na' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' zga'ale' ka neda'.” ³¹ Bi bėnbi'a-ne' zga'ale, san bla'a, na' žezó'a' benách ka' nis nich gónbia'gak benách Israel ka' Le'.

³² Zwan' bzoa lie' chie', na' wnné':

—Ble'ela' Dios Be' La'y, bžoje' ya'abá che Dios, na' betje', na' wnné'e kan zna' to plomdo'. Ble'e

gan zoa Jesusen', na' bgá'nlene' Le'. ³³ Bi bėnbi'a-ne' zga'ale. Bennen' bsele'e neda' nich yezó'a' benách ka' nis gože' neda', na' wnné': “Kate' le'elo' yetj Dios Be' La'y, chejsóalene' to Benne', na' gá'nlene' Le', Bennen' gone' da' zloé'ezele yela' žezó'a nis ni, dan' wchize' benách ka' Dios Be' La'y.” ³⁴ Na'a, ba ble'elan', na' zzoa lia' che Bennen', znnia' nake' Ži'n Dios.

Benne' nežw ka', benne' bėnlengake' Jesús tzen

³⁵ Yetó ža na', da' yoble wzó'a Zwa ga na', na' chope benne' ka', benne' žónlengake' le' tzen, wnníta'lengake' le'. ³⁶ Kate' Zwan' ble'ele' Jesusen', zde' ga na', gože' benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' ze'e ga na' nake' zila'do' che Dios.

³⁷ Chope benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, bėngekle' dan' wnné', na' bejnáwgake' Jesusen'. ³⁸ Naž beyéchj Jesusen', na' ble'ele' chope benne' ki zej nawe' Le', na' gože' légake':

—¿Bizē' žilje?

Belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žgaze zo'?

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le da, na' lé'eelen.

Naž jáklene' Le', na' blé'egekle' gan zoe', na' bgá'nlene' Le' ža na', dan' ba žale.

⁴⁰ Ndres, benne' biche' Smon Bedw, nake' to benne' chope' ka' bėngekle' da' bchalj Zwan', na' bejnáwgake' Jesusen'. ⁴¹ Ndrezen' bejdilje' zga'ale benne' biche'e, bennen' lie' Smon, na' gože' le':

—Ba bla' Benne' Mesías.

Mesías naken to diža' hebreo da' znnan len diža' griego: “Benne' Criston” na' len diža' xiza': “Benne' bséla'kze Dios.”

⁴² Naž Ndrezen' la' bche'tie' Smon na' gan zoa Jesusen'. Katen' Jesusen' ble'ele' le', gože' le':

—Le' nako' Smon, zi'n Jonás.
Na'a, si' lo' Sefas.

Sefas naken to diža' hebreo da' znnan: “Pedro” len diža' xtil, na' len diža' xiža': “Bedw” da' znnan: “Yej.”

Jesús žliže' Lip, na' Natanael

⁴³ Kate' za' ža'ni' yetó ža, gónele
Jesusen' cheje' gan nbab Galilea.
Bejxake'e Lip, na' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

⁴⁴ Lipen' nake' benne' yež Bet-
saida, da' naken lažgak Ndres, na'
Bedon'. ⁴⁵ Lipen' bejdilje' Natanael,
na' gože' le':

—Ba bžel-lto' Bennen' bzoj
Moisés kan nak chie' gan nyejw da'
bchi'le Dios, na' lezka' benne' ka'
bcháljgake' lo wláz Dios bzójgake'
kan nak chie'. Benne' ni Jesús, zi'n
Jwsé, benne' yež Nasaret.

⁴⁶ Natanael na' gože' le':

—ǰLa' to da' naken chawe' lo yež
Nasaret?

Lipen' gože' le':

—Da, na' le'elon'.

⁴⁷ Kate' Jesusen' ble'ele' za'
Natanael na' gan zoe', wnné':

—Le wia nga to benne' nake' da'
li benne' Israel, na' kwáselo zchalje'.

⁴⁸ Naž Natanael na' wnnable' Je-
susen', na' gože' Le':

—ǰNakzkzen' nónbi'o neda'?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kate' ne žliž Lipen' le', katen'
wzó' zan yag higon', ble'ela' le'.

⁴⁹ Naž bechebe Natanael, na'
gože' Le':

—ǰBenne' wsedle, Le' nako' Zi'n
Dios! ǰLe' nako' Benne' Nna Bi'e
Benne' Israel Ka'!

⁵⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—ǰŽejli'o chia', dan' goža' le':
“Ble'ela' le' zan yag higon’”? Le'elo'
da' zénle'eže ka' ka da' ni.

⁵¹ Lezka' Jesusen' gože' légake', na'
wnné':

—Da' li žapa' le'e, lé'elele nyaljw
ya'abá, na' wbás che ya'abá ka'
želyetje', na' želbene gan zoa' neda',
Benne' Golje' Benách.

2

*Lni che yela' zchag na' da' goken lo
yež Kaná*

¹ Wdé chonne ža, gok lni che yela'
zchag na' lo yež Kaná gan nbab
Galilea, na' zoa xna' Jesusen' ga
na'. ² Lezka' wzóa no benne' bliže'
Jesusen' len benne' wsedle chie' ka',
nich yídgage' lni na'. ³ Kate' bebíž
xis uba, dan' yé'jgake', xna' Jesusen'
gože' Le', na' wnné':

—Biž de xis uban' da' žé'jgaken'.

⁴ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. ǰBiž chen' znnio'
neda'? Bi na' žin ža wloe'ela' law
yela' wak chia'.

⁵ Naž xna' Jesusen' gože' benne'
wen žin ka', benne' zkwá'gake' da'
že'j žáwgage', na' wnné':

—Le gon yógo'te da' yi'e le'e.

⁶ Wnníta'gak xope yeso' yej ga
na', da' ka' zkóngekle benne' judío
ka' žin kate' žibgake' ni'a ná'gake'
kan žónteze žóngake', na' žože chope
chonne že'e nis to to yeso' ka'.
⁷ Jesusen' gože' benne' wen žin ka',
na' wnné':

—Le yescha'te yeso' ki nis.

Naž beschá'gake' yeso' ka' nis.

⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le gachen' na'a, na' le chjwan'
law benne' znnabe' bi da' žiažjen.

Yjwá'gaken' ga na'. ⁹ Bennen'
znnabe' bi da' žiažjen bwien' cha'
nak dzi' nisen' da' ba beyaken
xis uba, san bi nnezle' gan zan'.
Nnézgekle benne' wen žin ka',
benne' belgache'e nisen'. Naž
bennen' znnabe' bi da' žiažjen bliže'
bennen' zchag ne'e, ¹⁰ na' gože' le':

—Yógo'te benne' znéjzwgake'
zga'ale xis uba dan' nakžen dzi', na'
kate' ba né'jgake', naž znéjzwgake'
da' bi naken dzi'. Le', na' zejte na'a
wdape chi'o xis uba da' nakžen dzi'.

¹¹ Ben Jesusen' yela' wak ni, da'
gok bian', lo yež Kaná gan nbab
Galilea, na' nak yela' wak ni da'
nežw da' bene'. Ka' goken, bløe'ele'

law yela' wak zen chie', na' benne' wsedle chie' ka' bejlé'gake' chie'.

¹² Wdé na' Jesusen' wyeje' lo yež Kapernaum, tzen len xne'e, na' benne' biche'e ka', na' benne' wse-dle chie' ka', na' wnníta'gake' lo yež Kapernaum na' zan ža.

Jesús žebeje' benne' ka' li'a yodo'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³ Kate' za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, na' Jesusen' wyeje' lo yež Jerusalén. ¹⁴ Bejxake'e benách ka' lo yežen', benne' ka' nníta'gake' li'a yodo', na' žóte'gake' bež ka', na' zila' ka', na' plomdo' ka', bia ka' žótgake'-ba' law Dios. Lezka' že'gak benne' ka' ga na', benne' zchá'gake' mežw ka' da' zá'gaken dot yežlyó nga. ¹⁵ Katen' blé'el Jesusen' da' ni, na' bchoke' do las ka' nich chinne' benne' ka', na' bechache' yógo'te benne' ka' na'le gan nak li'a yodo', na' lezka' blage' na'le zila' ka', na' bež ka'. Besdinnje' xmežw benne' ka' zchá'gake' mežwn', na' bžixe' blag ka' chégake'. ¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' ka', benne' žóte'gake' plomdo' ka', na' wnné':

—Le yeká'a da' ki. Bi gonle liž Xa' ka to lawe' ya'a.

¹⁷ Naž bejsá' láže'gak benne' wse-dle ka' che Jesusen' da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Dan' žeke'le'ela' che ližo', na' žeye zla lážda'wa'.”

¹⁸ Naž beži'igak benne' judío wnná bia' ka' nníta'gake' ga na', na' belyi'e Jesusen':

—Ž Biž yela' wak wloe'elo' neto' da' gak bian' nzi' lo no'o žono' da' ki?

¹⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wžia yi' yodo' ni, na' yechonne žaze yechisan'.

²⁰ Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xope-yon yiz ba zej žóngake' yodo' nga, na' Le', žchonne žaze yechison'?

²¹ Yodon', dan' bchalj Jesusen' chen, naken la' kwinkze'. ²² Che len, katen' bebán Jesusen' lo yela' got, bejsá' láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan wnné', na' bejlé'gake' da' nyejw le'e yiche la'y, na' lezka' da' bchalj Jesusen'.

Jesús nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'

²³ Kate' ne zoa Jesusen' lo yež Jerusalén, kate' žak Lni Pasko', benne' zan bejlé'gake' chie' Le', dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' žone'. ²⁴ Jesusen' bi bxen laže'e légake', dan' nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'. ²⁵ Bi žon byenen no benne' wloe'ele' Jesusen' kan zej nak benách ka', dan' nnézkzele' da' yo'o lo yichj láždo'gak benách ka'.

3

Jesús zchájljlene' Nikodemo

¹ Nikodemo, to benne' yodo' fariseo, nbáblene' benne' judío wnná bia' ka'. ² Benne' ni blé'e gan zoa Jesusen' to xe'le, na' gože' Le':

—Benne' Wsedle. Nnezla' Dios bsele'e Le' nich wsedlo' neto'. Bi zoa no benne' gak gone' yela' wak ka', da' zej nak bian', kan zej nak da' ka' žono' Le', cha' bi zoalen Dios le'.

³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le', no benne' bi galje' da' yoble, bi gak le'ele' latjen' gan znná bia' Dios.

⁴ Nikodemon' wnnable' Le', na' wnné':

—Ž Nakxkze gak to benne' galje' da' yoble katen' ba ngole'? Ž Wak yeyo'é le'e xne'e, na' galje' yetó?

⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le'. No benne' bi galje' ni'a che nis, na' ni'a che Dios Be' La'y, bi gak choe'e gan znná bia' Dios. ⁶ Bennen' nalje' lo ni'a lo na' benách, benachze nake', san no benne' nalje' ni'a che Dios Be' La'y,

Be' La'y nbánlene'. ⁷ Bi yebanlo' dan' žapa' le', žon byenen galjo' da' yoble. ⁸ Gáte'teze žak be', na' ženlo' zne ben', san bi nnezlo' galen' zan', o galen' zejen. Lezka' žak chegak benne' ka' zej nalje' ni'a che Dios Be' La'y.

⁹ Naž Nikodemon' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nakxkzen' gak da' ni, cha'?

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žsedlo' benách Israel ka', na' bi nnezlo' da' ki? ¹¹ Da' li žapa' le', da' nnezlto' zchaljto' chen, na' da' ble'elto' zloe'elto' le'e, san bi zzi' lo na'le dan' žsedlto'. ¹² Cha' bi žejl'e le chia' kate' zcháljlēna' le'e kan zej nak da' ka' žákaken yežlyó nga, ¿nakxkze gak chejl'e le chia' cha' wcháljlēna' le'e che da' ka' žákaken ya'abá che Dios?

¹³ Batkle wžén no benne' ya'abá che Dios, san toza' neda', Benne' Golje' Benách, dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, san zoakza' ya'abá che Dios. ¹⁴ Kan ben Moisés lo latje dach, bchise' ža'le to bele ya, bian' bde'e-ba' le'e yag, lezka' žon byenen gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, wchísgake' neda' to le'e yag. ¹⁵ Ki gaken chia', nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejl'é'gake' chia', san gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

Dios nží'ile'ele' benách ka'

Naž wnná Jesusen':

¹⁶ —Dan' nží'ile'el Dios benách yežlyó nga, bdie' tlícha'tekze Zi'ne' lo yela' got, nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejl'é'gake' chie', san gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹⁷ Dios bsele'e Zi'ne' yežlyó nga, kege nich choge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yí'gake', san nich yelágake' ni'a chie' Le'.

¹⁸ 'Nóte'teze benne' žejl'i'e che Bennen' nake' Zi'n Dios, bi nžog chie' kwia yi'e, san no benne' bi žejl'i'e chie', ba nžog chie' gate' dan' bi žejl'i'e che Bennen' nake'

tlícha'tekze Zi'n Dios. ¹⁹ Che len ba nžog chegak benách ka' gátgake', dan' bla' Bennen' nake' baní' yežlyó nga, san benách ki žaz láže'gake' da' nak chol, na' kege Bennen' nake' baní'. Ki žóngake' dan' bi nak chawe' da' žóngake'. ²⁰ Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' zinnj, bi žaz láže'gake' baní', na' bi zlá'gake' lo baní', nich bi nna' da' žóngake'. ²¹ Benne' ka' žóngake' da' nak dot da' li, zlá'gake' lo baní' nich gak bia' žóngake' ni'a che Dios da' žóngake'.

Zwa, benne' žezóe' benách ka' nis, zchalje' che Jesús

²² Wdé na', Jesusen' wyéjlēne' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžíngake' gan nban Judea, na' wzóalene' légake' gan žezóagake' benách ka' nis. ²³ Lezka' Zwa žezóe' benách ka' nis lo latjen' nzin' Enón, gawze gan že' yež Salim, dan' de nis zil ga na'. Belžín benne' ka' latjen' nich yežóagake' nis. ²⁴ Ki goken kate' Zwan' bi na' yejwe' liž ya.

²⁵ Naž ba le benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, wzó láwgake' zdíl díža'gake' len benne' judío ka' kan nak che yela' žeyón kwin chawe' chegak benne' yodo' ka'. ²⁶ Bžíngake' gan zoa Zwan', na' bely'e le':

—Benne' wsedle. Bwia nga. Bennen' wzóalene' le' yechelá'a yego Jordán, bennen' bzoa lio' chie', žezóe' benách ka' nis, na' želžín yógo'te benách ka' gan zoe'.

²⁷ Naž bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Cha' zoa no benne' zoa da' nzi' lo ne'e, naken da' ba bde Dios lo ne'e. ²⁸ Bénkzelele dan' bchalja' katen' wnnía': “Bi naka' neda' Benne' Criston” san Dios bsele'e neda' nich wzenla' benách ka' za' ze'e Le'. ²⁹ Benne' byo, bennen' zzi'e xkwide' no'le zchag na'be', nake' benne' zchag ne'e, san ljež bennen' zchag ne'e, na' žónlēne' le' tzen, zze nage' chie', na' žebele'

dan' ženle' da' zchalj bennen' zchag ne'e. Lezka' žebéle'ela' neda' dan' žaken chie' ki. ³⁰ Žon byenen gakže blo Benne' Criston', san žon byenen yejxwža' neda'.

Bennen' bžoje' ya'abá che Dios

³¹ Lezka' wnná Zwan':

—Bennen' ze'e zaka' ya'abale nakže' blo ka yógo'te benách. No benne' nake' che yežlyó nga, che yežlyó nga nakže', na' zchalje' che da' žaken yežlyó nga, san Bennen' ze'e zaka' ya'abá che Dios nakže' blo ka yógo'te benách ka'. ³² Benne' ni zchalje' che da' ble'ele', na' che da' benle', san bi zoa no benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje'. ³³ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje', zloe'ele' law žejli'e nak dot da' li da' znná Dios. ³⁴ Bennen' bseła' Dios, zchalje' diža' che Dios, dan' Dios na'kze dot laže'e bsele'e Dios Be' La'y len Bennen'. ³⁵ Xažo Dios nži'ile' Zi'ne', na' ba bdie' lo na' Zi'nen' yógo'te da' de. ³⁶ Nóte'teze benne' žejli'e che Zi'n Dios, ba de yela' nban da' zejlí kanne chie', san bennen' bi žejli'e che Zi'nen', bi gata' yela' nban na' chie', san nbage'e zia law Dios.

4

Jesús zcháljlene' to no'le nbabe' Samaria

¹ Béngkle benne' yodo' fariseo ka' kan benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen zej nyanže' ka benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' lezka' žezóa Jesusen' zanže benách nis ka benách ka' žezóa Zwan' nis. ² Jesús na'kze bi žezóe' benách ka' nis, san benne' wsedle chie' ka' žezóagake' benách ka' nis. ³ Kate' wnnezle Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Judea, na' zejdé' da' yoble gan nbab Galilea.

⁴ Gan zeje', žon byenen tie' gan nbab Samaria. ⁵ Ka' goken, blá' Jesusen' to yeždo' gan nbab Samaria, da' nzin' Sikar, dan' žen' gawze gan de yežlyón' da' bnezjw Jakob

che Jwsé chie' ža ni'te. ⁶ Lo latjen' Jakoben' bche'ne' to yežw nis gže'. Kate' blá' Jesusen' ga na', wži'e žoa'a yežw nisen' dan' bejxáke'le' yoe'e nez, ne naken wawbiž. ⁷ Naž bžin to no'le Samaria ga na' nich si'e nis. Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn da' ye'ja'.

⁸ Jesusen' zoe' toze' dan' ba zjak benne' wsedle chie' ka' lo yežen' nich chejxi'gake' bi da' gáwgake'. ⁹ Naž no'le Samaria na' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Znnablo' Le' neda' da' ye'jo', na' nako' benne' judío? Neda' naka' no'le Samaria.

Ki wnné' dan' benne' judío ka' bi de chawe' benách Samaria ka'.

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Chela' nónbi'o da' žonn Dios, na' no Bennen' ži'e le': "Benn da' ye'ja" na' le' nnablo' Le', na' Le' gonne' chio' nis da' gonnen yela' nban.

¹¹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', bi no'o da' kwéjleno' nis, na' že'lte žia nis ni. ¿Gaz za' nisen' dan' žonnen yela' nban? ¹² ¿Nakžo' Le' zen ka Jakob, xa wdé chežo, bennen' benne' cheto' yežw nis ni, ga ni wži'e nis da' we'je', na' da' we'jgak zi'ne' ka', na' da' we'jgak bia beže chie' ka'?

¹³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—No benne' ye'je' nis ni, da' yoble nnan ye'jen', ¹⁴ san nóte'teze benne' ye'je' nisen' da' wnezjwa' neda', biž nnan ye'jen', dan' wnezjwa' chie' nisen' da' gaken lo yichj lázda'we' ka to gan žal nis, da' gonnen yela' nban da' zejlí kanne chie'.

¹⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', benn chia' nisen', nich biž bil-la', na' biž yedjxi'a nis nga.

¹⁶ Jesusen' wnné':

—Wyéj, bejlíž benne' byo chio', na' le da ga zoa' ni.

¹⁷ Beží'i no'len', na' gože' Le':

—Bi zoa benne' byo chia'.

Naž Jesusen' wnné':

—Da' likze z_{nn}o': "Bi zoa benne' byo chia"¹⁸ dan' ba wzóaleno' gayo' benne' byo ka', na' benne' byon' zóaleno'-ne' na'a, bi nake' benne' byo chio'. Da' ni z_{nn}o', da' likze z_{nn}o'.

¹⁹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', žekla' neda' nako' benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁰ Xa xto'to' ka' bka'n zéngake' Dios law ya'a nga, san znnale le'e yež Jerusalén naken ga žala' wká'n zengak benách ka' Dios.

²¹ Jesusen' wnné':

—No'le, bejlé' da' znnia'. Za' ža katen' wká'n zenle Xažo Dios la'kze bi yedjsoale law ya'ado' ni, na' lezka' bi chejsoale lo yež Jerusalén. ²² Le'e zka'n zenle Bennen' bi nónbia'le-ne', san neto' nónbia'to' Bennen' zka'n zento', dan' ben Dios chie' gata' yela' žeslá ni'a chegak benne' judío ka'. ²³ Na'a, za' ža, na' ba zoažo ža na', kate' benne' ka' da' li wká'n zéngake' Dios, wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake', dan' žénele Xažo Dios wká'n zengak benne' ka' Le' ki. ²⁴ Dios nake' Be', na' benne' ka' zka'n zéngake' Le', žon byenen wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake'.

²⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Nnezla' žala' la' Benne' Mesías, (da' znnan: "Benne' Criston"). Kate' le'e Le', wloe'ele' žo'o yógo'te.

²⁶ Jesusen' wnné':

—Lekze' zcháljlene' le'.

²⁷ La' na'ze bežingak benne' wsedle ka' che Jesusen' ga na', na' bebán láže'gekle' dan' zcháljlene' to no'le, san nitóe' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': "čBiz znnablo' le'?" o "čBiz da' zcháljleno' le'?" ²⁸ Naž no'len' bka'ne' že'e chie' ga na', na' beyeje' lo yež, na' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁹ na' wnné':

—Le da, lé'elele to benne' gože' neda' yógo'te da' ba bena'. čNakkze' Le' Benne' Criston'?

³⁰ Naž bžojgak benne' ka' lo yežen', na' bžingake' gan zoa Jesusen'.

³¹ Kate' ne zej no'len', benne' wsedle ka' che Jesusen' ben byéngake', na' belyi'e Le':

—Benne' Wsedle, bdaw.

³² Jesusen' gože' légake':

—De to da' žawa', da' bi nónbia'le.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—čNož benne' ba bedjwé'e da' bdawe'?

³⁴ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' nbánlena' naken gona' da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', na' yeyóž gona' xchine'. ³⁵ Ki znnale le'e: "Yetáp byo' žin ža lapžo." Neda' žapa' le'e: le wía na'le, na' wíale benách ka' zej nake' ka' gan goz Dios, da' ba nbížen nich chejlapžon. ³⁶ Bennen' zlappe' zzi'e lazjwe', na' dan' zlapen', naken nich gata' yela' nban da' zejli kanne chegak benách ka', nich gak yebégekle tzen benne' žazen', na' benne' zlapen'. ³⁷ Nak dot da' li da' znnan: "To benne' žaze', na' yetóe' zlappe'." ³⁸ Neda' bsela'a le'e chejlaple gan bi gozle. Benne' yoble gozen', na' le'e zzi'le da' žonn žin na' da' bene'.

³⁹ Benne' zan, benne' Samaria ka', benne' nníta'gake' lo yež Sikar na', bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che xtiža' no'len', dan' bchalje' kan nak chie', na' wnné': "Gože' neda' yógo'te da' ba bena'." ⁴⁰ Kate' bžingak benne' Samaria ka' gan zoa Jesusen', góta'yoegekle' Le' gá'nlene' légake'. Yechóp ža bga'n Jesusen' ga na'. ⁴¹ Ka' goken, benne' zanže bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che da' bchaljke' Le'. ⁴² Naž benne' ka' belyi'e no'len', na' wnnágake':

—Na'a žejle'to' chie', kégeze ni'a che da' bchaljo' le', san lezka' dan' benlto' neto' chie' Le', na' nne-zlto' da' li Bennen' nake' Benne' Criston', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlýo nga.

Žeyón Jesús xkwide' byo che to benne' wnná bia'

⁴³ Yechóp ža ka', bezá' Jesusen' gan nbab Samaria, na' wyeje' gan nbab Galilea. ⁴⁴ Ki bene', dan' bchaljkze Jesusen', na' wnné': "Benne' wláž ka' che to benne' zchalje' lo wláž Dios bi žápegake' le' ba la'ne." ⁴⁵ Kate' belá' Jesusen' gan nbab Galilea, wdápegak benne' Galilea ka' Le' ba la'ne dan' lezka' jake' lo yež Jerusálén katen' gok Lni Pasko', na' blé'egekle' da' ka' ben Jesusen' ga na'.

⁴⁶ Naž beyéj Jesusen' lo yež Kaná gan nbab Galilea, gan beyone' nis xis uba. Lo yež Kapernaum na' zoa to benne' wnná bia', benne' nzi' lo ne'e yeła' wnná bia' lo wláž benne' zнна bi'e, na' xkwide' byo chie' da'be' yižwé'. ⁴⁷ Kate' bennen' benle' ba bezá' Jesusen' gan nbab Judea, na' ba bežine' gan nbab Galilea na', naž wyeje' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le' yide' liže', nich yeyone' xkwide' byo chien', dan' ba žek gatbe'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi chejle'le chia' cha' bi lé'elele da' ka' zej nak bian', na' yeła' wak ka' da' gona'.

⁴⁹ Naž bennen' nzi' lo ne'e lo wláž benne' zнна bi'e gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne', date ná'tege nich bi gat xkwide' byo chian'.

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Nban xkwide' byo chion'.

Bennen' bejli'e da' wnná Jesusen', na' zeyeje'. ⁵¹ Kate' ne yoe'e nez zeyeje', bałe benne' wen žin chie' bedjchággage' le', na' bzéngikle' le', na' wnnágake':

—Nban xkwide' byo chion'.

⁵² Wnnable' légake' batx wzó law žeyakbe'. Belyi'e le':

—Bache', ka gachje ža bežój-be' da' lan'.

⁵³ Naž wnnezle xa xkwide' byon', beyakbe' kate' Jesusen' ne

zcháljlene' le', na' gože' le': "Nban xkwide' byo chion'." Che len bejli'e che Jesusen', na' lezka' benách ka' nníta'gake' liže' bejlé'gake' chie'.

⁵⁴ Yeła' wak ni naken da' bežopen da' ben Jesusen' katen' wzóe' gan nbab Galilea, da' goken wdé bezé'e gan nbab Judea.

5

Žeyón Jesús to benne' die' ga nzi' Betesda

¹ Wdé gok da' ni, gok to lni chegak benne' judío ka' lo yež Jerusálén, na' Jesusen' wyeje' ga na'. ² Lo yežen', gawze gan žo'ogak zila' ka', že' to bej nis zen, da' nzin' Betesda len diža' hebreo, na' zej nníta'gayo' zchil zen chen. ³ Lo zchil ka' degak benne' zan, benne' ka' zej de'e yižwé', benne' lo chołe ka', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' žak sá'gake'. Želbeze' bate ta nisen'. ⁴ Ki žaken dan' žetj to wbás che ya'abá to chi'i weje, na' žaze' lo nisen', na' zte' nisen'. Benne' nežw, benne' chejchoé'e lo nisen' kate' zdan, yeyaktie' kan nak bíte'teze yižwé' da' de'e. ⁵ Zoa to benne' ga na', ba zej chino' chonne žoa yiz de'e yižwé'. ⁶ Katen' Jesusen' blé'ele' benne' yižwén' die' ga na', wnnezle' ba zej zan yiz de'e yižwén', na' wnnable' le', na' wnné':

—žénelo' yeyako'?

⁷ Bechebe benne' yižwén', na' gože' Jesusen':

—Benne', bi zoa no benne' wtinne' neda' lo nisen' kate' zdan. Kate' ne zeyá'a neda', žo'o benne' yoble zga'ale' ka neda'.

⁸ Jesusen' gože' le':

—Wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj.

⁹ La' beyakte bennen', na' beywé'e da' góta'len', na' beyeje'. Ža na' gok da' ni naken ža la'y chegak benne' judío ka'. ¹⁰ Naž benne' judío wnná bia' ka' belyi'e bennen' beyake', na' wnnágake':

—Ža la'y naken na'a. Bi žala' go'o da' žáte'lon'.

¹¹ Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' beyone' neda' gožke' neda', na' wnné': "Beywá' dan' delon', na' beyéj."

¹² Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nož bennen' gože' le': "Beywá' da' delon', na' beyéj"?

¹³ Bennen' beyake' bi nnezle' nozen', dan' ba bezá' Jesusen' lo latjen' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ¹⁴ Wdé gok da' ni, Jesusen' bejxake' e bennen' gan nak lo zchil yodo', na' gože' le':

—Bwia nga. Ba beyako'. Biž gono' dola', nich bi gak chio' to da' nakže zi' ka dan' goken chio'.

¹⁵ Wyéj bennen', na' bejzenle' benne' judío wnná bia' ka', Jesusen' beyone' le'. ¹⁶ Che len bwíagak benne' judío wnná bia' ka' da' žon Jesusen', na' gónegekle' gótgake' Le', dan' žone' da' ki kate' nak ža la'y chégake'. ¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Xa' žónteze' žin, na' lezka' neda' žona' žin.

¹⁸ Che len gónežegekle benne' judío wnná bia' ka' gótgake' Jesusen', kégeze dan' bi žape' ža la'y chégake' ba la'ne, san lezka' dan' wnné' nak Dios Xakze', na' ki naken, žon kwine' Dios.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Zi'n Dios

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e. Bi be gak gona' neda', Zi'n Dios, žakze chia', san toze dan' zle'ela' žon Xažo Dios. Yógo'te da' žon Xažo Dios, lezka' žona' neda', Zi'ne'. ²⁰ Xažo Dios nži'ile' neda', Zi'ne', na' zloe'ele' neda' yógo'te da' žone', na' da' zénle'eže ka' ka da' ni wloe'ele' neda', da' ka' góngaken ga yebán láže'le le'e. ²¹ Kan žon Xažo Dios, žesbane' benne' gat ka', na' žonne'

yela' nban chégake', lezka' žona' neda', Zi'ne', znezjwa' yela' nban chégake' kan žénekezela'. ²² Xažo Dios bi zchi'a láže'e nitó benne', san ba bdie' lo na'a neda', Zi'ne', yógo'te yela' wnná bia' nich wchi'a láža'a benách ka'. ²³ Ki naken nich gápegak yógo'te benách ka' neda', Zi'ne', ba la'ne, kan zápegake' Xažo Dios ba la'ne. Nóte'teze benne' bi žape' neda', Zi'ne', ba la'ne, bi žape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', Zi'nen'.

²⁴ 'Da' li žapa' le'e. Nóte'teze benne' ženle' da' zchalja', na' žežli'e che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', benne' ni de yela' nban da' zejlí kanne chie', na' bi nžog chie' gate', san nake' ka to benne' ba bebane' lo yela' got dan' ba de yela' nban da' zejlí kanne chie'.

²⁵ Da' li žapa' le'e, za' ža, na' ba zžin ža na', kate' benne' gat ka' yéngেকে' chi'a neda', Zi'n Dios, na' benne' ka' yéngেকে' xtíža'a, na' góngake' kan znnan, gata' yela' nban chégake'. ²⁶ Kan yo'o lo na' Xažo Dios wnezjwe' yela' nban chegak benách ka', lezka' bdie' lo na'a neda', Zi'ne', wnezjwa' yela' nban chegak benách ka'. ²⁷ Lezka' bdie' lo na'a yela' wnná bia' nich wchi'a láža'a benách ka' dan' naka' Benne' Golje' Benách. ²⁸ Bi yebán láže'le kan nak da' ni, dan' za' ža kate' yógo'te benne' gat ka' yéngেকে' chi'a, ²⁹ na' yežógage' lo yežw ba ka'. Yebangak benne' ka', benne' béngake' da' nak chawe', na' gata' yela' nban chégake', san benne' ka' béngake' da' zinnj, yebángake', na' chog Dios chégake' gátgake' to chi'ize.

Da' ka' zej nak bian' da' nak Jesús

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi be gak gona' nedza'. Kan nak da' ženla' da' zchalj Xa', ki zchi'a láža'a, na' kan zchi'a láža'a naken chawe', dan' bi žona' kan žénekezela' neda', san kan žénekezela Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³¹ Cha' neda' zchalja' chia' kwínza', bi zaka' dan'

zchalja'. ³² Zoa Benne' yoble, Benne' zzoa lie' kan naka' neda', Bennen' nake' Xa', na' nnezla' zaka' da' zzoa lie' kan nak chia'. ³³ Le'e bséla'le benne' ka' bejnnábgekle' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' dan' bzóa lie' kan nak chia' naken dot da' li. ³⁴ Neda' bi ziažjela' no benne' wzóa lie' kan nak chia', san znnia' da' ki nich yelale le'e. ³⁵ Da' bchalj Zwan' goken ka to yi' yež, da' wyeyen, na' wza'nín, na' le'e, to chí'ido'ze wyáz láže'le si'le baní' chien'. ³⁶ Na'a, zoa da' zzoa li kan nak chia' neda' da' zaka'žen ka dan' bzóa li Zwan' kan nak chia'. Da' ka' bde Xažo Dios lo na'a gona', da' ka' zóna', na' da' ka' zzoa ligaken kan nak chia', na' zej nak bian' Xažo Dios bsele'e neda'. ³⁷ Lezka' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda' zzoa lie' kan nak chia'. Batkle bénlele chi'e, na' batkle blé'elele lawe', ³⁸ na' bi nzi' lo na'le xtiže'e, dan' bi žejl'e'le chia' neda', Bennen' bsele'e Lekze'. ³⁹ Žsédtezele le'e da' nyejw le'e yiche la'y, dan' žékélele gata' yela' nban da' zejli kanne chele ni'a che dan' nyejwn le'e yiche la'y, na' dan' nyejwn le'e yiche la'y na' zzoa lin kan nak chia' neda'. ⁴⁰ Bi žénelele gónlenle neda' tzen nich gata' yela' nban chele.

⁴¹ 'Bi žilja' yela' ba la'ne da' gape no benne' neda'. ⁴² Neda' nónbi'a le'e, na' nnezla' bi nží'ilele Dios. ⁴³ Blá'a nga lo wláz Xažo Dios, na' le'e bi zzi' lo na'le neda', san cha' la' benne' yoble, benne' yide' žakze chie', si' lo na'le bennen'. ⁴⁴ ŽNakxkze gak chejle'le che Dios cha' zzi'le yela' ba la'ne da' žaple lježle tole yetole, na' bi žilje yela' ba la'ne da' gape Dios tliča' le'e? ⁴⁵ Bi wzóa yichje yesbaga'a le'e zia law Xa'. Bennen' yesbage'e le'e zia nake' lekze Moisés, bennen' žxen láže'le-ne', la'kze gote' ža ni'te. ⁴⁶ Chela' žejl'e'le che Moisés na', lezka' chejle'le chia' neda', dan' bzój Moisés na' kan nak chia' neda'. ⁴⁷ Na'a, žnakxkze gak chejle'le da'

zchalja' neda' cha' bi žejl'e'le da' ka' bzój Moisés na'?

6

Jesús zwawe' gayo' mil benne' ka' (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Wdé gok da' ni, wyěj Jesusen' yechelá'a nido' che gan nbab Galilea, dan' nzin' Nido' Che Tiberias, benne' Sésar. ² Benne' zan bejnáwgake' Jesusen' dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' bene', katen' beyone' benne' yižwé' ka'. ³ Naž Jesusen' wžene' to law ya'ado', gan wžé'lene' benne' wsedle chie' ka'. ⁴ Za' žin Lni Pasko' kate' benne' judío ka' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto. ⁵ Kate' Jesusen' bchis lawe', blé'ele' benne' zan, benne' zá'gake' gan zoe', na' gože' Lip:

—ŽGaz žel-lžo yet xtil dan' gawgak benne' zan ki?

⁶ Ki wnná Jesusen' nich nnezle' da' nna Lipen', dan' nnézkzele' Le' da' gone'. ⁷ Bechebe Lipen', na' wnné':

—Chela' si'žo yet xtil len lazjw to benne' che xono' byo', benne' zan ki bi geklen gáwgake' láte'do' wejen.

⁸ Naž to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Ndres, benne' biche' Smon Bedw, gože' Le', na' wnné':

⁹ —Zoa to xkwide' byo nga, nwa'be' gayo' yet xtil ka' da' zej naken zoa' sebada, na' chope bel ka'. ŽWak wawžo benne' zan ki len da' láte'do'ze ni?

¹⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le ye' benne' zan ki kwé'gake' lo yo.

Lo latjen' yo'o daka', na' wže'gak ka gayo' mil benne' ka' ga na'. ¹¹ Naž Jesusen' bešwe' yet xtil ka'. Kate' beyož gože' Dios “Žóxkeno” bdisen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' belyisen' chegak yógo'te benne' ka' žé'gake' gan yo'o

daka'. Lēzka' bēngake' chegak bel ka', na' bdāwgake' kan gōnegekle' gāwgake'. ¹² Kate' ba bēljegekle', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le yetób da' bizjw ka' da' zej nga'nen, nich bi be nitlen.

¹³ Betóbgaken', na' beschá'gake' chežinno xkwit da' bizjw ka' chegak gayo' yet xtil ka' zej naken zoa' seabada, dan' bega'nen chegak benne' ka' bdāwgaken'. ¹⁴ Kate' benne' ka' blé'egekle' yela' wak dan' ben Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' Bennen' zchalje' lo wláz Dios, Bennen' žala' yide' yežlyó nga.

¹⁵ Dan' nnezle Jesusen' žénegekle' ché'gake' Le' de chgi' nich góngake' ga nna bi'e légake', che len bezé'e latjen', na' wyeje' toze' to law ya'a.

Jesús zze'e lo nisdo'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Kate' ba žale, jak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bžingake' žoa'a nisdo'. ¹⁷ Belbene' to lo barkw, na' zjake' lo nison', nich žingake' lo yež Kapernaum. Kate' ba nak choł, Jesusen' bi na' žine' gan nníta'gake'. ¹⁸ Wzó law žak be' wale lo nison', na' nisen' zgó'anen. ¹⁹ Kate' ba bsá'gake' barkwn', na' wzán' ka to ga zza'žo to hora, naž blé'egekle' Jesusen' zze'e lo nison', na' ze'e zbige'e gan zej barkwn', na' bžébegake'. ²⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Nedkzan'. Bi žébele.

²¹ Naž len yela' žebél wzí'gake' Le' lo barkwn', na' la' bžinte barkwn' lo yo biž gan zjake'.

Benne' zan žeyiljgake' Jesús

²² Ža chope ža, gókbe'egekle' benne' zan ka', benne' zej nga'ne' yechelá'a nison', da' goken, dan' toze barkw bžinen ga na', na' Jesusen' bi wžénlene' benne' wsedle chie' ka' lo barkwn', san légakze' jake'. ²³ Naž bžojgak yebale barkw ka' lo yež Tiberias, na'

bžingaken to latje da' žen' gawze gan bdāwgake' yet xtil, katen' Xanžo Jesusen' gože' Dios: “Žóxkeno” chen. ²⁴ Dan' blé'egekle' biž zoa Jesusen' ga na', na' bi zej nnita' benne' wsedle chie' ka' ga na', che len belbene' law barkw ka', na' bžingake' lo yež Kapernaum, gan bejdiljgake' Jesusen'.

Jesús nake' yet xtil da' znezjwn yela' nban li laže'

²⁵ Kate' bžingak benne' zan ka' yechelá'a nison', bejxá'gake' Jesusen', na' bely'e Le':

—Benne' wsedle, žbatx beló'o nga?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: žeyilje neda', kege dan' blé'elele yela' wak ka' da' bena', san dan' bdawle yet xtilen', na' bēljelele. ²⁷ Le gon žin, kege nich si'le yela' waw da' zde chen, san nich si'le yela' waw da' gáta'tezen, na' gonnen yela' nban da' zejli kanne chele. Yela' waw ki naken da' wnezjwa' neda', Benne' Golje' Benách, chele, dan' Xažo Dios blóe'ele' law naka' Zi'ne'.

²⁸ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žBiz da' žon byenen gonto' nich gonto' da' žaz laže' Dios?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žaz laže' Dios naken chejle'le chia' neda', naka' Bennen' bsele'e Le'.

³⁰ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žBiz da' nak bia' gono', da' le'elton' nich chejle'to' chio' Le'? žBiz yela' wak gono'? ³¹ Xa gole chežo ka' bdāwgake' yet xtil da' nzin' maná lo latje dach, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Moisés benne' chégake' yet xtil che ya'abá, dan' bdāwgaken'.”

³² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: kege Moisés na' benne' chele yet xtil che ya'abá, san Xažo Dios žonne' chele yet xtilen'. ³³ Yet xtil dan' žonn Dios chegak benách ka' naka' neda', dan' bžojen ya'abá, na' znezjwn yela' nban chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁴ Naž belyi'e Le':

—Xan, bénnteze yet xtilen' cheto'.

³⁵ Jesusen' gože' légake':

—Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. Nóte'teze benne' gónlene' neda' tzen, wéljele' to chi'ize da' naken che Dios, na' nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', ba we'je' to chi'ize da' naken che Dios. ³⁶ Naken kan ba gožkza' le'e, la'kze zlé'elele neda', bi žejle'le chia'. ³⁷ Yógo'te benne' ka' žonn Xa' chia', gónlengake' neda' tzen, na' benne' ka' gónlengake' neda' tzen, bi yesbí'igaka'-ne'. ³⁸ Ki naken dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, kege nich gona' kan žénela' nedkza', san nich gona' kan žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ³⁹ Da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', naken bi kwia' yi' nitó benne', bennen' benn Dios chia', na' yesbana'-ne' ža ze lawte ža. ⁴⁰ Da' žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', naken gata' yela' nban chegak yógo'te benne' ka' lé'egekle' neda', Zi'ne', na' chejlé'gake' chia' neda', na' neda' yesbángaka'-ne' ža ze lawte ža na'.

⁴¹ Naž benne' judío wnná bia' ka' wnnégake' che Jesusen', dan' wnné': "Neda' naka' yet xtilen' da' zan' ya'abá." ⁴² Che len wnnágake':

—¿Kege benne' ni Jesusen', Zi'n Jwsé? Nónbia'žo xa xne'e. ¿Nakx chen', zнна benne' ni: "Bžoja' ya'abá che Dios?"

⁴³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nnele chia' la' le'eze. ⁴⁴ Bi gak nitó benne' gónlene' neda' tzen, cha' Xa', Bennen' bsele'e neda', bi

yedjwé'e bennen' chia' neda', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁴⁵ Nyejw le'e yiche la'y kan wnnagake' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan ki: "Dios wsedle' yógo'te benách." Che len, yógo'te benne' ka', benne' žyelenle' chi'i Xa', na' nsédgekle' lo ne'e Le', gónlengake' neda' tzen.

⁴⁶ Bi zoa no benne' ble'ele' Xažo Dios, san toze Bennen' bžoje' gan zoa Dios. Bennen' zle'ekzle' Xažo Dios. ⁴⁷ Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' žejli'e chia' neda' de yela' nban da' zejli kanne chie'. ⁴⁸ Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. ⁴⁹ Xa xto'le ka' bdáwgake' yet xtilen' dan' nzin' maná lo latje dach, na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. ⁵⁰ Neda' naka' yet xtil da' zžojen ya'abá che Dios, na' nóte'teze benne' gawen', bi gate' to chi'ize. ⁵¹ Nedkza' naka' yet xtilen' da' zej nbanlen benách ka', dan' bžojen ya'abá che Dios, na' cha' nóte'teze benne' gawe' yet xtilen', na' gak bane' to chi'ize. Yet xtilen' da' znezjwa' neda' naken xpela'a, da' znezjwan' nich gata' yela' nban chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁵² Naž benne' judío wnná bia' ka' belchíx ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nakx gak gonn benne' ni xpele'e nich gawžon?

⁵³ Che len Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: cha' bi gawle xpela'a neda', Benne' Golje Benách, na' cha' bi ye'jle xchena', bi de yela' nban na' chele. ⁵⁴ Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', de yela' nban da' zejli kanne chie', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁵⁵ Ki naken dan' nak xpela'a yela' waw da' li, na' xchena' naken to da' li da' ye'jen no benne'. ⁵⁶ Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', sóalenteze' neda', na' neda' sóalenteza' le'. ⁵⁷ Kan zoa nban Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' neda' nbánlena' Le', lezka'

nóte'teze benne' gawe' neda', soe' nbánlene' neda'. ⁵⁸ Da' ni naken yet xtil da' bžojen ya'abá che Dios, na' bi naken ka yet xtilen' dan' nzin' maná, dan' bdawgak xa xto'le ka', na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. Nóte'teze benne' gawe' yet xtil ni gak bane' to chi'ize.

⁵⁹ Da' ni bchalj Jesusen' gan nak to lo yo'o gan zdoggak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gok da' ni kate' ne žsadle' benách ka' nníta'gake' lo yež Kapernaum.

Da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne chežo

⁶⁰ Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' béngkle' da' ki, benne' zan ládjwgake' wnnégake' chen, na' wnnágake'.

—Žédele'e nak diža' ni. žNožkze benne' gak si' lo ne'en?

⁶¹ Wnnazle Jesusen' žnnegak benne' wsedle chie' ka' che xtiže'e, na' wnnable' légake', na' wnné'.

—žžon diža' ni le'e zede?
⁶² žNakxkze gaken cha' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, yeyepa' gan wzóa' zga'ale? ⁶³ Da' nak che Dios Be' La'y naken da' žonnen yela' nban chele. Da' nakze belá' žen bi gak gon chawen' le'e. Diža' da' bchaljléna' le'e naken che Dios Be' La'y, na' žonnen yela' nban chegak benách ka'. ⁶⁴ Na'a, bálele le'e bi žejle'le chia'.

Wnná Jesusen' ki dan' nnézkzele' Le' ža ni'te no benne' ka' bi žejlé'gake' chie', na' lezka' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ⁶⁵ Che len wnné'.

—Che len ba gožkza' le'e bi gak no benne' gónlene' neda' tžen, cha' bi we' Xažo Dios le' latje.

⁶⁶ Gok chope láže'gak benne' zan ža na', benne' wsedle chie' ka', na' biž wdálengake' Le' tžen. ⁶⁷ Naž Jesusen' wnnable' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' wnné'.

—žLezka' le'e yekwasle?

⁶⁸ Bechebe Bedw, na' gože' Le'.

—Xan, žnoz benne' chéjlento'? Le' napo' diža' da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne cheto'. ⁶⁹ Neto' žejle'to' chio', na' nónbia'to' Le', nako' Benne' Criston', Bennen' bsela' Dios, na' nako' Ži'nkze Dios ban.

⁷⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake'.

—Wžekza' neda' le'e chežinnole ki, san to benne' ládjwle le'e žonlen da' xiwe' le' tžen.

⁷¹ Da' ni bchalj Jesusen' che Judas Iskariote, ži'n to benne' lie' Smon, dan' nak Judas na' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le', na' nbálene' yechinéj benne' wse-dle chie' ka'.

7

Bi žejle'gak benne' biche' Jesús chie' Le'

¹ Wdé gok da' ni, wdé Jesusen' gan nbab Galilea. Bi gónele' cheje' gan nbab Judea dan' žénegekle benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' ga na', gótgake' Le'.

² Ža na' za' žin lni chegak benne' judío ka' kate' žejśá' láže'gake' ka' xa wdé chégake' wnníta'gake' gan besbín-gake' zan yo'o lága'do'.

³ Che len benne' biche' Jesusen' ka' belyi'e Le', na' wnnágake'.

—Bžoj ga ni, na' wyéj gan nbab Judea nich lé'egekle benne' wse-dle chio' ka', benne' nníta'gake' ga na', yela' wak ka' da' žono'. ⁴ Cha' žénele no benne' gónbia'gak benách ka' le', bi žone' ngáche'ze da' žone'. Dan' žono' yela' wak zen ki, bloe'el kwino' lawgak yógo'te benách ka' nich lé'egekle' da' žono'.

⁵ Ki wnnagak benne' biche'e ka' dan' bi na' chejlé'gake' chie' Le'.

⁶ Naž Jesusen' gože' légake'.

—Bi na' žin ža chia' nich wloe'ela' dan' naka' lawgak benách ka', san ža ni naken nich bi da' gonle le'e. ⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlýo nga bi žzóagake' le'e chela'ale, san žzóagake' neda' chela'ale dan'

złoe'ela' law kan zej nake', na' da' znnia' nak bian' bi nak chawe' da' zóngake'. ⁸ Le chej le'e lni na'. Bi cha'a neda' lni na' na'a dan' bi na' zin za chia'.

⁹ Kate' beyoż goże' légake' da' ki, bga'ne' gan nbab Galilea.

Jesús žeje' lni chegak benne' judío ka'

¹⁰ Wdé jak benne' biche' Jesusen' ka' lni na', lezka' wyeje' Le', kege kwáselo, san ngáche'ze wyeje'. ¹¹ Gan žak lni na', wdilgak benne' judío wnná bia' ka' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

¹² Benne' zan bcháljgake' da' zanle'e kan nak che Jesusen'. Ba'e' wnnágake':

—Nake' chawe'.

Yeba'e' wnnágake':

—Bi nake' chawe' dan' žon láže'le' benách ka'.

¹³ Nitó benne' bi bchalje' kwáselo kan nak che Jesusen', dan' benne' zan ka' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'.

¹⁴ Kate' ba bžin gachje lni na', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bse-dle' benách ka' nníta'gake' ga na'. ¹⁵ Bebán láže'gak benne' judío ka', na' wnnágake':

—¿Nakx chen', žakle'e bennen', na' bi nsedle' che yodo'?

¹⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žsedla' neda', kege chezan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ¹⁷ Cha' žénele no benne' gone' kan žénele Dios, na' gákbe'le' cha' nak che Dios da' žsedla' benách ka' o cha' žakze chia' zchalja'. ¹⁸ Nóte'teze benne' zchalje' žakze chie', žone' ki nich gápegak benách ka' le' ba la'ne, san bennen' žénele' gápegak benách ka' ba la'ne bennen' bsele'e le', benne' ni zchalje' da' naken dot da' li, na' bi žon láže'e.

¹⁹ Moisés bdie' lo na'le da' bchi'le Dios, san nitole le'e bi žonle kan

znná xtiže'e. ¿Biz chen' žénelele gotle neda'?

²⁰ Beži'igak benne' zan ka', na' belyi'e Le':

—Da' xiwe' žónlenen le' tzen. ¿Nožkze benne' žénele' gote' le'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—To yela' wak bena', na' žebán láže'le yógo'tele. ²² Da' li Moisés benne' chele dan' nžogen lo belá' chele dan' nak bian' nzi'le xtiža' Dios. Kege Moisés na'kze bennen' chele, san wzien lo na'gak xa xta'we' ka'. Na'a, la'kze nak ža la'y, zchogle lo belá' chegak xkwide' byo chele ka' dan' nak bian' zej nbabbe' che Dios. ²³ Cha' želzi'be' lo belá' chégakbe' dan' nak bian' kate' nak ža la'y, nich bi wka'nle ca'ze da' znná da' bchi'le Moisés, ¿žža'le neda' dan' beyona' to benne', nich beyake' cháwe'do' kate' nak ža la'y? ²⁴ Bi žala' kon wchi'a láže'le, san le wchi'a láže' kan nak da' li.

Jesús złoe'ele' gan bžoje'

²⁵ Naž bchaljgak ba'e benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' žeyilgak benne' judío wnná bia' ka' nich gótgake' Le'? ²⁶ Le wia nga. Kwáselo zchalje', na' bi be žé'gake' Le'. ¿žákbe'egekle benne' ka', benne' znná biá'gake' žo'o, da' li benne' ni nake' Benne' Criston', Bennen' žala' nna bi'e žo'o? ²⁷ Benne' ni, nnezlžo ga benne' Le'. Kate' yid Benne' Criston', bi nnezle nitó benne' ga benne' Le'.

²⁸ Wžóa Jesusen' zsedle' benách ka' lo zchil yodo', na' katen' benle' da' ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—¿Nónbia'le neda', na' nnézele ga benne' neda'? Bla'a yežlyó nga, kege žakze chia', san Dios na'kze bsele'e neda', na' Le', bi nónbia'le-ne'. ²⁹ Neda' nónbi'a-ne', dan' za'a lo wlaze' Le', na' Lekze' bsele'e neda'.

³⁰ Naž ben byéngake' séngake' Le', san nitó benne' bi bexwe' Le', dan'

bi na' žin ža chie' nich choe'e lo ná'gake'. ³¹ Benne' zan bejlé'gake' chie', na' wnnágake':

—Kate' la' Benne' Criston', ¿gone' da' zanže yela' wak ka' ka da' žon Benne' ni?

Benne' yodo' ka' želsele'e benne' ka' nich séngake' Jesús

³² Béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', na' bǝoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', bséla'gake' ni'a ná'gake' nich chejǝéngake' Le'. ³³ Naž Jesusen' wnné':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naž yeyá'a gan zoa Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³⁴ Yeyilje neda', san bi yežél-lele neda'. Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e.

³⁵ Naž benne' judío ka' belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Gaž chej benne' ni, gan bi yežél-lǝo-ne'? ¿Cheje' gan zej nnita' benne' judío ka', benne' zej náslase' dot yežlyó nga, na' wsedle' benne' zi'to' ka'? ³⁶ ¿Biz zejlas dan' wnné': “Yeyilje neda', na' bi yežél-lele neda” na' lezka': “Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e”?

Nis yego da' žonnen yela' nban chežo

³⁷ Kate' nak ža ze lawte ža che lni na', ža na' naken blo, wzó ža' Jesusen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Cha' zoa no benne' zbiž yichj lázda'we', žala' yide' gan zoa', na' ye'je'. ³⁸ Nóte'teze benne' žejli'e chia' neda', gak chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Lo yichj lázdo'w bennen' galj da' gaken ka to nis yego” dan' gon chawen' benách ka', na' gata' yela' nban chégake'.

³⁹ Bchalj Jesusen' da' ni kan nak che Dios Be' La'y, Bennen' žala' yedjsóalene' benne' ka' chejlé'gake' che Jesusen'. Ki wnné' dan' bi na' žin Dios Be' La'y na', dan' bi na' yeyepe Jesusen' gan gake' Benne' blo.

Žak chóplegak benách ka'

⁴⁰ Kate' benne' zan ka' béngkle' da' ki, bale' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' bennen' zchalje' lo wláz Dios, bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo.

⁴¹ Yebale' wnnágake':

—Benne' ni nake' Benne' Criston'.

Wnnagak yebale benách ka':

—¿Galj Benne' Criston' gan nbab Galilea? ⁴² Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Galj Benne' Criston' ladjw zi'n za'só Dabí ka', na' gake' benne' yež Belén, da' goken laž Dabín'.”

⁴³ Ka' goken, gok chóplegak benne' ka' ni'a che Jesusen'. ⁴⁴ Gónegekle' bale' séngake' Jesusen', san nitó benne' bi be bene' chie'.

Benne' wnná bia' ka' bi žejlé'gake' che Jesús

⁴⁵ Naž ni'a na'gak bǝoz wnná bia' ka' len ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', bežingake' gan zej nnita' benne' yodo' wnná bia' ka', na' benne' ki belyi'e ni'a ná'gake' ka', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi žedjwa'le-ne'?

⁴⁶ Naž bechébegak ni'a ná'gake', na' wnnágake':

—Bi zchalj nitó benne' kan zchalj bennen'.

⁴⁷ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—¿Be'le latje ben láže'le' le'e?

⁴⁸ ¿Zoa no benne' wnná bia', o no benne' yodo' fariseo, bejli'e chie'?

⁴⁹ Benne' ki, benne' bi žákgake' xtiža' Dios, zej nbage'e zia.

⁵⁰ Lezka' zoa Nikodem ga na', bennen' ble'e gan wzóa Jesusen' to xe'le. Nikodemon' nake' benne' yodo' fariseo, na' gože' légake':

⁵¹ —¿Žchogžo che to benne' gate' ni'a che da' bchi'le Dios žo'o cha' bi yénležo chie' zga'ale nich nnézležo biz bene'?

⁵² Naž beži'igake' yebale' ka', na' belyi'e le':

—¿Nako' le' benne' Galilea? Bel da' nyejw le'e yich la'y, na' wio'

batkle bžoj nitó benne' zchalje' lo
wláz Dios gan nbab Galilea.

⁵³ Naž che chégake' beyéjgake'
lízgake'.

8

¹ Jesusen' wyeje' gan nak law Ya'a
Yag Olibo.

*No'len' bene' doła' da' zka'n ditjen
yela' zchag na'*

² Kate' za' ža'ní, bla' Jesusen' li'a
yodo', na' bžingak yógo'te benách
ka' gan zoe'. Jesusen' wži'e ga
na', na' bsdle' légake'. ³ Naž
benne' yodo' wsedle ka' len benne'
yodo' fariseo ka' bché'gake' to no'le
gan zoa Jesusen', no'len' blé'egikle'
žone' doła' da' zka'n ditjen yela'
zchag na'. Bžégake' le' gachje láwe'le
benách ka' zze nággake' che Je-
susen', ⁴ na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, no'le ni
wžento'-ne' žone' doła' da' zka'n
ditjen yela' zchag na'. ⁵ Lo da' bchi'le
Moisés, gože' žo'o wže'ežo yej to
no'le žone' da' ki, nich gate'. ¿Na'a
Le', biz žnno'?

⁶ Ki wnnágake' nich bi da' nna
Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le'
zia. Naž byechw Jesusen', na' bwie'
lo yo, na' bzoje' lo yon' len xben
ne'e. ⁷ Kate' wnnáble'egikle' Le', naž
bezé Jesusen', na' gože' légake':

—Nólele le'e bi naple doła' wak so
lawle wže'ele-ne' yej.

⁸ Da' yoble beyechw Jesusen', na'
bwie' lo yo, na' wzó lawe' zzoje' da'
yoble lo yon'. ⁹ Kate' béngikle' da'
ni, na' lázdo'gake' bcheben légake',
na' bežojgak to tógake'. Zgá'alegak
benne' gole ka' bezá'gake', na' wdé
na' benne' kwide' ka'. Toze Je-
susen' bga'ne' len no'len', ga na'
zoe' gachje láwe'le benne' ka' zze
nággake' chie' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen'
bezie' da' yoble, na' bi blé'ele' nitó
benne' žesbage'e no'len' zia, san toze
no'len', na' gože' le':

—No'le, ¿gaz zej nnita' benne' ka'
besbága'gake' le' zia? ¿Bi zoa no
benne' zchoge' chio' gato'?

¹¹ No'len' wnné':

—Nitóe'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Lezka' neda', bi zchoga' chio'
gato'. Beyéj lížo', na' biž gono' doła'.

*Jesús nake' baní' chegak benne'
ka'*

¹² Da' yoble Jesusen' bcháljlene'
légake', na' wnné':

—Neda' naka' baní' chegak
benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.
Nóte'teze benne' sá'lene' neda' tzen,
bi te' gan nak chol, san soalen baní'
le', nich le'ele' kan gata' yela' nban
da' zejli kanne chie'.

¹³ Naž benne' yodo' fariseo ka'
belyi'e Le', na' wnnágake':

—Le' zzoa lio' chio' kwinzo'. Bi
zaka' da' zzoa lion'. Dáche'ze naken.

¹⁴ Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—La'kze zzoa lian' chia' kwinza',
dot da' li nak da' zzoa lian' dan'
nnezla' gan bžoja', na' gan cha'a,
san le'e bi nnézlele gan za'a, na' gan
yeyá'a. ¹⁵ Le'e zchi'a láže'le kan zej
nak da' ka' žákaken yežlyó nga, san
neda', žakze chia' bi zchi'a láža'a nitó
benne'. ¹⁶ La'kze wchi'a láža'a, ka
nak da' li wchi'a láža'a, dan' kege
nedza' wchi'a láža'a, san Xa', Ben-
nen' bsele'e neda', gónlene' neda'
tzen. ¹⁷ Lezka' da' bsdle Moisés
nyejw le'e yich la'y, na' žnnan: “Da'
zzoa ligak chope benne', naken dot
da' li.” ¹⁸ Neda' zzoa lia' chia'
kwinza', na' Xa', Bennen' bsele'e
neda', lezka' zzoa lie' chia' neda'.

¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka'
wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa Xó'?

Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Bi nónbia'le neda', na' bi
nónbia'le Xa'. Chela' nónbia'le neda',
lezka' Xa' gónbia'le-ne'.

²⁰ Bchalj Jesusen' da' ni kate' ne
zoe' žsedle' benách ka' lo zchil yodo',
gan zej nnita' kak ka' gan žgó'ogake'

mežw che yodo', san nitó benne' bi beḡwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' choe'e lo ná'gake'.

Znna Jesús: "Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e"

²¹ Da' yoble Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yezá'a yežlyó nga, na' yeyilje no benne' yeslé' le'e, san ga'n dola' da' nbága'le, na' gatle. Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e.

²² Naž bchaljgak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—¿Got kwine'? Wnné': "Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e."

²³ Jesusen' gože' légake':

—Nakle le'e che yežlyó da' žen' že'le nga, san neda' za'a ya'abá che Dios da' žen' ža'le. Nakle le'e benách che yežlyó nga, san neda' bi naka' benne' che yežlyó nga. ²⁴ Che len goža' le'e: "Ga'n dola' da' nbága'le, na' gatle." Cha' bi chejle'le nakkza' Benne' Weslá, ga'n dola' da' nbága'le, na' gatle.

²⁵ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nožke benne' nako'?

Jesenen' gože' légake':

—Naka' kan ba goža' le'e ža ni'te.

²⁶ Da' zan da' žala' yapa' le'e, na' wchi'a laža'a da' nak chele. Diža' dot da' li žchalj Xa', Bennen' bsele'e neda', na' da' ženla' žchalje' Le', žchaljlenan' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁷ Bi bejni'igekle' žchaljlene' légake' kan nak che Dios, Xe'. ²⁸ Che len Jesusen' gože' légake':

—Kate' žin ža whisle neda', Benne' Golje' Benách, nich gotle neda', naž gákbe'elele nakkza' Benne' Weslá, na' bi be žona' žakze chia', san da' bloe'el Xa' neda' žchaljan'. ²⁹ Xa', Bennen' bsele'e neda', zóalene' neda'. Xa' bi bka'ne' neda' toza', dan' žónteza' da' žaz laže'e Le'.

³⁰ Kate' bchalj Jesusen' da' ni, benne' zan bejlé'gake' chie'.

No benne' nake' che Dios, na' no benne' nake' wen laže'

³¹ Naž Jesusen' gože' benne' judío ka', benne' žejlé'gake' chie', na' wnné':

—Cha' góntezele kan znna xtiža'a, da' li gake' benne' wsdle chia' ka'.

³² Gónbia'le da' nak dot da' li, na' dan' naken dot da' li yeslán le'e.

³³ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Za'só Bran nakto', na' bi zoa no benne' bene' neto' benne' ndo'w ka'. ¿Biz chen' znno': "Yeslán le'e"?

³⁴ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: Yógo'te benne' wen dola' ka', yó'ogake' lo na' dola'.

³⁵ To benne' ndo'w bi gá'nteze' liž xan yo'o, san bennen' nake' zi'n xan yo'on' gá'nteze' liž bennen' nake' xan yo'on'. ³⁶ Ki naken, cha' Bennen' nake' Zi'n Dios yeslé' le'e, da' li yelale. ³⁷ Nnezla' nakle za'só Bran, san žénelele gotle neda', dan' bi nzi' lo na'le xtiža'a. ³⁸ Neda' žchalja' che da' ble'ela' gan zoa Xa', san le'e žonle da' benl-le gan zoa xakzle.

³⁹ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Bran nake' xa gole wdé cheto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Chela' da' li nakle za'só Bran, gonle kan ben Bran na'.

⁴⁰ Na'a, žénelele gotle neda', la'kze žchaljléna' le'e da' nak dot da' li, dan' benla' bchalj Dios. Bi ben Bran na' ki. ⁴¹ Le'e žonle kan žon xakzle.

Naž belyi'e Le':

—Neto' bi nakto' zi'n zi' ka'. Toze Dios nake' Xato'.

⁴² Naž Jesusen' gože' légake':

—Chela' da' li nak Dios Xale, si' lo na'le neda', dan' bžoja' gan zoa Dios, na' bla'a yežlyó nga. Kege žakze chia' bla'a, san Dios na'kze bsele'e neda'. ⁴³ ¿Bi nnézlele biz chen' bi gakyidle le'e da' znna'?

Naken dan' bi žénelele wzé nagle xtiža'a. ⁴⁴ Xakzle naken da' xiwe'. Nakle che da' xiwen', na' žénelele gonle da' žaz laže' xalen'. Ža ni'te da' xiwen' naken benne' wetw benách ka', na' bi nzi' lo nan' da' nak dot da'

li, dan' bi zchaljen da' li. Kate' žon laže' da' xiwe', ka nakkzen zchaljen, dan' naken benne' wen laže', na' naken ka xágakke benne' wen laže' ka'. ⁴⁵ Dan' zchalja' neda' da' li, bi žejele'le chia'. ⁴⁶ ĆNózlele le'e gak yesbága'le neda' dola'? Cha' zchalja' da' li, Ćbiz chen' bi žejele'le chia'? ⁴⁷ No benne' nake' che Dios, zze nage' xtiža' Dios, san le'e, dan' bi nakle che Dios, bi zze nagle xtiže'e.

Benne' Criston' zoakze' zga'ale' ka Bran

⁴⁸ Naž beži'igak benne' judío ka', na' belyi'e Jesusen':

—Káteze wnnato' kate' wnnato' nako' benne' Samaria, na' žonlen da' xiwe' Le' tzen.

⁴⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi žonlen da' xiwe' neda' tzen. Neda' žapa' Xa' ba la'ne, na' le'e zzoale neda' chela'ale. ⁵⁰ Bi zka'n zen kwina'. Zoa Nō Benne' zka'n zene' neda', na' Le' zchi'a laže'e žo'o. ⁵¹ Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.

⁵² Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a nnezlto' žonlen da' xiwe' Le' tzen. Bran gote', na' lezka' gotgak benne' ka' bcháljake' lo wláz Dios, san Le' žnno': "Nóte'teze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'." ⁵³ ĆNakžo' Le' zen ka xazo Bran? Gote' le', na' gotgak benne' ka' bcháljake' lo wláz Dios. ĆNozkzen' žon kwino'?

⁵⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Cha' neda' wká'n zen kwina', yela' zen na' bi be zakan'. Xa' zka'n zene' neda', na' le'e žnnale nake' Dios chele. ⁵⁵ Bi nónbia'le Xazo Dios, san neda' nónbi'a-ne'. Chela' nnia': bi nónbi'a-ne', na' gaka' benne' wen laže' kan nakle le'e. Nakle benne' wen laže' ka'. Na'a, da' li nónbi'a-ne', na' nzi' lo na'a xtiže'e. ⁵⁶ Xale Bran bebele' dan' žala' le'ele' ža soa' neda' yežlyó nga, na' la'kze gote' ža ni'te, ble'elen', na' bebele'ele'.

⁵⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bi na' gono' chi-yon yiz. ĆBle'elo' Bran na'?

⁵⁸ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: katen' bi na' soa Bran na', neda' ba zoakza'.

⁵⁹ Naž bėxwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen', san Le' bkache' kwine' láwgake', na' bežoje' la' li'a yodon'. Wdėe' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'.

9

Jesús žeyone' to benne' golje' lo chole

¹ Kate' ne zda Jesusen' to latje, ble'ele' to benne' golje' lo chole. ² Benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, Ćnoz ben dola', dan' golje' lo chole? ĆBenne' ni, cha' xa xne'e?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi naken dan' ben benne' ni dola', na' kege dan' bengak xa xne'e dola', san naken nich la' law yela' wak zen che Dios ni'a che benne' ni. ⁴ Žon byenen gonžo xchin Xa', Bennen' bsele'e neda', kate' ne nak ka te ža. Žin ža gak chol che yela' got, katen' bi gak nitó benne' gone' žin. ⁵ Kate' ne zoa' yežlyó nga, naka' baní' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁶ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bži'e zene' lo yo, na' bene' góna'do' len zene' na', na' wdeben' yej law benne' lo cholen'. ⁷ Naž gože' le':

—Wyéj, na' bejtíb lawo' lo bej nis da' nzin' Siloé. (Siloé naken to diža' hebreo da' žnnan: nseła'.)

Naž benne' lo cholen' wyeje' ga na', na' bejtibe' lawe'. Kate' bezé'e ga na', ba zle'ele'. ⁸ Naž bebán láže'gak benne' zjo'o li'a ka', len benne' ka' blé'egekle' le' zga'ale katen' goke' lo chole, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' wži'e, na' wnnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'?

⁹ Bałe' wnnágake':

—Łekze'.

Yebałe' wnnágake':

—Kegen', san kan zнна' law ben-nen', łezka' zнна' law benne' ni.

Łe' wnné':

—Nedan'.

¹⁰ Naž wnnábgekle' łe', na' wnnágake':

—¿Nakxkze goken, byaljšw yej lawo'?

¹¹ Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' lie' Jesús bene' góna'do', na' wdeben' yej lawa', na' gože' neda': "Wyéj žoa'a bej nis da' nzin' Siloé, na' bejtíb lawo'." Wyá'a ga na', na' bejtiba' lawa', na' la' byáljšwte yej lawa'.

¹² Naž wnnábgekle' łe', na' wnnágake':

—¿Gaž zoa bennen'?

Łe' gože' légake':

—Bi nnezla'.

Benne' yodo' ka' znnábgekle' binlo bennen' byaljšw yej lawe'

¹³ Naž bché'gake' bennen' goke' lo chołe, na' bejžégake' łe' lawgak benne' yodo' fariseo ka'. ¹⁴ Dan' nak ža la'y chégake' kate' ben Jesusen' góna'don', na' bsaljšwe' yej law bennen' goke' lo chołe, ¹⁵ che len benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' łe' da' yoble nakx goken byaljšw yej lawe'. Łe' gože' légake':

—Bdebe' góna'do' yej lawa', na' bejtiban', na' žłe'ela'.

¹⁶ Naž bchaljšgak bałe benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Bennen' bi nake' che Dios, dan' bi žape chi'e ža la'y.

Yebałe' wnnágake':

—¿Wak to benne' doła' gone' yela' wak ka' kan zej nak da' ka' žon bennen'?

Ka' goken, bžoj chóplegake'. ¹⁷ Da' yoble wnnábgekle' bennen' goke' lo chołe, na' wnnágake':

—¿Biz zнно' le' che bennen', zнно' bsaljšwe' yej lawo'?

Łe' wnné':

—Nake' benne' zchalje' lo włáz Dios.

¹⁸ Benne' judío wnná bia' ka' bi bejlé'gake' cha' goke' lo chołe katen' golje', na' byaljšw yej lawe'. Che len blížgake' xā xna' bennen' byaljšw yej lawe'. ¹⁹ Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni zi'nle, znnale golje' lo chołe? ¿Nakxkze naken žle'ele' na'a?

²⁰ Bechébegak xā xne'e ka', na' belyi'e légake':

—Nnezlto' benne' ni nake' zi'nto', na' golje' lo chołe, ²¹ san nakx goken, žle'ele' na'a, bi nnezlto', na' nož bennen' bsaljšwe' yej lawe', bi nnezlto'. Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak. Łekze' nne'.

²² Ki wnnagak xā xna' bennen' goke' lo chołe, dan' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka', dan' ba ben xtiža'gake' cha' nóte'teze benne' nne' nak Jesusen' Benne' Criston', to chi'ize kwéjgake' bennen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios. ²³ Che len wnnagak xā xne'e: "Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak."

²⁴ Naž benne' judío wnná bia' ka' da' yoble blížgake' bennen' goke' lo chołe, na' belyi'e le':

—Ni'a che Xanžo Dios wnné da' likze. Neto' nnezlto' nak bennen' benne' doła'.

²⁵ Naž bechebe bennen' goke' lo chołe, na' wnné':

—Cha' nake' benne' doła' bi nnezla'. To da' nnezla'. Žga'ale goka' lo chołe, na' na'a žle'ela'.

²⁶ Wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnnágake':

—¿Biz bene' chio'? ¿Nakx bene' nich bsaljšwe' yej lawo'?

²⁷ Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi gónelele si' lo na'le xtiža'a. ĵBiz chen' žénelele yénlele da' yoble? ĵŽénelele gónlenle Le' tzen?

²⁸ Naž bká'ngake' le' ka'ze, na' wnnágake':

—Le' žónleno' bennen' tzen, san neto' žónlento' Moisés tzen. ²⁹ Neto' nnezlto' Dios bcháljlene' Moisés na', san kan nak che benne' ni, bi nnezlto' noz benne' bsele'e Le'.

³⁰ Naž bechebe bennen', na' gože' légake':

—Da' ni žonen ga žebán laža'a. Le'e bi nnézlele noz benne' bsele'e bennen', na' Le' bsaljwe' yej lawa'.

³¹ Nnezlžo Dios bi ženle' chegak benne' doła' ka', san ženle' che no benne' zka'n zene' Le', benne' žone' ka' žénele' Le'. ³² Ža ni'te na' zejte na'a bi ženle cha' no benne' bsaljwe' yej law to benne' golje' lo chołe. ³³ Chela' bi nak bennen' che Dios, bi be gak gone'.

³⁴ Naž beži'igak benne' yodo' ka', na' belyi'e le':

—Kan goljo' nak bian' nbago'o doła'. ĵŽéneklzo' le' wsedlo' neto'?

Naž bebégake' le' na'le.

No benne' ka' zej nchólgekle'

³⁵ Benle Jesusen' kan ben-gak benne' judio wnná bia' ka', bebégake' bennen' goke' lo chołe. Kate' bežage' le', gože' le':

—ĵŽejli'o che Zi'n Dios?

³⁶ Bechebe' le', na' gože' Jesusen':

—ĵNožen', nich chejli'a chie'?

³⁷ Jesusen' gože' le':

—Ba bl'e'elo' le', na' neda' nga zcháljlēna' le', naka' Zi'n Dios.

³⁸ Naž bennen' byaljšw yej lawe', bka'n zene' Jesusen', na' gože' Le':

—Yoa'a lo no'o, žejli'a chio' Le'.

³⁹ Jesusen' wnné':

—Nich wchi'a laža'a benách ka', bla'a yežlyó nga, nich lé'egekle benne' ka' zej nchólgekle', na' gaggak ka benne' lo chołe benne' ka' žékgekle' zlé'egekle'.

⁴⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' gan zoa Jesusen', béngekle' da' ni, naž belyi'e Le':

—ĵNakto' benne' nchólgekle'?

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Chela' ncholze yej lawle, bi nbága'le doła'. Na'a znnale: “Zlé'elto'.” Che len nbága'le doła'.

10

Žsaka' lebe Jesús che le'je chegak zila' ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e: no benne' bi choe'e gan žo'ogak zila' ka' lo le'je chégakba', san žoe'e ga yoble, benne' ni nake' wbán, na' zbankze'.

² Bennen' žoe'e gan žo'ogak zila' ka' nake' benne' žape chi'íkze' légakba'.

³ Nich cho'o benne' ni, žsaljšw benne' zoe' žape chi'e gan žo'ogak zila' ka', na' légakba' žéngelba' chi'e, na' žeyónbia'gakba'-ne'. Le' žližgake'-ba' to toba' kan nzi' lágakba', na' žebeje' légakba'. ⁴ Kate' ba wleje' yógo'te zila' ka', bia zej nakba' chie', znežwe' lágwakba', na' légakba' žejnágwakba' le', dan' žeyónbia'gakba' chi'e. ⁵ Bi chejnágwakba' benne' yoble, san wzónnjgeklba' le', dan' bi nónbia'gakba' chi'igak benne' yoble ka'.

⁶ Jesusen' bcháljlēne' légake' da' ni da' bsaka' lebe', san bi bejni'igekle' dan' gože' légake'.

Jesús nake' Bennen' žape chi'e zila' ka'

⁷ Naž Jesusen' bcháljlēne' légake' da' yoble, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e: neda' naka' ka to gan žo'ogak zila' ka'. ⁸ Ba bla'gak benne' zan, benne' ka' wnnágake' zej nake' Benne' Criston', san yógo'te benne' ka' bžingake' zgá'alegake' ka neda', zej nake' benne' wbán ka', na' želbankze', na' bi wzé naggak zila' ka' chégake'. ⁹ Neda' naka' ka to gan žo'ogak benách ka'. Nóte'teze benne'

chó'olene' neda', yelá bennen', na' gake' ka to zila' žo'oba', na' žežojba', na' žel-lba' da' žawba'.

¹⁰ 'Za'ze benne' wbán nich kwane'-ba', na' gote'-ba', na' wžia yi'e-ba'. Neda' bla'a nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka' zej nake' ka zila' chia' ka', na' gáta'teze yela' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹¹ Neda' žape chi'a benách chia' ka' kan žon bennen', lo yela' ži'i laže' chie' žape chi'e zila' chie' ka'. Bennen' žape chi'e zila' ka' ki ba zoakze' wdíe' yela' nban chie' ni'a chegak zila' chie' ka'. ¹² Benne' nazjwe', benne' žape chi'e zila' ka', zle'ele' za' beko' yi'xe' snia, na' zka'ne' zila' ka', na' žzonnje', na' beko' yi'xe' snia na' žejtáwya'aba' zila' ka', na' žeslášba' légakba'. Ki žon benne' nazjwen', benne' žape chi'e zila' ka', dan' bi nakkze' benne' wape zila' ka', na' zila' ka' bi zej nakba' chekze'. ¹³ Žzonnj benne' nazjwen' dan' žape chi'e zila' ka' nich si'ze' mežw, na' bi že' laže'e légakba'.

¹⁴⁻¹⁵ 'Neda', lo yela' ži'i laže' chia' žape chi'a zila' ka'. Kan nonbia' Xažo Dios neda', na' neda' nónbi'a Xan', lezka' benách chia' ka', benne' zej nake' ka zila' chia' ka', zej nónbi'e neda', na' zdia' yela' nban chia' ni'a chegak zila' ka', na' zila' ka', bia zej nakba' chia' nónbia'gakba' neda'. ¹⁶ Lezka' zej nnita' zila' yoble chia' ka', bia ka' bi zej nabba' nga. Lezka' žala' chejxi'gaka'-ba'. Bia ka' yéngakba' chi'a, na' gágakba' toze len yebale zila' chia' ka', na' nedkza' gape chi'a légakba'.

¹⁷ 'Che len Xan' nži'ile' neda', dan' zdia' yela' nban chia', na' yezi'an da' yoble, da' zejlás: wa'a latje benne' ka' gótgake' neda', na' yebana' lo yela' got. ¹⁸ Nitó benne' bi sáke'le' gote' neda', san nedkza' zdia' yela' nban chia', na' gata'. Nzi' lo na'a wdían', na' nzi' lo na'a yezi'an da' yoble. Ki naken dan' ki gož Xan' neda' gona'.

¹⁹ Kate' béngikle benne' judío ka' da' ki, da' yoble bel-lá'a lázgake' kan žékgekle' che Jesusen'. ²⁰ Benne' zan ládjwgake' wnnágake':

—Yoe'e be' xiwe', na' nyal yichj lázda'we'. ¿Biz chen' zze nagle chie' Le'?

²¹ Yebale' wnnágake':

—To benne' yoe'e be' xiwe' bi zchalje' ki. ¿Wak to be' xiwe' wsaljwn yej lawgak benne' lo chole ka'?

Benne' judío wnná bia' ka' zzóagake' Jesús chela'ale

²² Žak byo' zag ka', na' nak ža žóngake' lni lo yež Jerusalén, kate' žejsá' láže'gake' ka' bdégake' yodo' chégake' lo na' Dios. ²³ Zda Jesusen' ža yo'o yodo' gan nak lo zchil chen, dan' nzin' Zchil Che Salomón. ²⁴ Benne' judío wnná bia' ka' bel-yéchjgake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—¿Batxkze wsano' žono' ga žek zedito? Cha' nako' Benne' Criston', kwáseło bloe'el neto'.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi žejle'le chia'. Žin ka' da' žona', da' ka' bde Xa' lo na'a gona', zej nak bian' no naka'. ²⁶ Le'e bi žejle'le chia', dan' bi nbáblenle benne' ka' zej nake' zila' chia' ka', kan ba gožkza' le'e. ²⁷ Zila' chia' ka' žéngaklba' chi'a, na' žeyónbia'gakba' neda', na' neda' nónbia'gaka'-ba', na' zá'lengakba' neda' tzen. ²⁸ Neda' znezjwa' yela' nban da' zejlí kanne chégakba', na' bi kwia yí'gakba', na' nitó benne' bi sáke'le' kwéjgake'-ba' lo na'a neda'. ²⁹ Xažo Dios bénngake'-ba' chia', na' Le' napže' yela' wak ka' yógo'te benách ka', na' bi gak nitó benne' kwéjgake'-ba' lo na' Xan'. ³⁰ Neda', na' Xažo Dios, toze nakto'.

³¹ Da' yoble benne' judío wnná bia' ka' béxwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen'. ³² Jesusen' gože' légake':

—Da' zan da' zej naken chawe' bena' lawle, dan' nzi' lo na'a che

Xan'. ¿Ni'a che bizle žin chawe' ka' wže'ele neda' yej?

³³ Beži'igak benne' judío wnná bia' ka', na' belyi'e Le':

—Ni'a che žin chawe' ka' bi wže'eto' le' yej, san dan' bi zchaljo' chawe' che Dios. Le' nako' benachze, na' žon kwino' Dios.

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: “Neda' znnia': nakle dios ka'.” ³⁵ Nnézkelžo da' nyejw le'e yiche la'y nyéjwken to chi'ize. Le'e yiche la'y na' benne' ka' bchaljlen Dios légake' nzi' lágake' dios ka'. ³⁶ Diosen' bebeje' neda' chekze', na' bsele'e neda' yežlyó nga. ¿Na'a znnle chia': “Le' bi zchaljo' chawe' che Dios” dan' wnnia': “Ži'n Dios naka'”? ³⁷ Cha' bi žona' žin da' bde Xažo Dios lo na'a gona', bi žala' chejle'le chia'. ³⁸ Cha' žona' žin da' bde Dios lo na'a gona', la'kze bi žejle'le chia' nedkza', le chejlé' da' zej nak bia' žin ka' da' žona', nich gákbe'le žonlen Xažo Dios neda' tzen, na' neda' žónlena' Xan' tzen.

³⁹ Da' yoble gónegekle' séngake' Jesusen', san Le' belé' lo ná'gake'.

⁴⁰ Naž wyéj Jesusen' da' yoble yechelá'a yego Jordán, gan wdá Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Jesusen' bga'ne' ga na'. ⁴¹ Benne' zan bžíngake' gan zoa Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li bi ben Zwa nitó yela' wak zen, san yógo'te da' wnná Zwan' kan žala' gak che benne' ni, dot da' li naken.

⁴² Che len benne' zan bejlé'gake' che Jesusen' gan zoe'.

11

Da' gok katen' got Lásaro

¹ Kate' ža ka' Lásaro, benne' Betania, die' yižwé'. Betania na' naken lažgak Lia, na' Marta. Nak Marta na' no'le bile Lian'. ² Nak Lian' no'le zan Lásaron', bennen' die' yižwé', na' lezka' nake' no'len' wloé'e da'

zla' zix ni'a Xanžon', na' besbiže' ni'e len yicha' yichje'. ³ Belseła' no'le zan Lásaron' to benne' bejlíže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, bwia nga, Lásaro, bennen' nži'ilo'-ne', die' yižwé'.

⁴ Kate' Jesusen' benle' da' ni, gože' benne' ka' nníta'leŋgake' Le', na' wnné':

—Yižwé' ni bi naken da' goten le' to chi'ize, san naken nich la' law yela' zen che Dios, na' ni'a che yižwé' ni lezka' la' law yela' zen chia' neda', Ži'n Diosen'.

⁵ Jesusen' nži'ile' Martan', na' no'le bile Martan', na' Lásaron'. ⁶ La'kze Jesusen' nži'ile' légake', kate' benle' de' Lásaron' yižwé', bga'ne' gan zoe' yechóp ža ka'. ⁷ Wdé chope ža ka', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o da' yoble gan nbab Judea.

⁸ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, gónegekle benne' judío wnná bia' ka' wžé'egake' Le' yej. ¿Chejo' da' yoble ga na'?

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zej de chežinno hora te ža. No benne' zde' te ža, bi chejchegwe', dan' zle'ele', dan' baní' da' zoan yežlyó nga zóalenen le'. ¹⁰ Cha' bennen' zde' žel, na' chejchegwe', dan' bi zoalen banín' le'.

¹¹ Kate' Jesusen' beyóž bchalje' da' ni, naž gože' légake':

—Žtas Lásaro, benne' lježžon', na' cha'a neda' ga na' nich yesbana'ne'.

¹² Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xan, cha' žtase', yeyake'.

¹³ Jesusen' wnné' ki dan' ba got Lásaron', san légake' žékgekle' wnné': “Žtasze Lásaron'.” ¹⁴ Naž Jesusen' gože' légake' kwáselo, na' wnné':

—Ba got Lásaron'. ¹⁵ Žebela' dan' bi wzóa' ga na', dan' gak na'a to

da' gon chawen' le'e, dan' gonen ga chejle'le chia'. Le cho'o na'a gan de Lásaron'.

¹⁶ Naž Mas, to benne' žónlene' Jesusen' tzen, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, gože' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o, gátlenžo Le' tzen.

Jesús žesbane' benne' gat ka', na' nbánlenžo-ne'

¹⁷⁻¹⁹ Yež Betania na' žen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' nga'nzen ka zza'žo to hóraze. Che len ba bžingak benne' zan, benne' judío ka', gan zej nnita' Marta, na' Lia, nich yeyón zéngake' légake', dan' ba got benne' zángake'. Kate' Jesusen' bžine' ga na', benle' ba gok tape ža yo'o Lásaron' lo yežw ba. ²⁰ Katen' benle Martan' za' Jesusen', naž bžoje' lo yo'o, na' bejchage' Le', san Lian' bga'nze' lo yo'o. ²¹ Martan' gože' Jesusen':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'. ²² Lezka' na'a, nnezla' yógo'te da' nnablo' Dios, Le' gonnen' chio'.

²³ Jesusen' wnné':

—Yebán benne' zano'.

²⁴ Martan' gože' Le':

—Nnezla' yebane' kate' žin ža ze lawte ža na' katen' yebangak benne' gat ka'.

²⁵ Naž Jesusen' wnné':

—Nedkza' naka' Benne' žesbane' benne' gat ka', na' lezka' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', la'kze gate', yebankze', ²⁶ na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nbángake', na' žejlé'gake' chia', bi gátgake' to chi'ize. ¿Žejli'o da' ni?

²⁷ Martan' gože' Le':

—O', Xan. Žejli'a nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bchebe laže' Dios sele'e yežlyó nga.

Zbeže Jesús dan' žeyache' láže'le' no'le zan Lásaro ka'

²⁸ Kate' Marta beyóž bchalje' da' ni, beyeje' yo'o, na' bejliže' Lia, no'le bile', na' ži žize gože' le':

—Benne' Wsedle zoe' nga, na' znnie' le'.

²⁹ Kate' benle Lian' da' ni, la' wzó ža'tie', na' wyeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Bi na' cho'o Jesusen' yeždon', san zoaze' gan bejchág Martan' Le'. ³¹ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yo'on', na' žeyón zéngake' no'le ka', blé'egekle' wzó ža' Lian', na' taríaze bžoje', naž bejnáwgake' le', na' wnnágake':

—Cheje' žoa'a yežw ba nich chejcheže' ga na'.

³² Naž bžin Lian' gan zoa Jesusen'. Kate' ble'ele' Le', byechwe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'.

³³ Kate' ble'el Jesusen' zbeže', na' lezka' zbéžegak benne' judío ka' zej nníta'lengake' le', naž gok nyache' laže'e, na' bka' chi'e, ³⁴ na' wnné':

—¿Gaz bkáche'le-ne'?

Belyi'e Le':

—Da wio'.

³⁵ Wžeže Jesusen'. ³⁶ Naž bchaljgak benne' judío ka', na' wnnágake':

—Le wia nga kan nží'ile'ele' le'.

³⁷ Bałe' wnnágake':

—Ben Benne' ni ga zle'el bennen' goke' lo chołe. ¿Gok bene' ga bi got Lásaron'?

Žebán Lásaro lo yela' got

³⁸ Da' yoble Jesusen' bka' chi'e, na' bžine' gan de yežw ban'. Ba na' yo'on to bloj le'e ya'a yej gan nadjw yežw ban', na' da' to yej blag da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen'. ³⁹ Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le yeká'a yej blagen'.

Naž Marta, no'le zan benne' gaten', gože' Le':

—Xan, ba zle'e zgot dan' ba gok tap ža nate'.

⁴⁰ Jesusen' wnné':

—¿Kege gožkza' le' cha' žejli'o, le'elo' yela' wak zen che Dios?

⁴¹ Naž beká'agake' yej blagen' da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blo-
jen' gan yo'o benne' gaten'. Bwia
Jesusen' ya'abale, na' wnné':

—Xe, žapa' Le': "Žóxkeno'" dan'
ženlo' chia' neda'. ⁴² Neda' nnezla'
žéntezelo' chia' neda', san zchalja' ki
nich gak da' chawe' chegak benne'
zan ki, na' nich chejlé'gake' Le'
bséla'kzo' neda'.

⁴³ Kate' beyož bchalj Jesusen' da'
ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—Lásaro, bežój kile.

⁴⁴ Bežój benne' gaten' lo yežw
ban', zej nžej ni'a ne'e len láže'do'
ka', na' ngache' lawe' len yetó
láže'do'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Le yeséž laže' ka' lo ni'a ne'e,
na' le we' latje yezé'e.

*Žon xtiža'gak benne' wnná bia' ka'
nich gótgake' Jesús*

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk.
22:1-2)

⁴⁵ Benne' zan, benne' judío ka',
jáklene' Lia tzen, na' blé'egekle' dan'
ben Jesusen'. Naž bejlé'gake' chie'.

⁴⁶ Ba'e' jake' gan zej nnita' benne'
yodo' fariseo ka', na' bzéngkle'
légake' kan ben Jesusen'. ⁴⁷ Naž
bđobgak tzen benne' yodo' wchi'a
laže' ka' len benne' yodo' fariseo
ka', na' bžoz wnná bia' ka', na'
wnnágake':

—¿Nakxkze gonžo? Žon bennen'
da' zan yela' wak zen. ⁴⁸ Cha'
wnéjwžo Le' latje gonže' kan žone',
yógo'te benách chejlé'gake' chie', na'
yiđegak benne' Roma ka' nga, na'
wchinnjgake' yodo' la'y chežo, na'
yež chežo nga.

⁴⁹ Naž bchalj Kaifás, bennen'
nake' bžoz blo yizen', na' žónlene'
légake' tzen, na' gože' légake':

—Le'e bi be nnézele, ⁵⁰ na' bi
žákbe'elele žon byenen gat to benne'
ni'a chegak benách ka', nich bi
kwia yi'gak yógo'te benne' judío ka'.

⁵¹ Kege žakze chie' bchalje' da' ni,
san dan' nake' bžoz blo yizen', che
len bchalje' lo wláz Dios kan žala' gat
Jesusen' ni'a chegak benne' yežen'.

⁵² Gat Jesusen', kégeze ni'a che
yežen', san lezka' gate' nich wtobe'
zi'n Dios ka', benne' zej náslase',
nich gágake' toze. ⁵³ Ka' goken, la'
ža na'ze ben xtiža'gake' gótgake' Je-
susen'. ⁵⁴ Che len biž wdá Jesusen'
kwáselo gan zej nnita' benne' judío
ka', san bezé'e ga na', na' wyeje' to
latje gawze gan nak latje dach, na'
ble'e lo yež Efraín, gan bga'ne' tzen
len benne' wsedle chie' ka'.

⁵⁵ Kate' ža na' za' gawze Lni
Pasko' chegak benne' judío ka'
kate' žejśá' láže'gake' kan ben Dios
katen' bebeje' benách chie' ka' lo
yežlyó Egipto. Bžojgak benne' zan
lo yež ka', na' jake' lo yež Jerusalén
kate' za' žin lni na', nich chejpá'
kwíngake' kan nak che yodo'.
⁵⁶ Benne' ka' nnita'gake' lo yež
Jerusalén beyilgake' Jesusen', na'
katen' wnnita'gake' lo zchil yodo',
belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na'
wnnágake':

—¿Biž znnale le'e? ¿Wide' lni, cha'
bi yide'?

⁵⁷ Ba wnnagak bžoz wnná bia'
ka' len benne' yodo' fariseo ka',
cha' no benne' nnezle' gan zoa Je-
susen', žala' yedjzenle' légake' nich
gak chejxéngake' Le'.

12

*To no'le lie' Lia zgo'e da' zla' zix
ni'a Jesús*

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Kate' ne zej nga'n yexóp ža žin
Lni Pasko' kate' žejśá' láže'gake' kan
ben Dios katen' bebeje' benách
chie' ka' lo yežlyó Egipto, bla'
Jesusen' lo yež Betania, gan zoa
Lásaro, bennen' gote', na' besbán
Jesusen' le' lo yela' got. ² Naž
bsí'ni'agake' to yela' waw ga na'
da' gaw Jesusen'. Lia, no'le
zan Lásaron', wloé'e yela' wawn',

na' že' Lásaron' ladjw benne' ka' žé'lengake' Jesusen' tzen, gan že'j žáwgage'. ³ Naž Lian' beḡwe' ka to ya da' zla' zix che yeje susén las, da' záka'le'en, na' wloé'en lo ni'a Jesusen'. Besbiže' ni'e len yicha' yichje'. Dot lo yo'on' wže' be' zixen'. ⁴ Naž bchalj to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, na' nake' bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', na' wnné':

⁵ —iBiz chen' bi wdó'w da' zla' zixen', da' zakan' lázjwžo che to yiz, na' gak no benne' chise' mežwn' chegak benne' yache' ka'? ⁶ (Wnné' ki, kege dan' že' láže'e benne' yache' ka', san nake' wbán, na' lekze' noe'e bzod mežw chégake', na' zká'lane' mežwn' da' zgó'ogake' lo bzoden'.)

⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—Le we'e latje, dan' nak da' ni da' bene' to da' zpe'en che ža gacha'a lo yežw ba. ⁸ Benne' yache' ka' zej nníta'lenteze' le'e, san neda' bi gá'nteza' gan zoale.

Benne' judío wnná bia' ka' žénegekle' gótgake' Lásaro

⁹ Kate' bengekle benne' judío ka' zoa Jesusen' lo yež Betania, benne' zan žjake' ga na', kégeze dan' zoa Jesusen' ga na', san lezka' dan' žénegekle' lé'egekle' Lásaro, bennen' besbán Jesusen' lo yela' got. ¹⁰ Naž bḡoz wnná bia' ka' ben xtiža'gake' lezka' gótgake' Lásaron'. ¹¹ Ka' goken dan' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Jesusen', na' ba wléj yíhjkake' bḡoz wnná bia' ka' ni'a che Lásaron'.

Zka'n zéngake' Jesús kate' žoe'e yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Bžingak benne' zan lo yež Jerusalén ža Lni Pasko', na' ža chope ža bengekle' za' Jesusen' lo yežen'. ¹³ Naž wdíhjkake' zin ka', na' bžójkake' nich chejchágake'

Jesusen', na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iGa'n zen Dios! iGa'n zen Benne' ni ze'e lo wláz Xanžon', na' nna bi'e benách Israel ka'!

¹⁴ Jesusen' bžel-le' to búrrodo', na' wžíe'-ba' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

¹⁵ Bi žébele le'e, zoale yež Sión.

Le wia nga, za' Benne' nna bi'e le'e.

Žie' to búrrodo'.

¹⁶ Kate' gok da' ni, bi bejní'igekle benne' wsedle ka' che Jesusen', san wdé na', kate' bebane' Le' lo yela' got, na' beyepe' ya'abá che Dios, naž bejsá' láže'gake' da' ni da' nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie', na' ki goken chie'.

¹⁷ Lezka' benne' ka' wnníta'lengake' Jesusen' katen' bliže' Lásaro, bennen' bgache'e lo yežw ba, na' besbane' le' lo yela' got, bzoa lígake' che da' bene'. ¹⁸ Lezka' che len bžojgak benne' ka', na' be-jchágake' Jesusen', dan' bengekle' kan nak yela' wak zen na' da' bene' Le'. ¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' bcháljkake' la' légakze', na' wnnágake':

—Nak bia' bi be sáke'lžo gonžo. Le wia kan žónlengak yógo'te benách Le' tzen.

Benne' zi'to' ka' žíljkake' Jesús

²⁰ Baḡe benne' zi'to' ka' zej nžage' benne' ka' bžingake' lo yež Jerusalén ža Lni Paskon' nich wká'n zéngake' Dios. ²¹ Benne' zi'to' ka' bejchágake' Lip, benne' Betsaida, yežen' nbaben Galilea, na' góta'yoegekle' le', na' wnnágake':

—Benne', zénelto' le'elto' Bennen' lie' Jesús.

²² Wyéj Lipen', na' bzenle' Ndres da' ni. Naž Ndrezen' len Lipen' bejzéngaklen' Jesusen'. ²³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Za' žin ža gata' neda', Benne' Golje' Benách, na' yeyá'a latje chia' ya'abá che Dios. ²⁴ Da' li žapa' le'e: ga'n toze to binnedo' cha' bi

gachen' lo yo, na' te chen. Cha' te che binnedon', lan', na' wnezjwn binnedo' zánle'eže. ²⁵ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wniten', dan' gat to chi'ize bennen'. No benne' bi že' láže'ze' yela' nban da' nape' yežlyó nga gape chi'en, na' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁶ Cha' žénele no benne' gone' xchina', žala' gónlene' neda' tzen, na' gan chejsóa' neda', chejsóa bennen' žone' xchina'. Cha' žon to benne' xchina', Xažo Dios gape' le' ba la'ne.

Jesús žloe'ele' kan za' gótgake' Le'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Na'a žek zédle'ela'. žBizkze nnia'? žNnia': Xe, beslá neda' lo da' žala' gaken chia' na'a? Che len bla'a, nich soela' da' žala' gaken chia' na'a. ²⁸ Xe, ben ga la' law yela' zen chio'.

Naž benle chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Ba bena' ga nla' law yela' zen chia', na' da' yoble gona' ga la' law.

²⁹ Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na', béngikle' chi'i na', na' wnnágake':

—jWzió' wnnén!

Yehale benne' ka' wnnágake':

—To wbás che ya'abá che Dios bcháljlene' Le'.

³⁰ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benle chi'i na', kege ni'a chia' neda', san ni'a chele le'e. ³¹ Ba bžin ža wchi'a laže' Dios benách yežlyó nga. Na'a Dios cho'ne' da' xiwe' na'le, dan' zna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³² Na'a, cha' benne' ka', benne' gótgake' neda', wchísgake' neda', Benne' Golje' Benách, ža'le, gona' ga dobgak yógo'te benách ka' gan soa' neda'.

³³ Len da' ni da' bchalj Jesusen' bløe'ele' law kan gate'. ³⁴ Benne' zan ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Neto' benlto' chegak benne' ka', benne' bélgake' xtiža' Dios, da' znnan: “Sóateze Benne' Criston'.”

žBiz chen' zno' Le': “Žon byenen wchísgake' Benne' Golje' Benách?” žNožkzen' Benne' Golje' Benách?

³⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naka' baní' chele. Le da kate' ne zóalena' le'e, na' de banín' chele, nich bi gak chol nitle. Nóte'teze benne' zde' gan nak chol bi nnezle' gan zeje'. ³⁶ Kate' ne zóalena' le'e, naka' baní' chele. Le chejlé' chia' neda', naka' baní' chele nich gakle ži'n Bennen' nake' banín' da' naken li laže'.

Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyeje', na' benít lawe' gan nníta'gake'.

Da' žonen ga bi žejle'gak benne' judío ka' che Jesús

³⁷ La'kze ben Jesusen' da' zan yela' wak zen lawgak benne' judío ka', bi bejlé'gake' chie'. ³⁸ Ka' goken, bžin dan' bzoj Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Xan, žnožkze benne' bejli'e da' bchaljto'?

žNožkze benne' bløe'el Xanžo Dios le' yela' wak chie'?

³⁹ Ka' goken, bi gok chejlé'gake' che Jesusen'. Goken kan wnná Isaiásen' katen' wnné':

⁴⁰ Dios bene' ga gok chol yichj lázdø'gake',

na' gok choch lázdø'gake' nich bi lé'egekle' len yej lawgake', na' nich bi chejní'igekle' lo yichj lázdø'gake'.

Na' wnná Dios:

Bi yeyágake' chia' nich yeyona' légake'.

⁴¹ Bchalj Isaiásen' da' ni dan' bløe'ele' yela' zen che Benne' Criston', na' bchalje' kan gak chie' Le'.

⁴² La'kze goken ki, bejle'gak benne' zan che Jesusen'. Lezka' bejle'gak bale benne' wnná bia' ka' chie', san dan' zžébegake' benne' yodo' fariseo ka', bi bzøa lígake' chie' kwáselo. Ki béngake' nich bi kwéjgake' légake' to chi'ize gan zdóbgake' nich yéngikle' xtiža'

Dios. ⁴³ Lezka' béngake' ki dan' že' láže'gakže' gápegak benách ka' légake' ba la'ne, ka že' láže'gake' gape Dios légake' ba la'ne.

Kwia yí'gake' dan' bi žejlé'gake' da' bchalj Jesús

⁴⁴ Jesusen' wnníe' zižje, na' wnné':

—No benne' žejli'e chia' neda', kege chia' nedza' žejli'e, san lezka' žejli'e che Xa', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁵ Lezka', no benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁶ Neda' naka' baní', na' bla'a yežlyó nga, nich bi ga'ngak benne' ka' lo chole, yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chia' neda'. ⁴⁷ Cha' ženle no benne' xtiža'a, na' bi žapen' ba la'ne, kege neda' choga' che bennen' kwia yi'e, dan' bla'a nga, kege nich choga' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yí'gake', san nich yeslá' benách ki. ⁴⁸ No benne' zzoe' neda' chela'ale, na' bi zzi' lo ne'e xtiža'a, ba zoa da' chogen chie' kwia yi'e. Dižan' dan' bchaljléna' le'e naken da' chogen che bennen' kwia yi'e že ze lawte že na'. ⁴⁹ Ki naken dan' zchalja', kege žakze chia', san Xa', Bennen' bsele'e neda', gože' neda' da' žala' nnia', na' lezka' kan žala' wchalja'. ⁵⁰ Nnezla' gož Dios neda' gona' ki nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka'. Ki naken, zchalja' kan ba gožkze Xan' neda'.

13

Jesús žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka'

¹ Bžin že za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Jesusen' nnézkzele' za' žin že chie' gate', katen' wzé'e yežlyó nga, na' yeyeje' gan zoa Xe'. Kan nži'ile' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na'a nži'ile' légake' na' zejte gate' lo wláz légake'.

² Da' xiwe' ba ngo'o yelan' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon,

nich wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ³ Jesusen' nnézkzele' kan nak, bžoje' gan zoa Dios, na' yeyeje' gan zoa Dios, na' Dios, Xe', ba bdi'e lo ne'e Le' dot yela' wnná bia' chie'. ⁴ Che len, kate' ne že'j žáwgake', wzó že' Jesusen', na' beké'e lažen' žxoá xkože'e. Bexwe' to laže' da' žesbižlenžon na'žo, da' bde'en li'e. ⁵ Naž wdé'e nis to lo žiga' ya, na' wzó lawe' žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka', na' žesbiže' ní'agake' len lažen' da' dan' li'e.

⁶ Kate' bžin Jesusen' gan že' Smon Bedw, Bedon' gože' Le':

—Xan, bi žala' chibo' Le' ni'a.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' ni da' žona', bi žejni'ilon' na'a, san te na'a chejni'ilon'.

⁸ Naž Bedon' gože' Le':

—Bi chibkzo' Le' ni'a.

Jesusen' gože' le':

—Cha' neda' bi chiba' le', bi sáke'lo' gónleno' neda' tzen.

⁹ Naž Smon Bedon' gože' Le':

—Xan, kégeze ni'a chibo', san lezka' chibo' na'a, na' yichja'.

¹⁰ Jesusen' gože' le':

—No benne' nyaže', ní'aze' žon byenen chažen, dan' ba nakkze' chawe' dotie', na' le'e nakle chawe', san kege yógo'tele.

¹¹ Ki wnná Jesusen': "Kege yógo'tele nakle chawe'" dan' nnézkzele' no benne' ladjwgake' wdíe' Le'.

¹² Beyož wdíb Jesusen' ní'agake', na' beyakwe' lažen' bxoá xkože'e. Bebi'e gan že'j žáwgake', na' gože' légake':

—Žejní'ilele dan' za' bena' chele?

¹³ Le'e že'le neda': "Benne' Wsedle" na': "Xan." Da' li nak da' znnale, dan' ki naka'. ¹⁴ Na'a, cha' neda' naka' Xanle, na' Benne' Wsedle chele, na' wdiba' ní'ale, lezka' žala' gonle le'e, chible ni'a lježle tole yetole. ¹⁵ To da' bloe'elan' le'e nich gonle le'e kan bena' neda'. ¹⁶ Da' li žapa' le'e: to benne' wen žin bi nakže' blo ka' Xane', na' to benne'

wbás bi nakže' blo ka bennen' bsele'e le'. ¹⁷ Cha' žejní'ilele yógo'te da' ki, ba nez zen gaken chele le'e cha' gonle ki. ¹⁸ Da' ni da' znnia' bi žapa' yógo'tele. Nónbia'kza' benne' ka' wžekza' neda', san žon byenen gak dan' nyejwn le'e yiche la'y, dan' znnan: "To benne' že'j žáwlene' neda' tzen wži'e chia' neda'." ¹⁹ Na'a zloe'ela' le'e zga'ale kan gaken, nich katen' gaken ki, na' chejle'le zoakza' neda'. ²⁰ Da' li žapa' le'e: no benne' gape' to benne' wbás ba la'ne, benne' sela'a neda', lezka' gape' neda' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' Xa' ba la'ne, Bennen' bsele'e neda'.

Jesús znné' wdé Judas Le' lo na'gak benách ka'
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, gok nyache' laže'e, na' kwáselo wnné':

—Da' li žapa' le'e: to benne' zoe' ladjwle le'e nga wdíe' neda'.

²² Naž benne' wsedle chie' ka' bwíagake' law ljéžgake' toe' yetóe', na' gok zédgake', na' wzá' láže'gake' nólegake' bchalj Jesusen' chie'.

²³ To benne' wsedle chie', bennen' Jesusen' nži'ile' le', zoe' kwite'.

²⁴ Smon Bedw bloé'ezele' bennen' nich nnable' Jesusen' nólegake' bchalje' chie'. ²⁵ Naž bennen' zoe' kwit Jesusen' gože' Le':

—Xan, žnožen' bchaljo' chie'?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bennen' wa'a-ne' yet xtil da' nbisen.

Naž besbise' yet xtilen', na' bi'en che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon. ²⁷ Beyož bdaw Judas na' yet xtilen', wyáz da' xiwe' lo yichj lážda'we'. Naž Jesusen' gože' le':

—Dan' yo'o lažo'o gono', bentgan na'a.

²⁸ Yezika' benne' wsedle ka' che Jesusen', benne' žé'gake' ga na', na' že'j žáwgake', bi žejní'igekle' biz

chen' gože' le' ki. ²⁹ Dan' nwa' Judas na' bzod mežw chégake', che len gókgekle' bale' Jesusen' gože' le': "Bejxi' da' gawžo" o wnné': "Bia' late' chegak benne' yache' ka'." ³⁰ Katen' Judas na' beyož bdawe' yet xtilen', na' la' bžojtie', ne nak žel.

Jesús zchi'le' žo'o to da' kobe da' žon byenen gonžon

³¹ Kate' ba bžoj Judas, wnná Jesusen':

—Na'a za' la' law yela' zen chia' neda', Benne' Golje' Benách, na' lezka' la' law yela' zen che Dios. ³² Cha' la' law yela' zen che Dios ni'a chia' neda', Zi'ne', lezka' gonkze Dios ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'ne', na' la' gontie' ki. ³³ Le'e, zi'na'do' ka', yetó chí'ido'ze zóalena' le'e. Yeyilje neda', na' kan ba goža' benne' judío ka', lezka' žapa' le'e na'a: gan cha'a neda', bi gak yidle žakze chele. ³⁴ To da' kobe zchi'la' le'e: le ži'il lježle tole yetole. Kan neda' nži'ila' le'e, lezka' žala' ži'ilele lježle tole yetole. ³⁵ Cha' ži'ilele lježle tole yetole, gékbe'egkle yógo'te benách žónlenle neda' tzen.

Jesús znné' nna Bedw bi nónbí'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Naž Smon Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, žgazkzen' chejo'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Gan cha'a neda', bi gak sá'leno' neda' na'a, san te na'a yido' gan cha'a neda'.

³⁷ Bedon' gože' Le':

—Xan, žbiz chen' bi gak sá'léna' Le' na'a? Zoakza' wdía' yela' nban chia', na' gata' dan' nži'ila' Le'.

³⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—žWdí'o' yela' nban chio' dan' nži'ilo' neda'? Da' li žapa' le', zga'ale kate' kweže leko', wži'o' chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbí'o' neda'.

14

*Jesús nake' nez da' chéjlenžo nich
žinžo gan zoa Xažo Dios*

¹ Wnná Jesusen':

—Bi gek zédlele. Le chejlé' che Dios, na' le chejlé' chia' neda'.
² Latje zan zej den liž Xa'. Chela' bi naken ki, neda' ba gožkza' le'e. Cha'a neda' na'a, chejkweza' latje chele gan chejsoale. ³ Cha' chejkweza' latje chele gan chejsoale, na' yelá'a da' yoble, nich yechi'a le'e latje chian', nich gan chejsó'a neda', lezka' le'e chejsoale ga na'.
⁴ Nnézkzelele gan cha'a, na' lezka' nónbia'le nez.

⁵ Mas gože' Le':

—Xan, bi nnezlto' gan chejo'.
¿Nakxkze gak gónbia'to' nezen'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Neda' nakkza' nez li, na' naka' da' nak dot da' li, na' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Ni'a chia' nedza' gak la' no benne' gan zoa Xažo Dios. ⁷ Chela' nónbia'le neda', lezka' nónbia'le Xan'. Na'a, nónbia'le-ne' na' ba blé'elele-ne'.

⁸ Naž Lip gože' Le':

—Xan, bløe'el neto' Xon', ná'teze.

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Lip, scha ba goken zóalena' le'e.
¿Bi nónbi'o neda'? No benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan'. ¿Na'a nno': "Bløe'el neto' Xon'"? ¹⁰ ¿Bi žejli'o zóalenkza' Xa', na' Xan' zóalenkze' neda'? Da' ki da' zcháljlena' le'e, kege žakze chia' zchaljan', san Xa' zóalenkze' neda', na' Lekze' žone' žin ki. ¹¹ Le chejlé' chia', zóalenkza' Xa', na' Xan' zóalenkze' neda'. Cha' bi gak gonle ki, le chejlé' chia' neda' ni'a che žin da' žona'. ¹² Da' li žapa' le'e: da' ka' žona' neda', lezka' gon bennen' žejli'e chia' neda', na' da' zenže ka' gone' dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios. ¹³ Yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', neda' gona' dan' nnable, nich wlo'e'ela' law neda', Ži'n Dios, yela' baní' zen che Xažo Dios. ¹⁴ Bíte'teze

dan' nnable, na' wkónlele žin la' neda', neda' gonan'.

*Jesús sele'e Dios Be' La'y yed-
jsóalene' benách chie' ka'*

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nží'ilele neda', le gon da' žapa' le'e, ¹⁶ na' neda' gáta'yoela' Xažo Dios, na' Le' sele'e Benne' yoble, Benne' gáklene' le'e, Benne' gon choche' le'e, na' sóalenteze' le'e. Bennen' nake' Dios Be' La'y, Benne' žnnakze' da' li. ¹⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi gak si' lo ná'gake' Le', dan' bi gak lé'egekle' Le', na' bi gak gónbia'gake' Le', san zóalenkze' le'e, na' soe' lo yichj láždo'le. ¹⁸ Bi wka'na' le'e ka' xkwide' wzéb ka'. Yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. ¹⁹ Yetó chí'ido'ze, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga biž lé'egekle' neda', san le'e yelé'elele neda'. Dan' zoakza' nbana' neda', lezka' le'e, to chí'ize soale nbanle. ²⁰ Ža na' katen' Dios Be' La'y na' yedjsóalene' le'e, nnézkzelele zóalenkza' Xažo Dios, na' le'e zóalenle neda', na' neda' zóalenkza' le'e. ²¹ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e xtiža'a, na' žone' kan žnnan, nak bia' nží'ile' neda'. Xažo Dios ži'ile' bennen' nží'ile' neda', na' neda' ži'ila' bennen', na' wlo'e' lawa' lawe' le'.

²² Judas gože' Le', (kege Judas Iskariote), na' wnné':

—Xan, ¿nakxkze gak wlo'e' lawo' lawto' neto', na' bi wlo'e' lawo' lawgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Nóte'teze benne' nží'ile' neda' gone' kan žnna xtiža'a, na' Xažo Dios ži'ile' le', na' yedjsóalento' le' lo yichj lážda'we'. ²⁴ Nóte'teze benne' bi nží'ile' neda' bi žone' kan žnna xtiža'a. Da' bénlele, da' bchalja' neda', kege chia' nedzan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²⁵ Žapka' le'e da' ki kate' ne zóalena' le'e, ²⁶ san Dios Be' La'y,

Bennen' sɛla' ʁaʒo Dios chele, gáklene' le'e, na' gon choche' le'e dan' wʔónlele ʒin la' neda'. Wsedle' le'e yógo'te, na' wsé'e láʒe'le kan nak yógo'te da' ba goʒa' le'e.

²⁷ 'Wka'na' da' wká'n ʒi yichj láʒdo'le. Dan' wká'n ʒi yichj láʒdo'le da' gonna' chele, bi naken ka da' znéjwgak benách ka' nníta'gake' yeʒlyó nga. Bi gek zédlele, na' bi ʒébele. ²⁸ Ba bénlele da' ba goʒa' le'e, wnnía': yeyá'a, na' yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. Chela' nʒí'ilele neda', na' yebélele katen' goʒa' le'e yeyá'a gan zoa ʁaʒo Dios, dan' nakʒe blo ʁaʒo Dios ka naka' neda'. ²⁹ Na'a, ba goʒa' le'e zga'ale kate' gaken, nich kate' gaken ki, chejle'le chia' neda'.

³⁰⁻³¹ 'Biʒ wcháljlana' le'e da' zan, dan' za' da' xiwe', dan' ʒnna bian' benách ka' nníta'gake' yeʒlyó nga. La'kze bi de lo nan' bi da' gonen chia' neda', ki ʒala' gaken nich nnéʒgekle benách ka' nníta'gake' yeʒlyó nga nʒi'ila' ʁaʒo Dios, na' ʒona' kan ba goʒe' neda' gona'. Le so ʒa', na' le cho'o.

15

Kan nak che lba uba, na' chegak ni'a nen' ka'

¹ Leʒka' Jesusen' goʒe' légake':

—Naka' neda' ka to lba uba da' naken li láʒe', na' ʁa' nake' ka benne' ʒaz ʒa'n, benne' ʒape chi'e lban'. ² Choge' bíte'teze ni'a na' lban', dan' naka' neda', da' ka' bi be ʒelbían, na' wchi'e yógo'te ni'a nen' ka', da' ʒelbían, nich gákgaken chawe', na' kwíagaken yelate'. ³ Le'e ba nakle chawe' ni'a che diʒan' da' ba bcháljlana' le'e. ⁴ Le gónlenteze neda' tzen, kan neda' ʒónlenteza' le'e tzen. Kan nak che ni'a na' lban', bi be gak kwian ʒakze chen, cha' bi gónlentezen lban' tzen, leʒka' naken chele, bi be gak gonle cha' bi gónlentezele neda' tzen.

⁵ 'Naka' neda' ka lban', na' le'e nakle ka ni'a nen' ka'. No benne' gónlenteze' neda' tzen, kan neda'

ʒónlenteza' le' tzen, benne' ni nake' ka ni'a na' lban' dan' ʒbian da' zenle'e, dan' cha' yekwasle len neda', bi be gak gonle. ⁶ No benne' bi gónlenteze' neda' tzen, gak chie' kan ʒak chegak ni'a na' lban', da' ka' bi zej naken chawe', ʒchóggake' ni'a nen' ka', na' bíʒgaken. Katen' ba nbiʒgak ni'a nen' ka', na' wtóbgaken', na' chó'ngaken' lo yi', na' chéygaken.

⁷ 'Cha' gónlentezele neda' tzen, na' cha' gonle kan ʒnna ʔtiʒa'a, wake nnable bi da' yénelele, na' neda' gonan'. ⁸ Gapple le'e ʁaʒo Dios ba la'ne katen' gonle ʔchine', na' gakle ka ni'a na' lban', da' ka' ʒelbían, na' ki gak bia' da' li nakle benne' ka' ʒónlengake' neda' tzen. ⁹ Kan ʁaʒo Dios nʒi'ile' neda', leʒka' nʒi'ila' le'e. Le gónteze kan ʒala' gon no benne' nʒi'ila'-ne'. ¹⁰ Cha' gonle kan ʒapa' le'e, gonle kan ʒala' gon no benne' nʒi'ila'-ne', kan neda' ʒona' kan ʁaʒo Dios ba goʒe' neda' gona', na' ʒónteza' da' ʒaz láʒe' Dios, Ben-nen' nʒi'ile' neda'.

¹¹ 'Da' ki ʒapa' le'e nich yebélele tzen len neda', na' gaken dot li láʒe' kan yebélele. ¹² Da' ni naken da' ʒchi'la' le'e gonle: le ʒi'il ljeʒle tole yetole, kan neda' nʒi'ila' le'e. ¹³ Bi gak no benne' ʒí'izele' ljeʒe' ka gon bennen' wdíe' yela' nban chie', na' gate' nich gáklene' ljeʒe' ka' dan' nʒi'ile' légake'. ¹⁴ Le'e nakle ljéʒa'do' ka' cha' gonle kan bchi'la' le'e gonle. ¹⁵ Biʒ nnia' chele nakle wen ʒin chia' ka', dan' bi nne-zle benne' wen ʒin da' gon ʔxane'. Neda' wnnía' chele nakle ljéʒa'do' ka', dan' bena' ga nnéʒlele yógo'te da' goʒ ʁa' neda' gona'. ¹⁶ Kege le'e wʒele neda', san neda' wʒekza' le'e, na' bnnita'a le'e nich chejle bi da' chjenle, kan ʒongak ni'a na' lban', da' ka' ʒelbían da' zenle'e, na' gá'nteze dan' gonle. Ki gaken, ʁaʒo Dios gonne' chele yógo'te da' nnáblele-ne', katen' wʔónlele ʒin la' neda'. ¹⁷ Da' ni naken da' ʒchi'la' le'e

gonle. Le ži'il lježle tole yetole.

Góngake' chagak benách che Jesús kan béngake' chie'

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' le'e chela'ale, nnézlele ba bzóagake' neda' chela'ale zga'ale kan zzóagake' le'e chela'ale na'a. ¹⁹ Chela' nakle toze len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, ží'igekle' le'e kan zej nži'ile' ljéžgake' ka', san zzóagake' le'e chela'ale dan' bi nakle toze len légake'. Ki žaken dan' wžekza' neda' le'e, na' wleja' le'e ladjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Le chejsá' láže' dižan' da' goža' le'e, katen' wnnía': “Benne' wen žin bi nakže' blo ka xane'.” Cha' wžia' láže'gak benách ka' neda', lezka' kwia láže'gake' le'e. Cha' zej nníta' benne' ka' žóngake' kan zžna xtiža'a, lezka' góngake' kan zžna xtiža'le le'e. ²¹ Yógo'te da' ki gongak benách ka' chele dan' žónlenle neda' tzen, na' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²² ‘Chela' bi bla'a, na' chela' bi bcháljléna' légake', bi bága'gake' dola', san na'a dan' bla'a nga, bi be zoa da' gak nnágake' che dola' da' zej nbage'e nich yebéj chawe' kwíngake'. ²³ No benne' zžoe' neda' chela'ale, lezka' zžoe' Xažo Dios chela'ale. ²⁴ Chela' bi bena' yela' wak žen ka' gan nníta'gake', da' ka' bi ben nitó benne' kan gókgaken, bi bága'gake' dola'. Na'a, blé'egekle' da' ka' bena', na' zzóagake' neda' chela'ale, na' lezka' zzóagake' Xa' chela'ale. ²⁵ Ki goken, bžin da' zžna xtiža' Dios, dan' wží' lo ná'gake', dan' zžnan: “Zzóagake' neda' chela'ale na' bi zoa biž chen'.”

²⁶ ‘Kate' yedjsoalen Dios Be' La'y le'e, Ben' zchalje' da' li, Len' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj láždo'le. Nake' Ben' sela'a chele lo wláž Xažo Dios. Be' La'y ni wzóa lie' chia' neda'. ²⁷ Lezka' le'e wzóa lile chia',

dan' wzóalenkzle neda' tzen ža ni'te, na' zejte na'a.

16

¹ ‘Da' ki goža' le'e, nich bi gak chope láže'le. ² Žin ža kate' kwéjgake' le'e to chi'ize gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' ža na' gékgekle' cha' gótgake' le'e góngake' xčin Dios. ³ Ki góngake' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, na' dan' bi zej nónbi'e neda'. ⁴ Žapa' le'e da' ki, nich kate' žin ža na', chejsá' láže'le da' ni da' žapkza' le'e, na' bi gak chope láže'le.

Da' gon Dios Be' La'y

Lezka' wnná Jesusen':

—Da' ki bi goža' le'e ža ni'te, dan' zóalenkza' le'e. ⁵ Na'a yeyá'a, na' chejsóaléna' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' bi nnáblele nitole le'e neda', bi nnale: “¿Gaz chejo?” ⁶ Na'a, dan' žapa' le'e da' ni, žak nyache' láže'le. ⁷ Neda' žapa' le'e da' naken dot da' li. Gakže chawe' chele cha' yeyá'a. Cha' bi yeyá'a, bi yedjsóalen Dios Be' La'y le'e. Cha' yeyá'a, na' sela'a-ne', na' yedjsóaléne' le'e. Le' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj láždo'le. ⁸ Kate' yide' Le', yesnisle' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nbage'e dola', na' bi zej nónbi'e da' naken chawe', na' Dios choge' chégake' kwia yí'gake'. ⁹ Zej nbage'e dola' dan' bi žejlé'gake' chia' neda'. ¹⁰ Bi zej nónbi'e da' naken chawe' dan' gótgake' neda', na' yeyá'a gan zoa Xažo Dios, Benne' chawe', na' biž lé'egekle' neda'. ¹¹ Dios choge' chégake' kwia yí'gake' dan' ba bchoge' che da' xiwe' kwia yin', dan' zžna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

¹² ‘Da' zanže žénela' wcháljléna' le'e, san bi gak chejni'ilelen na'a. ¹³ Zchalj Dios Be' La'y da' naken dot da' li. Kate' le'e Le', wsedle' le'e yógo'te da' naken dot da' li, dan' bi wchalje' žakze chie', san wchalje'

yógo'te da' yenle' dan' nna Xa', na' wzejni'ile' le'e yógo'te da' žala' gaken. ¹⁴ Le' gape' neda' ba la'ne, dan' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e. ¹⁵ Yógo'te da' naken che Xažo Dios zej naken chia'. Che len wnnía' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e.

Yela' nyache' laže' yeyaken yela' žebele

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Yetó chí'ido'ze, biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.

¹⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Biž zejlás dan' gože' žo'o? Wnné': "Yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', na' naken dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios."

¹⁸ Naž wnnágake':

—¿Bižkze zejlás da' ni, dan' wnné': "Yetó chí'ido'ze"? Bi žejni'ilto' dan' wnné'.

¹⁹ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' nnábgekle' Le', na' gože' légake':

—¿Žnnáblele lježle kan nak che dan' wnnía': yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda'? ²⁰ Da' li žapa' le'e: kwéžele, na' gak nyache' láže'le, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga yebégekle' katen' gótgake' neda'. Naž la'kze gak nyache' láže'le, yela' nyache' laže' chelen' yeyaken yela' žebél katen' yel'é'elele neda'. ²¹ To no'le kate' za' galj bi'do' chie', zzáka'li'e, dan' ba bžin ža chie', san kate' ba zoa to xkwide' byodo' chie', biž žejsá' laže'e dan' wzake'e, san žebele' dan' ba golj to xkwide' byodo' yežlyó nga. ²² Lezka' žaken chele. Nak nyache' láže'le na'a, san yelá'a neda', na' yedjwía' le'e, na' naž yebélele, na' bi sáke'le no benne' yeké'e yela' žebél chelen'.

²³ Ža na' bi be nnáblele neda'. Da' li žapa' le'e: yógo'te da' nnáblele Xažo

Dios, na' wkónlele žin la' neda', Le' gonnen' chele. ²⁴ Na' zejte na'a ža bi žkónlele žin la' neda' kate' bi da' žnnáblele Xažo Dios. Le nnable' ki, na' gata' chele da' nnáblele-ne', nich gak dot li laže' yela' žebél chele.

Jesús, Benne' Criston', bežoje' chawe' lo da' gok chie'

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Bsaka' leba' katen' bcháljlēna' le'e. Žin ža kate' biž wcháljlēna' le'e da' wsaka' leba', san kwáselo wcháljlēna' le'e kan nak che Xažo Dios. ²⁶⁻²⁷ Ža na' nnáblele Dios, na' wkónlele žin la' neda', na' žapa' le'e, bi gon byenen gáta'yoela' Xažo Dios lo wlazle le'e, dan' Xažo Dios nži'ile' le'e. Nži'ile' le'e dan' nži'ilele neda', na' žejle'le bžoja' gan zoe' Le'. ²⁸ Bžoja' gan zoa Xažo Dios, na' bla'a yežlyó nga. Yetó da' gaken, yezá'a yežlyó nga, na' yeyá'a gan zoakze' Le'.

²⁹ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a kwáselo zchaljo', na' biž žsaka' lebo'. ³⁰ Na'a žákbe'elto' nnéžkzelo' Le' yógo'te, na' bi žon byenen no benne' bi da' nnable' Le', dan' zloe'elo' neto' da' za' nnabton'. Che len žejle'to' bžoja' gan zoa Dios.

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Žejle'le chia' neda' na'a? ³² Le wia, za' žin ža, na' ba zoažo ža na', katen' gásasle che chele, na' wka'nle neda' toza', san bi soa' toza', dan' Xažo Dios zóalenkze' neda'. ³³ Da' ki goža' le'e nich ga'n ži yichj láždo'le, dan' nakle chia' neda'. Gak da' wsaka' zin' le'e yežlyó nga, san le gak choch. Neda' ba bežoja' chawe' lo da' žak yežlyó nga.

17

Jesús žnnable' Dios gáklēne' benách chie' ka'

¹ Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ki, bchis lawe', na' bwie' ya'abale, na' wnné':

—Dios, Xe, ba bžin ža. Ben ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'no', nich gak gona' ga la' law yela' zen chio' Le'. ² Ben ki dan' ba bdio' lo na'a yela' wnná bia' nich nna bi'a yógo'te benách ka', na' wa'a yela' nban da' zejlí kanne chegak yógo'te benne' ka' benno' chia'. ³ Ki gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', cha' zej nónbi'e Le', nako' Dios tlichá, na' lezka' zej nónbi'e neda', Jesús, Benne' Criston', na' nnézgekle' Le' bseło'o neda'.

⁴ 'Neda' ba bena' ga nla' law yela' zen chio' yežlyó nga, na' ba beyóž bena' žin da' bdio' lo na'a gona'. ⁵ Na'a, Xe, ben ga la' law yela' zen da' napa' tzen len Le', na' gata' chia' yela' zen' da' gota' chia' tzen len Le' ža ni'te zga'ale kate' gota' yežlyó nga.

⁶ 'Ba bloe'ela' da' nako' Le' lawgak benne' ki benno' chia', benne' ka' wlejo' ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Benne' ki gógake' chio', na' Le' bėnngako'-ne' chia', na' žóngake' kan žnna xtižo'o. ⁷ Na'a nnézgekle' yógo'te da' ka' benno' chia' zá'gaken lo no'o Le', ⁸ dan' ba bdia' lo ná'gake' dižan' da' bdio' Le' lo na'a neda', na' lé'gake' nzi' lo ná'gaken', na' žákbe'egle' bžoja' gan zo' Le', na' žejlé'gake' bseło'o Le' neda'.

⁹ 'Neda' žáta'yoela' Le' gáklengako'-ne'. Žáta'yoela' Le', kege gákleno' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san gákleno' benne' ki benno' chia', dan' zej nake' chio' Le'. ¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' zej nake' chia', lezka' zej nake' chio', na' benne' ka' zej nake' chio' lezka' zej nake' chia', na' kan zej nak benne' ka' zloe'e lawn yela' zen chia'.

¹¹ 'Na'a, biž ga'na' yežlyó nga, san benne' ki gá'ngake' yežlyó nga, na' neda' yedjsóalena' Le'. Žnnabla' Le', Xe la'y, len yela' wak chio'

gape chi'o benne' ki benno' chia', nich gágake' toze, kan nakžo žo'o toze. ¹² Katen' wzóalengaka'-ne' lo yežlyó nga, wdape chí'igaka'-ne', na' bkonla' žin yela' wak che La la'y chio'. Benne' ka' benno' chia', wdape chí'igaka'-ne', na' bi bnita' nitóe', san toze bennen' nake' ka ži'n da' xiwe', bennen' wnitle' to chi'ize. Ki goken, gok da' nyejw le'e yiche la'y.

¹³ 'Na'a yedjsóalena' Le', san kate' ne zoa' yežlyó nga, zchalja' ki nich gata' yela' žebél chégake' kan žata' chia' neda' yela' žebél. ¹⁴ Neda' ba bdia' lo ná'gake' xtižo'o, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' benne' ki chela'ale dan' bi žónlengake' lé'gake' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách yežlyó ka' tzen. ¹⁵ Žáta'yoela' Le', kege kwejo' benne' ki yežlyó nga, san gape chí'igako'-ne', nich bi chó'ogake' lo na' da' xiwe'. ¹⁶ Bi žónlengake' benách yežlyó ka' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách ka' tzen. ¹⁷ Bebéj-gake' cheze chio', wkonlo' žin da' nak dot da' li. Da' nak dot da' li na' naken xtižo'o. ¹⁸ Kan beno' Le', bseło'o neda' ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, lezka' žona' neda', žsėla'gaka'-ne' ládjwgak benách ka'. ¹⁹ Dan' nží'igekla'-ne' zde kwina' lo no'o, nich gágake' cheze chio' dan' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li.

²⁰ 'Žáta'yoela' Le', kege chégakze benne' ki, san lezka' chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' ni'a che da' wchaljgak benne' ki. ²¹ Žáta'yoela' Le' gono' ga gágake' toze yógo'tegake', na' lezka' gágake' toze len žo'o, kan nako' Le', Xe, nako' toze len neda', na' neda' naka' toze len Le'. Ki žala' gágake' nich chejle'gak benách yežlyó ka', bsėla'kzo' Le' neda'. ²² Yela' ži'i lažen' da' benno' chia', neda' bnežjwan' chégake', nich gágake' toze, kan nakžo žo'o toze. ²³ Le' nako' toze

len neda', na' neda' gaka' toze len légage', nich gak dot li laže' kan zej nake' toze, na' nich gónbia'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda', na' nži'ilo' benne' ki kan nži'ilo' neda'.

²⁴ Xē, žénela' yedjsóalengak benne' ki neda', benne' ka' benno' chia', gan chejsóa', nich lé'egekle' yela' zen na' da' benno' chia' dan' nži'ilo' neda' ža ni'te, katen' za' gono' yežlyó nga. ²⁵ Xē chawe', benách yežlyó ka' bi zej nónbi'e Le', san neda' nónbia'kza' Le', na' benne' ki nnézgekle' bséla'kzo' Le' neda'. ²⁶ Bena' ga nnézgekle' da' nakkzo' Le', na' gonža' ga nnézgekle' da' ni, nich kan nži'ilo' Le' neda', lezka' ží'igekle' ljéžgage' ka', na' nich gakkza' neda' toze len légage'.

18

Želgoxe' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bžoje' ga na', na' benne' wsedle chie' ka' wyéjlengake' Le' tzen. Wdiele' yechelá'a yego Sedrón, na' bžine' gan de to yežlyó, na' wyó'olene' benne' wsedle chie' ka' latjen'. ² Lezka' Judas, bennen' zdie' Jesusen', nónbi'e latjen' dan' btob Jesusen' benne' wsedle chie' ka' ga na' zan chi'i. ³ Naž Judas na' bchi'e to kwe' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ni'a na'gak bžoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', na' jake' gan zoa Jesusen', zej noe'e yi' yež ka', na' ya ntoche' chégage' ka'. ⁴ Dan' nnézkeze Jesusen' yógo'te da' žala' gaken chie', bžoje' gan zoe', na' gože' légage'.

—čNož benne' žeyilje?

⁵ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nasaret, žeyiljto'-ne'.

Jesusen' gože' légage':

—Nedkzan'.

(Lezka' Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake', žónlene' benne' ka' tzen.) ⁶ Kate' Jesusen' gože' légage': “Nedkzan'” naž bebíga'gake', na' wbíxgake' lo yo. ⁷ Jesusen' wnnable' légage' da' yoble, na' wnné':

—čNož benne' žeyilje?

Belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nazaret, žeyiljto'-ne'.

⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba goža' le'e, nedkzan'. Cha' žeyilje neda', le gonn latje yeyejgak benne' ki.

⁹ Ki wnná Jesusen' nich bžin da' bchalje', katen' wnné': “Benne' ki benno' chia', bi bnita' nitóe'.”

¹⁰ Naž, dan' nwa' Smon Bedw to ya ntoche', wlejen', na' la' bentie' we' Malko, benne' wen žin che bžoz blo, na' bchoge' yid nage' li ža.

¹¹ Naž Jesusen' gože' Bedon':

—Begó'o ya ntoche' chio' ližen. čBi žala' saka'a dan' wnná Xan' gaken chia'?

Zžin Jesús law bžoz blo

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² Benne' ka' žjake' lo wdile len bennen' zchi'e légage', na' benne' ni'a na'gak benne' judío wnná bia' ka', bēxwgake' Jesusen', na' bchéjgake' Le'. ¹³ Naž bché'gake' Le' law Anás, dan' nake' xto' ži'n Kaifás, bennen' nake' bžoz blo yizen'. ¹⁴ Kaifás na' nake' bennen' bzejni'ile' benne' judío wnná bia' ka', na' blōe'ele' légage' gakže chawe' gat toze benne', na' kege kwia yi' dot yež chégage'.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵ Smon Bedw len yetó benne' wsedle che Jesusen', jake' xkóže'lgak benne' ka' zché'gake' Jesusen', na' bejnáwgake' Le'. Benne' wsedle ni wyó'olene' Jesusen' la' li'a liž bžoz blo, dan' nonbia' bžoz blon' le'.

16 Bedon' bga'ne' na'le gan žo'ogak benách ka' la' li'a na'. Che len bežój benne' wsedlen' nonbia' bχoz blon' le', na' bcháljlene' no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na', na' bene' ga wyó'o Bedon' ga na'.
 17 Naž no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na' gože' Bedon', na' wnné':

—ǵLezka' le' žónlěno' Bennen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

18 Dan' žak da' zag, benne' wen žin ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', ba bzéngake' yi', na' zégake' žoa'a yin', na' žeché'l kwíngake'. Lezka' Bedon' zéłene' légake' tzen, na' žeché'l kwine'.

Bχoz blo zbeje' Jesús diža'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

19 Naž bχoz blo wleje' Jesusen' diža' nich nnezle' no benne' ka' žónlěngake' Le' tzen, na' bi da' žsedle Jesusen' benách ka'. 20 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kwáselo bcháljlěna' yógo'te benách ka'. Bsédtezegekla'-ne' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' lezka' lo zchil yodo', gan zdobgak yógo'te benne' judío ka', na' bi be bchalja' ngáche'ze. 21 ǵBiz chen' zbejo' neda' diža'? Wlěj diža' benne' ka' béngekle' da' bcháljlěngaka'-ne'. Bwia nga, nnézgekke benne' ka' dan' bcháljlěngaka'-ne'.

22 Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, na' to benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', benne' zoe' ga na', wdape'e žoa'a law Jesusen', na' wnné':

—ǵKi žebi'o law bχoz blon'?

23 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Cha' bi wnnía' chawe', blóe'el biz da' wnnía' da' bi naken chawe', na' cha' gok chawe' da' wnnía', ǵbiz chen' wdapo'o neda'?

24 Naž Anás na' besele'e Jesusen' nžeje', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bennen' nake' bχoz blo.

Da' yoble zŋna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

25 Kate' ne ze Bedw žoa'a yi', žeché'l kwine', benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e le', na' wnnágake':

—ǵLezka' le' žónlěno' Jesusen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

26 Zoa to benne' wen žin che bχoz blo ga na', na' nake' ljež bennen' bchog Bedon' yid nage', na' benne' wen žin ni gože' Bedon':

—Ble'ela' le' lo yežlyón', žónlěno' Jesusen' tzen.

27 Da' yoble beží'i Bedon', na' la' wžéžete leko'.

Zché'gake' Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

28 Naž bché'gake' Jesusen', na' bezá'gake' liž Kaifás, na' bžíngake' yolawe' che benne' wnná bia', dan' nzin' Pretorio. Dan' ba ža'ni' ža na', na' benne' judío ka' bi wyó'ogake' yolawen' dan' žékgekke' bága'gake' zia cha' chó'ogake' ga na', da' gonen ga bi gak gáwgake' xche' Lni Pasko', lnin' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benne' Israel ka' lo yežlyó Egipto. 29 Naž bžoj Pilato, benne' wnná bian', na' ble'e gan nníta'gake', na' gože' légake':

—ǵBiz zia žesbága'le benne' ni?

30 Beží'igake', na' belyi'e le':

—Chela' bi nbaga' benne' ni zia, bi wdeto'-ne' lawo'.

31 Naž Pilaton' gože' légake', na' wnné':

—Le'ekze le chi'e, na' le wchi'a láže'e Le' kan zŋna da' žsédlele le'e.

Benne' judío ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Bi nzi' lo na'to' gotto' no benne'.

³² Ka' goken, bžin xtiža' Jesusen', da' wnnié' kan gate'. ³³ Naž Pilaton' beyoé'e yolawen', na' bliže' Jesusen', na' gože' Le':

—ǵNako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—ǵŽakze chio' znno' ki, o gožgak benách ka' le' ki naken chia'?

³⁵ Pilaton' gože' Le':

—ǵŽeklo' naka' benne' judío? Benne' wlaš' chio' ka', na' bxoz wnná bia' ka', bdégake' Le' lo na'a. ǵBizkze beno'?

³⁶ Naž bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Znna bi'a neda', san kege kan znna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Chela' znna bi'a kan znna bia'gak benách ka', na' tilgak benne' ka' žónlengake' neda' tzen, nich bi wé'gake' latje no benne' wdíe' neda' lo na'gak benne' judío ka'. Kan znna bi'a neda' bi naken kan znna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁷ Naž Pilaton' gože' Le':

—ǵNako' benne' znna bi'e?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Naka' kan znno'. Che len golja' yežlyó nga, nich wzóa lia' che da' naken dot da' li. Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' naken dot da' li, zze nággake' da' znna'.

³⁸ Pilaton' gože' Le':

—ǵBizen' da' naken dot da' li?

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Kate' beyož wnná Pilato ki, bežoje' ga na', na' blé'e da' yoble gan zej nnita' benne' judío wnná bia' ka', na' gože' légake':

—Bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni. ³⁹ Le'e de to da' žónteze žonle kate' žak Lni Pasko' ni, znnáblele neda' wsana' lo na'le to benne' nyejwe' liž ya. ǵŽénelele wsana' lo na'le benne' znna bi'e benne' judío ka'?

⁴⁰ Naž wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

—Kege benne' ni, san Barrabás wsano'-ne' lo na'to'.

Barrabásen' nake' benne' wen da' zinnj.

19

¹ Naž Pilaton' bchi'e Jesusen', na' gože' benne' ka' žjake' lo wdíle chingake' Le'. ² Benne' ka' žjake' lo wdíle bégake' to da' naken ni'a na' yag yeche' kan nak da' naken oro da' žia yichj benne' wnná bia', na' bžíagaken' yichj Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' tonn xna kan nak da' žákwgak benne' wnná bia' ka'. ³ Naž wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—ǵGa'n zeno' le', benne' znna bi'e benne' judío ka'!

Naž wdápa'gake' žoa'a lawe'.

⁴ Naž Pilaton' bežoje' da' yoble, na' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Le wia nga, yebeja' bennen' lawle le'e nich nnézlele bi bžel-la' nitó da' zia da' nbage'e.

⁵ Naž bžoj Jesusen', na' žia yichje' da' naken ni'a na' yag yechen', na' nakwe' laže' tonn xna na'. Pilaton' gože' légake':

—Nga zoa bennen'.

⁶ Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a ná'gake' ka' blé'egekle' Jesusen', zižje wžéžeya'agake' da' yoble, na' wnnágake':

—ǵBde'e le'e yag kroze! ǵBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—Le'ekze le chi'e, na' le chejdé'e le'e yag kroze. Neda' bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni.

⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e le':

—De cheto' to da' wnnakze Dios da' žsedlen neto', da' znna žala' gat benne' ni dan' wnné' nake' Ži'n Dios.

⁸ Kate' benle Pilaton' da' ni, bžébeže'. ⁹ Da' yoble beyoé'e lo yolawen', na' gože' Jesusen':

—ǵGazkze benne' Le'?

Bi be bechebe Jesusen'.

¹⁰ Naž Pilaton' gože' Le':

—¿Bi žechebo', na' bi wlo'e'elo' neda' da' žono'? ¿Bi nnezlo' nzi' lo na'a wdá'a Le' le'e yag kroze, na' nzi' lo na'a wsana' Le'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bi be nzi' lo no'o gono' chia' chela' bi bde Dios lo no'o yela' wnná bia' na'. Che len, bennen' bdie' neda' lo no'o nbága' že' zia ka le'.

¹² La' na'ze gónele Pilaton' wsane' Jesusen', san wžéžeya'agak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Cha' wsano' benne' ni, bi nžago' chawe' benne' Sésar, bennen' zнна bi'e dot yežlyó nga. No benne' žon kwine' benne' wnná bia', zži'e che benne' Sésar na'.

¹³ Kate' benle Pilaton' da' ni, gože' ni'a ne'e ka' chejxi'gake' Jesusen', na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e, latjen' nzin' Li'a Ga Zoagak Yej Blag Ka', na' ka nak diža' hebreo nzin' Gabata. ¹⁴ Ža na' naken ža za' žin Lni Pasko', na' nak wawbiž. Naž Pilaton' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Nga zoa bennen' zнна bi'e le'e.

¹⁵ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBete! iBete! iBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—¿Znnáblele neda' wdá'a bennen' zнна bi'e le'e le'e yag kroze?

Beži'igak bžoz wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Bi zoa yetó benne' zнна bi'e neto'. Toze benne' Sésar zнна bi'e neto'.

¹⁶ Che len Pilaton' bdie' Jesusen' lo ná'gake', nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze. Naž bēxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' na'le.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-56; Mr. 15:21-41; Lk. 23:26-49)

¹⁷ Bžoj Jesusen' ga na', na' noe'e yag kroze chie', nich cheje' latjen' dan' nzin' Latje Che Žit Yichžjo,

na' kan nak diža' hebreo nzin' Gólgota. ¹⁸ Lo latjen' bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bdá'gake' yechope benne' le'e yag kroze ka' ga na'. Chelá'a weje zej de'e, na' Jesusen' de'e gachje láwe'le gan da'gak chope benne' ka'. ¹⁹ Pilaton' bsele'e to benne' bzoje' to da' bde'e le'e yag kroze yichje Jesusen', da' znnan ki: "Jesús, benne' Nasaret, benne' zнна bi'e benne' judío ka'." ²⁰ Benne' zan, benne' judío ka', belgake' dižan', dan' naken gawze žoa'a yež gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' dižan' nyejwn len diža' hebreo, na' len diža' griego, na' len diža' latín. ²¹ Bžoz wnná bia' ka' chegak benne' judío ka' belyi'e Pilaton', na' wnnágake':

—Bi wzojo: "Benne' zнна bi'e benne' judío ka'." Bžoj ki: "Le' wnné' nna bi'e benne' judío ka'."

²² Beží'i Pilaton', na' gože' légake':

—Da' ba bzoja', to chi'ize bžojan'.

²³ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, beyož bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bēxwgake' laže' da' gokwe'. Wléjgaken' tápele, na' goken to kwe' weje da' gota' che chégake'. Lezka' bēxwgake' lažen' da' bžoa yen Jesusen', na' lažen' bi ndian, san naken to wliže. ²⁴ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Bi chogžon, san gakže chawe' kwejžo da' gak bian', nich nnezlžo nolžo gaken chežo.

Ka' goken, bžin dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wdís-gake' laže' nakwa' che chégake', na' che laže' chia' wléjgake' da' nak bian'.

Ki bengak benne' ka' žjake' lo wdile.

²⁵ Gawze gan da' Jesusen' le'e yag krozen' wnníta'gak no'le ka'. Zej nake' xne'e, na' no'le bile xne'e, na' Lia, zo'le Kleofas, na' Lia Madlen. ²⁶ Kate' Jesusen' ble'ele' xne'e, na' lezka' ble'ele' benne' wsedle chie', bennen' nži'ile', zoe' ga na', gože' xne'e:

—Nó'ledo', bwia zi'no' zoe' kwito' le'.

²⁷ Naž gože' benne' wsedle chie' na':

—Bwia, xno'o zoe' kwito' le'.

La' ža na'ze benne' wsedlen' bchi'e le' nich chejsóe' liže'.

²⁸ Wdé na', dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te ba goken, na' nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, wnné':

—Žbila' nis.

²⁹ De to že'e ga na', da' yožen nop zichj. Naž to benne' žeje' lo wdile besbise' to da' blol len nop zichjen', na' bzoen' law to ya xtil, na' bde'en žoa'a Jesusen' nich xopen'.

³⁰ Beyóž we'j Jesusen' nop zichjen', na' wnné':

—Ba naktén.

Naž bzechwe' yichje'. Bežojte be' nakkze', na' gote'.

Benne' žeje' lo wdile žadwe' yag ntoche' le'el sina' Jesús

³¹ Naž, dan' nak ža za' žin Lni Pasko', na' dan' bi žala' ga'ngak benne' gat ka' le'e yag kroze ka' kate' nak ža la'y chégake', na' naktén to ža la'y zente, che len benne' judío ka' góta'yoegekle' Pilaton' yi'e benne' ka' žjake' lo wdile, chejtichjwgake' xkachjgak benne' ka' dá'gake' le'e yag kroze ka', na' wetíngake' légake' le'e yag kroze ka'. ³² Che len benne' ka' žjake' lo wdile wbíga'gake' ga na', na' bdíchjwgake' xkachje benne' nežw, na' lezka' béngake' che yetó bennen' dá'léne' Jesusen' le'e yag kroze. ³³ Kate' bžíngake' gan da' Jesusen', blé'egekle' ba gote', na' bi bdíchjwgake' xkachje'.

³⁴ Naž to benne' žeje' lo wdile godwe' yag ntoche' chie' le'el sina' Jesusen', na' la' bžojte žen, na' nis.

³⁵ Neda', Zwa, blé'ela' da' ni, na' zzoa lian', na' da' znnia' naktén dot da' li. Nnézkzela' zchalja' da' naktén dot da' li, nich lezka' le'e chejle'le che Jesusen'. ³⁶ Ki goken, bžin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bi gachjw nitó žit yoe'e." ³⁷ Yetó da' nyejw le'e

yiche znnan ki: "Wíagake' bennen' godwe' Le' yag ntoche'."

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Wdé gokgak yógo'te da' ki, Jwsé, to benne' yež Arimatea, benne' žónlene' Jesusen' tzen, san ngáche'ze dan' zžebe' benne' judío wnná bia' ka', wyeje', na' wnnable' Pilato we'e le' latje yeké'e Jesusen'. Pilaton' bi'e le' latje. Naž bla' Jwsén' gan da' Jesusen' le'e yag krozen', na' beké'e Le'. ³⁹ Lezka' Nikodemo, bennen' zga'ale bejwíe' Jesusen' žel, blé'e ga na', na' noe'e to nežw sla' che yag mirra, da' nchixén to da' zla' zix, da' naktén ka to gaywá' ya. ⁴⁰ Naž Jwsén' len Nikodemon' betínngake' Jesusen', na' bchélgake' Le' láže'do' ka', na' bdébgake' lawn nežw slan' che mirra, da' nchixén da' zla' zix. Béngake' kan žónteze žongak benne' judío ka' kate' zkáche'gake' benne' gat ka'. ⁴¹ Gawze gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze de to yežlyó, na' gachje láwe'le yežlyón' zoa to yežw ba kobe da' nádjwgaken' le'e ya'a yej, na' lo yežw ban' bi na' gache' nitó benne'. ⁴² Wló'ogake' Jesusen' lo yežw ban' dan' žen' gawze, na' dan' nak ža zkwezgak benne' judío ka' che Lni Paskon'.

20

Jesús žebane' lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Kate' ba nak zildo' ža nežw, na' ne nak chol, wyéj Lia Madlen žoa'a yežw ban', na' blé'ele' ba bkwas yej blag da' bsejwn gan žo'o no benne' lo yežw ban'. ² Naž taría taría beyéj Lian' gan zoa Smón Bedw, na' zoalen yetó benne' wsedle le', bennen' Jesusen' nži'ile' le', na' gože' légake':

—jBebéjgake' Xanžon' lo yežw ban', na' bi nnezlto' gan wló'ogake' Le'!

³ Naž bžoj Bedon' len yetó benne' wsedlen', na' jake' žoa'a yežw ban'. ⁴ Tzen wzá'le'egake', san yetóen' taríaže wzé'e ka Bedon', na' zga'ale' le' bžine' žoa'a yežw ban'. ⁵ Byechwe', na' bwie' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' da' bchélgaken' Jesusen', da' ka' zej nnitan' ga na', san bi wyoé'e lo yežw ban'. ⁶ Wdé na' bla' Smon Bedon' xkóže'le benne' wsedlen', na' wyoé'e le' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' zej nnitan' ga na'. ⁷ Lezka' ble'ele' láže'don' da' bchélgaken' yichj Jesusen', na' bi žé'lenen yezika' láže'do' ka', san chela'ale ndoben. ⁸ Naž wyó'o benne' wsedlen', bennen' bžine' zga'ale' žoa'a yežw ban', na' ble'ele' kan naken, na' bejli'e da' wnná Jesusen'. ⁹ Ka' goken, dan' bi na' chejni'ile' da' nyejw le'e yiche la'y kan žon byenen gaken che Jesusen', da' znnan yebane' lo yela' got. ¹⁰ Naž žopte benne' wsedle ka' beyéjgake' lížgake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Bga'n Lia kwitle yežw ban', na' zbeže'. Kate' ne zbeže', byechwe', na' bwie' lo yežw ban'. ¹² Ble'ele' chope wbás che ya'abá che Dios nníta'gake' ga na', na' zej nakwe' láže' chich. Žé'gake' ga na', toe' yichjle yežw ban', na' yetóe' xní'ale yežw ban' gan wló'ogake' Jesusen'. ¹³ Wbás che ya'abá ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'?

Lian' gože' légake':

—Dan' beká'agake' Xana', na' bi nnezla' gan wló'ogake' Le'.

¹⁴ Kate' beyóž wnné' ki, bwie' xkóže'le', na' ble'ele' Jesusen', zoe' ga na', san bi gókbe'ele' cha' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'? žNoz benne' žeyiljo'?

Dan' žekle Lian' nake' Le' benne' žape chi'e yežlyón', na' gože' Le':

—Benne', cha' le' bebejo'-ne', blóe'el neda' gan wló'o-ne', na' neda' yeyoá'a-ne'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' le':

—Lia.

Naž byechj Lian', na' len diža' hebreo gože' Le':

—Raboní.

Diža' hebreo ni znnan: "Benne' Wsedle chia'."

¹⁷ Jesusen' gože' le':

—Bi kano' neda', dan' bi na' yeyepa' gan zoa Xa'. Na'a, wyéj gan zej nnita' benne' ljéža'do' ka', na' gož-gake': "Ki wnná Jesusen': yeyepa' gan zoa Xa', na' lezka' nake' Xale. Nake' Dios chia', na' Dios chele."

¹⁸ Naž wyéj Lia Madlen', na' bezjenle' benne' wsedle ka' che Jesusen' ba bele'ele' Xanžon', na' kan nak dan' wnné'.

Zloe'e law Jesús lawgak benne' wse-dle chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹ Kate' ba gole ža na', da' naken ža nežw, zej ndobe benne' wse-dle ka' che Jesusen', na' nyejw yo'o gan nníta'gake' dan' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'. Naž blóe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁰ Kate' beyóž gože' légake' da' ni, blóe'ele' légake' ne'e, na' le'el sine'e. Naž bebégekke benne' wsedle chie' ka' dan' želé'egekle' Xanžon'. ²¹ Naž Jesusen' gože' légake' da' yoble, na' wnné':

—Ga'n ži yichj lázdo'le. Kan ben Xa', bsele'e neda', lezka' žsela'a le'e chjenle xchina'.

²² Kate' beyóž wnné' da' ni, blobe' lágwage', na' gože' légake':

—Le si' lo na'le Dios Be' La'y.

²³ No benne' yenít lawle, bennen' ben doła', ba yo'o yela' ženít law chie', na' no benne' bi yenít lawle le', ga'n doła' da' nbaga' benne' wen dołan'.

Bi žejlé' Mas bebán Jesús

²⁴ Mas bi wzóalene' légake' katen' Jesusen' bedjwie' légake'. Nak Masen' to benne' chežinnoe' ka', na' lezka' lie' Benne' Kwach. ²⁵ Wdé na' yezika' benne' wsedle ka' belyi'e Masen', na' wnnágake':

—Ba blé'elto' Xanžon'.

Masen' gože' légake':

—Cha' bi le'ela' ne'e gan bdin bdidjwn', na' wdía' xben na'a gan bdin bdidjwn', na' wdía' na'a le'el sine'e gan bdin yag ntochen', bi chejli'a.

²⁶ Kate' ba gok yexono' ža, benne' wsedle chie' ka' zej ndobe' da' yoble lo yo'on', na' zoalen Masen' légake'. La'kze nyejw yo'o gan nníta'gake', blóe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁷ Naž Jesusen' gože' Masen', na' wnné':

—Bde xben no'o nga, na' bwia na'a nga. Bde no'o le'el sina'a nga, na' biž gak chope lažo'o, san bejlé' chia'.

²⁸ Naž bechebe Masen', na' gože' Le':

—Xána'do', na' Dios chia'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Mas, dan' blé'elo' neda', žejli'o. Ba nez zen gaken chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' la'kze bi lé'egekle' neda'.

Da' žénele gon da' nyejw le'e yiche ni

³⁰ Ben Jesusen' da' zanže yela' wak zen ka' lawgak benne' wsedle chie' ka', da' ka' bi zej nyejwn le'e yiche ni. ³¹ Da' ki bzoja' le'e yiche nich chejle'le nak Jesusen' Benne' Criston', Bennen' bsela' Dios, na' nake' Zi'nkze Dios, na' kate' chejle'le chie', gata' yela' nban da' zejli kanne chele dan' žejle'le chie' Le'.

21

Złoe'e law Jesús lawgak gaže benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdé gok da' ki, blóe'e law Jesusen' da' yoble lawgak benne' wsedle chie' ka' gan nak žoa'a nido' da' nzin' Nido' Che Tiberias, na' ki goken kan blóe'e lawe' lawgak'. ² Zej ndobe Smon Bedw, na' Mas, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, na' Natanael, benne' yež Kaná, yežen' nbaben Galilea, na' lezka' zi'n Sebedeo ka', na' yechope benne' wsedle ka' che Jesusen'. ³ Smon Bedwn' gože' légake':

—Cha'a chejxena' bel ka'.

Yezika' benne' ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Sá'lento' le'.

Naž jake', na' wžéngake' to lo barkw, na' yelen' nitó bel bi wžéngake'. ⁴ Kate' za' ža'ni', bejsé Jesusen' žoa'a nison', na' benne' wsedle chie' ka' bi gókbe'egekle' cha' Jesusen'. ⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Ží'na'do' ka', žbi de bel chele?

Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Nitoba'.

⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wsé yixjw bel chele chelá'a li ža barkwn', na' senle-ba'.

Naž bségaken', na' biž gok yeká'agaken', dan' nža'te yixjw na' bel ka'. ⁷ Naž benne' wsedle, bennen' nži'il Jesusen', gože' Bedon', na' wnné':

—jXanžon'!

Kate' benle Smon Bedon', “Xanžon” beyakwe' laže' gokwe', da' beké'en zga'ale, na' wyaze' lo nis. ⁸ Yezika' benne' wsedle ka' bsá'gake' barkwn', na' bedjzóbake' yixjwn' dan' nža'ten bel ka'. Bi nak zi'to' gan de yo biž, da' nakze ka to gaywá' lka' ní'ažo. ⁹ Katen' bžíngake' lo yo bižen', na' blé'egekle' že' to yi' balje ga na', na' zoa to bel lawen', na' lezka' de yet ga na'. ¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwá' bel ka' ba wžéngakle-ba' ga zoa' ni.

¹¹ Bebén Bedon' lo barkwn', na' wzobe' yixjwn' zaka' lo yo bižle,

na' nža'ten bel ži'a ka', to gaywá' chonne-yonba'. La'kze zej nak bel zanle'e, bi bžeza' yixjwn'. ¹² Naž Jesusen' gože' légake':

—Le da gawle.

Nitó benne' wsedle chie' bi bežogle' nnable' le', bi nne': “¿Nož Le?” Nnézkzegekle' nake' Xanžon'. ¹³ Naž wbiga' Jesusen', na' bežwe' yet ka', na' ležka' bel na', na' bi'en chégake'.

¹⁴ Da' ni naken da' chonne chi'i blōe'e law Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka' wdé bebane' lo yela' got.

Jesús zchájlēne' Smon Bedw

¹⁵ Kate' beyož bdāwgake', Jesusen' gože' Smon Bedw:

—Smon, ži'n Jonás, ¿nži'izelo' neda' kan zej nži'il benne' ki neda'?

Bechebe Bedon', na' gože' le':

—O', Xan. Le' nnézkzelo' nži'ila' le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw žila'do' chia' ka'.

¹⁶ Jesusen' gože' le' da' chope chi'i, na' wnné':

—Smon, ži'n Jonás, ¿nži'ilo' neda' dot lažo'o?

Bechebe Bedon', na' gože' le':

—O', Xan. Le' nnézkzelo' nži'ila' le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw žila' chia' ka'.

¹⁷ Jesusen' gože' le' da' chonne chi'i:

—Smon, ži'n Jonás, ¿nži'ilo' neda'?

Gok nyache' laže' Bedon' dan' chonn chi'i wnnable' le', na' wnné': “¿Nži'ilo' neda'?” na' bechebe Bedon', na' gože' le':

—Xan, yógo'te nnézkzelo' le'. Nnezlo' nži'ila' le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw žila' chia' ka'. ¹⁸ Da' li žapa' le', katen' goko' xkwide', žakze chio' bwakw kwino', na' kan žnnazen chio' wdó'. Kate' golo', wlio' no'o, na' benne' yoble wakwe' le' laže', na' chi'e le' gan bi yénelo' chejo'.

¹⁹ Da' ni wnná Jesusen' nak bian' kan gat Bedon', dan' chejté'e le'e yag kroze, nich ga'n zen Dios. Kate' beyož wnná Jesusen' ki, yetó da' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Zchalj Jesús kan gak che benne' wsedlen', bennen' nži'ile'

²⁰ Byechj Bedon', na' ble'ele' benne' wsedlen' Jesusen' nži'ile' le', zedjnawe' légake'. Nake' benne' wsedlen' wži'e kwit Jesusen' katen' bdāwgake', na' gože' Jesusen': “Xan, ¿nož bennen' wdíe' le'?” ²¹ Kate' Bedon' ble'ele' le', gože' Jesusen':

—Xan, ¿biž gon benne' ni?

²² Jesusen' gože' le':

—Cha' žénela' ga'n bennen' kate' yela'ža', bi žala' gek zedlo'. Benlen neda' tzen le'.

²³ Wzé diža' ni gan zej nnita' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen'. Žékgekle' bi gat benne' wsedlen'. Jesusen' bi gože' le' bi gate', san ki wnné': “Cha' žénela' ga'n bennen' kate' yela'ža', bi žala' gek zedlo'.”

²⁴ Benne' wsedlen' naka' neda', Zwa. Zzoa lia' da' ki, na' bzoja' le'e yiche da' ki, na' nnézele da' žnnia' naken dot da' li.

²⁵ Ben Jesusen' da' zanže ka'. Chela' no benne' wzoje' légaken le'e yiche to ton, žekla' bi gata' latje yežlyó nga ga kwa'gak yiche ka' žala' wzjojen'. Ka'kze naken.

DA' BENGAKE BENNE' WBÁS KA' CHE CRISTO

*Dios žone' da' bchebe laže'e, žsele'e
Dios Be' La'y*

¹ Kate' bzoja' chio' le' zga'ale, Teófilo, benne' zaka', neda', Lukas, bzoja' yógo'te da' wzó law Jesusen' žone', na' žsedle', ² na' zejte beyepe' ya'abá che Dios. Kate' za' yeyepe' ya'abán', ne zoalen Dios Be' La'y Le', wnné' kan žala' gongak benne' wbás chie' ka', benne' ka' wžekze' Le'. ³ Wdé wzaka' Jesusen', na' gote'. Naž bebane', na' bløe'e lawe' lawgak benne' wbás chie' ka'. Bløe'ele' légake' da' zan da' gok biá'gaken zoe' nbane', da' ka' bi gak no benne' wži'e chégaken. Zan chi'i bløe'e lawe' lawgake' dot choplaj ža, na' bcháljlene' légake' kan žnna bia' Dios.

⁴ Katen' wnníta'gake' tzen, gože' légake' bi yekwásgake' lo yež Jerusalén, na' wnné':

—Le kwez ga na' da' bchebe laže' Xa' sele'e chele, kan ba bzenla' le'e.

⁵ Lezka' wnné':

—Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, na' bi de yeschá gak chele da' žløe'el yela' žezóa nisen', dan' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

⁶ Naž benne' ka' zej ndobe' gan zoa Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, žgono' ga nna bia'gak benách Israel ka' da' yoble ža ni zoažo na'a?

⁷ Jesusen' gože' légake':

—Bi nak chele nnézlele bi ža o bi yel gon Dios Xa', da' yo'on lo na'kze'. ⁸ Si'le le'e yela' wak kate' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e. Naž wchaljle kan nak chia' neda' lo yež Jerusalén, na' dot gan nbab

Judea, na' gan nbab Samaria, na' ga žintele dot yežlyó nga.

⁹ Kate' beyóž bcháljlene' légake' da' ni, na' kate' ne zwiágake' Le', la' beyeptie' lo be'ze gan že' to bejw da' bkachen' Le', na' biž blé'egekle' Le'. ¹⁰ Kate' ne zwiágake' ya'abale kate' ne žeyepe Jesusen', bla'gak chope wbás che ya'abá ka' gan nníta'gake', wbás ka' zej nakwe' laže' zila'do'ze. ¹¹ Zoptie' góžgake' légake', na' wnnágake':

—Benne' Galilea ka', žbiz chen' zwiale ya'abale? Yela'kze Jesusen' da' yoble kan ba blé'elele-ne' katen' bezé'e gan zoale nga, na' beyepe' ya'abá che Dios.

*Zbégake' Matías nich chaze' latje
che Judas*

¹² Naž benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, bezá'gake' gan zoa ya'adon' da' nzin' Ya'a Yag Olibo, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén. Ya'adon' zoan gawze gan že' yež Jerusalén na', da' naken kan zej nzi'e latje želzé'e ža la'y chégake'. ¹³ Kate' bežingake' lo yežen', belbene' gan nak da' chope kwia lo yo'o, gan zej nnita' Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, na' Lip, na' Mas, na' Bartol, na' Matío, na' Jakob, zi'n Alfeo, na' Smon, bennen' že' laže'e yež chie', na' lezka' Judas, biche' Jakoben'. ¹⁴ Yógo'te benne' ki bcháljlengake' Dios tzen. Benne' biche' Jesús ka' len Lia, xna' Jesusen', na' yebale no'le ka', bénlengake' légake' tzen.

¹⁵ La' ža na'ze wzé Bedon' gachje láwe'le gan zej nnita' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Gokgak ka' xoplaj benne' ka' zej ndobe' ga na'. ¹⁶ Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Ben byenen gok da' nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios Be' La'y zgá'atele, dan' bzoj Dabí kan gok che Judas, bennen' bchi'e benne' ka' wzéngake' Jesusen'. ¹⁷ Judas na' wbáblene'

žo'o, na' bénlene' žo'o tzen žin ni.
¹⁸ Wzí'gake' to yežlyó len lazjw che
 da' zia da' ben bennen'. Judas na'
 wbix'e, na' wžeza' li'e, na' bžojgak
 yógo'te da' zej že' li'e. ¹⁹ Kate'
 benne' ka', benne' nníta'gake' lo
 yež Jerusalén bėngikle' da' ni, naž
 bé'gake' la yežlyón' Aséldama, to
 diža' hebreo da' znnan len diža' xíža':
 "Yežlyó Che Žen." ²⁰ Ka' goken che
 Judas na', kan nyejw le'e yiche la'y
 da' nzin' Salmo Ka', da' znnan:
 Bga'n liže' ka'ze,
 na' bi bžel no benne' zoe' lo yo'on'.
 Lezka' znnan:
 Benne' yoble yedie' lo wlaze'.

²¹⁻²² 'Na'a žon byenen kwežo to
 benne' gónlene' žo'o tzen nich wzóa
 lie' che Jesusen', kan bebane' lo
 yela' got. Žala' gake' to benne'
 nbabe' benne' ka' bėnlengake'
 žo'o tzen ža ni'te katen' Xanžo
 Jesusen' wdálene' žo'o, benne' ka'
 wnníta'lengake' žo'o katen' Zwa
 bezóe' benne' ka' nis, na' zejte ža
 beyepe Jesusen' ya'abá che Dios,
 katen' bezé'e gan zoažo.

²³ Naž wlégake' chope benne' ka',
 Jwsé, na' Matías. Jwsén' lezka' lie'
 Sabás, na' zoa yetó le' Justo. ²⁴ Naž
 bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—Xanto' Dios, nónbia'kzo' yichj
 lázdo'gak yógo'te benách. Bloe'el
 neto' nole benne' chope' ki ba
 wžekzo' Le', ²⁵ nich gone' žin ni, na'
 gake' wbás chio', nich chaze' latje
 che Judas, bennen' bnite' latje chie'
 dan' bene' dola', na' wyeje' latje
 chekze' lo latje chol.

²⁶ Naž bzójkake' lágake' le'e yiche
 ka', to che Jwsé, na' yetó che Matías.
 Bchíxegake' da' ka', na' bebéjkake'
 ton, gan nyejw la Matías. Ka'
 goken, Matíasen' wbáblene' yech-
 inéj benne' wbás ka' che Benne'
 Criston'.

2

*Dios Be' La'y žedjsóalene' benne'
 ka' che Benne' Cristo*

¹ Kate' ba bžin ža Pentecostés,
 zej ndobe tzen yógo'te benne' ka'
 žejlé'gake' che Benne' Criston'.
² Cholze benle žak žaxto' da' bžojen
 ya'abá, da' benlen kan ženle kate'
 žak to be' wale, na' benlen dot lo
 yo'o gan žé'gake'. ³ Bla' lawgak yi'do'
 ka' lo be'ze lāwgake', na' wdisgaken
 che chégake', na' bejsóalengaken
 légake'. ⁴ Dios Be' La'y bedjsóalene'
 yógo'tegake', na' wzó lāwgake'
 zcháljkake' diža' yoble ka', kan
 nak da' bnejw Dios Be' la'y che
 chégake'.

⁵ Kate' ža na' wnníta'gak benne'
 judío ka' lo yež Jerusalén, benne'
 ka' žka'n zéngake' Dios, na' zej nžoje'
 yógo'te yež dot yežlyó nga. ⁶ Kate'
 benne' zan ka' bėngikle' žak žaxton',
 bdóbgake' ga na', na' gok zédgekle',
 dan' bėngikle' zchaljkak benne' ka'
 žejlé'gake' che Benne' Criston' len
 diža' che chégake'. ⁷ Yógo'tegake'
 bėngiklen, na' bebángikle', na'
 wnnágake':

—Le wia nga. ¿Kege benne'
 Galilea ka' yógo'te benne' ki
 zcháljkake'? ⁸ ¿Nakxkzen' ženlžo
 zcháljkake' xtíža'žo da' zchaljžo to
 tožo? ⁹ Žo'o nga nakžo benne' yež
 zan, benne' zej nžoje':

Gan nbab Partia, na' gan nbab Me-
 dia.

Gan nbab Elam, na' gan nbab
 Mesopotamia.

Gan nbab Judea, na' gan nbab Ka-
 padosia.

Gan nbab Ponto, na' gan nbab Asia.

¹⁰ Gan nbab Frijia, na' gan nbab
 Panfilia.

Gan nbab lo yežlyó Ejipto.

Gan nbab Áfrika, gan zoaže ži'to'
 gan nbab Cirene.

Lezka' zej nnita' benne' yež Roma
 ka' nga. Ba'e' zej nake' benne' judío
 ka', na' yebale' nzi' lo ná'gake' da'
 žejle'gak benne' judío ka' che Dios.

¹¹ Lezka' zej nnita' benne' ka' nga,
 benne' zej nžoje' yežlyó Creta, na'
 gan nbab Arabia. Ženlžo zcháljkake'

diža' che chežo, na' želzenle' žo'o da' zen ka' da' ben Dios, da' žóngaken ga žebán láže'žo.

¹² Ka' goken, bebáŋgekle' yógo'tegake', na' benne' zanle'e ka' gok zédgekle'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágage':

—¿Bizkzen' da' žaken?

¹³ Baľe' ben díťgekle' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' wnnágage':

—Želzóžele'.

Da' bchalj Bedw lawgak benách ka'

¹⁴ Naž Bedw wzéľene' yechinéj benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' wzó lawe' žnnie' zižje, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' che gan nbab Judea, na' yógo'tele zoale lo yež Jerusalén nga. Da' ni žala' nnézzele. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁵ Neto' bi zžóžleto' kan žéklele le'e, dan' ne zoažo xsile, na' bi zžožle nitó benne' ka' na'a. ¹⁶ Da' ni da' žaken naken dan' wnná Joel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁷ Ki wnná Dios:

Da' ni gaken ža ze lawte ža ka'.

Sela'a Be' La'y chia'.

Chejsóalene' yógo'te benách ka'.

Zi'nle ka', benne' byo ka', na' no'le ka', wcháljgake' lo wlaza' neda'.

Le'e dáwe'gekle xkwide' ka' da' wľoe'ela' law,

na' benne' gole ka' nnégekle' yele.

¹⁸ Kate' žin ža na' chisa' Be' La'y chia',

na' chejsóalene' wen žin chia' ka', benne' byo ka', na' no'le ka',

na' wcháljgake' lo wlaza' neda'.

¹⁹ Wľoe'ela' law ya'abá ža'le da' ka' góngaken ga yebáŋgekle benách ka',

na' lo yežlyó že'le wľoe'ela' law da' ka' zej nak bian',

da' ka' zej naken žen che we', na' yi', na' žen che yin'.

²⁰ Chol' wbíž, na' gak byo' xna kan nak žen.

Ki gaken kate' za' žin ža na' Dios ba bľoe'elen'.

Gak ža na' ka' da' batkle bľe'el-len.

²¹ Yelagak yógo'te benne' ka' wľížgake' La Xanžon'

cha' chejlé'gake' chie' Le'.

²² 'Le wzé nag da' ni da' žapa' le'e, benne' Israel ka'. Dios na'kze wdape' Jesús, benne' Nasaret, ba la'ne, lawle le'e. Dios bi'e Le' latje bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, da' zej naken yela' wak ka', na' da' ka' zej nak bian'. Yógo'te da' ki ben Dios lo na' Jesusen', kan ba nnézkzelele le'e. ²³ Lezka', Dios bi'e to benne' latje bdie' Jesusen' lo na'le. Ka' goken, kan gónekzele Dios gaken, na' kan nak da' bkweze' ža ni'te. Le'ekze wzenle Jesusen', na' bdele-ne' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' bétgake' Le' katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze.

²⁴ Naž Dios na'kze besbane' Jesusen', na' beslé' Le' lo yela' got, dan' bi gok ga'ne to chi'ize lo yela' goten'. ²⁵ Kan nak da' ni, Dabí bchalje' lo wláz Dios ža ni'te kan nak che Jesusen', na' wnné':

Bľé'etezela' Xanžon', na' wzóe' lawa'.

Le' zoe' kwita' li ža, na' noxe' neda', nich bi gak no benne' bi da' gone' chia'.

²⁶ Che len bebéle'ela',

na' lo yela' žebél chia' beľa'.

Che len wxén laža'a Le'

na' zejte ža gata'.

²⁷ Xana' Dios, nnezla' bi wka'no' neda' latje chol' chegak benne' gat ka'.

Bi go'o latje kwia' yi' beľa' žen chia'.

Naka' benne' nží'ikzelo' Le'.

²⁸ Bzejni'ilo' neda' kan žala' gona'

nich gata' yela' nban da' zejlí kanne' chia'.

Gono' ga yebela' dan' zóalenkzo' neda'.

²⁹ Na'a, ljéža'do' ka'. Nak bia' got xa gole chežo Dabín', na' bgache'e lo yežw ba, na' ba chien' žen' gan zoažo na' zejte na'a ža. ³⁰ Dabín' bchalje' lo wláz Dios, na' wnnezle' ben choch Dios da' bchebe laže'e

gone' chie', gone' ga galj Benne' Criston' ladjw za'sóe' ka', na' Le' nna bi'e latje che Dabín'. ³¹ Bl'e'el Dabín' da' ni zga'ale, na' bchalje' kan bebán Benne' Criston', na' kan goken, bi bga'ne' latje choj chegak benne' gat ka', na' bi w'zia yi' bel'a' žen chie'. ³² Dios besbane' Jesusen' lo yela' got, na' kan gok da' ni yógo'teto' zzoa lito' chen. ³³ Ka' goken, Dios, len yela' wak chie', bchise' Le' ža'le gan nápelie' yela' wnná bia'. Na'a, Jesusen', Benne' Criston', ba bsele'e Dios Be' La'y ga ni, na' žaken kan bchebe laže' Dios gone' lo na' Benne' Criston', na' Dios Be' La'y na' žone' da' ki da' zlé'elele, na' ženlele. ³⁴ Bi beyepe Dabín' ya'abá che Dios, san Dabí na'kzen' wnné':

Ḳanžo Dios gože' Ḳana':

“Wžé' kwita' li ža gan nak blo

³⁵ kate' gonža' ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zibgake' lawo' Le'.”

³⁶ Na'a, benne' Israel ka', žala' nnézele da' nakkzen. Jesús nikze, Bennen' bda'le-ne' le'e yag kroze, Dios bene' ga nake' Ḳanžo, na' Benne' Weslá chežo.

³⁷ Kate' benne' ka' béngagle' da' ni, gok zédgekle', na' belyi'e Bedon', na' yezika' benne' wbás ka' che Jesús, Benne' Criston', na' wnnágagle':

—Lježto' ka', žnakḡkzen' gonto'?

³⁸ Naž Bedon' gože' légage':

—Le yeyát laže', na' le yezóa nis to tole lo la Jesús, Benne' Criston', nich yenít law Dios doła' da' nbága'le, na' Dios Be' La'y, Bennen' sela' Dios chele, yedjsóalene' le'e. ³⁹ Da' bchebe laže' Dios naken chele le'e, na' chegak zi'nle ka', na' lezka' chegak yógo'te benách zi'to' ka', yógo'te benne' ka' wliž Ḳanžo Dios légage'.

⁴⁰ Da' ki, na' da' zan da' ki bchalj Bedon', da' bzejni'ile' légage' kwáselo, na' wnné':

—Le gon da' gon ga yelale, na' le kwas gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

⁴¹ Ka' goken, benne' ka', benne' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Bedon', bezóagake' nis. Kate' ža na' ka chonn mil benne' ka' wzó láwgake' žónlengake' légage' tzen. ⁴² Yógo'tegake' bégake' dot da' bsédgekle' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston'. Gókgake' toze toe' len yetóe', na' we'j bdáwgake' tzen da' žesá' láže'žo kan got Jesusen', na' tzen bchaljlengake' Dios.

Kan bengak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

⁴³ Benne' wbás ka' che Benne' Criston' bégake' da' zan da' žóngaken ga žebán láže'žo, na' da' zan da' zej nak bian', san bžébegak yezika' benách ka'. ⁴⁴ Yógo'te benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', gókgake' toze, na' beyóngake' toze yógo'te da' zej nape'. ⁴⁵ Kate' blé'egekle' zej nnita' benne' ka' zoa bi da' želyážjele', benne' ka' žónlengake' légage' tzen, naž benne' ka' zoa bi da' nápegake', béte'gaken', na' belyise' mežwn' da' wzí'gake' che chegak benne' ka' želyážjele'. ⁴⁶ Tža tža bdóbgake' tzen lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgake' ka' gan we'j bdáwgake' da' žesá' láže'žo kan got Ḳanžon'. We'j bdáwgake' tzen, na' bebégekle', na' gókgake' dot li laže'. ⁴⁷ Bka'n zéngake' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' légage' ba la'ne. Tža tža Ḳanžon' bzane' benne' ka' zdóbgake' chie', benne' ka' želágake'.

3

Žeyák to benne' bi žak se'e

¹ Kate' ža na' Bedw len Zwa jake' tzen lo zchil yodo', katen' zdobgak benách ka' ga na', nich wchaljlengake' Dios, ne naken žedá chonne. ² Gan želdie' zoa to benne' bi žak se'e kate' wzó law ža ni'te katen' nake' ḡkwide'. Tža tža

žjwa'gak benne' ka' le' ga na', na' želbeke' le' žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo. Ki bėngake' chie' nich nnable' no benne' bi da' wnežjwe' chie', bennen' zoe' ladjw benne' ka' želyoé'e lo zchil yodon'. ³ Benne' ni, katen' blė'ele' Bedon' len Zwan', benne' ka' zjake' gan žo'ogak benách ka' lo zchil yodon', na' góta'yoele' légake' bi da' wnėžjwgake' chie'. ⁴ Naž Bedon' len Zwan' bwíagake' le', na' Bedon' gože' le':

—Bwia neto'.

⁵ Naž bennen' bze nage' chėgake' dan' žxen laže'e bi da' wnėžjwgake' chie'. ⁶ Bedon' gože' le':

—Bi de mežw plat, na' mežw oro chia', san da' dezen chia' gonna' chio'. Ni'a che yela' wak che la Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret, wzó ža', na' wzá'.

⁷ Naž Bedon' bežwe' ne'e li ža, na' bchise' le', na' la' beyakte ni'e, na' beyitjte bechj ni'e. ⁸ Naž wzá' bennen', na' wxíte', na' wzíe'. Wyázlene' Bedon' na' Zwan' tzen lo zchil yodo', na' zze'e, na' žxíte', na' zka'n zene' Dios. ⁹ Yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' ga na', blė'egekle' le' zze'e, na' zka'n zene' Dios. ¹⁰ Ka' goken, bžėbegake', na' bebáŋgekle' kan nak dan' goken, dan' beyónbia'gake' le', nake' bennen' zbi'e žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo, na' znnabe' no benne' bi da' wnežjwe' chie'.

Da' bchalj Bedw lo zchil yodo'

¹¹ Bennen' bi gok se'e, na' beyake', bežwe' na' Bedw len na' Zwa. Naž bđobgak yógo'te benách ka' gan nníta'gake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón, na' žebáŋgekle'. ¹² Kate' blė'el Bedon' da' ni, gože' benne' ka':

—Le'e, benne' Israel ka', žbiz chen' žebánlele che da' ni? žBiz chen' zwíale neto', na' žėklele len yela' wak chežto', o ni'a che da' žejle'to' che Dios, néto'ze beyonto'

benne' ni, na' bento' ga zze'e? ¹³ Nak da' ni da' ben Dios, Bennen' nake' Dios chegak xa wdė chežo ka', Bran, na' Isaak, na' Jakob. Dios na'kze wdápeľi'e Zi'ne', Jesusen', ba la'ne. Jesusen', le'ekze bdele-ne' lo na'gak benne' ka' zŋna biá'gake' le'e. Kate' gónele Pilato wsane' Jesusen', bžonle-ne'. ¹⁴ Bzoale cheľa'ale Benne' Chawen', Benne' la'y, na' wnnáblele Pilaton' wsane' chele to benne' wetw benách ka'. ¹⁵ Ka' goken, bėtkzele Bennen' žonnkze' yela' nban da' zejlı kanne chežo. Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, na' kan nak da' ni zzoa lito' chen lawle le'e. ¹⁶ Dan' bejłé' benne' ni che Jesusen', beyák ni'e, na' złé'elele-ne', na' nónbia'le-ne'. Dan' žejli'e che Jesusen', Le' kate' gabí beyone' benne' ni, na' złé'ekzelele yógo'tele kan nake' na'a.

¹⁷ 'Na'a, ljėža'do' ka', nnezla' benle da' ka', na' betle Jesusen' dan' bi bejní'ilele, na' bi bejní'igekle benne' ka' zŋna biá'gake' le'e. ¹⁸ Ki be' Dios latje nich gak da' wnné' zga'ale, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' kan žala' saka' Benne' Criston'. ¹⁹ Che len, le yeyát laže', na' le yeyák che Dios, nich yeké'e doľa' da' nbága'le, na' gone' ga yeyák láže'le. ²⁰ Naž sele'e Jesusen' da' yoble, Bennen' ža ni'te bzoe' chie' gake' Benne' Criston', Bennen' nna bi'e le'e. ²¹ Na'a, žon byenen ga'ne' ya'abá che Dios kate' žinže ža yeyone' chawe' yógo'te da' žaken, na' gaken kan ba wnnakze Dios, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' ža ni'te. ²² Lezka' Moisés gože' xa xto'žo ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e chele to benne' galje' ladjwgak biche' lježle ka'. Gake' benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Žon byenen wzė nagle-ne' kan nak yógo'te da' yi'e le'e. ²³ Yógo'te benne' ka', benne' bi wzė nággake' che Bennen' wchalje' lo wláz Dios, kwia

yí'gake', na' kwáslengake' benách ka' che Dios.”

²⁴ 'Kan nak ža ni zoažo na'a, bloé'egekle yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kate' wzó law zoa Samuel, na' wdé na'.

²⁵ Le'e nakle za'sógak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' diža' zka'n chawe', da' bchebe laže' Dios chegak xa xto'žo ka', naken chele. Ki ben Dios katen' gože' Bran: “Ni'a che da' gon za'só' gon chawa'a yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.” ²⁶ Katen' Dios besbane' Zi'ne' lo yela' got, na' bsele'e Le'e nežw chele le'e nich gak gon chawe'e le'e, na' nich gone' ga wsanle da' kegle da' žonle.

4

Želžín Bedw len Zwa lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

¹ Kate' Bedw len Zwa ne zcháljlengake' benách ka', bχoz judio ka' len benne' yodo' saduseo ka', na' benne' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', la' bžíntegake' gan nníta'gake'. ² Bža'agak benne' ki dan' žsédgekle Bedon' len Zwan' benách ka', na' zzéngkekle légake' yebangak benne' gat ka' dan' ba bebán Jesusen'. ³ Naž bēxwgake' Bedon' len Zwan', na' bséjwgake' légake' liž ya kate' žinže ža yoble dan' ba za' žale ža na'. ⁴ Benne' zan bejlé'gake' che Benne' Criston' dan' béngkekle da' bchaljak Bedon' len Zwan'. Na'a, légakze benne' byo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' zej nake' ka' gayo' mile'.

⁵ Ža chope ža benne' wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', bdóbgake' lo yež Jerusalén. ⁶ Lezka' Anás, bχoz blo, na' Kaifás, na' Zwa, na' Kantr, na' yógo'te ljež bχoz blon', bdóbgake' ga na'. ⁷ Naž bché'gake' Bedon' len Zwan', na' bzégake' légake' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo na'le žonle da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo na'le yela' wnná bian'?

⁸ Naž Bedon' gože' légake', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' znná bia'le neto', benách Israel ka', na' le'e, benne' gole ka'. ⁹ ¿Znnáblele neto' na'a kan nak da' chawe' da' bento' che benne' yižwé' ni, na' nakx beyake' chawe'? ¹⁰ Zzejni'ilton' le'e nich nnéžgeklen yógo'te benách Israel ka'. Beyák benne' ni zoe' lawle dan' ben žin yela' wak che Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret. Le'e bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios besbane' Le' lo yela' got. ¹¹ Dios bchalje' che Jesusen', katen' wnné': “Yej na' da' bzoale le'e chela'ale, le'e, benne' wen ze'e ka', na'a naken yej da' wžekza' neda' nich gaken yej blo che ze'e.” ¹² Bi zoa no benne' yoble, benne' gak yeslé' benách ka', dan' bi zoa nitó benne' yoble yežlyó nga, bennen' bzoa Dios, nich yeslé' žo'o.

¹³ Kate' blé'egekle' zej nak Bedon', na' Zwan', benne' wechóg laže' ka', gókbe'egekle' bi nsédgekle' che yodo', na' zej nake' benne' gazjw ka', na' bebángkekle', na' besá' láže'gake' Bedon' len Zwan' wnníta'lengake' Jesusen'. ¹⁴ Lezka' blé'egekle' zoa bennen' ga na', bennen' beyake', na' zie' lawgake', na' bi be gok nnégake' chégake'. ¹⁵ Naž góžgake' benne' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' Bedon' len Zwan' lí'ale che yo'o gan zej ndobe', na' ben xtíža'gake' la' légakze'. ¹⁶ Wnnágake':

—¿Nakxken' gonžo chegak benne' ki? Da' li bēngake' to da' žonen ga žebángkekle benách ka', na' yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' Jerusalén, nnéžgekle' da' ki. Bi gak wži'izo che da' ki. ¹⁷ Na'a, nich bi seže diža' ni, na' nich bi yéngeklen benne' zanže, na'a žala' wchi'lžo benne' ki nich biž wcháljlengake' benách ka' kan nak che Jesusen'.

¹⁸ Naž blížgake' Bedon' len Zwan', na' bchí'igekle' légake' nich biž wcháljengake' benách ka', na' biž wsédgekle' légake' kan nak che Jesusen'. ¹⁹ Naž beží'i Bedon' len Zwan', na' belyi'e légake':

—Le wchi'a laže' le'e cha' nak chawe' law Dios wzé nágžeto' xtiža'le le'e ka xtiža' Dios. ²⁰ Bi gak kwe'to' žize. Žon byenen wzóa lito' che da' ble'elto', na' da' benlto'.

²¹ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bchí'igekle' légake', na' naž bsane' légake' dan' bi bžélgekle' nakle wsaka' zí'gake' légake'. Ki bégake' dan' bžébegake' benne' wláz ka', dan' yógo'tegake' zka'n zéngake' Dios ni'a che dan' goken. ²² Bennen' beyake', na' gok chie' da' žonen ga žebán láže'žo, ba zeje' ka choplaj yiz.

Znnábgekle' Dios gone' ga gágkake' wechóg laže'

²³ Kate' bsángake' Bedon' len Zwan', na' benne' ki bežingake' gan zej nnita' ljéžgake' ka', na' bzéngekle' légake' yógo'te da' wnnagak bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka'. ²⁴ Kate' bégake' da' ni, tzen bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—iXanto' Dios, ga'n zen Lo'! Le' nako' Dios, na' beno' ya'abá. Benó' yežlyó nga. Benó' niso'. Benó' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'. ²⁵ Lo wlazo' Le' bchalj Dabí, benne' wen žin chion', na' wzóalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

¿Biz chen' žongak benách ka' žo'osbé, na' zza' láže'gake' da' bi zej naken chawe'?

²⁶ BENGAK benne' wnná bia' ka' žo'osbé lo yežlyó nga, na' gokgak toze benne' blo ka'. Bží'igake' chio' Le', Xanto' Dios, na' lezka' che Benne' Criston', Bennen' wžekzo' Le'.

²⁷ 'Da' li Herodes len Ponsio Pilato, na' benne' zi'to' ka', na' benne' Israel ka', gógkake' toze lo yež nga. Bžóagake' Jesús, Zi'no' la'y,

chela'ale, Bennen' bzoakzo' cheto'. ²⁸ Bégake' yógo'te da' wnnó' Le' zga'ale kan góngake', na' goken kan ben chocho' xtižo'o kan žala' gaken. ²⁹ Na'a, Xanto', bwia da' zchí'igekle' neto', na' ben ga gaktó' wechóg laže', nich wchaljto' xtižo'o, neto' benne' wen žin chio' ka'. ³⁰ Ben ga gak yeyonto' benne' yižwé' ka', na' ben ga soalen yela' wak zen chio' neto', na' ben ga gak gonto' da' ka' góngaken ga yebán láže'to', na' da' ka' gak biá'gaken. Ki gaken dan' Jesús, Zi'no' la'y, zóalene' neto'. Ka'kze gaken.

³¹ Kate' beyóž bcháljengake' Dios, wzíz latjen' gan wnníta'gake', na' Dios Be' La'y wzóalene' yógo'tegake', na' len yela' wechóg laže' chégake' bcháljgake' xtiža' Dios.

Žeyóngake' toze da' ka' nápegake'

³² Benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', toze kan že' yichj lázdo'gake', na' toze kan bégake'. Nitó benne' ladjwgake' bi wnné' nak cheze' da' nape', san beyóngake' toze da' nápegake'.

³³ Len yela' wak zen, benne' wbás ka' bsela' Xanžo Jesusen', bzoa lígake' kan bebane' Le', na' yela' ži'i laže' che Dios wzóalenen yógo'tegake'. ³⁴ Nitó benne' bi be byážjele', benne' zoe' ladjwgake'. Yógo'te benne' ka' zoa bi da' nápegake', yežlyó chégake', o lížgake', bété'gaken', na' mežw chen yjwá'gaken', ³⁵ na' bdégaken' lo na'gak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' légake' be-lyisen' chegak benne' ka', benne' zoa bi da' žiažjen chégake'. ³⁶ Jwsé, bennen' bzoagak wbás ka' bsela' Benne' Criston' yetó le', Bernabé, da' znnan len diža' xíža', Benne' Žeyón Zene', zoe' ga na'. Nbáblene' za'só Lebí ka', na' golje' lo yežlyó Chipre, da' žen' gachje láwe'le niso'. ³⁷ Bernabén' bete'e to kwe' yežlyó chie', na' yjwe' mežw chen,

na' bdien' lo na'gak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'.

5

Dola' da' ben Ananías tzen len Safira, zo'le'

¹ Zoa to benne' yoble lie' Ananías, na' bete'e to kwe' yežlyó chie'. Zo'le', Safira, bénlene' le' tzen.

² Bkache' Ananíasen' late' mežw che yežlyón', na' nnezle zo'le' dan' bene'. Da' bega'nzen yjwen', na' wloé'en lo na'gak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' wnné':

—Kíte'ze wži'a.

³ Bedw gože' le':

—Ananías, žwyó'o da' xiwe' lo yichj lazdo'o, na' benen ga ženelo' gon láže'lo' Dios Be' La'y, na' bkacho'o che mežw che yežlyó chion'? ⁴ Katen' bga'n yežlyón' lo no'o, žbi goken chekzo'? Kate' beyóž beto'on, žbi wyó'o mežwn' lo na'kzo'? žBiz chen' wžé' yichjo' gono' da' ni? Dios na'kze gónelo' gon láže'lo', kege bénne'ze.

⁵⁻⁶ Kate' benle Ananíasen' da' ni, la' wbíxtie' lo yo ba nate'. Naž belbíga'te xkwide' ka', na' bchélgakbe' le' laže', na' bebéjgakbe' le', na' bejkáche'gakbe' le'. Bžébegak yógo'te benne' ka' béngykle' kan gok da' ni.

⁷ Ka chonne hora wdé na', bžin zo'le Ananíasen' ga na', na' bi nnezle' dan' goken che benne' byo chien'. ⁸ Naž Bedon' gože' le':

—Wnná neda'. žKíte'ze wži'le che yežlyó chelen'?

No'len' wnné':

—O', kíte'ze wži'to'.

⁹ Naž Bedon' gože' le':

—žBiz chen' ben toze xtiža'le, na' gónelele gon láže'le Dios Be' la'y? Bwia nga. Ná'tege yela'gak xkwide' ka', bi' ka' bejkáche'gakbe' benne' byo chion', na' lezka' yebéjgakbe' le'.

¹⁰ Naž no'len' la' wbíxtie' xni'a Bedon', ba nate'. Katen' beyo'ogak xkwide' ka', na' blé'egeklbe'-ne' ba nate'. Naž bebéjgakbe'-ne', na'

bejkáche'gakbe'-ne' kwit benne' byo chien'. ¹¹ Che len yógo'te benách ka' che Dios bžébegake', na' lezka' bžébegak yógo'te benne' ka' béngykle' kan gok da' ni.

Benne' wbás ka' žóngake' yela' wak zan

¹² Benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' bégake' da' zan da' zej nak bian', na' yela' wak zen ka' lawgak benne' ka'. Bdóbgake' tzen yógo'tegake' lo žchil yodo' da' nžin' žchil Che Salomón. ¹³ Ladjw benne' ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bi bežogle nitó benne' gónlene' légake' toze, na' benne' wláž ka' wdápegake' légake' ba la'ne.

¹⁴ Naž yebale benne' zan, benne' byo ka', na' no'le ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' blé'egikle benách ka' da' ka' žongak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belxóe' benne' yižwé' ka' lo blag ka', na' yebale' lo da'aze ka', na' yjwá'gake' légake' gan nak kwit nez nich kate' te Bedon' ga na', žolze chie' chelen bale benne' yižwé' ka', nich yeyákgake'. ¹⁶ Lezka' bžojgak benách yež gawze ka', na' bžíngake' lo yež Jerusalén, zej noe'e benne' yižwé' ka', na' benne' ka' želzake'e dan' zej yoe'e be' xiwe' ka', na' beyákgake' yógo'tegake'.

Benne' yodo' ka' žsaka' zí'gake' benne' wbás ka'

¹⁷ Che len bžoz blo len benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' žónlengake' bžoz blon' tzen, bėxwgake' Bedw. ¹⁸ Naž bžoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, lezka' bėxwgake' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' bsėjwgake' légake' liž ya. ¹⁹ Naž la' yel na'ze bla' to wbás che ya'abá che Xanžon', na' bsaljwe' liž yan', na' bebeje' légake'. ²⁰ Wbasen' gože' légake', na' wnné':

—Le chej, na' le chejsé lo žchil yodo', na' le wchajlen benách ka' nníta'gake' ga na', na' le wzenle

légake' kan nak che yela' nban da' zejli kanne, na' kan gak sí'gaken'.

²¹ Kate' béngkele' da' wnná wbasen', na' kate' za' ní' zildo', belyoé'e lo zchil yodo', na' bsédgekle' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

La' na'ze b̄xoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bdóbgake'. Btóbgekle' benne' gole ka' len benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bséla'gake' ní'a ná'gake' ka' chjake' liž yan', nich chejxi'gake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', dan' žékgekle' ne nníta'gake' ga na'.

²² Kate' bžingak ní'a na'gak benne' yodo' ka' ga na', bi bejxáka'gake' légake' lo liž yan', na' naž beyéjgake', na' bzéngkekle' benne' yodo' ka' da' žaken. ²³ Belyi'e benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnágake':

—Da' li bejxáka'to' nyéjwte liž yan', na' benne' ka' žape chí'igaken' wnníta'gake' ga na', san kate' bsáljwton', bi bejxáka'to' nitó benne' lo yo'on'.

²⁴ Naž b̄xoz blon' len b̄xoz wnná bia' ka', na' bennen' zchi'e ní'a na'gak benne' yodo' ka', kate' béngkele' da' ni, gok zédgekle' dan' bi nnézgekle' gate žin da' žaken. ²⁵ Naž blá' to benne' ga na'. Bzenle' légake', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ka' bséjwle liž ya nníta'gake' lo zchil yodo', na' žsédgekle' benách ka'.

²⁶ Naž wyéj bennen' zchi'e ní'a na'gak benne' yodo' ka' tzen len ní'a ná'gake' ka', na' bēxwgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', san bi be da' zia bēngake' chégake', dan' bžébegake' benách ka' nníta'gake' ga na' wžé'egake' légake' yej. ²⁷ Kate' ba bedjché'gake' benne' wbás ka', bzégake' légake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' b̄xoz blon' wnnable' légake', ²⁸ na' wnné':

—¿Bi bchi'leto' le'e biž wsédlele benách ka' kan nak che bennen'? Na'a, ba wdisle da' žsédlele dot lo yež Jerusalén, na' žénelele

yesbága'le neto' zia ní'a che yela' got che bennen'.

²⁹ Naž Bedon' len yezika' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', bechébegake', na' wnnágake':

—Žon byenen wzé nágžeto' xtiža' Dios ka' xtíža'gak benách ka'. ³⁰ Le'e betle Jesusen' katen' bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios chegak x̄a xto'žo ka' besbane' Le'. ³¹ Jesusen', Dios bzoakze' Le' gan nak blo kwitkze' li ža, nich gake' Benne' Blo, na' Benne' Weslá, na' nich gone' ga yeyát láže'gak benne' Israel ka', nich gak yenit lawe' doła' da' zej nbage'e. ³² Kan nak da' ni, neto' zzoa lito', na' lezka' Dios Be' La'y zzoa lien'. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' žseła' Dios nich sóalene' benne' ka' žóngake' kan žnna xtiže'e.

³³ Kate' béngkele' benne' yodo' wchi'a laže' ka' da' ni, bžá'agake', na' gónegekle' gótgake' benne' wbás ka'. ³⁴ Naž Gamaliel, to benne' yodo' fariseo, wzíe' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Benne' ni žákli'e da' bchi'le Moisés, na' yógo'te benách ka' žápegake' le' ba la'ne. Gože' ní'a ná'gake' ka' yebéjgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' lí'ale to chi'ido'. ³⁵ Naž gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' Israel ka', le gape chi'i kwinle kan nak da' žénelele gonle chegak benne' ki. ³⁶ Žála' chejsá' láže'le kan gok zgá'atele kate' bžin ža ni zoažo. Blá' Teudas, na' ben kwine' ka to benne' blo. Benne' ka' bēnlengake' le' tzen wbábgake' ka tape gaywá' benne' byo ka'. Benne' ka' žjake' lo wdile bétgake' le', na' góslasgag yógo'te benne' ka' bēnlengake' le' tzen, na' wzía yi' yógo'te da' ben bennen'. ³⁷ Wdé gok dan', blá' Judas, benne' Galilea. Ki bene' katen' gok ža byéla'gak yógo'te benách ka' le'e yiche nich chíjzwgake' lázgake', na' bēnlengak benne' zan le' tzen. Lezka' bétgake' bennen', na' góslasgag yógo'te benne' ka' bēnlengake' le'

tzen. ³⁸ Che len žapa' le'e: le wsán benne' ki, na' bi be gonle chégake'. Cha' dan' znnágake' o dan' zóngake' naken chégakze benách ka', na' kwia yin', ³⁹ san cha' zej naken che Dios, bi gak wchinnjlen. ¡Le gape chi'i kwinle bi tıl-lenle Dios!

⁴⁰ Naž bégake' toze diža' len le'. Blížgake' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' bdíngake' légake'. Bchí'igekle' légake' nich bi wzénžegekle' benách ka' kan nak che Jesusen'. Naž bsángake' légake'. ⁴¹ Benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' bžójgake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' žebéle'egekle' dan' be' Dios légake' latje wzáka'gake' dan' zej nake' che Jesusen'. ⁴² Tža tža bsédtezgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che Jesús, Benne' Criston', gan nak lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgak benách ka'.

6

Zbégake' gaže benne' nich gáklengake' benách yache' ka'

¹ Kate' ža ka', belyán benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljgake' diža' griego, wnnégake' chegak benne' judío ka' zcháljgake' diža' hebreo. Ka' goken dan' bi be bnezjw no benne' chegak no'le wzebe ka', no'le ka' zcháljgake' diža' griego, katen' bdísgake' da' gawgak no'le wzebe ka'. ² Naž benne' chežinno wbás ka' bsela' Benne' Criston' btóbgake' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie', na' belyi'e légake':

—Bi nak chawe' soato' žize, na' bi wzóa lito' che xtiža' Dios, nich gonto' žin wawto' benách ka'. ³ Che len, lježto' ka', žala' kwele gaže benne' byo ka' ládjwle le'e nich ko'ožo lo ná'gake' žin ni. Benne' byo ka', žon byenen gágake' benne' ka' žápegak yógo'te benách ka' légake' ba la'ne. Žala' gágake'

benne' žejní'il ka', na' nak bia' Dios Be' La'y zóalene' légake'. ⁴ Neto' wcháljłentezto' Dios, na' wsedlto' benách ka' xtiže'e.

⁵ Wyáz láže'gak yógo'tegake' da' ni, na' wžégake' Esteban, to benne' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston', na' zoalen Dios Be' La'y le'. Lezka' wžégake' Lip, na' Prókoro, na' Nikanor, na' Timón, na' Parmenas, na' Nikolás, to benne' yež Antiokía, benne' zga'ale bche'e kan žone' nich wkán zene' Dios kan žongak benne' judío ka'. ⁶ Naž bzégake' benne' ka' wžégake' lawgak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Benne' wbás ka' bxoá ná'gake' légake', na' wnnábgekle' Dios gáklene' légake'.

⁷ Wzeže xtiža' Xanžon', na' belyanle'e benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Lezka' benne' zan, bxož judío ka', wzí' lo ná'gake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Želzene' Esteban

⁸ Naž Esteban, zoalen yela' wak che Dios le', dan' bde Dios lo ne'e, bene' da' ka' zóngaken ga žebán láže'žo, na' da' ka' zej nak bian', da' ka' bene' lawgak benne' wláž ka'. ⁹ Naž bžojgak bałe benne' ka' zej nbabe' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, yo'on' nzin' Yo'o Chegak Benne' Ka' Biž Zej Ndo'e. Lezka' benne' ka' zej nžoje' yež Sirene, na' yež Alejandría, na' gan nbab Silisia, na' gan nbab Asia, bégake' benne' ka' tzen. Benne' ki wdíl díža'gake' len Esteban na'. ¹⁰ Bi bzoele xtiža'gake', dan' bchalj Esteban na' len yela' žejní'il dan' bnezjw Dios Be' La'y le'. ¹¹ Naž bdízwgake' benne' wen laže' ka', nich nnágake': “Neto' benlto' da' znná Esteban na', znnie' che Moisés, na' che Dios.” ¹² Ka' goken, benne' ki bégake' ga bža'agak benne' wláž ka'. Lezka' bégake' ga bža'agak benne' gole ka', na' benne'

yodo' wsdle ka'. Yógo'te benne' ki belbía di'e Esteban na'. Bégwage' le', na' bché'gake' le' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. ¹³ Lezka' bnníta'gake' lágwage' bale benne' ka' nich nnágake' da' wen laže', na' wnnágake':

—Bi zoa ži benne' ni znnie' che yodo' la'y nga, na' che da' bchi'le Dios žo'o. ¹⁴ Benlto' da' wnná benne' ni kan gon Jesús, benne' Nasaret. Wnné' wchinnje' yodo' ni, na' wché'e da' ka' žónteze žonžo, da' ka' bchi'le Moisés žo'o.

¹⁵ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' len yógo'te benne' ka' žé'gake' ga na', bwiágake' Esteban na', na' blé'egekle' lawe', da' znnan' kan znná' law to wbás che ya'abá che Dios.

7

Da' bchalj Esteban lawgak benne' yodo' ka'

¹ Naž bǝoz blo wnnable' Esteban, na' wnné':

—ǝNakkze ki?

² Bechebe Esteban, na' wnné':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. Dios, Benne' zente, bloe'e lawe' gan wzóa Bran, ǝažo wdé na', katen' wzóe' gan nbab Mesopotamia, zga'ale kate' bejsóe' lo yež Harán. ³ Dios gože' le': "Bžoj lažo', na' bkwaslen biche' lježo' ka', na' wyéj lo yežlyó da' wloe'elan' le'." ⁴ Naž bžoj Bran na' gan nbab Mesopotamia, da' naken yežlyó chegak benne' Kaldea ka', na' bejsóe' lo yež Harán. Lo yežen' got ǝa Bran na', na' le' bekwase' ga na', na' Dios bchi'e le' lo yežlyó nga, gan zoažo na'a. ⁵ Dios bi bi'e le' latje gak yežlyó nga chie'. Bi bnezjwe' Le' ni láte'ze gan soe' lo yežlyó nga, san Dios bchebe laže'e wnezjwe' Le' yežlyó nga, na' te gat Bran na', na' gaken chegak za'sóe' ka', la'kze bi na' soa nitó ǝkwide' chie'. ⁶ Lezka' Dios gože' Bran na': "Chjak za'só' ka' gan nak

lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka', na' za'só' ka' gágake' ka' benne' zi'to' ka' ga na'. Benne' yežlyón' ka' góngake' za'só' ka' benne' ndo'w ka'. Wsaka' zígake' légake' tape gaywá'yiz." ⁷ Lezka' Dios gože' le': "Neda' wsaka' zi'a benne' yežlyón' ka' gan za'só' ka' gágake' benne' ndo'w ka', na' te na' žójkake' ga na', na' wká'n zéngake' neda' lo yežlyó nga." ⁸ Dios bénlene' Bran na' to diža' da' zka'n chawen', na' gože' le' choge' lo belá' chegak benne' byo ka' nníta'gake' liže' to da' gak bian' nzi' lo ná'gake' dižan' da' zka'n chawen'. Wdé na' gok Bran na' ǝa Isaak, ǝkwide' byo chien', na' katen' ba zejbe' ǝono' ža, bchoge' lo belá' chebe' dan' nak bian'. Isaak na', lezka' bene' che Jakob, ǝkwide' byo chie', na' lezka' ben Jakob chegak chežínnote ǝkwide' byo chie', benne' ka' gógake' ǝa wdé chegak chežinno kwe' lježgak benne' Israel ka'.

⁹ ǝa wdé chežo ka', lo yela' zge'el chégake', bété'gake' ǝkwide' Jwsé, bi' bíche'gake', lo na'gak benne' ka' bejché'gake'-be' lo yežlyó Ejipto. Dios wzóalene' ǝkwide' Jwsén', ¹⁰ na' beslé'-be' lo da' goken chebe'. Dios bnezjwe' yela' žejní'il chebe', da' benen ga wyáz laže' benne' Faraón lebe'. Benne' Faraón wnná bi'e lo yežlyó Ejipto, na' le' bdie' lo na' ǝkwide' Jwsén' yela' wnná bia', nich nna bia'be' benách Ejipto ka' len yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ližkze Benne' Faraón na'.

¹¹ Naž gokle'e wbín dot lo yežlyó Ejipton', na' gan nbab Kanaán nga, na' wzáka'gak yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ža na'. Bi bžel da' gawgak ǝa wdé chežo ka'. ¹² Kate' benle Jakob de zoa' scribe lo yežlyó Ejipton', bsele'e zi'ne' byo ka' ga na', benne' ka' zej nake' ǝa wdé chežo ka'. Ka' goken da' nežw chi'i jake' ga na'. ¹³ Kate' da' chope chi'i jake' lo yežlyó Ejipton', ben Jwsé na' ga beyónbia'gak benne'

biche'e ka' le'. Ka' goken, wnne-zle benne' Faraón no benne' ka' zej nake' biche' Jwsén'. ¹⁴ Naž Jwsén' bsele'e diža, na' bene' ga blā' Jakob, benne' nake' xe', ga na', tzen len biche' lježe' ka', benne' ka' gógake' chonnłaj chi benne' ka'. ¹⁵ Ka' goken, wzóa Jakob lo yežlyó Ejipto, gan gote' le', na' lezka' got-gak xa wdé chežo ka' ga na' kate' bza'a ža chégake'. ¹⁶ Katen' got to to xa wdé chežo ka', na' za'sógake' ka' yjwá'gake' légake' lo yežlyó che bennen' lie' Sikem, na' bkáche'gake' légake' lo yežw ba ka' lo blojen' da' go'w Bran lo na'gak zi'n Hemor, benne' nake' zi'n Sikem na'.

¹⁷ 'Kate' ba wdé yiz zan, na' bžin ža žala' gak da' bchebe laže' Dios, dan' ben choche' xtiže'e gone' che Bran na'. Belyán benne' ka' zej nbabe' chežinno kwe' za'só Israel, na' gógake' benne' zanle'e katen' wnníta'gake' lo yežlyó Ejipton'. ¹⁸ Naž blā' benne' yoble, benne' wnná bi'e lo yežlyó Ejipton', na' batkle benle' kan nak da' ben Jwsé, bennen' góklene' benne' Ejipto ka'. ¹⁹ Benne' wnná bian' ben láže'le' xa xto'žo ka'. Bsaka' zi'e légake', na' bene' ga bsángake' xkwide' byodo' ka' chégake', nich gátgakbe'. ²⁰ La' ža na'že golj xkwide' Moisés, na' wyáz laže' Dios lebe'. Dot chonne byo' xa xna'be' besgole'-be' lo yo'o lížgake'. ²¹ Kate' bžin ža žala' wsangak xa xna' xkwide' Moisés na' lebe' nich gatbe', na' blā' bi' no'le che benne' Faraón gan belka'ne'-be', na' bejxi'e-be', na' besgole'-be' ka' xkwide' chekze'. ²² Ka' goken, bsedle xkwide' Moisés na' yógo'te da' žakgak benne' Ejipto ka', na' gókle'ebe' zen lo da' wnnabe', na' lo da' benbe'.

²³ 'Kate' ba zej xkwide' Moisés na' chopłaj yiz, wnná láže'be' chejwiabe' benne' wlaš chebe' ka', benne' Israel ka'. ²⁴ Kate' bžinbe' gan nníta'gake', blē'elbe' to benne' Ejipto, žsaka' zi'e to

benne' wlaš chebe'. Naž góklene' benne' wlaš cheben', na' betbe' benne' Ejipton'. Ka' goken, xkwide' Moisés na' bezi'be' wzón bennen' lo wlaš benne' wlaš cheben'. ²⁵ Gokle Moisés na' chejní'igekle benne' lježbe' ka' gon Dios ga yeslabe' lekzbe' légake', san légake' bi bejní'igekle'. ²⁶ Ža chope ža na' bejxáka'be' yechope benne' Israel ka', na' želdile', na' gónelbe' wzóa žibe' légake', na' gožbe' légake': "Le'e nak biche' lježle. ¿Biz chen' žsaka' zi'le biche' lježle?" ²⁷ Naž bennen' žone' lježe' da' zia bžige'e xkwide' Moisés na', na' wnné': "¿Nožke benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?" ²⁸ ¿Žénelo' goto' neda' kan beno' neje, beto' benne' Ejipton'?" ²⁹ Kate' benle xkwide' Moisés na' da' ni, naž bzonnjbe' ga na', na' bejsoabe' lo yežlyó Madián gan wzoabe' ka' to benne' zi'to'. Lo yežlyó Madián na' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le lo yežen', na' goljgak chope xkwide' byo chie'.

³⁰ 'Kate' ba wdé chopłaj yiz wzóe' ga na', na' kate' zoe' gan nak lo latje dach, da' zoan law ya'a da' nžin' Sinaí, na' bloe'e law to wbás che ya'abá lo yi' che yag yéche'do' da' žeyen. ³¹ Kate' Moisés na' blē'ele' yin', bebanle', na' wbigē'e gawze nich le'elen' binlo, na' benle' chi'i Xanžon'. ³² Xanžon' gože' le': "Neda' naka' Dios chegak xa wdé chio' ka'. Naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Naž Moisés na', lo yela' zžebe chie' wzizeli'e, na' biž bežogle' wien'. ³³ Xanžon' gože' le': "Wlēj zelo' ni'o, dan' nak la'y gan zo' dan' zoakza' neda', Dios, nga. ³⁴ Da' li ba blē'ela' da' želzaka' benách chia' ka', benne' Israel ka' nníta'gake' lo yežlyó Ejipto, na' ba benla' želbeže nyáche'gake'. Betja', na' zoa' nga nich yeslá' légake'. Da na'a, sela'a le' lo yežlyó Ejipton'."

³⁵ 'La'kze benne' wlaš ka' che

Moisés na' bzóagake' le' chela'ale, na' wnnágake': "¿Nozkze benne' bzo'e' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?" san Dios bsele'e le' nich gake' benne' wnná bia', na' benne' weslá, kan wbás che ya'abán' gože' Moisés na' gan wzóe', katen' bløe' lawe' lo yag yéche'don' da' žeyen. ³⁶ Moisés nikze bebeje' benne' wláz chežo ka' lo yežlyó Ejipton'. Ka' goken, bene' da' ka' bégaken ga bebán láže'gekle benách ka', na' lezka' da' ka' gok biá'gaken, da' ka' bene' lo yežlyón'. Lezka' bene' lo nisdo' da' nzin' Nisdo' Xna, na' lezka' bene' láwgake' choplaj yiz gan nak lo latje dach. ³⁷ Moisés na'kze gože' benne' Israel ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e to Benne' chele, Benne' galje' ladjw biche' lježle ka', na' gake' Benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Lekze' žon byenen wzé nagle-ne'." ³⁸ Lezka' Moisés na'kze wzóalene' benne' ka' bdóbgake' che Dios lo latje dach, na' benlen wbás che ya'abán' le' tzen, wbasen' bcháljlene' le' law Ya'a Sinaí na'. Moisés na' wzóalene' xa xto'žo ka', na' Dios bdie' lo ne'e diža' la'y chie', da' zloe'elen kan gak gata' yela' nban chegak benách ka', na' bde Moisés na' dižan' lo na'gak za'sógake' ka' na' zejte ža zoažo na'a.

³⁹ 'Bi gónegekle xa xto'žo ka' góngake' da' bchi'le Moisés na' légake', san bzóagake' le' chela'ale, na' gónegekle' yeyéjgake' lo yežlyó Ejipton'. ⁴⁰ Katen' wzóa Moisés na' law Ya'a Sinaí na', légake' belyi'e Aarón, benne' biche' Moisés na', na' wnnágake': "Žénelto' gono' dios ka' cheto', lo'a ka', nich chjaken lawto'. Bi nnezlto' bi gok che Moisés, bennen' bebeje' neto' lo yežlyó Ejipto." ⁴¹ Naž bégake' to beždo' da' naken ya oro, na' bétgake' to zila'do', na' bdégake'-ba' law beže oron', na' bégake' lni law bežen dan' bégake'. ⁴² Che len Dios bsane' légake', na' wléj yichje' légake'. Naž

bka'n zéngake' yi' ka' da' zej nnitan' ya'abá. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan: Le'e, benne' Israel ka', žwlo'ole lawa' neda' bia beže ka', bia ka, betle-ba', na' bzeyle-ba', dan' benle lo latje dach choplaj yiz? ⁴³ Bi wlo'ole-ba' lawa' neda', san bia'le Molok, lo'a chelen'. Lezka' bia'le to da' naken ka belj ya'abá da' nzin' Dios Refán, dan' bzóale ka dios chele. Da' ka' gókgaken lo'a chele ka'. Le'ekze bégaklen nich bka'n zenle légaken.

Che len, yebeja' le'e lo yežlyó chele, na' wchi'a le'e zí'to'že gan že' yežlyó Babilonia.

⁴⁴ 'Katen' wnníta'gak xa xto'žo ka' lo latje dach, na' gota' to yo'o laže' chégake' gan wdape chí'igake' da' bchi'le Dios, dan' gok bian' Dios wzóalene' légake'. Bégake' yo'o lažen' kan Dios gože' Moisés gonen', katen' gože' le' gonen' kan nak dan' ble'ele', da' bløe'el Dios le' law ya'a na'. ⁴⁵ Lezka' bdégake' yo'o lažen' lo na'gak zí'ngake' ka' na' zejte ža na' xa xto'žo ka' bedjwá'gaken' lo yežlyó nga, katen' wzoalen Josué légake', na' beká'agake' yežlyón' lo na'gak benách zi'to' ka', benne' ka' blag Dios lawgak xa xto'žo ka'. Ki bégake' yiz zan kate' bžinte ža wzóa Dabí. ⁴⁶ Dios wyáz laže'e Dabín', na' le' wnnable' Diosen' we'e le' latje gone' to yo'o gan soa Dios che Jakob. ⁴⁷ Diosen' bi bi'e le' latje, san Salomón, zi'n Dabín', bene' to yo'o che Diosen'. ⁴⁸ Ki bene', la'kze bi zoa Dios, Benne' wak zenle'e, to lo yodo' da' bengak benách ka'. Kan nak da' ni wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁴⁹ Ya'abá chia' naken ga ži'a znnabi'a na' yežlyó naken ga zzoa' ni'a. Ki wnná Xanžon': ¿Gonkzle le'e to liža'? ¿Zoakze to latje gan žon byenen yezí' laža'a?

⁵⁰ ¿Kege len na'kza' bena' yógo'te da' ki?

⁵¹ Naž Esteban na' gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' choch laže' ka', bi be žazen lo yichj lázdo'le. Nak zižje yichj lázdo'le kan žak chegak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Žží'tezle che Dios Be' La'y. Kan bengak xa xto'le ka', lezka' žonle le'e. ⁵² Xa xto'le ka' wžia laže'gake' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' bétgake' benne' ka' wnnágake' zga'ale kan žala' la' Benne' Criston', Benne' Chawe', na' na'a, katen' bla' Benne' Chawen', le'ekze betle-ne' len na'gak benne' ka' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁵³ Le'ekze nzi' lo na'le da' bsedle Dios, dan' bdegak wbás che ya'abá ka' lo na'gak xa xto'le ka', san bi žonle kan žnnan.

Žótgake' Esteban

⁵⁴ Kate' benne' yodo' wchi'a laže' ka' béngekle' da' ki, naž bžá'ale'egake' Esteban, na' lo yela' zžá'a chégake' le' bxej láygake'. ⁵⁵ Naž Esteban na' bwie' ya'abale, na' zoalen Dios Be' La'y le', blé'ele' latje baní' gan zoa Dios, na' lezka' Jesusen', zie' kwit li ža che Dios gan nak blo. ⁵⁶ Naž wnné':

—Le wia nga. Žle'ela' nyaljw ya'abá, na' ze Benne' Golje' Benách kwit li ža che Dios.

⁵⁷ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bséjwgake' nággake', na' wžéžeya'agake' zižje, na' tzen belbága'gake' le'. ⁵⁸ Wléjgake' le' na'le žoa'a yežen', na' bžé'egake' le' yej. Benne' ka' besbága'gake' Esteban na' zia bségage' laže' želxóa yéngake' gan nak xni'a to benne' lie' Saulo katen' bžé'egake' Esteban na' yej. ⁵⁹ Kate' ne zžé'egake' Esteban na' yej, le' bliže' Dios, na' wnné':

—Xana' Jesús. Wží' be' nakkza'.

⁶⁰ Naž byechwe', na' bzoa zibe'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Xan. Bi yesbago'o légake' doła' ni.

Kate' beyož bchalje' da' ni, na' gote'.

8

Saulo zbia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

¹⁻³ Saulo bénlene' tzen benne' ka' bétgake' Esteban.

La' na'ze benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' žejlé'gake' che Jesusen', biá'gake' Esteban, na' bejkáche'gake' le'. Belbéželi'e chie'.

Kate' ža ka' benne' judío ka', benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', belbía láže'li'e benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zej nnite'e lo yež Jerusalén. Lezka' Saulo wžia laže'e benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Wyo'e ližgake' ka', na' beḡwe' benne' byo ka', na' no'le ka', na' bsejwe' légake' liž ya.

Naž yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belgáselase' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' légakze benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' bgá'ngake' lo yež Jerusalén.

Zžin diža' chawe' gan nbab Samaria

⁴ Benne' ka' belgáselase' jake' yógo'te latje, na' bzégake' diža' chawen'. ⁵ Naž Lip, to benne' žónlene' tzen benne' ka' belgáselase', wyeje' gan nbab Samaria, na' bzoa lie' che Benne' Criston'. ⁶ Bdobgak benách Samaria ka', na' dot láže'gake' bze nággake' da' wnná Lipen', dan' béngekle' xtiže'e, na' blé'egake' da' zej nak bia' ka' da' žone'. ⁷ Ka' goken, dan' bene' ga bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' belbéžeya'an zižje, na' beyakgak benne' zan, benne' yižwé' ka', benne' ka' bi gok sá'gake', na' benne' ka' gok nyokgak ni'a ná'gake'. ⁸ Ka' goken, bebégekke benne' ka' nníta'gake' lo yežen'.

⁹ Wzóa to benne' lie' Smon ga na'. Nike' benne' zga'ale goke' benne' wzá' wnné' ya'a lo yežen', na' ben láže'le' benne' Samaria ka', na' lekze' wnné' nake' benne' wak zente. ¹⁰ Yógo'te benne' ka' bze nággake' che benne' ni, gan zzo law benne' gaxjw ka', na' zejte benne' blo ka', na' wnnágake': "Benne' ni, nzi' lo ne'e yela' wak zen che Dios." ¹¹ Ka' goken, wdápegake' le' ba la'ne, dan' scha ba ben láže'le' légake' len yela' wzá' wnné' ya'a chie'.

¹² Kate' bejlé'gake' da' bzoa li Lipen' che diža' chawen' kan znna bia' Dios, na' kan nak che Jesús, Benne' Criston', naž bezóagake' nis, benne' byo ka', na' no'le ka'. ¹³ Lezka' Smon na' bejli'e che Jesusen', na' bezóe' nis, na' wdáteze' tzen len Lipen'. Kate' ble'ele' yela' wak zen ka' da' zej nak bian' da' žon Lipen', bebanle Smon na'.

¹⁴ Kate' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', benne' ka' nnita'gake' lo yež Jerusalén, béngkele' kan goken, benne' ka' zej nbabe' Samaria ba nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, naž bséla'gake' Bedw len Zwa ga na'. ¹⁵ Kate' Bedon' len Zwan' bžingake' ga na', naž góta'yoegekle' Dios lo wláz benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. ¹⁶ Kate' bžinte ža na', bi na' yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. Bezóazegake' nis nich gágake' toze len Xanžo Jesusen'. ¹⁷ Naž Bedon' len Zwan' belxóa ná'gake' benne' Samaria ka'. Góta'yoegekle' Dios, na' bedjsoalen Dios Be' La'y légake'.

¹⁸ Kate' ble'el Smon, bennen' goke' wzá', dan' goken katen' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' belxóa ná'gake' benách ka', bedjsoalen Dios Be' La'y légake', na' gónele' chizjwe' légake' mežw, ¹⁹ na' gože' légake'.

—Benn yela' wak ni chia', nich

kate' xoa na'a nóte'teze benne', yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

²⁰ Naž Bedon' gože' le', na' wnné':

—Kwia yi' mežw chion' tzen len le', dan' žeklo' len mežw si'o yela' wak che Dios. ²¹ Bi nako' zi gónleno' da' ni tzen, dan' yichj laždo'o bi naken chawe' law Dios. ²² Beyát láže' che da' kegle da' žono', na' góta'yoele Dios, cha' yenit lawe' chio' da' ni da' zza' lažo'o. ²³ Zle'ela' nbago'o žia, na' nžejo' lo yelj che da' xiwe'.

²⁴ Naž beži'i Smon na', na' gože' légake':

—Le wliž Dios, na' le gáta'yoele Xanžon' ni'a chia' neda' nich bi gak chia' nitó da' ba wnnale.

²⁵ Kate' Bedon' len Zwan' beyož bzoa lágake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' xtiža' Dios lo yežen', naž lezka' bcháljgake' che diža' chawen' gan zej nnita' da' zan lažgak benne' Samaria ka', na' wdé na' beyéjgake' lo yež Jerusalén.

Lip zcháljlene' to benne' nbabe' yežlyó Etiópia

²⁶ Naž to wbás che ya'abá bcháljlene' Lip, na' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj zaka' gan zde wbíž byo' zag ka'. Žino' gan zla' nez da' zejen Jerusalén, na' zejten yež Gasa, nezen' zden latje dach.

²⁷ Naž wyó'o Lipen' nez, na' zeje' lo nezen', na' bejchage' to benne' nbabe' yežlyó Etiópia, benne' wbíž. Lo yežlyó Etiópia na' nake' benne' blo law Kandase, no'len' znna bi'e benách Etiópia ka', na' žape chi'i benne' ni yógo'te yela' wnni'a che no'len', dan' žen' liže'. Wyéj benne' ni lo yež Jerusalén nich bka'n zene' Dios. ²⁸ Na'a, zeyeje' laže', na' ži'e lo karret chie', na' žole' da' nyejw le'e yiche kan wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. ²⁹ Naž Dios Be' La'y gože' Lipen', na' wnné':

—Wbiga' gan zej karreten', na' wyéjlenen.

³⁰ Kate' ba wbiga' Lipen' ga na', benle' che benne' wbižen'. Žole' da' nyejw le'e yiche dan' wnná Isaíasen'. Lipen' gože' le':

—¿Žejni'ilo' dan' žolo'?

³¹ Beží'i benne' Etiopía na', na' wnné':

—¿Nakx gak chejni'ilan' cha' bi zoa no benne' wzejni'ile' neda'?

Naž góta'yoele' Lipen' kwene', na' kwé'lene' le' tzen lo karreten'.

³² Dan' nyejw le'e yiche dan' žole', znnan ki:

Ka to zila'do',

bché'gake' Le' nich gótgake' Le',

na' ka zila'do',

bia bi zbéžeba' kate' zchóggake' yícha'ba',

lezka' ben Le', bi bsaljw žoe'e, na' bi be wnné'.

³³ Bzógake' Le' chela'ale,

na' bi biá'gake' latje no benne' wchi'a laže'e Le'.

¿Nožke benne' gak wloe'ele' zia da' zej nbaga' benne' wláz chie' ka'?

Légakkze' bétgake' Le'.

³⁴ Naž benne' wbižen' wnnable' Lipen', na' gože' le':

—Žáta'yoele' le' wzejni'ilo' neda'.

¿Nož benne' wnná bennen' bchalje' lo wláz Dios da' ni kan nak chie'?

¿Bchalje' chekze', o che benne' yoble?

³⁵ Naž len la' diža' nize wzó law Lipen', na' bzejni'ile' le' diža' chawen' kan nak che Jesusen'.

³⁶ Katen' zej yoe'e nez zjake', bžíngake' gan de nis. Naž benne' wbižen' gože' Lipen', na' wnné':

—Bwia nga. Že' nis nga. ¿Wakkze yezó'a nis?

³⁷ Lipen' gože' le':

—Cha' žejli'o dot lažo'o, gak yezó' nis.

Le' beži'e, na' wnné':

—Žejli'a che Jesús, Benne' Criston', nake' Zi'n Dios.

³⁸ Naž wleke' karret chien' žize, na' žoptie' bétjgake', na' wyázgake' lo nisen'. Naž Lipen' bezóe' benne'

wbižen' nis. ³⁹ Kate' bežójkake' lo nisen', Dios Be' La'y bechi'e Lipen', na' biž ble'el benne' wbižen' le'. Naž beyoe'e nezen', zeyeje', na' žebele'.

⁴⁰ Kate' ba žakbe'el Lipen', ba zoe' lo yež Asoto. Wdie' yógo'te yež ka' zej nnitan' ga na', na' bchalje' diža' chawen' ga bžintie' lo yež Sesarea.

9

Saulo žeyake' che Benne' Cristo

¹ Xakte' na' bi bsan Saulo zbia laže'e benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon', na' gónele' gote' légake'. Nich gone' ki wyeje' law bxoz blo,

² na' wnnable' le' gone' to yiche wnná bia' da' chjo'e lawgak benne' wnná bia' ka' chegak yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko, na' cha' chejxake'e benne' byo ka', o no'le ka' ga na', benne' žejlé'gake' che Jesusen', na' gak yechi'e légake' zej nžeje' lo yež Jerusalén. ³ Kate' Saulon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, ne zej yoe'e nezen' zjake', na' kate' za' žíngake' lo yež Damaskon', ka' gaze wza'ni'le'e to bani' da' zan' ya'abá, dan' wza'nín' gan zjake'. ⁴ Naž Saulon' bgo'ne' lo yo, na' benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Saulo, Saulo, ¿biž chen' zbia lažo'o neda'?

⁵ Saulo wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nož Le', Xan?

Le' wnné':

—Naka' Jesús na'kze, Bennen' zbia lažo'o. Žsaka' zi' kwino', dan' zži'o chia'. Žak chio' kan žak che beže, bia žsaka' zi' kwinba' kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngkle'-ba' zi'.

⁶ Naž Saulon' wzízlí'e, na' bžebe'. Wnné':

—Xan, ¿biž zénelo' gona'?

Xanžon' gože' le':

—Wyase, na' wyáz lo yežen', na' sela'a to benne' gan so', benne' wzenle' le' da' žála' gono'.

⁷ Bžébegak benne' ka' zjáklene' Saulon' tzen, dan' bėngekle' chi'in', la'kze bi blé'egle' nitó benne'.

⁸ Naž beyás Saulon', na' kate' bǵá' yej lawe', bi be zle'ele'. Che len bėxwgake' ne'e, na' bché'gake' le' lo yež Damaskon'. ⁹ Saulon' wzóe' ga na' chonne ža nchoł yej lawe', na' bi be we'j bdawe'.

¹⁰ Lezka' Ananías, to benne' žejli'e che Benne' Criston', zoe' lo yež Damaskon', na' Xanžon' bloe'e lawe' gan zoe' lo da' ble'e dáwe'le', na' gože' le':

—Ananías.

Le' bechebe', na' wnné':

—Zoa' nga, Xan.

¹¹ Xanžon' gože' le':

—Wzó ža', na' wyěj gan nak nezen' nzin' Nez Li, na' lo liž Judas wnnáb cha' zoa Saulo, benne' Tarso, ga na'. Žáta'yoele' Dios lo yo'on'. ¹² Ba ble'e dáwe'le' za' to benne' lie' Ananías, na' choe'e gan zoe', na' xoa ne'e le' nich yeyaljw yej lawe'.

¹³ Naž beží'i Ananías na', na' gože' Le':

—Xan, benne' zan ba bžėngekle' neda' kan žon bennen', dan' benle'e da' zia chegak benne' ka' žejlé'gake' chio', benne' ka' nníta'gake' Jerusalén. ¹⁴ Lezka' ze'e nga, na' lo wláz bǵoz wnná bia' ka' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' goxwe' yógo'te benne' ka' zcháljłengake' Dios ni'a che Lo'.

¹⁵ Naž Xanžon' gože' Ananíasen', na' wnné':

—Wyěj, dan' wžekza' neda' bennen' nich wzóa lie' chia' neda' lawgak benách zi'to' ka', na' lawgak benne' ka' zŋna biá'gake' légake', na' lezka' lawgak benách Israel ka'. ¹⁶ Włoe'ela' le' da' zan da' sáka'li'e lo wlaža' neda', katen' gone' xchina'.

¹⁷ Naž Ananíasen' wyeje' ga na', na' wyoe'e yo'on'. Bǵoa ne'e Saulon', na' gože' le':

—Bicha'a Saulo, Xanžo Jesús, Bennen' bloe'e lawe' lo nez gan zo'o,

bsele'e neda' nich yeyaljw yej lawo', na' nich yedjsaalen Dios Be' La'y le'.

¹⁸ La' na'ze da' zej naken ka zeza' bel ka' bėxjwgaken lo yej lawe', na' la' beyáljwte yej lawe'. Naž wzó ža' Saulon', na' bezóe' nis. ¹⁹ Wdé na' we'j bdawe', na' beyák laže'e. Ka chope chonne ža wzóalene' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko.

Saulo zzoa lie' che Benne' Cristo lo yež Damasko

²⁰ La' wzó lawte Saulo zzoa lie' che Benne' Criston' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' wnné':

—Jesús na'kze nake' Zi'n Dios.

²¹ Bebán láže'gak yógo'te benne' ka', benne' želyenle' chie', na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' bžia yi'e benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, benne' ka' zcháljłengake' Dios lo la Jesusen'? Nich gone' ki ble'e ga ni, nich wchi'e légake' zej nžeje' lawgak bǵoz wnná bia' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.

²² Saulon' gok chochže', na' bene' ga wžé' zėdgekle benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damasko, dan' bloe'ele' légake' Jesús na'kze nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gake' yedjnná bi'e légake'.

Želá Saulo lo na'gak benne' judío ka'

²³ Kate' ba gok zan ža, naž benne' judío ka' bėngake' toze diža' gótgake' Saulon'. ²⁴ Dot ža dot yele benne' judío ka' wžé' nágake' le' gan zdėgake' lo ze'e da' žape chi'in yežen', nich gótgake' le', san gókbe'ele Saulon' da' žėnegekle' góngake' chie'. ²⁵ Naž benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bché'gake' Saulon' žel, na' belwé'e le' to lo xkwit žen da' nžejen do, na' btinnegake' le' na'e lo ze'en' dan' žape chi'in yežen'.

Žežín Saulo lo yež Jerusalén

²⁶ Kate' bežín Saulo lo yež Jerusalén, gónele' gónlene' tzen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', san yógo'tegake' bžébegake' le', dan' bi žejlé'gake' žejlé' Saulon' che Benne' Criston'. ²⁷ Naž Bernabé bchi'e Saulon' gan zej nnita' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Bzenle' légake' kan gok che Saulon', na' kan ble'ele' Xanžon' lo nez, na' Xanžo na'kze bcháljlene' le', na' kan ben Saulon' lo yež Damasko, len yela' wechóg laže' bzoa lie' che Jesusen'. ²⁸ Naž Saulon' wzóalene' légake' lo yež Jerusalén, na' bénlene' légake' tzen. ²⁹ Len yela' wechóg laže' Saulon' bzoa lie' che Xanžon', na' bdił diže'e len benne' judío ka', benne' ka' zcháljgake' diža' griego, na' légake' gónegekle' gótgake' le'. ³⁰ Kate' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' gókbe'egekle' da' ni, na' bché'gake' Saulon' lo yež Sesarea, na' bséla'gake' le' lo yež Tarso, da' naken laž Saulon'.

³¹ Naž gok chawe' chegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Galilea, na' gan nbab Samaria, na' gok chóchgake'. Bžébegake' Xanžon', na' belyane' dan' goklen Dios Be' La'y légake'.

Bedw žeyone' Eneas

³² Yetó da' goken, kate' Bedw ne žejwíe' lježžo ka', ble'e gan zej nnita' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' lo yež Lida. ³³ Bejxake'e to benne' lie' Eneas ga na', na' ba gok xono' yiz die' lo da'a dan' de'e yižwé', na' bi žak se'e. ³⁴ Bedon' gože' le'.

—Eneas, Jesús, Benne' Criston', žeyone' le'. Wyase, na' betób da'a chion'.

La' wyaste Enéasen'. ³⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Lida, na' lo yež Sarón, blé'egekle' le',

na' bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie'.

Žat Dorkas, na' žebane'

³⁶ Yetó da' goken, lo yež Jope wzóa to no'le žejli'e che Benne' Criston', no'len' lie' Tabita, na' kan nak diža' griego lie' Dorkas. No'len' bene' zan da' zej naken chawe', na' da' žáklengaken benne' yache' ka'. ³⁷ Da' goken ža na', wdá Dorkasen' yižwé', na' gote'. Wdé bdíbgake' le', bdíxjwgake' le' to lo yo'o gan nak da' chope kwia. ³⁸ Dan' že' yež Jopen' gawze gan že' yež Lida gan zoa Bedon', benne' Jope ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bengekle' zoa Bedon' ga na'. Che len bséla'gake' chope benne' gan zoe'. Góta'yoegkle' le', na' belyi'e le'.

—Bi želo' sá'leno' neto'.

³⁹ Naž la' wzó ža'te Bedon', na' wyéjlene' légake'. Katen' bžine' ga na', la' belche'tie' le' gan nak lo yo'o gan de no'le gat na'. Naž no'le wzebe ka' bdóbgage' dot kwite', na' želbeže'. Blož'egekle' le' laže' ka' chegak benne' byo ka', na' laže' chegak no'le ka', da' ka' ben Dorkasen' kate' ne wzóalene' légake'. ⁴⁰ Naž Bedon' bebeje' yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na' na'le. Naž bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. Byechje' gan de Dorkasen', na' wnné'.

—Tabita, wyase.

La' bxa'te yej law Dorkasen'. Kate' ble'ele' Bedon', la' wyastie', na' wži'e. ⁴¹ Bedon' bejwe' ne'e, na' bchise' le'. Naž bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' lezka' no'le wzebe ka', na' bejzие' Dorkasen' láwgake', ba bebane'. ⁴² Kan gok da' ni wzé diža' chen dot lo yež Jope, na' bejle'gak benne' zan che Xanžon'. ⁴³ Zan ža bga'n Bedon' lo yež Jopen' lo liž Smon, to benne' žon chawe'e yid ža beže.

10

Da' ben Bedw lo liž Kornelio

¹ Wzóa to benne' yež Roma lie' Kornelio lo yež Sesarea, na' zchi'e to gaywá' benne' žjake' lo wdile, benne' ka' légake' Benne' Italia Žjake' Lo Wdile. ² Kornelion' zka'n zene' Dios, na' zžebe' le'. Yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže' žónlengake' le' tzen. Kornelion' znezjwe' mežw zan da' žáklenen benne' yache' ka', na' zcháljlenteze' Dios. ³ Žedá chonne Kornelion' ble'e dáwe'le' wyó'o to wbás che ya'abá gan zoe'. Wbasen' gože' le':

—Kornelio.

⁴ Bžebe Kornelion'. Bwie' wbás che ya'abán', na' gože' le':

—¿Biz yi'o neda' Xan?

Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Dios ženle' da' zcháljléno'-ne', na' nnézkzele' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ⁵ Na'a, žala' selo'o benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejlížgake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ⁶ Bennen' zoe' liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon, na' zoa liže' žoa'a nido'. Bedon' wzenle' le' da' žala' gono'.

⁷ Kate' ba bezá' wbás che ya'abán', wbasen' bcháljléne' le', naž Kornelion' bliže' chope bi' wen žin chie' ka', na' to benne' žeje' lo wdile, benne' zka'n zene' Dios, na' žónléné' tzen benne' ka' nníta'gake' liž Kornelion'. ⁸ Kate' beyóž bzenle' légake' yógo'te dan' goken, bsele'e légake' lo yež Jopen'.

⁹ Ža chope ža, katen' zej yoe'e nez, na' za' žingake' gan že' yež Jopen', la' na'ze wžen Bedon' yíchjo'ole nich wcháljléne' Dios, ne nak wawbíž.

¹⁰ La' na'ze wdón Bedon', na' gónele' gawe'. Xak žsi'ní'agake' da' gawe', ble'e dáwe'le'.

¹¹ Ble'ele' nyaljw ya'abá, na' to da' naken ka' to laže' žeje zen žetjen gan zoe', na' nžejen dap kwe'te. ¹² Žiagak bia yixe' ka' law lažen', na' zan kan zej nakba', bia ka' zej nnita' tape ni'a ná'gakba', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo,

na' bia ka' zoa xílgakba'. ¹³ Naž benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.

¹⁴ Beží'i Bedon', na' wnné':

—O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto' o da' bi naken chawe'.

¹⁵ Da' bežope chi'ibenle' chi'iben-nen', na' gože' le':

—Da' ben chawe' Dios, bi nnio' chen: “Bi naken chawe’.”

¹⁶ Chonne chi'i gok da' ki, na' naž laže' zen na' la' beyepten ya'abá. ¹⁷ Kate' ne žek zedle Bedon', na' žezá' laže'e biz zejlas dan' ble'e dáwe'le', benne' ka' bseła' Kornelion' bžíngake' ga na', na' wnnábgage' gan zoa liž Smon na'. ¹⁸ Kate' bžíngake' ža yo'on', blížgake' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' légake' cha' zoa to benne' lie' Smon ga na', bennen' lezka' lie' Bedw. ¹⁹ Kate' ne žezá' laže' Bedon' kan nak dan' ble'e dáwe'le', Dios Be' La'y gože' le', na' wnné':

—Bwia nga. Ba bžíngak chonne benne' ka' nga, na' žíljgake' le'.

²⁰ Wzó ža' na'a. Betj žan yo'o. Bi gak chope lažo'o chéjléno' légake', dan' bseła'a nedkza' légake'.

²¹ Naž betj Bedon' žan yo'o gan zej nnita' benne' ka' bseła' Kornelion', na' gože' légake':

—Neda' bennen' žiljle. ¿Biz chen' za'le nga?

²² Bechébegake', na' belyi'e le':

—Kornelio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bsele'e neto'. Nake' benne' chawe', na' zžebe' Dios. Yógo'te benne' judio ka' žápegake' bennen' ba la'ne, na' zej nži'ile' le'. Yetó da' goken, to wbás che ya'abá bcháljléne' le', na' gože' le' sele'e benne' ka' yedjlížgake' le' yido' liže' nich yenle' da' nno'.

²³ Naž Bedon' wloé'e légake' lo yo'o, na' bi'e gan gá'ngake'. Kate' za' ža'ni' yetó ža, wyase Bedon', na' wyéjléne' légake'. Bale lježžo

ka' bénlengake' le' tzen, benne' ka' nníta'gake' lo yež Jopen'.

²⁴ Ža chonne ža, bžíngake' lo yež Sesarea. Ba zoa Kornelion' zbeze' légake', na' ba btobe' biche'e ka', na' lježe' ka', benne' ka' nží'izele', gan nak liže'. ²⁵ Kate' wyáz Bedon' li'a, bžoj Kornelion' lo yo'on', na' be-jchage' le'. Bzoa zibe' xni'a Bedon', na' bka'n zene' le' kan žonžo che Dios na'kze. ²⁶ Bedon' besó že'e le', na' gože' le':

—Wzó ža'. Lezka' benne' yežlyó nga naka' kan nako' le'.

²⁷ Kate' ne zchalje' da' ni, wyo'ote Bedon' lo yo'on', na' bejxake'e zej ndobe benne' zan ga na'. ²⁸ Naž Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Le'e nnézkzelele da' bchi'le Moisés, dan' znnan bi žala' gonlen to benne' judío tzen o chó'olene' to benne' zi'to'. Na'a, Dios ba bløe'ele' neda' bi žala' nnia' che nitó benne' nake' kaže o bi nake' chawe'. ²⁹ Che len, kate' bližle neda', la' bidtia', na' bi gok chope laža'a. Na'a znnaba', žbiz chen' wnnéle neda'?

³⁰ Naž bechebe Kornelion', na' wnné':

—Ba gok tape ža ka zoažo na'a, žedá chonne, kate' ne žona' wbás, na' žliža' Dios lo liža' nga, blø'ela' to xkwide' byo. Bløe'e lawbe' lawa' neda', nákwbe' laže' da' žákti'ten. ³¹ Gožbe' neda', na' wnnabe': “Kornelio. Dios ženle' da' znnablo'-ne', na' nnezle' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ³² Na'a, bsela' benne' ka' lo yež Jope ních chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. Bennen' zoe' gan nak liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon. Zoa liž bennen' žoa'a nisdó. Kate' la' Bedon' ga zo' ni, wzenle' le' diža' chawen'.” ³³ Ka' goken, la' bsela'tia' benne' ka' chejtílgake' le', na' chawe' beno' bido' gan zoato' ni. Che len zoato' yógo'teto' nga, na' ndobto' law Dios ních wzé nagto' yógo'te da' ye' Dios le' wzenlo' neto'.

Da' wnná Bedw liž Kornelio

³⁴ Naž wzó law Bedw zchalje', na' wnné':

—Da' li žejni'ila' na'a, Dios bi zwie' yela' znnaze chegak benách ka', san tlebe kan zle'ele' žo'o. ³⁵ Žaz laže' Dios benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zžébegake' Le', na' žóngake' da' naken chawe'. ³⁶ Dios bdie' xtiže'e lo na'gak benne' Israel ka', na' bsele'e to benne' bzoa lie' che diža' chawen' chie', da' žonen ga zga'n chawe' benách ka', na' bžinen chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. Lekze' nake' Xanžo yógo'težo. ³⁷ Le'e nnézkzelele da' goken gan nbab Judea, dan' wzó law goken gan nbab Galilea wdé bchalj Zwa ních yezóagak benách ka' nis. ³⁸ Nnézkzelele kan ben Dios che Jesusen', Benne' Nasaret. Bsele'e Dios Be' La'y len yela' wak žen chie', na' Le' bēnlene' Jesusen' tžen. Nnézkzelele kan wdé, na' kan bene' da' naken chawe', na' beyone' yógo'te benne' ka' belzake'e lo na' da' xiwe'. Ki bene', dan' wzoalen Dios Le'. ³⁹ Na'a, neto' zzoa lito' che yógo'te da' ben Jesusen' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' kan goken, bétgake' Le', katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁴⁰ Naž Dios besbane' Le' kate' gok chonne ža nate', na' bene' ga bløe'e lawe' gan wzoato' neto'. ⁴¹ Bi bløe'e lawe' lawgak yógo'te benách ka', san lawzeto' neto' bløe'e lawe'. Dios wžekze' neto' ža ni'te ních wzóa lito' che Jesusen', na' we'j bdáwlento' Le' tzen wdé bebane' lo yela' got. ⁴² Dios gože' neto' wzóa lito' chie' Le' lawgak benách ka', na' zzoa lito' che Benne' Criston', na' znnato' nake' Bennen' bzoakze Dios ních wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁴³ Lezka' yógo'te benne' ka', benne' bchaljgake' lo wláz Dios ža ni'te, bzoa lígake' che Jesusen', na' wnnágake': “Yógo'te benne' ka' chejlégake' chie' Le', Dios yenit lawe' dola' da' zej nbage'e ni'a che da' bene' Le'.”

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' zi'to'ka'

⁴⁴ Kate' ne zchalj Bedw da' ni, la' bžinte Dios Be' La'y, na' bedjsóalene' légake', yógo'te benne' ka' belyenle' dan' bchalj Bedon'. ⁴⁵ Bebán láže'gekle benne' judío ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bžíngake' ga na' tzen len Bedon', dan' Dios Be' La'y, Benne' bsela' Xažo Dios, bedjsóalene' benne' ka' bi zej nake' judío. ⁴⁶ Ki bégake' dan' béggekle' zchaljak benne' zi'to'ka' diža' yoble, na' zka'n zéngake' Dios. ⁴⁷ Naž bchalj Bedon', na' wnné':

—¿Wak no benne' wžóngake' benne' ki nich bi yezóagake' nis? Nak bia' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', kan bedjsóalene' žo'o, benne' judío ka'.

⁴⁸ Wnná Bedon' yezóagake' nis dan' nzi' lo ná'gake' Xanžo Jesús. Naž benne' ka' góta'yoegekle' Bedon' gá'nlene' légake' chope chonne ža ka'.

11

Da' wnná Bedw lawgak benne' judío ka', benne' ka' che Jesús lo yež Jerusalén

¹ Béggekle benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea, kan benne' ka' bi zej nake' judío wzí' lo ná'gake' xtiža' Dios. ² Kate' bežín Bedw lo yež Jerusalén, na' lježžo judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdil díža'gake' len le'. ³ Belyi'e Bedon':

—¿Biz chen' wyó'oleno' benne' ka' bi zej nake' judío, na' bdáwleno' légake' tzen?

⁴ Naž wzó law Bedon' zzejni'ile' légake' kan nak dot dan' goken, ⁵ na' wnné':

—Wzóa' lo yež Jope, na' kate' ne zcháljléna' Dios, ble'e dáwe'la' to da' bloe'el Dios neda'. Ble'ela' to da' naken ka' to laže' žeje zen, dan' nžejen dap kwe'te. Betjen zan

ya'abá, na' bžinen gan zoa'. ⁶ Katen' bwian', nich le'ela' da' žian lawlen, ble'ela' bia yixe' ka' zej nníta' tape ni'a ná'gakba', bia yixe' snia ka', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba'. ⁷ Benla' chi'i to benne' gože' neda': “Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.”

⁸ Naž goža'-ne': “O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto', o da' bi naken chawe'.” ⁹ Naž da' bežope chi'i bliž benne' ya'abán' neda', na' gože' neda': “Da' ben chawe' Dios, bi nno' chen: bi naken chawe'.”

¹⁰ Chonne chi'i gok da' ni, na' naž dot dan' ble'ela' la' beyepten ya'abá. ¹¹ La' na'ze bžíntegak chonne benne' ža yo'o gan zoa', benne' ka' zej nžoje' lo yež Sesarea.

Bsela' to benne' lie' Kornelio légake', na' bedjdílgake' neda'. ¹² Dios Be' La'y gože' neda': “Wyejlen légake', na' bi gak chope lažo'o.” Lezka' wzá'legak žopte lježžo ki neda' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea gan wyo'oto' liž to benne' zoe' ga na'.

¹³ Bennen' bzenle' neto' da' ble'ele' kate' bla' to wbás che ya'abá lo liže'. Wzie' lawe', na' gože' le': “Na'a bsela' benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ¹⁴ Bennen' wzenle' le' diža' chawen' kan gak yeló' le', na' lezka' yelagak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ližo'.”

¹⁵ Katen' wzó lawa' zcháljléna' légake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake' kan bedjsóalene' žo'o zga'ale. ¹⁶ Naž bejsá' laža'a da' wnná Xanžon', katen' wnné': “Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, san le'e, gak chele da' zloé'ezele yela' žezóa nisen', dan' Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e.”

¹⁷ Che len, cha' Dios bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' légake', tlebe kan bene' chežo žo'o, nolžo žejle'žo che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žnozke neda' wži'a che Dios?

¹⁸ Naž, kate' béggekle' da' ni wnníta'gake' žize, na' bka'n zéngake'

Dios. Wnnágake':

—Ki naken, Dios žwe'e latje benne' ka' bi zej nake' judío, žeyát láže'gake' nich gata' yela' nban da'zejlí kanne chégake'.

Benne' yež Antiokía ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

¹⁹ Katen' benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bétgake' Esteban, na' belbía láže'gake' yezika' benne' ka' žejlé'gake' chie', naž bzonnjgak benne' ki, na' góslasgake'. Be-jnníta'gake' yež zan gan nbab Fenisia, na' lo yežlyó Chipre, na' lo yež Antiokía, gan bzoa lágake' che xtiža' Dios, san lágwakze benne' judío ka'. ²⁰ Lezka' yezika' benne' ka' bénlengake' légake' tzen, benne' ka' zej nbabe' yežlyó Chipre, na' benne' yež Sirene ka'. Benne' ki, kate' bžíngake' lo yež Antiokía, lezka' bcháljengake' benne' zi'to' ka', na' bzoa lágake' che diža' chawen' kan nak che Xanžo Jesús. ²¹ Yela' wak che Xanžon' wzóalenen légake', na' benne' zan bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgage' chie' Le'.

²² Kate' bžin diža' kan gok da' ni, benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, bėngklen', na' bséla'gake' Bernabé nich cheje' lo yež Antiokía na'. ²³ Kate' Bernabén' bl'e' lo yež Antiokía, bl'e'le' da' žonn Dios chégake', na' bebele'. Goze' légake' žala' chejlé'tezgake' che Xanžon' dot láže'gake'. ²⁴ Bernabén' nake' benne' chawe', na' Dios Be' La'y zóalene' le', na' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston'. Ni'a che da' bchalj Bernabén', benne' zan lo yežen' bejlé'gake' che Xanžon'.

²⁵ Wdé na', wyéj Bernabén' lo yež Tarso, na' bejdilje' Saulo. Kate' bežel-le'-ne', bchi'e le' lo yež Antiokían'. ²⁶ Dot to yiz wnníta'gake' ga na', na' bénlengake' tzen benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' benne' zan ka'. Lo

yež Antiokían', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' wzí lágake' da' nežw chi'i Benne' Cristiano ka', da' zejlás Benne' Zej Yoe'e Benne' Criston'.

²⁷ Kate' ža ka' bałe benne' ka', benne' zcháljgake' lo wláz Dios, bžójgake' lo yež Jerusalén, na' bžíngake' lo yež Antiokían'. ²⁸ Wzé Agabo, to benne' žónlene' benne' ka' tzen, na' lo wláz Dios Be' La'y bzejni'ile' légake', na' wnné':

—Za' gak wbín dot yežlyó nga.

Gok wbín na' katen' znna bia' Klaudio, benne' Roma. ²⁹ Naž bchebe láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Antiokía, séla'gake' ka' da' nápegake', da' gáklenen lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea. ³⁰ Ki bėngake', na' dan' bnėjzwgake', bdėgaken' lo na'gak Bernabén', na' Saulon' nich chjwá'gaken' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' gan nbab Judea.

12

Žótgake' Jakob, na' žsėjwgake' Bedw liž ya

¹ Kate' ža ka' Herodes, benne' znna bi'e, bene' ga bėxwgake' bale benne' ka' che Benne' Criston', nich wsaka' zí'gake' légake'. ² Herodes na' bsele'e benne' ka', na' bėtgake' Jakob, benne' biche' Žwa. Bė'gake' le' ya ntoche'. ³ Kate' gókbe'ele Herodes na' wyáz láže'gak benne' judío ka' da' ni, na' bene' ga bėxwgake' Bedw. Gok da' ni ža ka' kate' žak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj chen. ⁴ Wdé bėxwgake' Bedon', na' bsėjwgake' le' liž ya, na' bdėgake' le' lo na'gak tape kwe' benne' žjake' lo wdíle Wnníta'gake' tape' to to kwe' ka'. Ka' bėngake' nich gape chí'igake' le'. Bžia láže' Herodes na' yebeje' Bedon' lawgak benách ka' te Lni Pasko', lni na' žejdínnegekle' kan

ben Dios katen' bebeje' benách judío ka' lo yežlyó Ejipto. ⁵ Ka' goken, wdape chí'igake' Bedon' lo liž ya na', san benne' ka' che Benne' Criston' bcháljlentezegake' Dios, na' wnnábgekle' Le' gáklene' Bedon'.

Dios žebeje' Bedw liž ya

⁶ Kate' za' žin ža žia laže' Herodes yebeje' Bedw liž ya na' nich gote' le', la' že' na'ze de Bedon' ztase', na' zej nnita' chope benne' žjake' lo wdile kwit Bedon', na' nžeje' len chope do ya. Wnníta'gak yebale benne' ka' žjake' lo wdile ža yo'o liž ya na', na' žape chí'igaken'. ⁷ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo Dios bløe'e lawe' ga na', na' wza'ni'le'e bani' liž ya na'. Wbás che ya'abán' wdane' le'el sina' Bedon', na' besbane' le', na' gože' le':

—Wyase.

Naž beyéz do yan' dan' nžejen na' Bedon'. ⁸ Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bchej li'o, na' blej zelo'.

La' bente Bedon' da' ni. Naž wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bxoá laže' yeno', na' da len neda'.

⁹ Bežój Bedon', na' wyéjlene' wbás che ya'abán', san bi žákbe'ele' cha' da' žon wbasen' naken da' li. Gokle' yele znnele'. ¹⁰ Katen' ba wdégake' gan zej nnita' benne' nežw ka', na' benne' bežope' ka', benne' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake', na' bžíngake' gan zoa da' naken ya, da' nbagan' gan žó'ogake' liž ya na', gan žežójgake' lo nez che yež. Gan žó'ogake', žakze chen wyaljwn. Kate' bžójgake', belzé'e gan bžíngake' yetó nez, na' wbás che ya'abán' la' bezá'alentie' Bedon'. ¹¹ Naž gókbe'ele Bedon', na' lo yichj lāzdo'ze' wnné':

—Na'a nnezla' da' li bseła' Xanžo Dios to wbás che ya'abá chie', na' beslé' neda' lo na' Herodes, na' lo yógo'te da' gónegekle benne' judío ka' góngake' chia'.

¹² Kate' ne yo'o nez Bedon', žesá' laže'e kan nak da' goken, na' bløe' ža yo'o liž Lia, xna' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos. Lo yo'on' zej ndobe benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljlengake' Dios. ¹³ Katen' bliž Bedon' gan žó'ogake' li'a, bžoj to xkwide' no'le lebe' Rode nich nnezlbe' nožen'. ¹⁴ Katen' beyónbia'be' chi'i Bedon', lo yela' žebél chebe' bi bsáljwben', san taríaze beyejbe' lo yo'on', na' bejzenlbe' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Zoa Bedon' ža yo'o.

¹⁵ Naž belyi'e-be':

—Nak ya' yichjo'.

Lebe' chochže ben xtiža'be' naken ki. Naž wnnágake':

—Kege le'. Bxin chelgen'.

¹⁶ Xak na' bi wzóa ži Bedon', žliže' benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. Kate' bsáljwgake' yo'o, to belnítzele' katen' bløe'gekle' le'. ¹⁷ Naž Bedon' bchis ne'e nich nníta'gake' žize, na' bzenle' légake' kan ben Xanžon', bebeje' le' liž yan'. Gože' légake':

—Le chejzenle Jakob, na' lježžo ka' kan goken.

Naž bežój Bedon' ga na', na' wyeje' ga yoble.

¹⁸ Kate' za' ža'ní' ža na', wžé' zédgekle benne' ka' žjake' lo wdile kan goken, dan' biž yo'o Bedon' liž yan'. ¹⁹ Naž bseła' Herodes benne' ka' chejxi'gake' Bedon'. Katen' bi bžélgekle' le', wnnable' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' Bedon', dot da' goken. Wdé na' Herodes na' gože' ni'a ne'e ka' gótgake' benne' ka' žjake' lo wdile. Naž bezá' Herodes na' gan nbab Judea, na' wyeje' lo yež Sesarea, gan bga'ne'.

Kan got Herodes

²⁰ Kate' ža ka' benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka' zdil díža'gake' len Herodes. Zga'ale benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó che Herodes na' belsele'e da' žiažje

chegak benne' ka' nníta'gake' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón, san dan' zža'a Herodes na' légake', biž bi želsele'e chégake'. Naž benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gókgake' toze, na' bégake' ga bchálj Blasto lo wláz légake' law Herodes na'. Nak Blaston' wen žin blo law Herodes na'. Benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gónegekle' žíngake' law Herodes na', nich nnábgekle' le' ga'n chawe' diža' bizjw chégake'. ²¹ Naž Herodes na' bžia bi'e to ža yenle' chégake', na' ža na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e bi da' žaken, nakwe' to laže' da' zakan', na' bchalje' lágake'. ²² Naž wžéžeya'agak benne' ka', na' wnnágake'.

—jKege bénne'ze nga! jDios na'kze zchalje'!

²³ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo la' be'tie' le' dan' lekze' wži'e yela' zka'n zen da' žala' gaken che Dios. Naž golj bzoga' le'e Herodes na', na' gote' dan' žáwgakba' le'.

²⁴ Naž wzé diža' kan nak che Xanžon', na' belyán benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Bernabé len Saulo žejcháljgake' diža' chawe' da' nežw chi'i

²⁵ Kate' Bernabé len Saulo ba bdégake' mežwn' da' btobgak benne' ka' che Benne' Criston' lo na'gak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' bezá'gake' ga na', na' beyéjgake' lo yež Antiokía. Lezka' bché'gake' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos.

13

¹ La' ža na'ze wnníta'gak benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' wsedle ka', lo yež Antiokía, benne' ka' zej nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yežen'. Ki lágake': Bernabé,

Smon, (lezka' lie' Benne' Gasj),

Lusio, (benne' yež Sirene),

Saulo,

Manaén, (benne' bgól-lene' tzen Herodes, benne' zžna bi'e gan nbab Galilea).

² Katen' zej ndobe benne' ki law Xanžon', na' žóngake' wbás, Dios Be' La'y gože' légake', na' wnné':

—Le kwej Bernabé len Saulo cheze chia' nich chjéngake' žin na' dan' bliža' légake' góngaken'.

³ Katen' beyóž bégake' wbás, na' bcháljengake' Dios, naž bxoá ná'gake' chope' ki, na' bséla'gake' légake'.

Wbás ka' zcháljgake' diža' chawe' lo yežlyó Chipre

⁴ Naž Bernabé len Saulo jake' lo yež Seleusia dan' bsela' Dios Be' La'y légake' ga na', na' belbene' to lo barkw da' bchen' légake' gan nak to yežlyó lo niso' da' nzin' Chipre.

⁵ Kate' bžíngake' lo yež Salamina, bcháljgake' xtiža' Dios ga nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Zej nchi'e xkwide' Zwa nich gáklenbe' légake'.

⁶ Kate' beyóž wdégake' yógo'te yeždo' ka' zej nnitan' lo yežlyó Chipren', da' zoan lo niso', naž bžíngake' lo yež Pafos gan bejxáka'gake' to benne' judío lie' Barjesús. Nake' benne' wžá' wen laže', na' zžne' zchalje' lo wláz Dios.

⁷ Benne' ni zóalene' Serjio Paulo, to benne' wnná bia', benne' žejni'ile'. Benne' wnná bian' bliže' Bernabén' len Saulon', dan' gónele' yenle' xtiža' Dios. ⁸ Naž benne' wžán' beži'e chegak Bernabén', na' Saulon', dan' gónele' gone' ga bi chejlé' benne' wnná bian' che Dios. Benne' wžán' lezka' lie' Elimas len xtiža'gak benne' zi'to' ka'. ⁹ Naž Saulon', bennen' lezka' lie' Pablo, bzóa choch lawe', na' zoalen Dios Be' La'y le', bwie' Elímasen', ¹⁰ na' gože' le':

—Le', benne' wen laže', na' benne' wen da' kegle. Nako' ka

zi'nkze da' xiwe', na' bi zle'elo' chawe' yógo'te da' naken chawe'. ĆBi wsano' da' žono', zži'o che diža' chawen' che Xanžon', na' žsejo' xnez no benne' žénele' chejli'e chie' Le'? ¹¹ Na'a, Xanžo na'kze wsaka' zi'e le', na' choj yejlawo', na' bi le'elo' wbiž bale ža ka'.

La' wcholte yejlaw Elímasen', na' wdé' nile na'le, žilje' no benne' goxwe' ne'e, nich wchi'e le'. ¹² Katen' benne' wnná bian' ble'ele' da' goken, na' bebanle' kan nak xtiža' Xanžon', na' bejli'e che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo len Bernabé lo yež Antiokía gan nbab Pisidia

¹³ Naž Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wžéngake' to lo barkw, na' bezá'gake' lo yež Pafos, na' bžingake' lo yež Perje gan nbab Panfilia. Lo yežen' xkwide' Zwa blá'alenbe' légake', na' beyejbe' lo yež Jerusalén. ¹⁴ Wdé na' bezá'gake' lo yež Perjen', na' jake' lo yež Antiokía gan nbab Pisidia. Lo yežen', katen' nak ža la'y chegak benne' judío ka', belyoé'e lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yo'on' wžé'gake'. ¹⁵ Naž to benne' zoe' ga na' be'le' to da' bsedle Moisés, na' lezka' to da' wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios. Wdé na' benne' wnná bia' che yo'on' bsele'e to benne', na' bcháljlene' Saulon', na' Bernabén', na' wnné':

—Le'e, lježto' ka'. Cha' nche'le to da' nnale da' wzejni'ilen neto', le nnan.

¹⁶ Naž wzó ža' Pablon', na' bchis ne'e nich kwé'gake' žize, na' wnné':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, benne' Israel ka', na' le'e, nole zžébele Dios. ¹⁷ Xanžo Dios, Bennen' zka'n zengak benne' Israel ka', wžekze' xa xto'žo ka', na' bene' ga belyánli'e katen' gókgake' benne' zi'to' ka' lo yežlyó Ejipto. Wdé na' len yela' wak zen chie' bebeje' légake' lo yežlyón'. ¹⁸ Choplalj yiz

Dios goke' zen laže' len légake' katen'

wdágake' dot lo yo biž lo latje dach. ¹⁹ Kate' beyož bchinnje' gaže kwe' yež ka' wnníta'gaken lo yežlyó Kanaán, na' bnezjwe' xa xto'žo ka' yežlyó chegak benne' ka'. ²⁰ Wdé na', da' goken tape gaywá' chi yon yiz, Dios bnnite' benne' ka' nich wchi'a laže'e légake' na' zejte wzóa Samuel, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ²¹ Naž belnnable' Dios wzóe' to benne' nich nna bi'e légake', na' Dios bzoe' Saúl, zi'n Sis, to benne' nbáblene' za'só Benjamín ka' nich nna bi'e légake', na' ki ben Saúl na' choplalj yiz. ²² Wdé na' Dios beké'e Saúl na', na' bzoe' Dabí nich nna bi'e légake'. Dios blóe'ele' kan nak Dabín', katen' wnné': “Nnezla' Dabí, zi'n Isaí, žone' da' žaz laža'a neda', na' gone' yógo'te da' žénela' gone’.” ²³ Ladjw za'só Dabín', Dios bene' ga golj Jesusen' nich yeslé' benne' Israel ka', kan zga'ale bchebe laže' Dios gone'. ²⁴ Zga'ale kate' blá' Jesusen', bchalj Zwa lawgak yógo'te benne' Israel ka' nich yeyát láže'gake', na' yezóagake' nis. ²⁵ Katen' za' yeyož wchálj Zwan', na' wnné': “ĆNožkze žéklele naka' neda'? Bi naka' Benne' Criston', Bennen' žala' yide'. Le wia nga. Za' la' Bennen' ga zoa' ni, na' neda' bi naka' zi kweja' ze'le da' žleje’.”

²⁶ Le'e, ljéža'do' ka', le'ekzle nakle za'só Bran len nole le'e zoale nga, na' zžébele Dios. Dios na'kze bsele'e diža' ni chele nich yelale. ²⁷ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Jerusalén len benne' ka' wnná biá'gake' légake', bi gókb'e'egkle' Jesusen' nake' Benne' Criston', na' bi bejni'igekle' da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, žsedlen kan nak che Jesusen', la'kze žólgaken' ža la'y ka', san lo yela' bi žejni'il chégake' bégake' da' benen ga bžin dan' zнна dižan' katen' belchoge' che Jesusen' gate'. ²⁸ La'kze bi bžélgekle' bi da' nbaga' Jesusen' nich chóggake' chie' gate', san belnnable' Pilato yi'e benne'

ka' gótgake' Le'. ²⁹ Kate' beyóž bégake' yógo'te da' nyejw le'e yiche kan žala' gaken chie', belétjgake' Le' le'e yag kroze, na' belkache'e Le' lo yežw ba. ³⁰ Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, ³¹ na' zan ža bløe'e law Jesusen' lawgak benne' ka' wdálengake' Le' tzen katen' wdé' gan nbab Galilea, na' bløe'e lo yež Jerusalén. Na'a, zzoa ligak benne' ka' chie' Le' lawgak benách ka'.

³² 'Ka' naken, lezka' neto' zcháljiento' le'e diža' chawen' kan nak dan' bchebe laže' Dios gone' chegak xa xto'žo ka'. ³³ Dan' bchebe laže' Dios gone' chégake', Lekze' bene' ga goken lawžo žo'o, nakžo za'sógake' ka'. Ki bene' katen' besbane' Jesusen', na' goken kan nyejw le'e yiche gan zoa salmo da' chopen', dan' znnan ki: "Le' nako' Zi'na'. Neda' bzoakza' Le'." ³⁴ Ka' naken, Dios besbane' Le' lo yela' got nich bi kwia yi' belá' žen chie', Dios na'kze wnné' ki: "Wnezjwa' chio' da' ba nez zen da' bchebe laža'a che Dabí." ³⁵ Che len lezka' nyejw le'e yiche, gan zoa yetó salmo, da' znnan ki: "Bi go'o latje ga'n benne' la'y chio' gan kwia yi' belá' žen chie'." ³⁶ Da' goken che Dabín' nak bian'. Wdé' bene' žin lawgak benne' wlaž chie' ka', kan Dios gože' le' gone', naž gote', na' wló'ogake' le' lo yežw ba gan wnnita'gak xa xta'we' ka', na' wzía yi' belá' žen chie'. ³⁷ Na'a, kan nak che Jesusen', Dios besbane' Le', na' bi wzía yi' belá' žen chie' lo yežw ba. ³⁸ Le'e, ljéža'do' ka', žala' nnézlele da' ni da' zzenla' le'e. Ni'a che da' ben Jesusen' Dios ženít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le. ³⁹ Na'a, Dios žeyón chawe'e yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' žeké'e doła' ka' da' bi gok yeká'a da' wnná xtiža' Dios, dan' bde Moisés chežo. ⁴⁰ Le gape chi'i kwinle na'a nich bi gak chele da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaž Dios, da' znnan ki:

⁴¹ Le wia nga, le'e, benne' ka' bi žaple neda' ba la'ne.

Yebán láže'le, san lo yela' bi žejlé' chele gatle.

Neda' gona' to žin ža ni zoale le'e, na' la'kze no benne' wlo'e'le' le'e da' zejlás žin na', bi chejle'le chie'.

⁴² Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bežóžgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, naž góta'yoegekle benne' ka' légake' wzéngkele' légake' da' ki kate' žin yetó ža la'y chégake'. ⁴³ Kate' benne' ka' zej ndobe' lo yo'on', bežóžgake' ga na', benne' zan, benne' judío ka', len benne' ka' beyákgake' judío, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, bénlengake' Pablon' len Bernabén' tzen. Chope' ki bcháljlengake' légake', na' ben chóchgake' légake' nich gá'nteze chóchgake', na' nich wxén láže'gake' da' gonnze Dios chégake'.

⁴⁴ Yexono' ža ka' katen' bžin yetó ža la'y chégake', na' bdobgak yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' che yežen' nich yéngkele' xtiža' Dios. ⁴⁵ Naž bgé'egkele benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', kate' blé'egkele' benne' zan ka', na' che len wnnégake' che da' znná Pablon', na' beží'igake' chen. ⁴⁶ Naž Pablon' len Bernabén', len yela' wechóg láže' chégake', belyi'e benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ben byenen wzenlto' le'e néžwle xtiža' Dios, san dan' zzoale chela'ale diža' ni, da' žonle nak bian' bi nakle zi gata' yela' nban da' zejli kanne ni chele, che len, na'a chejto' gan zej nnita' benne' zi'to' ka'. ⁴⁷ Lezka' gož Xanžo Dios neto' gonto' ki, na' wchaljto' che Benne' Criston' lawgak benne' zi'to' ka'. Ki znná da' wnná Dios kan nak che Benne' Criston', katen' wnné': Bzoa' Le' nich gako' baní' chegak benne' zi'to' ka',

na' gako' Benne' yeslé' benách ka'
dot yežlyó nga.

⁴⁸ Kate' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', bengekle' da' ni, na' bebéekle', na' bka'n zéngake' Xanžon' ni'a che xtiže'e. Yógo'te benne' ka' ba ben Dios chégake' gata' yela' nban da' zejli kanne chégake', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴⁹ Ka' goken, wzé xtiža' Xanžon', na' benne' yógo'te yež zej nnitan' yežlyón', bengeklen'. ⁵⁰ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', belkó'o ye'e benne' blo ka' che yežen' nich bi lé'egekle' Pablon', na' Bernabén' chawe'. Lezka' belkó'o ye'e no'le blo ka', no'le zka'n zéngake' Dios. Ka' goken, bégake' ga belbía láže'gake' Pablon', na' Bernabén', na' blággake' chope' ki na'le lo yežlyó chégake'. ⁵¹ Naž Pablon' len Bernabén', bechínngake' bixte yo da' dan' lábgake', dan' zloe'elen nga'n zia da' zej nbaga' benne' ka' che yežen', na' jake' lo yež Ikonio. ⁵² Bebéekle' benne' ka' che yež Antiokía, benne' žejlé'gake' che Xanžon', na' Dios Be' La'y wzóalene' lé'gake'.

14

Da' ben Pablo tzen len Bernabé lo yež Ikonio

¹ Kate' bžin Pablo len Bernabé lo yež Ikonio, belyoe'e tzen lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' bcháljgake' diža' chawen' ga na'. Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie', belkó'o ye'e bale benne' zi'to' ka' nich bi chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich bi lé'egekle' chawe' lježžo ka', benne' žejlé'gake' chie' Le'. ³ Dan' bejle'gak benne' zan ka' che Benne' Criston', Pablon' len Bernabén' wnníta'gake' ga na'

zan ža, na' lo yela' wechóg laže' bcháljgake' xtiža' Dios, dan' žxen láže'gake' Xanžon'. Xanžo na'kze blo'e'ele' da' wnnágake' kan nži'il Dios benách ka' naken dot da' li, na' Dios bi'e légake' latje bégake' da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebángle' benách ka'. ⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' lo yežen' gok chópelegake'. Bale' bēnlēngake' benne' judío ka' tzen, benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', na' yebale' bēnlēngake' Bernabén' len Pablon', benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', tzen. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie' len benne' zi'to' ka', bēnlēngake' tzen benne' ka' zŋna biá'gake' légake', na' bdóbgake' nich góngake' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' zia, na' nich wžé'egake' légake' yej. ⁶ Kate' Pablon' len Bernabén' gókbe'egekle' da' ni, bzónngake' ga na', na' jake' lo yež Listra, na' lo yež Derbe, yež ka' zej nbaben Likaonia, gan wdégake' yógo'te yeždo' ka', da' zej nnitan' gawze. ⁷ Lo yež ka' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'.

Zžé'egake' Pablo yej lo yež Listra

⁸ Lo yež Listra wzóa to benne' bi žak se'e. Že'ze' ga na' dan' bi zza'kze' katen' golje', na' batkle wzé'e ni'e. ⁹ Benne' ni wzé nage' da' wnná Pablo. Pablon' bwie' le', na' gókbe'ele' žejli'e che Benne' Criston' nich yeyake'. ¹⁰ Naž wnné zižje Pablon', na' gože' le':

—Wzé.

La' bži'te bennen', na' wzé'e ni'e. ¹¹ Kate' benne' Listra ka' blé'egekle' dan' ben Pablon', wzó láwgake' znnégake' zižje len xtiža'gak benne' Likaonia ka', na' wnnágake':

—jDios ka' benne' ki! Bétjgake' ga ni zoažo, na' zloe'el kwíngake' kan zŋna'gak benne' ka'.

¹² Wnnágake' Bernabén' nake' Júpiter, kan nak la dios blo chégake', na' wnnágake' Pablon'

nake' Merkurio, yetó dios chégake'. Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' kan znnágake' žon Merkurion'.¹³ Gan nníta'gake' zoa yodo' che Júpiter, da' žen' kwit nez gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. Bxoz che Júpiter na' la' bžintie' ga na', na' nchi'e beže ka', na' lezka' noe'e yeje ka', na' žónlengak benne' zan le' tzen. Gónegekle' gótgake' beže ka' lawgak Pablon' len Bernabén' nich wká'n zéngake' légake' kan žongake' chegak dios ka' chégake'.¹⁴ Kate' Bernabén', na' Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', gókbe'egekle' da' ni, na' belcheze'e laže' da' zej nakwe'. Gok nyache' láže'gake' dan' žongak benne' ka' da' bi žala' góngake', na' belxite' Pablon', na' Bernabén', na' bejcházgake' gachje láwe'le benne' zan ka'. Wnnégake' zižje,¹⁵ na' gózgake' légake':

—Le'e, benne' ka'. ¿Biz chen' žonle da' ki? Lezka' bénne'ze nakto' kan nakle le'e, na' zzenlto' le'e da' nikze žala' wsanle žonle, dan' bi be zakan', nich gakle che Dios ban. Dios ni bene' ya'abá, na' yežlyó nga, na' nisdó, na' yógo'te da' zej nni-tan' to to latje ka'.¹⁶ Yiz ka' da' wdégaken, bengak yógo'te benách ka' kan nak da' znnazen chégake', na' Dios bi bsejwe' xnézgake',¹⁷ san bene' ga nak bia' da' nake', ni'a che da' chawe' da' žone' chégake'. Žsele'e nis yejw gan zoažo, na' žone' ga želgole da' žazžon. Zwawe' žo'o, na' žone' ga žebelžo.

¹⁸ La'kze Bernabén' len Pablon' gózgake' légake' da' ki, kánneze bžóegekle' bséjwgake' xnezgak benne' zan ka', nich bi gótgake' beže ka' láwgake'.

¹⁹ Naž bale benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bžingake' ga na', benne' ka' zej nžoje' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' belkó'o ye'e benne' zan ka'. Naž yógo'tegake' bžé'egake' Pablo yej, na' bžóbgake'

le' na'le žoa'a yežen', dan' žékgekle' ba nate'.²⁰ Naž kate' benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdóbgake' dot kwit gan de Pablon', na' wyase', na' beyaze' lo yežen'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, Pablon' bežójlene' Bernabén', na' jake' lo yež Derbe.

²¹ Lo yežen' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' benne' zan bejlé'gake' chie' Le'. Wdé na' beyégake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Antiokía.²² Kate' Bernabén' len Pablon' wdégake' lo yež ka', ben chóchgake' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' besá'gake' láže'gake' nich ga'n chóchgake' kan žejlé'gake' chie' Le'. Belyi'e légake':

—Cho'ožo žo'o gan znná bia' Dios, san žon byenen sáka'žo da' zan da' gaken chežo.

²³ Gan zoa to kwe' to kwe' benách ka' che Benne' Criston', Pablon' len Benabén' bnníta'gake' benne' gole ka' nich gape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston'. Kate' ba bcháljlengake' Dios, na' bégake' wbás, naž bdégake' légake' lo na' Xanžo, Bennen' žejlé'gake' chie'.

Pablo len Bernabé žežingake' lo yež Antiokía gan nbab Siria

²⁴ Naž Pablo len Bernabé wdégake' gan nbab Pisidia, na' bžingake' gan nbab Panfilia.²⁵ Kate' beyož bcháljgake' xtiža' Benne' Criston' lo yež Perje, na' jake' lo yež Atalia.²⁶ Bezá'gake' ga na', na' belbene' to lo barkw, na' bežingake' lo yež Antiokía, gan zej nnita' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' bséla'gake' légake' nich chejžégake' xtiža' Dios, katen' wló'ogake' légake' lo na' Dios, Bennen' žon chawe'e légake' nich góngake' xchine', žin na' da' ba beyož bégake'.²⁷ Katen' bežingake' lo yež Antiokía, na' bdoggak benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na'. Naž Pablon' len Bernabén' bžéngake' légake' kan

zej nak da' zen ka' da' ben Dios lo ná'gake', na' lezka' kan ben Dios, bi'e benách zi'to' ka' latje žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁸ Zan ža Pablon' len Bernabén' bgá'n'engake' benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' lo yežen'.

15

Benne' ka' che Benne' Cristo žon xtiža'gake' lo yež Jerusalén

¹ Naž bałe benne' ka', benne' zej nžoje' gan nbab Judea, bžín'gake' lo yež Antiokía. Bsédgekle' lježžo ka', na' wnná'gake':

—Le'e, benne' byo ka', cha' bi chog lo belá' chele kan žónteze žonto', kan bchi'le Moisés, bi gak yelale.

² Naž Pablo len Bernabé beldíl diže'e len lé'gake', na' gokle'e žo'osbé. Wdé na', benne' Antiokía ka' wžégake' Pablon' len Bernabén', na' yebale lježžo ka', nich chjake' lo yež Jerusalén, nich lá'gake' lawgak benne' wbás ka' bsele' Benne' Criston', na' lezka' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wchálj'engake' lé'gake' kan nak da' ni da' žaken, na' kan nak da' yalze da' žsédgekle benne' ka'.

³ Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' Antiokía ka', wló'ogake' lé'gake' nez. Wdégake' gan nbab Fenisia, na' gan nbab Samaria, na' bzéngkele' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', kan goken, beyakgak benne' zi'to' ka' che Benne' Criston'. Da' ni benen ga bebégekle yógo'te lježžo ka'.

⁴ Pablon' len Bernabén' bžín'gake' lo yež Jerusalén. Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na' len benne' wbás ka' bsele'e Le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wdápegake' lé'gake' ba la'ne. Pablon' len Bernabén' bzéngkele' lé'gake' yógo'te da' ben Dios lo ná'gake'.

⁵ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', belzó ži'e, na' wnná'gake':

—Žon byenen chog lo belá' chgak benne' byo ka', benne' zi'to' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' wchi'ilžo lé'gake' góngake' kan znna da' bchi'le Moisés žo'o.

⁶ Naž benne' wbás ka' bsele' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', bdób'gake' nich wchi'a láže'gake' da' ni da' žaken. ⁷ Wdé bchálj'gake' scha, na' wzé Bedw, na' gože' lé'gake':

—Ljéža'do' ka'. Nnékzelele kan gok ža ni'te, kan Dios wžekze' neda' nich wchalja' xtiže'e lawgak benách zi'to' ka' nich yéngkele' diža' chawen', na' chejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁸ Dios, Bennen' nónbia'kze' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', bzoe' da' nak bia' žape' lé'gake' ba la'ne, dan' bsele'e Dios Be' La'y chégake', kan bsele'e Le' chežo žo'o. ⁹ Bi bche'e kan bene' chégake', na' chežo, na' lezka' beyón chawe'e yichj lázdo'gake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, žbiz chen' zži'ile che Dios, na' žesbága'le to ywa' zi'i yengak lježžo ka'? Ywa' na', da' naken da' bchi'le Moisés, bi gok wa'žon žo'o, na' bi gok wá'gaken xa xto'žo ka'. ¹¹ Žejle'žo yelažo ni'a cheze da' ben Xanžo Jesús lo wláz žo'o, na' kan yelažo žo'o, lezka' yelágake' lé'gake'.

¹² Katen' beyož bchalj Bedon' da' ni, na' yógo'tegake' wnníta'gake' žize, na' bze nággake' da' bchaljgak Bernabén', na' Pablon'. Benne' ki bzéngkele' lé'gake' da' ka' da' zej nak bian' da' žóngaken ga žebángkele benách ka', da' ka' ben Dios lo ná'gake' gan zej nnita' benách zi'to' ka'. ¹³ Katen' beyož wnnagak Bernabén', na' Pablon' da' ni, bechebe Jakob, na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁴ Smon Bedw ba

bzenle' žo'o kan ben Dios, bloe'ele' law yela' wak chie' da' nežw chi'i lawgak benách zi'to' ka' nich bebeje' benách ka' che Leze', benne' ka' nníta'gake' ládjwgake'. ¹⁵ Kan nak da' ni naken tlebe len xtiža'gak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

¹⁶ Kate' ža ka' te ža ki yelá'a, na' wchisa' to Benne' nna bi'e, Bennen' chaze' latje che Dabí, bennen' wnná bi'e.

Gona' kan žon to benne' žechise' to yo'o nyinnj.

Lezka' yechisa' benne' za'sóe' ka', benne' ka' zej nga'ne'.

Gona' kan žon to benne' žechise' to ze'e gole.

Ki gona' nich yechisa' da' wnná bia' Dabín',

¹⁷ na' nich chiljgak yezika' benách ka' Xanžon'.

Benách zi'to' ka' chiljgake' Le', na' si' lágake': Benách Ka' Che Dios.

¹⁸ Ki wnnakze Xanžo, Bennen' ža ni'te bene' ga zej nak bia' yógo'te da' ki.

¹⁹ Che len žekla' neda' bi žala' wsějwžo xnezgak benách zi'to' ka', benne' ka' žeyákgake' che Dios. ²⁰ Žala' wzójžo chégake' nich wká'ngake' da' ka' da' bi žala' gáwgake', da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' bi góngake' da' sban ka', na' bi gáwgake' belá' chegak bia yixe' ka' len xchéngakba', na' bi gáwgake' xchen nóte'teze bia yixe'. ²¹ Ža ni'te, na' zejte na'a ža zej nníta' benne' ka' zcháljgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios yógo'te yež ka', na' zcháljgake' che da' bzoj Moisés. Žólgakkzen' ža la'y ka'.

²² Naž benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' yógo'te benne' ka' che Benne' Criston', wyáz láže'gake' wžégake' bałe benne' ka' ládjwgake' nich sēla'gake' légake' lo yež Antiokía, tzen len Pablon', na' Bernabén'. Chope' ka' wžégake' zej nake'

Judas len Silas. Judas na' lezka' lie' Barsabás. Chope' ki zej nake' benne' blo ládjwgak lježžo ka'. ²³ Bžójgake' to le'e yiche da' bdégake' lo ná'gake', nich chjwá'gaken', dan' znnan ki: "Neto', benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' lježžo ka', žapto' le'e: "Padiox" lježto' ka', nakle benách zi'to' ka', na' zoale lo yež Antiokía, na' lo yež ka' zej nbaben Siria, na' Silicia. ²⁴ Benlto' kan žongak bałe benne' ka', benne' bžójgake' ga ni zoato', san bi bsēla'to' légake'. Žedjchá'gake' le'e len da' ka' znnágake', na' zchíxgake' yichj lázdo'le, dan' znnágake' žon byenen chog lo belá' chele, benne' byo ka', na' žala' gonle kan znná da' bchi'le Moisés. ²⁵ Che len wyáz láže'to' katen' ba ben toze xtiža'to', wžeto' chope benne', na' sēla'to' légake' nich yedjwíagake' le'e. Yídlengake' tzen Bernabé len Pablo, benne' ka' nži'ilžo. ²⁶ Bernabén', na' Pablon' ba jake' gan wzóa da' ben zož gátgake' dan' zej nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁷ Ki naken, žsēla'to' Judas len Silas gan zoale. Chope' ki wzejní'igekle' le'e da' ni da' zzojto' chele le'e yiche ni. ²⁸ Dios Be' La'y bloe'ele' neto' da' žaz láže'e, na' lezka' žaz láže'to' neto', bi yesbága'žeto' le'e ywa', da' naken da' bchi'le Moisés, san toze da' ki da' žon byenen gonlen.

²⁹ Bi gawle da' wdé lawgak lo'a ka'. Bi gawle žen.

Bi gawle belá' chegak bia yixe' ka' len xchéngakba'.

Bi gonle da' sban ka'.

Cha' gape chi'i kwinle, nich gonle kan znnagak da' ki, na' gonle da' naken chawe'."

³⁰ Ka' goken, benne' ka' bsēla'gake' bžíngake' lo yež Antiokía. Katen' blá'gake' ga na', btóbgake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wló'ogake' yichen' lo ná'gake'. ³¹ Katen' beyóž bélgaken', bebégekle'

ni'a che da' nyejw le'e yichen', da' žeyón zenen légake'. ³² Judas na' len Sílasen' lezka' zej nake' benne' zcháljgake' lo wláz Dios. Che len bkóngekle' žin diža' zan, da' ka' bcháljgake' lježžo ka', nich beyón zéngake' légake', na' ben chóchgake' légake'. ³³ Wdé bžégekle' chope' ka' ga na' bałe ža, naž lježžo ka' bzégake' légake' diža' nich yeyéjgake' lo yež Jerusálén gan zej nníta' benne' ka' bséla'gake' légake'. ³⁴ Wyáz laže' Sílasen' bga'ne' lo yež Antiokían'. ³⁵ Lezka' Pablon', na' Bernabén' bgá'ngake' lo yežen', na' bsédgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che xtiža' Xanžon'. Lezka' bengak benách zanže ka'.

Zzo law Pablo žezzenle' benách diža' chawe' da' chope chi'i

³⁶ Kate' ba wdé bałe ža Pablo gože' Bernabé:

—Le cho'o chejžo da' yoble nich chejwíażo lježžo ka' nníta'gake' yógo'te yež ka' gan ba bchalžžo xtiža' Xanžon', nich le'elžo kan žak chégake'.

³⁷ Gónele Bernabén' wché'gake' xkwide' Zwa Markos, nich chéjlenbe' légake', ³⁸ san bi wyáz laže' Pablon' wché'gake'-be' nich chéjlenbe' légake' dan' blá'alenbe' légake' gan nbab Panfilia, na' biž yjénlenbe' légake' žin che Xanžon'. ³⁹ Bi gok toze xtižagak Bernabén', na' Pablon', ga bžinte blá'a lázgake' toe' yetóe'. Bernabén' bchi'e xkwide' Markos, na' belbene' to lo barkw, na' jake' lo yežlyó Chipre. ⁴⁰ Pablon' wžíe' Silas nich chéjléne' le' tzen. Naž lježžo ka' wló'ogake' légake' lo na' Xanžon', na' wnnábgekle' Le' gon chawe'e légake'. Naž Pablon' len Sílasen' wyó'ogake' nez. ⁴¹ Wdégake' lo yež ka' gan nbab Siria, na' gan nbab Silisia, na' ben chóchgake' benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež ka'.

16

Xkwide' Timoteo žónlenbe' Pablo len Silas tzen

¹ Wdé na' bžin Pablo len Silas lo yež Derbe, na' lo yež Listra. Wzóa to xkwide' byo lebe' Timoteo ga na', na' žejle'be' che Benne' Criston'. Nakbe' ži'n to no'le judío žejli'e che Benne' Criston', san xabe' bi nake' judío. ² Lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio znnágake' žon Timoteon' da' naken chawe'. ³ Gónele Pablon' chejlen xkwiden' le'. Bchi'e-be', na' bchoge' lo belá' chebe' kan žongak benne' judío ka'. Ki bene' nich bi nnegak benne' judío ka' chebe', dan' nnézgekle' yógo'tegake' bi nak xabe' benne' judío. ⁴ Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan zej nníta' yež ka', na' to to yež ka' bdégake' lo na'gak lježžo ka' nníta'gake' ga na' da' bzojgak benne' wbás ka' bséla' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusálén. Bdégake' yichen' lo ná'gake' nich góngake' kan znnan. ⁵ Ka' goken, gok chochgak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' belyane' tža tža.

Benne' Masedonia žliže' Pablo lo da' bl'e dáwe'le'

⁶ Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan nbab Frijia, na' gan nbab Galasia. Ki bégake' dan' bsejw Dios Be' La'y xnézgake', nich bi chejcháljgake' xtiža' Xanžon' gan nbab Asia. ⁷ Kate' bžíngake' gan nbab Misia, gónegekle' hjake' gan nbab Bitinia, san Dios Be' La'y, Bennen' žsela' Jesusen' chežo, bi bi'e légake' latje. ⁸ Naž wdégake' chela'ale gan nbab Misia, na' jake' lo yež Troas. Neda', Lukas, zzoja' chio' da' ni, wzóa' lo yež Troasen', gan wzó lawa' žónlena' Pablon' tzen. ⁹ Lo yežen' Dios blóe'ele' Pablon' to da' bl'e dáwe'le'. To benne'

byo, benne' Masedonia, bløe'e lawe' gan zoe', na' góta'yoele' Pablon', na' wnné': "Da lažto', gan nbab Masedonia, na' goklen neto'." ¹⁰ Kate' Pablon' bløe'le' da' ni, dan' bløe' dáwe'le', la' be' láže'teto' chejto' gan nbab Masedonia, dan' gókbe'elto' Dios ba bliže' neto' nich chejchaljto' diža' chawen' chie' lawgak benách ka' nnita'gake' lo yežlyón'.

Da' bengak Pablo, na' Silas lo yež Filipos

¹¹ Naž wžento' to lo barkw, na' wza'to' lo yež Troas. Wdeto' ga bžinteto' lo yež Samotrasiya, na' wdé yetó ža bžinto' lo yež Neápolis. ¹² Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Filipos, yežen' nakžen blo ka yógo'te yež ka' zej nbaben chelá'a na' che gan nbab Masedonia. Lo yežen' zej nnita' benách wláž ka' chegak benne' Roma ka'. Wzoato' lo yežen' bałe ža. ¹³ Kate' bžin to ža la'y, bžojto' lo yež, na' wyejto' žoa'a yego gan zdóbgakkze benne' ka' che yežen' nich wcháljlengake' Dios, na' wže'to' ga na', na' bcháljlento' no'le ka' zej ndobe' ga na', kan nak xtiža' Xanžon'. ¹⁴ Zoa Lidia ladjwgake', to no'le che yež Tiatira. Nake' no'le zóti'e laže' xna da' zaka'le'en. No'le ni zka'n žene' Dios, na' bze nage' da' bchalj Pablon', na' Xanžon' góklene' no'len' nich wzí' lo ne'e dan' wnná Pablon'. ¹⁵ Naž bezóe' le' nis, na' lezka' belzóa nis benách ka' nnita'gake' liže'. Wdé na' góta'yoele' neto', na' wnné':

—Cha' žákbe'elele žejli'a che Xanžon', le cho'o liža', na' le soa ga na'.

Ben byene' bga'nto' ga na'.

¹⁶ Yetó da' goken to ža kate' ne zejto' gan zcháljlento' Dios, bedjchág to xkwide' no'le neto', na' yo'obe' be' da' žonen ga znnéya'abe'. Len yela' wnnéya'a chebe' benbe' ga benne' xanbe' ka' belzí'li'e mežw. ¹⁷ Xkwide' no'len' bejnawbe'

Pablon', na' neto'. Wnnebe' zižje, na' wnnabe':

—Benne' ki žóngake' xchin Dios, Benne' wak zente. Zlóe'egekle' le'e kan gak yelale.

¹⁸ Ki benbe' zan ža. Katen' biž wyáz laže' Pablon', byechje', na' bliže' ben' yo'obe', na' wnné':

—Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žapa' le': bežój lo yichj lázdo'w xkwide' no'le ni.

La' na'ze bežojte ben'.

¹⁹ Kate' xanbe' ka' gókbe'egekle' ba bežój ben' da' benen ga wnnéya'abe', na' biž sí'gake' mežw ni'a chebe', che len bəxwgake' Pablon' len Silas, na' bché'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka', benne' ka' zej ndobe' gan nak lawe' ya'a. ²⁰ Bžégake' légake' lawgak benne' yolawe' ka', na' wnnágake':

—Benne' ki zej nake' benne' judío ka', na' žóngake' ga žongak benne' wláž chežo ka' žo'osbė. ²¹ Žsédgekle' da' bi žala' si' lo na'žo, na' da' bi žala' gonžon, dan' nbabžo yež Roma.

²² Benne' zan ka' bží'igake' che Pablon' len Silasen'. Naž benne' yolawe' ka' góžgake' ni'a ná'gake' ka' yeká'gake' laže' da' zej nakw Pablon', na' Silasen', na' chingake' légake' yid. ²³ Wdé belyinli'e légake', na' bsėjwgake' légake' liž ya. Góžgake' benne' žsejwe' liž yan' gape chi'e légake'. ²⁴ Benne' ni, kate' ba góžgake' le' ki, bsejwe' légake' lo liž yan' ni'te, na' wlo'e ní'agake' lo bloj yag ka'.

²⁵ Gachje yele Pablon' len Silasen' zcháljlengake' Dios, na' žólgake' da' žoe lawgake' le'. Benne' ka' zej nyejwe' liž yan' bze nággaken'.

²⁶ Naž wzó'le'e yežlyó. Ka' goken ga bžinte wzize len ze'e liž yan', na' la' belyáljwte yógo'te gan želyo'e lo yo'on', na' beyėž do ya ka' da' zej nžjen benne' ka' zej yoe'e ga na'. ²⁷ Bebán bennen' žsejwe' liž yan'. Kate' bløe'le' zej nyaljw gan želyo'e liž yan', bleje' ya ntoche' chie' nich

got kwine'. Ki gónele' gone' dan' žekle' ba bzonnjak benne' ka' zej nyejwe' liž yan'. ²⁸ Naž wnné zižje Pablon', na' bliže' le', na' wnné':

—Bi be gon kwino', dan' zoato' yógo'teto' nga.

²⁹ Naž bennen' wnnabe' yi', na' la' wyo'otie' liž yan'. Wzízli'e lo yela' zžebe chie', na' bzoa zibe' xni'agak Pablon', na' Sílasen'. ³⁰ Kate' ba be-beje' légake' lo liž yan', gože' légake':

—Le'e, benne' ka', žbiz žala' gona' nich yelá'?

³¹ Légake' belyi'e le':

—Bejlé' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' yeló' le', na' lezka' yelagak benách ka' nníta'gake' ližo'.

³² Bcháljengake' le' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže', kan nak che xtiža' Xanžon'. ³³ La' na'ze, kate' ne nak žel, bennen' žsejwe' liž yan' la' bche'tie' légake', na' bejtibe' légake' gan zlagake' we'. Wdé na', la' bezoatie' nis, na' lezka' belzóa nis yógo'te benách ka' nníta'gake' liže'. ³⁴ Naž bchi'e légake' liže', na' bi'e da' wej' bdáwgake'. Žebele' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže' dan' žejlé'gake' che Dios.

³⁵ Kate' za' ža'ní' ža na', benne' yolawe' ka' bséla'gake' ni'a ná'gake', na' belyi'e bennen' žsejwe' liž yan', na' wnnágake':

—Bsan benne' ka'.

³⁶ Naž bennen' žsejwe' liž yan' bzenle' Pablo da' ni, na' wnné':

—Benne' yolawe' ka' góžgake' neda' wsana' le'e. Na'a, le žoj, na' binlo le yeyéj gan zoale.

³⁷ Naž bžoj Pablon', na' gože' ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' wnné':

—Ba wdíngake' neto' lawgak benách ka' la'kze bi bchi'a láže'gake' neto' kan znaa benne' Roma, benne' wnná bia. Bséjwgake' neto' liž ya, na' neto' nbabto' yež Roma na'. ŽNa'a wsángake' neto' ži žize? jBi gaken ki! Žala' yedjsángake' légakkze' neto'.

³⁸ Beyejgak ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' bzéngekle' légake' da' ni, na' légake' bžébegake' kate' béngekle' zej nbab Pablon', na' Sílasen' yež Roma. ³⁹ Kate' bžíngake' liž yan', góta'yoegekle' Pablon' len Sílasen' bi yesbága'gake' légake' zia. Naž belbeje' légake' liž yan', na' góta'yoegekle' légake' žóžgake' lo yežen'. ⁴⁰ Naž Pablon' len Sílasen' bžóžgake' liž yan', na' wyó'ogake' liž Lidia. Katen' ba blé'egekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', beyon zéngake' légake', na' la' bezá'tegake' ga na'.

17

Benne' yež Tesalónika ka' žóngake' žo'osbé

¹ Wdé Pablo len Silas lo yež Anfípolis, na' lo yež Apolonia, na' bžíngake' lo yež Tesalónika, gan zoa to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios.

² Bga'n Pablon' lo yežen' galj ža, na' ka' žónteze žone', wyo'é'e yo'on' kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', na' bcháljlene' légake' xtiža' Dios. ³ Bzejni'ile' légake', na' blóe'ele' légake' žsedle da' nyejw le'e yiche la'y žon byenen saka' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide', na' gate' nich yeslé' légake', na' te gate', na' yebane' lo yela' got. Naž Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Ka' goken che Bennen' lie' Jesús, Bennen' zzenla' le'e kan nak chie'. Benne' ni nake' Benne' Criston'.

⁴ Naž bale' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénjengake' Pablon' len Sílasen' tzen. Lezka' benne' zan, benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios, bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka' no'le zan, no'le blo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', lo yela' zge'el chégake' Pablo, btóbgake' benne' ka' bi zej nake' chawe',

benne' ka' kon želdaze' ga na'. Kate' ba btóbgake' benne' zan ka', béngake' žo'osbé dot lo yežen', na' de chgi' belyoé'e liž Jasón nich kwéjgake' Pablon' len Sílasen' lawgak benách ka', benne' ka' žóngake' žo'osbé. ⁶ Kate' bi bžélgake' Pablon' len Sílasen', naž belbeje' Jasón, na' yezika' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', na' bché'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Ba bžingak benne' ka' nga, benne' ka' zchíxgake' benách ka' dot yežlyó nga. ⁷ Jasón ni wloé'e légake' liže'. Žží'gake' che da' zнна benne' Sésar, bennen' zнна bi'e žo'o, na' znnágake' zoa yetó benne' zнна bi'e, bennen' lie' Jesús.

⁸ Kate' benne' wláz ka', na' benne' yolawe' ka', béngake' da' ni, wžé' zédgekle'. ⁹ Naž, benne' yolawe' ka' wzí'gake' mežw da' bka'ngak Jasón na', na' yezika' benne' ka', nich wsángake' légake'.

Da' bengak Pablo len Silas lo yež Berea

¹⁰ Naž lježžo ka', benne' Tesalónika ka', la' belséla'tie' Pablo len Silas kate' ne nak žel, na' jake' lo yež Berea. Katen' bžingake' ga na', belyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' che yežen' nich yéngake' xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki gógakže' chawe' ka' zej nak benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, dan' wzí' lo ná'gake' xtiža' Xanžon' dot láže'gake'. Tža tža bélgake' da' nyejw le'e yiche la'y, nich nnéžgekle' cha' nak dot da' li dan' zнна Pablon'. ¹² Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. Ležka', benne' zan, benne' zi'to' ka', no'le blo ka', na' benne' byo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ¹³ Naž kate' gókbe'egekle benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, ležka' zchalj Pablon' xtiža' Dios lo yež Berea, naž jake' ga na', na' béngake' ga bengak

benne' zan žo'osbé ga na'. ¹⁴ Naž lježžo ka' la' belséla'tie' Pablon', nich cheje' žoa'a niso', san Sílasen', na' xkwide' Timoteo, bgá'ngakže' lo yež Berea na'. ¹⁵ Benne' Berea ka' bché'gake' Pablon' lo yež Atenas. Naž la' beyéjtegake' lo yež Berea na', na' biá'gake' xtiža' Pablon', nich yé'gake' Sílasen' len xkwide' Timoteon' chjaktie' gan zoa Pablon'.

Da' ben Pablo lo yež Atenas

¹⁶ Kate' ne zoa Pablo zbeze' Silas len xkwide' Timoteo, lo yež Atenas, gok nyache' laže'e dan' ble'ele' kan žongak yógo'te benne' ka' che yežen', zka'n zéngake' lo'a ka'. ¹⁷ Che len bcháljlene' benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios. Ki bene' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngake' xtiža' Dios. Ležka' tža tža bcháljlene' benne' ka' zdágake' lawe' ya'a kan nak xtiža' Benne' Criston'. ¹⁸ Pablon' bcháljlene' bałe benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' epikúreo ka', na' da' žsédgekle benne' estoiko ka'. Bałe' wnnágake':

—¿Biz chen zchalj benne' wn-nele'e ni?

Yebałe' wnnágake':

—Žeklto' zchalje' chegak dios zi'to' ka'.

Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' lawgake' diža' chawen' che Jesusen', na' che yela' yebán. ¹⁹ Naž béxwgake' na' Pablon', na' bché'gake' le' law Ya'a Areópago, gan zdóbgake' nich wcháljgake', na' wnnágake':

—¿Wak yenlto' da' kobe ni da' zchaljo' chen? ²⁰ Zzenlo' neto' da' ka' žóngaken ga žebán láže'to'. Na'a, žénelto' nnezlto' bižen' dan' zchaljo' chen.

²¹ Biž bi žaz láže'gak gongak benne' Atenas ka', na' benne' zi'to' ka' nníta'gake' ga na', san žénzegekle', na' zcháljzegake' che to da' kobe.

²² Naž wzé Pablon' gachje lăwe'le li'a Areópagon', na' wnné':

—Benne' Atenas ka', yógo'te da' zle'ela' zej nak bian' zka'n zénle'ele dios ka' chele. ²³ Katen' wdía' lo yež nga ble'ela' da' zan da' zka'n zenle, na' lezka' bejxaka'a to nichw gan nyejw da' znnan ki: “To Dios, Bi Nonbia' Nitó Benne' Le'.” Dios na' zka'n zenle-ne' la'kze bi nónbia'le-ne', Dios na' zchalja' lawle kan nak chie'.

²⁴ 'Dios ni bene' yežlyó nga, na' yógo'te da' zej nnitan' yežlyó nga. Nake' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, na' bi zoe' to lo yodo' da' zej non benách ka'. ²⁵ Bi be žiážjele' da' gak wnězjwgak benne' ka' chie', dan' Lekze' znezjwe' chegak yógo'te benách yela' nban, na' yógo'te da' žiážjegekle'.

²⁶ 'Le' bene' toze benne' byo gan za'gak yógo'te kwe' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, na' bloe'ele' ža žala' nníta'gake', na' gan žala' nníta'gake'. ²⁷ Dios bzoakze' chégake' nich chíljgake' Le', cha' nákteze wžélgekle' Le' la'kze kángakze'. Ki žaken la'kze bi zoe' zi'to' gan zoažo to tožo. ²⁸ Lekze' žone' ga zoažo nbanžo, na' da' gak gonžo, na' da' nakžo. Naken kan wnnagak bale benne' ka' wnníta'gake' lădjwle le'e, benne' ka' bzójkake' da' ka' žol-le, na' wnnágake': “Ljež Dios nakžo.” ²⁹ Na'a, cha' nakžo ljež Dios, bi žala' nnažo nak Dios ka to lo'a da' năken ya oro, o ya plat, o da' năken yej, da' ka' zej non benne' ka' kan nak to da' yo'ozen lo yichj lăzdo'gake'. ³⁰ Dios bzoe' chela'ale da' ka' bėngake' lo yela' bi žejní'il chégake' yiz ka' da' ba wdėgaken, san na'a žėnele' yeyát lăže'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ³¹ Dios ba bloe'ele' to ža kate' wchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Nak dot chawe' kan wchi'a laže'e lėgake' lo na' Jesús, Bennen' bzoakze' Le', na' lawgak yógo'te benách ben choche' gaken

ki dan' besbane' Le' lo yela' got.

³² Katen' bėngekle' da' ni dan' wnná Pablo kan goken, wzóa to benne' bebane' lo yela' got, na' bale' ben dítgekle' Le', na' yebale' wnnágake':

—Wak yenlto' da' zchaljo' chen ža yoble.

³³ Naž bežój Pablon' gachje lăwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'.

³⁴ Bale' bejlė'gake' che Benne' Criston', na' bėnlengake' Pablon' tzen. Zoa Dionisio lădjwgake'. Nake' benne' bėnlene' tzen benne' ka' zdóbake' law ya'a Areópago. Lezka' to no'le lie' Dámaris, na' yebale benne' ka' bejlė'gake' che Benne' Criston'.

18

Da' ben Pablo lo yež Korinto

¹ Wdé gok da' ni, bezá' Pablo lo yež Atenas, na' wyeje' lo yež Korinto. ² Bejxake'e Akila, to benne' byo judío, ga na'. Golj bennen' gan nbab Ponto, na' ba zoakze' lo yež Korinton'. Zga'ale bezé'e gan nbab Italia tzen len zo'le', no'len' lie' Prisila. Ki bene' dan' bchi'le Klaudio, benne' Roma wnná bia', žojgak benne' judío ka' lo yež Roma. Wyėj Pablon' gan zoa Akilan' len Prisilan'. ³ Dan' lėbeze nak žin da' žongak Akilan', na' Pablon', che len bgá'nłene' lėgake', na' tzen bėngake' žin, žóngake' yo'o láže'do' ka'. ⁴ Kate' zej nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdóbake' nich yėngekle' xtiža' Dios, gan bcháljlene' lėgake' diža' chawen'. Gónele' włoe'ele' benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' nníta'gake' ga na', nak dot da' li da' zzenle' lėgake' kan nak che Jesús, Benne' Criston'.

⁵ Silas len xkwide' Timoteo bezá'gake' gan nbab Masedonia, na' blá'gake' gan zchaljkze Pablon' xtiža' Dios lawgak benne' judío ka' Pablon' wnné':

—Jesusen' naked Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka'yide' yeslé' légake'.

⁶ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' ga na', beží'igake' che xtiže'e, na' wnnégake' chie', naž wžib Pablon' laže' da' nakwe', dan' zloe'elen zbej yichje' légake' dan' zží'igake' che xtiža' Dios, na' gože' légake'.

—La' kwínzele nbága'le zia che yela' got chele, kege neda' nbaga'an. Na'a, cha'a gan zej nnita' benách zi'to' ka'.

⁷ Naž Pablon' bežoje' ga na', na' wyeje' liž Justo, to benne' zka'n zene' Dios, na' zoa liže' gawze gan že'yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁸ Crispo naked benne' blo che yo'on'. Bejli'e che Xanžo Jesús, na' bénlengak le' tzen yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže'. Benne' zan, benne' Korinto ka', bejlé'gake' che Benne' Criston', katen' béngkle' xtiža' Dios, na' bezóagake' nis. ⁹ Naž Xanžon' na'kze gože' Pablon' lo da' ble'e dáwe'le', na' wnné'.

—Bi žebo', na' bi wsano' zchaljo' xtiža'a, ¹⁰ dan' zóalenkza' neda' le', na' bi wlapa' na' nitó benne' le' nich bi da' gone' chio', dan' benne' zan lo yež nga zej naked chia'.

¹¹ To yiz yo'o gachje bga'n Pablon' ga na', na' bsedle' légake' xtiža' Dios.

¹² Kate' bžin ža zнна bia' Galión gan nbab Akaya, benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', ben toze xtiža'gake', na' bēxwgake' Pablon', na' bché'gake' le' gan zchi'a laže' Galión na'. ¹³ Belyi'e Galión na'.

—Benne' ni zko'o ye'e benách ka' nich wká'n zéngake' Dios, kan bi nak tlebe len da' nzi' lo na'to' neto'.

¹⁴ Kate' za' wchálj Pablon', Galión na'kze gože' benne' judío ka', na' wnné'.

—Le'e, benne' judío ka', chela' gak to da' bi nak tlebe len da' zнна

benne' Sésar, o to da' zinnj da' bene', soela' wže naga' xtiža'le kan žala' gona', ¹⁵ san dan' nak diža' bizjw che diža'ze, na' che lagak benách ka', na' kan nak da' žsédele le'ezele, le wká'n chawen' lé'ekzele, dan' bi žénela' wchi'a laža'a da' ki.

¹⁶ Naž Galión na' bchache' légake' lo yolawe'. ¹⁷ Naž yógo'te benne' wlázka' bēxwgake' Sóstenes, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' belyine' le' yid la' li'a yolawe', san Galión na' bzoe' chela'ale da' žóngake'.

¹⁸ Bga'n Pablon' lo yežen' ža zan, na' wdé bzele' diža' lježžo ka', na' wyeje' lo yež Senkrea, gan bene' yidze yichje', dan' de to da' bchebe laže'e law Dios gone'. Naž wžene' to lo barkw, nich cheje' gan nbab Siria, na' wyéjlengak Prisila len Akila le'. ¹⁹ Kate' bžingake' lo yež Éfeso, wlá'a lāzgake'. Wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljlene' benne' ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Benne' ka' góta'yoegkle' Pablon' gá'nlene' légake' yelate' scha, san le' bi gónele'. ²¹ Bzele' diža' légake', na' wnné'.

—Žon byenen soa' lena' lni da' za' gaken lo yež Jerusalén, na' te na' da' yoble yelá'a ga ni zoale, cha' Dios nne'.

Naž wžén Pablon' to lo barkw, na' bezé'e lo yež Éfeson'.

Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chonne chi'i

²² Wdé bla' Pablo lo yež Sesarea, na' wyeje' lo yež Jerusalén, gan bejwie' benách ka' che Benne' Criston', na' naž bezé'e ga na', na' wyeje' lo yež Antiokía. ²³ Wdé wzóe' ga na' bale ža, na' bžoje' ga na', na' wyeje' to to yež ka' zej nnitan' gan nbab Galasia, na' gan nbab Frijia. Ben choche' lježžo ka' nníta'gake' ga na', lo da' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Zchalj Apolo che Benne' Cristo lo yež Ēfeso

²⁴ To ža na' bla' Apolo lo yež Ēfeso. Nake' benne' judío, na' golje' lo yež Alejandría lo yežlyó Ejipto. Žákli'e zchalje', na' nsedle' da' nyejw le'e yiche la'y. ²⁵ Lezka' nsedle' kan nak da' žejle'žo che Xanžon'. Dot laže'e bchalje', na' kwáselo bsdle' benách ka' kan nak che Jesusen', la'kze nónbia'ze' da' žezóa benách ka' nis kan ben Zwa. ²⁶ Wzó law Apolon' zchalje' dot laže'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Kate' béngkle Prisila len Akila da' zchalj Apolon', na' bché'gake' le' cheze, na' bzejní'gekle' le' kwáselo kan nak xtiža' Dios. ²⁷ Kate' Apolon' gónele' cheje' gan nbab Akaya, na' lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Ēfeso, ben chóchgake' le'. Bzójgake' to le'e yiche da' chjwe'e lo na'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' gan nbab Akaya na', nich gápegake' Apolon' ba la'ne. Kate' bla' Apolon' lo yežlyón', da' bchalje' gókli'e'lenen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', dan' wzoalen Dios légake'. ²⁸ Ki goken dan' Apolon' bzoa žie' benne' judío ka' lawgak yógo'te benách ka', bkonle' žin da' nyejw le'e yiche la'y, na' blóe'ele' légake' Bennen' lie' Jesús nake' Benne' Criston'.

19

Da' ben Pablo lo yež Ēfeso

¹ Katen' wzóa Apolo lo yež Korinto, wdé Pablo gan zej nnita' yež ka' zej žen' yelate' ža'le, na' ble'e lo yež Ēfeso. Lo yežen' bejxake'e bałe benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žBedjsóalen Dios Be' La'y le'e katen' bejle'le che Benne' Criston'?

Belyi'e le':

—Bi na' yenlto' cha' zoa Dios Be' La'y.

³ Naž Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žNakx gok da' bezoale nis?

Na' wnnágake':

—Kan bezóa Zwa benách ka' nis.

⁴ Pablon' wnné':

—Zwan' bezóe' benách ka' nis, benne' ka' beyát láže'gake', na' Zwa na'kzen' gože' légake' žala' chejllé'gake' che Bennen' za' ze'e ka le', Bennen' lie' Jesús, na' nake' Le' Benne' Criston'.

⁵ Kate' benne' ka' béngkle' da' ni dan' znna Pablon', bezóagake' nis dan' ba žejlé'gake' che Xanžo Jesús.

⁶ Kate' Pablon' bxoá ne'e légake', na' wnnable' Dios lo wlázgake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', na' bcháljgake' diža' yoble, na' bcháljgake' lo wláz Dios. ⁷ Gokgak benne' ki chežinnoe'.

⁸ Wzóa Pablon' ga na' ka chonne byo', na' žó'oteze' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yela' wechóg laže' bchalje' láwgake'. Bcháljlene' légake', na' gónele' wlo'e'ele' légake' nak da' li da' znne' kan znna bia' Dios. ⁹ Bałe' ben chóchgake' yichj lázdo'gake', na' bi bejllé'gake' che Benne' Criston', na' wnnégake' che xtiža' Xanžon' gan zej nnita' benne' zan ka'. Naž Pablon' bekwase' len benne' judío ka', na' bebeje' benne' ka' na'le, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Tža tža bcháljlene' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' gan zdobgake' lo yo'o gan žsedle Tiranno benách ka'. ¹⁰ Ki bénteze Pablon' ka chopiz, na' ka' goken, yógo'te benách ka' nníta'gake' lo yež ka' gan nbab Asia, benne' judío ka', na' benách zi'to' ka', béngkle' kan nak che Xanžo Jesusen'. ¹¹ Dios bene' da' zan yela' wak zen lo na' Pablon'. ¹² Ka' goken, bałe benne' ka' bexwgake' láže'do' ka' da' bchej Pablon' yichje', na' laže' chelá'a ka' da' bde'e li'e, na' yjwá'gake' légagan gan zej nnita' benne' yižwé' ka'. Beyákgake' kan

zej nak yižwé' ka' che chégake', na' bežojgak be' xiwe' ka' zej yo'o benne' ka'.

¹³ Naž bále benne' judío, benne' wdá žag ka', benne' zbégake' be' xiwe' ka', gónegekle' wkóngekle' žin la Xanžo Jesusen' nich yebégake' be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' wnnágake'.

—Ni'a che la Jesús, Bennen' zchalj Pablon' kan nak chie', že'to' le'e yežojle.

¹⁴ Ki bengak gaže benne' byo zi'n Eseba, to benne' judío, benne' blo ladjwgak bχoz wnná bia' ka'.

¹⁵ Beží'i be' xiwen', na' wnnán:

—Nónbi'a Jesusen', na' nnezla' no benne' nake' Pablon', san le'e, čnoz benne' le'e?

¹⁶ Naž bxite' bennen' yoe'e be' xiwe', na' bsaka' zi'e légake'. Blej bchochje' yógo'tegake', dan' wzáke'že' ka' légake'. Ka' goken bzonnjak benne' gaže ka' lo yo'on', zej nak gale yídzegake', na' wé'zegake'. ¹⁷ Kan gok da' ni wzé diža' chen, na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso, benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', béngeklen', na' yógo'tegake' bžébegake' Dios. Che len bka'n zéngake' la Xanžo Jesusen'.

¹⁸ Lezka' bžingak benne' zan, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' beχóalapagake' dola' da' zej nbage'e, na' bloé'egekle' da' kegle ka' da' ba bégake'. ¹⁹ Lezka' bengak benne' zan, benne' ka' zga'ale bégake' yela' wzá'. Bžíngake' zej noe'e yiche wzá' chégake' ka', na' bzéygake' da' ka' lawgak yógo'te benách ka'. Blábgake' kan záka'gak yiche ka', na' goken chi yon mil mežw plat. ²⁰ Ka' goken, wzéle'e diža', na' xtiža' Xanžon' benen ga beyakgak benách zan chie' Le'. Dot láže'gake' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

²¹ Wdé gok da' ki, Pablon' ben byene' cheje' lo yež Jerusalén, san gónele' tie' zga'ale yež ka' gan nbab

Masedonia, na' gan nbab Akaya. Wnné':

—Te cha'a lo yež Jerusalén, žon byenen cha'a lo yež Roma.

²² Naž bsele'e chope xkwide' byo ka' gan nbab Masedonia, bi' ka' žónlengakbe' le' tzen, na' légakbe' Timoteo, na' Erasto, san lekze' bga'ne' bále ža gan nbab Asia na'.

Benne' Éfeso ka' žóngake' žo'osbé lo yežen'

²³ Kate' ža ka' bengak benne' Éfeso ka' žo'osbé, na' beží'igake' che xtiža' Xanžon'. ²⁴ Demetrio, to benne' wen da' zej naken ya plat, bene' ga bégake' žo'osbé na'. Demetrimon' žonkze' liž lo'a ka' da' zej naken ya plat, da' ka' zej naken che dios no'le chégake' lie' Diana. Benne' ka' žóngake' žin ni zzi'gake' mežw zan. ²⁵ Demetrimon' btobe' yezika' benne' ka' žóngake' la' žin nize, na' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', nnézkzelele kan nak žin da' žonžo, žonnen mežw chežo. ²⁶ Zlé'elele, na' ženlele kan žon Pablon'. Kégeze lo yež Éfeso nga, san dot gan nbab Asia, ba bene' ga beyakgak benne' zan che Benne' Criston', na' ba bche'e kan žóngake', dan' ži'e légake' da' ka' žongak benách ka' bi zej naken dios. ²⁷ Kégeze ga'n ka'ze žin ni da' žonžo, san lezka' ga'n ka'ze yodo' che dios no'le zen lie' Diana. Ki gaken, ga'n ka'ze yela' zen che dios no'le ni, diosen' zka'n zengak benách dot gan nbab Asia, na' lezka' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

²⁸ Kate' bégekle benne' ka' da' ni, belžé'e, na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

²⁹ Ka' goken, bengak benách ka' žo'osbé dot lo yežen', na' tzen jake' tariaze la' li'a yolawe'. Bžóbgake' Gayo len Aristarko ga na', benne' ka' zej nbabe' Masedonia, na' žónlengake' Pablon' tzen. ³⁰ Gónele

Pablon' choe'e gan zej nnita' benne' zan ka', san benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bi bé'gake' le' latje. ³¹ Lezka' bengak bale benne' yolawe' ka' che gan nbab Asia, benne' ka' zlé'egekle' Pablon' chawe'. Bséla'gake' benne' ka' góta'yoegekle' le' bi choe'e la' li'a yolawen'. ³² Gan žóngake' žo'osbé, na' zbéžeya'agake', to da' znnágake' bale', na' yetó da' znnágake' yebale'. Ka' goken dan' zej nchiže benne' zan ka' žóngake' žo'osbé, na' yeláte'ze ka' ndachgak benne' ka' bi nnézgekle' biz chen' zej ndobe' ga na'. ³³ Naž benne' judío ka' bebégake' Kantr, to benne' judío, ladjw benne' zan ka', na' bzégake' le' lágwage'. Bloe'el Kantren' len ne'e, nich kwé'gake' žize, dan' gónele' nne' da' gáklenen benne' judío ka' lágwak yógo'te benne' ka'. ³⁴ Katen' gókbe'egekle' nake' benne' judío, na' tžen wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake' ka' chope hora, na' wnnágake':

—jGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

³⁵ Naž benne' wzój che yolawe' bene' ga wže'gak benne' zan ka' žize, na' wnné':

—Benne' Éfeso ka', nnézgekle yógo'te benách zoa yodo' che Diana nga, dios no'le zen, na' žo'o ni, benne' Éfeso ka', žape chi'ižo yodon', na' lezka' jej na' da' naken lo'a Diana na', dan' bžojen ya'abá, na' bexjwn ga zoažo ni. ³⁶ Bi gak nitó benne' wži'e che da' ni. Che len žon byenen soale žize, na' bi be ka' gónzele. ³⁷ Bche'le benne' ki nga, na' bi želbane' da' že' yodo', na' bi wnné' zi'gake' che dios no'le chele. ³⁸ Che len, cha' zoa diža' bizjw chegak Demetrion', na' chegak benne' wen da' zej naken ya' plat, benne' ka' nníta'lengake' le', len nóte'teze benne', de latje gan wzé nagto' chégake', na' de gan zoa benne' wchi'a laže'e légake', ga na'

gak yesbága'gake' ljéžgake' zia toe' yetóe'. ³⁹ Na'a, cha' de yetó da' nnable, wak wká'n cháwe'žon kate' dobgak benne' yolawe' ka', kan zna yolawe' che yež Roma. ⁴⁰ Wak no benne' yesbage'e žo'o zia ni'a che žo'osbé da' goken na'a, na' nne' zži'ižo che yolawen'. Bi be zoa da' gak nnažo biz chen' gok žo'osbé na'.

⁴¹ Kate' beyóž bchalje' da' ni, be-sele'e benne' zan ka' lížgake', benne' ka' zej ndobe' ga na'.

20

Pablo zeje' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Gresia

¹ Kate' wžé' ži žo'osbé na' dan' goken lo yež Éfeso, naž Pablo bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kwáselo bzejni'ile' légake'. Wdé na' bzele' diža' légake', na' la' bkwestie' len légake'. Bžoje' ga na', na' wyeje' gan nbab Masedonia. ² Wdie' lo yež ka' zej nbaben ga na', na' bzejni'ile' benne' lježžo ka' nníta'gake' to to yež ka', na' wdé na' wyeje' gan nbab Gresia. ³ Wzóa Pablon' ga na' ka' chonne byo'. Kate' za' kwene' to lo barkw nich cheje' gan nbab Siria, na' gókbe'ele' žénegekle benne' judío ka' góxwgake' le'. Che len wyoé'e nez, na' beyeje' gan nbab Masedonia, na' bžine' lo yež Filipos. ⁴ Sópater, zi'n Pirro, benne' Berea, len Aristarko, na' Segundo, benne' Tesalónika ka', na' Gayo, benne' Derbe, na' lezka' xkwide' Timoteo, na' Tíkiko, na' Trófimo, benne' Asia ka', bénlengake' le' tzen. ⁵ Naž benne' ki jake' zgá'alegake' ka' Pablon', na' bžingake' lo yež Troas, gan belbeze' le'. ⁶ Lo yež Filipos na', neda', Lukas, bejchaga' Pablon'. Kate' ba wdé lnin' kate' žawgak benne' judío ka' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, na' wžento' to lo barkw, na' beza'to' lo yež Filipos na'. Wdé gayo' ža bžagto' benne' ka' jake' zgá'alegake' ka' Pablon',

na' zbégake' le' lo yež Troas, gan bga'nto' gaže ža.

Da' ben Pablo lo yež Troas

⁷ Ža nežw bdogbak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' nich ye'j gágwage' da' žsa' láže'žo kan got Jesús, Benne' Criston'. Na' bsedle Pablo légake', na' dan' žala' yezé'e ga na' kate' za' ža'ní' ža na', che len scha bchalje', ga bžinte wdé gachje yeje. ⁸ Gan zej ndobe' naken lo yo'o ža'le, na' zej nnita' da' zan da' zgó'ogaken baní' ga na'. ⁹ Wzóa xkwide' Eutiko ga na', na' že'be' gan žo'o baní' che yo'on', na' znnale'en tasbe' dan' ztonn Pablon' da' zchalje'. Gan že' ztas xkwiden' naken da' chonne kwia lo yo'on', na' ztászebe' wbíxtebe', na' bžintebe' lo yo že'le. Náttebe' bechísgake'-be'. ¹⁰ Betj Pablon' zan yo'on', na' bejxóe' lebe', na' beyele'e-be'. Naž gože' benne' ka' nnita'gake' ga na', na' wnné':

—Bi žébele. Nbanbe'.

¹¹ Kate' ba bebén Pablon' ža'le, bexwe' yet xtil, na' bdawen'. Naž Pablon' bcháljlene' légake' ga bžinte chbal-le. Wdé na' bežoje' ga na'. ¹² Xkwide' byon', bin' wbixbe', nbanbe' beché'gake'-be', na' beyák zénle'egake'.

Kan gok bžinto' lo yež Mileto

¹³ Bejchento' lo barkw, na' wdeto' ga bžinto' lo yež Asón nich chejchagto' Pablo ga na', kan ba ben xtiža'to', dan' gónele Pablon' cheje' ga na' sa'ze ni'e. ¹⁴ Kate' ba bžagto'-ne' lo yež Asón na', wžene' lo barkwn' gan yo'oto', na' wyejto' gan že' yež Mitilene. ¹⁵ Bezá' barkwn' ga na', na' ža chope ža bžinto' to li gan zoa to yežlyó lo nison' da' nzin' Chio, na' yetó ža wdeto' to li gan de yetó yežlyó da' nzin' Samos, na' bžinto' lo yež Trojilio gan bga'nto' to chi'i. Yetó ža bžinto' lo yež Mileto. ¹⁶ Ki bento' dan' Pablon' ba ben choche' teze' yež Éfeso, nich bi že'le' gan nbab

Asia, dan' žak láže'li'e soe' lo yež Jerusalén kate' žin ža Pentecostés cha' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo lawgak benne' Éfeso ka' lo yež Mileto

¹⁷ Kate' ne zoa Pablo lo yež Mileto, bsele'e to benne' bejliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnita'gake' lo yež Éfeso. ¹⁸ Kate' bžingake' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e ba nnézkzelele kan bén-teza' gan zoale kate' wzó law bla'a gan nbab Asia. ¹⁹ Tža tža bena' xchin Xanžon' lo yela' gaxjw láže'. Ki bena' ga bžinte wžeža' ni'a chele, na' da' zan da' goken chia' da' ka' wzí' biá'gaken neda' ni'a che da' zia da' bengak benne' judío ka' chia', benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Bcháljteza' gan zoale yógo'te da' žóngaken ga žak chawe' chele, na' kwáselo bsedla' le'e gan zdóbele che Benne' Criston', na' gan nak lo ližle ka'. ²¹ Bzoa lia' lawgak benne' judío ka', na' lawgak benne' zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákake' che Dios, na' nich chejlé'gake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²² Na'a, Dios Be' La'y ba bene' chia' cha'a lo yež Jerusalén, na' bi nnezla' biž gaken chia' ga na'. ²³ Yógo'te yež gan zda', Dios Be' La'y zloe'ele' neda', na' ži'e neda' kan gongak benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', znn'e' wséjwgake' neda' liž ya, na' gon zí'gake' neda'. ²⁴ Bi be žekla' neda' ni'a che da' gaken, la'kze gata' o bi gata', san žénezela' yeyóž gona' da' ne žona', nich gona' žin da' bde Xanžo Jesús lo na'a, da' naken wchalja' diža' chawen' kan nak da' žonnze Dios chežo. Ki gona' len yela' žebél.

²⁵ 'Ba bchalja' lawle le'e kan znn'a bia' Dios. Na'a, nnezla' biž lé'elele neda'. ²⁶ Che len, žapa' le'e da' naken dot da' li na'a ža. Bi

be nbaga'a neda' che nitole le'e.
²⁷ Bi be zoa da' bi bsedla' le'e, san bzenla' le'e yógo'te da' wnnakze Dios. ²⁸ Che len, le gape chi'ikwinle, na' le gape chi'i yógo'te benách ka' che Benne' Criston', dan' Dios Be' La'y bnnite' le'e nich gáklenle, na' gape chi'ile benách ka' che Xanžo, Bennen' gote' lo wláz légake', na' blalje' xchene' da' beyá'wle' légake'. ²⁹ Ba nnezla', te yezá'a gan zoale, chazgak benne' ka' gan zoale, benne' yénegekle' wchíxgake' benách ka' che Benne' Criston'. Góngake' kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' zbia yí'gakba' zila' ka'. ³⁰ Žojgak benne' ka' nníta'gake' ládjwle, na' wcháljgake' da' wen láže' nich kwéjgake' chégakze' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' žónlengake' le'e tzen. ³¹ Che len, le gak ban láže', na' le yesá' láže' kan bena' neda' chonniz, dan' dot ža dot yele kwáselo bzejni'ila' le'e to tole na' zejte wžeža' ni'a chele.

³² 'Na'a, zí'na'do' ka', zgo'a le'e lo na' Dios. Znnabla' Le' gon chawe'e le'e, na' gone' kan znna xtiže'e. Dios gon choche' le'e, na' gone' ga gak gónlenle tzen benne' ka' ba wleje' cheze'. ³³ Batkle wdán laža'a da' naken chegak lježa' ka'. Bi wdán laža'a mežw, o laže' chégake'. ³⁴ Nnézkzelele, len na' kwinkza' bena' žin nich gak ga'wa' da' byažjen chia', na' da' byažjen chegak benne' ka' bénlengake' neda' tzen žin. ³⁵ Len yógo'te da' bena', bløe'ela' le'e kan žala' gonžo žin nich gak gáklenžo benne' ka' žylyážjele'. Žala' chejsá' láže'žo dan' wnná Xanžo Jesús na'kze, katen' wnné': "Gakže chawe' che bennen' bi da' znejzwe' ka' da' gaken che bennen' bi da' zzi'e."

³⁶ Kate' beyož bchalj Pablon' da' ni, naž bzóa zibe', na' bénlene' tzen yógo'tegake', bcháljlengake' Dios. ³⁷ Naž yógo'tegake' belbeže', na'

byéla'gake' yen Pablon', na' bchag láwgake' le'. ³⁸ Ki bégake' dan' gok nyache' láže'gake' ni'a che dan' wnná Pablon', katen' wnné': "Biž lé'elele neda'." Jáklene' le' tzen, na' bžingake' ga bebene' le' lo barkw.

21

Pablo zeje' lo yež Jerusalén

¹ Wdé beza'to' gan wnníta'gak benne' Éfeso ka', barkw da' yo'oto' la' wyo'oten nez, na' to liža wdeto' gan zoa yežlyodon' nzin' Kos. Ža chope ža, bžinto' yetó latje da' nzin' Rodas. Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Pátara. ² Lo yežen' bejxáka'to' to barkw yoble da' zejen gan nbab Fenisia. Wžento' lo barkwn', na' la' wyo'oten nez. ³ Wdeto' gan zla' yežlyó Chipre, da' wzóan chelá'a yegle, na' bžinto' gan nbab Siria. Wyáz barkwn' latjen' gan že' yež Tiro, dan' žala' chejká'ngake' ywa' da' nwa' barkwn' ga na'. ⁴ Lo yež Tiro na' bejxáka'to' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bgá'nłento' légake' gaže ža. Dan' ba bløe'el Dios Be' La'y légake' da' žala' gak che Pablon', belyi'e le' bi cheje' lo yež Jerusalén. ⁵ Wdé na' katen' za' yežojto' ga na', yógo'tegake' wzá'lengake' neto' tzen len no'le ka' chégake', na' xkwide' ka' chégake', na' bžinto' na'le žoa'a yežen'. Naž bzóa zibto' žoa'a nisdó', na' bcháljlento' Dios. ⁶ Beyož wdéla'to' lježto' toto' yetoto', na' bebento' lo barkwn', na' légake' beyéjgake' ližgake'.

⁷ Naž la' wza'te barkwn' lo yež Tiron', na' ga ze lawte bžinen lo yež Tolemaida. Lo yežen' bežojto' lo barkwn'. Wdaptó "Padiox" benne' lježžo ka' nníta'gake' ga na', na' bgá'nłento' légake' to ža. ⁸ Kate' za' ža'ní' yetó ža, bežój Pablon' ga na', na' neto' bénłento'-ne' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea, gan wyo'oto' liž Lip, na' bgá'nłento' le'. Lipen' zchalje' diža' chawen', na' bénłene'

tzen gaže benne' ka' wžégake' ža ni'te nich gáklengake' benách ka' che Benne' Criston'.⁹ Zej nnita' tape xkwide' no'le che Lipen', na' zchálgakbe' lo wláz Dios.¹⁰ Wdé wzoato' ga na' chope chonne ža, naž bla' Agabo, benne' bžoje' gan nbab Judea, na' zchalje' lo wláz Dios.¹¹ Benne' ni bedjwíe' neto', na' beḡwe' yid nžejen le'e Pablon'. Bcheje' ni'a na' kwine', na' wnné':

—Ki zṇna Dios Be' La'y: “Ki gongak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Wchéjgake' bennen' nak yid ni chie', na' wdégake' le' lo na'gak benne' zi'to' ka'.”

¹² Kate' benlto' da' ni, neto' len benne' ka' nníta'gake' ga na' góta'yoelto' Pablon' nich bi cheje' lo yež Jerusalén.¹³ Beží'i Pablon', na' wnné':

—¿Biz' da' ni žonle, zbézele, na' žonle ga žak nyache' laža'a? Neda' ba zoakza', kégeze wchéjgake' neda', san lezka' gata' lo yež Jerusalén ni'a che Xanžo Jesús.

¹⁴ Dan' bi gok wcha'to'-ne', biž bi gožto'-ne', na' wnnato':

—Gak kan nna Xanžon'.

¹⁵ Kate' ba wdegak ža ka', bkwezto' dan' nwa'to', na' wyejto' lo yež Jerusalén.¹⁶ Baḡe benne' ka' che yež Sesarea na', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', wzá'lengake' neto', na' Mnasón, to benne' Chipre, bénlene' légake' tzen. Žejli'e che Benne' Criston' ža ni'te, na' žala' chejga'nto' liž benne' ni.

Pablo zejwíe' Jakob

¹⁷ Katen' bžinto' lo yež Jerusalén, benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', len yela' žebél chégake' wdápegake' neto' ba la'ne.

¹⁸ Ža chope ža, Pablo wyó'olene' neto' lo yo'o, gan bejwíato' Jakob, na' zej ndobe yógo'te benne' gole ka' ga na', benne' ka' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo

yež Jerusalén.¹⁹ Kate' Pablon' ba wdape' légake' “Padiox” bzenle' légake' yógo'te da' ben Dios lo ne'e le' gan zej nnita' benách zi'to' ka'.²⁰ Kate' bēngikle' da' ni, bka'n zéngake' Dios. Naž belyi'e Pablon', na' wnnágake':

—Zlé'ekzelo', lježto', benne' zante gaywá', benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yógo'tegake' žápele'egake' ba la'ne da' bchi'le Moisés.²¹ Ba bēngikle' da' ka' znnagak benách ka' kan naken chio', znnágake' zzejni'ilo' yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' ladjw benách zi'to' ka', nich wká'ngake' da' bchi'le Moisés benách Israel ka', na' ži'o légake' bi chóggake' lo beḡa' chegak xkwide' byo chégake' ka', na' bi gápegake' ba la'ne da' ka' žónteze žonžo žo'o, benne' judío ka'.²² ¿Nakḡ gonžo na'a? Dob-

gak benne' zan kate' yéngikle' ba beló'o nga.²³ Na'a, ben da' ni da' ye'to' le'. Nníta'lengak tape benne' byo ka' neto' nga, benne' ka' ba bchebe láže'gake' law Dios to da' góngake'.²⁴ Bche' benne' ki len le', na' benlen légake' tzen nich gon chawe' kwinle kan nak che yodo', na' wdizjw le' da' žala' chíjzwgake' nich góngake' yidze yíchjgake', nich nnézgikle yógo'te benne' judío ka' bi nakkze dan' znnégake' chio', san lezka' le' žono' da' naken chawe', na' žapo' ba la'ne da' bchi'le Moisés.

²⁵ Kan nak chegak benách zi'to' ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', ba bento' chawe' diža', na' ba bzojto' kan žala' góngake'. Bi žon byenen gape chí'igake' da' ki da' žónteze žongak benne' judío ka', san toze:

Bi ye'j gáwgake' da' wlo'ogak benách ka' lawgak lo'a ka'.

Bi gáwgake' žen.

Bi gáwgake' beḡa' chegak bia yix'e ka' len xchéngakba'.

Bi góngake' da' sban.

Žóxwgake' Pablo la' li'a yodo'

²⁶ Naž Pablo bchi'e tape benne' ka' len le', na' ža chope ža ben chawe' kwine' tzen len légake' kan nak che yodo'. Naž wyaze' la' li'a yodo', nich gak bia' biz ža yeyož góngake' da' gon chawe' kwíngake', ža na' žala' chjwá'gake' da' kó'ogake' law Dios to toe'. ²⁷ Kate' za' yeyožgak gaže ža ka', bale benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, blé'egekle' Pablon' la' li'a yodo'. Bégake' ga bengak benne' zan žo'osbé, na' bəxwgake' Pablon'. ²⁸ Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le gaklen neto', le'e, benne' Israel ka'. Benne' ni žsadle' yógo'te benách yógo'te latje nich wká'ngake' ka'ze yež chežo, na' da' bchi'le Moisés, na' yodo' chežo nga. Na'a, ba wloé'e benne' zi'to' ka' lo yodo' nga. Ki žone', žka'n ditjle' latje la'y nga.

²⁹ Ki wnnágake' dan' zga'ale blé'egekle' Pablon' lo yež tzen len Trófimo, benne' Éfeso, na' žékgekle' bchi'e bennen' lo yodon'.

³⁰ Ka' goken, bdogbak yógo'te benne' ka' che yežen', na' bžíngake' ga na'. Naž wzéngake' Pablon', na' wzóbgake' le', na' bebéjgake' le' na'le la' li'a yodon', na' la' bséjwtegage' gan žó'ogake' la' li'a yodon'. ³¹ Kate' za' gótgake' Pablon', bžin diža' law benne' blo, benne' žeje' lo wdile. Benle' žongak yógo'te benách nníta'gake' lo yež Jerusalén žo'osbé. ³² Naž benne' blon' la' btobtie' benne' ka' žjake' lo wdile, tzen len benne' ka' zché'gake' légake', na' tariaze wyéjlene' légake' gan žongak benne' ka' žo'osbé. Katen' blé'egekle' benne' blon' len benne' ka' žjake' lo wdile, naž bsángake' zwaw zžá'agake' Pablon'. ³³ Wbiga' benne' blon' ga na', na' bəxwe' Pablon'. Gože' benne' ka' žjake' lo wdile wchéjgake' le' len chope do ya. Wdé na' wnnable' benne' zan ka', na' wnné':

—žNožkze benne' ni, na' biz bene'?

³⁴ Benne' zan ka' belbéžeyi'e, na' che chégake' kan wnnágake'. Ka' goken, benne' blon' bi be gok chejni'ile', dan' žongak benne' ka' žo'osbé. Che len gože' benne' ka' žjake' lo wdile ché'gake' Pablon' lo yo'o zen gan zdóbgake'. ³⁵ Katen' bžíngake' gan nak nepe' che yo'o zen na', yjwa'gak benne' ka' žjake' lo wdile Pablon', dan' žiadi'igak benne' zan ka' légake'. ³⁶ Za'gak benne' ka' xkóže'lgake'. Želbéžeyi'e, na' znnágake':

—jLe gote'!

Da' bchalj Pablo lawgak benne' zan ka'

³⁷ Kate' wzó lawgake' kó'ogake' Pablo lo yo'o zen na', le' gože' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, na' wnné':

—žGonno' neda' latje yapa' le' to diža'?

Benne' blon' gože' Pablon':

—žŽako' diža' griego? ³⁸ žKege le' benne' Ejipto na' ža nize btobe' benne' wen da' zinnj ka', na' bchi'e ka tape mil benne' wetw benne' ka' lo latje dach?

³⁹ Naž Pablon' gože' le', na' wnné':

—Da' li naka' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso, to yež blo gan nbab Silisia. Žáta'yoela' le' gonno' neda' latje wchalja' lawgak benách ki.

⁴⁰ Benne' blon' bi'e le' latje, na' Pablon' wzíe' gan nak nepe', na' bchis ne'e nich kwe'gak benách zan ka' žize. Kate' ba wnníta'gake' žize, naž Pablon' bchaljlene' légake' len diža' hebreo.

22

¹ Ki wnná Pablon':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e kan nak da' žona'.

² Kate' bėngekle' zchalje' diža' hebreo, wnníta'gakže' žize. Pablon' gože' légake', na' wnné':

3 —Nakkza' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso gan nbab Silisia, san bgola' lo yež nga, na' bsedle Gamaliel neda' dot kan nak da' bsédgekle ẋa ẋto'žō ka'. Be' lāže'teza' bka'n zena' Dios kan žonle le'e na'a. 4 Zga'ale wžia laža'a benne' ka' nzi' lo ná'gake' ẋtiža' Benne' Criston', na' bchi'a légake' gan gátgake'. Wzégaka'-ne', na' bséjwgaka'-ne' liž ya, benne' byo ka' len no'le ka'. 5 Lezka' wak wzóa ligak bẋoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' da' bégake'. Bzójgake' to yiche wnná bia' da' chjwa'a gan zej nnita' lježžō judío ka' lo yež Damasko. Wyá'a ga na' nich chejxena' benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' žejlégake' che Benne' Criston', nich yedjchi'a légake' zej nžeje' lo yež Jerusalén nga, nich gonto' légake' zia.

Zloe'el Pablo kan beyake' che Benne' Cristo

6 Naž wnná Pablo:

—Katen' zeyá'a lo nez, na' za' žina' lo yež Damaskon', katen' goken wawbiž, ka' gaze wyép yes baní' da' zan' ya'abá, na' bsa'nín' gan zeyá'a. 7 La' bgo'ntia' lo yo, na' benla' chi'i to Benne' gože' neda': "Saulo, Saulo, žbiz chen' zbia lažo'o neda'?" 8 Naž wnnabla' Le', na' wnnia': "žNož Le', Ẋan?" Le' gože' neda': "Neda' Jesús, benne' Nasaret. Nedkza' zbia lažo'o." 9 Benne' ka' wnníta'lengake' neda' blé'egikle' banín', na' bžébegake', san bi bégikle' chi'i Bennen' bcháljlene' neda'. 10 Naž goža'-ne': "žBiz žala' gona', Ẋan?" Ẋanžon' gože' neda': "Beyás, na' wyép lo yež Damasko gan zoa to benne' yi'e le' yógo'te da' žala' gono'." 11 Dan' biž bi blé'ela' dan' bdi'i yes baní' na' yej lawa', che len benne' ka' zéjlengake' neda' tzen béẋwgake' na'a, na' bché'gake' neda' gan bžintia' lo yež Damaskon'.

12 'Lo yežen' zoa Ananías, to benne' žone' dot kan zñna da'

bchi'le Dios, na' benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damaskon' žápegake' le' ba la'ne. 13 Ananíasen' ble'e gan wzóa, na' gože' neda': "Saulo, bicha'a, yeyaljw yej lawo'." La' na'ze beyaljw yej lawa', na' ble'ela' le'. 14 Le' gože' neda': "Dios chegak ẋa ẋto'žō ka', wžekze' le' ža ni'te nich nnezlo' da' žénekzele' Le', na' nich le'elo' Benne' Chawe', Bennen' nake' Zi'nkze', na' nich yenlo' da' ye'kze' le'. 15 Ki naken dan' žala' wzóa lio' chie' Le' lawgak yógo'te benách ka', na' wzenlo' légake' da' ba ble'elo', na' da' ba benlo'. 16 Na'a, žbiz chen' želo'? Wzó ža, na' bezóa nis. Wnnable Ẋanžon' yeyone' le' chawe', na' yeké'e dola' da' nbago'o."

Jesús bsele'e Pablo nich wzóa lie' chie' Le'

17 Lezka' wnná Pablo:

—Wdé na', katen' belá'a lo yež Jerusalén nga, na' kate' ne zcháljlana' Dios lo zchil yodo', na' ble'e dáwe'la'. 18 Ble'ela' Ẋanžon', na' gože' neda': "Taríaze wyép. Bežojte lo yež Jerusalén nga, dan' benne' ki bi gápegake' ba la'ne da' wchaljo' chia'." 19 Neda' goža'-ne': "Ẋan, nnézgekle' kan bena' neda'. Wyoá'a gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngikle' ẋtiža' Dios. Wdina' benne' ka' žejlégake' chio' Le', na' bséjwgaka'-ne' liž ya. 20 Katen' bétgake' Esteban, bennen' bzoa lie' chio', lezka' neda' wzóa ga na', na' bénjlana' tzen benne' ka' bétgake' le', na' ben chi'a laže' da' bẋoa yengak benne' ka' bžé'egake' le' yej." 21 Naž Ẋanžon' gože' neda': "Wyép, dan' žselá'a le' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zcháljlene' benne' blo, benne' žeje' lo wdile

22 Nize ze law bze naggak benne' judío ka' che Pablo, na' naž wžéžeya'agake'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake'.

—Le got bennen'. Bi žala' soe' nbane'.

²³ Naž, dan' belbéžeyi'e, na' lo yela' zža'a chégake', bchéžgake' laže' da' zej nakwe', na' belgo'ne' goxo',
²⁴ che len benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, gože' benne' ka' žjake' lo wdile wché'gake' Pablon' lo yo'o zen na'. Lezka' gože' légake' chingake' Pablon' nich nne' da' nakkzen, nich nnezle' biz chen' želbéžeya'a ki benne' judío ka' che Pablon'.
²⁵ Kate' ne zchéjgake' ni'a na' Pablon' len yid ka' nich chingake' le', Pablon' gože' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', na' wnné':

—¿De latje chinle neda'? Neda' nbaba' Roma, na' bi bchi'a laže' nitó benne' neda' cha' nbaga'a zia.

²⁶ Kate' benle bennen' da' ni, wyeje', na' bejzenle' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile. Gože' le':

—¿Bizkze žonžo? Benne' ni nbabe' Roma.

²⁷ Naž benne' blon' ble'e gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Wnná cha' nbabkzo' Roma.

Pablon' gože' le':

—O', nbabkza'.

²⁸ Beží'i benne' blon', na' wnné':

—Neda' wdíjwkza' mežw zan nich baba' Roma.

Naž Pablon' gože' le':

—Neda' wbaba' Roma katen' golja' dan' zej nbab xa xna'a Roma.

²⁹ Kate' béngkele benne' ka' da' ni, benne' ka' za' chingake' Pablon', naž bebíga'gake' gan zoe'. Lezka' bžebe benne' blon' katen' wnnnezle' nbab Pablon' Roma, dan' ba wnné' wchéjgake' le'.

Zla' Pablo lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'

³⁰ Ža chope ža, gónele benne' blon' nnezle' kwáselo bizen' da' žesbága'gak benne' judío ka' Pablo zia. Wnné' beseže' do yan' da' nžejen Pablon', na' wnné' dobgak bžox wnná bia', bžox judío ka' len yógo'te benne' yodo', benne' wchi'a

laže' ka'. Naž bebeje' Pablon' gan bséjwgake' le', na' bzie' le' lówgake'.

23

¹ Naž Pablon' bwie' lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Na' zejte na'a žonkza' da' chawe'. Ki naken, bi zoa da' žesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios.

² Naž Ananías, bžox blo, gože' benne' ka' nníta'gake' dot kwit Pablon' kápa'gake' zoe'e. ³ Pablon' gože' le':

—Lezka' Dios yebi'e chio' le', benne' zlóe'ezele chawe' kwino'. ¿Že'kzo' zchi'a lažo'o neda' kan bchi'le Moisés, san zdetle žono' kan bchi'kzle Moisesen', znoo' kápa'gake' neda'?

⁴ Benne' ka' nníta'gake' ga na' be-lyi'e Pablon':

—¿Žlijž zi'o bžox blo che Dios?

⁵ Pablon' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Nyejw le'e yiche da' znnan: “Bi wlijž zi'o benne' znná bi'e benách wláž chio' ka'” san neda' bi gókbe'ela' nake' bžox blo.

⁶ Naž gókbe'ele Pablon' ba'e' zej nake' benne' yodo' saduseo ka', na' yezíka'gake' benne' yodo' fariseo ka'. Wnnié' zižje lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Naka' benne' fariseo, na' naka' zi'n to benne' fariseo. Na'a zchi'a láže'le neda' dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'.

⁷ Kate' wnná Pablon' da' ni, bžox chóplegak benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka', na' beldíl diže'e la' légakze'. ⁸ Ki béngake' dan' znnagak benne' saduseo ka' bi yebangak benne' gat ka', na' bi zej nnita' wbás che ya'abá ka', na' bi zej nnita' be' nákgakkze benách ka', san benne' yodo' fariseo ka' žejlé'gake' zej nnita' yógo'te da' ki. ⁹ Che len wžéžeya'agake'. Naž

wzó ža'gak benne' wsedle, benne' yodo' fariseo ka'. Beldíl diže'e, na' wnnágake':

—Žeklto' neto' bi be da' zia nbaga' benne' ni, dan' cha' bchaljlen to be' nakkze no benne' le', o cha' bchaljlen to wbás che ya'abá le', bi žala' wži'ižo che Dios.

¹⁰ Kate' ba beldíl díža'le'e benne' judío ka', na' bžebe benne' blon', benne' žeje' lo wdile, dan' žekle' wzózj tile' Pablon'. Naž wnné' ch-jak benne' ka' žjake' lo wdile, nich chejbégake' Pablon' ladjw benne' judío ka', na' yeché'gake' le' lo yo'o zen gan zdobgak benne' ka' žjake' lo wdile.

¹¹ Kate' ba nak žel ža na'ze, bloe'e law Xanžon' gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, Pablo. Kan ba bchaljo' chia' neda' lo yež Jerusalén nga, lezka' žon byenen wchaljo' chia' lo yež Roma.

Žóngake' toze díža' gótgake' Pablo

¹² Kate' za' ža'ní' yetó ža, bałe benne' judío ka' bégake' toze díža', na' ben choch xtíža'gake', na' wnnágake' Dios wsaka' zi'e légake' cha' bi góngake' dan' bchebe láže'gake'. Wnnágake' bi be ye'j gágwage' na' zejte gótgake' Pablon'.

¹³ Nníta'gakže ka choplaj benne' ka', benne' ben choch xtíža'gake' ki.

¹⁴ Jak benne' ki gan zej nnita' bχoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka', benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ba ben choch xtíža'to', na' znnabto' wsaka' Dios neto' zi' cha' bi gonto' ki, na' bi be ye'j gawto' na' zejte gotto' Pablon'. ¹⁵ Na'a, le'e len benne' yodo' wchi'a láže' ka', le ye' benne' blon', benne' žeje' lo wdile, nich yedjwá'gake' Pablon' wxé, nich žine' gan ndoble, na' nnale žénelele nnáblele Pablon' to díža' gaze lo de. Neto' kwe' nawto'-ne' la' nez, na' gotto'-ne' zga'ale kate' žine' nga.

¹⁶ Benle xkwide' byo che no'le zan Pablon' kan kwe' náwgake' Pablon', na' wyejbe', na' wyo'obe' yo'o zen na', na' bejzenlben' Pablon'. ¹⁷ Pablon' bliže' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' gože' le':

—Bche' xkwide' ni law benne' blo, dan' nwa'be' to díža' ye'be'-ne'.

¹⁸ Naž bennen' bchi'e-be' gan zoa benne' blon', na' gože' le':

—Pablo, bennen' nyejwe' liž ya, bliže' neda', na' góta'yoele' neda' yedjwá'a xkwide' ni lawo', dan' žénelbe' wcháljlenbe' le'.

¹⁹ Benne' blon' beχwe' na'be', na' bchi'e-be' cheze, na' wnnable'-be', na' wnné':

—¿Bizen' žénelo' yi'o neda'?

²⁰ Lebe' gožbe'-ne':

—Benne' judío ka' ba ben toze xtíža'gake' gáta'yoegekle' le' chi'o Pablo wxé, nich žine' lawgak benne' yodo' wchi'a láže' ka'. Yé'gake' le' žénegekle' nnábgekle' le' to díža' gaze lo de, ²¹ san le', bi chejli'o dan' nnágake', dan' nníta'gakže ka choplajgake' kwe' náwgake' Pablon'. Ba ben choch xtíža'gak benne' ka', na' wnnágake' wsaka' Dios légake' zi' cha' bi gótgake' Pablon', na' bi be ye'j gágwage' na' zejte gótgake' le'. Na'a, ba nníta'gake' ban láže', na' želbeze' wchebe lažo'o gono' dan' nnábgekle' le'.

²² Naž benne' blon', benne' žeje' lo wdile, gože'-be' bi ye'be' nitó benne' dan' ba gožbe' le', na' naž besele'e xkwiden'.

Zla' Pablo law Féliks, benne' blo wnná bia'

²³ Naž benne' blon' bliže' chope benne' zché'gake' to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile to toe', na' gože' légake' wkwézgake' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', na' chonnłaj chi benne' ka' žjake' lo wdile, benne' žiagake' bia ka', na' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zej

noe'e yag ntoche' ka', nich chjake' lo yež Sesarea te xche'. ²⁴ Lezka' gože' légake' wkwéžgake' to bia, da' kwia Pablon', na' ché'gake' le' binlo, nich bi be gaken chie', nich žine' law Féliks, benne' blo wnná bia'.

²⁵ Lezka' bsele'e to yiche da' znnan ki: ²⁶ "Neda', Klaudio Lisias, žapa' le': Padiox Féliks, benne' blo wnná bia'. ²⁷ Benne' ni žsela'a-ne' lawo', wzengak benne' judío ka' le', na' gónegekle' gótgake' le'. Kate' gókbe'ela' nbabe' Roma, bchi'a benne' ka' žjake' lo wdile, na' beslá'-ne' lo na'gak benne' judío ka'. ²⁸ Gónela' nnezla' biz bene', dan' žesbága'gak benne' judío ka' le' zia, na' bchi'a-ne' lawgak benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ché'gake' ka'. ²⁹ Kate' bchi'a laža'a dižan' kwáselo, wnnezla' žesbága'gake' le' zia kan nak da' znná da' žsédgekle', na' bi be zia nbaga' benne' ni, nich no benne' gote' le', o wsejwe' le' liž ya. ³⁰ Naž bla' to benne' bzenle' neda' že' nawgak benne' judío ka' le' nich gótgake' le', na' che len žsela'a le' gan zo', na' goža' benne' ka', benne' žesbága'gake' le' zia lá'gake' lawo' le', nich wloé'egekle' le' bi diža' zej nape' le'. Dios gon chawe'e le'."

³¹ Naž benne' ka' žjake' lo wdile béxwgake' Pablon', na' bégake' kan ba gož benne' blon' légake', na' bché'gake' le' lo yež Antípatris, ne nak žel. ³² Kate' za' ža'ní' yetó ža benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žiagake' bia ka', beyó'ogake' nez, zché'gake' Pablon'. ³³ Kate' benne' ka' zché'gake' Pablon' bžingake' lo yež Sesarea, bdégake' yichen' lo na' benne' blo wnná bian', na' bzégake' Pablon' lawe'. ³⁴ Kate' beyož bel benne' blo wnná bian' yichen', na' wnnable' Pablon' gaz benne' le'. Kate' gókbe'ele' nbabe' gan nbab Silisia, ³⁵ gože' le':

—Yenla' da' nno' kate' benne' ka' žesbága'gake' le' zia lá'gake' ga ni.

Naž gože' benne' ka' gape chi'igake' le' lo yolawe' gan zchi'a laže' Herodes, benne' znná bi'e ga na'.

24

Pablo zchalje' law Féliks

¹ Wdé gayo' ža, bla' Ananías, bχoz blo, ga na', tzen len ba le benne' gole, benne' judío ka', na' lezka' len Tértolo, to benne' žákli'e diža'. Blá'gake' law benne' blo wnná bian', na' besbága'gake' Pablo zia. ² Katen' ba bližgake' Pablon', na' ble'e ga na', wzó law Tértolon' žesbage'e le' zia, na' wnné':

—Benne' blo wnná bia', Féliks. Ni'a chio' le' žak chawe' cheto', dan' lo yela' žejni'il chio' cháwe'do' znná bi'o benách wlaš cheto' ka'. ³ Yógo'te da' ki žonen ga žak chawe' gáte'teze, na' dot láže'to' že'to' le': "Žóχkeno'." ⁴ Na'a, nich bi gon lelto' le', žáta'yoela' le' gon zen lažo'o, na' yenlo' cheto' to chi'ido'. ⁵ Gókbe'elto' benne' ni zko'o ye le'e benách ka', na' žone' ga benne' judío ka' nníta'gake' dot yežlyó zži'igake' che yolawe', na' nake' benne' blo ládjwgak benne' ka' zej nzi'e da' bsedle benne' Nasaret na'. ⁶ Lezka' gónele' wká'n ditje' yodo' cheto'. Che len wzento'-ne', na' gónelto' wchi'a láže'to' le' kan znná da' žsedlto'. ⁷ Naž Lisias, benne' blo, benne' žeje' lo wdile, ble'e gan zoato', na' len yela' snia zen beké'e benne' ni lo na'to'. ⁸ Naž gož Lisias na' benne' ka' žesbága'gake' le' zia, yidgake' lawo' le'. Na'a, le'kzo', kate' nnablo' Pablo ni binlo, gak nnezlo' kwáselo yógo'te da' ki da' žesbága'to'-ne' zia.

⁹ Lezka' wnnagak benne' judío ka', na' wnnágake' da' likzen'. ¹⁰ Naž benne' blo wnná bian' btaze ne'e nich wchálj Pablon', na' le' bechebe', na' wnné':

—Dot laža'a zchalja' kan nak da' žona', dan' ba zej nak yiz zan zchi'a lažo'o da' žak chegak benách lažto' ka'. ¹¹ Da' bena' wak nnabo'. Bi na' gak chežinno ža wyá'a lo yež Jerusalén nich wká'n zena' Dios. ¹² Bi bejxáka'gake' neda' zdił diža'a len no benne', na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé gan nak lo zchil yodo', o lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, o lo yež. ¹³ Lezka' bi gak kwež lígake' da' ki da' žesbága'gake' neda' zia. ¹⁴ Da' nize žexóalapa' lawo'. Kan žona' xchin Dios chegak xa xto'to' ka' naken tlebe len da' žsédgekle benne' ki, san légake' znnágake' naken da' zži'in che Dios, dan' žejli'a yógo'te da' zinna xtiža' Dios, na' lezka' yógo'te da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ¹⁵ Kan légake' žxen láže'gake' Dios, lezka' neda' žxen laža'a Le', yesbane' benne' gat ka', benne' chawe' ka', na' benne' ka' bi zej nake' chawe'. ¹⁶ Che len žon byena' bi бага'a da' gonen ga yesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios o lawgak benách ka'.

¹⁷ 'Wdé wzóa' ga yoble chope chonne yiz, na' belá'a gan zej nnita' benách wlaž chia' ka' nich wnežjwa' mežw da' gáklenen benách yache' ka', na' nich bi da' wdía' law Dios. ¹⁸ Kate' ne žona' da' ki, bałe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia bedjxáka'gake' neda'. Wzóa' la' li'a yodo', na' ba wléj chawe' kwina' kan nak che yodo', na' bi ntoba' benách zan, na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé. ¹⁹ Benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, žala' lá'gake' lawo' le', na' yesbága'gake' neda' zia cha' zej nape' diža' bizjw len neda'. ²⁰ Žala' nnagak benne' judío ki cha' bi da' bžélgekle' da' zinnj da' bena' katen' blá'a lawgak benne' yodo' ka', benne' zchi'a láže'gake' légake'. ²¹ Toze katen' wzóa' lágake', zižje wžežia', wnnía': "Zchi'a láže'le neda'

na'a dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'."

²² Kate' benle Féliks na' da' ni, na' dan' kwáselo ba nnezle' kan nak che da' žsedle Pablon', bzoe' chela'ale diža' bizjw ni, na' wnné':

—Kate' la' Lisias, benne' blon', benne' žeje' lo wdile, na' yeyož yenla' kan nak diža' bizjw chele.

²³ Naž Féliks na' gože' benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', gape chi'e Pablon', san we'e le' latje te' la' li'ale, na' bi wsejwe' xnezgak lježe' ka' yedjwiágake' le', nich bi da' góngake' chie'.

²⁴ Chope chonne žaze wdé na', da' yoble blá' Féliks na' ga na' tzen len Drusila, zo'le'. No'len' nake' judío. Féliks na' bliže' Pablon', na' bze nage' chie' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ Kate' bchalj Pablon' kan žala' gakžo chawe', na' nna bia' kwinžo, na' la'žo law Dios gan wchi'a láže'e žo'o ža da' za' za', naž bžebe Féliks na', na' gože' Pablon':

—Beyéj na'a. Kate' gapa' latje, wliža' le' yetó.

²⁶ Lezka' gónele Féliks na' si'e mežw da' wnežjw Pablon' nich wsane' le', na' che len, zan chi'i bliže' Pablon', na' bcháljlene' le'. ²⁷ Kate' gok chopiz, wyáz Porsio Festo latje che Féliks na', na' dan' gónele Féliks na' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' bka'ne' Pablon' nyejwe' liž ya.

25

Zla' Pablo law Festo

¹ Blá' Festo lo yež Sesarea nich chaze' latje chie', gan gake' benne' blo wnná bia'. Wdé chonne ža bezé'e lo yežen', na' wyeje' lo yež Jerusalén. ² Naž blá'gak bxoz wnná bia' ka' len benne' blo ka' chegak benne' judío ka' law Feston', nich yesbága'gake' Pablo zia. Góta'yoegekle' Feston' ³ gone' da' žénegekle', na' sele'e benne' ka'

chejxí'gake' Pablon', nich yežine' lo yež Jerusalén. Gónegekle' kwe' nágake' le' lo nez nich gótgake' le'.
 4 Beží'i Feston', na' gože' légake':

—Nžej Pablon' lo yež Sesarea, na' žala' cha'a neda' ga na' wxé wižj nize. 5 Che len, nóte'tezlele le'e nzi' lo na'le, žala' sá'lenle neda', na' cha' nbaga' bennen' zia, na' gak yesbága'le-ne' zia.

6 Bga'n Feston' lo yež Jerusalén xono' ža. Naž beyeje' lo yež Sesarea. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wži'e gan zchi'a laže'e, na' gože' benne' ka' chejxí'gake' Pablon'. 7 Kate' bla' Pablon' ga na', benne' judío ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, wbíga'gake' gan zoe', na' zan da' wnnégake' chie'. Besbága'gake' le' zia, san bi gok kwej lígake' da' ka' wnnégake' chie'. 8 Naž wnná Pablon' lo wlaze', na' wnné':

—Bi be bena' da' zži'i che da' žsédgekle benne' judío ka', na' kege bi da' bena' che yodo' chégake', na' kege che benne' Sésar, bennen' zнна bi'e žo'o.

9 Gónele Feston' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' gože' Pablon':

—žénelo' chejo' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki da' znnégake' chio'?

10 Beží'i Pablon', na' gože' le':

—Zoakza' gan že' benne' zchi'a laže'e lo wláz benne' Sésar, gan žala' wchi'a laže'e neda'. Bi be da' zinnj bena' chegak benne' judío ka', na' ba nnézkzelo' da' ni. 11 Chela' bena' to da' zinnj, o bíte'teze da' gonen ga бага'a zia gata', na' bi wžona' gata'. Na'a, cha' bi bena' kan znnegak benne' ki chia', bi nzi' lo na' no benne' wdíe' neda' lo ná'gake'. Znnaba' cha'a law benne' Sésar gan wchi'a laže'e neda'.

12 Kate' Feston' ba bcháljlene' benne' yolawe' ka', gože' Pablon':

—Ba wnnabo' chejo' law benne' Sésar. Law Sésar na' chejo'.

Zchalj Pablo law Agripa, benne' zнна bi'e

13 Wdé chope chonne ža, Agripa, benne' zнна bi'e, ble'e lo yež Sesarea, tzen len Berenise, zo'le'. Bedjwiágake' Festo. 14 Kate' ba wnníta'gake' ga na' zan ža, Feston' bzenle' Agripan', benne' zнна bi'e, kan nak che Pablon'. Gože' le':

—Zoa to benne' nga, bka'n Féliks le' liž ya. 15 Kate' wzóa' lo yež Jerusalén, bla'gak bpoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' lawa', na' wnnégake' che benne' ni. Wnnábgekle' neda' choga' chie' gate'. 16 Neda' becheba', na' goža' légake' bi zchoggak benne' Roma ka' che to benne' gate' cha' bi žingak benne' ka' znnégake' chie' lawe', benne' ka' žesbága'gake' le' zia, nich gak yechebe' chen. 17 Che len, kate' bžíngake' légake' ga ni, bi wžela', san kate' bžin yetó ža, wži'a gan zchi'a laža'a, na' bsela'a benne' ka' bejxí'gake' Pablon'. 18 Kate' ne nníta'gak benne' ka' nga, benne' ka' žesbága'gake' le' zia, bi be wnnégake' chie' kan gokla' nnágake'. 19 Wnnégake' chie' bałe diža' bizjw kan nak da' žejlé'gake' che Dios, na' kan nak che to benne' lie' Jesús, bennen' gote', san Pablon' žon choch xtiže'e zinne' zoe' nbane' da' yoble. 20 Dan' bnitla' kan zej nak da' ki, wnnabla' Pablon' cha' žénele' cheje' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki. 21 Naž kate' wnnáb Pablon' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', na' goža' benne' ka' žjake' lo wdíle gape chí'igake' le' na' zejte sela'a-ne' law benne' Sésar.

22 Naž Agripan' gože' Feston':

—Lezka' neda' žénela' yenla' da' nna bennen'.

Feston' gože' le':

—Wxé yenlo' da' nne'.

23 Kate' za' ža'ní' yetó ža, len yeła' zen belá' Agripan' len Berenise ga na'. Belyaze' gan žala' wcháljgake',

tzen len benne' wnná bia' ka'. Naž bséla'gake' benne' ka' chejxi'gake' Pablon'. ²⁴ Naž Feston' gože' Agripan', bennen' znná bi'e, na' wnné':

—Benne' wnná bia', Agripa, na' yógo'tele le'e zoale nga tzen len neto'. Na'a zoa bennen' lawle le'e, na' zlé'elele-ne'. Yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' lo yež nga, znnégake' chie'. Žé'gake' neda' žala' gate'. ²⁵ Žekla' neda' bi be bene' da' nbage'e zia gate', san dan' wnnable' lekze' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', che len ba bena' chia' sela'a-ne' law Auguston'. ²⁶ Dan' bi nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche da' nbaga' benne' ni, dan' sela'a lo na' Xana', benne' Sésar, che len zchi'a-ne' lawle le'e, na' da' nakže blo, zchi'a-ne' lawo' le', Agripa, benne' wnná bia', nich kate' yeyož znnablo'-ne', nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche kan nak che benne' ni. ²⁷ Žekla' neda' bi nak chawe' sela'a to benne' nžeje' ga na' cha' bi gak wloe'ela' zia da' nbage'e.

26

Da' bchalj Pablo law Agripa

¹ Naž Agripan' gože' Pablo:

—De latje wchaljo'.

Bli na' Pablon' law Agripan', na' wzó lawe' zchalje', na' wnné':

² —Benne' wnná bia', Agripa. Žaz laža'a dan' de latje na'a wchalja' lo wlaza' neda' lawo' le' kan nak yógo'te da' žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. ³ Žaz láže'ža' dan' nónbi'o yógo'te da' žónteze žongak benne' judío ka', na' lezka' da' ki da' zdił díža'to' chen.

Da' ka' ben Pablo zga'ale

⁴ Lezka' wnná Pablon':

—Nnézkegekle yógo'te benne' judío ka' kan bena' katen' gok yiz kwide' chia' gan zej nnita' benách wlaš chia' ka', na' lezka' lo yež Jerusalén. ⁵ Lezka' nnézkegekle', na' wak nnágage' kan bena' ža

ni'te. Goka' benne' fariseo. Benne' fariseo ka' žon byéngake' zka'n zéngakže' Dios ka' žongak yezika' benne' judío ka'. ⁶ Na'a, zoa nga lawle le'e nich no benne' wchi'a laže'e neda' dan' žxen laža'a Dios, na' dan' žejli'a chie' yesbane' benne' gat ka', na' gone' kan bchebe laže'e lawgak xa xto'to' ka'. ⁷ Žxen láže'gak benne' chežinno kwe' lježto' ka' si'gake' dan' bchebe laže' Dios chégake'. Che len zka'n zéngake' Dios, na' žongake' xchine' te ža, na' žel. Dan' žxen laža'a da' ni, žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. Ki naken, benne' wnná bia', Agripa. ⁸ Na'a, žžéklele le'e bi nak da' chejle'žo, yesbane' Dios benne' gat ka'?

Pablo wžia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

⁹ Lezka' wnná Pablo:

—Lezka' neda', zga'ale gokla' da' zan žala' gona' nich wži'a che Jesús, benne' Nasaret. ¹⁰ Ki bena' lo yež Jerusalén. Bsejwa' benne' zan liž ya, benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', dan' bdegak bxož wnná bia' ka' yela' wnná bia' lo na'a. Katen' bétgake' benne' ka', bénlengaka'-ne' tzen. ¹¹ Zan chi'i bsaka' zi'a benne' ka', nich wsángake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Ki bena' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bžá'ale'egaka'-ne', na' wžia láže'gaka'-ne' na' zejte wyá'a gan zej nnita' yež zi'to' ka' nich bejžéngaka'-ne'.

Pablo zloe'ele' kan beyake' che Benne' Cristo

¹² Lezka' wnná Pablo:

—Nich gona' ki wyá'a lo yež Damasko, na' bxož wnná bia' ka', benne' ka' bséla'gake' neda', bdégake' yela' wnná bia' lo na'a. ¹³ Ka' goken, benne' wnná bia', Agripa. Kate' ne zeyá'a lo nez, ne nak wawbíž, bje'ela' to baní' ya'abá da' wza'ni'žen ka' wbíž. Wza'nín' gan zeyá'a, na' gan zjak benne'

ka' zá'ľengake' neda' tzen. ¹⁴ Naž yógo'teto' bgo'nto' lo yo, na' benla' chi'i to benne' bliže' neda'. Bchalje' diža' hebreo, na' wnné': "Saulo, Saulo, ¿biz chen' zbia lažo'o neda'? Žon zi' kwino', zži'o chia' neda'. Žak chio' kan žak che beže, bia žon zi' kwimba', kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngekle'-ba' zi'." ¹⁵ Naž goža'-ne': "¿Nož le', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Neda' Jesús, Bennen' zbia lažo'o. ¹⁶ Na'a, beyás, na' wzé, dan' bløe'e ľawa' na'a, nich wzóa' le' gono' xchina', na' wzóa lio' kan nak che da' ni da' ba ble'elo', na' chegak da' ka' wľoe'ela' le', katen' wľoe'e ľawa' gan zo'. ¹⁷ Yeslá' le' lo na'gak benne' wľáz chio' ka', na' lo na'gak benne' zi'to' ka'. Na'a žsela'a le' ľawgak benne' ka'. ¹⁸ Žsela'a le' gan nníta'gake' nich gono' ga yeyaljw yej ľawgak', na' yeyákgake' che Dios, na' kwásgake' len da' zej nak che da' chol, na' tágake' lo baní'. Yežóygake' lo na' da' xiwe', na' cházgake' lo na' Dios. Cha' chejlé'gake' chia' neda', Dios yenit ľawe' chégake', na' yeké'e doľa' da' zej nbage'e, na' gata' chégake' latje báblengake' benách ka', benne' ka' Dios ba wleje' cheze'."

Ben Pablo kan nak da' bløe'el Xanžo le'

¹⁹ Lezka' wnná Pablon':

—Che len, benne' wnná bia', Agripa, bi bži'a gona' da' bløe'el Dios, Bennen' zoe' ya'abá, neda'. ²⁰ Bzejni'ila' benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko, na' wdé na' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' benách ka' che yež zi'to' ka', nich yeyát ľáže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' góngake' da' gak bia' ba beyát ľáže'gake'. ²¹ Dan' bena' ki, wzengak benne' judío ka' neda' katen' wzóa' ľa' ľi'a yodo', na' gónegekle' gótgake' neda'. ²² Naž Dios góklene' neda', na' na' zejte na'a ža, dot ľaža'a zchalja' ľawgak

benne' gaxjw ka', na' ľawgak benne' blo ka'. Bi zchalja' che da' yoble, san toze kan belnná zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wľáz Dios, na' lezka' kan wnná Moisés kan žala' gaken. ²³ Wnnágake': "Benne' Criston' sáka'ľi'e, na' te gate' gake' Benne' nežw yebane' lo yela' got, nich wľoe'ele' ľaw gak wxén ľáže'gak benách ka' žíngake' lo latje baní' chie', na' soa no benne' wzóa lie' che da' ki ľawgak benne' wľáz cheto' ka', na' lezka' ľawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zzejni'ile' Agripa nich chejli'e che Benne' Cristo

²⁴ Kate' ba bchalj Pablo da' ki, dan' wnné' lo wlaze', naž Festo wnnié' zižje, na' wnné':

—Žak yaľ yichjo', Pablo. Dan' bsédli'o, ba gok yaľ yichjo'.

²⁵ Naž Pablon' gože' le':

—Bi nak yaľ yichja', žapa' le', Festo, na' da' znnia' naken dot da' li, na' naken da' zakan'. ²⁶ Agripakze', benne' ni znná bi'e, nnézkzele' da' ni, na' che len, dot ľaža'a zchalja' ľawe' le'. Nnézkzele' da' ni, dan' bi goken bagáche'ze. ²⁷ Benne' wnná bia', Agripa. ¿Žejli'o da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wľáz Dios? Nnezla' žejli'o da' ni.

²⁸ Naž Agripa' gože' Pablon':

—Yeláte'ze žek gono' neda' che Benne' Criston'.

²⁹ Pablon' gože' le':

—Ni'a che Xanžo Dios ženela', ľa'kze yeláte'ze o da' zenle'e, kégeze le', san lezka' yógo'te benne' ki, benne' žyenyenle' chia', gakte dot kan naka' neda', naka' che Benne' Criston', san kege chejle do ya kan nžaja' neda'.

³⁰ Kate' beyož bchalj Pablon' ki, na' wzó ža' benne' blo wnná bian', na' lezka' wzó ža'gak bennen' znná bi'e, na' Berenise, na' benne' ka' žé'ľengake' ľégake' tzen. ³¹ Katen' bžóygake' cheze, na' ben chawe' xtíža'gake', na' wnnágake':

—Bi be ben benne' ni da' gonen ga bage'e zia gate', o yejwe' le' liž ya.

³² Agripan' gože' Feston':

—Wak no benne' wsán benne' ni chela' bi wnnable' cheje' law benne' Sésar nich wchi'a laže'e le'.

27

Želsele'e Pablo lo yež Roma

¹ Katen' ba ben toze xtiža'gake' séla'gake' neto' to lo barkw nich chejto' lo yež Roma, gan nbab Italia, bexw'gake' Pablo, na' yebale benne' ka' zej nžeje'. Bdegake' légake' lo na' Julio, benne' zchi'e to kwe' benne' žjake' lo wdile, da' nzin': Benne' Ka' Che Augusto, ben-nen' nake' benne' Sésar. ² Wžento' to lo barkw che gan nbab Adramitio, dan' žala' ten gan zej nnita' yež ka' gan želžín barkw ka', yež ka' zej nbaben lo yežlyó Asia, na' yó'ozeto' lo barkwn', wza'to' lo yež Sesarea. Lezka' žonlen Aristarko neto' tzen. Nake' benne' Tesalónika, to yež nbaben Masedonia. ³ Kate' za' ža'ní' yetó ža, bžinto' lo yež Sidón, na' Julio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, lo yela' ži'i laže' chie', bi'e Pablon' latje cheje' gan zej nnita' benne' lježžo ka' nich wněžjw'gake' le' bi da' žiážjele'. ⁴ Wdé na', bebento' lo barkwn', na' wza'to' ga na'. Wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Chipre gan že' ži ben' da' žaken. Ki bégake' dan' ben' da' žaken lo nisdó', zan' zaka' lawto'. ⁵ Naž wdeto' lo nison' gan nla' gan nbab Silisia, na' gan nbab Panfilia, na' bžinto' lo yež Mira, to yež nbaben yežlyó Lisia.

⁶ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' yo'oto' lo ne'e, bejxake'e to barkw ga na' da' nžojen lo yež Alejandría, na' zejen gan nbab Italia. Lo barkwn' wló'ogake' neto'. ⁷ Wzá' barkwn' cho laže' zan ža, na' len yela' zzáka'le'e bžinto' gan nla' to yežlyó da' nzin' Gnido, na' dan' ben' da' žaken bžiga' neto', na' wdeto' chelá'a yežlyó da' nzin'

Creta gan že' ži ben' da' žaken, na' wdeto' gan nla' yež Salmón. ⁸ Len yela' zzáka'le'e wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Cretan', na' bžinto' to latje gan želžín barkw ka', da' nzin' Buenos Puertos, dan' žen' gawze gan zoa yež Lasea.

⁹ Dan' ba wžél-le'eto', ba bžin ža žon zož gak ditje bíte'teze barkw cha' zzan' lo nisdó' lo ža ka', dan' ba wdé ža ka' kate' žóngake' wbás, na' za' žin byo' zag ka' kate' žakle'e be'. Che len Pablon' bzejni'ile' légake', ¹⁰ na' wnné':

—Le'e, benne' ka', žákbe'ela' gan chej barkw ni, gon zož kwia yin', tzen len da' ka' nwan', na' lezka' gon zož gatžo žo'o.

¹¹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bejle'že' da' wnnagak ben-nen' nzi' lo ne'e barkwn', na' benne' xankzen, ka' dan' wnná Pablon'.

¹² Dan' latjen' gan želžín barkw ka', dan' nzin' Buenos Puertos, bi naken ga gá'ngake' byo' zag ka', che len yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' ben toze xtiža'gake' yekwás'gake' ga na', cha' wak žíngake' gan želžín barkw ka' lo yež Fenise, to yež lezka' žen' lo yežlyón' da' nzin' Creta, na' zoan chela'ale gan žen wbíz, na' gónegekle' gá'ngake' ga na' byo' zag ka'.

Žak to be' wale lo nisdó'

¹³ Dan' žaken to be'do' da' za' zaka' chela'ale gan zde wbiž byo' zag ka', gókgekle' wak góngake' kan žénegekle', na' bechís'gake' ya ži'i da' nžejen do ya da' zzoan žize barkwn', na' wdé barkwn' gawze kwit yežlyón' nzin' Creta.

¹⁴ Yetó chí'ido'ze, gok to be' wale da' zan' lawto', dan' nzin' Euroklidón.

¹⁵ Dan' ben' da' žaken zzejen chela'ale barkwn', na' dan' bi gok chej barkwn' gan za' ben', naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'.

¹⁶ Kate' wdé barkwn' ga bžinten chela'ale to yežlyodo' nzin' Kauda, bžinen chela'ale gan bi žakle'e ben',

na' len yela' zzáka'le'e bchísgake' bárkwon', da' žzoben barkw zen na', na' bzóagaken' lawle barkwn' gan yo'oto'. ¹⁷ Wdé bžéngaken' lo barkw zen na', naž bchej chóhgake' barkw zen na'. Bdégage' do ka' zanle barkwn', nich bi kwia yin' lo niso'. Dan' bžébegake' te barkwn', na' chejche'ten lo yož da' žen' zan nisen', che len btíngake' laže' chen, da' ztoben be' nich wsán' barkwn'. Naž bégake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁸ Kate' za' ža'ní' yetó ža, dan' be' wale da' žaken zche'le'en barkwn', bžó'ngake' bale ywa' da' nwa' barkwn' lo niso'. ¹⁹ Ža chonne ža, len na' kwinto' bžo'nto' da' zkóngekle' žin lo barkwn' lo nison'. ²⁰ Kate' ba gok zan ža bi zle'elto' wbiž o belj ka', na' dan' žakle'e ben' da' zchen' barkwn' gan yo'oto', biž bžen láže'to' yelato'.

²¹ Kate' ba gok zan ža bi be bdawto', wzé Pablon' gachje láwe'legake', na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka', gokžen chawe' chela' bze nagle chia', na' bi wza'žo lo yežlyó Creta, na' bi yedjchagžo da' ni da' zzáka'žo, na' da' žaken che barkw ni. ²² Na'a, žapa' le'e: le gon choch láže'le, dan' bi gatle nitole le'e zoale nga, la'kze kwia yi' barkw ni. ²³ Ki gaken dan' wdé yele bla' to wbás che ya'abá che Dios lawa' neda'. Diosen' naka' chie', na' žona' xchine'. ²⁴ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Pablo, bi žebo'. Žon byenen žino' law benne' Sésar. Dan' nži'il Dios le', yeslé' yógo'te benách ka' nníta'lngake' le' lo barkw ni." ²⁵ Che len, le gon choch láže'le, dan' žxen laža'a Dios, gone' kan ba gož wbás che ya'abá chie' neda'. ²⁶ Ki gaken la'kze žon byenen kwia yi' barkw ni to lo yežlyodo', gan chejka'nen žo'o.

²⁷ Kate' ba wdé xda' ža, ben' da' žaken zchen' barkwn' lo niso' da' nžin' Adriátiko, na' gachje yele gókgake' benne' ka' žóngake' žin lo

barkwn' za' žin barkwn' gawze gan že' to yežlyó. ²⁸ Belžo'ne' to do lo nison', na' belnnezle' galje wes naken ga žžinten zante nisen'. Kate' wdé barkwn' yeláte'do', na' belžo'ne' don' da' yoble lo nis, na' belnnezle' ba nakzen chi wes. ²⁹ Dan' bžébegake' chejžé' barkwn' lo yej ka', che len, zaka' chelá'a xkóže'le che barkwn' belžo'ne' tape ya ži'i lo nis, da' ka' zej nžejen do ya, na' zzóagaken žize barkw. Len yela' žek zedle chégake' belbeze' cha'ní'. ³⁰ Naž benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' gónegekle' wzónnjgake' lo barkwn'. Blétjgake' bárkwon' da' žian lo barkw zen na' lo niso'. Bégake' ka' žénegekle' kó'ogake' ya ži'i na' yelate' ži'to', da' nžejen do ya, na' zzoan žize barkwn', dan' zoan zaka' chelá'a lawle. ³¹ Naž Pablon' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile tzen len benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Ča' bi ga'ngak benne' ki lo barkw nga, bi gak yelale.

³² Naž benne' ka' žjake' lo wdile belchoge' do ka' da' zej nžejen bárkwon', na' bégake' latje wbižen lo niso'.

³³ Kate' za' ža'ní', Pablon' góta'yoele' légake' gáwgake' late'. Gože' légake':

—Na'a ba gok xda' ža žnna'le dot yele, na' žonle wbás, na' bi be bdawle. ³⁴ Če len, žáta'yoele' le'e gawle late' nich yeyák láže'le, dan' bi gatle nitole le'e.

³⁵ Kate' beyóž bchalj Pablon' da' ni, bežwe' yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Ki bene' lawgak yógo'tegake'. Naž bzozje' yet xtilen', na' wzó lawe' žawe'. ³⁶ Naž yógo'tegake' gok choch láže'gake', na' bdáwgake'. ³⁷ Ka wyo'oto' lo barkwn', wbabto' chope gaywá' chonnłalj chino' toto'. ³⁸ Wdé bdáwgake', na' béljegekle', naž belžo'ne' zoa' stribe da' nwa' barkwn' lo nis, nich góngake' láte'že ywa' da' nwa' barkwn'.

Zbia yi' barkw lo niso'

³⁹ Kate' ba nak te ža, na' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' bi bėnbia'gake' yežlyón'. Blé'egekle' to gan žžin nison' yelate' gachje láwe'le yežlyón', na' de gan nak lache' žoa'a niso' lo latjen'. Gónegekle' góngake' ga cho'o barkwn' ga na'. ⁴⁰ Naž beséžgake' do ya ka' da' zej nžejen ya zi'i ka' da' zžóagaken barkwn' žize, na' bsángake' légaken, na' belbixen lo niso'. Lėzka' beséžgake' do da' nžejen ne'e yag da' zzechjen barkwn' ki ka'le. Naž bechísage' laže' che barkwn', da' žtoben be', dan' zoan chelá'a lawle che barkwn', na' wzó law zde barkwn' zaka' gan žžin niso' yelate' gachje láwe'le yežlyodon'. ⁴¹ Kate' bžin barkwn' to latje gan zchaggak chope nis, na' bejché' chelá'a lawle che barkwn' lo yož zan nison', na' bga'nze barkwn' ga na'. Biž gok tan, na' chelá'a xkóže'le che barkwn', wzó law nison' zchinnjen len yela' zza' chen. ⁴² Naž gónegekle' benne' ka' žjake' lo wdile gótage' benne' ka' zej nžeje', nich bi xóagake' lo nis, na' bi wzónnjage'. ⁴³ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile gónele' yeslé' Pablon', na' gože' légake' bi góngake' kan žénegekle'. Naž gože' benne' ka' žak xóagake' lo nis, zgá'alegake' cházgake' lo nis nich žíngake' lo yo biž. ⁴⁴ Lėzka' gože' benne' ka' zej nga'ne' xóagake' lo blag ka', na' yezíka'gake' lawgak blagdo' ka' che barkwn'. Ka' goken, belágake' yógo'tegake', na' bžíngake' lo yo bizen'.

28

Da' ben Pablo lo yežlyó da' nzin' Malta

¹ Kate' ba bžinto' yógo'teto' lo yo biže, na' wnnezlto' yežlyón' gan zoato' nzin' Malta. ² Benne' xíža' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', lo yela' ži'i laže' chégake' wdápegake'

neto' ba la'ne. Bžéngake' yi', na' blížgake' neto' yógo'teto' yeché'l kwinto', dan' žak yejw, na' žaklé'e zag. ³ Naž Pablo bejwe' chelén zis wage biždo', na' katen' wloé'en lo yin', bžoj to bele snia ladjw zis wagen', bia žzonjilba' da' la che yin', na' wka'aba' yen na' Pablon'. ⁴ Kate' benne' xíža' ka' blé'egekle' belen', bia nála'ba' yen na' Pablon', naž belyi'e ljéžgake':

—Da' li benne' ni nake' benne' wetw benách ka'. La'kze belé' lo niso', diosen' lie' Chawe' bi we'e le' latje soe' nbane'.

⁵ Pablon' bžibesise' ne'e, na' beyexjw bele snia na'. Bejxóateba' lo yin', na' le' bi be gokle'. ⁶ Benne' xíža' ka' nníta'gake' ga na' bwíagake' Pablon'. Zbėzgake' batze kwi'e yi, o bixe' gate'. Naž kate' ba belbeze' scha, na' blé'egekle' bi be gokle', gókgekle' yetó, na' wnnágake' nake' to dios.

⁷ Lo latje na'ze že' yežlyó che Publio, benne' wnná bia' lo yežlyón', na' wdape' neto' ba la'ne. Lo yela' ži'i laže' chie' bnnite' neto' liže' chonne ža. ⁸ Kate' ža ka' xa Publio na' de'e yižwé'. Yoe'e da' la, na' de'e yižwé' žen. Wyáz Pablon', zejwie' le', na' wdé bcháljlene' Dios, bxoa ne'e benne' yižwén', na' beyake'. ⁹ Dan' ben Pablon' da' ni, lėzka' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', bžíngake' gan zoe', na' beyákgake'. ¹⁰ Benne' ka' wdápegake' neto' ba la'ne, na' bėngake' da' zan da' góklengaken neto'. Kate' za' yeza'to' lo yežlyón', bėnngake' cheto' da' ka' byážjelto'.

Zžin Pablo lo yež Roma

¹¹ Kate' gok chonne byo' zoato' ga na', wžento' to lo barkw che yež Alejandria, da' bga'nen lo yežlyón' byo' zag ka'. Chelá'a lawle che barkwn' zej da'gak lo'a ka' zej nzin' Kástor len Póluks, dios kwach ka' chegak benne' Alejandria ka'. ¹² Bezá' barkwn' ga na', na' bžinen lo yež Sirakusa, gan bga'nto'

chonne ža. ¹³ Beza'to' ga na', na' wdeto' chela'ale yežlyón', na' bžinto' lo yež Rejio. Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' žak be' da' zan' zaka' gan zde whíz byo' zag ka', na' beza'to' ga na', na' ža chope ža la' bžinteto' lo yež Puteoli. ¹⁴ Lo yežen' bejxáka'to' bale benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' góta'yoegekle' neto' gá'nľento' légake' xono' ža. Kate' wdé ža ka', beza'to' ga na' nich chejto' lo yež Roma, na' bezá' ní'ato'. ¹⁵ Benne' lježžo ka' nníta'gake' lo yež Roma ba bėngekle' za' žinto' ga na', na' bžójgake' bedjchágake' neto'. Bžingake' to yeždo' nzin' Ga Zdo'w Apio. Yebale' bžingake' to latje nzin' Chonne Yo'o Gan Zga'ngak Benne' Ka' Zej Yoe'e Nez. Kate' Pablon' ble'ele' légake', bdip laže'e, na' gože' Dios: "Žóxkeno'."

¹⁶ Kate' bžinto' lo yež Roma, na' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bchi'e benne' ka' zej nžeje', na' bdie' légake' lo na' to benne' blo žeje' lo wdile. Benne' ni bi'e Pablo latje soe' cheze', san to benne' žeje' lo wdile wzóalene' le', bennen' žape chi'e le'.

Da' bchalj Pablo lo yež Roma

¹⁷ Ža chonne ža, Pablon' bliže' benne' blo ka' chegak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Roma. Kate' ba zej ndobe' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', la'kze bi be bena' chegak benne' wláž chežo ka', na' kege chegak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka', benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén bdégake' neda' lo na'gak benne' Roma ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, nich wséjwgake' neda' liž ya. ¹⁸ Naž kate' ba wnnábgekle' benne' Roma ka' neda', gónegekle' wsángake' neda', dan' gókb'e'gekle' bi nbaga'a zia gata'. ¹⁹ Benne' judío ka' bséjwgake' xnezgak benne' ka' gónegekle'

wsángake' neda', na' ben byenen wnnaba' cha'a law benne' Sésar nich wchi'a laže'e neda', na' kege nich yesbaga'a benne' wláž chežo ka' zia. ²⁰ Che len bliža' le'e nich le'ela' le'e, na' wcháljlena' le'e, dan' nžeja' do ya ni dan' žxen laža'a da' žxen láže'žo žo'o, benne' Israel ka', gon Dios da' bchebe laže'e gonne' chežo.

²¹ Naž légake' bely'e Pablon':

—Bi na' si'to' nitó diža' da' zan' gan nbab Judea kan nak che da' žaken chio', na' bi na' la' nitó benne' lježžo nga, benne' judío, nich wloe'ele' neto' cha' zoa no benne' bi da' znnie' chio'. ²² Na'a, žénelto' yenlto' da' nno', da' žejli'o, dan' nnezlto' yógo'te latje znnegak benách ka' chegak benne' ka' zej nzi' lo ná'gake' diža' koben'.

²³ Ka' goken, Pablon' bžie' bia' to ža, na' ža na' benne' zan bdóbake' gan zoe'. Wzó law Pablo zildo', na' góltele', bzejni'ile' légake', na' bzenle' légake' kwáselo kan zna bia' Dios. Gónele' wloe'ele' légake' nak dot da' li da' zchalje' kan nak che Jesusen'. Nich gone' ki bkone' žin da' bchi'le Moisés, na' da' wn-nagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. ²⁴ Bale' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Pablon', san yezíka'gake' bi bejlé'gaken'. ²⁵ Dan' gok chópłegake', wzó láwgake' žezá'gake' ga na', na' Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Nakkze da' li da' wnná Dios Be' La'y lo na' Isaías, bennen' bchalje' lo wláž Dios, dan' bzejni'ile' xa xto'žo ka', katen' wnné':

²⁶ Wyéj lawgak benne' ka', na' yé'gako'-ne':

Wzé nagle, san bi chejní'ilele.

Wíale, san bi lé'elele.

²⁷ Benne' ki nak zide yichj lázdo'gake'

na' bi be žazen lo yichj lázdo'gake'.

Žóngake' kan žongak benne' lo choľe ka'.

Bi zlé'egake' len yej láwgake'

na' bi žėngekle' nággake',

na' bi žejní'il yichj lázdo'gake'
 na' bi žénegekle' yeyákgake' che Dios
 nich gak yeyóngaka'-ne'.

²⁸ Na'a, žala' nnézlele da' ni. Dios
 žsele'e neto' lawgak benách zi'to'
 ka' nich yelágake', katen' yénegekle'
 xtiže'e.

²⁹ Kate' beyož bchalj Pablon' da'
 ki, naž bežojgak benne' judío ka', na'
 želdíl díža'gake' la' légakze'.

³⁰ Pablon' bga'ne' ga na' chopiz,
 na' wzóe' to lo yo'o gan žizjwe', na'
 wdape' ba la'ne yógo'te benne' ka'
 bedjwíagake' le'. ³¹ Len yela' wechóg
 laže' bchalje' kan zna bia' Dios. Bs-
 edle' benách ka' kan nak che Xanžo
 Jesús, Benne' Criston', na' bi wzóa
 no benne' wsejwe' xneze'. Ka'kze
 naken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ ROMA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús Ľo yež Roma

¹ Neda', Pablo, naka' benne' ndo'w che Jesús, Benne' Criston', na' wbás chie', dan' bliž Dios neda', na' wžekze' neda' nich wchalja' diža' chawe' chien'.

² Bchebe laže' Dios ža ni'te seĽe'e diža' chawen' chežo. Bene' ki Ľo na'gak benne' ka' bcháljake' Ľo wlaze' Le', na' légake' bzójgake' xtiže'e le'e yiche la'y che Dios.

³ Bzójgake' yógo'te da' žala' gon zi'nkze Dios, Bennen' nake' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ľo yela' benách chie' nake' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka', ⁴ san kan nak be' nakkze', da' naken la'y, nak bia' nake' Zi'n Dios, na' nape' dot yela' wak. Nak bia' naken ki dan' bebane' Ľo yela' got. ⁵ Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', zzi'žo da' žonn Dios chežo Ľo yela' ži'i laže' chie', na' bzoe' neda' wbás chie' nich Ľo wlaze' Le' gona' ga benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga chejlé'gake' chie' Le', na' góngake' kan zŕna xtiže'e. ⁶ Benle le'e da' zinnj tzen Ľen benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san na'a ba bliž Dios le'e nich gake che Jesús, Benne' Criston'.

⁷ Dios nži'ile' le'e, na' bliže' le'e nich gake che Leze'. Znnabla' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Žénele Pablo chejwíe' benách ka' che Jesús Ľo yež Roma

⁸ Zzo Ľawa' zzoja' chele da' ni. Dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', žapa' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele yógo'te, dan' zchaljgk benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga kan žejle'le chie' Le'. ⁹ Dot

laža'a žona' xchin Dios, na' zchalja' diža' chawen' kan nak che Zi'ne'. Nnézkzele Dios zcháljlenteza'-ne', na' znnabla'-ne' gon chawe'e le'e. ¹⁰ Znnábtezla' Dios, cha' naken da' žénele' Le', gonne' neda' latje yedjwía' le'e. ¹¹ Ki znnabla'-ne' dan' žak laža'a le'ela' le'e nich gak gona' ga gata' chele to da' wnezjw Dios Be' La'y chele, da' gonen ga gólele Ľo da' nak che Xanžon'. ¹² Dan' žénela' naken gon chochžo tožo yetožo, dan' žejle'žo to tožo che Jesús, Benne' Criston'.

¹³ Zi'na'do' ka', žénela' nnézele da' ni. Gok laža'a zan chi'i yida' gan zoale, san na' zejte na'a bi na' gonnen chia'. Žénela' yida' gan zoale nich gona' ga yebélenlele da' zchalja', kan žebélengeklen yezika' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁴ Zoa da' nbaga'a chegak yógo'te benách, chegak benách ka' nníta'gake' yež gawze ka', na' chegak benách ka' nníta'gake' yež zi'to' ka', chegak benách ka' zej nsedle', na' chegak benách ka' bi zej nsedle'. ¹⁵ Che Ľen, kan sáke'la' gona', ba zoa' wchalja' diža' chawen' gan zoale le'e Ľo yež Roma.

Yela' wak zen che diža' chawen'

¹⁶ Bi žedoe'ela' zchalja' diža' chawen', dan' napen yela' wak che Dios nich yeslán yógo'te benne' ka' žejlé'gaken'. Gan zzo Ľaw, žénele Dios yéngklen benne' judío ka', na' te na' yéngklen benách zi'to' ka'. ¹⁷ Diža' chawen' zloe'elen žo'o Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le', cha' chejle'žo chie' Le', na' bi gak chope láže'žo. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' zŕnan: "No benne' nake' chawe' dan' žejli'e che Dios, gata' yela' nban chie'."

Zia da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga

¹⁸ Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bĽoe'ele' Ľaw bi zĽe'ele' chawe' yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na'

wsaka' zi'e légake', benne' ka',
 lo yela' bi nak chawe' chégake'
 zzógake' chela'ale da' naken dot da'
 li. ¹⁹ Ki naken chégake' dan' bla'
 da' nak bian' zoakze Dios lawgak
 yógo'te benách ka', dan' Dios na'kze
 bloe'elen' law gan nníta'gake'. ²⁰ Ža
 ni'te katen' wzó law gota' yežlyó
 nga, na' zejte na'a ža, da' ka' ben
 Dios zej nak bian' da' bi gak le'elžo
 che Dios, kan zej nak yela' wak zen
 chie', na' da' nakkze' Le'. Che len,
 bi gak nnágake' bi zej nbage'e zia.
²¹ Katen' bénbia'gake' Dios, bi bka'n
 zéngake' le' kan žala' wká'n zenžo-
 ne', na' bi belyi'e Le': "Žóxkeno'."
 Che len dáche'ze beyák da' zza'
 láže'gake', na' bchol yichj lázdo'gake'
 dan' bégake' zide yichj lázdo'gake'.
²² La'kze gókgekle' žejní'ile'egekle',
 beyákgake' benne' bi nnezle ka',
²³ dan' bká'ngake' yela' zen che Dios,
 Benne' zóateze', na' bka'n zéngake'
 lo'a ka', da' ka' zej naken ka' benne'
 ka' žátgakkze', na' ka' bia ka' zoa
 xílgakba', na' ka' bia yixe' ka' želdaba'
 lo yo, na' ka' bele ka' žžob kwíngakba'
 lo yo.

²⁴ Che len Dios beběj yichje'
 légake' nich góngake' da' kegle ka'
 da' zze láže'gake', na' ki goken,
 bka'n sto' kwíngake' toe' len yetóe'.
²⁵ Goken ki dan' bká'ngake' xtiža'
 Dios, da' naken dot da' li, na' wzí'
 lo ná'gake' to da' wen láže'.
 Wdápegake' ba la'ne, na' bka'n
 zéngake' da' ka' ben Dios, na' kege
 Dios na'kze, Bennen' žala' wká'n
 zéntezžo. Ka'kze gaken.

²⁶ Che len Dios beběj yichje'
 légake' nich góngake' da' ka' zze
 láže'gake' da' žóngaken ga žedoe'elžo.
 No'le ka' bká'ngake' yela' zzoalen
 benne' byo, nich góngake' da' zej
 naken sban. ²⁷ Lezka' bengak
 benne' byo ka', bká'ngake' yela'
 zzoalen no'le, na' wzé láže'gake' da'
 zej nak sban da' žóngake' toe' len
 yetóe', na' bégake' da' žóngaken ga
 žedoe'elžo, dan' wnníta'lengake' la'

ljež benne' byógakze'. Benne' ka'
 bégake' ki zzáka'gake' lo belá' žen
 chégake' dan' bebí'i Dios chégake'
 da' naken tlebe len dolan' da'
 bégake' dan' bká'ngake' Dios.

²⁸ Dan' bi gónegekle' gápegake'
 Dios ba la'ne, che len beběj yichje'
 légake' nich sa' láže'gake' da' wen
 láže', na' góngake' da' bi zakan'.

²⁹ Žóntezgake' yógo'te da' bi zej nak
 chawe'.

Žóngake' yela' sto' ka'.

Žóngake' da' kegle.

Zdan láže'gake' yela' gape.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka'.

Žótgake' ljéžgake' ka'.

Zdíl'lengake' ljéžgake' ka'.

Žon láže'gekle' benách ka'.

Žónle'egake' da' zinnj.

Znnégake' che ljéžgake' ka'.

³⁰ Znnágake' da' wen láže' che
 ljéžgake' ka'.

Bi zlé'egekle' Dios chawe'.

Zej nake' benne' bizjw ka'.

Žon kwíngake' benne' blo ka'.

Zka'n zen kwíngake'.

Žíljgake' da' zinnj da' góngake'.

Žeží'igake' che xa xná'gake'.

³¹ Zej nake' benne' bi žejní'il ka'.

Bi žóngake' da' bchebe láže'gake'
 góngake'.

Bi zej nake' ži'i láže' kan žala'
 gákgake'.

Bi ženít láwgake' che ljéžgake' ka'.

Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka'.

³² Nnézkzegekle' da' bzoa Dios
 to chi'ize kan žala' gak chegak
 benne' ka' žóngake' da' ki, gátgake'
 to chi'ize. La'kze nnézeklen', kégeze
 žóngake' ki, san žaz láže'gake' benne'
 ka' žóngake' da' ki.

2

*Chog Dios chegak benne' wen da'
 zinnj ka' gátgake'*

¹ Che len, bi gak gon kwino'
 chawe', no benne' nako', cha'
 znnio' che lježo'. Katen' znnio'

che lježo', žesbaga' kwino' zia, dan' znnio' che lježo', na' lezka' žono' le'.² Nnézkelžo kan zchi'a laže' Dios. Lo da' naken dot da' li zchi'a laže'e benne' wen da' zinnj ka'.³ Le' znnio' chegak benne' ka' žóngake' da' kegle, na' lezka' žono' le'. Ćžeklo' wdé gónzele Dios kate' wchi'a laže'e le'?⁴ ĆZka'no' ka'ze yela' ži'i laže' che Dios, na' yela' zbez zen laže' chie', na' kan žone', zžele' nich že'e le'? ĆBi nnézkzelo' Dios žónlene' le' lo yela' ži'i laže' chie' nich gata' chio' latje yeyát lažo'o? ⁵ Lo yela' laždo' zižje chio' bi beyát lažo'o. Che len ztobo' yela' zzaka' da' yebi'i Dios chio' kate' wchi'a laže'e benne' ka', na' gak bia' naken kan žala' gon Dios kate' choge' chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'.⁶ La' ža na'ze yebi'ikze Dios che to to benne' kan zej nak da' bėngake' to toe'.⁷ Wnezjwe' yela' nban da' zejli kanne chegak benne' ka' žóntezgake' da' naken chawe', na' že' láže'gake' sí'gake' da' chawe' da' znezjw Dios, na' žénegekle' yežó'gake' chawe' lawe' Le', nich sóagake' nbángake' to chi'ize.⁸ Dios, lo yela' zža'a chie', wsaka' zi'e benne' ka' zži'igake' che xtiže'e, benne' ka' bi žénegekle' góngake' kan zнна da' naken dot da' li, san žóngake' da' bi naken chawe'.⁹ Sákag'ak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gak nyache' láže'gake'. Ga zzo law gaken ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gaken chegak benách zi'to' ka'.¹⁰ Dios gon chawe'e yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe', na' gape' lágake' ba la'ne, na' wká'n žie' yichj láždo'gake'. Ga zzo law gone' ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gone' chegak benách zi'to' ka'.

¹¹ Ki wchi'a laže' Dios benách ka', na' Le' zle'ele' yógo'te benách ka' ka zej nakkze'.¹² Gatgak yógo'te benách ka' žóngake' dola', la'kze bi žákbe'egekle' zži'igake' che xtiža' Dios dan' bi na' yéngেকে' xtiže'e.

Lezka', ka nak da' zнна xtiža' Dios, Le' wchi'a laže'e yógo'te benne' ka' zej nzi'e xtiže'e, san žóngakkze' dola'.¹³ Ki gaken dan' benne' ka' žénzegekle' xtiža' Dios bi zej nake' chawe' lawe' Le', san yeyakgak chawe' benne' ka' žóngake' kan zнна xtiže'e na'.¹⁴ Ka nak chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', san žóngakkze' kan zнна xtiža' Dios la'kze bi na' yéngéken', zoa to da' bzoa Dios lo yichj láždo'gake' da' žsedlen légake'.¹⁵ Benne' ki zlo'e'egekle' law žon žin xtiže'e da' yo'on lo yichj láždo'gake'. Da' žon da' yo'on lo yichj láždo'gake' nak bian' naken ki. Kan zza' láže'gake' žesbaga'gake' ljéžgake' ka' zia, o žebéj ljéžgake' ka' chawe' toe' yetóe'.¹⁶ Ki yebi'i Dios chégake' ža na' katen' wchi'a laže'e yógo'tegake' lo na' Jesús, Benne' Criston', kan zej nak da' bėngake', na' kan nak da' wzá' láže'gake'. Ki žsedle diža' chawen' da' zchaljan'.

Da' žongak benne' judío ka', na' da' wnnakze Dios

¹⁷ Le'e znnale nakle benne' judío ka', na' žxen láže'le yelale dan' žonle kan zнна xtiža' Dios, na' zka'n zen kwinle dan' žéklele nónbia'le Le',¹⁸ na' nnézkzelele da' žénele Dios gonle, na' da' wnnakze' Le', da' žsédlele le'e, na' žákbe'elele da' naken dot chawe'.¹⁹ Zej nnita' benne' ka' zdágake' ga yoble, kan žongak benne' lo chole ka'. Žéklele wak wzejní'ilele benne' ka' zej nchol yichj láždo'gake'.²⁰ Žéklele wak wsédlele benne' ka' bi žejní'igekle', na' benne' ka' žejní'igekle' láte'do'ze, dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' žsedlen benách ka' kan nak yela' žejní'il da' naken dot li laže', na' da' naken dot da' li.²¹ Na'a, le'e žsédlele yezika' benách ka'. ĆBi žala' wsédli kwinle? Le'e znnale: "Bi kwano". ĆZbanle le'e?²² Lezka' znnale: "Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na". ĆŽonle le'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag

na? Le'e bi zlé'elele chawe' lo'a ka'. Ľžbanle le'e da' zej že' lo yodo' chégaken? ²³ Zka'n zen kwinle dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios. Ľžka'nle le'e Dios ka'ze, dan' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale? ²⁴ Nyejw le'e yiche la'y kan žonle, dan' znnan: "Ni'a che da' žonle le'e, benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' znnne zí'gake' che Dios." ²⁵ Wak yebélenlele da' nžogen lo bel'a chele, benne' byo ka', dan' nak bian' nzi' lo na'le xtiža' Dios, cha' žonle kan znnna xtiže'e, san cha' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale, ba beyakle ka' zej nak benne' ka' bi zej nake' che Dios. ²⁶ Che len, benne' byon', benne' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot kan znnna xtiže'e, benne' ni nake' law Dios ka' to benne' byo nžog lo xpele'e dan' nak bian', la'kze bi nžogen lo bel'a chekze'. ²⁷ Benne' byon' bi nžog lo xpele'e da' nak bian' no benne' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot da' znnna xtiže'e, ka' žon benne' ni zloe'elen nbága'le le'e zia, la'kze nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' nžog lo bel'a chele dan' nak bian' naken ki, san bi žonle kan znnna xtiže'e na'. ²⁸ Cha' to benne' judío naksen' lo bel'a žen chie', bi nakkze' benne' judío, na' da' nak bian' da' nžogzen lo bel'a chie' bi naken li laže'. ²⁹ Bennen' nake' ki lo yichj lázda'we' nake' da' li benne' judío, benne' nake' che Dios, na' da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios da' naken li laže' naken to da' yo'on lo yichj lázda'we'. Da' nak bian' da' naken li laže' naken che be' nakkzžo, na' kege che yela' benachze chežo. Bennen' nake' che Dios ki, bi žápegak benách ka' le' ba la'ne, san Dios na'kze žape' le' ba la'ne.

3

¹ Cha' ki naken, Ľbiz da' chawe' žaken che to benne' dan' nake' benne' judío? ĽBiz da' chawe' žaken che benne' byo, benne' judío, dan' nžog da' nak bian' lo xpele'e? ² Da'

cháwe'le'e naken chie', na' da' zan kan zej naken. Da' naken blo, Dios bdie' diža' la'y chie' lo na'gak benne' judío ka'. ³ Bale' bi žejlé'gake' che Dios. Ľžeklo' bi gon Dios kan znnna xtiže'e dan' bi žejlé'gake' chie' Le'? ⁴ Bi gaken ki. Žala' gákbe'elžo žónteze Dios kan znnna xtiže'e, la'kze žon láže'gak yógo'te benách ka'. Kan nak chie' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Gak bia' nako' chawe' dan' žono' kan znnno',
na' yežojo' chawe' cha' no benne' wchi'a laže'e Le'.

⁵ Kate' žonžo da' kegle, Dios znnne' bi nak chawe' da' žonžo. Da' ni nak bian' Dios nake' chawe'. Zej nnita' benne' ka' znnágake': "Da' kegle da' žonžo nak bian' Dios nake' chawe', na' che len bi žala' wsaka' zi'e žo'o." ⁶ Bi naken ki. Chela' ga'n zen Dios ni'a che da' kegle da' žonžo, Ľnakxkze gak wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga? ⁷ Kate' no benne' žon laže'e, Dios znnne' bi zchalj bennen' da' naken dot da' li kan žone' Le'. Da' ni nak bian' nak dot da' li da' znnakze Dios. Zej nnita' benne' ka' znnágake' da' žon láže'gake' légage' žonen ga ga'n zen Dios, na' bi žala' choge' chégake', bi nne' zej nbage'e dola'. Ki znnágake'. ⁸ ĽNnažo: "Gonžo da' kegle nich gak da' nak chawe'?" Benne' ka' znnne zí'gake' chežo znnágake' žsedlžo da' ki, na' naken chawe' chog Dios chégake' gátgake'.

Yógo'težo nbága'žo dola'

⁹ ĽBizkze nnažo na'a? Kan nak cheto' neto', benne' judío ka', Ľnákžeto' chawe' ka' yezika' benách ka'? Bi nakto', dan' ba bløe'elto' nga, zej nbaga' benách judío ka' dola', na' lezka' zej nbaga' benách zi'to' ka' dola'. Yógo'težo nbága'žo dola'.

¹⁰ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Bi zoa nitó benne' nake' chawe', nitóe'.

¹¹ Nitó benne' žejni'ile'. Nitó benne' žilje' Dios.

12 Yógo'tegake' zdágake' ga yoble;
yógo'tie' zej nnitle'.

Nitó benne' žone' da' nak chawe',
nitóe'.

13 Lbá'gake' zej naken ka yežw ba
ka' da' zej nyaljwn.

Len da' znnágake' žon láže'gekle'
ljéžgake' ka'.

Diža' da' žežojen žoá'agake' naken ka
da' yožen laye' bele snia ka'.

14 Len da' znnágake', zne zí'gake'
chegak benne' ka'.

15 Nníta'gake' zbéžgake' nich gótgake'
benách ka'.

16 Zbla' yí'tezgake', na' žsaka'
zí'tezgake' ljéžgake' ka'.

17 Bi gak gá'nlengake' ljéžgake' ka'
cháwe'do'.

18 Bi zžébegake' Dios.

19 Nnezlžo bchalj Dios yógo'te da'
ki, da' ži'e benne' ka' nzi' lo ná'gake'
xtiže'e. Che len bi gak nitó benne'
nne' bi nbage'e dola', na' yógo'te
benách, benne' ka' nníta'gake' dot
yežlyó nga, Dios wchi'a láže'e
légake'. 20 Že' láže'gak benne' judío
ka' góngake' da' znná xtiža' Dios
nich yeyágake' chawe', san bi
gak nitó benne' yeyake' chawe' ki,
dan' bzōa Dios da' wnnakze' nich
gákbe'elžo nbága'žo dola', dan' bi
žonžo dot da' wnnakze' Le'.

*Yelažo dan' žejlé'žo che Jesús,
Benne' Cristo*

21 Na'a, ba bla' law kan gak
yeyakžo chawe' law Dios. Bi gak
yeyakžo chawe' lawe' Le' cha'
žónzežo kan znná xtiže'e, la'kze
nyejw le'e yiche la'y da' wnnagak
benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios,
dan' zloe'elen kan gak yeyakžo
chawe' lawe' Le'. 22 Dios žonkze' ga
žeyakžo chawe' lawe' Le' dan' žejlé'žo
che Jesús, Benne' Criston', na' gone'
ga yeyakgak chawe' yógo'te benne'
ka' chejlé'gake' chie' Le'. Tlebe zej
nak yógo'te benách, 23 dan' yógo'tie'
béngake' dola', na' bi zej nake'
chawe' kan nak Dios dot chawe'.
24 Dios, lo yela' ži'i láže' chie', žonze'
ga žeyakžo chawe' lawe' Le', na'

beyone' žo'o chawe' dan' Jesús,
Benne' Criston', beya'we' žo'o. 25 Ki
goken dan' Dios bdie' Jesús, Benne'
Criston', lo yela' got lo wlázžo žo'o.
Le' blalje' xchene', da' žeká'n dola',
dan' žaken chežo cha' žejlé'žo chie'
Le'. Ki ben Dios nich gak bia' Le'
nake' chawe', la'kze lo yela' zbez
zen láže' chie' bzoe' chela'ale dola'
ka' da' benžo ža ni'te. 26 Ki ben
Dios, na' blōe'el kwine' chawe' ža ni
zoažo na'a, na' zga'ne' chawe' la'kze
žeké'e dola' da' zej nbaga' benách
ka', na' žone' ga žeyágake' chawe'
cha' žejlé'gake' che Jesús, Benne'
Criston'.

27 ¿Wak wká'n zen kwinžo dan'
nakžo chawe' law Dios? Bi gakžo.
¿Biz chen? Naken dan' belažo, kege
dan' žonžo kan znná xtiža' Dios,
san dan' žejlé'zežo che Jesús, Benne'
Criston'. 28 Na'a, nnezlžo žeyák
chawe' to benne' law Dios dan'
žejli'e che Jesús, Benne' Criston', na'
kege dan' žone' kan znná xtiža' Dios.

29 ¿Nak Dios Dios chégakze benne'
judío ka'? ¿Bi nake' lezka' Dios
chegak benách zi'to' ka'? O', lezka'
nake' Dios chegak benách zi'to' ka',
30 dan' zōa toze Benne' nake' Dios.
Dios na' žone' ga žeyakgak chawe'
benne' judío ka' lawe' Le', benne'
byo ka' nžog lo belá' chégake' dan'
nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Ki
žone' Le' dan' žejlé'gake' che Jesús,
Benne' Criston', na' lezka' gone' ga
yeyakgak chawe' benne' zi'to' ka'
lawe' Le', benne' byo ka' bi nžog
lo belá' chégake' dan' nak bian'.
31 Na'a, cha' belažo dan' žejlé'žo che
Jesús, Benne' Criston', ¿wak nnažo
biž zaka' da' bchi'le Dios žo'o? Bi
gakžo, san yela' žejlé' chežo zloe'elen
nak choch xtiže'e na'.

4

Da' ben Bran žsedlen žo'o

1 ¿Bizkze nnažo na'a? ¿Nakx beyák
Bran, xa wdé cheto', benne' judío
ka', chawe' law Dios? 2 Chela' beyák
Bran chawe' law Dios dan' wzōa da'

benkze' le', wak wká'n zen kwine', san kege law Dios. ³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' che len Dios bl'e'le' le' ka benne' chawe' lawe' Le'." ⁴ Cha' zoa no benne' žone' xchinžo, da' žizjwžo-ne' bi naken to da' žonnžo chie', san naken to da' nbága'žo chie'. ⁵ Lezka' cha' to benne' žejle'ze' che Dios, la'kze bi be žin bene', Dios, Bennen' žone' ga žeyagak chawe' benne' ka' lawe' Le', benne' ka' bi zej nake' chawe', znnne' nake' chawe' lawe' le' dan' žejli'e chie' Le'. ⁶ Lezka' bchalj Dabí kan žaken da' chawe' che no benne', Dios znnne' nake' chawe' lawe' Le' la'kze bi be žin bene'. ⁷ Ki wnná Dabín':

Ba nez zen naken che bennen' Dios
 ženít lawe' chie' ka nak da'
 kegle da' bene'.

Na' žeké'e doła' da' nbage'e.

⁸ Ba nez zen naken che bennen',
 Dios bi žesbage'e le' zia ni'a
 che doła' da' bene'.

⁹ ¿Žak da' chawe' ni chégakze benne' byo ka' nžog lo belá' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, o lezka' žaken chegak benne' byo ka' bi nžog ki lo belá' chégake'? Ba wnnákzežo beyák chawe' Bran na' law Dios dan' bejli'e chie' Le'. ¹⁰ ¿Batx beyák chawe' Bran na'? ¿Goken katen' ba nžog lo xpele'e dan' nak bian', o goken zga'ale? Bi goken kate' ba nžogen lo xpele'e, san zga'ale goken. ¹¹ Bran na' bejli'e che Dios katen' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'. Wdé na' bchog lo xpele'e dan' nak bian', dan' žloe'elen ba beyake' chawe' law Dios. Goken ki nich gak Bran na' ka xagak benne' ka' chejlé'gake' che Dios, la'kze bi nžog lo xpéla'gake' dan' nak bian'. Dan' žejlé'gake' che Dios, gak nna Dios zej nake' chawe' lawe' Le'. ¹² Nak Bran na' xa wdé chegak benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Dios. Kégeze nake' xagak benne' byo ka' nžog lo belá'

chégake' dan' nak bian', san lezka' nake' xagak benne' ka' žóngake' kan ben Bran na', dan' žejlé'gake' che Dios kan ben Bran na' kate' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'.

Da' wnnacze Dios gata' chežo dan' žejle'žo chie' Le'

¹³ Bchebe laže' Dios, bi da' wnezejwe' che Bran na', na' chegak za'sóe' ka', gata' chégake' yežlyó ngakze. Gaken ki, kege dan' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, san dan' beyákake' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ¹⁴ Chela' yežlyó nga gata' chégakze benne' ka' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, bi gon byenen chejle'žo chie', na' gak da' bchebe laže' Dios to da' bi zaka'. ¹⁵ Xtiža' Dios žloe'elen žo'o nbága'žo zia, da' žonen ga chog Dios chežo gatžo. Gan bi na' žin da' wnnakze Dios, bi gak bága'gak benách ka' zia dan' bi bégake' kan wnnakze' Le'.

¹⁶ Che len žebelžo dan' žala' si'žo dan' bchebe laže' Dios dan' žejle'žo chie' Le', dan' nak bian' naken to da' žonnze' chežo. Ki naken nich gak bia' gata' dan' bchebe laže' Dios gonne' chegak yógo'te za'só Bran na', kégeze chegak benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' wnnakze Dios, san lezka' chegak benne' ka' žejlé'gake' che Dios kan bejlé' Bran na' che Dios. Bran na' nake' ka xazo yógo'težo žo'o, nolžo žejle'žo che Dios. ¹⁷ Ki naken kan nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Bran na', dan' znnan: "Bzoa' le' ka xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó."

Ki naken, law Dios, Bennen' bejlé' Bran na' chie', nak Bran na' ka xazo yógo'težo. Dios na' žesbane' benne' gat ka', na' zchalje' che to benne' bi na' soe' kan ba zoakze bennen' bi na' soe'.

¹⁸ Ki naken dan' Dios gože' Bran na': "Benne' zante gakgak za'só' ka'." Bran na' bejli'e che Dios, na' bxen laže'e Dios gone' dan' bchebe laže'e wnezejwe' chie', la'kze bi gok le'e'le' dan' žxen laže'e si'e, na' ka'

goken, wyó'o lo ne'e gake' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ¹⁹ Bran na' bi gok chop laže'e kan žejlí'e che Dios, la'kze ba zeje' ka to gaywá'yiz, na' bejsá' laže'e kan nak che belá' žen chie', da' ba natkzen dan' ba ngóleli'e, na' lezka' kan nak che Sara, zo'le', nake' no'le wbiž. ²⁰ Bi gok chop laže'e, na' bi goke' benne' bi žejlé' kan nak da' bchebe laže' Dios gone' chie', san gokže' choch dan' bejli'e che Dios, na' bka'n zene' Dios. ²¹ Dot laže'e bxen laže'e Dios, nape' yela' wak gone' dot dan' bchebe laže'e gone'. ²² Che len, Dios bzoe' che Bran na' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie' Le'.

²³ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bzoe' chie' nake' chawe' lawe' Le'." Ki nyejwn le'e yichen', kégeze nich yebélenlen Bran na', ²⁴ san nich yebélenlžon lezka' žo'o. Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' chejle'žo chie' Le', besbane' Xanžo Jesusen' lo yela' got. ²⁵ Jesusen', Dios bdie' Le' nich gote' ni'a che doła' da' nbága'žo žo'o, na' besbane' Le' lo yela' got, nich gak gone' ga yeyakžo žo'o chawe' lawe' Le'.

5

Da' žata' chežo dan' ba beyakžo chawe' law Dios

¹ Na'a, znná Dios ba beyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', cha' žejle'žo chie' Le', na' che len ba begá'nlenžo Le' cháwe'do'. ² Dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', žebélenlžo da' žonn Dios chežo, dan' žon chochen láždo'žo. Žebelžo dan' žxen láže'žo gata' chežo yela' baní' che Dios. ³ Kégeze ki žebelžo, san lezka' žebelžo kate' zzáka'žo, dan' nnezlžo da' zzáka'žo žsedlen žo'o kwezžo zen laže'. ⁴ Kate' zbezžo zen laže' žežojžo chawe' law Dios, na' kate' ba bežojžo chawe' lawe' Le' žxen láže'žo Lekze' gáklene'

žo'o. ⁵ Kate' žxen láže'žo Le', bi žak chope láže'žo. Ki naken dan' yela' nži'il che Dios len žo'o yo'on yichj láždo'žo. Dios Be' La'y, Bennen' bsela' Dios chežo, žone' ga žaken chežo ki.

⁶ Katen' bi gok yelažo žakze chežo, kate' bžin ža, Benne' Criston' gote' lo wlazžo žo'o, kate' ne gokžo benne' doła' ka'. ⁷ Bi yénele no benne' gate' lo wláz to benne' chawe'. Wak no benne' wechóg laže'e gate' lo wláz to benne' nake' dot chawe'. ⁸ Dios žloe'ele' žo'o kan nži'ile'ele' žo'o, dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o kate' ne gokžo benne' doła' ka'. ⁹ Ba beyakžo chawe' law Dios dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o, katen' blalje' xchene'. Che len žxen láže'žežo Le' yeslé' žo'o lo ža chog Dios chegak benne' doła' ka' gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Katen' bi ble'elžo Dios chawe', Zi'nkze Dios gote' lo wlazžo žo'o nich gak yeyakžo toze len Dios. Na'a, dan' zoa nban Bennen' bene' ga ba beyakžo toze len Diosen', žxen láže'žežo yelažo to chi'ize. ¹¹ Lezka' žebelžo law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' ba beyakžo toze len Diosen' ni'a che da' bene' Le'.

Da' ben Adán, na' da' ben Benne' Cristo

¹² Blá' doła' lo yežlyó nga ni'a che da' ben toze benne', Adán, na' dan' bene' doła', lezka' wyó'o yela' got. Che len gatgak yógo'te benách ka' dan' yógo'tegake' zej nbage'e doła'. ¹³ Zga'ale kate' blá' da' bchi'le Dios lo yežlyó nga, bengak benách ka' doła', benne' ka' wnníta'gake' yežlyó nga, na' gótgake', san Dios bi besbage'e benne' ka' zia dan' bi bégake' ka' znná xtiže'e. Ki goken dan' bi na' žin da' bchi'le' Le' gan wnníta'gake'. ¹⁴ Kate' wzó law zoa Adán, na' zejte ža wzóa Moisés gotgak yógo'te benách ka' dan' wbága'gake' doła', la'kze bi bzóagake' chela'ale to da' wnnakze Dios kan

ben Adán na'. Yógo'te benách ka' zej nake' toze len Adán na' dan' zej nake' za'sóe' ka'. Da' ni zloe'elen žo'o kan gágak yógo'te benách ka' toze len Benne' Criston', benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Da' žonnze Dios chežo bi naken ka da' goken chežo ni'a che dolan' da' ben Adán na'. Ni'a che dolan' da' ben toze bennen', gatgak yógo'te benách ka'. Da' zénle'eže naken da' žonnze Dios chežo, dan' naken yela' nban da' zejli kanne. Žonne' chežo da' ni ni'a che da' ben yetoze Benne', Jesús, Benne' Criston'.

¹⁶ Da' žonnze Dios chežo bi naken tlebe ka da' goken chežo ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Da' bchog Dios che Adán na' ni'a che dolan' da' bene', lezka' bchog Dios chegak yógo'te benách ka'. Dan' žonnze Dios chežo naken nich gak yeyakžo chawe' lawe' Le' la'kze nbága'žo dola' zan. ¹⁷ Wyó'o yela' got yežlyó nga ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Ni'a che da' ben yetoze Bennen', Jesús, Benne' Criston', gata' yela' nban da' zejli kanne chegak benne' ka' yeyákgage' chawe' law Dios, dan' naken da' žonnze Dios chežo.

¹⁸ Dios bchoge' chegak yógo'te benách ka' gátgage' ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Lezka' yógo'te benách ka' gak yeyákgage' chawe' lawe' Le' ni'a che da' nak chawe' dan' ben yetoze Bennen', na' gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'. ¹⁹ Beyakgak benne' zan wen dola' ka' dan' bi ben toze bennen' kan zŋna xtiža' Dios. Lezka' benne' zan yeyákgage' chawe' law Dios dan' ben yetoze Bennen' kan zŋna xtiža' Dios.

²⁰ Wyó'o da' wnnakze Dios lo yežlyó nga nich gak bia' zej nbaga' benách ka' dola'. Dan' gok bia' zej nbage'e dola', lezka' gok bia' zénle'eže nak da' žonnze Dios chegak benách ka'. ²¹ Gota' yela' wak che dola' goten žo'o. Lezka' da' žonn Dios chežo napen yela' wak

gonen ga yeyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gonen ga gata' yela' nban da' zejli kanne chežo.

6

Zoažo nbanžo ni'a che Jesús, Benne' Cristo

¹ ŽBizkze nnažo na'a? Žžala' gonžo dola' nich lo yela' nži'il che Dios Le' yenít lawe'e chežo da' zanže? ² jBi gónkzežon! Nak chežo ka ba gotžo to chi'ize nich biž gonžo dola'. ŽNakxkze gak gónžežo dola'? ³ ŽBi nnézlele kan naken chežo? Cha' bezoažo nis nich yeyakžo toze len Benne' Criston', dan' bezoažo nis zloe'elen žo'o ba wdežo lo yela' got tzen len Le'. ⁴ Kan goken, gótlénžone' tzen, lezka' bgáche'lenžo-ne' tzen lo yežw ba katen' bezoažo nis. Kan ben Dios, len yela' wak zen chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, lezka' bene' ga bebánlenžo tzen Jesusen' nich gakžo benách kobe chie' ka'.

⁵ Cha' bénlenžo tzen Benne' Criston', na' gotžo kan gote' Le', lezka' gónlenžo-ne' tzen, yebanžo lo yela' got kan bebane' Le'. ⁶ Ba nnézkzelžo da' ni: yela' benách chežo da' wzóan zga'ale, wdá'lenen Le' tzen le'e yag kroze nich kwia yi' yela' benách chežo da' bénlenžon dola', nich biž nna bia' da' nak dola' žo'o. ⁷ Cha' nakžo toze len Bennen' gote' ni'a che dola', na' ba beyakžo chawe' law Dios, biž nbága'žo dolan', na' biž yo'ožo lo na' dola'. ⁸ Na'a, cha' nátlénžo tzen Benne' Criston', žejle'žo yebánlenžo-ne' tzen, ⁹ dan' nnezlžo ba bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' biž gate'. Che len biž bi gak gon yela' got na' chie' Le'. ¹⁰ Kan goken, gote' Le', toze chi'i gote' ni'a che dola' da' wbága'žo žo'o, san kan naken, zoe' nbane', nbánlene' Dios. ¹¹ Lezka' žala' géklele le'e naken chele ka ba nátkzele nich biž gonle dola', san zoale nbanle nich gonle kan

z̄nna x̄tiža' Dios, dan' nakle toze len X̄anžo Jesús, Benne' Criston'.

¹² Che len, bi we'le latje da' naken dola', nich bi gonen ga gonle dola' lo belá' žen chele da' gatkzen. Biž gonle kan nak da' zze láže'le da' kegle lo belá' žen chele. ¹³ Bi wdé kwinle lo na' da' naken dola', na' bi gonle da' kegle, san le wdé kwinle lo na' Dios dan' ba bebanle lo yela' got, na' le wdé belá' žen chele lo ne'e nich gónlenen' da' naken chawe'. ¹⁴ Bi we'le latje da' naken dola', nich bi gonen ga gonle dola', dan' bzoa Dios le'e nich gonle kan z̄nna da' chawe' chie' Le', na' kege gónžele kan z̄nna da' bchi'le' benách dola' ka'.

Da' žsaka' lebe kan nak che benne' ndo'w

¹⁵ ¿Bižkze nnažo na'a? ¿žala' gonžo dola' dan' biž yo'ožo lo na' da' bchi'le Dios benách dola' ka', san žonžo kan z̄nna da' chawe' che Dios? ¡Bi gonžon! ¹⁶ Ba nnézkzelele cha' wdé kwinle lo na' to benne' nich gakle benne' ndo'w chie' ka', na' nich gonle kan z̄nna x̄tiže'e, to chi'ize nakle benne' ndo'w ka' che bennen' žonle kan z̄nna x̄tiže'e. Lezka' gaken cha' wdé kwinle nich gonle dola' da' gonen ga gatle, o cha' wdé kwinle nich gonle kan z̄nna x̄tiža' Dios, Bennen' gone' ga yeyakle chawe' lawe' Le'. ¹⁷ Na'a, žoxken Dios. La'kze zga'ale gokle benne' ndo'w ka' lo na' dola', na'a dot láže'le žonle kan z̄nna x̄tiža' Dios, dan' bde kwinle lo nan'. ¹⁸ Dan' ba belale lo na' dola', ba beyakle ka benne' ndo'w ka' lo na' da' naken chawe'. ¹⁹ Zcháljlēna' le'e kan žak chegak benách ndo'w ka', dan' bi žejni'ilele kwáselo lo yela' benachze chele. Zga'ale bde kwinle tzen len belá' žen chele lo na' da' kegle, na' lo na' da' bi naken chawe', na' gokle ka benne' ndo'w ka' chen, na' benle x̄chin da' bi naken chawe'. Na'a, le wdé belá' žen chele lo na' da' naken chawe', nich gakle ka benne' ndo'w ka' chen, na' gonle x̄chin da' naken

chawe' nich gakle benne' ka' zej nake' che Dios.

²⁰ Katen' gokle ka benne' ndo'w ka' lo na' dola', bi benle x̄chin da' naken chawe'. ²¹ Na'a, ¿gok chawe' chele ni'a che da' benle zga'ale? Na'a dan' benle žonen ga žedoé'elele, na' žonen ga gat to chi'ize no benne' žonen'. ²² Na'a ba belale lo na' dola', na' nakle ka benne' ndo'w ka' che Dios, dan' žonen ga žak da' chawe' chele dan' žonen ga nakle che Dios, na' žonen ga naple yela' nban da' zejli kanne. ²³ Lazjw no benne' žone' dola' naken yela' got, san da' žonnze Dios chežo naken yela' nban da' zejli kanne, dan' napžo dan' nakžo toze len X̄anžo Jesús, Benne' Criston'.

7

Da' žsaka' lebe yela' zchag na'

¹ Ži'na'do' ka', nólele le'e nzi' lo na'le da' bchi'le Dios benách judío ka'. Nnézkzelele yo'o lo na' x̄tiže'e na' no benne' kate' ne zoe' nbane'. ² Lezka' to no'le nžag ná'lene' to benne' byo yoe'e lo na' benne' byo chien' kate' ne zoa nban benne' byo chien', dan' ki z̄nna da' bsedle Dios kan nak che yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' x̄tiža' Dios dan' bchagen légake'. ³ Ki naken, kate' ne zoa nban benne' byo chien', cha' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo yoble, gone' dola' da' wká'n ditjen yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' x̄tiža' Dios na', na' na'a, cha' wchág ná'lene' to benne' byo yoble, bi gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁴ Lezka' žaken chele, ži'na'do' ka'. Dan' nžagle Benne' Criston', naken ka ba nátkzele le'e, na' biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés žo'o, nich gak gakle che Benne' yoblen'. Na'a nakle che Benne' Criston', Bennen' bebane' lo yela' got. Ki naken nich gak gonžo da' žaz láže' Dios.

⁵ Katen' wyo'ožo lo na' yela' benachze chežo, da' znnā xtiža' Dios benen ga gok bia'gak da' ka' wzé láže'žo da' bi zej naken chawe', da' ka' bégaken žin lo belā' žen chežo nich góngaken ga gatžo. ⁶ Na'a ba belāžo lo na' da' bchi'le Moisés žo'o dan' nátkžežo kan nak da' znnā xtiže'e, dan' bchi'len žo'o zga'ale. Ki naken nich gak gonžo xchin Dios lo yela' nban kobe da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' kege gonžon lo da' ba wdé chen, dan' naken dan' bchi'le Moisés žo'o.

Zoalen neda' da' naken doła'

⁷ ĆBizke nnažo na'a? Ćžon da' wnnakze Dios ga žona' doła'? Bi žonen ki, san chela' bi bzejni'il neda' da' znnā xtiže'e, bi wnnezla' nak doła' da' žona'. Chela' bi zoa lo da' wnnakze' Le' da' znnan: "Bi se lažo'o da' de che lježo'" bi nnezla' nak doła' yela' zze laže' da' de che lježa'. ⁸ Kate' benla' xtiže'e, na' gókbe'ela' da' nak doła' žonen žin lo belā' žen chia', na' benen ga gókbe'ela' zze laža'a yógo'te da' kegle. Gan bi na' la' xtiže'e, bi nak bia' da' naken doła'. ⁹ Ža ni'te, kate' bi na' yenla' xtiža' Dios, gokla' zoa' nbana', san kate' benla' xtiže'e, gókbe'ela' nbaga'a doła', na' goka' ka to benne' gat law Dios. ¹⁰ Dios bdixjwe' da' znnā xtiže'e nich gonen ga gata' yela' nban chežo, san benen ga gókbe'ela' ba natkza'. ¹¹ Gok bia' nchíxela' kan nak doła', dan' ben xtiže'e ga gókbe'ela' nbaga'a doła', na' žala' gata'.

¹² Che len, la'y nak xtiža' Dios, na' la'y, na' chawe', na' xtan nak da' bchi'le' žo'o. ¹³ ĆBen da' naken chawe' ga goka' ka to benne' gat? Bi naken ki, san da' nak doła' gok bian' ni'a che da' naken chawe', na' benen ga gókbe'ela' ba natkza' nich gak bia' nak doła' da' žona'. Ki goken nich gak bia' ni'a che xtiža' Dios yógo'te da' zej naken doła' zej nakle'en da' zinnj.

¹⁴ Nnezlžo Dios Be' La'y benne' chežo xtiža' Dios, san neda' naka' benachze, na' yoa'a lo na' doła' ka to benne' ndo'w chen. ¹⁵ Na'a, bi žejni'ila' da' žona'. Žénela' gona' kan znnā xtiža' Dios, san bi žona' dan' žénela' gona'. Da' žona' naken doła' da' bi zle'ela' chawe'. ¹⁶ Žona' doła' la'kze bi žénela' gona' dołan'. Ki naken dan' xtiža' Dios žsedlen neda' bi naken chawe' da' žona'. Che len nak bia' nak chawe' da' znnā xtiže'e. ¹⁷ Ki naken, kege nedza' žona' dołan', san doła' da' zoalen neda' žonen ga žona' dołan'. ¹⁸ Nnezla' da' nak chawe' bi zóalenen neda', o žala' nnia', dan' naken chawe' bi zóalenen da' nak yela' benachze chia'. Žénela' gona' dan' naken chawe', san la' nedza' bi gak gonan'. ¹⁹ Bi žona' da' naken chawe' da' žénela' gona', san žónteza' da' kegle da' bi žénela' gona'. ²⁰ Che len, cha' žona' doła' da' bi žénela' gona', kege nedkza' žonan', san doła' da' zóalenen neda' žonen ga žona' dołan'. ²¹ Ki nak da' žaken chežo yógo'težo. Kate' žénelžo gonžo da' naken chawe', zoalen žo'o da' žonen ga žonžo da' kegle. ²² Lo yichj lázda'wa' žaz laža'a xtiža' Dios, ²³ san žákbe'ela' zoa da' znnā bia' neda' da' zoalen belā' žen chia', na' to da' zži'i che xtiža' Dios yo'on lo yichj lázda'wa'. Dan' zóalenen belā' žen chia' žonen ga žona' doła'.

²⁴ ĆDa' nyáche'le'e naken chia' neda'! ĆNozkze benne' gak yeslé' neda' lo yela' benachze chia' da' žonen ga žona' doła'? ²⁵ Ćžoxken Dios, ba belāžo na'a ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Che len, kan nak da' yo'on lo yichj lázda'wa' žona' kan znnā xtiža' Dios, la'kze yela' benachze chia' žonen ga žénela' gona' doła'.

8

Da' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o

¹ Che len, benne' ka' zej nake' toze len Jesu's, Benne' Criston', biž bi zia zej nbage'e, benne' ka' biž žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', san žóngake' kan žénele Dios Be' La'y. ² Dan' naka' toze len Jesusen', Dios Be' La'y, Bennen' nbánlenžo, žákłene' neda'. Che len, ba belá' lo da' benen ga bena' dola', na' lezka' lo yela' got. ³ Ba ben Dios da' bi gok gon da' bchi'le' žo'o. Bi be gok gonen da' gáklenen žo'o dan' nakžo benachze. Che len Dios bsele'e Zi'nkze', Bennen' beyake' benách kan nakžo žo'o, nakžo benách dola' ka', san Le' bi be dola' bene'. Besbaga' kwine' dola' da' wbága'žo žo'o, na' ka' goken, Dios bchoge' chie' gote' ni'a che dola' da' žonžo lo yela' benachze chežo nich biž ga'nžo lo na' dola'. ⁴ Ki bene' nich gak gonžo da' zej naken chawe' da' že' xtiža' Dios žo'o gonžo, nolžo biž žonžo kan žénele yela' benachze chežo, san žonžo kan žénele Dios Be' La'y.

⁵ Benne' ka', benne' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', že' láže'gake' da' naken che yela' benachze chégake', san benne' ka' žóngake' kan žénele Dios Be' La'y, že' láže'gake' da' naken che Dios Be' La'y. ⁶ Cha' že' láže'zežo da' naken che yela' benachze chežo, gatžo to chi'ize, san cha' že' láže'žo da' naken che Dios Be' La'y, ba napžo yela' nban da' zejlı kanne, na' zga'n ži yichj lázdo'žo. ⁷ No benne' že' láže'ze' da' naken che yela' benachze chie', bi zchage' Dios chawe', dan' bi žon bennen' kan zna xtiža' Dios, na' bi gak gonen'. ⁸ Che len, benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', bi gak góngake' da' žaz láže' Dios.

⁹ Na'a, le'e biž žonle kan žénele yela' benachze chele, san žonle kan žénele Dios Be' La'y dan' zóalenkze' Le' le'e. Benne' Criston' bsele'e Dios Be' La'y chežo. No benne' bi zóalen Dios Be' La'y le', bi nake' toze len Benne' Criston'. ¹⁰ Cha'

Benne' Criston' zóalene' le'e, la'kze gat yela' benachze chele ni'a che dola', soale nbanle ni'a che Dios Be' La'y dan' ben Dios ga nakle chawe' lawe' Le'. ¹¹ Be' La'y che Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, zóalene' le'e. Dios, Bennen' besbankze' Jesús, Benne' Criston', lo yela' got, gone' ga yebanle le'e lo belá' žen chele da' žatkzen. Ki gone' dan' zóalen Dios Be' La'y le'e.

¹² Che len, zi'na'do' ka', zoa to da' nbága'žo, san kege che yela' benachze chežo, nich bi gonžo kan žénele yela' benachze chežo na'. ¹³ Cha' žonle kan žénele yela' benachze chele, gatle to chi'ize, san cha', len yela' wak che Dios Be' La'y, žonle ga kwia yi' da' žonle lo yela' benachze chele, na' gaple yela' nban da' zejlı kanne.

¹⁴ Zej nak zi'nkze Dios yógo'te benne' ka' žóngake' ka' žénele Dios Be' La'y. ¹⁵ Dios Be' La'y na', Bennen' zóalene' le'e, bi bnnite'e le'e da' yoble ka' benne' ndo'w ka' nich žébele, san ba bene' le'e zi'nkze Dios, na' Lekze' žone' ga žližžo Dios, na' znažo: "Xe." ¹⁶ Dios Be' La'y na' zzejni'ikzele' be' nakkžžo, na' žone' ga nnezlžo nakžo zi'n Dios. ¹⁷ Cha' ba nakžo zi'n Dios, lezka' da' zej naken che Xažo Dios gata' chežo tzen len Benne' Criston'. Ki gaken chežo cha' sáka'lenžo tzen Benne' Criston' nich tzen len Le' soažo lo yela' baní' chie'.

¹⁸ Žekla' neda', da' zzáka'žo na'a bi be naken kan nak yela' baní' da' gata' chežo ža da' ba za'. ¹⁹ Zbezgak yógo'te da' ben Dios, na' žak láže'gaken žinte ža na' katen' Dios wloe'ele' law zej nak zi'nkze' benne' ka' žejl'é'gake' chie' Le'. ²⁰ Yógo'te da' ben Dios wdégaken lo na' da' žonen ga kwia yí'gaken, kege dan' gónegeklen gaken ki, san ki goken dan' ben Dios ga naken ki. Lezka' bene' ga gak wxén láže'gak Le' da' ka' bene', ²¹ na' yelagak yógo'te da' ka' ben Dios lo da'

žonen ga zbia yí'gaken. Ki naken, lezka' yebégeklen lo yela' žeslá da' zaka'le'en da' yebélengekle benne' ka' zej nake' zi'n Dios. ²² Nnezlžo yógo'te da' ben Dios zžaka'gaken na' zejte na'a ža, kan zžaka' to no'le za' galj bi'do' chie'. ²³ Kégeze yežlyó nga zžakan', san lezka' zžaka'žo žo'o, la'kze Dios Be' La'y zóalene' žo'o. Le' nake' chežo da' zloe'elen žo'o kan gákkžežo. Zžaka'žo kate' ne zbezžo ža na' katen' Dios wloe'ele' law nakžo zi'nkze' ka', ža na' lezka' yeskobe' bēla' žen chežo. ²⁴ Dan' žxen láže'žo gone' da' ni, belažo žo'o, san cha' gak le'elžo dan' žxen láže'žo, bi naken to da' zbez láže'žon. Bi zbezžo da' ba zle'elžon. ²⁵ Na'a, cha' žxen láže'žo to da' bi zle'elžo, na' lo yela' zbez žen laže' zbezžon.

²⁶ Lezka' Dios Be' La'y žáklene' žo'o kate' žedó láže'žo, dan' bi nnezlžo bi žala' nnablžo Dios, san Dios Be' La'y zdekze' xtiža'žo law Dios, na' lo yela' znnab chie' zbeže láže'li'e, kan bi gak no benne' nne'. ²⁷ Dios zwie' da' yo'o lo yichj láždo'gak benách ka', na' nnezle' da' žénele nna Dios Be' La'y na', na' Le', kan žénekzele Dios, zdie' xtiža'gak benne' ka' law Dios, benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.

Ba belažo dan' yo'ožo Benne' Cristo

²⁸ Nnezlžo yógo'te da' žak chegak benne' ka' zej nži'ile' Dios žon cháwe'gaken légake', benne' ka' bliž Dios légake' kan wnnakze' gone'. ²⁹ Benne' ka' wžekze Dios zga'ale, lezka' bzoe' chégake' zga'ale gákgake' tlebe kan nak Zi'nkze', nich gak blo Zi'nen' ladjw benne' zan, benne' lježe ka'. ³⁰ Benne' ka' bzoe Dios chégake' zga'ale kan žala' gákgake', lezka' bliže' légake', na' benne' ka' bliže', bene' légake' chawe'lawe' Le', na' benne' ka' bene' légake' chawe', lezka' ba bzoe' chégake' sí'gake' yela' baní' chie'.

³¹ ĆBizke nnažo na'a kan zej nak da' ki? Cha' Dios žáklene'

žo'o, bi žala' žébežo la'kze soa da' gongak benách ka' chežo. ³² Dios, dot laže'e benne' chežo Zi'nkzen'. Bdie' Le' nich gote' lo wlažžo žo'o. Cha' ki ben Dios, Ćbi gónnli'e chežo tzen len Zi'nen' yógo'te da' žiážjelžo?

³³ ĆNožkze benne' gak yesbage'e benne' ka' zia, benne' ka' wžekze Dios? Bi gak nitó benne' dan' benkze Dios ga ba beyakžo chawe'lawe' Le'. ³⁴ ĆNožkze benne' gak choge' chežo gatžo to chi'ize? Bi gak nitó benne' dan' gotkze Benne' Criston' lo wlažžo žo'o, na' da' nakže žen, bebane' lo yela' got, na' na'a zoe' kwit li ža che Dios gan nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' znne chawe'e lo wlažžo žo'o law Dios. ³⁵ La'kze zoa bi da' žaken chežo, nnéžkelžo Benne' Criston' nži'ile' žo'o. Nnezlžo nži'ile' žo'o la'kze zžaka'žo, o la'kze nak nyache' láže'žo,

la'kze zbia láže'gak benách ka' žo'o, o la'kze zdonžo,

o la'kze žiažje da' gákwžo, o la'kze žon zož chežo,

o la'kze gotgak benách ka' žo'o.

³⁶ Kan zej nak da' ki nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dan' nakžo chio' Le',

žóntezgak benách ka' ga gatžo.

Nakžo ka zila' ka',

bia ka' ndégakba' lo na' benne' gote' légakba'.

³⁷ Na'a, dan' Bennen' nži'ile' žo'o zóalene' žo'o, žxen láže'žo soelžo lo da' žaken chežo. ³⁸⁻³⁹ Che len žekla' neda':

Bi be sáke'le gonon ga biž ži'il Dios žo'o.

Nži'ile' žo'o dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Bi sáke'le gon yela' got o yela' nban ga biž ži'ile' žo'o,

na' kege wbás che ya'abá ka',

o benne' wnná bia' ka', o yela' wak che da' xiwe',

o bíte'teze da' zoan, o bíte'teze da' zan',

o to da' že' ža'le, o to da' že' že'le,

o bíte'teze da' ben Dios.

9

Dios wżekze' benne' Israel ka' nich gágkake' chie'

¹ Zchalja' da' naken dot da' li dan' naka' che Benne' Criston', na' da' znnia' naken tlebe len da' znnakze Dios Be' La'y lo yichj lázda'wa'. Bi žon laža'a. ² Žakle'e nyache' laža'a, na' žéktezela', ³ dan' žak laža'a gona' ga yelagak lježa' ka', benne' wlaš chia' ka'. Chela' gaklen légake', yénekzela' yebéj yichj Dios neda', na' kwáslena' Benne' Criston'. ⁴ Benne' wlaš chia' ka' zej nake' za'só Israel, na' Dios bi'e légake' latje gágkake' zi'nkze' ka'. Yela' baní' che Dios wzóalenen légake', na' Dios bdie' lo ná'gake' diža' chie' da' zka'n chawen', na' lezka' da' bchi'le' žo'o. Bliže' légake' nich wká'n zéngake' Le', na' bchebe laže'e gon chawe'e yógo'te benách zi'to' ka' ni'a chégake'. ⁵ Zej nake' za'sógak xa wdé cheto', Bran, na' Isaak, na' Jakob, na' ladjw lježgake' ka', kan nak yela' benách chie', golj Benne' Criston', Bennen' nakkze' Dios, na' znnna bi'e yógo'te. iGa'n zénteze' Le'! Ka'kze gaken.

⁶ La'kze yógo'te benne' wlaš chia' ka' bi nzi' lo ná'gake' Benne' Criston', bi žala' nnažo: "Beyák xtiža' Dios dáche'ze." Kege yógo'te za'só Israel zej nake' da' li benne' Israel ka', benne' ka' zej nake' che Dios. ⁷ La'kze goljgak benne' zan za'só Bran, kege yógo'tegake' gógkake' da' li za'só Bran na', san naken kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Za'só Isaak ka' gágkakze' da' li za'só' ka'." ⁸ Ki naken, benne' ka' zej nake' zi'n to benne', bennen' nake' che Dios, kege yógo'tegake' zej nake' zi'nkze Dios. Na'a, benne' ka' náljgake' ni'a che da' bchebe laže' Dios zej nakze' da' li za'só Bran na'. ⁹ Dan' bchebe laže' Dios bi da' wnezwje' che Bran na' znnan ki: "Yetó yiz na'a ža yelá'a, na' Sara, zo'lo', galje to bi' byodo' chie'."

¹⁰ Kégeze da' ni goken ki, san lezka' katen' Rebeka ne noe'e bi' byodo' ka' che Isaak, xa wdé cheto', lo li'e, ¹¹⁻¹³ katen' bi' na' gáljgakbe', na' bi na' góngakbe' da' nak chawe' o da' kegle, Dios gože' Rebeka na', na' wnné': "Xkwide' nežw chio' gonbe' xchin xkwide' bežopen'." Da' ni naken tlebe len da' nyejw le'e yiche kan wnná Dios, dan' znnan: "Bži'ila' Jakob, na' kege Esaú." Ka' goken, bga'n choch da' bzoa Dios to chi'ize kan nak chegak benne' ka' ba wžekze' Le'. Che len bi žaken ki ni'a che to da' gak gongak benách ka', san naken ki dan' zbekze Dios no benne' žliže'.

¹⁴ iBizkze nnažo na'a? iŽon Dios da' kegle? Bi žonen'. ¹⁵ Dios gože' Moisés, na' wnné': "Yeyache' láže'la' no benne' žénela' yeyache' láže'la'-ne', na' we' laža'a no benne' žénela' we' laža'a-ne'." ¹⁶ Che len, bi žaken ki ni'a che da' žénegekle benách ka', o dan' žon byene to benne', san naken dan' žénekzele Dios, Bennen' žeyache' láže'le' benách ka'. ¹⁷ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Benne' Faraón, katen' wnné': "Che len bzoa' le' gan znnna bi'o nich włoe'ela' law yela' wak zen chia' ni'a chio' le', na' gona' ga gónbia'gak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó da' nakkza' neda'." ¹⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le' no benne' žénekzele', na' lezka' žone' zižje yichj lázdo'w no benne' žénele' gone' zižje yichj lázda'we', kan bene' che Benne' Faraón na'.

¹⁹ Na'a ye'le neda': "Cha' ki naken, iBiz chen' žesbaga' Dios benách ka' zia? iNozkze benne' gak wsejwe' xnez Dios nich bi gone' da' žénekzele' Le'?" ²⁰ Bi naken ki. iNozkze le' znnio' che Dios? iWak to yeso' da' naken yo yen' benne' wen že'e, na' nnan: "iBiz chen' beno' neda' ki?" ²¹ iBi nzi' lo na' benne' wen že'e gone' che gona' na' to yeso' da' wkonlžon žin ga nla' law, na' che

la' gona' na'ze gone' yetó yeso' da' wkonlžon žin ga bi nla' law?

²² Gónkzele Dios wlo'e'ele' law kan wsaka' zi'e no benne' wen da' kegle, na' gone' ga gak bia' yela' wak zen chie', san lo yela' zbez zen laže' chie' bzoele' benne' ka' žala' choge' chégake' gátgake', benne' ka' zej nbage'e zia, da' žon byenen wžia yi'e légake'. ²³ Ki ben Dios nich gak bia' záka'le'e yela' baní' chie', dan' zloe'ele' law lawgak benne' ka' žeyache' láže'le', benne' ka' bzoe' chégake' zga'ale sóagake' lo yela' baní' chien'. ²⁴ Dios bliže' benách ki. Kégeze bliže' neto', benne' judío ka', san lezka' bliže' benách zi'to' ka'. ²⁵ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' bchalj Oseas lo wláz Dios, katen' wnné': Benne' ka' bi zej nake' benách chia' ka',

go'a lágake': "Benách chia' ka'."

Na' benne' ka' bi bži'ila',

go'a lágake': "Benne' ka' nži'ila'."

²⁶ La' na'ze gan wnnía' kan nak chégake':

"Bi nakle benách chia' ka'"

go'a lágake': "Ži'nkze Dios ban'."

²⁷ Na'a, kan nak chegak za'só Israel ka', Isaías wnné':

La'kze yangak za'só Israel ka',

na' nníta'gake' kan že' yox žoa'a to yego zen,

nbábzegake' yelágake'.

²⁸ Xanžo Dios la' gontie' ga la' lawte da' bchoge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁹ Lezka' Isaías na' bchalje' zga'ale, na' wnné':

Xanžo Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia',

chela' bi bka'ne' chežo za'sóžo ka', ga'nžo kan zej nak yež Sodoma, na' yež Gomorra,

yež ka' bchinnj Dios.

Benách Israel ka', na' diža' chawe'

³⁰ ŽBizkze nnažo na'a? Benne' ka' bi zej nbabe' Israel, na' bi be' láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios, ba beyákgake' chawe' lawe' Le',

san beyákgake' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ³¹ Na'a, la'kze be' láže'gak benne' Israel ka' góngake' kan žnna xtiža' Dios, da' žala' gonen ga gákgake' chawe' lawe' Le', bi gota' chégake' da' žala' gata' chégake' dan' žóngake' kan žnna xtiže'e. ³² ŽBiz chen' goken ki? Ki goken dan' bi bégaken' lo yela' žejlé' chégake' che Dios, san žakze chégake' gónegekle' góngake' kan žnna xtiže'e, na' che len bchixgekle', o wak nnažo: be-jchégwake' lo da' nzin': Yej Gan Žejchégo'gak Benách Ka'. ³³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' žnnan: Le wia nga, wdixjwa' lo yež Sión to benne' byo,

bennen' gake' ka to yej gan chejchégo'gak benách ka',

yej na' gonen ga wchixgekle'.

No benne' chejli'e chie' Le', bi ye-doe'ele'.

10

¹ Ži'na'do' ka', da' žak laža'a, na' da' žnnabla' Dios gone' chegak benách Israel ka', naken gone' ga yelágake'.

² Žzoa lia' chégake', dot láže'gake' že' láže'gake' Dios, san kege len yela' žejni'il li láže'. ³ Bi nnézgekle' kan žon Dios, žonze' ga nakžo chawe' lawe' Le',

san žénegekle' gon kwíngake' chawe' law Dios žakze chégake', na' bi nníta'gake' gaxjw laže' law Dios nich gak gone' Le' légake' chawe' lawe' Le'. ⁴ Beyož ben Benne' Criston' da' žénele gon da' bchi'le Moisés gonžo. Ben benne' Criston' ga gak yeyakgak yógo'te benách ka' chawe' law Dios, benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Kan nak che no benne' cha' yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan žnna xtiža' Dios, bzoj Moisés da' žnnan ki: "Bennen' gone' dot kan žnna xtiže'e, soe' nbane' dan' žone' ki." ⁶ Na'a, kan nak che no benne' yeyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le', žnnan ki: "Bi nno' lo yichj laždo'o, bi nno': žNožkze benne' kwene' ya'abá che

Dios? (dan' naken: nich gone' ga yetj Benne' Criston'), ⁷ na' bi nno': ¿Nozkze benne' yetje' gan de latje che benne' gat ka'? (dan' naken, nich gone' ga kwen Benne' Criston', na' yežoje' lo yela' got)."⁸ Na'a, ¿bizkze znnan? Ki znnan: "Gawze gan zo' zoakze xtiža' Dios. Lo žo'o, na' lo yichj lázdo'o zoa xtiže'e na'." Da' ni naken diža' che da' žejle'žo che Dios dan' zchaljton', na' znnato':⁹ "Čha' da' znno' nak bian' Jesusen' nake' Xano', na' čha' žejli'o dot lažo'o Dios besbane' Le' lo yela' got, yeló' le'."¹⁰ Lo yichj lázdo'žo žejle'žo che Jesusen' nich yeyakžo čawe', na' ni'a che da' zchaljžo, zloe'elžo dan' nak Jesusen', Benne' Criston', chežo nich yelažo.

¹¹ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bi yedoé'egekle yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'."¹² Dios, tlebe kan že' laže'e benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, dan' Xanžo na'kze nake' Xangak yógo'tegake', na' nápli'e bi da' wnezjwe' čegak yógo'te benne' ka' znnábgekle' Le'.¹³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Yelagak yógo'te benne' ka' wližgake' La Xanžon'."¹⁴ ¿Nakx gak wližgake' Le' čha' bi žejlé'gake' chie' Le'? ¿Nakx gak čejlé'gake' chie' Le' čha' batkle béngekle' kan nak chie'? ¿Nakx gak yéngikle' chie' čha' bi zoa no benne' wzenle' légake' xtiže'e?¹⁵ ¿Nakxkze gak wzéngikle' xtiže'e čha' bi seła' no benne' légake'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche da' znnan: "Ba nez zen gaken čegak benne' ka' žingak benne' ka' gan nníta'gake', benne' ka' zčháljgake' da' zka'n ži yichj lázdo'žo." Ki znnna diža' čawe' che Benne' Criston'.

¹⁶ Na'a, kege yógo'tegake' wzí' lo ná'gake' diža' čawen'. Kan nak da' ni, Isaías wnné': "Xan, ¿nozkze benne' bejli'e da' bchaljton'?"¹⁷ Ki naken, benne' ka' yéngikle'

čejlé'gake' chie' Le', na' dan' žala' yéngklen' naken xtiža' Benne' Criston'.

¹⁸ Na'a znnia': "¿Bi béngklen'?" Da' li béngklen', kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Benle čí'igake' dot yežlyó nga.

Yógo'te latje bžingak xtiža'gake'.

¹⁹ Lezka' znnaba': "¿Bi gókbe'egekle benne' Israel ka' da' ni?" Da' li gókbe'egeklen'. Gan wzó law, bchalj Moisés lo wláz Dios, na' wnné':

Gonkza' ga gé'elele le'e,

dan' ži'ila' benách ka' bi zej nbáblene' le'e.

Ni'a čegak benách ka' bi žejní'igekle' gona' ga ža'ale.

²⁰ Wdé na' Isaías na' gókli'e benne' wechóg laže', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

Benne' ka', benne' bi bdíljgake' neda', bžéljgekle' neda'.

Bloe'e lawa' lawgak benne' ka' bi be wnnábgekle' neda'.

²¹ Na'a, kan nak čegak benne' Israel ka', bchalj Isaías na' lo wláz Dios, na' wnné': "Tža tža bli na'a, na' bliža' benách ka' bi žóngake' kan znnna xtiža'a, na' zžóagake' neda' čela'ale."

11

No benne' ka' yelágake' ladjw benách Israel ka'

¹ Na'a znnaba': ¿Bebéj yichj Dios benách Israel ka' to čí'ize? Bi naken ki. Nedkza' naka' benne' Israel. Naka' za'só Bran, na' nbaba' ljež Benjamín ka', zi'nkze Israel na'.

² Dios bi bebéj yichje' benách chie' ka', benne' ka' wžekze' Le' ža ni'te nich gákgage' che Leze'. ¿Bi nnézlele dan' nyejw le'e yiche la'y kan ben Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios? Bliže' Dios, na' besbage'e benách Israel ka' zia, na' wnné':³ "Xan, ba bétgage' benne' ka' bčháljgake' lo wlazo' Le', na' bchínnjgake' bkog la'y chio' ka' gan bzeyto' bia beždo' ka' lawo' Le'. Toza' neda' nga'na' chio', na' žénegekle' gótgage' neda'."

⁴ Na'a, ¿biz bechebe Dios? Ki

wnné': "Žape chi'a chonnłajł chi gaywá' benne' chia' ka', benne' ka' bi zzoa zıbgake' lawgak lo'a ka' zej nzin' Baal." ⁵ Lezka' naken ža ni zoažo na'a, zej nga'n bałe benne' Israel ka', benne' ka' wžekze Dios nich gágkake' chie' Le'. Le' žape chi'ıkze' légake'. ⁶ Cha' naken da' žonze' Le' ni'a chégake', bi naken ni'a che to da' gak góngake'. Chela' goken ni'a che to da' gak gonžo, dan' žonze Dios ni'a chežo biž gaken to da' žonze' ni'a chežo.

⁷ ĆBizkze nnažo na'a? Bi wzi'gak benne' Israel ka' dan' bdılłgake', san ba wzi'gaken benne' ka' wžekze Dios nich gágkake' chie' Le', na' yezika'že' ka', Dios bene' zižje yichj lązdo'gake'. ⁸ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bene' ga zej nake' cholłaze'." Ki bene', na' la'kze gak lé'egekle' da' žone' Le', na' yéngেকে' xtiže'e, bi žejni'igেকে'. Ki naken chégake' na' zejte ža ni zoažo na'a. ⁹ Kan nak da' ni lezka' bchalj Dabı, katen' wnné':

Lni ka' chégake' yeyákgaken da' séngaken légake',
na' ka to do yelj gan chéjgake'.
Lezka' góngaken ga chíxgekle',
na' Dios wsaka' zi'e légake'.
¹⁰ Cholgak yej ląwgake', nich bi lé'egekle',
na' to chi'ize yéchwake' nich wá'gake' ywa'.

Kan gakyelagak benách ka' bi zej nake' benne' judío

¹¹ Na'a znnia': ĆBchıxgekle benne' judío ka' ga bžinte wnitgekle' to chi'ize? Bi goken ki, san bzóagake' xtiža' Dios chela'ale, na' na'a Dios žoe'e latje yelagak benne' ka' bi zej nake' benne' judío nich gone' ga gé'egekle benne' judío ka' légake'. ¹² Dan' bengak benne' judío ka', bchıxgekle', benen ga bžin da' naken ka to yela' wnni'a zen chegak benách ka' nnıta'gake' yežlyó nga. Cha' ki goken, gota' to yela' wnni'a zen chegak benne' ka' bi zej nake'

benne' judío dan' wnitgekle benne' judío ka', na' da' zenle'eže gata' chegak benách ka' nnıta'gake' yežlyó nga kate' yeyakgak benne' judío ka' che Dios.

¹³ Na'a žapa' le'e, benne' ka' bi nakle benne' judío, znnia': dan' naka' wbás bsela' Dios nich wzenla' benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' xtiže'e, zkónle'ela' žin dan' nzi' lo na'a, ¹⁴ nich gak gona' ga gé'egekle benne' wláž chia' ka' le'e, na' nich gona' ga yelágake' bałe'. ¹⁵ Cha' gota' latje chegak benách ka' nnıta'gake' dot yežlyó nga yeyákgake' che Dios dan' wnitgekle benne' judío ka' latje chégake', na' da' zénle'eže gata' chegak benách ka', kate' benne' judío ka' yeyázgake' lo latje chégakkze' na'. Gaken kan žak kate' žebangak benne' gat ka'. ¹⁶ Cha' znéjwžo che Dios kwa nildo' da' žebežžon néžwle, lezka' kwa dan' nga'nen naken che Leze', na' cha' nnažo nak che Dios lwe yag, lezka' ni'a nen zej naken che Leze'.

¹⁷ Zej nak bałe benne' judío ka' ka ni'a na' to yag olibo chawe' da' ka' zej nžogen, na' le'e, ka ni'a na' to yag olibo yiže', bejda'le yag olibo chawen', na' beyazle lo latje chegak benne' ka' wžóggake', na' zzi'le da' žonn lwen, na' xis yag olibo chawen'. ¹⁸ Che len, bi wká'n zen kwinle, bi wzoale chela'ale benne' ka' zej nake' ka ni'a nen ka', da' zej nžogen. Cha' zka'n zen kwinle, žala' nnéžlele kege le'e zwawle lwe yagen', san lwe yagen' zwawn le'e.

¹⁹ Wak nno': "Wžoggak ni'a na' yagen' nich gak chaza' neda' lo latje chégaken." ²⁰ Da' znnno' naken dot da' li, san wžóggake' dan' bi bejłé'gake' che Dios, na' bejdó'o le' ya-gen' dan' žejli'o che Dios. Che len, bi žala' wká'n zen kwino', san žala' žebo' Dios. ²¹ Cha' bsaka' zi'i Dios benne' ka', benne' ka' zej nakkze' ni'a na' yag chawen', lezka' wsaka' zi'e le'. ²² Na'a, bwia nga kan nak Dios ži'i laže', na' lezka' kan

žsaka' zí'li'e no benne'. Da' li žsaka' zí'li'e benne' ka' bchíxgekle', san nake' ži'i laže' len le'. Che len, žala' góntezo' da' naken tlebe len yela' ži'i laže' chie' na', nich bi choge' lezka' le' lo yag chien'. ²³ Lezka' gaken chégake' cha' bi gá'ngake' lo yela' bi žejlé' chégake', na' chejtá'gake' da' yoble lo yagen', dan' nap Dios yela' wak gone' ga chejtá'gaken' da' yoble. ²⁴ Nako' le' ka' ni'a na' yag olibo yiže' da' bchogen', na' bejtó'o yag olibo chawen' gan nitó benne' wdé' ni'a na' to yag yiže'. Bi gakže zede chegak benne' ka' zej nakkze' ka' ni'a na' yag chawen', chejtá'gake' da' yoble lo yag chégakkzen'.

Kan gak yelagak benách Israel ka'

²⁵ Zí'na'do' ka', žénela' nnézlele da' ni da' bgachen', nich bi wká'n zen kwinle ni'a che yela' žejni'il chele. Ba le benne' Israel ka' beyákgake' zižje laže', na' ki gákgake' ga žinže ža yógo'te benách ka', benne' bi zej nake' benne' judío ka', benne' ka' žala' yelágake', ba zej nbabe' gan žnna bia' Dios. ²⁶ Te na' gata' latje yelagak yógo'te benne' Israel ka', kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan: Žoj Benne' Weslá lo yež Sión, na' yeké'e da' kegle da' bengak ža'só Jakob ka'.

²⁷ Da' ni naken diža' žag da' gónlena' légage'

katen' yeká'a dolá' da' zej nbage'e.

²⁸ Ki naken, bzóagake' diža' žag da' ben Dios chela'ale, na' Dios wléj yichje' légage' nich gak yelale le'e, san lezka' nži'il Dios légage', dan' wžekze' Le' xa xtó'gake' ka'. ²⁹ To chi'ize znezjw Dios da' znezjwe', na' to chi'ize zbie' benách ka'. ³⁰ Kan nak chele, zga'ale bi benle kan žnna xtiža' Dios, na' na'a Dios žeyache' láže'le' le'e dan' bi bengak benne' judío ka' kan wnnakze' Le'. ³¹ Lezka' žaken chégake' na'a, bi žóngake' kan wnná Dios, san ki gakzen na' zejte Dios yeyache' láže'le' légage', kan

žeyache' láže'le' le'e na'a. ³² Dios wléj yichje' yógo'te benách ka' bzóagake' xtiže'e chela'ale, nich gak yeyache' láže'le' yógo'tegake'.

³³ Zenle'e nak yela' wnni'a che Dios, dan' naken yela' wak zen chie', na' yela' žejni'il chie'. Bi gak nitó benne' chejni'ile' da' bzoa Dios gone', na' bi gak no benne' nnezle' da' ka' žon Dios. ³⁴ ĆNožkze benne' žejni'ile' da' zza' laže' Xanžon'? ĆNožkze benne' gak wzejni'ile' Le'? ³⁵ ĆNožkze benne' zoa da' bnezjwe' che Dios nich gon byenen bi da' yebí'i Dios chie'? ³⁶ Yógo'te da' zej den zej nžojen lo na' Dios, na' zej nnitan' ni'a chie' Le', na' zej nnitan' nich yebélenle' Le' légaken. ĆGa'n zen Dios to chi'ize! Ka'kze gaken.

12

Žala' wdé kwinžo lo na' Dios

¹ Zí'na'do' ka'. Dios žeyache' láže'le' žo'o. Che len žáta'yoela' le'e wdé kwinle lo na' Dios, na' gakle ka' to da' nak ban da' zdežo law Dios, nich gakle che Leze', dan' naken to da' žaz laže' Dios. Da' ni žala' gonle, da' naken tlebe len da' žka'n zenžo Dios. ² Biž gonle tlebe kan žongak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, san le gak benách kobe ka' dan' ba bkob Dios yichj láždo'le. Le gon ki nich gak nnézlele da' chawe' da' žénele Dios gonle, dan' žaz laže'e Le', na' da' naken dot li laže'.

³ Na'a, dan' zoa da' bde Dios lo na'a, žapa' yógo'tele: bi wká'n zen kwinle, da' bi žala' gonle, san žala' gakle gaxjw laže' kan zza' láže'le, na' kan nak yela' žejlé' chele da' benn Dios che chele. ⁴ Kan nak toze belá' žen chežo, la'kze da' žan da' ka' zej dan', na' kege toze žin žon to to da' ka', ⁵ lezka' naken chežo. La'kze benne' žan nakžo, nakžo ka' toze belá' žen dan' nžagžo žo'o Benne' Criston', na' che len yógo'težo nakžo toze tožo len yetožo.

⁶ To tożo nzi' lo na'žo to da' benn
Dios chežo, na' nža' to ton kan nak
da' benne' che chežo.

No benne' Dios bnezjwe' chie'
wchalje' lo wlaze' Le',
len yela' žejlé' chie', žala'
wchalje'.

⁷ No benne' Dios bnezjwe' chie'
gone' xchine', cháwe'do' žala'
gonen'.

No benne' Dios bnezjwe' chie' ws-
edle' benách ka', cháwe'do'
žala' wsedle' légake'.

⁸ No benne' Dios bnezjwe' chie'
wzejni'ile' benách ka', na'
cháwe'do' žala' wzejni'ile'
légake'.

No benne' bi da' wnezjwe' che no
benne' yoble, dot laže'e žala'
wnezjwen'.

No benne' zńna bi'e benách ka', lo
yela' gaxjw laže' žala' gonen'.

No benne' žáklene' lježe' ka', len
yela' žebél žala' gonen'.

*Kan žala' gon no benne' nake'
toze len Jesús*

⁹ Žala' ži'ilele lježe ka' dot láže'le.

Le wzóa da' kegle cheła'ale.

Le we' laže' gonle da' naken chawe'.

¹⁰ Le ži'il lježe ka' kan nži'il kwink-
zle.

Kan žaple ba la'ne lježe žala' gonle
ga gakže' benne' blo.

¹¹ Le gon chóchteze láže'le, na' bi
wedle.

Le gon xchin Xanžon' dot láže'le.

¹² Le yebél dan' zoa da' žxen láže'le.

Le kwez zen laže' kate' bi zžaka'le.

Le wcháljenteze Dios.

¹³ Le wnezjw benách ka' che Je-
susen' da' žiážjegekle'.

Le we' gan chejnníta'gak benne' ka'
zlá'gake' liže.

¹⁴ Le nnable Dios gon chawe'e
benne' ka' zbia láže'gake' le'e.

Le nnab gak chawe' chégake', na' bi
wžiale légake' zia.

¹⁵ Le yebél tzen len benne' ka'
žebégekle'.

Le kwéžen benne' ka' zbéžegake'.

¹⁶ Le gak toze len lježe ka'.

Bi wká'n zen kwinle, san le gonlen
tzen benne' gaxjw laže' ka'.

Bi gekle ba naple dot yela' žejni'il.

¹⁷ Bi yebi'ile che nitó benne', bi
gonle da' zia che no benne'
žone' chele da' zia.

Le gon da' nak chawe' chegak
yógo'te benách.

¹⁸ Cha' sáke'le, le kwez chawe' len
yógo'te benách.

¹⁹ Zi'na'do' ka', bi yezi'le wzón
benách ka' la' le'eze, san le we'
latje yebi'i Dios chegak benne' ka',
dan' nyejw le'e yiche la'y da' zńnan:
“Nedkza' yezi'a wzón. Neda' yebi'a
chegak benách ka'.” Ki wńná
Xanžo Dios. ²⁰ Lezka' zńnan: “Ča'
zoa no benne' bi zle'ele' le' chawe',
na' cha' zdone', bnezjw da' gawe'.
Ča' zbile' nis, bnezjw da' ye'je'.”
Kate' gono' ki, gono' ga yedoé'el
bennen'. ²¹ Bi go'o latje nna bia' da'
kegle le', san wńná bia' da' keglen',
wkonlo' žin da' naken chawe'.

13

¹ Yógo'tele žala' gonle kan zńnagak
benne' yolawe' ka'. Dios bdekze'
lo ná'gake' yela' wńná bia' da' zej
nzi'e, na' wak nnažo bnníta'kze'
Le' benne' ka' lo latje chégake'.

² Če len, no benne' zzoe' no benne'
yolawe' cheła'ale, zzoe' cheła'ale
to da' bzoa Dios, na' benne' ka'
žóngake' ki, choge' chégake' kwia
yí'gake'. ³ Zej nnita' benne' yolawe'
ka', kege nich wchébegake' no
benne' žone' da' naken chawe', san
nich wchébegake' no benne' žone'
da' zinnj. Ča' žénelo' gono' ga
bi wchébegake' le', ben da' naken
chawe', na' yežoj' chawe' gan
zchi'a láže'gake'. ⁴ Benne' yolawen'
nake' ni'a na' Dios nich gáklene'
le', san ča' žono' da' zinnj, na' žala'
žebo', dan' bi noe'e dáče'ze bar če
yolawe'. Nake' ni'a na' Dios nich
yebi'e da' žeyala' no benne' žone'
da' zinnj. ⁵ Če len žon byenen gonle
kan zńna bennen' nzi' lo ne'e yela'
wńná bia', kégeze dan' bde Dios lo

ne'e wsaka' zi'e le'e, san lezka' nich kwe' ži yichj lázdo'le law Dios. ⁶ Che len žizjwle lazle che yolawe', dan' zej nak benne' yolawe' ka' ni'a na' Dios, na' žóngake' da' bdie' Le' lo ná'gake'.

⁷ Le chizjw yógo'te benne' ka' da' nbága'le chégake'. Le chizjw lazle lo na' no benne' žala' wchizjwe' lazle. Le chizjw mežw no benne' žala' chíjwlen. Le žebe no benne' žala' žébele, na' le gape ba la'ne no benne' žala' gaple le' ba la'ne.

⁸ Bi be žala' bága'le che nitó benne', san toze žala' ží'ilele lježle ka', da' nbága'le chegak yógo'te benách ka', dan' no benne' nži'ile' lježe' ba bene' dot da' žnna xtiža' Dios. ⁹ Ki žnna xtiže'e;

Bi gono' doła' da' žka'n ditjen yela' žchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi dan lažo'o da' de che lježo'.

Da' wnné' ki, na' yógo'te da' yezika' da' wnné', yeyož gon no benne' žone' kan žnna da' žnnan ki: "Bži'il lježo' kan nži'il kwino'." ¹⁰ Bennen' nži'ile' lježe' bi be žone' che lježe' da' kegle. Ki naken, bennen' nži'ile' lježe' žone' dot da' žnna xtiža' Dios.

¹¹ Le gon ki dan' nnézlele kan žak ža ni zoažo na'a, na' lezka' nnézlele ba bžin ža žala' gakle ban laže' kan žebán no benne' žtase', dan' ba zoaže gawze ža yelažo lo da' kegle ka goken katen' wzó lawžo žejle'žo che Benne' Criston'. ¹² Gan zoažo na'a naken ka yele, na' za' te yelen', na' gan zoa Benne' Criston' naken ka te ža, na' za' chejsoažo ga na'. Che len žala' kwáslenžo da' žongak benách ka' gan nak chol. Kan žon to benne' žeje' lo wdile, žwakw kwine' da' žape chi'in le' lo wdile, lezka' žala' tažo lo baní' che Dios, dan' gape chi'in žo'o nich bi cho'ožo lo na' da' xiwe'. ¹³ Nich gonžo ki žala' gonžo da' chawe' kan žala' gon no benne' zde' te ža.

Bi žala' sožlžo, na' bi gáwle'ežo.

Bi žala' gonžo da' kegle, na' kege da' gon ditjen žo'o.

Bi žala' tíl-lenžo lježžo ka', na' bi gé'elžo légake'.

¹⁴ Na'a, žala' yeyón kwinle lo yichj lázdo'le kan nak Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' bi we' láže'le gonle da' ždan láže'le lo yela' benachze chele.

14

Bi žala' nnežo chegak lježžo ka'

¹ Le we' latje no benne' gónlene' le'e tzen, benne' žejli'e che Benne' Criston', la'kze bi nak dot li laže' kan žejli'e chie' Le'. Bi tíl-lenle-ne' kan nak da' žéklele le'e žala' gone'.

² Kan nak da' ni, zej nnita' benne' ka' žékgekle' wak gáwgake' bite'teze da' žawgak benách ka', san yebale benne', benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', žáwgake' toze da' žazžo. ³ Na'a, bennen' žawe' yógo'te bi žala' wzóe' chela'ale no benne' bi žawe' yógo'te, na' lezka', bennen' bi žawe' yógo'te bi žala' nnie' che bennen' žawe' yógo'te, dan' nzi' lo na' Dios bežope benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴ ĆNožkze le', žnnio' che benne' wen žin che benne' yoble? Law Xankze yežój chawe' o bi yežój chawe' no bennen' nake' wen žin che Dios. Yežoje' chawe' law Dios, dan' gonkze Xanžo Dios ga yežoje' chawe'.

⁵ Zoaļa to benne' žka'n ženže' to ža ka žka'n zene' yezika' ža ka', na' benne' yoble, toze kan žka'n zene' yógo'te ža. To tožo žala' wíažo cha' nak chawe' da' žonžo. ⁶ Bennen' žka'n zene' to ža, žka'n zenen' nich wká'n zene' Xanžon', na' bennen' bi žka'n zene' ža na', nich wká'n zene' Xanžon' bi žka'n zenen'. Lezka', bennen' žawe' yógo'te, žawe' ki nich wká'n zene' Xanžon', dan' ži'e Dios: "Žóxkeno'" na' bennen' bi žawe' yógo'te, bi žawen' nich wká'n

zene' Xanžon', na' lezka' ži'e Dios:
 “Žóǵkeno’.”

⁷ Nitó benne' ladjwžo žo'o bi nak
 bane' cheze', na' nitó benne' bi žate'
 cheze'. ⁸ Cha' zoažo nbanžo, nich
 ga'n zen Xanžon' zoažo nbanžo, na'
 cha' gatžo, nich ga'n zen Xanžon'
 gatžo. Ki naken, cha' zoažo nbanžo
 o cha' gatžo, nakžo che Xanžon'.
⁹ Lezka' che len got Benne' Criston',
 na' bebane', nich gake' Xangak
 benne' gat ka', na' Xangak benne'
 ban ka'.

¹⁰ Na'a le', ¿biz chen' znnio'
 che lježo'? ¿Biz chen' zzo' lježon'
 chela'ale? Žon byenen la'žo
 yógo'težo law Benne' Criston' gan
 wchi'a laže'e žo'o. ¹¹ Kan nak da' ni
 nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
 Zinna Xanžo: “Ni'a chia' nedkza',
 wzóa žibgak yógo'te benách ka' lawa'
 neda'.

Nnágake' kwáselo naka' Dios.”

¹² Ki naken, Dios wchi'a laže'e
 yógo'težo.

*Bi žala' gonžo da' gonen ga
 chíxgekle lježžo ka'*

¹³ Che len, biž žala' nnežo che
 lježžo ka', san žala' we' láže'žo bi
 gonžo bi da' gonen ga chíxgekle',
 o bi da' gonen ga góngake' doła'.

¹⁴ Nnézkzela' bi be zoa da' žawžon
 da' gak gonen ga biž nakžo chawe'
 law Dios, na' da' bchalj Xanžo Je-
 susen' naken tlebe len da' ni. Cha'
 žekle no benne' zoa bi da' gak gonen
 ga biž nake' chawe' law Dios, che
 bennen', naken ki. ¹⁵ Cha' žono'
 le' ga gak lježo' nyache' laže'e, dan'
 žawo' le' da' žekle' le' bi žala' gawžon,
 bi žono' kan žala' gon no benne'
 nži'ile' lježe'. Bi be žala' gawžo
 da' gonen ga gak chope laže' no
 benne', bennen' got Benne' Criston'
 ni'a chie'. ¹⁶ Che len, bi be gonle
 da' gonen ga nne zi'gak benách
 ka' che da' žékle le'e nzi'le latje
 gonlen. ¹⁷ Kate' zinna bia' Dios žo'o,
 bi že' láže'žo da' ye'j gawžo, san že'
 láže'žo gakžo chawe' lawe' Le', na'
 ga'n ži yichj lázdo'žo, na' yebelžo,

da' ka' gak gonžo dan' zoalen Dios
 Be' La'y žo'o. ¹⁸ No benne' žone'
 xchin Benne' Criston' kan zej nak
 da' ki, žone' da' žaz laže' Dios, na'
 yežoje' chawe' lawgak benách ka'.

¹⁹ Che len žala' gonžo chegak
 benách ka' da' góngaken ga gata' da'
 wká'n ži yichj lázdo'žo, na' da' gon
 chochen lázdo'žo kan žejle'žo che
 Benne' Criston'. ²⁰ Bi be žala' gawžo
 da' gonen ga gak chope laže' ben-
 nen' bzoa Dios le'. Nak dot da' li
 dan' znnagak benách ka': “Yógo'te de
 latje gawžon” san gonžo da' kegle
 cha' gonžo ga chixle lježžo ni'a che
 da' žawžo. ²¹ Gakže chawe' cha' bi
 gawo' bela', na' bi ye'jo' xis uba,
 na' bi be gono' da' wchixen lježo',
 o da' gonen ga gak chope laže'e, o
 da' gonen ga biž žejli'e che Benne'
 Criston' dot laže'e. ²² Cha' žejli'o de
 latje bi da' gono', žala' gonon' law
 Dios gan zo' tozo'. Ba nez zen gaken
 che bennen' bi zchebe lázda'we' le'
 ni'a che da' žekle' de latje gone',
²³ san bennen' žak chope laže'e ni'a
 che da' žawe', nbage'e zia, dan' žone'
 da' bi žekle' de latje gone'. Cha'
 žonžo da' žeklžo bi žala' gonžon,
 zbága'žo doła'.

15

*Žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo
 ka'*

¹ Che len, cha' nakžo choch kan
 žejle'žo che Benne' Criston', žala'
 soelžo benne' ka' bi žejlé'gake' chie'
 Le' dot láže'gake'. Bi žala' gonžo da'
 žaz láže'zežo žo'o. ² Yógo'težo žala'
 gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka' nich
 gak chawe' chégake', na' gak choch
 láže'gake' kan žejlé'gake' che Benne'
 Criston'. ³ Ki žala' gonžo, dan'
 bi ben Benne' Criston' da' wyáz
 láže'ze', san gok chie' kan nyejw le'e
 yiche la'y, da' znnan: “Bedjbága'gak
 neda' diža' zi' ka' da' wnnegak
 benne' ka', da' wnné zi'gake' chio'
 Le', Dios.” ⁴ Yógo'te da' bzójgake'
 le'e yiche la'y ža ni'te, bzójgaken'

nich wsedlen žo'o. Dan' nyejw le'e yiche la'y žonen ga zbezžo zen laže', na' žeyón zenen žo'o. Che len zoa da' žxen láže'žo. ⁵ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga zbezžo zen laže', na' žeyón zene' žo'o, gone' ga gakle toze kan žonle le'e, na' gakle kan Jesús, Benne' Criston', žénele' gakle. ⁶ Ki žala' gonle nich gakle toze, na' tzen wká'n zenle Dios, Xa Xanžo Jesusen'. ⁷ Che len, nich ga'n zen Dios, le si' lo na'le tole yetole kan Benne' Criston' wzí' lo ne'e žo'o. ⁸ Ki žala' gonle, dan' žapa' le'e: bla' Jesús, Benne' Criston', na' góklene' benne' judío ka' nich bloe'ele' law nak dot da' li da' zchalj Dios, na' bene' ga bžin da' bchebe laže'e wnezjwe' chegak xa wdé che'to' ka'.

Benách zi'to' ka' yéngkle' diža' chawe'

⁹ Lekza' bla' Benne' Criston' nich bene' ga benne' ka' bi zej nake' benne' judío yéngkle' xtiža' Dios dan' žeyache' láže'le' légake'. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Che len, wká'n zena' da' nako' Le', lawgak benách ka' nnita'gake' dot yežlyó nga,

na' gola' da' we lawa' Le'.

¹⁰ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le'e, benách ka' zoale dot yežlyó nga,

le yebél tzen len benách ka' che Dios.

¹¹ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

le wká'n zen Xanžon',

yógo'tele bi nakle benne' judío ka'!

le gole da' we lawn Le',

yógo'tele zoale dot yežlyó nga!

¹² Lekza' bzoj Isaías da' znnan:

La' law Benne' nbáblene' benne' ka' zej nake' za'só Isaí, xa Dabí.

Gak blo Bennen' nich nna bi'e benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

Benne' ki wxén láže'gake' Le'.

¹³ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga žxen láže'žo Le', gone' ga

yebéle'elele, na' ga'n ži yichj láždo'le dan' žejle'le chie' Le', na' gone' ga gak dot li laže' kan žxen láže'le Le', dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y le'e.

¹⁴ Zí'na'do' ka', ba nnézkzela' žóntezele da' ka' naken chawe', na' náple'ele yela' žejní'il nich gak wzejní'ilele lježle ka'. ¹⁵ Na'a naka' wechóg laže', na' zzoja' chele le'e le'e yiche ni, zí'na'do' ka', na' žsa'a láže'le dan' zoa da' besbaga' Dios neda' gona' dan' nži'ile' le'e. ¹⁶ Che len žona' xchin Jesús, Benne' Criston', lawgak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' zchalja' diža' chawe' che Dios, nich gak wdía' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' lo na' Dios, benne' ka' wžekze Dios Be' La'y nich gágake' che Leze'. Gágake' ka' to da' wdekza' lo na' Dios, da' chaz laže'e Le'.

¹⁷ Na'a, dan' žónlena' tzen Jesús, Benne' Criston', žin, nzi' lo na'a chaz laža'a kan nak da' bena' lo xchin Dios. ¹⁸ Lekza' naka' wechóg laže' wchalja' kan nak da' ben Benne' Criston' lo na'a neda', na' kege da' bena' nedza'. Bene' ga žongak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' kan znnan xtiža' Dios. Da' ni bene' Lekze', na' bkonle' žin da' bchalja' neda', na' žin da' bena' neda'. ¹⁹ Lekza' bkonle' žin da' ka' zej nak bian' da' bloe'ele' law Le' lo na'a neda', na' yela' wak zen ka' da' bene', na' yela' wak che Dios Be' La'y da' wzóalenen neda'. Ka' goken, wzó lawa' zchalja' lo yež Jerusalén, na' dot gawze na' zejte gan nbab Iliriko, ba bchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ²⁰ Be' laža'a bchalja' diža' chawen' gan bi na' yéngkle' benách ka' kan nak che Benne' Criston'. Chela' wchalja' ga ba béngkle' benách ka', na' gona' neda' ka' žon to benne' žone' to yo'o law len ze'e da' ba bdišjw benne' yoble. ²¹ Ka' bena' neda' naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Lé'egikle benne' ka' nníta'gake' gan
bi benle nitó benne' kan nak
chie' le',
na' chejní'igikle benne' ka' batkle
béngikle' kan nak chie'.

Žénele Pablo cheje' lo yež Roma

²² Che len, la'kze zan chi'i gónela' yida' gan zoale, bi na' gak yida'.
²³ Na'a, dan' ba beyóž bena' žin che Dios latje ki, na' zan yiz ba žénela' yida' gan zoale, ²⁴ che len, kate' cha'a lo yežlyó España, tia' gan zoale le'e, dan' žxen laža'a yedjwía' le'e, na' yebélenla' le'e. Te na' gak yego'ole neda' nez. ²⁵ Na'a žala' cha'a lo yež Jerusalén, nich chjwa'a to da' gáklennen benne' ka' che Benne' Criston' nníta'gake' ga na'. ²⁶ Ki gona' dan' wyáz láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, btóbgake' mežw da' znéžjwgake' chegak benách yache' ka' zej nbabe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. ²⁷ Wyáz láže'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', béngake' da' ni. Da' li naken to da' zej nbage'e chegak benne' judío ka'. Cha' zzi'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' da' naken che Dios ni'a che da' bengak benne' judío ka', na' žala' gáklengake' benne' judío ka' len da' nápgake'. ²⁸ Che len, kate' yeyóž wdía' dan' bnéžjwgak benne' ki lo na'gak benne' judío ka', naž tia' gan zoale le'e kate' cha'a lo yežlyó España. ²⁹ Kate' la'a gan zoale, žxen laža'a žínlena' yógo'te da' žebélenlžo ni'a che diža' chawe' che Benne' Criston'.

³⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che yela' nži'il da' zchiz Dios Be' La'y lo yichj láždo'žo, neda' žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich wcháljenle Dios tzen len neda', na' nnáblele-ne' gáklene' neda'. ³¹ Le nnable' gone' ga yelá' neda' lo na'gak benne' ka'

bi žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' gone' ga chaz láže'gak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, sí'gake' dan' chjwa'a ga na'. ³² Lezka' le nnable', cha' nak da' zнна Dios, wnezjwe' neda' latje la'a gan zoale lo yela' žebél chia', nich yeží' láže'léna' le'e tzen. ³³ Na'a znnabla' Dios, Bennen' zka'n žie' yichj láždo'žo, sóalene' yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

16

Benne' ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

¹ Le si' chawe' Febe, no'le zanžon' nake' toze len Xanžon'. Nake' no'le wen žin che Dios, na' nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yež Sencrea. ² Lo wláz Xanžon' le si' lo na'le no'len', kan žala' gongak benách ka' che Benne' Criston'. Le gáklene', na' le gonn chie' bíte'teze da' žiážjelen'. Lekze' góklene' benne' zan, na' lezka' góklene' neda'.

³ Le gape "Padiox" Prisila, na' Akila, benne' byo chie'. Benne' ki bénlengake' neda' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Žopte benne' ki wdégake' gan ben zož gátgake' nich béngake' ga bi gata' neda', na' žápegaka'-ne': "Žóžkenle" na' kege nedza', san lezka' yógo'te lježžo ka' zej nbabe' gan zej nníta' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', žé'gake' légake': "Žóžkenle." ⁵ Le gape "Padiox" benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližgak Prisilan', na' Akilan'. Le gape "Padiox" Epeneto, bennen' nži'ila'. Le' bejlí'e che Benne' Criston' zga'ale' ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. ⁶ Le gape "Padiox" Lia, no'len' bene' žin zen che Benne' Criston' gan zdoble le'e. ⁷ Le gape "Padiox" Andróniko len Junias, benne' wláž chia' ka'.

Benne' ki byéjwɿengake' neda' tzen liž ya, na' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' žápegake' légage' ba la'ne. Lezka' bejlé'gake' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka' neda'.

⁸ Le gape “Padiox” Amplias, bennen' nži'ila' dan' nake' che Xanžon'.

⁹ Le gape “Padiox” Urbano, bennen' bēnlene' neto' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' le gape “Padiox” Estakis, bennen' nži'ila'.

¹⁰ Le gape “Padiox” Apeles, bennen' nak bia' žejl'e che Benne' Criston'. Lezka' le gape “Padiox” benne' ka' nníta'gake' liž Aristóbulo.

¹¹ Le gape “Padiox” Herodión, benne' wláz chia'. Lezka' le gape “Padiox” benne' ka' nníta'gake' liž Narsiso, na' žejl'é'gake' che Xanžon'.

¹² Le gape “Padiox” Trifena len Trifosa, no'le ka' žóngake' žin che Xanžon'. Lezka' le gape “Padiox” Pérsida, no'len' bene' žin zen che Xanžon', na' nži'ilžo-ne'.

¹³ Le gape “Padiox” Rufo, benne' wžekze Xanžon'. Lezka' le gape “Padiox” xna' Rufo na', no'len' nake' ka' xna'kza' neda'.

¹⁴ Lezka' le gape “Padiox” Asíncrito, na' Flegonte, na' Hermas, na' Patrobas, na' Hermes, na' lezka' lježžo ka' zej nake' toze len Xanžon', na' nníta'le'gake' benne' ka'.

¹⁵ Lezka' le gape “Padiox” Filólogo len Julia, na' Nereo len no'le zane', na' lezka' Olimpás, na' yógo'te lježžo ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', na' nníta'le'gake' benne' ka'.

¹⁶ Le gape “Padiox” lježle ka', na' le chela' lježle ka' lo yela' nži'il chele. Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga, na' zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žápegake' le'e “Padiox”.

¹⁷ Na'a, žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', le gon ga' kak bia'gak benne' ka' žóngake' ga' žoj chóplele, na' zchíxgake' le'e, dan' žsédgekle' da' bi nake' tlebe len da' nsedle le'e. Le kwas gan zej nníta' benách ki, ¹⁸ dan' bi žóngake' xchin Jesús,

Benne' Criston'. Žóngake' žin nich gata' yela' wnni'a chégage', na' žon láže'gekle' benne' gaxjw laže' ka', žkóngekle' žin diža' gaxjw laže' ka', na' diža' chejle'žo da' wen laže'.

¹⁹ Zze diža' žonle kan žnna xtiža' Xanžon', na' žéngkele yógo'te benách ka' da' ni. Che len žebela' ni'a che da' žonle le'e. Na'a, žénela' soale gonle da' nak chawe', na' kege gonle da' kegle.

²⁰ Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, za' gone' ga' wléj wchochje da' xiwe'. Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e.

²¹ Xkwide' Timoteo, xkwiden' žónlenbe' neda' tzen žin, žápebe' le'e “Padiox.” Lezka' Lusio len Jasón, na' Sosípater, benne' wláz chia' ka', žápegake' le'e “Padiox.”

²² Neda', Tersio, zzoja' da' žnna Pablo le'e yiche ni, lezka' žapa' le'e “Padiox” na' zoalen Xanžon' neda'.

²³ Lezka' Gayo, bennen' žonne' neda' latje zoa' liže' nga, žape' le'e “Padiox.” Lezka' žonne' latje yógo'te benách ka' che Benne' Criston' zdóbgekle' nga. Erasto, benne' yo'o lo ne'e mežw che yež nga žape' le'e “Padiox.” Lezka' Cuarto, benne' lježžo, žape' le'e “Padiox.”

²⁴ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

¡Ga'n zen Dios!

²⁵ Na'a, įzka'n zento' Dios, Bennen' kak gone' le'e choch ni'a che diža' chawe' da' zchaljan', na' ni'a che da' zchalja' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che da' bløe'e law Dios che da' bgache' chie', dan' bkache'e Le' ža ni'te ga' bžinte na'a ža! ²⁶ Na'a ba bla' da' ni le'egak yiche ka' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, Bennen' zóateze', kan wnnakze' Le'. Na'a zej nníta' benne' ka' zcháljgaken' gan že'gak yógo'te benách ka' nich kak chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich kak góngake' kan žnna xtiže'e.

27 ɿNi'a che da' ben Jesús, Benne'
Criston', ga'n zen to chi'ize Dios
tlícha'kze, Bennen' napkze' dot yel̥a'
wak! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSELA' PABLO ŁO YEŽ CORINTO

Pablo žape "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Dios bliže' neda', Pablo, kan ženekzele' le'e, nich gaka' wbás che Jesús, Benne' Criston'. Lježžo Sóstenes žónlene' neda' tzen. ² Žapa' le'e "Padiox" zí'na'do' ka', zdoble che Dios lo yež Corinto, na' nakle che Leze' dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Dios na'kze bliže' le'e nich gake che Leze' tzen len yógo'te benne' ka' nníta'gake' gáte'teze, na' zcháľjengake' Dios, zókongekle' žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', Xángake', na' lezka' Xanžo. ³ Žáta'yoela' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' napžo dan' nakžo toze len Jesús

⁴ Žápeteza' Dios: "Žóǵkeno" kan nak chele le'e, dan' zoa da' chawe' da' bennze' chele dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. ⁵ Dan' nakle toze len Benne' Criston', Dios ba bémnlí'e chele da' zej naken chie'. Žáklene' le'e lo yógo'te da' znnale, na' žone' ga žejní'ile'elele. ⁶ Ki naken dan' dot láže'le wzí' lo na'le da' zchaljto' kan nak che Benne' Criston'. ⁷ Che len, bi be žiážjelele che da' žonn Dios Be' La'y chežo, kate' ne zbezle ža na' yelá'law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁸ Lekze' gon choche' le'e nich gak sóelele yógo'te kate' žinže ža ze lawte ža na', nich bi gak no benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá'law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Dios žone' kan znnne', na' Lekze' bliže' le'e nich gake toze len Zi'ne', Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Žej nžoj chople benách Corinto ka'

¹⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich gonle toze xtiža'le yógo'tele. Bi žoj chóplele, san le gak toze kan zža' láže'le, na' kan žonle le'e. ¹¹ Ki žapa' le'e, zí'na'do' ka', dan' benne' ka' nníta'gake' liž Kloé bzéngekle' neda' kan žonle, na' wnnágake' zdił diža'le. ¹² Znnia' da' ni: zej nža' da' znnale to tole. Bálele znnale žónlenle Pablo tzen. Yebálele znnale žónlenle Apolo tzen. Yebálele znnale žónlenle Sefas tzen, na' yebálele znnale žónlenle Benne' Criston' tzen. ¹³ ŽBžoj chople Benne' Criston'? žWdá' neda', Pablo, le'e yag kroze lo wlazle le'e? žBezoale le'e nis nich gake toze len neda'? ¹⁴ Žapa' Dios: "Žóǵkeno" dan' bi bezóa' nis nitóžele le'e, san chopze Crispo len Gayo. ¹⁵ Che len bi gak nnale bezoale nis nich gake toze len neda'. ¹⁶ Lezka' bezóa' nis Estéfanas len benne' ka' nníta'gake' liže'. Bi žejśa' laža'a cha' bezóa' nis no benne' yoble ga na'. ¹⁷ Benne' Criston' bsele'e neda', kege nich yezóa' benách ka' nis, san nich wzenla' benách ka' diža' chawe' chie'. Zchaljan', san kege len yela' žejní'il chekza', nich bi wka'na' ka'ze yela' wak che da' ben Benne' Criston' katen' gote' le'e yag kroze.

Jesús napkze' yela' wak, na' yela' žejní'il che Dios

¹⁸ Žékgekle benne' ka', benne' zej nchoľ yichj lázdo'gake', da' zchaljžo kan nak che Jesús, kan gote' le'e yag kroze, naken to da' dáche'ze, san žo'o, dan' ba belazo, žákbe'elžo dan' zchaljžon napen yela' wak che Dios nich yeslán benách ka'. ¹⁹ Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Wloe'ela' law nak dáche'ze yela' žejní'il

chegak benne' ka' zej nnezle' da' zenle'e.

Wzóa' chela'ale yela' žejní'il
chegak benne' ka' žejní'igekle' da' zenle'e.

20 ¿Bizkze yebélenle no benne' žejní'ile' da' zenle'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' nsédli'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' žákli'e zchalje'?

Dios ba bl̥oe'ele' law nak yela' žejní'il chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga, to da' dáche'ze. 21 Dios, lo yela' žejní'il chie', bi bi'e latje benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga gónbia'gake' Le' ni'a che yela' žejní'il chégakkze'. Dios wyáz laže'e beslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' ni'a che dan' zchaljžon, la'kze žékgekle benách ka' naken to da' dáche'ze.

22 Žénegekle benne' judío ka' lé'egekle' yela' wak ka' da' zej nak bian', na' benne' zi'to' ka' žénegekle' yéngkekle' da' wzejni'ilen légake'.

23 Žo'o zchaljžo che Benne' Criston', kan gote' le'e yag kroze. Da' li, dan' zchaljžon kan got Benne' Criston', žonen ga zchíxgekle benne' judío ka', na' yezika' benách ka' žékgekle' naken to da' dáche'ze. 24 Benne' ka' bliž Dios légake', la'kze zej nake' benne' judío ka', o benne' zi'to' ka', žákbe'egekle' napkze da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze dot yela' wak che Dios, na' dot yela' žejní'il chie'.

25 Žékgekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' ben Dios nak bian' nake' benne' bi nnezle, san dan' bene' nápežen yela' žejní'il ka' da' zej nape benách ka'. Žékgekle' da' ben Dios nak bian' bi nake' wale, san dan' bene' nápežen yela' wak ka' da' zej nape benách ka'. 26 Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' kan gokle le'e katen' bliž Dios le'e. Bi gokle zanle benne' ka' žejní'igekle' lo yela' benachze chégake', na' bi gokle zanle benne' wnná bia' ka', na' kege zanle gokle benne' blo ka'. 27 Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' benne' bi nnezle ka'. Ki ben Dios nich gone' ga

yedoé'egekle benne' yežlyó ka', benne' žejní'igekle'. Lezka' wžé Dios benne' ka' bi zej nake' wale yežlyó nga nich gone' ga yedoé'egekle benne' wale ka'. 28 Lezka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' ka'ze, na' bi be záka'gake', na' bi zej nake' wale. Ki ben Dios nich gone' ga ga'ngak ka'ze da' ka' zka'n zengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. 29 Che len, bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' law Dios. 30 Dios na'kze bene' ga nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', na' bene' ga napžo yela' žejní'il chie'. Dan' nak Benne' Criston' toze len žo'o, ba beyakžo chawe', na' nakžo che Dios na'kze, na' belazo. 31 Nak chežo kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan: "Čha' zoa no benne' žénele' bi da' wká'n žene', žala' wká'n žene' Xanžo Dios."

2

Zchaljžo kan bda' Jesús le'e yag kroze

¹ Ki goken, zí'na'do' ka', katen' bla'a gan zoale. Bchalja' xtiža' Dios lawle, kege len yela' žejní'il chekza', na' bi be bena' len yela' wak chekza'. ² Katen' wzóalena' le'e, be' laža'a bi wchalja' da' yoble, san toze kan nak che Jesús, Benne' Criston', kan bde'e le'e yag kroze. ³ Wzóalena' le'e lo yela' bi nak wale chia', na' lo yela' zžebe wzízelí'a. ⁴ Bcháljlēna' le'e xtiža' Dios, kege kan zchaljgak benách ka' lo yela' žejní'il chégakkze', san goklen Dios Be' La'y neda', na' yela' wak che Dios wzóalenen neda', da' gok bian' nak dot da' li da' wnnía'. ⁵ Ki bena' nich gak chejle'le che Dios, kege dan' bēnlele yela' žejní'il chegak benách ka', san dan' blé'elele yela' wak che Dios.

Dios Be' La'y žone' ga nónbia'žo Dios

⁶ Zcháljlento' benne' ka' ba nakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios

len yela' žejní'il cheto'. Yela' žejní'il ni bi naken ka da' zej nape benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bi naken ka da' zej nape benne' ka' znná biá'gake' ža ni zoažo na'a, benne' ka' kwia yí'gake'. ⁷ Zchaljto' len yela' žejní'il da' bi gak no benne' žel-len', dan' znezjw Dios, dan' bgache' yela' žejní'il ni da' bzoa Dios ža ni'te nich yebélenlžon. ⁸ Benne' ka' znná biá'gake' ža ni zoažo na'a bi bénbia'gake' yela' žejní'il ni. Chela' bénbia'gaken', bi bdá'gake' Xanžon', Benne' ze'e ya'abá, le'e yag kroze. ⁹ Naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Ba bkwez Dios da' ka' si'gak benne' ka' zej nži'ile' Le',
da' ka' bi ble'el nitó benne', na' bi benle' chégaken,
na' bi wzá' láže'gak benách ka' kan zej naken.

¹⁰ Na'a, Dios ba bzejni'ile' žo'o da' ki lo na' Dios Be' La'y, dan' zwiakze Dios Be' La'y yógo'te, na' lezka' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios na'kze.

¹¹ ĽNnezle no benne' da' yo'o lo yichj láždo'w yetó benne'? Toze be' nakkze bennen' nnezlen. Lezka', bi nnezle nitó benne' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios. Toze Dios Be' La'y nnezlen'. ¹² Bi yo'ožo to be' da' zdazen yežlyó nga, san zoalen Dios Be' La'y žo'o, Bennen' zchiz Dios yichj láždo'žo nich gak gónbia'žo da' ka' bennkze' Le' chežo. ¹³ Zchaljžo ka' zej nak da' ka' benn Dios chežo, kege len diža' da' žsédgekle benne' ka' žo'o len yela' žejní'il chégakkze', san len diža' ka' da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Ki naken, zzejni'ilžo benne' ka' zoalen Dios Be' La'y légage' kan nak da' žsedle Dios Be' La'y žo'o.

¹⁴ No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi zzi' lo ne'e da' žsedle Dios Be' La'y žo'o, dan' žekle' naken to da' yałze. Bi gak chejni'il bennen' da' ni, dan' toze bennen' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zaka' da' ni. ¹⁵ No benne' zoalen

Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zej zaka' yógo'te, san bi gak nitó benne' yoble gákbe'ele' da' záka'kze bennen'. ¹⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

ĽNožkze benne' nnezle' da' zza' láže' Xanžo?

ĽNožkze benne' gak wzejni'ile' Le'? San da' zza' láže' Benne' Criston' yo'on lo yichj láždo'žo žo'o.

3

Nakžo wen žin tzen len Dios

¹ Che len, zí'na'do' ka', bi gok wcháljlēna' le'e kan zcháljlēna' to benne' zoalen Dios Be' La'y le', san bcháljlēna' le'e kan zcháljlēna' no benne' nake' benachze, na' bi zoalen Dios Be' La'y le'. Nakle ka' bi' že'n ka', dan' bi nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'. ² Bsedla' le'e da' bi naken zede, da' naken ka' niže' da' we'jle. Bi bsedla' le'e da' naken zede ka' beła' da' gawlen. Bi gok chejni'ilele da' naken ka' beła' da' gawlen, na' bi na' gagle na'a. ³ Ki naken dan' nakle ka' no benne' nake' benachze na' zejte na'a ža. Kate' ne zgé'elele lježle ka', na' zdile díža'le, na' žežój chóplele, nakle ka' no benne' nake' benachze, na' žonle tlebe kan žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Kate' ne zoalen to benne' le'e, benne' znné' žónlēne' Pablo tzen, na' yetó benne' znné' žónlēne' Apolo tzen, ne nakle ka' no benne' nake' benachze.

⁵ ĽBizkze naka' neda', Pablo? ĽBizken' Apolo? Nakto' wen žin che Dios, na' ni'a che da' bento' neto' bejlē'le che Benne' Criston'. To toto' žonto' žin da' benn Xanžon' che cheto'. ⁶ Žin da' bento' lo yichj láždo'le naken ka' žin da' žon to benne' žaz ža'ne'. Neda' goza' binnedo' ka', na' Apolo bxoēn' nis, san Dios bene' ga bla', na' ga bgole binnedon' da' wyazen lo yichj láždo'le. ⁷ Ki naken, láte'ze zaka' benne' žaz, na' láte'ze zaka' benne' žxoēn' nis, san záka'le'e Dios, Bennen' žone' ga zla', na' ga

zgole bínnedon'. ⁸ Tlebe kan zej nak bennen' žazen', na' bennen' žxoen' nis. Dios yebi'e che chégake' kan nak žin da' žóngake'. ⁹ Nakto' neto' wen žin tzen len Dios, na' le'e nakle ka to yežlyó che Dios gan žonto' žin.

Lezka' nakle le'e ka to yo'o da' žon Dios. ¹⁰ Lo da' benn Dios chia', naka' ka to benne' blo wen ze'e. Neda' bdixjwa' len ze'e, na' benne' yoble zchise' ze'en'. To tožo žala' wiažo kan zchisžo ze'e law len ze'en'. ¹¹ Dios ba bdixjwe' to len ze'e da' naken Jesús, Benne' Cristo na'kze, na' bi gak no benne' wdixjwe' yetó len ze'e. ¹² Žin da' žonžo che Benne' Criston' naken ka zchisžo ze'e law len ze'en'. Law len ze'en' wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken oro, o da' naken plat, o da' naken yej zaka' ka', o wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken yag, o da' naken yix, o da' naken yixe' ka'ze. ¹³ Gak bia' kan nak žin da' žon to to benne'. Kate' žin ža wchi'a laže' Dios benách ka', na' la' law kan nak žin da' benžo to tožo, dan' te žin na' lo yi', na' yin' si' bian' žin da' ben to to benne'. ¹⁴ Cha' žin da' ben no benne', da' naken ka to ze'e da' bchise', yežožen chawe' lo yin', na' Dios yebi'e chie' kan nak tlebe len žin da' bene'. ¹⁵ Cha' chey žin da' ben no benne' da' naken ka to ze'e da' bchise', na' wnite' da' gónele Dios yebi'e chie', san yelakze' le', da' gaken chie' kan žak che to benne' želé' to lo yi' zen.

¹⁶ ŽBi nnézlele nákkzele le'e yodo' che Dios, na' zoa Dios Be' La'y lo yichj láždo'le? ¹⁷ Cha' no benne' wká'n ditje' yodo' che Dios, na' Dios wžia' yi'e le', dan' nak la'y yodo' che Dios, na' le'ekze nakle yodon'.

¹⁸ Bi gon laže'l kwinle. Cha' no benne' ládjwle le'e žekle' žejní'ile'ele' kan žejní'igekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žala' yeyák bennen' ka to benne' bi be nnezle' da' naken che yežlyó nga, nich gata' yela' žejní'il chie' da'

naken dot li laže'. ¹⁹ No benne' napze' yela' žejní'il che yežlyó nga nake' law Dios ka to benne' bi be nnezle'. Nyejw le'e yiche la'y da' žnnan: "Dios žone' ga zchixgekle benne' sina' ka', zkonle' žin yela' žejní'il chégake'." ²⁰ Lezka' žnnan: "Xanžo nnezle' da' zza' láže'gak benne' sina' ka' naken to da' dáche'ze." ²¹ Che len, bi žala' wká'n zenle no benne' ni'a che da' wsedle' le'e. Yógo'te yo'on lo na'le. ²² Yo'ogak lo na'le Pablo, na' Apolo, na' Sefas, na' yežlyó nga, na' yela' nban, na' yela' got, na' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za'. Yógo'te yó'ogaken lo na'le, ²³ na' le'e yo'ole lo na' Benne' Criston', na' Benne' Criston' yoe'e lo na' Dios.

4

Da' žongak benne' wbás ka' bsela' Benne' Cristo

¹ Che len, žala' géklele le'e nakto' neto' wen žin che Benne' Criston', na' nzi' lo na'to' da' naken dot da' li, da' ngache' che Dios, da' bi gak no benne' chejni'ile' žakze chie'. ² Benne' ka', Dios bdie' lo ná'gake' wkóngekle' žin da' nak chie', žon byenen góngake' binlo da' žóngake'. ³ Bi že' zedla' cha' wchi'a láže'le neda', o cha' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga wchi'a láže'gake' neda'. Bi zchi'a laža'a kwina'. ⁴ Bi zchebe lážda'wa' neda'. Da' ni bi nak bian' bi nbaga'a zia. Xanžon' nake' Benne' zchi'a láže'e neda'. ⁵ Che len, bi žala' wchi'a láže'le nitó benne' zga'ale kate' žin ža chen. Le kwez ža na' yelá' Xanžon', na' Le' wlóe'ele' law dan' ngache' gan nak chol, na' lezka' da' yo'o lo yichj láždo'gak yógo'te benne' ka'. Naž Dios yebi'e che to to benne' da' gapen le' ba la'ne kan žala' gone' chie'.

⁶ Na'a, ži'na'do'ka', kan nak da' ni, bchalja' che da' žonto' neto', Apolo, na' neda'. Gak wíale le'e kan žonto' neto' nich gak gonle kan nyéjwze le'e yiche la'y, na' bi wká'n zenle to benne', na' bi wzoale chela'ale

yetóe'. ⁷ ¿Ben no benne' ga nako' le' benne' blo? ¿Nzi' lo no'o to da' bi benn Dios chio'? Cha' Le' bennze' chio' dan' nzi' lo no'o, ¿biz chen' zka'n zen kwino', na' žeklo' žakze chio' wzí' lo no'on?

⁸ ¿Žéklege le'e náčkze benne' blo ka'? ¿Žéklege naple yela' wnni'a chezle? ¿Žéklege znná bia'le, la'kze bi znná bia'to' neto'? Ni'a che Xanžo Dios žak laža'a nna bia'le le'e nich gak nna biá'lento' le'e tzen. ⁹ Žekla' neda' nak cheto', benne' wbás ka' che Dios, kan bzoe' neto' zejto' zante kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake' lawgak benách ka'. Nakto' ka to da' zwiagak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lezka' ka to da' zwiagak wbás che ya'abá ka'. ¹⁰ Dan' žénelto' gonto' xchin Benne' Criston', žwe'to' benách ka' latje žékgekle' nakto' benne' bi nnezle ka', san le'e žéklege žakle da' zenle'e dan' nakle che Benne' Criston'. Le'e žéklege ba nakle benne' wale ka', san žékgekle benách neto' bi nakto' benne' wale ka'. Zzoagak benách ka' neto' chela'ale, san žápegake' le'e ba la'ne. ¹¹ Na' zejte na'a ža, zdonto', na' zbiłto'. Bi de laže' da' gákwton'. Žon zi'gak benne' ka' neto', na' bi zoa ližto'. ¹² Žsaka' zi' kwinto', la' néto'ze žonto' žin. Žliž zi'gak benách ka' neto', san neto' znnablto' Dios gon chawe'e légake'. Zbia láže'gak benách ka' neto', san zzoelton'. ¹³ Znnégake' cheto', san lo yela' gaxjw láže' zchálj'lento' légake'. Na' zejte na'a ža nakto' ka bebe che yežlyó nga, na' ka to da' zžo'ngak yógo'te benách ka' na'le.

¹⁴ Zzoja' chele da' ki, kege dan' žénela' gona' ga yedoé'elele, san žénela' wzejni'ila' le'e, žona' kan žon to benne' zzejni'ile' zi'nkze' ka', xkwide' ka' nži'ile'. ¹⁵ La'kze gak nníta'gak zan gaywá' benne' ka' wsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', san toze benne' zoe', benne' nake' ka xakzle, bennen'

bene' ga nakle che Benne' Criston'. Lo yela' nban kobe da' naple dan' nakle toze len Benne' Criston', nedkza' naka' ka xale dan' zga'ala' neda' bzenla' le'e diža' chawe' da' wzí' lo na'le. ¹⁶ Che len, žáta'yoela' le'e we' láže'le gonle kan žona' neda'.

¹⁷ Che len žsela'a xkwide' Timoteo gan zoale. Dan' scha benlenbe' neda' tzen žin che Xanžon' nakbe' ka zi'nkza', na' nakbe' dot li laže', na' nži'ila'-be'. Gon xkwide' Timoteon' ga chejsá' láže'le da' ka' žsedla' dan' naka' wbás che Benne' Criston', da' ka' žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' gáte'teze gan ža'a. ¹⁸ Bálele le'e zka'n zen kwinle dan' žéklege biž yelá'a gan zoale. ¹⁹ Na'a, la' yelá'tia' gan zoale cha' gonn Xanžon' neda' latje. Naž gákbe'ela', kege da' znnágakze benne' ka' zka'n zen kwíngake', san gákbe'ela' cha' zoalen yela' wak che Dios légake'. ²⁰ Cha' nzi' lo na'le nna bia' Dios le'e, bi nak bia' naken ki dan' znnázelen. Nak bia' naken ki cha' zoalen yela' wak che Dios le'e. ²¹ ¿Bizle žénelele? ¿Žénelele yelá'a gan zoale len to bar nich sela' snia le'e, o len yela' nži'il, na' lo yela' gaxjw láže'?

5

Pablo zchi'a láže'e to benne' žone' da' kegle

¹ Zze diža' zoalen to benne' le'e, benne' žone' da' kegle, dan' zóalene' zo'le xe'. Da' kegle ki bi žongak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. ² Le'e zka'n zen kwinle, san žala' gak nyache' láže'le, na' yekwasle bennen' žone' dolan' gan zoale. ³ La'kze bi zóalena' le'e lo belá' žen chia', da' li zóalena' le'e lo be' nakkza'. Kan zóalenkza' le'e ba bchi'a laža'a bennen' žone' dolan'. ⁴ Kate' doble che Xanžo Jesús, Benne' Criston', neda' gona' le'e tzen lo be' nakkza'. Naž, len yela' wak che Xanžo Jesusen', ⁵ le wdé bennen' lo na' da' xiwe' nich kwia yi' da' žénele belá' žen

chie', san yelá be' nakkze' ža na' yelá' Xanžon'.

⁶ Bi žala' wká'n zen kwinle kan nak da' žonle. žBi nnézlele da' znnan: "Láte'do'ze kwa zichj che yet xtil gonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'?" ⁷ Na'a, le yekwás dolan' gan zoale da' naken ka to kwa gole, nich gakte chawe'. Naž gakte ka to kwa kobe da' bi nzin' kwa zichj, kan da' li ba nakle. Nak chežo ka ba zoažo Lni Pasko' kate' žawgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, na' ba bétgake' lo wlažžo žo'o zila' che Lni Paskon', zilan' nakkze Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gonžo lni na', kege zoalen kwa gole žo'o, da' žloe'elen da' kegle da' bi zakan', san žala' wkonlžo žin yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, yet xtilen' da' žloe'elen da' nak dot chawe', na' da' nak dot da' li.

⁹ Katen' bzoja' chele le'e yiche nežwn', gožkza' le'e bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' kegle. ¹⁰ Goža' le'e ki, kege nich kwasle to chi'ize gan zej nnita' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gan zej nnita' benne' ka' zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka', na' gan zej nnita' benne' wbán ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'. Nich gonle ki gon byenen žojle yežlyó nga. ¹¹ Da' znná da' bzoja' chele, le'e yichen', naken nich bi gónlenle tzen no benne' znne' nake' che Benne' Criston', san žone' da' kegle, o zze láže'e da' de che lježe', o zka'n zene' lo'a ka', o znne ži'e, o zzožle', o zbane'. Bi gáwlenle tzen benne' ki. ¹²⁻¹³ Bi nak chia' neda' wchi'a láža'a benne' ka' bi zej nake' toze len žo'o. Dios wchi'a láže'e légake'. Le'ekze žala' wchi'a láže'le benne' ka' zej nake' toze len le'e. Che len, le yekwás bennen' žone' da' keglen' gan zoale.

6

Bi žala' che'žo no lježžo law benne'

zchi'a láže'e

¹ Kate' zdile díža'le tole len yetole, žnaxkze žežogle chejle yolawe' gan wchi'a láže'gake' benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' le'e? Gakže chawe' chejle lawgak benách ka' che Benne' Criston' nich wchi'a láže'gake' le'e. ² žBi nnézlele da' gongak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston'? Žin ža kate' wchi'a láže'gake' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' le'ekze wchi'a láže'le benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žbi naple yela' žejni'il nich wchi'a láže'le díža' bizjw ki? ³ žBi nnézlele wchi'a láže'žo wbás che ya'abá ka'? Žon byenžen wchi'a láže'žo da' žakgak yežlyó ga ni zoažo na'a. ⁴ Na'a, cha' žak to da' žon byenen no benne' wchi'a láže'en, dan' žaken yežlyó nga, žbiz chen' žejle lawgak benne' ka' wchi'a láže'gaken', benne' ka' bi be nzi' lo ná'gake' ladjwgak benne' ka' che Benne' Criston'? ⁵ Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele. žBi zoalen no benne' le'e, benne' žake' late' nich gak wchi'a láže'e da' žak chegak lježle ka'? ⁶ žNaxkze gak to benne' nake' che Benne' Criston' chi'e lježe' yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' légake'?

⁷ Da' li zchíxlele le'e kate' zdile díža'le. žBiz chen' bi sóelele kate' no benne' žone' chele da' kegle? žBiz chen' bi sóelele kate' no benne' zbéjlane' da' den chele? ⁸ Le'e žonle da' kegle, na' zbéjlanle, na' žonle ki chegak lježle ka', benne' zej nake' toze len Benne' Criston'.

⁹⁻¹⁰ žBi nnézlele bi chazgak benách ka' bi zej nake' chawe' gan znná bia' Dios? Bi gon láže'l kwinle. Bi chaz nitó benne' wen da' zinnj gan znná bia' Dios, na' nitó benne' zka'n zene' lo'a ka', na' nitó benne' zka'n ditje' yela' zchag na', na' nitó benne' byo, benne' žon kwine' ka to no'le,

na' nitó benne' byo zóalene' la' ljež
benne' byoze',
na' nitó benne' wbán,
na' nitó benne' zdan laže'e yela'
gape,
na' nitó benne' že'je',
na' nitó benne' wnné le'e,
na' nitó benne' zbéjlane'.
Nitó benne' žone' da' ki bi chaze'
gan znná bia' Dios.

¹¹ Ki benle bálele le'e, san na'a
ba bekwasle kan zej nak dola' da'
wbága'le, na' ba nakle che Dios
na'kze, na' ba beyakle chawe' law
Dios ni'a che da' ben Xanžo Je-
susen'. Be' la'y che Dios žone' ga
žaken ki chele.

Beła' žen chežo naken che Dios

¹² Znnagak benách ka': "Yo'o lo
na'žo gonžo yógo'te." La'kze da'
ni naken dot da' li, bi žala' gonžo
yógo'ten. La'kze de latje gona'
yógo'te, bi go'a latje bi da' nna bian'
neda'. ¹³ Lezka' znnagak benách
ka': "Yela' waw nakzen da' chazen
le'žo, na' le'žo nakzen da' zzin' yela'
waw." Da' ni naken dot da' li,
san žin ža wžia yi' Dios yela' waw,
na' lezka' le'žo. Dios bene' beła'
žen chežo, kege nich wkonlžon žin
nich gonžo da' kegle. Naken nich
yebélenlen Xanžon', na' Xanžon'
nake' nich yebélenle beła' žen chežo
le'. ¹⁴ Dios besbane' Xanžon' lo yela'
got. Lezka', len yela' wak žen chie'
yesbane' žo'o.

¹⁵ ŽBi nnézlele, lo beła' žen chele
nakle toze len da' nakkze Benne'
Criston'? ŽNakxkze gak yekwasle to
da' naken toze len Benne' Criston'
nich gonle ga gaken toze len to no'le
le'e? Bi žala' gonle ki. ¹⁶ ŽBi nnézlele
cha' to benne' byo zóalene' to no'le
le'e, nake' toze len le'? Kan nak da'
ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:
"Chope' gágake' ka toze benne'."
¹⁷ Na'a, no benne' nake' toze len
Xanžon', nake' toze len le' lo be'
nakkze'.

¹⁸ Che len, bi gonle dola' da'
naken da' sban. Bíte'teze dola'
yoble da' žon no benne', na'le lo da'

nakkze' žone' dola' len. San no benne'
žone' dola' da' naken da' sban, žone'
dola' da' nžagen lekze'. ¹⁹ ŽBi nnézlele
beła' žen chele naken yodo' che
Dios Be' La'y? Dios na'kze bchize'
le'e Dios Be' La'y na', na' le' zoe' lo
yichj lázdo'le. Che len beła' žen chele
bi naken chezle. Na'a, naken che
Dios. ²⁰ Dios beya'we' le'e, na' to da'
žen wdizjwe'. Le wkonle žin beła'
žen chele, na' lezka' be' nákkzele
nich wká'n ženle Dios, dan' zej nak
beła' žen chele, na' be' nákkzele che
Dios.

7

*Pablo žsedle' kan nak che yela'
zchag na'*

¹ Na'a, yecheba' che da' ka'
wnnáblele neda', da' ka' bzojle chia'
le'e yichen'. Gak chawe' che no
benne' byo cha' bi sóalene' no'le.
² Dan' žónle'egak benách ka' da'
kegle gan zoale, yógo'te benne'
byo, benne' zej nbáblene' le'e žala'
nníta' lengake' no'le che chégake', na'
yógo'te no'le ka' žala' nníta' lengake'
benne' byo che chégake'. ³ No
benne' byo, benne' zoa zo'le', žala'
gone' che zo'le' kan nak yela' žon
che yela' zchag na', na' tlebe kan
žala' gon no'len len benne' byo
chien'. ⁴ Beła' žen che no no'le
bi yo'on lo ná'ze', san benne' byo
chien' nzi' lo ne'en. Lezka', bi yo'o
lo ná'ze no benne' byo beła' žen
chie', san zo'le' nzi' lo ne'en. ⁵ No
benne' byo len no no'le, benne' ka'
zej nžag ná'gake', bi žala' wžóngake'
toe' yetóe'. Wak góngake' da' ni toze
cha' góngake' toze diža' bi chágake'
to chí'ido'ze nich gak wchálj'engake'
Dios dot láže'gake'. Te na', da' yoble
benne' byon' žala' sóalene' zo'le',
nich bi sáke'le da' xiwe' gonen ga
chó'ogake' nez dola' dan' bi gak nna
bia' kwíngake'.

⁶ Da' ni da' žapa' le'e naken to da'
žonn Xanžon' le'e latje. Bi naken to
da' zchi'le' le'e. ⁷ Žekla' neda' gakže
chawe' ga'ngak toze yógo'te benne'

ka', kan zoa' toza' neda'. To to benne' nzi' lo ne'e ka da' bnezjw Dios chie' gone'. Toe' nzi'e to da' bnezjwen', na' yetóe' nzi'e yetó da' bnezjwen'.

⁸ Na'a, žapa' benne' ka' nníta'gake' toze, na' lezka' no'le wzebe ka', znnia': gak chawe' chégake' gá'ngake' toze kan zoa' toza' neda'. ⁹ Cha' bi gak nna bia' kwíngake', wak wchág ná'gake', dan' gakže chawe' wchág ná'gake', na' bi se láže'gake' da' kegle.

¹⁰ Žápgaka' benne' ka' ba nžag ná'gake', na' kege nedza' znnia' da' ni, san Xanžon' znnakzen', na' xtiže'e znnan: "To no'le bi žala' kwáslene' benne' byo chie'." ¹¹ Cha' no no'le kwáslene' benne' byo chie', žala' ga'ne' toze, o yeyake' toze len benne' byo chien'. Lezka' benne' byo bi žala' wka'ne' zo'le'.

¹² Na'a, nedza' žápgaka' yezika' benne' ka', na' kege Xanžon' wnné' ki, na' znnia': cha' zoa no lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' zo'le' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' zo'le' žénele' gá'nlene' le', bi žala' kwáslene' zo'len'. ¹³ Lezka' znnia': cha' zoa no no'le zanžo, no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' benne' byo chie' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' benne' byo chien' žénele' gá'nlene' le', na' no'len' bi žala' kwáslene' le'. ¹⁴ Ki žala' góngake'. Benne' byon', benne' bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to benne' nake' che Leze' dan' nake' toze len zo'le', no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' no'le bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to no'le nake' che Leze' dan' nake' toze len benne' byo chie', bennen' nake' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston'. Chela' bi naken ki, gaggak zi'nle ka' ka zi'n zi' ka' law Dios. San na'a, zej nakbe' che Dios. ¹⁵ No benne' byo, o no'le, bennen' bi žejli'e che Benne' Criston', cha' žénele' kwáslene' bennen' nžag

ná'lene', waken. Benne' lježžo na', o no'le zanžo na', bennen' žejli'e che Benne' Criston', bi žon byenen gá'nlene' bennen' bi žejli'e chien', dan' bliž Dios žo'o nich gá'nlenžo lježžo cháwe'do'. ¹⁶ Ki žala' gaken. Le', no'le, wak gono' ga yelá benne' byo chion', na' le', benne' byo, wak gono' ga yelá no'le chion'.

¹⁷ Žala' gonžo to tožo kan nak da' bnezjw Xanžon' che chežo, na' lezka' ga'nžo kan gokžo katen' bliž Dios žo'o nich gakžo chie'. Žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' da' ni. ¹⁸ Cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' nžog lo xpele'e da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, žala' ga'ne' ki, zoa lo xpele'e dan' nak bian'. Lezka', cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi žala' chogen' lo xpele'e. ¹⁹ Bi be zaka' dan' nžog lo xpele' no benne' byo, na' cha' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi be zakan'. Da' zaka'le'en naken gonžo kan znnia' xtiža' Dios. ²⁰ To benne' žala' ga'ne' kan goke' katen' bliž Dios le'. ²¹ Cha' bliže' le' katen' nako' benne' ndo'w, bi kwe' zedlo' dan' nako' ki, san cha' gata' chio' latje žojo' lo na' xano', žala' si'o latjen' da' gatan' chio' žojo'. ²² Cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ndo'e, law Xanžon' nake' ka to benne' bžoje' lo na' xane' na', nich gone' xchin Xanžon'. Lezka', cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ba nžoje' lo na' xane' na', benne' ni nake' ka to benne' ndo'w che Benne' Criston'. ²³ Da' zenle'e naken da' wdizjw Dios, nich beya'we' le'e. Che len bi žala' gote' kwinle lo na'gak benách ka'. ²⁴ Che len, zi'na'do' ka', žala' soale law Dios kan gokle to tole katen' bliže' le'e.

²⁵ Kan nak chegak benne' ka' bi nžag ná'gake', bi be bchi'le Xanžon' neda'. Ki žekla' neda', na' gak wxén láže'le neda' dan' beyache' láže'l Xanžon' neda'. ²⁶ Dan' žakgak da' zan da' žaken chežo ža ni zoažo na'a,

žekla' neda' gak chawe' cha' yógo'te benne' ka' gá'ngake' kan zej nake' na'a. ²⁷ Le', benne' byo, cha' nžag ná'leno' to no'le, bi žala' kwásleno'-ne'. Lezka', cha' zo' tozo', bi žala' wchág ná'leno' to no'le. ²⁸ Na'a, cha' wchág ná'leno' to no'le, bi gono' dola', na' cha' to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' to benne' byo, bi gonbe' dola', san benne' ka' nžag ná'gake' sáka'gake' lo yežlyó nga, na' žénela' yelale lo yela' zzaka' na'.

²⁹ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e da' ni: za' žin ža ze lawte ža na'. Che len, benne' byo ka', benne' ka' nžag ná'lengake' no'le ka', žala' we' láže'gake' Dios kan žon no benne' byo bi nžag ná'lene' to no'le. ³⁰ Lezka', benne' ka' zbeže nyáche'gake' žala' yebégekke' len Dios kan žon to benne' bi zbeže', na' benne' ka' žebégekke' žala' nníta'gake' gaxjw láže' law Dios kan žon no benne' bi žebele', na' benne' wete' ka' žala' gákgake' ka to benne' bi be de chie'. ³¹ Benne' ka' žkóngekke' žin da' de yežlyó nga žala' gákgake' ka to benne' bi že' láže'e da' ka', dan' te chegak da' ka' zle'elžo yežlyó nga.

³² Žénela' bi kwe' zédlele. To benne' bi zoa zo'le', že' láže'e da' nak che Xanžon', ka gak gone' da' žaz láže' Xanžon'. ³³ Benne' byon', benne' nžag ná'lene' to no'le, že' láže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz láže' zo'le'. ³⁴ Lezka' žaken che to no'le nžag ná'lene' to benne' byo, na' che to no'le zoe' toze'. No'len' zoe' toze' že' láže'e da' nak che Xanžon', ka gak soe' che Dios lo belá' žen chie', na' lo be' nakkze'. No'len' nžag ná'lene' to benne' byo že' láže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz láže' benne' byo chien'.

³⁵ Žapa' le'e da' ki nich yebélenlelen, na' kege nich wsejwa' xnezle. Žénela' gonle da' žala' gonle, nich gonle xchin Xanžon' dot láže'le.

³⁶ Cha' zoa no benne' žekle' bi nak chawe' ga'n toze xkwide' no'le chie', na' ba zoa yiz chebe', na' žénele'elbe' wchág ná'lenbe' to benne' byo, wak wchág ná'lenbe'-ne'. Bi gonbe' dola'. ³⁷ Cha' bennen' ba ben choche' xtiže'e, na' bi žon byenen gone' ki, na' yo'o lo ne'e ka gone', na' ba ben choche' xtiže'e ga'nbe' tozbe', gone' da' naken chawe'. ³⁸ Ki naken, no benne' žoe'e latje xkwide' no'le chie' wchág ná'lenbe' to benne' byo, žone' da' naken chawe', san no benne' žone' ga ga'nbe' tozbe' žone' da' nakže chawe'.

³⁹ To no'le nžag ná'lene' to benne' byo, yoe'e lo na' da' nak che yela' zchag na' kate' ne zoa nban benne' byo chien'. Cha' gat benne' byo chien', na' gata' lo na' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo žénele', cha' benne' byon' žejl'i'e che Xanžon'. ⁴⁰ Žekla' neda' gakže chawe' che no'len' cha' ga'ne' toze', na' žekla' žon Be' La'y che Dios neda' tzen.

8

Da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka'

¹ Na'a, wchalja' kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. Znnagak benách ka': "Yógo'težo napžo yela' žejni'il." Da' ni naken dot da' li. Yela' žejni'il ki žonen ga zka'n zen kwinžo, san yela' nži'il chežo len lježžo žonen ga žáklenžo lježžon'. ² Cha' zoa no benne' žekle' ba žejni'ile' yógo'te, bi na' chejni'ile' kan žala' chejni'ile', ³ san no benne' nži'ile' Dios, Dios na'kze zóalene' bennen'.

⁴ Na'a, kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', nnezlžo bi be záka'gak lo'a ka' da' zej nnitan' yežlyó nga, na' bi zoa yetó benne' nake' Dios. ⁵ La'kze zej nnita' da' ka' žékgekke' benách ka' zej naken dios ka', da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' zan da' žližgak benách

ka', na' znnágake' zej naken dios chégake', na' lezka' xángake', ⁶ san chežo žo'o:

Toze Benne' nake' Dios, Bennen' nake' Xažo.

Le' bene' yógo'te da' zle'elžo, na' zoažo nbanžo nich wká'n zenžo Le'.

Toze Benne' nake' Xanžo, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston'.

Lo ne'e Le', Dios bene' yógo'te da' ka' zej nnitan',

na' nbánlenžo Le'.

⁷ Kege yógo'te lježžo ka' žejni'igekle' da' ni. Ba'e', benne' ka' zga'ale bka'n zéngake' lo'a ka', na' zejte na'a ža že'j žáwgake' da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' žékgekle' da' že'j žáwgake' napen yela' wak chegak lo'a ka'. Dan' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', che len nbága'gake' zia dan' že'j žáwgaken'. ⁸ Da' že'j žawžo bi gonen ga gape Dios žo'o ba la'ne, dan' cha' gawžon, bi gákžežo chawe', na' cha' bi gawžon, bi gánžežo ka'ze. ⁹ Yo'o lo na'le ye'j gawle bíte'teze. Le gape chi'i kwinle nich bi gonle ga chixgekle benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Le' žeklo' napo' yela' žejni'il kan nak da' ni, na' gak gawo' bíte'teze. Cha' kwi'o latje chegak lo'a ka', na' ye'j gawo' da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' cha' lježo', benne' bi nak dot li laže'e kan žejli'e che Benne' Criston', le'ele' le', kate' ne že'j žawo' ga na', na' wak gono' ga ye'j gawe' dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. ¹¹ Cha' gono' ki, gono' ga chixle lježo', bennen' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston'. Ki gaken dan' žeklo' le' napo' yela' žejni'il. ¿Gono' ki che lježo', na' got Benne' Criston' ni'a che bennen'? ¹² Cha' ki gono', gono' dola' da' yesbagan' lježo' zia, na' gono' ga chixle' dan' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston', na' lezka' gono' dola' da' zzoan Benne' Criston'

chela'ale. ¹³ Che len, cha' da' ye'j gawa' gonen ga chixle to lježa', biž gawa' bela' na', nich bi gona' ga gon lježan' dola'.

9

Da' yo'o lo na' to benne' wbás bsela' Jesús

¹ Neda' naka' benne' wbás bsela' Benne' Criston'. Le' beslakze' neda'. Neda' ble'ekzla' Xanžo Jesusen'. Nakkzle le'e toze len Benne' Criston' ni'a che žin da' bena' neda' lo wláz Xanžon'. ² Yezika' benách ka' gak gékgekle' bi naka' benne' wbás bsela' Benne' Criston', san le'e žon byenen géklele naka' benne' wbás chien'. Dan' nakle le'e toze len Xanžon', da' nákkzele nak bian' naka' benne' wbás bsela' Xanžon'.

³⁻⁴ Zej nnita' benne' ka' zesbága'gake' neda' zia. Ki žebi'a, na' žápgaka'-ne': nzi' lo na'a nnaba' da' ye'j gawa' dan' žona' žin ni. ⁵ Lezka' de lo na'a wchág ná'lena' to xkwide' zanžo, xkwiden' žejle'be' che Benne' Criston', nich gónlenbe' neda' tzen gan zda', kan žongak yezika' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' kan žongak benne' bíche'kze' ka', na' lezka' Bedon'. ⁶ ¿Žékkele le'e toza' neda' len Bernabé žala' gonto' žin te ža, nich gata' da' gawto'? ⁷ Bi zoa no benne' cheje' lo wdile, cha' bi zoa no benne' chizjwe' le'. Bi zoa no benne' gaze' lba uba ka', cha' bi gak gawe' da' zbiagak lba ka'. Bi zoa no benne' gape' žila' ka', cha' bi gak ye'je' niže' chégakba'. ⁸ Bi géklele la' nedza' zchalja' ki. Lezka' znnna da' nyejw le'e yiche lo da' bsdle Moisés. ⁹ Lo dan' bsdle Moisés na' nyejw le'e yiche da' znnan: "Bi ko'o do yixjw žoa'a beže kate' zlejba' zoa' scribe." Bchalj Dios da' ni, kégeze dan' že' laže'e beže ka', ¹⁰ san nich yebélenlžon žo'o. Che len nyejwn le'e yichen', na' benne' zga'ne' beže, na' lezka' benne' žone' ga zlej beže zoa' sriben', žoptie' žala' wxén láže'gake' sí'gake' che da' zla' lo

yežlyón'. ¹¹ Na'a, cha' bento' neto' žin gan zoale le'e, dan' naken ka žin žaz, dan' naken che Dios Be' La'y, žžékélele bi žála' yebélenlto' to da' do' da' den chele kan žebélenle to benne' žaz ža'n da' žlape'? ¹² Yezika' benne' ka', benne' zzejní'igekle' le'e, žebélengekle' da' den chele. žBi žála'že neto' yebélenlton'?

Batkle bebélenlto' da' ni da' nzi' lo na'ton', san bzoelto' yógo'te da' ki nich gak wchaljto' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ¹³ Nnézkzelele kan žak chegak benne' ka' žóngake' žin che yodo', žebélengekle' da' ka' znéjzwgак benách che yodo'. Lezka' bxož ka', benne' zdégake' žen chegak bia beže ka' lo bkog la'y che Dios, žawgake' beła' chegak bia beže ka'. ¹⁴ Lezka' bdixjw Xanžon' kan žála' gak chegak benne' ka' zcháljgake' diža' chawe'. Benne' ka' žebélengekle' da' zcháljgake' žála' wáwgake' légake'. ¹⁵ Neda' batkle bebélenla' da' ni da' nzi' lo na'a, dan' da' ni da' zzoja' le'e yiche ni, bi naken nich nnabla' no benne' bi da' wnezjwe' chia'. Žka'n zen kwina' dan' bi be zzi'a kate' zchalja' diža' chawen'. Yénežela' gata' ka go'a latje no benne' nnie' chia' zchalja' diža' chawen' dan' nazjwa'.

¹⁶ Bi yo'o lo na'a wká'n zen kwina' dan' zchalja' diža' chawen', dan' žon byenen wchaljan'. Da' nyáche'le'e gaken chia' neda' cha' bi wchalja' diža' chawen'. ¹⁷ Chela' zchalja' diža' chawen' dan' žénekel'a, gak nnaba' lazjwa', san žon byenen wchaljan', dan' naken to da' besbaga' Dios neda' gona'. ¹⁸ žBizkze yebélenla' cha'? Žebela' dan' bi nazjwa' kate' zchalja' diža' chawen'. Bi žebélenla' dan' yo'o lo na'a dan' zchalja' diža' chawen'.

¹⁹ Na'a, la'kze bi nak nitó benne' xana', ba ben kwina' ka to benne' ndo'w chegak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bałe benách ka'. ²⁰ Kate' zcháljlēna'

benne' judío ka', žon kwina' ka to benne' judío nich gak gona' ga yelagak benne' judío ka'. Benne' judío ka' žóngake' kan žnna da' bsdle Moisés. Che len žon kwina' ka to benne' žone' kan žnna xtiže'e na', la'kze bi yoa'a lo na' xtiže'e na'. Ki žona' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' žóngake' kan žnna xtiže'e na'. ²¹ Kate' zcháljlēna' benách zi'to' ka', benne' ka' bi yó'ogake' lo na' da' bsdle Moisés, žon kwina' ka to benne' zi'to' na', nich gak gona' ga yelágake'. Bi žka'na' ka'ze da' wnná Dios. Neda' žona' kan žnna xtiža' Benne' Criston'. ²² Žon kwina' ka to benne' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' chie' Le'. Žon kwina' kan zej nak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bałe benne' ka'. ²³ Lo yógo'te da' žona', žona' ga gak yéngkele benách ka' diža' chawen', nich gak yebélenla' légake' tzen diža' chawen'.

²⁴ Ba nnézkzelele kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje. Žxíte'gake' yógo'tegake', san toze benne' yebélenle' latje blo. Lezka' žála' gonle le'e xchin Dios, gonle kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje, nich gak yebélenlele da' yebi' Dios chele. ²⁵ Yógo'te benne' ka', kate' zpa' kwíngake' nich gak chítjgake' lo witje, žnna bia' kwíngake' lo yógo'te da' žóngake'. Žóngake' ki nich si'gake' to da' naken zin da' nitlen, san si'žo žo'o to da' yebélenlezelžon. ²⁶ Che len, naka' neda' ka to benne' dot laže'e žxiti'e. Lezka' naka' ka to benne', dot laže'e ždile', na' bi ždi'a da' nitze. ²⁷ Kan žon to benne' žliže' benne' ka' nich chejtítjgake' lo witje, lezka' žona' neda', na' zchalja' nich yelagak benách ka'. Bennen' žitje' lo witje žone' ga gak beła' žen chie' wałe, na' žnna bi'en. Lezka' žona' neda', nich bi wnita' latje chia' lo žin che Dios.

10

Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka'

¹ Žénela' wzejni'ila' le'e, zí'na'do' ka', kan gok chegak xa wdé cheto' ka'. Dios bzoe' to bejw da' wló'on zol' yógo'tie' katen' Moisés bchi'e légake' nich žógake' lo yežlyó Ejipto. Lezka', yógo'tie' wdégake' gachje láwe'le nisdó' tzen len Moisés na'. ² Lo bejw na', na' lo nisdon', gok chégake' kan žak che to benne' žezóe' nis. Dan' goken chégake' gok bian' gókgake' toze len Moisés na'. ³ Lezka' yógo'tie' bdáwgake' yet xtildon', dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake' lo latje dach. ⁴ Yógo'tie' wé'jgake' nisen' dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake', dan' wé'jgake' nisen' dan' bžojen le'e yej na' da' blóe'e law Dios Be' La'y, yej na' wbánlengake' légake'. Kan gok yej na' nakkze Benne' Criston', dan' nbánlenžo Le'. ⁵ La'kze goken ki, bi wyáz laže' Dios yógo'tie'. Che len gótgake' lo latje dach na'.

⁶ Yógo'te da' ki naken to da' žsedlen žo'o, nich bi se láže'žo da' kegle, kan wzé láže'gaken' légake'. ⁷ Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka', kan bengak bale benne' ka'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Wže'gak benne' ka' nich we'j bdáwgake', na' bezó žá'gake', na' bégake' lni che lo'a na'." ⁸ Bi žala' gonžo da' kegle, kan bengak bale benne' ka' da' kegle, na' to žaze gótgake' chonne-žoa mile. ⁹ Bi žala' si' bia'žo Xanžon', kan wzí' bia'gak bale benne' ka' Le', na' gótgake' dan' bdáwya'agak bele snia ka' légake'. ¹⁰ Lezka', bi žala' nnežo che Dios kan wnnegak bale benne' ka' chie' Le', na' to wbás che ya'abá bžia yi'e légake'.

¹¹ Yógo'te da' ki da' gókgaken chegak xa wdé cheto' ka', žsédeklen žo'o, na' zej nyejwn le'e yiche la'y nich wchébegaken žo'o, dan' ba zoažo ža kate' za' yesyóž Dios che yežlyó nga. ¹² Che len, no benne' žekle' nake' benne' wale,

žala' gape chi'i kwine', nich bi chixle'. ¹³ Kan nak da' zzi' bia' le'e, lezka' žaken chegak yógo'te benách ka'. Dios žone' kan znne', na' bi we'e latje bi da' si' bian' le'e da' bi gak sóeelen, san kate' bi da' si' bian' le'e, na' wloe'ele' le'e kan žojle lo na' da' xiwe', nich gak sóeelen.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', bi wká'n zenle lo'a ka'. ¹⁵ Zcháljléna' le'e kan zcháljléna' benne' ka' žejní'igekle'. Le wchi'a láže' da' nnia' na'a. ¹⁶ Kate' znnablžo Dios gon la'ye' da' že'jžo kate' žezá' láže'žo kan got Benne' Criston', dan' že'jžon zloe'elen nakžo toze len Benne' Criston', na' žebélenžo da' bene' katen' blalje' xchene', na' gote' le'e yag kroze. Lezka', yet xtilen' da' zzožžon, na' žawžon, zloe'elen žónlenžo Benne' Criston' tzen, dan' žebélenžo da' bene' katen' bdie' bela' žen chie' lo wlažžo žo'o. ¹⁷ La'kze benne' zan nakžo, yógo'težo žawžo toze yet xtilen', da' zloe'elen nakžo toze len toze Bennen', na' che len nakžo ka toze benne'.

¹⁸ Le wia nga kan žongak benne' Israel ka'. Žáwgake' law Dios da' zdégake' lo bkog la'y chie', na' dan' žáwgake' zloe'elen zej nake' toze len Dios. ¹⁹ ¿Bizkze zejlás da' znnia' nga? Bi znnia' zej nape lo'a ka' yela' wak, na' da' zdegak benách ka' lo bkog chegak lo'a ka' bi napan yela' wak. ²⁰ Ki znnia': benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, da' zdégake' lawgak lo'a ka', zdégaken' lawgak be' xiwe' ka', na' kege law Dios. Žénela' bi gakle toze len be' xiwe' ka'. ²¹ Bi gak ye'jle dan' zloe'elen nakžo toze len Xanžon', na' lezka' dan' wloe'elen nakle toze len be' xiwe' ka'. Bi gak gawle dan' zloe'elen žónlenžo Xanžon' tzen, na' lezka' dan' wloe'elen žónlenle be' xiwe' ka' tzen. ²² ¿Gonžo ga ge'ele Xanžon' žo'o? ¿žéklele nápžele yela' wak ka da' nape' Le'?

Da' žala' gonžo dan' nži'ilžo lježžo ka'

23 Nak dot da' li da' znnan: "Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon." Na'a, neda' znnia': kege yógo'ten žala' gonžon. Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon, san kege yógo'ten gonen ga gakže dot li laže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. 24 Žala' we' láže'žo gonžo da' gonen ga gak chawe' chegak lježžo ka', na' kégeze da' gonen ga gak chawe' che la' kwínzežo.

25 Bíte'teze da' žóte'gak benách ka' lawe' ya'a, wak gawlen, na' bi be žala' nnable chen, nich bi kwe' zede láždo'le. 26 Nyejw le'e yiche da' znnan: "Che Xanžon' nak yežlyó nga, na' lezka' yógo'te da' zej nnita' yežlyó nga."

27 Cha' to benne' wliže' le'e, benne' bi žejli'e che Dios, nich yidle liže', na' yénelele chejle, le ye'j le gaw bíte'teze da' wkoé'e lawle, na' bi be nnable chen, nich bi kwe' zede láždo'le. 28 Cha' no benne' yi'e le'e: "Da' ni bdégake' lawgak lo'a ka'" bi gawlen nich gak chawe' che bennen' blóe'elen' le'e, na' nich bi kwe' zede lážda'we'. 29 Znnia': "Nich bi kwe' zede láždo'w bennen' blóe'elen' le'e" na' kege nich bi kwe' zede láždo'le le'ekze.

Wak no benne' nnable' neda', na' nne': "čBiz chen' žala' wzóa' chela'ale da' nzi' lo na'a gona' dan' zbe' zeden láždo'w benne' yoble?" 30 Lezka' gak nna bennen': "Ča' yapa' Dios: žóžkeno', ni'a che da' žawa', čbiz chen' yesbaga' no benne' neda' zia ni'a che da' žawan'?" 31 Ka nak bi da' ye'j gawle, o bíte'teze da' gonle, le gon yógo'ten nich ga'n zen Dios. 32 Bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' zej nake' che Dios. 33 Le gon kan žona' neda', kan že' laža'a gona' da' chaz láže'gak yógo'te benách ka', na' bi že' laža'a gona' da' yebélenla' nedza', san

da' yebélengekle yezika' benách ka' nich yelágake'.

11

1 Le gon kan žona' neda', kan neda' lezka' žona' kan ben Benne' Criston'.

Da' žala' gongak no'le ka' zej nake' che Jesús

2 Žapa' le'e ba la'ne, zí'na'do' ka', dan' žejsá' láže'tezle neda', na' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' bdia' lo na'le. 3 Na'a, žénela' chejni'ilele nak Benne' Criston' Xangak yógo'te benne' byo ka', na' benne' byon' nake' xan zo'le', na' Xažo Dios nake' Xan Benne' Criston'. 4 Ča' no benne' byo zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' nxoe' złape'e, zka'ne' Benne' Criston' ka'ze. 5 Na'a, ča' to no'le zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' bi be nxoe' yichje', zka'ne' benne' byo chie'ka'ze, na' naken chie' kan nak che to no'le le'e, no'len' nžog yicha' yichje'. 6 Ča' bi be nxoa' no'len' yichje', žala' chog yicha' yichje'. Ča' gon ga yedoe'ele no'len' ča' no benne' choge' yicha' yichje', na' žala' bi xoe' yichje'. 7 To benne' byo bi be žala' xoe' yichje' kate' zle'e law Dios, dan' nake' lo Dios, na' dan' nak benne' byon' złoe'e lawn yela' zen che Dios, san da' nak no'len' złoe'e lawn yela' zen che benne' byo chien'. 8 Katen' Dios bene' benne' ka', bi wleje' benne' byon' lo no'le. No'len', lo benne' byon' wleje' le'. 9 Lezka', bi ben Dios benne' byon' nich yebélenle no'len' le', san bene' no'len' nich yebélenle benne' byo chie' le'. 10 Che len, no'len' žala' xoe' yichje' da' złoe'elen zoa no benne' byo nake' xane' dan' zwíagak wbás che ya'abá ka' žo'o. 11 Na'a, law Xanžon', žon byenen soa to no'le che benne' byo, na' lezka' soa to benne' byo che no'le. 12 Kan ben Dios, wleje' no'len' lo benne' byon', lezka' na'a, benne' byo náljlene'

no'le, na' yógo'te zžójgaken lo na' Dios.

¹³ Le wchi'a laže' la' le'eze. ¿žala' wchaljlen to no'le Dios, na' bi be xoe'yichje'? ¹⁴ ¿Bi žsedle yela' nakze che benách, žala' yedoe'ele benne' byon', cha' žoe'e latje tonn yicha'yichje'? ¹⁵ Na'a, cha' ntonn yicha'yichj no'len', naken yela' xtan chie', dan' benn Dios yicha'yichje' nich yesbinen yichje'. ¹⁶ Cha' zoa no benne' yénele' wži'e che da' ni, kíte'ze nzi' lo na'to' žonto', na' tlebe kan žongak yógo'te kwe' benách ka' che Dios.

Da' žej žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžo

¹⁷ Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' wzejni'ila' le'e na'a. Da' žonle katen' zdoble che Benne' Criston', bi žonen ga žak chawe' chele, san žonen ga žak chele da' zinnj. ¹⁸ Žzo lawa' zzejni'ila' le'e da' ni da' zžéngkele benách ka' neda', na' znnágake' kate' zdoble che Benne' Criston', nžoj chóplele, na' žejli'a ki naken. ¹⁹ Žon byenen nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' žsédgkele' da' wen láže', nich gak bia'gak benne' ka' zej nake' da' li benne' ka' che Benne' Criston'. ²⁰ Che len, kate' zdoble, dan' žej žawle tzen bi naken da' žej žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžon'. ²¹ Ki naken dan' žon byenle to tole žej žawle da' nwa'le che chele kate' žej žawle tzen, na' che len zdonle bálele, na' yebálele žej žawle na' zejte zžóžlele. ²² ¿Bi zoa ližle gan gak ye'j gawle? Kan žonle, zka'nle benách ka' che Dios ka'ze, na' žonle ga žedoé'egkele benne' ka' bi be de chégake'. ¿Bizkze yapa' le'e? ¿Gapa' le'e ba la'ne? Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' ni da' žonle.

²³ Xanžo na'kze bdie' lo na'a dan' bsedla' le'e, kan ben Xanžo Jesusen'yelen' katen' to benne' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' bétgake' Le'. Bexwe' yet xtil, ²⁴ na' wdé gože' Dios: "Žóžkeno" na' bzožjen', na'

wnné': "Le gawn. Da' ni naken xpela'a da' nzožjen lo wlažle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁵ Lezka', wdé bdáwgaken', bexwe' to zíga'do', na' wnné': "Da' yožen zíga'do' ni naken xchena', da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Le gon ki yógo'te chi'i ye'jlen nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁶ Ki žala' gonle na' zejte ža yelá' Xanžon'. Yógo'te chi'i gawle yet xtil ki, na' ye'jle che zíga'do' ki, wloé'elele law kan got Xanžon'.

²⁷ Che len, kate' no benne' gawe' yet xtil ni, o ye'je' che zíga'do' ni che Xanžon', cha' bi žapen' ba la'ne, nbage'e zia dan' žone' dola', zka'ne' xpela', na' xchen Xanžon' ka'ze. ²⁸ Che len, žala' wchi'a láže'žo la' kwínzežo to tožo, na' naž gak gawžo yet xtil ni, na' ye'jžo che zíga'do' ni. ²⁹ No benne' žej žawen', bi žapen' ba la'ne cha' bi žákbe'ele' zloe'elen da' gok che belá' žen che Xanžon', na' žesbaga' kwine' dola' ni'a che da' žej žawe'. ³⁰ Che len da'gak benne' zan ka' yižwé', benne' žónlengake' le'e tzen, na' zkwíde'gekle', na' benne' zan ba gótgake'. ³¹ Chela' wchi'a láže'žo la' kwínzežo, bi gon byenen wchi'a láže' Xanžon' žo'o. ³² Cha' gon byenen wchi'a láže' Xanžon' žo'o, na' wsaka' zi'e žo'o, nich bi gon byenen choge' chežo gatžo katen' choge' chegak benne' ka' gátgake', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³³ Che len, zí'na'do' ka', kate' doble nich ye'j gawle nich chejsá' láže'le kan got Xanžon', le kwez tole yetole. ³⁴ Cha' zoa no benne' zdone', žala' gawe' gan nak lo yo'o liže', nich bi gon byenen wchi'a láže' Dios le'e kate' doble. Zej nnita' yebále da' ka' žonle, san wká'n chawa'a da' ka' katen' yedjwía' le'e.

12

Yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénela' chejní'ilele kan zej nak yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo.

² Nnézkzelele kan goken katen' bi na' chejle'le che Benne' Criston', be'le latje bche'gak benách ka' le'e ga yoble. Bka'n zenle lo'a ka', da' ka' bi znnégaken. ³ Che len, zzejni'ila' le'e ki, na' znnia': ladjw yógo'te benne' ka' zcháljake' lo wláz Dios Be' La'y, bi gak nitó benne' nne zi'e che Jesús, na' bi gak nitó benne' nne': "Jesús nake' Xanžo" cha' bi zoalen Dios Be' La'y le'.

⁴ Na'a, nža'gak to to da' ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, san toze nak Be' La'y na'. ⁵ Lezka', nža'gak to to žin ka' da' zde Xanžon' lo na'žo, san toze nak Xanžon'. ⁶ Lezka' nža'gak to to yela' wak ka' da' napžo da' žónlenžo xchin Dios, san toze nak Xažo Dios, Bennen' žonne' chežo yela' wak ka' nich gonžo xchine'. ⁷ Dios žonne' che chežo to da' nak bian' napžo yela' wak che Dios Be' La'y, da' žebélenžon yógo'težo. ⁸ Dios Be' La'y znezjwe' yela' wak che to benne' nich wchalje' len yela' žejni'il, na' Be' La'y na'kze znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' lo yela' sina'. ⁹ Lezka', Dios Be' La'y na'kze znezjwe' yela' žejlé' che Benne' Criston' che yetó benne' nich bi da' gone', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich yeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁰ Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gone' yela' wak ka' che ya'abá che Dios, na' žoe'e yetó benne' latje wchalje' lo wláz Dios, na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gákbe'le' cha' be' da' yo'o to benne' naken che Dios o cha' naken che da' xiwe'. Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle'. ¹¹ Yógo'te da' ki žon Dios Be' La'y na'kze, dan' znezjwe'

yela' wak ka' che to to benne' kan žénekzele' Le'.

Yógo'težo nakžo ka toze benne'

¹² Kan nak toze beła' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej žian lo beła' žen chežo, san da' zan ka' da' zej žian lo beła' žen chežo zej naken toze len beła' žen chežo, lezka' naken che Benne' Criston'. ¹³ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, da' ni naken chežo ka to da' bezoažo nis, da' nak bian' nakžo ka toze benne', la'kze nakžo benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', na' lezka' benne' ndo'w ka', na' benne' ka' bi zej ndo'e. Yógo'težo, Dios bi'e žo'o latje si'žo da' znezjw Dios Be' la'y na'kze chežo.

¹⁴ Na'a, ka nak beła' žen chežo, da' zan da' zej žian lo beła' žen chežo, na' kege tozen. ¹⁵ Chela' gak wchálj ní'ažo, wak nnan: "Dan' bi naka' na' benne' ni, bi naka' chie'" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁶ Chela' gak wchálj nagžo, wak nnan: "Dan' bi naka' yej lawe', bi naka' che benne' ni" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁷ Chela' nak dot beła' žen chežo yej lawžo, žnakxkze gak yenlžo? Chela' nak doten nagžo, žnakxkze gak le'el zína'žo? ¹⁸ Na'a, Dios bzoe' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo kan gónekzele' Le'. ¹⁹ Chela' nak toze da' žian lo beła' žen chežo, na' biž soa beła' žen chežo. ²⁰ Na'a, kan nakžo, da' zan da' zej žian lo beła' žen chežo, san toze beła' žen nakžo.

²¹ Che len, yej lawžo bi gak yen' na'žo, na' nnan: "Bi žon byenen sóaleno' neda'." Lezka', yichjžo bi gak yen' ní'ažo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalenle neda'." ²² Na'a, da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nkwide'žen, da' ki žon byénežen kwiágaken lo beła' žen chežo. ²³ Lezka', da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nakžen ka'ze, da' ki zwákwežon chawe', na' da' ka' žeklžo bi žala' la' lawgaken, zwákwežon xtan. ²⁴ Bi

žon byenen gonžo ki che da' ka' zej nakže xtan che da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo. Dios bene' bela' žen chežo, na' bene' ga záka'že da' žeklžo žo'o nakžen ka'ze. ²⁵ Ki bene', na' bi nžoj chóplegak da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo, dan' žape chí'igaken ljéžgaken ton yetón. ²⁶ Cha' gak zi' to da' žian lo bela' žen chežo, gaggak zi' tzen len dan' yógo'te da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo, na' cha' to da' žian lo bela' žen chežo, zoa bi da' žebélenlen, na' yógo'te da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo žebélengeken tzen len dan'.

²⁷ Na'a, le'ekze nakle toze len bela' žen che Benne' Criston', na' to tole nakle ka' to da' ka' da' zej žian lo bela' žen chien'. ²⁸ Lezka', ladjw benách ka' che Benne' Criston', Dios bnnite' benne' ka' žóngake' xchine'.

Ga nežw bnnite' benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

Ga bežope bnnite' benne' ka' zcháljgake' lo wlaze' Le'.

Ga beyonne bnnite' benne' ka' žsédgekle' benne' chie' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žeyóngake' benne' yižwé' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žáklengake' lježžo ka'.

Naž bnnite' benne' ka' zloé'egekle' žo'o žin da' gonžon.

Naž bnnite' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'.

²⁹ Kege yógo'tie' zej naked' benne' wbás ka' che Benne' Criston'. Kege yógo'tie' zcháljgake' lo wláz Dios. Kege yógo'tie' žsédgekle' benne' chie' ka'. Kege yógo'tie' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'. ³⁰ Kege yógo'tie' nzi' lo ná'gake' yeyóngake' benne' yižwé' ka'. Kege yógo'tie' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. Kege yógo'tie' zdégake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. ³¹ Le we' laže' si' lo na'le yela' wak ka' da'

záka'gakžen. Na'a, wloe'ela' le'e to da' záka'žen ka' yógo'te da' ki.

13

Žala' ži'ilžo lježžo kan Jesús nži'ile'

¹ La'kze zchalja' xtiža'gak benách ka' da' bi nsedla', na' lezka' xtiža'gak wbás che ya'abá ka', san cha' bi nži'ila' lježa', dan' zchaljan' bi záka'žen ka' žaxto' da' žon to bžejw da' žkwežžon o da' žon to ya' da' žtižžon len lježen. ² La'kze nzi' lo na'a wchalja' lo wláz Dios, na' nich chejni'ila' yógo'te da' zej ngachen', na' yógo'te diža' che yela' žejni'il, na' la'kze nak dot li laže' kan žejli'a che Dios, na' zejte gak yeká'a ya'a zen ka', san cha' bi nži'ila' lježa', bi be zaka'a neda'. ³ La'kze chisa' dot da' de chia' nich wawa' benách yache' ka', na' la'kze wdía' bela' žen chia' ga wzeygak benách ka' len dan' naka' toze len Benne' Criston', san cha' bi nži'ila' lježa', bi yebélenla' dan' žona'.

⁴ No benne' nži'ile' lježe':

Zbeze' zen laže', na' nake' ži'i laže'.

Bi zge'ele' lježe'.

Bi žka'n zen kwine', na' bi žon kwine' benne' blo.

⁵ Bi žone' da' kegle, na' bi ždan laže'e yela' gape.

Bi žža'atie', na' bi žejśá' laže'e da' žinnj da' ben no benne' chie'.

⁶ Bi žebele' kate' no benne' žone' da' kegle.

Žebele' kate' no benne' žnne' da' nak dot da' li.

⁷ Zzoele' bíte'teze da' gon lježe' chie'.

Žejlé'teze' che lježe', na' žxen láže'teze' gon lježe' da' nak chawe'.

Zbézteze' zen laže'.

⁸ Yela' nži'il batkle te chen. Te che da' nzi' lo na'gak benách ka' wcháljgake' lo wláz Dios. Žin ža katen' biž gata' lo na'gak benách ka' wcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', na' te che yela' žejni'il chegak benách ka'. ⁹ Láte'ze žejni'ilžo na'a,

na' láte'ze zchaljžo lo wláz Dios.
¹⁰ Kate' žin da' naken dot li laže', naž
 yeyož che da' naken láte'ze.

¹¹ Katen' goka' xkwide', bchalja'
 ka to xkwide', na' wlék yichja' ka
 to xkwide', na' wzá' laža'a ka to
 xkwide'. Kate' bgola', na' bka'na'
 da' zej naken che bi' kwide' chia'.
¹² Na'a da' zle'elžo nakzen ka da'
 zle'elžo kate' zwia kwinžo to lo yey
 wan. Bi zle'elžo dot kan naken. Ža
 da' za' le'elžo yógo'te dot kan zej
 naken. Na'a nónbi'a láte'ze. Ža da'
 za' gónbi'a yógo'te kan Dios na'kze
 nónbi'e neda'. ¹³ Na'a, nníta'tezgak
 yela' žejlé' che Dios, na' yela' žxen
 laže' Dios, na' yela' nži'il. Zej nníta'
 da' chonne ki, san da' záka'že naken
 yela' nži'il.

14

*Yela' wak da' žonn Dios Be' La'y
 chežo da' záka'žen*

¹ Le gon byene ží'ilele lježle ka',
 na' le we' laže' si'le yela' wak ka'
 da' žonn Dios Be' La'y chežo, na'
 da' naken blo, yela' wak wchaljle lo
 wláz Dios. ² No benne' zchalje' diža'
 yoble da' bi nsedle', kege benách
 ka' zcháljlene'. Dios zcháljlENZE',
 dan' bi zoa nitó benne' žejni'ile' da'
 zne'. Dios Be' La'y žoe'e bennen'
 latje zchalje' kan zej nak da' ka'
 zej ngache' che Dios. ³ Bennen'
 zchalje' lo wláz Dios, zcháljlene'
 benách ka' nich gakže dot li laže'
 kan žejlé'gake' che Benne' Criston'.
 Žon choche' légake', na' žeyón zene'
 légake'. ⁴ Bennen' zchalje' diža'
 yoble da' bi nsedle' žon choche'
 la' kwinze', san no benne' zchalje'
 lo wláz Dios žon choche' yógo'te
 benách ka' che Benne' Criston'.

⁵ Žak laža'a wchaljle yógo'tele
 diža' yoble da' bi nsédlele, san
 da' žénežela' naken wchaljle lo
 wláz Dios. Žebélenželzo da' znna
 to benne' zchalje' lo wláz Dios ka
 žebélenlzo da' znna to benne' zchalje'
 diža' yoble da' bi nsedle', cha' bi zoa

no benne' gak wdíe' diža' yoblen'
 da' bi nsedle', nich gon choche'
 benách ka' che Benne' Criston'.
⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' la'a
 gan zoale, cha' wcháljlena' le'e
 diža' yoble da' bi nsedla', bi be
 yebélenlelen. Yebélenlele toze dižan'
 da' wcháljlena' le'e da' blóe'el Dios
 neda', o diža' da' wzejni'ilen žo'o,
 o diža' da' wchalja' lo wláz Dios, o
 diža' da' wsedlen žo'o.

⁷ Lezka' žaken che da' ka'
 žóngaken žaxto', da' ka' bi zej
 nníta' nbángaken, kan nak bžejw
 da' zkwežžon, o kan nak gitarra.
 Cha' bi žólgaken kan žala' gólgaken,
 žnakxkze gónbia'žo biz da' žólgaken,
 dan' žol bžejw na', o gitarra na'?
⁸ Cha' bi kwež kan žala' kwež
 lozban' da' žližen benne' ka' lo
 wdíle, žnozke benne' wpá' kwine'
 nich cheje' lo wdílen'? ⁹ Lezka' žaken
 chele. Cha' len lóže'le zchaljle diža'
 da' bi zej nsedle benách ka', bi
 chejni'igekle' da' wchaljle. Ki gaken,
 dáche'ze wchaljle. ¹⁰ Da' li zej nníta'
 da' zan diža' yoble yežlyó nga da'
 ka' zchaljgak da' zan kwe' benách
 zi'to' ka', na' zej nníta' benách ka'
 žejni'igekle' to to diža' yoble ka'.
¹¹ Na'a, cha' bi žejni'ila' diža' da'
 zchalj to benne', gaka' ka to benne'
 zi'to' law bennen' zchalje', na' le'
 gake' lawa' neda' ka to benne' zi'to'.
¹² Lezka' naken chele. Že' láže'le'ele
 si'le da' žonn Dios Be' La'y chežo.
 Che len, le we' laže' si'le da' ka'
 góngaken ga gágkakže choch benách
 ka' che Benne' Criston'.

¹³ Che len, no benne' zchalje'
 diža' yoble da' bi nsedle' žala'
 nnable' Dios wnezjwe' le' yela'
 wak wdíe' diža' yoble dan' zchalje'.
¹⁴ Kate' žliža' Dios, cha' zchalja' diža'
 yoble da' bi nsedla', lo be' nakkza'
 cháwe'do' žliža' Dios, san dan' bi
 žejni'ila' da' znnia', lo yela' žejni'il
 chia' bi žebélenla' dan' zchalja'.
¹⁵ Žnakxkze žala' gona' cha'? Wliža'
 Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo
 yela' žejni'il chia' wliža'-ne'. Goła'

da' we lawa' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejní'il chia' gola' da' we lawa'-ne'. ¹⁶ Cha' toze lo be' nakkzo' žlž la'yo' Dios, na' cha' zoa to benne' žénzele' chio', san cha' bi žejní'ile' dan' zchaljo', žnaxkze gak nne': "Ka'kze gaken" ni'a che dan' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno'?" ¹⁷ Wákelja cháwe'do' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno'." Cha' bi žejní'il bennen' ženle' da' zchaljo', bi be yebélenlen'. ¹⁸ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' zchaljža' diža' yoble da' bi nsedla' ka' yógo'tele. ¹⁹ Lawgak benách ka' che Dios yénežela' wchalja' gáyo'ze diža' da' gak chejní'igekle benách ka' ka' da' zan gaywá' diža' yoble da' bi nsedla', na' da' bi gak chejní'il nitó benne'. Gak wsedla' yezika' benách ka' toze cha' chejní'igekle' dan' wchalja'.

²⁰ Zí'na'do' ka', bi gake ka' xkwide' ka' kan nak da' zza' láže'le. Le gak ka' xkwide' ka' nich bi gonle da' kegle, san le gak benne' ka' ba zej ngole' kan nak da' zza' láže'le. ²¹ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Len diža' yoble, na' len žoá'agak benách zi'to' ka' wcháljlēna' benách ki. La'kze gona' ki, bi wzé nággake' xtiža'a." Ki znná Xanžon'. ²² Ki naken, Dios žoe'e žo'o latje zchaljžo diža' yoble da' bi nsedlžo nich gaken to da' nak bian' lawgak benách ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege lawgak benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Žoe'e žo'o latje zchaljžo lo wlaze' Le' da' žala' si'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege benne' ka' bi žejlé'gake' chie'. ²³ Che len, kate' doble tzen, yógo'tele le'e, nole nakle che Benne' Criston', cha' wchaljle diža' yoble da' bi nsédlele, na' cha' chazgak benne' ka' zej nsedle' láte'ze, o benne' ka' bi na' chejlé'gake' che Benne' Criston', žbi nnágage': "Nyal yichjle"?. ²⁴ San cha' yógo'tele wchaljle lo wláz

Dios, na' cha' cho'o to benne' bi žejli'e che Benne' Criston', o to benne' nsedle' láte'ze, na' gákbe'ele' nbage'e zia, na' Dios wchi'a láže'e le'. Ki gákbe'ele' dan' yenle' diža' da' wchaljle yógo'tele. ²⁵ Gákbe'ele' kan nak da' zza' láže'e, dan' bgachen', na' wzóa zibe', na' wká'n zene' Dios, na' nne': "Da' li Dios zóalene' le'e."

Kan žala' gonžo gan zdožžo che Jesús

²⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' zdouble che Benne' Criston', to benne' zóalene' le'e žole' to salmo, na' yetóe' žsedle' le'e to da' nsedle', na' yetóe' žloe'ele' le'e to da' blóe'el Dios le', na' yetóe' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' yetóe' ždie' diža' yoblen' da' bi nsedle'. Yógo'te da' gonle žala' gaken da' yebélengekle benne' ka' zdóbgake' che Benne' Criston'. ²⁷ Kate' nnita'gak benne' ka' ga na', benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', bi žala' wchaljgak ki benne' zanže ka' chope chónnzele. Gak wchálj toze bennen', na' te na' gak wchalje' yetóe', san žon byenen soa no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele. ²⁸ Cha' bi gak no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele, na' bennen' zchalje' diža' yoblen' da' bi nsédlele, žala' soe' žize gan ndoble, na' gak wcháljlēne' Dios len dižan' lo yichj lážda'we'. ²⁹ Lezka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios žala' wcháljgake' chope chonnze', na' yezika' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios žala' wchi'a láže'gake' da' zchalj bennen'. ³⁰ Cha' Dios wloe'ele' to benne' ži'e ga na' da' znná xtiže'e dan' zchalj bennen', na' žala' soa žize bennen' zchalje'. ³¹ Yógo'tele gak wchaljle lo wláz Dios to tole nich wsédlele yógo'tele, na' gake choch yógo'tele. ³² Benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios gak nna' biá'gake' kwíngake', na' kwé'gake' žize. ³³ Kege Dios žone' ga žonžo žo'osbé, dan' žénele' Le' gá'nlenžo

lježžo ka' cháwe'do', kan žone' gan zej nnita' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston'.

³⁴ No'le chele ka' žala' kwé'gake' žize gan zdouble. Bi nzi' lo ná'gake' wcháljgake' ga na'. Žala' kwé'gake' gaxjw laže' kan zнна xtiža' Dios. ³⁵ Cha' žénegekle' chejni'igekle' yelate', žala' nnábgekle' benne' byo che ché'gake' kate' ne nníta'gake' lížgake'. Bi žala' wcháljgak no'le ka' gan zdóbgake' che Dios.

³⁶ Ćžéklele le'e Dios bnezjwe' xtiže'e lo na'le le'eze? Ćžéklele le'e bžin xtiža' Dios chezle le'e? ³⁷ Cha' zoa to benne' ladjwle, benne' žekle' zchalje' lo wláz Dios, o žekle' zoalen Dios Be' La'y le', benne' ni žala' si' lo ne'e nak da' zzoja' chele le'e yiche ni da' bsedle Xanžon'. ³⁸ San cha' bi wzé nage' diža' ni, bi žala' wzé nagle le'e che bennen'.

³⁹ Che len, zí'na'do' ka', le we' laže' wchaljle lo wláz Dios, na' bi wséjwle xnez no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle'. ⁴⁰ Žala' gonžo yógo'te kan nak chawe', na' kan žala' gaken.

15

Kan gok, bebán Benne' Cristo lo yela' got

¹ Na'a, zí'na'do' ka', wzenla' le'e kan nak diža' chawen' da' bchalja' gan zoale, dan' wzí' lo na'le, na' žonen ga nakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ² Ni'a che dižan' yelale, cha' gonle kan zнна diža' chawen' dan' bchaljan' gan zoale, cha' da' li bejle'le che Benne' Criston'.

³ Kate' bžina' gan zoale da' nežw chi'i bdia' lo na'le da' bde Dios lo na'a neda'. Ki znnan: "Got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o dan' wbága'žo dola'." Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen benen'. ⁴ Lezka' znnan: "Bgache'e lo yežw ba, na' kate' bza'a chonne ža, na' bebane' lo yela' got" kan lezka' nyejw le'e yiche

la'y, na' znnan ben byenen goken chie'. ⁵ Wdé bebane' bloe'e law Benne' Criston', na' Bedon' ble'ele' Le', na' wdé na', benne' chežinno wbás chie' ka' blé'egekle' Le'. ⁶ Naž Benne' Criston' bloe'e lawe' lawgak benne' zanže ka gayo' gaywá' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' chie' Le', kate' ne zej ndobe' tzen. Yógo'te lježžo ki nníta'gake' nbángake' na'a, la'kze ba'le' ba gótgake'. ⁷ Naž Jakob ble'ele' Le', na' wdé na' bloe'e lawe' lawgak yógo'te benne' wbás chie' ka'.

⁸ Kate' ze lawte lezka' bloe'e lawe' lawa' neda'. Kan gok da' ni, naka' ka to xkwide' goljbe' kate' ba wdé ža žala' galjbe'. ⁹ Ki naken dan' nexjwa' neda' ka yógo'te benne' wbás chie' ka', na' bi naka' neda' zi gaka' wbás chie', dan' wzia laža'a benách ka' che Dios. ¹⁰ Na'a, ni'a che da' besbaga' Dios neda', naka' da' naka' na'a, na' kege da' nitze bene' chia' ki. Benža' neda' xchine' ka yezika' wbás chie' ka', la'kze kege žakze chia' bena' žin na'. Dios na'kze, lo yela' ži'i laže' chie', bkonle' neda' žin. ¹¹ Na'a, cha' bchalja' neda' o cha' bchaljak yebale benne' ka', da' ni naken da' zchaljton', na' da' bejle'le le'e.

Yebanžo lo yela' got

¹² Zzoa lito' che Benne' Criston' kan bebane' lo yela' got. Cha' ki naken, Ćnakxkze znnale bá'lele le'e: "Bi yebangak benne' gat ka'?"

¹³ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁴ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak da' zzoa lito', na' dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le'. ¹⁵ Lezka', chela' bi bebán Benne' Criston', žon láže'to' kate' zzoa lito' kan nak che Dios, na' znnato' besbane' Benne' Criston'. Chela' bi yesbane' benne' gat ka', Dios bi besbane' Benne' Criston'. ¹⁶ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁷ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie'

Le', na' zej nga'n doła' da' nbága'le.
¹⁸ Lezka', benne' ka' ba gótgake', na' bejlé'gake' che Benne' Criston', to chi'ize gótgake' cha' bi bebane' Le'.
¹⁹ Cha' toze kate' ne zoažo nbanžo gak yebélenlžo Benne' Criston', nakže da' nyache' chežo ka da' nak chegak yógo'te benách ka'.

²⁰ Na'a, da' li bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' nake' Benne' nežw, bennen' bebane' to chi'ize ládjwgak yógo'te benne' ka' yebángake' to chi'ize lo yela' got.
²¹ Kan bla' yela' got ni'a che da' ben to benne', lezka', ni'a che da' ben yetó benne' bla' yela' yebán chegak benne' gat ka'.
²² Kan žatgak yógo'te benách ka' dan' zej nake' za'só Adán, lezka' yebangak yógo'te benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.
²³ To toe' yebane' kan žala' gaken. Zga'ale bebán Benne' Criston', na' te na'a yebangak benne' ka' zej nake' chie' Le' katen' yel'é'e.
²⁴ Naž žin ža ze lawte ža kate' yeká' Benne' Criston' dot da' yo'o lo na' da' xiwe', na' dot yela' wnná bia' chen, na' dot yela' wak chen, na' wdíe' da' zнна bi'e Le' lo na' Xažo Dios.
²⁵ Žon byenen nna bia' Benne' Criston' na' zejte ža ba bzoa Dios kate' yógo'te benne' ka', benne' zži'igake' chie' Le', wzóa zibgake' lawe' Le'.
²⁶ Da' zdá'baga' Le', da' wchinnje' kate' ze lawte, naken yela' got.
²⁷ Dios ba bdie' yógo'te lo na' Zi'nen' nich nna bi'en. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bdie' yógo'te lo ne'e nich nna bi'en." Na'a, nak bia' bi bde kwine' lo na' Zi'nen', dan' nakkze' Le' Bennen' zdie' yógo'ten lo na' Zi'nen'.
²⁸ Kate' žin ža na' kate' wdé Dios yógo'ten lo na' Benne' Criston' nich nna bi'en, naž Zi'nen' wdé kwine' lo na' Xažo Dios, Bennen' bdie' lo na' Zi'nen' yógo'ten, na' kate' ze lawte, Dios nna bi'e to chi'ize yógo'ten.

²⁹ Bálele le'e žezoale nis lo wla-zgak benne' gat ka'. Cha' žéklele bi

yebangak benne' gat ka', žbiz chen' žezoale nis lo wla-zgak benne' gat ka'?

³⁰ Žon zož cheto' gatto' yógo'te ža. žBiz chen' žwe'to' latje gaken ki cha' bi yebanžo lo yela' got? ³¹ Yógo'te ža žon zož gata'. Zzenla' le'e da' ni, ljéža'do' ka', dan' žaz laža'a da' bena'. Bena' ga žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.
³² Cha' bdíl-lena' bia snia ka' lo yež Éfeso dan' wnnazen chia', žbizkze yebélenla'? Cha' bi yebangak benne' gat ka', žala' gonžo kan znnagak benách ka': "Ye'j gawžo dan' gatžo wxé wižj."

³³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e. Cha' si' lo na'le láte'ze da' wen láže', na' dotle yechólele.
³⁴ Le yeyát láže', na' biž gonle doła' dan' bálele le'e bi nónbia'le Dios. Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele.

Kan gakžo kate' yebanžo lo yela' got

³⁵ Wákelja no benne' nne': "žNakxkze yebangak benne' gat ka'? žNakxkze gak belá' žen chégake' kate' yelá'gake'?"
³⁶ Le', benne' bi nnezle. Da' žazo' lo yo bi lan' cha' bi nitlen.
³⁷ Da' žazo' lo yo naken to binnedo'ze, cha' che zoa' scribe, o che yetó yiže' kwando'. Dan' žazo' bi naken yiže' kwando' da' žala' lan'.
³⁸ Dios žone' ga gak to to yiže' kwando' kan nonkze' chen. Kan nak to to binnedo' ka' žone' ga gak yiže' kwando' chen.
³⁹ Lezka', bi nak toze kan nak belá' che chegak yógo'te bia yiže' ka'. Zoa to belá' chegak benne' ka', na' yetó kan nak belá' chegak bia yiže' ka'. Yetó kan nak belá' chegak byinne ka', na' yetó kan nak belá' chegak bel ka'.
⁴⁰ Lezka' nža' belá' žen chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios ka' nak belá' žen chegak benne' ka' zej nnite'e yežlyó nga. Zoa to yela' xtan chegak benne' ka' zej nnite'e ya'abá che Dios, na' yetó kan nak yela' xtan chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.
⁴¹ Zoa

to yela' xtan che wbiž, na' yetó che byo', na' yetó chegak belj ya'abá ka'. Yela' xtan che to belj ya'abá nžan' kan nak yela' xtan che yetó belj ya'abá. ⁴² Lezka' gaken kate' yebangak benne' gat ka'. Kate' zgache' to benne' lo yežw ba nake' to belá' žen da' kwia yin'. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize. ⁴³ Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to belá' žen ka'ze, na' da' zkwíde'len. Kate' yebane', naž gake' to da' xtan, na' da' wałe. ⁴⁴ Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to belá' žen che yežlyó nga. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize ya'abá che Dios. Zoa to belá' žen che yežlyó nga, na' yetó kan gak da' cho'o be' nakkžžo.

⁴⁵ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Benne' nežw, benne' wzóe' yežlyó nga, bennen' lie' Adán, Dios bene' le' benne' ban" san Bennen' wyaze' latje che Adán na', Benne' Criston', Dios bene' ga nake' Be' nbánlenžžo. ⁴⁶ Bi bla' zga'ale Benne' nake' Be'. Bla' zga'ale bennen' wdape' yela' benachze chežo, na' naž bla' Benne' nake' Be'. ⁴⁷ Bennen' wzóe' zga'ale', goke' yo. Bennen' bežope', Bennen' nake' Xanžon', bžoje' ya'abá che Dios. ⁴⁸ Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nake' kan gok bennen' goke' yo, na' benne' ka' žala' chejnníta'gake' ya'abá che Dios gágake' kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios. ⁴⁹ Kan de chežo na'a to belá' žen da' naken kan gok belá' žen che bennen' goke' yo, lezka' žala' yeyakžo kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios.

⁵⁰ Ki zna da' ni da' žapa' le'e, zí'na'do' ka', znnia': da' naken belá' žen bi chazen gan zna bia' Dios, na' lezka', da' kwia yin' bi sin' da' zoan to chi'ize. ⁵¹ Le wia nga, žapa' le'e to da' bgachen': bi gatžo yógo'težo, san Dios wché'e kan nakžo yógo'težo. ⁵² To chí'ido'ze gaken, kan nak to da' zdaze yej lawžo, kate' kwež lozban' da' zze

lawten. Kwež lozban', na' yebangak benne' gat ka', na' gágake' to da' soan to chi'ize, na' Dios wché'e da' nakžo yógo'težo žo'o. ⁵³ Da' nakžo da' kwia yin' žala' yeyaken to da' soan to chi'ize, na' da' nakžo, dan' žala' gaten, yeyaken to da' batkle gaten. ⁵⁴ Katen' dan' kwia yin' ba beyaken to da' soan to chi'ize, na' lezka' dan' žala' gaten ba beyaken to da' batkle gaten, naž gak dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Begá'a to chi'ize yela' got.

Ben Benne' Criston' da' ni.

⁵⁵ Biž bi gak gon yela' got chežo.

Biž gak gon ga gatžo.

⁵⁶ Wak bi gon yela' got chežo dan' nbága'žo dola', na' nbága'žo dola' dan' zži'izo che xtiža' Dios.

⁵⁷ Žoxken Dios. Le' benkze' ga belažo lo yela' got ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

⁵⁸ Che len, zí'na'do' ka', le soa choch. Le gak dot li laže' nich góntezle xchin Xanžon' dan' nnézkzelele žin da' žonle che Xanžon' bi naken dáche'ze.

16

Wnézjwgak benne' Corinto ka' da' žiážjegac ljéžgake' ka'

¹ Na'a, kan nak che mežwn' da' wnézjwle dan' gáklenen lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'gake' lo yež Jerusalén, le gon na'a kan goža' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Galasia. ² Tža tža nežw, to tole žala' ko'o cháwe'le late' mežw, kan nak da' žonn Dios chele. Le gape chi'in, nich bi gon byenen wtoblen katen' la'a gan zoale. ³ Katen' la'a gan zoale, selá'a benne' ka' kwele le'e nich chjake' lo yež Jerusalén. Wzoja' le'e yiche da' gonon ga gak biá'gake', na' chjwá'gake' mežwn' da' wnézjwlen. ⁴ Cha' žala' cha'a neda' ga na', na' wak sá'klene' neda'.

Da' žénele Pablo gone'

⁵ La'a gan zoale kate' yeyóž tia' lo yež ka' gan nbab Masedonia, dan' žon byenen tia' lo yež ka'. ⁶ Žekla' gá'nlena' le'e to chi'i, o ga'nlja' ga na' byo' zag ka'. Naž gak gáklénle neda', na' yego'ole neda' nez gáte'teze gan žala' cha'a. ⁷ Kate' la'a yedjwía' le'e bi žénela' teza' ga na'. Žxen laža'a sóalena' le'e scha, cha' Xanžon' we'e neda' latje. ⁸ Ga'na' nga lo yež Éfeso kate' žinže ža Pentecostés, ⁹ dan' de latje gona' to žin zen che Xanžon' nga, la'kze benne' zan žon byéngake' wséjwgake' xneza'.

¹⁰ Cha' xkwide' Timoteo la'be' gan zoale, le we' laže'-be', nich bi gak nyache' láže'be' katen' sóalenbe' le'e. Ki žala' gonle dan' žonbe' xchin Xanžon' kan žona' neda' xchine'. ¹¹ Che len, bi žala' no benne' wzóe'-be' cheja'ale. Le gaklen-be', na' binlo le yegó'o-be' nez, nich yela'be' ga zoa' neda' ni, dan' zbeza'-be', na' lezka' lježžo ka' žónlengake'-be' tzen žin.

¹² Kan nak che lježžo Apolo, góta'yoelē'ela'-ne' cheje' chejwíe' le'e tzen len lježžo ka'. Bi žénele' cheje' na'a. Cheje' kate' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

¹³ Le gak ban laže', na' le gak choch kan žejlē'le che Benne' Criston'. Le gak wechóg laže', na' le gon choch lázdo'le. ¹⁴ Len yela' nži'il le gon bíte'teze da' gonle.

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', ba nnézkzelele kan nak Estéfanás, na' lezka' kan nakgak lježe' ka'. Zej nake' benne' nežw ka' bejlé'gake' che Benne' Criston' ladjw benách ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. Benne' ki bde kwíngake' nich góngake' xchingak benách ka' che Dios. ¹⁶ Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gaple ba la'ne benne' ka' zej nake' ka' nakgak lježžo ki, na' lezka' kan zej nak benne' ka' žónlengake' légake' tzen žin, na' žáklengake' lježžo ka'. ¹⁷ Žebela' dan' bžingak Estéfanás, na' Fortunato, na' Akaiko

ga zoa' ni, dan' góklengake' neda' lo wlazle le'e. ¹⁸ Beyón zéngake' neda' kan lezka' beyón zéngake' le'e. Le gape ba la'ne benne' ki.

¹⁹ Yógo'te kwe' benách ka' che Dios, benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia nga žápegake' le'e "Padiox." Akila len zo'le', Prisila, na' lezka' benne' ka' zdóbgake' che Dios gan nak lo lížgake', žápegake' le'e "Padiox." ²⁰ Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga žápegake' le'e "Padiox." Le gape "Padiox" tole yetole, na' le cheja' lježle ka'.

²¹ Neda', Pablo, len na' kwinkza' zzoja' da' ni, na' znnia': žapa' le'e "Padiox."

²² No benne' bi nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba nbage'e žia.

Da, Xan.

²³ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. ²⁴ Nži'ila' yógo'tele le'e dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' lezka' yógo'tele nakle che Dios gan nbab Acaya. Neda' naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo zónlenbe' neda' tzen. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' ka' wzaka' Pablo

³ ĽGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' nake' Xažo, Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, na' žeyón zénteze' žo'o! ⁴ Dios žeyón zene' žo'o kate' bi da' žaken chežo, nich gak yeyón zenžo benne' ka' zoa bi da' žaken chégake'. Žeyón zenžo légake' kan Dios žeyón zene' žo'o.

⁵ Kan žan da' zzáka'žo kan wzaka' Benne' Criston', lezka' žan da' žeyón zenen žo'o, dan' nakžo toze len Benne' Criston'. ⁶ Che len, cha' zoa bi da' zzáka'to', žaken ki cheto' nich gak yeyón zento' lježto' ka', na' gonto' ga yelale le'e. Cha' Dios žeyón zene' neto', žaken ki nich gak yeyón zento' le'e, na' Ľo yela' zbez zen laže' chele, gak sóelele da' ka' zzáka'le, kan lezka' žaken cheto'. ⁷ Žxen láže'to' ga'nle choch kan žeje'le che Dios, dan' nnezlto' cha' sáka'le le'e tzen len neto', lezka' yebélele tzen len neto' dan' Dios žeyón zene' žo'o.

⁸ Žénelto' nnézlele, zí'na'do' ka', kan nak da' zan da' goken cheto' gan nbab Asia. Wdetlen dan' goken cheto', na' gokžen zi' ka da' gok soelto'. Ki goken, biž bxen láže'to' soato' nbanto'. ⁹ Goklto' goken cheto' kan žak chegak benne' ka'

ba nžog chégake' gátgake'. Goken ki cheto' nich bi wxén láže'to' Ľa' kwínzeto', san wxén láže'to' Dios, Bennen' žesbane' benne' gat ka'. ¹⁰ Dios beslé' neto' Ľo da' benen ga ben zož gatto', na' žeslé' neto' tža tža. Žxen láže'to' Le' yeslé' neto' ki da' yoble, ¹¹ cha' gáklénle neto', na' wcháljlenle Dios, na' nnáblele-ne' gákléne' neto'. Dios gone' kan nnáblele-ne' tzen len benne' zan, na' gon chawe'e neto', na' légake' yé'gake' Dios: "Žóxkeno" ni'a cheto'.

Biz chen' zžele Pablo nich cheje' yež Corinto

¹² Da' ni žonen ga žebelto'. Be' nakkzto' zloe'elen neto', len yela' Ľi láže' cheto', na' dot láže'to' žonto' da' žonto' yežlyó nga, na' lezka' bento' gan zoale le'e. Ki bento', dan' benn Dios cheto' da' góklénen neto', na' kege len yela' žejni'il chezto' bento' ki. ¹³ Zzojto' chele le'e toze da' gak goĽ-le, na' da' gak chejni'ilele. Žak laža'a chejni'ilele dot zen ¹⁴ dan' žejni'ilele late'. Naž kate' žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gak gaple neto' ba la'ne kan neto' žapto' le'e ba la'ne na'a.

¹⁵⁻¹⁶ Dan' bxen laža'a da' ni, wzá' laža'a yedjwía' le'e zga'ale katen' wdía' gan nbab Masedonia, na' yedjwía' le'e da' yoble kate' yezá'a nga, nich yebélenlele neda' chope chí'i. Te na' gak gáklénle neda', na' yego'ole neda' nez nich cha'a gan nbab Judea. Ki gónela' gona'. ¹⁷ Ľžéklele ben laža'a dan' bcha'a kan bena'? Ľžéklele Ľo yela' benachze chia' žona' da' znnaze chia', na' bchaljza' katen' wnnía': ki gona'? ¹⁸ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' žone' dot zen kan znnaxtiže'e, bi bchaljza' katen' bzenla' le'e xtiža' Dios. ¹⁹ Bi zchaljze Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bzenlto' le'e kan nak chie', neda' len Silbano, na' Timoteo. Jesusen' zchalje' da' naken dot da'

li. ²⁰ Benne' Criston' žonkze' ga nakkzen yógo'te da' bchebe laže' Dios, na' ni'a chie' Le' gak nnažo: "Ka'kze gaken" nich ga'n zen Dios. ²¹ Dios na'kze žone' ga žxen láže'to' tzen len le'e nakžo che Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' žin chie' da' žonto'. ²² Le' benne' chežo da' nak bia' nakžo chie', dan' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. Dios Be' La'y na' nake' chežo da' žonen ga nnezlžo si'žo yógo'te da' gonn Dios chežo.

²³ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' nnézkzele' da' zza' laža'a, zchalja' da' naken dot da' li. Nnézkzele' Le' bi bedjwía' le'e lo yež Corinto, nich bi gon byenen gona' ga gak nyache' láže'le le'e. ²⁴ Bi žénelto' wchi'ilto' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', dan' ba nakle choch kan žejle'le chie'. Žénelto' gonto' da' gonon ga yebélele.

2

¹ Che len be' laža'a bi yedjwía' le'e da' yoble bayén, nich bi gona' ga gak nyache' láže'le. ² Cha' gona' neda' ga gak nyache' láže'le le'e, žnozke benne' gone' ga yebela' neda'? Ćžala' gona' ga gak nyache' láže' bennen' žala' gone' ga yebela' neda'? ³ Che len bzoja' chele le'e yiche da' nežw. Bi gónela' yedjwía' le'e, nich bi gonle le'e ga gak nyache' laža'a neda', dan' le'ekze žala' gonle ga yebela' neda'. Dan' žxen laža'a le'e, nnezla' yebélele yógo'tele cha' yebela' neda'. ⁴ Katen' bzoja' chele diža' nežwn', wže' zedla', na' gokle'e nyache' laža'a na' zejte wžeža'. Bzoja' da' ka' le'e yichen', kege nich gona' ga gak nyache' láže'le le'e, san nich nnézele kan nží'ile'ela' le'e.

Žala' yenít lawžo che no benne' žone' da' kegle

⁵ Bennen' bene' da' kegle, bennen' zoe' ga na', kege bene' ga gok nyache' laža'a nedza', san bene'

late' ga gok nyache' láže'le yógo'tele le'e. Znnia' late' nich bi tetlen yesbaga'a bennen' zia. ⁶ Ka'ze da' ba bsáka'le bennen' yeláte'ze ka bdachle le'e. ⁷ Na'a, žala' yenít lawle bennen', na' gon chochle le', nich bi tetlen gak nyache' láže'e, na' nich bi yeyale' to chi'ize. ⁸ Che len žata'yoela' le'e gonle da' gak bia' nží'ilele-ne' dot láže'le. ⁹ Lezka' che len bzoja' chele, le'e yichen'. Gónela' si' bi'a le'e nich nnezla' cha' žóntezele kan zнна xtiža'a. ¹⁰ Kate' ženít lawle le'e che no benne', lezka' neda' ženít lawa' chie'. Kate' ženít lawa' che no benne', zoa bi da' bene', žonan' lo wláz Benne' Criston' nich gak chawe' chele le'e. ¹¹ Ki žona' nich bi sáke'le da' xiwe' bi da' gonon chežo, dan' ba nnezlžo da' ženelen gonon chežo.

Wžé' zedle Pablo lo yež Troas

¹² Katen' blá'a lo yež Troas nich wchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston', na' Xanžon' bėnnli'e neda' latje wchalja' ga na'. ¹³ La'kze goken ki, wže' zedla' dan' bi bejxaka'a bi' lježžo Tito ga na'. Che len bkwáslena' benne' ka', na' wyá'a gan nbab Masedonia.

Da' nzi' lo na'žo dan' nakžo toze len Jesús

¹⁴ Žoxken Dios, Bennen' zché'teze' žo'o ka to da' nak bian' beyóž beslá Benne' Criston' žo'o. Dios zkonle' žo'o žin nich žloe'ele' law kan gak gónbia'gak benách ka' Benne' Criston'. Nakžo ka to da' zla' zix, da' žisen gáte'teze. ¹⁵ Nakžo ka to da' zla' zix, da' zzey Benne' Criston' law Dios, na' zchisen' lawgak benne' ka' ba belágake', na' lawgak benne' ka' zej nnitle'. ¹⁶ Lawgak benne' ka' zej nnitle' nakžo ka to da' zla' zgot da' nak bian' gátgake', san lawgak benne' ka' ba belágake' nakžo ka to da' zla' zix da' nak bian' sóatezžo nbanžo. ĆNožke benne' nake' zi gone' ki? ¹⁷ Bi žonto' kan žongak benne' zan, benne' žkóngekle' xtiža' Dios žin ka to da' žóte'gaken', na'

žá'wgaken', san dan' bseła' Dios neto', dot láže'to' zchaljto' lawe' Le', dan' nakto' toze len Benne' Criston'.

3

Diža' da' žeyonen žo'o toze len Dios

¹ Ćžéklege le'e zka'n zen kwinto' katen' zchaljto' ki? Ćžon byenen wloe'elto' le'e to yiche da' nak bian' da' nakto'? Ćžon byenen nnablto' le'e gonnle to yiche ki cheto' kan žongak bałe benách ka'? ² Le'ekze nakle ka to yiche da' nak bian' da' nakto', dan' nyejwn lo yichj lázdo'žo, na' yógo'te benách gak gólgačen', na' chejní'igeklen'. ³ Da' nakle nla' law ka to yiche da' bzoj Benne' Criston', dan' bsele'e lo na'to' neto'. Bi nyejw to le'e yiche, san Be' La'y che Dios ban bzojen', kege to lo yej blag, san lo yichj lázdo'le bzojen'.

⁴ Ki zchaljto' dan' žxen láže'to' Dios dan' nakto' toze len Benne' Criston'. ⁵ Bi žeklto' zoa bi da' gak gonto' néto'ze, san Dios žonne' yela' wak cheto' nich bi da' gonto'. ⁶ Dios bennkze' yela' wak cheto' nich gonto' xchine' lo diža' koben', da' žeyonen žo'o toze len Dios. Diža' ni bi naken to da' zchi'le žo'o da' nyejwn to le'e yiche, san naken to da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Xtiže'e da' nyejwn le'e yichen' zchogen chežo gatžo, san Dios Be' La'y žone' ga zoažo nbanžo.

⁷ Da' ka' bchi'le Dios neto' da' zej nyejwn le'e yiche, Dios na'kze bzojen' lo yej blag ka', na' bla' law yela' zen chie' katen' bdien' lo na' Moisés. La'kze wdé chen, wyep'e yes banín' law Moisés na'. Ka' go-ken, bi gok wíagak benách Israel ka' law Moisés na'. Cha' yela' baní' ki wzóalenen xtiža' Dios, na' xtiže'e na' zchogen chegak benách ka' gátgake', ⁸ da' zénle'eže nak yela' baní' da' zóalenen da' ka' žon Dios Be' La'y. ⁹ Wzóa to yela' baní' da' wzóalenen dan' benen ga nžog chegak benách

ka' gátgake'. Da' zénle'eže nak yela' baní' che da' žonen ga zónna Dios zej nak benách ka' chawe' lawe' Le'. ¹⁰ Dan' záka'le'e yela' baní' da' nla' law na'a, láte'do'ze nga'n yela' baní' da' bla' law n katen' Dios bnezjwe' da' bchi'le' benách ka'. ¹¹ Cha' wzóa yela' baní' che da' wzóan to chí'ido'ze, da' zénle'eže nak yela' baní' che da' zoan to chí'ize.

¹² Dan' napto' da' ni da' žxen láže'to', zchaljto' lo yela' wechógláže' cheto'. ¹³ Bi žonto' kan ben Moisés, bkache'e lawe' len to láže'do', nich bi lé'egekle benách Israel ka' yela' baní' da' zej znitlen. ¹⁴ Bcholgak yichj lázdo'gak benne' ka'. Na' zejte na'a ža katen' žólgake' yiche che diža' golen' da' žeyonen benách ka' toze len Dios, naken chégake' kan zkache' láže'don' yej láwgake', da' gak yeká' toze Benne' Criston'. ¹⁵ Na' zejte na'a ža, katen' žólgake' yichen' gan nyejw diža' che Moisés, zoa ka to láže'do' yej láwgake' dan' žonen ga nchol yichj lázdo'gake'. ¹⁶ Kate' no benne' žeyake' che Xanžon', žegá'a dan' žonen ga nchol yichj lázdo'w bennen'. ¹⁷ Katen' znnato' "Xanžo" zchaljto' che Dios Be' La'y. Gan zoa Be' La'y che Xanžon', zoakze yela' weslá ga na'. ¹⁸ Yógo'težo žo'o bi be zoa yej lawžo, san nakžo ka to yej wan gan zla' law yela' baní' che law Xanžon', na' yela' baní' na' che Xanžon', Bennen' nake' Be' La'y, zchan' žo'o, na' žonen ga zej žákžežo kan nak Benne' Cristo na'kze, na' žáta'že yela' baní' chie' len žo'o.

4

¹ Dios beyache' láže'le' neto', na' bdie' lo na'to' žin da' žonto', na' che len bi žak chope láže'to'. ² Ba bka'nto' da' ka' žongak benne' ka' ngáche'ze, da' ka' žóngaken ga žedoe'elžo. Bi žon láže'ito' nitó benne', na' bi zcha'to' xtiža' Dios. Dan' zchaljto' che da' nak dot da' li, že' láže'to' gonto' da' ka' gónbia'gekle yógo'te benách ka' zej naken chawe'

law Dios. ³ Cha' zej nnita' benne' ka' bi žejni'igekle' diža' chawen' da' zchaljto', zej nakze benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake' bi žejni'igeklen'. ⁴ Bi žejle'gak benne' ka', dan' ben da' xiwe' ga naken ki. Da' xiwe' žon kwinen ka' dios, na' zanna bian' benách ka' zej nnite'e ža ni zoažo na'a, na' benen ga zej nchol yichj lázdo'gake' nich bi lé'egek'le' yela' baní' che diža' chawen' kan nak yela' baní' che Benne' Criston', Bennen' zenne'e dot kan zanna Dios na'kze. ⁵ Bi zchaljto' che la' kwínzeto', san zchaljto' che Jesús, Benne' Criston', na' zzenlto' benách ka' Le' nake' Xanžo, na' neto' nakto' wen žin chele dan' nži'ilito' Jesusen'. ⁶ Dios, Bennen' bene' ga wza'ní' baní' gan gok chol, nake' Bennen' žsa'ni'e lo yichj lázdo'žo, na' zzejni'ile' žo'o nich gónbia'žo yela' baní' che Dios, da' zza'nín' žoa'a law Jesús, Benne' Criston'.

Dan' žejle'žo che Dios žonžo kan žénele' Le'

⁷ Yela' wnni'a che Dios ni yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o, na' nakžo ka to yeso' da' naken yo, nich gak bia' yela' wak zen na' naken che Dios, na' kege chézežo.

⁸ Žsaka' zí'gake' neto', san bi žkwide' láže'to'.

Že' zedlto', san bi žak chope láže'to'.

⁹ Zbia láže'gake' neto', san bi žebéj yichj Dios neto'.

Zžó'ngake' neto' lo yo, san bi zbia yí'gake' neto'.

¹⁰ Lo be'la' žen cheto' žáttezt'o' tzen len Jesús,

san nak bia' lo be'la' žen cheto' zoato' nbánlento' Le' tzen.

¹¹ Kate' ne zoato' nbanto', žónteze zož gatto' dan' nakto' che Jesusen' nich gak bia' zoato' nbánlento' Le' tzen lo be'la' žen cheto', da' znitlen.

¹² Ki naken, žon zož gatto' neto', san ni'a che da' ni žata' yela' nban chele le'e.

¹³ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bejli'a che Dios, na' che len bchalja'." Lezka' žaken cheto', žejle'to' che Dios, na' che len zchaljto'. ¹⁴ Nnezlto' kan gon Dios, Bennen' besbane' Xanžo Jesús, lezka' yesbane' neto' tzen len Jesusen', na' chejzije' neto' tzen len le'e lawe' Le'. ¹⁵ Yógo'te da' ki žákaken ki nich gak chawe' chele le'e, na' cha' da' žonn Dios chežo gatan' chegak benách zanže ka', na' yé'gake' Dios: "Žóžkeno'" na' ga'n zen Dios.

¹⁶ Che len, bi žak chope láže'to'. La'kze zbia yi' be'la' žen cheto', yógo'te ža žkobe Dios da' nakto' lo yichj lázdo'to'. ¹⁷ Da' láte'do'ze da' zzáka'žo na'a to chí'ido'ze žonen ga gata' chežo to da' yebéle'elenlžo da' soan to chí'ize, dan' záka'le'ežen kan gak gónbia'žo. ¹⁸ Bi že' láže'žo da' zle'elžo yežlyó nga, san da' bi gak le'elžo že' láže'žon. Dan' zle'elžo, to chí'ido'ze zoan, san dan' bi gak le'elžo soan to chí'ize.

5

¹ Nnezlžo kate' kwia yi' be'la' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do' yežlyó nga, Dios ba bkweze' to da' kobe chežo, da' naken ka to yo'o, dan' zoan to chí'ize ya'abá che Dios, na' naken dan' benkze' Le'.

² Che len zbeže láže'žo dan' žénelžo cho'ožo da' koben', dan' naken ka to ližžo ya'abá che Dios. ³ Cho'ožo da' koben' kan žákwžo to laže', nich bi soažo gan bi yo'ožo lo be'la' žen chežo. ⁴ Kate' ne zoažo lo be'la' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do', zbeže láže'žo lo yela' nyache' laže' chežo. Bi žonžo ki dan' žénelžo wka'nžo be'la' žen chežo, san žénelžo cho'ožo to chí'ize da' koben'. Ki gaken, wka'nžo be'la' žen chežo da' zbia yin', na' chazžo lo yela' nban da' zejli' kanne. ⁵ Dios ba bkweze' yógo'te da' ki chežo, na' bchize' Dios Be' La'y žo'o, Bennen' nake' chežo da' nak bian' sí'kzežo dan' bkweze' chežo.

⁶ Che len zoažo choch. Kate' ne yo'ožo lo belá' žen chežo, nnezlžo zoažo zi'to' gan zoa liž Xanžon'.

⁷ Žonžo kan žonžo dan' žejle'žo che Dios, na' kege dan' zoa bi da' zle'elžon. ⁸ Dan' žxen láže'žo da' ni, ženelžo wka'nžo belá' žen chežo nga nich chejsóalenžo Xanžon'. ⁹ Che len že' láže'žo gonžo da' žaz láže' Xanžon', cha' ga'nžo lo belá' žen chežo nga, o cha' chejsóalenžo Xanžon' ga na'. ¹⁰ Ki žonžo dan' žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan ži'e zchi'a láže'e. Naž yebi'e che chežo kan zej nak da' benžo kate' ne yo'ožo lo belá' žen chežo nga, cha' benžo da' zej naken chawe' o da' kegle.

Da' žeyón žo'o toze len Dios

¹¹ Che len, dan' zžébet' Dios, že' láže'to' wzejni'ílto' benách ka'. Dios nnézkzele' kan zej nak da' ka' yo'o lo yichj lázdo'to', na' žxen laža'a lezka' le'e nnézlele binlo dan' yo'on lo yichj lázdo'to'. ¹² Bi žebéj kwinto' chawe' lawle le'e, san ženelto' gata' latje chele gaple neto' ba la'ne, nich gak yecheble, bi da' ye'le benne' ka' zka'n zen kwíngake' kan zloé'eze law kwíngake', na' kege kan zej nake' lo yichj lázdo'gake'. ¹³ Cha' nyal yichjto', naken nich ga'n zen Dios, na' cha' bi nyal yichjto', naken nich gak da' chawe' chele le'e. ¹⁴ Žon byenen bi da' gonto' dan' nži'il Benne' Criston' žo'o, dan' nnezlžo toze Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách, na' che len nak chegak yógo'te benách ka' kan nátlengake' Le' tzen. ¹⁵ Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách ka' nich biž bi gongak benne' ka' zej nnita' nbane' da' naken chégakze', san da' naken che Bennen' gote' lo wlázgake', na' bebane' lo yela' got. ¹⁶ Che len, biž gónbia'to' benách ka' kan zej nakze' lo belá' žen chégake', na' la'kze kíte'ze bénbia'to' Benne' Criston', bi nónbia'to'-ne' ki na'a. ¹⁷ Cha' ba beyák nóte'teze benne' toze len Benne' Criston', ba nake'

benne' kobe. Ba wdé che da' gokgak zga'ale, na' ba zej nkoben yógo'ten.

¹⁸ Yógo'te da' ki ben Dios, Bennen' beyone' žo'o toze len Lekze' lo na' Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' wchaljto' kan gak yeyakgak yógo'te benách ka' toze len Le'. ¹⁹ Da' zchaljto' znnan ki: "Dios wzóalene' Benne' Criston' tzen, na' bene' ga gak yeyakgak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga toze len Lekze', na' bi žejsá' láže'e dola' da' wbága'gake'." Bdie' lo na'to' diža' chawe' ni, kan gak yeyakgak benách ka' toze len Le'. ²⁰ Na'a, nakto' wbás ka' che Benne' Criston', na' žak na'a ka Dios na'kze žáta'yoele' le'e lo na'to' neto'. Che len žáta'yoełto' le'e lo wláz Benne' Criston', le yeyák toze len Dios. ²¹ Benne' Criston' bi be dola' bene', san Dios bdie' Le' ka to benne' dola' lo wlazžo žo'o nich gata' latje chežo gakžo chawe' kan nak Dios na'kze, dan' nakžo toze len Benne' Criston'.

6

¹ Dan' zónlento' Dios tzen žin, žáta'yoełto' le'e, na' znnato' bi wdele ka'ze da' chawe' da' žénele Dios gone' chele. ² Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: To ža wžé' laža'a le', benla' chio', na' ža bena' ga gak yeló', góklena' le'. Le wia nga. Na'a naken ža že' láže'e žo'o. Na'a naken ža gak yelažo.

³ Bi ženelto' bi da' gonto' da' gonen ga wchixle no benne', nich bi soa no benne' wka'ne' ka'ze žin da' žonto'. ⁴ Ni'a che yógo'te da' žonto', že' láže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Che len, len yela' zbeze zen láže' zzoelto' da' ka' zzáka'to', na' da' ka' žiážjelto', na' da' ka' žóngaken ga že' zedłto'. ⁵ Ki bento' la'kze bdingak benne' ka' neto' lo yo, na' bséjwgake' neto' liž ya, na' wžia láže'gake' neto'. Wdetle bento' žin, na' bi gota' cheto' latje tasto' o bi da' gawto'. ⁶ Be' láže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Gok bia' da' ni

dan' nakto' lažo' yaž,
 na' dan' napto' yela' žejni'il,
 na' dan' zbežo' zen laže',
 na' dan' nakto' ži'i laže',
 na' dan' zoalen Dios Be' La'y neto',
 na' dan' nak li laže' kan nži'ildo'
 lježto' ka'.

⁷ Zchaljto' da' naken dot da' li,
 na' zoalen yela' wak che Dios neto'.
 Da' nak chawe' naken ka to da' zdí-
 lento' lo wdile,
 na' lezka' da' žape chi'in neto' lo
 wdilen'.

⁸ Zej nnita' benne' ka' žápegake'
 neto' ba la'ne,
 na' lezka' benne' ka' zžoagake' neto'
 chela'ale.

Zej nnita' benne' ka' žliž zígake'
 neto',
 na' lezka' benne' ka' žliž cháwe'gake'
 neto'.

La'kze benách ka' znnágake' žon
 láže'to', zchaljto' da' naken
 dot da' li.

⁹ La'kze zej nnita' benách ka' bi zej
 nónbi'e neto',
 lezka' zej nnita' benne' ka' zej
 nónbi'e neto'.
 Zdato' gan žon zož gatto', san ne
 zoato' nbanto'.

Žóngake' neto' da' zia, san bi žótgake'
 neto'.

¹⁰ Žóngake' neto' nyache' laže', san
 žebétezelo'.
 Nakto' benne' yache' ka', san
 žonnto' yela' wnni'a li laže'
 chegak benne' zan ka'.

La'kze bi be de cheto', yógo'te da' de
 naken cheto'.

¹¹ Dot láže'to' zcháljlento' le'e,
 zín'na'do' ka', le'e zoale lo yež
 Corinto. Bloe'elto' le'e kan da' li že'
 láže'to' le'e. ¹² Cha' bi nakžo toze bi
 naken dan' bi že' láže'to' le'e, san
 le'ekze bi že' láže'le neto'. ¹³ Na'a,
 zcháljlena' le'e kan žon to benne'
 zcháljlene' zínkze' ka', na' znnia': le
 yebí'i cheto' kan zónlento' le'e. Le
 we' laže' neto'.

*Nakžo ka to yodo' gan yo'o Dios
 ban*

¹⁴ Bi gónlenle tzen benách ka' bi
 žejlé'gake' che Dios.

Bi gak gak toze da' nak chawe' len
 da' kegle.

Bi gak gak toze da' nak chol len da'
 nak baní'.

¹⁵ Bi gak gak toze Benne' Criston'
 len da' xiwe'.

Bi gak gak toze to benne' žejli'e che
 Benne' Criston' len to benne'
 bi žejli'e chie'.

¹⁶ Bi gak gak toze yodo' che Dios len
 lo'a ka'.

Le'ekze nakle ka to yodo' gan yo'o
 Dios ban. Kan nak da' ni, Dios
 na'kze wnné':

Sóalena' légake', na' tálena' légake'.

Gaka' Dios chégake',
 na' légake' gákake' benách chia' ka'.

¹⁷ Che len, lezka' wnné' ki:

Le yežój ládjwgake', na' le kwas gan
 nníta'gake'.

Wnná Xanžo: "Bi gónlenle légake'
 tzen da' kegle,

na' si' lo na'a le'e.

¹⁸ Neda' gaka' Xakzle,

na' le'e gake' zi'na' ka', benne' byo
 ka', na' no'le ka'."

Ki znná Xanžo, Bennen' napkze' dot
 yela' wak.

7

¹ Da' ki da' bchebe laže' Dios zej
 naken chežo, ljéža'do' ka'. Che len
 žala' yeyón kwinžo chawe', na' yek-
 wasžo bíte'teze da' zka'n ditjen belá'
 žen chežo, na' be' nakkžžo. Lo yela'
 zžebe Dios chežo žala' gakžo che
 Leze'.

Beyát láže'gak benne' Corinto ka'

² Le si' lo na'le neto'. Bi bento'
 no benne' ládjwle le'e zia. Bi bento'
 ga chixle no benne'. Bi ben láže'lto'
 no benne'. ³ Zchalja' ki, kege nich
 yesbaga'a le'e zia, san naken ka
 wnni'a zga'ale, na' da' yoble znnia':
 zoa' ban laže' soa' nbánlena' le'e
 o gátlena' le'e dan' že' laža'a le'e.

⁴ Žxenle'e laža'a le'e, zín'na'do' ka',
 na' žapa' le'e ba la'ne. La'kze da'

zan da' zzáka'to', zóali'a choch, na' žebéle'ela'.

⁵ Katen' bžinto' gan nbab Masedonia, na' zejte na'a ža, bi žata' cheto' latje yezí' láže'to', san da' zan da' žaken cheto'. Benách ka' zdíl-lengake' neto', na' lo yichj lázdo'to' zej yo'o da' ka' zchébegaken neto'. ⁶ Naž Dios, Bennen' žon choche' no benne' za' gak chope laže'e, ben choche' neto' dan' bežín xkwide' Tito ga zoato' ni. ⁷ Bi gokzen dan' bežinbe' ga zoato' ni, san dan' lezka' bzenlbe' neto' kan le'e ben chochle lázdo'be'. Bzenlbe' neto' kan žénele'elele yelé'elele neda', na' kan nak nyache' láže'le ni'a che da' goken ga na', na' lezka' kan že' láže'le neda'. Yógo'te da' ki žóngaken ga žebéle'ela'.

⁸ La'kze da' bzoja' chele le'e le'e yiche nežwn' benen ga gok nyache' láže'le le'e, bi nak nyache' laža'a na'a. Zga'ale gok nyache' laža'a kate' gókbe'ela' benen ga gok nyache' láže'le le'e to chi'ido', ⁹ san na'a žebela', kege dan' gok nyache' láže'le, san dan' ben yela' nyache' laže' chele na' ga beyát láže'le. Dios bkonle' žin yela' nyache' laže' chele na', nich bi wchíxelele le'e ni'a che da' bento' neto'. ¹⁰ Yela' nyache' laže' da' zkonle Dios žin žonen ga yeyát laže' no benne' nich yelé', na' che len bi žala' gak nyache' láže'žo ni'a chen, san yela' nyache' laže' da' naken che yežlyó nga žonen ga žatgak benách ka'. ¹¹ Le wia nga kan bkonle Dios žin yela' nyache' laže' chele na':

Benen ga že' láže'le Dios.

Benen ga gónelele yežojle chawe'.

Benen ga bža'ale bennen' bene' dolan'.

Benen ga zžébele Dios.

Benen ga be' láže'le gonle kan zнна xtiža' Dios.

Benen ga nží'ilele Dios dot láže'le.

Benen ga gónelele gonle zia bennen' bene' dolan'.

Benle da' nak bia' bi be dolá' nbága'le ni'a che dan' goken.

¹² Che len, la'kze bzoja' ki le'e yichen', bi gokzen ni'a che bennen' bene' dolan', na' kégeze ni'a che bennen' wzake'e, san lezka' nich gak bia' law Dios da' li že' láže'le neto'. ¹³ Da' ni ben chochen lázdo'to'. Kégeze beyák choch lázdo'to' san žebéle'elto' dan' žebél xkwide' Tito ni'a che da' benle le'e, na' ben chochle lázdo'be'.

¹⁴ Bka'n zena' le'e law xkwide' Titon', na' bi benle ga bedoe'ela'. Bcháljlentezto' le'e da' nak dot da' li, na' lezka' nak dot da' li da' bcháljlento' xkwide' Titon' katen' wdapto' le'e ba la'ne. ¹⁵ Zej žakže dot li laže' kan nží'il xkwide' Titon' le'e kate' žejsá' láže'be' kan benle kan zнна xtiža'to', na' kan wdaplebe' ba la'ne lo yela' zžebe Dios chele, na' lo yela' gaxjw laže' chele. ¹⁶ Žebéle'ela' dan' gak wxén laža'a le'e dot laža'a.

8

Kan žala' wnéjwžo da' napžo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénelto' wzenlto' le'e kan nak da' benn Dios chegak kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia.

² La'kze da' zenle'e wzáka'gake' lo da' ka' gókgaken chégake', da' zenle'e bebégekle', na' dot láže'gake' bnéjwgage' da' zenle'e la'kze zej nake' benách yache' ka'. ³ Neda' zzoa lia' kan nak chégake', dot láže'gake' bnéjwgage' yógo'te da' gok wnéjwgage', na' bnéjwagakže' ka da' gókgake'.

⁴ De chgi' wnnábgekle' neto', na' góta'yoele'egekle' neto' we'to' légake' latje tzen len neto' gáklengake' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁵ Béngakže' kan wlék yichjto' góngake', dan' zga'ale bde kwíngake' lo na' Xanžon', na' lezka' lo na'to' neto', na' naken da' žaz laže' Dios. ⁶ Che len wnnablto' xkwide'

Titon' yeyóž gonbe' xchinbe' gan zoale le'e, nich wtobbe' mežw da' znéjwle le'e lo yela' ži'i laže' chele, kan wzó lawbe' benbe' zga'ale. ⁷ Nakle benne' blo ka' kan nak yógo'te da' žonle, kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan žejní'ilele, na' kan zzejní'ilele benách ka', na' kan že' láže'le gonle da' naken chawe', na' kan nží'ilele neto'. Lezka' žala' gake benne' blo ka' kan gáklene lježle ka', na' lo yela' ži'i laže' chele soa bi da' wnéjwle chégake'.

⁸ Bi žon byena' gonle le'e ki. Zchalja' kan žongak yebale benách ka', kan dot láže'gake' bi da' znéjwgake'. Ki žona' nich gona' ga gonle da' gak bia' nak dot li laže' kan nží'ilele lježle ka'. ⁹ Nnézkzelele da' benn Xanžo Jesús, Benne' Criston', chežo. Gota' yela' wnni'a zen chie', san nich gáklene' le'e beyake' benne' yache' nich gata' yela' wnni'a chele, dan' goke' Le' yache'.

¹⁰ Ki žekla' neda': gakže chawe' chele cha' yeyóž gonle da' wzó lawle žonle ba gok to yiz. Gokle benne' blo ka', kégeze kan bnéjwle, san lezka' kan gónelele wnéjwle. ¹¹ Na'a, dot láže'le le yesyóž gonle dan' wzó lawle žonle, na' dot láže'le bnéjwle. Le wnezjw na'a kan sáke'le. ¹² Cha' žénelele bi da' wnéjwle, Dios žape' ba la'ne da' znéjwle kan nak da' deze chele. Bi znnabe' wnéjwžele ka' da' deze chele.

¹³ Bi žénela' gona' ga wnéjwle le'e da' gáklenen yezika' benách ka' na' zejte yážjelele le'e. ¹⁴ Žénela' gak tlebe kan de chele, na' chégake'. Na'a da' zenle'e de chele da' gak wnéjwle nich soa da' gata' chegak benne' ka' žiážjegekle'. Naž kate' yážjelele le'e, légake' gak bi da' wnéjwgake' chele nich ki gak tlebe kan de chele, na' chégake'. ¹⁵ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

“Bennen' btobe' da' zenle'e, bi be bga'nze chie', na' bennen' btobe' láte'ze, bi be byážjele'.”

Kan žongak xkwide' Tito, na' lježbe' ka'

¹⁶ Žoxken Dios, Le' bene' ga že' láže' xkwide' Tito le'e kan že' laža'a neda' le'e. ¹⁷ Kégeze žonbe' kan znnaxtiža'a da' wnnabla'-be', san dan' že' láže'kzbe' le'e, žakze chebe' gónelbe' chejwiabe' le'e.

¹⁸ Žséla'to' to lježžo tzen len lebe', lježžon' žápegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' le' ba la'ne, dan' žone' binlo žin che diža' chawen'. ¹⁹ Lezka' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' wžegak benne' ni nich sá'lene' neto' tzen chjwa'to' dan' znéjwle le'e nich ga'n zen Xanžon', na' lezka' gak bia' že' láže'žo lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Ki gaken, gónlene' neto' tzen nich bi gak no benne' bi da' nnie' cheto' kan žónlento' mežwn' da' zenle'e da' znéjwle le'e, da' gáklenen benách yache' ka'. ²¹ Že' láže'to' gonto' da' naken chawe', kégeze law Xanžon', san lezka' lawgak benách.

²² Lezka' žséla'to' yetó lježžo tzen len légake', bennen' ble'elto' zan chi'i kan žone' le', na' nak bia' dot láže'e žénele' gónlene' neto' tzen žin. Lezka', dan' žxen láže'e le'e, žéneže'le' gáklene' neto' lo žin ni. ²³ Cha' no benne' nnable' kan nak xkwide' Titon', nakbe' lježa', na' žónlenbe' neda' tzen žin nich gáklento' le'e. Cha' no benne' nnable' kan zej nak yezika' lježžo ki, bséla'gak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' légake', na' zka'n zéngake' Benne' Criston'. ²⁴ Le gon ga gak bia' nží'ilele légake' nich gáke'begekle yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' žonle ki, na' nich nnéžgekle' nak dot da' li da' chawe' da' znnato' kan nak chele.

9

Meżw da' ztobžo da' gáklēnen lježžo ka'

¹ Kan nak da' znéjwle da' gáklēnen lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bi žon byenen wzoja' chele le'e, le'e yiche ni. ² Ba nnezla' kan žénelele gonle da' ni, na' zchalja' lawgak benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia nga, kan nak da' chawe' da' žonle. Zzenla' lé'gake' kan nak chele le'e, zoale gan nbab Acaya, kan ba gok to yiz ba zoale gonle da' ni, na' dan' že' láže'le gonle da' ni, ben chochen lázdo'gak yeláte'ze bdachgak benách ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ³ Na'a, žsela'a lježžo ki gan zoale ních gak bia' nak dot da' li da' znnato' kan nak chele, na' nak kan ba wnnía' chele, ba zoale gonle dan' gáklēnen lježžo ka'. ⁴ Cha' bále benách Masedonia ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', yídlengake' neda' tzen, na' cha' gak bia' bi zoale gonlen, naž yedoe'elto' dan' bxen láže'to' le'e, na' lezka' le'ekze žala' yedoé'elele. ⁵ Che len gokla' žala' sela'a lježžo ki ních žingake' gan zoale zgá'alegake' kate' la'a neda', na' gáklēngake' le'e ních yeyóž wtoble dan' bchebe láže'le wnéjwlen. Ki gaken, yeyóž wtoble mežwn' zga'ale kate' la'a, na' gak bia' znéjwlen dan' žénekzelele, na' kege dan' žon byéneto' bi da' wnéjwle.

⁶ Le chejsá' láže' da' znnan:

No benne' žaze' láte'ze, láte'ze yelape'.

No benne' žaze' da' zenle'e, da' zenle'e yelape'.

⁷ To tole žala' wnéjwle kan ba wnnale lo yichj lázdo'le, na' kege lo yela' nyache' láže' chele o dan' zoa no benne' žon byene', dan' nži'il Dios no benne' dot láže'e znejwle'. ⁸ Dios gak yebi'e chele

da' zenle'e kan žiážjelele ních gata' chele yógo'te dan' žiážjelele, na' ga'n chele ních gak gáklēne no benne' zoa da' žiážjele'. ⁹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y kan nak che to benne' wzóa bi da' bnejwle', da' znnan:

Dot láže'e bnejwle' chegak benách yache' ka'.

Nak biá'teze yela' ži'i láže' chie'.

¹⁰ Dios, Bennen' žonne' chežo bi da' gazžo, na' lezka' bi da' ye'j gawžo, wnejwle' chele da' gak wnéjwle le'e, dan' naken ka' da' žaz to benne', na' lezka' gone' ga chan da' yelaple, da' naken da' chawe' da' žonlen. ¹¹ Dios gone' ga gáta'le'eze yela' wnni'a chele ních gak wnéjwle da' zenle'e. Ki gaken, dan' wnéjwle, dan' chiston' lo wlazle le'e, gonen ga ye'gak benne' zan Dios: "Žóxkeno'."

¹² Da' znéjwle dan' gáklēnen lježžo ka', kégeze gonnen chégake' da' žiážjegekle', san gonen ga ye'gake' Dios: "Žóxkeno'." ¹³ Kate' gonle ki, na' wká'n zéngake' Dios dan' gak bia' žonle kan znná diža' chawen' che Benne' Criston' kan znnale žonle. Lezka' we lawgake' Le', dan' nakle le'e ži'i láže', na' znéjwle chégake', na' lezka' chegak yezika' benách ka'. ¹⁴ Wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' Le' gon chawe'e le'e dan' zej nži'ile' le'e dan' Dios že' láže'li'e le'e. ¹⁵ jžoxken Dios, Bennen' benne' chežo to da' záka'le'en!

10

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Pablo

¹ Znnagak bálele le'e naka' gaxjw láže' kate' ne zóalena' le'e, san kate' zoa' zi'to' gan zoale žsela' le'e snia kan zzoja' chele le'e yiche. Dan' nak Benne' Criston' gaxjw láže', na' ži'i láže', neda', Pablo, žáta'yoela' le'e ² ních bi gonle ga gon byenen sela' le'e snia katen' la'a gan zoale. Ba zoa' sela' snia benne' ka' znnágake' žonto' žin ni lo yela'

benachze cheto'. ³ Da' li nakto' benách, san kege žakze cheto' žonto' xchin Dios. ⁴ Da' ka' zdíl-lento' lo wdíle, bi zej naken ka da' ka' zdíl-lengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, san da' ka' zdíl-lenton' zej napen yela' wak che Dios, dan' zkonlto' žin nich wžia' yí'to' da' wale ka' che da' xiwe'. Žžia' yí'to' da' wen laže' ka' da' zŋna da' xiwe' kan nak cheto', ⁵ na' yógo'te da' ka' zkonlen žin nich gonon ga wká'n zen kwinžo, nich gonon ga bi gak gónbia'žo Dios. Žonto' ga zej nak bia' yógo'te da' zza' láže'gak benách ka', da' ka' žóngaken ga zží'igake' che Dios, nich gak gonto' kan zŋna Benne' Criston'. ⁶ Te gonle da' gak bia' dot láže'le žonle kan zŋna xtiža' Benne' Criston', soato' selto' snia yógo'te benne' ka' zží'igake' che xtiže'e.

⁷ Zwíale da' nla' lawze. Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žekle' nake' che Benne' Criston', lezka' žala' gákbe'le' da' ni: kan le' nake' che Benne' Criston', lezka' neto' nakto' chie'. ⁸ Bi žedoe'ela' la'kze wdetlen bka'n zen kwina' kan nak yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'to'. Da' nzi' lo na'to' naken nich gak gónžeto' li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kege nich wžia' yí'to' le'e. ⁹ Bi žénela' géklele žénela' wcheba' le'e len da' zzoja' chele le'e yiche ni. ¹⁰ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' ka' nnágake': "Kan zej nak da' ka' zzoj Pablo chežo, žsele' žo'o snia, na' žesbage'e žo'o zia, san kate' zóalene' žo'o žon kwine' gaxjw laže', na' diža' zen laže' zchalje'." ¹¹ Bennen' znnie' cheto' ki žala' gákbe'ele' da' ni: kan nakto' kate' zzojto' chele le'e yiche kate' zoato' zi'to' gan zoale, lezka' gakto' lo da' gonto' katen' sóalento' le'e.

¹² Da' li bi žežoglt'o' nnato' nakto' tlebe kan zej nak benne' ka' zka'n zen kwíngake'. Benne' bi nnezle ka' zej nak benne' ka'. Lo da' zza' láže'gake' znnágake' kan žala' gakgak

benách ka', na' zchi'a láže'gake' la' légakze' kan nak dan' zza' láže'gake'. ¹³ Neto' bi wka'nže zen kwinto' kan žala' gonto', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to', na' lo žin na', žala' gonton' gan zoale le'e. ¹⁴ Cha' bde Dios lo na'to' žin da' gonto' gan zoale, bi wdetle benton' katen' bžinto' gan zoale, katen' bcháljlento' le'e diža' chawen'. ¹⁵ Bi zka'n zen kwinto' kan nak žin da' bengak yezika' benách ka', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to'. Žxen láže'to' gakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston' nich gak gonto' žin gan zoale da' zaka'žen, kan nak da' bde Dios lo na'to' gonton'. ¹⁶ Naž gak wchaljto' diža' chawen' gan zej nnita' yež ka' žé'gaken zi'to'že gan zoale. Ki gaken, bi gon byenen wká'n zen kwinto' ni'a che žin da' bengak yezika' benách ka', dan' bde Dios lo ná'gake'.

¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: No benne' žénele' bi da' wká'n zene', da' benkze Xanžon' žala' wká'n zenen'.

¹⁸ Ba bežój chawe' to benne' kate' zŋna Xanžon' ba bežoje' chawe', na' kege kate' zŋne' ki che la' kwinze'.

11

Pablo, na' benne' ka' žon kwíngake' wbás ka' che Jesús

¹ Žénela' gakle zen laže' len neda' kate' ne zchalja' lo yela' bi nnezle chia'. Le we' láže'le neda'. ² Že' laža'a le'e kan Dios na'kze že' laže'e le'e, dan' nakle kan nak to xkwide' no'le nakbe' dot li laže', no'len' bežia'-be' kwit Benne' Criston' nich wchág ná'lenbe' Lekze'. ³ Zžeba' la' no benne' gan zoale, na' gon láže'le' le'e, na' gone' ga wsanle kan dot láže'le nží'ilele Benne' Criston', kan ben Eba, zo'le Adán katen' da' xiwe', lo yela' sina' chen, ben láže'len le'. ⁴ Ki zŋnia' dan' dot láže'le žwe'le no benne' latje ze'e gan zoale, na' zchalje' kan nak che xtiža' Jesús,

da' nžan' kan nak da' bsedlto' le'e, na' zzi' lo na'le to be', na' to diža' chawe', da' ka' zej nžan' kan nak Be' La'y na', na' diža' chawen' dan' wzí' lo na'le da' bchaljto' neto'.

⁵ Žekla' bi nakža' neda' ka'ze kan zej nak benne' ka', benne' žéktele le'e zej nákli'e zen, na' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'.

⁶ La'kze naka' ka'ze kan zchalja', bi naka' ka'ze kan nak yela' žejní'il da' napan'. Zan chi'i, na' da' zan kan bløe'elto' le'e kan nak yela' žejní'il da' napon'.

⁷ ¿Bi gok chawe' da' bena' katen' bi be bchixjwa' le'e katen' bchalja' diža' chawen' gan zoale? Bka'n kwina' ka'ze, san bka'n zena' le'e.

⁸ Bkonla' žin da' gok chegak yezika' kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', dan' wzí'a mežw da' bnéjwgake' chia' nič gok bena' žin gan zoale le'e.

⁹ Katen' wzóalena' le'e, cha' wzóa da' byážjela', bi bsaka' zi'a nitole le'e, san lježžo ka', benne' ka' bžójgake' gan nbab Masedonia, bnéjwgake' chia' dan' byážjelan'.

Batkle bsaka' zi'a le'e, na' tlebe kan gona'. ¹⁰ Ni'a che da' nak dot da' li kan nak che Benne' Criston' da' zóalenen neda', bi soa' žize, san wká'n zen kwina' kan nak da' ki dot gan nbab Acaya.

¹¹ ¿Žéktele bi nži'ila' le'e dan' znnia' ki? Nnézkzele Dios nži'ila' le'e.

¹² Gónteza' kan žona' na'a, nič bi gata' latje chegak benne' ka' zka'n zen kwíngake', benne' ka' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston', na' znnágake' žóngake' xchine' Le' kan žonton' neto'.

¹³ Bi zej nake' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Žon láže'gake' kan nak žin da' žóngake', na' žonze kwíngake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹⁴ Bi žala' yebánležo kan žongak benne' ka'. Lezka' da' xiwe' na'kze zloe'el kwinen ka to wbás che ya'abá, wbasen' zde' lo baní'.

¹⁵ Che len bi žala' yebánležo cha' wen žin ka' che da' xiwen' zloe'el kwíngake' ka benne' ka' žóngake' xchin Bennen'

nake' chawe'. Kwia yí'gake' kan nak tlebe len da' žóngake'.

Da' ka' wzaka' Pablo

¹⁶ Da' yoble žapa' le'e: bi žala' no benne' gekle' nyal yichja'. San cha' žéktele nyal yichja', le gonn neda' latje wchalja' ka to benne' nyal yichje', nič wká'n zen kwina' to chi'ido'. ¹⁷ Da' ni da' znnia' bi naken to da' gož Xanžon' neda' gona', san zchalja' ka to benne' nyal yichje', na' wká'n zen kwina'.

¹⁸ Zej nnita' benne' zan zka'n zen kwíngake' kan zej nak da' žóngake' žakze chégake'. Che len, lezka' neda' wká'n zen kwina'. ¹⁹ Dan' žéktele žakle da' zenle'e, dot láže'le žwe'le latje wchaljak benne' ka' nyal yichjgake'. ²⁰ Lezka' žwe'le no benne' latje gone' le'e benne' ndo'w ka', o no benne' ke'e da' den chele, o no benne' nna bi'e le'e, o no benne' wka'ne' le'e ka'ze, o no benne' kape'e žoa'ale. ²¹ Žedoe'ela' znnia' da' ni: bi bento' ki chele dan' wdetle gokto' gaxjw laže'.

Cha' zoa no benne' žežogle' wká'n zen kwine', lezka' neda' yežoglan', na' wchalja' ka to benne' nyal yichje'.

²² ¿Zej nake' benne' hebreo ka'? Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' benne' Israel ka'? Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' za'só Bran? Lezka' naka' neda'.

²³ ¿Zej nake' wen žin ka' che Benne' Criston'? Lezka' nakža' neda'. (Zchalja' ka to benne' nyal yichje' kate' zchalja' ki.)

Benža' neda' žin ka' bégake' légake'. Bye'jwa' liž ya da' zanže chi'i ka byéjwgake' légake'.

Bdingak benách ka' neda' lo yo da' zanže chi'i kan gok chégake'.

Ben zož gata' da' zanže chi'i ka go-ken chégake'.

²⁴ Gayo' chi'i bdingak benne' judío ka' neda' yid.

(To to chi'i ka' bdingake' neda' to galje žoa chi'i.)

25 Chonne chi'i bdíngake' neda' yag.
To chi'i bžé'egake' neda' yej.

Chonne chi'i wyoá'a to lo barkw da'
wžia yin' lo nisdó'.

To chi'i wyoá'a to yele, na' to ža lo
nis lo nisdon'.

26 Zan chi'i katen' wyoá'a nez,
wdia' gan ben zož chia' che lo yego
ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wbán ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wláz chia' ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' zi'to' ka',

na' gan ben zož chia' lo yež,

na' gan ben zož chia' lo latje dach,

na' gan ben zož chia' lo nisdó',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wen laže' ka', benne'
ka' znnázegake' žejlé'gake' che
Benne' Criston'.

27 Žin zen bena', na' bedó laža'a.

Zan chi'i bi gota' chia' latje tasa'.

Wdona', na' wbiła'.

Zan chi'i bi gota' chia' da' gawa', o
gan wché'l kwina', o laže' da'
gakwa'.

28 Yógo'te ža gok zedla' dan' že'le'e
laža'a yógo'te kwe' benách ka'
che Benne' Criston'.

29 Kate' no benne' zkwide' laže'e,
ležka' neda' zkwide' laža'a.

Kate' no benne' žone' ga wchixle to
lježžo, zža'a bennen' žone' ki.

30 Cha' žon byenen wká'n zen
kwina', wká'n zen kwina' kan zej
nak da' ka' zej nak bian' zkwide'la'.

31 iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús,
Benne' Criston'! Le' nnézkzele'
zchalja' da' nak dot da' li. 32 Katen'
wzóa' lo yež Damasko, benne' lie'
Aretas, bennen' gota' lo ne'e lo wláz
benne' zнна bi'e gan nbab Roma,
bnnite'e benne' ka' wžé' náwgake'
nich séngake' neda', 33 san lježžo ka'
bdégake' neda' to ga žo'o baní' che
yo'o, ne yoa'a to xkwite zen, na'
btínegake' neda' na'le lo ze'e da'
žape chi'in yežen'. Ka' goken, belá'

lo na'gak benne' ka' wžé' náwgake'
neda'.

12

*Da' ble'e dáwe'le Pablo, na' da'
blo'e'el Dios le'*

1 Da' li bi žala' wká'n zen kwina'.
La'kze ki naken, na'a wchalja'
kan zej nak da' ka' ble'e dáwe'la',
na' da' ka' blo'e'el Xanžon' neda'.

2 Nónbia'kza' to benne' žejli'e che
Benne' Criston', na' ba gok xda' yiz
wzóa no benne' bchi'e le' ya'abá
che Dios. Bi nnezla' cha' wyeje' ga
na' lo belá' žen chie', o lo be' nakkze'.

Toze Dios nnezle'. 3 Nnézkzela'
wyaze' latje xtan che Dios, da'
nzin' paraíso. Bi nnezla' cha'
wyeje' ga na' lo belá' žen chie', o

bi. Toze Dios nnezle'. 4 Katen'
wzóa' ga na', benle' da' ka' žóngaken
ga žebanžo, da' ka' bi de latje no
benne' wchalje' chégaken. 5 Gak

wká'n zena' bennen', san bi wká'n
zen kwina'. Toze wká'n zen kwina'
kan nak da' nak bia' zkwide'la'.

6 La'kze yénela' wká'n zen kwina', bi
gaka' benne' bi nnezle, dan' nnia'
da' nak dot da' li. Na'a, bi wká'n
zen kwina' dan' bi žénela' gapže no
benne' neda' ba la'ne kan zej nak
da' ka' ble'ela' neda', o kan nak da'
benla' neda'.

7 Naž, nich bi tette wká'n zen
kwina' dan' ble'ela' da' ka' da'
žóngaken ga žebanžo, Dios bzoe'
to yižwé' da' žlale'en lo xpeła'a kan
žla gan zga'a to yeche'. Yižwén'
goken ka to da' bkonle žin da' xiwe',
nich bsaka' zin' neda'. Ki goken
chia' nich bi tette wká'n zen kwina'.

8 Chonne chi'i góta'yoela' Xanžon',
na' wnnabla' Le' yeké'e xwi'a na'.

9 Xanžon' gože' neda': "Nakte chio'
da' že' laža'a le'. Yebélenželo' da'
že' laža'a le' kate' zkwide'lo'." Che
len, žebéle'ela' dan' zkwide'la'.

Dan' žaken ki chia', na' žáklenže yeła' wak
che Benne' Criston' neda'. 10 Che
len, dan' nži'ila' Benne' Criston',
žebela' kate' zkwide'la', na' kate' no
benne' žlijž zi'e neda', na' kate' zoa
da' žiážjela', na' kate' no benne' žbia

laže'e neda', na' kate' zoa bi da' žaken chia'. Kate' zkwide'la', napža' yela' wak chie' Le'.

Pablo že' laže'e benách Corinto ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Naka' benne' bi nnezle dan' bchalja' kan zej nak da' chawe' ka' da' bena' neda'. Le'ekze ben byenle bena' ki. Le'e žala' wká'n zenle neda', na' la'kze bi be naka' neda', bi nakža' ka'ze kan zej nak benne' ka' žéklele le'e zej nákl'i'e zen, benne' ka' znnázegake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹² Da' ka' bena' lo yela' zbez zen laže' chia' gan zoale le'e zej nak bian' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Blé'elele da' ka' bena', da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanžo, na' yela' wak zen che ya'abá che Dios. ¹³ Toze da' bi bena' gan zoale le'e da' bena' gan zej nnita' yezika' kwe' benách ka' che Benne' Criston'. Bi bsaka' zi'a le'e nich bi da' gonnle da' ye'j gawan'. Le si' zen chia' dan' bi bena' ki chele.

¹⁴ Za' la'a neda' gan zoale da' beyonne chi'i. Bi be nnaba' da' gonnle chia'. Žénela' gonnle le'e kwinkzle chia', na' kege bi da' den chele. Bi' že'n ka', bi žon byenen wáwgakbe' xa xná'gakbe'. Xa xná'gakbe' ka' žala' wáwgake' zí'ngake' ka'. ¹⁵ Dot laža'a wkonla' žin yógo'te da' den chia', na' wdé kwina' ni'a chele nich gak da' chawe' chele, la'kze žekla' neda' kate' nži'ižela' le'e, zej žeyache' yela' nži'il chele len neda'.

¹⁶ Nnékzelele bi bsaka' zi'a le'e. Na'a, bálele nnale goka' sina', na' len da' wen laže' bebélenla' da de chele. ¹⁷ Žéklele ben láže'la' le'e katen' bsela'a benne' wbás chia' ka' gan zoale? ¹⁸ Góta'yoela' xkwide' Titon' yidbe' gan zoale, na' bsela'a lježžon' tzen len lebe'. Žéklele ben láže'le xkwide' Titon' le'e? Ži bento' tlebe kan žonto' xkwide' Titon', na' neda', na' lezka' tlebe kan nak dan' bchaljton'?

¹⁹ Žéklele le'e, zí'na'do' ka', žebéj kwinto' chawe' lawle le'e? Law Dios zchaljto' lo wláz Benne' Criston', na' yógo'te da' žonto' zej naken nich gakže dot li laže' yela' žejlé' chele che Benne' Criston'. ²⁰ Žžeba' bi gakle le'e kan žénela' gakle kate' la'a gan zoale, na' neda' bi gaka' kan žénelele le'e gaka'. Žžeba' zdílele, na' zgé'elele lježle ka', na' zža'le lježle ka', na' žliž dítlele lježle ka', na' znnle che lježle ka', na' zka'n zen kwinle, na' žonle žo'osbé. ²¹ Kate' la'a gan zoale, cha' ki žaken chele, zžeba' gon Dios ga yedoe'ela' kan nak chele, na' gon byenen kweža' ni'a chegak benne' zan, benne' ka' bégake' dola', na' bi beyát láže'gake' kan zej nak da' kegle da' bégake', na' da' ka' wzé láže'gake' da' kegle.

13

Da' gož Pablo benne' Corinto ka' ga ze lawte

¹ Da' beyonne chi'i ni la'a neda' gan zoale. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Žon byenen nníta'gak chope chonne benne' ka', benne' wzóa lígake' cha' no benne' žesbage'e lježe' zia.” ² Ba bchi'la' benne' ka' bégake' dola' katen' wzóalena' le'e da' bežope chi'i, na' na'a zchi'la' légake' da' yoble', na' lezka' yógo'te benne' ka' žóngake' dola', la'kze zoa' zi'to' nga, znnia': cha' la'a gan zoale da' yoble', bi gaka' ga'xjw laže' katen' tlelegaka'-ne'. ³ Znnable le'e to da' gak bian' zchalja' lo wláz Benne' Criston'. Da' ka' gona' gak biá'gaken zchalja' ki. Bi zkwide'le Benne' Criston' kate' bi da' žone' chele, san lo yela' wak zen chie' žone' bi da' žone' chele. ⁴ Da' li bde'e le'e yag kroze ka to benne' zkwide'le', san zoe' nbane' dan' zoalen yela' wak che Dios Le'. Lezka' neto' zkwide'lto' tzen len Le', san dan' nakto' toze len Le' zoato' nbanto', na' zoalen yela' wak che Dios neto' nich bi da' gonto' gan zoale.

⁵ Le wia kwinle cha' žejle'le che Benne' Criston' o bi. Le si' bia' la' kwínzele. ¿Bi nnézzele zoalen Jesús, Benne' Criston', le'e, cha' da' li žejle'le chie'? ⁶ Žxen láže'to' nnézkzelele da' li neto' žejle'to' che Benne' Criston'. ⁷ Žližto' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, nich bi gonle da' kegle, kege nich yežojto' chawe' neto', san nich gonle le'e da' naken chawe', la'kze géklele zchíxelto' neto'. ⁸ Bi gak wži'ito' che da' nak dot da' li, san gak gónzeto' da' naken tlebe len da' naken dot da' li. ⁹ Che len žebelto' kate' zkwíde'lto', na' le'e žak chochle. Žlížtezto' Dios, na' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li láže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁰ Che len zzoja' chele le'e da' ni kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Naž kate' la'a gan zoale bi gon byenen wsaka' zi'a le'e, na' bi wkonla' žin yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'a, da' naken nich gon chocha' le'e, na' kege nich wžia yi'a le'e.

¹¹ Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch. Le we' láže' gak dot li láže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Lezka' le we' láže' da' ni da' žapa' le'e. Le gak toze len lježle ka', na' le ga'nlen lježle ka' cháwe'do'. Znnabla' Dios sóalene' le'e. Le' nži'ile' žo'o, na' zka'n žie' yichj lázdo'žo. ¹² Le gape “Padiox” lježle ka', tole yetole, na' le cheļa' lježle ka'. ¹³ Yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga žápegake' le'e “Padiox.”

¹⁴ Znnabla' Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' láže'e le'e, na' ži'ile' le'e, na' gone' ga gakle toze len Dios Be' la'y. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO GAN NBAB GALASIA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús gan nbab Galasia

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox" nbable yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Cristo gan nbab Galasia, na' lježžo ka' nníta'gake' nga, žónlengake' neda' tzen. Neda' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Bi belsela' benách ka' neda'. Jesús, Benne' Criston', bséla'kze' neda', na' Xažo Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, bénlene' Le' tzen. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. ⁴ Jesús na'kze, Benne' Criston', bde kwine' lo yela' got ni'a che doĵa' da' wbága'žo, na' beslé' žo'o lo da' kegle da' žaken ža ni zoažo na'a. Bene' ki dan' goken da' gónekzele Xažo Dios. ⁵ ĴGa'n zénteze Dios! Ka'kze gaken.

Toze nak diža' chawe' kan nak che Jesús, Benne' Cristo

⁶ Žebánle'ela' kan žonle le'e, dan' la' zká'nte Dios. Le' bliže' le'e nich gake che Leze' dan' Jesús, Benne' Criston', be' laže'e žo'o, san na'a žénelele si' lo na'le to diža' chawe' yoble. ⁷ Da' li bi zoa yetó diža' chawe' san zchalja' ki dan' zej nnita' benne' ka' zchíxgake' lježžo ka', na' žénegekle' wchá'gake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'. ⁸ Ča' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' bchaljito' neto' lawle le'e, znnabla' Dios wsaka' zi'e ben-nen'. Žala' wsaka' zi'e nedkza' ča' gona' ki, na' ča' to wbás che ya'abá gone' ki, Dios na'kze wsaka' zi'e le'. ⁹ Ba wnnikza' ki zga'ale, na' na'a znnia' ki da' yoble: ča' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe'

da' bi naken tlebe len dan' ba wzí' lo na'len, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'.

¹⁰ Ĵžéklele žénela' gaple neda' ba la'ne kate' zchalja' ki? O'o. Žénela' yežoja' chawe' law Dios. Ĵžéklele žénela' čaz láže'gak benách ka' neda'? Čela' yénela' čaz láže'gak benách ka' neda', bi gaka' wen žin che Benne' Criston'.

Ka beyák Pablo benne' wbás che Benne' Cristo

¹¹ Na'a, žala' nnézlele da' ni, zí'na'do' ka'. Diža' chawen' dan' zchalja' bi zan' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ¹² Kege no benne' bdie' diža' chawen' lo na'a, na' kege no benne' bsedlen' neda'. Jesús, Benne' Criston', bzejní'kzele' neda' kan nak diža' chawe' čien'. ¹³ Ba bénkzelele kan bena' neda' zga'ale katen' nzi' lo na'a kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios. Nnézkzelele kan bena', katen' wžia' láže'li'a benách ka' che Dios, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gónela' wžia' yi'a légake'. ¹⁴ Kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios, benža' neda' ka' yeláte'ze bdachgak lježa' benne' judío ka', benne' ka' zjake' yiz ka' zeyá'a neda', dan' wzí'že lo na'a neda' ka' légake' da' bdegak xa wdé četo' ka' lo na'to' kan bėnteze bėngake'. ¹⁵ Ki goka' neda', san dan' nak Dios ži'i laže', wžekze' neda' zga'ale kate' bi na' galja', na' bliže' neda' nich gona' xčhine'. ¹⁶ Naž, katen' gónekzele Dios, bene' ga bėnbi'a Zi'ne', Bennen' bsele'e neda' nich čejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen' kan nak čhie' Le'. Katen' bene' da' ni, bi bejtíĵa' no benne' nake' benachze nich wsedle' neda', ¹⁷ na' bi wyá'a lo yež Jerusalén nich čejwía' benne' ka' gókgake' wbás ka' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka' neda', san wyá'a gan nbab Arabia, na' wdé na' beyá'a lo yež Damasko.

¹⁸ Ka' goken, katen' ba wdé čonne yiz wyá'a lo yež Jerusalén,

na' bejwí'a Bedw, na' bgá'nlena' le' xda' ža. ¹⁹ Katen' wzó'a ga na' bi ble'ela' yetože benne' wbás che Benne' Criston'. Toze Jakob, biche' Xanžon' ble'ela'-ne'. ²⁰ Da' ni da' zzoja' chele naken dot da' li. Nnézkzele Dios bi žon laža'a.

²¹ Wdé na' wyá'a, na' wdía' lo yež ka' da' zej nbaben Siria, na' da' ka' zej nbaben Silisia. ²² Kate' ža ka' lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston' gan nbab Judea bi bénbia'gake' neda'. ²³ Belyenle' toze dan' bchaljgak yezika' benách ka' kan nak chia' neda', na' wnnágake': "Bennen' wžia laže'e žo'o zga'ale, zze diže'e na' che da' žejle'žo, dan' gónele' wžia yi'e." ²⁴ Ka' goken, bka'n zéngake' Dios ni'a che da' žona' neda'.

2

*Yezika' benne' wbás ka' che Jesús
zzi' lo ná'gake' Pablo*

¹ Kate' ba gok xda' yiz, wyá'alena' Bernabé, na' belá'a lo yež Jerusalén, na' bchi'a xkwide' Tito, bin' bénlenbe' neda' tzen žin. ² Wyá'a ga na' dan' bloe'el Dios neda' žala' cha'a ga na'. Katen' bla'a ga na', na' chela'ale bchaljléna' benne' ka' nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', na' bzenla' légake' kan nak diža' chawen' da' zzenla' benách zi'to' ka'. Ki bena' dan' gónela' bi ga'n dáche'ze žin da' ba bena', na' žin da' žona' na'a. ³ La'kze xkwide' Titon', bi' lježan', bi nakbe' benne' judío, bi ben byéngake' chog lo xpéla'be' dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios kan žónteze žongak benne' judío ka'. ⁴ Da' li, bałe benách ka' wnníta'gake' ga na', benne' žilj laže' ka', na' wnnágake' zej nake' lježžo ka', gónegekle' gon byéngake' chog lo belá' che xkwide' Titon' dan' nak bian'. Benne' ki zbíga'gake' gan zoažo žo'o, na' zwiágake' kan žonžo nich nnéžgekle' kan belážo lo na' da' bchi'le Moisés. Belažo dan' nakžo toze len Jesús,

Benne' Criston'. Gónegekle' gon byéngake' yeyakžo da' yoble ka benne' ka' zej ndo'e lo na' xtiža' Moisés na'. ⁵ Nitó chí'ido'ze, bi be'to' légake' latje. Ki bento' nich gape chi'ito' da' nak dot da' li che diža' chawen' nich gak yebélenžon.

⁶ Benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston' bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe. Bi že' laža'a kan zej nake', dan' bi zchi'a laže' Dios žo'o kan zchi'a láže'gak benách ka' žo'o. ⁷ Bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe, dan' gókbe'egekle' Dios bdie' lo na'a žin chie' da' žona', nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen', tlebe kan bde Dios lo na' Bedon' žin chie', na' zzenle' benne' judío ka' diža' chawen'. ⁸ Dios, len yela' wak chie', bene' neda' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka', tlebe kan bene' Bedon' wbás chie' nich wsedle' le' benne' judío ka'.

⁹ Jakob len Bedon', na' Zwa, benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', gókbe'egekle' bde Dios lo na'a žin ni. Che len wzí' lo ná'gake' neda' len Bernabé, na' bento' toze diža' chjento' xchin Dios gan nníta'gak benách zi'to' ka', neda' len Bernabé, na' légake' góngake' xchin Dios gan nníta'gak benne' judío ka'. ¹⁰ Góta'yoegekle' neto' toze chejsá' láže'to' gáklento' benách yache' ka', na' da' ni že' láže'teza' žona'.

Pablo bdile' Bedw lo yež Antiokía

¹¹ Naž kate' bla' Bedon' lo yež Antiokía, bdila'-ne', dan' bchixle' kan bene'. ¹² Ka' goken dan' zga'ale bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen, na' bene' ki na' zejte bžingak bałe benne' ka' zej nake' toze len Jakob. Naž wzó lawe' žebige'e, na' biž bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen dan' bžebe' bi da' gongak benne' ka' nzi' lo ná'gake' žóngake' ga chog lo belá' chegak benne' byo, benne' zi'to' ka', kan zžna da' bchi'le Moisés. ¹³ Naž yebale benne' judío

ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' bénlengake' Bedon' tzen kan žone' lo yela' zžebe chie', na' ka' goken ga bžinte lezka' bžebe Bernabé, na' le' bénlene' légake' tzen. ¹⁴ Naž kate' bl'e'ela' bi žóngake' kan zнна da' naken dot da' li da' žsedle diža' chawen' žo'o, na' goža' Bedon' lawgak yógo'te benne' ka' che Benne' Criston' wnníta'gake' ga na', na' wnnía': "Nako' le' benne' judío, san žono' le' kan žongak benách zi'to' ka', na' kege kan žongak benne' judío ka'. ěBiz chen' žénelo' gon byeno' gongak benách zi'to' ka' kan žongak benne' judío ka'?"

Želagak benne' judío ka' dan' žejlé'gake' che Jesús kan želagak benách zi'to' ka'

¹⁵ Lezka' goža' Bedon': "Žo'o nakžo benne' judío ka' dan' xa xnažo ka' zej nake' benne' judío ka', na' kege nakžo benách zi'to' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ¹⁶ Nnézkzelžo nitó benne' bi yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan zнна da' bchi'le Moisés. Toze yeyák chawe' lawe' Le' no benne' žejli'e che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' žo'o bejle'žo che Jesusen', nich beyakžo chawe' law Dios, na' kege dan' žonžo kan zнна da' bchi'le Moisés na'. Bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' kan zнна da' bchi'le Moisés na'. ¹⁷ Na'a, žeklžo beyakžo chawe' law Dios dan' žejle'žo che Benne' Criston', san cha' nak bia' nakžo benne' dola' kan zej nak benách zi'to' ka', ěžala' nnažo žon Benne' Criston' ga žonžo dola'? O'o. ¹⁸ Cha' že' laža'a yechisa' da' bchi'le Moisés da' ba wdé chen, da' ni nak bian' zka'n ditja' da' znnakze Dios."

¹⁹ Dan' bi gok gona' kan zнна da' bchi'le Moisés na', gok chia' ka ba nata'. Dan' naken ki, ba belá' na'a lo na' da' bchi'le Moisés nich soa' nbana', na' nich gona' kan znnakze Dios. ²⁰ Nak chia' ka ba

gótlena' Benne' Criston' tzen le'e yag kroze gan gote' Le'. Che len kege nedkza' zoa' nbana', san zoa nban Benne' Criston' lo yichj lázda'wa'. Kan naken, zoa' nbana' na'a, naken dan' žejli'a che Zi'n Dios, Bennen' bži'ile'ele' neda', na' bde kwine' lo yela' got lo wlaza' neda'. ²¹ Bi žénela' wzóa' chela'ale da' žonnze Dios chežo. Chela' gak to benne' yeyake' chawe' law Dios, dan' žone' da' zнна da' bchi'le Moisés na', naž dáche'ze got Benne' Criston'.

3

Da' zнна da' bchi'le Moisés, na' da' žejle'žo che Benne' Cristo

¹ iLe'e, benne' bi nnezle ka' iLe'e, benne' Galasia ka'! ěWzóa no benne' bene' chele yela' wžá' nich biž gonle kan zнна da' naken dot da' li? Gaze lo de bzenlto' le'e da' žata' chežo dan' got Jesús, Benne' Criston', le'e yag kroze. ² Le wchebe neda' da' ni. ěBedjsóalen Dios Be' La'y le'e dan' benle kan zнна da' bchi'le Moisés na' o dan' bejle'le diža' chawen' da' bénlele? ³ ěNakxkze goken nakle benne' bi nnezle ki? Wzó lawle nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y le'e. ěŽéklele žakze chele gak gonle ga gak dot li laže' kan nakle che Dios? ⁴ ěDáche'ze gok chele yógo'te dan' wzáka'le? iBi goken ki! ⁵ Kate' Dios žsele'e Dios Be' La'y nich yedjsóalene' le'e, na' žonne' le'e latje gonle yela' wak che ya'abá ka', ěžone' ki dan' žonle kan zнна da' bchi'le Moisés na' o dan' žejlé'zele diža' chawen' da' bénlele?

⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie'." ⁷ Che len žala' nnézele, benne' ka' žejlé'gake' che Dios, légakze' zej nake' da' li za'só Bran na'. ⁸ Nyejw le'e yiche la'y, da' bla' lawn zga'ale kan gon Dios, dan' znnan, benne' zi'to' ka', benne' chejlé'gake' chie' Le',

gágkake' chawe' lawe' Le'. Che len Dios bloe'ele' Bran na' zga'ale kan nak diža' chawen', na' wnné': "Lo na' Za'só' gon chawa'a benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." ⁹ Ki naken, Bran na' bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe'. Lezka' na'a, Dios žone' chawe' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Zej nbaga' zia benne' ka' žxen láže'gake' yeyák'gake' chawe' law Dios dan' žóngake' kan znná da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' dot da' znná xtiže'e."

¹¹ Na'a, nak bia' bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' da' znná xtiže'e, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Soa nban bennen' beyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le'." ¹² Kan žeyák chawe' law Dios no benne' žejli'e che Benne' Criston' nžan' kan nak che benne' žxen láže'e yeyake' chawe' lawe' Le' dan' žone' kan wnná Moisés na'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Soa nban no benne' žone' dot da' znná xtiže'e."

¹³ Benne' Criston' beslé' žo'o lo na' da' zchogen chežo gatžo da' nyejwn le'e xtiža' Moisés na', dan' bi'e latje wžóg chie' gate' lo wlažžo žo'o. Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' zej de'e to le'e yag."

¹⁴ Ka' goken che Benne' Criston' nich gak gon Dios kan bchebe láže'e gone' che Bran, katen' wnné' gon chawe'e benách zi'to' ka' lo na' Jesús, Benne' Criston', nich gak gone' ga yedjsoalen Dios Be' La'y žo'o cha' chejle'žo chie' Le', kan bchebe láže' Dios gone'.

Da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' bchebe láže' Dios gone'

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e to da' žsaka' leba', to da' žaken chežo, na' znnia': Kate' chope benne' ka' ba bégake' toze xtiža'gake', na' ba ben chóhgake' dižan', naž bi gak

nitó benne' wché'en, na' bi gak no benne' wzanen'. ¹⁶ Dios bchebe láže'e to da' gone' che Bran, na' che Za'sóe'. Gan nyejw le'e yiche da' ni, bi znnan: "Za'sóe' ka'", da' zchaljen chegak benne' zan, san znnan: "che Za'sóe'." Da' ni zchaljen che toze Benne', Benne' Criston'. ¹⁷ Da' ni žénela' nnia': Dios bene' toze diža' len Bran na', na' bchebe láže'e gone' kan znná da' wnné'. Na'a, da' nyejw le'e xtiža' Dios, da' bchi'le Dios benne' judío ka' tape gaywá' chi žoa yiz wdé katen' gože' Bran na' dan', bi gak yeká'an dan' bchebe láže' Dios gonon', na' bi gak wsole. ¹⁸ Na'a, cha' žala' gonžo kan znná xtiža' Moisés na' nich si'žo da' bchebe láže' Dios gonze', biž naken to da' bchebe láže'e gonze'. Dios žonze' ki dan' bchebe láže'e gone' ki che Bran na'.

¹⁹ Cha' ki naken, žbiz chen' bchi'le Dios benách ka' da' nyejwn lo da' bzoj Moisés na'? Dios bchi'le' benách ka' ki nich gak bia' zia da' zej nbage'e, san goken ki toze kate' bžinte ža na' bla' law Za'só Bran na', Bennen' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. Da' nyejwn lo xtiža' Dios bsele'en yežlyó nga lo na'gak wbás che ya'abá ka', na' Moisés bdie' dižan' lawgak benách ka'. ²⁰ Kate' toze benne' zoa da' zchebe láže'e gonon', bi žon byenen soa no benne' wdíe' dižan', na' Dios, toze' nake'.

Biz chen' gož Dios benách ka' góngake' da' zej nyejw lo da' bzoj Moisés

²¹ Na'a, kan nak da' nyejwn lo xtiža' Dios, žnaken tlebe len dan' bchebe láže' Dios gone'? O'o. Chela' bchi'le Dios žo'o gonžo da' gak gonon' ga soažo nbanžo to chi'ize, naž gak yeyakžo chawe' law Dios cha' gonžo kan znná xtiže'e. ²² San da' nyejwn le'e yiche la'y znnan yógo'težo nbága'žo dola'. Ki naken nich gak si'žo dan' bchebe láže' Dios gata' chežo cha' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

²³ Kate' bi na' žin ža gak chejle'žo che Benne' Criston', da' žnna xtiže'e bchi'len žo'o, kan zoa da' zchi'len to benne' nyejwe' liž ya. Ka' goken na' zejte ža gok bia' gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁴ Ki naken, da' žnna xtiža' Dios bchi'len žo'o, na' goken chežo ka to benne' bsedle' žo'o na' zejte ža bløe'e law Jesús, Benne' Criston', nich gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁵ Na'a, dan' ba bžin ža gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo che Benne' Criston', dan' bsedlen žo'o biž zchi'len žo'o.

²⁶ Yógo'tele le'e nakle ži'nkze Dios dan' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' ba nakle toze len Le'. ²⁷ Yógo'te benne' ka', benne' bezóagake' nis nich yeyákake' toze len Jesús, Benne' Criston', ba beyákake' kan nakkze' Le'. ²⁸ Biž zej nžoj chople benne' judío ka' len benne' ži'to' ka', na' biž zej nžoj chople benne' ndo'w ka' len benne' ka' bi zej ndo'e, na' biž zej nžoj chople benne' byo ka' len no'le ka'. Kate' beyakle toze len Jesús, Benne' Criston', yógo'tele lezka' beyakle toze len lježle tole yetole. ²⁹ Na'a, cha' nakle che Benne' Criston', lezka' nakle za'só Bran, na' nzi'le dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' che Bran na'.

4

¹ Da' ni naken da' žénela' nniá': Kate' ne žbez to xkwide' byo ža wloé'e law xabe' ba žeyála'be' si'be' da' žala' wka'ne' chebe', ne nakbe' ka to bi' ndo'w, la'kze da' li yógo'te gaken chebe'. ² Kate' ne zejbe' yiz kwide' chebe', zej nnita' benne' ka' zchi'igekle' lebe', na' zkóngekle' žin da' žala' gaken chebe' na' zejte ža ba bdixjw xabe' chebe'. ³ Lezka' žaken chežo. Katen' gokžo ka xkwide' ka', da' žónteze žongak benách ka' che yežlyó nga bchi'igeklen žo'o. ⁴ Naž kate' bza'a ža, Dios bsele'e ži'nkze' nga. Goke' ži'n to no'le kan nakžo

žo'o, na' da' žsédgekle benne' judío ka' bchi'igeklen Le'. ⁵ Ka' goken chie' nich gok beslé' benne' ka' zchi'le xtiža' Moisés na' légake', nich gak yeyakžo žo'o ži'nkze Dios.

⁶ Nich gak bia' ba nakle ži'nkze Dios, Le' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le, na' Lekze' zcháljlene' Dios lo wlazle le'e, na' žnne': "Xe." ⁷ Ki naken, ba nakle ži'nkze Dios, na' biž nakle ka benne' ndo'w ka'. Na'a, dan' nakle ži'nkze' Le', Dios na'kze ba bchebe laže'e gonne' chele da' naken chie', dan' nakle toze len Benne' Criston'.

Pablo že' laže'e benne' Galasia ka' žejlé'gake' che Jesús

⁸ Katen' bi na' gónbia'le Dios, gokle ka benne' ndo'w ka', na' bka'n zenle lo'a ka'. Bi zej nak lo'a ka' dios ka'. ⁹ Na'a, dan' nónbia'le Dios, o wak nnažo: dan' nonbia' Dios le'e, žbiz chen' žénelele yeyo'ole lo na' xtiža' Moisés na', da' bi žáklenen nitó benne'? žŽénelele gakle da' yoble benne' ndo'w ka', nich gonle kan žnna xtiže'e? ¹⁰ Žka'n zenle to yetó ža, na' to yetó byo', na' to yetó da' žaken, na' to yetó yiz. ¹¹ Žžeba' da' gak chele. Bena' žin gan zoale le'e nich gónbia'le da' naken dot da' li. žBeyák dáche'ze žin da' bena'? ¹² Žáta'yoela' le'e, ži'na'do' ka', gakle kan naka' neda', dan' ba belá' lo na' dan' wnná Moisés na'. Ki žala' gonle dan' beyaka' neda' kan gokle le'e. Bi be da' žia benle chia' neda'.

¹³ Ba nnézkzelele biz chen' wzó lawa' zchalja' diža' chawen' gan zoale le'e. Bchaljan' ga na' dan' gókli'a yižwé'. ¹⁴ Bi bka'nle neda' ka'ze, na' bi bzoale neda' chela'ale la'kze bgótelele ni'a che yižwé' chian'. Wdapple neda' ba la'ne, toze kan gapple ba la'ne to wbás che ya'abá, o kan gapple ba la'ne Jesús na'kze, Benne' Criston'. ¹⁵ Bebéle'elele ža na'. žBizkze goken chele dan' biž žaken ki chele? Da' ni gak nniá' kan goken chele: Chela'

gok to da' sáke'le gonle, na' kwejle
 yey lawkzle, na' gonnlen chia' neda'.
 16 Na'a, źékelele beyaka' to benne'
 bi zle'ele' le'e chawe' dan' goža' le'e
 káteze naken?

17 Benne' ka' zchíxgake' le'e že'
 láže'gake' le'e, san kege nich gaken
 chawe' chele. Žénegekle' góngake'
 ga kwej yichjle neto', na' we' láže'le
 légake'. 18 Na'a, chawe' naken soa
 no benne' že' láže'e le'e, san toze
 cha' naken nich gak chawe' chele.
 Ki že' láže'teza' le'e, na' kégeze kate'
 ne zóalena' le'e. 19 Le'e, zí'na'do'
 ka', kan žak che to no'le za' galj bi'
 že'n chie', zžáka'li'e, lezka' zžáka'li'a
 neda' da' yoble ni'a chele le'e kate'
 žinže ža gakle dot kan nak Benne'
 Criston'. 20 Žak láže'li'a sóalena' le'e
 na'a nich gak wcháljlena' le'e to
 diža' nža', dan' že' zedla' ni'a chele.

*Da' žsedle da' goken che Agar; na'
 che Sara, zo'le Bran*

21 Na'a, nólele le'e žénelele wdé
 kwinle lo na' da' bchi'le Moisés na',
 le wia da' ni da' nnia'. ŽBatkle bze
 nagle da' zŋna xtiža' Moisés na'?
 22 Lo xtiže'e zŋnan ki: "Wnníta'gak
 chope xkwide' byo ka' che Bran.
 Tobe' gokbe' zi'n to no'le ndo'w,
 na' yetobe' gokbe' zi'n to no'le bi
 ndo'e. 23 Zi'n no'le ndo'w na' goljbe'
 lo ni'a lo na' to benne' kan žaljak
 yógo'te xkwide' ka', san zi'n no'le bi
 ndo'e na' goljbe' dan' bchebe laže'
 Dios gone' ga galjbe'." 24 Da' ni
 naken to da' žsaka' leben. Kan gok
 chegak chope no'le ki žsedlen kan
 zej nak chope diža' nžag, da' ka'
 Dios bénlene' benách ka'. To diža'
 nžag na' naken da' ben Dios law
 ya'a Sinaí, na' da' goken che Agar,
 no'le ndo'w che Sara zloe'elen kan
 naken. Benne' ka' zej nzi' diža'
 nžag ni zej nake' ka' zi'n Agar na',
 na' zej nake' ka' benne' ndo'w ka'
 lo na' diža' nžag na'. 25 Da' gok
 Agar na' lezka' zloe'elen kan nak
 ya'a Sinaí, dan' žen' gan nbab Ara-
 bia, na' lezka' zloe'elen kan nak yež

Jerusalén dan' žen' na'a ža, dan'
 naken ka to benne' ndo'w tzen len
 benne' ka' zej nnite'e lo yežen'.
 26 San bi ndo'gak benách ka' che
 Jerusalén na' da' žen' ya'abá che
 Dios, na' žo'o ni nakžo benách wlaž
 ka' che yežen'. 27 Nyejw le'e yiche
 la'y da' zŋnan:

Bebél, no'le wbíž, bi zoa zi'no'.

Lo yela' žebél chio' wžéžeya'a,

la'kze batkle gok chio' da' zžáka'kze
 to no'le

za' galj bi' že'n chie'.

Bebél la'kze nbej yichjgak benách
 ka' le',

dan' Dios gone' ga yánle'eže zi'no'
 ka'

ka xkwide' ka' che no'len' zóalene'
 benne' byo chie'.

28 Zí'na'do' ka', žo'o ni nakžo kan
 gok Isaak, zi'n Bran. Nakžo ka
 za'só Bran na', xkwide' ka' bchebe
 laže' Dios gáljakbe' chie'. 29 Kate'
 ža ka', xkwiden' goljbe' kan žaljak
 yógo'te xkwide' ka', wžia láže'be'
 xkwiden', bin' goljbe' ni'a che yela'
 wak che Dios Be' La'y. Lezka'
 žaken chežo na'a, želbía láže'gak
 benách ka' nníta'gake' yežlyó nga
 žo'o. 30 Na'a, žbizkze zŋna da' nyejw
 le'e yiche la'y? Ki zŋnan: "Bebéj
 no'le ndo'w na' na'le tzen len zi'ne',
 dan' bi gak si' zi'n no'len' tzen len
 zi'n no'le bi ndo'e da' bchebe laže'
 Dios gatan' che zi'n no'le bi ndo'e
 na'." 31 Ki naken, zí'na'do' ka', bi
 nakžo kan gok zi'n no'le ndo'w na'.
 Žo'o nakžo ka' zi'n no'le bi ndo'e na'.

5

*Le gape chi'i kwinle, nich ga'nle
 lo yela' želá*

1 Ba belázo dan' beslá Benne'
 Criston' žo'o. Le soa choch cha', na'
 le ga'n lo yela' želá na'. Bi wzóa
 kwinle da' yoble lo na' da' bchi'le
 Moisés na', nich bi gakle ka' benne'
 ndo'w ka' chen.

2 Le wzé nag da' zŋnia'. Neda',
 Pablo, žapa' le'e cha' gonnle no
 benne' latje choge' lo belá' chele
 kan zŋna da' bchi'le Moisés na', bi

yebélenlele da' ben Benne' Criston'.
 3 Da' yoble žénela' yapa' no benne' byo žwe'e latje no benne' choge' lo xpele'e da' ni, žon byenen gone' dot da' zнна da' bchi'le Moisés na'.
 4 Nólele le'e žéklele yeyakle chawe' law Dios dan' žonle kan zнна xtiža' Moisés na', ba bkwáslenle Benne' Criston'. Ba bsanle da' žonn Dios chežo. 5 Žo'o ni žxen láže'žo yeyakžo chawe' law Dios ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y dan' žejle'žo che Benne' Criston'. 6 Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo beľa' chežo kan zнна xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beľa' chežo. Da' záka'že naken chejle'žo che Benne' Criston', da' gonen ga ži'ilžo lježžo ka'.

7 Cháwe'do' gok kan wzó lawle žonle ža na'. žNakxkze goken bka'nle da' naken dot da' li? 8 Dios, Bennen' bliže' le'e, bi ben byene' benle ki. 9 Bi gaľ láže'le da' zन्नan: "Láte'le kwa zichj che yet xtil žonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'." 10 Dan' nakžo toze len Xanžon', žxen láža'a kan nak chele, sa' láže'le tlebe kan zza' láža'a neda', na' Dios wsaka' zi'e bennen' zchixe' le'e, nóte'teze benne' nake'.

11 Na'a, kan nak chia' neda', zí'na'do' ka', zej nnita' benne' ka' znnágake' žsedla' benách ka' žala' chog lo beľa' chegak benne' byo ka' kan zнна da' bchi'le Moisés na'. Cha' žona' ki, žbiz chen' želbía láže'gak benne' judío ka' neda'? Chela' žsedla' ki, bi ža'a nitó benne' neda' dan' zchalja' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. 12 Kan nak chegak benne' ka' zchíxgake' le'e, benne' ka' žénegekle' chog lo beľa' chele, žak láža'a chóggake' to chi'ize kwíngake'.

13 Kan nak chele, zí'na'do' ka', Dios bliže' le'e nich gakle benách nla ka'. Bi wkónlele žin yela' želá na' nich gonle kan zdan láže'zele, san nich gonle žin che lježle tole yetole, dan' nží'ilele lježle ka'. 14 Yógo'te

da' zнна xtiža' Dios žon bennen' žone' kan zнна xtiža' Dios da' zन्नan: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'." 15 Na'a, cha' zennele che lježle tole yetole, da' žonle naken kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' žáwya'agakba', na' žáwgakba' ljéžgakba' ka'. Cha' ki žonle, le gape chi'i kwinle nich bi wžia yi'le lježle tole yetole.

Da' žonžo žakze chežo, na' da' žon Dios Be' La'y lo yichj lāždo'žo

16 Da' ni žapa' le'e: le we' laže' gonle da' žénele Dios Be' La'y, na' naž biž gonle kan žénelele lo yela' benachze chele. 17 Da' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo bi naken tlebe len da' žénele Dios Be' La'y gonžon, na' da' žénele Dios Be' La'y bi naken tlebe len da' ka' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo. Da' chopen ki, bi zej naken tlebe, na' che len bi gak gonle kan žénekezelele. 18 Na'a, cha' žonle kan žénele Dios Be' La'y, biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés na'.

19 Žej nak bia' da' žongak benách ka', benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake':

Žka'n dítgake' yela' zchag na'.

Žóngake' da' zinnj, na' da' kegle, na' da' bi naken chawe'.

20 Žka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' yela' wžia'.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe', na' želdíl-lene' légake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' želžé'e.

Zze láže'gake' da' kegle.

Želžój chóplegake', na' zbéjgake' chela'ale benách ka'.

21 Zdan láže'gake' yela' gape, na' žótgake' benách ka'.

Želzožle', na' žáwle'egake'.

Zdetlen žóngake' da' ka' žóngake'.

Da' zan da' ki žóngake'. Neda' zchi'la' le'e na'a nich bi gonle ki, kan bchi'la' le'e zga'ale, znnia': benne' ka' žóngake' ki bi gak cházgake' gan zнна bia' Dios.

22 Na'a, nak bia' Dios Be' La'y žone' žin lo yichj lăzdo'žo dan' žonžo ki:

Nži'ilžo lježžo ka', na' žebéle'elžo.

Zga'n ži yichj lăzdo'žo, na' zbezžo zen laže'.

Že' lăže'žo lježžo ka', na' nakžo ži'i laže'.

Žonžo kan znnazho.

23 Nakžo gaxjw laže', na' znnazho bia'žo kwinžo.

Da' bchi'le Moisés žo'o bi zži'il che da' ki. 24 Benne' ka' zej nake' che Benne' Criston' biž žóngake' kan žénekegekle', na' bi žóngake' da' zdanze lăže'gake' lo yela' benachze chégake'. 25 Dios Be' La'y nbánlenžo. Lekze' žala' nna bi'e žo'o kan nak yógo'te da' žonžo.

26 Bi žala' wká'n zen kwinžo, na' bi wcha'žo lježžo tožo yetožo, na' bi ge'elžo lježžo tožo yetožo.

6

Žala' gáklenžo lježžo ka'

1 Na'a, zí'na'do' ka', cha' lé'elele žon to lježle doła', naž nólele le'e zoalen Dios Be' La'y le'e, žala' gonle ga yeyát laže' bennen', san žon byenen gonle ki lo yela' gaxjw laže' chele, na' le gape chi'i kwinle nich bi gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

2 Le gaklen lježle tole yetole kan nak ywa' da' nbága'le. Cha' gonle ki, na' gonle kan znnazho da' gož Benne' Criston' žo'o gonžo.

3 Cha' zoa no benne' žekle' nake' benne' zen, san bi be nake', benne' ni žon lăže'le' la' kwinze'. 4 To to benne' žala' wie' binlo da' žonkze'. Naž cha' yežoje' chawe', gak wká'n zen kwine' kan nak da' ba bene', na' bi gon byenen wie' kan bengak yezika' benách ka' cha' bene' le' da' nakže chawe' o bi bene' ki. 5 To to benne' žala' we'e da' besbaga' Dios le'.

6 Cha' zoa no benne' žsedle' le'e diža' chawen', žala' wnéžjwle bennen' žsedle' le'e late' da' den chele.

7 Bi gon lăže'l kwinle, dan' bi gak gon lăže'lele Dios. Yelaple kan nak da' gozle. 8 Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan zdanze lăže'le lo yela' benachze chele, na' da' yelaple gaken yela' got. Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan žaz laže' Dios Be' La'y, na' yelaple da' gonn Dios Be' La'y chele, da' naken yela' nban da' zejlí kanne. 9 Ki naken, bi žala' wsanžo gonžo da' naken chawe', na' cha' bi yekwasžo, žin ža yelapžon. 10 Che len, bátteze gata' latje chežo, žala' gonžo da' nak chawe' chegak yógo'te benách ka', na' da' naken blo, žala' gonžo ki chegak lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Da' bzoj Pablo kate' ze lawte

11 Le wia kato da' zen diža' ni da' zzoja' nga chele len na' kwina'.

12 Benne' ka' žénegekle' góngake' ga chog lo belá' chele kan znnazho da' bchi'le Moisés na', žóngake' ki nich yežójgake' chawe' lawgak benne' judío ka', nich bi kwia lăže'gake' légake' dan' zcháljgake' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze.

13 Na'a, benne' byo ka' nžog lo belá' chégake' kan znnazho da' bchi'le Moisés na', bi žóngake' dot kan znnazho da' bchi'le'. Žénegekle' góngake' ga chog lo belá' chele nich gak wká'n zen kwíngake' dan' gata' latje chégake' nna biá'gake' le'e. 14 Kan nak chia' neda', wká'n zena' toze da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' gote' le'e yag kroze. Ni'a che da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze, da' žen' yežlýo nga naken chia' neda' ka to da' ba naten, na' bi že' laža'an, na' neda' naka' chegak benách ka' nníta'gake' yežlýo nga ka to benne' gat, na' bi gak yekwásgake' neda'.

15 Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo belá' chežo kan znnazho xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo belá' chežo. Da' záka'kze naken gakžo benách kobe lo yichj lăzdo'žo. 16 Yógo'te benne' ka',

benne' žóngake' kan ẓnna da' žsedla'
nga, na' yógo'te benne' ka' zej nake'
che Dios, ẓnnabla' Dios wká'n žie'
yichj lázdo'gake', na' yeyache' laže'e
légake'.

¹⁷ Na'a so law, biž gak no benne'
gone' ga kwe' zedla' neda', dan' zej
že' lo xpeła'a yiž ka' da' zej nak bian'
naka' wen žin che Xanžo Jesusen'.

¹⁸ Na'a, ẓí'na'do' ka', ẓnnabla'
Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon
chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO ŁO YEŽ ĘFESO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' zoale ło yež Ęfeso. Naka' neda' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston', dan' Dios na'kze gónele' gaka' ki. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lązdo'le.

Da' žonn Dios chežo dan' nakžo toze len Jesús

³ ĘGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Dan' nakžo toze len Benne' Criston', Dios ba benne' chežo yógo'te da' naken chawe' che ya'abá chie', dan' bsele'e Dios Be' La'y nich yedjsóalene' žo'o. ⁴ Zga'ale kate' ben Dios yežlyó nga, wžekze' žo'o nich gakžo che Leze' ni'a che Benne' Criston', na' nich gakžo benách la'y chie' ka', na' nich gakžo chawe' lawe' Le'. ⁵ Dios bkweze' zga'ale si' lo ne'e žo'o ka' zi'nkze' ka' ni'a che da' gon Jesús, Benne' Criston', dan' wyáz laže'e Le' gone' ki, na' dan' naken da' gónekzele' gone'. ⁶ Žala' wká'n zéntezžo Dios ni'a che da' benne' chežo, dan' bennze' chežo dan' nakžo toze len Zi'ne', Bennen' nži'ile'. ⁷ Benne' Criston' beya'we' žo'o katen' gote' lo wlazžo žo'o nich gak yeníť law Dios žo'o che dola' da' nbága'žo. Ki ben Dios dan' nži'ile'le' žo'o. ⁸ Bloe'ele' law kan nži'ile' žo'o dan' benne' chežo yela' sina' chie', na' yela' žejní'il chie'. ⁹ nich gak gónbia'žo da' bkweze' chežo, na' bloe'ele' žo'o da' bgache', dan' bzoakzen' zga'ale gonen' lo na' Benne' Criston'. ¹⁰ Dan' bzoakze Dios gonen' kate' žinte ža, naken gone' ga gakgak toze, na' chazgak lo na' Benne' Criston'

yógo'te da' de, da' ka' zej nnitan' ya'abá che Dios, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹ Dan' nakžo toze len Benne' Criston', Dios wžekze' žo'o zga'ale nich gak chežo da' naken che Xažo Dios, dan' bkwezen' chežo kan nak da' gónekzele' Le'. Nake' Le' Bennen' žone' yógo'te kan žénekzele' Le'. ¹² Ki ben Dios nich wká'n zenžo-ne' kan nak yela' zen chie', žo'o ni' žxen láže'žo Benne' Criston' zga'aležo ka' yezika' benách ka'. ¹³ Lezka' goken chele le'e. Katen' bénlele diža' da' naken dot da' li, diža' chawen' kan gak yelažo, na' bejle'le che Benne' Criston', na' Dios bzoe' chele da' nak bian' nakle chie', katen' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lązdo'le. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo. ¹⁴ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, nak bia' gak chežo da' naken che Xažo Dios kate' yeyóž yeya'we' žo'o, žo'o na' ba nakžo chie' Le'. Ki naken nich ga'n zen yela' bani' chie'.

Pablo znnable' Dios wzejni'ile' benách ka' che Jesús

¹⁵ Che len, katen' benla' kan žejle'le che Xanžo Jesusen', na' kan nži'ilele yógo'te benách ka' che Dios, na' zejte na'a ža ¹⁶ bi žsana' žapa' Dios: "Žóxkeno" ni'a chele. Žejsá' laža'a le'e kate' zchájlena' Dios, ¹⁷ Bennen' nake' Dios che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nake' Xažo, na' nape' dot yela' wak. Znnabla'-ne' sele'e Dios Be' La'y chele, nich gone' ga gónbia'le Dios dot kan nake'. Dios Be' La'y na' žonne' chežo yela' žejní'il, na' zloe'ele' žo'o da' nakkze Dios. ¹⁸ Znnabla' Dios wzejni'ile' le'e lo yichj lązdo'le nich gak nnézlele kan nak da' žxen láže'žo, dan' bliže' le'e nich yebélenlelen, na' nich nnézlele kan nak yela' wnni'a che ya'abá che Dios da' gaken chegak benne' ka' zej nake' chie' Le', ¹⁹ na' nich nnézlele kato da' zen nak yela' wak chie', dan' žáklenen žo'o, nolžo

žejle'žo chie' Le'. Yela' wak zen ni naken da' bļoe'el law Dios ²⁰ katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' bene' ga wži'e kwit li'ža chie' Le' gan nake' blo ya'abá che Dios, ²¹ ga na' zṇna bi'e benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', na' benne' ka' zej nake' xāngak benách ka'. Benne' Criston' nakže' blo ka' yógo'te benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' yežlyó nga, na' lo yežlyó da' zan'. ²² Dios bdie' lo na' Benne' Criston' yógo'te da' den nich nna bi'en, na' bzoe' Le' chegak benách chie' ka' nich gake' Xānžo lo yógo'te da' zej naken chežo. ²³ Benách ka' che Benne' Criston' zej nake' ka' belá' žen chekze', na' žake' Le' dot zen lo belá' žen chie' na'. Žonkze' Le' ga zgólegak dot chawe' yógo'te da' den.

2

Belazo dan' nži'il Dios žo'o

¹ Dios ba benne' yela' nban da' zejlí kanne chele, la'kze zga'ale gokle ka benne' gat ka' ni'a che doła' da' wbága'le, na' ni'a che da' zinnj da' benle. ² Ža na' benle tlebe kan žongak benách ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' benle kan gónele da' xiwe', dan' zṇna bian' lo be'ze, na' zkonlen žin benne' ka' bi žóngake' kan zṇna xtiža' Dios. ³ Lezka' gokžo yógo'težo žo'o, dan' benžo kan wzeze láže'žo, na' kan wyáz láže'žo lo yela' benachze chežo. Che len wbága'žo doła' law Dios, dan' žonen ga choge' chežo gatžo kan gone' chegak yezika' benách ka'. ⁴⁻⁵ Naž katen' gokžo ka benne' gat ka' ni'a che dołan' da' wbága'žo, Dios besbane' žo'o lo yela' got tzen len Benne' Criston' dan' beyache' láže'le' žo'o, na' bží'ile'ele' žo'o. Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e. ⁶ Dios besbane' žo'o tzen len Benne' Criston' nich gone' ga kwe'žo tzen len Le' gan zṇna bi'e ya'abá chie' Le'.

⁷ Katen' ben Dios ki, bļoe'ele' benách ka' zá'gake' kan nak yela' wnni'a che da' bennze' chežo, katen' bsele'e Jesús, Benne' Criston', nich gáklene' žo'o, da' nak bian' kan nží'ile'ele' žo'o. ⁸ Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e dan' žejle'le che Benne' Criston'. Beslé' le'e, kege dan' zoa da' chawe' da' benle le'e, san dan' naken da' žonze Dios. ⁹ Bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' dan' belé', dan' bi belé' ni'a che da' chawe' da' benkze' le'. ¹⁰ Da' nakžo naken da' benkze Dios. Dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bzoe' žo'o nich gonžo da' naken chawe', da' bkweze' zga'ale nich gonžon.

Že' ži yichj lázdo'žo law Dios ni'a che da' ben Jesús

¹¹ Le chejsá' laže' kan gokle zga'ale. Gokle benách zi'to' ka', na' che len benne' judío ka', benne' želchoge' lo belá' chegak benne' byo ka' da' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, na' zṇnágake' zej nake' benne' nžog lo belá' chégake', zṇnágake' nakle le'e benne' bi nžog lo belá' chégake'. ¹² Ža na' wzoale zi'to' gan zoa Benne' Criston'. Gokle benne' zi'to' ka' lawgak benách Israel ka', na' bi wzile'le da' chawe' che diža' da' ben choch Dios, dan' bchebe láže'e gata' chegak benách chie' ka'. Wzoale yežlyó nga, na' bi wzóa da' žxen láže'le, na' bi bėnbia'le Dios. ¹³ Na'a, nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Zga'ale wzoale zi'to' gan zoa Dios, san na'a Dios ba bnnite' le'e gawze dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o. ¹⁴ Benne' Cristo na'kze zka'n žie' yichj lázdo'žo law Dios. Le' bene' ga beyakgak benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', ka toze benách, na' bsolē' yela' zža'a dan' bebejen légake' chople, dan' goken ka to ze'e sibe. ¹⁵ Da' ni ben Benne' Criston' katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' bsolē' da' ka' zchí'igeklen benne' judío ka', da' ka' zej nyejwn lo da' bzoj Moisés na',

na' chope kwe' benne' ka', beyone' légage' toze benách kobe, benne' ka' zej nake' toze len Lekze'. Ki bene', na' bka'n žie' yela' zža'a na'. ¹⁶ Dan' got Benne' Criston' le'e yag kroze, bsole' yela' zža'a na', na' chope kwe' benách ka', beyone' légage' ka toze benách, na' bzoa žie' yichj lázdo'gage' law Dios.

¹⁷ Ka' goken, zí'na'do' ka', bla' law Benne' Criston', na' bchalje' diža' chawen' kan gak ga'ngak cháwe'do' yógo'te benách ka', le'e na' nakle benách zi'to' ka', na' wzoale zi'to' gan zoa Dios, na' lezka' benne' judío ka', benne' ka' nníta'gage' gawze. ¹⁸ Na'a, ni'a che da' ben Benne' Criston', gak bíga'žo law Xažo Dios, dan' zóalenkze Dios Be' La'y žo'o, la'kze nakžo benne' judío ka' o benách zi'to' ka'. ¹⁹ Che len, le'e, benne' zi'to' ka', biž nakle ka benách zi'to' ka', na' biž zoale to yežlýo da' bi naken chele, san nbáblenle benách ka' che Dios. Ba nakle ljež Dios na'kze. ²⁰ Le'e nakle ka to yo'o da' zoan to chi'ize. Nakle ka yej ka' da' zej zoan law len ze'e, da' wlo'ogak benne' wbás ka' che Benne' Criston' len benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Jesús na'kze, Benne' Criston', nake' ka yej blo che len ze'e na'. ²¹ Dot yo'on' da' nakle le'ekze žasen law len ze'e na', dan' nakkze Benne' Criston', na' yej chen ka' zej nnita' binlo, nich gaken to yodo' la'y che Xanžon' gan zoakze' Le'. ²² Le'ekze nakle toze len Benne' Criston', Bennen' bnnite' le'e nich gakle ka to yo'o gan yo'o Dios, dan' zoalen Dios Be' la'y le'e.

3

Nak Pablo wen žin nich wchalje' diža' chawe'

¹ Che len, neda', Pablo, nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' che Jesús, Benne' Criston', nich si'le le'e da' chawe' chie', le'e, benách zi'to' ka'. ² Žekla' ba nnézkzelele kan ben

Dios, bdie' lo na'a žin da' žona' nich yebélenlele da' žonne' chežo. ³ Dios bloe'ele' da' bgache' che da' žone' Le', na' bzejni'ile' neda' kan naken. Kan nak da' ni ba bzoja' chele le'e láte'do'ze. ⁴ Kate' gol-le diža' ni, na' gónbia'le da' žejni'ila' kan nak da' bgache' kan nak che Benne' Criston'. ⁵ Ža ni'te bi bzejni'il Dios nitó benne' kan nak da' bgache' na', san na'a, lo na' Dios Be' La'y, Dios ba bloe'ele' law kan naken. Bzejni'ile' benne' wbás ka', benne' ka' bebeje' cheze chie', na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ⁶ Ki žnna da' bgachen' "Ni'a che diža' chawen' si'gak benách zi'to' ka' tzen len benne' judío ka', da' ka' zej naken che Dios, na' yeyákgage' ka toze benách, na' lezka' gata' yela' žebél chégake' tzen len benne' judío ka', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'." ⁷ Dios, lo yela' ži'i laže' chie', bdien' lo na'a neda'. Lo yela' wak zen chie', bene' neda' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawe' chien'. ⁸ Néxjwža' neda' ka yógo'te benách ka' che Dios, san Le' benne' neda' latje gaka' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawen' gan nníta'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che Benne' Criston', da' záka'le'en. ⁹ Dios bdie' lo na'a gona' ga gónbia'gekle yógo'te benách ka' kan nak da' bzoakze' Dios ža ni'te, dan' naken to da' bgache' che Dios, Bennen' bene' yógo'te da' zle'elžo. ¹⁰ Ka' goken nich gónbia'gekle yógo'te benne' ka' na'a, benne' ka' žnna biá'gage' len benne' ka' nzi' lo ná'gage' yela' wnná bia' ya'abá che Dios, dot kan nak yela' žejni'il che Dios, kate' lé'egekle' kan zej nak benách ka' che Benne' Criston'. ¹¹ Dios bene' da' ni katen' bene' dan' bzoakze' Le' ža ni'te, dan' bene' lo na' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹² Dan' nakžo toze len Benne' Criston', ba

nzi'žo latje bígá'žo dot láže'žo law Dios, dan' žejlé'žo chie' Le'. ¹³ Che len žáta'yoela' le'e bi gak chope láže'le ni'a che da' zzaka'a neda' nich gáklena' le'e, dan' gonen ga gak chawe' chele.

Kan nak yela' nži'il che Jesús

¹⁴ Che len zzoa ziba' law Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kan lie' Le' lezka' nzi' lagak yógo'te benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁶ Znnabla' Xažo Dios, lo yela' wnni'a da' zenle'e chie', wnezjwe' chele yela' wak che Dios Be' La'y, na' gone' ga gólele lo yichj lázdo'le. ¹⁷ Znnabla' Benne' Criston' sóateze' lo yichj lázdo'le dan' žejlé'le chie' Le'. Znnabla' Le' gone' ga soale to chi'ize lo yela' nži'il chie', na' bi yechá' yichj lázdo'le kan nži'ilele-ne', ¹⁸ nich gak chejní'ilele tzen len yógo'te benách ka' che Benne' Criston' kan nži'ile'ele' žo'o gáte'teze na' to chi'ize. ¹⁹ Znnabla' Dios gone' ga gónbia'le yela' nži'il na', da' bi gak gónbia'žo dot kan naken, nich soa dot da' nakkze Dios len le'e.

²⁰ Na'a, iğa'n zen Dios, Bennen' gak gónle'eže' kan gak nnablžo-ne' o kan gak sa' láže'žo, na' wkonle' žin yela' wak chie' lo yichj lázdo'žo! ²¹ iGa'n zénteze Dios lawgak benách ka' che Benne' Criston', na' law Jesús na'kze, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

4

Dios Be' La'y žone' žo'o toze len lježžo ka'

¹ Na'a, neda' žáta'yoela' le'e, ne nyejwa' liž ya nga dan' zzoa lia' che Benne' Criston'. Znnabla' le'e gonle dot kan žala' gongak benne' ka' bliž Dios nich gákgake' che Leze', kan lezka' bliže' le'e. ² Le gak gaxjw láže', na' ži'i láže'. Le kwez zen láže', na' le we' láže' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele. ³ Le we' láže' gáktezle toze kan ba ben Dios Be' La'y le'e,

na' gonle ki lo yela' zga'n cháwe'do' chele da' zóalenen le'e.

⁴ Toze nak bela' žen che Benne' Criston' da' nžagžo žo'o.

Toze nak Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

Toze nak da' žxen láže'žo, dan' bliž Dios žo'o nich yebélenlžon.

⁵ Toze nak Xanžon', na' toze da' žejlé'žo, na' toze da' bezoažo nis.

⁶ Toze nak Dios, Bennen' nake' Xažo yógo'težo.

Le' znnabi'e yógo'težo, na' zkonle' žin yógo'težo,

na' zoakze' Le' lo yichj lázdo'žo yógo'težo.

⁷ To tožo nzi'žo to yela' wak che Dios kan nak da' benn Benne' Criston' che chežo. ⁸ Naken ki kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Beyepe' ya'abá che Dios, na' bchi'e benne' zan, benne' ka' beslé' lo na' da' xiwe'.

Bdise' chegak benách ka' da' žonnze' chégake'.

⁹ ¿Bizkze zejlás dan' znnan: "beyepe'?" Žsedlen žo'o betje' zga'ale, na' ble'e že'le lo yežlyó nga.

¹⁰ Bennen' betje' nake' Bennen' beyepe' žá'teže ya'abale nich besché'e yógo'te len da' nakkze' Le'. ¹¹ Benne' Criston' bennkze' che chežo yela' wak chie' ka':

Bi'e bałe benne' ka' latje gákgake' wbás chie' ka'.

Bene' ga zchaljgak yebale benne' ka' lo wláz Dios.

Bsele'e yebale benne' ka' chejcháljgake' diža' chawen'.

Bnnite' yebale benne' ka' nich gape chí'igake' benách chie' ka'.

Wžie' yebale' nich wsédgekle' benách chie' ka'.

¹² Benne' Criston' bpa'kze' benách chie' ka' nich gak góngake' xchine', nich góngake' ga gákgak dot li láže' benne' ka' zej nake' ka' bela' žen chekze' Le'. ¹³ Ki gaken na' zejte yeyakžo toze yógo'težo kan žejlé'žo che Benne' Criston', žin Dios, na' kan nónbia'žo-ne'. Gakžo wale, na'

yeyakžo dot kan nakkze Benne' Criston'. ¹⁴ Biž gakžo ka xkwide' ka', kan zej nak benne' ka' la' zchá'tegake' kan žóngake', na' zej nake' ka to da' zejen law nis yego, o ka to da' zche' bíte'teze be' žaken, na' zzi' lo ná'gake' bíte'teze diža' da' žsedle no benne' légake', bennen' žon láže'le' légake' len yela' sina' chie', na' žone' ga zchíxgekle benách ka'. ¹⁵ Na'a, dan' nži'ilžo žo'o lježžo ka', žala' wchalžžo da' naken dot da' li nich gak yeyakžo dot kan nak Benne' Criston', na' gakžo toze len Le', Bennen' nake' Xane dot bela' žen chie', da' nakžo žo'o. ¹⁶ Benne' Criston' žonkze' ga nžag chawe' bela' žen chie', da' nakžo žo'o, na' dot bela' žen chien' nžagen tzen ni'a che da' žon toze bela' žen chien'. Kate' žonžo xchinžo to tožo žo'o, žo'o na' nžagžo bela' žen chien', na' doten zgolen, na' žaken dot li láže', kan zej žakže dot li láže' kan nži'ilžo lježžo ka'.

Yela' nban kobe da' napžo dan' nakžo che Jesús

¹⁷ Lo wláz Xanžon' žapa' le'e da' ni, na' zdian' lo na'le, znnia': biž gonle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, benne' ka' žóngake' kan želzá' láže'gakze', ¹⁸ na' zej nchol yichj lázdo'gake'. Dan' zej nake' benne' bi nnezle ka', na' zej non zižje lázdo'gake', che len bi zej nzi'e yela' nban da' žonn Dios chežo.

¹⁹ Bi žedoé'egekle'.

Bde kwíngake' nich góngake' da' zinnj.

Dot láže'gake' žóngake' yógo'te da' kegle.

²⁰ Benne' ka' bsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', bi bsédgekle' le'e gonle kan žongak benách ki.

²¹ Da' naken dot da' li da' bénlele kan nak che Benne' Criston', na' da' nakle chie' Le', žsédgeklen le'e da' naken dot da' li da' zóalenen Jesusen'. ²² Le nna bia' yela' benachze chele da' gokle zga'ale, dan' znitlen ni'a che yela' zze láže' chele

da' kegle dan' ben láže'len le'e. ²³ Le yeyák kobe lo yichj lázdo'le, na' lo be' nákkzele. ²⁴ Le si' yela' benách kobe da' žon Dios kan nakkze' Le', dan' zla' lawn dan' žonen ga žonle da' naken chawe', na' da' naken li láže'.

²⁵ Che len, biž gon láže'le. Yógo'težo žala' wcháljlenžo lježžo ka' da' naken dot da' li, dan' nžagžo yógo'težo bela' žen che Benne' Criston'.

²⁶ Cha' ža'le, bi žala' gonle doła'. Bi ža'le scha. ²⁷ Bi be gonle da' wnné xjon latje da' xiwe' nna bian' le'e.

²⁸ No benne' zbane' žala' wsane' yela' wbán chie', na' cheje' wen žin nich gata' chie' bi da' wnezjwe' chegak benách yache' ka'.

²⁹ Bi nne zi'le, san le nna da' naken chawe', da' gáklenen no benne' yenlen', na' gonen ga gak chawe' che bennen'. ³⁰ Bi gonle nyache' láže' Dios Be' La'y, dan' nak bia' nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y na' le'e, na' žin ža yeyož yeslé' le'e lo na' doła'.

³¹ Le kwas ladjwle le'e:

Yela' zge'el, na' yela' zža'a,

na' yela' zze láže',

na' yela' zdiłe diža', na' yela' wnné zi',

na' yógo'te da' kegle.

³² Žala' gakle ži'i láže', na' yeyache' láže'lele lježle tole yetole, na' yenit lawle che lježle tole yetole, kan ben Dios, benit lawe' chele le'e dan' nakle toze len Benne' Criston'.

5

Kan žala' gagkak benne' ka' zej nake' ži'n Dios

¹ Dan' nakle ži'nkze Dios, na' Le' nži'ile' le'e, le we' láže' gakle kan nake' Le'. ² Kan nak yógo'te da' žonle, žala' ži'ilele lježle ka', kan Benne' Criston' bži'ile'ele' žo'o, na' bde kwine' lo yela' got lo wlazžo žo'o. Ben kwine' ka to biado' žotžo-ba' law Dios ni'a che doła' da' nbága'žo. Lezka' goke' ka to da' zla'

zix, da' žaz laže' Dios, dan' zko'žo lo bkog la'y chie'.

³ Dan' nakle che Dios, bi gonle da' sban, na' bi gonle da' kegle, na' bi dan láže'le yela' gape. Naž bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ⁴ Bi nnale da' sban o da' wen laže' o diža' ka'ze, da' ka' bi žala' gonle, san gakže chawe' ye'le Dios: "Žóxkeno'." ⁵ Ba nnézkzelele bi chaz nitó benne' gan zнна bia' Benne' Criston' tzen len Dios, bennen' žone' da' sban, o bennen' žone' da' kegle, o bennen' zdan laže'e yela' gape. Bennen' zdan laže'e yela' gape nake' ka to benne' zka'n zene' lo'a ka'. ⁶ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e len da' bi naken dot da' li. Ni'a che dola' ki Dios gone' zia benne' ka' bi žóngake' kan zнна xtiže'e. ⁷ Bi gónlenle tzen benách ki.

⁸ Zga'ale wyo'ole le'e da' nak chol, san na'a yo'ole baní' che Dios, dan' nakle toze len Xanžon'. Le gon da' naken che banín', ⁹ dan' žon banín' ga gakžo ži'i laže', na' ga wchaljžo da' naken dot da' li, na' ga gakžo chawe'. ¹⁰ Le we' laže' nnézelele da' žaz laže' Xanžon'. ¹¹ Bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' zinnj, dan' žóngake' gan nak chol, san le yeběj lawe' law dan' žóngake'. ¹² Yedoé'elžo wchaljžo kan nak da' žongak benne' ka' ngáche'ze. ¹³ Kate' bi da' yebejžo lawe' law, gak bia' yógo'te kan zej naken, dan' gon da' nak baní' ga gak bia' yógo'ten. ¹⁴ Che len nyejw le'e yiche da' znnan:

Bebán, le' na' ztaso'.

Wyase ladjw benne' gat ka'.

Benne' Criston' wza'ni'e chio'.

¹⁵ Le wia kwinle kan žone. Bi gakte benne' bi žejni'igekle', san le gak benne' žejni'igekle'. ¹⁶ Le wkonle žin latje da' den chele dan' ba zoažo ža bi žak chawe' chežo. ¹⁷ Bi gakte benne' bi nnezle ka'. Le we' laže' chejni'ilele da' žénele Xanžon' gonlen. ¹⁸ Bi sóžlele, dan' gon yela' zzožle ga nítele to chi'ize. Le we' latje nna bia' Dios Be' La'y

le'e. ¹⁹ Le wchaljlen lježle tole yetole, wkónlele žin salmo ka', na' da' ka' žol-le che Dios, na' da' ka' žol-le ni'a che Dios Be' La'y. Dot láže'žo žala' golžo che Dios da' wká'n zenen Le'. ²⁰ Le wkonle žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che yógo'te da' žaken.

Kan žala' gonžo chegak lježžo ka'

²¹ Le gon kan zнна xtiža' lježle tole yetole nich ki wká'n znenle Dios.

²² Le'e, no'le ka', le gon kan zнна xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle kan zнна xtiža' Xanžon'. ²³ Ki žala' gonle dan' zнна bia' to benne' byo zo'le' kan žon Benne' Criston', zнна bi'e benách chie' ka'. Benne' Criston' nake' Benne' žeslé' benách chie' ka', benne' ka' zej nžage' beła' žen chie' Le'. ²⁴ Kan žongak benách ka' che Benne' Criston' kan zнна xtiže'e, lezka' žala' gongak no'le ka' kan zнна xtiža'gak benne' byo che chégake' lo yógo'te da' žaken.

²⁵ Le'e, benne' byo ka', le ži'il no'le che chele kan Benne' Criston' nži'ile' benách chie' ka', na' bde kwine' nich gote' lo wlážgake'. ²⁶ Ki got Benne' Criston' nich wnnite'e benách chie' ka' lo na' Dios, na' zej nyaže' to lo nis da' naken xtiže'e. ²⁷ Got Benne' Criston' lo wlážgake' nich gak wzíe' légake' law Dios, zej nake' ka' to laže' xtan, da' bi naken sban, na' bi xonjen, na' bi zoa nitó da' zchinnjen, dan' žone' ga gágake' dot chawe', na' ga bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ²⁸ Le ži'il no'le che chele kan nži'il kwinle. No benne' byo nži'ile' zo'le, nži'il kwine'. ²⁹ Bi zoa no benne' žon zi' kwine', san zwaw kwine', na' žape chi'i kwine', kan žon Benne' Criston' len benách chie' ka', ³⁰ benne' ka' zej nžage' beła' žen chie', na' žo'o nžagžo beła' žen chien'. Nakžo žo'o ka' xpele'e, na' žit chie' ka'. ³¹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Che len

benne' byo žala' wka'ne' xa xne'e nich chejsóalene' no'le chie', na' da' chope' yeyákake' ka toze benne'."

³² Da' ni da' nyejwn le'e yiche zloe'elen law to da' naken dot da' li, na' neda' žekla' lezka' zchaljen kan nak che Benne' Criston', na' chegak benách chie' ka'. ³³ Lezka' zchaljen kan nak chele. Yógo'tele le'e, benne' byo ka', žala' ží'ilele no'le che chele kan nži'il kwinle, na' le'e, no'le ka', žala' gape ba la'ne benne' byon' che chele.

6

¹ Le'e, xkwide' ka', žala' gonle kan zнна xtiža'gak xa xna'le nich ki gonle kan zнна xtiža' Xanžon'. Žala' gonle da' naken chawe'. ² Da' bchi'le Dios da' naken blo, dan' zchen' to da' bchebe laže'e gone', naken da' zнна: "Wdape ba la'ne xa xno'o, ³ na' gak chawe' chio', na' scha so' nbano' yežlyó nga."

⁴ Le'e, benne' ka' nakle xagak xkwide' ka', bi gonle ga ža'agak ži'nle ka', san le yegól légakbe', na' le sel-gakbe' snia, na' le wsedle-gakbe' kan žaz laže' Xanžon'.

⁵ Le'e, nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le gon dot láže'le kan zнна xtiža'gak xanle ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' le gape-gake' ba la'ne lo yela' zžebe chele, na' le gon xchingake' kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁶ Le gon xchingake', kégeze kate' ne zwiagake' le'e, nich yežójzele chawe' láwgake', san dot láže'le le gon xchingake' kan žaz laže' Dios, kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁷ Dot láže'le le gon xchingake', na' ki gaken, gonle xchin Xanžon', na' kégeze xchingak benách ka'. ⁸ Nnézkzelele kan gon Xanžon'. Yebi'e che chežo kan zej nak da' chawe' da' žonžo cha' nakžo benne' ndo'w ka', o cha' bi ndo'žo.

⁹ Le'e, benne' ka' zej yo'o benne' ndo'w ka' lo na'le, le gon chawe' chegak wen žin chele ka', na' bi wchébele légake'. Le chejsá' laže'

kan nak chele, yo'ole lo na' Xanžo, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, tlebe kan nak chégake', na' Le' bi zche'e kan žone' che to to benne' ka'.

Dios žonne' chežo da' ka' žon chóchgaken žo'o

¹⁰ Na'a, ži'na'do' ka', le gak choch dan' nakle toze len Xanžon', na' zoalen yela' wak zen chie' le'e. ¹¹ Le gape chi'i kwinle, wkónlele žin da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich gak soale choch katen' yénele da' xiwe' gonon ga bága'le doła'. ¹² Bi zdíl-lenžežo benách ka', benne' zej nake' beła', na' žit, san zdíl-lenžo yela' wnná bia' chegak be' xiwe' ka', be' ka' želdán lo be'ze, na' žónlengaken tzen benne' ka' zнна biá'gake', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', be' ka' zej nnitan' yežlyó nga gan nak chol. ¹³ Che len:

Le si' yógo'te da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich kate' žin ža katen' gak da' bi naken chawe' chežo, na' gak sóeelen, na' kate' yeyóž gonle ki, na' ganle choch.

¹⁴ Le soa choch.

Le si' da' naken dot da' li, da' gaken chele ka to yid da' nžejen le'le.

Le gak chawe', na' da' naken chawe' gape chi'in le'e kan žon to laže' žeje da' žape chi'in lcho'w to benne' žeje' lo wdile.

¹⁵ Le soa ban laže' nich gak wchalje diža' chawen' da' zka'n žin yichj lázdo'žo law Dios, kan zoa ban laže' to benne' žeje' lo wdile, na' zleje' ze'le' ni'e.

¹⁶ Da' naken blo, yela' žejlé' chele che Benne' Criston' gaken chele ka to da' naken choch da' wzele lawle, nich bi gała' da' ka' wsé da' xiwe' le'e, da' ka' zej naken ka yag ntóche'do' ka' da' žia yi' láwe'gaken.

¹⁷ Yela' žeslá gaken chele ka to lo'o ya da' gape chi'in yichje.

Xtiža' Dios gaken chele ka to ya ntoche' da' žonn Dios Be' la'y

chežo, nich wtíl-lenžon da' bi naken chawe'.

¹⁸ Le gon yógo'te da' ki, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e.

Le wchaljlenteze Dios, zoalen Dios Be' La'y le'e.

Nich gonle da' ki, žala' soale ban laže', na' bi yedó láže'le, na' nnáblele Dios gáklene' benne' ka' zej nake' chie' Le'. ¹⁹ Lewchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' neda', na' wzejni'ile' neda' da' nnia' katen' žala' wchalja', na' gone' ga gaka' wechóg laže' katen' wchalja', nich gak wzejni'ila' benách ka' kan nak da' ngache' che diža' chawen'.

²⁰ Dios bdié' lo na'a diža' chawen' nich wchaljan', na' dan' bena' ki nyejwa' liž ya nga. Le wchaljlen Dios cha', na' le nnable-ne' gone' ga gaka' wechóg laže' nich wchalja' diža' chawen', kan žala' gona'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

²¹ Tíkiko, lježžo na' nži'ilžo-ne', na' žone' xchin Xanžon' dot laže'e, wloe'ele' le'e dot kan žak chia' nga, na' kan žona'. ²² Che len, sela'a-ne' gan zoale, na' wloe'ele' le'e kan žaken cheto', na' gon choche' le'e.

²³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', wká'n žie' yichj láždo'le, na' gone' ga gata' chele yela' nži'il da' nžagen yela' žejlé' chele che Benne' Criston', yógo'tele na' nakle chie' Le'.

²⁴ Dios gon chawe'e le'e, yógo'tele na' nži'ilele Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nak li laže' yela' nži'il chele Le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO LO YEŽ FILIPOS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' nólele žáklenle benách chie' ka', na' nólele le'e žape chi'ile légake'. Zoale yež Filipos, na' nakle che Dios, na' nakle toze len Jesusen'. Xkwide' Timoteo žónlenbe' neda' tzen, na' nakto' wen žin che Jesusen'. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Pablo znnable' Dios gáklene' benách ka' che Jesús

³ Žapa' Dios: "Žóxkeno" kate' zza' laža'a chele le'e. ⁴ Žebela' kate' zcháljlena' Dios, na' znnabla'-ne' gáklene' le'e ⁵ dan' žejśá' laža'a kan bénlenle neda' tzen žin che diža' chawen'. Wzó lawle žonle žin na' ža na' bénlelen, na' žonlen na' zejte na'a ža. ⁶ Dios wzó lawe' žone' to da' naken chawe' lo yichj lázdo'le. Žxen laža'a Le' gónteze' ki na' zejte ža yelá' Jesús, Benne' Criston'. ⁷ Kan zza' laža'a chele naken kan žala' gona' dan' nží'ile'ela' le'e. Yógo'tele žebélenlele da' žonn Dios chežo, na' lo be' nakkzle žónlenle neda' tzen kate' ne nyejwa' liž ya nga, na' ki gonle kate' žina' lawgak benne' yolawe' ka' nich wloe'ela' law, na' gon chi'a diža' chawen' che Benne' Criston'. ⁸ Nnézkzele Dios kan nží'ile'ela' le'e. Naken kan Jesús, Benne' Criston', nží'ile'ekzele' žo'o. ⁹ Znnabla' Dios gone' ga ží'izelele lježle ka', na' gónnli'e yela' sina', na' yela' žejní'il chele, ¹⁰ nich gak kwele da' nákle'eže chawe'. Cha' gaken ki chele, na' gake dot chawe', na' bi

gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' Benne' Criston'. ¹¹ Da' nakle nak bian' da' naken chawe' da' žon Benne' Criston' lo yichj lázdo'le nich la' law yela' baní' che Dios, na' nich ga'n zene' Le'.

Zoažonbanžo nich gakžo kan nak Jesús

¹² Ží'na'do' ka', žénela' nnézelele da' ni: yógo'te da' goken chia' góklenen neda' nich gota' latje chia' bchalja' diža' chawen'. ¹³ Ka' goken, yógo'te ni'a na'gak benne' yolawe' ka' len yezika' benne' ka', nnézegekle' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Benne' Criston'. ¹⁴ Dan' nyejwa' neda' liž ya nga, yeláte'ze ndachgak lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' nga, zej nakže' benne' wechóg laže' ka', na' žxen láže'gake' Xanžon', na' biž zžébegake' zcháljgake' xtiža' Dios.

¹⁵ Da' li ba'e' zcháljgake' che Benne' Criston' dan' zg'egekle' neda', na' želdí' diže'e, san yebale' zcháljgake' chie' dot li láže'gake'. ¹⁶ Benne' ka' zg'egekle' neda' zcháljgake' che Benne' Criston' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' kege dot li láže'gake'. Žénegekle' wsaka' zí'gake' neda' kate' ne nyejwa' liž ya nga. ¹⁷ Benne' dot laže' ka', lo yela' nží'il chégake' zcháljgake' chie' Le', dan' nnézegekle' Dios na'kze bdie' lo na'a žin da' žona', zchalja' diža' chawen'. ¹⁸ Bi žonen ga že' zedla'. Žebela' dan' zcháljgake' che Benne' Criston' nákteze, cha' zcháljgake' dot láže'gake' o cha' bi žóngaken' ki.

Na'a, žebéžela' ¹⁹ dan' nnezla' yelá' neda' lo da' žaken chia', nyejwa' liž ya nga, dan' znnáblele le'e Dios gaken ki, na' dan' žaklen Dios Be' La'y neda'. Nake' Le' Bennen' žsela' Jesús, Benne' Criston', chežo. ²⁰ Ki žénela', na' žxen laža'a Dios, gone' ga bi yedo'e'ela', na' gone' ga gak wchalja' lo yela' wechóg laže', na' lo na'a neda' gá'nteze zen Benne' Criston' na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken, cha' gon

byenen la' gattia' o cha' soa' nbana'.
²¹ Kan žekla' neda', cha' zoa' nbana',
 naken nich gaka' kan nak Benne'
 Criston', na' cha' gata', gaken to da'
 nakžen chawe'. ²² Cha' gak gona'
 žin da' gáklēnen diža' chawen' che
 Benne' Criston' cha' soaza' nbana',
 bi nnezla' bile žala' kwian'. ²³ Nak
 zede kwian'. Žēnēla' gata' nich
 chejsóalēna' Benne' Criston', da'
 gakžen chawe' chia', ²⁴ san žonže
 byenen soaza' nbana' nich gak
 gáklēna' le'e. ²⁵ Dan' nnezla' naken
 ki, lezka' nnezla' gá'nlēna' le'e nich
 gáklēna' le'e nich gakže li laže' kan
 žejle'le che Benne' Criston', na'
 yebézelele dan' žejle'le chie' Le'. ²⁶ Ki
 naken, yedjsóalēna' le'e da' yoble,
 da' gonen ga chaz láže'le Jesús,
 Benne' Criston', ni'a che da' gone',
 gáklēne' neda'.

²⁷ Le we' láže'ze gakle kan naken
 tlebe len diža' chawen' che Benne'
 Criston'. Ki gaken, cha' yedjwía'
 le'e o cha' soa' zi'to', yenla' nakle
 choch, na' nakle toze kan žonle
 tzen žin che da' žejle'žo, dan' zan'
 chežo ni'a che diža' chawen'. ²⁸ Bi
 we'le latje benne' ka' bi zlé'egēkle'
 le'e chawe' nich bi wchébegake'
 le'e. Da' ni wloe'elen légake' kwia
 yi'gake', san yelale le'e, dan' gak
 bia' Dios žáklenkze' le'e. ²⁹ Dios
 žonne' le'e latje gonle xchin Benne'
 Criston', kégeze kan žejle'le chie',
 san lezka' kan zžaka'le katen' žonle
 xchinen'. ³⁰ Na'a, gak gónlēnle
 neda' tzen we' láže'žo wchalžo diža'
 chawen'. Blé'ekzelele kan wzaka'a
 katen' bena' ki zga'ale, na' ženlele
 kan lezka' zžaka'a na'a.

2

*Jesús goke' gaxjw láže', na' wzi'e
 yela' zen*

¹ Dan' Benne' Criston' žon
 choche' le'e, na' lo yela' nži'il chie'
 žeyache' láže'le' le'e, na' nakle toze
 len Dios Be' La'y, na' nži'ilele lježle
 ka', na' žeyache' láže'lele lježle tole
 yetole, ² le gon ga yebéle'ežela'.

Nich gonle ki, žala' gakle toze len
 lježle ka', na' gak toze kan nži'ilele
 lježle tole yetole. Lezka' žala' gakle
 toze lo be' nákkzele, na' kan zža'
 láže'le. ³ Kan nak da' žonle, bi be
 žala' gonle lo yela' zdan yela' gape
 chele o nich wká'n zen kwinle, san
 cháwe'do' žala' gonle yógo'te, na'
 bi géklele nákkzele le'e blo ka lježle
 ka'. ⁴ Lezka' le we' láže' gak chawe'
 chegak lježle ka', na' kege chele
 le'eze.

⁵ Žala' gakle gaxjw láže' kan
 gok Jesús, Benne' Criston', gaxjw
 láže'. ⁶ Le' nake' tlebe kan nak
 Dios na'kze, san bi gokle' žala'
 gon byene' ga'ne' tlebe kan nak
 Dios. ⁷ Bzoakze' chela'ale yógo'te da'
 wdape', na' ben kwine' ka to benne'
 ndo'w. Golje' kan žaljak benách
 ka', na' goke' benách. ⁸ Katen'
 goke' benne', goke' gaxjw láže',
 na' bene' kan zžna xtiža' Dios, na'
 gote'. Wdé'e le'e yag kroze kan žak
 che to benne' wen da' zinnj. ⁹ Che
 len Dios bechise' Le', na' bene' ga
 nake' blo ya'abá chie', na' bzoe'
 chie' to la da' zžaka'žen ka yógo'te
 lagak benách ka'. ¹⁰ Ki ben Dios
 nich wzóa zibgak yógo'te benne' ka',
 benne' nníta'gake' ya'abá chie', na'
 yežlyó nga, na' lo latje chol, katen'
 yéngēkle' la Jesusen'. ¹¹ Yógo'tegake'
 nnágake' kwáselo nak Jesús, Benne'
 Criston', Xángake' nich ga'n zen
 Xažo Dios.

*Žala' gakžo ka da' ka' zžó'ogaken
 baní'yežlyó nga*

¹² Che len, zí'na'do' ka', kan bēnlele
 da' wnnía' katen' wzóalēna' le'e,
 na'a žon byenžen gonle kan zžnía'
 kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Le gon
 xchin Xanžon' na' zejte yeyóž yeslé'
 le'e. Le gon ki lo yela' zžebe chele
 Le', na' lo yela' žzize. ¹³ Dios žonkze'
 žin lo yichj láždo'le, na' žone' ga
 žēnelele gonle da' žaz láže'e Le', na'
 lezka' žonne' yela' wak chele nich
 gak gonlen.

¹⁴ Le gon yógo'te da' žala' gonle, na' bi be nnele chen, na' bi til diža'le. ¹⁵ Ki žala' gonle, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, san nich gakle li laže' zi'n Dios, na' gakle dot chawe' yežlyó nga, gan zoale ladjw benách ka' bi zej nake' chawe', na' zžoagake' Dios chela'ale. Le'e zgo'le baní' ládwjgake' kan zgo'ogak belj ya'abá ka' baní' katen' nak choḷ nga. ¹⁶ Žonle ki kate' zchaljle diža' da' zbánlenžo láwngake'. Cha' ki gonle, na' gak yebéle'ela' ni'a che da' nákkzele le'e ža na' yelá' Benne' Criston', dan' nnezla' kege dáche'ze wdía' gan ben zož gata', na' bēnli'a žin. ¹⁷ Yela' žejlé' chele che Benne' Criston' naken to da' žaz laže' Dios. Chela' gon byenen gata' neda' nich gak li laže' yela' žejlé' chele chie' Le', yebela', na' gak da' chawe' chia' neda' tzen len yógo'tele le'e. ¹⁸ Lezka' žala' yebélele le'e, lježto' ka', dan' gak da' chawe' chele le'e tzen len neda'.

Kan žongak xkwide' Timoteo, na' xkwide' Epafrodito

¹⁹ Cha' ki žénele Xanžo Jesusen', žxen laža'a la' sēla'tia' xkwide' Timoteo gan zoale, nich gak yebela' katen' yela'be' nga, na' yedjloé'elbe' neda' kan žaken chele. ²⁰ Tozbe' lebe' zza' láže'be' kan zza' laža'a neda', na' že' láže'le'ebe' le'e. ²¹ Yógo'te benne' yezika' že' láže'gake' da' naken chégakze'. Bi že' láže'gake' xchin Benne' Criston'. ²² Nnézkzelele kan ben xkwide' Timoteon', bežojbe' chawe'. Bēnlenbe' neda' tzen žin che diža' chawen', na' nakbe' chia' ka' to xkwide' byo, žónlenbe' xabe' tzen žin. ²³ Sela'a xkwide' Timoteon' gan zoale katen' nnezla' bi da' gaken chia' nga, ²⁴ la'kze žxen laža'a Xanžon' gone' ga la' yedjwíatia' le'e.

²⁵ Lezka' žekla' žon byenen sēla'a bi' lježžo Epafrodito gan zoale. Xkwide' ni' bēnlenbe' neda' tzen

žin che Benne' Criston', na' wdíl-lento' da' xiwe'. Le'e bsēla'kzele-be' ga zoa' ni nich gáklenbe' neda'. ²⁶ Lebe' žénekelbe' yedjwíabe' le'e, lježto' ka', dan' že' láže'le'ebe' le'e dan' nnézzele wda'be' yižwé'. ²⁷ Da' li wda'be' yižwé', na' gok gatbe', san Dios beyache' láže'le'-be', na' kégeze lebe', san lezka' beyache' láže'le' neda', nich bi gakže nyache' laža'a ka' naka' na'a. ²⁸ Che len, gónežela' sēla'a-be' gan zoale nich gak yebélele da' yoble katen' yelélé'elele-be', na' biž gak nyache' laža'a neda'. ²⁹ Le si' lo na'le-be' lo yela' žebél chele, dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston'. Le gape ba la'ne yógo'te benách ka' zej nake' kan nakbe' lebe', ³⁰ dan' ben zož chebe' gatbe' dan' benbe' xchin Benne' Criston', na' dan' góklenbe' neda' lo wlazle le'e.

3

Da' naken dot chawe'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', le yebél dan' nakle toze len Xanžon'. Bi že' zedla' wzoja' chele da' yoble kan nak dan' bzoja' chele zga'ale, dan' gáklenen le'e. ² Le gape chi'i kwinle chegak benne' ka' žongake' da' zinnj. Zej nake' ka' bia yiže' snia ka', benne' ka' žon byéngake' chog lo belá' chegak benne' byo ka' da' nak bia' nzi'gake' xtiža' Dios. ³ Da' nak bian' nzi'žo xtiža' Dios, dan' naken dot li laže', zóalenen žo'o. Dan' žejle'žo che Dios, yo'o Dios Be' La'y yichj lázdo'žo, na' žebelžo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Bi žxen láže'žo to da' žiazlen lo belá' žen chežo. ⁴ La'kze žxen láže'žo naken ki, lezka' neda' de chia' to da' gak wxén laža'a. Cha' zoa no benne' žekle' yelélé' dan' zoa da' chawe' da' bene', neda' ba benža' ka' da' ben bennen':

⁵ Wžóg lo xpēla'a dan' nak bian' katen' goka' xono' ža.

Golja' ladjw biche' ljež benne' Israel ka'.

Nbáblena' za'só Benjamín, zi'nkze Is-
rael na'.

Ḳa ḵna'a zej nake' benne' hebreo
ka'.

Goka' benne' yodo' fariseo kan
bka'n zena' Dios.

⁶ Be' láže'li'a xtiže'e ga bžinte wžia
laža'a benách ka' che Benne'
Criston'.

Cha' wak to benne' gake' chawe'
law Dios dan' žone' kan zṇna
xtiža' Dios, bi gok no benne'
bi da' nnie' chia'.

⁷ Na'a, da ka' bḵen laža'a zga'ale,
ba bzooan' chela'ale dan' naka'
che Benne' Criston'.

⁸ Kégeze da' ki, san lezka' bnnita' chela'ale
yógo'te da' zej den, nich gak gónbi'a
Ḳanžo Jesús, Benne' Criston', dan'
záka'težen ka yógo'te da' ka'. Nich
gónbi'a Le' bnnita' chela'ale yógo'te
da' ka', na' žekla' zej naken ka
bebe, nich gata' chia' da' žonn
Benne' Criston' chežo, ⁹ na' nich
gaka' toze len Le'. Beyaka' chawe',
kege dan' žona' kan zṇna xtiže'e,
san Dios na'kze beyone' neda'
chawe' dan' žejli'a che Benne'
Criston', kan žeyone' chawe' yógo'te
benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Žénezela' gónbi'a Benne' Criston',
na' soalen yela' wak che Dios neda',
dan' bkonle' žin katen' besbane'
Benne' Criston' lo yela' got, na' nich
gónlena' Le' tzen, saka'a neda' kan
wzake'e Le', na' nich soa' gata' kan
gote' Le', ¹¹ dan' žxen laža'a Dios,
yesbane' neda' lo yela' got.

Da' žonžo nich la'žo latje chežo

¹² Bi zṇnia' ba napa' yógo'te da'
ki da' gonn Dios chia', na' bi žekla'
ba naka' dot chawe' lawe' Le'. Na'a,
žon byena' gata' chia' yógo'te da' ka'
dan' ba wzí' lo na' Jesús, Benne'
Criston', neda'. ¹³ Le'e, zi'na'do'
ka', bi na' gapa' da' ki, san toze
da' žon byena'. Zzał laža'a da' ba
napa', na' žon byena' gata' chia' da'
za'. ¹⁴ Žona' kan žon to benne' taría
taría žitje' lo witje nich gata' chie'
to da' yebélenle'. Ki žona' nich gata'

chia' da' bliž Dios žo'o nich gatan'
chežo ya'abá chie' dan' nakžo toze
len Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Ki žala' gonžo yógo'težo žo'o,
nak dot li laže' kan žejle'žo che
Benne' Criston'. Cha' žéklele bálele
žala' gonle to da' yoble, zṇnabla'
Dios wzejni'ile' le'e. ¹⁶ Na'a, kan
nak da' ba nzi' lo na'žo, žala'
góntezežon.

¹⁷ Le'e, zi'na'do' ka', le gon kan
žona' neda'. Ba bsedlto' le'e kan
žala' gonle. Le wia kan žongak
benne' ka' žóngake' kan bento'
neto'. ¹⁸ Ba gožkza' le'e zan chi'i, na'
žapa' le'e da' yoble len yela' zbeže
chia', zṇnia': da' žongak benne' zan
žonen ga zej nake' ka benne' ka' bi
zlé'egekle' Benne' Criston' chawe',
dan' zžóagake' chela'ale da' benkze'
Le' le'e yag kroze. ¹⁹ Chjak benne'
ka' žóngake' ki lo yi' gabíl dan' dios
chégake' naken da' zzeze láže'gake',
na' zka'n zen kwíngake' ni'a che
da' žóngake', da' ka' žala' gonen ga
yedoé'egekle'. Že' láže'zegake' da' de
yežlyó nga, ²⁰ san žo'o že' láže'žo
da' de ya'abá che Dios gan nbabžo,
na' zbezžo ža yelá' Ḳanžo Jesús,
Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o,
katen' yežoje' ya'abá che Dios. ²¹ Le'
wché'e beła' žen chežo, da' kwia
yi'kzen, na' gone' ga yeyaken kan
nak beła' žen chekze' Le', da' soan
to chi'ize. Ki gone' len yela' wak zen
chie' da' wkonle' žin nich nna bi'e
yógo'te.

4

Žala'yebétezelenlžo Ḳanžo

¹ Che len, zi'na'do' ka', le gak
choch kan žejle'le che Ḳanžon'.
Nží'ile'ela' le'e, na' ženela' yedjwía'
le'e. Žonle le'e ga žebela', na' nakle
chia' ka to da' chawe' da' benn Dios
chia'.

² Le'e, Ebodia len Síntike,
žata'yoela' le'e gake toze kan žala'
gakgak benne' ka' zej nake' che
Ḳanžon'. ³ Na'a, lježa' li laže', ženela'
gákleno' chope' ka', dan' bénlengake'

neda' tzen žin, bchaljito' diža' chawen', na' bənləngak Klemente lən yezika' lježa' ka', neto' tzen. Ba zej nyeyw ləgake' ya'abá che Dios gan zej nyeyw lagak benne' ka' ba de yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

⁴ Le yebétezelenle Xanžon'. Da' yoble, znnia': Le yebél. ⁵ Le gak ži'i láže' lən yógo'te benách ka'. Za' yelá' Xanžon'.

⁶ Bi kwe' zedle, san le nnable Dios da' žiažjen chele, na' le yi'e: "Žóxkeno" ni'a che yógo'te dan' znnable. ⁷ Dios wká'n žie' yichj lázdo'le, kan zdetlen ka' da' gak chejní'igekle benách ka'. Dan' zzoa žin yichj lázdo'žo gape chi'in yichj lázdo'le, na' da' zza' láže'le, dan' nakle toze lən Jesús, Benne' Criston'.

Žala' sa' láže'žo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte, zí'na'do' ka', le sa' láže'le che:

Da' ka' zej naken chawe'.

Da' ka' žon cháwe'gaken benách ka'.

Da' naken dot da' li.

Da' naken li láže'.

Da' žebélenlžo.

Da' naken dot láže'.

Da' naken xtan.

Da' žala' gapžon ba la'ne.

⁹ Le gon kan bsedla' le'e, dan' wží' lo na'le, kan bchaljləna' le'e, na' kan bena' gan zoale. Dios, Benne' žonne' chežo da' zka'n žin yichj lázdo'žo sóaləne' le'e.

Da' chawe' da' bengak benne' yež Filipos ka' che Pablo

¹⁰ Žebélenla' Xanžon' dan' že' láže'le le'e neda' da' yoble. Bi znnia' gol' láže'le neda', san bi na' gata' latje chele gákləne' neda'. ¹¹ Lezka', bi znnia' ki dan' zoa bi da' žiažjela', dan' ba nsedla' chaz laža'a da' dezen chia'. ¹² Ba wdía' lo yela' yache', na' lo yela' wnni'a. Nsedla' soa' nákteze, cha' neljla' o zbil' zdona', na' cha' de chia' da' zenle'e o zoa bi da' žiažjela'. ¹³ Yógo'te

zzáke'la' dan' Benne' Criston' žon choche' neda'. ¹⁴ Benle le'e da' chawe' katen' gókləne' neda', na' beyón zenle neda' katen' wzaka'a.

¹⁵ Le'e, benne' yež Filipos ka', nnézkzelele kan gok chia' ža na' katen' bezá'a gan nbab Masedonia, nich bejchalja' diža' chawen'. Ládwwgak benách ka' che Benne' Criston', bi wzóa no benne' gókləne' neda', san le'ezele gókləne' neda'. Bséla'le chia' dan' bnéziwlen, dan' wží' lo na'le da' bzenla' le'e. ¹⁶ Katen' wzóa' lo yež Tesalónika, to chope chi'i bséla'le dan' bnéziwlen chia' katen' byážjelan'. ¹⁷ Bi že' laža'a bi da' si'an, san žénela' gata'že chele da' yebélenlən ya'abá che Dios. ¹⁸ Žapa' le'e: ba wzi'a yógo'te dan' bséla'le chia', na' wdetle ka' da' byážjela'. Dan' bséla'le lo na' xkwide' Epafroditon' benen ga goken ki. Dan' bnéziwlen naken ka' to da' zla' zix da' zla'ten law Dios, na' ka' to da' zgo'ožon law Dios da' žaz láže'e le'. ¹⁹ Dios wnezjwe' chele yógo'te da' žiažjelele, kan nak yela' wnni'a da' žen' ya'abá chie', dan' nakle toze lən Jesús, Benne' Criston'. ²⁰ Ga'n zénteze Xažo Dios! Ka'kze gaken.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

²¹ Lo wlaza' neda', le gape "Padiox" benne' ka' zej nake' che Dios ga na', dan' zej nake' toze lən Jesús, Benne' Criston'. Lježžo ka' nnita'gake' nga, benne' ka' žónlengake' neda' tzen, žápegake' le'e "Padiox." ²² Lezka' yógo'te benne' ka' nnita'gake' nga, benne' ka' zej nake' che Dios, žápegake' le'e "Padiox." Lezka' benne' wen žin ka' nnita'gake' liž benne' znni bi'e dot gan nbab Roma žápegake' le'e "Padiox."

²³ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO LO YEŽ COŁOSAS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

1-2 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' nakle lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', na' zoale lo yež Colosas. Znnabla' Xažo Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen.

Pablo zcháljlene' Dios, na' ži'e Le': "Žóxkeno"

3 Kate' zcháljlento' Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', žé'tezto'-ne': "Žóxkeno" ka nak chele, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e 4 dan' benlto' kan žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' kan nží'ilele yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios. 5 Ki žonle dan' žxen láže'le da' bchebe láže' Xanžon' gonne' chele, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, dan' bénlelen katen' bžin chele le'e da' naken dot da' li che diža' chawen'. 6 Diža' chawen' bžinen chele kan zžinen dot yežlyó nga. Žonen žin, na' zze diža' chen dot yežlyó nga, tlebe kan žaken gan zoale le'e. Ki žaken ža ni'te katen' bénlelen, na' zejte na'a ža, na' da' li bénbia'le kan žon chawe' Dios žo'o. 7 Epafras bsedle' le'e da' ni. Nake' benne' nží'ilo'-ne', na' žónlene' neto' tzen žin, na' lezka' nake' wen žin li láže' che Benne' Criston', na' žáklene' le'e. 8 Benne' ni bzenle' neto' kan nží'ilele lježle ka', da' gak gonlen dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

9 Che len lezka' neto', ža ni'te katen' gókbe'elto' da' ni, na' zejte na'a ža bi žsento' zcháljlento' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, na' gone' ga gónbia'le dot da' žénekezele'

Le', na' wnezjwe' chele dot yela' žejní'il, na' yela' sina' da' zgo'o Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. 10 Ki znnablto'-ne' nich gak gonle kan žala' gongak benne' ka' zej nake' che Xanžon', na' nich gak gonle yógo'te da' žaz láže'e Le', na' nich gak gonle yógo'te da' naken chawe', na' gakže li láže' kan nónbia'le Dios. 11 Znnablto'-ne' gon choche' le'e, na' wnezjwe' chele yela' wak chawe' chie', nich gak sóelele yógo'te da' žaken, na' nich gakle zen láže', na' yebéle'elele. 12 Lo yela' žebél chele le ye Xažo Dios: "Žóxkeno" dan' bdie' lo na'žo gata' chežo latje lo bani' chie', nich gónlenžo tzen benne' ka' zej nake' che Leze'. 13 Xažo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' da' xiwe', dan' zнна bian' latje chol, na' bdie' žo'o gan zнна bia' Zi'nkze', Bennen' nží'ile'. 14 Zi'ne' na' beya'we' žo'o, katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' benit lawe' chežo doła' da' wbága'žo.

Beyakžo toze len Dios dan' got Jesús lo wlazžo žo'o

15 Benne' Criston' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, Bennen' bi gak le'elžo. Wzoakze Benne' Criston' zga'ale' ka yógo'te da' ben Dios. 16 Lo na' Benne' Criston' ben Dios yógo'te da' zej den, da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, da' ka' zle'elžon, na' da' ka' bi gak le'elžon, da' ka' zej naken latje blo ka', na' yela' wnná bia', na' da' ka' nzi' lo ná'gaken yela' zen, na' yela' wak che ya'abá che Dios, na' che yežlyó nga. Ben Dios yógo'te da' ka' lo na' Benne' Criston' nich yebélenle' Le' lé'gaken. 17 Benne' Criston' wzoakze' zga'ale' ka yógo'te da' zej den, na' yógo'ten nnita'gaken ni'a che yela' wak chie' Le'. 18 Benne' Criston' nake' Xangak benách chie' ka', na' znezjwe' yela' nban chégake'. Lezka' nake' Bennen' nežw bebane' to chi'ize lo yela' got. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got nich gake' blo lawgak

yógo'te da' zej den. ¹⁹ Ka' goken dan' wyáz laže' Xažo Dios soa dot da' nakkze' Le' len Benne' Criston'. ²⁰ Ni'a che da' ben Benne' Criston', Dios bene' ga gak gá'nłengak Le' chawe' yógo'te da' zej den, da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' zej nnitan' ya'abá. Beyone' légaken toze len Lekze' dan' blalj Benne' Criston' xchene' katen' gote' le'e yag kroze.

²¹ Le'e, zga'ale bkwáslenle Dios, na' gokle ka benne' ka' bi zlé'egekle' Dios chawe' lo yichj lázdo'le ni'a che zia da' wbága'le, san na'a ba beyone' le'e toze len Lekze'. ²² Ka' goken dan' Benne' Criston' bde kwine', na' gote' lo wlazle le'e nich gak wzíe' le'e law Dios, nakle che Leze', na' nakle dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ²³ Ki gaken cha' ga'nle choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' gakle ka to yo'o da' že' lenen gže', na' cha' bi cha' lázdo'le kan žxen láže'le diža' chawen' dan' bėnele, dan' zze diža' chen dot yežlyó nga dan' ben Dios zan ya'abá. Dios bzoe' neda', Pablo, nich gaka' wen žin che diža' chawen'.

Žin da' bde Dios lo na' Pablo

²⁴ Žebela' na'a ni'a che da' zzaka'a nich gáklena' le'e, na' lo belá' žen chia' zzáka'lēna' Benne' Criston' tzen lo wláz belá' žen chie' Le', da' naken benách chie' ka'. ²⁵ Dios bene' ga naka' neda' wen žin chegak benách ka' che Benne' Criston', na' žona' xchin Dios, dan' bdie' lo na'a gona' nich gáklena' le'e, na' wzenla' le'e dot kan nak xtiža' Dios. ²⁶ Zzejni'ila' benách ka' da' ngache', dan' bgachen' ža ni'te, na' nitó benne' bi gok gónbi'en, san na'a Dios ba bzejni'ile' benách ka' zej nake' che Leze' kan nak chen. ²⁷ Dios gónekzele' gone' ga gónbia'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che dan' bgachen'. Ki žnna dan' bgachen': "Benne' Criston' nake' toze len le'e, na' nake'

da' nak bian' gak chazle le'e lo baní' chie'."

²⁸ Zchaljto' che Benne' Criston', na' žsa'to' láže'gak yógo'te benách ka', na' žsedlto' légake' len yela' žejni'il che Dios, nich gak wzeto' yógo'te benách ka' law Dios, zej nake' dot chawe' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. ²⁹ Nich gaken ki žona' žin, na' že' laža'a yeyož gona' da' ni, žkonla' žin dot yela' wak, na' yela' wnná bia', da' ka' žonn Benne' Criston' chia'.

2

¹ Ljéža'do' ka', žénela' nnézlele že' láže'li'a gona' da' gáklēnen le'e len benách ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' yógo'te benne' ka' bi na' lé'egekle' neda'. ² Žona' ki nich gon chocha' yógo'tele le'e nich gakle toze lo yela' nži'il, na' gata' yela' žebél chele, na' gaple dot yela' wnni'a che yela' žxen laže' da' naken li laže', da' žonn yela' žejni'il chežo. Ki žaken nich gónbia'le da' bgache' che Xažo Dios, dan' nakkzen Benne' Criston'. ³ Lo na' Benne' Criston' žebélenlžo dot yela' wnni'a che yela' žejni'il, na' yela' sina' che Dios. ⁴ Da' ni žapa' le'e nich bi gak no benne' gon láže'le' le'e, bennen' yénele' chejle'žo da' wen laže'. ⁵ La'kze zoa' zi'to' gan zoale le'e lo belá' žen chia', lo be' nakkza' žónlena' le'e toze, na' žebela' dan' ženla' že' cháwe'le, na' nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'.

⁶ Che len, kan wzí' lo na'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', lezka' žala' gonle yógo'te da' gonle, zóalēne' Le' le'e. ⁷ Kan žon to yag, zzoan lwen gže', na' lezka' kan nyas to ze'e lo lenen, le soalen Benne' Criston'. Le soa choch kan žejle'le chie' Le', kan ba bsédlele. Le yé'teze Dios: "Žóxkeno'."

Da' kobe da' nakžo dan' nakžo toze len Jesús

⁸ Le gape chi'i kwinle nich bi we'le no benne' latje gon láže'le'

le'e, bennen' wkonle' žin yela' žejní'il chegak benách ka', na' diža' ka' znnázegake' zej naken dot da' li, kan nak da' žónteze žongak benách ka', na' kan nak da' žsédgekle benách ka', da' naken che yežlyó nga, na' kege da' naken xtiža' Benne' Criston'.

⁹ Dot da' nakkze Dios zóalenen Benne' Criston' la'kze beyake' benách, ¹⁰ na' le'e naple dot da' nak Dios dan' nakle toze len Benne' Criston', Bennen' znná bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' bi da' nzi' lo ná'gake'. ¹¹ Nžog lo belá' chegak benne' judío, benne' byo ka', da' zloe'elen nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, san le'e, dan' nakle toze len Benne' Criston', zoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, da' bi naken to da' nonen lo ni'a lo na'gak benách ka'. Benne' judío ka' zchóggake' to yiddo' chegak bi' byodo' ka', san le'e, ba nde che dot yela' benách chele da' bénlenlen dola'. Ki naken chele dan' bénlenle Benne' Criston' tzen katen' gote' le'e yag kroze. ¹² Katen' bezoale le'e nis bgáche'lenle Benne' Criston' tzen lo yežw ba, na' bebánlenle-ne' tzen dan' bejle'le che Dios, len yela' wak chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got. ¹³ Zga'ale gokle le'e ka' benne' gat ka' ni'a che dola' da' wbága'le, na' bi wzóalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, san na'a Dios ba bene' ga zoale nbanle tzen len Benne' Criston', na' benit lawe' chele le'e yógo'te dola' ka' da' wbága'le. ¹⁴ Dios bsole' da' ka' wbága'žó, da' ka' zej nyejwn le'e yiche lo da' bchi'le Moisés, da' ka' žesbága'gaken žo'o zia. Beké'e da' ka' wbága'žó, na' bde'en le'e yag kroze ka' to da' wbaga' Benne' Criston'. ¹⁵ Katen' got Benne' Criston' le'e yag krozen', beké'e yela' wnná bia' chegak be' xiwe' wnná bia' ka', na' chegak be' ka' nzi' lo ná'gaken yela' wak che da' xiwe', dan' blóe'ele' dan' zej nakkze be' xiwe' ka', na' beké'e yela' wnná bia' chégaken,

katen' gote' le'e yag kroze na'.

Žála' we' láže'žó da' naken che ya'abá che Dios

¹⁶ Che len, bi we'le no benne' latje yesbage'e le'e zia ni'a che da' že'j žawle, o dan' bi žápele ža lni da' žápegak benne' Israel ka', da' žápegake' kate' zoa byo' že'n ka', na' ža la'y ka' chégake'. ¹⁷ Yógo'te da' ki zej naken ka' to bxin che da' žála' gaken, na' zloe'ezegeklen da' napžo ni'a che Benne' Criston'. ¹⁸ Bi we'le no benne' latje gone' ga wnitle le'e da' žeyála' chele, bennen' žon byénli'e gaggak benne' ka' gaxjw láže', na' wka'n zéngake' wbás che ya'abá ka'. Znnágake' blóe'el Dios légake' da' ka' bi blé'egeklen', na' zka'n zen kwíngake' kan nak da' že'ze yíchjgake' lo yela' benachze chégake'. ¹⁹ No benne' žone' ki bi nake' toze len Benne' Criston', Bennen' nake' Xanžon', na' Le' zzoa choche' belá' žen chie', da' nakžo žo'o. Zwawen', na' žone' ga naken toze ni'a che da' zej lo žit lo bin, na' zgole belá' žen chie' na' kan žénele Dios wženen'.

²⁰ Le'e ba nátenle Benne' Criston' tzen nich biž wchí'igekle da' wsedle ka' che yežlyó nga le'e. ¿Biz chen' žonle kan ne nakle che yežlyó nga, na' žo'le latje zchí'igekle da' wsedle ka' chen le'e? ²¹ Ki znnagak da' wse-dle ka' che yežlyó nga:

Bi wkonle žin da' ni.

Bi gawo' dan'.

Bi kano' yetó da' den.

²² Yógo'te da' ki kwia yí'gaken katen' ba bkonlžo légaken žin. Ki zej nak da' ka' zchí'igekle benách ka', da' wsedle ka' nzi' lo ná'gake'. ²³ Da' li, da' wsedle ki, žékgekle benách ka' zej napen yela' žejní'il. Žóngaken ga zloe'el kwíngake' ka' benne' yodo' ka', na' ka' benne' gaxjw láže' ka', na' žsaka' zí'gake' belá' žen chégake', san da' wsedle ki bi žáklengaken légake' nich gak nna biá'gake' da'

ka' zze láže'gake' lo yela' benachze chégake'.

3

¹ Na'a, cha' le'e bebánlenle Benne' Criston' tzen, le we' láže' da' naken che ya'abá che Dios gan že' Benne' Criston' kwit li ža che Dios, gan nake' blo. ² Le sa' láže' da' žaken ža'le, na' kege da' žaken yežlyó ngaze. ³ Naken chele ka ba natle, na' yela' nban chele žape chi'i Benne' Criston' gan zoakze Dios. ⁴ Le'e nbánlenle Benne' Criston' tzen. Kate' la' lawe' Le', naž la' lawle le'e tzen len Le' lo baní' chie'.

Yela' nban gole, na' yela' nban kobe

⁵ Che len, le gon ga kwia yi'gak da' zej zoalen le'e, da ka' zej naken che yežlyó nga, da ka' zej naken:

Da' kegle, na' da' zinnj, na' da' zze láže'le da' kegle, na' da' zze láže'le da' naken sban, na' yela' zdan yela' gape.

Ki žala' gonle dan' no benne' zdan láže'e yela' gape nake' tlebe ka to benne' zka'n zene' lo'a ka', dan' ben-nen' zdan láže'en bi zdan láže'e Dios, na' bi gak wká'n zene' Le' dot láže'e.

⁶ Dan' žongak benách ka' da' ki, Dios gone' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan zнна xtiže'e. ⁷ Lezka' benle le'e doła' ki katen' wyo'ole lo ná'gaken. ⁸ Na'a, biž gonle da' ki:

Biž ža'ale, na' biž gekle lježle ka' zi'. Biž gonle da' zia che no benne'.

Biž nne xíwe'le, na' biž wchaljle da' kegle.

⁹ Bi gon láže'le lježle tole yetole dan' ba bka'nle da' gokle zga'ale, na' da' ka' benle zga'ale. ¹⁰ Ba nakle le'e benách kobe ka', na' Dios žekobe' yichj lázdo'le nich yeyákžele kan nak Bennen' beyone' le'e. Ki žala' gonle nich gónbia'le Le' dot kan nake' Le'.

¹¹ Dan' ba nakžo toze len Benne' Criston':

Biž nakžo benne' zi'to' ka', na' benne' judío ka'.

Biž nakžo benne' ka' nžog lo belá' chégake' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios, na' benne' ka' bi nžog lo belá' chégake' dan' nak bian'.

Biž nakžo benne' ka' žejni'igekle', na' benne' ka' bi žejni'igekle'.

Biž nakžo benne' ndo'w ka', na' benne' bi zej ndo'e.

Na'a, Benne' Criston' nake' dot da' zakan', na' nake' toze len yógo'težo.

¹² Dios nži'ile' le'e, na' wžekze' le'e nich gakle che Leze'. Che len, žala': We' láže'le lježle ka', na' gakle ži'i láže', na' gaxjw láže', na' kwide' láže', na' zen láže'.

¹³ Cha' žak diža' bizjw tole len yetole, le soele len lježle tole yetole, na' le yenit law che lježle tole yetole kan ben Benne' Criston', benit lawe' chele le'e. ¹⁴ Da' nakže blo ka yógo'te da' ki, žala' ži'ilele yógo'te benách ka', dan' nak yela' nži'il da' žonen žo'o toze, na' li láže'. ¹⁵ Le we' latje da' zka'n ži yichj lázdo'žo nna bian' yichj lázdo'le. Dan' zka'n žin yichj lázdo'žo žonn Dios chežo. Che len bliže' le'e, nich gakle toze lo belá' žen che Benne' Criston'. Le ye' Dios: "Žóxkeno'."

¹⁶ Le si' lo na'le xtiža' Benne' Criston' da' gaken chele ka to yela' wnni'a zen. Dan' zoalen yela' žejni'il che Dios le'e, le wsedle, na' le wzejni'ile lježle tole yetole. Dot láže'le le goł che Dios salmo ka', na' da' ka' žol-le nich we lawle Le', na' da' la'y ka' da' žol-le, na' le ye' Dios: "Žóxkeno'."

¹⁷ Kan nak yógo'te da' žonle, da' naken da' zchaljlen o žin da' žonlen, le gon yógo'ten lo la Xanžo Jesusen', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno'" dan' nak Benne' Criston' toze len le'e.

Da' žala' gonžo che lježžo ka' dan' nakžo che Jesús

¹⁸ Le'e, no'le ka' nžag ná'lenle benne' byo ka', le gon kan zнна xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle, dan' nakle che Xanžon'.

¹⁹ Le'e, benne' byo ka' nžag ná'lenle no'le ka', le ži'il no'le che chele, na' bi wchébele-ne'.

²⁰ Le'e, xkwide' ka', le gon kan zŋna yógo'te xtiža'gak xa xna'le. Da' ni žaz laže' Xanžon'.

²¹ Le'e, nólele nakle xagak xkwide' ka', bi tetle sel-le zi'nle ka' snia, nich bi yexjw láže'gakbe'.

²² Le'e, nólele nakle benne' ndo'w ka', le gon kan zŋna yógo'te xtiža'gak benne' xanle yežlyó nga. Kégeze gonle ki katen' zwiagake' le'e kan žongak benne' ka' žénezegekle' góngake' ga chaz láže'gak benách ka', san dot láže'le le gon xchingake' kan žala' gongak benne' ka' zžébegake' Dios. ²³ Kan nak yógo'te da' žonle, le gonen dot láže'le, dan' gaken kan žonle xchin Xanžon', na' kege kan žónzele xchingak benách ka'. ²⁴ Ba nnézkzelele yebí'i Xanžon' chele, na' wnezjwe' chele da' ba bkwez Dios chegak benne' ka' zej nake' ka' zi'nkze' ka'. Ki gaken dan' žonle xchin Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ No benne' žone' da' kegle, yebí'i Xanžon' che bennen' kan nak da' kegle da' bene', dan' bi wchá' Dios kan žala' yebi'e che chegak benách ka'.

4

¹ Le'e, nólele nakle xagak benách ka', le gon da' naken chawe', na' da' naken li laže', kan zkónlele žin benne' wen žin chele ka'. Le chejsá' laže' lezka' zoa Xanle ya'abá che Dios.

² Le'e, yógo'tele, le wcháljlenteze Dios. Le sóateze wcháljlenteze-ne', na' le yi'e: "Žóxkeno'."

³ Kate' ne zcháljlenteze Dios, lezka' le nnable' gáklene' neto', nich wnezjwe' neto' latje wchaljto' xtiža' Xanžon', nich gak wzejni'ילו' benách ka' da' ngache' kan nak che Benne' Criston'. Dan' žona' ki nyejwa' liž ya nga. ⁴ Lezka' le nnable' Dios wnezjwe' neda' latje

wzejni'ila' benách ka' da' ngachen' kan žala' gona'.

⁵ Lo ye'la' žejní'il chele, le gon da' žonle lawgak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. Le wkonle binlo žin ža ka' gonn Dios chele nich gonle xchine'. ⁶ Žala' wchaljle diža' cháwe'do' ka' nich si'gaken benách ka', kan zži'izo be'la' zede' nich gaken dzi', na' ki nnézele kan žala' yecheble, bi da' ye'le to to benne'.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

⁷ Tíkiko wzenle' le'e da' žaken chia' nga. Nake' lježžo nži'ilžo-ne'. Lezka' nake' wen žin li laže' che Xanžon', na' žónlene' neda' tzen žin chie' Le'. ⁸ Che len žsela'a-ne' gan zoale, nich wzenle' le'e da' žaken chia', na' gon choche' le'e. ⁹ Onésimo, lježžon' nbáblene' le'e chéjlene' le' tzen. Lezka' nake' lježžo nži'ilžo-ne', na' žejli'e che Xanžon'. Chope' ki wzéngkele' le'e yógo'te da' žaken nga.

¹⁰ Aristarko, benne' nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga žape' le'e "Padiox." Lezka' xkwide' Markos, bi' byo che no'le zan Bernabé, žápebe' le'e "Padiox." Ba goža' le'e da' žala' gonle nich gáklene' xkwide' Markos na'. Cha' la'be' gan zoale, le gape-be' ba la'ne. ¹¹ Lezka' bennen' zoe' nga, bennen' lie' Jesús, na' zoa yetó le' Justo, žape' le'e "Padiox." Zejnnita' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', san chonnze' ki ladjw benne' judío ka' žónlengake' neda' tzen žin che xtiža' Dios, na' žeyón zénle'egake' neda'. ¹² Epafras, bennen' nbabe' le'e, na' nake' wen žin che Benne' Criston', žape' le'e "Padiox." Dot laže'e zcháljlene' Dios, na' žáta'yoetzel' Le' gon chawe'e le'e nich gakle li laže', na' sóatezele gonle yógo'te da' žénekzele Dios. ¹³ Zzoa lia' kan nak che Epafras na', že' laže'e le'e, na' lezka' benne' ka' nnita'gake' lo yež Laodisea, na' lo yež Hierápolis. ¹⁴ Demas žape' le'e

“Padioḡ” na' lezka' Lukas, bennen' žeyone' benách ka', žape' le'e “Padioḡ” na' nži'ilžo-ne'.

¹⁵ Le gape “Padioḡ” lježžo ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' Ninfas len benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' liže'. ¹⁶ Kate' yeyóž gól-le yiche ni gan zoale, le gon ga gólgaken benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež Laodisea. Le gól le'e yichen' séla'gak benách Laodisea ka' chele. ¹⁷ Le ye' Arkipo: “Be' laže' gono' žin da' bde Xanžon' lo no'o.”

¹⁸ Neda', Pablo, zzojkza' díža'do' ni le'e yiche, znnia': žapa' le'e “Padioḡ.” Le chejsá' laže' kan žak chia' ga nyejwa' liž ya ni. Znnabla' Díos gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Nakle toze len Dios, na' lezka' len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Silbano len xkwide' Timoteo žónlengake' neda' tzen. Znnabla' Xažo Dios, na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' nak bia' žežle'gak benne' Tesalónika ka' che Dios

² Žé'tezto' Dios: "Žóxkeno" kate' žejsá' láže'to' kan nak chele yógo'tele. Žejsá' láže'tezto' le'e, na' zoa da' znnablto' Dios ni'a chele katen' zcháljłento'-ne'. ³ Žejsá' láže'tezto' law Xažo Dios kan nak da' žonle dan' žežle'le che Benne' Criston', na' kan nak žin da' žonle dan' nží'ilele-ne', na' kan náktezle choch dan' žxen láže'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Le'e, lježto' ka', Dios nží'ile' le'e, na' nneztlo' wžekze' Le' le'e. ⁵ Ki naken dan' wzí' lo na'le diža' chawen', da' zchaljton'. Kege len díža'ze, san lezka' len yela' wak bžinen chele, na' Dios Be' La'y ben chochen', na' dot láže'le bxen láže'len. Nnézkzelele kan gokto' gan zoale le'e dan' nží'ılto' le'e.

⁶ Le'e bcha' kwinle, na' žonle kan žonto' neto', na' lezka' kan ben Xanžon', dan' wzí' lo na'le xtiže'e, na' la'kze wzáka'le'e, bebélele dan' yo'ole Dios Be' La'y. ⁷ Ki naken, ba nakle to da' nak bian' lawgak yógo'te benne' ka' žežlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. ⁸ Ki naken dan' wzé xtiža' Xanžon' lo na'le le'e. Kégeze gan nbab Masedonia, na' gan nbab

Akaya, san lezka' yógo'te latje wzé diža' kan žežle'le che Dios. Ki naken, bi žon byenen bi da' nnato', ⁹ dan' la' légakze benne' ka' zzéngেকে' neto' kan wdaple neto' ba la'ne, na' kan bcha' kwinle, na' wléj yichjle lo'a ka', na' beyakle che Dios nich gonle xchin Dios ban, Bennen' nakkze' Dios. ¹⁰ Na'a, zbezle ža yelá' Zi'n Dios, yežoje' ya'abá che Dios. Dios na'kze besbane' Le' lo yela' got. Benne' ni nake' Jesusen', Bennen' žeslé' žo'o lo doła', nich bi soa da' gonen ga gon Dios žo'o zia ža da' zan'.

2

Xchin Dios da' ben Pablo lo yež Tesalónika

¹ Le'e, lježto' ka', nnézkzelele žin che Dios da' benton' katen' wzóalento' le'e bi goken dáche'ze. ² Nnézlele kan gok cheto' lo yež Filipos, kan wzáka'to', na' bengak benne' ka' neto' zia. Naž katen' bla'to' gan zoale le'e gokto' wechóg láže' dan' wzóalen Dios chežo neto', na' bzenlto' le'e diža' chawen' da' bde Dios lo na'to'. Ki bento' la'kze benne' wláz chele ka' bží'igake' che xtiža'to'. ³ Katen' bzenlto' le'e xtiža' Dios, bchaljto', kege dan' nchixelto', na' kege dan' gónelto' si'to' bi da' den chele, na' bi ben láže'lto' le'e. ⁴ Dan' žxen láže' Dios neto', bdié' lo na'to' wchaljto' diža' chawe' chien', na' kíte'ze zchaljton'. Bi benton' nich chaz láže'gak benách ka' da' žonto' san nich chaz lažen' Dios, Bennen' zchi'a láže'e da' yo'on yichj lázdo'ž. ⁵ Nnézkzelele batkle bcháljłento' le'e da' wká'n zenen le'e, na' bi beběj chawe' kwinto' kan žon no benne' žénele' si'e da' de chele. Nnézkzele Dios naken ki. ⁶ Bi wdiljto' yela' zen da' naken che yežlyó nga, dan' wka'nle le'e neto', na' kege da' wka'ngak benách ka' neto'. La'kze nzi' lo na'to' ye'to' le'e bi da' gonle dan' nakto' wbás ka' bseĽa' Benne' Criston', ⁷ wzóalento' le'e lo yela' ži'i láže', na' bento' kan žongak

xna'gak bi' že'ndo' ka', no'le ka' žape
 chí'igake' légakbe' lo yela' ži'i láže'.
 8 Ka' goken, bží'ile'elto' le'e, na' zejte
 gónelto' wdeto' lo na'le, kégeze diža'
 chawen' che Dios, san yeláte'ze bi
 goken wdekzto' lo na'le yela' nban
 cheto', dan' nží'ile'elto' le'e. 9 Žejśá'
 láže'le, lježto' ka', kan goken katen'
 bzenlto' le'e diža' chawen' che Dios,
 kan béntezto' žin zede, na' lawe' ža,
 na' yele bento' žin nich bi wsaka'
 zi'to' nitole le'e.

10 Le'e, lježto' ka' žejle'le che
 Benne' Criston', gak wzóa lile le'e
 kan bento', na' nnézkzele Dios kan
 wdáleno' le'e dot kan žaz láže' Dios,
 na' dot cháwe'do', na' kan bi gak
 nitó benne' nnie' chen. 11 Lezka'
 nnézlele kan bento' kan žon to
 xa xkwide' ka' chegak zi'ne' ka',
 bcháljlento' le'e, na' ben chochto'
 le'e to tole. 12 Bsa'to' láže'le gonle
 kan žala' gon no benne' nake' che
 Dios. Lekze' bliže' le'e nich gak
 chazle gan zna bi'e Le' lo baní'
 chie'.

13 Che len lezka' žé'tezto' Dios:
 "Žóxkeno'." Ki žonto' dan' wzí'
 lo na'le xtiža' Dios da' bénlele,
 dan' bzenlto' le'e. Wzí' lo na'len,
 kege ka xtiža' benachze, san kan
 da' li naken, xtiža' Dios naken.
 Xtiže'e na' žonen žin lo yichj lázdole
 le'e, le'e na' žejle'le che Benne'
 Criston'. 14 Le'e, lježto' ka', žaken
 chele kan žaken chegak benách
 ka' che Dios, benne' ka' zej nake'
 che Jesús, Benne' Criston', na'
 nníta'gake' gan nbab Judea. Ki
 naken dan' ba wzáka'le'ele lo
 na'gak benách wláz chele ka',
 tlebe kan wzáka'gake' légake' lo
 na'gak benách wláz chégake' ka',
 benne' ka' zej nake' benne' judío
 ka'. 15 Benne' judío ka' bétgake'
 Xanžo Jesusen', na' lezka' bétgake'
 benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.
 Lezka' belbía láže'gake', na' blággake'
 neto'. Bi žóngake' da' žaz láže' Dios,
 dan' bi zlé'egekle' chawe' yógo'te
 benách zi'to' ka'. 16 Lezka' žsėjwage'

xnezto' neto', nich bi wcháljlento'
 benách zi'to' ka', benne' ka' bi zej
 nbáblene' légake'. Ki žóngake' dan'
 zcháljlento' légake' nich yelágake'. Ki
 žaken, zzántezgake' dola' ka' da' zej
 nbage'e, na' ba zej nbage'e zia da'
 gonon ga chog Dios chégake' kwia
 yí'gake'.

*Pablo žénele' chejwíe' lježžo ka' lo
 yež Tesalónika*

17 Na'a, lježto' ka', žak nyache'
 láže'to' kan žaken che to benne'
 wzebe dan' ben byene soato' zi'to'
 gan zoale le'e to chí'ido', san la'kze
 bi zle'elto' le'e, bi na' gal láže'to'
 le'e. Che len, žéneželto' yele'elto'
 le'e, dan' žak láže'le'eto' gonton'.
 18 Che len lezka' gónelto' yidto' gan
 zoale, na' neda', Pablo, da' li be'
 laža'a yida' ga na' chope chonne
 chí'i, san bsejw da' xiwe' xnezto'.
 19 ŽBizkze da' žonen ga žxen láže'to',
 o da' žon ga žebelto', o da' chawe'
 da' žala' gaptó', da' yebélenlto' law
 Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen'
 yelélé? ŽKege le'ekze na'? 20 Le'ekze
 nakle da' žonen ga žak cheto' yela'
 ba nez zen, na' da' žonen ga žebelto'.

3

1 Che len, kate' biž gok soelton',
 na' ben xtiža'to' ga'nto' chopto' lo
 yež Atenas, 2 na' bséla'to' bi' lježžo,
 Timoteo, gan zoale. Nakbe' bi'
 wen žin che Dios, na' žónlenbe'
 neda' tzen zchaljto' diža' chawen'
 che Benne' Criston'. Bséla'to'-
 be' gan zoale nich gon chochbe'
 le'e, na' wzejni'ilbe' le'e kan žala'
 chejle'le che Benne' Criston', 3 nich
 bi gak chope láže' no benne'
 ládjwle le'e ni'a che da' žsaka' zi'gak
 benách ki neto', dan' nnézkzelele
 zoažo yežlyó nga nich soelžo da'
 ki. 4 Lezka' katen' wzóalento' le'e,
 bzenlto' le'e kan za' gak chežo da'
 wsaka' zí'gake' žo'o kan ba goken
 cheto', na' nnézkzelelen. 5 Che len,
 katen' biž gok soelan', na' bséla'a
 xkwide' Timoteon' gan zoale nich
 yedjzenlbe' neda' kan nak chele,

kan žejle'le che Benne' Criston', na' cha' da' xiwe', ben' žonen ga bága'gak benách ka' dola', bi bden le'e nez dola', na' cha' žin da' bento' gan zoale bi beyák dáche'ze.

⁶ Kate' bezá' xkwide' Timoteon' gan zoale, na' bežinbe' ga zoato' neto' ni, bzenlbe' neto' da' chawe', dan' gožbe' neto' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan nží'ilele lježžo ka', na' kan lo yela' ži'i láže' chele žejsá' láže'tezle neto', na' lezka' kan žak láže'le yel'é'elele neto', kan neto' lezka' žak láže'to' yele'elto' le'e. ⁷ Che len, lježto' ka', katen' wzáka'to' yógo'te da' ka', na' da' zan da' goken cheto', naž gok da' beyón zenen neto' katen' benlto' kan žejle'le le'e che Benne' Criston'. ⁸ Na'a, beyák láže'to' dan' ženlto' zoale choch lo da' žejle'le che Xanžon'. ⁹ ¿Nakxkze gak ye'to' Dios: "Žóxkeno" kan žala' gonto' ni'a che yógo'te da' ka' žóngaken ga žebéle'elto' law Dios chežo ni'a che da' nakle le'e? ¹⁰ De chgi' žližto' Dios, znnablto'-ne' lawe' ža, na' yele, nich gak ye'le'elto' le'e, nich gak wsa'to' da' žiážjelele kan nak da' žejle'le che Benne' Criston'.

¹¹ Na'a znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', ko'e neto' nez nich yidto' gan zoale. ¹² Lezka' znnablto' Xanžon' gone' ga gole, na' gak li láže' kan nží'ilele lježle tole yetole, na' kan nží'ilele yógo'te benách ka', kan neto' lezka' nži'iltto' le'e. ¹³ Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak choch, na' dot chawe' yichj láždo'le law Xažo Dios kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gone' ki na' zejte ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', tzen len benách la'y chie' ka'.

4

Da' žonžo da' žaz láže' Dios

¹ Yetó da' žon byenen, lježto' ka', ni'a che Xanžo Jesusen' žáta'yoelto' le'e, na' zchí'letto' le'e nich gonle kan nak da' ba bsdltto' le'e kan žala'

gonle da' žaz láže' Dios. Kan ba žonle, ka'kze žala' góntezele.

² Ba nnézkzelele da' ka' gožto' le'e gonle, dan' wnnato' lo wláz Xanžo Jesusen'. ³ Da' žénele Dios naken gakle che Leze', na' biž gonle da' kegle. ⁴ Nnézlele to tole kan žala' sóalenle no'le che chele kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gaple légake' ba la'ne. ⁵ Bi žala' sóalenle no'le chele lo yela' zze láže' da' šban, kan žongak benách ka' bi zej nake' che Dios, na' bi zej nónbi'e Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bi žala' nitó benne' tetle gone', na' bi gon láže'le' lježe' ngáche'ze, dan' chog Xanžo na'kze chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' ki kwia yí'gake', dan' gone' kan ba gožto' lježto' ka', na' bzenlton' le'e. ⁷ Dios bliže' žo'o, nich biž gonžo da' kegle, na' nich gakžo dot chawe' lawe' le'. ⁸ Ki naken, no benne' zzoe' chela'ale da' ni, kege benachze zzoe' chela'ale, san Dios na'kze zzoe' chela'ale, dan' bseła' Dios Dios Be' La'y nich sóalene' žo'o, na' Lekze' znne' da' ni.

⁹ Bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche kan žala' ži'ilele lježle ka', dan' Dios na'kze ba bsdle' le'e kan žala' ži'ilele lježle tole yetole. ¹⁰ Da' li nží'ilele yógo'te lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia. Na'a, žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', nich ži'izelele yógo'te lježle ka'. ¹¹ Lezka' žáta'yoelto' le'e we' láže'le kwezle cháwe'do', na' gonle da' ka' bde Dios lo na'kzele, na' gonkze žin kan ba gožto' le'e žala' gonle. ¹² Gožto' le'e ki nich gak gonle da' naken cháwe'do' lawgak benne' ka' bi zej nbáblene' le'e, na' ki gaken, bi be yážjelele le'e.

Kan gak katen' yelá' Xanžo Jesús

¹³ Lezka', lježto' ka', ženlto' nnézelele kan nak chegak benne' gat ka', nich bi gak nyache' láže'le kan žaken chegak yezika' benách ka', benne' ka' bi žxen láže'gake' yebangak benne' gat ka'. ¹⁴ Cha'

žejle'žo got Jesusen', na' bebane', lezka' žala' wxén láže'žo Dios, gone' ga benne' gat ka' yelá'gake' tzen len Jesusen', benne' ka' bejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Che len zzenlto' le'e xtiža' Xanžon' da' znnan ki: “Žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo kate' žinže ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', bi chejchagžo Benne' Criston' zgá'aležo kate' góngaken benne' ka' ba gótgake'.”

¹⁶ Ki gaken dan' Xanžo na'kze žoje' ya'abá che Dios, na' yetje' nga, na' yenle chi'e dan' len yelá' wnná bia' wliže', na' lezka' yenle chi'i wbás blo che ya'abá, na' lezka' yenle lozba' na' che Dios, na' yebangak benne' ka' ba gótgake', benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

¹⁷ Naž žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo yežlyó nga, wchise' žo'o tzen len légake' lo bejw ya'abá nich chejchagžo Xanžon' lo be'ze. Ki gaken, sóalentežžo Xanžon'. ¹⁸ Che len, le yeyón zen lježle tole yetole kan zej nak da' ki.

5

¹ Na'a, kan nak ža na' o yelen' katen' gágak da' ki, bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche, lježto' ka'. ² Le'e ba nnézkzelele kan gak ža kate' yelá' Xanžon'. Katen' yežine', kon yelá'kze' kan zla' to benne' wbán žel. ³ Kate' nnagak benách ka': “Zga'n cháwe'žo, na' bi be gaken chežo” naž la' žinte da' wžia yin' légake', dan' gaken chégake' kan zla' da' zzaka' to no'le za' galj bi' že'n chie', na' bi yelá nitó benne' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga katen' gak dan' žala' gaken. ⁴ Na'a, lježto' ka', bi nchol-le, na' che len bi žin ža na' chele ngáche'ze kan zla' benne' wbán. ⁵ Yógo'tele nakle benách ka' che baní', na' che te ža. Bi nakžo benách ka' che žel, na' kege che da' naken chol. ⁶ Che len, bi žala' te ye le lawžo kan žak chégak benne' ka' bi zej nbáblene'

žo'o, san žala' soato' ban laže', na' kwežžo cháwe'do'. ⁷ Benne' ka' ztásgake', ztásgake' žel, na' benne' ka' zzóžgkele', lezka' zzóžgkele' žel. ⁸ Na'a, žo'o nakžo che te ža, na' žala' kwežžo cháwe'do', dan' ba nákwžo zažo da' žape chi'in žo'o, da' naken yelá' žejlé' che Dios, na' yelá' nži'il, na' da' žxen láže'žo yelažo naken ka to lapa' ya da' žape chi'in yichžo. ⁹ Ki naken dan' bzoa Dios žo'o nga, kege nich lažo gan choge' chežo gatžo, san nich yelažo dan' žxen láže'žo Xanžo Jesús, Benne' Criston', ¹⁰ dan' got Jesusen' lo wlazžo žo'o nich soažo nbanžo tzen len Le' katen' yelé'e, la'kze ba natžo o soažo nbanžo ža na'. ¹¹ Che len žala' wsá' láže'le lježle tole yetole, na' gon chochle lježle tole yetole kan ba žonle.

Pablo zzejni'ile' lježe' ka' žejlé'gake' che Jesús

¹² Žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', si' lo na'le benne' ka' žóngake' xchin Xanžon' gan zoale le'e, benne' ka' znná biá'gake' le'e lo wláz Xanžon', na' zzejni'igekle' le'e. ¹³ Lezka' žáta'yoelto' le'e, gaple légake' ba la'ne lo yelá' nži'il chele, dan' žóngake' žin na'. Le ga'nlen lježle ka' cháwe'do' tole yetole.

¹⁴ Lezka' zzejni'iltó' le'e, lježto' ka', nich wsa'le láže'gak benne' ka' bi žóngake' žin, na' gon chochle benne' ka' žedó láže'gake', na' gáklenle benne' ka' bi nak choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston', na' žala' gake' gaxjw laže' lawgak yógo'te benách ka'.

¹⁵ Le gape chi'i kwinle nich bi yebéj láže'le lježle ka', na' bi be yebi'ile che no benne' bi da' gone' chele, san le we' laže' gónteze da' naken chawe' che lježle tole yetole, na' chégak yógo'te benách ka'.

¹⁶ Le yebéteze, ¹⁷ na' le wcháljenteze Dios, ¹⁸ na' le yi'e Le': “Žóžkeno’.” Ki žala' gonle ni'a che yógo'te da' žaken chele, dan' zej nak

da' ki da' žénele Dios gonle dan'
nakle che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁹ Bi wzóa žile da' zchi'le Dios Be'
La'y le'e, ²⁰ na' bi wzoale chela'ale
xtiža' no benne' zchalje' lo wĺáz
Dios, ²¹ san le si' bia' yógo'ten. Le si'
lo na'le da' naken chawe', ²² na' bi
be gonle da' kegle.

²³ Dios na'kze, Bennen' zka'n žie'
yichj lázdo'žo, gone' ga gakle dot
chawe', na' gape chi'e be' nákkzele,
na' yichj lázdo'le, na' belá' žen chele,
na' bi gak nitó benne' bi da' nnie'
chele ža na' yelá' Xanžo Jesús,
Benne' Criston'. ²⁴ Dios žone' kan
znne', na' nake' Bennen' bliže' le'e.
Lekze' gone' da' ki.

Pablo zgo'e lježe' ka' lo na' Dios

²⁵ Le'e, lježto' ka', le wchaljlen
Dios, na' le nnable' gáklene' neto'.

²⁶ Le gape “Padiox” yógo'te lježžo
ka', na' le chela' légake' lo yela' nži'il
chele.

²⁷ Ni'a che Xanžo Dios zchi'la' le'e
gol-le yiche ni lawgak yógo'te lježžo
ka' zej nake' che Benne' Criston'.

²⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne'
Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze
gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox." Nakle che Xažo Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Žónlengak Silbano, na' xkwide' Timoteo neda' tzen. ² Znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Dios choge' chegak benách dola' ka' gátgake'

³ Žala' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno" kan nak chele le'e, lježto' ka', na' nak chawe' gonto' ki, dan' zej žakže dot li láže' kan žejle'le che Dios, na' kan nží'ilele lježle tole yetole. ⁴ Che len, len yela' žebél zzenlto' benách ka' che Diosen' kan nak chele, dan' nakle zen láže', na' žejle'le che Dios la'kze želbía láže'gak benne' ka' le'e, na' zzáka'le'ele, san zzoélelen. ⁵ Da' ki zej nak bian' nak chawe' kan zchi'a láže' Dios benách ka'. Žwi'e latje zzáka'le le'e na'a, nich gak chazle gan zna bi'e Le'.

⁶ Nak chawe' kan gon Dios, yebi'e chegak benne' ka' žsaka' zígake' le'e, na' gone' ga sáka'gak benne' ka'. ⁷ Yetó da' gaken, le'e zzáka'le na'a, na' yebi' Dios chele, gone' ga yezí' láže'le tzen len neto', ža na' yelo'é'le law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Yežoje' ya'abá che Dios, na' gónlengak wbás che ya'abá ka' Le' tzen. Zej nake' ni'a ne'e ka', na' wlo'é'egekle' law yela' wak zen chie'. ⁸ La' law Benne' Criston' ža na' ka to yí' zen katen' yebi'e chegak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, na' bi žóngake' kan zna diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Benách ki, yebi'e chégake', na' to

chi'ize chejchó'ogake' lo yí' gabíl. To chi'ize kwásgake' law Xanžon', na' gan nla' law yela' baní' chie', na' yela' wak zen chie'. ¹⁰ Ki gaken ža na' katen' yel'é'e, na' wká'n zengak benách la'y chie' ka' Le', na' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' yebán láže'gekle chie'. Lezka' gonle le'e dan' bejle'le da' bzenlto' le'e kan nak che Jesusen'.

¹¹ Che len zcháljilentezto' Dios chežo, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e, na' gáklene' le'e nich sáke'lele si'le dan' bliže' le'e nich yebélenelen. Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li láže' yógo'te da' že' láže'le gonle da' naken chawe', na' yógo'te žin žonle lo yela' žejlé' chele chie' Le'. Gak gonle da' ki len yela' wak che Dios. ¹² Ki gaken, ga'n zen la Xanžo Jesús, Benne' Criston' ni'a che da' žonle le'e, na' gak chele yela' ba nez zen ni'a che da' gone' Le'. Gaken ki dan' nží'il Dios le'e tzen len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

2

La' law benne' yoe'e da' xiwe'

¹ Na'a, kan nak che ža na' katen' yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' kan gak, yedjtobe' žo'o chie' Le', žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', ² nich bi we'le latje no benne' wchixe' le'e kan nak da' wzí' lo na'le. Bi kwek zede yichj lázdo'le ni'a che bi da' nnagak benne' wen láže' ka', cha' nnázegake' zoalen Dios Be' La'y légake', o ni'a che bi da' gon chochgak benách ka', o ni'a che bi da' nyejw to le'e yiche da' nnágake' neto' bséla'ton', cha' nnágake': "Ba wdé ža na' kate' yelá' Xanžon'." ³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e, dan' bi žin ža na' kate' yelá' Jesusen' cha' bi la' lawgak benne' zan zga'ale, benne' ka' wzí'igake' che Dios, na' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', bennen' wsé Dios lo yí' gabíl. ⁴ Bennen', lo yela' zka'n zen

kwine', wsejwe' xnezgak, na' wži'e chegak yógo'te da' zej naken che Dios o da' zka'n zengak benách ka' lo yela' žape Dios ba la'ne chégake'. Ki gon bennen' na' zejte kwi'e ka Dios na'kze lo yodo' gan zoa latje che Dios, na' gon kwine' ka Dios.

⁵ ĆBi žejśá' láže'le bzenla' le'e da' ki katen' wzóalena' le'e? ⁶ Na'a, nnézlele no Benne' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe', nich bi la' lawe' zga'ale kate' žinže ža chien'. ⁷ Ba žon žin da' ngache' che da' naken che da' xiwe', san ne zoa Bennen' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe' ga žinže ža yekwás kwin Bennen' žsejwe' xneze'. ⁸ Naž la' law benne' yoe'e da' xiwe', na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', wléj wchochje' le' len be' da' zžojen žoe'e, na' wžia yi'e le' len yela' baní' che ža yelé'e. ⁹ Katen' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', len yela' wak che da' xiwe' la' lawe'. Len yela' wak che da' wen laže' gone' da' zan yela' wak zen, na' da' zan da' gak biá'gaken, na' da' zan da' góngaken ga yebángleke benách ka'. ¹⁰ Len yela' wak che da' wen laže' gone' ki lawgak benne' ka' kwia yí'gake' dan' bi wži' lo ná'gake' dot láže'gake' da' naken dot da' li, nich yelá'gake'. ¹¹ Che len Dios we'e latje gaken chégake' to da' žonen yela' wak da' gon láže'len légake' nich chejlé'gake' da' wen lažen'. ¹² Ki gaken nich bága'gak zia yógo'te benne' ka' bi bejlé'gake' da' naken dot da' li, san wyáz láže'gake' da' kegle.

Benne' ka' wžekze Dios nich yelá'gake'

¹³ Le'e, lježto' ka', na' nži'il Xanžon' le'e, žala' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno" ni'a che da' naken chele, dan' ba wžekze Dios le'e ža ni'te nich yelale ni'a che da' žon Dios Be' La'y, nich gagle dot chawe' law Dios, dan' žejle'le da' naken dot da' li. ¹⁴ Nich gaken ki chele, Dios na'kze bliže' le'e, nich gak gónlenle

Xanžo Jesús, Benne' Criston' tzen lo baní' chie'. Ki gaken ni'a che diža' chawen' da' zchaljton'.

¹⁵ Che len, lježto' ka', le soa choch, na' le gape chi'i diža' da' bsédlele, dan' bcháljlento' le'e, na' bžojton' chele le'e yiche. ¹⁶⁻¹⁷ Znnablto' Xanžo Jesús, Benne' Criston' len Xažo Dios, gon chawe'e le'e, na' gone' ga gagle choch kan zej nak yógo'te da' zej naken chawe', da' ka' žonle, na' kan zej nak yógo'te diža' chawen' da' zchaljle. Lekze' nži'ile' žo'o, na' benne' chežo da' žeyón zénteze žo'o, na' da' zej naken chawe' da' žxen láže'žo si'žo, da' ka' gonnze Dios chežo.

3

Da' žala' nnablžo Dios

¹ Yetoze, lježto' ka', le wchaljen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', nich gak wchaljto' che Benne' Criston' nga, nich se xtiža' Xanžon', na' gápegak benách ka' dižan' ba la'ne, na' nich gaken nga kan goken gan zoale le'e. ² Lezka' le nnable' yeslé' neto' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', dan' bi žejle'gak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Na'a, dan' žon Xanžon' kan zme', gon choche' le'e, na' gape chi'e le'e, nich bi cho'le le'e lo na' da' xiwe'. ⁴ Žxen láže'to' Xanžon' kan nak chele, gonle da' ki da' ba wnnablto' le'e, kan ba žonlen. ⁵ Znnablto' Xanžon' wsé'e láže'le nich ží'izelele Dios, na' gagle zen laže' kan gok Benne' Criston'.

Kan žon byenen gonžo žin

⁶ Ni'a che la Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'leto' le'e, lježto' ka', nich kwasle gan zej nnita' lježžo ka' kon želdaze' bi be žin žóngake'. Le gon kan nak da' bsedlto' le'e. ⁷ Nnézkelele žala' gonle kan žonto' neto', dan' bi wdázeto' bi be žin žonto' neto' gan zoale. ⁸ Bi bdawto' da' bėnnzele cheto', san lo yela' že' zede, na' lo yela' žedó laže', bento' žin lawe' ža, na' yele, nich bi wsaka'

zi'to' nitole le'e. ⁹ Ki bento' nich gaktó' lawle le'e ka to da' zloe'elen le'e kan žala' gonle le'e, la'kze nzi' lo na'to' nnablto' le'e bi da' gonle cheto'. ¹⁰ Lezka' katen' wzóalento' le'e, bchi'leto' le'e ki, da' znnan: "Cha' bi žénele no benne' gone' žin, bi gonnle da' gawe'." ¹¹ Kíte'ze znnato' dan' ženlto' nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' kon želdaze', bi be žin žóngake'. ¹² Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' benne' ka' žóngake' ki, na' zzejni'ילו' légage' góngake' žin lo yela' zbez cháwe'do', nich gak gáwgake' da' naken chégakkze'.

¹³ Na'a, lježto' ka', bi soa žile, góntezle da' nak chawe'. ¹⁴ Cha' no benne' bi gone' kan znná xťíža'to', da' zzojto' le'e yiche ni, le gon ga gak bia' bennen', na' bi gónlenle le' tzen nich yedoe'ele'. ¹⁵ Bi žala' géklele nake' benne' bi zle'ele' le'e chawe', san le wsá' laže'e le' ka lježkzle.

Pablo znnable' Dios gon chawe'e lježe' ka'

¹⁶ Znnablto' Xanžon' wká'n žíteze' yichj lázdo'le lo yógo'te da' žonle, na' sóalene' yógo'tele. Lekze' zzoa žie' yichj lázdo'žo.

¹⁷ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni le'e yiche: žapa' le'e "Pa-diox" na' naken to da' nak bian' yógo'te yiche ka' žsel'a'a. Kíte'ze zzoja' le'e yiche. ¹⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo ži'e "Padiox" xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda', Pablo, Žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Dios. Naka' wbás bsela' Jesús, Benne' Criston' dan' naken da' wnnakze Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' lezka' da' wnnakze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'žo. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', lo yela' ži'i láže' chie' gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Pablo zchalje' che da' žsédgekle benne' wen láže' ka'

³ Žáta'yoela' le' gono' na'a kan góta'yoela' le' katen' wyá'a gan nbab Masedonia, nich ga'no' lo yež Éfeso, na' wchi'lo' bałe benne' ka' ga na' nich bi wsédgekle' to da' nyalen, ⁴ na' nich bi gápegake' ba la'ne diža' ka'ze ka', na' lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', da' ka' žóngaken ga že' láže'gak benách ka' da' dáche'ze. Da' ki bi žon chóchgaken benách ka' che Dios lo da' žejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Da' žénela' gon da' ni da' žapa' le', naken nich ži'igekle lježžo ka' ljéžgake' ka' dot láže'gake', na' gak chawe' da' zza' láže'gake', na' gak dot li láže' kan žejlé'gake' che Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bałe benne' ka' bi bežójgake' chawe', san wyó'ogake' nez yoble, na' nzi' lo ná'gake' da' bi naken da' li. ⁷ Žénegekle' wsédgekle' benách ka' kan zej nak da' žsedle da' wnnakze Dios, la'kze bi žejni'igekle' da' ka' žnnázegake', na' da' žon chóchgake'.

⁸ Žo'o nnezlžo da' wnnakze Dios naken chawe', cha' zkonlžon žin kan

žala' gonžo. ⁹ Lezka' nnezlžo Dios bdixjwe' da' wnnakze', kege nich nna bian' benách chawe' ka', san nich nna bian' benne' ki: Benne' ka' zži'igake' che xtiža' Dios, benne' ka' bi žóngake' da' bsedle'

Le',

benne' ka' zzóagake' Dios chela'ale, benne' ka' žóngake' da' zinnj, benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios, benne' ka' zká'ngake' ka'ze da' naken che Dios,

benne' ka' žótgake' xa xná'gake',

benne' ka' žótgake' benách ka',

¹⁰ benne' ka' žóngake' da' kegle,

benne' byo ka' nníta'lengake' la' ljež benne' byoze' ka',

benne' ka' zbángake' xkwide' ka' nich góte'gake' légakbe',

benne' ka' žon láže'gake',

benne' ka' žon chóchgake' xtiža'gake' kate' žon láže'gake',

benne' ka' zži'igake' che da' chawe' da' žsedlžo.

¹¹ Nnezlžo naken ki dan' bžin diža' chawen' chežo, da' benn Dios, Benne' la'y, chežo lo yela' ži'i láže' chie', dan' bdie' lo na'a wchaljan'.

Pablo ži'e Benne' Criston': "Žóxkeno"

¹² Žapa' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žon choche' neda': "Žóxkeno" dan' bžen láže'e neda', na' bzoe' neda' nich gona' xchine'. ¹³ Ki bene' la'kze neda' wnné zi'a chie' zga'ale, na' wžia laža'a benách chie' ka', na' da' zan da' zia bena' chégake', san Benne' Criston' beyache' láže'le' neda', dan' benan' lo yela' bi žejni'il chia' katen' bi na' chejli'a chie' Le'. ¹⁴ Na'a, da' zenle'e nak da' bnezjw Xanžon' chia' lo yela' ži'i láže' chie', dan' žonen ga žejle'žo chie' Le', na' lezka' žonen ga nži'ilžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Diža' dot da' li da' ni, da' zakan' si' lo na'gak yógo'te benách, na' žnnan: "Jesús na'kze, Benne' Criston', bļe'e yežlyó nga nich beslé' benách doļa' ka'" na' beslé'

neda' la'kze nakža' neda' benne' doľa' ka yógo'te benách yezika' ka'.
 16 Che len beyache' laže'l Jesús, Benne' Criston', neda', benne' doľa', na' bløe'ele' law kan nak yela' zen laže' zen chie', nich gaka' to da' zlo'e'elen benách ka' kan gata' yela' nban da' zejli kanne chégake', cha' chejlé'gake' chie' Le'. 17 Na'a znnia': iGa'n zen Dios! iLe' znnia biá'teže', na' batkle te chie'! Bi gak le'elžone'. Nake' tlícha'tekze Dios, Bennen' nnézkzele' yógo'te. iChie' Le' gákteze yela' žape ba la'ne, na' yela' zen, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

18 Zi'na'do' Timoteo, zdia' lo no'o le' da' ni da' žsedla' nich gono' xchin Dios ka to benne' dot laže'e žeje' lo wdile, ka zej nak da' ka' wnnagak benne' ka' zga'ale kan gak chio', benne' ka' bcháljgake' da' bløe'el Dios légake'. 19 Lo yela' žejlé' chio' che Benne' Criston' žala' gono' ki, nak dot chawe' yichj lazdo'o, dan' ba bchíxgekle ba le benách ka', benne' ka' bzóagake' da' žejle'žo che Benne' Criston' chela'ale. 20 Ki bengagak Himeneo len Kantr, benne' ka' bdia' lo na' da' xiwe' nich wsédgekle kan žala' góngake', nich biž nne zí'gake' che da' naken che Dios.

2

Da' žsedlen žo'o kan žala' wcháljlenžo Dios

1 Che len da' naken blo da' zzejni'ila' benách ka' naken kan žala' wcháljlenžo Dios, na' kan žala' gáta'yoelžo Le', na' kan žala' nnablžo-ne' bi da' žiážjelžo, na' kan žala' ye'žo-ne': "Žóxkeno'." Da' ki žala' gonžo lo wlazgak yógo'te benách ka'. 2 Lezka' žala' gonžo lo wlazgak benne' wnná bia' ka', na' lo wlazgak yógo'te benne' blo ka'. Ki žala' gonžo nich gak chawe' chežo, na' nich gak kwežžo cháwe'do'. Žala' gonžo ki lo yela' žejlé' chežo che Dios, na' lo yela' li

laže' chežo. 3 Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios, Bennen' žeslé' žo'o. 4 Dios na'kze žénele' yelagak yógo'te benne' ka', na' žénele' gónbia'gake' da' naken dot da' li.

5 Toze Benne' nake' Dios, na' toze Benne' žeyone' benách ka' toze len Dios, Jesús, Benne' Criston', Bennen' golje' benách. 6 Lekze' bde kwine' lo yela' got, katen' besbaga' kwine' da' zia da' wbága'gak yógo'te benách ka' ni'a che doľa' da' wbága'gake'. Dios bløe'ele' law kan gok da' ni che Jesusen' katen' bžin ža chie' gote'. 7 Kan nak da' ni, Dios bzoe' neda' nich wchaljan', na' nich gaka' wbás bseľa' Benne' Criston', nich wsedla' benách zi'to' ka' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' naken dot da' li. Zchalja' da' li, na' bi žon laža'a.

8 Na'a, žénela' wcháljlengak benne' ka' Dios, na' gáta'yoegkle' Le' gáte'teže, zej nake' dot chawe', na' bi zžá'agake' ljéžgake' ka', na' bi ždil díža'gake'. 9 Lezka', žénela' gákwgk no'le ka' da' naken binlo. Da' zej nak xtan da' žala' wlo'e'egkle' law zej naken yela' gaxjw laže', na' yela' nak li laže', na' kege da' zpá'gake' yichj láwgake', na' da' ka' zej naken oro, na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en. 10 Da' chawe' da' žóngake' wlo'e'elen da' zej nake', kan žon da' žákwgake' da' naken binlo. Ki žala' gongak no'le ka' zej nónbi'e Dios. 11 Žala' ga'ngak no'le ka' žize kate' no benne' byo ne žsedle' légake', na' gákgake' gaxjw laže'. 12 Bi žonna' no'le ka' latje wsédgekle', na' bi nna biá'gake' benne' byo ka'. Žala' gá'ngake' žize gan zej ndobe benách ka' che Benne' Criston'. 13 Ki žala' gaken dan' bzoa Dios zga'ale Adán, na' wdé na' bzoe' Eba. 14 Adán na', bi ben láže'le da' xiwe' le', san zo'len', ben láže'len le'. Ka' goken, bži'i no'len' che da' bchi'lekze Dios légake', 15 san yela' no no'le

cha' znnite'e xkwide' ka', na' cha' gónteze' kan nak tlebe len da' žejle'žo che Dios, na' gonen' len yela' nži'il, na' cha' gake' dot chawe', na' dot li laže'.

3

Kan žala' gágak benne' ka' žape chí'igake' žo'o

¹ Nak dot da' li dižan' dan' znnan: "Ča' že' laže' to benne' gake' benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston', zdan laže'e to žin chawe'." ² No benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston': Žon byenen bi soa no benne' gak bi da' nnie' chie'.

Žala' soa toze zo'le.

Žala' gake' ban laže'.

Žala' gake' dot li laže'.

Žala' gake' gaxjw laže'.

Žala' wi'e latje gan ga'ngak lježžo ka' žingake' liže'.

Žala' sáke'le' wsedle' benách ka'.

³ Bi žala' gake' benne' že'je'.

Bi žala' gake' benne' snia.

Bi žala' dan láže'ze' si'e mežw.

Žala' gake' ži'i laže'.

Žala' gake' zen laže'.

Žala' gake' benne' bi zdan laže'e yela' gape.

⁴ Žala' nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'.

Ži'ne' ka' žala' góngakbe' kan zna xtiže'e.

Žala' gápegakbe' xágakben' ba la'ne.

⁵ (ŽNakxkze gak to benne' gape chí'e benách ka' che Dios cha' bi žak nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'?) ⁶ Bi žala' gake' benne' la' wzó lawtie' nake' tzen len Benne' Criston', nich bi tette wká'n zen kwine', na' bi gak chie' kan gok che da' xiwe', dan' bka'n zen kwinen, na' Dios bchoge' chen kwia yin'.

⁷ Benne' ka' bi zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žala' nne cháwe'gake' chie' nich bi soa no benne' wzóe' le' chela'ale, nich bi chejže' lo yelj che da' xiwe'.

Kan gágak benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' žo'o

⁸ Lezka' benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gágake' dot li laže'.

Žala' góngake' kan znnágake'.

Žala' gágake' benne' bi že'j ka'.

Žala' gágake' benne' ka' bi zdángake' yela' gape.

⁹ Žala' gape chí'igake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Žala' gak dot chawe' yichj lázdo'gake'.

¹⁰ Žala' si' bia'le légake' zga'ale, na' naž si' lo ná'gake' gágake' benne' ka' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zoa no benne' gak bi da' nnie' chégake'.

¹¹ Lezka', no'le che chégake' žala' gágake' dot li láže'gake', na' bi gágake' benne' wenné che lježe'.

Žala' gágake' zen laže', na' gágake' dot chawe' lo yógo'te da' žóngake'.

¹² Benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' soa toze no'le che chégake'.

Žala' nna biá'gake' binlo zí'ngake' ka', na' benne' ka' nníta'gake' lížgake' ka'.

¹³ Žon byenen gaken ki, dan' nzi' lo ná'gake' latje gan gápegak benách ka' xtiža'gake' ba la'ne, cha' žóngake' binlo žin da' žóngake' žáklengake' benách ka' che Benne' Criston', na' gágakže' benne' wechóg laže' kate' zcháljgake' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

Da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios

¹⁴ Zzoja' diža' ki chio' le', la'kze žxen laža'a yedjwía' le' bayente.

¹⁵ Ča' wžela', zzoja' da' ki chio' nich nnezlo' kan žala' gono' lawgak benách ka' nníta'gake' liž Dios, benne' ka' zej nake' che Dios ban, na' zej nake' choch, na' zcháljgake' da' naken dot da' li. Zej nake' ka

yag ka' da' žóxgaken yo'o, na' ka' da' ka' žon chóchgaken ze'e. ¹⁶ Da' li, zenle'e nak da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios, kan nyejw le'e yiche da' znnan:

Dios bløe'e lawe', na' goke' benách.

Gok bia' nake' chawe' dan' wyoé'e Dios Be' La'y.

Blé'egikle wbás ka' che ya'abá che Dios Le'.

Wzé diža' kan nak chie' lawgak benách zi'to' ka'.

Bejle'gak benách ka' chie' Le' lo yežlyó nga.

Dios bchise' Le' ža'le gan nake' blo.

4

Benne' ka' kwej yíchjgake' da' žejle'žo che Jesús

¹ Kwáselo zchalj Dios Be' La'y, znné': "Ža ze lawte ža ka' bałe benách ka' wží'igake' che Benne' Criston'." Kwej yíchjgake' da' žejle'žo chie' Le'. Wzé nággake' xtiža'gak benne' ka' yó'ogake' be' wen laže' ka', na' wzé nággake' da' wsédgekle be' xiwe' ka'.

² Wzé nággake' xtiža'gak benách ka' zlóé'ezele chawe' kwingake', benne' ka' zcháljgake' da' wen laže'. Ba nzid láždo'gake' nich bi yesbagan' légake' zia. ³ Ki naken, wséjwgake' xnezgak benne' ka' žénegekle' wchág ná'gake', na' wchí'igekle' benách ka' nich bi gáwgake' da' bnezjw Dios nich yebélenžon, da' gak gawgak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, benne' ka' zej nónbi'e da' naken dot da' li, na' žé'gake' Dios: "Žóxkeno'" kate' žáwgaken'. ⁴ Chawe' zej nak yógo'te da' ben Dios, na' bi be žala' wzoažo chela'ale cha' že'žo Dios: "Žóxkeno'" kate' žawžon. ⁵ Žsedle xtiža' Dios žo'o, Le' yeyone' chawe' yógo'te da' žala' gawžo cha' wcháljlenžon-ne', na' nnablžon-ne' gon chawe'e da' gawžo.

Kan žežój chawe' benne' wen žin che Jesús

⁶ Cha' wsedlo' lježžo ka' da' ki, na' yežojó' chawe', na' gako' benne'

wen žin li laže' che Jesús, Benne' Criston', na' gak bia' nsedlo' binlo kan nak che da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' chawe' da' žsedlžo, da' žape chi'on. ⁷ Bzoa chela'ale diža' ka'ze ka' che yežlyó nga kan zej nak da' zchaljgak no'le gole ka'. Bénteze da' gonen ga gako' choch nich gono' kan žénele Dios. ⁸ Láte'ze yebélenlo' da' gono' da' gonen ga gakže wale ni'a no'o, san da' zen da' yebélenlo' da' gono' nich gako' wale lo da' naken che Dios. Da' ni naken da' yebélenžo yežlyó nga, na' ležka' da' yebélenlžo ža ka' te yeza'žo yežlyó nga. ⁹ Diža' ni naken dot da' li, na' zakan' si' lo ná'gaken yógo'te benách ka'. ¹⁰ Che len, da' zenle'e žsaka' zi' kwinžo žonžo žin, dan' žxen láže'žo Dios ban. Benne' Criston' gote' nich yeslé' yógo'te benách ka'. Žeslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Bchi'le, na' bsedle benách ka' nich góngake' da' ki. ¹² Bi žala' no benne' wzóe' le' chela'ale dan' nako' xkwide', san žala' gono' da' wlo'e'elen benne' ka' žejlé'gake' che Dios žala' góngake' kan žono' le'. Ki wlo'e'elo' légake':

Len da' zchaljo', na' len da' žono', kan nži'ilo' lježo' ka', na' kan yo'o Dios Be' La'y,

kan žono' kan znno', na' kan nako' dot chawe'.

¹³ Kate' ne zbezo' na' zejte la'a neda' gan zo', be' láže'teze goło' yiche la'y lawgak benách ka' nníta'gake' gan zo'. Bzejní'i-gekle' da' ni, na' bsedlen légake'. ¹⁴ Bi wdío' ka'ze da' benn Dios chio', dan' benne' chio' kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kan gaken chio', katen' bxo'a ná'gake' le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wnnábgekle' Dios gon chawe'e le'.

¹⁵ Bénteze da' ki. Be' láže'teze gono' ki, nich lé'egekle' yógo'te benách ka' kan zej žata' chio' da'

ka' zej naken che Benne' Criston'.
 16 Wdape chi'i kwino', na' wdape
 chi'i da' žsedlžo. Bénteze da' ki,
 na' cha' žono' ki, na' yelo' le', na'
 yelagak benne' ka' yéngkle' le'.

5

Kan žala' gon xkwide' Timoteo

1 Bi tilo' benne' byo gole ka',
 san bzejní'i-gekle' ka' xakzo' ka'.
 Bzejní'il xkwide' byo ka' ka' bi'
 bíche'kzo' ka'. 2 Bzejní'il no'le
 gole ka' ka' xna'kzo' ka'. Bzejní'il
 xkwide' no'le ka' ka' bi' zankzo' ka',
 nak dot chawe' da' zza' lažo'o.

3 Wdape ba la'ne no'le wzebe ka',
 no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe
 ka'. 4 Cha' zoa to no'le wzebe zej
 nnita' xkwide' chie' ka', o za'sóe'
 ka', žala' wsédgeklbe' góngakbe' kan
 žénele Dios, na' gáklengakbe' zga'ale
 benách ka' nníta'gake' lížgakbe'
 ka', na' yebí'igake' chegak xa
 xná'gakbe'. Da' ni naken chawe',
 na' da' žaz laže' Dios. 5 Na'a, no'len'
 da' li nake' no'le wzebe, na' nga'ne'
 toze', žxen laže'e Dios, na' dot ža dot
 yel zcháljlene' Le', na' znnábtzele' Le'
 ni'a chegak benách chie' ka', 6 san
 no'le wzebe na', no'len' žone' kan
 nak da' zdan laže'e, nake' ka' to no'le
 gat kate' ne zoe' nbane'. 7 Lezka',
 bchi'le benách ka' nníta'gake' gan
 zo', nich góngake' kan nak tlebe len
 da' ki, nich bi' gak nitó benne' bi
 da' nnie' chégake'. 8 Cha' zoa no
 benne' bi' zwawe' lježe' ka', na' da'
 nakže blo, cha' bi' zwawe' benách
 ka' nníta'gake' liže', na' zži'e che
 da' žejle'žo che Benne' Criston', na'
 nbága'že' zia ka' to benne' bi' žejli'e
 che Dios.

9 Toze no'le wzebe na', no'len' ba
 zejže' ka' chonnlalj yiz, gak báblene'
 benne' ka' žáklengakle-ne', cha'
 bi' bka'ne' benne' byo chie' nich
 sóalene' yetó benne' byo. 10 Žon
 byenen soa no benne' wzóa lie' kan
 nak che no'le wzebe na' kan nak
 da' chawe' da' žone'. Gáklene-ne'
 cha' besgole' xkwide' ka', na' cha'

zwi'e gan ga'ngak lježžo ka' zá'gake'
 yež zi'to', na' zžingake' liže', na' cha'
 znezjwe' da' ye'j gawgak benách ka'
 che Dios, na' cha' žáklene' benne'
 ka' zzáka'gake', na' cha' žónteze' da'
 naken chawe'.

11 No'le wzebe ka' bi' na' zéjgake'
 chonnlalj yiz, bi' žala' báblengake'
 no'le ka' žáklengakle-ne', dan'
 góngake' kan zdan láže'zegake', na'
 wží'igake' che Benne' Criston', na'
 yénegekle' wchág ná'gake' da' yoble.
 12 Cha' góngake' ki, na' bága'gake'
 doła' dan' wzóagake' cheła'ale da'
 bejlé'gake' che Benne' Criston'
 zga'ale. 13 Lezka' gágake' no'le
 za'wed ka', na' no'le kon želdaze' bi
 be žin žóngake', na' kégeze gágake'
 za'wed, san lezka' gágake' no'le
 wenné che ljéžgake' ka', na' gágake'
 benne' wedile ka', na' nnágake'
 da' kegle. 14 Che len, žénela'
 wchág na'gak no'le wzebe ka' da'
 yoble, no'le ka' bi' nápegake' zan
 yiz, na' yesgólake' xkwide' ka',
 na' wsédgekle' binlo xkwide' ka'
 nníta'gakbe' yo'o che chégake', nich
 bi' wé'gake' latje no benne' nnie'
 chežo, bennen' zži'e chežo žo'o,
 nolžo žejle'žo che Benne' Criston'.
 15 Ki žala' gaken, dan' ba beyálgake'
 bale', na' žóngake' kan žénele da'
 xiwe'.

16 Cha' zej nnita' no'le wzebe ka'
 liž no benne' byo o no no'le, benne'
 žejli'e che Benne' Criston', na' žala'
 gáklene' légake', nich bi' wsaka'
 zí'gake' benách ka' che Benne'
 Criston'. Ki gaken, benách ka'
 che Benne' Criston' gak gáklengake'
 no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe
 ka'.

17 Wdápeže ba la'ne benne' gole'
 ka', benne' žape chí'igake' benách
 ka' che Benne' Criston', na' zna
 biá'gake' binlo, na' wdápele'eže ba
 la'ne benne' gole ka' žóngake' žin,
 benne' zžégake' diža' chawen', na'
 žsédgekle' benách ka'. 18 Nyejw le'e
 yiche la'y da' znnan: "Bi ko'o do žoa'
 bežen' zlejba' zoa' stripe." Lezka'

znnan: "Benne' wen žin nake' zi si'e lažjwe'."

¹⁹ Bi si' lo no'o da' znnan no benne' žesbage'e zia no benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zej nnita' chope chonne benne' ka' zzoa lágake' dan' bene'. ²⁰ Benne' ka' žóntezgake' dolá', bdil-gake' lawgak yógo'te benách ka' che Benne' Criston' nich žébegak yezika' benne' ka' Dios. ²¹ Ni'a che Xažo Dios, na' ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' wžé Dios, zchi'la' le' gono' kan znnagak diža' ki. Tlebe kan žala' wchi'a lažo'o benách ka', na' bi gapo' ba la'ne toze benne'. ²² Bi wxoate no'o nitó benne', bi gono' le' wen žin che Benne' Criston', nich bi bago'o tzen len le' dolá' ni'a che da' žone' cha' gone' dolá'.

²³ Biž ye'jo' niszé. Dan' zdia' li'o žala' ye'jo' láte'do' xis uba wá nich ga'nen chawe'.

²⁴ Dolá' ka' da' zej nbaga' bałe benách ka' la' lawgaken zga'ale kate' žingake' gan wchi'a laže' Dios légake', na' te na' la' law dolá' da' zej nbaga' yezika' benách ka'. ²⁵ Lezka', la' law žin chawe' da' bengak benách ka', na' cha' bi nla' lawn, bi gak nitó benne' wkache'e to chi'ize žin na' da' bene'.

6

¹ Yógo'te benne' ndo'w ka' žala' gápele'egake' ba la'ne benne' xángake' ka' nich bi gak no benne' nne xiwe'e che La Dios, na' che da' bsedle' Le'. ² Benne' ndo'w ka' cha' žejle'gak xángake' ka' che Benne' Criston', bi žala' wká'ngake' légake' ka'ze dan' zej nake' ljéžgake' ka'. Žala' góngakže' binlo xchingake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yebélengekle' žin chawen', na' Benne' Cristo na'kzen' nži'ile' légake'. Bsedle benách ka' nnita'gake' ga na' kan nak da' ni, na' bzejní'i-gekle'.

Da' zka'n zenžo Dios da' žebélenlžon

³ Cha' zoa no benne' žsedle' da' yoble, na' bi žsedle' diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' žsedlen žo'o kan žala' gonžo kan žénele Dios, ⁴ zka'n zen kwin ben-nen', na' bi be nnezle'. Zdan laže'e diža' ka'ze ka' kan zej nak diža' zede ka', na' diža' bizjw ka', da' ka' žóngaken ga zgé'egekle benách ka' ljéžgake' ka', na' zdíl'engake' légake'. Lezka' diža' ki žóngaken ga zne zí'gake' chegak ljéžgake' ka', na' zza' láže'gake' chégake' da' kegle. ⁵ Lezka' žóngaken ga zdíl diža'gak benách ka', benne' ka' bi žejní'igekle', na' bi nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li. Žékgekle' gak sí'gake' mežw zen cha' gón'engake' tzen benne' ka' zka'n zéngake' Dios. Bkwas gan zej nnita' benne' ki. ⁶ Da' zente naken da' žebélenlžon kate' len yela' zen laže' zka'n zenžo Dios. ⁷ Bi be biažo žo'o katen' blažo' yežlyó nga, na' lezka', bi be yeywažo katen' yezažo yežlyó nga. ⁸ Che len, cha' de da' gawžon, na' da' gákwxon, žala' chaz láže'žon. ⁹ Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape, gak chégake' da' gonen ga bága'gake' dolá', na' chéjgake' lo yelj che da' xiwe', na' lo yela' bi nnezle chégake' dan' láže'gake' da' zan da' den, da' ka' gon díjgaken légake'. Da' ki wžia' yí'gaken légake', na' góngaken ga gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Dan' zdan láže'gake' yela' gape, da' ni žonen ga žóngake' yógo'te da' kegle. Bałe benne' ka', dan' zdan láže'gaken', ba bsángake' da' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' ba žak chégake' da' zan da' žsaka' zí'gaken légake'.

Benne' žone' xchin Jesús nake' ka benne' žeje' lo wdile

¹¹ Na'a le', benne' che Dios, bkwas gan žak da' kegle ki. Be' láže'teze gono' da' naken chawe', na' da' žénele Dios. Bejlé'teze che Benne' Criston', na' bži'il lježo' ka'. Be' laže' gako' zen láže', na' gaxjw

laže'. ¹² Kan žon bennen' dot laže'e žeje' lo wdile, ben žin che da' žeje'žo che Benne' Criston', na' be' laže' bi wnito' yela' nban da' zejlí kanne. Bliž Dios le' nich si'on. Chawe' gok da' bzoa lio' kan žejli'o che Benne' Criston', dan' wnnón' lawgak benne' zan, benne' zzoa lígake' dan' wnnón'. ¹³⁻¹⁴ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' zej nbanlen yógo'te da' zej nnitan', na' lezka' ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' bzoa lie' da' nak chawe', da' wnné' kwáselo law Ponsio Pilato, zchi'la' le' gape chi'o da' ka' gož Benne' Criston' žo'o. Žala' gako' dot chawe', na' bi be gono' da' gonen ga no benne' nnie' chio'. Ki žala' gono' na' zejte ža la' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' žin ža yelá' Jesusen', Dios wloe'ele' law Le'.

Dios nake' la'y. Toze' Le' yo'o lo ne'e dot yela' wnná bia', na' znná bi'e yógo'te benne' ka' znná biá'gake', na' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. ¹⁶ Toze' Le' zóateze', na' zoe' lo baní' gan bi gak žin no benne' žakze chie'. Batkle ble'el no benne' Le', na' bi gak no benne' le'ele' Le'. Chie' Le' gáta'teze da' žape Le' ba la'ne, na' yela' wnná bia'. Ka'kze gaken.

¹⁷ Bchi'le benne' ka' zej nape' yela' wnni'a ža ni zoažo na'a, nich bi wká'n zen kwíngake', na' nich bi wxén láže'gake' yela' wnni'a na' dan' bi sóatezen. Žala' wxén láže'gake' Dios ban, Bennen' žónnli'e yógo'te da' žebélenlžon. ¹⁸ Bchi'i-gekle' góngake' da' naken chawe', nich chanže žin chawe' da' žóngake', da' naken to yela' wnni'a li laže'. Žala' wnézjwgake' late' chegak benách yache' ka', na' we' láže'gake' légake'. ¹⁹ Cha' góngake' ki, na' wtóbgake' yela' wnni'a da' naken li laže', da' yebélengekle' ža ka' da' zá'gaken, na' gata' yela' nban li laže' chégake'.

²⁰ Ljéža'do' Timoteo, wdape chi'i da' nzi' lo no'o, na' bkwas gan zej nnita' benne' ka' zchaljgake' da' ka'ze, na' diža' ka' da' bi zej zakan', na' diža' bizjw ka', da' ka' zchaljgak benne' ka' znnázegake' žákake' da' zenle'e, na' žon láže'gake' kan zej nak da' ka' žóngake'. ²¹ Ba'e benách ka', benne' wzí' lo ná'gake' diža' ki, bchíxgekle' kan nak da' žeje'žo che Benne' Criston'.

Znnabla' Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

*Da' bchi'le Pablo xkwide' Timo-
teo*

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda' Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' nži'ila' le'. Naka' wbás bseła' Benne' Criston' dan' žénele Dios gaka' ki, nich gak da' bchebe laže'e, wnezjwe' yela' nban da' zejli kanne chežo, dan' zoalen Jesús, Benne' Criston'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj lazdo'o.

Timoteo žala' wzóa libe' che Jesús

³ Kate' zcháljlēna' Dios žapa' Le' "žóxkeno" kan nak chio' le'. Bi žsana' znnaba' ni'a chio' dot ža dot yel, law Dios, Bennen' žona' xchine' dot laža'a kan bengak xa wdé chia' ka'. ⁴ Kate' žejsá' laža'a kan wžežo', na' žak laža'a yełe'ela' le', nich gak yebela' dot laža'a. ⁵ Žapa' Dios: "Žóxkeno" dan' bžin chia' diža' da' žonen ga žejsá' laža'a kan žejli'o che Benne' Criston' dot lažo'o. Xna' golo' Loida, na' xno'o Eunise, bejlé'gake' chie' Le' zgá'alegake' ka le', na' nnézkzela' lezka' le' žejli'o chie' Le' na'a.

⁶ Dan' naken ki, žsa'a lažo'o yesbano' da' benn Dios chio', dan' wzí'o katen' neda' bxo'a na'a le', na' wnnabla' Dios bi da' gonne' chio'. ⁷ Dios Be' La'y, Bennen' benn Dios chežo, bi nake' to be' da' gonnen ga žébežo, san bennkze' Le' Be' La'y chie' chežo. Dios Be' La'y na' žone' ga napžo yela' wak, na' ga nži'ilžo lježžo ka', na' ga zna bia' kwinžo. ⁸ Che len, bi yedoe'elo'

wchaljo' che Xanžon', na' bi yedoe'elo' kan žak chia' neda', nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Xanžon', san benlen tzen benne' ka' zzáka'gake' dan' zzéngেকে' benách ka' diža' chawen'. Dios wnezjwe' yela' wak chio' nich gak gono' ki. ⁹ Dios na'kze beslé' žo'o, na' bliže' žo'o nich gakžo dot chawe'. Bi bliže' žo'o dan' zoa da' chawe' da' benžo žo'o, san bliže' žo'o dan' gónekzele' Le', na' dan' be' laže'e žo'o. Ža ni'te bzoe' ki chežo zga'ale kate' bi na' soa yežlyó nga, dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, ba bla' dan' žonn Dios chežo, dan' bla' law ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. Beké'e yela' wak che yela' got, na' blóe'ele' law gak gápežo yela' nban da' zejli kanne, da' bi kwia yin', dan' nápežo ni'a che diža' chawen'.

¹¹ Benne' Criston' wžíe' neda' nich wchalja' diža' chawen', na' nich gaka' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka'. ¹² Che len zzaka'a da' ka' da' žákaken chia' nga, san bi žedoe'ela', dan' nónbi'a Bennen' žejli'a chie'. Nnézkzela' Le' nape' yela' wak nich gape chi'e da' bdia' lo ne'e na' zejte ža yelé'e.

¹³ Diža' chawen' dan' benlon', dan' bchaljan', žala' gaken chio' to da' złoe'elen kan žala' wlóe'elo' benách ka' kan žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' kan nži'ilžone'. ¹⁴ Wdape chi'i da' nak chawe', dan' nzi' lo no'o. Gak gono' ki len yela' wak che Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

¹⁵ Ba nnézkzelo' kan bengak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, wléj yichjgake' neda'. Fijelo, na' Hermójenes zej nbáblēne' benne' ka'. ¹⁶⁻¹⁷ Znnabla' Xanžo Dios yeyache' láže'le' benne' ka' nníta'gake' liž Onesíforo, dan' ben choche' neda' zan chi'i. Katen' bla'a neda' lo yež Roma, dot laže'e beyilje' neda', na' bežel-le' neda'. Bi bedoe'ele'

ni'a chia' neda' dan' nyejwa' liž ya nga, nžeja' do ya. ¹⁸ Znnabla' Xanžon' yeyache' láže'le' le' ža na' žine' law Dios. Ba nnézkelo' kan góklene' žo'o, katen' wzoažo lo yež Ėfeso.

2

Timoteo žala' gakbe' ka to benne' žeje' lo wdile

¹ Na'a, zi'na'do', ben choch lazdo'o lo da' žonn Jesús, Benne' Criston', chio'. ² Da' benlo' da' bchalja' neda' lawgak benne' zan, benne' ka' zzoa ligaken', bden lo na'gak benne' ka' žóngake' kan znnágake', benne' ka' gak wsédgekle' yezika' benách ka'.

³ Žala' soelo' da' wsaka' zi'gak benách ka' le' kan zzoelen to benne' nake' che Jesús, Benne' Criston', na' dot laže'e žeje' lo wdile. ⁴ No benne' žeje' lo wdile, bi chejchaze' da' ka' žongak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, nich chaz laže' bennen' wžie' le' nich gake' benne' chie' žeje' lo wdile. ⁵ Lezka', no benne' chaze' lo witje, bi be si'e cha' bi žitje' kan žala' gone'. ⁶ Benne' žaz ža'ne', zga'ale' le' si'e che da' yelape'. ⁷ Bsa' laže' da' ni da' žapa' le', na' Xanžo na'kze gone' ga chejni'ilo' yógo'ten.

⁸ Bejsá' laže' kan goken che Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' goke' za'só Dabí, na' wdé gote', bebane' lo yela' got. Ki zнна diža' chawen' da' zchaljan'. ⁹ Dan' zchalja' diža' chawen', zzaka'a da' žaken chia', na' zejte nyejwa' liž ya nga ka to benne' wen da' zinnj, san bi nyejw xtiža' Dios. ¹⁰ Che len zzoela' yógo'te da' ki dan' nži'ila' benne' ka' wžekze Dios, nich yelágake'. Jesús na'kze, Benne' Criston', žone' ga želagak benne' ka' nich si'gake' baní' li laže' chie'. ¹¹ Naken káteze zнна da' ni: Cha' nátlenžo Le', sóalenžo-ne' nbanžo.

¹² Cha' soelžo da' sáka'žo, nna biá'lenžo Le' tzen. Cha' nnažo bi nónbia'žo-ne', Le' nne' bi nónbi'e žo'o.

¹³ La'kze bi žonžo kan zннаžo, Le' žónteze' kan zenne'.

Le' bi gak wché'e da' nakkze' Le'.

Benne' wen žin che Jesús, benne' žežoje' chawe'

¹⁴ Bsa' láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan zo' kan zej nak da' ki, na' ni'a che Xanžo Dios bchi'igekle' nich bi tił diža'gake' kan zej nak diža'ka'ze ka'. Diža' ki žóngaken ga kwia yi'gak benne' ka' zzi' lo ná'gake' légaken. ¹⁵ Be' láže'teze yežojó' chawe' law Dios nich gako' benne' wen žin bi žedoe'ele' ni'a che žin da' bene'. Žala' wkonlo' binlo žin diža' da' naken dot da' li. ¹⁶ Na'a, bkwas gan zej nníta' benne' ka' zcháljgake' da' bi zaka', na' diža'ka'ze ka', dan' žongak diža' ki ga góngakže' da' bi žénele Dios. ¹⁷ Segak diža' ka' da' zcháljgake' kan žzen yižwé' nozo' da' žlan. Himeneo len Fileto zej nbáblene' benne' ka' zcháljgake' ki. ¹⁸ Benne' ki bchixgekle' kan nak da' naken dot da' li, dan' znnágake' ba wdé ža žala' yebangak benne' gat ka', na' bže' zédgekle' bałe benách ka' na' zejte biž žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁹ Da' ben choch Dios zóatezen, na' zoa to da' nak bian', dan' zнна: "Dios nónbi'e benne' ka' zej nake' chie'." Lezka' zнна: "Le kwas gan žak da' kegle, yógo'tele le'e nakle che Benne' Criston'."

²⁰ To lo yo'o zen zej yo'o da' zej naken, kégeze oro, na' plat, san lezka' da' zej naken yag, na' yo. Zkonlžo balen žin kwáselo, na' yebalen ga bi nak kwáselo. ²¹ Nich gakžo kan zej nak da' ka' zkonlžo žin kwáselo, na' nich gak gonžo da' naken chawe', na' gakžo da' wkonle Xanžon' žin, žala' kwasžo gan žak da' kegle. Cha' gonžo ki, gakžo zi gonžo yógo'te žin chawe'.

²² Bzoa cheła'ale da' ka' žóngaken ga se laže' no benne' da' kegle kan nak da' žaken chegak xkwide' ka'. Be' laže' gako' chawe'. Ben da' žonen ga žejlí'o che Benne' Criston',

na' da' žonen ga nži'ilo' lježo' ka',
na' da' žonen ga zgá'nlenžo' lježžo
ka' cháwe'do'. Kan zej nak da' ki,
benlen tzen benne' ka' zchájlengake'
Xanžon', ne nak dot chawe' yichj
lázdo'gake'. ²³ Na'a, lezka' bzoa
chela'ale diža' ka'ze ka', na' diža'
da' bi zej zakan', dan' nnézkzelo'
žóngaken ga zdił diža'gak benách ka'.
²⁴ Benne' wen žin che Xanžon' bi
žala' til diža'lene' benách ka', san
žala' gake' gaxjw laže' lawgak yógo'te
benách. Žala' gak wsedle' benách
ka', na' gake' zen laže'. ²⁵ Lo yela'
gaxjw laže' chie' žala' wzejni'ile'
benne' ka' zží'igake' che da' zchalje'.
Cha' gone' ki, Dios gak wnezejwe'
légake' latje yeyát laže'gake' nich
gónbia'gake' da' naken dot da' li.
²⁶ Ki yelágake' lo yelj che da' xiwe'
gan zej nžeje', na' yeyágake' chawe'
nich góngake' kan žénele Dios.

3

*Kan gaggak benách ka' ža se lawte
ža ka'*

¹ Lezka' žala' nnezlo' da' ni: ža se
lawte ža ka' sáka'le'egak benách ka'.

² Kate' ža ka' nníta'gak benne' ka'
góngake' ki:

Ží'igekle' la' kwíngakze', na' dan
láže'gake' yela' gape.

Wká'n zen kwíngake', na' gon
kwíngake' benne' blo ka'.

Nne zí'gake' che da' ka' zej naken
la'y.

Wží'igake' che xa xná'gake'.

Gágake' benne' bi chaz laže' ka'.

Bi góngake' kan žénele Dios.

³ Bi ží'igekle' kan žala' góngake'.

Gágake' benne' zižje laže' ka'.

Nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi nna bia' kwíngake', na' gágake'
benne' ža'a ka'.

Bi lé'egekke' chawe' da' naken
chawe'.

⁴ Gágake' benne' wdé ljéžgake' ka',
na' bi gá'ngake' chawe'.

Wlóe'el kwíngake' ka' benne' zen ka'.

Ží'igekle' da' dan láže'gakze', na' kege
Dios.

⁵ Wlóe'el kwíngake' ka' benne' ka' zej
nónbi'e Dios,

san bi soalen yela' wak che Dios
légake'.

Bkwas gan zej nnita' benách
ka'. ⁶ Lezka', lo yela' wen laže'

chégake' chó'ogake' yo'o ka', na' gon
láže'gekke' no'le bi nnezle ka' nich

si' lo na'gak no'le ka' da' žsédgekke'.

No'le ka' bága'gake' doła' zan, na'
we' láže'gake' da' ka' dan láže'gakze',

da' ka' bi zej zakan'. ⁷ Yéntežgekke'
no'le ka' diža' ka' da' wchaljgak

benne' ka', san bi chejni'igekke' da'
naken dot da' li. ⁸ Kan goggak Janes

len Jambres, benne' ka' bží'igake'
che Moisés, lezka' gaggak benne' ki,

wží'igake' che da' naken dot da' li.
Gágake' benne' choł laže' ka', na'

chíxgekke' kan nak da' žejlé'žo che
Benne' Criston'. ⁹ Bi be sí'gakže', san

gak bia' zej nake' benne' bi nnezle
ka' lawgak yógo'te benách ka', na'

gak chégake' kan gok chegak Janes
len Jambres, benne' ka' bžia'yi' Dios.

Da' bsa' laže' Pablo Timoteo

¹⁰ Nnézkzelo' le' kan nak da'
žsedla' neda' benách ka', na' da'

žona'. Nnezlo' da' že' laža'a gona',
na' kan žejlí'a che Benne' Criston',

na' kan naka' gaxjw laže', na' kan
nži'ila' lježa' ka', na' kan zzoela' da'

žak chia'. ¹¹ Lezka' nnezlo' kan wžia'
láže'gak benách ka' neda', na' da'

ka' wzaka'a, da' ka' gógaken chia'
lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio,

na' lo yež Listra. Da' ka' wžia'
láže'gak benne' ka' neda' bzoelan',

na' Xanžo Jesusen' beslé' neda' lo
yógo'te da' ka'. ¹² Yógo'te benne'

ka', benne' žénegekke' gágake' dot
chawe' dan' zej nake' che Jesús,

Benne' Criston', lezka' sáka'gake' da'
ka' kwia' láže'gak benách ka' légake'.

¹³ Na'a, benne' wen da' zinnj ka',
na' benne' wen laže' ka', góngakže'

ki. Gon láže'gekke' benách ka', na'
benách ka' gon láže'gekke' légake'.

¹⁴ Na'a, wdape chi'i da' ka' ns-edlo', na' da' wzí' lo no'o, dan' nónbia'kzo' benne' ka' bsédgekle' le'.

¹⁵ Katen' goko' xkwide', na' zejte na'a ža, nónbi'o da' ka' zej nye-jwn le'e yiche la'y, da' ka' gak wzejní'igeklen le' nich yeló' dan' žejli'o che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁶ Yógo'te da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y Dios bzejní'ile' benách chie' ka', benne' ka' bzójkake' da' bchalj Dios. Da' ka' zej nyejwn le'e yiche zej zakan' nich wsédgeklen žo'o, na' wloé'egeklen da' gonžo, na' yegó'ogaken žo'o nez chawe', na' wzejní'igeklen žo'o nich gakžo chawe'. ¹⁷ Ki žóngaken, nich gak ban laže' no benne' nake' che Dios, na' nich gak gone' yógo'te da' naken chawe'.

4

¹⁻² Ni'a che Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'la' le' wzenlo' benách ka' xtiža' Xanžon'. Lekze' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka', ža na' katen' yel'é'e nich nna bi'e. Be' laže' gono' da' ni, cha' žak chawe' chio' o bi žak chawe'. Lo yela' zen laže' chio', bloe'el dan' žongak benách ka', na' bsa' láže'gake', na' bzejní'igekle' kan nak dan' žsedlžo žo'o.

³ Ki žala' gono' dan' žin ža katen' bi wzé nággake' da' chawe' da' žsedlžo, san yénegekle' yéngkele' da' žaz láže'zegake'. Wtóbgake' chégake' benne' ka' wsédgekle' légake' da' zdan láže'zegake'.

⁴ Wzóagake' chela'ale da' naken dot da' li, na' si' lo ná'gake' diža' ka'ze ka'. ⁵ Na'a, žala' gako' zen laže' lo yógo'te da' žono'. Bžóel da' wsaka' zí'gake' le'. Bzenle' benách ka' diža' chawen'. Dot lažo'o ben žin dan' wló'o Benne' Criston' lo no'o gono'.

⁶ Kan nak chia' neda', ba bde kwina' lo na' Dios, na' za' gótgake' neda' dan' žona' xchin Dios, na' ža yezá'a yežlyó nga za' žinen. ⁷ Kan žon no benne' dot laže'e žeje' lo wdile', lezka' bena' neda' žin, na'

ba beyóž bena' neda' dan' wló'o Benne' Criston' lo na'a gona', dan' bena' kan nak tlebe len da' žejle'žo chie' Le'. ⁸ Na'a za' si'kza' da' žala' si'gak benne' chawe' ka', dan' gonn Xanžon' chia' neda' ža na', na' nak chawe' kan zchi'a laže'e žo'o. Kege chia' nedza' gonnen', san lezka' gonnen' chegak yógo'te benne' ka' zej nži'ile' Le', na' dot láže'gake' želbeze' ža yel'é'e.

Da' bzoj Pablo kan žala' gon Timoteo

⁹ Be' laže' yidtio' ga zoa' ni, ¹⁰ dan' bsan laže' Demas neda', dan' nži'ile' da' žebélenle' yežlyó nga, na' wyeje' lo yež Tesalónika. Ben byenen wyéj Cresente gan nbab Galasia, na' lezka' wyéj xkwide' Tito gan nbab Dalmasia. ¹¹ Toze Lukas zóalene' neda'. Bche' xkwide' Markos nich yídlenbe' le' tzen, dan' nakbe' gónlenbe' neda' tzen xchin Benne' Criston'. ¹² Bseła'a xkwide' Tíkiko lo yež Éfeso. ¹³ Katen' yido', bedjwá' laže' yichan' dan' bka'na' lo yež Troas lo liž Karpo, na' lezka' bedjwá' yiche ka', na' da' nakže blo, yichen' da' naken yid.

¹⁴ Kantr, benne' wen yeso' ya ka', bene' chia' da' zan da' žia. Xanžo na'kze yebi'e chie' kan nak da' bene' chia' neda'. ¹⁵ Wdape chi'i kwino' che bennen', dan' zží'ili'e che da' zchalžo.

¹⁶ Kate' da' nežw chi'i bla'a neda' lawgak benne' yolawe' ka', bi goklen nitó benne' neda', san bsan laže'gak yógo'te benách ka' neda'. Bi ženela' yebéj yichj Dios légake'. ¹⁷ Xanžon' wzóalene' neda', na' ben choche' neda' nich yeyóž wchalja' xtiže'e nich yéngeklen yógo'te benách zi'to' ka'. Ki goken, Xanžo na'kze beslé' neda'. Goken chia' ka' belá' lo na'gak beže yixe' ka'. ¹⁸ Xanžo na'kze yeslé' neda' lo yógo'te da' kegle ka', na' gape chi'e neda' kate' žintia' gan žnna bi'e Le' ya'abá che Dios. ¡Ga'n zen Le' to chi'ize! Ka'kze gaken.

Pablo žape' "Padioḡ" benách ka' che Jesús

¹⁹Wdape "Padioḡ" Prisila len Ak-ila, na' lezka' benách ka' nníta'gake' liž Onesiforo. ²⁰Bga'n Erasto lo yež Korinto, na' bka'na' Trófimo gan nbab Mileto dan' žake' yižwé'. ²¹Be' laže' yido' ga zoa' ni zga'ale kate' žin byo' zag ka'. Eubulo, na' Pudente, na' Lino, na' Klaudia, na' yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga, žápegake' le' "Padioḡ."

²²Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', sóalene' le'. Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO CHE XKwide' TITO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Tito

¹ Neda' Pablo, žapa' le' "Padiox" lježa'do' Tito. Nako' ka zi'nkza' dan' bėnleno' neda' tzen žin che Benne' Criston'. Naka' wen žin che Dios, na' benne' wbás bseĽa' Jesús, Benne' Criston'. BseĽe'e neda' nich gona' ga chejle'gak benách ka' chie' Le', benne' ka' wžekze Dios, nich gónbia'gake' da' naken dot da' li kan žala' gon no benne' nónbi'e Dios. ² Ki naka' neda' dan' žxen laža'a ba nzi'a yela' nban da' zejli kanne da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chežo žo'o ža ni'te kate' bi na' gata' yógo'te da' zej nnitan', na' Le' žonkze' da' bchebe laže'e gon-nen'. ³ Kate' bžin ža chen, Dios bløe'ele' law xtiže'e, da' bdien' lo na'a neda' wchaljan'. Dios na'kze gože' neda' gona' ki. Nakkze' Le' Benne' Weslá chežo. ⁴ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' beslé' žo'o, gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Žin che Jesús da' žon Tito lo yežlyó Creta

⁵ Bka'na' le' lo yežlyó Creta, nich wsó'o da' žiážjegle benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', nich gágake' dot li laže', na' nich wnnito'o benne' gole ka' yógo'te yež ka', benne' ka' gape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' to to yež ka', kan ba goža' le' gono'. ⁶ To benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gake' benne' bi žone' da' gak no benne' nnie' chen.

Žala' soa toze zo'le'.

Žala' chejle'gak zi'ne' ka' che Benne' Criston'.

(Bi žala' góngakbe' da' gak no benne' nnie' chen, bi nne' bi žóngakbe' žin, o zží'igakbe' che xa xná'gakbe'.)

⁷ Bi žala' gone' da' gak no benne' nnie' chie' kan žone' xchin Dios.

Bi žala' gake' benne' zide, o benne' ža'a,

o benne' že'je', o benne' wedile diža',

o benne' zdan laže'e yela' gape.

⁸ Žala' wnezjwe' gan ga'ngak lježžo ka' želžine' liže'.

Žala' dan laže'e gone' da' naken chawe'.

Žala' gake' benne' žejni'ile'.

Žala' gake' benne' chawe'.

Žala' žebe' Dios, na' nna bia' kwine'.

⁹ Žala' gape chi'e diža' da' li kan ba nsedle', nich gak wejni'ile' benách ka' kan naken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo, na' nich gak wzóa žie' benne' ka' zží'igake' chen.

¹⁰ Ki žala' gak gone' dan' zží'igak benne' zan che xtiža'žo, benne' ka' zcháljgake' da' bi zakan', na' žon láže'gekle' benách ka'. Benne' zan, benne' žóngake' ki, zej nake' benne' judío ka', benne' ka' znnágake' žon byenen chog lo xpéla'gak benne' byo ka' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki, žon byenen wzóa žio' légake', dan' zchíxgake' yógo'te benách ka' nníta'gake' bíte'teze yo'o gan želyo'e, na' žsédgekle' da' bi žala' wsédgekle'. Ki žóngake' nich sí'gakze' mežw.

¹² To benne' wbáblene' benách Creta ka' gan zo', bennen' bchalje' lo wláz yodo' chégake', wnné':

Žon láže'tezgak benne' Creta ka'.

Žej nake' ka' beko' yixe' snia ka'.

Žej nake' benne' za'wed, benne' wawle'e ka'.

¹³ Da' ni da' bchalje' kan zej nake' naken dot da' li. Che len bdíl-gake' nich gak li laže' kan željé'gake' che Benne' Criston', ¹⁴ na' nich bi wzé nággake' diža' ka'ze ka' da' zchaljgak

benne' judío ka', na' bi góngake' kan zña benách ka' žala' góngake', benne' ka' bzóagake' cheła'ale da' naken dot da' li.

¹⁵ Yógo'te da' non Dios naken chawe' chegak benne' chawe' ka', san chegak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios, bi be zoalen légake' da' naken chawe', san dot da' zej nake' naken sban, na' zejte da' zbek yíchjgake', na' da' zza' láže'gake'. ¹⁶ Znnágake' zej nónbi'e Dios, san da' žóngake' bi naken tlebe len dan' znnágake', dan' zej nake' benne' bi žaz láže' ka'. Bi žóngake' kan znnágake', na' bi gak góngake' nitó da' naken chawe'.

2

Žala' wsedlžo da' naken chawe'

¹ Na'a, da' zchaljo' žala' gaken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo.

² Bsedle benne' byo, benne' gole ka':

Žala' wcháljgake' diža' chawe' ka'.

Žala' gágkake' benne' chawe' ka'.

Žala' gágkake' benne' žejní'igekle'.

Žala' chejlé'gake' che Benne' Criston' dot láže'gake'.

Žala' ží'igekle' ljéžgake' ka'.

Žala' sóegekle' da' gak chégake'.

³ Bsedle no'le gole ka':

Žala' góngake' da' žaz láže' Dios.

Bi žala' nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi žala' yé'jgake'.

Da' žóngake' žala' wsedlen da' nak chawe'.

⁴ Bsedle xkwide' no'le ka'.

Žala' ží'igekle' benne' byo che chégakbe', na' zí'ngakbe' ka'.

⁵ Žala' gágkakbe' no'le žejni'ile.

Žala' gágkakbe' no'le chawe' ka'.

Žala' gape chí'igakbe' da' de lížgakbe'.

Žala' gágkakbe' ži'i láže'.

Žala' gápegakbe' ba la'ne benne' byo che chégakbe'.

Žala' bi góngakbe' da' gonen ga no benne' nnie' che xtiža' Dios.

⁶ Bsedle xkwide' byo ka':

Žala' gágkakbe' xkwide' žejni'ile.

⁷ Žala' góntezo' da' naken chawe', na' ki wlo'e'elo' légakbe' kan žala' góngakbe'. Kan žsedlo' žala' wlo'e'elen nako' li láže', na' gaxjw láže'. ⁸ Žala' wchaljo' diža' chawe' ka' nich bi soa da' gak no benne' nnie' chen, nich yedoe'ele no benne' wži'e' chen, na' bi gak nnie' chele le'e.

⁹ Bsedle lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zej nake' benne' ndo'w ka':

Žala' gágkake' gaxjw láže' len xángake' ka'.

Žala' góngake' yógo'te da' žaz láže'gak xángake' ka'.

Bi žala' wži'igake' che xángake' ka'.

¹⁰ Bi žala' wkache' lánagake' da' naken che xángake' ka'.

Žala' wlo'e'el kwíngake' chawe' lo yógo'te da' žóngake'.

Yógo'te da' žóngake' žala' wlo'e'elen nak chawe' xtiža' Dios, Benne' beslé' žo'o.

¹¹ Yela' ži'i láže' che Dios ba bla' lawn lawgak yógo'te benách ka' nich yelágake'. ¹² Len žsedlen žo'o biž žala' gonžo da' bi žaz láže' Dios, na' bi dan láže'žo da' naken che yežlyó nga, san žala' gakžo zen láže', na' gakžo chawe' ža ni zoažo na'a, na' gonžo kan žénekzele Dios. ¹³ Žala' kwezžo da' žxen láže'žo gonen ga gak yela' ba nez zen chežo, dan' gaken ža na' katen' la' law Jesús, Benne' Criston', lo baní' zen chie'. Nake' Dios zen, na' Bennen' žeslé' žo'o. Lekze' bchebe láže'e gone' da' ni. ¹⁴ Lekze' bde kwine' lo wlazžo žo'o, nich beya'we' žo'o lo yógo'te da' bi naken chawe', na' žeyone' žo'o chawe' nich gakžo benách chie' ka', na' nich yénelžo gonžo da' naken chawe'.

¹⁵ Bsedle da' ki, na' bzejni'ilen benne' ka', na' len yela' wnná bia' bdil-gake'. Bénteze ki, nich bi gak no benne' wka'ne' xtižo'o ka'ze.

3

Da' žala' gongak benách ka' žejlé'gake' che Jesús

¹ Bsa' láže'gak lježžo ka' nich góngake' kan znnagak benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' yolawe' ka', nich góngake' kan znnaxtíža'gake'. Žala' sóatezgake' góngake' da' naken chawe'. ² Bi žala' nnégake' chegak ljéžgake' ka', na' bi žala' til díža'gake' len légake', san žala' gágake' gaxjw laže', na' dot li laže' lawgak yógo'te benách ka'.

³ Lezka' žo'o, zga'ale gokžo benne' bi žejni'ile ka', na' bži'izo che Dios. Wdažo wnitlžo, na' gokžo ka' benne' ndo'w ka', dan' benžo da' bdan láže'žo, da' bi naken chawe', na' yezika' da' wyáz láže'žo. Lezka' benžo žo'o da' kegle, na' bge'elžo lježžo ka'. Bi blé'egagle benách ka' žo'o chawe', na' žo'o bi blé'elžo lježžo ka' chawe' tožo yetožo. ⁴ Naž bla' law Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' nak bia' nake' dot chawe', na' nži'ile' yógo'te benách ka'. ⁵ Beslé' žo'o, kege dan' zoa bi da' naken chawe' da' benžo žo'o, san dan' beyache' láže'le' žo'o. Beyone' žo'o chawe', na' bene' ga nakžo benne' kobe ka'. Napžo yela' nban kobe dan' zoa len Dios Be' La'y žo'o. ⁶ Dios bsele'e Dios Be' La'y chežo dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. ⁷ Be' laže'e chežo, na' beyone' žo'o chawe' nich gata' yela' nban da' zejli' kanne chežo, dan' žxen láže'žo gonne' chežo.

⁸ Da' ni da' zzoja' chio' le' naken dot da' li. Žénela' wsedlo' benne' ka' žejlé'gake' che Dios, da' ki, nich we' láže'gake' góntezgake' da' naken chawe'. Da' ni naken chawe', na' záka'le'en nich si' lo na'gak yógo'te benách. ⁹ Na'a, bi go'o no benne' latje wchalje' da' bi zakan', o we' laže'e kan zej nak lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', o wchalje' díža' bizjw ka', o til diže'e

kan nak che da' bchi'le Moisés. Da' ki bi zej zakan', na' bi gáklengaken nitó benne'.

¹⁰ Cha' zoa no benne' ga na', benne' žone' chope la'a benách ka' che Benne' Criston', te wsó'o laže'e to yetó chi'i, cha' bi yenle' chio', na' žala' yebejle-ne' gan zdoble. ¹¹ Nnézkzelo' to benne' žone' ki ba beyake' benne' bi nake' chawe', na' žone' doła'. Ba nbage'e zia ni'a che dan' žone'.

Da' bzoj Pablo da' žala' gon Tito

¹² Kate' sela'a Artemas o Tíkiko gan zo', ben byen yido' ga zoa' ni lo yež Nikópolis, dan' ba besyožan' ga'na' nga byo' zag ka'. ¹³ Senas, bennen' zdie' díža' da' znnax benne' yolawe', na' Apolo, žingake' gan zoale le'e. Begó'o légake' nez len yela' žaklen, nich bi be yážjegekle'. ¹⁴ Bsedle lježžo ka' góntezgake' da' naken chawe', nich gata' bi da' wnéjzjwgake' chegak benne' ka' zoa bi da' žiážjegekle', nich gak bia' ki zej nake' che Benne' Criston'.

Pablo len lježe' ka' zželgake' díža' benách ka'

¹⁵ Yógo'te benne' ka' nníta' lengake' neda' žápegake' le' "Padiox." Wdape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zej nži'ile' žo'o dan' žejlé'gake' che Dios. Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'te le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO CHE FILEMÓN

Pablo žape' "Padiox" Filemón

1-2 Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" Filemón. Lježžo, Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nži'ילו' le'. Žono' le' xchin Benne' Criston' kan žonton' neto'. Lezka' žapa' "Padiox" zo'lo', Apia. Nake' no'le zanžo žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' žapa' "Padiox" zi'no', Arkipo. Nakbe' che Jesús, Benne' Criston', ka to benne' žeje' lo wdile, na' žonbe' xchine' Le' kan neto' žonton'. Lezka' žapa' "Padiox" benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližo'. Nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'.
3 Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Kan žon Filemón dan' žejli'e che Jesús

4 Žejsá' láže'teza' le' kate' zcháljlena' Dios chežo, na' žápeteza' Le': "Žóxkeno'." 5 Ki žona' dan' zžin diža' ga zoa' ni kan nži'ילו' Xanžo Jesusen', na' kan žejli'o chie' Le', na' kan nži'ילו' yógo'te benách ka' ba wžíe' Le'. 6 Znnabla' Dios gone' ga gonle'e žin da' zchaljo' kan nak da' žejli'o che Benne' Criston', nich si'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' yógo'te da' naken chawe', da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo lo yela' ži'i láže' chie'. 7 Žebela', na' zzi' zena' dan' nži'ילו' lježžo ka', na' beno' le', bicha'a, ga beyák láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Filemón žala' yenít lawe' Onésimo, xkwide' ndo'w chie'

8 Che len, la'kze nzi' lo na'a, dan' naka' wbás bseła' Benne' Criston', wchi'la' le' kan žala' gono',

9 žata'yoela' le' lo yela' ži'i láže' chia', na' naka' benne' gole, na' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. 10 Žata'yoela' le' lo wláz xkwide' Onésimo, xkwiden' bena' ga beyakbe' che Benne' Criston', na' che len nakbe' ka zi'nkza' ga nyejwa' liž ya ni.

11 Xkwide' ni, zga'ale bi be wzáka'be' chio', san na'a záka'be' chio' le', na' lezka' chia' neda'. 12 Xkwide' ni žesela'a-be' gan zo'. Na'a, wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne, dan' nži'ila'-be'. 13 Gónela' gá'nlenbe' neda' nga, nich lo wlazo' le' gonbe' xchina' kate' ne nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' diža' chawen', 14 san bi be ženela' gona' da' bi naken da' žak lážo'o le', nich bi gon byena' gákleno' neda', san gak gákleno' neda' dan' žénekelon'. 15 Bkwasljga xkwide' Onésimo gan zo' to chi'ido' nich yežinbe' to chi'ize gan zo'. 16 Na'a, biž gakbe' chio' ka to xkwide' ndo'w, san gakbe' chio' ka to bi' lježkzo', dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston', na' nži'ilžo-be'. Nakbe' ki chia' neda', na' žala' gákžebe' ki chio' le', kege ka lježžo, san ka bi' bicho'o žejle'be' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

17 Che len, cha' nako' toze len neda', wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne. 18 Cha' bi da' zia benbe' chio' o cha' bi da' nbága'be' chio', wnnáteze neda' nbaga'an. 19 Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni chio', znnia': nedkza' chizjwa' bi da' nbága'be', na' kege yapa' le': lezka' nbago'o le' chia' neda' yógo'te da' napo' dan' bena' neda' ga napo' le' yela' nban da' zejli' kanne. 20 Ka'kze gaken, bicha'a. Cha' zoa da' yebélenlo' dan' nakžo che Xanžon', ben da' ba góta'yoela' le' dan' naka' bicho'o žejli'a che Benne' Criston', na' nich gono' ga yeyák láža'a.

21 Zzoja' da' ni chio', dan' žxen láža'a le', gono' kan znnia xtiža'a,

na' nnezla' gono' yelate' ka da' ba
 góta'yoela' le'. ²² Lezka' znnabla' le'
 wkwezo' gan soa' ližo', dan' žx̄en
 laža'a yežoja' liž ya nga, na' la'a gan
 zoale le'e dan' zchájl̄enle Dios, na'
 znnáblele-ne' lo wlaza' neda'.

Pablo zzoje' da' žápegake' "Padiox̄"

Filemón

²³ Epafras žape' le' "Padiox̄."
 Nyéjwl̄ene' neda' tzen liž ya nga
 dan' žone' x̄chin Jesús, Benne'
 Criston'. ²⁴ Lezka' Markos, na'
 Aristarko, na' Demas, na' Lukas,
 žápegake' le' "Padiox̄." Benne'
 ki žónl̄engake' neda' tzen žin che
 Benne' Criston'.

²⁵ Znnabla' X̄anžo Jesús, Benne'
 Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze
 gaken.

DIŽA' DA' ZZEJNI'ILEN BENÁCH HEBREO KA'

Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'

¹ Zan chi'i, na' da' zan kan ben Dios, bcháljlene' xa xto'žo ka' ža ni'te lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ² Ža ni zoažo na'a, kate' ze lawte, Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'. Dios wnnakze' gape Zi'ne' na' yógo'te da' zej naken chie' Le', na' lo na' Zi'ne' na', Dios bene' yežlyó nga. ³ Zi'ne' na' nake' ka to da' žsa'ni' len yela' baní' che Dios, na' kan nak Zi'ne' na' zloe'elen law dot da' nakkze' Dios. Zi'ne' na' žonkze' ga nníta'tezgak yógo'te da' zej den, zkonle' žin da' znné' len yela' wak zen chie'. Katen' beyož bene' da' žeyón žo'o chawe' law Dios dan' beké'e dola' da' nbága'žo, na' bežži'e kwit li ža che Dios, Bennen' ži'e zнна bi'e ža'le.

Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka'

⁴ Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka' che Dios, dan' nakže' blo da' lie' ka zej nak lagak wbás la'y chie' ka', kan bzoa Dios le' dan' nake' Zi'nkze'. ⁵ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Nako' Le' Zi'na'.

Bloe'ela' law na'a naka' Xo'.

Batkle bchalje' che to wbás che ya'abá kan bchalje' che Zi'ne', katen' wnné':

Neda' naka' Xe',

na' Le' nake' Zi'na'.

⁶ Lezka', katen' Dios bzoe' Zi'nkzen' lo yežlyó nga, na' wnné':

Yógo'te wbás che ya'abá yéngkle' xtiža' Le'.

⁷ Kan zej nak wbás che ya'abá chie' ka', wnné':

Zej nak wbás che ya'abá ka' ka be' da' žaken.

Zej nak wbás wen žin chia' ka' ka yi'.

⁸ Na'a, kan nakkze' Zi'ne', wnné':

Gan ži'o zнна bi'o, nna biá'tezo', Dios.

Nak chawe' kan zнна bi'o.

⁹ Nži'ilo' da' nak chawe', na' kege da' bi nak chawe'.

Che len neda', Dios chio', bdia' lo no'o yela' wnná bia',

na' bena' ga napžo' Le' yela' žebél ka da' napgak lježo' ka'.

¹⁰ Lezka' wnné':

Le', Xan, katen' wzó law, beno' yežlyó nga,

na' len na'kzo' beno' ya'abá.

¹¹ Te chégaken, san Le', zoakzo' to chi'ize.

Yógo'te da' ka' tébgaken kan zteb to laže',

¹² na' ka to laže' wto'bo' légaken,

na' chó'ngakon' ka to laže' teb,

san Le', batkle wchá' kwino'

na' batkle te chio'.

¹³ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi žlé'egekle' Le' chawe'.

¹⁴ Yógo'te wbás che ya'abá ka' che Dios zej nake' be' wen žin ka' che Dios, na' bsele'e légake' nich gáklengake' benne' ka' želágake'.

2

Bi žala' wzoažo chela'ale yela' žeslá

¹ Che len, žala' we' láže'le'ežo da' ba benlžo, nich bi wzoažo xtiža' Dios chela'ale. ² Dižan' da' bžinen

chežo ža ni'te lo na'gak wbás ka' che ya'abá che Dios, naken dot da'

li, na' yógo'te benne' ka', benne' bi bégake' kan zнна dižan', Dios

bsaka' ži'e légake' kan nak tlebe len da' bégake'.

³ Lezka' bi yelažo žo'o lo da' wsaka' ži' Dios žo'o cha' wzoažo

chela'ale yela' žeslá ni. Xanžo na'kze bchaljen' zga'ale, na' benne' ka'

béngkle' chie' Le' bloé'egekle' žo'o naken dot da' li. ⁴ Lezka' Dios na'kze

bloe'ele' žo'o naken dot da' li, dan' bene' da' ka' zej nak bian', na' da'

ka' žóngaken ga žebanlžo, na' da' zan

yela' wak zen ka', na' benne' chežo da' ka' zej naken che Dios Be' La'y kan gónেকে' Le'.

Dios bene' ga beyák Jesús kan nakžo žo'o

⁵ Dios bi bdie' lo na'gak wbás ka' che ya'abá chie' yežlyó da' zan', dan' zchaljto' chen. ⁶ Na'a, kan nak da' ni, nyejw le'e yiche la'y da' wnná to benne' bzoa lien', katen' wnné': Dios, žebanla' dan' že' lažo'o benách ka'.

Žebánle'ela' dan' žákleno' légake'.

⁷ Beno' légake' to chí'ido'ze yelate' gaxjw

ka' zej nak wbás ka' che ya'abá chio'.

Bzo' chegak benách ka' yela' zen, na' yela' ba la'ne.

⁸ Bdio' lo ná'gake' yógo'te nich nna biá'gaken'.

Ka' naken, katen' bdie' lo ná'gake' yógo'te, bi be bka'ne' da' bi bdien' lo ná'gake', san na' zejte na'a ža, bi zle'elžo yo'o yógo'ten lo ná'gake'.

⁹ Nnezlžo da' goken che Jesusen'. Dios bene' ga goke' to chí'ido'ze yelate' gaxjw ka' zej nak wbás ka' che ya'abá chien', dan' goke' benachze nich gote', na' wzake'e lo yela' got lo wlazgak yógo'te benách ka', dan' be' laže' Dios žo'o nich goken ki. Dan' ben Jesusen' da' ni, Dios bene' ga nape' yela' zen, na' yela' ba la'ne.

¹⁰ Dios bene' yógo'te da' zle'elžo, na' žone' ga zej nnitan'. Dios bene' kan žala' gone' katen' bene' ga nak bia' nak Benne' Criston' Benne' Weslá li laže' ni'a che da' wzake'e. Ki ben Dios che Benne' Criston', Bennen' bene' yela' žeslá nich gak yechi'e benne' zan ya'abá che Dios.

¹¹ Le' žeyón chawe'e benách ka' nich gákgake' che Dios. Benne' ka' žeyón chawe' Benne' Criston', toze nak Xágake', na' Xakze'. Che len, Zi'n Dios bi žedoe'ele' katen' žnne' zej nake' biche'e ka'. ¹² Ka' nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan:

Wcháljlēna' bicha'a ka' kan nako' Le', Dios.

Ga zej ndobe benách chio' ka' goła' da' we'law'a Le'.

¹³ Lezka' wnné':

Wxén laža'a Dios.

Ga yoble wnné':

Le wia neda' len zi'na' ka',

Benne' ka' benn Dios chia'.

¹⁴ Che len, dan' zej nak zi'ne' ka' belá' žen, lezka' Benne' Criston' ben kwine' kan zej nake', na' golje' belá' žen. Ki bene' nich gok gote', na' ka' goken beké'e yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' wzí' lo nan' goten benách ka'.

¹⁵ Ki ben Benne' Criston' nich gok beslé' yógo'te benne' ka' gókgake' ka' benne' ndo'w ka' kate' ne zej nnite'e nbángake', dan' bžébegake' yela' got. ¹⁶ Nak bia' bi bene' ki nich gáklene' wbás che ya'abá ka' che Dios, san nich góklene' benne' ka' zej nake' za'só Bran. ¹⁷ Che len, ben byenen gok Benne' Criston' kan zej nak lježe' ka', nich gake' law Dios to bžoz blo, benne' žone' kan žnne', na' žeyache' láže'le' benách ka', na' lezka' nich gone' da' gon ga gata' lo ne'e yeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka'. ¹⁸ Na'a, dan' wzáka'kze Benne' Criston', na' dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga bage'e Le' doła', che len nape' yela' wak gáklene' benne' ka', žon da' xiwe' da' žénelen gonen ga bága'gake' doła'.

3

Jesús nakže' blo ka' Moisés

¹ Che len, zi'na'do' ka', le'e na' nakle che Dios dan' bliže' le'e, le wia binlo kan nak Jesús, Benne' Criston'. Nake' wbás bsela' Dios, na' lezka' bžoz blo che da' nzi' lo na'žo. ² Jesusen' žone' kan žnna xtiža' Dios, Bennen' bzoe' Le' latje chie', na' žone' kan ben Moisés, benne' bene' kan žnna xtiža' Dios, da' bene' lawgak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Jesusen' nakže' blo ka' Moisés na', nich ga'n žene' Le', kan

nakže blo to benne' nak chie' to
yo'o ka no benne' wen žin zoe' lo
yo'on'. ⁴Yógo'te yo'o, zoa no benne'
benen', san Dios bene' yógo'te da'
zle'elžo. ⁵Da' li Moisés na' bene'
kan zŋna xtiža' Dios lawgak benách
ka' che Dios, san goke' ka to benne'
wen žin, nich bdie' da' ka' wn-
nakze Dios lawgak benách ka'. ⁶San
Benne' Criston' nake' Zi'nkze Dios,
na' žone' kan zŋna xtiža' Dios. Na'a
benách ka' che Dios zej yoe'e lo
ne'e Le'. Žo'o nakžo benách ka' che
Dios cha' ga'nžo choch na' zejte ža
ze lawte ža ka', kan žon chochžo
lázdo'žo, na' kan žebélenžo da' žxen
láže'žo.

*De latje gan yezí' láže'gak benách
ka' che Dios*

⁷Che len, nyejw le'e yiche kan
wnná Dios Be' La'y, da' zŋnan:
Na'a, cha' ženlele da' zchalj Dios,
⁸bi gonle zide lázdo'le

kan bengak benne' ka' bží'igake'
che Dios

katen' gónegekle' si' biá'gake' Le' lo
latje dach.

⁹Gónegekle xā xto'le ka' si' biá'gake'
neda'

la'kze blé'egekle' da' ka' bena'
choplalj yiz.

¹⁰Che len bža'a benách ka'
wnníta'gake' ža na',

na' wnnía': "Žchíxtezgekle' kan zza'
láže'gake'.

Bi žénegekle' yénegekle' da' ženela'
góngake'."

¹¹Che len bža'a légake', na' ben
chocha' xtiža'a, na' wnnía':

Bi chó'ogake' gan yezí' láže'gake' tzen
len neda'.

¹²Le gape chi'i kwinle, zí'na'do'
ka', nich bi gonle zide yichj lázdo'le
nitole le'e, na' bi kwáslenle Dios
ban, na' bi wsanle žejle'le che Dios.

¹³Na'a, le wzejní'il tole yetole
yógo'te ža, kate' ne naken ža ni
zoažo na'a, nich bi gon láže'l da'
nak doľa' le'e, na' bi gonle zide
yichj lázdo'le nitole le'e. ¹⁴Yógo'težo
gónlenžo Benne' Criston' tzen cha'

ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte
ža ka', kan wzó law žon chochžo
kwinžo.

¹⁵Ki žala' gonžo kate' ne zŋna
xtiža' Dios:

Na'a, cha' ženlele chi'i Dios,

Bi gonle zide yichj lázdo'le,

Kan bengak benne' ka' bží'igake'
che Dios.

¹⁶¿Nož benne' ka' bėngekle' xtiža'
Dios, na' bží'igake' chie' Le'? Yógo'te

benne' ka' bebėj Moisés lo yežlyó
Egipto bėngake' ki. ¹⁷¿Nož benne'

ka' bža'a Dios légake' choplaj yiz?
Gokgak benne' ka' bėngake' doľa',

na' gótgake' lo latje dach. ¹⁸¿Nož
benne' ka' Dios ben choche' xtiže'e,

na' wnné' bi chó'ogake' gan yezí'
láže'gake' tzen len Le'?

Gokgak
benne' ka' bi bėngake' kan zŋna
xtiža' Dios. ¹⁹Na'a, žákbe'elžo bi gok

chó'ogake' ga na' dan' bi bejlé'gake'
che Dios.

4

¹Na'a, kate' ne nga'n da' bchebe
laže' Dios, gone' ga gak cho'ožo latje

chie' gan yezí' láže'žo, žala' žébežo
wnitžo latje cho'ožo ga na'. ²Benlžo

žo'o diža' chawen' kan bėngekle'
légake', san dižan' da' bėngekle' bi

góklenen légake', dan' bi bejlé'gake'
che Dios katen' bėngeklen'.

³Žo'o žejle'žo che Dios, na' cho'ožo latje
chie' gan yezí' láže'žo. Naken kan

wnná Dios:

Che len bža'a légake'

na' ben chocha' xtiža'a, wnnía':

"Bi chó'ogake' gan yezí' láže'gake'
tzen len neda'."

De latje cho'ožo gan yezí' láže'lenžo
Dios tzen, la'kze beyož ben Dios

xchine' ža ni'te katen' bene' yežlyó
nga, na' ba beží' laže'e. ⁴Nyejw le'e

yiche la'y da' zchaljen kan nak che
ža gaže ža, da' zŋnan: "Beží' laže'

Dios ža gaže ža lo žin da' bene'." ⁵Ga
yoble zŋnan: "Bi chó'ogake' gan yezí'

láže'gake' tzen len neda'." ⁶Benne'
ka' bėngekle' diža' chawen' zga'ale,

bi wyó'ogake' ga na' dan' bi bėngake'

kan z̄nna x̄tiža' Dios. Che len, žala' cho'ogak benách yoble ka' ga na'.
 7 Che len, lezka' bloe'el Dios to ža yoble, na' wnné': "na'a ža." Ka' goken, kate' ba wdé yiz zan, na' bchalj Dios lo na' Dabí, kan nyejw le'e yiche la'y, da' z̄nna:

Na'a ža, cha' žénlele da' zchalj Dios, bi gonle zide lázdo'le.

8 Chela' ben Josué ga bezí' láže'gake', bi bchalj Dios wdé na' che yetó ža katen' yezi' láže'gak benách ka' tzen len Le'.
 9 Che len, nga'n latje chegak benách ka' che Dios nich yezi' láže'lengake' Le' tzen.
 10 Benne' ka' chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Dios, yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', kan bezí' láže' Diosen' lo žin da' bene' Le'.
 11 Che len, žala' we' láže'žo cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Diosen' tzen. Bi žala' wži'ižo che x̄tiže'e kan bengak benne' ka' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi wyó'ogake' ga na'.

12 X̄tiža' Dios nakkzen ban, na' napkzen yela' wak. Zchogžen ka žon to ya ntoche' da' ntochen' bežope la'al. Zchogen gan zej nžag be' nakkžžo, na' da' zoa lo yichj lázdo'žo, ka nak to da' chazen ga žinten lo žit lo bin. Žonen ga nak bia' da' žbek yichjžo, na' da' zza' láže'žo.
 13 Bi be gak wkáche'žo gan bi gak Dios le'elen'. Yógo'te da' benkze Dios nla' lawn, na' nžojen lawe' law law Dios. Lawe' Le' žon byenen wloe'elžo da' ka' da' benžo.

Jesús nake' Bxoz Blo, Benne' zente

14 Zoa chežo to Bxoz Blo, Benne' zente, Bennen' beyepe' ya'abá che Dios. Bennen' nake' Jesús, Zi'n Dios. Che len žala' ga'nžo choch lo da' nzi' lo na'žo.
 15 Zoa chežo to Bxoz Blo, Bennen' gak yeyache' láže'le' žo'o kan nak da' žaken chežo, dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga бага' Lekze' doła' dot kan žonen da' žénelen gonen ga бага'žo žo'o doła', san Jesusen, bi be doła' bene'.
 16 Che len, dot láže'žo žala' bíga'žo

gawze gan že' z̄nna bia' Dios, Bennen' žáklene' žo'o, na' nnablžo-ne' yeyache' láže'le' žo'o, na' lo yela' ži'i láže' chie', gáklene' žo'o kate' bi da' gaken chežo.

5

1 Dios zbekze' no benne' žénele' ladjw benách ka', nich gake' bxoz blo, na' zzoe' le' nich gone' da' ka' žone' law Dios lo wlazgak benách ka', na' nich wdíe' law Dios da' ka' znéžwgake', na' bia yixe' ka' žótgake' lo bkog la'y ni'a che doła' da' zej nbage'e.
 2 Bxoz blon', dan' žak chie' tlebe kan žaken chegak yógo'te benách ka', gak gake' zen láže' len benne' bi nnezle ka', benne' ka' zchíxgekle'.
 3 Dan' nak bxoz blon' benachže, che len žala' wdíe' law Dios to bia yixe', bian' gote' lo bkog la'y, ni'a che doła' da' nbága'kze' le', kan žone' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

4 Bi gak nitó benne' gon kwine' bxoz blo, san Dios zbie' no benne' žala' gake' bxoz blo, kan wžíe' Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw.
 5 Lezka' goken che Benne' Criston', bi ben kwine' Bxoz Blo, san Dios bzoe' Le' Bxoz Blo. Kan nak da' ni, Dios gože' Le':

Le' nako' Zi'na'.

Bzoa' Le' na'a.

6 Lezka' gože' Le' kan nyejw ga yoble, katen' wnné':

Le' náktezo' Bxoz,

kan gok Melkisedek bxoz.

7 Benne' Criston', katen' wzoakze' yežlyó nga, bcháljlene' Dios, na' góta'yoele' Le'. Wžéžeyi'e, na' wžeže' law Dios, Bennen' gok yeslé' Le' lo yela' got, na' Dios benle' chie' dan' bžebe' Dios dot láže'e.
 8 La'kze goke' Zi'n Dios, bsedle' gone' kan z̄nna x̄tiža' Dios ni'a che da' ka' gógaken chie', da' ka' wzake'e.
 9 Katen' ba gok Benne' Criston' dot kan žala' gak Bxoz Blo, na' Dios bene' Le' Benne' žeslé' to chíize yógo'te benne' ka' žóngake' kan z̄nna x̄tiže'e.

¹⁰ Naž Dios bzoe' Le' Bxoz Blo kan gok Melkisedek na' bxoz blo.

Žon zož chežo wži'izo che Benne' Cristo

¹¹ Kan nak da' ni, žala' wcháljento' le'e da' zan, dan' naken zede wzejni'ildo' le'e, dan' bi na' chejni'ilele. ¹² Ba wdé ža žala' gak wsédlele le'e benách ka' xtiža' Dios, dan' ba bénlele scha, san žon byenen no benne' wsedle' le'e da' yoble da' bi naken zede dan' ba nzi' lo na' no benne' zzo lawe' žejli'e che Benne' Criston'. Nga'nle ka to xkwide' že'ndo', bi'don' ne žáze'be' niže', na' bi gak gawbe' yela' waw choch. ¹³ No benne' žon byenen soa no benne' wsedle' le' da' bi naken zede, nake' ka to xkwide' ne žáze'be' niže'. Bi nsedle' kan nak tlebe len da' naken chawe'. ¹⁴ Yela' waw choch naken da' žawgak benne' ka' ba zej nake' benne' wale ka', benne' ka' žónbia'gekle' da' naken chawe', na' da' bi naken chawe', dan' ba bkóngekle' žin yela' žejni'il chégake'.

6

¹ Che len, bi žala' wsédtezlžo da' ka' ba bsedlžo katen' wzó lawžo ženlžo kan nak che Benne' Criston'. Žala' gólžežo lo yichj lázdo'žo nich gakžo dot li laže' benách chie' ka'. Bi žon byenen wsedlžo da' yoble da' ka' bi zej naken zede:

kan žala' yeyát láže'žo, na'
kan biž žala' gonžo da' kegle ka', na'
kan žala' chejle'žo che Dios, na'

² da' ka' žsedlžo kan žala' yezoažo nis, na'

kan žala' xoa na'žo benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na'

kan yebangak benne' gat ka', na'
kan chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake' to chi'ize.

Cha' ba nsedlžo yógo'te da' ki bi žon byenen wsédželžon. ³ Ki gonžo cha' Dios gonne' žo'o latje.

⁴⁻⁶ ¿Wak gonžo ga yeyát láže'gak da' yoble benne' ka' žebéj yichjgake' Dios, na' žží'igake' chie' Le'? Cha' bžin baní' che Dios lo yichj lázdo'gake', na' cha' wzí'gake' da' znezjw Dios, na' gókgake' toze len Dios Be' La'y, na' cha' wzí'gake' diža' chawen' che Dios, na' yela' wak che da' za', na' cha' naž yebéj yichjgake' Dios, na' wzí'igake' chie' Le', bi gak gonžo ga yeyát láže'gake' da' yoble, dan' gaken kan wdá'gake' Ži'n Dios le'e yag kroze da' yoble, na' gon dítjgekle' Le' lawgak yógo'te benách ka'. ⁷ Benne' ka' žóngake' ki zej nake' ka' yežlyón' da' zzin' nis yejw da' žbixen lawlen zan chi'i. Cha' yežlyón' znezjwn da' yebélengekle benne' ka' žá'ngaken', na' Dios žaz láže'en, ⁸ san cha' zzoazen lba yeche', na' bisgá', na' nga'n ditjen, na' nbaga'n zia, na' ba naken da' wzeyžon.

Da' žxen láže'žo da' žonen ga zga'nžo choch

⁹ La'kze zchaljto' ki, lježto' ka', nži'ildo' le'e, na' žeklto' nakle ka' yežlyón' da' znéjwle'en, na' žebélenlele yela' weslá da' ba nzi'le.

¹⁰ Dios nake' chawe', na' bi gał láže'e žin chawe' da' benle, na' da' ka' benle dan' nži'ilele-ne', na' kan góklenle benne' ka' che Dios, na' zej žáklenle légake'. ¹¹ Na'a, ženelto' we' láže'le lježle tole yetole, na' gonle ki na' zejte ža ze lawte ža ka', nich gata' chele dot da' žxen láže'le.

¹² Ženelto' bi gake' za'wed, san gonle kan žongak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, na' kwezle zen láže', na' si'le da' ka' bchebe láže' Dios gonne' chežo.

¹³ Ki naken dan' ben choch Dios xtiže'e katen' bchebe láže'e bi da' wnezjwe' che Bran. Dan' bi zoa no benne' nakže' blo ka' Dios, che len ben choche' xtiže'e ni'a che la' kwinze'. ¹⁴ Ki wnná Dios: "Da' li gon chawa'a le', na' gona' ga chanle'e za'só' ka'." ¹⁵ Bran na' wleze' zen láže', na' gota' chie' da'

bchebe laže' Dios wnezejwe' chie'.
¹⁶ Kate' to benne' žon choche' xtiže'e, žon chochen' ni'a che to benne' nakže' blo ka le', na' da' ni zzoa žin yógo'te diža' bizjw, dan' ben choche' xtiže'e. ¹⁷ Che len katen' Dios ben choche' da' bchebe laže'e gone', ben chochen' ni'a che la' kwinze'. Bene' ki dan' gónele' wloe'ele' benne' ka' žala' si'gake' da' bchebe laže'e wnezejwe' chégake', nakkzen, na' to chi'ize že' da' bzoa lawe' gone'. ¹⁸ Dan' bchebe laže' Dios, na' dan' ben chochen', da' chopen ki batkle chá'gaken, na' kan nak chegak da' chopen ki, bi gak gon laže' Dios. Ki ben Dios nich gakkzen chežo to da' yeyón zen žo'o. Žxen láže'žo Le', gata' chežo da' zbez láže'žo dan' bzoen' chežo. ¹⁹ Dan' žxen láže'žon zzoa chóchtezen yichj láždo'žo, na' naken ka to do ya da' zzoa žin to barkw zen. Dan' žxen láže'žon žape chi'i Benne' Criston' ni'a chežo gan zoa Dios ya'abá, na' žen' lo latje la'y dan' zoan xkóže'le laže' da' nałan' lo yodon' da' zoan ya'abá che Dios. ²⁰ Wyó'o Jesusen' lo wlazžo žo'o gan zoa Dios ka to benne' zloe'ele' žo'o nez, na' Dios bzoe' Le' Bxoz Blo to chi'ize kan gok Melkisedek bxoz blo.

7

Jesús nake' Bxoz Blo kan gok Melkisedek

¹ Melkisedek goke' benne' wnná bi'e lo yež Salem, na' lezka' goke' bxoz che Dios, Bennen' zente. Kate' ne zežá Bran, zeyeje' wdé gok wdile katen' blej bchochje' benne' wnná bia' ka', na' bžoj Melkisedek na', na' bejchage' Bran na', na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na'. ² Bran na' bnezjwe' Melkisedek na' to kwe' che to chi kwe' che yógo'te da' wzi'e lo wdilen'. Da' ze-
 jlás la Melkisedek na' znnan len diža' xiza': "Benne' Wnná Bia' Chawe'" na' lezka' nake' benne' znná bi'e lo yež Salem, da' znnan len diža'

xiza': "Benne' Wnná Bia' Zka'n Žie'."
³ Bi nyejw le'e yiche da' znnan wnnáta'gak xa xne'e, o xa xta'we' ka', na' bi nyejw ža golje' o ža gote', san nake' kan nak Zi'n Dios dan' nake' to chi'ize bxoz blo.

⁴ Le wia nga, kan gok Melkisedek na' zen, dan' xažo Bran na'kze bnezjwe' chie' to kwe' che to chi kwe' che da' wlejen' lo na'gak benne' wnná bia' ka', benne' ka' blej bchochje' lo wdilen'. ⁵ Lo da' bžoj Moisés, Dios wnné' benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' bxoz ka', si'gake' to kwe' che to chi kwe' che da' zzi'gak benách Israel ka', la'kze zej nake' ljéžgake' ka', dan' yógo'tegake' zej nake' za'só Bran na'. ⁶ Melkisedek na' bi nake' ljéžgake', san wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', bennen' wzi'e da' ka' bchebe laže' Dios wnezejwe' chie'. Lezka' Melkisedek na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na', ⁷ na' bi gak nitó benne' wzi'e che da' znnan: "Bennen' nakže' blo law Dios znnable' Dios gon chawe'e bennen' nakže' gaxjw." ⁸ Na'a, ža ni zoažo na'a, benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka' lezka' zej nake' benách žatgakkze', san Melkisedek na', zoa da' znnan kan nak chie', da' znnan zoe' nbane'. ⁹ Na'a, gak nnažo kan nak che Lebí, na' chegak za'sóe' ka', benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka', lezka' wdizjwgake' to kwe' che to chi kwe' katen' Melkisedek na' wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', xa gole wdé chégake'. ¹⁰ Ki naken dan' gak nnažo Bran na' ne noe'e Lebín', na' za'sóe' ka' li'e katen' Melkisedek na' bejchage' le', dan' bi na' gáljgake'.

¹¹ Benách Israel ka' zzi'gake' xtiža' Moisés lo na'gak bxoz ka', benne' ka' zej nake' za'só Lebín', gan lezka' nbab Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw. Na'a, chela' gak yeyakgak benách ka' dot chawe' law Dios dan'

žóngake' kan z̄nna da' bchi'le Moisés na', bi gon byenen soa yetó b̄xoz kan gok Melkisedek na', na' kege kan gok Aarón na'. ¹² Cha' bcha' Dios kan žala' gak b̄xoz, na' žon byenen wché'e da' zchi'le' benách ka'. ¹³ X̄anžon', Bennen' nyejw le'e yiche da' ki kan nak chie', nbabe' yetó kwe' za'só Israel ka' naken da' nbab Lebín', na' che kwe' za'só ka' gan nbab X̄anžon', nitó benne' goke' b̄xoz law Dios. ¹⁴ Naken ki dan' nak bia' golj X̄anžon' lo kwe' ljež ka' Judá, na' Moisés na' bi bchalje' che Judá na' katen' bchalje' chegak benne' ka' žala' gágake' b̄xoz ka'.

¹⁵ Nak bia' da' ni ni'a che da' žaken na'a. Kan gok Melkisedek na' b̄xoz, ba bloe'e law yetó B̄xoz, Jesusen'. ¹⁶ Benne' ni, bi nake' B̄xoz dan' z̄nna da' bsedle Moisés na' kan zej nak lježe' ka', san nake' B̄xoz dan' nape' yela' wak che yela' nban da' batkle yeyožen. ¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zzoa lin chie' Le', da' znnan: To chi'ize nako' Le' B̄xoz kan gok Melkisedek b̄xoz.

¹⁸ Na'a, ba wdé che diža' golen' ka' žala' gak b̄xoz, dan' bi wdapkzen yela' wak, na' bi be gok gonnen. ¹⁹ Dan' bchi'le Moisés bi gok yeyonen dot chawe' benách ka' law Dios. Na'a, ba wyó'o to da' žxen láže'žo da' nakžen chawe', da' žonen ga gak biga'žo law Dios.

²⁰ Katen' ben Dios ga nak Jesusen' B̄xoz, ben choche' x̄tiže'e. ²¹ Bi ben choch Dios x̄tiže'e katen' wžie' benne' ka' nich gágake' b̄xoz ka', san katen' wžie' Jesusen' nich gake' B̄xoz, na' ben choche' x̄tiže'e, na' wnné': Ben chocha' x̄tiža'a neda', X̄ano', wnnía':

“Bi wchá'a kan gona'.
To chi'ize nako' Le' B̄xoz
kan gok Melkisedek b̄xoz.”

²² Che len, Benne' Criston' nake' Bennen' žone' ga nakkze dižan' da' zka'n chawe' dan' nakžen chawe' ka' gok da' nežwn'. ²³ B̄xoz ka' gógake'

benne' zan, dan' bi gok gá'ngake' nga dan' gótgake', ²⁴ san dan' zóateze Jesusen', to chi'ize nake' B̄xoz, na' batkle gon byenen chaz no benne' latje chie' nich gake' b̄xoz. ²⁵ Che len, to chi'ize gak Jesusen' yeslé' benne' ka' zbíga'gake' law Dios, ni'a che la Jesusen', dan' zóateze' nbane', na' z̄nne chawe'e lo wlázgake' law Diosen'.

²⁶ Ben byenen soa to B̄xoz Blo ki chežo. Nake' la'y, na' dot chawe', na' bi žónlene' benne' doła' ka' tzen, san nakže' zen ka' yógo'te da' žen' ya'abá che Dios. ²⁷ Jesusen' bi nake' kan zej nak b̄xoz blo ka', benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga, dan' ben byenen wdégake' žen law Dios tža tža. Bétgake' bia yixe' ka' lawe' Le' ni'a che doła' da' zej nbága'kze', na' wdé na' tlebe bégake' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'. Na'a, Jesusen', toze chi'i bdie' žen law Dios, katen' bde kwine' law Dios, na' blalje' x̄chenkze' ni'a che doła' da' zej nbaga' yógo'te benách ka'. ²⁸ Lo da' bchi'le Moisés, benách ka' bi zej nake' dot chawe', zej nake' b̄xoz, san wdé bžin da' bchi'le Moisés ga ni, Dios ben choche' x̄tiže'e, na' bene' ga nak Zi'nkze' B̄xoz Blo, dan' nake' dot chawe' kan žala' gak to b̄xoz che Dios.

8

Jesús nake' B̄xoz Blo chežo

¹ Na'a, kan nak da' ba wnnía', znnan ki: zoa to B̄xoz Blo ki chežo, Bennen' wži'e kwit li ža che Dios gan ži'e, z̄nna bi'e ya'abá. ² Le' žone' žin ka B̄xoz Blo lo latjen' dan' naken dot la'y, dan' naken yodon' dan' bchis X̄anžo Dios, na' kege benne' ka'. ³ Dios zbie' yógo'te b̄xoz blo ka' nich wdégake' lawe' Le' da' ka' znéjzwgak benách ka', na' ležka' x̄chengak bia yixe' ka'. Che len ben byenen soa da' wdé Benne' Criston' law Dios. ⁴ Chela' zoe' yežlyó nga, bi gake' b̄xoz, dan' zej nnita'teze b̄xoz ka' nga, benne' ka'

zdégake' law Dios da' ka' znéjzwgák
benách ka' kan znna da' bchi'le
Moisés. ⁵ Bxoz ki zóngake' žin che
to da' zloé'ezelen, dan' naken ka to
bxin che dan' zoan ya'abá che Dios.
Ki naken dan' wnná Dios katen'
gože' Moisés gone' yo'o yiddon', na'
wnné': "Bwia nga, ben yógo'te dot
kan nak dan' bloe'ela' le' law ya'a
na'." ⁶ Na'a, Bxoz Blo chežo ni,
žone' žin che da' záka'žen, na' ni'a
che da' bene' Le' zoa chežo to diža'
da' zka'n chawe' da' záka'žen, dan'
zchaljen che to da' záka'žen, dan'
bchebe laže' Dios gatan' chežo.

⁷ Chela' wdape dižan' da' zka'n
chawe' da' nežwn' dot yela' wak, bi
ben byenen soa to diža' bežope da'
zka'n chawen'. ⁸ Na'a, Dios zloe'ele'
bi beyakgak benne' ka' dot chawe'
lawe' Le' katen' bchalje' dan' nyejw
le'e yiche la'y, da' znán:

Le wia nga, znna Xanžo Dios:
"Za'gak ža ka'
katen' wzóa' to diža' kobe da' wká'n
chawen',
dan' gónlena' benne' Israel ka', na'
benne' Judá ka'.

⁹ Bi gaken kan gok dižan' da' zka'n
chawen',

dan' bénlena' xa xtó'gake' ka',
ža na' bešwa' ná'gake',
na' bebégaka'-ne' lo yežlyó Egipto.
Dan' wléj yichjgake' diža' chia' da'
zka'n chawen',
neda' wléj yichjgaka'-ne'." Ki znna
Xanžo Dios:

¹⁰ "Che len, ki gak diža' da' wká'n
chawen'

dan' gónlena' benách Israel ka'
te ža ki." Ki znna Xanžo Dios:

"Wchiza' lo yichj lázdo'gake' da'
wchi'la'
na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'.
Naž gaka' Dios chégake'

na' légake' gágake' benách chia' ka'.

¹¹ Bi gon byenen no benne' wsedle'
lježe', na' nne':

Benbia' Xanžo Dios.

Ki gaken dan' gónbia'gake'
yógo'tegake' neda',
gan so law no benne' nake' gaxjw,

na' zejte no benne' nake' blo.

¹² Yeyache' láže'la' légake',
na' yenít lawa' da' kegle da' bégake',
na' biž chejsá' laža'a doła' da' zej
nbage'e."

¹³ Katen' bchalj Dios che to diža'
kobe da' zka'n chawen', naken dan'
ba bgole diža' nežwn', na' za' te che
dan' ba ngolen, na' ba naken da' ba
wdén.

9

*Latj la'y da' žen' ngaze, na' Latj
La'y da' žen' ya'abá*

¹ Na'a, kan nak dižan' da' zka'n
chawe' da' nežwn', wnníta'gak da'
zchi'l ka' kan žala' wká'n ženžo Dios,
da' ka' bžággaken dižan'. Latje la'y,
da' bžagen dižan', goken che yežlyó
nga. ² Ki gok yo'o la'y na' da' go-
ken yid. Lo latjen' da' wzén' lawle,
dan' nzin' latje la'y, wnníta'gak da'
ka' nwá'gaken yi', na' bkog la'y gan
bkwá'gake' yet xtildo' ka' law Dios.

³ Xkóže'le laže' bežope dan' nalan' lo
yo'on', wzóa latjen' da' nzin' latje
la'yte, ⁴ na' lo latjen' wzóa to bkog
da' goken oro gan bzéygake' yale,
na' lezka' wzóa to kak ga na', gan
wyó'o dižan' da' zka'n chawen', na'
gokw kak na' oro, na' loe'ele kak
na' wnníta'gak ziga'don' da' goken
oro, gan wyó'o yet xtildo' da' nzin'
maná, len bar che Aarón, dan'
beyeklen ni'a ne'ndo', na' lezka' yej
blag ka', gan nyejw dižan' da' zka'n
chawen'. ⁵⁻⁶ Law kak na' wnníta'gak
chope wbás che ya'abá ka', da' ka'
gókgaken oro, na' zej nzin' kerubín
che latje gan bloe'e law Dios, na'
zoagak xilgaken lawle latje gan bde
bxoz blo žen che to zila'do' ni'a che
doła'. Ki bnnita' cháwe'gake' da'
ki. Žáztezgak bxoz ka' lo latjen' da'
žen' lawle, gan zóngake' žin chégake'
che da' zka'n zéngake' Dios. Bi gak
wchalja' na'a dot kan gokgak da' ki.

⁷ Lo latje bežopen', toze bxoz
blo wyoé'e toze chi'i twiz twiz,
na' bi'e žen, da' bdien' law Dios

ni'a che dola' da' nbága'kze' le', na' lezka' ni'a che dola' da' zej nbaga' benách ka', dola' ka' bégake' da' bi gókbe'egeklen'. ⁸ Dios Be' La'y zzejni'ile' žo'o bi gok la'žo law Dios na'kze kate' ne zkóngekle' žin lo latje la'yen' da' žen' lawle lo yo'o la'y da' goken yid, da' bžagen diža' nežwn' da' zka'n chawen'. ⁹ Da' ki zej naken to da' zloé'ezelen da' žaken na'a ža. Da' ka' bdégake' law Dios len žen chegak bia yixe' ka', bia ka' bétgake' law Dios, bi gok yeyóngaken yichj lázdo'gak benne' ka' dot chawe', benne' ka' bka'n zéngake' Dios ki. ¹⁰ Da' ki bloé'ezegeklen kan nak chegak da' we'j bdáwgake', na' kan žala' gon chawe' kwíngake', na' che da' bsedle Dios kan žala' gak che belá' žen chégake'. Dios bnnite' da' ki chégake' na' zejte ža žala' wché'e yógo'te da' ka'.

¹¹ Na'a, ba bedjlá' law Benne' Criston', Bennen' nake' Bxoz Blo che da' naken dot chawe', dan' bla' lawn ni'a che da' bene' Le'. Latje La'y gan wyoé'e Le' naken blo, na' naken dot chawe', na' bi naken da' bengak benách ka', na' bi naken che yežlyó nga. ¹² Na'a, ba wyó'o Benne' Criston' lo Latje La'yen', da' žen' ža'le, kege len xchengak beždo' ka', na' xchengak chibo ka', san len žen chekze'. Toze chi'i wyoé'e lo Latje La'yten', na' ka' goken, bene' ga belážo to chi'ize. ¹³ Da' li, xchengak beže ka', na' chibo ka', na' de chegak beždo' ka', bia bzéygake'-ba' law Dios, da' ka' bchébgake' lo yichjgak benne' ka' zej nbage'e dola', gok yeká'gaken dola' ka' da' zej nbaga' benách ka' nich yeyóngaken légake' chawe' lo belá' žen chégake' kan nak che yela' yodo' chégake'. ¹⁴ Na'a, xchen Benne' Criston' gónle'ežen ki, dan' bde kwine' law Dios, na' goke' dot chawe', na' Dios Be' La'y, Bennen' zóateze', wzóalene' Le'. Na'a, xchen Benne' Criston' žeyonen yichj lázdo'žo dot chawe' lo da'

ka' wbága'žo, da' ka' žóngaken ga gatgak benách ka'. Ki bene' nich gak bíga'žo nich gonžo žin law Dios ban.

¹⁵ Che len Jesús, Benne' Criston', nake' Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawe', dan' gote' Le', na' beké'e dola' da' wbága'gak benách ka' kate' ne zoa diža' nežwn' da' zka'n chawen'. Lezka' gote' nich gak sí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' wžíe', da' ka' zóatezgaken. ¹⁶ Kate' žat to benne', na' cha' ba bzoje' le'e yiche kan žala' chísgake' da' ka' wdape', žon byenen gak bia' ba nat ben-nen' nich gak góngake' kan žnna dan' bzojen'. ¹⁷ Kate' ba nat ben-nen', naž gak góngake' kan žnna dižan', san kate' ne zoe' nbane', bi gak góngake' kan žnnan. ¹⁸ Che len, diža' nežwn' da' zka'n chawen' wza-kan' dan' gok chochen ni'a che žen, da' zloé'elen zoa no benne' gote'. ¹⁹ Katen' Moisés bloe'ele' benne' ka' kan zej nak yógo'te xtiža' Dios, na' bežwe' žen chegak beždo' ka', na' chegak chibo ka', dan' nchixen nis, na' bežwe' to yixe'do' da' nzin' hisopo, na' yicha' zila' da' ne'jen xna, na' len da' ki bxite' žen dan' nchixen nisen' law yiche gan nyejw xtiže'e, na' lezka' lawgak benách ka'. ²⁰ Naž gože' légake': "Da' ni naken žen da' žon chochen dižan' da' zka'n chawe' da' bchi'le Dios žo'o gonžo kan žnnan." ²¹ Lezka' Moisés bxite' žen na' lo latje la'y da' goken yid, na' lawgak yógo'te da' bkóngekle' žin lo latje la'y nich bka'n zéngake' Dios. ²² Kan žnna xtiža' Dios, yeláte'ze ka' dachgak yógo'te žala' yeyón žen légaken chawe', na' cha' bi wláljgake' žen, bi yegá'a dola'.

Xchen Jesús, Benne' Cristo, žeká'an dola'

²³ Ki naken, ben byenen wzóa da' beyonen chawe' yodo' da' žen' yežlyó nga da' naken to da' zloé'ezelen kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, san kan nak dan' žen'

ya'abá che Dios, ben byenen soa to da' yeyonen chawe' benne' ka' chó'ogake' ga na', dan' záka'žen ka xchengak bia beždo' ka'. ²⁴ Bi wyó'o Benne' Criston' lo latje la'yen' da' bengak benách ka', dan' naken to da' zloé'ezelen kan nak dan' naken dot li laže', san wyoe'e Le' ya'abá na'kze nich gak la' lawe' na'a law Dios lo wlazžo žo'o. ²⁵ Bxoz blo, bennen' zoe' yežlyó nga, žoe'e latje la'yte twiz twiz len žen chegak bia beže ka', san bi žon byenen cho'o Benne' Criston' zan chi'i nich got kwine' law Dios. ²⁶ Chela' goken ki, na' gon byenen saka' Benne' Criston', na' gate' zan chi'i ža ni'te kate' ne žata' yežlyó, na' zejte na'a ža, san na'a, kate' nak ža ze lawte ža ka', toze chi'i blá' lawe', na' to chi'ize bde kwine' law Dios, na' gote' nich beké'e doła' chežo. ²⁷ Kan žon byenen gatgak yógo'te benách ka' toze chi'i, na' te na' Dios wchi'a laže'e légake', ²⁸ lezka', toze chi'i got Benne' Criston', na' bde kwine' law Dios nich beké'e doła' da' zej nbaga' benne' zan. Na'a, la' lawe' da' bežope chi'i, kege nich yeké'e doła', san nich yeslé' to chi'ize benne' ka' zbéžgake' Le'.

10

¹ Da' bchi'le Moisés žo'o goken to da' zloé'ezelen kan nak da' chawe' da' zan', na' bi goken dot kan naken. Che len, dan' bchi'le Moisés góngake' bi gok yeyonen benne' ka' dot chawe', benne' ka' blá'gake' law Dios twiz twiz, na' biá'gake' žen chegak bia beždo' ka', dan' bdétezegaken' law Dios. ² Chela' gok yeyonen légake' dot chawe', na' bi bdétezgake' žen na' law Dios, dan' benne' ka' ba beyákgake' dot chawe' biž gákbe'egekle' zej nbage'e doła'. ³ Žen na' da' bdégake' law Dios twiz twiz benen ga bejsá' láže'gake' zej nbage'e doła'. ⁴ Ka' goken dan' xchengak beže ka', na' chibo ka', bi gok yeká'an doła'.

⁵ Che len, kate' blá' Benne' Criston' yežlyó nga, gože' Dios kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan:

Bi žénelo' wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawo' Le', san beno' ga naka' neda' benachze.

⁶ Bi žaz lažo'o wzéy no benne' bia beže ka' lawo', o wdé no benne' xchéngakba' lawo' ni'a che doła'.

⁷ Naž wnnía': "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios.

Naken kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia'."

⁸ Dan' nyejw zga'ale žnnan: "Bi žénele Dios wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawe' Le'." Da' ni zloe'elen žo'o biž žaz laže' Dios da' ni, la'kze lo da' bchi'le Moisés gož Dios légake' góngake' ki. ⁹ Wdé na' žnnan: "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios." Da' ni zloe'elen žo'o žeká' Dios dan' bdégake' lawe' Le' zga'ale, na' zzoe' latje chen da' bde Zi'nkze' lawe'. ¹⁰ Na'a, Dios žeyone' žo'o dot chawe' dan' ben Benne' Criston' kan žénele Dios katen' bde kwine' lawe' Le' lo wlazžo žo'o, na' gote' toze chi'i.

¹¹ Da' li yógo'te bxoz ka', benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga, zžégake' tža tža, na' žóngake' xchéngake', na' tlebe kan žóngake', na' zan chi'i zdégake' xchengak bia beže ka' law Dios, dan' bi gak yeká'an doła'. ¹² Na'a, Benne' Criston', toze chi'i, to da' bdie' to chi'ize law Dios ni'a che doła', na' naž bejži'e kwit li ža che Dios, ¹³ ga na' zbeze' ža gon Dios ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zíbgake' lawe' Le'. ¹⁴ Ni'a che toze da' bdie' law Dios, to chi'ize bene' ga zej nak benne' chie' ka' dot chawe', na' bdie' légake' lo na' Dios. ¹⁵ Lezka' Dios Be' La'y zzoa lie' da' wnné' zga'ale, na' nyejwn le'e yiche, žnne':

¹⁶ Ki gak dižan' da' wká'n chawen' da' gónlena' légake'

Te ža ki. Žnna Xanžo Dios:

"Wchiza' xtiža'a lo yichj láždo'gake',

na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'."

¹⁷ Wdé na' wnné':

Biž chejsá' laža'a doła' da' wbağa'gake',
na' zia da' bėngake'.

¹⁸ Che len, cha' ba begá'a doła', biž žon byenen bi da' wdežo law Dios ni'a che doła'.

Gak bīga'žo law Dios

¹⁹ Na'a, zí'na'do' ka', gak bīga'žo law Dios dot láže'žo ni'a che xchen Jesús, Benne' Criston'. ²⁰ Chėjlenžo to nez kobe, da' naken li laže', dan' bzoa Benne' Criston', dan' zžinen xkóže'le lažen' da' bsejwen gan gak chó'ogake' latjen' da' nakten la'y, dan' nnažo, nezen' dan' bsaljwe' chežo dan' bdie' belá' žen chekze'.

²¹ Jesusen' nake' Bxoz zente chežo, na' znna bi'e benách ka' che Dios.

²² Che len gak bīga'žo law Dios dot láže'žo, na' lo yela' žxen laže' chežo, dan' žejle'žo che Benne' Criston', dan' ba beyone' yichj lázdo'žo dot chawe', nich bi yesbaga' lázdo'žo žo'o zia, na' beyone' belá' žen chežo dot chawe' len to nis da' záka'le'en.

²³ Žala' soa chochžo, na' bi gak chope láže'žo kan nak da' žxen láže'žo che da' nzi' lo na'žo, da' bchebe laže' Dios gonne' chežo, na' Le' žone' kan znne'. ²⁴ Žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gonžo ga ži'ilžo lježžo ka', na' gonžo da' naken chawe'. ²⁵ Bale benách biž zdóblengake' žo'o. Bi žala' gonžo žo'o kan žongak benách ka', san žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gónžežo ki dan' zle'elžo za' žin ža yelá' Xanžon'.

²⁶ Cha' zėjlenžo žonžo doła' kate' ba nónbia'žo da' naken dot da' li, bi be zoa da' gak wdežo law Dios da' yeká'an dołan'. ²⁷ Benne' ka' žóngake' ki, lo yela' zžebe chėgake' želbeze' ža chog Dios chėgake' chó'ogake' lo yi' gabíl, dan' wzėytezen benne' ka' zži'igake' che Dios. ²⁸ Kate' to benne' bzoe' chela'ale da' bchi'le Moisés, bėtgake' le' cha' chope chonne benne' ka' bzoa lígake' da' bene', na' nitó

benne' beyache' láže'le' le'. ²⁹ Na'a, cha' no benne' wzóe' chela'ale Zi'n Dios, wzóe' chela'ale xchene' da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', dan' žeyonen žo'o chawe', na' bága'že' zia. No benne' gone' ki wka'ne' ka'ze Dios Be' La'y, Bennen' žonne' chežo da' žiážjelžo.

³⁰ Ki gaken dan' nónbia'žo Dios, Bennen' wnné': "Chia' neda' nak yela' žezi' wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. Lezka' wnné': "Xanžon' wchi'a laže'e benách chie' ka'."

³¹ Žala' žebe no benne' žala' wsaka' zi'i Dios ban le'.

³² Le chejsá' laže' ža ka' da' ba wdėgaken katen' za' bžin baní' chele, na' bzóelele da' zan da' bsaka' zígake' le'e. ³³ Bliž zígak benách ka' le'e, na' besbága'gake' le'e zia lawgak benách ka', na' le'e bėnlenle tzen benne' ka' wzáka'gake' ki.

³⁴ Ka' goken dan' beyache' láže'lele benne' ka' zej nyejwe' liž ya, na' lo yela' žebél chele bzóelele benne' ka' wlėjgake' ližle da' ka' gota' chele. Ki benle dan' nnėzlele da' nakžen chawe', na' da' zóatezen ya'abá che Dios zej naken chele. ³⁵ Na'a, bi wka'nle dan' žxen láže'le, dan' noan to da' zen da' yebi' Dios chele.

³⁶ Žon byenen kwezle žen laže', nich kate' ba benle kan žėnele Dios gonle, na' si'le da' bchebe laže'e gonne' chele, kan nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios, da' znnan:

³⁷ Yetó chí'ido'ze

la' Bennen' žala' yide',

na' bi žele'.

³⁸ Naž no benne' nake' chawe' lawa' neda',

yelá bennen' dan' žejli'e chia' neda'. Cha' yekwase', na' wzóe' neda' chela'ale,

biž chaz laža'a-ne'.

³⁹ Na'a, žo'o ni bi nakžo ka' benne' ka' zkwásgake', na' zzóagake' Dios chela'ale, na' kwia yígake', san žejle'žo che Benne' Criston', na' ba nzi'žo yela' žeslá.

11

Kan žala' chejle'žo che Dios

¹ Na'a, dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo si'žo da' žxen láže'žo, na' nak bia' da' bi na' le'elžo. ² Ki bejle'gak xa wdé chežo ka' che Dios, na' che len nyejw le'e yiche la'y kan goken chégake', da' znnan: "Bežójgake' chawe' law Dios."

³ Dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo bene' Le' yežlyó nga len to díža'ze. Lezka', katen' ben Dios yógo'te da' žle'elžo, bkonle' žin da' bi na' soan.

⁴ Dan' bejlé' Abel, ži'n Adán, che Dios, na' bdie' žen che bia yíxe'do' ka' law Dios, to da' záka'žen ka da' bde Kaín, bi' bíche'be' Abel na' law Dios, na' che len Dios bchalje' che Abel na', na' wnné' nake' chawe', na' wdape' ba la'ne dan' bdie' lawe' Le'. La'kze ba nat Abel na', na' zejte na'a ža, naken kan ne zchalje', dan' bejli'e che Dios.

⁵ Dan' bejlé' Enok, za'só Adán na' che Dios, wdíe' ya'abá che Dios, na' bi gote', na' biž blé'egekle' le', dan' Dios bechi'e le', na' nyejw le'e yiche la'y kan nak chie', da' znnan: "Zga'ale kate' Dios bechi'e le', Enok na' bene' da' žaz láže' Dios." ⁶ Na'a, cha' bi žejle'žo che Dios, bi gak gonžo da' žaz láže'e Le', na' nich biga'žo law Dios, žon byenen chejle'žo zoakze' Le', na' žechebe' che no benne' znnable' Le' gáklene' le'.

⁷ Katen' Dios bzejni'ile' Noé kan žala' gaggak da' bi na' gekle Noé na', dan' bejli'e che Dios, ben Noé na' kan zna xtiža' Dios, na' bene' barkw zen na' da' nzin' Arka, na' lo barkwn' belagak lježe' ka' tzen len le'. Dan' bejli'e che Dios, bene' ga nak bia' nžog chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga gátgake', na' belé' lo nisen' dan' bejli'e che Dios.

⁸ Katen' Dios bliže' Bran, dan' bejlé' Bran na' che Dios, na' bene' kan zna xtiža' Dios na', na' bezé'e láže' nich cheje' lo latjen' da' žala' si'e ka to da' gaken chie' to chi'ize, na'

bžoje' láže' la'kze bi wnnnezle' gan žala' cheje'. ⁹ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, goke' ka to benne' ži'to' lo yežlyón' da' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. Wzóe' to lo yo'o láže'do', na' lezka' ben Isaak, ži'n Bran na', na' lezka' ben Jakob, za'só Bran na', benne' ka' bchebe láže' Dios wnezjwe' chégake' dan' bchebe láže'e wnezjwe' che Bran na'. ¹⁰ Ki ben Bran na', dan' bžen láže'e gata' chie' yežen' da' zoan to chi'ize len ze'e chen, dan' ben Dios.

¹¹ Lezka' Sara, zo'le Bran na', la'kze goke' no'le wbiž, bejli'e che Dios, na' Le' bnezjwe' chie' yela' wak nich golj to bi' že'n chie'. Golj to xkwide' byodo' chie' la'kze ba wdé yiz chie', dan' bejli'e che Dios gone' kan zna xtiže'e da' bchebe láže'e chie'. ¹² Che len, la'kze Bran na' ba bgól-li'e, golj-gak zanle'e za'sóe' ka', na' góggake' kan zej nak belj ya'abá ka', na' kan že' yož žoa'a to yego zen, na' nitó benne' bi gak wlabe' légake'.

¹³ Yógo'te benne' ki gótgake', na' bi wzí'gake' dan' bchebe láže' Dios wnezjwe' chégake', san bejlé'gake' che Dios, na' ži'to'ze blé'egekle' dan' žala' sí'gake'. Bejlé'gake' che Dios, na' bcháljgake' chen. Ka' goken, blóe'egekle' zej nake' ka benne' ži'to' ka', benne' ka' želdaze' yežlyó nga. ¹⁴ Benne' ka' zcháljgake' ki, žlóe'egekle' želyilje' to latje da' gaken lážgake'. ¹⁵ Chela' belzá' láže'gake' ki che yežlyó gan bžójgake', na' gok yeyé'gake' ga na', ¹⁶ san belzá' láže'gake' che to yežlyó da' nakžen chawe', dan' zoan ya'abá che Dios. Che len bi žedoé'el Dios kate' znnágake' nake' Le' Dios chégake', na' ba bkweze' to yež chégake'.

¹⁷ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, katen' Dios wzí' bi'e le', bdie' xkwide' Isaak chie' law Dios kan ždégake' bia ka' žótgake'-ba' lawe' Le'. Ba wzóa Bran na' wdíe' xkwide' byo nežw chie' law Dios la'kze nakbe' xkwiden' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. ¹⁸ Ki bene'

la'kze Dios gože' le', na' wnné': "Lona' xkwide' Isaak chio' gona' ga nńíta'gak za'só' ka'." ¹⁹ Ki ben Bran na' dan' gókbe'ele' nap Dios yela' wak yesbane'-be' lo yela' got, na' ka to da' žsaka' lebžo, wak nnažo bezi'e-be' lo yela' got la'kze bi gotbe'.

²⁰ Dan' bejlé' Isaak na' che Dios, wnnable' Dios gon chawe'e xkwide' Jakob, na' xkwide' Esáu, kan zej nak da' sí'gakbe' ža ka' da' zá'gaken. ²¹ Dan' bejlé' Jakob na' che Dios, katen' za' gate' wnnable' Dios gon chawe'e to to zi'n Jwsé, na' bka'n zene' Dios, kate' ne nychwe' lo bar chie'. ²² Dan' bejlé' Jwsén' che Dios, katen' za' gate', bchalje' che ža katen' za'só Israel yežó'gake' lo yežlyó Egipto, na' gože' légake' kan žala' chjwá'gake' žit chie' lo yežlyón' gan chejnníta'gake'.

²³ Dan' bejle'gak xa xna' xkwide' Moisés che Dios, katen' golj xkwiden', na' bkáche'gake'-be' chonne byo', dan' blé'egekle' xkwide' byodon' nakbe' xtan, na' bi bžébegake' bennen' zna bi'e lo yežlyó Egipto, bennen' gože' légake' gótgake' xkwide' byodo' ka'. ²⁴ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, kate' bgolbe', biž be'be' latje wzóagake' labe' xkwide' byo che zi'n no'le Benne' Faraón, bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na'. ²⁵ Ki benbe' dan' goklbe' gakže chawe' sáka'be' tzen len benách ka' che Dios ka' yebélenbe' to chí'ido'ze da' ka' žebélengekle' benne' ka' žóngake' dola'. ²⁶ Goklbe' záka'že wliž zi'gak benách ka' lebe', kan gok che Benne' Criston', ka gata' chebe' yela' wnni'a chegak benách Egipto ka', dan' wzá' láže'be' che da' yebí'i Dios chebe'. ²⁷ Wdé na', dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bžoje' lo yežlyó Egipto, na' bi bžebe' yela' zža'a che bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na', na' bzoele' kan žon to benne' zle'ele' Dios, Bennen' bi gak le'elžo-ne'.

²⁸ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bene' Lni Pasko' kan gož Diosen' le' gone', na' btope' žen gan žó'ogake' ližgake' ka', nich teze wbás che ya'abá ga na', bennen' žala' gote' xkwide' byo nežw ka' chegak benách Egipto ka', na' bi gote' zi'ngak benne' Israel ka'. ²⁹ Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, wdégake' lo yo biž gachje láwe'le nisdó' da' nzin' Nisdó' Xna. Katen' gónegekle' benne' Egipto ka' té'gake' ga na', na' gótgake' lo nisen'.

³⁰ Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, kate' beyož wdégake' dot kwit yež Jerikó tža tža gaže ža, na' byinnj ze'e da' wdape chi'in yežen'. ³¹ Dan' bejlé' Rahab che Dios, no'len' bnezjwe' benách ka' latje, bi gote' tzen len benách Jerikó ka', benne' ka' bi bégake' kan zna xtiža' Dios. Ka' goken chie' dan' wdape' ba la'ne benne' Israel ka', benne' ka' bedjwíalangake' da' žáklenen benách Jerikó ka'.

³² ¿Bízaže žala' nnia'? Žiažje latje wchalja' kan bengak Jedeón, na' Barak, na' Sansón, na' Jefté, na' Dabí, na' Samuel, na' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ³³ Dan' bejlé'gake' che Dios, blej bchóchgake' da' zan yež zen ka', na' bégake' da' naken chawe', na' wzí'gake' da' ka' bchebe láže' Dios wnezjwe' chégake'. Bséjwgake' žoá'agak beže yixe' ka'. ³⁴ Belágake' lo yi' zen ka'. Belágake' lo na'gak benne' ka' gónegekle' gótgake' légake' len ya ntoche' ka'. Dios beyón choche' légake' kate' bedó láže'gake', na' beyák chóchgake' lo wdíle. Blággake' benne' zan chegak yež zi'to' ka', benne' ka' žjake' lo wdíle. ³⁵ No'le chégake', no'le ka' wnníta'gake' ža ka', bezi'gake' xkwide' ka' che chégake' katen' bebángakbe' lo yela' got.

Yebale benne' ka' gótgake' lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' légake', na' dan' bi gónegekle'

kwáslengake' Dios, bi wzí'gake' latje wsangak benách ka' légake', nich gata' yela' yebán lo yela' got chégake', dan' gókgekle' záka'žen.
³⁶ Yebale' bzógekle' yela' žon ditjle, na' yela' zi' che yid, na' byéjwgake' liž ya, gan bžéjgake' do ya.
³⁷ Bže'egak benách ka' bale' yej, na' bchéza'gake' yebale'. Bsaka' zí'gake' légake', na' bétgake' bale' len ya ntoche'. Wdé'gake' nile na'le, na' gókwgake' yid zagak zila' ka', na' chibo ka'. Gók'gake' benne' yache', na' belzáka'li'e, na' besbága'gak benách ka' légake' zia.
³⁸ Ki gokgak benne' ka', na' benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga bi gók'gake' zi sí'gake' yela' ba nez zen chégake'. Wdágakze' lo latje dach ka', na' law ya'a ka', na' wnníta'gakze' lo bloj ka', na' lo yežw ka' zan yo.
³⁹ Yógo'tegake' bežójgake' chawe' law Dios dan' bejlé'gake' chie' Le', la'kze bi wzí'gake' yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'.
⁴⁰ Ka' goken, dan' ba bkwez Dios chežo to da' nakžen chawe' nich katen' yeyone' légake' dot chawe', žo'o ni gónlenžo légake' tzen.

12

Žala' wíażo Benne' Cristo

¹ Lezka' žo'o, dan' zej nnita' dot kwitžo benne' zanle'e, benne' ka' zlóé'egekle' kan žejlé'gake' che Dios, che len žala' wzoažo chela'ale yógo'te da' kegle ka' da' zej naken ka to da' nak zi'i da' nwa'žo, na' lezka' yógo'te dola' ka' da' nzéngaken žo'o, na' lo yela' zbez zen laže' chežo, žala' gonžo xchin Dios, da' naken ka sá'le'ežo lo witje gan nyazžo.
² Žala' wíażo Jesús, Bennen' žone' ga gak chejle'žo che Dios, na' žone' ga žak dot li laže' yela' žejlé' chežo. Jesusen' wzake'e le'e yag kroze, na' bzoele' yela' žedoé'el chen, dan' gónele' sí'e yela' žebél da' gata' chie',

na' bejži'e kwit li ža che Dios, gan ži'e zna bi'e.

³ Le wia Jesusen', kan wzáka'li'e katen' bsaka' zi'gak benne' dola' ka' Le', nich bi yedó láže'le, na' nich bi gak chope láže'le.
⁴ Na' zejte na'a ža, bi na' sóelele na' zejte no benne' gone' le'e we' dan' zdíl-lenle da' naken dola'.
⁵ ¿Gol láže'le dan' zzejní'il Dios le'e? Nakle ka zi'nkze' ka', dan' nyejw le'e yiche da' wnné': Zi'na', bi wzó' chela'ale da' gon Xano' Dios,

katen' wsedle wzejni'ile' le', na' bi yebéj yichjo' Le' katen' selež' le' snia.

⁶ Xanžo Dios zzelež' snia no benne' nži'ile', na' žsedle zzejni'ile' yógo'te benne' ka' nzi' lo ne'e gágake' zi'nkze' ka'.

⁷ Žala' sóelele da' selež' Dios le'e snia, dan' žone' ki chele dan' nakle zi'nkze' ka'. Bi zoa to xkwide' bi selež' xabe' lebe' snia.
⁸ Na'a, cha' bi zzelež' Dios le'e snia, kan žone' chegak yógo'te zi'nkze' ka', naž nakle ka zi'n zi' ka', na' bi nakle zi'nkze' Dios.

⁹ Yetó, katen' gokžo xkwide' ka' wnníta'gak xa xna'žo yežlyó nga, na' bzélgake' žo'o snia, san žapžo légake' ba la'ne. Ki naken, žala' gónžežo kan zna xtiža' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nich soažo nbanžo.
¹⁰ Xa xna'žo ka' bzélgake' žo'o snia to chí'ido'ze ka da' gókgekle' naken chawe', san kate' Dios zzelež' žo'o snia, naken to da' gáklenen žo'o, nich gakžo la'y kan nakkze' Le'.
¹¹ Da' li bi nla' law na'a da' chawe' da' si'žon che da' zzelež' žo'o snia, san žonen ga gak nyache' láže'žo. Cha' we'žo latje da' zzelež' žo'o snia wsedlen žo'o, na' gonon ga gakžo zen laže', na' ga gakžo chawe'.

De zož chežo cha' bi wzé nagžo che Dios

¹² Che len le yeyón choch na'le ka' na' zible ka', nich gakte choch gonle da' naken chawe'.
¹³ Le cho'o to nez chawe', na' bi gonle ga wká'n no

benne' nezen', benne' žedó laže'e, san le gon ga yeyák choche'.

¹⁴ Le we' laže' gá'nlenle yógo'te benách ka' chawe', na' gakte li laže' zi'nkze Xanžo Dios. Cha' bi gakte chawe' law Xanžon', bi gak lé'elele-ne'. ¹⁵ Le gape chi'i kwinle nich bi wsán no benne' da' žonnze Dios chežo, na' nich bi gak no benne' ka to yixe' sla', da' wká'n ditjen le'e, nich bi gone' ga bi gakte chawe'. ¹⁶ Le gape chi'i kwinle nich bi gonle nitole le'e da' bi naken chawe' o da' zka'n ka'ze da' naken la'y, kan ben Esaú, zi'n Israel, bennen' nich si'e to da' gawze' bete'e da' žala' si' lo ne'e dan' goke' xkwide' byo wale che xabe'. ¹⁷ Ba nnézkzelele kan gok che Esaú na' wdé na' katen' gónele' gata' chie' da' nnab xágake' law Dios nich gon chawe'e le'. Beyache' laže'l xe' le', san bi gota' latje yeyát laže' Esaú na' la'kze wnnaben' len yela' zbeže chie'.

¹⁸ Kan žak chele bi naken kan gok chegak benne' Israel ka'. Wbíga'gake' légake' zanle to ya'a da' gak kanžo, da' wyeyen, na' beyák choł te ža dan' wže' bejw gasj, na' gokle'e be'. ¹⁹ Béngkele' belbeže lozba' ka', na' lezka' chi'i Dios, Bennen' bchalje'. Katen' béngkele' da' ki, na' góta'yoegekle' Moisés biž wchaljlen Dios légake'. ²⁰ Ki béngake' dan' bi gok sóegekle' da' gož Dios légake', katen' wnné': "Ča' chejléj to bia yixe'do'ze ya'a nga, žala' wže'egake'-ba' yej, o wdégake'-ba' yag ntoche'." ²¹ Dan' blé'egake' bcheble'en légake', na' Moisés wnné': "Žžébeli'a, na' žžízeli'a."

²² Na'a, žala' žébežele le'e dan' zbíga'le zanle to ya'a da' nzin' Sión, na' gan zoa laž Dios ban, dan' nzin' Jerusalén che ya'abá, gan zej nnita' wbás zanle'e che Dios. ²³ Zbíga'le gawze gan zej ndobe zi'nkze Dios, benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche da' zoan ya'abá che Dios, na' lezka' gan zoa Dios, Bennen' zchi'a laže'e yógo'te benách ka', na' gan zej

nnita' be' ka', be' góggakkzen benne' chawe' ka', benne' ka' Dios beyone' légake' chawe'. ²⁴ Zbíga'le law Jesús, Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawen', na' lezka' gan bde Jesusen' žen chie' da' žonen ga ženit law Dios žo'o, da' nakžen chawe' ka da' ben xchen Abel, zi'n Adán, dan' ben ga bzoa Dios Kaín, bi' bíche'be' Abel na' čela'ale.

²⁵ Če len, le gape chi'i kwinle nich bi wzoale čela'ale Bennen' zchalje'. Bi belagak benne' ka' bží'igake' che bennen' bliže' légake' lo yežlyó nga. Lezka' gaken čežo, bi yelažo ča' wži'izo che Bennen' žliže' žo'o, Bennen' zoe' ya'abá che Dios. ²⁶ Ža na' wzíz yežlyó nga dan' benle chi'i Dios, san na'a ba bchebe laže'e, na' wnné': "Yetoze čii'i, na' kege yežlyoze wxiza', san lezka' ya'abá wxiza'." ²⁷ Katen' wnné': "Yetoze čii'i" da' ni žsedlen žo'o žala' yega'agak da' ka' gak žizegaken, da' ka' zej žen' yežlyó nga, na' ga'ngak da' ka' bi gak žizegaken, da' ka' zej žen' ya'abá che Dios. ²⁸ Če len, dan' žala' gata' to latje čežo gan nna biažo, da' bi žizen, žala' yežo Dios: "Žóxkeno" na' lo yela' zen laže', na' lo yela' zžebe le' žala' wká'n ženžone' kan žaz laže'e le', ²⁹ dan' nak Dios čežo ka to yi' da' wžia yin' da' kegle.

13

Da' žala' gonžo dan' žaz laže' Dios

¹ Žala' ží'itezlele lježle tole yetole. ² Le čejsá' laže' žala' wzoale ližle no benne' lježle, benne' zi'ton' le'e gan zoale. Kate' bałe benách ka' béngake' ki, bnníta'gake' wbás che ya'abá ka' ližgake', la'kze bi gókbe'egake' gógake' wbás che ya'abá ka'.

³ Le we' laže' benne' ka' zej nyejwe' liž ya ka žónlenle légake' tzen, na' gekle lezka' nyéjwle liž yan'. Le we' laže' benne' ka' želbía láže'gak

benách ka' légage', kan zzáka'le le'e tzen len légage'.

⁴ Žala' gape ba la'ne yela' zchag na', na' benne' byo lo yela' li laže' chie' žala' sóalene' zo'le', dan' chog Dios chegak benne' ka' zóngake' da' kegle gátgake' to chi'ize, na' lezka' gone' chegak benne' ka' zka'n dítgake' yela' zchag na'.

⁵ Bi dan láže'le yela' gape, san le chaz laže' ka da' den chele na'a, dan' ba wnná Dios: "Batkle wka'na' le', na' bi kwej yichja' le'." ⁶ Ka' naken, gak nnažo dot láže'žo dan' znnan:

Žanžo Dios nake' Bennen' žáklene' neda'.

Bi žeba' bi da' gak gon no benne' chia'.

⁷ Le we' laže' benne' ka' žape chí'igake' le'e, benne' ka' žsédgekle' le'e xtiža' Dios. Le wia da' chawe' da' zóngake', na' le gon kan zóngake' lo yela' žejlé' chégake'.

⁸ Toze kan nak Jesús, Benne' Criston', neje, na' na'a, na' to chi'ize. ⁹ Bi we'le latje benne' ka' žsédgekle' da' yoble, na' da' nžan' ka da' ba nzi' lo na'le, nich bi ché'gake' le'e ga yoble. Nak chawe' gon chochle yichj lázdo'le kan nak da' žonnze Dios chele, na' kege da' žsédgekle' kan zej nak da' že'j žawžo, da' bi gáklenen benne' ka' že' láže'gaken'.

¹⁰ Zoa to bkog la'y chežo, gan bi de latje benne' ka' zóngake' žin che bkogen' da' zoalen diža' nežwn' da' zka'n chawe' dan' blán' zga'ale. ¹¹ Bxoz blo che yo'o la'y na' bdie' xchengak bia beže ka' lo latje la'yte ni'a che doła', san bzéygake' belá' ka'ze chégakba' gan nak na'le žoa'a yež. ¹² Lezka' wžaka' Jesusen' na'le žoa'a yež nich beyone' benách ka' chawe' len xchenkze'. ¹³ Le cho'o chjénlenžo Jesusen' tzen, la'kze kwejgak benách ka' žo'o lo yež, na' si'žo tzen len Le' dan' ben dítgekle' benách ka' Le'. ¹⁴ Bi zoa to yež chežo lo yežlyó nga da' zoan

to chi'ize, san zbezžo to da' zan'. ¹⁵ Che len, žala' wká'n zéntezžo Dios, na' wkonlžo žin la' Jesús, Benne' Criston'. Da' zka'n zenžo Dios naken ka to da' zdežo lawe' Le'. Žala' ye'žo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che da' nake' Le'. ¹⁶ Bi gal laže' gonle da' naken chawe', na' gáklene' lježle tole yetole, dan' nak da' ni ka to da' zdežo law Dios da' žaz laže'e Le'.

¹⁷ Le gon kan znná xtiža'gak lježžo ka', benne' ka' žape chí'igake' le'e, na' le we' latje wchí'igekle' le'e, dan' žape chí'igake' yichj lázdo'le, kan žongak benne' ka' žala' wloé'egekle' law Dios da' bégake'. Le gon ki nich góngake' žin na' lo yela' žebél chégake', na' kege lo yela' nyache' laže' chégake', dan' bi yebélenlele žin da' góngake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹⁸ Le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', dan' žxen láže'to' soa ži yichj lázdo'to', na' bi yesbagan' neto' zia, na' že' láže'to' góntezto' da' naken chawe'. ¹⁹ Da' nakže blo, žata'yoela' le'e nnáblele Dios yegoé'e neda' to nez nich yelá'a gan zoale bayenže.

Dios žonne' chežo da' gáklenen žo'o

²⁰ Na'a, zcháljlento' Dios, Bennen' zka'n chawe'e žo'o, na' nake' Bennen' besbane' Žanžo Jesús, Benne' Criston' lo yela' got, Bennen' nake' Benne' Blo Wia Zila', dan' blálje' žen chie', da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', da' zoan to chi'ize. ²¹ Žnnablt'o'-ne' gone' ga gake dot chawe' nich gak góntezle da' naken chawe', na' gonle kan žénele' Le', nich gone' ga gake kan žénele' Le', dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'. ¡Gá'nteze žen Benne' Criston'! Ka'kze gaken.

²² Žata'yoela' le'e, zí'na'do' ka', si' lo na'le diža' ni da' zzejni'ilen le'e, dan' láte'do'ze nak da' ni da' zzoja' chele. ²³ Žala' nnézlele ba bežój xkwide' Timoteo, bi' lježžon', liž

ya, na' cha' lá'tebe' ga zoa' ni, na' gónlenbe' neda' tzen yedjwíato' le'e.

²⁴ Le gape “Padiox” lježžo ka' žape chí'igake' le'e, na' lezka' yógo'te benne' ka' Dios ba bebeje' che Leze'. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó Italia nga, na' žejlé'gake' che Benne' Criston', žápegake' le'e “Padiox.”

²⁵ Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ ŽEDW

*Žedw žape' "Padiox" benne' judío
ka' žej nake' che Jesús*

¹ Neda', Žedw, žapa' le'e "Padiox." Le'e na' nbáblenle chežinno kwe' lježgak benách Israel ka', na' náslasle dot yežlyó nga. Naka' wen žin che Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Dios žonne' yela' žejní'il chežo

² Zí'na'do' ka', kate' gak bi da' gaken chele dan' si' bian' le'e, žala' yebélele dot láže'le ³ dan' nnézkzelele, kate' bi da' žaken chele da' zzi' bian' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', da' ni žsedlen le'e gakte zen laže' kate' zzáka'le. ⁴ Le we' laže' gak dot li laže' yela' zen laže' chele, nich gakte benne' žejní'igekle', na' bi be yážjelele che da' ki.

⁵ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' bi žejní'ile' da' ki, žala' nnable' Dios, na' Dios na'kze wnezjwe' yela' žejní'il chie', dan' znezjwe' dot laže'e chegak yógo'te benách ka', na' bi žek zi'le' gonnen' chežo. ⁶ Na'a, no benne' bi da' znnable' Dios, žon byenen chejli'e chie' Le', na' bi gak chope laže'e. No benne' žak chope laže'e, žaken chie' kan žak che bebe da' zejzen law nisdó katen' žak be' da' ztan nisen', na' nisen' zchen' nile ná'le. ⁷ No benne' žaken chie' ki bi gak wxén laže'e bi da' si'e da' wnezjw Xanžon' chie'. ⁸ Bennen' zda laže'e bi zžel-le' nakle gone'.

⁹ Cha' zoa no benne' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' no no nake' yežlyó nga, žala' yebele' dan' ba nake' benne' zaka' law Dios. ¹⁰ Benne' lježžon', benne' nape' yela' wnni'a, žala' yebele' kate' žon Dios ga biž žxen laže'e dan' nape'. No benne' žxen laže'e yela' wnni'a chie', gak chie' kan

žak che yeje yíxe'do', la' zdete chen. ¹¹ Ki naken, dan' gak che bennen' kan žak che yeje yíxe'don', katen' zla' wbíž, na' zzeyle'en, na' la' zbižte yixen', na' zyinnj yéjedo' chen, na' znitle yela' xtan chen. Lezka' gaken che bennen' nape' yela' wnni'a, nitle' kate' ne žone' žin žilje' yela' wnni'a na'.

Da' zzi' bia' žo'o

¹² Ba nez zen gaken che bennen' zzoele' da' zzi' bia' le'. Kate' ba bežoje' chawe', na' gata' yela' nban da' zejli' kanne chie', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'. ¹³ Kate' bi da' žak chežo da' žonen ga yénelžo gonžo da' kegle, bi žala' nnažo: "Dios zzi' bi'e žo'o nich gonžo da' kegle." Dios bi zzi' bi'e nitó benne' nich gone' da' kegle. ¹⁴ Na'a, cha' no benne' zoa bi da' žak chie' da' zzi' bian' le' nich gone' da' kegle, žaken ki dan' zze laže'e da' kegle, na' da' ni benen ga gónele' gone' da' kegle. ¹⁵ Da' zze láže'žo da' kegle žonen ga žonžo doła', na' kate' ba benžo dołan', la' doła' na'ze žesbagan' žo'o zia, da' gonen ga gatžo.

¹⁶ Zí'na'do' ka', bi gon laže'l kwinle. ¹⁷ Yógo'te da' naken chawe', na' yógo'te da' naken dot da' li, da' ka' zzi'žo, zá'gaken zaka' ža'le, na' zžójgaken gan zoa Xažo Dios, Bennen' bene' da' ka' želyép yes ya'abá, da' ka' zchá'gaken, san Le' bi zcha' kwine', na' bi zche'e kan žone', na' žónnteze' da' naken chawe' chežo. ¹⁸ Kan ženekzele Dios, bene' ga nakžo benách kobe chie' ka'. Bkonle' žin diža' chien' da' naken dot da' li, nich gakžo ka to weláp nežw chie' ladjw yógo'te benne' ka' benkze' Le'.

Da' zka'n zenžo Dios da' naken dot li laže'

¹⁹ Che len žapa' le'e, zí'na'do' ka', yógo'tele žala' soale yénlele, san bi žala' nnétele, na' bi zá'atele. ²⁰ Bennen' la' zžá'atie' bi žone' da' naken chawe' law Dios. ²¹ Che len, le

wzóa chela'ale yógo'te da' bi naken chawe', na' yógo'te da' kegle da' nyanle'en yežlyó nga, na' lo yela' gaxjw laže' le gon choch dižan' da' yo'on lo yichj lázdo'le, dan' gak gonon ga yelale.

²² Na'a, le gon kan zнна diža' ni, na' kege chejzé nágzelen. Cha' yénzelele diža' ni, la' kwínzele gon láže'lele. ²³ No benne' žénzele' diža' ni, na' bi žone' kan zнна, benne' ni nake' ka to benne' zwie' lawe' lo yey wan, ²⁴ dan' zwia kwine', na' zeyeje', na' la' žal láže'tie' kan zinne'e. ²⁵ Na'a, no benne' bi žal laže'e da' ženle', san zzi' lo ne'e da' wnnakze Dios da' naken dot da' li, da' gak gonon ga yelažo, na' cha' ga'ne' choch, na' gónteze' kan zнна xtiža' Dios na', gak chawe' che bennen' lo yógo'te da' žone'.

²⁶ Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' nak li laže' kan zka'n zene' Dios, san cha' bi žape chi'e lože'e nich bi nnaze' ka', bennen' žon laže'l kwine', na' bi žaz laže' Dios kan zka'n zen bennen' Le'. ²⁷ Da' zka'n zenžo Dios, da' naken dot da' li, na' da' naken li laže', naken gáklenžo xkwide' wzebe ka', na' no'le wzebe ka', katen' želzaka' benne' ka', na' nich bi gakžo toze len da' kegle da' naken che yežlyó nga.

2

Žala' gak tlebe kan gapžo benách ka' ba la'ne

¹ Ži'na'do' ka', cha' žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston', Benne' zente, bi žala' wcha'le kan gaple ba la'ne to to benne'. ² Cha' chaz to benne' gan ndoble le'e, na' ngo'e xben ne'e da' naken oro, na' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' cha' chaz yetó benne' yáche'do', na' nakwe' laže' ka'ze, ³ na' cha' gaple ba la'ne bennen' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' ye'le-ne': "Wže'len neto' ga nak chawe' ni" san ye'le benne' yáche'don': "Na'ze wzé" o ye'le-ne': "Wžé' lo yo nga." ⁴ Cha' ki gonle, na' wcha'le kan žaple ba

la'ne to to lježle, na' gon kwínle ka to benne' zchi'a laže'e lježe' ka', na' bi gak chawe' kan sa' láže'le.

⁵ Ži'na'do' ka', le wzé nag da' ni. Dios wžekze' benne' ka' zej nake' yache' yežlyó nga, nich gata' yela' wnni'a chégake' lawe' Le' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gata' latje chégake' gan zнна bi'e Le'. Gata' chégake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'. ⁶ Le'e zka'nle benách yache' ka' ka'ze, na' žaple ba la'ne benne' wnni'a ka'. Benne' wnni'a ka' žsaka' zí'gake' le'e, na' žkóngekle' le'e žin. Lezka' zdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. ⁷ Benne' wnni'a ka' lezka' zinne zí'gake' che la Jesús, Benne' Criston', dan' záka'le'en, na' kan nzi' le' Ži'n Dios lezka' le'e nzi' lale ži'n Dios dan' nakle toze len Le'.

⁸ Žonle da' chawe' cha' žonle dot kan nak da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo, dan' nyejwn le'e yiche, na' zнна: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'." ⁹ Na'a, cha' zcha'le kan žaple ba la'ne to to benne', žonle doła', na' nbága'le zia lo xtiža' Dios, dan' bi žonle kan zнна xtiže'e. ¹⁰ Cha' žon to benne' dot kan zнна xtiža' Dios, san cha' wchixle' kan nak toze da' zнна xtiže'e, ba nbage'e zia che dot da' zнна xtiže'e. ¹¹ Dios na'kze wnné': "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'" na' lezka' wnné': "Bi goto' benách ka'." Na'a, cha' bi žono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', san žoto' benách ka', nbago'o zia che dot da' wnnakze Dios. ¹² Kan nnale, na' kan gonle, žala' gonle dot kan žala' gongak benne' ka' wchi'a laže' Dios légake' kan zнна xtiže'e, da' bchalje' nich yelažo. ¹³ Benne' ka' bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', wchi'a laže' Dios légake', na' bi yeyache' láže'le' légake', san benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka' yežójkake' chawe' kate' Dios wchi'a láže'e légake'.

Da' žala' gonžo dan' žejle'žo che

Jesús

¹⁴ Zí'na'do' ka', bi be zaka' cha' to benne' nnaze': "Žejli'a che Benne' Criston'" san bi žone' da' naken chawe'. Bi gak yela' bennen' cha' nnaze' žejli'e chie' Le'. ¹⁵ Cha' zej nnita' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' cha' bi de da' gákwgake', na' bi de da' gáwgake', ¹⁶ na' cha' to benne' ládjwle le'e ye'ze' légake': "Binlo le yeyéj ližle; ba beljle" san cha' bi be wnezjwe' chégake' dan' želyážjele', bi góklene' légake'. ¹⁷ Lezka' žaken che no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston'. Cha' bi žone' da' zej nak bian' nak li laže' kan žejli'e chie' Le', bi be zaka' yela' kan žejlé' chien'.

¹⁸ Wak no benne' yi'e lježe': "Le' znno' žejli'o che Benne' Criston', na' neda' žona' da' naken chawe'. Bi gak wloe'elo' neda' žejli'o che Benne' Criston' cha' bi zoa da' naken chawe' da' žono'. Neda' wloe'ela' le' žejli'a chie' Le' ni'a che da' naken chawe' da' žona'." ¹⁹ Le' znno' žejli'o zoa toze Dios. Nak chawe' dan' znno'. Lezka' žejle'gak be' xiwe' ka' zoe' Le', na' žžizegaken dan' žžėbegaken Le'. ²⁰ Le', benne' bi be nnezlo'. Žala' nnėzkzelo' cha' zoa no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston', san bi žone' da' naken chawe', bi be zaka' yela' žejlé' chien'. ²¹ Nak bia' Bran, xážo wdé, bežoje' chawe' law Dios ni'a che da' bene', katen' bdie' xkwide' Isaak chien' law Dios. Bdie'-be' kan žongak benách ka' zdégake' da' zžėygake' law Dios, la'kze bi bzeye'-be'. ²² Na'a gak nnėzlele kan goken che Bran na'. Dan' bene' gok bian' bejli'e che Dios. Che len nak bia' gok li laže' kan bejli'e che Dios ni'a che dan' bene'. ²³ Ki goken, na' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios ble'ele' da' bene' ka to da' benen ga beyake' chawe' lawe' Le'." Che len wzí' le' "Ljež Dios."

²⁴ Na'a, zlé'ekzelele nak bia' žežój

chawe' to benne' ni'a che da' žone', na' kege dan' znnaze' žejli'e che Dios. ²⁵ Lezka' goken che Rahab, no'len' bi'e benách ka' latje. Lezka' nak bia' bežoje' chawe' dan' wzóa to da' chawe' da' bene', dan' bene' katen' wdape' ba la'ne benne' wíalan ka', na' góklene' légake' nich beyėgake' nez yoble. ²⁶ Kan žak che bel'a žen chežo cha' bi yo'on be', ba naten, lezka' nak che da' žejle'žo che Benne' Criston' cha' bi zoa da' žonen, bi be zakan'.

3

Da' znná lóže'žo

¹ Zí'na'do' ka', bi gonte kwinle benne' wsedle ka', dan' ba nnėzkzelele wchi'a laže' Dios žo'o zí'le'eže, nolžo žsedlžo benách ka' cha' bi gonžo kan žala' gonžo. ² Yógo'težo žonžo da' zan da' zchíxelžon. Cha' bi zchixle no benne' lo da' zchalje', nake' dot chawe', na' gak nna bia' kwine' lo yógo'te da' žone'. ³ Kate' zgo'ožo ya žoa'agak bia ka' nich gonžo ga góngakba' kan žénelžo, gak nna bia'žo légakba' nich góngakba' žin chežo. ⁴ Le wia lezka' kan žak chegak barkw ka'. La'kze nakle'e zen to barkw, na' žakle'e be' da' zzejen barkwn', san to da' kwide'ze nak xne'e yag barkwn' da' zzechjen barkwn' nich chejen gáte'teze žénele bennen' žse'en. ⁵ Lezka' nak lóže'žo. La'kze to da' do'ze naken, da' zen naken da' znná lóže'žon'. Le wia nga kan žon to yi'. La'kze to yí'do'ze zbibžo, wak wzeyen to ya'a zen. ⁶ Lezka' lóže'žon' naken ka to yi'. Yógo'te da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga znná lóže'žon', na' dan' naken toze len bel'a žen chežo, che len žonen ga zbaga' zia dot da' nakžo. Naken ka zbek yi' da' znná lóže'žo, na' wak gonen ga nbága'žo zia lo yógo'te da' žonžo, na' dan' ki znná lóže'žon', naken kan žala' yi' da' bxen da' xiwe'. ⁷ Yógo'te bia yix'e ka', bia zdágakba'

lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba', na' bia ka' žzobe kwíngakba' lo yo, na' lezka' yógo'te bia ka' nníta'gakba' lo nido', gak nna bia'gak benách yežlyó nga légakba', ⁸ san bi gak nitó benne' nna bi'e lože'e, dan' znnna lóže'žo da' kegle, na' bi gak no benne' wsejwe' xnezen, na' znnale'e lóže'žon' da' naken ka' nis snia che bele snia ka'. ⁹ Len la' lóže'žo na'ze žliž chawe'žo Xažo Dios, na' lezka' žliž ditjo benách ka', benne' ka' ben Dios kan nakkze' Le'. ¹⁰ Ki naken, len la' lóže'žon' žliž chawe'žo benne' ka', na' žliž ditjo benne' ka'. Zí'na'do' ka', bi žala' gonžo ki. ¹¹ Cha' zoa to ga žal nis dzi', bi žal nis zene' la' na'ze. ¹² Zí'na'do' ka', to yag higo bi gak kwian da' zbia yag olibo, na' lezka', to lba uba bi gak kwian da' zbia yag higon'. Lezka', bi gak gal nis zene', na' nis dzi' nitó gan žal nis.

Yela' žejní'il da' naken dot li laže'

¹³ Cha' zoa to benne' ládjwle le'e, benne' žake' da' zenle'e, na' žejní'ile'ele', lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wlo'e'ele' nake' ki ni'a che da' chawe' da' žone'. ¹⁴ Na'a, cha' zgé'elele lježle ka', na' žonle žin nich wká'n zengak benách ka' le'e, bi žala' wká'n zen kwinle kan nak yela' žejní'il chelen'. No benne' žone' ki žon laže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ¹⁵ Yela' žejní'il ki bi naken da' znezjw Dios, san che yežlyó nga naken, na' che benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' che da' xiwe'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egikle' ljéžgake' ka', na' žénegekle' wká'n zengak benách ka' légake', lezka' želdíl diže'e, na' žóngake' yógo'te da' kegle ka'.

¹⁷ Benne' ka' zej nape' yela' žejní'il da' znezjw Dios:

Žóngake' da' naken dot chawe', na' želbeze' chawe'do'.

Zej nake' zen laže', na' zej nake' gaxjw laže'.

Žeyache' láže'gikle' benách ka', na' zej nake' ži'i laže'.

Nak tlebe kan zchi'a láže'gake' ljéžgake' ka'.

Bi znnégake' chegak ljéžgake' ka'.

¹⁸ Benne' ka' že' láže'gake' wká'n chawe'gake' da' žaken, zgá'ngake' chawe'do', nich gak chawe' dot da' zej nake'.

4

Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape

¹ ŽBiž chen' zdil-le, na' zdil díža'le? Ki žaken chele dan' zdan láže'le da' zan da' zdan láže'le to tole, na' che len zdil-lenle lježle ka'. ² Da' zan da' žénelele, na' dan' bi zzi'len, che len žotle benách ka'. Zze láže'le da' zej nap lježle ka', na' dan' bi zzi'len, che len zdil díža'le, na' zdil-le. Bi zzi'le da' žénelele, dan' bi znnablen law Dios. ³ La'kze zoa bi da' znnable, bi be zzi'le, dan' bi nak chawe' kan znnablen, dan' žénelele da' znnablen nich wkónlelen žin kan žaz láže'zele. ⁴ Le'e, benne' ka' ba wléj yichjle Dios, žBi nnézlele cha' zka'n zenle da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, ba beyakle ka' to benne' bi zle'ele' Dios chawe'? No benne' zka'n zene' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, bi gak wká'n zene' Dios, na' ba beyakle ka' to benne' bi zle'ele' Dios chawe'. ⁵ Bi znnaze da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios bene' be' da' nakkzžo nich gak ži'ilžo Le', na' žekle' chežo cha' zbej yichjžo-ne'." ⁶ Na'a, da' žonn Dios chežo nakle'en zen, dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake', san dot láže'e žon chawe'e benne' ka' zej nake' gaxjw laže'." ⁷ Che len:

Le soa gaxjw laže' law Dios.

Le tile da' xiwe', na' wzonnjen gan zoale.

⁸ Le we' laže' sóalenle Dios, na' Le' yedjsóalene' le'e.

Le'e, benne' doła' ka', le gak chawe', na' biž gonle doła'.

Le'e, nólele le'e žak chóplele, na' chope da' nží'ilele, le gon chawe' yichj láždo'le.

⁹ Le gak nyache' laže', na' le kwež, na' le kwež nyache'.

Na'a žžížele san žala' kwéžele.

Žebélele san žala' gak nyache' láže'le.

¹⁰ Le gak gaxjw laže' law Xanžon', na' Le' le'ele' le'e chawe'.

Bi žala' nnežo che lježžo ka'

¹¹ Ží'na'do' ka', bi nnele che lježle tole yetole. No benne' znnie' che lježe', na' zbej bi'e da' žone', benne' ni znnie' che xtiža' Dios, na' znnie' che da' wnnakze' Le'. Na'a, cha' žži'le che xtiža' Dios, žon kwino' benne' zchi'a laže'en, na' bi žono' kan znnna xtiže'e. ¹² Na'a, toze nak Dios, Bennen' bchalje' xtiže'e, na' lezka' nake' Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo. Lekze' gak yeslé' benách ka' o wžia yi'e benne' ka'. Na'a, žnozke žon kwino', zbej bi'o lježo'?

Bi nnezlžo da' gak wxé wižj

¹³ Na'a, le wzé nag, nólele znnale: "Wxé wižj chejto' yežen', na' soato' ga na' to yiz, na' da' zan da' gá'wto', na' góte'w, na' ki gáta'le'e mežw cheto'." ¹⁴ Bi nnézlele da' gak wxé wižj. ¿Nakžke nak chežo, kan zoažo yežlyó nga? Nakžo ka bichlá da' zlan' to chí'ido'ze, na' la' ženitten. ¹⁵ Che len, ki žala' nnale: "Ča' yénele Xanžon', soažo nbanžo, na' to yetó da' gonžon." ¹⁶ Na'a, le'e, lo yela' zka'n zen kwin chele zza' láže'le da' zen da' gonle. Yógo'te da' ki da' žonlen zej naken da' kegle ka'. ¹⁷ Ča' nnezlžo da' naken chawe' da' žala' gonžon, na' cha' bi gonžon, žonžo doła'.

5

Žedw žse'e láže'gak benne' wnni'a ka'

¹ Le'e, benne' wnni'a ka', le kwež, na' le kwéžeya'a, dan' za' ža le'elele yela' yache'. ² Ba nbia yi' yela' wnni'a chele, na' beldo' ka' che laže' ba btégakba' da' žákwele. ³ Ba nak che mežw oro, na' mežw plat chele kan nak che ya da' ba wzén xche'en, na' xche'e na' naken ka

to da' žesbaga' le'e zia, na' gaken chele ka to yi' da' wžia yin' le'e. Ki gaken chele dan' bsa' btoble chezle yela' wnni'a da' yesbagan' le'e zia ža ze lawte ža kate' wchi'a laže' Dios le'e. ⁴ Le wia nga. Benne' wen žin ka', benne' belápgake' yez chele, znnab yóžgekle' lážjwgake' dan' bi wdíjwle légage', na' dan' znnabgak benne' wen žin ka' ba ženlen law Xanžon', na' Le' zchi'e ni'a ne'e zan ka'. ⁵ Bkónlele žin yela' wnni'a chele lo yežlyó nga, na' we'j bdáwtezle da' znnaze chele. Ben zen kwinle, san za' žin ža kwia yi'le. Gak chele kan žak che beže, bia ženne', ba bžin ža gotžo-ba'. ⁶ Zchogle chegak benne' chawe' ka' gátgake', na' légage' bi žži'igake' chele le'e katen' žotle légage'.

Žala' gakžo zen laže' na' wcháljlenžo Dios

⁷ Na'a, ží'na'do' ka', le gak zen laže' na' zejte ža yelá' Xanžon'. Le wia kan žon benne' žaz ža'ne'. Lo yela' zen laže' zbeze' yéjwsio', na' yejw che byo' yejw, na' te na' yelape', na' yez zan yetobe'. ⁸ Lezka', ží'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Benne' Criston', le gak zen laže', na' le gon choch kwinle, dan' za' gawze ža yelá' Xanžon'. ⁹ Ží'na'do' ka', bi nnele che lježle tole yetole, nich bi bága'le zia. Le wia nga. Za' žin ža yelá' Xanžon', Bennen' wchi'a laže'e da' žonle. ¹⁰ Ží'na'do' ka', le wia kan gok chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Xanžo Dios. Zej nake' ka to da' zloe'elen žo'o kan žala' gakžo zen laže' la'kze sáka'žo. ¹¹ Na'a, znnazo chégake' zej nake' benne' ka' gok yela' ba nez zen chégake', benne' ka' wzáka'gake'. Ba bénlele kan gok che Job. Goke' zen laže' la'kze wzáka'li'e, na' nnézlele da' ben Xanžo Dios chie' wdé na'. Xanžo Dios žeyache' láže'le'ele' žo'o, na' že' laže'e žo'o.

¹² Ží'na'do' ka', da' ni da' žapa' le'e naken to da' zenle'en, da' znnan: bi

gon chochle x̣tíža'le ni'a che Ben-
nen' zoe' ya'abá che Dios, na' kege
ni'a che da' zej nnita' yežlyó nga,
na' kege ni'a che bíte'teze da' žon
chochle x̣tíža'le ni'a chen. Kate'
nnale: "o" žála' nnázele: "o'." Kate'
nnale: "o'o" žála' nnázele: "o'o." Ki
žála' gonle, nich bi bága'le zia law
Dios.

¹³ Cha' zzaka' no benne' nake'
toze len le'e, žála' wcháljlene' Dios.
Cha' zoa no benne' žebele', žála'
gole' da' žoe lawn Dios. ¹⁴ Cha'
no benne' žake' yižwé', benne'
nake' toze len le'e, žála' wliže'
benne' gole ka', benne' žape
chí'igake' benách ka' che Benne'
Criston', nich wcháljlengake' Dios,
na' nnábgekle' Le' yeyone' benne'
yižwén'. Žála' chébgake' le' set, na'
wcháljlengake' Dios lo la Xanžon'.
¹⁵ Kate' wcháljlengake' Dios, na'
žejlé'gake' yeyón Benne' Criston'
benne' yižwén', naž gon Xanžon' ga
yeyase', na' cha' bene' dola', yenít
lawe' le'. ¹⁶ Che len, cha' nbága'le
dola' le yexóalapan' tole len yetole,
na' le nnab lo wláz lježle tole yetole
law Dios nich yeyone' le'e, na' yežój
yižwén' da' žakle. Da' zchaljlen
benne' chawe' Dios, dan' žone' dot
laže'e, záka'le'en. ¹⁷ Lías, bennen'
bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, goke'
benne' che yežlyó nga kan nakžo
žo'o, san katen' bcháljlene' Dios, na'
wnnable' Le' nich bi gak yejw, na'
bi gok yejw lo yežlyón' chonne yiz
yo'o gachje. ¹⁸ Wdé na' bcháljlene'
Dios da' yoble, na' beyák yejw,
na' bnezjw da' gozgak benne' ka'
wnníta'gake' ža ka'.

¹⁹ Zí'na'do' ka', da' ni žála'
nnéžlele. Cha' chixle to benne'
nake' toze len lježžo ka', benne'
nónbi'e da' naken dot da' li, na' cha'
zoa no benne' gone' ga yeyát laže'e,
²⁰ na' bennen' bene' ga beyát laže'
benne' dolan', bennen' wdíe' ga
yoble, yeslé' benne' dolan' lo yela'
got, na' gone' ga yenít law Dios dola'
zan da' wbaga' bennen'. Ka'kze

gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹ Neda' Bedw, naka' wbás bsela' Jesús, Benne' Criston'. Zzoja' chele le'e yiche ni, le'e náslasle zi'to' gan že' laže, na' zoale gan nbab Ponto, na' gan nbab Galasia, na' gan nbab Kapadosia, na' gan nbab Asia, na' gan nbab Bitinia. ² Xažo Dios wžekze' le'e lo na' Dios Be' La'y kan wnnakze' gone' ža ni'te nich gakle che Leze', na' nich gonle kan zŋna xtiža' Benne' Criston', na' gakle dot chawe' ni'a che xchene'. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' žxen láže'tezžo

³ iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Lo yela' žeyache' láže' zen chie' bnezjwe' yela' nban kobe chežo. Dan' besbane' Jesusen' lo yela' got žxen láže'tezžo Le', ⁴ nich gata' chežo da' žape chi'i Dios chežo ya'abá chie'. Dan' žape chi'i Dios, dan' wnezjwe' chegak benách chie' ka', bi nitlen, na' bi žan', na' bi yeyožen. ⁵ Dan' žejle'le che Dios, lo yela' wak zen chie' gape chi'e le'e na' zejte ža na' yebélenlele yela' žeslá da' naken dot li laže', dan' ba bkweze' chežo, na' dan' wlo'e'ele' law ža ze lawte ža na'.

⁶ Che len žebéle'elele, la'kze na'a zzáka'le to chi'ido' dan' nníta'gak da' zan da' žsaka' zígaken le'e. ⁷ Dan' zzóelele da' zan da' žsaka' zígaken le'e, nak bia' nak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Ki žon cháwe'žo oro, da' nitlen, na' žon cháwe'žon lo yi'. Che len, kate' ba nzi' bia' yela' žejlé' chele, da' záka'žen ka oro na', na' gak yela' zen, na' yela' ba la'ne chele ža na' wlo'e'le law Jesús, Benne' Criston'.

⁸ Le'e nží'ilele Benne' Criston' la'kze batkle blé'elele-ne'. Žejle'le chie' Le' la'kze bi zlé'elele-ne' na'a, na' žebéle'elele. Yela' žebél chele da' nakžen zen ka gak wlo'e'elžo, naken dot li laže'. ⁹ Ki naken dan' žebélenlele yela' žeslá che be' nákkzele dan' den chele dan' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁰ Ža ni'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláz Dios, bsédgekle' dot kan nak yela' žeslá na', dan' den chežo na'a, na' bcháljgake' kan nak da' chawe' da' žonn Dios chežo. ¹¹ Dios Be' La'y, Benne' nake' toze len Benne' Criston', bzejni'ile' zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' bloe'ele' légake' kan žala' saka' Benne' Criston', na' lezka' kan gak yela' zen chie' te na'. Che len be' láže'gake' nnézgekle' batx gaken, na' noz benne' gak chie' dan' bloe'el Ben' nake' toze len Benne' Criston' légake'. ¹² Dios bloe'ele' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', bi naken to da' lé'egkle' légake', san žo'o ni le'elžo dan' bcháljgake' chen, na' le'e ženlele na'a kan nak chen. Benne' ka', benne' zzoa lígake' diža' chawen', zcháljgake' che da' ni, na' yela' wak che Dios Be' La'y zóalenen légake'. Dios chežo, Bennen' zoe' ya'abá, žsele'e Dios Be' La'y na' chežo. Žénegekle' wbás che ya'abá ka' nnézgekle' kan nak dan' bcháljgake' ža ni'te.

Dios žliže' žo'o nich gakžo la'y

¹³ Che len, le gak ban laže' na' le kwézteze cháwe'do'. Dot láže'le le wxén laže' Dios gonne' da' chawe' chele ža na' kate' yelá' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁴ Le gon kan zŋna xtiža' Dios, na' bi we'le latje da' zdan láže'le chen' le'e ga yoble, kan benle kate' bi na' gónbia'le Dios. ¹⁵ Žala' gakle la'y lo yógo'te da' žonle, kan la'y nak Dios, Bennen' bliže' le'e nich gakle chie' Le'. ¹⁶ Lezka' njejw le'e yiche la'y, kan wnnakze Dios,

da' znnan: "Le gak la'y, dan' naka' neda' la'y."

¹⁷ Znnale: "Xato" kate' zchájljenle Dios, na' Le', nak tlebe kan zchi'a laže'e to to benne' kan nak da' ben to to benne' ka'. Che len žala' žébele Le' kate' ne zoale yežlyó nga, da' bi nakkzen lažle. ¹⁸ Dios beslé' le'e lo da' gokle ža na' katen' benle kan zej nak da' ka'ze ka' da' bdegak xa xto'le ka' lo na'le. Nnézkzele beya'we' le'e, kege len to da' kwia yin' kan zej nak oro, na' plat, ¹⁹ san len xchen Jesús, Benne' Criston', da' záka'le'en, dan' bde kwine', na' goke' ka to zila' dot chawe', bian' žótgake'-ba' law Dios nich yegá'a dola'. ²⁰ Dios wžekze' Benne' Criston' zga'ale kate' bi na' gone' yežlyó nga, na' ža ni zoažo na'a bene' ga bloe'e lawe' nich gak gon chawe'e le'e. ²¹ Ni'a che da' ben Benne' Criston' žejle'le che Dios, Bennen' besbane' Le' lo yela' got, na' bene' ga nake' blo. Ka' naken, žejle'le che Dios, na' žxen láže'le Le'.

²² Na'a, ba beyakle chawe' dan' žonle kan znnan da' naken dot da' li, na' naken dot li laže' kan nží'ilele lježle ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Che len, dot láže'le žala' ží'ilele lježle tole yetole. ²³ Ba naple yela' nban kobe, kege dan' bnníta'gak benách ka' le'e, benne' ka' žátgakkze', san Bennen' zoakze' bnnite'e le'e, na' naljle ni'a che xtiža' Dios, da' naken ban, na' da' zoan to chi'ize. ²⁴ Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yógo'te benách zej nake' kan nak yixe'.

Yela' xtan chégake' naken ka to yeje che yixen'.

Zbiž yixen', na' zbia yi' yejen'.

²⁵ San xtiža' Dios zoan to chi'ize.

Diža' ni bžin chele ni'a che diža' chawen' da' zzenlto' le'e.

2

¹ Che len le wká'n yógo'te da' kagle. Biž gon láže'le, na' bi wloé'ezele kwinle ka benne' chawe'

ka' lawgak benách ka'. Biž gé'elele, na' bi nnele che lježle ka'. ² Žala' dan' láže'le da' naken che Dios Be' La'y nich gólele kan žongak bi' že'ndo' ka', bi' ka' zdan' láže'gakbe' niže'. Ki žala' gonle na' zejte ža yelale, ³ cha' žákbe'elele nak Xanžon' ži'i laže'.

Benne' Cristo nake' ka to yej xe ban

⁴ Le biga' law Xanžon', Bennen' nake' ka to yej xe ban. Nake' ka to yej da' bzoagak benách ka' chela'ale, san naken to da' wžekze Dios da' zakan'. ⁵ Lezka', le'e nakle ka yej ban ka'. Le we' latje wkonle Dios le'e žin, nich gone' ga gagle ka to yodo' gan soakze Dios Be' La'y. Lo yodon' gagle ka bxoz ka', benne' zej nake' che Dios, na' lo na' Jesús, Benne' Criston', gak wdele da' ka' žonle law Dios, da' ka' žonle len yela' wak che Dios Be' La'y, dan' žaz láže' Dios. ⁶ Che len nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Zgo'a to yej blo lo ze'e che yež Sión, dan' wžekza' neda', na' dan' zakan'. No benne' žejli'e chie' Le', bi chixle'.

⁷ Lježto' ka', žejle'le che Benne' Criston', na' nak yej ni chele to da' záka'le'en, san chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Yej na' dan' bzoagak benne' wen ze'e ka' chela'ale,

na' gógekke' ka'ze naken,

yej ni ba naken yej blo lo ze'e.

⁸ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yej na' gonon ga chejchégwgak benách ka',

na' gonon ga chejbíxgake'.

Da' li bejchégogak benne' ka' bi bejlé'gake' che Benne' Criston', dan' bchíxgekle' katen' bzóagake' xtiža' Dios chela'ale. Dios wnnakze' góngake' ki.

No benne' ka' zej nake' che Dios

⁹ Le'e nakle benách ka' wžekze Dios. Yógo'tele nakle bxoz ka' che

Benne' Wnná Bia' La'y. Nakle ka to yež da' naken che Dios na'kze. Nakle benne' chie' ka'. Ki nakle nich gak wzele diža' che da' zen ka' da' ben Dios, Bennen' bliže' le'e nich yežojle gan nak chol, na' chazle lo bani' chawe' chie'.¹⁰ Zga'ale bi gokle benách ka' che Dios, san na'a ba nakle benách chie' ka'. Zga'ale bi beyache' laže'l nitó benne' le'e, san na'a Dios na'kze žeyache' láže'le' le'e.

Zoažo nbanžo nich gonžo kan žénele Dios

¹¹ Zí'na'do' ka', nakle ka benne' zi'to' ka', zdázele yežlyó nga. Che len, žata'yoela' le'e, bi we'le latje da' zdan láže'zele chen' le'e, dan' zdíl-lenen be' nákkzele. ¹² Le gon da' naken chawe' lawgak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Ki gaken, cha' yesbága'gake' le'e zia, na' cha' nnágake' nakle benne' wetw benách ka', gak lé'egekle yezika' benách ka' da' chawe' da' žonle, na' ža yelá' Xanžon' wká'n zéngake' Dios ni'a che da' nákkzele le'e.

¹³ Dan' nakle che Xanžon' le gape ba la'ne yógo'te benne' yolawe' ka', cha' nak benne' žnna bi'e dot yežlyó nga, dan' nake' benne' wnná bia' blo, ¹⁴ o cha' nak benne' žnna bi'e to yež, bennen' bzoa benne' wnná bia' blo na' latje chie' nich sele' benne' ka' snia, benne' žóngake' da' zinnj, na' gape' ba la'ne benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. ¹⁵ Ki žénele Dios gonle nich wzóa žile benne' bi nnezle ka', na' benne' ka' zej nchixle', kate' lé'egekle' da' naken chawe' da' žonle, na' bi be gak nnégake' chele.

¹⁶ Le gak ka benne' ka' ba belágake', san bi wkónlele žin yelá' nla chele nich gonle da' kegle. Ki žála' gonle:

Le gak ka benne' ndo'w ka' che Dios.

¹⁷ Le gape ba la'ne yógo'te benách ka'.

Le ži'il lježle ka', na' le žebe Dios.

Le gape ba la'ne bennen' žnna bi'e dot yežlyó nga.

Da' wzaka' Jesús zzejni'ilen žo'o kan gak chežo

¹⁸ Nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le žebe benne' xanle ka', na' le gape-gake' ba la'ne, kégeze gaple ba la'ne benne' xanle ka', benne' zej nake' chawe', na' že' láže'gake' le'e, san lezka' le gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' žsaka' zí'gake' le'e lo žin da' žonle chégake'. ¹⁹ Cha' sáka'le, na' bi zoa biz chen', na' cha' sóelelen dan' žékélele naken da' žénele Dios, naž yežojle chawe' law Dios. ²⁰ Na'a, cha' žonle da' kegle, na' sel benne' yolawe' le'e snia, žnakxkze yebélenlelen la'kze len yelá' zen láže' chele sóelele dan' gaken chele? San cha' nakle zen láže', na' zzóelele da' zzáka'le, dan' benle da' chawe', naž yežojle chawe' law Dios. ²¹ Dios bliže' le'e nich sáka'le ki dan' wzáka'kze Benne' Criston' lo wlazle le'e, na' bzoe' chele to da' zloe'elen le'e kan žála' gonle. Žála' sóelele da' sáka'le kan bzoele' Le' dan' wzake'e.

²² Benne' Criston' bi be doła' bene', na' batkle ben láže'e.

²³ Katen' wnné dítgake' chie' Le', bi beži'e chégake'.

Katen' bsaka' zí'gake' Le', bi btil diže'e légake',

san bde kwine' lo na' Dios,

Bennen' zchi'a láže'e da' žonžo lo da' nak da' li.

²⁴ Benne' Criston' wzí'kze' doła' chežo lo belá' žen chie' katen' gote' le'e yag kroze, nich gakžo žo'o ka benne' gat ka', na' biž gonžo doła', san soažo nbanžo nich gonžo da' chawe'. Le' goke' yižwé' lo wlazžo žo'o nich yeyakžo žo'o chawe' law Dios. ²⁵ Gokle ka zila' ka' zdágakba' zej nnitlba', san na'a beyakle che Benne' Criston', Bennen' zwie' le'e, na' žape chie' be' nákkzele, na' nake' chele ka to benne' žape chi'e zila' ka'.

3

Kan žala' gongak benne' ka' zej nžag ne'e

¹⁻² Le'e, no'le ka', žala' gaple ba la'ne benne' byo che chele, na' cha' bi žejlé'gake' che xtiža' Benne' Criston', na' chejlé'gake' chie' Le' kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, na' kan nakle gaxjw laže', na' kan žaple légake' ba la'ne, la'kze bi be že'le légake' kan nak che Benne' Criston'. ³ Yela' xtan chele bi naken da' zoan lówzele, kan zpa'le yichjle, na' kan zej nak da' ka' zej naken oro da' zkónlele žin, na' laže' da' záka'le'en da' nákwle. ⁴ Yela' xtan chele žala' gaken da' yo'on lo yichj lázdo'le. Yela' xtan da' zóatezen naken yela' gaxjw laže', na' yela' li laže', da' ka' záka'le'egaken law Dios. ⁵ Lezka' gok yela' xtan chegak no'le ka' wnníta'gake' ža ni'te, no'le ka' bka'n zéngake' Dios. Bxen láže'gake' Le', na' wdápegake' ba la'ne benne' byo che chégage'. ⁶ Ki ben Sara. Bene' kan zнна xtiža' Bran, benne' byo chien', na' bliže' le', na' wnné': "xan." Lezka' le'e gónlenle Sara na' tzen cha' gonle da' naken chawe', na' bi be žebele.

⁷ Le'e, benne' byo ka', žala' we' láže'le no'le che chele. Le gape-gake' ba la'ne, kégeze dan' bi zej nape' kan nak yela' wale chele, san dan' lezka' zej nape' yela' nban na', da' žonn Dios chežo, da' naken tlebe ka da' den chele. Le gon ki, nich bi wsejw da' xiwe' xnezle katen' wcháljlenle Dios.

Sáka'žo la'kze žonžo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte: Le gak toze tole len yetole yógo'tele. Le we' laže' lježle tole yetole. Le gak ži'i laže', na' zen laže'.

⁹ Bi yeži'ile che lježle.

Bi gonle da' zia che no benne' gone' da' zia chele.

Bi nne ditjle che no benne' zinne ditje' chele.

Ki žala' yecheble, nnáblele Dios gon chawe'e bennen', dan' bliž Dios le'e nich gak chawe' chele. ¹⁰ Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: No benne' žénele' yebélenle' yela' nban chie', na' kweze' cháwe'do', žala' wka'ne' diža' zi' ka', na' biž gon laže'e.

¹¹ Žala' wka'ne' da' kegle, na' gone' da' naken chawe'.

Žala' we' laže'e gá'nlene' lježe' ka' chawe', na' gónteze' ki.

¹² Xanžo žape chi'e benne' chawe' ka',

na' zze nage' da' zcháljlengake' Le', san žsejwe' xnezgak benne' ka' žóngake' da' kegle.

¹³ ĆNožkze benne' gone' le'e da' zia cha' že' láže'le góntezele da' naken chawe'? ¹⁴ La'kze sáka'le katen' žonle da' naken chawe', gak yela' ba nez zen chele. Bi žebele nitó benne', na' bi kwe' zédele, ¹⁵ san le wxén laže' Benne' Criston', na' le we'e latje nna bi'e lo yichj lázdo'le. Le sóateze nich gak wzejni'ilele yógo'te benne' ka', benne' nnábgekle' le'e biž chen' žxen láže'le Benne' Criston', na' žala' gonle da' ni lo yela' gaxjw laže' chele, na' lo yela' žape ba la'ne benne' ka'. ¹⁶ Le gónteze da' naken chawe' law Dios, na' cha' zej nnita' benne' ka' znnégake' che da' naken chawe' da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', naž yedoé'egekle' ni'a che da' wnnégake' chele. ¹⁷ Cha' sáka'le, gakže chawe' cha' naken dan' žonle da' naken chawe', na' kege dan' žonle da' kegle, cha' Dios žénele' gaken ki chele.

¹⁸ Wzáka'kze Benne' Criston', na' gote' lo wlazžo žo'o nich beké'e to chi'ize doła' da' wbága'žo. Le' nake' chawe' san gote' lo wlazžo žo'o, benne' dola' ka'. Ki bene', na' beyone' žo'o toze len Dios. Lo beła' žen chie' gote', san lo be' nakkze' ne zoe' nbane' to lo beła' žen kobe. ¹⁹ Lo be' nakkze' wyeje',

na' bcháljlene' be' ka' gókgakkze benne' ka', na' nyéjwgake' lo latje chol. ²⁰ Benne' ki bží'igake' che xtiža' Dios ža ni'te, ža na' wzóa Noé, katen' wléz Dios lo yela' zen láže' chie', na' bi bžia yi'e légake', xakte ben Noén' barkw zen na'. Lo barkwn' belagak babze benne' ka' lo nisen', xóno'gake', benne' byo ka' len no'le ka'. ²¹ Nisen' naken to da' zloe'elen kan nak nis gan yezoažo nis, dan' nak bian' belazo lo yela' got dan' bebán Jesús, Benne' Criston', lo yela' got. Dan' žezoažo nis bi naken to da' žon chawen' da' nakžo lówzele, san zloe'elen že' láže'žo gak yichj lázdo'žo chawe' law Dios. ²² Jesús, Benne' Criston', bebene' ya'abá che Dios, na' bejži'e kwit li ža che Dios, na' znná bi'e wbás che ya'abá ka', na' benne' wnná bia' ka', na' benne' blo ka'.

4

Žala' gonžo xchin Jesús len yela' wak che Dios

¹ Che len kan wzaka' Benne' Criston' lo belá' žen chie', lezka' le'e žala' soale sáka'le. Bennen' zzake'e dan' žone' da' naken chawe' ba bka'ne' dolá'. ² Na'a so law, žala' góntezele kan žénele Dios, na' kege kan zdan láže'zele lo yela' benách chele. ³ Scha'le'e benle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios. Ža ni'te benle da' bi žala' gonle. Wzé láže'le da' kegle ka'. Wzóžlele. We'j bdáwle'ele na' bka'n zenle lo'a ka' da' bi žo'o láže' Dios. ⁴ Na'a, žebángle benne' ka' žóngake' ki dan' biž žónlenle légake' tzen katen' žóngake' da' kegle ki, na' che len znnégake' chele. ⁵ Žon byenen wloé'el kwíngake' law Dios, Bennen' za' wchi'a láže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁶ Che len bchalj Benne' Criston' diža' chawen' lawgak benne' gat ka', benne' ka' Dios bchi'a láže'e légake' katen' wnníta'gake' yežlyó nga, kan zchi'a láže'e yógo'te benách ka'. Bchaljlen

Criston' légake' nich nníta'gake' lo yela' nban lo be' zej nakkze', kan zoakze Dios lo yela' nban.

⁷ Za' žin ža yeyóž che yógo'te da' zej nnitan'. Che len, le gak lázdo' yaž, na' le soa wcháljlene Dios. ⁸ Da' žon byenžen, le ži'il lježle tole yetole, dan' cha' nakle toze lo yela' nži'il, soale yenít lawle chegak lježle, benne' ka' bégake' chele da' zia. ⁹ Le we' latje lježle ka' gá'ngake' ližle, na' bi nnele chégake'. ¹⁰ Žala' wkónlele binlo žin da' ka' benn Dios chele, nich gáklenle lježle tole yetole. ¹¹ No benne' zzoa lie' che Dios, žala' wchalje' xtiža' Dios, na' bennen' žone' xchin Benne' Criston' žala' wkónle' žin yela' waken' da' žonn Dios chie'. Lo yógo'te da' žonle, žala' ga'n zen Dios ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston'. jGákteze che Dios yela' zen, na' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Sáka'gak benne' ka' che Jesús

¹² Ží'na'do' ka', bi yebánlele dan' žsaka' zí'le'egak benách ka' le'e. Bi naken da' bi zej nonbia' benách ka' che Dios. ¹³ Le yebél dan' de latje chele gónlenle Benne' Criston' tzen lo da' zzake'e Le' nich gak yebélele ža na' yel'é Le', katen' lé'e'elele yela' baní' chie'. ¹⁴ Cha' nnegak benách ka' chele dan' nakle toze len Benne' Criston', yela' ba nez zen gaken chele, dan' gak bian' zoalen Dios Be' La'y le'e, Bennen' ze'e ya'abá che Dios. Benách ki znnégake' chie' Le', san le'e žaple-ne' ba la'ne. ¹⁵ Cha' saka' no benne' nake' toze len le'e, žala' gaken dan' nake' toze len Benne' Criston', na' kege dan' nake' benne' wetw benách ka', o benne' wbán, o benne' wen da' kegle, o dan' žliz chie' ga yoble. ¹⁶ Na'a, cha' nólele le'e sáka'le dan' nakle toze len Benne' Criston', bi žala' yedoé'elele, san le wká'n zen Dios dan' nzi' lale benne' ka' che Benne' Criston'.

¹⁷ Ba bžin ža so law Dios wchi'a láže'e benách ka' zej nake' che Leze'.

Cha' so lawe' wchi'a laže'e žo'o, ɰnakxkze gaken chegak benne' ka' bi žóngake' kan zɰna diža' chawen' chie' Le'? ¹⁸ Cha' nak zede yelagak benne' ka' žóngake' da' naken chawe', ɰnakxkze gaken chegak benne' ka' zži'igake' che Dios, na' žóngake' doła'? ¹⁹ Ki naken, benne' ka' zžáka'gake' dan' žénele Dios gaken ki, žála' góntezgake' da' naken chawe', na' wdégake' be' zej nakkze' lo na' Dios, Bennen' benkze' légake', na' žone' Le' kan zɰna xtiže'e.

5

Bedw zzejni'ile' benne' ka' che Jesús

¹ Na'a, zzejni'ila' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' le'e, le'e na' nakle che Benne' Criston', dan' lezka' naka' neda' benne' gole kan zej nake' légake', na' ble'ela' da' wzaka' Benne' Criston', na' lezka' gónlena' légake' tzen, si'to' yela' baní' da' la' lawn. ² Le'e, benne' gole ka', le gak ka' benne' wape zila' ka' kan žape chí'ile benách ka' bde Dios lo na'le. Le gon ki dot láže'le kan žénele Dios, na' kege dan' žon byenen gonlen, o dan' zdan láže'le yela' gape. Le gon xchinle dan' žaz láže'le gonlen, ³ na' kege dan' žénelele nna biá'zele benne' ka' ndégake' lo na'le. Le we' laže' gake to da' zloe'elen kan žála' gaggak benne' ka' žape chí'ile. ⁴ Ki gaken, katen' yelá' Benne' Criston', Bennen' blo wape zila' ka', naž si'le to da' yebélenlelen da' batkle te chen.

⁵ Lezka' le'e, xkwide' ka', le gon kan zɰnagak benne' gole ka'. Yógo'tele žála' gaple ba la'ne lježle, tole yetole, lo yela' gaxjw laže' chele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' zɰnan:

Dios žsejwe' xnezgk benne' ka' zka'n zen kwíngake'

san žáklene' benne' gaxjw laže' ka'.

⁶ Le gak gaxjw laže' lo na' Dios, na' Le' gone' le'e benne' wałe ka' kate' žin ža chen. ⁷ Le wdé lo na' Dios

yógo'te da' žonen ga že' zédelele dan' Le' že' laže'e le'e.

⁸ Le gak laždo' yaž, na' le soa ban laže', dan' zoa da' xiwe', dan' bi zle'elen le'e chawe', na' zdan dot gawze, na' naken ka to beže yixe' zbéžya'aba', na' žiljba' no benne' gawba'. ⁹ Le soa choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' le wsejw xnez da' xiwe', dan' nnézele zžáka'gak lježle ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, kan zžáka'le le'e. ¹⁰ Naž kate' ba wzáka'le to chí'ido'ze, Dios gone' ga gake dot chawe', na' ga gake choch, na' ga gólele, na' ga soale nbanle to chí'ize. Dios na'kze žonne' chežo yógo'te da' žebélenlžon, na' bliže' žo'o nich yebélenlžo yela' baní' chie' da' zoan to chí'ize, dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. ¹¹ jGa'n zénteze Dios, na' gákteze chie' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Bedw zzele' diža' benne' ka' che Jesús

¹² Díža'do' ni zzoja' chele lo na' Silbano, na' žekla' nake' to lježžo dot li laže'. Žénela' gon chocha' le'e, na' zzoa lia' che da' ka' benn Dios chežo, da' zej nak bian' da' li nži'ile' žo'o. Le gak choch dan' zoalen yela' nži'il chie' le'e.

¹³ Benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' Babilonia, žápegake' le'e "Padiox." Dios wžekze' légake' kan wžie' le'e. Lezka' xkwide' Markos, xkwiden' nakbe' ka' zi'nkza', žapbe' le'e "Padiox." ¹⁴ Le gape "Padiox" lježle tole yetole, na' le chela' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele.

Zɰnabla' Dios wká'n žie' yichj láždo'le, yógo'tele na' nakle che Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹ Neda', Smon Bedw, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston'. Naka' wen žin che Jesusen', na' wbás bsele'e Lekze'. Nak tlebe da' zaka' yela' žejlé' chele chie' Le', ka zaka' yela' žejlé' cheto' chie' Le'. Dios bene' ga žejle'le chie' Le' dan' nakkze' chawe', na' dan' lezka' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, nake' chawe'. ² Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wzóa žie' yichj lázdo'le dan' nónbia'le Dios, na' Xanžo Jesusen'.

Ka zej nak benne' ka' che Jesús

³ Dios, len yela' wak zen chie', ba benne' chežo yógo'te da' žon byenen gapžon nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo, na' nich gakžo lazdo' yaž, dan' nónbia'žo Bennen' bliže' žo'o nich gak si'žo yela' baní' chie' Le', na' da' nak chawe' chie'. ⁴ Dan' žone' ki, bene' ga gak si'žo da' zen ka', na' da' naken chawe' da' bchebe laže'e gonne' chežo, na' dan' naken ki, ba belažo lo da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga dan' zdan láže'gak benách ka' da' kegle, nich gak gakžo kan nak Dios na'kze. ⁵ Che len, cha' žejle'le che Benne' Criston', le we' laže' gakte ži'i laže'. Kate' ba nakle ži'i laže', le we' laže' gata' yela' žejní'il chele. ⁶ Kate' ba naple yela' žejní'il, le we' laže' nna bia' kwinle, na' kate' ba znná bia' kwinle, le gak zen laže', na' kate' ba nakle zen laže', le gak lazdo' yaž. ⁷ Kate' ba nakle lazdo' yaž, le ži'il lježle ka', na' kate' ba nži'ilele lježle ka', lezka' le ži'il yógo'te benách ka'.

⁸ Cha' ki žonle, na' zej žakže dot li laže' kan žonle da' ki, na' da' ki góngaken ga bi gak dáche'ze yela'

žejlé' chele, na' chej gakže li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ No benne' bi že' laže'e gone' ki, nake' ka to benne' lo chole, benne' nitle', dan' ba gol laže'e beyón Benne' Criston' le' chawe', na' beké'e doła' ka' da' wbage'e zga'ale. ¹⁰ Che len, ži'na'do' ka', žala' chejsá' láže'le bliž Dios le'e, na' wžekze' le'e. Cha' gonle ki, bi chíxlele. ¹¹ Ki gaken, Dios dot laže'e gonne' le'e latje chazle gan znná biá'teze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o.

¹² Che len gónteza' ga chejsá' láže'le da' ki la'kze ba nnézkzelelen, na' ba nzi' lo na'le da' naken dot da' li, na' zkónlelen žin. ¹³ Žekla' neda' žala' yesá'a láže'le kan zej nak da' ki xakte ne zoa' nbana'. ¹⁴ Žala' gona' ki dan' nnezla' za' žin ža gata' neda'. Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba gožkze' neda' gaken chia' ki. ¹⁵ Che len že' láže'li'a gona' ga chejsá' láže'tezle da' ki te gata'.

No benne' ka' blé'egekle'yela' baní' che Jesús

¹⁶ Bi bcháljlento' le'e to da' dáche'ze katen' bzejní'alto' le'e kan žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' nape' dot yela' wnná bia'. Neto' blé'ekzelto' yela' baní' zen chien'. ¹⁷ Bje'elto' Le' katen' Xažo Dios wdape' Le' ba la'ne, na' bka'n zene' Le', na' benlto' chi'i Dios, dan' bžojen latje baní' chie', na' wnné': "Benne' ni nake' Ži'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'." ¹⁸ Neto' bénkzelto' chi'i na', dan' bžojen ya'abá che Dios katen' wzóalento' Xanžon' law ya'a la'y na'.

¹⁹ Dan' goken nak bian' nak dot da' li da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, na' žala' we' láže'le dižan', dan' naken ka to yi' da' zza'ní' gan nak chol ni, na' zejte ža yelá' Bennen' nake' ka belj xsile chežo, na' zza'nín' lo yichj lázdo'le. ²⁰ Da' ni žon byenle'en chejní'ilele, dan' znnan: "Bi gak nitó

benne', žakze chie', chejni'ile' da' wnná no benne' bchalje' lo wláz Dios." ²¹ Da' wnnagak benne' ka' bcháljake' lo wláz Dios, bi bcháljaken' dan' gónkezegekle', san bcháljake' lo wláz Dios da' bchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'gake'.

2

No benne' ka' žsédgekle' da' wen laže'

¹ Lezka' wnníta'gak benne' wen laže' ka', benne' ka' wnnázegake' bcháljake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'lengake' benách Israel ka'. Lezka' sóalengak benne' wen laže' ka' le'e, na' wsédgekle' le'e da' wen laže'. Lo yela' wen laže' chégake' wsédgekle' le'e da' naken chégake', dan' gonen ga gon zož chele yebéj yichjle da' naken dot da' li. Žží'igake' che Xanžo, Bennen' beslé' žo'o. Dan' góngake' gonen ga wžia yi' Dios légake'. ² Zandle le'e gónlenle légake' tzen lo da' kegle da' góngake', na' dan' gonle bálele ki, na' nnegak benách ka' che diža' chawen' da' naken dot da' li. ³ Dan' dan láže'gake' yela' gape, wsédgekle' le'e da' wen laže', nich si'gake' da' naple. Ba nžog chegak benne' ka' kwia yí'gake' to chi'ize, na' za' žin ža na'.

⁴ Dios bi benít lawe' wbás che ya'abá chie' ka' katen' bzóagake' chela'ale xtiže'e, san bsejwe' légake' latje choj, gan zej nžeje' do ya, na' želbeze' ža na' katen' wžia yi' Dios légake'. ⁵ Lezka', bi benít law Dios benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', san beslé' Noé lo nisen', bennen' bzoa lie' che da' naken chawe'. Lezka' Dios beslé' yegaže ljež Noé na' lo nisen'. ⁶ Lezka', Dios bchoge' chegak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, na' bžia yi'e légake' len yi', na' beyágake' de. Da' goken chégake'

naken to da' zcheblen benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁷ Katen' Dios bchinnje' yež ka', na' beslé' Lot, benne' chawen', lo yi' na'. Lot na' gok nyache' láže'li'e ni'a che da' kegle da' bengak benne' wen da' zinnj ka'. ⁸ Ka' goken dan' Lot, benne' chawen', wzóalene' légake', na' ble'e'le', na' benle' da' bi naken chawe' da' bégake', na' dan' goke' lazdo' yaž, che len gok nyache' láže'li'e yógo'te ža ni'a che da' kegle da' bégake'. ⁹ Ki naken, Xanžon' nnezle' yeslé' benne' ka' zžébegake' Le' lo na' da' xiwe', dan' žonen ga cho'ogak benách ka' nez dola', san zkweze' yela' zi' da' gone' benne' wen da' zinnj ka' na' zejte ža choge' chégake' gátgake' to chi'ize.

¹⁰ Gon zi'že' benne' ki, benne' žóngake' da' kegle da' zdan láže'gake', na' zží'igake' che yela' wnná bia' che Xanžon'. Zej nake' benne' wechóg laže' ka', na' zižje laže'. Bi zžébegake' nnégake' chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' zdágake' lo baní'. ¹¹ Wbás che ya'abá ka' náple'ežegake' yela' wnná bia', na' yela' wak ka' benne' ka', san wbás che ya'abá ka' bi žechóg láže'gake' yesbága'gake' no benne' zia law Xanžon'.

¹² Benne' ki zej nake' ka' bia yixe' ka', bia bi be žejní'igeklba', san náljgakba' nich no benne' sene' légakba', na' gote' légakba'. Znnégake' che da' bi žejní'igekle', na' kwia yí'gake' to chi'ize kan žak chegak bia yixe' ka'. ¹³ Dios yebi'e chégake' da' sáka'gake', dan' bsaka' zí'gake' benách ka'. Žékgekle' da' žak na'a ža naken da' yebélengekle'. Zej nake' ka' to yižwé' nožo', na' to da' zchinnjen, katen' žawlengake' le'e tzen, na' žebégekle' dan' žon láže'gekle' le'e.

¹⁴ Len yela' zze laže' chégake' zwiágake' no'le ka'. Bi nníta'gake' žize žóngake' doļa'. Žóngake' ga zchíxgekle' benne' ka' bi zej nake'

choch kan žejl'é'gake' che Benne' Criston'. Žiljtezgake' da' zdan láže'gake'. Dios ba bchoge' chégake' kwia yí'gake'. ¹⁵ Wlój yíchjgake' da' naken dot da' li, na' nchol yichj lázdo'gake'. Žóngake' kan ben Balaam, zi'n Beor, bennen' bđan lázeli'e yela' gape, na' bene' da' kegle dan' bđizjwgake' le'. ¹⁶ Dios bđil diže'e Balaam na' dan' bene' da' kegle'. To búrrodo' bcháljlenba' le' kan zchaljgak benne' ka', na' bséjwba' xnez Balaam na' gan zeje' lo yela' zži'i che Dios.

¹⁷ Zej nak benne' ki ka to bdo'a nis da' ba nbiž, na' lezka' ka to bejw da' zche' be' wale. Ba nkweze Dios latje chégake' lo latje chol. ¹⁸ Ki zej nake' dan' zcháljgake' da' zenle'e lo yela' bi nnezle chégake', na' zkingekle' žin da' zdan láže'gak benách ka', na' žóngake' ga zchíxgekle benne' ka', benne' ba belágake' ladjw benne' ka' nchólgekle'. ¹⁹ Zchebe láže'gake' gata' yela' žeslá chegak yezika' benách ka', san légakkze' zej nžeje', na' žóntezgake' da' kegle. Zej nžej yógo'te benne' ka' lo na' da' zchen' yichj lázdo'gake'. ²⁰ Cha' belágake' lo da' bi naken chawe' da' den yežlyó nga dan' bénbia'gake' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' naž sen da' kegle légake' da' yoble, dan' chen' légake', na' da' li bága'žegake' zia kate' se lawte ka da' wbága'gake' zga'ale. ²¹ Gakže chawe' chégake' chela' batkle gónbia'gake' Bennen' zzoe' žo'o nez chawe' chien' ka da' gak chégake' cha' bénbia'gake' le', na' naž wlój yíchjgake' diža' la'y da' bsedle Dios légake'. ²² Ba gok chégake' da' znnan:

Žeyéchj beko', žeyawba' da' beyebba'.

Žeyáz koch lo gona', bian' za' bwazjžo.

3

Nnezlžo yelá' Xanžo

¹ Diža' ni naken da' bežopen' da' zzojan' chele, ljéža'do' ka'. Lo da' žópeten že' laža'a yesá'a láže'le kan zej nak da' ki. ² Le chejsá' láže' da' bchaljgak benne' la'y ka' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' le chejsá' láže' da' wnná Xanžon', Bennen' žeslé' žo'o, dan' bsédgekle benne' wbás ka' bsele'e le'.

³ Da' nak blo da' žala' chejsá' láže'le, znnan ki: “Ža se lawte ža ka' la'gak benne' ka' góngake' da' kegle dan' zdan láže'gake'.”

⁴ Gon dítjgekle' xtiža' Jesusen', na' nnágake': “žBizkze gok che dan' bchebe láže' Benne' Criston'? Wnné': Yelá'a da' yoble. Ža ni'te katen' gotgak xa xto'žo ka', na' zejte na'a ža, yógo'te žaken tlebe kan goken katen' wzó law žata' yežlyó nga na' zejte na'a ža.” ⁵ Zzóagake' chela'ale da' goken ža ni'te. Bchalj Dios, na' wzó law nníta'gak ya'abá, na' yežlyó nga. Bžoj yežlyón' lo nis, na' wžén' gachje láwe'le nisen'. ⁶ Lezka' len nis Dios bchinnje' yežlyó nga ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bžia yin' benách doła' ka'. ⁷ Ya'abá, na' yežlyó nga, da' ka' zej nnitan' na'a ža, Dios zkweze' légaken na' zejte ža wchinnje' légaken lo yi'. Ki gaken, kan nak da' wnnakze Dios chégaken. Wzeye' légaken ža na' choge' chegak benách ka', benne' bi zej nake' chawe', kwia yí'gake'.

⁸ Bi gal láže'le le'e da' ni, zí'na'do' ka'. To ža naken law Xanžon' ka' zan gaywá' yiz ka', na' zan gaywá' yiz ka' zej naken lawe' le' ka to žaze. ⁹ Bi zžele Xanžon' gone' da' bchebe láže'e gone'. Žékgekle bale benách zžele', san zbeze' zen láže', na' zzoele' žo'o dan' bi žénele' kwia yi' nitó benne', san žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Kon yežinkze ža yelá' Xanžon' kan zla' to benne' wbán žel. Kate' žin ža na' te che ya'abá len to žaxto'

zen. Kwia yi'gak yógo'te da' zej nni-tan' to lo yi' zen. Chey yežlyó nga, tzen len da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹ Cha' kwia yi'gak yógo'te da' ki, ɬnakxkze žala' gonle? Žala' gakle lazdo' yaž, na' wdé kwinle lo na' Dios. ¹² Žala' kwezle ža yelá' Xanžon', na' we' láže'le gonle ga žinte ža na' katen' ya'abá, na' da' ka' zej nnita' kwia yí'gaken lo yin'. Lezka' chey dot yežlyó nga. ¹³ Ki gaken, san žo'o zbezžo da' bchebe láže' Dios, gone' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe gan gak da' naken chawe'.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', kate' ne zbezle da' ki, le we' láže' gakle dot chawe' law Dios, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, na' kwezle cháwe'do' na' zejte ža na'.

¹⁵ Žala' nnézlele zbez Dios zen láže' nich gata' latje chegak benách ka' yelágake', kan lezka' wnná lježžo Pablo, dan' bzoje' chele le'e yiche, na' wdape' yela' žejní'il da' bnezjw Xanžon' chie'. ¹⁶ Le'e yógo'te yiche da' zzoje', zchalje' kan zej nak da' ki, la'kze nwá'gaken da' ka' zej naken zede chejni'ilžon. Benne' bi nnezle ka', na' benne' ka' bi zej nake' dot li láže', zchíxgake' diža' ki. Lezka' žóngake' chegak yezika' da' zej nye-jwn le'e yiche la'y, dan' gonen ga wžia yi' Dios légake'.

¹⁷ Ba nnézkzelele da' ki, zí'na'do' ka'. Che len le gape chi'i kwinle, nich benách ka' bi zej nake' chawe' bi gon láže'gekle' le'e, na' bi ža' yichj lázdo'le kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁸ Le we' láže' gakže dot li láže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' nich ží'iželele Le'. iGa'n zene' Le' na'a, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ ZWA

Diža' da' nbánlenžon

¹ Zzojto' chele kan nak che Bennen' ba wzoakze' kate' bi na' soa yežlyó nga, na' kan nak da' benlto' da' bchalje', na' kan nak da' ble'elto' da' bene'. Bwíato' Bennen', na' wdanto'-ne'. Bennen' nake' Jesús, Bennen' nake' Diža' da' zej nbanlen benách ka'. ² Bennen' zej nbanlen benách ka' bloe'e lawe', na' ble'elto'-ne'. Zzoa lito' chie' Le', na' zzenlto' le'e kan nak che Bennen' nbánlenžo. Bennen' wzóalene' Xažo Dios, na' bedjlo'e lawe' ga zoažo ni. ³ Dan' ble'elton', na' dan' benlton', zzenlto' le'e nich gakle le'e toze len neto'. Da' li yela' toze chežo naken len Xažo Dios, na' len Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. ⁴ Zzojto' chele da' ki nich gak yebelžo dot láže'žo.

Dios nake' baní'

⁵ Da' ni naken da' benlto' da' bchalj Jesusen', na' naken da' zzenlto' le'e na'a. Ki znnan: "Dios nake' baní', na' bi zoa nitó da' naken chol len Le'." ⁶ Cha' nnažo: "Nakžo toze len Diosen'" na' cha' žonžo da' naken che da' chol, da' ni nak bian' žon láže'žo, na' bi žonžo da' naken dot da' li. ⁷ Na'a, cha' žonžo da' naken chawe', zdažo lo baní' kan Le' nake' chawe', na' zoe' lo baní', na' nakžo toze tožo len yetožo, na' xchen Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, žeyonen žo'o chawe', na' žeká'n yógo'te dola' da' nbága'žo.

⁸ Cha' znnաžo: "Bi be dola' nbága'žo" žon láže'lžo la kwínzežo, na' bi nzi' lo na'žo da' naken dot da' li. ⁹ Cha' yexóalapažo law Dios dola' da' nbága'žo, Le' žone' kan znnne', na' nake' chawe'. Yenít lawe' dola' da' nbága'žo, na' yeyone' žo'o chawe', na' yeké'e yógo'te da' zia da' nbága'žo. ¹⁰ Cha' nnažo: "Bi be dola' nbága'žo" gaken kan nnažo: "Dios

žon láže'e" na' bi žonžo kan znnna xtiže'e.

2

Benne' Cristo zdie' xtiža'žo law Dios

¹ Le'e, zí'na'do' ka', zzoja' da' ki chele, nich bi gonle dola'. Na'a, cha' no benne' gone' dola', zoa to Benne' znnable' ni'a chežo law Xažo Dios, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston', Benne' chawen'. ² Nakkze' Le' Bennen' bde kwine', na' gote' nich beké'e dola' da' wbága'žo žo'o law Dios. Gote' Le', kégeze nich beké'e dola' da' wbága'žo žo'o, san lezka' nich beké'e dola' da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

³ Cha' žonžo kan nak da' bchi'le' žo'o, nnezlžo ba nónbia'žo Le'. ⁴ No benne' znnne': "Neda' nónbi'a Dios" san cha' bi žone' kan znnna da' wn-nakze' Le', benne' ni žon láže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ⁵ No benne' žone' kan znnna xtiža' Dios, da' li benne' ni nži'ile' Dios kan žala' gonžo. Cha' žonžo ki, nnezlžo nakžo che Dios. ⁶ Lezka', no benne' znnne': "Neda' naka' che Benne' Criston'" žala' gake' kan gok Benne' Criston' katen' wdé' yežlyó nga.

Bchi'le Benne' Cristo žo'o ži'ilžo lježžo ka'

⁷ Zí'na'do' ka', zzoja' chele da' bchi'le Criston' žo'o. Bi naken to da' kobe, san dan' wnnakze Dios ža ni'te, dan' wzí' lo na'le ža ni'te. Dan' wnné' ža ni'te naken da' ba benlle. ⁸ Lezka' naken ka zzoja' chele to da' kobe, dan' ben Jesusen' dot kan znnan, na' lezka' žonle le'e kan znnan. Ki naken dan' ba zde che da' naken chol, na' baní' li láže' ba zza'nín'.

⁹ No benne' znnne': "Zoa' lo baní'" san cha' bi zle'ele' lježe' chawe', benne' ni ne žone' da' naken che da' chol. ¹⁰ No benne' nži'ile' lježe' zoe' lo baní', na' da' žonen ga chixle no benne' bi be gak gonen chie' le'. ¹¹ No benne' bi de lježe' chawe', žone' da' naken che da' chol, na' zde' lo da' chol. Bi nnezle' gan zeje', dan'

žon da' naken chol ga nchol yichj
lázda'we'.

¹² Zzoja' chele, zí'na'do' ka', dan'
ba benít law Dios dola' da' wbága'le.
Ki bene' dan' žone' da' bchebe laže'e
gonen'.

¹³ Zzoja' chele, le'e nakle ka xagak
xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen'
zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Zzoja' chele, le'e nakle ka xkwide'
ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁴ Ba bzoya' chele, zí'na'do' ka',
dan' nónbia'le Xažo Dios.

Ba bzoya' chele le'e, nakle ka
xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le
Bennen' zoakze' kate' bi na' soa
yežlyó.

Ba bzoya' chele le'e, nakle ka
xkwide' ka', dan' nakle wale, na'
nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' ba belale
lo na' da' xiwe'.

¹⁵ Bi ží'ilele yežlyó nga, na' kege
da' de yežlyó nga. Cha' zoa no
benne' nži'ile' dan' den yežlyó nga,
bi nži'ile' Xažo Dios. ¹⁶ Ki naken,
dan' žongak benne' ka' nníta'gake'
yežlyó nga da' bi žénele Xažo Dios,
san žóngake' da' zdan láže'gake'.

Žóngake' da' zdan laže' beła' žen
chégake'.

Žóngake' da' zdan laže' yej lówgake'.
Zka'n zen kwíngake' ni'a che da' zej
nape'.

Ki zej nak da' kegle ka' da' žóngake'.

¹⁷ Te che yežlyó nga, na' che da' zdan
láže'gak benách ka', san no benne'
žone' kan žénele Dios soe' to chi'ize.

*Bennen' zchalje' da' li, na' bennen'
žon laže'e*

¹⁸ Zí'na'do' ka', ba zoažo ža ze
lawte ža ka' che yežlyó nga. Ba
bénlele la' bennen' zži'e che Benne'
Criston', na' na'a ba wzó law zej
nnita' benne' zan, benne' zži'igake'
che Benne' Criston'. Che len nne-
zlžo ba zoažo ža ze lawte ža ka'.
¹⁹ Benne' ki bežóygake' ladjwžo žo'o,
san bi gókgake' toze len žo'o. Chela'
gókgake' toze len žo'o, gá'ntezgake'
len žo'o. Na'a, bežóygake', nich gak

bia' bi zej nake' yógo'tegake' toze len
žo'o.

²⁰ Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e,
na' nnézkzelele da' naken dot da'
li. ²¹ Zzoja' chele dan' ba nnézelele
da' naken dot da' li, na' kege dan'
bi nnézelelen. Lezka' nnézelele bi žon
laže' no benne' nnezele' da' naken
dot da' li.

²² ¿Nozkze bennen' žon laže'e? Žon
laže' bennen' znne' bi nak Jesús
Bennen' bsela' Dios. Benne' ni
nake' bennen' zži'e che Benne'
Criston', dan' znne' bi nak Dios
Xa Jesusen', na' lezka' znne' bi nak
Jesusen' Zi'n Dios. ²³ No benne'
zži'e che Zi'n Dios, bi zoalen Xažo
Dios le'. No benne' znne' kwáselo
Jesusen' nake' Zi'n Dios, lezka' Xažo
Dios zóalene' bennen'.

²⁴ Na'a, le we' laže' gá'nteze da'
bénlele ža ni'te len le'e. Cha' gá'nteze
da' bénlele ža ni'te len le'e, lezka'
le'e gá'ntezle len Zi'n Dios, na' lezka'
len Xažo Dios. ²⁵ Da' ni naken da'
bchebe laže' Dios, wnné' gonne'
yela' nban da' zejli kanne čežo.

²⁶ Zzoja' chele da' ni kan nak
chegak benne' ka' žénegekle' gon
láže'gekle' le'e. ²⁷ Na'a, Dios Be'
La'y zóalene' le'e. Benne' Criston'
bséla'kze' Le' chele, na' Lekze'
zóalenteze' le'e. Che len bi žon
byenen wsedle no benne' le'e, dan'
Be' La'y na' žsedle' le'e. Zóalene' le'e,
na' zchalje' da' li, na' bi žon laže'e.
Kan ba bsedle' le'e, le gá'nteze len
Benne' Criston'.

²⁸ Na'a, zí'na'do' ka', le gá'nteze
len Benne' Criston' nich katen'
yelé'e Le', na' gak wxén láže'žo Le',
na' bi yedoé'elžo kate' žinžo lawe'
Le' katen' yelé'e. ²⁹ Cha' nnézelele
le'e Dios nake' chawe', lezka' žala'
nnézelele yógo'te benne' ka' žóngake'
da' naken chawe' zej nake' zi'n
Dios.

3

No benne' ka' zej nake' zi'n Dios

¹ Le wia kan nži'ile'el Xažo
Dios žo'o, dan' bene' ga ležo ži'n

Dios na'kze. Che len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga bi nónbia'gake' da' nakžo, dan' bi beyónbia'gake' da' nak Jesusen'.² Ží'na'do' ka', na'a ba nakžo zi'n Dios, na' bi na' la' law da' gakžo. Nnezlžo kate' wloé'e law Jesusen', gakžo kan nake' Le', dan' le'elžone' kan nakkze' Le'.³ No benne' žxen láže'e gake' kan nak Jesusen', že' láže'e gake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.

⁴ No benne' žone' doła' zži'e che xtiža' Dios, dan' nak doła' da' zži'in che xtiža' Dios. ⁵ Nnézlele bloe'e law Jesusen' nich beké'e doła' da' wbága'žo, na' bi be doła' žone' Le'. ⁶ No benne' nake' toze len Jesusen' bi žone' doła'. No benne' žone' doła' batkle ble'ele' Le', na' bi nónbi'e Le'. ⁷ Ží'na'do' ka', le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'le no benne' le'e. No benne' žone' da' naken chawe', nake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'. ⁸ No benne' žónteze' doła' nake' che da' xiwe', dan' žónteze da' xiwen' doła' kate' bi na' soa Adán. Che len bedjloé'e law Zi'n Dios, nich wsejwe' xnez da' xiwen' nich bi be gak gonen chežo.

⁹ No benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doła', dan' zóateze Be' La'y che Dios len le', na' bi žone' doła' dan' nake' zi'n Dios. ¹⁰ Ki zej nak bia' benne' ka' zej nake' zi'n Dios, na' benne' ka' zej nake' zi'n da' xiwe'. No benne' bi žone' da' naken chawe', na' bi nži'ile' lježe', bi nake' che Dios.

Žala' ži'ilžo lježžo ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Da' ni naken da' ba benl-le ža ni'te, da' znnan: "Žala' ži'ilžo lježžo tožo yetožo." ¹² Bi žala' gonžo kan ben Kaín, zi'n Adán. Gok Kaín na' che da' xiwe', na' betbe' bi' biche'be'. ¿Biz chen' betbe' bi' biche'be'? Betbe' lebe' dan' ben Kaín na' da' bi goken chawe' law Dios, san da' ben bi' biche'ben' goken chawe'.

¹³ Ží'na'do' ka', bi yebánlele cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zej de le'e chawe'. ¹⁴ Nnezlžo ba wdežo lo yela' got, na' ba napžo yela' nban da' zejlí kanne dan' nži'ilžo lježžo ka'. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', ba nakkze' ka to benne' gat. ¹⁵ No benne' bi zle'ele' lježe' chawe', nake' ka to benne' wetw benách ka', na' nnézlele nitó benne' wetw benách ka' bi nape' yela' nban da' zejlí kanne. ¹⁶ Ki nónbia'žo yela' nži'il da' naken li láže', dan' bde Jesusen' yela' nban chie', na' gote' lo wlažžo žo'o. Lezka' žo'o žala' wdežo yela' nban chežo, nich gáklenžo lježžo ka'. ¹⁷ Na'a, no benne' de yela' wnni'a chie', dan' naken che yežlyó nga, na' zle'ele' lježe', zoa bi da' žiážjele', na' cha' bi žeyache' láže'le' le', bi da' wnezjwe' chie', ¿wak nnažo zoalen yela' nži'il che Dios bennen'? ¹⁸ Ží'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', kege len díža'ze o lo yela' zrneze chežo, san dot láže'žo, na' len dot yela' žon chežo žala' ži'ilžo lježžo ka'.

Da' žxen láže'žo law Dios

¹⁹⁻²⁰ Cha' ki nži'ilžo lježžo ka', nnezlžo nakžo che Bennen' nakkze' da' li, na' law Dios gak kwe' ži yichj láždo'žo katen' zchebe láždo'žo žo'o, dan' nakže da' li da' zнна Dios ka da' zнна láždo'žo, na' Le' nnézkzele' yógo'te. ²¹ Ží'na'do' ka', cha' bi zchebe láždo'žo žo'o, zoa da' žxen láže'žo law Dios, ²² dan' nnezlžo gonne' chežo bíte'teze da' nnablžo Le'. Ki naken dan' žonžo kan zнна da' bchi'le' žo'o, na' da' žaz láže'e Le'. ²³ Ki nak da' bchi'le Dios, wnné' žala' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston', Zi'ne', na' ži'ilžo lježžo ka' kan lezka' bchi'le Zi'ne' žo'o. ²⁴ Benne' ka' žóngake' da' bchi'le Dios zóalengake' Le', na' Dios na'kze zóalene' benne' ka'. Ki nnezlžo Le' zóalenteze' žo'o, dan' ba bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' žo'o.

4

Da' nak bia' zoalen Dios Be' La'y

¹ *Zi'na'do' ka', bi chejle'le che no benne' znnaze' Dios Be' La'y zoalene' le', san le si' bia' bennen', cha' Dios Be' La'y zoalene' le', dan' zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios.* ² *Ki gónbia'le no benne' zoalen Dios Be' La'y le'. Bennen' znnne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' znnne' nake' Bennen' bseła' Dios, na' golje' benách, nak bennen' che Dios.* ³ *Lezka', no benne' bi znnne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' znnne' bi golje' benách, bi nake' che Dios. Benne' ni nake' che bennen' zži'e che Benne' Criston', bennen' ba bénlele yide', na' na'a ba zde' yežlyó nga.*

⁴ *Zi'na'do' ka', nakle che Dios, na' nápzele yela' wak ka benne' ka' žon láže'gake', dan' Bennen' zoalene' le'e napže' yela' wak ka bennen' zde' yežlyó nga.* ⁵ *Légake' zej nakze' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Che len zcháljgake' che da' naken che yežlyó nga, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zze nággake' chégake'.* ⁶ *Nakžo žo'o che Dios. No benne' nónbi'e Dios zze nage' chežo. No benne' bi nake' che Dios bi zze nage' chežo. Ki nónbia'žo no bennen' yoe'e Dios Be' La'y, Ben' zchalje' da' li, na' lezka' bennen' yoe'e ben' da' žon lažen'.*

Yela' nži'il li laže' zá'zen lo na' Dios

⁷ *Zi'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, na' nónbi'e Dios.* ⁸ *No benne' bi nži'ile' lježe' ka', bi nónbi'e Dios, dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios.* ⁹ *Ki bla' law kan nži'il Dios žo'o. Bsele'e tliča'tekze Zi'ne' yežlyó nga, nich gata' yela' nban da' jejlí kanne chežo ni'a chie' Le'.* ¹⁰ *Ki nak bia' yela' nži'il da' naken li laže', kege kan nži'ilžo Dios, san*

kan Le' bži'ile'ele' žo'o, na' bsele'e Zi'nkze' nich bi'e dolá' da' wbága'žo žo'o, na' Le' gote' ni'a chen.

¹¹ *Zi'na'do' ka', cha' ki bži'ile'ele Dios žo'o, žala' ži'ilžo lježžo ka'.* ¹² *Batkle ble'el no benne' Dios, san cha' nži'ilžo lježžo ka', Dios na'kze zoalene' žo'o, na' na'a nži'ilžo Diosen' dot láže'žo.* ¹³ *Nnezlžo zoalenož Dios, na' Le' zoalene' žo'o, dan' bsele'e Dios Be' La'y, nich bedjsóalene' žo'o.* ¹⁴ *Neto' ble'elto' da' ben Xažo Dios, na' zzoa liton'. Le' bsele'e Zi'nkze', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.* ¹⁵ *No benne' znnne' kwáselo Jesusen' nake' Zi'n Dios, Dios na'kze zoalene' bennen', na' le' zoalene' Diosen'.*

¹⁶ *Žo'o nnezlžo, na' žeje'žo nži'il Dios žo'o. Yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka', zoalene' Diosen', na' Dios na'kze zoalene' le'.* ¹⁷ *Ki žon žin yela' nži'il lo yichj lázdo'žo. Žonen ga biž zžebežo ža chog Dios chegak benách ka' gátgake'. Kan nak Jesusen', lezka' nakžo žo'o yežlyó nga.* ¹⁸ *Cha' nnezlžo nži'il Dios žo'o, bi be zžebežo. Kate' nnezlžo nži'il Dios žo'o, žone' Le' ga bi zžebežo. No benne' zžebe' da' sake'e bi nnezle' nži'il Dios le'.*

¹⁹ *Žo'o nži'ilžo Dios, dan' Le' bži'ikzele' žo'o zga'ale'.* ²⁰ *Cha' no benne' znnne': "Neda' nži'ila' Dios" san cha' bi nape' lježe' ka' chawe', benne' ni žon láže'e. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', benne' ka' zle'ele', čnakxkze gak ži'ile' Dios, na' batkle ble'ele' Le'?* ²¹ *Ki bchi'le Jesusen' žo'o, na' wnné': "No benne' nži'ile' Dios, žala' ži'ile' lježe' ka'."*

5

Wak soelžo da' žak chežo yežlyó nga

¹ *No benne' žejlí'e nak Jesús Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, benne' ni nake' zi'n Dios, na' no benne' nži'ile' Dios, Bennen' bzoe' le', lezka' žala' ži'ile' lježe', bennen' lezka' nake' zi'n Dios.* ² *Ki žákbe'elžo nži'ilžo benne' ka' zej*

nake' zi'n Dios. Naken ki cha' nzi'ilžo Dios, na' žonžo kan zña xtiže'e. ³ Ki nak bia' nzi'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan zña xtiže'e, na' bi nak zede dan' bchi'le' žo'o gonžo. ⁴ No benne' nake' zi'n Dios zzoale' da' žak chie' yežlyó nga. Ba bzoełžo da' žak chežo yežlyó nga dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ⁵ ¿Nož bennen' zzoale' da' žak chie' yežlyó nga? Bennen' žejli'e Jesusen' nake' Zi'n Dios žone' ki.

Dios Be' La'y zzoa lie' che Benne' Cristo

⁶ Ki bloe'e law Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' bezóe' nis, na' blalje' xchene', na' kégeze bezóe' nis, san lezka' blalje' xchene'. Dios Be' La'y nake' Bennen' zzoa lie' che Zi'n Dios, dan' nak dot da' li da' zchalj Dios Be' La'y. ⁷ Chonne benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, benne' ka' zzoa ligake' che Jesusen'. Zej nake' Xažo Dios, na' Zi'n Dios, Bennen' lie' Diža', na' Dios Be' La'y. Chonne' ki, toze zej nake'. ⁸ Lezka', chonne da' ka' zzoa ligaken chie' yežlyó nga, Dios Be' La'y, na' da' bezóa Benne' Criston' nis, na' žen da' blalje' le'e yag kroze, na' da' chonne ki, toze kan znnágaken. ⁹ Cha' si' lo na'žo da' zzoa ligak benách ka' kan nak Jesusen', da' zzoa likze Dios záka'le'ežen. Da' bzoa li Dios naken da' wnné' kan nak che Jesusen', katen' wnné' nake' Zi'nkze'. ¹⁰ No benne' žejli'e che Zi'n Dios, nzi' lo ne'e da' bzoa li Dios. Cha' no benne' bi žejli'e da' wnnakze Dios, na' wak nnažo: zña bennen': "Dios žon láže'e." Ki naken dan' bi bejli'e da' bzoa li Dios che Zi'ne'. ¹¹ Da' ni naken da' bzoa li Dios. Wnné' ba benne' yela' nban da' zejli kanne chežo, na' Zi'ne' na' nake' Benne' žonne' chežo yela' nban na'. ¹² No benne' zoalen Zi'n Dios le', nape' yela' nban da' zejli kanne. No benne' bi zoalen Zi'n Dios le', bi nape' yela' nban na'.

Nnezlžo napžo yela' nban da' zejli kanne

¹³ Zi'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Zi'n Dios, zzoja' chele da' ni nich nnézele ba naple yela' nban da' zejli kanne, na' ki gaken, gak li láže' kan žejle'le che Zi'n Dios na'.

¹⁴ Da' ni naken da' žxen láže'žo Le'. Cha' bi da' nnablžo-ne' kan žénele' Le', Le' ženle' chežo žo'o. ¹⁵ Cha' nnezlžo ženle' chežo kan nak bi da' znnablžo-ne', lezka' nnezlžo ba napžo da' znnablžo-ne'.

¹⁶ Cha' no benne' le'ele' lježe' žone' doła' da' bi žonen ga gate', wak nnable' Dios lo wláz bennen', na' Le' wnezjwe' yela' nban chie'. Ki znnia': wak nnáblele lo wláz benne' ka' žóngake' doła' da' bi žonen ga gat-gak benne' ka'. Zoa doła' da' žonen ga gat no benne'. Bi znnia' nnáblele lo wláz no benne' žone' doła' ki. ¹⁷ Yógo'te da' kegle naken doła', san zoa doła' da' bi žonen ga gat no benne' žonen'. ¹⁸ Nnezlžo no benne' nake' zi'n Dios bi žónteze doła' dan' Zi'nkze Dios žape chie' bennen', na' da' xiwe' bi be gak gonon chie'.

¹⁹ Nnezlžo yo'ožo lo na' Dios, na' yógo'te benách ka', benne' ka' že' láže'gake' da' de yežlyó nga, zej yoe'e lo na' da' xiwe'.

²⁰ Na'a, nnezlžo ba bla' Zi'n Dios nga, na' benne' yela' žejní'il chežo, nich gónbia'žo Bennen' nake' dot da' li. Zóalenžo Bennen' nake' dot da' li dan' zóalenžo Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. Benne' ni nake' Dios da' li, na' Bennen' žonne' yela' nban da' zejli kanne chežo. ²¹ Zi'na'do' ka', le gape chi'i kwinle nich bi wká'n ženle lo'a ka'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ ZWA

Benne' nake' dot da' li, na' yela' nži'il

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", no'le wžekze Dios, na' žapa' "Padiox" yógo'te zi'no' ka'. Nži'ila' le'e dan' nónbia'žo Benne' nake' dot da' li, na' kege nedza', san lezka' yógo'te benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža' Dios da' naken dot da' li, zej nži'ile' le'e. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. ² Nži'ilto' le'e dan' yo'o lo yichj lázdo'žo xtiža' Dios da' naken dot da' li, na' sóalentezen žo'o. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Zi'nkze Diosen', gon chawe'e le'e, na' yeyache' láže'le' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le dan' nak dot da' li xtiže'e, na' nži'ile' le'e.

⁴ Bebéle'ela' katen' benla' žongak zi'no' ka' kan zнна xtiža' Dios da' naken dot da' li, dan' žóngake' kan bchi'le Xažo Dios žo'o. ⁵ Na'a, žáta'yoela' le', nó'ledo', gono' kan zнна da' bchi'le Jesusen'. Bi zzoja' chio' to da' kobe. Zzoja' da' bchi'le Jesusen' žo'o ža ni'te, katen' wnné' žala' ži'ilžo lježžo ka'. ⁶ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan bchi'le žo'o. Dan' bchi'le' naken nich ži'ilžo lježžo ka' kan ba bénlele le'e ža ni'te.

No benne' ka' žon láže'gekle' žo'o

⁷ Da' ni žapa' le'e: dan' ba zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' bi nzi' lo ná'gake' kan bla' Jesús, Benne' Criston', golje' benách. No benne' žone' ki, nake' benne' wen láže', na' zži'e che Benne' Criston'. ⁸ Le gape chi'i kwínle nich bi wnitle da' ba naple dan' žonle xchin Benne' Criston', san le we' láže' gata' chele dot da' žala' si'le lo na' Dios.

⁹ No benne' wsedle' le'e da' nža' kan nak dan' bsedle Benne' Criston', bi zoalen Dios bennen'. Xažo Dios len Zi'nen' zóalene' no benne' žónteze' ka' zнна xtiža' Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' no benne' ze'e gan zoale, na' žsedle' to da' yoble, bi wléblele bennen' ližle, na' bi ye'le-ne': "Dios gon chawe'e le'." ¹¹ No benne' ži'e le': "Dios gon chawe'e le'", žónlene' le' tzen da' kegle da' žone'.

Zwa žxen láže'e le'ele' lježe' ka'

¹² La'kze žala' yapa' le'e da' zan, bi žénela' wzoja' yógo'ten le'e yiche. Žxen láža'a la'a gan zoale, na' wchaljžo kwáselo, nich gak yebelžo dot láže'žo.

¹³ Xkwide' ka' che no'le bilo', no'len' wžekze Dios, žápegake' le' "Padiox." Ka'kze gaken.

DIŽA' BEYONNE DA' BZOJ ZWA

Da' chawe' da' žon benne' lie' Gayo

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", Gayo, benne' ži'i laže'. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. Nži'ila' le' dot laža'a.

² Ljéža'do', znnabla' Dios gon chawe'e le' lo yógo'te da' žono', na' lezka' so' chawe', kan že' chawe' be' nakkzo'. ³ Žebela' dan' zla'gak lježžo ka' ga zoa' ni, na' zzoa lígake' kan nako', na' znnágake' nako' li laže', na' žono' kan zнна xtiža' Dios, da' naken dot da' li. ⁴ Bi be zoa da' žonžen ga žebela' ka da' ni, kate' ženla' benne' ka' zej nake' ka xkwide' chekza' ka' žóngake' kan zнна da' naken dot da' li.

⁵ Ljéža'do', žono' da' naken dot chawe' kate' žákleno' lježžo ka', la'kze bi na' gónbi'o yógo'tegake'. ⁶ Lježžo ki zzoa lígake' kan nak chio' le' lawgak benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' nga, na' zžéngkele' neto' kan nži'ilo' légake'. Žono' da' nak chawe' kate' žegó'o légake' nez, na' žákleno' légake' kan žala' gono' chgak benne' ka' žóngake' xchin Dios, nich yeyó'ogake' binlo nez. ⁷ Légake' bžójgake' nga dan' zej nži'ile' Jesús, na' bi be zzi'gake' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' toze len Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gapžo ba la'ne benne' ka' žóngake' ki, nich gónlenžo légake' tžen žin che da' naken dot da' li.

Da' kegle da' žon benne' lie' Diótrefes

⁹ Ba bzaja' da' wzejni'ilen benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', san Diótrefes, bennen' zdan laže'e gake' blo ládjwgake', bi žape' neto' ba la'ne.

¹⁰ Che len, cha' yida' gan zoale, wsá'a láže'le kan zej nak da' žone' le' katen' dobžo. Znnie' cheto' da' wen laže'. Bi žaz laže'e da' nize, san lezka' bi žape' ba la'ne lježžo ka' zžíngake' ga na', na' žsejwe' xnezgak benne' ka' žénegekle' gápegake' benne' ka' ba la'ne, na' žebeje' légake' ladjw benách ka' che Benne' Criston'.

¹¹ Ljéža'do', bi gono' kan žongak benne' ka' žóngake' da' kegle, san kan žongak benne' ka' žóngake' da' naken chawe' žala' gono'. No benne' žone' da' naken chawe' nake' che Dios, san no benne' žone' da' kegle batkle bénbi'e Dios.

Da' chawe' da' žon benne' lie' Demetrio

¹² Yógo'te lježžo ka' zzoa lígake' che Demetrio, dan' nak bia' žone' da' naken dot da' li. Lezka' neto' zzoa lito' chie', na' nnezlo' da' zchaljto' kan nak chie' le' naken dot da' li.

Da' znnab Zwa law Dios

¹³ Gónela' wzoja' chio' da' zanže, san bi žénela' wzojan' le'e yichze. ¹⁴ Na'a, žxen laža'a lé'etela' le', na' wchaljžo kwáselo.

¹⁵ Znnabla' Dios wká'n žie' yichj laždo'o. Benne' ka' zej nnite'e nga, benne' ka' zej nži'ile' žo'o, žápegake' le' "Padiox." Lezka' le', wdape "Padiox" to to benne' ka' zej nži'ile' žo'o. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ JUDAS

Judas žape' "Padiox" benne' ka' wžekze Dios

¹ Neda', Judas, žapa' le'e "Padiox", nakle benne' ka' bliž Xažo Dios le'e, na' nži'ile' le'e, na' žape chi'e le'e dan' nakle toze len Jesús. Naka' benne' gole, na' wen žin che Jesusen', Benne' Criston', na' lezka' naka' ljež Jakob. ² Znnabla' Dios yeyache' láže'le' le'e, na' ži'ile'le' le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Benne' wen láže' ka'

³ Ži'na'do' ka', gok láže'li'a wzoja' chele kan nak yela' žeslá da' napžon, san žon byenen wzejni'ila' le'e nich dot láže'le tıl-lenle benne' ka' zži'igake' che da' žejle'žo che Dios, dan' bde Dios to chi'ize lo na'gak benne' ka' zej nake' che Leze' nich wžegake' dižan' lawgak yógo'te benách ka'. ⁴ Ki žon byenen gona' dan' bałe benne' ba wyážlengake' žo'o bagáche'ze, benne' ka' Dios bzoe' chégake' ža ni'te choge' chégake' gátgake' to chi'ize. Benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios. Dan' že' láže' Dios žo'o, žékgekle' bi bága'gake' zia cha' góngake' da' kegle. Žži'igake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Toze' Le' znná bi'e žo'o.

⁵ Ba nnézkzelele da' ki, san žénela' wsá'a láže'le kan ben Xanžo Dios. La'kze beslé' benách Israel ka' katen' bebeje' légake' lo yežlyó Egipto, wdé na' bžia yi'e benne' ka' wnníta'gake' ládjwage', benne' ka' bi bejlé'gake' chie' Le'. ⁶ Lezka', Dios bsejwe' wbás che ya'abá chie' ka' lo latje chol, wbás ka' bi bégake' xchíngake', san bká'ngake' latje chégake'. To chi'ize zej nžeje' ga na', na' zejte ža wchínnj Dios yežlyó nga. ⁷ Lezka' goken chegak yež Sodoma, na' yež Gomorra,

na' chegak yež ka' bdílegaken yež ki. Kan bengak wbás che ya'abá ka', bži'igake' che Dios, lezka' bengak benne' ka' wnníta'gake' lo yež ka'. Bde kwíngake' nich bégake' da' bi naken chawe', na' da' wzé láže'gake', dan' žonen ga žedoe'elžo. Na'a, dan' bsaka' zi' Dios légake' lo yi' da' bi yeyolen, dan' goken chégake' naken to da' zcheblen yógo'težo, nich bi gonžo kan bengak benách ka'.

⁸ La'kze gokgak da' ki, lezka' žongak benne' ki, benne' ka' žóngake' kan znnégekle' yele. Zka'n dítjgake' belá' žen chégake'. Žži'igake' che da' bchi'le Dios žo'o, na' znnégake' chegak benne' wnná bia' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁹ Migel na'kze, wbás blo che ya'abá, katen' bdíl-lene' da' xiwe' nich gak yeké'e belá' žen che Moisés, bi bežogle' wžíe' da' xiwe' zia, san gožen': "Xanžo Dios tıle' le'." ¹⁰ San benne' ki znnégake' chegak da' ka' žon Dios, da' ka' bi žejní'igekle', na' da' ka' žejní'igekle' žakze chégake' kan žongak bia yixe' ka', bia ka' bi žejní'igeklba', da' ki zkóngekle' žin, na' zžia kwíngake' zia.

¹¹ Da' nyáche'le'e gaken chégake' dan' ba bégake' dolá' kan ben Kaín, na' lo yela' zdan láže' chégake' ba bchíxgekle' kan bchixle Balaam nich si'e mežw, na' ba nžog chégake' gátgake' kan got Koré katen' bži'e che Moisés. ¹² Benne' ki žáwgake' tzen len le'e kate' žawle yela' waw ka' lo yela' nži'il chele. Žóngake' ga zchíxgekle' benne' ka' zej nake' toze len le'e, dan' že'j žáwgakze'. Zej nake' ka' benne' ka' žala' wáwgake' zila' ka', san zwaw kwíngakze'. Zej nake' ka' to bejw ya'abá da' bi nwan' nis, na' be' zchen' légaken nile na'le. Lezka' zej nake' ka' yag ka' ba bžin ža bi da' kwíagaken san bi be želbían, na' lezka' zej nake' ka' to yag da' ba wbižen dot lwen, na' ba nlažon'. ¹³ Lezka' zej nake' ka' nisdó katen'

zgó'anen, na' nwan' bebe lawlen, da' zloe'elen kan nak yela' sto' da' zóngake'. Zej nake' ka belj ya'abá ka', da' ka' wdégakba' chela'ale. Dios ba bchoge' chégake' byéjwgake' to chi'ize lo latje chol.

¹⁴ Kan nak chégake' bchalj Enok, bennen' wbáblene' da' gaže kwe' za'só Adán, katen' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné': "Le wia nga, za' Xanžon' len zan gaywá' benách ka' žónlengake' Le' tzen, benne' ka' zej nake' che Leze'." ¹⁵ Ze'e Le' nich wsaka' zi'e yógo'te benne' ka', na' choge' chegak yógo'te benne' ka' zóngake' da' kegle gátgake'." Ki gone' ni'a che yógo'te diža' zi' da' wnnegak benne' doła' ka' chie' Le'. ¹⁶ Benne' ki znnégake' chie' Le', na' žon díjgekle' Le', na' zóngake' kan nak da' zdan láže'gakze'. Zcháljgake' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' nich ká'gake' yela' wnni'a chegak benách ka', zka'n zéngake' légake'.

Judas žse'e láže'gak benne' ka' che Jesús

¹⁷ Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' láže' da' bchaljgak benne' wbás ka' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', ža ni'te. ¹⁸ Benne' ka' belyi'e le'e: "Ža se lawte ža ka' wloé'e lawgak benne' ka' gon díjgekle' da' ka' zej naken la'y, na' góngake' da' kegle da' zdan láže'gake'." ¹⁹ Benne' ki zlá'agake' lažle. Zcháljgake' lo yela' benachze chégake', na' Dios Be' La'y bi zóalene' légake'.

²⁰ Na'a, zí'na'do' ka', le soa choch kan nak yela' žejlé' chele, da' naken la'y. Le wchaljlen Dios, wkónlele žin yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹ Le ga'nlen Dios, Bennen' nži'ile' žo'o, na' le kwez ža na' wloé'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo.

²² Le gon choch benne' ka' žak chope láže'gake'. ²³ Le gon ga yelágake', da' gaken kan yebejle légake' lo yi'. Lo yela' zžebe chele

le yeyache' láže'l yezika' benách ka'. Le gape chi'i kwinle, nich bi gónlenle légake' tzen da' kegle da' zóngake'.

Da' zka'n zen Dios

²⁴⁻²⁵ Dios tlichá', Bennen' nnézkzele' yógo'te, Bennen' beslé' žo'o ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', nape' yela' wak gape chi'e le'e, nich bi wchíxelele, na' nich wzíe' le'e lawe' Le' gan zoe' lo baní' li láže'. Gone' le'e dot chawe', na' ga yebéle'elele.

¡Gakkze che Dios yela' ba, na' yela' zen, na' yela' nak blo, na' yela' wnná bia', na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DA' BŁOE'EL DIOS ZWA

Da' błoe'el Dios Zwa kan nak che Jesús

¹ Da' ni naken to da' błoe'e law Jesús, Benne' Criston', da' benn Dios Le' latje włoe'ele' benne' wen žin chie' ka' kan zej nak da' ka' žon byenen la' gáktegaken. Jesusen' bsele'e to wbás che ya'abá chie', wbasen' bzejni'ile' neda', Zwa, benne' wen žin che Benne' Criston'. Wbás che ya'abán' błoe'ele' neda' kan zej nak da' ki. ² Neda', Zwa, zzoja' da' ni da' naken dot da' li kan nak yógo'te da' błe'ela', na' zzoa lia' che xtiža' Dios, na' che da' naken dot da' li da' błoe'el Jesús, Benne' Criston', neda'.

³ Ba nez zen gaken che no benne' gole' da' ni, na' ba nez zen gaken chegak benne' ka' wzé nággake' che no benne' gole' xtiža' Dios ni, na' góngake' kan zńna da' ni, dan' za' gaken.

Da' že' Jesús gaže kwe' benách chie'ka'

⁴ Neda', Zwa, zzoja' da' že' Jesusen' gaže kwe' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia. Dios, Bennen' zoakze', na' wzóateze', na' za' yide', znnabla'-ne' gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Žónlengak gaže be' che ya'abá Le' tzen, be' ka' zej nnitan' lawe' Le' gan ži'e, zńna bi'e. ⁵ Lezka' žonlen Jesús, Benne' Criston', Le' tzen. Jesusen' nake' Bennen' žone' kan zńne', na' zzoa lie' che Dios. Zga'ale' Le' be-bane' to chi'ize lo yela' got, na' zńna bi'e benne' ka' zńna biá'gake' ya'abá. Le' nži'ile' žo'o, na' beké'e dola' da' wbága'žo, na' beyón chawe'e žo'o len xchene' da' blalje' le'e yag kroze, katen' gote' lo wlazžo žo'o. ⁶ Jesusen' bene' ga zńna bia'žo, na' ga nakžo bxož ka', nich wká'n zenžo

Dios, Xa Jesusen'. iGa'n zen Dios, na' gápteze' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

⁷ Le wia nga. Za' Benne' Criston' lo bejw ya'abá.

Lé'egekle yógo'te benne' ka' Le', na' lezka' benne' ka' bétgake' Le'.

Kweže nyáche'gak yógo'te benách yežlyó nga,

benne' ka' lé'egekle' Le'.

iKa' gaken! Ka'kze gaken.

⁸ Ki wnnakze Jesusen': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten." Ki wnná Xanžon', Bennen' napkze' dot yela' wak. iZoakze' Le', na' wzóateze', na' za' yide'!

Zla' law yela' zen che Jesús

⁹ Neda', Zwa, naka' lježle, na' zzáka'lena' le'e tzen, na' tzen len le'e žebélenla' yela' wnná bia' che Dios, na' napa' yela' zen laže' da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo. Nyejwa' to yežlyó gachje láwe'le nisdó' nga, dan' nzin' Patmos. Nyejwa' dan' bzóa lia' che xtiža' Dios, na' che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁰ Lo ža zen che Xanžon', wzóa Dios Be' La'y toze len neda', na' benla' chi'i to benne' zńnie' zižje xkóže'la' neda'. Benle chi'e kan zbeže loz bia yixe'. ¹¹ Bennen' gože' neda': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten. Bzoj le'e yiche da' zle'elo', na' bselan' chegak gaže kwe' benách chia' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, benne' ka' nníta'gake'.

lo yež Éfeso, na' lo yež Esmirna, na' lo yež Pérgamo, na' lo yež Tiatira, na' lo yež Sardis, na' lo yež Filadelfia,

na' lo yež Laodisea."

¹² Beyechja' nich le'ela' bennen' zchájlíene' neda'. Katen' beyechja', błe'ela' gaže da' ka' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ¹³ Ládjwgak da' ka' zej nwan' yi' błe'ela' to

Benne' zñne'e kan zñna' to benne' byo. Nakwe' to laže' tonn da' zžinen xñi'e, na' nzie' to bayw lcho'e da' naken ya oro. ¹⁴ Zíla'do'ze nak yicha' yichje' kan nak zila' o kan zñna' bege', na' žákti'te yej lawe' ka yi'. ¹⁵ Žákti'te ni'e ka ya bronse ba'a, da' nłale'en lo yi' ka bo' yalje. Zižje benle chi'e kan ženle to yegw zen. ¹⁶ Lo ne'e li ža nwe'e gaže belj baní', na' lo žoe'e zžoj diža' da' naken ka to ya ntoche' da' ntochen' žop la'ate. Žákti'te lawe' ka wbíž katen' zñná'le'en.

¹⁷ Kate' bl'e'ela' Le', wbíxa' xñi'e ka to benne' gat. Naž Le' bxo'a ne'e neda' len ne'e li ža, na' gože' neda': "Bi žebo'. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante. ¹⁸ Naka' Bennen' zoakze' nbane'. Gota', na' na'a zóateza' nbana'. Nzi' lo na'a nna bi'a yeł'a got, na' lezka' latje chegak benne' gat ka'. ¹⁹ Bzój le'e yiche dan' ba bl'e'elo', na' da' žak na'a, na' lezka' da' žala' gak te na'a. ²⁰ Da' ni naken da' ngache' kan nak chegak gaže belj baní' ka', da' ka' bl'e'elo' noa'a lo na'a li ža, na' kan zej nak da' gaže da' zej nwan' yi' da' zej naken ya oro. Gaže belj baní' ka' zej nakba' da' žsaka' leben gaže wbás chegak gaže kwe' benách chia' ka', na' da' gaže da' zej nwan' yi' zej naken da' žsaka' leben gaže kwe' benách chia' ka'."

2

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Éfeso

¹ Lezka' wnná Bennen': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Éfeso. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža, na' zde' gachje láwe'le da' gaže da' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ² Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan žónle'ele xchina'. Nnezla' zbezle zen laže', na' bi gak gakle zen laže' len benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe'. Nnezla' ba wží' bia'le benne' ka',

benne' zñnágake' zej nake' wbás chia' ka', san bi zej nake', na' na'a nnézlele žon láže'gake'. ³ Zbezle zen laže', na' ba wzáka'le dan' nakle toze len neda', san bi bsan láže'le neda'. ⁴ Na'a, zoa to da' žesbaga'a le'e zia. Biž nží'ilele neda' kan bží'ilele neda' zga'ale. ⁵ Che len, le chejsá' laže' kan benle zga'ale, dan' bsanle, na' na'a, le yeyát laže', na' le gon kan benle zga'ale. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' yeká'a dan' nwan' yi' chele lo latje chen. ⁶ Na'a, zoa to da' žáklennen le'e. Bi zl'é'elele chawe' da' žongak benne' nikolaíta ka', benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' da' kegle, dan' bi napa' neda' chawe'. ⁷ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zñne': Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó nga, gona' ga gáwgake' da' žbia yagen' dan' zoan gachje láwe'le yežlyó xtan che Dios, dan' gonen ga sóagake' nbángake' to chi'ize."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Esmirna

⁸ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Esmirna. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' nake' Bennen' zeje' zante, Bennen' gote', na' bebane' to chi'ize. ⁹ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan zžáka'le. Nnezla' nakle benne' yache' ka', san da' li naple yeł'a wnni'a da' naken li laže'. Lezka' nnezla' kan žongak benne' ka' zñnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zej nake' che Dios, san bi zej nake', na' zñne' zí'gake' chele. Benne' ki zej nake' che da' xiwe'. ¹⁰ Bi žébele da' sáka'le. Da' xiwen' gonen ga yéjwle bálele liž ya. Ki wsaka' zin' le'e, na' sáka'le ka' chi ža. Le chejlé' chia' neda' na' zejte gatle, na' neda' gonna' yeł'a nban da' zejlí kanne chele. ¹¹ No

benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, znne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, yela' got da' gaken da' bežope chi'i chegak benne' ka' cházgake' lo yi' gabíl bi be gonon chégake'."

Diža' da' bseła' Jesús lo yež Pérغامo

¹² Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Pérغامo. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e ya ntoche', da' ntuchen' žop la'ate. ¹³ Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' zoale gan znna bia' da' xiwe', san ne žxen láže'le neda'. Bi bsanle kan žejle'le chia' neda'. Bi bsanlen katen' bétgake' Antipas gan zoale, bennen' bzoa líteze' chia', na' gote' ga na' že' da' xiwe'. ¹⁴ Na'a, zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Nzi' lo na'le benách ka' lo yež Pérغامo, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bsdle Balaam, bennen' bsdle' Balak gone' ga chíxgekle benách Israel ka', na' che len bdáwgake' bia beždo' ka', bia ka' bétgake'-ba' lawgak lo'a ka', na' bégake' da' kegle. ¹⁵ Lezka' žónlengak benne' ka' le'e tzen, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' nikolaíta ka', dan' bi zle'ela' neda' chawe'. ¹⁶ Che len, le yeyát láže'le na'a. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' til'-lena' légake' len diža' da' žžojen žoa'a, dan' naken ka' to ya ntoche'. ¹⁷ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, znne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, wáwgaka'-ne' yet maná da' ngache'. Lezka' wnezjwa' to yej chíchedo' chégake', na' lo yej na' nyejw to la kobe, da' bi nonbia' nitó benne', san toze bennen' si'en."

Diža' da' bseła' Jesús lo yež Tiatira

¹⁸ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Tiatira. Ki wzojo': Zchalj Ži'n Dios, Bennen' žia yej lawe' dan' zej naken ka' yi', na' ni'e zej naken ka' ya bronse ba'a. ¹⁹ Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' kan nži'ilele neda', na' kan žejle'le chia' neda'. Lezka' nnezla' kan žonle xchina' lo yela' zbez zen láže' chele. Nnezla' nakže li láže' kan žonle da' ki ka benle zga'ale. ²⁰ Zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Žwe'ele latje no'len' lie' Jesabel, no'len' znne' zchalje' lo wláz Dios, na' len da' žsedle' žon láže'le' benne' ka', benne' žóngake' xchina'. Žsedle' légake' da' žonen ga žóngake' da' kegle dan' žáwgake' bia beždo' ka', bia ka' žótgake'-ba' lawgak lo'a ka'. ²¹ Neda' bi'a-ne' latje yeyát láže'e, san bi žénele' wka'ne' da' kegle da' žone'. ²² Che len cho'na-ne' ga gate'e, gan sake'e to yižwé' zen tzen len benne' ka' žónlengake' le' tzen da' kegle. Ki gona' na'a cha' bi yeyát láže'gake' nich biž góngake' doła'. ²³ Gona' ga gatgak ži'ngake' ka'. Ki gaken, gákbe'egekle yógo'te kwe' benách chia' ka' zwia' neda' da' zbek yichjgak benách ka', na' da' zza' láže'gake', na' yebi'a chele kan nak da' žonle. ²⁴ Yezika'le le'e zoale lo yež Tiatira, nólele le'e bi nzi' lo na'le dan' žsedle', na' bi wzí' lo na'le dan' znagak benne' ka' naple'en yela' žejní'il, san da' li naken che da' xiwe', žapa' le'e: bi yesbaga'a le'e yetó da' žala' gonle. ²⁵ Na'a, dan' ba nzi' lo na'le, le gape chi'in na' zejte yelá'a neda'. ²⁶ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, na' góngake' kan žénela' neda' na' zejte ža na', neda' gona' ga nna biá'gake' benách ka' nnita'gake' dot yežlyó nga. ²⁷ Kan Xažo Dios bdie' lo na'a yela' wnná bia', lezka' neda' gona' ga nna biá'gake' yež ka', na' gata' lo ná'gake' to bar ya, na' wzózjgake' benách ka' kan žon to benne' zzožje'

to yeso' da' naken yo. ²⁸ Lezka' gonna' légake' latje gákake' toze len neda'. Naka' ka' belj xsile chegak benách chia' ka'. ²⁹ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zнна Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

3

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Sardis

¹ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Sardis. Ki wzojo': Zchalj Bennen' nníta' lengak gaže be' ka' Le', na' noe'e da' gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža. Ki zinne': Neda' nnezla' da' bi nak chawe' da' žonle, na' nnezla' ba natkzle la'kze žékgekle benách ka' zoale nbanle. ² Le soa ban laže'. Le gon choch da' ka' nníta' lengaken le'e, da' ka' za' gátgaken, dan' žonle da' bi naken chawe' law Dios. ³ Le chejsá' laže' na'a xtiža' Dios da' bénlele, dan' wzí' lo na'le. Le gon kan zнна xtiže'e na', na' le yeyát laže'. Cha' bi gak ban láže'le, kon yela'kza' gan zoale kan zla' benne' wbán, na' bi nnézlele biz ža na' la'a gan zoale. ⁴ Bałe benne', benne' ka' nníta' lengake' le'e lo yež Sardis, zej nake' chawe'. Benne' ka' tá' lengake' neda', nákwgake' laže' zila'do'ze da' zloe'elen ba beyágake' dot chawe' dan' zej nake' zi gaken ki chégake'. ⁵ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga wakwa' légake' laže' zila'do'ze, na' bi wsola' lágake' da' ba zej nyejwn gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejli kanne. Si' lo na'a benne' ki law Xažo Dios, na' lawgak wbás che ya'abá chie' ka'. ⁶ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zнна Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Filadelfia

⁷ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia',

bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Filadelfia. Ki wzojo': Zchalj Benne' La'y, Bennen' zinne' da' naken dot da' li, na' yo'o lo ne'e zi'n ya che Dabí, bennen' wnná bi'e, na' žsaljwe' gan žo'ogak benách ka', na' bi gak no benne' wsejwen', na' žsejwe', na' bi gak no benne' wsaljwen'. ⁸ Benne' ni zinne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' nape' láte'ze yela' wak, san žonle kan zнна xtiža'a, na' bi žedoé'elele znnale nakle chia' neda'. Che len ba bzoa' lawle to gan gak cho'ole da' nyaljwn, na' bi gak no benne' wsejwen'. ⁹ Le wia nga, benne' ka' zej nake' toze len da' xiwe', na' žon láže'gake', na' znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zka'n zéngake' Dios, san bi zej nake' ki, neda' gona' ga lágake' lawle le'e, na' wzóa žibgake' xni'ale. Naž gákbe'egekle' nži'ila' le'e. ¹⁰ Dan' benle le'e kan zнна xtiža'a, na' gokle zen laže', neda' gape chi'a le'e ža na' sáka'gak yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, da' gaken nich si' bian' légake'. ¹¹ Za' yelá'a. Che len le gape chi'i da' nape, nich bi gak no benne' gone' ga bi si'le dan' žala' gonna' chele. ¹² Nólele le'e sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga gakle choch kan zej nak yag ka' da' žóxe'gaken yo'o, na' soale lo yodo' gan zoakze Dios, na' batkle yežojle ga na'. Wdá'a lawle le'e La Dios chia', na' lezka' kan nzi' yež che Dios da' naken yež Jerusalén kobe, da' žojen ya'abá che Dios lo na' Dios. Lezka' wdá'a lawle le'e la' kobe. ¹³ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zнна Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Laodisea

¹⁴ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Laodisea. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' to chi'ize, Bennen' žone'

kan zñne', na' zchalje' da' li, Bennen' bla' lo ne'e Le' yógo'te da' ben Dios. ¹⁵ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle. Kan žonle naken ka nis da' bi naken zag dan' bi zka'nle neda' to chi'ize, na' bi naken ka nis la dan' bi žonle xchina' dot láže'le. Gakže chawe' gakle ka nis zag o ka nis la. ¹⁶ Na'a dan' nakle ka nis ža'do', na' bi nakle ka nis zag, na' bi nakle ka nis la, cho'na' le'e kan žon bennen' žeyebe' nis ža'do' na'. ¹⁷ Le'e zñnale naple yela' wnni'a, na' žak da' chawe' chele, na' bi be žiažjen chele, san bi žákbe'elele kan nakle. Nakle benne' yache' ka'. Že' zédlele. Nak nyache' láže'le, na' nak chol yichj láždo'le, na' zdale gal yídzele. ¹⁸ Che len, neda' zzejni'ila' le'e nich gá'wle lo na'a neda' da' naken ka ya oro da' ben chawa'a lo yi', nich gata' yela' wnni'a li láže' chele. Lezka' žala' gá'wle lo na'a laže' chich da' gákwle, nich gache' yela' gal yidze chele da' žonen ga žedoe'ele no benne'. Lezka' žala' gá'wle lo na'a da' yeyonen yej lawle nich gaklé'elele. ¹⁹ Neda' zdiła', na' zzela' snia yógo'te benne' ka' nži'ila' cha' bi žóngake' da' naken chawe'. Che len, le yeyát laže', na' le gon xchina' dot láže'le. ²⁰ Le wia nga, nedkza' zia' ža yo'o, na' žliža'. Cha' no benne' yenle' chi'a, na' saljwe' chia', na' choa'a, na' gáwlena' bennen', na' le' gáwlene' neda'. ²¹ Nólele sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga kwé'lenle neda' tzen gan ži'a zñna bi'a, kan ben Xa' chia' neda'. Bzoela' da' gok chia', na' wzé'lana' Xa' tzen gan ži'e zñna bi'e. ²² No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

4

Žólake' da' zka'n zenen Dios ya'abá chie'

¹ Wdé gokgak da' ki, bwia' na' ble'ela' to gan žo'ogak benách da' nyaljwn ya'abá che Dios. Lezka'

benla' chi'i bennen' dan' benla' zga'ale, na' wnnié' zižje kan zbež loz bia yixe'. Chi'i na' wnnén neda', na' wnnán: "Da ža'le nga, na' neda' wlo'e'ela' le' da' ka' žon byenen gágaken te na'a."

² Ka' gaze Dios Be' La'y bchi'e neda', na' ble'ela' to latje ya'abá che Dios gan že' Bennen' zñna bi'e, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e latjen'. ³ Bennen' ži'e latjen' žákti'te', kan žákti'te' yej jaspe, na' yej kornalina, yej ka' záka'le'egaken. Gachje láwe'le latjen' zoa pita' ya'a da' naken xtan kan nak yej esmeralda, da' žep'e'en yes baní'. ⁴ Dot gawze latjen' zej nnita' yetáp zoa latje ka' gan želbé' tap zoa benne' gole ka', benne' ka' zej nape' yela' wnná bia', na' zej nakwe' laže' zila'do'ze, na' žiagak yichjgake' da' ka' zej naken ya oro. ⁵ Lo latje blo gan že' Bennen', želžój yes ka', na' wzio' zñnen, na' žaxto' zen zñnen. Lawle latjen' zza'ni'gak gaže da' ka' zgó'ogaken baní', da' ka' zej naken gaže be' ka' žónlengaken Dios tzen. ⁶ Gan nak law latjen' zoa to kan nak to nisdó' da' žepen yes baní' ka' yej jese.

Dot gawze latjen', chelá'a weje zej nnita' tape benne' ban, na' yej lawgake' zan žiagaken zaka' xkóže'lgake', na' lawlegake'. ⁷ Benne' nežw ladjw tape' ki zñne'e kan zñna' beže yixe'. Benne' bežopen' zñne'e kan zñna' beže, na' benne' beyonnen' zñna' lawe' kan nak law to benne', na' benne' bedapen' zñne'e kan zñna' to bsia, bia zlabá'. ⁸ Dapte benne' ki, žiagak xope xilgake', na' lawlegaken, na' lé'elgaken, yej law zan žiagaken. Dot ža dot yele, bi žsángake' znnágake':

¡La'y, la'y, la'y nak Xanžo Dios,
Bennen' napkze' dot yela' wak!

¡Wzoakze', na' zoakze', na' za' yela'kze'!

⁹ Benne' ban ka' zka'n zéngake' Bennen' ži'e zñna bi'e, na' zóateze' nbane'. Žápegake' Bennen' ba la'ne,

na' žé'gake' Le': "Žóχkeno'." Yógo'te
chi'i' žongak dapte benne' ban ka' ki,
10 na' tap žoa benne' gole ka' zzechw
lāwgage' lo yo law Bennen', na' zka'n
zégake' Le', Bennen' zóateze', na'
žeká'gake' da' ka' zej naken oro da'
žíagaken yíchjgake', na' zdégake' da'
ka' lawle latjen' gan že' zñna bia'
Bennen', na' zñnágake':

11 ¡xanto' Dios, nako' Le' zi wká'n
zento' Le',
na' gapto' Le' ba la'ne, na' gata'
chio' yela' wnná bia'
dan' beno' yógo'te da' zej den!
Kan žénekelo' zej den, na' wzó law
zej den.

5

*To yiche, na' Bennen' nake'
Zíla'do'*

1 Naž ble'ela' to yiche lo na' li ža
che Bennen' ži'e latje blon'. Yichen'
naken to yiche ndoben, na' zej žian
diža' žope la'alén. Nyejwn yichen'
len gaže da' zej nak bian'. 2 Ble'ela'
to wbás blo che ya'abá, na' wnnié'
zižje, na' wnné': "¿Nož benne' nake'
zi choge' da' ka' zej nak bian' da' zej
nožen yichen', na' saljwen'?"

3 Bi gok nitó benne' saljwe'
yichen', na' bi gok no benne' wien',
nitó benne' zoe' ya'abá che Dios,
na' nitó benne' zoe' yežlyó, na' nitó
benne' zoe' zanle yežlyó. 4 Naž
wžeža' neda' dan' bi bžel-le no
benne' nake' zi saljwe' yichen',
na' nitó benne' nake' zi gožen',
na' nitóe' nake' zi wien'. 5 Naž
to benne' golen' gože' neda', na'
wnné': "Bi kwežo'. Bennen' nake'
ka to beže yiže', Bennen' nbáblene'
za'só Judá, na' nake' za'só Dabí.
Le' ba bzoele' yógo'te da' gókgaken
chie'. Lekze' nake' zi choge' da' ka'
zej nožen yichen', na' wsaljwen'."

6 Naž ble'ela' Bennen' nake'
Zíla'do' che Dios, na' zie' law Benne'
ži'e latje blon', da' zoan gachje
lāwe'le gan zej nnita' benne' ban
ka', na' benne' gole ka'. Žíagak
Zíla'don' we' kan žíagak to zila', bian'

bétgake'-ba' law Dios, na' žíagak gaže
lozba', na' gaže yej lawba', da' ka'
zloé'egeklen kan zej nak gaže be'
ka' žónlengaken Dios tzen, be' ka'
žsele'e dot yežlyó. 7 Wdé Bennen'
nake' Zíla'do', na' bežwe' yichen'
da' žian lo na' li ža che Bennen' ži'e
latje blon'. 8 Kate' bežwe' yichen',
na' tape benne' ban ka' len tape žoa
benne' gole ka' bzoa zibgake' law
Bennen' nake' Zíla'do'. To to benne'
gole ka' zej noe'e to da' zgólgake', da'
ka' zej nzin' arpa, na' lezka' zej noe'e
béga'do' ka' da' zej naken oro, na'
yóžgaken yale, dan' zloe'elen yela'
zchaljlen Dios chegak benne' chie'
ka'. 9 Žólgake' to da' kobe da' zka'n
zenen Zíla'don', dan' zñnan ki:

Nako' Le' zi goxo' yichen',
na' chogo' da' ka' zej nožen',
dan' bi'o latje benne' ka' bétgake'
Le',

na' len xcheno' beya'o benách ka'
nich gágake' che Dios,
zej nake' benách ka' nníta'gake' dot
yežlyó,

benách ka' zcháljgake' yógo'te diža'
yoble ka',

na' zej nbabe' yógo'te yež ka' zej
nnitan' dot yežlyó.

10 Beno' ga zej nake' benne' wnná
bia' ka',

na' ga zej nake' bžoz ka' che Dios
chežo.

Beno' ga zñna biá'gake' yežlyó.

11 Naž bwia', na' benla' chi'igak
wbás zan che ya'abá. Wbás zan
gole kwis nníta'gake'. Zégake' kwit
latje blon' tzen len benne' ban
ka', na' lezka' len benne' gole ka'.
12 Wnnégake' zižje yógo'tegake', na'
wnnágake':

¡Bennen' nake' Zíla'do', bian'
bétgake'-ba',

nake' zi si' lo ne'e yela' wnná bia',
na' yela' wnni'a, na' yela' žežní'il, na'
yela' wak!

¡Nake' zi gapžo-ne' ba la'ne, na'
chejle'žo chie', na' wká'n
zenžo-ne'!

13 Naž benla' žolgak yógo'te da' ben Dios, da' ka' zej nnitan' ya'abá chie', na' lo yežlyó, na' zanle yežlyó, na' lo nisdó'. Žolgak yógo'te da' zej nnitan' latje ka', na' wnnágaken: ¡Ga'n zen Bennen' ži'e latje blon', na' lezka' Bennen' nake' Žíla'do! ¡Gápetezžo-ne' ba la'ne, na' wká'n zenžo-ne'!
¡Nna biá'teže' Le'!

14 Tape benne' ban ka' wnnágake': "¡Ka'kze gaken!"

Naž tap žoa benne' gole ka' bzechw láwgake' lo yote, na' bka'n zéngake' Bennen' zóateže'.

6

Da' ka' zej noxen yichen'

1 Naž ble'ela' Bennen' nake' Žíla'do', na' bchoge' to da' noxen yichen', na' benla' che to benne' zoe' ladjw tap benne' ban ka', na' benle chi'e kan znne wzio', na' wnné': "Da wio'."

2 Bwia', na' ble'ela' to bia chich, na' bennen' žie'-ba' noxe' to da' žsen yag ntóche'do' ka'. Bnéžjwgake' le' to da' naken oro da' bžie' yichje', na' bžoje' ka' to benne' blo, benne' wnná bia', nich wléj wchochje' benne' ka' žjake' lo wdile.

3 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' bežope da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban bežope', na' wnné': "Da wio'."

4 Naž bžoj to bia xna. Bdégage' lo na' bennen' žie'-ba' yela' wnná bia' nich yekwase' yela' zga'n cháwe'do' chegak benách ka', na' nich gone' ga gótgake' ljéžgake' ka'. Bnéžjwgake' le' to ya ntoche' zen.

5 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' beyonne da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban beyonne', na' wnné': "Da wio'."

Bwia', na' ble'ela' to bia gasj, na' bennen' žie'-ba' noxe' to zgons.

6 Benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le tape benne' ban ka', na' wnné': "Chope ya zoa' stribe naken lazjw to benne' che to ža wen

žin dan' gak wbín, na' xope ya zoa' sebada naken lazjwe' che to ža wen žin, san bi gono' ga yažje set, na' bi be gono' che xis uba wal."

7 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' bedape da' noxen yichen', na' benla' bchalj bennen' ban bedape', na' wnné': "Da wio'."

8 Bwia', na' ble'ela' to bia gache, na' bennen' žie'-ba' lie' Yela' Got, na' bennen' lie' Latje Chol Che Benne' Gat Ka' žónlene' le' tzen. Bdégage' lo na' bennen' lie' Yela' Got yela' wnná bia' nich nna bi'e gachje da' gachje benách ka' nníta'gake' yežlyó, nich gótgake' légake' len ya ntoche', na' len yela' zdon, na' len yižwé' ka', na' lo žoa'agak bia yixe' snia, bia ka' nníta'gakba' yežlyó.

9 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' gayo' da' noxen yichen', na' ble'ela' zan bkog da' žen' ya'abá che Dios zej nnita' be' ka' gógakkze benne' ka' bétgake' légake' dan' bzégake' xtiža' Dios. 10 Be' ki wn-negak zižje, na' wnnágaken: "Xanto' la'y, žono' kan znno'. ¿Batxkze wchi'a lažo'o neto', na' chogo' chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó gátgake' dan' bétgake' neto'?"

11 Bwákwgake' légake' laže' žíla'do'ze, na' belyi'e légake': "Le yezi' laže' yetó chí'ido'ze, xak la'gak yógo'te lježle nga, benne' wen žin ka' che Benne' Criston', benne' ka' gotgak benách ka' légake' kan bétgake' le'e."

12 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' xop da' noxen yichen', na' bwia', na' ble'ela' wzó' yežlyó. Na' wbiž beyaken gasj, na' goken ka' to laže' yicha' gasj, na' byo' beyaken xna kan nak žen. 13 Belyínnj belj ya'abá ka' lo yo, na' goken kan žak che to yag higo, želyínnj da' zbian kate' zta be' wale yagen'.

14 Wdé che ya'abá, na' gok chen kan žak che to da'a kate' no benne' žtoben'. Bkwasgak yógo'te ya'ado', na' yógo'te yo biž lo nisdó' ka' gan wžé'gaken. 15 Naž benne' ka' zna

biá'gake' lo yežlyó len benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná' bia', na' yógo'te benne' zej ndo'w ka', na' yógo'te benne' bi zej ndo'e, na' benne' blo ka', na' benne' wnni'a ka', bkache' kwíngake' gan nak zan bloj ka', na' gan nak le'e ya'ado' ka'. ¹⁶ Blížgake' ya'ado' ka', na' le'e yej ka', na' wnnágake': "Le yedjbaga' neto', na' le wkache' neto', nich bi le'el Bennen' ži'e latje blon' neto', na' nich bi yedjén neto' yela' zža'a che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁷ Ba bžin ža la' law yela' zža'a chégake', na' ěnožke benne' gak soelen'?"

7

To gaywá' tape yon mil benne'

¹ Wdé gokgak da' ki, na' ble'ela' tape wbás che ya'abá zégake' dape la'ale yežlyó, na' žsėjwgake' xnezgak da' tape be', da' ka' žákaken chelá'a weje lo yežlyó. Ki bégake' nich bi gak be' lo yežlyó, na' nich bi gak be' law niso', na' nich bi wtán yag ka'. ² Lezka' ble'ela' yetó wbás che ya'abá ze'e zaka' gan zla' wbiž, na' noe'e to da' wdé'e benne' ka' zej nake' che Dios ban, dan' gak bian' légake'. Wnnié' zižje, na' bliže' tape wbás che ya'abá, wbás ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná' bia' nich wchínnjgake' yežlyó, na' niso'. ³ Wbás ni gože' yetape' ka', na' wnné': "Bi wchin-njle yežlyó, na' niso', na' yag ka' na' zejte wda'to' to da' gak bian' lo xgagak benne' wen žin ka' che Dios chežo."

⁴ Benla' kan zej nak benne' ka' da' légake' dan' nak bian', na' zej nake' to gaywá' tape yon mile' ládjwgak da' chežinno kwe' lježgak za'só Israel. ⁵ Benne' ka' da' légake' dan' nak bian' zej nake':

Chežinno mil lježgak za'só Judá.
Chežinno mil lježgak za'só Rubén.
Chežinno mil lježgak za'só Gad.
⁶ Chežinno mil lježgak za'só Aser.

Chežinno mil lježgak za'só Neftalí.
Chežinno mil lježgak za'só Manasés.
⁷ Chežinno mil lježgak za'só Smon.
Chežinno mil lježgak za'só Lebí.
Chežinno mil lježgak za'só Isakar.
⁸ Chežinno mil lježgak za'só Sabulón.
Chežinno mil lježgak za'só Jwsé.
Chežinno mil lježgak za'só Benjamín.

Benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze

⁹ Wdé gok da' ni bwia', na' ble'ela' benne' zan, na' bi gak nitó benne' wlabe' légake'. Zej nbabe' yógo'te yež benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó. Zégake' law Bennen' ži'e latje blon' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' zej noxe' zin ka'. ¹⁰ Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

¡Yela' žeslá zan' lo na' Dios chežo, Bennen' ži'e latje blo, na' lezka' zan' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'!

¹¹ Yógo'te wbás che ya'abá zégake' dot gawze latje blon', gan naken dot gawze gan zej nnita' benne' gole ka', na' gan zej nnita' tape benne' ban ka', na' bzechw lágwage' lo yote law latje blon', na' bka'n zéngake' Dios, ¹² na' wnnágake':

¡Ka'kze gaken!

¡Ga'n zen Dios chežo!

Napo' yela' zen, na' yela' žejní'il.

Že'to' Le': "Žóxkeno" na' zka'n zento' Le'.

Napkzo' yela' wnná' bia', na' dot yela' wak.

¡Gákteze ki chio', Dios cheto'!

Ka'kze gaken.

¹³ Naž to benne' ladjw benne' gole ka' wnnable' neda', na' wnné': "ěNož benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' ga benne' légake'?"

¹⁴ Neda' goža'-ne': "Xan, le' nnézkzelo'."

Le' gože' neda': "Benne' ki belzáka'li'e lo na'gak benne' ka' bétgake' légake'. Naken ka' belyibe'

laže' da' zej nakwe', na' beyóngaken' zíla'do' ze len žen che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁵ Che len nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios, zñna bi'e, na' žóngake' zin lawe' Le' dot ža dot yele lo yodo' chie'. Bennen' ži'e latje blon' gape chi'e légake' dan' zóalenteze' légake'. ¹⁶ Biž tóngake', na' biž bílegake' nis, na' biž wzéy wbiž légake', na' biž gékgekle' da' la, ¹⁷ dan' Bennen' nake' Zíla'do', Benne' zoe' gachje láwe'le latje blon', gape chi'e légake' ka to benne' žape chi'e zila' ka'. Chi'e légake' gan žal nis da' žonnen yela' nban, na' Dios yesbiže' yej lágwage' nis želbeže'."

8

Da' gaže da' noxen yichen'

¹ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gaže da' noxen yichen', na' wžé' ži ya'abá che Dios xtido'. ² Naž bl'e'la' gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zégake' law Dios, na' bdégake' lo ná'gake' gaže lozgak bia ka'. ³ Naž bla' yetó wbás che ya'abá, na' noe'e to že'n yale da' naken ya oro, na' wzíe' žoe'e bkog da' žen' ya'abá che Dios. Bnéžjwage' le' yale žen nich gonen' toze len yela' zchaljlen Dios chegak yógo'te benách ka' che Benne' Criston', na' bzeyen' lo bkogen' da' naken ya oro, da' den law latje blon'. ⁴ Wžen žen che yalen' da' žen' lo na' wbás che ya'abán', na' goken toze len yela' zchaljlen Dios chegak benách ka' che Benne' Criston', na' bžinen gan že' Dios. ⁵ Naž wbás che ya'abán' bexwe' ye'n yalen', na' besche'en bzio' yi' da' žian lo bkogen', na' blatjen' lo yežlyó. Wzió' wnnén žižje, na' wyép yes, na' wzó' yežlyón'.

Zkwéžgake' lozgak bia ka'

⁶ Naž gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zej noxe' gaže lozgak bia ka', wzóagake' wkwéžgaken'.

⁷ Wbás nežw che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wžé' yej nis ži'a len yi', na' žen che we', dan' byinnjen lo yo. Wyéy to kwe' che chonne kwe' yežlyón', na' lezka' wyéy to kwe' che chonne kwe' yag ka'. Lezka' wyey-gak yógo'te yixe' ya'a.

⁸ Wbás bežope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wbiže to da' naken ka to ya'a žen da' žeyen lo niso', na' yelate' ka gachje da' gachje nison' beyaken žen. ⁹ Got to kwe' che chonne kwe' da' zej nban da' zej nnitan' lo nison', na' wžía yi' to kwe' che chonne kwe' barkw ka'.

¹⁰ Wbás beyonne che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' to belj ya'abá da' žeyen ka yeže žala' wbižen gan de nis yegw ka', na' gan žal nis, na' goken ki che yelate' ka gachje da' gachje nis da' žen' dot yežlyó. ¹¹ Beljen' nzin' Ajenjo, da' naken to da' sla', na' yelate' ka gachje da' gachje nisen' beyaken sla' kan nak ajenjon', na' gotgak benne' zan ni'a che nisen' da' beyaken sla'.

¹² Wbás bedáp che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' yelate' ka gachje da' gachje wbiž beyaken chol, na' lezka' goken che byo', na' to kwe' che chonne kwe' belj ka' beyaken chol. Ka' goken, bi bza'ni' wbiž yelate' ka gachje da' gachje ža, na' bi wza'ni'gak belj ka' len byo' yelate' ka gachje da' gachje yele.

¹³ Naž bwia', na' benla' zñne žižje to wbás che ya'abá, wbás na' zdie' gachje láwe'le zan ya'abá, na' wnné': "Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, zoale yežlyó katen' wkwéžgak yechonne wbás che ya'abá ka' lóžgakba' ka'."

9

¹ Wbás gayo' che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' bl'e'la' to benne' ya'abá, benne' zñne'e ka to belj ya'abá da' bexjwn lo yežlyó, na'

bnéjwgake' le' zi'n ya che latje chol.
² Bsaljwe' latje cholen', na' wžén
 žen che da' žeyen lo latje cholen',
 na' goken ka' žen da' žžojen gan
 žžégake' bzodo' ka', na' bechól
 whíž len ya'abá ni'a che žen na'.

³ Lo žen na' bžojgak biche' zo ka',
 na' belzoaba' dot yežlyó, na' Dios
 bi'e légakba' latje gádo'gakba' benách
 ka' kan žongak goxjní' ka', bia ka'
 žé'gakba' yežlyó. ⁴ Le' góžgake'-
 ba' bi yélengakba' yixe' dan' de
 yežlyón', na' lezka' yag ka', san
 wak gádo'gakba' benne' ka' bi da'
 lo xgágake' dan' nak bian' zej nake'
 che Dios. ⁵ Bi bi'e légakba' latje
 gótgakba' benách ka', san wsaka'
 zí'zegakba' légake' gayo' byo'. Zlale'e
 gan žádo'gakba' kan zla gan žádo'gak
 goxjní' ka'. ⁶ Lo ža ka' yénegekle
 benách ka' got kwíngake', san bi
 gágake'. Yénegekle' gátgake' san
 wkache' kwin yela' got.

⁷ Zinna'gak biche' zo ka' kan
 zinna'gak bia ka' zej nákwba' da'
 naken ya, nich chjakba' lo wdíle.
 Žiagak yíchjgakba' da' ka' zej naken
 ka da' ka' zej naken oro. Zinna'
 láwgakba' kan zinna' lawgak benách
 ka'. ⁸ Zinna' yicha' yíchjgakba' kan
 zinna' yicha' yichj to no'le. Zej nak
 láye'gakba' kan zej nak laye' beže
 yixe'. ⁹ Zej nakw lchó'gakba' da'
 naken ya. Žongak xíl'gakba' žaxto'
 kan žongak karret ka' žžobgak bia
 ka' kate' zjakba' taríaze lo wdíle.
¹⁰ Zej nak xbán'gakba' kan nak
 xban goxjní', gan zej žia lí'gakba'.
 Lo xbán'gakba' ka' zej žia da' zdíl-
 lengakba', nich gon zí'gakba' benách
 ka' gayo' byo' ka'. ¹¹ Zoa to benne'
 zinna bi'e légakba', bennen' nake'
 wbás xiwe' che latje chol. Wbasen'
 lie' len diža' hebreo: Abadón, da'
 znnan len diža' griego: Apolión, na'
 len diža' xiža': Da' Zchinnjen.

¹² Ba wdé da' nežw da' zžia yin'
 benách ka', san za'gak yechóp da'
 ka' wžia yin' légake'.

¹³ Wbás xope che ya'abá bkweže'

lozba' chien', na' benla' chi'i to
 benne' zchalje' gachje láwe'le da'
 tape da' zej naken ka loz beže, da'
 ka' dá'gaken dape la'ate bkogen' da'
 naken ya oro, da' žen' law Dios.
¹⁴ Bennen' zcháljlene' wbás xopen'
 che ya'abá, wbasen' bkweže' lozba'
 chien'. Bchalje', na' wnné': "Beseže
 tape wbás xiwe' ka' zej nžejen žoa'a
 yegw Éufrates."

¹⁵ Naž beseže' tape wbás xiwe'
 ka', wbás ka' bkwez Dios che ža
 na'ze, da' naken ža na', na' byo'
 na', na' yiz na', nich gótgaken to
 kwe' che chonne kwe' benách ka'
 nníta'gake' yežlyó. ¹⁶ Benla' kan
 nbabgak benne' ka' žjake' lo wdíle,
 benne' ka' žiagak' bia ka', na'
 zjáklene' tape wbás xiwe' ka'. Zej
 nake' chope gaywá' mil mile'.

¹⁷ Bže'e dáwe'la' bia ka', na'
 benne' ka' zej žiagak'-ba' zej nakw
 lchó'gake' da' naken xna gole, na'
 ya'a ka' ya'abá, na' gache. Zej
 nak yichjgak bia ka' ka' yichjgak
 beže yixe' ka', na' lo žoa'agakba'
 želžój yi', na' žen che yin', na' to
 da' zzeyle'en, da' nzin' sufre. ¹⁸ Da'
 ka' želžojen žoa'agakba' bétgaken
 to kwe' che chonne kwe' benách
 ka' nníta'gake' yežlyó, da' ka' zej
 naken yi', na' žen chen, na' dan'
 zzeyle'en. ¹⁹ Da' ka' zdíl-lengak bia
 ka' želžojen žoa'agakba', na' lezka'
 da' zej žian lo xbán'gakba' dan' zej
 nak xbán'gakba' ka' bele snia ka', na'
 žiagak yíchjgakba' da' zdíl-lengakban'.

²⁰ Yezíka'gak benách ka', benne'
 ka' bi gótgake' lo da' chope ki da'
 zžia yí'gaken, bi beyát láže'gake' nich
 biž góngake' kan žónteze žóngake',
 na' bi bsángake' zka'n zéngake' be'
 xiwe' ka', na' lo'a ka', da' ka' bi
 zlé'egeklen, na' bi žéngeklen, na' bi
 zzá'gaken. ²¹ Bi beyát láže'gake' nich
 biž gótgake' benách ka', na' nich
 biž góngake' yela' wžá' chégake', na'
 da' žia da' žóngake', na' yela' zban
 chégake'.

10

Wbás che ya'abá, wbasen' noxe' to yichdo' lo ne'e

¹ Naž bl'e'ela' yetó wbás wale che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' betje' lo yo, na' nakwe' bejw ya'abá, na' zoa to pita' ya'a yichje'. Žákti'te lawe' kan zna' wbiž, na' zej nak ni'e ka yag wale ka' da' želyeyen. ² Noxe' to yichdo' nyaljwn lo ne'e, na' len ni'e li ža bleje' lo niso', na' len ni'e yegle bleje' lo yo biž. ³ Naž wnnie' zižje, na' benle chi'e kan nenle kate' zbežya'a beže yixe', na' katen' beyóž wnnie' zižje, na' wnnegak gaže wzió' ka'. ⁴ Wdé wnnegak wzió' ka', neda' za' wzoja' le'e yiche, san benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda': "Bkáche'ze da' wnnagak gaže wzió' ka'. Bi wzojon' le'e yiche."

⁵ Naž wbás che ya'abán', wbasen' bl'e'ela' zie' lo niso', na' lo yo biž, bchis ne'e li ža zaka' li ya'abale, ⁶ na' ben choch xtiže' ni'a che Bennen' zoakze', Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' niso', na' da' ka' zej den to to latje ka', na' wnné': "Biž želen, ⁷ san kate' wbás gaže che ya'abá wkweže' lozba' chien', na' yeyóž gon Dios da' ngache' chie', dan' bloe'ele' benne' wen žin chie' ka', benne' ka' bchaljgake' lo wlaze' le'."

⁸ Naž bennen' benla' chie' bchalje' ya'abá che Dios bchaljlene' neda' da' yoble, na' wnné': "Wyéj, bejxi' yichdo' nyaljwn', dan' zoan lo na' wbás che ya'abán', wbasen' žleje' lo niso', na' lo yo biž."

⁹ Wyá'a gan zoa wbás che ya'abán', na' wnnabla'-ne' gonne' yichdon' chia'. Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Wzín', bdawn'. Lo žo'o gaken zix kan nak china' bez, san lo li'o yeyaken sla'."

¹⁰ Wzi'a yichdon' dan' zoan lo ne'e, na' bdawan'. Lo žoa'a goken zix kan nak china' bez, san katen'

beyóž bdawan', na' beyaken sla' lo li'a. ¹¹ Naž gože' neda': "Žala' wchaljo' da' yoble lo wláz Dios lawgak zan kwe' benách zi'to' ka', na' gan zej nnita' yež zante ka', na' gan zchaljgake' da' zan diža' yoble ka', na' lawgak benne' zan, benne' wnná bia' ka'."

11

Chope benne' zzoa lígake'

¹ Naž bla' to benne', na' benne' neda' to ya xtil da' naken ka to da' zžixlenžo, na' gože' neda': "Wzó ža', na' bžix yodo' che Dios. Lezka' bžix bkog la'y chen, na' blab benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zka'n zéngake' Dios. ² Bi wžix'o' li'a yodon' dan' den na'le, dan' nden lo na'gak benách zi'to' ka', na' wléjgake' yež la'y chope-yeyón byo'."

³ Lezka' gože' neda': "Sela'a chope benne' nich wzóa lígake' chia' neda', na' wchaljgake' lo wlaza' neda' chežinno gaywá' chonnalj ža, na' gákgake' laže' zeche'." ⁴ Benne' chope ki, benne' zzoa lígake', zej nake' chope yag olibo, yag ka' nyejw le'e yiche la'y kan nak chégaken, na' lezka' zej nake' chope da' zej nwa' yi', da' ka' zej žen' law Dios, Xan yežlyó nga. ⁵ Cha' yénele no benne' gone' chégake' da' zia, na' žoj yi' lo žoa'agake' da' wzeyen bennen', na' goten le', na' lezka' goten benne' ka' zži'igake' chégake'. ⁶ Chope benne' ki nzi' lo ná'gake' wséjwgake' xnez nis yejw che ya'abá, nich bi gak yejw kate' ža ka' žala' wchaljgake' lo wláz Dios, na' lezka' nzi' lo ná'gake' góngake' ga yeyák nis žen, na' góngake' ga galj yižwé' yežlyó nga, na' ki góngake' bale chí'iteze yénegekle'. ⁷ Kate' yeyóž wzóa lígake' chia' neda', na' žoj bia snia lo latje chol, na' til-lenba' légake', na' wléj wchochjba' légake', na' gotba' légake'. ⁸ Beła' žen chégake' xóagaken lo nez blo che yež žen, gan wdá' Xanžon' le'e

yag kroze, na' kan žsaka' lebžo, lezka' nzin' Sodoma, na' lezka' Egipto. ⁹ Benách yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka', lé'egekle' belá' žen chégake', na' chonne ža yo'o gachje bi gónngake' latje no benne' wkache'e légake' lo yežw ba. ¹⁰ Chaz láže'le'egak benne' ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga dan' gotgak chope benne' ki, benne' bcháljgake' lo wláz Dios, dan' bsaka' zígake' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lo yela' žebél chégake' séla'gake' da' wnéjzwegake' ljéžgake' toe' yetóe'.

¹¹ Naž kate' ba bza'a chonne ža yo'o gachje ka', Dios besbane' légake', na' belyase' belzíe', na' bžébegak yógo'te benách ka', benne' ka' blé'egekle' légake'. ¹² Naž benle chi'i to benne' wnníe' zižje ya'abá che Dios, na' gože' légake': "Le kwen nga."

Belbene' lo bejw ya'abá zaka' li ya'abale, na' benne' ka' bží'igake' chégake' blé'egeklen'. ¹³ Ka' gaze wzó' yežlyó, na' byinnj to kwe' che chi kwe' yo'o ka' wzé'gaken lo yežen', na' katen' wzó', gotgak gaže mil benách ka'. Bžébegak benne' ka' zej nga'ne', na' bka'n zéngake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

¹⁴ Ba wdé da' bežope da' zžia yin' benách ka', na' za' gak da' beyonne da' wžia yin' légake'.

Wbás gaže che ya'abá zkweže' lozba' chien'

¹⁵ Wbás gaže che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios wnnégake' zižje, na' wnnágake':

¡Gan wnná bia'gak benách ka' lo yežlyó

zej nden lo na' Xanžo Dios, na' lo na'

Benne' Criston'!

¡Le' nna biá'teze'!

¹⁶ Naž tap žoa benne' gole ka', benne' žé'gake' gan zej nape' yela' wnná bia' law Dios, bzechw láwgake' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios. ¹⁷ Na' wnnágake':

¡Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak! Wzoakzo', na' zoakzo', na' za' yid-kzo'.

Žóxkeno', dan' ba bkonlo' žin yela' wak zen chio',

na' zzo lawo' zнна bi'o.

¹⁸ Belžá'a benách yež ka' san ba bžin ža gon zígako'-ne'.

Naken ža wchi'a lažo'o benne' gat ka'.

Yebi'o chegak wen žin chio' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', benne' ka' zej nake' chezo',

benne' ka' wdápegake' Lo' ba la'ne, benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'.

Ba bžin ža wžia yi'o benne' ka' bchinnjgake' yežlyó.

¹⁹ Naž byaljw yodo' che Dios da' žen' ya'abá, ga na' nla' law kak la'y gan yo'o diža' da' zka'n chawen', dan' ben Dios. Wyép yes yežlyó, na' benle žaxto' zen, na' wnné wžio'. Wzó' yežlyón', na' wzé' yej nis ži'a.

12

To no'le, na' to bele zen sniale'e

¹ Naž bla' law to da' zen da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to no'le nakwe' da' naken ka wbiž, na' zoa žan ni'e da' naken ka byo'.

Žia yichje' to da' naken oro gan žiagak chežinno da' ka' zej naken ka belj baní' ka'. ² No'len' za' galj bi' že'n chie', na' zbéžyi'e dan' zdia' li'e, na' zzáka'li'e dan' žalj to xkwide' chie'. ³ Naž bla' law yetó da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to bele zen sniale'e, bia zнна'ba' xna

gole, na' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žia to da' naken oro to to yichjba' ka'. ⁴ Len xbanba' wzobba' to kwe' che chonne kwe' belj ka' zej nla' ya'abá, na' bžo'nba' légaken lo yežlyó. Wzé bele zen sniale'e na'

law no'len' ba žalj xkwide' chie',
na' wzoaba' gawba' xkwide' chien'
kate' ba naljbe'. ⁵ No'len' bzoe'
to Xkwide' byodo', Bin' žala' nna
bia'be' yógo'te yež ka' len yela' wak
zen. Dios la' bkwestie' Xkwiden'
che no'len', na' bchise'-be' gan
zoakze' Le', lo latje blon' gan ži'e
znnabi'e. ⁶ Bzonnj no'len', na' wyeje'
lo latje dach, gan ba bkwez Dios to
latje che no'len'. Wáwgake' le' ga na'
chežinno gaywá' chonnłaj ža ka'.

⁷ Wdė gokgak da' ki, na' gokle'e
wdile lo ya'abá che Dios. Migel,
wbás blo che ya'abá len wbás ka'
žónlengake' le' tzen, beldil'-lene' bele
zen sniale'e na', na' beldile bele zen
na', na' wbás xiwe' ka' žónlengaken
leba' tzen, ⁸ san bi be wzéke'lba' lo
wdilen'. Che len biž bžélgekle latje
chégaken ya'abá che Dios. ⁹ Ka'
goken, belžo'ne' bele zen sniale'e
na' na'le, belen' wzoaba' ža ni'te,
na' nzin' Da' Xiwe', na' Satanás,
dan' žon láže'len yógo'te benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga. Belžo'ne' da'
xiwe' lo yežlyó nga, tzen len wbás
xiwe' ka', be' ka' žónlengaken da'
xiwen' tzen.

¹⁰ Naž benla' chi'i to benne'
wnnie' zižje ya'abá che Dios, na'
wnné':

Na'a ba bžin ža la' law yela' žeslá da'
ben Dios,

na' yela' wak chie', na' yela' wnná
bia' chie',

na' lezka' yela' wnná bia' che Benne'
Criston',

dan' ba bžó'ngake' da' xiwe' na'le,
dan' besbagan' lježžo ka' zia dot ža
dot yeje,

dan' benen law Dios chežo.

¹¹ Bežojgak lježžo ka' chawe',
dan' bkóngekle' žin xchen
Bennen' nake' Zíla'do' che
Dios,

na' dan' bkóngekle' žin xtiža' Dios
da' bcháljgaken'.

Bi be' láže'gake' yela' nban chégage',
san gótgake'.

¹² Che len gak yela' žebél ya'abá che
Dios.

le yebél le'e, zoale ga na'!

Da' nyáche'le'e gaken chele le'e
zoale yežlyó, na' lo nisdó',
dan' ba betj da' xiwe', na'
blan' gan zoale.

Zža'le'e da' xiwen' dan' nnezlen
yetó chí'ido'ze de latje chen.

¹³ Katen' gókbe'ele bele zen
sniale'e na' ba bžó'ngake'-ba' lo
yežlyó, naž wžia láže'ba' no'len'
bzoe' Xkwide' byodo' chien'. ¹⁴ Naž
Dios bnezjwe' no'len' chope xil
bsia ži'a nich gak le' lo be'ze, na'
wkwase' gan zoa bele zen sniale'e
na', nich žine' latje chie' lo latje
dach. Wáwgake' le' ga na' chonne
yiz yo'o gachje ka'. ¹⁵ Naž bele zen
sniale'e na' beyebba' nis zil zaka'
xkóže'le', da' goken ka to nis yegw,
na' gónelba' wa'ten no'len'. ¹⁶ Naž
yežlyó góklenen no'len', na' wyaljw
lo yo, na' we'jen nis yegon' dan'
beyéb bele zen sniale'e na'. ¹⁷ Naž
bele zen sniale'e na' bžá'ale'eba'
no'len', na' wyejba', na' bejtíl'-lenba'
za'sóe' ka' zej nga'ne', benne' ka'
žó'ngake' kan nak da' wnná Dios,
na' dot láže'gake' žó'ngake' kan znná
xtiža' Jesús, Benne' Criston'.

13

Chope bia snia

¹ Wžia' neda' lo yox žoa'a nisdó',
na' ble'ela' to bia snia, bia žiagak
gaže yichjba', na' chi lozba', na'
zbenba' zžojba' lo nisdon'. Žiagak chi
da' naken oro lo yichjba' ka'. To
to lozba' žia to da' naken oro, na'
to to lo xgaba' ka' nyejw to la da'
naken xiwe' dan' bi de Dios chawe'.

² Bia snia na' ble'ela' znná'ba' kan
znná' bežto', na' nak ní'aba' kan nak
ni'a oso, na' žoa'aba' naken kan nak
žoa'a beže yixe'. Bele zen sniale'e
na' bdeba' yela' wak cheba' lo na'
bia snia ni tzen len latje cheba' gan
znná bia'ba', na' lezka' yela' wnná
bia' zen cheba'. ³ Žia we' to yichj bia

snia na', da' naken da' goten leba', san beyák wen', na' bebángেকে যোগ'তে benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bénlengake' bia snia na' tzen. ⁴ Lezka' bka'n zéngake' bele zen sniale'e na' dan' bdeba' yela' wnná bia' cheba' lo na' bia snia na'. Lezka' bka'n zéngake' bia snia na', na' wnnágake': “¿Nožke benne' nake' zen kan nak zen bia snia na', na' nožke benne' sáke'le' tíl-lene'-ba'?”

⁵ Lezka' bia snia na' wzí' lo na'ba' zchaljba' da' zka'n zen kwinba', na' diža' xiwe' da' znneba' che Dios. Chope-yon byo' gota' lo na'ba' yela' wnná bia' na'. ⁶ Wzó lawba' znneba' che Dios, na' wnné zi'ba' che La Dios, na' che latje la'y chie', na' chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁷ Lezka' wzí' lo na'ba' tíl-lenba' benne' ka' zej nake' che Dios, na' zejte wléj wchochjba' légake'. Lezka' wzí' lo na'ba' nna bia'ba' yógo'te benách zi'to', benách ka' nníta'gake' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách ka' zchaljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ⁸ Yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bka'n zéngake' bia snia na', benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban, yichen' bzoj Bennen' nake' Zíla'do' che Dios katen' bi na' gata' yežlyó nga, na' wnnakze Dios gat Bennen' nake' Zíla'do' ni'a chegak benách chie' ka'.

⁹ Cha' zoa no benne' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁰ Benne' ka' Dios wnnakze' žéjgake'

do ya,

žala' žéjgake' do ya,

na' benne' ka' Dios wnnakze' gátgake' lo ya ntoche',

lo ya ntoche' gátgake'.

Che len, benne' ka' zej nake' che Dios žala' kwez zen láže'gake' na' chejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Wdé na' ble'ela' yetó bia snia, bian' bžojba' lo yo. Žiagak chope lozba' kan zej nak loz žila', na'

zchaljba' kan zchalj bele zen sniale'e na'. ¹² Bia snia ni wzí' lo na'ba' dot yela' wnná bia' che bia snia nežwn', katen' zóalenba' leba'. Bia snia bežopen' žonba' ga zka'n zengak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bia snia nežwn', bian' beyák wen' da' goten leba'. ¹³ Lezka' bia bežopen' žonba' da' ka' zej nak bian' na' zejte žonba' ga žetj yi' da' zan' ya'abá, na' zyinnjen lo yo lawgak yógo'te benách ka'. ¹⁴ Žon láze'lba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga len da' ka' zej nak bian' dan' nzi' lo na'ba' žonba' law bia snia nežwn'. Gožba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga góngake' to lo'a bia snia na', bian' gok we' lo ya ntoche', na' zoaba' nbanba'. ¹⁵ Nzi' lo na'ba' žonba' ga soa nban lo'a bia snia nežwn', na' gak wchaljen, na' gonen ga gatgak yógo'te benne' ka' bi wká'n zéngaken'. ¹⁶ Benba' ga wdá' yógo'te benách ka' to da' nak bian' zej nake' toze len leba', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka', benne' wnni'a ka', na' benne' yache' ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka'. Bda'ba' da' nak bian' lo ná'gake' li ža o lo xgágake'. ¹⁷ Bi gok nitó benne' bi da' ga'we' o bi da' gote'e cha' bi de'e da' nak bian', o cha' bi de'e la bia snia na', o kan nbab laba'. ¹⁸ Na'a žala' gata' chio' yela' žejní'il. No benne' nape' yela' žejní'il žala' wlabe' kan nbab la bia snia na', da' naken tlebe kan nbab la benne', na' kan nbab laba' naken xope gaywá' chonnalaj xope.

14

Da' žolgak to gaywá' tape yon mil benne' byo

¹ Wdé na' bwia', na' ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' zie' law ya'adon' da' nzin' Sión. Žónlengak to gaywá' tape yon mil benne' byo ka' Le' tzen, na' nyejw le'e xgágake' La Bennen' nake' Zíla'do', na' lezka' La Xe'. ² Naž benla' to da' zgo'on

žaxto' ya'abá che Dios, da' zñne
zižjen kan zñne to yegw zen o kan
zñne wzió'. Benla' da' ženle kate' no
benne' žinne' to da' žolen da' žian
do zan. ³ Žólgake' to da' kobe, na'
nníta'gake' law latje blon', na' lezka'
law gan zej nnita' tape benne' ban
ka' len benne' gole ka'. Bi gak nitó
benne' gole' da' žolgak benne' ki,
san légakze to gaywá' tape yon mil
benne' byo ka', benne' ka' Benne'
Criston' beya'we' ladjw benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Benne'
byo ka' zej nake' li láže' dan' bi
wnníta'lengake' no no'le, na' zej
nake' benne' kwíde'ze. Žjáklene'
Bennen' nake' Zíla'do' gáte'teze
gan zeje'. Benne' Cristo na'kze
beya'we' légake' ladjwgak benách
ka', na' zej nake' benne' nežw ka'
bde kwíngake' lo na' Dios, na' lo na'
Bennen' nake' Zíla'do'. ⁵ Batkle ben
láže'gake', na' bi gak nitó benne' bi
da' nnie' chégake' gan nníta'gake'
law latje blon' gan že' Dios.

*Da' bchaljgak chonne wbás che
ya'abá*

⁶ Naž bñe'ela' yetó wbás che
ya'abá, na' wdíe' lo be'ze zan ya'abá,
na' noe'e diža' chawen' da' zoan to
chi'ize nich wzenlen' benách ka'
nníta'gake' dot yežlyó nga, benne'
ka' zej nbabe' yógo'te yež ka', na'
yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te
benne' ka' zcháljgake' diža' yoble
ka', na' benne' yógo'te yežlyó ka'.
⁷ Wnné zižje wbasen', na' wnné':
Le žebe Dios, na' le goł da' zka'n zen
Le',
dan' za' wchi'a láže'e benách ka'.
jLe wká'n zen Dios! Lekze' bene'
ya'abá, na' yežlyó,
na' nisdó, na' gan žal nis.

⁸ Yetó wbás che ya'abá bejnawe'
wbás nežwn' che ya'abá, na' wnné':
"Ba beyóž che yež Babilonia.
Ba beyóž che yež zen na'. Ka'
goken chen dan' bengak benne'
ka' nníta'gake' lo yežen' ga wží'
lo na'gak benne' yógo'te yež ka'

góngake' kan zej nak da' sban da'
zdan láže'gake'."

⁹ Yetó wbás che ya'abá bejnawe'
wbás bežopen' che ya'abá, na'
wnníe' zižje, na' wnné': "Cha' no
benne' wká'n zene' bia snia, na'
ló'aba', na' cha' we'e latje ta' xge'
o lo ne'e dan' nak bia' nake' toze
len leba', ¹⁰ Dios wsaka' zi'e le' lo
yela' zža'a chie'. Sáka'le'e bennen' lo
yi', na' lo dan' zzeyle'en, lawgak wbás
che ya'abá ka', na' law Bennen'
nake' Zíla'do'. ¹¹ Kwénteze žen che
yin' gan sáka'gak benne' ka'. Dot ža
dot yele sáka'gak benne' ka' bka'n
zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na'
batkle gata' latje yeží' láže'gake', na'
bi yeží' láže'gak benne' ka' bé'gake'
latje ta' laba' légake'. ¹² Che len
žala' kwez zen láže'gak benne' ka'
zej nake' che Dios, na' góngake' kan
wnnakze' Le', benne' ka' žejlé'gake'
che Jesusen'."

¹³ Naž benla' chi'i to benne'
zchalje' ya'abá che Dios, na' gože'
neda', na' wnné': "Bzoj da' ni le'e
yiche: ba nez zen gaken chegak
benne' ka' gátgake' na'a so law,
benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon'."

Dios Be' La'y wnné': "Ka'kze
gaken. Yeží' láže'gake' lo žin
da' žóngake', na' gata' yela' žebél
chégake' da' naken tlebe len da'
béngake'."

Žeží'gake' linn che yežlyó

¹⁴ Naž bwia', na' bñe'ela' to bejw
ya'abá da' naken zíla'do'ze, na' lo
bejw na' že' to Benne' zñne'e kan
zñna' Bennen' Golje' Benách, na' žia
to da' naken oro yichje', na' lo ne'e
noxe' to ya ntoche'. ¹⁵ Bžoj to wbás
che ya'abá lo yodo', na' wnné' zižje,
na' gože' Bennen' ži'e lo bejwn', na'
wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chio',
na' bchog bisto zoa' stribe dan' ba
bžin ža chogon'. Ba nbiz bisto chen,
da' ka' zej den yežlyó."

¹⁶ Naž Bennen' ži'e lo bejwn'
bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó,
na' bchoge' da' blán' lo yo.

¹⁷ Naž bžoj yetó wbás che ya'abá lo yodon' da' žen' ya'abá che Dios. Lezka' noe'e to ya ntoche'. ¹⁸ Bžoj yetó wbás che ya'abá žoa'a bko-gen', na' nzi' lo ne'e wkonle' žin yi', na' wnnié' zižje, na' bliže' wbás nežwn' che ya'abá, wbasen' noe'e ya ntochen', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chion', na' btob da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, dan' ba na da' želbía lba uba ka'."

¹⁹ Naž wbás ni che ya'abá bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' btobe' da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, na' bejžo'nen' to lo bloj zen gan zzi xis uba. Da' ni žloe'elen kan gon Dios, wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Bleje' da' želbía lba uba ka' lo blojen', da' zoan žoa'a yež na'le, na' lo blojen' bžoj žen, da' wyepen ga bžinten žoa'agak bia ka', na' wdé žen na' dot gan gak sa'žo gaže ža.

15

Gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá

¹ Ble'ela' yetó da' žen ya'abá che Dios da' nak bian', da' žonen ga žebanlžo. Bžojgak gaže wbás che ya'abá, na' zej noxe' gaže yižwé' ka' da' ze lówtegaken, da' ka' Dios wkonle' žin nich yeyož wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

² Lezka' ble'ela' to da' naken ka to nisdó da' žepen yes baní' ka jej jese da' yo'on yi'. Benne' ka', benne' belágake' lo na' bia snia, na' lo na' ló'aba', na' bi wzí'gake' laba', zégake' lawle da' naken ka to nisdó, na' zej noxe' da' ka' zgól'gake', da' ka' bnezjw Dios légake'. ³ Žól'gake' da' bel Moisés, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te, na' naken da' žól'gake' che Bennen' nake' Zíla'do'. Wnnágake':

Le', Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak.

Zenle'e žej nak yógo'te da' beno', da' ka' žóngaken ga žebanlto'. Zнна bi'o Le' yógo'te yež ka'.

Dot chawe', na' li laže' naken da' žono'.

⁴ ŽZoa no benne' bi žebe' Le', Xanto'? ŽZoa no benne' bi wká'n zene' Le'? Tozo' Le' nako' la'y.

La'gak benách yógo'te yež ka' gan zo',

na' wká'n zéngake' Le'

dan' žlé'egekle' nak chawe' yógo'te da' žono'.

⁵ Wdé gok da' ni, bwia', na' ble'ela' byaljw yodon' da' žen' ya'abá che Dios gan de latje la'y da' nak bian' Dios zóalene' benách chie' ka'.

⁶ Gaže wbás che ya'abá bžójgake' lo latje la'y na', na' zej noxe' gaže yižwé' ka'. Zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' žákti'ten, na' zej nžej bayw ka' da' zej naken ya oro lchó'gake'. ⁷ Naž to benne' ladjw tape benne' ban ka' bnezjwe' che chegak gaže wbás che ya'abá ka' gaže zíga'do' da' zej naken ya oro, na' zej nžan' da' žloe'elen yela' zža'a che Dios, Bennen' zoakze'. ⁸ Lo latje la'y na' wžé' žen che yi', dan' zej že' yela' baní', na' yela' wak zen che Dios ga na'. Bi gak nitó benne' choe'e lo latje la'y na' kate' téžegak gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá ka'.

16

Zíga'do' ka' da' žloe'egeklen yela' zža'a che Dios

¹ Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje la'y na', na' gože' gaže wbás che ya'abá ka', na' wnné': "Le chej, na' le chejlalje gaže zíga'do' ka' lo yežlyó, da' ka' zej nžan' da' žloe'elen yela' zža'a che Dios."

² Wyéj wbás nežw che ya'abá, na' bejlalje' da' nžan' zíga'don' da' noe'e lo yežlyó. Da' nžan' zíga'don' benen ga wžía we' da' žlale'en lo belá' žen chegak benne' ka' zej de'e da' nak bia' zej nake' toze len bia snia na', na' lezka' lo belá' žen chegak benne' ka' zka'n zéngake' ló'aba'.

³ Naž wyéj wbás bežope' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don'

da' noe'e lo niso', na' nisen' beyanen žen kan nak žen che to benne' gat, na' gotgak yogo'te da' ka' zej yo'on lo nison'.

⁴ Wyéj wbás beyonne' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e gan zej de yegw ka', na' gan žal nis, na' yogo'te nis ka' beyákgaken žen. ⁵ Naž benla' zchalj wbás che ya'abán', wbasen' nzi' lo ne'e zkonle' žin nis, na' wnné': "Xanto' Dios La'y. Zoakzo', na' wzoakzo'. Chawe' nako' dan' zchogo' chegak benách sáka'gake' ki, ⁶ dan' bláljgake' žen chegak benne' ka' zej nake' chio' Le', na' žen chegak benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le'. Na'a, žono' Le' ga yé'jgake' žen dan' ki žala' gaken chégake'."

⁷ Naž benla' bchalj to benne' wzóe' žoa'a bkogen' da' žen' ya'abá che Dios, na' wnné': "Ka'kze gaken, Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wnná bia'. Dot da' li, na' chawe' nak kan zchogo' chegak benách sáka'gake'."

⁸ Wyéj wbás bedape' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo wbíž, na' Dios bi'e wbižen' latje bzeyle'en benne' ka' len yi' chen. ⁹ Wyeygak yogo'te benách ka' dan' bzey wbiž légake', san bi beyát láže'gake', na' bi bka'n zéngake' Dios. Wnné' zígake' che Dios, Bennen' yo'o lo na'kze' sele'e da' ki da' žsaka' zígaken benách ka'.

¹⁰ Wyéj wbás gayo' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo latje che bia snia gan zнна bia'ba, na' wžé' chol ga na'. Naž, benách ka' bdáwya'agake' lóže'gake' dan' wzáka'le'egake', ¹¹ san bi beyát láže'gake' nich biž góngake' da' zia da' žóngake'. Wnné' zígake' che Dios, Bennen' zoe' ya'abá dan' zžáka'le'egake' ni'a che wen' da' žágake'.

¹² Wyéj wbás xope che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo yegw žen da' nzin' Eufates, na'

bebíž nis yegon' nich yaljw nez gan tegak benne' wnná bia' ka' žójgake' zaka' gan zla' wbíž.

¹³ Naž ble'ela' bele žen sniale'e na', na' bia snia na', na' bennen' zchalje' lo wlázgakba', na' bžojgak chonne be' xiwe' lo žoa'agakba', da' ka' zžia yígaken benách ka', na' zнна'gaken kan zнна'gak blož ka'. ¹⁴ Chonne be' ki zej naken be' ka' che da' xiwe', be' ka' žóngaken da' zej nak bian' da' góngaken ga yebángleke benách ka'. Yjak be' xiwe' ka' dot yežlyó nga, na' bejtóbgaken benne' wnná bia' ka' nich chjake' lo wdilen' da' gaken lo ža žen che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁵ Ki wnná Dios: "Le wia nga. La'a neda' cholze kan zla' to benne' wbán. Ba nez žen gaken che no benne' nake' ban laže', na' žape chi'e da' nakwe', nich bi gon byennen te' gal yidze', na' bi yedoe'ele' lawgak benách ka'." ¹⁶ Be' xiwe' ka' betóbgaken benne' wnná bia' ka', na' bdóbgake' to latje da' nzin' len diža' hebreo: Armajedón.

¹⁷ Wyéj wbás gaže' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo be'ze, na' to benne' wnné' zižje lo latje la'y da' žen' ya'abá che Dios gan de latje blon', na' wnné': "Ba naken."

¹⁸ Naž wyép yes, na' gokle'e žaxto', na' wnné' wzio'. Wzó' yežlyó, da' wzo'žen ka ba wzó' kate' ne zej nníta' benách ka' lo yežlyó nga. ¹⁹ Yež žen na' bžojen chonne kwe'le, na' wzia yígak yež ka' zej žen' dot yežlyó nga. Dios bejsá' láže'e che da' zia da' bengak benách ka' nníta'gake' lo yež žen na' da' nzin' Babilonia, na' lo yela' zža'a chie' bsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen'. ²⁰ Belgache' yežlyodo' ka' da' zej žen' gachje lawle niso', na' biž wže'gak ya'a ka'. ²¹ Lezka' byinnj yej nis ži'a, da' zan' ya'abá, na' bejxwn lo yichjgak benách ka', na' yej nisen' nále'len ka to gaywá' ya to ton. Yogo'te benách ka' wnné'

zi'gake' che Dios ni'a che yej nisen',
dan' bsaka' zi'le'en légage'.

17

Dios zchoge' che yež zen kwia yin'

¹ Naž bla' to wbás che ya'abá gan zoa', wbasen' nbabe' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da' zej naken ya oro. Bcháljlene' neda', na' wnné': "Da nga, na' wloe'ela' le' kan gon Dios, wchinnje' yež zen na' da' naken ka' to no'le le'e, na' žen' lo niso'do' ka'." ² Benne' wnná bia' ka', benne' ka' bēnlengake' no'len' da' sban, na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, wzóžgekle' ni'a che da' sban da' žon no'len'."

³ Naž yetó da' bloe'el Dios Be' La'y neda'; wbás che ya'abán' bchi'e neda' to latje dach, na' ble'ela' to no'le, na' to bia snia, na' no'len' žie'-ba'. Bia snia na' znnaba' xnal'e. Žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zej da'ba' diža' ka' da' žon dítgjeklen Dios. ⁴ No'len' žie'-ba' nakwe' laže' xna, na' laže' xnal'e. Žiagak da' xtan ka' le' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'. Lo ne'e noxe' to zíga'do' da' naken ya oro, dan' nžan' da' sban che da' sban da' žone'. ⁵ Lo xge' zej nyejw kan lie', da' ka' zloe'egeklen to da' ngache', na' ki zej naken: "Yež Babilonia, Yež Blo" na' "Xna'gak No'le Le'e Ka'" na' "Xna' Da' Sban Da' Den Yežlyó." ⁶ Gókbe'ela' nzožle no'len' dan' bene' ga blalj žen chegak benne' ka' zej nake' che Dios, na' žen chegak benne' ka' betgak benách ka' légake' dan' bzoa lígake' che Jesusen'.

Kate' ble'ela' no'len', bebánle'ela'. ⁷ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "¿Biz chen' žebanlo'? Wzejni'ila' le' da' ngache', dan' zloe'el no'len', na' dan' zloe'el bia snia na' žie'-ba', bian' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba'. ⁸ Bia snia na' dan' ble'elo' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a, na' za' žojba'

latje chol che benne' gat ka', na' chejba' gan kwia yi'ba' to chi'ize. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó, na' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban da' bzoj Dios ža ni'te katen' bi na' gone' yežlyó, yebángekle' katen' lé'egekle' yebán bia snia na', bian' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a. ⁹ Da' ni naken to da' wzejni'ilen no benne' gak chejni'ilen': Gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže ya'ado' gan že' no'len'. ¹⁰ Lezka', gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže benne' wnná bia'. Gayo' benne' ka' ba wdé chégage'. Toe' ne znnabi'e na'a, na' yetóe' bi na' le'e, san kate' yide', na' nna bi'e to chí'ido'ze. ¹¹ Bia snia na', bian' wzoaba' san bi zoaba' na'a, zejlásba' kan nak benne' xono', benne' nna bi'e. Gónlene' benne' gaže ka' tzen, na' te na' kwia yi'e to chi'ize. ¹² Chi lozba' ka' da' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia'. Bi na' sí'gake' yela' wnná bia', san sí'gaken' to chí'ido'ze, na' nna biá'gake' tzen len bia snia na'. ¹³ Chi benne' ka', toze gákgake', na' wdégage' yela' wnná bia' chégage' len da' nzi' lo ná'gake', lo na' bia snia na'. ¹⁴ Tíj-lengake' Bennen' nake' Zíla'do', san Le' wléj wchochje' légake' dan' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka', na' znnabi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'. Benne' ka' bliž Dios légake', na' wžíe' légake', chjálkengake' Le', na' to chi'ize gónlengake' Le' tzen."

¹⁵ Wbás che ya'abán' lezka' gože' neda', na' wnné': "Niso'do' ka' da' ble'elo' gan že' no'le le'e na', zejlásgaken benách yež ka', na' benách zi'to' ka', na' benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka'. ¹⁶ Chi loz bia snia na' da' ka' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia' ka', benne' ka' bi dégage' chawe' no'le le'e na', na' wká'ngake' le' ka'ze, na' gal yidze'. Da' góngake'

chie' naken ka gáwgake' belá' žen chie', na' wzéygake' le' lo yi'.
 17 Dios wzóe' lo yichj lázdo'gak chi benne' ka' da' gonen ga góngake' ka žénekzele' Le', na' góngake' toze diža' wdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na' bia snia na', na ki gak kan zнна xtiža' Dios. 18 No'len' ble'elo' zejłase' yež zen na' da' zнна bian' benne' ka' zнна biá'gake' yežlyó nga."

18

Zbia yi' yež Babilonia

1 Wdé na' ble'ela' betj yetó wbás che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' zen, na' wyép yes baní' lo yežlyó ni'a che yela' zen che wbasen'.
 2 Wbás che ya'abán' wnnié' zižje, na' wnné':

Ba wžia yi'. Ba wžia yi' Babilonia, yež zen na'.

Ba beyaken latje che da' xiwe', na' chegak be' xiwe' ka'.

Byinne sniale'e ka' len byinne sban ka', ba bégakba' xó'ngakba' ga na'.

3 Ka' goken ni'a che da' bengak benne' ka' che yežen'.

Yógo'te benne' yež yoble ka' bégake' tzen len légake' da' wzé láže'gake'.

Benne' wnná bia' ka' bégake' tzen len légake' da' sban.

Yógo'te benne' ža'w žote' ka' gota' yela' wnni'a chégake',

dan' bdan láže'gak benne' wláž ka' da' záka'le'en.

4 Naž benla' zchalj yetó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' wnné':

Le žoj lo yežen', le'e nakle chia' neda',

nich bi gonle doła' tzen len légake', na' nich bi gak chele da' saka' zi'le tzen len légake'.

5 Nyanle'e doła' da' zej nbage'e, na' ba néntelen ya'abá,

san Dios žejsá' láže'e da' kegle da' bégake'.

6 Le yebí'i chégake' kan bégake' chele.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka' da' bégake'.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka' da' zia da' bégake' chele.

7 Le gon ga sáka'le'egake', na' kwež nyáche'gake'

kan zej nak yela' ba la'ne, na' yela' zen da' bka'n kwíngake'.

Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

"Že'to nga, na' zнна bia'to'.

Bi nakto' wzebe, na' batkle kwež nyáche'to'."

8 Che len, to žaze žingak da' ka' wsaka' zígaken légake',

yela' got, na' yela' zbeže nyache', na' yela' zdon.

Chéygake' lo yi'.

Xanžo Dios, Bennen' bchoge' chégake' ki, napkze' dot yela' wak zen.

9 Naž wnné': "Kwežgak benne' ka' zнна biá'gake' yežlyó nga, benne' ka' bégake' da' kegle tzen len légake', na' bebélengekle' da' zej naken chégake', na' kwež nyáche'gake' katen' lé'egekle' žen che yež zen na' da' žeyen. 10 Zí'to'le yelnnite'e dan' zžébégake' da' wsaka' zi' Dios benne' yežen', na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che Babilonia, yež zen nga.

Gokle'e Babilonia yež blo, na' to žaze bžia yin'.

11 'Lezka' kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' kwež nyáche'gake' ni'a che yežen', dan' biž soa no benne' ga'we' da' góte'gake' ga na'. 12 Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we'

da' naken ya oro, na' ya plat,

na' yej zaka' ka', na' bga ka',

na' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna,

na' laže' cháwe'do', na' laže' xnale'e,

na' yag da' zla' zix,

na' da' naken žit da' záka'le'en,

na' da' naken yag da' záka'le'en,

na' da' naken ya kobre, na' da' naken ya,
na' da' naken yej jese.

¹³ 'Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we'
kanel, na' da' ka' zla' zix, na' yale,
na' da' zla' zix che mirra, na' che yeje olíbano,
na' xis uba wal, na' set zix,
na' yezje cháwe'do', na' zoa' stribe,
na' búrrodo' ka', na' zila' ka',
na' bia ka', na' karret ka',
na' benne' wen žin ka', na' yebaļe benách ka'.

¹⁴ 'Benne' ža'w žote' ka' yé'gake' légake', na' nnágake':
Ba begá'a da' ka' wdán láže'le.
Ba wdé chegak yela' wnni'a ka',
na' da' ka' zej naken xtan chele,
na' biž si'le da' ka'.

¹⁵ 'Kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' gota' chégake' yela' wnni'a dan' bété'gake' lo yežen', na' gá'ngake' zí'to'le dan' chébegake' kan gak zia da' gaken che yežen', na' kwež nyáche'gake', ¹⁶ na' nnágake':
Da' nyáche'le'e žaken che yež zen nga.

Goken ka to no'le nakwe' laže' da' zaka'le'en,
na' laže' xna, na' laže' xna gole,
na' wžiagak da' xtan ka' chie' da' zej naken
ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'.

¹⁷ To žaze wžia yi' yela' wnni'a che yež nga.

'Yógo'te benne' xan barkw ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo barkw ka', na' benne' ka' žsá'gake' barkw ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo niso', wégake' zí'to'le, ¹⁸ na' kate' blé'egake' žen che yežen' da' žeyen, na' wžéžegake', na' wnnágake': žBiž yež yoble goken zen kan gok yež ni?

¹⁹ 'Bžíagake' bište yo yíchjake', na' wžéžegake', na' wžéžnyáche'gake', na' wnnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež ni da' goken zen.

Yela' wnni'a che yež ni benen ga gota' yela' wnni'a

chegak yógo'te benne' zej nake' xan barkw lo niso'.

To žaze wžia yi' yež zen ni.

²⁰ Le yebél ni'a che da' goken che yež zen ni, le'e zoale ya'abá.

Le yebél, le'e nakle che Dios, na' le'e, benne' wbás chie' ka', na' le'e, benne' zchaljle lo wlaze' Le'.
Le yebél dan' ba bchog Dios che yež nga kwia yin'

ni'a che da' bsáka'gak benne' yež nga le'e."

²¹ Naž to wbás wale che ya'abá bchise' to yej zen da' žoten, na' bžo'nen' lo niso', na' wnné':

La' kikze gaken chio', yež Babilonia,
yež zen da' naken yež blo.

Biž le'el nitó benne' le'.

²² Biž yéngkle benách cha' zoa no benne' lo yež nga,

nitó benne' žinne' le'e da' žolen, na' nitó benne' zkweže' bžejw, na' nitó benne' zkweže' loz bia yixe', na' biž žel-le nitó benne' wen žin ga na',

na' biž yéngkle' žaxto' da' žon yej da' žoten ga na'.

²³ Biž wza'ni' nitó yi' lo yežen', na' bi yéngkle' chi'i no benne' zchag ne'e ga na',

na' bi yéngkle' chi'i to xkwide' no'le zchag na'be'.

Ki gaken la'kze gokle benne' zaka' ka', le'e na' ža'wle, na' žóte'le lo yež ni,

na' ben láže'lele benách ka' dot yežlyó nga, len yela' wža' chele.

²⁴ Naž wnné: "Blalj xchengak benne' ka' lo yež ni, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' xchengak benne' ka' zej nake' che Dios, na' lezka' xchengak yógo'te benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' betgak benne' wláž ka' légake'."

19

¹ Wdé na' benla' benne' zan wnnégake' zizže, benne' ka'

nníta'gake' ya'abá che Dios, na' wnnágake':

¡Ga'n zen Dios! ¡Yela' weslá, na' yela' zen, na' yela' wnná bia' zá'gaken lo na' Dios chežo!

² Kan zchi'a laže'e naken dot da' li, na' chawe'.

Le' bchoge' che yežen' kwia yin', yežen' goken ka to no'le le'e.

Bchoge' chegak benne' ka' che yežen' gátgake',

dan' bžia yí'gake' benách ka' dot yežlyó nga,

len da' zia da' béngake'.

Dios bezi'e légake' wzón

dan' bétgake' benne' wen žin chie' ka'.

³ Da' yoble wnnagak benne' zan ka':

¡Ga'n zen Dios!

Kwénteze žen gan žey yežen'.

⁴ Tap žoa benne' gole ka' len tape benne' ban ka' bchag láwgake' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios, gan ži'e lo latje blo chien'. Wnnágake': "¡Ka'kze gaken! ¡Ga'n zen Dios!"

⁵ Naž benla' zchalj to benne' zoe' latje blon', na' wnné':

¡Le wká'n zen Dios chežo yógo'tele le'e, žonle xchine', le'e na' zžébele-ne',

le'e, benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'!

Lni che yela' zchag na' che Benne' nake' Zíla'do'

⁶ Lezka' benla' to benne' wnnié' zižje, na' benlen kan ženlen kate' zchaljgak benne' zan, na' kan ženlen gan zde to yegw zen, o kan ženlen kate' zenne wzio', na' wnné':

¡Ga'n zen Dios! ¡Zzo lawe' zenna bi'e!

¡Napkze' dot yela' wak zen!

⁷ Žala' yebelžo na' lo yela' žebél chežo wká'n zenžo-ne'

dan' ba bžin ža lni che yela' zchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'.

Si' lo na' Benne' Criston' benne' ka' zej nake' chie'.

Ba zžézgake' ka to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' Le'.

⁸ Dios we'e-be' latje gákwb'e laže' da' záka'le'en, da' naken zíla'do'ze, na' žákti'ten.

(Lažen' da' záka'le'en zejlasen da' naken chawe' da' žongak benne' ka' zej nake' che Dios.)

⁹ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Bzoy da' ni le'e yiche: Ba nez zen gaken chegak benne' ka' Dios bliže' légake' nich gónlengake' Le' tzen lni che yela' zchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'."

Lezka' gože' neda': "Diža' dot da' li da' ni da' zchalj Dios na'kze."

¹⁰ Bzoa ziba' law wbás che ya'abán' nich wká'n zena' le', san le' gože' neda': "Bi gono' ki. Lezka' neda' naka' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li kan nak che Jesusen'. ¡Bka'n zen Dios!"

Benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, zzoa lígake' che Jesusen'.

Benne' žie' bia chich

¹¹ Naž bl'e'ela' nyaljw ya'abá, na' bla' to bia chich, na' Benne' žie'-ba' lie' Benne' Žone' Kan Zenne', na' lezka' Benne' Zne' Da' Li. Ki lie' dan' zchi'a laže'e kan nak da' naken dot da' li, na' lezka' cheje' lo wdile.

¹² Žákti'te yej lawe' ka yi', na' da' zan da' naken oro žiagaken yichje'. Da' lawe' to da' lie', dan' bi nnezlen nitó benne', san toze' Le' nnezlen'.

¹³ Nakwe' to laže' da' ne'jen žen, na' lezka' lie' Benne' Nake' Xtiža' Dios. ¹⁴ Ni'a ne'e zan zejnąwgake' Le', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, na' žiagake' bia chich ka', na' zej nakwe' laže' da' záka'le'en,

dan' naken zíla'do'ze, na' dan' bi naken sban. ¹⁵ Zžoj da' naken ka to ya ntoche' lo žoe'e, dan' wkonle' žin nich wsaka' zí'lenen' benách yež ka'.

Nna bi'e légake' len yela' wak zen, na' wsaka' zí'li'e légake', na' gak chégake' kan žak che da' zbia lba uba, katen' zlejžon. Gone' ga yé'jgake' xis uban' da' zejlasen yela'

zža'a che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁶ Nyejw kan lie' le'e laže' da' nakwe', na' le'e lsine'e, Benne' Zna Bi'e Benne' Wnná Bia' Ka', na' lezka' Benne' Nake' Xangak Benne' Xan Ka'.

¹⁷ Naž bļe'ela' to wbás che ya'abá, wbasen' zie' lo wbiž, na' wnníe' zižje, na' gože' bia ka' zlagakba' ya'abá, na' wnné': "Le da, le dobe gan gawle lo lni zen che Dios.

¹⁸ Gawle belá' chegak benne' wnná bia' ka', na' belá' chegak benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' belá' chegak benne' wale ka', na' belá' chegak bia ka', na' belá' chegak benne' ka' žiagake' légakba', na' belá' chegak yógo'te benách ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'."

¹⁹ Naž bļe'ela' bia snia na', na' benne' ka' zna biá'gake' yežlyó nga, na' benne' zanle'e ka' ché'gake', benne' ka' žjake' lo wdile. Benne' ka' zej ndobe' nich tıl-lengake' Bennen' žie' bia chichen', na' len ni'a ne'e zanle'e, benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁰ Blej bchóchgake' bia snia na', na' lezka' bennen' bchalje' lo wlazba', bennen' bene' da' ka' zej nak bia' gan zoaba', na' ben láže'le' benne' ka' bé'gake' latje wdá'lé'gake' da' nak bia' zej nake' toze len leba', na' bka'n zéngake' ló'aba'. Bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlazba', belžo'ne' légake' zej nbane' lo yi' zen gan žey da' zžýle'en, dan' nzin' sufr. ²¹ Bennen' žie' bia chichen' bete' yógo'te benne' ka' bēnlengake' légake' tzen len da' naken ka to ya ntochen' dan' zžojen lo žoe'e, na' yógo'te bia ka' zlagakba' ya'abá bdáwgakba' belá' žen ché'gake', na' bēljgeklba'.

20

To mil yiz

¹ Wdē na' bļe'ela' žetj to wbás che ya'abá, na' noxe' zi'n ya che latje chol, na' noe'e to do ya wale.

² Wzene' bele zen sniale'e na', belen' wzoaba' ža ni'te, na' leba' da' xiwe', na' lezka' Satanás, na' bcheje'-ba', na' bka'ne'-ba' nžejba' to mil yiz.

³ Wžo'ne'-ba' latje chol che benne' gat ka', na' bsejwe' latjen', na' bde'e to da' nak bian' da' žsejwn latjen' nich biž gon láže'lba' benách yež ka' kate' téžegak to mil yiz ka', na' te na' yeyežba' to chi'ido'.

⁴ Naž bļe'ela' latje ka' gan že'gak benne' ka' nzi' lo ná'gake' wchi'a láže'gake'. Lezka' bļe'ela' be' ka' gókgakkze benne' chawe' ka', benne' ka' wžoggak yéngake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka' dan' bzoa ligak benne' chawe' ka' che Jesusen', na' dan' bcháljigake' xtiža' Dios. Benne' ki bi bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' bi bé'gake' latje wžój lo xgágake', o lo ná'gake' da' nak bian' zej nake' toze len leba'. Bebangak benne' ki lo yela' got, na' wnná biá'gake' tzen len Benne' Criston' to mil yiz ka'. ⁵ Yezika' benne' gat ka' bi bebángake'. Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yebángake'. Yela' yebán lo yela' got da' goken ni naken da' gaken da' nežw. ⁶ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' yebángake' lo yela' žebán nežw da' gaken, dan' gágake' che Dios na'kze. Yela' got bežope da' gaken bi be gak gonon ché'gake', san gágake' bxož ka' che Dios, na' che Benne' Criston', na' nna biá'gake' tzen len Le' to mil yiz ka'.

Žlej zchóchjgake' da' xiwe'

⁷ Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yeséžgake' da' xiwe' gan nžejen. ⁸ Yežój da' xiwe', na' gon láže'len benách yež ka' da' zej žen' dap la'ate yežlyó nga. Lezka' gon láže'len benách ka' che yež Gog, na' benách ka' che yež Magog, na' wtoben légake' lo wdile. Benne' ka' zej nake' benne' zan kan nak yox da' žen' žoa'a to yegw zen. ⁹ Benne' zanle'e ka' bžójgake' dot yežlyó nga, na'

wnníta'gake' la' lí'ale latjen' gan zej
nníta' benách ka' zej nake' toze len
Benne' Criston', da' naken yežen'
da' nži'il Dios. Naž ben Dios ga
bexjw yi' da' bžojen ya'abá, na'
bzeyen légake'. ¹⁰ Da' xiwe', dan'
ben láže'len légake', wžó'ngaken' gan
že' yi' zen che da' zzéyle'en, gan ba
zoa bia snia na' len bennen' bchalje'
lo wlažba'. Sáka'le'egake' ga na'
dot ža dot yele yógo'te yiz ka' da'
zá'gaken.

*Zla'gak benách ka' law Dios gan ži'e
zchi'a láže'e*

¹¹ Naž ble'ela' to latje blo da'
chich, na' lezka' ble'ela' Bennen'
ži'e zchi'a láže'e lo latjen'. Gan
že' Bennen' wžia yi'gak yežlyó nga,
na' ya'abá, na' biž bežél-le latje
chégaken. ¹² Lezka' ble'ela' benne'
gat ka', benne' zaka' ka' len benne'
gaxjw ka', na' zégake' law Dios.
Byáljwgak yiche ka', na' byáljw yetó
yiche gan zej nyejw lagak benne'
ka' zej nape' yela' nban da' zejli
kanne. Dios wchi'a láže'e benne'
gat ka' kan zej nak da' ka' zej nye-
jwn le'e yiche ka', da' ka' bégake'.
¹³ Bežojgak benne' gat ka' lo nisdó',
benne' ka' bgáche'gake' lo nisdon'.
Lezka' bežojgak benne' gat ka' lo
yela' got, na' lo latje chol, benne' ka'
wnníta'gake' ga na', na' Dios wchi'a
láže'e to tógake' kan zej nak da' ka'
da' bégake'. ¹⁴ Naž bžó'ngake' yela'
got, na' latje chol che benne' gat
ka', lo latjen' gan že' yi' zen da'
naken latje che yela' got bežopen'.
¹⁵ Benne' ka' bi zej nyejw lágake'
le'e yiche ya'abá, benne' ka' bi zej
nape' yela' nban da' zejli kanne,
bejcházgake' latjen' gan že' yi' zen
na'.

21

*To ya'abá kobe, na' to yežlyó
kobe*

¹ Wdé na' ble'ela' to ya'abá kobe,
na' to yežlyó kobe, dan' ba wdé
chegak ya'abá na', na' yežlyón',

da' ka' wnníta'gaken zgá'alegaken.
Biž zej de nisdó' ka'. ² Neda',
Žwa, ble'ela' yež la'y na', da' naken
Jerusalén kobe. Bžojen ya'abá gan
zoa Dios, na' betjen lo yežlyó, na'
zoan lez kan zoa lez to xkwide'
no'le za' wchág ná'lenbe' benne'
byo chebe'. ³ Benla' che to benne'
zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':
“Le wia nga. Gan zoa Dios zóalenen
benách ka'. Sóalene' légake', na'
légake' gágake' benne' chie' ka'.
Dios na'kze sóalene' légake', na'
gake' Dios chégake'. ⁴ Dios wzíe' nis
zbéžgake' da' žian yej lawgake'. Biž
gat nitó benne', na' biž kwež nitóe',
na' biž kwež nyache' nitóe', na' biž
saka' nitóe', dan' ba wdé chegak da'
ka' gókgaken zga'ale.”

⁵ Naž Bennen' ži'e latje blon'
wnné': “Bwia nga. Žekoba' yógo'te.”

Lezka' gože' neda': “Bžoj le'e
yiche da' ni da' naken dot da' li, na'
za' gakkzen.”

⁶ Naž gože' neda': “Ba nakkzen.
Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale',
na' lezka' Bennen' sóateze' kan nak
da' zzo lawn, na' da' ze lawten. No
benne' zbilé', neda' gona' ga ye'je'
nisen' da' wnežjwn yela' nban,
na' bi be chizjwe'. ⁷ Benne' ka'
sóegekle' lo da' žak yežlyó, yógo'te
da' ki gáta'gaken chégake'. Neda'
gaka' Dios chégake', na' légake'
gágake' ži'nkza' ka', ⁸ san benne'
ka' zžébegake', na' benne' ka' bi
žejlé'gake' chia' neda', na' benne'
ka' bi zej nake' chawe', na' yógo'te
benne' wetw benách ka', na' benne'
ka' zóngake' da' kegle, na' benne'
wžá' ka', na' benne' ka' zka'n
zéngake' lo'a ka', na' yógo'te benne'
wen láže' ka', ba de latje chégake' lo
yi' zen che da' zzéyle'en, da' naken
yela' got bežopen'.”

Yež Jerusalén kobe

⁹ Naž to wbás che ya'abá,
wbasen' nbáblene' gaže wbás
ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da'
nžá'gaken gaže yižwé', da' ka' ze

lawten, bl'e'e gan zoa'. Gože' neda': "Da nga. Neda' wloe'ela' le' xkwide' no'len' za' bchag ná'lenbe' Bennen' nake' Zíla'do'."

¹⁰ Dios Be' La'y wzóalene' neda', na' wbás che ya'abán' bchi'e neda' to law ya'a sibe, na' bloe'ele' neda' yež la'y, yež Jerusalén kobe, da' zžožen ya'abá gan zoa Dios, na' žetjen yežlyó. ¹¹ Yežen' žákti'ten dan' yela' baní' che Dios zóalenen yežen'. Žákti'ten kan žákti'te to yej da' záka'le'en kan nak yej xna gole da' nzin' jaspe. Yani'do' nak yežen' kan nak yej jese. ¹² Zoa to ze'e žeje, na' sibe, kwe'j xkóže'le yežen'. Le'e ze'e na' zej nnita' chežinno gan žo'ogak benách ka'. Žoa'a gan žo'ogake' zej nnita' chežinno wbás che ya'abá, wbás ka' žape chi'igaken'. To to gan žo'ogake' nyejw to to lagak chežinno kwe' ljež za'só Israel. ¹³ Le'e ze'e da' žen' zaka' gan zla' wbiž zej nnita' chonne gan žo'ogake', na' zaka' gan za' be' zag zej nnita' yechonne gan žo'ogake', na' zaka' chelá'a gan zde wbiž byo' zag ka' zej nnita' yechonne gan žo'ogake', na' zaka' gan žen wbiž zej nnita' yechonne gan žo'ogake'. ¹⁴ Zan ze'e che yežen' zej nnita' chežinno len ze'e, na' le'egaken zej nyejw lagak benne' chežinnote benne' wbás ka' che Bennen' nake' Zíla'do'.

¹⁵ Wbás che ya'abán', bennen' zcháljlene' neda', noe'e to yag wžíx da' naken ya oro nich wžíxe' kan nak yežen', na' kan zej nak gan žo'ogake', na' kan nak ze'e chen. ¹⁶ Yežen', tlebe zej nak da' tape la'a ka'. Tlebe nak yela' tonne chen, na' yela' blaga' chen. Len yagen' bžíxe' kan nak yežen', na' naken kan gak sa'žo dot chežinno ža, na' tlebe zej nak yela' tonne chen, na' yela' sibe chen, na' yela' blaga' chen. ¹⁷ Lezka' bžíxe' yela' žeje che ze'e na', na' naken to gaywá' tape yon žit na' benne'. Wbás che ya'abán' bkonle' žin yag wžíx na' nich bžíxe' yežen'.

¹⁸ Ze'e na' naken yej jaspe, na' yežen' naken ya óroteze, da' naken yani'do' kan nak yej jese. ¹⁹ Len ze'e ka' che yežen' zej nzin' da' xtan ka' da' zej naken yej ka' da' záka'le'egaken.

Len ze'e nežw naken yej jaspe.

Da' bežopen naken yej safiro.

Da' beyonnen naken yej ágata.

Da' tapen naken yej esmeralda.

²⁰ Da' gayon' naken yej ónise.

Da' xopen naken yej kornalina.

Da' gažen naken yej crisólito.

Da' xonon' naken yej berilo.

Da' gan naken yej topasio.

Da' chin naken yej crisoprasa.

Da' chinéjen naken yej jasinto.

Da' chežinnon naken yej amatista.

²¹ Da' chežinno ka' da' zej nbagan' gan žo'ogake' zej naken chežinno bga ka'. To to da' ka' gan žo'ogake' nbagan' len toze bga. Nez blo che yežen' naken ya óroteze da' naken yani'do' kan nak yej jese.

²² Bi bl'e'ela' nitó yodo' lo yežen' dan' Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', nake' yodo' chen, na' lezka' nak Bennen' nake' Zíla'do'.

²³ Bi žon byenen wza'ni'gak wbiž, na' byo', lo yežen' dan' zza'ni' yela' baní' che Dios lo yežen', na' lezka' Benne' nake' Zíla'do' zza'ni'e ga na'. ²⁴ Benne' wláž ka' che yežen', benne' ka' belágake', tágage' lo

baní' che yežen', na' žingak benne' ka' zña biá'gake' yežlyó nga, zej noe'e yela' wnni'a chégake' ga na'.

²⁵ Batkle wséjwgake' gan žo'ogake' lo yežen' te ža, na' batkle gak žel ga na'.

²⁶ Benách che yógo'te yež yedjwá'gake' da' zaka' ka', na' yela' wnni'a chégake' ga na'.

²⁷ Nitó da' bi naken chawe', na' nitó da' zinnj, na' nitó benne' žon laže'e, bi chó'ogake' ga na', san benne' ka' zej nyejw lágage' le'e yiche che Bennen' nake' Zíla'do', gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban, chó'ogake' ga na'.

22

¹ Naž wbás che ya'abán' bløe'ele' neda' to yegw yani'do', da' naken nis yegw da' znezjwn yelá' nban. Žákti'te yegon' kan žákti'te yej jese. Žžoj yegon' lo latje blo gan že' Dios, na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do'. ² Zza' yegon' gachje láwe'le nez blo che yežen'. Chelá'a weje žoa'a yegon' zoa to yag da' zbian da' znezjwn yelá' nban, na' želbían chežinno chí'i to yiz. To byo' to byo' želbía yag ka'. Xlága'gak yag ka' zej naken da' žeyóngaken benne' ka' che yežen'. ³ Bi soa nitó da' žesbaga' benách ka' zia ga na'. Zoa latje blo gan že' Dios lo yežen', na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' benne' wen žin chie' ka' wká'n zéngake' Le'. ⁴ Lé'egekle' láwe' Le', na' kan lie' nyejwn lo xgágake'. ⁵ Bi gak žel ga na', na' bi yažje to da' wsa'ní', na' bi yažjegekle benne' ka' nníta'gake' ga na' baní' che wbíž, dan' gak Xanžo Dios baní' chégake'. To chí'ize nna biá'tezgak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

Za' yelá' Benne' Cristo

⁶ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Diža' ni naken dot da' li, na' nakkzen. Xanžo Dios, Bennen' zchize' Dios Be' La'y chie' lo yichj lāždo'gak benne' ka' zcháljgake' lowlaze' Le', ba bsele'e wbás che ya'abá chie' nich wlo'e'ele' benne' wen žin chie' ka' da' žala' gaktén." ⁷ Ki wnná Jesús, Benne' Criston': "Za' yelá'a. Ba nez zen gaken che no benne' žone' kan zнна da' zchalja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni."

⁸ Neda', Zwa, benla', na' ble'ela' da' ki. Wdé benlan', na' ble'elan', na' bzoa ziba' xni'a wbás che ya'abán', bennen' bløe'ele' neda' da' ki, nich wká'n zena' le'. ⁹ Naž le' gože' neda': "Bi gono' ki, dan' naka' neda' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo' ka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan zej nak yógo'te benne'

ka' žóngake' kan zнна da' nyejw le'e yiche ni. jBka'n zen Dios!"

¹⁰ Lezka' gože' neda': "Bi wka-cho'o xtiža' Dios ni, da' zchalja' lo wlaze' Le', na' nyejwn le'e yiche ni, dan' za' gaggak da' ki. ¹¹ No benne' žone' da' zinnj gónteze' da' zinnj. No benne' žone' da' kegle gónteze' da' kegle. No benne' žone' da' naken chawe', gónteze' da' naken chawe', na' no benne' nake' che Dios, gákteze' che Leze'." ¹² Zнна Jesusen': "Za' yelá'a. Noa'a lo na'a da' wnezjwa' chegak benne' ka', na' yebi'a che chégake' kan zej nak da' bégake'. ¹³ Neda' naka' Benne' zoa' zga'ala', na' lezka' Benne' ze lawte, kan nak da' zzo lawn, na' da' žesyožten. Lezka' naka' Benne' žone' ga so lawn, na' Benne' žone' ga žeyožen. ¹⁴ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' nyaže da' nákwgake', benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. Zej nzi'e latje gágwage' da' zbia yagen' da' znezjwn yelá' nban, na' gak chó'ogake' gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' ka' žótgake' benách ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' benne' ka' žaz láže'gake' žon láže'gake', gágngake' na'le lo yežen'. ¹⁶ Neda', Jesús, bseła'a wbás chia', wbás che ya'abá, na' bløe'ele' le'e da' ki, le'e na' nbable to kwe' to kwe' benách chia' ka'. Neda' naka' ljež Dabí, na' lezka' za'sóe'. Lezka' naka' belj xsile."

¹⁷ Zchaljgak Dios Be' La'y, na' xkwide' no'le, xkwiden' wchág ná'lenbe' Benne' nake' Zíla'do', na' znnágake': "Le da'."

No benne' ženle' diža' ni žala' nne': "Le da'."

No benne' zbile', na' no benne' zdan láže'en, žala' yidgake', na' yé'jgake' nisen', da' znezjwn yelá' nban.

¹⁸ Neda', Zwa, zzejni'ila' benne' ka' želyenle' diža' ni da' zchalja' lo wĺáz Dios, na' nyejwn le'e yiche ni, na' znnia': cha' no benne' wzane' kan zej nak diža' ki, na' Dios yebi'e chie', na' wsaka' zi'e le' kan zej nak da' zej nyejwn le'e yiche ni. ¹⁹ Lezka', cha' no benne' yekwase' bíte'teze diža' ni da' zchalja' lo wĺáz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni, Dios yekwase' latje che bennen' le'e yichen' gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejlí kanne, na' lezka' yekwase' latje chie' lo yež la'y, kan nyejw chegak benne' ki le'e yiche ni.

²⁰ Xanžon', Bennen' zzoa lie' kan zej nak da' ki zne': "O'. Za' yelá'a."

¡Ka'kze gaken! ¡Da, Xanto' Jesús!

²¹ Znnabla' Xanžo' Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

SALMO KA'

1

¹ Ba nez zen naken che bennen' bi
z̄zi'e da' zzejn'igekle benne'
wen da' zinnj ka' le',
na' bi nake' toze len benne' doła'
ka',
na' bi žónlene' tzen benne' ka'
zzóagake' Dios cheła'ale,
² san žebele' dan' žone' kan zchi'le
Xanžo Dios,
na' kan nak dan' wnnakze' Le', dot
ža dot yel zlab laže'en.
³ Benne' ni nake' ka to yag da' zoan
žoa'a yegw,
da' zbian da' zix chen lo byo'
chekzen,
na' xlagen bi žasen.
Yógo'te da' žon benne' ni, želžój
chawen',
⁴ san benne' wen da' zinnj ka' kege
ki zej nake'.
Zej nake' ka to laga' biž dan' žoa be'.
⁵ Bi yežojgak chawe' benne' wen
da' zinnj ka' kate' wchi'a laže'
Dios légake',
na' bi chó'ogak benne' doła' ka' gan
zej ndobe benne' chawe' ka'
law Dios.
⁶ Žaz laže' Dios da' žongak benne'
chawe' ka',
san da' žongak benne' wen da' zinnj
ka' chen' légake' gan kwia
y'igake'.

2

¹ ĆBiz chen' zzi'igak benne' yógo'te
yež ka' che Dios?
ĆBiz chen' zlab láže'gak benne' ka'
da' zzoan Le' cheła'ale?
² Žzi'igak benne' wnná bia' ka' chie'
Le',
na' benne' yolawe' ka' žóngake' toze
diža' nich wží'igake' che Dios,
Xángake',
na' che Bennen' wže Dios chekze'.
³ Žnnágake': "Yebéj kwinžo lo
ná'gake',

na' wzoažo cheła'ale da' bchí'igekle'
ž'o'o."

⁴ Gan že' Xanžon' ya'abá chie' žziže'.
Žon ditjle' da' žek láže'gake' góngake',

⁵ na' lo yela' zža'a chie' zdile' légake',
na' lo yela' yichj ža'a chie' zchebe'
légake'.

⁶ Žnne': "Lo ya'a la'y chia', Ya'a Sión
ba bzoa' Bennen' nna bi'e lo wlaza'
neda'."

⁷ Žnna Bennen': "Wzenla' le'e da'
gož Xanžon' neda'.

Gože' neda': Le' nako' Zi'na'. Na'a ža
naka' xo'.

⁸ Wnnable neda', na' gonna' Le'
yógo'te yež ka',
na' gak chio' dot yežlyó.

⁹ Wchinnjo' yež ka' len to bar ya,
na' ka to že'e yo wzožjo' légaken."

¹⁰ Na'a, le'e, Benne' wnná bia' ka', le
yenle da' ni da' zzejni'ila' le'e.
Le wsedle da' ni da' zzenla' le'e, le'e
na' žnna bia'le lo yežlyó.

¹¹ Le gon da' žnna Xanžo Dios, lo
yela' zžebe chele,
na' lo yela' žežize chele, le yebele
lawe' Le'.

¹² Le gape ba la'ne Zi'ne' nich bi že'e,
na' bi kwia yi'le lo nez chele, dan'
la' žá'atie' Le'.

Ba nez zen naken chegak yógo'te
benne' ka' žxen láže'gake' Le'.

3

¹ Xana' Dios, ba nyanle'e benne' ka'
žžá'agake' neda'.

Benne' zante zdíl-lengake' neda'.

² Benne' zante žnnégake' chia', na'
žnnágake':

"Bi yeslá Dios le'."

³ San Le', Xana' Dios, žape chi'o
neda'.

Nako' yela' baní' chia', na' zzo'
neda' chawe'.

⁴ Wžéžyi'a, na' bliža' Xana' Dios,
na' Le' bechebe' chia' gan zoe' law
ya'a la'y chie'.

⁵ Gota'a, na' wtasa',
na' bebana' dan' ben choch Xana'
Dios neda'.

6 Bi žeba' chi mil benne' ka' zdíl-
lengake' neda',
benne' ka' zej nyechjle' neda'.

7 Wyás, Xana' Dios. Beslá neda',
Dios chia',
na' wdáp xága'gak benne' ka' zdíl-
lengake' neda',
na' bdichj láye'gak benne' wen da'
zinnj ka'.

8 Yela' weslá za' lo no'o, Xana' Dios.
Ben chawe' benne' chio' ka'.

4

1 Bechebe chia' kate' žliža' Le', Dios.
Le' zchi'a láže'kzo' da' žona'.
Kate' wzóa' lo da' zede, Le' ben cho-
cho' neda'.
Beyache' láže'l neda', na' benle da'
zcháljlēna' Le'.

2 Z̄nna Dios: “Le'e, benne' ka',
¿to chi'ize wzoale neda'
chela'ale?
¿To chi'ize ží'ilele da' bi be zaka', na'
chejle'le da' wen láže'?”

3 Žala' nnézele ba wzé Xanžo Dios
bennen' žape' Le' ba la'ne.
Xanžo Dios yenle' chia' kate' wliža'
Le'.

4 Le žebe law Dios, na' bi gonle doła'.
Le wláb láže' chie' kate' dele gan
ztsale, na' le soa žize.

5 Le got biado' ka' lawe' Le' lo da'
nak chawe',
na' le wxén láže' Xanžo Dios.

6 Benne' zante znnágake':
“¿Nož benne' gon chawe'e neto'?”
Lo yela' ži'i láže' chio' bwia neto',
Xanto' Dios.

7 Le' bzo' yela' žebele lo yichj
lázda'wa',
dan' nakžen zen ka da' zej nape
benne' ka' zej nápli'e zoa', na'
xis uba wal.

8 Lo yela' zga'n chawe' gata'a, na'
tasa',
dan' zno'o Le', Xana' Dios, naka'
chawe' lawo' Le'.

5

1 Bze nag da' znnia', Xana' Dios.
Be' láže' kan zbeže láža'a.

2 Le' nako' Xana', na' nako' Dios
chia'.
Benle da' žliža' Le', dan'
zcháljlēnteza' Le'.

3 Xana' Dios, chbal-le yenlo' chi'a.
Zildo' la'kza' lawo' Le', na' kweza'
da' yi'o neda'.

4 Nako' Dios bi žaz lážo'o da' bi nak
chawe'.
No benne' žone' da' zia bi soakze'
gan zo' Le'.

5 Bi žo'o latje la'gak benne' wen da'
zinnj ka' lawo'.
Bi zle'elo' chawe' yógo'te benne'
wen da' zinnj ka'.

6 Zchinnjo' ližgak benne' ka' žon
láže'gake'.

Zzo' chela'ale benne' wetw benách
ka', na' no benne' žon láže'e,

7 san neda' wak choa'a ližo' dan'
nži'ile'elo' neda'.

Wká'n zena' Le' lo yodo' la'y chio' lo
yela' zžebe.

8 Bsedle neda' gona' da' chawe'
lawo' Le', Xana' Dios,
dan' zžá'ale'egak benne' ka' neda',
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

Bche' neda' nez chawe' chio'.

9 Benne' ki bi znnágake' da' naken
da' li.

Nža' yichj láždo'gake' da' kegle.
Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka'
chegak benne' gat ka' da'
nyáljwgaken.

Znnágake' diža' chawe' ka', san žon
láže'gake'.

10 Ben zi' benne' ka', Dios.
Ben ga chejchégwgake' ni'a che
xtiža'gakkze'.

Dan' nyanle'e da' bi nak chawe' da'
žóngake',

na' dan' bží'igake' chio' Le', bnnita'
légake' chela'ale.

11 San yebéle'egekle' benne' ka'
žxén láže'gake' Le'.

Kwežeyá'gake' lo yela' žebele dan'
žákleno' légake'.

Benne' ka' zej nži'ile' Le'
yebéle'egekle' lawo' Le'.

¹² Gon cháwe'kzo' benne' chawe',
Xana' Dios.

Dan' žaz lažo'o bennen', gape chi'o
le'.

6

¹ Xana' Dios, bi tilo' neda' lo yela'
zža'a chio',

na' bi gono' neda' zi' lo yela' yichj
ža'a chio'.

² Beyache' laže'l neda', Xana' Dios,
dan' bi zoa' chawe'.

Beyón neda', Xana' Dios, dan'
zzáka'li'a.

³ Že' zede yichj lázda'wa',
na' Le', Xana' Dios, žbatx gákleno'
neda'?

⁴ Da, Xana' Dios, beslá be' da'
nakkza'.

Lo yela' ži'i laže' chio' beslá neda'.

⁵ Gan zej nnita' benne' gat ka', bi
žejsá' laže' no benne' Le'.

Lo latje chegak benne' gat ka', čnoz
benne' wká'n zene' Le'?

⁶ Ba žedó laža'a dan' zbeže laža'a.

Yógo'te yel žbise gan dia' len nis
zbeža'.

Žesbisán len nis zbeža'.

⁷ Ba nyejw yej lawa' dan' zbéželi'a.

Ba bebižkze nis dan' yožen yej lawa'
dan' zžá'ale'egak benne' ka'
žsáka'gake' neda'.

⁸ Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle
da' zinnj,

dan' ženle Dios zbéželi'a.

⁹ Xana' Dios ba ženle' da' žáta'yoela'
Le'.

Zzi' Xana' Dios da' zcháljlena' Le'.

¹⁰ Žedoé'egekle, na' zej že' zedle'e
yógo'te benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'.

De chgi' kwásgake' gan zoa', na'
yedoé'egekle'.

7

¹ Xana' Dios, žxen laža'a Le'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
žsáka'gake' neda', na' goklen
neda',

² nich bi séngake' neda' ka' žon bež
yixe',

na' bi wchéza'gake' neda' gan bi zoa
no benne' gáklene' neda'.

³ Xana' Dios, cha' bena' neda' ki;
cha' zoa bi da' zinnj da' ben ni'a
na'a;

⁴ cha' zoa bi da' bi nak chawe' da'
bena' che no benne',

bennen' zgá'nlene' neda' chawe',
(san neda' góklena' bennen' bi
žle'ele' neda' chawe' la'kze
bi be bena' chie')

⁵ cha' ki bena', be' latje bennen'
bi žle'ele' neda' chawe' kwia
laže'e neda', na' sene' neda'.

Be' latje bennen' wleje' neda' lo
yo, na' wca'ne' ca'ze yela' zen
chia'.

⁶ Xana' Dios, lo yela' zža'a chio', wzó
ža'.

Bdil-len benne' ka' žsáka'gake' neda'
lo yela' zža'a chégage'.

Bsela' da' gaklen neda' kate' žin ža
wchi'a lažo'o da' žak cheto'.

⁷ Benne' yógo'te yež ka' lá'gake'
lawo' Le'.

Wnná bia' benne' ka' lo yela' zen
chio'.

⁸ Le', Xana' Dios, wchi'a lažo'o
benne' yógo'te yež.

Bchi'a laže' neda' ka' nak da' chawe'
dan' bena',

dan' bena' lo da' nak li laže' chia'.

⁹ Bchinnj da' žongak benne' wen da'
zinnj ka',

san ben chawe' benne' chawe' ka',
dan' nako' chawe', Dios, na' žwio'

da' yo'o lo yichj lázdo'gak
yógo'te benne' ka'.

¹⁰ Dios na'kze žape chi'e neda'.

Žeslé' benne' ka' zej nake' li laže'.

¹¹ Nak chawe' ka' zchi'a laže' Dios da'
žongak benne' ka'.

Yógo'te ža zža'a Dios che da' žongak
benne' wen da' zinnj ka'.

¹² Cha' bi yeyát láže'gake' Dios
kweje' ya ntoche' chie' ka'.

Za' wsie' yag ntóche'do' chie' ka'.

¹³ Za' wkonle' žin ya chie' ka' che
wdile'.

Za' wsíe' yag ntóche'do' ka' zoa yi'
láwe'gaken.

¹⁴ Benne' wen da' zinnj ẓkweze' da'
zia da' gone'.

Yo'o yichj l̄ázda'we' da' zinnj da'
gone', na' gone' da' wen l̄áže'.

¹⁵ Ba bche'ne' to yežw gže' nich
yéxjwgak benne' ka' ga na',
san bexjwe' lekze' lo yežwn'.

¹⁶ Da' zinnj da' bene' žesbaga'n lekze'
zia,

na' da' bsake'e benne' ka' yebi'i
Dios chekze' le'.

¹⁷ Wká'n zena' Xana' Dios ni'a che
da' chawe' da' žone'
na' gólteza' che La la'y che Xana'
Dios, Benne' zente.

8

¹ Xanto' Dios, zente nak La la'y chio'
Le' do zente yežlyó.

Nakže zen yela' zen chio' ka' ya'abá.

² Žolgak x̣kwide' ka', na' bi'do' že'n
ka', ka' naken.

Yo'o chawo'o gan bi gak la'gak
benne' ka' bi z̄lé'egekle' Le'
chawe'.

Zzoa žio' benne' ka' bi z̄lé'egekle' Le'
chawe',

na' benne' ka' zzoagake' Le'
cheja'ale.

³ Kate' zwia' ya'abá dan' beno' Le',
na' byo', na' belj ka', da' ka' bzo' to
ton,

⁴ na' znnaba': žbizkze zej nak benne'
ka', dan' že' lažo'o l̄égake'?

žBizkze zej nak benne' ka', dan' ži'o
wnné yoe chégake'?

⁵ Beno' l̄égake' yeláte'ze gaxjw ka
nako' Le',

na' bzo' chégake' yela' zen, na' yela'
ba la'ne.

⁶ Wnnakzo' nna biá'gake' yógo'te da'
ka' beno'.

Yógo'ten bdio' lo ná'gake':

⁷ zila' ka', na' bež ka',

na' yógo'te bia yiže' ka',

⁸ bia zej nnita' x̄l̄gakba', na' bel ka',
na' yógo'te bia ka' zej nnita'ba' lo
nisdo'.

⁹ Xanto' Dios,

zente nak La la'y chio' Le' do zente
yežlyó.

9

¹ Xana' Dios, dot l̄aža'a wká'n zena'
Le'.

Wzenla' benne' ka' ka' nak da' zente
da' beno'.

² Yebekzla', na' golkza' ka' nak chio'.
Goła' che La la'y chio' Le', nako'
Dios zente.

³ Bzonnjgak benne' ka' bi z̄lé'egekle'
neda' chawe'.

Bejchégwake', na' wnítgekle' lawo'
Le',

⁴ dan' zzoa chawo'o da' chawe' da'
žona'.

Ži'o latje blo chio', na' cháwe'do'
zchi'a lažo'o.

⁵ Bdilo' benne' yež ka', na' bchin-
njo' yo'o chegak benne' wen
da' zinnj ka'.

Bsoło' lagak benne' ka' to chi'ize.

⁶ Wžia' yi'gak benne' ka' bi
z̄lé'egekle' neda' chawe'.

To chi'ize zej nbia yi' latje chegak
benne' ka',

na' yež chégake' ka', da' ka' bchin-
njo' Le'.

Nitó benne' chejsá' laže'e benne'
ka'.

⁷ Xanžo Dios zoakze' to chi'ize.

Bkweze' latje blo chie' gan wchi'a
laže'e benne' ka'.

⁸ Lo da' chawe' wchi'a laže'e benne'
ka' dot yežlyó,

na' benne' yógo'te yež ka' lo da' nak
li laže'.

⁹ Xanžo Dios nake' ka' to gan
chejnníta'gak chawe' benne'
yache' ka',

kate' žin ža che da' wžia' yin' benne'
wen da' zinnj ka'.

¹⁰ Benne' ka' zej nónbi'e Le', Xanto'
Dios, wxén l̄áže'gake' Le',

dan' bi wl̄ej yichjo' benne' ka'
žiljgake' Le', Xanto' Dios.

¹¹ Le goł che Xanžon', Bennen' zoe'
yež Sión.

Le wzenle benne' yež ka' ka nak da' bene',

¹² dan' žejśá' laže'e chegak benne' ka' zzáka'gake',

na' yezi'e wzón che benne' wetw benách ka'.

Bi gał laže'e da' žližgak benne' yache' ka' Le'.

¹³ Beyache' laže'l neda', Xana' Dios.

Bwia da' zzaka'a lo na'gak benne' ka' bi žlé'egekle' neda' chawe'.

Le' bekó'o neda' lo na' yela' got

¹⁴ nich wzenla' benne' ka' da' zka'n zena' Le' gan zdóbgake' lo yež Sión,

na' yebéle'ela' dan' besló' neda'.

¹⁵ Chejchazgak benne' yež ka' lo yežw da' bché'ngake'.

Chejcházgake' lo do yelj da' bdíxjgake'.

¹⁶ Xanžo Dios blóe'ele' kan zchi'a laže'e,

dan' wbága'gak zia benne' ka' bi zej nake' chawe' ni'a che da' béngakkze'.

¹⁷ Benne' bi zej nake' chawe' ka' cházgake' lo yi' gabíl,

yógo'te benne' ka' žal láže'gake' Xanžo Dios.

¹⁸ Kege to chi'ize gał laže' Dios benne' yache' ka',

na' kege to chi'ize nitle da' žxen láže'gake'.

¹⁹ Wzó ža', Xana' Dios. Bi go'o latje benne' ka' wká'n zen kwíngake'.

La'gak benne' yež ka' lawo' Le' nich wchi'a lažo'o légake'.

²⁰ Xana' Dios, ben ga žébegak benne' ka' Le'.

Yeyónbia'gak benne' yež ka' zej nake' benachze.

10

¹ Xana' Dios, žbiz chen' zo' zi'to'?

ŽBiz chen' zkache' kwino' kate' zzáka'gak benách chio' ka'?

² Lo yela' zka'n zen kwin benne' bi nake' chawe' zbía laže'e benne' yache',

san chejchaze' lo da' bdíxjwe' nich wžía yi'e bennen'.

³ Zka'n zen kwine' ni'a che da' zze laže'e.

Zzne zi'e bennen' zdan laže'e yela' gape, na' zka'ne' ka'ze Le', Xana' Dios.

⁴ Lo yela' zka'n zen kwin benne' bi nake' chawe' bi žape' Dios ba la'ne,

na' zzne' bi zoa Dios.

⁵ Žónteze' da' zinnj, na' zzne'

bi wchi'a laže' Dios le' ni'a che da' žone'.

Zzoe' cheła'ale benne' ka' zží'igake' chie' le'.

⁶ Lo yichj lážda'we' zzne':

“Bi be gak wsejw xneza'.

Batkle bi gak chia' da' bi naken chawe'.”

⁷ Znnáteze' da' kegle, na' da' wen laže', na' zkache' lanteze'.

Diža' ka'ze, na' diža' yalze zžójgaken žoe'e.

⁸ Zkache' kwine' žoa'a yež nich sene' benne' ka'.

Bagáche'ze žote' benne' ka' zdégakze' ga na'.

Zwíalanze' nich gak bi gone' chegak benne' yache' ka'.

⁹ Bagáche'ze žbeze' ka' žon bež yiže'.

Zbeze' nich gak sene' benne' yache' ka'.

Kate' zzene' benne' yache' lo do yelj chie', na' zchi'e le' chekze'.

¹⁰ Kan žon bež yiže' zóateze' xíti'e lówlegak benách ka',

na' zzene' benne' zan len ne'e wałe.

¹¹ Lo yichj lážda'we' zzne': “Nał laže' Dios benne' ki.

Bkache' lawe', na' bi le'ele' da' žona'.”

¹² Wzó ža', Xana' Dios, na' bze no'o. Bi gał lažo'o benne' yache' ka'.

¹³ ŽBiz chen' zzoagak benne' wen da' zinnj ka' Dios cheła'ale?

Lo yichj láždo'gake' znnágake':

“Bi yeží' wzón Dios neda'.”

14 San Le' bl'e'ekzlo' da' ni, dan'
zwio' no benne' žone' da'
zinnj, na' da' bi nak chawe',
nich yezi'kzo' wzón benne' ka'.

Benne' yache' ka' zde kwíngake' lo
no'o.

Le' žáklenkzo' bi' wzebe ka'.

15 Zkwaso' yela' wale che benne'
wen da' zinnj.

Wlój lawle da' bi nak chawe' da'
bene', dan' bene' bagáche'ze.

16 To chi'ize nak Xanžon' Benne'
žnna bi'e žo'o.

Lo yežlyó chie' ba wžia yi'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe'.

17 Benno' chegak benne' gaxjw
laže' ka' da' wnnábgkele' Le',
Xana' Dios.

Le' žkwezo' yichj láždo'gak bénne'do'
ka' nich wzé nággake' xtižo'o,

18 nich wchi'a lažo'o bi' wzebe ka',
na' benne' ka' zžáka'gake',
nich biž bi da' zinnj gongak benne'
ka'
bi zej nake' chawe' chegak
bénne'do' ki.

11

1 Žxen laža'a Xana' Dios.

¿Biž chen' že'gak benách ka' neda':
"Bžonnj, wyėj law ya'a ka to
byinne"?

2 Bwia nga, žkwezgak benne' ka'
bi zej nake' chawe' yag
ntóche'do' ka' chégake'.

Ba bxóagake' yag ntóche'do' ka'
chégake' lo do chen,
nich gótgake' bagáche'ze benne'
chawe' ka'.

3 Chela' kwasgak da' ka' zzoagak
chochen da' chawe',

¿bižkze gongak benne' chawe' ka'?

4 Xanžo Dios zoakze' latje la'y chie'.
Ya'abá na'kze zoa latje blo gan že'
Dios.

Zwíagak yej lawe', na' zle'ele' da'
žongak benne' ka'.

5 Xanžo Dios zbeje' benne' chawe'
ka' lo da' zede,

san bi zle'ele' chawe' benne' ka' bi
zej nake' chawe' na' benne'
ka' žóngake' da' zinnj.

6 Wdíe' benne' ka' bi zej nake'
chawe' lo da' ka' wžia
yi'gaken légake',

da' ka' zej naken yi', na' sufr da'
žeyen ka yeže, na' to be' da'
la'le'e,

da' ka' sele'e lawgak benne' ka'.

7 Ki gone' dan' nak chawe' Xanžo
Dios, na' nži'ile' da' naken
chawe'.

Lé'egekle benne' li laže' ka' lawe'
Le'.

12

1 Xana' Dios, beslá benne' chio' ka'
dan' biž zoa no benne' žape' Le' ba
la'ne,

na' bi zoa no benne' li laže' ládjwgak
benne' ka'.

2 Yógo'te benne' ka' žon láže'gekle'
ljéžgake' ka'.

Lo da' wen laže' žnnágake' diža'
chawe'

da' žnnágake' nich gon láže'gekle'
benách ka'.

3 Xanžo Dios wžia yi'e benne' ka'
žcháljgake' ki,

na' benne' ka' žcháljgake' da' žka'n
žen kwíngake'.

4 Benne' ka' žnnágake': "Da' žchaljžo
gáklenen žo'o.

Wchaljžo kan žénelžo. ¿Nožkze
benne' wchi'le' žo'o?"

5 San žnna Xanžo Dios:

"Na'a la'kza' neda' dan' žsáka'gake'
benne' yache' ka',

benne' ka' zbeže láže'gake',
na' yeslá' benne' ka' žénegekle' bi
da' gona'."

6 Xtiža' Xanžo Dios naken dot da' li.
Naken ka ya plat da' wdén lo yi',
da' ba wdén lo yi' gaže chi'i ka'.

7 Le', Xana' Dios, zwíakzo' benne'
chio' ka'.

To chi'ize gape chi'o légake' lo
na'gak benne' ka' zej nnita'
lo ža na'a ža.

⁸ Kate' zka'n zengak benách ka' da' zinnj,
zej nnita' benne' bi zej nake'
chawe' ka' gáte'teze.

13

¹ ¿To chi'ize gal lažo'o neda', Xana' Dios?

¿Gal láže'tezo' neda'?

¿To chi'ize biž le'elo' neda'?

² ¿To chi'ize gon byene soela' da' zzaka'a?

¿To chi'ize gak nyache' laža'a dot ža dot yel?

¿To chi'ize nna bia'gak benne' yichj ža'a ka' neda'?

³ Bwia neda', Xana' Dios, na' bechebe chia'.

Ben choch neda' nich bi gata',

⁴ na' nich bi nna bennen' bi žle'ele' neda' chawe', bi nne':

“Ba bzexjwa' le'.”

Benne' ka' bi žlé'egekle' neda' chawe' yebégekle' cha' chejc-haza' lo da' bi nak chawe',

⁵ san neda' žxen laža'a Le' yeyache' láže'lo' neda'.

Dot lážda'wa' žebelá' dan' žákleno' neda'.

⁶ Golka' che Xana' Dios dan' žon chawe'e neda'.

14

¹ Benne' láždo' zide ka' zza' láže'gake', na' žnnágake': “Bi zoa Dios.”

Benne' ki zej nchixle yichj láždo'gake', na' žóngake' da' bi naken chawe'.

Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe'.

² Xanžo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwie' benne' ka' nich le'ele' cha' zoa no benne' žejni'ile', bennen' žape' Dios ba la'ne.

³ Yógo'tie' bejchíxgekle'. Yógo'tie' zej nchixle yichj láždo'gake'.

Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe', nitóe'.

⁴ ¿Bi žejní'igkle benne' ka' žóngake' da' zinnj?

Žzózjgake' benne' chia' ka' ka' zzožj to benne' yet da' žawe',

na' bi žákbe'egekle' zoa Xanžo Dios.

⁵ Lo yela' žžebe chégake' žžízegak benne' ka',

dan' žaklen Dios benne' chawe' ka'.

⁶ Zcá'ngake' ca'ze da' wnnagak benne' yache' ka',

san benne' ki žxen láže'gake' Xanžo Dios.

⁷ La'kze Bennen' yeslé' benne' Israel ka'.

Kate' gon Xanžon' ga yežingak benne' chie' ka', benne' ka' zej ndo'e zító'le,

na' yebégekle za'só Jakob, na' yebéle'egekle benne' Israel ka'.

15

¹ Xana' Dios, ¿nozke benne' gak soe' gan zo' Le'?

¿Nozke benne' gak soe' latje la'y chio'?

² Wak gon ki benne' nake' li laže', bennen' žone' da' naken chawe',

bennen' zoa da' nak dot da' li lo yichj lážda'we',

³ bennen' bi žnnie' che lježe' ka', na' bi be da' žia žone' chegak lježe' ka',

na' bi žwe'e latje no benne' kwejb'ie lježe' ka'.

⁴ Wak soa bennen' ga na', bennen' bi žape' ba la'ne no benne' žone' da' zinnj,

san žape' ba la'ne benne' ka' žápegake' Xanžo Dios ba la'ne bennen' bi zche'e xtiže'e la'kze gon ga bi wnite'.

⁵ Wak soa bennen' ga na', bennen' žsane' mežw chie', na' bi žennabe' yichjen,

na' bi žezi'e mežw nich wzóa lie' da' wenlaže' che benne' bi be žia nbage'e.

No benne' žone' ki batkle chejchaze' lo da' zinnj.

16

¹ Bwia neda', Dios, dan' žxen laža'a Le'.

² Lo yichj lǎzda'wa' žapa' Le', Xana' Dios:
 “Le' nako' Xana'.
 Bi be da' chawe' žata' chia' da' bi zan' lo no'o.”

³ Žaz lǎže'za' benne' ka' zej nake' che Dios lo yežlyó nga,
 na' lezka' benne' ka' zej nake' li laže'.

⁴ Zan da' sáka'gak benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'.

Bi gona' légake' tzen kate' zljáljake' žen lǎwgaken, na' bi wkonla' žin lǎgaken.

⁵ Xanžo Dios zwawe' neda' na' nake' da' chawe' chia'.

Le', Dios, žape chi'o yela' nban chia'.

⁶ Da' žonno' chia' naken da' ba nez zen da' zzi'a,
 na' xtanle'e nak latje gan bzo' neda'.

⁷ Wkǎ'n zénteza' Xanžo Dios, Ben-nen' žsedle' neda'.
 Kate' ne ztasa' zzejni'ile' neda' lo yichj lǎzda'wa'.

⁸ Žxen laža'a Xanžo Dios yezi'e neda'.
 Dan' zoe' kwita', bi be gak wcheben neda'.

⁹ Che len zoa lǎzda'wa' yela' žebél, na' žebéle'etezla',
 na' kate' gacha'a lo yežw ba wxén laža'a Le'

¹⁰ dan' bi wka'no' be' da' nakkza' lo latje choj chegak benne' gat ka',
 na' bi go'o latje nitla' dan' nakkza' chio' Le'.

¹¹ Wloe'elo' neda' da' žala' gona' nich gata' chia' yela' nban.
 Gan zo' Le' yebéle'etezla',
 na' kwito' Le' sóateze yela' ba nez zen chia'.

17

¹ Bze nag da' znnia', Xana' Dios.
 Benle da' žliža' Le'.
 Wzi' da' znnabla' Le' lo yela' li laže' chia'.

² Benn latje la'a lawo' Le' nich wchi'a lažo'o neda',
 dan' zle'elo' yógo'te ka' zej nakkzen.

³ Le' zwiakzo' yichj lǎzda'wa', na' zle'elo' neda' žel.

Bwiakzo' da' žona', na' bi be da' zinnj ble'elo'.

Wdape chi'a loža'a nich bi be diža' ka'ze nnia'.

⁴ Žona' ka' nak da' znnia xtižo'o,
 na' bi žona' kan žongak benne' wen da' zinnj ka'.

⁵ Wdape chi'i neda' lo nez chawe' chio',

nich bi chejchaza' lo da' bi nak chawe'.

⁶ Žliža' Le', Dios, dan' ženlo' chi'a.

Bze nag chi'a, na' benle da' znnia'.

⁷ Bloe'el neda' kan žeyache' lǎže'le'elo' benách ka'.

Beslá benne' ka' žxen lǎže'gake' Le' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe'.

⁸ Bwia neda' ka' žon no benne' zwiakze' vej lawe'.

Wdape chi'i neda' ka' žon z koko',
 bian' žape chi'iba' brise'do' ka' zan xilba'

⁹ nich bi be gongak chia' benne' wen da' zinnj ka',

benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' žénegekle' gótgake' neda'.

¹⁰ Bi žeyache' lǎže'gekle' ljéžgake' ka',
 na' lo yela' zka'n zen kwíngake' zcháljgake'.

¹¹ Gáte'teze gan zda' zwiagake' neda'.
 Žénegekle' wžia' yí'gake' neda'.

¹² Zej nake' ka' to bež yixe'do' žénelba' bi da' gawba'.

Zej nake' ka' to bež yixe', bia z kache' kwinba' nich senba' biado' ka'.

¹³ Da, Xana' Dios, bdil-len benne' ka' bi zej nake' chawe', na' bžia yi' légake'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' chawe', wkonlo' žin ya ntoche' chio'.

¹⁴ Beslá neda' lo na'gak benne' ka' len no'o wale, Xana' Dios.

Beslá neda' lo na'gak benne'
ka', benne' zej ze'e nich
yekwásgake' yežlyó cheto'
nga,
benne' ka' žáwgake' da' zákale'e
chío' na' žwáwgaken' ží'ngake'
ka',
na' zga'nkze da' gawgak ža'sógake'
ka',
15 san neda', le'ela' lawo' Le' dan'
naka' chawe'.
Chaz laža'a gaka' ka' nakkzo' Le'
kate' yebana'.

18

1 Nži'ila' Le', Xana' Dios.
Le' zzoa chocho' neda'.
2 Le', Xana' Dios, nako' ka to yej gan
zoa' choch,
na' nako' ka to yo'o zen gan yo'o
chawa'a.
Nako' Benne' weslá chia', na' Dios
chia'.
Le' zzoa chocho' neda', na' wxén
laža'a Le'.
Žape chi'o neda', na' žesló' neda',
na' žkache' chawo'o neda'.
3 Žnnia': Xanžo Dios žala' wká'n
zenžo-ne'.
Beslé' neda' lo na'gak benne' ka'
žžá'agake' neda'.
4 Wzóa' lo da' zede che yela' got,
na' gok da' zinnj ka to yegw nis da'
bcheben neda'.
5 Gota' zož chia' choa' lo yi' gabíl
dan' wzóa' lo da' zede che yela' got.
6 Lo da' žžia yin' benách ka' bliža'
Xana' Dios
na' bcháljlenkza' Dios chia'.
Le' benle' chi'a gan zoe' latje la'y
chie',
na' bze nage' da' bchalja' lawe'.
7 Naž wzó' yežlyó nga.
Wžízegak ya'a ka' gže'.
Wžízele'egaken dan' bže'e Le'.
8 Bžoj žen che yi' lo žine'e,
na' bžoj yi' lo žoe'e da' bzeyen da' zej
že' lawe',
na' yi' na' bženen bzio' yi' ka'.
9 Bsaljwe' ya'abá, na' betje',
na' wzóa da' choł žan ni'e.

10 Wdie' lo be', ne ži'e to da' nzin'
kerubin.
Ka' gaze wdie' lo be' bdone'.
11 Gokwe' da' choł, dan' bkachen'
Le',
dan' naken bejw gasj da' yožen nis.
12 Lo da' žakti'tele'e chie' bžojgak
bejw gasj ka'.
Bžojgak wžio' yi', na' yej nis.
13 Žan ya'abá wnné wžio' che chi'i
Xanžo Dios,
na' benle chi'i Dios zente ládjwgak
wžio' yi' ka', na' yej nisen'.
14 Bsie' yag ntóche'do' chie' ka',
na' besłase' benne' ka' bi žlé'egekle'
neda' chawe'.
Bsane' yes wžio' ka', na' bžia yi'e
benne' ka'.
15 Naž bla' lawgak da' ka' zej že' gže'
žan nisdó',
na' bla' law xni'a yežlyó dan' žen'
žan nisdon'.
Bdiło' benne' ka' žžá'agake' neda',
Xana' Dios,
na' lo yela' žža'a chio' bsejo'
xnéžgake'.
16 Betj Dios lo da' sibe, na' bejwe'
neda',
na' len ne'e wale bebeje' neda' lo
da' zede da' goken ka' nis žil.
17 Beslé' neda' lo na'gak benne'
wale ka', benne' bi žlé'egekle'
neda' chawe',
na' lo na'gak benne' ka' žží'igake'
chia' neda', benne' ka' zej
nakže' wale ka' neda'.
18 Bdił'engake' neda' katen' wzóa'
lo da' zedle'e,
san Xana' Dios góklene' neda'.
19 Bebeje' neda' gan wyoá'a, na'
bzoe' neda' to latje zen.
Beslé' neda' dan' wyáz laže'e neda'.
20 Xanžo Dios bebi'e chia' dan'
bena' da' naken chawe',
na' ka' nakkze da' chawen' bebi'e
chia',
21 dan' žona' ka' žsedle Xana' neda',
na' bi wléj yichja' Dios chia'.
22 Žona' ka' nak da' bchi'le' žo'o,
na' bi bsana' diža' ka' da' bdixjwe'.

23 Goka' li laže' lawe' Le',
na' wdape chi'i kwina' nich bi gona'
da' zinnj.

24 Bebi'i Xanžo Dios chia' ka nak da'
chawe' da' bena',
ka nakkze da' chawen' dan' bena'
lawe' Le'.

25 Žeyache' láže'lo' no benne'
žeyache' láže'le' lježe',
na' nako' li laže' len bennen' nake'
li laže'.

26 Zcháljleno' benne' chawen' da'
naken dot chawe',
na' gako' snia len benne' wen da'
zinnj.

27 Yesló' benne' chawen' lo da' wžia
yin' benách ka',
san wzexjo' benne' ka' zka'n zen
kwíngake'.

28 Le' wzaljo' yi' chia'.
Le', Xana' Dios, wza'ni'o chia' gan
zoa' lo da' chol.

29 Yela' wak chio' wžia yin' benne'
zanle'e, benne' ka' žjake' lo
wdile.

Cha' Le', Dios, sóaleno' neda',
wak wchinnja' ze'e ka' žape
chí'igaken yež ka'.

30 Da' ka' žon Dios zej naken li laže',
na' xtiže'e naken dot da' li.

Žape chi'e yógo'te benne' ka' žxen
láže'gake' Le'.

31 Toze Xanžon' nake' Dios.
Toze Dios chežo nake' Benne' žape
chi'e žo'o.

32 Dios nake' Bennen' žone' neda'
benne' wale,
na' Benne' žeyone' li laže' da' žona'
neda'.

33 Žone' ni'a ka zej nak ni'a bžina'
yixe'
na' zzoa choche' neda' law Ya'a Sión
chie'.

34 Žsedle' neda' nich gak cha'a lo
wdile,
na' nich gak wlewa' da' žsi yag
ntóche'do' ka', dan' naken ya
bronse.

35 Lo yela' žeslá chio' wdape chi'o
neda', na' len no'o li ža
gókleno' neda'.

Lo yela' ži'i laže' chio' bka'n
chawo'o neda'.

36 Ben chawo'o nez gan tia',
na' bi kwila' lo nezen'.

37 Bsejwa' xnezgak benne' ka'
žžá'agake' neda', na' bena' ga
bzónnjgake',

na' bi beyá'a liža' ga bžinte beta'
benne' ka'.

38 Bena' benne' ka' we', na' bi gok
yeyásgake'.

Bejbíxgake' zan ni'a.

39 Ben chocho' neda' nich gok cha'a
lo wdilen'.

Bzexjo' benne' ka' žžá'agake' neda'
zan ni'a.

40 Beno' bzonnjgak lawa' neda'
benne' wale ka',
na' bžia yi'a benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe'.

41 Wnnábgekle' no benne' gáklene'
légake' san bi wzóa no
benne'.

Wnnábgekle' Xanžo Dios, san bi
wzé nage' chégake'.

42 Bžia yi'a benne' ka', na' gókgake'
ka bixte yo dan' zzen lo be'.
Bleja' légake' ka zleja' gona' lo nez
ka'.

43 Besló' neda' lo na'gak benne' ka'
žží'igake' chia',

na' beno' neda' benne' blo lo yež
ka', na' láwe'lgak benne' zi'to'
ka'.

Benne' ka' bi nónbi'a, žóngake' žin
chia'.

44 Kate' bėngekle' chia', na' bėngake'
kan wnnía'.
Benne' yež ka' bėngake' kan bchi'la'
légake'.

45 Benne' zi'to' ka' gotgak ni'a
ná'gake'.

Lo yela' žžebe bžójgake' lo yež zen
ka' chégake'.

46 jGa'n zen Xanžo Dios!
jGa'n zene' dan' žáklene' neda'!

ǰGa'n zen Dios, Bennen' žeslé' neda'!

47 Dios žeběj yichje' benne' ka' zžá'agake' neda',
na' zdie' benne' yež ka' lo na'a neda'.

48 Žeslé' neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda'.

Žone' ga zɳna bi'a benne' ka' bží'igake' chia' neda'.

Beslé' neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka'.

49 Wká'n zena' Le', Xana' Dios, lawgak benne' yež ka',
na' golkza' che La la'y chio' Le'.

50 Žono' ga žon to benne' da' zen ka',
bennen' zɳna bi'e lo wlazo' Le',
na' žeyache' láže'lo' bennen' wžío' Le',

bennen' nake' Dabí, na' za'sóe' ka',
to chi'ize.

19

1 Nla' law zan ya'abá yela' zen che Dios.

Zcháljgakkze yógo'te da' ka' bene'.

2 To ža zzenlen ža yoble da' ni,
na' to yel žen' yel yoble da' na'kzen.

3 Bi zkingeklen žin xtiža'gak benne' ka',
na' bi zoa no benne' ženle' chí'igaken,

4 san zžin da' zɳnágaken do zente yežlyó,
na' zžingak xtiža'gaken dot yežlyó.

Dios bene' ya'abá ka to yo'o gan zoa wbiž.

5 Zildo' zlan' ka to benne' byo zchag ne'e.

Žebelen ka to benne' zžá'li'e.

6 Žžojen cheja'ale gan zlan',
na' zžinen cheja'ale gan žen.
Zcha'an yógo'te da' zej den.

7 Dot li laže' nak da' žsedle Xanžo Dios,

na' zzoa chochen be' da' nakkzžo.
Li laže' nak da' bchi'le Xanžon' žo'o.
Žnezjwn yela' žejní'il chegak benne' ka' bi zej napen'.

8 Da' likze nak da' wnná Xanžon',

na' žebéle'egekle benne' ka' žóngake' kan zɳnan.

Li laže' nak da' zzejní'il Xanžon' žo'o,
dan' zzoan žo'o lo yela' baní'.

9 Nak chawe' zžébežo Xanžon', dan' gonen ga soažo nbanžo to chi'ize.

Da' likze nak kan zchi'a laže' Xanžon' žo'o, na' naken chawe'.

10 Naken da' zdan láže'žežo ka ya oro,

na' ka ya oro zente dan' záka'le'en.
Nakžen zix ka bžina' che bez, dan' nakle'en zix.

11 Žsedlen neda', wen žin chio',
dan' žona' kan zɳnan, na' da' ženle'e žezi'a.

12 Nitó benne' bi gak gónbi'e da' zinnj da' žone'.

Beslá neda', Xana' Dios, lo da' zinnj dan' bi žákbe'ela' žonan'.

13 Bkache' chawe' neda', wen žin chio',

nich bi be doła' gona' dot laža'a.
Bi go'o latje nna bia' doła' neda'.

Naž gaka' li laže', na' bi бага'a zia che dołan'.

14 Žénela' gak da' zchalja', na' da' zlab laža'a da' žaz lažo'o Le'.

Xana' Dios, Le' žon chochkzo' neda',
na' beya'wo' neda'.

20

1 Zɳnabla' Xanžo Dios yenle' chi'o kate' bi žak chio',

na' gape chi'i Dios na'kze che Jakob le'.

2 Zɳnabla' Le' lo latje la'y chie' gáklene' le',

na' gan zoe' law Ya'a Sión yedjwíe' le'.

3 Zɳnabla' Le' chejsá' laže'e yógo'te da' bnezjo' chie',

na' si' lo ne'e biado' ka' zžeyo' lawe' Le'.

4 Zɳnabla' Le' gonne' chio' yógo'te da' zdan lažo'o,

na' gone' yógo'te da' žak lažo'o.

5 Yebéle'elto' kate' yeslé' le'.

Wchisto' to da' wloé'e lawn La la'y che Dios chežo.

Znnabla' Xanžon' gone' yógo'te da'
znnablo' Le'.

⁶ Na'a nnezla' žeslá Xanžon' ben-
nen' wžekze' Le'.

Gan zoe' ya'abá la'y chie' yenle'
chi'i bennen'.

Len yela' wak zente chie' yeslé' le'.

⁷ Bał benne' ka' žxen láže'gake'
karro ka' che wdile,

na' yezíka'že' žxen láže'gake' bia
wale ka',

san žo'o žxen láže'žo La Xanžo Dios.

⁸ Benne' ka' gotgak ni'a ná'gake', na'
bejchégwake',

san žo'o, beyasžo, na' zežo.

⁹ Beslá neto', Xanto' Dios. Le'kze
znnabi'o neto'.

Benle chi'ito' kate' žližto' Le'.

21

¹ Benne' znnabi'e zžebe' yela' wak
chío', Xanto' Dios,

na' ni'a che yela' weslá chío'
žebéle'ele'.

² Benno' chie' da' wdán laže'e
na' bi bžono' da' wnnable' Le'.

³ Wzi' lo no'o le', na' ben chawo'o
le'.

Bžio' yichje' to da' naken oro.

⁴ Wnnable' Le' gonno' chie' yela'
nban,

na' bennon' chie' nich soakze' yiz
zan.

⁵ Zenle'e nak yela' zen chie' dan'
besló' le'.

Benno' chie' yela' ba la'ne, na' yela'
zen.

⁶ Dan' ben chawo'o le' to chi'ize,
žono' ga žebéle'ele' lawo' Le'.

⁷ Dan' bennen' znnabi'e žxen láže'e
Xanžon',
yeyache' láže'l Dios zente le', na' bi
kwe' zedle'.

⁸ Wzetjo' yógo'te benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe'.

Len yela' wak chío' wzexjo' benne'
ka' zží'igake' chío'.

⁹ Gak chegak benne' ka' ka wn-
nito'o légake' lo yi'

katen' yido' nich wchi'a lažo'o
légake'.

Xanžon' wžia yi'e benne' ka' lo yela'
zža'a chie', na' yi' na' wzeyen
légake'.

¹⁰ Yógo'te da' bégake' lo yežlyó nga
wchinnjo',

na' wkwaso' za'sógake' ka' ladjw
benách ka',

¹¹ dan' wyáz láže'gake' góngake' da'
bi naken chawe' lawo' Le'.

Sa' láže'gake' da' góngake' san bi
be sáke'gekle' dan' wlago'
légake'.

¹² Bkwezo' yag ntóche'do' chío' ka'
nich goto' légake'.

¹³ ġGa'n zen Le', Xanto' Dios, lo yela'
wale chío'!

Góltezeto', na' wká'n zéntezeto' Le'
ni'a che yela' wak chion'.

22

¹ Dios chia', Dios chia', ġbiz chen'
wléj yichjo' neda'?

ġBiz chen' bi ženlo' kate' znnabla' Le'
yesló' neda'?

² Dios chia', žliža' Le' tža tža, san bi
žčebo' chia'.

Žliža' Le' žel, na' bi žezi' laža'a,

³ san Le' nako' la'y.

Žbezko' gan zka'n zengak benne' Is-
rael ka' Le'.

⁴ Xa xna' wdé cheto' ka' bxen
láže'gake' Le'.

Bxen láže'gake', na' besló' légake'.

⁵ Blížgake' Le', na' gókleno' légake'.

Bxen láže'gake' Le', na' bi
bedoé'egekle',

⁶ san neda' naka' ka to bel góna'do',
na' kege benne'.

Zža'agak benne' ka' neda' na' žon
dítjgekle' neda'.

⁷ Yógo'te benne' ka', kate' zlé'egekle'
neda', zká'ngake' neda' ka'ze.

Žsáljwgake' žóa'agake' nich nnégake'
chia',

na' zta yichjgake', na' znnágake'.

⁸ “Bxen láže'e Xanžon' nich yeslé'
le'.

Yeslé' le' cha' žaz laže'e le'."

⁹ San Le', Xana', bexo' neda' kate' golja'.

Beno' ga bxen laža'a Le' kate' ne žaza'a.

¹⁰ Wyoa'a lo no'o kate' bi na' galja'.

Kate' ne yoa'a le'e xna'a, báčekze nako' Dios chia'.

¹¹ Bi yebigo'o gan zoa' dan' zoa' gawze da' wsakan' neda',

na' bi zoa no benne' gáklene' neda'.

¹² Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej nyechjle' neda', benne' ka' zej nake' ka' bež ka'.

Zej nyechjle' benne' ka' neda', benne' ka' zej nake' ka' bež wale ka' che yežlyó Basán.

¹³ Gónegekle' wžia yí'gake' neda' ka' žon to bež yixe', bia zdonba', na' zbéžeya'aba'.

¹⁴ Bedó laža'a, na' gok lázda'wa' ka' nis da' nlaljen,

na' yógo'te žit yoa'a bsángaken ljéžgaken ka'.

Lázda'wa' goken ka' china' bez, da' beyonan li'a ka' nis.

¹⁵ Beyák yela' wale chia' ka' to že'n yo dan' nla'an, na' loža'a wdán' chichjla'.

Bletjo' neda' lo bixte yo che yela' got.

¹⁶ Zej nyechjle' benne' wen da' zinnj ka' neda'.

Zej nyechjle' neda' ka' beko' ka'.

Wdídjwage' ni'a na'a.

¹⁷ Wak wlaba' yógo'te žit yoa'a, na' benne' ka' zlé'egeklen', zwiazegake' neda'.

¹⁸ Bdísage' za' che chégage', na' lawle zan' wléjgage' da' gak bian'.

¹⁹ San Le', Xana' Dios, bi bkwaso' gan zoa'.

Nakkzo' Le' yela' wale chia', na' gákleno' neda'.

²⁰ Beslá be' da' nakkza' lo na' benne' wdíe' neda' ya ntoche'.

Bennen' žénele' wžia yi'e neda' žone' ka' žon to beko'.

²¹ Beslá neda' lo žoa'a bež yixe'.

Beslá neda' lo lozgak bež wale ka'.

²² Wzenla' bi' ljéža'do' ka' kan nako' Le'.

Wká'n zenkza' Le' gachje lawle benne' ka' zej ndobe' chio' Le'.

²³ Le'e, benne' ka' zžébele Xanžon':

¡Le wká'n zene' Le'!

¡Le wká'n zene', le'e, za'só Jakob!

¡Le Žebe Le', le'e, za'só Israel ka'!

²⁴ Bi znnita' Dios benne' yache' ka' chela'ale,

na' bi zdeze' da' zzáka'gake',

na' bi zkache' lawe' lawgak benne' ka',

san kate' žlížgake' Le', ženle' chí'igake'.

²⁵ Gachje lawle benne' zan ka', benne' zej ndobe' chio'

wká'n zenkza' La la'y chio' Le',

dan' bchebe laža'a gonan' lawgak benne' ka' zžébegake' Le'.

²⁶ Gawgak benne' gaxjw ka', na' yéljgekle'.

Bíga'gake' law Xanžon', na' wká'n zéngake' Le'.

Gákteze yela' ba nez zen chegak benne' ka'.

²⁷ Benne' ka' nnita'gake' dot yežlyó chejsá' láže'gake' Xanžon', na' yežíngake' lawe' Le'.

Yógo'te kwe' benách ka' wká'n zéngake' Le',

²⁸ dan' napkze Xanžon' yela' wnná bia',

na' nna bi'e yógo'te yež ka'.

²⁹ Gawgak yógo'te benne' zen ka' che yežlyó nga, na' wká'n zéngake' Dios.

Wzóa zibgak yógo'te benne' ka' lawe' Le'.

Benne' ka' bi gak yeslá kwíngake' nich bi gátgake'.

³⁰ Za'sógak benne' ka' góngakbe' žin che Xanžon'.

Wzéngake' ží'ngake' ka' ka' nak chie'

na' zejte chejsete chegak benne' ka'.

³¹ Yežingake', na' wzéngkele' benne' ka' ka nak da' chawe' da' žon Dios.

Wzéngkele' benne' ka' bi na' gáljgake' ben Dios da' ki.

23

¹ Xanžo Dios žape chi'e neda' ka žon to benne' žape chi'e zila' chie' ka', na' bi be yážjela'.

² Ka žon bennen' ga zzi' láže'gak zila' ka' gan bdáwgakba' yixe' ya'ado', ki žon Dios chia' neda'.

Gone' chia' kan žon bennen' chegak zila' ka' zchi'e-ba' žoa'a yegwnis da' že' žize.

³ Žon choche' yichj lálžda'wa'.

Žon chawe'e neda' nich gak da' bchebe láže'e.

⁴ La'kze tia' gan de zož gata', bi be da' zinnj wcheben neda', dan' zóalengkzo' Le' neda', Xana' Dios.

Bar chio', na' breke' chio' gape chí'igaken neda'.

⁵ Wsínio' da' ye'j gawa' la'kze benne' ka', benne' zdíl-lengake' neda' zej nyechjle' neda'.

Zgo'o set yichja' da' žeyonen neda' chawe', na' žeschá'li'o da' žé'jlana'.

⁶ Da' likze da' chawe', na' yela' ži'i láže' chio' sóalengaken neda' yógo'te ža soa' nbana', na' ližo', Dios, gaken liža' to chi'ize.

24

¹ Che Dios nak yežlyó nga, na' yógo'te da' že' lawen'.

Nak chie' yežlyón', na' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

² Bzoen' lawle niso', na' bzale'e xni'an že'lte zan niso'.

³ ĆNožkze benne' gak kwene' ya'a che Xanžon'?

ĆNožkze benne' gak choe'e yodo' la'y chie'?

⁴ Wak benne' ka' zej nak chawe' da' žóngake', na' da' zža' láže'gake',

benne' ka' bi na' wchís ná'gake' lawgak lo'a ka', na' bi na' wchebe láže'gake' ni'a che da' bi naken li láže'.

⁵ Xanžon' gon chawe'e benne' ki. Dios wchi'a láže'e benne' ki, na' yeslé' lé'gake'.

⁶ Ki zej nak benne' ka' zbíga'gake' law Dios, benne' ka' žó'ogake' gan zoa Dios che Jakob.

⁷ Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' yodo'.

Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' gan naken la'y, na' cho'o Benne' Wnná Bia' Zente.

⁸ ĆNožkzen' Benne' Wnná Bia' Zente ni?

Nake' Xanžon', Benne' wale, na' nape' dot yela' wak.

Nake' Xanžon', Bennen' zzoele' lo wdile.

⁹ Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' yodo'.

Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' gan naken la'y, na' cho'o Benne' Wnná Bia' Zente.

¹⁰ ĆNožkzen' Benne' Wnná Bia' Zente ni?

Nake' Xanžon', Bennen' zнна bi'e gáte'teze.

Le' nake' Benne' Wnná Bia' Zente na'.

25

¹ Xana' Dios, zcháljlana' Le' dot laža'a.

² Žxen laža'a Le', Dios chia'.

Bi go'o latje yedoe'ela'.

Bi go'o latje benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' wžia yí'gake' neda'.

³ Bi chíxgekle benne' ka' žxen láže'gake' Le',

san yedoé'egekle benne' ka' zží'igake' che xtižo'o.

4 Xana' Dios, bloe'el neda' da' žak
lažo'o gona'.

Bche' neda' gan žénelo' cha'a.

5 Bsedle neda' gona' da' naken dot
da' li chio'.

Dan' nako' Dios, na' žesló' neda',
wxén láže'teza' Le'.

6 Bejsá' laže', Xana' Dios, gako' ži'i
laže',
na' yeyache' láže'lo' neda', kan
žónteze žono'.

7 Bi chejsá' lažo'o doľa' da' bena'
kate' ne naka' benne' kwide',
na' kan bži'a che xtižo'o.

Lo yela' žeyache' laže' chio', na' yela'
ži'i laže' bejsá' laže' neda',
Xana' Dios.

8 Chawe', na' li laže' nak Xanžo
Dios.

Che len wsedle' benne' doľa' ka' da'
žala' góngake'.

9 Wloe'ele' benne' gaxjw laže' ka'
da' naken chawe'
na' wsedle' benne' zen laže' ka' da'
góngake'.

10 Lo yela' žeyache' laže', na' lo da' li,
zche' Xanžon' benne' ka' žóngake'
kan znna xtiže'e
dan' bénlene' žo'o, na' ka' nak da'
žsedle' Le'.

11 Dan' žono' ka' nak da' ba wnnó',
Xana' Dios,
yenít lawo' chia' doľa' da' bena', da'
naken zen.

12 ¿Zoa no benne' zžebe' Le', Xanto'
Dios?

Le' wsedlo' bennen' da' žala' gone'.

13 Gak chie' to yela' ba nez zen,
na' za'sóe' ka' gata' chégakbe' yežlyó.

14 Xanžo Dios nake' toze len benne'
ka' zžébegake' Le',
na' gone' ga gónbia'gake' xtiže'e dan'
bénlene' žo'o.

15 Wxén láže'teza' Xanžo Dios
dan' beslé' neda' lo na'gak benne'
ka' žénegekle' wžia yí'gake'
neda'.

16 Bwia neda', na' beyache' laže'l
neda'

dan' zoa' toza', na' zzáka'li'a.

17 Nyanle'e da' zede da' zej yo'on
yichj lážda'wa'.

Beslá neda' lo da' zede da' zzaka'a.

18 Bwia ka' zzáka'li'a, na' ka' žónli'a
žin,

na' benít law che yógo'te doľa' da'
nbaga'a.

19 Bwia ka' nyanle'e benne' ka'
zžá'agake' neda',

na' kan zbia láže'gake' neda'.

20 Bwia be' da' nakkza', na' beslá
neda'.

Bi go'o latje yedoe'ela' dan' žxen
laža'a Le'.

21 Da' chawe', na' yela' li laže', žon
chóchgaken neda' dan' žxen
laža'a Le'.

22 Xana' Dios, beslá benne' Is-
rael ka' lo yógo'te da'
zzáka'le'egake'.

26

1 Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, dan'
bena' da' naken chawe'.

Bxen laža'a Le', Xana' Dios, na' bi
gok chop laža'a.

2 Bwiákze lážda'wa', Xana' Dios, na'
bwia dan' bena'.

Bwiákze da' yo'on yichj lážda'wa'

3 dan' žákbe'ela' žeyache' láže'lo'
neda',

na' žona' ka' nak da' naken dot da' li
chio'.

4 Bi na' gona' tzen benne' ka'
žóngake' da' chawe' láwzele.

Bi na' gona' toze benne' ka'
zložé'ezele chawe' kwíngake'.

5 Bi zle'ela' chawe' latje gan zdobgak
benne' ka' bi zej nake'
chawe',

na' bi žoa'a tzen len benne' ka'
žóngake' da' zia.

6 Zle'elo' bi be zia nbaga'a,
na' wak biga'a lo bkog la'y chio',
Xana' Dios,

7 gan goľa' da' ka' we lawa'a Le',
na' wzenla' benách ka' ka' nak da'
zen da' beno'.

8 Xana' Dios, nži'ila' ližo' gan zo',
na' latje la'y gan nla' law yela' zen
chio'.

⁹ Bi wžía yi'o neda' tzen len benne' doľa' ka',
na' bi wdío' neda' tzen len benne' wetw benách ka',

¹⁰ benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe',

na' znéjwtezegake' mežw nich bi wchi'a laže' no benne' da' zinnj da' béngake',

¹¹ san neda' gónteza' da' nak li laže'. Beslá neda', na' beyache' laže'l neda'.

¹² Dan' bénteza' da' nak chawe', na' wká'n zenkza' Le', Xana' Dios, lawgak benne' ka' zej ndobe' lawo' Le'.

27

¹ Xanžo Dios nake' yela' baní' chia', na' Benne' žeslé' neda'.

Bi gak no benne' wchebe' neda'.

Xanžo Dios nake' Benne' žape chi'e neda'.

Bi gak no benne' wzóe' neda' lo da' zedle'e.

² Kate' benne' ka' bi zej nake' chawe' byéchjgekle' neda',

len benne' ka' žsáka'gake' neda', na' bi zlé'egekle' neda' chawe',

nich wžía yí'gake' neda', na' bejchégwgake', na' bedoé'egekle'.

³ La'kze chéchjgekle' benne' zan, benne' žjake' lo wdíle neda', benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', bi žébekza'.

La'kze žon byéngake' tíl-lena' lé'gake', neda' wxén láže'kza' Dios.

⁴ To da' znnabla' Xanžo Dios.

Toze da' zdan laža'a, dan' naken soa' liž Xanžon' yógo'te ža soa' nbana',

nich wláb laža'a ka nak yela' zen che Xanžon',

na' wcháljléna' Le' lo yodo' la'y chie'.

⁵ Le' wkache' chawe'e neda' lo latje la'y chie' kate' žin ža gak da' bi nak chawe'.

Wkache' chawe'e neda' lo latjen' gan zoakze' Le'.

Wzóe' neda' to gan soa' chawe'.

⁶ Naž gone' ga wzexjwa' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', benne' ka' zej nyechjle' neda'.

Lo yela' žebele gota' biado' ka' lo bkog la'y chie'.

Golkza', na' wká'n zenkza' Xanžon'.

⁷ Xana' Dios, benle chi'a kate' žliža' Le'.

Beyache' laže'l neda', na' bechebe chia'.

⁸ Lo yichj lážda'wa' benla' chi'o, na' wnnó'.

“Da ga zoa' ni.”

Yida' gan zo' Le', Xana' Dios.

⁹ Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda'.

Lo yela' zža'a chio' bi yebigo'o gan zoa' neda', wen žin chio'.

Toze Le' žákleno' neda'.

Bi wsano' neda', na' bi kwej yichjo' neda', Dios, weslá chia'.

¹⁰ La'kze wsangak xa xna'a neda', yeka'akze Xanžo Dios neda'.

¹¹ Bsedle neda' da' žak lažo'o gona', Xana' Dios,

na' bloe'el neda' da' naken li laže' da' žala' gona',

dan' zej nyan benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

¹² Bi go'o latje benne' ka' wžía yí'gake' neda'.

Zej nyechjle' benne' wen laže' ka' neda', na' žesbága'gake' neda' zia.

¹³ Xanžo Dios bchebe laže'e le'ela' da' chawe' chie' gan sóateza' nbana'.

Chela' bi žejli'a da' ni, na' gat ni'a na'a.

¹⁴ Le' kwez ža yelá' Xanžon'.

Le gon choch láže'le, na' Le' wzé choche' le'e.

O', le kwez ža yelá' Xanžon'.

28

¹ Xana' Dios, žliža' Le'. Le' žape chi'ikzo' neda'.

Bze nag chi'a dan' cha' bi yenlo' chia' gaka' ka to benne' žoe'e lo yi' gabíl.

2 Benle chi'a dan' žliža' Le',
na' zchis na'a lawo' Le' gan zo' latje
la'y chio'.

3 Bi wžia yi'o neda' tzen len benne'
wen laže' ka',
na' kege tzen len benne' ka' žóngake'
da' zinnj.

Znnágake' da' cháwe'do' lawgak
ljéžgake' ka',
san da' bi nak chawe' yo'on yichj
lázdo'gake'.

4 Bde benne' ka' lo da' sáka'le'egake'
tjebe kan nak da' bégake',
ka nakkze da' bi nak chawe' da'
bégake'.

Bnezjw benne' ka' tjebe kan nak da'
bégake', dan' yeyála'gake'.

5 Dan' bi wdápegake' ba la'ne da'
ben Xanžon', na' kege dan'
bene' len na'kze',
Le' wžia yi'e benne' ka', na' wdíe'
légake' lo da' sáka'le'egake'.

6 iGa'n zen Xanžo Dios,
Bennen' benle' chi'a katen'
bliža'-ne'!

7 Xanžo na'kze zze choche' neda',
na' žape chi'e neda'.

Bxen laža'a Le', na' góklene' neda'.
Che len yebéle'ela', na' golka', na'
wká'n zenka' Le'.

8 Xanžon' zze chochkze' benne'
chie' ka',
na' žape chi'ikze', na' žeslé' bennen'
wžie'.

9 Beslá benne' chio' ka'. Ben chawe'
da' nak chégake'.

Wdáp chi'i benne' ka', na' bze
choch légake' to chi'ize.

29

1 Le wká'n zen Xanžon', le'e, zoale
ya'abá.

Le wká'n zen yela' zen chie', na' yela'
wak chie'.

2 Zenle'e nak La Xanžon'. Le wká'n
zenen.

Le wzóa zible law Xanžon' lo latje
la'y chie'.

3 Chi'i Xanžon' ženlen law niso'.

Ženle chi'i Dios ya'abá ka wzio' da'
znnen.

Zda chi'e law niso'.

4 Ženle chi'i Xanžon' da' naken wale.
Ženle chi'i Xanžon' da' napen yela'
wak.

5 Chi'i Xanžon' žichjwn yag sedro
ka'.

Žichjwn yag sedro ka' da' zej žen'
law Ya'a Líbano.

6 Žxite' Ya'a Líbano ka žxite'gak
beždo' ka',

na' žxite' Ya'a Hermón ka to beždo'.

7 Chi'i Xanžon' žonen ga žas yes
wzió'.

8 Chi'i Xanžon' žxizen latje dach.

Žxizen latje dach che yežlyó Kades.

9 Chi'i Xanžon' žxizen yag wale ka'.

Zchiben xlaggak yag ka',
na' lo yodo' chie' znnagak yógo'te
benne' ka':

“iGa'n zen Dios!”

10 Znná bia' Xanžon' niso' ka'.

To chi'ize znná bia' Benne' Wnná
Bia' Žen na'.

11 Xanžo Dios zzoa choche' benne'
chie' ka'.

Žon chawe'e légake' lo yela' zga'n
chawe' chie'.

30

1 Xana' Dios, bechiso' neda', na'
zka'n zena' Le'.

Bi bi'o latje benne' ka' bi zl'égekle'
neda' chawe' gon díjgekle'
neda'.

2 Xana' Dios, bliža' Le', na' beyono'
neda'.

3 Xana' Dios, besló' neda' lo yi' gabíl.
Beyono' neda' nich bi choa'a yežw
ba.

4 Le gol che Xanžon', le'e nakle
benne' chekze' Le'.

Le ye' Le' “žóxkeno”, na' bejsá'
laže' nake' la'y.

5 To chí'ido'ze zže'e, san to chi'ize
zoa yela' ži'i laže' chie'.

Kwéžežo to yelze, san zildo'
yebéle'elžo.

6 Kate' wzóa' chawe' wnnía': bi be
gak chia' neda'.

7 Ki wnní'a dan' bzoa chocho' neda',
 Xana' Dios, ka to law ya'a
 zen, na' ben chawo'o neda',
 san kate' bkache' lawo' Le', na' wzé'
 zedla'.

8 Xana' Dios, wliža' Le', na'
 gáta'yoela' Le'.

9 ĆBízke yela' ba nez gaken chio'
 cha' gata' neda', na' choa'a
 yeżw ba?

ĆWká'n zena' Le' kate' ba naka' bixte
 yo?

ĆWak wzenla' no benne' da' naken
 dot da' li chio'?

10 Bze nag chia', Xana' Dios, na'
 beyache' laže'l neda'.

Xana' Dios, goklen neda'.

11 Beno' ga beyák yela' zbeže chia'
 yela' žia'a.

Bkwaso' yela' nyache' laže' chia',
 na' beno' ga bebéle'ela'.

12 Che len golkza' chio'.

Nakkzo' Le' yela' ba nez chia', na' bi
 soakza' žize.

Xana' Dios, wká'n zenkza' Le' to
 chi'ize.

31

1 Žxen laža'a Le', Xana' Dios. Bi
 gono' ga yedoe'ela'.

Ni'a che da' chawe' da' nako' Le',
 beslá neda'.

2 Bze nag chi'a, na' goklen neda'.

Bze choch neda', na' wdape chi'i
 neda' nich yelá'.

3 Le' zzoa chochkzo' neda', na' žape
 chi'o neda'.

Dan' nako' li laže' wloe'elo' neda'
 nez, na' wgó'o neda' nezen'.

4 Beběj neda' lo do yelj dan'
 bkwézgake' nich séngake'
 neda'.

Le', Xan, zwiakzo' neda'.

5 Zdia' be' da' nakkza' lo no'o Le',
 Xana' Dios.

Le' beya'wo' neda', Dios li laže'.

6 Bi de chawa'a benne' ka' zka'n
 zéngake' lo'a ka',

san neda' žxen laža'a Le', Xana'
 Dios.

7 Yebéle'ela', na' soa' chawe' dan'
 nži'ilo' neda' na' zle'ekzlo'
 zzáka'li'a.

Nnezlo' ka zdia' lo da' žsáka'le'egake'
 neda'.

8 Bi bdio' neda' lo na'gak benne' ka'
 zzá'agake' neda'.

Bzoa chocho' neda' to latje chawe'.

9 Beyache' laže'l neda', Xana' Dios,
 dan' zzáka'li'a.

Ba bebíž nis da' yožen yej lawa',
 na' žak nyache' laža'a lo be' da'
 nakkza', na' lo beja' žen chia'.

10 Dan' zde yela' nban chia' lo da'
 zzáka'li'a, zdia' yiz chia' ka'
 zbeže laža'a,

na' žedó laža'a dan' nbaga'a zia, na'
 zlagak žit yoa'a.

11 Benne' ka' zzá'agake' neda' gon
 dítjgekle' neda',

na' benne' zjo'o li'a chia' ka' žon
 dítjgekle' neda'.

Benne' ka' zej nónbi'e neda'
 zkwásgake' gan zoa',

na' benne' ka' zlé'egekle' neda' lo
 nez žžónnjgake'.

12 Goļ láže'gake' neda' ka' žóngake'
 che to benne' gat.

Naka' neda' ka to ye'n yo da' nla'an.

13 Ženla' da' žnnegak benne' zante
 chia',

na' gáte'teze zoa da' zcheben neda'
 dan' žóngake' toze diža' bi da'
 góngake' chia',

na' žak láže'gake' gótgake' neda',

14 san neda' žxen laža'a Le', Xana'
 Dios.

Znnia' nako' Le' Dios chia'.

15 Lo no'o Le' žape chi'o ža chia' ka'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
 zzá'agake' neda', na' lo na'gak
 benne' ka' zbia laže'gake'
 neda'.

16 Lo yela' zen chio' bwia neda', wen
 žin chio'.

Lo yela' žeyache' laže' chio' beslá
 neda'.

17 Bi go'o latje yedoe'ela', Xana'
 Dios, dan' žliža' Le'.

Ben ga yedoé'egekle benne' ka' zbej
 yíchjgake' Le'.

Ben ga soa žígake' lo yi' gabíl.

18 Bnnita' ži benne' ka' žon
 láže'gake', benne' ka'

znnégake' chegak benne'
chawe' ka',
dan' znnágake' lo yela' zka'n zen
kwin, na' lo yela' žon ditjle.
19 Zente nak yela' ži'i laže' chio' dan'
napo'
nich bi da' gono' chegak benne' ka'
žápegake' Le' ba la'ne,
dan' žonno' chegak benne' ka' žxen
láže'gake' Le' lawgak yógo'te
benne' ka'.
20 Lo da' bagáche'ze gan zo' Le'
zkache' chawo'o benne' chio'
ka'
nich bi be gongak benne' ka'
chégake'.
Znnito' benne' ka' to lo yo'o ngache'
nich bi be gongak chégake' benne'
ka' zdil diže'e.

21 iGa'n zen Xanžo Dios!
Lo yela' žeyache' laže' chie'
bene' da' zen
nich góklene' neda' to lo yež
gan gok wdile.

22 Kate' gok da' bcheben neda'
wnnía':
"Zoa' gan bi zle'ele Xana' neda'",
san Le' benlo' chi'a katen'
gota'yoela' Le', na' bliža' Le'.

23 Le ži'il Xanžon', le'e nakle benne'
chekze' Le'.
Xanžon' žape chi'e benne' ka' bi zbej
yichjgake' Le',
na' žebí'ili'e da' zia dan' žala'
yezi'gak benne' ka' zka'n zen
kwíngake'.

24 Le gon choch láže'le, le'e žxen
láže'le Xanžo Dios,
na' Le' wzé choche' le'e.

32

1 Ba nez zen naken che bennen'
Dios ba benít lawe' xtole'e,
na' ba beké'e da' zinnj da' wbage'e.

2 Ba nez zen naken che bennen'
Dios bi žesbage'e le' zia, ben-
nen' bi zcache'e xtole'e.

3 Kate' bi na' yexóalapa' doła' da'
wbaga'a,

bedó laža'a dan' wžeža' dot ža.

4 Lawe' ža, na' yele bsako'o neda',
Xana' Dios.

Bedó laža'a ka' žebiže bej nis byo'
wbá ka'.

5 Naž bexóalapa' doła' chia', na' bi
bkacha'a da' zinnj dan' bena'.

Bechóg laža'a bexóalapan' lawo' Le',
Xana' Dios,

na' benít lawo'o Le' che xtoła'a.

6 Che len yógo'te benne' chio' ka'
žala' wližgake' Le' kate' ne zo'
yenlo' chégake',

na' kate' žin da' wžía yin' benách ka',
dan' gaken ka' to yegw nis zen da'
bgólele'en,

bi be gonen chegak benne' chio'
ka'.

7 Le' nako' ka' to latje gan gak
wkache' kwina',

na' wkache' chawo'o neda' gan bi
be wsakan' benách chio' ka'.
Golka' zižje ka' besló' neda' dan'
žoxo' neda'.

8 Zinna Xanžon': "Wlo'e'ela' le' nez
gan žala' tio'.

Wsedla' le', na' wzejni'ila' le' da'
žala' gono'.

9 Bi gako' ka' to bžina' o to burrw, bia
ka' bi žejní'igeklba',

bia ka' žon byenen nna biá'gako'-ba',
na' ko'o ya žoá'agakba' nich
góngakba' ka' žénelo' le'."

10 Benne' ka' bi zej nake' chawe'
žon byenen tégake' lo da'
sáka'gake',

san benne' ka' žxen láže'gake'
Xanžon',

Le' žape chi'e légake' lo yela' ži'i laže'
chie'.

11 Le'e, benne' chawe' ka', le yebele
na' le soa lo yela' ba nez, dan'
goklen Xanžon' le'e.

Lo yela' žebele le gol, dan' nakle li
laže' lawe' Le'.

33

1 iLe yebele le'e, benne' chawe' ka',
law Xanžo Dios!

Yela' zka'n zen Dios chegak benne'
chawe' ka' nakle'en xtan
lawe' Le'.

² Le wká'n zen Dios len da' žinnle!
le goł chie' len da' žól-lento'
da' ze chi do chen!

³ Le goł chie' Le' to da' kob!
le goł chawe', na' chinnle len
yela' žebele!

⁴ Li laže' nak xtiža' Xanžo Dios,
na' dot da' bene' benen' lo yela' li
laže' chie'.

⁵ Le' nži'ile' da' nak chawe', na' da'
nak dot da' li.
Benne' ka' do zente yežlyó nga
zej nónbi'e yela' žeyache' laže'
che Xanžon'.

⁶ Xanžo Dios bene' ya'abá len
xtiže'e,
na' yógo'te belj ka' da' zej nla'
zan ya'abá bene' len be' da'
žžojen žoe'e.

⁷ Le' ztobe' niso', na' yeyonen' ka to
ya'a nis.

Zga'n chawe' nisen' gže' gan
bkweze' latje chen.

⁸ Le žebe Xanžo Dios, yógo'tele zoale
yežlyó nga.

Le žebe lawe' Le', yógo'tele le'e zoale
lo yežlyó,

⁹ dan' bchaljze', na' gok yežlyón'.

Wnnakze', na' wzoakzen.

¹⁰ Xanžo Dios žone' ga žeyák
dáche'ze diža' da' žongak
benne' zi'to' ka',
na' žone' ga žak dáche'ze da'
žénegekle' góngake',

¹¹ san xtiža' Xanžo Dios sóatezen.
Da' zza' laže'e žžinkzen gan zej nnita'
yógo'te kwe' benách ka'.

¹² Ba nez zen naken chegak benne'
yežen' Xanžon' nake' Dios
chégake'.

Wžé Dios benne' yežen' nich
gágake' benne' chekze'.

¹³ Gan zoe' ya'abá chie' bwia Xanžo
Dios,

na' ble'ele' yógo'te kwe' benách ka'.

¹⁴ Gan zoe' latje la'y chie' bwie',

na' ble'ele' yógo'te benne' ka'
nníta'gake' yežlyó.

¹⁵ Le' bene' yichj lázdo'gak yógo'te
benách ka',

na' zle'ele' yógo'te da' žóngake'.

¹⁶ Bi yelá no benne' wnná bia'
ni'a che benne' zante chie',
benne' ka' žjake' lo wdile,

na' bi yelá no benne' wale' ni'a che
yela' wale' chie'.

¹⁷ Bi zoa no benne' yelé' ni'a che
bžina' chie' ka',

na' bi yelá no benne' ni'a che yela'
wale' zen chie'.

¹⁸ Xanžo Dios zwiakze' benne' ka'
žébégake' Le'.

Zape chi'e benne' ka' žxen láže'gake'
yeyache' láže'le' Le' légake',

¹⁹ nich yeslé' légake' lo yela' got,
na' nich wawe' légake' kate' žak
wbín.

²⁰ Žxen láže'žo Xanžo Dios.

Le' žáklene' žo'o, na' žape chi'e
žo'o.

²¹ Che len dot láže'žo yebéle'elžo
lawe' Le',

dan' žxen láže'žo La la'y chie'.

²² Beyache' laže'l neto', Xanto' Dios,
dan' žxen láže'to' Le'.

34

¹ Wká'n zénteza' Xanžo Dios dot ža,
na' ye.

Gólteza' da' we lawa' Le'.

² Chaz laža'a Xanžo Dios.

Yénekle benne' gaxjw laže' ka' da'
ki, na' yebéle'egekle'.

³ Le wká'n zen Xanžo Dios tzen len
neda',

na' tzen we lawžo La la'y chie'.

⁴ Bliža' Xanžo Dios, na' Le' benle'
chia',

na' beslé' neda' lo yógo'te da'
bchébegaken neda'.

⁵ Benne' ka' bxen láže'gake' Le'
blé'egekle' yela' zen chie', na'
bi bedoé'egekle'.

⁶ Neda', benne' yache', bliža', na'
benle Xanžo, Dios chian',

na' beslé' neda' lo yógo'te da'
wzáka'li'a.

⁷ Wbás ka' che ya'abá che Xanžon'
zej zoe' kwit benne' ka'
zžébegake' Le',
na' žape chí'igake' légake'.

⁸ Le wia nga, na' lé'elele nak chawe'
Xanžo Dios.

Yela' ba nez zen naken che bennen'
žxen láže'e Le'.

⁹ Le žebe Xanžo Dios, le'e, nakle
benne' chie' ka',
dan' bi be žiážjegekle benne' ka'
zžébegake' Le'.

¹⁰ Bež yíxe'do' ka' žiážjegeklba', na'
zdóngakba',

san benne' ka' žxen láže'gake'
Xanžo Dios bi be da' chawe'
yážjegekle'.

¹¹ Le da, xkwide' ka', na' le yenle
chia'.

Wsedla' le'e nich žébele Xanžo Dios.

¹² ¿Nož benne' ladjwle le'e žénele'
soakze' nbane',
bennen' žénele' soe' yiz zan nich
le'ele' da' chawe'?

¹³ Bwiákze da' zchaljo' nich bi nnio'
da' zinnj,
na' nich bi wchaljo' da' wen láže'.

¹⁴ Bzoa chela'ale da' bi nak chawe'
da' zchaljo', na' ben da' nak
chawe'.

Ben byene so' lo yela' zga'n chawe',
na' ben ka' nak chen.

¹⁵ Zwiákze Xanžo Dios benne' ka' zej
nake' chawe',
na' zze nage' da' znnábgekle' Le'.

¹⁶ Zža'a Xanžo Dios benne' wen da'
zinnj ka',
na' bi soa no benne' chejsá' láže'e
légake'.

¹⁷ Benne' chawe' ka' žlížgake' Xanžo
Dios,
na' Le' ženle' chégake',
na' žeslé' légake' lo yógo'te da'
zžáka'gake'.

¹⁸ Gawze zoa Xanžo Dios gan zej
nnita' benne' ka', benne' žak
nyache' láže'gake', na' žeslé'
légake'.

¹⁹ Da' zanle'e da' zzaka' benne'
chawe',

san žeslá Xanžo Dios le' lo yógo'te
da' ka'.

²⁰ Le' žape chí'ikze' yógo'te žit yo'o
bennen',
na' nitó žit chie' bi gachjwn.

²¹ Da' zinnj da' žon benne' bi nake'
chawe' gotten le',
na' kwia yi'gak benne' ka' zží'igake'
chegak benne' chawe' ka'.

²² Xanžo Dios zzoa chawe'e be' da'
nákgačkze benne' wen žin
chie' ka',

na' yógo'te benne' ka' žxen láže'gake'
Le' batkle kwia yí'gake'.

35

¹ Xana' Dios, bsejw xnezgak benne'
ka' znnégake' chia'.

Bdíl-len benne' ka' zdíl-lengake'
neda'.

² Da, gape chí'o neda' lo wdíle, na'
goklen neda'.

³ Bežw ya ntoche' tonn che wdíle
nich wsejo' xnezgak benne' ka' zbia
láže'gake' neda'.

Błoe'el neda' nako' Benne' Weslá
chia'.

⁴ Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle
benne' ka' žénegekle' gótgake'
neda'.

Ben ga wzonnigak, na' yedoé'egekle
benne' ka' žénegekle'
góngake' neda' zia.

⁵ Ben ga gákgage' ka' to laga' biž da'
žwa' be',
na' bseła' wbás la'y chio' nich
wlage' légake'.

⁶ Ben chol xnézgake' nich kwílgake',
na' bseła' wbás la'y chion' nich
kwia láže'e légake'.

⁷ Bkáche'gake' to do yelj nich
senen neda', na' bi be bena'
chégake'.

Bché'ngake' to yežw gan chejbixa'
neda', na' bi be da' zia
nbaga'a.

⁸ Bseła' da' wžía yin' légake', da' bi
gákbe'egeklen'.

Ben ga sen do yelj chégaken'
la' légakkze', na' ga
chejchégwake' gan kwia
yí'gake'.

9 Naž yebéle'ekzla' ni'a che da' ben
 Xanžo Dios.
 Gak yela' ba nez zen chia' dan'
 beslé' neda'.

10 Yógo'te žit yoa'a nnágaken:
 "Xanto' Dios, žnozke benne' nake'
 zen ka nako' Le'?

Žesló' benne' yache' lo na' benne'
 nakže' waje ka le',
 na' benne' žiážjele' lo na' benne'
 zbane' da' do' da' den chie'."

11 Bła'gak benne' ka' žechébegake'
 da' wen laže'.

Wnnábgekle' neda' ka nak che to da'
 bi nnezla'.

12 Bebi'igake' chia' da' zinnj ni'a che
 to da' chawe' da' bena' neda',
 nich wsáka'gake' neda',

13 san neda', kate' bi wnníta'gake'
 chawe', gok nyache' laža'a,
 na' bena' wbás, na' bsaka'
 kwina'.

Dot laža'a bliža' Le', Dios, nich yey-
 ono' légake'.

14 Gok nyache' laža'a ni'a chegak
 benne' ka' kan žona' ni'a
 che bi' lježa', o ni'a che bi'
 bíche'kza'.

Gok nyache' laža'a ka žon no benne'
 ni'a che xne'e kate' ne žate',

15 san bebégekle benne' ka' kate'
 wzóa da' bsakan' neda', na'
 bedjwíagake' neda'.

Bdíl-lengak benne' wen da' zinnj ka'
 neda', na' cholze bzétjgake'
 neda'.

Bwíatezegake' neda', na' bi bsángake'
 da' žóngake'.

16 Bsáka'gake' neda', na' ben
 díjtgekle' neda',
 na' wžia' láže'gake' neda' lo yela'
 zža'a chégake'.

17 Xana' Dios, žto chi'ize wíazo' da'
 žóngake'?

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžia
 yí'gake' neda', benne' ka' zej
 nake' ka bež yixe' ka'.

18 Yapa' Le' "Žóxkeno" gan zej
 ndobe benne' chio' ka'.

Wká'n zénteza' Le' ladjw benne' zan
 ka'.

19 Bi go'o latje yebégekle benne' ka'
 bi zlé'egekle' neda' chawe',
 na' bi be bena' chégake'.

Bi go'o latje benne' ka' gon díjtgekle
 neda', benne' ka' zža'agake'
 neda', na' bi be zia nbaga'a.

20 Benne' ki bi žénegekle' sóagake' lo
 yela' zga'n chawe',
 na' lo yela' wen laže' chégake'
 znnégake' chegak benne' ka'
 zbéžgake' ži laže' lo yežlyó
 nga.

21 Ben díjtgekle' neda', na'
 wnnágake':

"Ba bje'elto' da' bene'."

22 Xana' Dios, bje'ekzlo' da'
 žóngake'. Bi so' žize.

Xana' Dios, bi kwej yichjo' neda'.

23 Wzó ža'. Wzóa wchi'a lažo'o
 neda'.

Da, Xana' Dios, nich gákleno' neda'.

24 Bchi'a laže' neda' lo da' chawe'
 chio', Xana' Dios.

Bi go'o benne' ka' latje wzížegake'
 chia'.

25 Bi go'o latje nnágake':

"Ba gok da' wzé láže'žo", na' bi
 nnágake':

"Ba bzéxjwžo le'."

26 Ben ga yedoé'egekle, na'
 chíxgekle' yógo'te benne' ka'
 žebégekle' kate' bi žak chia'.

Ben ga yedoé'egekle, na' ga'ngak
 ka'ze benne' ka' zdíl-
 lengake' neda'.

27 Ben ga golgak, na' yebégekle
 benne' ka' zlé'egekle' neda'
 chawe', nich nnágakkze':

"iGa'n zen Xanžon!"

Bennen' žak laže'e ga'n chawe'
 benne' wen žin chie'.

28 Wcháljíteza' che da' chawe' da'
 nako' Le',

na' wká'n zénteza' Le' dot ža, na'
 ye.

36

1 Da' zinnj da' žon bennen' zzo'e'
 Dios cheła'ale zcháljlenen le'
 lo yichj lážda'we'.

Bi zdan láže'kze' Dios ba la'ne.

² Che len zloe'el kwine' ka to benne' zente.

Žekle' bi zle'el Dios da' zinnj da' žone', na' bi zže'e le'.

³ Da' zchaljze' naken da' zinnj, na' da' wen laže'.

Biž žejni'ile' binlo, na' biž žone' da' chawe'.

⁴ Zlab laže'e da' bi nak chawe' katen' die' gan ztase'.

Yoe'e nez da' bi naken chawe'.

Bi žénele' wsane' žone' da' zinnj.

⁵ Xana' Dios, zente nak yela' žeyache' laže' chio' dan' zžinten zan ya'abá.

Yela' li laže' chio' zžinten lo bejw.

⁶ Da' chawe' da' nako' naken ka to ya'a zen chio',

na' ka zchi'a lažo'o naken ka to nisdó' zíl-le'e.

Xana' Dios, zwiakzo' benách ka', na' bia yixe' ka'.

⁷ Zenle'e nak yela' žeyache' laže' chio', Dios.

Che len žxen láže'gak benne' ka' Le' ka žongak brise'do' ka' zkache' kwíngakba' zan xil zkoko'.

⁸ Yéljgekle' len da' dele'e ližo'

na' Le' wye'jo' légake' da' naken ka to yegw da' yožen nis dzi'.

⁹ Gan zo' Le' zoa gan žal nis dan' žonnen yela' nban.

Lo yela' baní' chio' zle'elto' da' nak baní'.

¹⁰ Beyache' laže'l benne' ka' zej nónbi'e Le',

na' bzóa chegak benne' li laže' ka' da' nak chawe'.

¹¹ Bi go'o latje benne' zka'n zen kwine' tíl-lene' neda', na' bi wchíx benne' wen da' zinnj neda'.

¹² Chejchégwgak benne' ka' žóngake' da' zinnj.

Le' beno' ga bejchégwgak benne' ka', na' bi gak yeyásgake'.

na' bi ge'elo' ni'a che da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',

² dan' te chegak benne' ka' ka žak che yixe' biž,

na' gak chégake' ka žak che yixe' da' nžogen.

³ Bxen laže' Xanžo Dios, na' ben da' chawe',

na' soakzo' nbano', na' si'kzo' yela' ba nez.

⁴ Wyáz laže' Xanžon',

na' Le' gonnkze' chio' da' zdan lažo'o.

⁵ Bzóa kwino' lo na' Xanžon',

na' bxen laže'e Le', na' Le' gone' da' znnablo'.

⁶ Wlo'e'ele' da' chawe' da' nako' ka to da' žsa'ní',

na' da' li laže' chio' ka lawe' ža.

⁷ Wzóa žize law Xanžon', na' bzen laže'e Le'.

Bi kwe' zedlo' ni'a che no benne' zzi'e yela' ba nez, bennen' žonkze' da' bi nak chawe'.

⁸ Bzóa che'ale yela' yichj ža'a, na' bi žo'o.

Bi gak lažo'o yebi'o che bennen' bi nake' chawe',

⁹ dan' wžia yi' Dios benne' wen da' zinnj ka',

san benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon', gata' chégake' yežlyó.

¹⁰ Yextído'ze biž soa bennen' bi nake' chawe'.

Le'elo' liže latje bennen' san biž soe' ga na',

¹¹ san benne' gaxjw laže' ka' gata' chégake' yežlyó,

na' si'gake' yela' ba nez che yela' zga'n chawe'.

¹² Benne' wen da' zinnj žénele' bi da' gone' che benne' chawe'.

Lo yela' zža'a chie' bi zle'ele' le' chawe'.

¹³ Xanžo Dios wzížekze' chegak benne' wen da' zinnj ka'

dan' zle'ele' za' gawze ža kwia yí'gake'.

¹⁴ Benne' wen da' zinnj ka' zbéjgake' ya ntoche' ka',

37

¹ Bi kwe' zedlo' ni'a che da' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe',

na' ba nzégake' yag ntóche'do'
chégake' ka'

nich w'zia yí'gake' benne' yache' ka',
na' benne' ka' žiážjegekle',

nich gótgake' benne' ka' žóngake' da'
naken chawe'.

15 Ya ntoche' chégake' chazen laždo'
kwíngakkze',

na' gáchjwgak yag ntóche'do'
chégake' ka'.

16 Zák'a'že da' do' da' nape benne'
chawe'

ka yela' wnni'a zen da' zej nape
benne' wen da' zinnj ka',

17 dan' gátgakkze ni'a na'gak benne'
wen da' zinnj ka',

san Xanžo na'kze zwiakze' benne'
chawe' ka'.

18 Nonbia' Xanžon' bał ža sóagake'
nbángake'.

Da' zej nape benne' chawe' ka' soan
to chi'ize.

19 Bi yedoé'egekle benne' ka' kate' bi
žak chégake',

na' lo ža kate' žak wbín gata' da'
gáwgake',

20 san kwia yí'gak benne' wen da'
zinnj ka',

na' benne' ka' zží'igake' che Xanžon',
gak chégake' ka' žak chegak
yeje yiže' ka'.

Te chégake', na' nítgekle' ka' žnit žen
che yi'.

21 Benne' ka' bi zej nake' chawe'
to da' znnábgake' to chí'ido'ze,

san bi ženézjwgaken',

san benne' chawe' žeyache' láže'le'
lježe' ka', na' znezjwe' bi da'
žiážjele'.

22 Benne' ka' zle'el Xanžon' légake'
chawe', gata' chégake' yežlyó,

san benne' ka' bi zle'ele' chawe',
kwia yí'gakkze'.

23 Da' žongak benne' chawe' ka'
naken da' bloe'el Xanžon' légake',

na' zle'ele' chawe' yógo'te da'
žóngake'.

24 Kate' chejchégwgak benne'
chawe' ka',

bi chejchégwgake' to chi'ize dan'
noxw Xanžon' ná'gake'.

25 Goka' xkwide', na' na'a naka'
benne' gole,

na' batkle ble'ela' to benne' chawe'
wsán Dios le',

na' bi zdagak za'sógake' ka'
znnábgakbe' bi da' gonn no
benne' chégakbe'.

26 Benne' chawe' ki žeyache'
láže'tezle',

na' znezjwe' bi da' žiážjele no benne',
na' za'sóe' ka' žak yela' ba nez
chégake'.

27 Biž gono' da' bi nak chawe', san
ben da' chawe',

na' so' nbankzo' to chi'ize,

28 dan' nži'il Xanžon' da' nak li laže',
na' bi žsane' benne' chie' ka'.

To chi'ize gape chi'ikze' légake',
san w'zia yi'e lježgak benne' ka' bi
zej nake' chawe'.

29 Benne' chawe' ka' gata' chégake'
yežlyó nga,

na' nnita'gake' to chi'ize lo yežlyón'.

30 Benne' chawe' zchaljze' da'
žejni'ile',

na' ka zchi'a laže'e naken chawe'.

31 Da' bchi'le Dios le' yo'on yichj
lážda'we'.

Che len bi chejchegwe'.

32 Benne' wen da' zinnj zle'ele'
benne' chawen', na' žon
byene' gote' le'.

33 Bi wsán Xanžon' le' lo na' bennen'
bi nake' chawe',

na' bi w'zia yi'e le' kate' wchi'a laže'e
le'.

34 Bxen laže' Xanžon', na' ben ka'
zma xtiže'e,

na' le' wchiske' le' nich gata' chio'
yežlyó nga.

Kate' kwia yí'gak benne' doła' ka',
na' le'elon'.

35 Ble'ela' to benne' wen da' zinnj,
benne' zente,

na' góta'le'e da' nape' ka' da' znezjw
to yag zente,

36 san wdé chie', na' biž zoe' na'a.
Bejdilja' le', san bi bežel-la-ne'.

37 Blab laže' ka' nak che benne' li
laže',

na' bwia bennen' nake' chawe',
 dan' ga ze lawte gak to yela' ba nez
 zen che bennen' zoe' lo yela'
 zga'n chawe',
 38 san benne' wen da' zinnj ka' kwia
 yí'gakkze'.
 Bi soa no lježgak benne' wen da'
 zinnj ka',
 39 san Xanžo Dios yeslé' benne'
 chawe' ka',
 na' Le' gon choche' benne' ka' kate'
 bi gak chégake'.
 40 Xanžo Dios gáklene' légake', na'
 yeslé' légake'
 lo na'gak benne' ka' bi zej nake'
 chawe',
 na' gon chawe'e légake', dan' žxen
 láže'gake' Le'.

38

1 Xana' Dios, bi tilo' neda' lo yela'
 zža'a chio'.
 Bi wsako'o neda' lo yela' snia chio',
 2 dan' yag ntóche'do' chio' ka'
 wyázgaken neda',
 na' len no'o bsaka' zi'o neda'.
 3 Bi zoa chawe' beła' žen chia' dan'
 zžo'o neda',
 na' žit yoa'a bi zej zoan chawe' dan'
 bena' doła'.
 4 Da' zinnj ka' da' bena' zbága'gaken
 yichj lázda'wa'.
 Zej naken chia' ka to ywa' zí'ile'e.
 5 Žia we' dot da' naka', na' zlałe'en,
 na' nóžwgak we' chia' ka'.
 Žaken chia' ki dan' bena' da' zinnj.
 6 Zda' zwia' lo yole, dan' žedoe'ela',
 na' zbeže nyacha'a dot ža, na' yełe,
 7 dan' dot da' naka' zlále'en,
 na' bi zoa chawe' beła' žen chia'.
 8 Nat ni'a na'a, na' žekla' zej nžozjen
 žit yoa'a.
 Zbeže laža'a dan' že' zedle yichj
 lázda'wa'.
 9 Xana' Dios, da' zdan laža'a
 zóalenen Le',
 na' da' zbeže laža'a zlé'ekzlo' Le'.
 10 Žat lázda'wa', na' ba bedó laža'a,
 na' biž zle'ela' chawe'.
 11 Žebíga'gak lježa' ka' zító'le ni'a che
 yižwé' chia',

na' benne' zjo'o li'a chia' ka' ba
 bkwásgake'.
 12 Benne' ka' žénegekle' gótgake'
 neda' zžála'gake' do yelj nich
 senen neda',
 na' benne' ka' žénegekle' góngake'
 neda' zia znnégake' chia',
 na' znnágake' kwia yi'a,
 na' zóatezegake' wsáka'gake' neda',
 13 san neda' bi ženla', kan žak che to
 benne' kwežw,
 na' naka' ka to benne' bi žak nne',
 benne' bi žsaljwe' žoe'e.
 14 Naka' ka to benne' bi be ženle',
 bennen' bi žechebe',
 15 dan' žxen laža'a Le', Xana' Dios.
 Le' yechebo' lo wlaza' neda'.
 16 Bi go'o latje yebégekle' ni'a che da'
 žaken chia'.
 Kate' chejchegwa', bi go'o légake'
 latje wká'n zen kwíngake'
 dan' žak nyache' laža'a,
 17 san za' chejchegwa', na' zláteze
 dot da' naka'.
 18 Che len yexóalapa' da' bi nak
 chawe' da' bena',
 na' gak nyache' laža'a ni'a che doła'
 da' nbaga'a.
 19 Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
 chawe' zej zoakze' chawe',
 na' zej nake' wałe.
 Zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle'
 neda' chawe', na' bi be zia
 bena' légake'.
 20 Benne' ka' žóngake' benne'
 chawe' ka' zia.
 Zej nake' benne' ka' bi zlé'egekle'
 neda' chawe' dan' žónteza'
 da' naken chawe'.
 21 Bi kwej yichjo' neda', Xana' Dios.
 Dios chia', bi so' zi'to' gan zoa'.
 22 Ben byene gákleno' neda', Xana'
 Dios.
 Nakkzo' Le' Benne' Weslá chia'.

39

1 Neda' wnnía': "Gon chi'a binlo
 kwina' nich bi gona' doła' lo
 da' wchalja'.
 Gon chi'a binlo da' wchalja', xak
 zoa benne' wen da' zinnj gan
 zoa' neda'."

² Wzóa' žize ka to benne' bi žak nnie'
na' bi be wnnía',
na' bi bchalja' da' naken chawe'
da' žala' nnia', na' bgolže da'
zzaka'a.

³ Gok lǎzda'wa' ka to da' žeyen,
na' xak blab laža'a chen, goken ka
to yi',

na' wnnabla' Xanžon', wnnía':

⁴ “Xana' Dios, bløe'el neda' da' gak
chia',

na' bal ža soa' nbana'.

Bzejní'il neda' bayén batx gata'.

⁵ Beno' chia' soa' nbabze ža,
na' yiz chia' bi be zej naken lawo'
Le'.

Da' likze bi be zej nak ža
chegak benách ka'.

⁶ “Da' li zej nak benne' ka' ka to
zólðo'ze.

Da' likze dáche'ze zej že' benne' ka'
wnné yoe ni'a che yela' nban
chégake'.

Zdan láže'gake' yela' wnni'a, na' bi
zej nnezle' no benne' gaken
chie'.

⁷ Na'a, Xana' Dios, žbizke wxén
laža'a?

Toze Le' žala' wxén laža'a.

⁸ Beslá neda' lo yógo'te da' zinnj da'
bena'.

Bi go'o latje benne' yał laže' ka' gon
dítjgекle' neda'.

⁹ Wzóa' žize, na' bi be wnnía' dan'
beno' Le' goken ki chia'.

¹⁰ Beká'a yižwé' da' bzo' lo bel'a žen
chia'.

Za' gata' lo da' žsako'o neda'.

¹¹ Žsako'o no benne' doła' nich
wzejni'ilo'-ne',

na' ka žon beldon' zteba' laže',
Le' zchinnjo' da' nži'íže
bennen'.

Da' likze bi be zej nak ža
chegak benách ka'.

¹² “Benle da' znnabla' Le', Xana'
Dios, na' bze nag da' žliža'
Le'.

Bi so' žize kate' zoa' zbeža' lawo' Le'

dan' naka' neda' lawo' Le' ka to
benne' zdaze' yežlyó.

Naka' ka to byinne zdezba' kan gok-
gak xa xna' wdé chia' ka'.

¹³ Bi be gono' chia' to chi'ize
nich gata' latje yezí' laža'a,
dan' la' yeza'tia' yežlyó nga, na' biž
soa'.”

40

¹ Lo yela' zen laže' chia' wleza' Xana'
Dios,

na' bze nage' chia', na' benle' da'
wnnabla' Le'.

² Bebeje' neda' ka to lo yežw gže', na'
lo da' nak ka gona'.

Bzoe' ni'a to lo yej xe, na' begoé'e
neda' nez chawe'.

³ Bene' ga žola' to da' kob da' zka'n
zenen Xanžon'.

Benne' zante lé'egекle' da' ni da'
bene' Le',

na' žébegake' Le', na' wxén láže'gake'
Xanžo Dios.

⁴ Ba nez zen naken che bennen'
žxen laže'e Xanžo Dios,

na' bi žónlene' tzen benne' ka'
zži'igake' che Dios,

na' kege len benne' ka' zka'n
žéngake' lo'a ka'.

⁵ Da' zenle'e beno', Xana' Dios, na'
žebanlto',

na' ka zej nak da' žak lažo'o Le'
gono' cheto', bi gak wlabto'
lawo' Le'.

Cha' wzenla' no benne' ka zej
naken,

na' cha' wchalja' chégaken, bi gak
wlabla' légaken.

⁶ Bi chaz lažo'o biado' ka' gota'
lawo' Le', cha' to da' gonna'
chio'.

Bi znnabo' biado' ka' wzeya' lawo'
Le',

na' žen chegak biado' ka' da' ko'an
lawo' Le' ni'a che doła' chia',
san bsaljo' naga' nich yenla' chi'o'.

⁷ Naž wnnía': “Bwia nga, za'a neda'.
Nyejw le'e yiche la'y ka nak chia'.

⁸ Žaz laža'a gona' da' žak lažo'o Le',
Dios chia',

na' da' wnnakzo' Le' yo'on lo yichj
lážda'wa'."

⁹ Ba bzenla' benne' ka' da' chawe'
da' nako' gan zej ndobe
benne' zante ka' lawo' Le'.

Bwia nga, bi wzóa' žize, na'
nnézkzelon' Le', Xana' Dios.

¹⁰ Bi bkáche'za' da' chawe' da' nako'
lo lážda'wa',

san bchaljkza' ka nak yela' li láže'
chío', na' kan žesló' benne'
ka'.

Bi wzóa' žize ka nak yela' žeyache'
láže' chío',

na' ka nak da' naken dot da' li
chío' ladjw benne' zante zej
ndobe' chío' Le'.

¹¹ Xana' Dios, bi želo' yeyache'
láže'lo' neda'.

Yela' žeyache' láže' chío', na' da'
likze chío' žáklentezegaken
neda'.

¹² Nyéchjgekle da' bi nak chawe' ka'
neda',

na' da' bi nak chawe' ka' da' bena'
zej žian neda'.

Che len bi gak chis lawa' lawo' Le'.
Zej nyanžen ka zej nak yicha'
yichja' na' žedó láža'a.

¹³ Znnabla' Le', Xana' Dios, yesló'
neda'.

Xana' Dios, ben byene gákleno'
neda'.

¹⁴ Ben ga yedoé'egikle, na'
chíxgekle benne' ka'
žénegekle' gótgake' neda'.

Ben ga wzonnjgak, na' yedoé'egikle
benne' ka' žak láže'gake'
góngake' neda' zia.

¹⁵ Ben ga chíxgekle, na' wzonnjgak
benne' ka' ben díjgekle'
neda'.

¹⁶ Ben ga yebégekle, na' soagak lo
yela' ba nez benne' ka' žxen
láže'gake' Le',

na' nnégakkze benne' ka' zej nži'ile'
Le', Benne' Weslá chégage'.

Nnágake': "iGa'n zen Xanžon'!"

¹⁷ La'kze wsáka'gake' neda', na' gak
nyache' láža'a,

bi gał lážo'o Le' neda', Xana' Dios.

Le' žákleno' neda', na' žesló' neda'.

Xana' Dios. Bi želo' gákleno' neda'.

41

¹ Ba nez zen naken che bennen' že'
láže'e benne' yache' ka'.

Bi ža zoe' lo da' zede, yeslá Xanžon'
le'.

² Xanžon' gape chi'ikze' le', na'
wnezjwe' le' yela' nban.

Gak to yela' ba nez zen che bennen'
lo yežlyó nga,

na' bi wdé Xanžon' le' lo na'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' le'
chawe'.

³ Xanžo Dios góxwkze' le' kate' die'
gan zžaka'li'e.

Yeyón chawe'e dot da' nake' katen'
bi zoe' chawe'.

⁴ Wnnía': "Xana' Dios, beyache'
láže'l neda'.

Beyón be' da' nakkza' dan' bena'
dola' kate' bži'a chío' Le'."

⁵ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' znnégake' chia', na'
znnábgage':

"iBatx gat benne' ni, na' gak gał
láže'to' le'?"

⁶ Žedjwiágake' neda', san kege nich
gak chia' da' chawe'.

Zbéjgake' neda' diža' nich gak
nnégake' chia',

na' kate' žežójgake', na' zžégake'
dižan'.

⁷ Kate' zdobgak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe', na'
znnétezegake' chia'.

Zcháljlentezegake' ljéžgake' ka'
chia' neda', na' znnágake':

⁸ "Ba de'e to yižwé' da' goten le',
na' biž yeyase' gan die'."

⁹ Leska' bennen' bga'n chawe'e len
neda', bennen' bxen láža'a,
na' bdáwlenkze' neda',

benne' ni wnnekze' chia' neda'

¹⁰ san Le', Xana' Dios, beyache'
láže'l neda', na' ben ga
yeyasa',

na' yebi'a chegak benne' ka' da'
yeyála'gake'.

¹¹ Kikze nnezla' žona' da' žaz lážo'o
Le',

na' bennen' bi zle'ele' neda' chawe'
bi be gak gone' chia'.

12 Le' nó_xwkzo' neda' dan' naka'
gazjw laže',
na' bzo' neda' lawo' Le' to chi'ize.

13 iGa'n zen Xanžon!
Nake' Dios chegak benne' Is-
rael ka'
yógo'te yiz nníta'gake', na' to
chi'ize.
Ka'kze naken, na' ka'kze
gaken.

42

1 Ka žon bžina' yi_xe' zbežeya'aba'
dan' zbilba',
ka' znnab be' da' nakkza' da' nak
chio', Dios.

2 Zbile be' da' nakkza' dan' naken
chio', Dios ban.
iBatx gak yida' nich la'a lawo' Le',
Dios?

3 Nis da' zbeža' goken ka yet žawa'
dot ža, na' yel,
na' znnabgekle' neda' yógo'te ža, na'
znnágake':

“iGanzkze Dios chio?”

4 Žezá' laža'a da' ki, na' zbeže laža'a.
Žezá' laža'a kan wyá'alena' benne'
zan ka', na' wnežwa' láwgake'
lo liž Dios,
Belžo lo yela' žebele, na' bka'n zenžo
Dios lo lni.

5 iBiz chen' žat ni'a no'o, be' da'
nakkza'?
iBiz chen' že' zedlo' lo yichj
lážda'wa'?
Bxen laže' Dios dan' wká'n
zenkza' Le' da' yoble.
Nake' Benne' Weslá chia', na'
Dios chia'.

6 Xana' Dios, ba nat ni'a na' be' da'
nakkza' lo yichj lážda'wa'.
Che len žezá' laža'a chio' kate' ne
zoa' lo yežlyó yechela'ale
yegw Jordán nga,
lo ya'a Hermón gan že' Ya'a Misar.

7 Ka nak žaxto' da' žon nisdó', ka' žon
to nis wbá'a chio', Dios.
Zzaka' be' da' nakkza' dan' nis wbá'a
dan' bselo'o zchen' neda'.

8 Tža tža žeyache' laže'l Xanžon'
neda',

na' žel golkza' da' we lawa' Le',
na' wcháljlēna' Dios, Bennen'
žonne' yela' nban chia'.

9 Yapa' Dios: “Le' žape chi'o neda'.
iBiz chen' nal lažo'o neda'?
iBiz chen' žak nyache' laža'a dan'
benne' bi zle'ele' neda'
chawe' žsake'e neda'?”

10 Žlagak žit yoa'a dan' benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe' žon
dítjgekle' neda'.

Tža tža znnabgekle' neda', na'
znnagake':

“iGanzkze Dios chio?”

11 iBiz chen' žat ni'a no'o, be' da'
nakkza'?

iBiz chen' že' zedlo' lo yichj
lážda'wa'?

Bxen laže' Dios dan' wká'n
zenkza' Le' da' yoble.

Nake' Benne' žeslé' neda', na'
Dios chia'.

43

1 Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, na'
bjoe'e law naka' chawe'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
zzóagake' Le' chela'ale,
na' lo na'gak benne' wen laže' ka',
benne' wen da' zinnj ka'.

2 Nako' Le' Dios chia', na' zzoa cho-
cho' neda'.

iBiz chen' bsan lažo'o neda'?

iBiz chen' žak nyache' laža'a
dan' benne' bi zle'ele' neda' chawe'
žsaka' zi'e neda'?

3 Bsela' yela' baní' chio', na' da' likze
chio' ga zoa' ni.

Da' ki yegó'ogaken neda' nez.

Wché'gaken neda' law ya'a la'y
chio', na' gan zoakzo' Le'.

4 Choa'a gan zoa bkog la'y che Dios.
Choa'a law Dios, Bennen' žone' ga
žebela', na' gan soa' lo yela' ba
nez.

Wká'n zena' Le' len da' žinna'.
Le' nako' Dios chia' neda'.

5 ĆBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?

ĆBiz chen' že' zedlo' lo yichj lǎzda'wa'?

Bx̄en laže' Dios dan' wká'n zenkza' Le' da' yoble.

Nake' Benne' žeslé' neda', na' Dios chia'.

44

1 Dios, x̄a x̄na' gole cheto' ka' bzéngkle' neto' da' beno' lo ža chégage', dan' beno' yiz wdé ka'.

2 Bchinnjo' yezika' yež ka' lawgak x̄a x̄na' gole cheto' ka', na' bnnito'o légake' lo latje chegak benách ca'.

Bsáka'li'o benne' yež ka', san bzoa chocho' benne' chio' ka' lo yežlyó gan zoato' neto' na'a.

3 X̄a x̄na' gole cheto' ka' bi wzí'gake' yežlyó nga len ya ntoche' chégakkze' ka'.

Bi beslá kwíngake' len yela' wale da' zej nape', san Le' besló' légake' len yela' wak chio', na' len yela' wale chio', na' len yela' zen chio', dan' wyáz lažo'o légake'.

4 Le', Dios, nako' Benne' Wnná Bia' chia'.

Beslá neto', ža'só Jakob.

5 Len yela' wak chio' Le' wzéxjwto' benne' ka' zdíl-lengake' neto'.

Ni'a chio' Le' zzéxjwto' légake'.

6 Bi wxén laža'a yag ntoche' chia', dan' bi yeslán neda'.

7 Le' wdape chi'o neto' nich bi be gok gongak cheto' benne' ka' bi zl'é'egkle' neto' chawe'.

Beno' ga bedoé'egkle' benne' ka' zžá'agake' neto'.

8 Ni'a chio' Le', Dios, sóatezto' lo yela' ba nez,

na' to chi'ize wxén láže'to' Le',

9 san wléj yichjo' neto', na' beno' ga žedoe'elto',

na' bi žéjleno' benne' cheto' ka', benne' žjake' lo wdíle.

10 Beno' ga bzonnjto' lawgak benne' ka' zdíl-lengake' neto', na' benne' ka' zží'igake' cheto' beká'agake' yógo'te da' wdapto'.

11 Bdio' neto' ka' zila' ka' lo na'gak benne' ka' žótgake' neto', na' beslaso' neto' ladjw benne' zi'to' ka'.

12 Bdezo' neto', benne' chio' ka', lo ná'gake', na' bi be bezio'.

13 Beno' ga benne' yež gawze ka' znnégake' cheto'.

Benne' zej nyechjle' neto' zká'ngake' neto' ka'ze, na' žžížegake' cheto'.

14 Bzo' neto' ka' to da' znnagak benne' wláz cheto' ka' naken to da' nyáche'le'e.

Kate' zl'é'egkle' benne' ka' neto', zta yíchjgake', na' žebángkle' ka' žak nyache' láže'to'.

15 Tža tža žedoé'etezla', na' žé'teza' lo da' zedle'e.

16 Znnégake' chia', na' zžóagake' neda' chela'ale.

Benne' ka' bi zl'é'egkle' neda' chawe' zží'igake' chia', na' žóngake' neda' zia.

17 Yógo'te da' ki žákgaken cheto', san bi na' gał láže'to' Le'.

Bi na' wzoato' chela'ale x̄tižo'o dan' bénleno' neto'.

18 Bi na' wsán láže'to' Le', na' bi na' wzoato' chela'ale da' bchi'lo' neto'.

19 ĆBiz chen' bzo' neto' chela'ale lo latj chegak bia snia ka', na' bzo' neto' gan za' gatto'?

20 Chela' goł láže'to' Dios cheto', o chela' bka'n zento' lo'a ka',

21 Ćbi žala' ža'a Dios neto' ni'a che da' ki?

Le' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lǎzdo'gak benne' ka'.

22 Dan' nakto' chio', tža tža zóagake' gótgake' neto'.

Béngake' neto' ka zila' za' gótgake'-
ba'.

23 ¡Bebán, Xanto' Dios! ¿Biz chen'
z̄tasó'?
¡Bebán! ¡Bi so' zi'to' to chi'ize!

24 ¿Biz chen' bkache' kwino',
na' bi zákbe'elo' kan zzáka'le'eto',
na' kan zókongkle benne' ka' neto'
žin?

25 Ba nat ni'a na' be' da' nakkzto',
dan' bzéxjwgake' neto', na'
žxóbgake' neto' lo yo.

26 ¡Wzó ža'! ¡Goklen neto'!
¡Lo yela' žeyache' laže' chio',
beslá neto'!

45

1 Yo'o yichj lázda'wa' diža' x̄tanle'e
ka',
na' gol̄kza' ka nak che benne' wnná
bia'.
Gol̄kza' da' bzoj to benne' zcháljli'e
chawe'.

2 Nako' le' x̄tánle'eže ka yógo'te
benne' ka'.
Nak cheto' yela' ba nez ni'a che da'
zchaljo',
dan' Dios ben cháwe'kze' le' to
chi'ize.

3 Bda' ya ntoche' chio' žoa'a li'o, le',
benne' wałe,
lo yela' zen chio', na' lo yela' wnná
bia' chio'.

4 Lo yela' zen chio' zo' nbankzo'.
Bkonle žin diža' li, na' yela' gax̄jw
laže',
na' da' chawe', na' wzejní'il kwino'
da' zenle'e ka'.

5 Zej nlále'egak yag ntóche'do' chio'
ka',
da' ka' gótgaken benne' yež ka' lawo'
le',
na' cházgaken lázdo'gak benne' ka'
žžá'agake' le'.

6 Gan ži'o, Dios, žen' to chi'ize, na'
sóatezen.

Chawe' nak ka z̄nna bi'o.

7 Nži'ilo' da' nak chawe',

na' bi zle'elo' chawe' da' bi nak
chawe'.

Che len Dios chio' bzoe' le' latje
chio', gan žebéle'eželo' ka
lježo' ka'.

8 Z̄la' zix za lano' len da' ka' zej
naken mirra, na' áloe, na' ka-
sia, da' ka' zlá'gaken zix.

Lo ližo' da' záka'le'en zžóagake' le' lo
yela' ba nez.

9 Bi' no'le chegak benne' wnná bia'
ka' zej zoabe' ladjw zo'lo' ka',
no'le ka' zej nakže' blo.

Kwito' li ža že' bi' no'len' gakbe'
zo'lo', bi' no'len' si'be' oro da'
zan' zaka' yež Ofir.

10 Bze nag, nó'ledo', na' bwia nga,
na' benle da' nnia'.

Žala' gal lažo'o lažo', na' liž x̄o',
11 na' benne' wnná bian' dan laže'e
yela' x̄tan chio'.

Gok gax̄jw laže' lawe' le' dan' nake'
le' x̄ano',

12 na' la'gak no'le yež Tiro ka' lawo'
le', zej noe'e da' gónngake'
chio'.

Nnabgak benne' wnni'a ka' to da'
gono' chégake'.

13 X̄tanle'e nak bi' no'le che benne'
wnná bian' lo yo'o gan zoe'.

Za lánabe' nzin' da' x̄tan ka' da' zej
naken oro.

14 Wché'gake'-be' law benne' wnná
bian',

nákwbe' za lánabe' dan' nwa'le'en
da' x̄tan ka'.

X̄kwide' nó'ledo' ka' chjakbe'
x̄kóže'lbe'.

Nó'ledo' ki, no'le lježbe' ka',
wché'gakbe' lebe' law benne'
wnná bian'.

15 Lo yela' žebele, na' lo yela' ba nez
wché'gakbe' lebe',

na' chó'ogakbe' ližo', benne' wnná
bia'.

16 Lo latje chegak x̄a x̄to'o ka' soa-
gak zi'no' ka'.

Gono' ga nna bia'gak x̄kwide' chio'
ka' do zente yežlyó.

17 Gona' ga chejsá' láže'gak yógo'te
benne' ka' lo'.
Che len wká'n zengak benne' ka' le'
yógo'te yiz so', na' to chi'ize.

46

1 Dios zle'ekzle' žo'o, na' žone' žo'o
benne' wale ka'.
Zóateze' gáklene' žo'o kate' zzáka'žo.
2 Che len, bi žébežo la'kze xo' yežlyó
nga,
na' chejchazgak ya'a ka' lo niso',
3 na' la'kze chasle'e nisdon', na'
gonle'en žaxto',
na' zizegak ya'a ka' ni'a che da' žzo'.
4 De to yegw da' znnen lo yela' žebele
lo yež che Dios,
na' lo liž Dios, Bennen' nape' dot
yela' zen.
5 Dios zoe' yežen', na' batkle kwia
yin'.
Yide' zildo' na' gáklene' benne' wlaž
ka' che yežen'.
6 Zbéžeya'agak benne' yežlyó nga,
na' zžébegake' Dios, Benne'
Wnná Bia' Zen.
Znne Dios kan znne wzio', na' zbia yi'
yežlyó.

7 Dios, Bennen' nape' dot yela' wak,
zóalene' žo'o.
Dios na' che Jakob zkache'
chawe'e žo'o.

8 Le da lé'elele da' ka' ben Xanžon'.
Le wia dan' bene' lo yežlyó dan'
žonen ga žebanlžo.

9 Zzoa žie' wdile ka' žákgaken do
zente yežlyó.

Žichje' da' ka' zsegak yag ntóche'do'
ka',
na' zzožjwe' yag ntoche' ka' che
wdile,
na' zzeye' karro ka' che wdile.

10 Znna Dios: "Le soa žize, na' le
nnezle naka' Dios.
Napža' yela' wak ka da' zej nape
yógo'te yež ka'.
Napža' yela' wak ka da' zej nape
benne' dot yežlyó."

11 Dios, Bennen' nape' dot yela'
wak, zóalene' žo'o.
Dios na' che Jakob zkache'
chawe'e žo'o.

47

1 ¡Le kapa' na'le, le'e, yógo'te benne'
ka'!
¡Le wká'n zen Dios len yela'
žebele!

2 Žala' žebežo Xanžon', Bennen'
nape' dot yela' wak.
Nake' Benne' Wnná Bia' Zen, na'
znna bi'e dot yežlyó.

3 Bdie' benne' zi'to' ka' lo na'žo.
Bnnite'e žo'o nich nna bia'žo yež
ka'.

4 Beké'e yežlyó nga lo ná'gake', na'
bennen' chežo,
na' naken to yežlyó xtanle'e che
za'só Jakob ka', benne' ka'
nži'ile'.

5 Zben Dios gan ži'e znna bi'e.
Zbéžegak lozgak bia ka' kate' zben
Xanžon' ga na'.

6 ¡Le go! da' wká'n zenle Dios! ¡Le
go!
¡Le go! da' wká'n zenle Bennen'
znna bi'e žo'o!

7 Dios nake' Benne' Wnná Bia' Zen
dot lo yežlyó nga.
¡Le go! chie' len dot yela' žejni'il
chele!

8 Že' Dios gan znna bi'e, lo latje la'y
na'.
Znna bi'e yógo'te yež ka'.

9 Zdobgak benne' ka' znna biá'gake'
yógo'te yež ka'
tzen len benne' ka' che Dios che
Bran.

10 Benne' ka' znna biá'gake' do zente
yežlyó nga
bdégake' yela' wnná bia' chégake' lo
na' Dios.
Le' znna bi'e yógo'te benne' wnná
bia' ka'.

48

1 Zenle'e nak Xanžon', na' žala'
wká'n zénle'ežo Le'

lo yež che Dios chežo, dan' žen' law
ya'a la'y chie'.

² Sión, ya'a žen che Dios, naken sibe,
na' xtanle'e.

Naken yež che Benne' Wnná Bia'
Žen,

da' žonnen yela' žebele chegak
benách dot yežlyó nga.

³ Dios bloe'ele' law žkache' chawe'e
žo'o.

Zoe' lo yo'o zaka' ka' che yež chien'.

⁴ Bdoggak benne' wnná bia' ka',
na' blá'gake' nich tíl-lengake'
benne' yežen' ka',

⁵ san kate' blé'egeklen', na'
bebángleke'.

Bžébegake', na' bzónnjgake'.

⁶ Wžé' zédle'egekke', na' wzáka' le'egake'
ka' žak che to no'le za' galj bi' že'n
chie'.

⁷ Gókgake' ka' barkw ka' žxíte'gaken
kate' žakle'e be' lo nisdó'.

⁸ Benlžo che da' ben Dios, na' na'a
ba blé'elžon

lo yež che Xanžon', Bennen' nape'
dot yela' wak.

Le' wzóa chawe'e yež nga to chi'ize.

⁹ Ga nak lo yodo' chio' Le', Dios,
žezá' láže'to' ka' nak yela' ži'i láže'
žen chio'.

¹⁰ Gáte'teze žka'n žengak benách ka'
Le',

na' yela' žen chio' žžinen do zente
yežlyó.

Ka znná bi'o naken chawe'.

¹¹ Yebéle'egekke' benne' ka'
nníta'gake' yež Sión.

Yebégekke' benne' ka' nníta'gake'
yež ka' che Judá dan' zchi'a
láže'kzo' légake'.

¹² Le'e, benne' ka' che Dios, le
chechjle žoa'a yežen'.

Le wláb yo'o sibe ka', da' ka' žape
chi'igaken yežen'.

¹³ Le wia nga ka' nak ze'e žen da'
nyechjlen yežen'.

Le wia binlo ka' zej nak yo'o wale
ka' chen,
nich wzénlele xkwide' chele ka' ka
zej naken.

¹⁴ Dios ni nakkze' Dios chežo to
chi'ize.

Le' wloé'ekzle' žo'o nez chawe'.

49

¹ Le yenle da' ni, le'e, benne' yógo'te
yež ka'.

Le wzé nag, le'e, benne' dot yežlyó
nga,

² le'e, benne' blo ka', na' le'e, benne'
gaxjw ka',

le'e, benne' wnni'a ka', na' le'e,
benne' yache' ka'.

³ Wchajkza' da' naken che yela'
žejní'il,

na' wzejní'ila' le'e da' yo'on yichj
lázda'wa'.

⁴ Bze nag diža' ki che yela' žejní'il.

Golkza' che to da' ngache', na'
chinna' da' žól-lena'.

⁵ Biž chen' žon byenen žeba' lo ža
che da' zede,

kate' nyechjlen neda' da' zinnj
da' žongak benne' ka' bi
žlé'egekke' neda' chawe'?

⁶ Benne' ka' žxén láže'gake' da' zej
nake',

na' žka'n žen kwíngake' dan' zej
nape' yela' wnni'a.

⁷ Bi be gak góngake' da' yebéj
chawen' ljéžgake' ka',

na' bi gak wnéziwgake' to da' yeslán
légake',

⁸⁻⁹ nich sóatezegake' nbángake'
nich batkle nnitle beja' žen
chégake'

dan' zenle'e nak da' yeya'wn yela'
nban chegak benách,

na' batkle gak no benne' chizjwen'.

¹⁰ Lé'egekke' žatgak benne'
žejní'igekke',

na' žak chégake' tlebe kan žak
chegak benne' yał láže' ka',
na' chegak benne' lazdo' zide
ka',

na' wká'ngake' yela' wnni'a chégake'
lo na'gak benne' yoble ka'.

¹¹ Znná láže'gake' sóatezegak
za'sógake' ka',

na' ga'ngak lížgake' nich gákgaken
chegak yógo'te kwe'
za'sógake' ka',

na' zzóagake' la yežlyó chégake' kan
légake',

12 san bi gá'nteze benne' ka' lo yeļa'
ba nez.

Zej nake' ka' bia yiḡe' ka', bia ka'
žátgakba'.

13 Yógo'te da' žóngake' naken
dáche'ze,

na' wká'ngake' da' bḡen láže'gake'.

14 Zej nake' ka' to kwe' zila' ka'
žjakba' lo yi' gabíl,

gan gape chi'i yeļa' got légakba',

na' benne' chawe' ka' nna biá'gake'
benne' wnni'a ka' kate' za'

cha'ní',

na' kwia yi'gak da' ka' wdápgake',

na' yi' gabíl naken gan nníta'tezegake'.

15 Dios yeya'we' yeļa' nban chia' lo
yi' gabíl

na' yechi'e neda' gan zoakze' Le'.

16 Bi kwe' zedlo' kate' no benne'
zzi'li'e yeļa' wnni'a,

na' kate' žone' liže' da' záka'le'en.

17 Kate' gate' bi be yechi'e,

na' bi chejlen yeļa' wnni'a chien'le'.

18 La'kze ḡak wzóe' nbane' gok chie'
yeļa' ba nez zen,

na' bka'n zengak benne' ka' le'
katen' wzóe' nbane',

19 san choe'e gan zej nnita' ḡa
ḡta'we' ka',

na' batkle le'ele' yeļa' baní'.

20 Žápegak benne' ka' le' ba la'ne san
bi žákbe'ele'

nake' ka' bia yiḡe' ka', bia ka'
žátgakba'.

50

1 Zñne ḡanžo Dios, na' ztobe' benne'
dot yežlyó,

benne' ka' žé'gake' gan zla' wbíž, na'
gan ženén.

2 Lo Ya'a Sión, na' naken ḡtanle'e ba
bza'ní' Dios.

3 Yeļa' Dios chežo, na' bi soe' žize.
Ženkze yi' lawe' Le', na' gakle'e be'
bdone' dan' chechjlen Le'.

4 Wtobe' benne' ka' nníta'gake'
ya'abá na'le,
na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó
nga,

nich wchi'a láže'e benne' chie' ka'.

5 Zñne': "Le wtób benne' chia' ka',
benne' ka' bēnlengake' neda' to
diža',

dan' bzoa chóchgake' len žen chegak
biado' ka'."

6 Da' zoan ya'abá zloe'e lawn nak
Dios chawe',

dan' nake' Benne' wchi'a láže'e
benách ka'.

7 Zñne': "Le yenle, benne' chia' ka',
na' wchalja'.

Le wzé nag, benne' Israel ka',

na' nnia' da' yesbaga'a le'e zia.

Neda', Dios, naka' Dios chele.

8 Bi tiļa' le'e ni'a chegak biado' ka'
betle lawa',

na' ni'a chegak biado' ka' bzeyle,

da' ka' zgó'otezele lawa' neda'.

9 Bi si'a beždo ka' lo na'le le'e,

na' chibo byo ka', bia chele ka'.

10 Yógo'te bia yiḡe' ka' zej nakba'
chia',

na' yógo'te bia beždo' ka',

bia zej zoaba' lo ya'ado' ka'.

11 Yógo'te bia ka' zoa ḡílgakba'
yó'ogakba' lo na'a,

na' lezka' yógo'te bia ka' zej zoaba'
nbángakba'.

12 Cha' tona' neda', bi yapa' le'e bi
da' gonnle chia'

dan' yežlyó, na' yógo'te da' zej den
lawlen zej naken chia'.

13 Žon byenen gawa' xpéla'gak bež
ka',

cha' ye'ja' žen chegak chibo byo
ka'?"

14 Le ko'o law Dios da' wká'n zenle
Le',

na' le wnezjw da' wchebe láže'le law
Dios zente.

15 Lezka' zñne': "Bliž neda' lo ža
katen' gak da' wžia yin'

benách ka',
na' yeslá' le', na' le' gapo' neda' ba
la'ne."

16 Dios ži'e no benne' wen da' zinnj:
"Žeklo' zchaljo' le' kan nak da' wn-

nakza' neda',
na' zñnio' che ḡtiža'a dan' bēnlēna'
benách chia' ka'?"

17 Le' bi zle'elo' neda' chawe' kate'
zloe'ela' le' da' bi nak chawe'
da' žono',
na' zzo' cheļa'ale diža' chia'.

18 Kate' zle'elo' to benne' wbán, na'
žono' le' tzen,
na' nako' toze len benne' ka',
benne' zbej yíhjkake' neda'.

19 Žónteze žono' da' zia,
na' zcháljtezo' da' wen laže'.

20 Znnétezo' che lježkzo',
na' žesbago'o zia xkwide' che
xna'kzo'.

21 Beno' da' ki, san neda' wzó'a žize.
Goklo' naka' neda' to benne' ka
nako' le',
san tilkza' le', na' wloe'ela' le' ka
nak da' beno'.

22 Le chejní'il da' ni na'a, le'e žal
láže'le Dios,
nich bi wzóžj Dios le'e,
na' biž soa no benne' yeslé' le'e.

23 Bennen' ko'e lawa' da' wká'n
zene' neda' gape' neda' ba
la'ne,
na' bennen' zzoa choch kwine' nich
gone' da' chawe',
wloe'ela' le' zoa' yeslá' le', na' naka'
Dios chie'."

51

1 Goklen neda', Dios, lo yela' ži'i
laže' chio'.
Lo yela' žeyache' laže' chio' beká'a
zia da' nbaga'a.

2 Wdib neda' che da' bi nak chawe'
da' bena'.
Bka'n chawe' neda' che doļa' da'
nbaga'a.

3 Žeyónbi'a bži'a chio' Le' len dan'
bena'.
Doļa' ka' bena' žesbága'gaken neda'
zia.

4 Lawo' Le' bena' doļan'. O, lawo'
Le'.
Bena' da' bi naken chawe' lawo' Le'.
Ki znno' naken chia' nich gak bia'
nako' chawe' ni'a che da'
znno'.

Naken li laže' kan zchi'a lažo'o
benách ka'.

5 Bwia nga, bache nbága'kza' doļa'
katen' golja'.

Lo doļa' wzoakza' katen' bsan
xna'a neda'.

6 Žak lažo'o Le' soa da' likze lo yichj
lážda'wa',
na' lo yichj lážda'wa' bzo' yela'
žejní'il.

7 Bka'n chawe' neda' len da' zkonlo'
žin, na' yega'na' chawe'.
Wdib neda', na' gakža' chiche ka
nak bejw.

8 Bzoa chia' yela' žebele, na' yela' ba
nez,
na' žit ka' da' yoa'a gá'ngaken choch,
žit ka' bdichjo' Le'.

9 Bi chejsá' lažo'o doļa' ka' nbaga'a,
na' beká'a yógo'te da' bi nak chawe'
da' bena'.

10 Dios, beyón chawe' yichj
lážda'wa',
na' bzoa to be' li laže' lo yichj
lážda'wa'.

11 Bi wkwaso' neda' lawo' Le',
na' bi yekó'o be' la'y chio' lo yichj
lážda'wa'.

12 Bebí'i chia' yela' žebele che yela'
weslá chio',
na' bzoa choch be' chawe' dan'
yoa'a.

13 Naž wsedla' benne' wen da' zinnj
ka' da' žaz lažo'o góngake',
na' benne' doļa' ka' yeyákgake' chio'
Le'.

14 Beslá neda' lo zia da' nbaga'a,
beta' to benne'.
Dios, nako' Benne' Weslá chia',
na' golkza' che da' chawe' da' nako'
Le'.

15 Xana' Dios, bsaljw žoa'a,
na' wzenla' benách ka' da' we lawa'
Le'.

16 Bi žaz lažo'o biado' ka' gota'-ba'
lawo' Le',
na' bi žaz lažo'o biado' ka' wzeya'
lawo' Le'.

17 Da' žala' ko'ožo law Dios da' žaz
laže'e naken to laždo' gaxjw
laže'.

To laždo' gaxjw laže', na' da' žeyát
lažen' bi wzó' cheļa'ale, Dios.

18 Lo yela' ži'i laže' chio', ben chawe'
yež Sión.

Beyón ze'e da' žape chi'in yež
Jerusalén'.

19 Naž chaz lažo'o biado' ka' gotto'
lawo' Le' lo da' nak chawe',
na' biado' ka' wzeyto' lawo' Le'.
Naž gótgake' biado' ka' lo bkog la'y
chio'.

52

1 Ćzka'n zen kwino', benne' wale,
ni'a che da' zinnj da' beno'
dan' zóateze yela' žeyache' laže' che
Dios?
2 Zcháljtezto' che da' zia da' gono' che
lježo'.
Da' zno' naken ka to ya ntoche'
dan' žon láže'len lježon'.
3 Nži'iželo' da' bi nak chawe' ka
nži'ilo' da' naken chawe'
na' zdan láže'žto' da' wen laže' ka
zdan lažo'o da' li.
4 Nži'ilo' diža' ka' žon dítgjeken
benne' ka', le', benne' wen
laže'.
5 Ni'a che da' ki wžia yi' Dios le' to
chi'ize.
Gože' le', na' yeké'e le' gan zoakzo',
na' wkwase' le' gan zej nnita'
benne' ban ka'.
6 Lé'egekle benne' chawe' ka' da' ni,
na' žébegake'.
Wžížegake' chio' le', na' nnágake':
7 "Le wia nga, benne' ni bi bžen
laže'e Dios nich gape chi'e le'.
Bžen láže'kze' yela' wnni'a zenle'e
chie',
na' nga'nze' lo da' bi nak chawe' da'
žone'."
8 San neda' naka' ka to yag olibo
dan' žen' li'a liž Dios.
Žžen láže'teza' yela' žeyache' laže'
che Dios.
9 Wká'n zenkza' Le' to chi'ize dan'
bene' da' ki.
Wxén laža'a La la'y chie' lawgak
benne' chie' ka' dan' naken
chawe' gonan'.

53

1 Benne' yal laže' ka' lo lázdo'gake'
znnágake':
"Bi zoa Dios."
Yógo'tie' zej nbage'e zia, dan'
béngake' da' zinnj.

Bi zoa no benne' žone' da' naken
chawe'.
2 Zoa Dios ya'abá, na' zwie' benne'
ka',
nich le'ele' cha' zoa no benne'
žejni'ile',
bennen' žape' Dios ba la'ne,
3 san yógo'te benne' ka' zej nbej
yíchjgake' Dios.
Yógo'tie' zej nbage'e zia.
Bi zoa no benne' žone' da' naken
chawe', nitóe'.
4 Zinna Dios: "ĆBi žejní'igekle benne'
wen da' zinnj ka'?"
Žej' žáwgake' da' zbángake' chegak
benách chia' ka',
na' bi žénegekle' gónbia'gake' neda'."
5 San žin ža žébegake' da' sáka'gake'.
Gošlas Dios žit chegak benne' ka'
zdíl-lengake' benách chie'
ka'.
Dios wzóe' légake' chela'ale, na'
wžia yi'e légake'.
6 Znnabla' Dios gone' ga žoj lo yež
Sión da' gáklenen benne' Is-
rael ka'.
Kate' gon Dios ga yela'gak benne'
chie' ka' lážgake',
yebégekle za'só Jakob ka',
na' gak yela' ba nez zen chegak
benne' Israel ka'.

54

1 Beslá neda', Dios, len yela' wak
chio'.
Goklen neda', Dios, len yela' wale
chio'.
2 Benle da' znnabla' Le', Dios, na'
bechebe chia'.
Bze nag da' wcháljlēna' Le'.
3 Za'gak benne' snia ka' nich tíl-
lengake' neda'.
Benne' yichj ža'a ka' žénegekle'
gótgake' neda',
benne' ka' bi žápegake' Le' ba la'ne,
Dios.
4 Xanžo Dios nake' Bennen' žáklēne'
neda'.
Dios zóalēne' benne' ka' žape
chí'igake' neda'.
5 Dios yebi'e chegak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe' ka'

nak da' bi nak chawe' da'
žóngake'.

Wžia yi'e benne' ka' dan' nake' Ľe' li
laže'.

6 Dot laža'a wnezjwa' da' ko'a lawo'
Le', Xana' Dios.

Wká'n zenkza' La la'y chio' dan'
nakle'en chawe'.

7 Besló' neda' lo yógo'te da' goken
chia'.

Ble'ela' wžia yi'gak benne' ka'
bžá'agake' neda'.

55

1 Bze nag, Xana' Dios, da' žliža' Le',
na' bi wzó' chela'ale da' znnabla' Le'.

2 Bebán laže', na' bechebe chia'.

Žliža' Le' lo da' znnia', na' že' zedla'.

3 Benne' bi zle'ele' neda' chawe'
znnie' chia',

na' bennen' bi nake' chawe' žon
ditjle' neda'.

Žesbága'gake' neda' zia, na' lo yela'
zža'a chégake' zbia láže'gake'
neda'.

4 Že' zedle lázda'wa' lo beľa' žen chia',
na' zchebe yela' got neda'.

5 Žžébeli'a, na' žžízeli'a,
na' žak chia' da' zcheben neda'.

6 Wnnía': "Chela' gonno' chia' xil
ka' ka zej nak xil bsia,
tia' lo be'ze gan yezi' laža'a.

7 Da' li wzonnja' zító'le, na' soakza'
le'e latje dach.

8 Gon byena' bi be gon chia' be'
bdone', na' be' waje'."

9 Bžia yi' benne' ka' bi zej nake'
chawe', Xana' Dios.

Bchix da' znnágake', dan' zle'ela' da'
zinnj, na' da' zia da' žóngake'
lo yež nga.

10 Dot ža, na' yele žéchjgekle' yež.

Žóngake' da' zinnj, na' da' bi nak
chawe' lo yež nga.

11 Nža' yež nga da' bi nak chawe' da'
žóngake'.

Žóntezgake' da' wen laže', na' da'
zinnj lo nez chen.

12 Chela' gok no benne' bi zle'ele'
neda' chawe', bennen' bene'
neda' zia, na' bzoelan'.

Chela' gok benne' zže'e neda',
bennen' bdíl-lene' neda' na'
bkache' kwina' lawe' le',

13 san le' benkzon', na' goko' ka to
bi lježa'.

Wzí' lo no'o neda', na' goko' toze
len neda'.

14 Tzen bchaljžo dot láže'žo, na' lo
yela' ži'i laže' wdažo lo liž
Dios.

15 Dios, ben ga sen yela' got benne'
ka' cholze, benne' ka' bi zej
nake' chawe'.

Ben ga chó'ogake' lo yi' gabíl kate'
ne zóagake' nbángake'.

Nža'gak ližgake' da' bi nak chawe'
da' žóngake'.

16 San ka nak chia' neda', bliža'
Dios,

na' Xana' Dios beslé' neda'.

17 Zildo', na' wawbíž, na' kate' žen
wbíž zcháljlēna' Dios.

Žliža' Ľe', na' Ľe' ženle' chia'.

18 Yeya'we' be' da' nakkza' lo na'gak
benne' ka' zdíl-lengake'
neda',

na' gone' ga kweza' chawe',
la'kze zej nnita' benne' zante,
benne' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

19 Dios nake' Bennen' zóateze', na'
zna biá'teze'.

Nake' chawe', na' wžia yi'e benne'
ka'.

Ki gone' chégake' dan' bi žsángake'
da' žóngake', na' bi žžébegake'
Dios.

20 Benne' wen da' zinnj ka'
zdíl-lengake' benne' ka'
zgá'nlengake' légake' chawe'.

Žží'igake' che diža' da' bēnlengake'
benne' ka'.

21 Da' zcháljgake' naken diža'
chawe'do', san yo'o yichj
lázdo'gake' yela' zža'a.

Žóngake' xtanle'e diža' da'
zcháljgake', san naken ka to
ya ntoche'.

22 Bde ywa' chio' xkože' Xanžon' na'
Le' gon choche' le'.

Batkle we'e latje chejchegw benne'
chawen' to chi'ize.

23 San Le', Dios, gono' ga cho'ogak
benne' wen da' zinnj ka',
na' benne' wet benách ka', na'
benne' wen laže' ka', lo yi'
gabíl,
kate' bi na' góngake' gachj yiz ka' da'
yéla'gake',
san neda' wxén laža'a Le'.

56

1 Beyache' laže'l neda', Dios, nich bi
wžia yí'gak benne' ka' neda'.
Tža tža žsáka'gake' neda', na' zdíl-
lengake' neda'.

2 Dot ža, na' yele benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe' zbja
láže'gake' neda',
dan' nníta'gak benne' zante, benne'
zdíl-lengake' neda' lo yela'
zka'n zen kwíngake'.

3 Kate' zžin ža zžeba', žxen laža'a
Dios.

4 Žxen laža'a Le', na' zka'n zena'
xtiže'e.
Žxen laža'a Le', na' biž zžeba'.
¿Bizkze gak gongak benne' ka'
chia' neda'?

5 Yógo'te ža zži'igake' che xtiža'a.
Len yógo'te da' znnágake' žóngake'
neda' žia.

6 Zdóbgake', na' zkache' kwíngake'.
Zwíagake' binlo da' žona'.
Žénegekle' gótgake' neda'.

7 Xana' Dios, bwia da' žóngake', na'
lo yela' zža'a chio' bžia yi'
benne' ka'.

8 Nnézkzelo' Le' ka' žzonnja' lawgak
benne' ka'.
Bejsá' laže' nis da' ba wžeža'.
¿Bi zej nyejwn le'e yiche chio'?

9 Kate' žliža' Dios, lo ža na'kze
žzonnjak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'.
Nnezkzla' zoalen Dios neda'.

10 Žxen laža'a Dios, na' zka'n zena'
xtiže'e.
Žxen laža'a Xanžon', na' zka'n
zena' xtiže'e.

11 Žxen laža'a Dios, na' biž zžeba'.
¿Bizkze gak gongak benne' ka'
chia' neda'?

12 Nbaga'a da' bchebe laža'a gona'
chio', Dios.

Golkza' da' we lawa' Le'.

13 Besló' be' da' nakkza' lo yela' got,
na' bekó'o ni'a gan wzóa
chejchégwaken.

Gak choa' lawo' Le', Dios, lo yela'
baní'
da' žonno' chegak benne' ka'
zóagake' nbángake'.

57

1 Beyache' laže'l neda', Dios. Bey-
ache' laže'l neda',
dan' žxen laža'a Le' len dot yichj
lázda'wa'.
Gape chi'o neda' ka' žon zkoko'
žape chi'iba' brise'do' ka' zan
xilba',
na' zejte te che da' žaken chia'.

2 Wliža' Dios, Benne' zente.
Wliža' Le' nich gáklene' neda'.

3 Gan zoe' ya'abá chie' sele'e no
benne' yeslé' neda' lo na'
bennen' žénele' wžia yi'e
neda'.

Dios beyache' láže'le' neda', na'
benne' chia' da' li chie'.

4 Že' zedla' ka' to benne' ži'e ladjw
bež yixe' ka'.

Zoa' ladjw benne' ka' zej nake'
ka' bež yixe' ka', bia ka'
žáwgakba' benách ka'.

Da' znnégake' chia' naken ka' yag
ntóche'do' ka',
na' xtiža'gake' zej naken ka' ya
ntoche' ka'.

5 ¿Ga'n zen Le' ya'abá, Dios!

¡Yela' zen chio' zžinen dot
yežlyó!

nich kwé'gakba' žize la'kze žol-li'e
xtando'.

6 Ba bdixgak benne' ka' do yelj
nich séngake' neda',
na' žedó laža'a lo da' žaken chia'.
Bché'ngake' to yežw nich chejc-
hazan',
san légage' ba bejcházgaken'.

6 Dios, wdíchj láye'gak benne' ka'.
Xana' Dios, wdíchj láye'gak benne'
ka' zej nake' ka bež yixe' ka'.

7 Zoakze lázda'wa', Dios.
Zoakze lázda'wa' nich gol'kza'
da' wká'n zenen Le'.

7 Ben ga nnítgekle' ka nis da' zlaljen
lo yo.

8 Bebán, be' da' nakkza', na' le
yebán, le'e žinnle da' ka' žól-
lenle.
Zildo'yebankza'.

Ben ga bížgake' kan žak che yixe' da'
nžogen lo nez,

8 na' te chégake' kan žak che bia zag,
bian' yeyóna'ba'.

Ben ga biž lé'egekle' whíž ka žak che
to xkwide' žalbe' ba natbe'.

9 Xana' Dios, wká'n zen Le' ladjw
benne' chio' ka'.
Gol'kza' chio' lawgak benne'
yógo'te yež ka'.

9 Néžwte kate' bi na' la to yeso' lo yi'
zen,

yeká'a Dios benne' ka' to lo be'
bdone', benne' ban ka', na'
benne' gat ka'.

10 Nak yela' žeyache' láže' chio' zenže
ka ya'abá,
na' da' li chio' nakže zen ka bejw
gasj ka'.

10 Yebele benne' chawe' kate' le'ele'
yeží' wzón Dios benne' wen
da' zinnj ka'.

Wleje' žen chegak benne' ka' bebéj
yíchjgake' Dios.

11 ¡Ga'n zenkzo' ya'abá, Dios!
Yela' zen chio' zžinen dot yežlyó.

11 Naž nna bennen': "Dekze lazjw
benne' chawe'.

Dios zchi'a láže'kze' benne' yežlyó
ka'."

58

1 ¿Zchaljle da' nak chawe', le'e,
benne' wnná bia' ka'?

¿Zchi'a láže'le benne' chia' ka' ka
nakkzen?

2 O'o, san žezá' láže'le da' zinnj da'
gonle.

Žonle ga že' zédle'egekle benne' ka'
lo yežlyó chia'.

3 Zej nchixe' lázdo'gak benne' ka'
nbej yíchjgake' neda' kate' bi
na' gáljgake'.

Bchíxgekle' kate' bi na' wsangak
xná'gake' légage'.

4 Da' znnágake' žoten benne' ka' ka
žon da' žia zan laye' beje snia.
Zej nake' ka beje snia ka', bia
kwežw ka'.

5 Bi žéngeklba' chi'i benne' žone'
yela' wžá'

1 Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
zdíl-lengake' neda'.

2 Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
žóngake' da' zinnj.

Beslá neda' lo na'gak benne' wet
benách ka'.

3 Žénegekle' gótgake' neda'.

Zej ndobe benne' wa'e ka' nich tíl-
lengake' neda',

kege dan' nbaga'a žia, na' kege ni'a
che da' zinnj da' bena' neda',
Xana' Dios.

4 La'kze bi be bena' chegak benne'
ka', žon byéngake' góngake'
neda' žia.

Bebán, na' da ga zoa' ni, na' le'elo'
da' žóngake'.

59

⁵ Le', Xana', Dios chegak benne' zan
ka' žjake' lo wdile,
na' Dios chegak benne' Israel ka',
bebán nich wśaka' zi'o benne'
yógo'te yež ka'.

Bi yeyache' láže'lo' yógo'te benne'
ka' zži'igake' chio' Le', na'
žóngake' da' zinnj.

⁶ Zlá'gake' kate' žen wbíž, na
zbéžeya'agake'
ka žongak beko' ka', na'
žéchjgekle' yež.

⁷ Bwia nga, da' zcháljgake' naken ka
da' žeyébgake'.

Diža' znnágake' zej naken ka ya
ntoche' ka'.

Zznnágake': "Bi zoa no benne'
yenle' chežo."

⁸ San Le', Xana' Dios, wzizo' chegak
benne' ka'.

Gon ditjlo' Le' benne' yógo'te yež
ka'.

⁹ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' zej nake' wale.

Neda' wxén laža'a Le', dan' žape
chi'o neda'.

¹⁰ Dios, Bennen' žeyache' láže'le'
neda', yide', na' gáklene'
neda'.

Dios gone' ga le'ela' da' gak chegak
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' kan žak laža'a.

¹¹ Bi goto' benne' ka', nich bi gał
láže'gak benne' chia' ka' da'
ka' žono'.

Beslās benne' ka' len yela'
wak chio', na' ben ga
chejchégwake'.

Xanto' Dios, Le' žape chi'ikzo' neto'.

¹² Ben ga chíxgekle' lo yela' zka'n
zen kwíngake',

ni'a che doła' da' žóngake' lo da'
zcháljgake',

na' ni'a che diža' xiwe' ka', na' da'
wen láže' da' znnágake'.

¹³ Bžia yi' légake' lo yela' zža'a chio'.
Bžia yi' légake' nich biž nníta'gake'.

Ben ga gákbe'egekle' Le' znná bi'o
za'só Jakob ka'.

Znná bi'o dot yežlyó nga.

¹⁴ Zlá'gake' kate' žen wbíž, na'
zbéžeya'agake'

ka žongak beko' ka', na'
žéchjgekle' yež.

¹⁵ Zdágake' ka benne' ka' zdágake',
žiljgake' da' gáwgake'.

Cha' bi željgekle', dot yel
žesbága'gake' zia toe' yetóe',

¹⁶ san neda' gołkza' che yela' wak
chio',

na' zildo' wká'n zena' yela' žeyache'
láže' chio', dan' gókleno' Le'

neda',
na' wdape chi'o neda' kate' wže'
zédle'ela'.

¹⁷ Le' žon chocho' neda', na' gołkza'
chio', Dios.

Žape chi'o neda', na' žeyache'
láže'lo' neda'.

60

¹ Dios, Le' bzo' neto' cheła'ale.

Beno' ga bejchégwto', dan' bžá'ali'o
neto'.

Na'a, da' gákleno' neto'.

² Beno' ga wzó' yežlyó, na' beno' ga
byaljwn.

Da yeyonon' gan byaljwn, dan' zbia
yin'.

³ Beno' ga neto', benách chio' ka',
wže' zedlto'.

Beno' ga gok cheto' ka we'jto' to da'
benen ga bejchégwto'.

⁴ Benn chegak benne' ka' zžébegake'
Le' to da' gak bian',

dan' wloé'e law'n da' nak dot da' li.

⁵ Bze nag chia'. Beslá légake' len
yela' wak chio',

nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'.

⁶ Lo latje la'y chie' wnná Dios:
"Yebekzla' neda'.

Chisa' chele yežlyó chegak benne'
Sikem ka'.

Wžixa' chele yežlyó dan' žen' kwit
yegw Sukot.

7 Yežlyó Galaad naken chia',
na' lezka' yežlyó chegak za'só Man-
asés ka'.

Yežlyó chegak za'só Efraín ka'
naken ka to xlapa' da' žape
chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá ka' naken
gan zŋna bi'a,

8 san yežlyó chegak benne' Moab
ka' naken ka to ziga' ya da'
yožen nis wná'a.

Lo yežlyó chegak benne' Edom ka'
cho'na' zela' gole ka'.

Si'a ba nez yežlyó chegak benne'
Filistea ka'."

9 ĽNožkze wchi'e neda' nich tíl-lena'
yež

zoa to ze'e sibe dan' žape chi'in
yežen'?

ĽNožkze wchi'e neda' nich tíl-lena'
benne' Edom ka'?

10 ĽKege Le' wchi'o neda', Dios?
Le' wléj yichjo' neto', na' bi
wyéjleno' benne' cheto' ka'
lo wdíle.

11 Goklen neto' nich gak tíl-lento'
benne' ka' zdíl-lengake'
neto',

dan' gak dáche'ze gáklengak benne'
ka' neto'.

12 To zen len Dios gonžo to da'
zenle'e,
na' Le' wlage' benne' ka' zdíl-
lengake' žo'o.

61

1 Xana' Dios, benle da' žliža' Le'.

Bze nag da' zchájljlena' Le'.

2 Zi'to' gan zoa laža' žliža' Le', dan'
žedó laža'a.

Bche' neda' gan zoa Bennen' nake'
ka to ya'a yej, Bennen'
nakže' wale ka neda'.

3 Nako' Le' Benne' noxe' neda',
na' nako' ka to ze'e yej da' žape
chi'in neda'

lawgak benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe'.

4 Sóateza' lo yo'o la'y chio'.

Kwe' chawa'a kwito' Le' kan zej že'
chawe' bríse'do' ka' zan xil
zkoko'.

5 Dan' benlo' Le', Dios, da' wchebe
laža'a lawo',

beno' ga napa' da' žápegak benne'
ka' zžébegake' Le'.

6 Gono' ga soa' nbana', na' ga nna
bi'a ža zante.

Yiz chia' ka' gákgaken ka da' zej
naken chegak chope kwe'
benne' ka'.

7 Sóateza' lawo' Le', Dios.

Bkwez yeľa' žeyache' laže' chio', na'
da' li
nich wká'n cháwe'gaken neda',
benne' wnná bia'.

8 Gokza' che La la'y chio' Le' to
chi'ize,

na' gonkza' tža tža da' bchebe
laža'a gona'.

62

1 Toze len Dios zga'n chawe' be' da'
nakkza'.

Lekze' žeslé' neda'.

2 Toze' Le' žape chi'e neda', na' žeslé'
neda'.

Nake' Bennen' žoxe' neda', na'
bi chejchegwa'.

3 ĽTo chi'ize wkwezle da' gonle chia'
neda', yógo'tele žon byenle
wžía yi'le neda'?

Žonle ka žon to benne' zchinnje' to
ze'e da' zoa bižen, o to le'je
da' nožon'.

4 Žonle toze diža' kan yebejle neda'
lo yeľa' zen chia'.

Nží'ilele da' wen laže'.

Len žoá'ale zchaljle cháwe'do'
san yo'o yichj láždo'le da' zinnj da'
gonle.

5 Le', be' da' nakkza', wléz laže' toze
Dios.

Nake' Le' Bennen' žxen laža'a.

6 Toze' Le' žape chi'e neda', na' žeslé'
neda'.

Nake' Bennen' žoxe' neda', na'
bi yedó laža'a.

7 Nak Dios Bennen' žeslé' neda', na' nake' yela' ba nez chia'.

Nak Dios Bennen' žape chi'e neda', na' Benne' žon choche' neda'.

8 Le kwez laže' Le' to chi'ize, le'e, benne' ka'.

Bloe'el Le' da' zdan láže'le.

Nak Dios Bennen' žon choche' žo'o.

9 Da' li, da' dáche'ze zej nak benne' ka',

na' ka to da' wen laže' zej nak benne' zen ka'.

Bi nále'tekgekle' to lo zgons.

Zej nakže' ža'ze ka to be' da' žeká'a láže'ž.

10 Bi wxén láže'le da' gak gonle žakze chele.

Bi wká'n zen kwinle ni'a che da' ka' zbanle.

Cha' čan yela' wnni'a chele, bi kwe'le wnné yoe chen.

11 To chi'i wnné Dios, na' chope chi'i benla' da' ni.

“Che Dios nak dot yela' wak.”

12 Xana' Dios, lo no'o za' yela' žeyache' laže'.

dan' žebi'o che to to benne' ka nakkze da' bene'.

63

1-2 Dios, nako' Dios chia'.

Zbiłe be' da' nakkza' da' nak chio'.

Beła' žen chia' zdan laže' dan' naken chio'.

Žak chia' ka zoakza' to yežlyó biž gan bi be nis den.

Žak laža'a yida' lawo' Le'

nich le'ela' yela' wak chio', na' yela' zen chio'.

káteze bje'ela' da' nak chio' lo latje la'y chio'.

3 Nakže chawe' yela' žeyache' laže' chio' ka yela' nban.

Che len wká'n zenka' Le'.

4 Wčalja' che da' chawe' da' nako' Le' xak zoa' nbana'.

Nich wká'n zena' La la'y chio' Le' wchiskza' na'a.

5 Yelje be' da' nakkza' da' naken ka to yela' waw dzi'.

Len yela' žebele wká'n zenka' Le'.

6 Žezá' laža'a chio' Le' kate' dia' gan ztasa',

na' zlab laža'a ka nak chio' kate' bi nā' tasa'.

7 Dan' žákleno' neda', yebéle'ela' kwito' Le'

kan žongak brise'do' ka' zan xil zko'.

8 Be' da' nakkza' naken toze len Le', na' len no'o wale noxo' neda',

9 san benne' ka' gok láže'gake' wžia yl'gake' neda' chejchó'ogake' lo yi' gabíl.

10 Kwia yl'gake' lo ya ntoche'.

Gákgake' da' gawgak beko' chjew ka'.

11 Neda', benne' wnná bia', yebela' lo da' nak che Dios.

No benne' zkonle' žin La Dios gape' Le' ba la'ne,

san benne' wen laže' ka' gá'ngake' žize.

64

1 Xana' Dios, bze nag chi'a. Že' zedla' žliža' Le'.

Wdape chi'i yela' nban chia' dan' zžeba' da' gongak benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

2 Bkache' chawe' neda' nich benne' ka' bi zej nake' chawe' bi góngake' chia' kan žénegekle', na' nich benne' ka' žóngake' da' zinnj bi góngake' chia' kan zza' láže'gake'.

3 Diža' ka' zčáljgake' zej naken ka ya ntoche' ka',

na' znnégake' chegak ljéžgake' ka' ka žon to benne' žsie' yag ntóche'do' chie' ka'.

4 Ki znnágake' bagáche'ze nich góngake' ga chejché'gwak benne' li laže' ka'.

Cholze žóngaken', na' bi be zžébegake'.

5 Žon byéngake' góngake' da' zinnj da' žénegekle',

na' zbékake' do yelj ka' nich séngake' benne' ka'.

Znnágake': “žNož benne' le'ele' da' žonžo?”

6 Žíljgake' da' zinnj da' góngake', na'
zwíagaken' binlo.

Da' yo'o yichj lázdo'gake' naken
da' kegle kan zej nak
lázdo'gakkze'.

7 San Dios gon zi'e benne' ka' len
yag ntóche'do' chie' ka'.

Cholze chó'ogake' yižwé' zen ka'.

8 Da' bchaljgak benne' ka' gonen ga
chejchégwgake'.

Chébegak yógo'te benách kate'
lé'egekle' légake'.

9 Naž chébegake', na' wcháljgake'
che da' ben Dios,
na' yeyónbia'gake' naken da' bene'
Le'.

10 Yebele benne' chawe' law
Xanžon', na' wxén laže'e Le'.

Gak yela' ba nez zen chegak benne'
ka' zej nake' li laže'.

65

1 Xana' Dios, žala' wxén láže'to' Le'
lo yež Sión,

na' gonto' da' wchebe láže'to' chio'.

2 Le' ženkszlo' da' zcháljlento' Le',
na' la'gak yógo'te benne' ka' lawo'
Le'.

3 Nbága'li'a da' zinnj da' bena',
san ženit lawo' Le' da' bži'ito' chio'
Le'.

4 Ba nez zen naken che bennen'
zbio' Le',

na' znno' nake' chio', nich soakze'
latje la'y chio'.

Yeljkzto' da' chawe' da' de ližo',
dan' den lo yodo' la'y chio'.

5 Lo da' chawe' da' nako' gono'
da' zenle' kate' gono' da'
znnablto' Le', Dios, Benne'
Weslá cheto'.

Yógo'te benne' nníta'gake' yežlyó
žxen láže'gake' Le'.

Lezka' žxen láže'gak benne' ka' Le',
benne' ka' zdégake' zító'le law
nisdó'.

6 Le' zzoa chocho' ya'a zen ka' len
yela' wak chio'.

Nakkzo' Benne' wale.

7 Zbek žio' nisdó' kate' zgo'nen, na'
žazto' da' žonen.

Zbek žio' benne' yež ka' kate'
žóngake' žo'osbé.

8 Che len benne' ka' nníta'gake' dot
yežlyó zžébegake' da' zenle'e
da' žono'.

Znnito'o benne' ka' lo yela' ba nez,
benne' ka' nníta'gake' do
zente yežlyó.

9 Zwio' yežlyó, na' žselo'o nis yejw.

Žono' ga žonnle'en linne chen.

Bnnito'o yegw ka' lo yežlyó da' zej
nža'le'en nis.

Zkwezo' zoa' za da' gawgak benne'
ka', kan wnnakzo' gono'.

10 Žselo'o nis yejw gan de na, na'
žeyonon' yo ya'a.

Žesbison' len nis yejw na',
na' žono' ga zgól-le'egak da' zej
nazen ga na'.

11 Žono' ga gak chegak benne' ka'
yela' ba nez to yiz to yiz ni'a
che da' znezjo',

na' bejw gasj chio' ka' žónngaken
yejw da' žonen ga zgołgak da'
zej nazen.

12 Žon yejw chio' ga žak ya'a gan
zdagak bia yixe' ka'

na' žebégekle benne' ka' zlé'egekle'
žeyák ya'ado' ka' ya'a.

13 Lo lache' ka' zej nnita' zila' ka', na'
žoa'agak yégodo' ka' naz zoa'
stribe.

Zbéžya'agak benne' chio' ka' lo yela'
žebele, na' žólgakkze' chio'
Le'.

66

1 iLe wká'n zen Dios lo yela' žebele,
le'e zoale dot yežlyó!

2 iLe goł ka nak yela' zen chie' Le'!
iLe wká'n zene' kate' we lawle
Le'!

3 Le ye' Dios: "ižebánele'elto' che da'
beno' le'!"

Ni'a che yela' zen che yela' wak
chio' benne' ka' bi zlé'egekle'
Le' chawe' žóngake' ka' znna
xtižo'o.

4 Benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó
we lawgake' Le',

na' gól'gake' chio' Le', na' che La la'y
chio'.

⁵ Le da, lé'elele da' zen ka' da' ben
Dios,
da' zen'le'e da' bene' ni'a chegak
benne' chie' ka'.

⁶ Bene' ga beyák nisdó' yo biž,
na' wdegak benne' chie' ka' len
ní'agakze' gan wzó'a to yegw
zil.

Žoa'a nisdon' bebé'le'egekle' law
Dios.

⁷ Len yel'a' wak chie' nna bi'e to
chi'ize.

Zwiákze' da' žongak benne' ka'
yógo'te yež ka'.

Benne' ka' zží'igake' chie' Le' bi gata'
yel'a' zen chégake'.

⁸ Le'e, benne' ka', le wká'n zen Dios
chežo.

Le wzenle benne' ka' da' žoe
lawle Le'.

⁹ Lekze' žape chi'e žo'o nich soažo
nbanžo,
na' bi bi'e latje chejchégwžo.

¹⁰ Le', Dios, bwio' neto' lo da' ka'
bento'.

Bdio' neto' lo da' wzáka'to' kan
žongak benne' ka' zdégake'
ya plat lo yi' nich ga'nen
chawe'.

¹¹ Beno' ga bejchazto' to lo do yelj.
Bdo'o xkóže'to' to ywa' zí'ile'e.

¹² Beno' ga wdegak benne' zej žie'
bžina' chie' ka' lo yichjto'.

Wdeto' da' naken ka to lo yi', na' to
lo nis zil,

na' bebejo' neto', na' bzo' neto' to
latje gan zoato' lo yel'a' ba
nez.

¹³ Cho'okza' ližo' nich wzeya' biado'
ka' lawo' Le'.

Gonna' chio' da' wchebe laža'a
gona'.

¹⁴ Bchebe laža'a gonan',
dan' wnní'a katen' wžé' zédle'ela'.

¹⁵ Wzeya' biado' ka', bia ženne' ka',
lawo' Le',

na' kwen žen chegak zila'do' ka'
wzeya'-ba' gan zo',

na' gota' beždo' ka', na' chibo byo
ka' lawo' Le'.

¹⁶ Le da, yénlele, yógo'tele le'e
zžébele Dios.

Wzenla' le'e da' bene', góklene'
neda'.

¹⁷ Dot laža'a bliža' Le', na' bka'n
zenkza' Le'.

¹⁸ Chela' wzé laža'a to da' zinnj bi
benle Xanžon' chia',

¹⁹ san da' likze benle Dios chi'a,
na' bze nage' da' wnnabla' Le'.

²⁰ Bi bzoe' chela'ale da' bcháljl'lena'
Le',

san beyache' láže'le' neda'.

¡Ga'n zen Dios!

67

¹ Dios, beyache' láže'l neto', na' ben
chawe' neto'.

Lo yel'a' ži'i láže' chio' wzoalen
neto'.

² Naž gónbia'gak benách dot yežlyó
da' žaz lažo'o Le',

na' nnézgekle benne' yógo'te yež
žesló' benne' ka'.

³ Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le',
Dios.

Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁴ Le yebele, na' le soa lo yel'a' ba nez,
le'e, benne' yógo'te yež ka'.

Wchi'a láže' Dios le'e lo da' naken
chawe'.

Gape chi'ikze' yógo'te benne' ka'.

⁵ Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le',
Dios.

Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁶ Yežlyó nga žen' xni'a chen.

Dan' ben chawe' Dios žo'o, nake'
Dios chežo.

⁷ Dios ben chawe'kze' žo'o.

Gáte'teze žala' gápegak benne' ka' Le'
ba la'ne.

68

¹ Wzó ža', Dios.

Beslás benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe',

na' wʒonnjgak benne' ka' zží'igake' chio'.

² Ka žon to be', zlagen žen che yi',
ka' wlago' Le' benne' ka'.

Kan želane china' bez lo yi',
nítgekle benne' ka' bi zej nake'
chawe' law Dios.

³ Yebégekle benne' chawe' ka',
na' sóagake' lo yela' ba nez lawe' Le'.
Xíte'gake' lo yela' žebele chégage'.

⁴ Le goł che Dios!
Le goł salmo ka' che La la'y
chie'!
Le wká'n zen Bennen' ži'e
ya'abá!
Nzi'le' Jah. Le yebele lawe' Le'!

⁵ Žape chi'e bi' wzébedo' ka', na'
zwíakze' no'le wzebe ka'.
Zoakze Dios lo latje la'y chie'.

⁶ Dios znnite'e lježe benne' ka' bi zoa
no ljéžgake'.

Žebeje' benne' ka' zej yoe'e lo na'gak
benne' zi'to' ka',
nich sóagake' lo yela' ba nez,
san benne' ka' zží'igake' che Dios
chejnníta'gake' to lo yežlyó
biž.

⁷ Dios, kate' wnežo' lawgak benne'
chio' ka',

na' wdío' lo yežlyó bižen',

⁸ na' wzó' yežlyón', na' gokle'e yejw
law Dios.

Ya'a Sinaí wzizen law Dios chegak
benne' Israel ka'.

⁹ Bseło'o to nis yejw wálele'e, Dios.
Kate' bedó láže'gak benne' chio' ka',
na' Le' ben chocho' légake'.

¹⁰ Benne' ka' zej nake' chio'
chejnníta'gake' yežlyó chio'
to chi'ize.

Lo da' nak chawe', Dios, žoxo'
benne' yache' ka'.

¹¹ Xanžo Dios bsele'e to diža'
chawe',
na' bsele'e benne' zante, benne'
bzéngkle' benách ka' diža'
chawen'.

¹² Bžónnjgake'!

Bžonnjgak benne' wnná bia' ka' len
benne' chégage' ka', benne'
žjake' lo wdile.

No'le ka' bené'egkle' da' gota'
chegak benne' ka'.

¹³ La'kze bkache' kwinle gan žape
chi'ile zila' ka',

gákwe da' naken ka xil plomdo' ka'
da' zej naken xtan, na' ya
plat,

na' doba' ka' chegak xilba' ka' zej
naken ya oro.

¹⁴ Kate' Dios, Benne' zente, besłase'
benne' wnná bia' ka' ga na',
na' bexjw bege' da' bgakwn Ya'a
Salmón.

¹⁵ To ya'a zen nak Ya'a Basán.

To ya'a zenle'e nak Ya'a Basán na'.

¹⁶ Biz' chen' zwíale, le'e, ya'a zen
ka'?

Zwíale ya'a na' gan žénele Dios
soakze'.

Da' likze soakze Xanžon' law ya'a
na' to chi'ize.

¹⁷ Karro ka' che wdile da' nape Dios
zej nyanle'en.

Xanžo Dios zezé'e gan že' Ya'a Sinaí
nich soe' latje la'y chie'.

¹⁸ Beyepo' ya'abá, bechi'o benne'
ka' bebejo' lo na' yela' got.

Wzi'o da' chawe' ka' da' bnéžjwgak
benne' ka' chio' Le'.

Lezka' benne' ka' bží'igake' chio'
Le',

gota' da' bénngake' chio' Le', Dios.

¹⁹ Ga'n zen Xanžon'!

Tža tža žónnli'e da' chawe' chie'
chežo.

Nake' Dios, na' žeslé' žo'o.

²⁰ Dios, Bennen' nake' Dios chežo,
beslé' žo'o.

Xanžo Dios na'kze beslé' žo'o lo na'
yela' got.

²¹ Da' likze Dios gone' we' yichjgak
benne' ka' zží'igake' chie' Le'.

Gone' we' yichjgak benne' ka'
žónteze žóngake' dolá'.

²² Wnná Xanžon': "Gona' ga yežinle
lažle, yeza'le law Ya'a Basán.

Gona' ga yeza'le že'l lo niso', na'
yežinle lažle.

²³ Wlejlē žen chegak benne' ka' zdíl-
lēngake' le'e,
na' beko' chele ka' lé'jgakban'."

²⁴ Za'gak benne' chio' ka', na' žoe
lāwgake' Le', Dios.

Lo yela' žebele chégake' žó'ogake'
latje la'y chio'.

²⁵ Zejněžwgak lawle benne' ka'
žólgake'.

Benne' ka' žkwéžgake' da' žgólgame'
zjake' zántele.

Gachj lawle zjak žkwide' nó'ledo'
ka' zej nóxo'be' da' ka'
žgólgame'.

²⁶ ¡Le wká'n zen Dios gan zej ndobe
benách chie'!

¡Le wká'n zen Xanžon', le'e
nakle ža'só Israel!

²⁷ Lēzka' zjak ža'só Benjamín ka'.

Zej nake' bábzegake' san žnna
biá'game'.

Lēzka' zjak benne' žan ža'só Judá,
na' benne' žan ža'só Sabulón,
na' benne' žan ža'só Neftalí.

²⁸ Dios, bloe'e law yela' wale chio'.

Ben choch, Dios, dan' beno'
ni'a cheto'.

²⁹ Dan' nak žen yodo' chio' da' zoan
lo yež Jerusalén,

benne' blo ka' kó'ogake' da' zej
nape' lawo' Le'.

³⁰ Bdíl-len benne' ka' chegak yež
zi'to' ka', benne' ka' zdíl-
lēngake' benne' chio' ka'.

Zej nake' ka' bež žan ka', len
ží'ngakba' ka',

dan' zdíl-lēngake' yež žan ka'
nich kwéjgame' yela' wnni'a
chégake'.

Beslās benne' ka' žaz láže'game' ch-
jake' lo wdile.

³¹ La'gak benne' wnná bia' ka' che
yežlyó Egipto.

Benne' ka' che yežlyó Etiopía gon
byéngake' wká'n zéngake'
Dios.

³² ¡Le goł che Dios, le'e zoale dot
yežlyó!

¡Le goł che Xanžon'!

³³ ¡Le goł che Bennen' ži'e ya'abá
na'le,
dan' wzóan zga'ale!

Le wia nga, nnie' kan žnne wzio'.

³⁴ Le wia nga, nape Dios dot yela'
wak.

Lo yela' žen chie' zwiakze' benne'
Israel ka',

na' žan ya'abá nla' law yela' wale
chie'.

³⁵ Žžébetó' Le', Dios, gan zo' latje
la'y chio'.

Dios chegak benne' Israel ka', žon
chochko' benne' chio' ka'.

¡Ga'n zen Dios!

69

¹ Dios chia', beslá neda'.

Naka' ka to benne' žiepe' nis.

² Naka' ka to benne' yoe'e lo gona',
na' bi žak se'e.

Naken ka yoa'a lo nis zil-le'e,
na' nisen' ža' wkachen' yichja'.

³ Žejxáke'la' dan' scha wnné'li'a, na'
da' lba'a.

Žatgak yej lawa' xak žbeza' nich
gaklen Dios neda'.

⁴ Žej nyanže benne' ka' bi žlé'egekle'
neda' chawe'

ka zej nyan yicha' yichja', na' bi be
žia nbaga'a.

Benne' ka' žžá'agake' neda' zej
nákli'e wale.

Benne' ka' žóngake' neda' žia, na' bi
zoa biž chen'.

Žon byéngake' yeyizjwa' da' bi
wlana'.

⁵ Dios, nnézkzelo' Le' bena' da'
yalze,

na' žlé'ekzlo' doła' da' bena'.

6 Xana' Dios zente, bi go'o latje benne' ka' žxen láže'gake' Le' yedoé'egekle' ni'a che da' bena'.

Bi go'o latje benne' ka' zá'gake' chio' chíxgekle' ni'a chia' neda', Dios chegak benne' Israel ka'.

7 Dan' nži'ila' Le' zchíxgake' neda', na' lo yela' sto' zoakza'.

8 Naka' ka to benne' zi'to' lawgak benne' ljéža'do' ka', na' bi zej nónbí'e neda'.

9 Žeye zla lážda'wa' dan' žé'li'a wnné yoe che ližo'.

Da' znnégak benne' ka' chio' Le', Dios, naken ka znnégaken' chia' neda'.

10 Wžeža', na' bena' wbás, na' ben dítgjekle' neda', na' che len zchíxla'.

11 Lēzka' bwakw kwina' laže' zeche'.

Blé'egekle' neda' ka to da' ben dítgjekle'.

12 Benne' yolawe' ka' wnnégake' chia'.

Benne' we'j ka' ben dítgjekle' neda' lo da' bélgake'.

13 san neda' bliža' Le', Xana' Dios, kan žaz lážo'o Le'.

Dios, lo yela' žeyache' laže' zen chio', na' dan' nakkzo' Benne' weslá cheto', benle chia'.

14 Bebėj neda' lo da' zede gan zoa'. Naken ka yoa'a lo gona' gže'. Bi go'o latje chazžan'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Naken ka yoa'a lo nis zil.

15 Bi go'o latje gata' neda' ka to benne' zgache'e lo nis zil na', nich bi gaka' ka to benne' chejchaze' to lo yežw gže', gan choa'a, na' wkachen' neda' to chi'ize.

16 Bechebe chia', Xana' Dios, dan' cháwe'le'e nak yela' žeyache' laže' chio'.

Da, goklen neda', dan' zente nak yela' žeyache' laže' chio'.

17 Bwia kan nak da' žaken chia' neda', wen žin chio'.

Dan' že' zédle'ela', ben byene yenlo' chia'.

18 Da ka' gaze ga zoa' ni, na' beslá neda'.

Beslá neda' dan' zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

19 Le' nnézkzelo' kan zchíxgake' neda',

na' kan že' zédle'ela', na' kan žon dítgjekle' neda'.

Zlé'ekzlo' yógo'te benne' ka' zžá'agake' neda'.

20 Dan' zká'ngake' neda' ka'ze žedó laža'a, na' že' zédle'ela'.

Wleza' no benne' yeyache' láže'le' neda', san bi wzóa no benne'.

Wleza' no benne' gon choche' neda', san bi wzóa no benne'.

21 Bwáwgake' neda' da' slá,

na' kate' wbiła', byé'jgake' neda' da' zichj.

22 Ben ga gak lni ka' chegak benne' ka' ka to do yelj gan chéjgake',

na' ben ga yeyák yela' ba nez chégage' to gan chejchégwgage'.

23 Ben ga cholgak yej láwgake' nich biž lé'egekle',

na' ben ga zízetezegak benne' ka'.

24 Lo yela' zža'a chio' bžia yi' benne' ka'.

Lo yela' yichj ža'a chio' ben légake' zi'.

25 Ben ga bi soa no benne' lo ližgak benne' ka',

na' bi soa no benne' lo yežlyó chégage'.

26 Wžía láže'gake' bennen' bsaka' zi'o,

na' žzížegake' dan' zžaka' bennen' beno' le' we'.

27 Bloe'e law doła' da' zej nbaga' benne' ka',

na' bi go'o légake' latje gákgake' toze len benne' chawe' chio' ka'.

28 Bsole lagak benne' ka' le'e yiche chegak benne' ka' zej nape' yela' nban da' naken li laže',

na' bi wzojo' lágake' gan zej nyejw
lagak benne' chawe' ka',
29 san neda' zoa' lo da' zzáka'li'a, na'
že' zédle'ela'.
Beslá neda', Dios, na' bechís neda'.

30 Gólkza' da' wká'n zenen La la'y
che Dios chia'.
Wká'n zena' Le' len da' žoe lawa' Le'.

31 Da' ni žaz láže'že Dios ka to bež
gota' lawe',
o ka to biado' zej žia lozba', na'
sógo'ba'.

32 Lé'ekzegekle benne' gaxjw láže'
ka' da' ni, na' yebégekle'.
Le biga' law Dios, na' Le' gon
choche' le'e.

33 Ženle Xanžon' chegak benne' ka'
žiážjegekle',
na' bi zzoe' cheļa'ale benne' chie'
ka', benne' zej nyejwe' liž ya.

34 iLe wká'n zene' Le', le'e zoale
ya'abá,
na' le'e zoale yežlyó nga,
na' le'e zoale lawe' nisdo',
na' yógo'te da' nníta'gaken
yógo'te latje ka'!

35 Dios beslé' benne' ka' nníta'gake'
yež Sión,
na' yeyone' yež ka' zej žen' lo yežlyó
Judá,
na' chejnníta'gake' ga na',
na' gata' chégake' yežlyón'.

36 Lezka' žingak za'só benne' chawe'
chio' ka',
na' gata' chégake' yežlyón',
na' benne' ka' nží'igekle' La la'y
chio' chejnníta'gake' ga na'.

70

1 Beslá neda', Dios.
Da ka' gaze nich gákleno' neda',
Xana' Dios.

2 Ben ga yedoé'egekle, na' kwe'
zédgekle benne' ka' žénegekle'
gótgake' neda'.

Ben ga yebíga'gak, na' chíxgekle
benne' ka' žebégekle' dan' že'
zedla'.

3 Ben ga ga'ngak yał láže' lo
da' žongak benne' ka' žon
dítjgekle' neda'.

4 Benne' ka' žingake' lawo' Le'
yebégekle', na' sóagake' lo
yeļa' ba nez.

Benne' ka' žé'gake' Le' “Žóxkeno”
dan' besló' légake'.

Znnágake': “iGa'n zen Dios!”

5 Ze' zedla', na' nat ni'a na'a.
Da ka' gaze gákleno' neda', Dios.
Le' nako' Benne' weslá chia', Xana'.
Bi želo', Xana' Dios.

71

1 Za'a lawo' Le', Xana' Dios, nich
gape chi'o neda'.

Ben ga biž yedoe'ela'.

2 Goklen neda', na' beslá neda' dan'
nako' chawe'.

Bze nag chi'a, na' beslá neda'.

3 Nako' ka to yej xe gan soa' chawe',
na' wak yida' gan zo' Le' dot ža, na'
yele.

Bseļa' no benne' yeslé' neda',
dan' nako' Le' ka to yej xe gan zoa'
choch.

4 Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
benne' ka' beběj yíchjgake'
Le',

na' lo na'gak benne' ka' žóngake' da'
zinnj, na' zej nake' yichj ža'a.

5 Žxen laža'a Le', Xana' Dios.

Le' zwiakzo' neda' kate' ne naktia'
bí'do'te.

6 Le' ba noxkzo' neda' katen' za'
golja'.

Le' beno' ga bžoja' lo le'e xna'a.

Wká'n zénteza' Le'.

7 Bebágekle benne' zanle'e kan gok
chia',

san Le' zwiakzo' binlo neda'.

8 Ben ga gólteza' da' we lawa' Le',
na' wká'n zena' Le' dot ža.

9 Bi wzó' neda' cheļa'ale kate' ba
ngola'.

Kate' yedó laža'a, bi kwej yichjo'
neda'.

10 Benne' ka' zžá'agake' neda'
znnégake' chia',

na' benne' ka' žak láže'gake' gótgake'
neda' ba bėngake' toze diža'.

11 Znnágake': "Bzoa Dios le' cheja'ale.

Le cho'o chejxenžo-ne' dan' bi zoa no benne' yeslé' le'."

12 Dios, bi so' zi'to' ga zoa' ni. Dios chia', da ka' gaze gákléno' neda'.

13 Ben ga yedoé'egekle, na' nítgekle benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

Ben ga soagak lo yela' sto', na' chíxgekle benne' ka' žak láže'gake' góngake' chia' da' zinnj,

14 san neda' wxén láže'teza' Le', na' we lawteza' Le'.

15 Wzenla' benne' ka' nako' chawe', na' wzéntezela' légage' kan besló' neda',

la'kze bi nnezla' bał chi'i besló' neda'.

16 Wcháljkza' che da' zenle'e da' beno' Le', Xana' Dios, na' wsá'a láže'gak benne' ka' kan nakkzo' chawe'.

17 Dios, Le' bsedlo' neda' kate' ne naktia' bí'do'te.

Zloe'ela' benne' ka' ka' nak da' zenle'e da' beno'.

18 Bi kwej yichjo' neda' kate' ba ngola', na' ba bgocha',

san be' neda' latje wzenla' za'sóa' ka' ka' nak yela' wak chio', na' wzenla' bí'do' ka' bi na' gáljgakbe' ka' nak chio',

19 na' da' chawe' da' nako', da' naken zenle'e, Dios.

Le' beno' da' ka' zej nakle'en zen. Dios, žnozke benne' nake' ka' nako' Le'?

20 Le' beno' ga wdía' lo da' zan da' zede,

na' lo da' ka' bi žakgak chawe', na' gono' ga yebana' neda', na' yechiso' neda' lo yežw ba.

21 Gono' ga gakža' zen, na' yeyón zeno' neda'.

22 Neda' we lawkza' Le', na' chinna' da' žól-lento'.

Xana' Dios, golkza' che da' likze chio' na' chinna' da' ka'.

Nako' Benne' La'y chegak benne' Israel ka'.

23 Soa' lo yela' ba nez kate' golkza' chio' Le',

na' yebekzle be' da' nakkza' dan' beya'wo'.

24 Wcháljteza' che da' chawe' da' nako' dot ža, na' yeje,

dan' beno' ga bedoé'egekle, na' bchíxgekle benne' ka' ben byéngake' góngake' neda' zia.

72

1 Dios, ben ga wchi'a láže' benne' wnná bia' da' žak cheto' kan zchi'a láže'kzo' Le',

na' ben chawe' xkwide' ka' che benne' wnná bian'.

2 Naž le' wchi'a láže'e cháwe'do' benne' chio' ka'.

Ka' nak da' naken dot da' li wchi'a láže'e benne' chio' ka' zzáka'le'egake'.

3 Law ya'a ka' chejga'ngak chawe' benne' chio' ka',

na' law ya'ado' ka' kwéžgake' lo da' nak chawe'.

4 Wchi'a láže'e benne' wláž ka' zzáka'le'egake'.

Yeslé' xkwide' ka' chegak benne' ka' žiážjegekle'.

Wžía yi'e benne' ka' žsáka'gake' benách chio' ka'.

5 Chébeteze benne' wnná bian' Le', xak zoa wbiž, na' byo'.

6 Gak benne' wnná bian' ka' nis yejw da' žaken ga naz,

na' ka' zlelj da' žezjwn lo yežlyó.

7 Lo ža ka' che benne' wnná bian' gak da' chawe',

na' ga'ngak cháwe'do' benne' ka' xak zoa byo'.

8 Nna bi'e dot yežlyó nga, žoa'a Yegw Éufrates,

na' do žente yežlyó.

9 Wzóa žibgak benne' dot yežlyó lawe'le',

na' wzexjwe' láže'gak benne' ka' zzá'agake' le'.

10 Benne' žnna bi'e yež Tarsis, na' benne' žnna bi'e yež zi'to' ka' zedjnoé'e da' wnéžjwgake' chie',

na' benne' z_{nn}a bi'e yež Sabá,
na' benne' z_{nn}a bi'e yežlyó
Seba wnéjwgake' chie' yeł'a
wnni'a.

11 Yógo'te benne' wnná bia' ka'
wzóa zıbgake' lawe' le,
na' benne' yógo'te yež góngake' žin
chie'.

12 Le' yeslé' benne' ka' žiážjegekle',
benne' ka' žlízgake' le',
na' yeslé' benne' ka' zzáka'gake',
na' bi zoa no benne' gáklene'
légake'.

13 Yeyache' láže'le' benne'
yache' ka', na' benne' ka'
žiážjegekle'.

Yeslé' benne' yache' ka' nich
sóagake' nbángake'.

14 Yeya'we' benne' yache' ka' lo
na'gak benne' wen láže' ka',
benne' yichj ža'a ka',

na' gon byene' yeslé' benne' ka'
lo na'gak benne' wet benne'
ka'.

15 Soa nban benne' wnná bian',
na' wnéjwgake' chie' ya oro che yež
Sabá,

na' nnábtezgekle benne' ka' gaklen
Dios le',

na' dot ža, na' yełe nnábgekle' Dios
gon chawe'e benne' wnná
bian'.

16 Gázgake' to zıga'do'ze zoa' strıbe
lo yežlyó, na' law ya'ado'
chégake' ka',

na' kwıále'e linne chen kan zbian
law Ya'a Líbano,

na' benne' ka' nníta'gake' lo yež
ka' yángake' kan žon yıxe' da'
žen' yežlyó.

17 Sóateze la benne' wnná bian'.
Wcháljtezgake' che le' xak zoa
wbıž.

Ni'a chie' le' gak yeł'a ba nez chegak
benách ka',

na' nnágake' nak chie' yeł'a ba nez
žen.

18 Cháwe'le'e nak Xanžo Dios.

Nake' Dios chegak benne' Israel
ka',

na' toze' Le' žone' da' ka' žóngaken ga
žebánležo.

19 Cháwe'le'e nak La la'y chie' dan'
náktezen žen,
na' dot yežlyó nga lé'egekle' yeł'a žen
chie'.

Ka'kze naken, na' ka'kze
gaken.

20 Ga ni ze law da' wnná Dabı, ži'n
Isaı,

dan' bcháljlene' Dios.

73

1 Da' likze Dios ben chawe'e benne'
Israel ka',
benne' ka' zej nake' dot li láže' lawe'
Le',

2 san neda' wzóa' chejchegwa',
na' wzóa' gona' to da' zınnj.

3 Bge'ela' benne' wnni'a ka',
kate' bıle'ela' kan žak chawe' chegak
benne' ka' nbej yıchjgake'
Dios.

4 Benne' ki bi zej že' zedle che yeł'a
got,

dan' zej zóalı'e chawe'.

5 Bi zzáka'gake' kan zzáka'gak yezika'
benne' ka',

na' bi zoa da' žak chégake' kan žak
chegak yezika'že'.

6 Che len zka'n žen kwıngake'.

Žónteze žóngake' da' bi nak chawe'.

7 Zgól-le'egake' dan' žáwle'egake'
da' cháwe'le'e.

Zzí'le'egake' da' zdan láže'gake'.

8 Žon dítgake' Dios, na' znnégake'
chie', na' žóngake' da' zınnj.

Lo yeł'a' zka'n žen kwıngake'
zcháljgake' da' zente.

9 Znnégake' che da' ka' zej zoan
ya'abá,

na' zcháljgake' ka' benne' ka' zej
nape' dot yežlyó.

10 Che len yezika' benách ka'
žlyenle' xtıža'gake',

na' zzi' lo ná'gake' da' znnágake'.

11 Znnagak benne' wnni'a ka':
“¿Bizke nnezle Dios?

¿Zlé'ekzle Bennen' zoe' ža'le da'
žonžo?”

12 Benne' ki zej nbej yıchjgake' Dios,

na' zej zoe' binlo, na' zzi'gakže' yela'
wnni'a.

13 Da' likze, dáche'ze goka' dot li
laže',

na' bi be bena' da' bi nak chawe',

14 san tža tža wzáka'li'a,
na' žsaka' zí'gake' neda' yógo'te ža.

15 Chela' nnia' neda': wchalja' kan
zchaljgak benne' ka',

na' wka'na' bénne'do' chio' ka'
ka'ze, Dios.

16 Kate' blab laža'a nich chejni'ila'
da' ni,

wžé' zédle'ela',

17 san kate' wyoá'a lo latje la'y che
Dios,

na' gókbe'ela' da' gak chegak benne'
ka' ga ze lawte.

18 Da' likze beno' chegak benne' ka'
chejchégwake',

na' gono' ga kwia yí'gakkze'.

19 La' kwia yí'tegake'.

Yela' zžebe senen légake', na' goten
légake'.

20 Zej nake' ka to da' bñe'elto' to
lo bichgale dan' znniten kate'
žebanžo.

Ka'kze gaken, Xanto' Dios.

Kate' so žo'o, wka'no' ka'ze da'
bñoe'el kwingak benne' ka'.

21 Kate' bge'ela' benne' ka',

wžé' zédle'ele lážda'wa'.

22 Goka' ka to bia yiže' lawo' Le',
dan' gok zide yichja', na' bi be-
jni'ila',

23 san wzóalenteza' Le', na'
nóxwkzo' na'a li ža.

24 Bsedlo' neda' nich gona' da'
zñoe'elo' neda',

na' te na'a yezí' lo no'o neda' lo
ya'abá chio'.

25 Bi zoa no benne' yoble chia'
ya'abá san tozo' Le',

na' bi be zoa da' zdan laža'a yežlyó
nga san tozo' Le'.

26 Žedó laže' beła' žen chia', na'
lážda'wa',

san Dios nake' Benne' žon choche'
neda', na' nake' yela' ba nez
žen chia' to chi'ize.

27 Benne' ka' žekwásgake' gan zo'
nítekle'.

Wžía yi'o yógo'te benne' ka' kwež
yíchjgake' Le'.

28 San neda', žak chawe' chia' dan'
wbiga' law Dios.

Wxén láže'teza' Xanžo Dios,
na' wchaljkza' che da' zente da'
bene' Le'.

74

1 Xanto' Dios, žwléj yichjo' neto' to
chi'ize?

žžžo'o neto', zila' chio' ka'?

2 Bsa' laže' benne' chio' ka', benne'
ka' wzí'o ža ni'te, benne' ka'
beya'wo'

nich gono' légake' benne' chekzo'
ka',

benne' ka' zej zoe' law Ya'a Sión
nga, ga ni zoakzo' Le'.

3 Da ka' gaze yedñe'elo' ka nbia yi'
yež nga,

na' ka nak da' zinnj da' bengak
benne' ka' che latje la'y chio'.

4 Zbážeya'agak benne' ka' bi
zñlé'egekle' Le' chawe'

gachje lawle gan zej ndobe benne'
chio' ka'.

Bdá'gake' nga da' zñoe'elen yo'oto' lo
ná'gake'.

5 Bchínnjgake' yež ni,

ka žon to benne' zchoge' yógo'te yag
ka' zej zen to law ya'a.

6 Len ya wag chégake' ka', na' len
yag chégake' ka',

bchínnjgake' yógo'te da' xtan ka' che
yodo' chio'.

7 Bžéygake' latje la'y chio'.

Bká'ngake' ka'ze ližkzo' Le'.
Bchínnjgaken'.

8 Wnnágake': "iWžía yi'žo légake' to
chi'ize!"

Bžéygake' yógo'te yo'o gan bká'n
zento' Le' dot lo yežlyó chio'.

9 Biž bi zñe'elto' da' nak la'y, dan'
bchisto' lo yežlyó cheto'.

Biž zoa no benne' wchalje' lo
wlazo' Le',
na' bi zoa no benne' ladjw neto',
benne' nnezle' batx yelato'.

10 Xanto' Dios, čto čhi'ize wchixgak
benne' ka' neto', benne' ka'
žsaka' zígake' neto'?

čTo čhi'ize nnegak benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe' che La
la'y chio' Le'?

11 čBiz' chen' bi be žono' chegak
benne' ka'?

čBiz' chen' bi zžia yi'o benne' wen
da' zinnj ka'?

12 San Le', Dios, nako' Benne' Wnná
Bia' chia' ža ni'te.
Le' bžia yi'o benne' ka' dot lo yežlyó
nga.

13 Len yela' wak zen chio' beno'
nisdo' chope la'a.

Wló'o yichj bia zenle'e ka' lo nisdo'.

14 Bzozjo' yichj bia zenle'e, bian'
leba' lebiatán,

na' beno' ga bdawgak bia yixe' ka'
leba', bia ka' zej zoaba' lo yo
biž.

15 Beno' ga golj nis bej ka', na' nis
yegw ka'.

Besbižo' yegw zen ka'.

16 Chio' Le' nak lawe' ža, na' lezka'
chio' nak ye.

Le' bnnito'o byo', na' wbíž gan zej
zoan.

17 Bnnitkzo' to čhi'ize yógo'te da' zej
že' yežlyó nga.

Le' beno' byo' wbá ka', na' byo' zag
ka'.

18 Bejsá' laže' da' ni:

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'
ben díjtjekle' Le', Xanto'
Dios,

na' benne' yał laže' ka' wnnégake'
che La la'y chio' Le'.

19 Bi gał lažo'o neto', benne' chio'
ka', to čhi'ize.

Bi wká'n neto', benne' ka' nži'ikzlo',
lo na'gak benne' ka' zej nake'
ka' bia snia ka'.

Zoato' láwgake' ka' zej nak gogoldo'
ka'.

20 Bejsá' laže' diža' da' bénleno'
neto',

dan' gáte'teze nníta'gak benne' wen
da' zinnj ka'.

Zdágake' do zente yežlyó nga.

21 Bi go'o latje yedoé'egekle benne'
gačjw laže' ka'.

Benne' ka' zzáka'le'egake', na'
benne' ka' žiážjegekle'

we láwgake' La la'y chio' Le'.

22 Wzó ža', Dios. Ben kan wnnakzo'
gono'.

Bejsá' laže' kan žongak benne' yał
laže' ka',

benne' ka' zka'ngake' ka'ze La la'y
chio' tža tža.

23 Bi gał lažo'o da' wnné zi'gak
benne' wen da' zinnj ka' chio'
Le'.

Nénteze žo'osbé da' žongak benne'
ka' zží'igake' chio' Le'.

75

1 “Žóχkeno”, že'to' Le', Dios:
“Žóχkeno’.”

Zzenlto' benách ka' zóaleno' Le'
neto',

na' beno' da' ka' žóngaken ga
žebanlto'.

2 Zinna Dios: “Bzoa' ža wchi'a laža'a
benne' ka'.

Wchi'a laža'a lo da' nak chawe'.

3 La'kze xo' dot yežlyó, na' xize
yógo'te da' de,

gona' ga ga'n choch xni'a yežlyón'.

4 Žapa' benne' yał laže' ka': Bi sa'
láže'le da' zen.

Žapa' benne' wen da' zinnj ka': Bi
wká'n zen kwinle.

5 Bi wxén láže'le yela' wałe chele.

Bi gakle benne' laždo' zide ka'.”

6 Bi za' yela' zen gan zla' wbíž, na'
gan ženen,

na' bi zan' lo latje dache.

7 Dios nake' Benne' wchi'a laže'e
benne' ka'.

Zka'ne' ka'ze to benne', na' zka'n
zene' yetóe'.

8 Dios noxe' to ziga', da' nžan' xis
uba wał, dan' zejlasen yela'
zža'a chie'.

Wlaljen', na' benne' wen da' zinnj
ka' yé'jgaken'.

Yé'jgaken' na' zejte yebižten,
 9 san neda' wzenkzla' benne' ka',
 na' gola' da' we lawa' Dios che
 Jakob.

10 Wchinnje' yela' wak chegak
 benne' wen da' zinnj ka',
 san yesgóleže' yela' wak chegak
 benne' chawe' ka'.

76

1 Zej nonbia' benne' Judá ka' Dios,
 na' La la'y chie' nga'nen zen ladjw
 benne' Israel ka'.

2 Lo yež Salem zoa latje la'y chie'.
 Lo yež Sión zoa gan zoakze'.

3 Lo latjen' wdíchj Dios yag ntoche'
 ka' che wdíle, na' yag
 ntóche'do' ka',
 na' ya da' žape chi'in benne' ka' lo
 wdíle,
 na' ya ntoche' ka', da' ka' zkóngekle'
 žin lo wdíle.

4 ĽBenne' zenle'e nako' Le'!
 ĽNako' walže ka ya'a zen ka'!

5 Chejchégwak benne' wale ka', na'
 gáslasgake'.
 Nitó benne' wale bi yechís ne'e nich
 tıl-lene' Le'.

6 Dios chegak benne' Israel ka',
 kate' wtılo' benne' ka'
 beslaso' légake', na' bia ka' žíagake'.

7 Le' nako' Bennen' žala' žébežo.
 ĽNož benne' gak sie' lawo' Le' kate'
 zžo'o?

8 Wnnó' wchi'a lažo'o benne' ka' ne
 zo' ya'abá.
 Zžébegak benne' ka' lo yežlyó, dan'
 zbézgake'

9 Ža so žo'o Le', Dios, nich wchi'a
 lažo'o benách ka',
 na' nich yesló' yógo'te benne' gaxjw
 laže' ka'.

10 Da' likze yela' zža'a chegak
 benne' ka' gaken to da' gon
 ga ga'n zeno' Le'.

Wlék žio' yela' zža'a chegak benne'
 ka' zej nga'ne'.

11 Le wchebe laže' da' gonnle che
 Dios,

na' le wnezjwn' che Xanžon', Dios
 chele.

Benne' ka' nníta'gake' do zente
 lá'gake' zej noe'e da'
 wnéžjwgake' che Dios, Ben-
 nen' zžébežo.

12 Zži'i Dios che da' yo'o lo yichj
 láždo'gak benne' blo ka'.

Le' zchebe' benne' wnná bia' ka'
 nníta'gake' yežlyó.

77

1 Ľen chi'a bliža' Dios.

Bliža' Dios, na' Le' bze nage' chia'.

2 Žoa'a law Xanžon' kate' zžáka'li'a.

Žel zchis na'a lawe' Le', na' bi zoa'
 žize.

Bi bi'a latje no benne' yeyón zene'
 neda'.

3 Bsa' laža'a che Dios, na' wžé'
 zedla'.

Bsa' laža'a che da' bena', na' bedó
 laža'a.

4 Dios, bi bi'o latje tasa'.
 Wžé' zédle'ela', na' bi be gok nnia'.

5 Blab laža'a ka zej nak ža ka'
 wdégaken,
 na' ka zej nak yiz ka' ba wdégaken.

6 Bsa' laža'a ka nak da' belkza' yele
 ka',

na' blab láže'kza' kan zej naken,
 na' wnnabla' lo be' da' nakkza'.

7 ĽBzoa Xanžon' žo'o cheļa'ale to
 chi'ize,
 na' biž gáklene' žo'o?

8 ĽBatkle yeyache' láže'le' žo'o?
 ĽBatkle gone' da' wchebe laže'e
 gone'?

9 ĽGol láže'kze Dios yeyache' láže'le'
 žo'o?

ĽZže'e žo'o nich biž yeyache' láže'le'
 žo'o?

10 Naž wnnía': ki žona' dan' yoa'a
 yižwé'.

Che len chejsá' laža'a yógo'te da'
 zente da' ben Dios zente lo yiz
 ka' ba wdégaken.

11 Chejsá' laža'a da' zente ka' da'
 beno' Le', Jah.

O', chejsá' laža'a da' beno' ža ni'te,

da' ka' žóngaken ga žebanlto'.

¹² Wláb láža'a ka nak yógo'te da' beno',

na' wchalja' ka zej nak da' ka'.

¹³ Dios, la'y nak da' zchi'lo' neto' gonto'.

¿Zoa yetó Dios nake' benne' zen ka nako' Le'?

¹⁴ Le' nako' Dios, zño' da' žonen ga žebanlto'.

Błoe'elo' yógo'te benne' yežlyó nakle'e zen yela' wak chio'.

¹⁵ Len yela' wak chio' beya'wo' benne' chio' ka',

za'só Jakob ka', na' za'só José ka'.

¹⁶ Yegw nis ka' blé'egeklen Le', Dios. Blé'egekle yegw nis ka' Le', na'

bžébele'egaken.

Lezka' wžé' zédgekle nisdó' gže' ka'.

¹⁷ Nis yejw zil bžojen lo bejw gasj ka',

na' wnele'e wzio', na' wyasle'e yes wzio'.

¹⁸ Lo be' bdone' wnele'e wzio' chion'.

Bza'ní' yes wzio' do zente yežlyó.

Wzo'le'e, na' wzize yežlyón'.

¹⁹ Bsaljo' nez gachj lawle nisdó',

na' lawe' nis zil ka' wdekzo' Le',

san bi nak bia' gan blejo'.

²⁰ Bchi'o benne' chio' ka' ka zila' ka' lo na' Moisés, na' lo na' Aarón.

78

¹ Le yenle, le'e, benne' chia' ka', da' žsedla'.

Le wzé nag binlo da' zchalja'.

² Wkonla' žin diža' ka' kan zchaljgak benne' žejní'il ka',

na' wsá' láža'a le'e da' goken bagáche'ze ža ni'te,

³ da' ka' benlžo, na' da' nnezlžo,

da' ka' bzéngekle xa xto'žo ka' žo'o.

⁴ Bi wkáche'žo da' ka' lawgak zi'nžo ka',

Wzénkelžo zi'nžo ka' ka nak yela' zen che Xanžon',

yela' wak chien', na' da' zen ka' da' bene'.

⁵ Bchi'le' benne' Israel ka' da' žon byenen góngake',

na' naken da' žala' gongak za'só Jakob ka'.

Bchi'le' xa xto'žo wdé ka',

wzéngekle' zí'ngake' ka' ka nak da' wnnakze' Le',

⁶ nich nnéžgekle xkwide' ka' za' gáljgakbe' kan naken,

na' wzéngklbe' zí'ngakbe' ka' da' zchi'le' légakbe',

⁷ nich wxén láže'gakbe' Dios,

na' bi gal láže'gakbe' da' ka' ben Dios,

na' nich góngakbe' da' ka' bchi'le' légakbe',

⁸ na' bi gágakbe' kan gokgak xa xto'gakbe' ka',

benne' ka' bi béngake' da' bchi'le' légake',

na' bží'igake' chie' Le',

na' bi bxen láže'gake' Dios dot láže'gake'.

Lo be' da' zej nakkze' bi gókgake' li láže' law Dios.

⁹ Benne' za'só Efraín ka', benne' zej noe'e da' zcóngekle' žin lo wdile

bžónnjgake' gan žak wdile.

¹⁰ Bi béngake' kan zñna diža' da' benlen Dios légake',

na' bi béngake' dan' bchi'le' légake'.

¹¹ Goj láže'gake' da' ka' ben Dios,

na' yela' zen da' błoe'ele' légake'.

¹² Bene' yela' wak zen ka' lawgak xa xto'gake' ka'

lo yežlyó Egipto, na' lo yežlyó Soán.

¹³ Bsaljwe' nez lo nisdó' gan wdegak benne' ka'.

Bene' nisdon' ka' ya'ado' ka' cheļa'a weje.

¹⁴ Te ža błoe'ele' benne' ka' nez len to bejw gasj da' bnáwgake',

na' žel len to bejw da' bsa'nín'.

¹⁵ Wlé'e yej ka' gan nak yo biž,

na' bye'je' benne' ka' nis da' bžojen le'egak yej ka' ka to yegw nis.

¹⁶ Bene' ga bžoj to yegw nis le'e yej na',

na' goken to yegw zen,

¹⁷ san béngakže' doļa' law Dios lo latje dach,

na' bží'igake' che Dios, Bennen' nape' dot yela' wak.

18 Ni'a che da' wdán láže'gake' béngake' ga bža'a Dios.

Wnnábgekle' Le' da' gáwgake' ka wdán láže'zegake'.

19 Wnnégake' che Dios, na' wnnágake':

“¿Wak gonn Dios da' gawžo ladjw yixe' nga?

20 Da' likze wlé'e yej na', na' bžoj nisen', dan' goken ka to yegw zen,

san, ¿wak gonne' chežo yet, na' gonne' bel'a da' gawžo?”

21 Che len bža'a Xanžon' kate' benle' da' ni,

na' bsele'e to yi' da' bzeyen bal benne' chie' ka',

na' bgole yela' zža'a chie' len benne' Israel ka',

22 dan' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi bxen láže'gake' Le' yeslé' légake',

23 san Dios bsele'e bejw zan ya'abá, na' bsaljwe' gan zžoj da' žsele'e zaka' ya'abá,

24 na' bene' ga bexjw yet maná kan žak yejw,

dan' bdawgak benne' chie' ka'. Bnezjwe' légake' da' naken ka zoa' che ya'abá.

25 Bdáwgake' da' žawgak wbás che ya'abá ka'.

Bsélé'li'e da' bdáwgake', na' béljgekle'.

26 Bene' ga gok to be' da' zan' cheła'ale gan zla' wbíž,

na' len yela' wak chie' bene' ga gok be' dan' zan' cheła'ale gan zde wbíž byo' zag ka',

27 na' ka bixte yo bsele'e bel'a da' gáwgake',

biado' ka' zej zoa xilgakba', da' zanže ka yož da' žen' žoa'a to yegw zen.

28 Bene' ga bexjwgakba' gan zej nnita' benne' ka',

na' do zente gan zej da' yo'o yid chégake' ka'.

29 Bdáwgake'-ba', na' béljgekle'. Dios benne' chégake' da' wdán láže'gake',

30 san kate' bi na' yéljgekle', na' ne žáwgake'-ba',

31 na' bža'a Dios benne' ka' na' bete' benne' Israel ka' zej nakže' benne' waļe,

na' benne' ka' zej nakže' benne' wak.

32 La'kze bene' ki, na' béngakže' dola',

na' la'kze blé'egekle' yela' wak ka' da' bene',

bi bxen láže'gake' Le'.

33 Che len bene' nbabže ža chegak benne' ka',

na' gókgaken ka to be' da' žeka'ažo, na' ka zej nak yiz da' wnníta'gake' bdie' légake' lo da' wzáka'gake'.

34 Kate' bete' bal benne' ka', na' yezíka'že' beyákake' che Dios.

Beyát láže'gake', na' dot láže'gake' blížgake' Le'.

35 Bejsá' láže'gake' nak Dios Benne' žape chi'e légake'

na' nape Dios dot yela' zen. Lekze' beya'we' légake',

36 san bi gok li láže' da' wnnábgekle', dan' ben láže'gake' law Dios.

37 Bi gok li láže'gake' len Le', na' bi béngake' dot láže'gake' ka nak xtiže'e dan' bénlene' žo'o.

38 San Dios beyache' láže'le' chegak benne' ka',

na' benít lawe' xtóla'gake', na' bi bžia yi'e légake'.

Zan chi'i beké'e yela' zža'a chie', na' bi bže'e légake' dot kan bsa' láže'e.

39 Bejsá' laže'e zej nakze' bel'a žen. Zej nake' ka to be' da' zden, na' bi yežinen.

40 Zan chi'i bží'igake' chie' Le' lo latje dachen',

na' zan chi'i béngake' ga gok nyache' láže'e Le'.

41 Zan chi'i béngake' da' bi de chawe' Dios,

na' béngake' ga bža'a Dios la'y chegak benne' Israel ka'.

42 Goj láže'gake' ka nak yela' wak žen chie',

na' ka bene' lo ža ka' kate' beya'we'
 légage' lo da' wzáka'gake',
 43 kate' bene' yela' wak zen ka' lo
 yežlyó Egipto,
 na' bloe'ele' da' ka' da' žóngaken
 ga žebanžo, da' ka' bene' lo
 yežlyó Soán.
 44 Bene' ga beyák yegw chegak
 benne' Egipto ka' žen,
 na' biž gok yé'jgake' nisen'.
 45 Bsele'e bi'a ka' ladjw benne' ka',
 bia ka' bsáka'gakba' légage'.
 Bsele'e blož ka' nich bchínnjgakba'
 yežlyó chégake'.
 46 Bsele'e biche' zo ka' nich
 bdáwgakba' linne chégake',
 na' bžia yí'gakba' da' zej den lo
 yežlyó chégake'.
 47 Bsele'e yej nis zen da' bchinnjen
 lba uba chégake' ka',
 na' bsele'e da' zag dan' besbižen yag
 higo chégake' ka'.
 48 Bsele'e yej nis zen da' beten bia
 yixe' chégake' ka',
 na' bsele'e yes wzio' da' beten zila'
 chégake' ka'.
 49 Bene' ga wzáka'le'egak benne'
 Egipto ka', dan' bžá'ali'e
 légage',
 na' bsele'e da' ka' gókgaken ka wbás
 zan che ya'abá nich wsaka'
 zí'gake' légage'.
 50 Bi bsane' yela' zža'a chie',
 na' bi benít lawe' chégake' nich bi
 gátgake',
 san bete' zángake' len to yižwé' zen.
 51 Bete' bi' byo nežw ka' chegak
 benne' ka',
 bi' byo nežw ka' chegak benne'
 Egipto ka'.
 52 Naž bchi'e benne' chie' ka' ka to
 benne' zchi'e zila' ka',
 na' bchi'e légage' le'e latje dach.
 53 Bchi'e légage' dot chawe', na' bi
 be bžébegake',
 san benne' Egipto ka', benne' bi
 blé'egekle' légage' chawe',
 bete' légage' lo nisdó'.
 54 Bchi'e benách chie' ka' lo yežlyó
 la'y chie',

gan zej nnita' ya'a ka' wleje'
 Lekze' lo na'gak benne' ka'
 wnníta'gake' nga.
 55 Blage' légage' lo yežlyón' lawgak
 benách chie' ka'.
 Bdis'e' yežlyó chégaken' ladjwgak
 benne' Israel ka'.
 Bnnite'e' légage' ližgak benne' ka' be-
 beje' ga na',
 56 san da' yoble béngake' da' bi de
 chawe' Dios,
 na' bža'a Dios, Bennen' nape' dot
 yela' zen.
 Bi béngake' da' bchi'le' légage'.
 57 Da yoble bží'igake' che Dios kan
 bengak xa xtó'gake' ka'.
 Gókgake' ka to yag ntóche'do' dan' bi
 zejen to wlıze.
 58 Béngake' ga bže'e Le' len bkog ka'
 gan bka'n zéngake' lo'a ka',
 na' ni'a che lo'a chégake' ka'
 bžá'ale'e Dios.
 59 Bža'a Dios kate' ble'ele' da' ki,
 na' bi ble'ele' benne' chie' ka'
 chawe', benne' Israel ka'.
 60 Bsan laže'e yo'o yid la'y chie' dan'
 wzóan yež Silo,
 yo'o yiden' gan wzoakze' Le' ladjw
 benne' ka'.
 61 Bi'e latje bkwasgak benne' ka'
 bi blé'egekle' žo'o chawe' kaj
 la'y chien',
 dan' zloe'e lawn yela' wak, na' yela'
 zen chie'.
 62 Bže'e benne' chie' ka', na' bdie'
 légage' lo na'gak benne' ka'
 bétgake' zángake'.
 63 Xkwide' byo ka' chégake'
 gótgakbe' lo wdile,
 na' bi bga'n no benne' byo kwide',
 benne' wchág ná'lenbe' no'le
 kwide' ka'.
 64 Lezka' gotgak bxož ka' chégake' lo
 wdilen',
 na' no'le wzebe ka' chegak bxož
 ka' bi wžeže nyáche'gake' ni'a
 chégake'.
 65 Naž gok Xanžon' ka to benne'
 žebane' lo bichgale.
 Goke' ka to benne' wale zbéžeyi'e
 kate' ba ne'je' xis uba wal.

66 Blage' benne' ka' bi blé'egekle'
légage' chawe',
na' bka'ne' légake' ka'ze to chi'ize.
67 Bzoe' cheľa'ale za'só José ka',
na' bi wźie' za'só Efraín ka',
68 san wźie' za'só Judá ka',
na' Ya'a Sión, dan' nźi'ile'ele'.
69 Law ya'a na' bene' yodo' la'y
chie', dan' goken ka' nak
yodo' dan' zoan ya'abá.
Bzoa chochen' to chi'ize, ka' nakkze
yežlyó nga.
70 Wźie' Dabí, benne' wen žin chie'.
Bebeje' le' gan zej nnita' zila' ka'.
71 Bkwase' le' gan zoe' žape chi'e
zila' ka',
nich gake' benne' wnná bia',
benne' gape chi'e benách chie' ka',
za'só Jakob ka',
benne' ka' zej nake' benne' Israel
ka'.
72 Dabín' lo yela' gaxjw laže' chie'
wdape chi'e benne' ka' zej
nake' benne' ka' che Dios.
Wdape chi'e légake' len yela' wak
chie' lo yela' dot li laže' chie'.

79

1 Xanto' Dios, yo'ogak benne' zi'to'
ka' lo yežlyó chegak benne'
chio' ka'.
Bcá'ngake' ca'ze yodo' la'y chio'.
Bchínnjgake' yež Jerusalén.
2 Bká'ngake' beľa' žen gat chegak
benne' wen žin chio' ka' gan
bdawgak lab ka' légake'.
Bdawgak bia yixe' ka' benne' chio'
ka'.
3 Blálgake' žen chegak benne' ka'
ka' nis lo nez ka' che yež
Jerusalén,
na' bi wzóa no benne' wkache'e
légage'.
4 Benne' yež gawze ka' zchíxgake'
neto'.
Yógo'te benne' ka' žon dítgekle'
neto', na' zká'ngake' neto'
ka'ze.
5 ĽTo chi'ize gak ki cheto', Xanto'
Dios?
ĽTo chi'ize zžo'o neto'?

ĽTo chi'ize gak yela' zža'a chio'
ka' to yi'?

6 Bža'agak benne' yež ka', benne' bi
zej nónbi'e Le',
na' benne' zi'to' ka', benne' bi
žlízgake' Le'.
7 Bžia yí'gake' za'só Jakob ka',
na' bchínnjgake' lížgake'.
8 Bi yesbago'o neto' da' zia da'
wbága'gak xa xna' gole cheto'
ka'.
Da ka' gaze yeyache' láže'lo' neto',
dan' bedó láže'to'.
9 Goklen neto', Dios, Benne' Weslá
cheto', nich ga'n zen La la'y
chio'.
Beslá neto', na' bsole dola' cheto'
nich ga'n zen La la'y chio',
10 dan' nnagak benne' ka':
“ĽGanzkze Dios chegak benne' ka'?”
Beží' wzón benne' ka' bétgake'
benne' wen žin chio' ka'.
11 Ben ki nich yógo'te benne' chio'
ka',
benne' ka' zej yoe'e lo na'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' neto'
chawe',
lé'egekle' da' gono'.
Len yela' wak zen chio' beslá
benne' ka' nžog chégake'
gátgake'.
12 Bnezjw chegak benne' yež gawze
ka' yegaže kwe' da' zinnj ka'
da' bėngake',
dan' ben dítgekle' Le', Xanto' Dios.
13 Neto', benne' chio' ka', na' zila'
chio' ka',
we lawto' Le' to chi'ize.
Góltezeto' da' wká'n zento' Le'.

80

1 Benle cheto', Dios.
Le' žape chi'o benne' Israel ka'.
Le' žape chi'o za'só Jwsé ka' ka' zila'
ka'.
Ži'o latje blo chio' dan' zoan
lawlegak wbás chio' ka' nzi'
lágake' kerubín.
2 Bløe'e law yela' zen chio' lawgak
za'só Efraín, na' Benjamín,
na' Manasés.

Bloe'e law yela' wak chio', na' da,
yesló' neto'.

³ Bezi' neto', Dios.
Beyache' laže'l neto', na'
yelato'.

⁴ Xanto' Dios, napo' dot yela' wak.
¿To chi'ize žo'o neto' na' bi yenlo'
da' nnablto' Le'?

⁵ Beno' Le' ga žak nyache' láže'to',
na' nis zbežto' naken da' žej žawto'.

⁶ Bi'o latje benne' gawze ka'
bká'ngake' neto' ka'ze.
Benne' ka' zžá'agake' neto' ben
dítjgekle' neto'.

⁷ Bezi' neto', Dios. Napkzo' Le' dot
yela' wak.
Beyache' laže'l neto', na'
yelato'.

⁸ Bebejo' neto' ka to lba uba lo
yežlyó Egipto.

Blago' benne' ka' wnníta'gake' nga,
na' gozo' lba uba na' nga.

⁹ Wdape chi'o lba uba na' nich
golen.

Ben lba uba na' lwen, na' bgakwn
yežlyón'.

¹⁰ Wló'on zol yógo'te ya'a ka',
na' ni'a ne'n ka' wló'ogaken zol yag
sedro zen ka'.

¹¹ Bzála'gaken ni'a ne'n, da' ka'
bžingaken žoa'a nisdó',
na' bžingaken žoa'a yegw Eufates.

¹² ¿Biz chen' bkwaso' le'je da' wdáp
chi'in lban'?

Na'a benne' ka' zdégake' ga na'
zbángake' uba chen.

¹³ Zlejgak koch yiže' ka' lba uba na',
na' bia yiže' ka' žáwgakban'.

¹⁴ Bedá cheto', Dios, napkzo' Le' dot
yela' wak.

Bwia neto' zaka' ya'abá, gan
zoakzo',
na' da yedjle'elo' da' žaken che lba
uba chion'.

¹⁵ Da, yesló' lba uba ni, dan' gozkzo'
Le'.

Ziže lba uba na', dan' bzoa cho-
chon' naken chio'.

¹⁶ Benne' ka' bi zlé'egekle' neto'
chawe' bchóggake' lba na',
na' bzéngaken' yi'.

Bwia benne' ka' lo yela' zža'a chio',
na' bžia yi' légage'.

¹⁷ Bzoa choch, na' wdáp chi'i
benne' ka' ba wžio',
na' zi'ngak benne' ka' bzoa chocho'
légage'.

¹⁸ Batkle yebéj yichjto' Le' nitó chi'i.
Bkache' chawe' neto', na' wxén
láže'to' La la'y chio'.

¹⁹ Xanto' Dios, napkzo' Le' dot yela'
wak, bezi' neto'.
Beyache' laže'l neto', na'
yelato'.

81

¹ Len yela' žebele le gol che Dios,
Bennen' žon choche' žo'o.

Lo yela' ba nez chele le kwéžeya'a
law Dios chegak za'só Jakob.

² Le gol, na' le kapa' yiddo' ka'.

Le chinn xtan da' ka' žól-lenle.

³ Le wkweže lozgak bia ka' kate'
nak byo' že'n,

dan' naken ža žónteze žonžo lni la'y.

⁴ Naken to da' žon byene gongak
benne' Israel ka',

dan' bchi'le Dios gongak za'só Jakob
ka'.

⁵ Bzoen' ka to da' wloé'elen za'só
Jwsé ka' da' ben Dios katen'
bžóggake' lo yežlyó Egipto,

gan benla' to xtíža'gak benne' ka' da'
bi bejni'ila'.

⁶ Zinna Dios: "Beká'a ywa' da'
bdá'gake' xkóže'lgak benne'
chia' ka'.

Beslá' benne' chia' ka' lo na'gak
benne' ka' bkóngekle' légage'
žin.

⁷ Lo da' wzáka'le, bližle neda', na'
góklena' le'e.

Becheba' chele gan wzóa' to lo bejw
gaj katen' wnnéle'e wzío',
na' wzí' bi'a le'e gan de bej nis da'
nzin' Meriba.

⁸ Le yenle, benne' chia' ka',
na' wzegni'ila' le'e, benne' Israel ka',
cha' žaz láže'le si'le da' znnia'.

9 Bi si' lo na'le dios ka' chegak benne' yež yobl ka'.

Bi wzó zible lawgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

10 Neda', Dios chele, naka' Xanle.

Bebeja' le'e lo yežlyó Egipto.

Le wsaljw žoa'ale, na' gonna' da' gawle,

11 san benne' chia' ka' bi bégake' da' wnnía'.

Benne' Israel ka' bi wyáz láže'gake' si' lo ná'gake' xtiža'a.

12 Che len wléj yichja' benne' ka' dan' gógake' lazdo' zide.

Bégake' da' wdán láže'gake'.

13 Chela' wzé naggak benne' chia' ka' da' wnnía',

na' chela' bengak benne' Israel ka' da' bchalja',

14 na' ka' gaze wžia' yi'a benne' ka' bi zlé'egagle' légake' chawe',

na' tıl-lena' benne' ka' zdıl-lengake' légake'."

15 Chela' bengak benne' Israel ki, na' benne' ka' zžá'agake' Xanžo Dios

góngake' kan žnna xtiže'e,

(san zej nbage'e zia to chi'ize),

16 na' Dios gone' ga gawgak benne' chie' ka' žoa' stribe

cháwe'le'e,

na' gone' ga yéljgagle' da' zix che bez.

82

1 Zoa Dios gan zej ndobe benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

Dios zchi'a láže'e benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

2 Žnna Dios: "žWchi'a láže'tezle benne' chia' ka' lo da' bi nak chawe',

na' gapple ba la'ne benne' ka' beběj yichjake' neda'?

3 Le gaklen benne' yache' ka', na' bi' wzebe ka'.

Le yeyón zen benne' gaxjw láže' ka', na' benne' ka' žiážjeagle'.

4 Le gon choch benne' ka' žedó láže'gake', na' benne' yache' ka'.

Le yeslá légake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'.

5 Bi be nnézlele, na' bi žejní'ilele, na' zdale lo da' chol.

Žzizgak yógo'te da' zej de yežlyó.

6 Neda' wnnía': nakkzle le'e ka dios ka',

na' nakle yógo'tele ka' ži'nkze Dios žente,

7 san gatle ka' žatgak yógo'te benne' ka',

na' chejchégwle kan žon nóte'teze benne' wnná bia'."

8 Wzó ža', Dios, na' bchi'a láže' benne' yežlyó ka',

dan' yógo'te yež ka' yó'ogaken lo no'o.

83

1 Dios, bi so' žize.

Bi so' žize, Dios, na' bi wsejw žo'o.

2 Žbéžeya'agak benne' ka' bi zlé'egagle' Le' chawe',

na' žka'n zen kwingak benne' ka' žži'igake' chio'.

3 Bagáche'ze ba bégake' toze diža' bi da' góngake' chegak benne' chio' ka',

na' da' góngake' chegak benne' ka' žape chi'ikzo'.

4 Wnnágake': "Le cho'o, wžia' yi'žo benne' ka' nich biž soa yež

chégake',

na' biž soa no benne' chejsá' láže'e che yež Israel."

5 Ba bégake' toze diža' bi da' góngake' chio' Le'.

Nákgake' toze lo da' žénegekle' góngake'.

6 Ki žongak benne' Edom ka', na' benne' Ismael ka',

na' benne' Moab ka', na' ža'só Agar ka',

7 na' benne' Jebal ka', na' benne' Amón ka', na' benne' Amalek ka',

na' benne' Filistea ka', na' benne' yež Tiro ka'.

8 Lezka' benne' Asiria ka' zej nake' toze len légake'.

Yógo'te benne' ki žónlengake' tzen
za'só Lot ka'.

⁹ Ben chegak benne' ki kan beno'
chegak benne' Madián,

na' kan beno' che Sísara,
na' kan beno' che Jabín žoa'a yegw

Sisón,

¹⁰ benne' ka' beto' Le' lo yežlyó En-
dor,

na' beyágake' ka xche'e beže dan'
žonen beb lo yo.

¹¹ Ben ga gak chegak benne' blo
ka' chegak benne' ki kan gok

che Oreb, na' che Seb,
na' ben ga gak chegak benne'

ka' žnna biá'gake' benne' ki
kan gok che Seba, na' che

Salmuna,

¹² dan' wnnagak benne' ki: “Gak
chežo yežlyó

gan zej nnita' benne' ka' che Dios.”

¹³ Dios chia', ben ga gágake' ka
laga' biž da' zche' to be' da'

žechjlen.

Ben ga gágake' ka beb da' zche' be'
bdone'.

¹⁴ Ka žon to yi' da' zzeyen to ya'a zen,
na' ka žon yi' da' zzeyen to lo win biž,

¹⁵ ka'kze wžia laže' benne' ki to lo
be' bdone',

na' bchebe légage' len to da' zen da'
gono'.

¹⁶ Ben ga yedoé'e'e'egekle',
nich gápegake' Le' ba la'ne, Xanto'

Dios.

¹⁷ Ben ga chíxgekle', na' kwe'
zédgekle' to chi'ize.

Ben ga gá'ngake' ka'ze, na' gátgake'.

¹⁸ Ben ga yeyónbia'gake' nako' Le'
Xanto' Dios.

Tozo' Le' nako' Dios zente lawle dot
yežlyó.

84

¹ Nží'ile'ela' yodo' chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yela' wak.

² Zdan laža'a soa' lo yodo' chio',
Xana' Dios,

na' žak láže'li'a soa' ga na'.

Len dot da' naka', na' dot laža'a žola'
chio' Le', Dios ban.

³ Ba bengak byinne ka' xó'ngakba',

na' gogoldo' ka' zej de latje
gan žziagakba' bia že'ndo'
chégakba' ka',

dan' naken gan zoa žoa'a bkog la'y
chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yela' wak.

Žnna bia'kzo' Le' neda', na'
nako' Dios chia'.

⁴ Ba nez zen naken chegak benne'
ka' nnita'gake' lo yodo' chio'.

To chi'ize wká'n zéngake' Le'.

⁵ Ba nez zen naken chegak benne'
ka', Le' zzoa chocho' légage',

benne' ka' zdan láže'gake' chjake' lo
ya'a la'y chio', Ya'a Sión.

⁶ Kate' zdágake' lache' biž dan' nzin'
Lache' Nis Zbéžežo,

žóngake' ga žeyaken to latje gan žal
nis zil,

na' yeschá' nis yejw latje nisen'.

⁷ Žákagkže' benne' wale xak zej
yoe'e nez ga na'

dan' lé'egekle' Dios law ya'a la'y
chie', Ya'a Sión.

⁸ Benle, Xana' Dios, da' žnnabla'
lawo' Le'.

Le' napkzo' dot yela' wak.

Benle cheto', Dios. Nako' Dios
che Jakob.

⁹ Ben chawe' benne' wnná bia'
cheto', Dios, benne' wnná

bian' wžio' Le'.

¹⁰ Gakže chawe' soa' to žaze lo yodo'
chio' ka soa' to mil yiz ga

yoble.

Žak láže'ža' soa' gan žó'ogake' yodo'
che Dios chia' ka to benne'

ndo'w,

ka soakza' to liža' da' zaka' gan bi
zoa Dios.

¹¹ Xanžo Dios žape chi'ikze' žo'o, na'
žon choche' žo'o.

Nží'ile' žo'o, na' žon chawe'e
žo'o.

Žape' benne' ka' ba la'ne, na'
nži'ile' légage',

benne' ka' zej nake' dot li laže'.

12 Dios, napo' dot yela' wak.
Ba nez zen naken chegak benne' ka'
žxen lāže'gake' Le'.

85

1 Ben chawo'o benne' chio' ka',
Xana' Dios.
Besló' za'só Jakob ka' lo na'gak
benne' zi'to' ka'.

2 Benít lawo'o da' zinnj da' bengak
benne' chio' ka'.
Bdio' cheła'ale dola' chégake'.

3 Bzoa žio' yela' zža'a chio',
na' bsano' yela' yichj ža'a chio'.

4 Ben ga yeyák cheto' yela' ba nez
che yela' weslá chio'
na' biž žo'o neto', Dios.

5 ĆTo chi'ize žo'o neto'?

ĆŽá'akzo' to kwe' to kwe' za'sóto' ka'?

6 ĆBiž gono' ga yebelto' da' yoble,
nich gaken cheto' yela' ba nez lawo'
Le'?

7 Xanto' Dios, beyache' laže'l neto',
na' beslá neto'.

8 Wzé naga' da' nna Xana' Dios.
Nne' da' gonen ga ga'ngak chawe'
benách chie' ka'
nich biž gongak benne' la'y chie'
ka' da' yalze.

9 Da' likze Dios zóateze' yeslé'
benne' ka' žápegake' Le' ba
la'ne,
na' la' law yela' zen chie' lo yežlyó
chežo.

10 Zej nžag yela' žeyache' laže', na'
da' li che Dios.
Nakgak toze da' chawe', na' yela'
zga'n chawe' chie'.

11 Da' nak dot da' li chie' yeschán'
yežlyó nga,
na' sele'e da' chawe' chie' da' zan'
ya'abá.

12 Xanžo Dios žsele'e nis yejw chežo,
na' yežlyó chežo gonnle'en linne.

13 Da' naken chawe' žejlen Dios,
na' wlo'e'elen nez da' chéjlenžo.

86

1 Xana' Dios, bze nag, na' benle
chia',

dan' zzaka'a neda', na' žiážjela'.

2 Bwia neda' dan' naka' chio'.

Dios chia', beslá neda', wen žin
chio', dan' žxen laža'a Le'.

3 Xana' Dios, beyache' laže'l neda',
dan' žliža' Le' dot ža, dot yele.

4 Ben ga yebéle'ela' neda', wen žin
chio',

dan' zzoa kwina' lo no'o Le', Xana'
Dios.

5 Nako' Le' chawe', Xana' Dios, na'
ženít lawo'o neto',
na' žeyache' lāže'tezlo' benne' ka'
žližgake' Le'.

6 Xana' Dios, benle da' zcháljlēna'
Le',
na' bze nag da' znnabla' Le'.

7 Lo ža kwe' zedla' wližkza' Le',
dan' žechébekzo' Le' chia'.

8 Xanto' Dios, bi zoa no benne'
nake' dios ka nako' Le'
na' bi zoa no benne' gak gone' ka
nak da' žono' Le'.

9 Beno' Le' benne' ka' nníta'gake'
yógo'te yež ka'.

Lá'gake', na' wká'n zéngake' Le',
Xanto' Dios,

na' wká'n zéngake' La la'y chio',

10 dan' nako' zen, na' žono' da' žonen
ga žebanlto'.

Tozo' Le' nako' Dios.

11 Bsedle neda' da' žak lažo'o gona',
Xana' Dios,
na' gona' da' naken dot da' li chio'.
Bchi'le lázda'wa' nich žeba' La la'y
chekzo' Le'.

12 Dot laža'a wká'n zenkza' Le', Xana'
Dios,

na' wká'n zenkza' La la'y chekzo' Le'
to chi'ize,

13 dan' žeyache' lāže'tezlo' neda',
na' besló' be' da' nakkza' lo yi' gabíl.

14 Xana' Dios, benne' ka' žka'n
zen kwíngake' zdíl-lengake'
neda'.

Zej nake' benne' yichj ža'a ka',

na' žénegekle' gótgake' neda',

na' bi zžébegake' Le',

15 san Le', Xana' Dios, žeyache'
lāže'lo' neto'.

Nako' zen laže', na' bi zžo'o to
chi'ize,

san žeyache' lāže'tezlo' neto', na'
nako' dot li laže'.

16 Bwia kan žak chia', na' beyache' laže'l neda'.
 Benn neda' yela' wak chio', neda' wen žin chio',
 na' wdape chi'i neda', zi'n no'le wen žin chio'.
 17 Bloe'el neda' to da' gak bian' gak chawe' chia',
 na' ben ga benne' ka' bi žlé'egekle' neda' chawe' lé'egeklen', na' yedoé'egekle',
 dan' Le', Xana' Dios, góklenkzo' neda', na' beyón zeno' neda'.

87

1 Len yež Sión žian law ya'a la'y.
 2 Nží'izele Xanžo Dios latje gan zchi'a láže'gak benne' ka' nníta'gake' yež Sión,
 ka nži'ile' yógo'te liž za'só Jakob ka'.
 3 Xtanle'e nak da' znnna Dios kan nak yež chien'.
 4 Zgne': "Chejsá' laža'a zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e neda' lo yežlyó Egipto, na' lo yež Babilonia.
 Le wia nga, lo yežlyó Filistea, na' lo yež Tiro, na' lo yežlyó Etiopía,
 goljgak benne' ki zej nake' chia' neda'."
 5 Ka nak che yež Sión zgne': "Benne' ni, na' bennen' góljgake' ga na',
 na' neda', Dios zente, wzóa chocha' yežen'."
 6 Kate' wláb Xanžo Dios benne' ka' zej nake' chie',
 nnakze' Le': "Benne' ni golje' lo yežen'."
 7 Benne' ka' žólgake', na' benne' ka' zyá'agake',
 nnágake': "Dot da' napa' zan' lo yežen'."

88

1 Xana' Dios, Le' žeslakzo' neda'.
 Dot ža dot yel žliža' Le'.
 2 Benle da' zchalja' lawo' Le',
 na' bze nag da' žliža' Le'.
 3 Žedó laža'a lo da' bi nak chawe' da' žaken chia', na' ba zoa' gata'.

4 Žlé'egekle benne' ka' neda' ka to benne' gat, dan' žatle'e ni'a na'a.
 5 Nga'na' ka'ze ladjw benne' gat ka'.
 Naka' ka benne' ka' gótgake' lo wdile, na' zej die' lo yežw ba ka',
 benne' ka' biž žezá' lažo'o, Dios, chégake', na' biž zej yoe'e lo no'o Le'.
 6 Žak chia' ka bzoakzo' neda' to lo yežw gže',
 gan nak chol, na' nakle'en gže'.
 7 Žekla' zžá'al'i'o neda'.
 Da' žak chia' naken kan žetja' zan nisdo' dan' zgo'nle'en.
 8 Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan zoa'.
 Beno' neda' ka to da' žesgotlen benne' ka'.
 Naken chia' ka nyejwa' liž ya, na' bi gak yežoja'.
 9 Zchol yej lawa' ni'a che da' zžáka'li'a.
 Yógo'te ža žliža' Le', Xana' Dios.
 Zchis na'a lawo' Le'.
 10 Žlen yela' wak che ya'abá gákleno' benne' gat ka'?
 Žže'gak benne' gat ka' Le':
 "Žóxkeno'?"
 11 Žchaljgak benne' ka' zej ngache'e yežw ba che yela' ži'i laže' chio'?
 Žchaljgak benne' ka' zej yoe'e latje chol chegak benne' gat ka' che da' li laže' chio'?
 12 Žyeyónbia'gak benne' ka' zej yoe'e latje chol'en ka nak da' zente da' žono'?
 Žyeyónbia'gak benne' zej yoe'e gan bi zoa no benne' žesá' laže'e nakkzo' chawe'?
 13 San neda' žliža' Le', Xana' Dios.
 Yógo'te zile da' znnabla' Le' ženlen lawo' Le'.
 14 ŽBiz chen' žebéj yichjo' neda', Xana' Dios?
 ŽBiz chen' bi zwio' neda' nich gákleno' neda'?
 15 Zžáka'li'a, na' ba zoa' gata'.
 Kate' ne naktia' bi' kwide' zžáka'li'a

dan' bsako'o Le' neda', na' žedó
laža'a.

¹⁶ Žekla' zžá'ali'o neda'.

Da' zchebo' neda' benen ga bedó
laža'a.

¹⁷ Zej nyechjle da' ki neda' dot ža.

Žsáka'gaken neda' gáte'teze.

¹⁸ Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan
zoa',
na' toze da' nak chol zóalenen
neda'.

89

¹ Xana' Dios, gólteza' che yela' ži'i
laže' chio'.

Wzenla' to kwe' to kwe' za'sóto' ka'
nako' li laže'.

² Nnezla' sóateze yela' ži'i laže' chio',
na' to chi'ize zoa yela' li laže' chio',
kan zoakze ya'abá.

³ Le' wnnó': "Bena' to diža' len ben-
nen' wžía'.

Bchebe laža'a da' gona' che Dabí,
wen žin chia'.

⁴ Goža'-ne': gona' ga sóatezegak
za'só' ka',

na' gona' ga nna biá'tezgakbe' lo
wlazo' le'."

⁵ Benne' ka' nníta'gake' ya'abá žoe
lágwage' Le' ni'a che da' zente
da' žono',

na' ni'a che yela' li laže' chio', Xana'
Dios.

⁶ Bi zoa no benne' ya'abá, bennen'
nake' ka' nakkzo' Le', Xana'
Dios.

Bi zoa no benne' nake' benne' zente
ka' nako' Le'.

⁷ Benne' ka' zej nnite'e ya'abá
žápegake' Dios ba la'ne

na' yógo'te benne' chie' ka'
žžébegake' Le'.

⁸ Xanto' Dios, žnna bi'o benne'
zante,

benne' žjake' lo wdile, nníta'gake'
ya'abá.

Bi zoa no benne' nake' ka' nako' Le',
Xana' Dios.

Nako' Benne' wálele'e, na' nakkzo'
li laže'.

⁹ Žnna bi'o niso' dan' zgo'nen.

Kate' zgo'nle'en Le' zbek žion'.

¹⁰ Blej bchochjo' benne' Egipto ka',
na' bgá'ngake' ka' to da' gat.

Beslaso' benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe' len no'o wálele'e.

¹¹ Chio' Le' nak ya'abá, na' chio' Le'
nak yežlyó.

Beno' yežlyó nga, na' da' ka'
nníta'gaken lawlen.

¹² Beno' da' de chelá'a gan za' be'
zag,

na' da' de chelá'a gan zde wbíz byo'
zag ka'.

Lo yela' žebele žolgak Ya'a Tabor,
na' Ya'a Hermón chio' Le'.

¹³ Benne' wálele'e nako' Le',
na' zenle'e nak yela' wak chio'.

¹⁴ Lo da' chawe', na' lo da' li laže'
žnna bi'o.

Lo yela' ži'i laže' na' lo da' li laže'
žono' yógo'te.

¹⁵ Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žólgake' da' žoe lágwage'
Le',

na' zej zoe lo yela' baní' chio', Xana'
Dios.

¹⁶ Ni'a chio' Le' žebéle'egekle' dot ža,
na' želyenle' xtižo'o Le' dan' nako'
chawe'.

¹⁷ Nakkzo' Le' yela' wale chegak
benne' ka', na' ležka' yela'
xtan chégake'.

Žono' neto' wáleže dan' naken da'
žénezkzo' gono'.

¹⁸ Xanžo Dios žape chi'e žo'o,

na' Dios la'y chegak benne' Israel
ka' zchi'le' žo'o.

¹⁹ Ža ni'te bchaljo' da' bløe'elo'
benne' chawe' ka',

benne' wen žin chio' ka', na' wnnó':
"Ba wžía' to benne' wale ladjw

benne' chia' ka'.
Bena' ga žnna bi'e, na' žáklena' le'.

²⁰ Wžía' Dabí, benne' wen žin chia'.
Bzoakza' le' nich gake' benne'
wnná bia'.

²¹ Neda' gáklenteza' le'.

Len yela' wak chia' gon chocha' le'.

22 Benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe'
bi gak bi da' góngake' chie',
na' benne' wen da' zinnj ka' bi gak
góngake' le' zia.

23 Wlój wchochjkza' benne' ka' bi
zlé'egekle' le' chawe',
na' wkwasa' benne' ka' lawe' le'.
Wžia yi'a benne' ka' zži'igake' chie'
le'.

24 Ží'itezla' le', na' gaka' li laže' len
le',
na' ni'a chia' neda' golže yela' wnná
bia' chie'.

25 Gona' ga nna bi'e do zente žoa'a
nisdo',

na' do zente žoa'a yegw Éufrates.

26 Le' yi'e neda': Le' nako' Xa'.

Nako' Dios chia'. Žape chi'o neda',
na' žesló' neda'.

27 Neda' wzóa' le' ka zi'na' blo,
na' nna bi'e yógo'te benne' wnná
bia' ka' dot yežlyó.

28 Ží'itezla' le', na' sóateze diža' da'
bénlena' le'.

29 Gona' ga sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' xak
zoa ya'abá.

30 Cha' wsangak za'só Dabí ka' da'
bchi'la' le'e,
na' cha' bi góngake' ka nak da' goža'
légake',

31 na' cha' wzóagake' chela'ale da'
bsedla' légake',
na' cha' bi góngake' kan znnakza'
neda',

32 na' wsaka' zi'a légake' dan'
zži'igake' chia' neda',
na' chinnja' légake' yid dan' žóngake'
da' zinnj,

33 san bi wsana' kan nži'ila' Dabí,
na' bi wsana' gak li laža'a len le',

34 na' bi gal laža'a diža' da' bénlena'
le',

na' bi wchá'a da' ba wnnía'.

35 To chi'ize bzetj kwina', bchebe
laža'a bi da' gona',
na' batkle gon laža'a che Dabí.

36 Wnnía': Sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' lawa'
neda' xak zoa wbiž.

37 Yela' wnná bia' chie' sóatezen
choch xak zoa byo' ya'abá.
Sóatezen choch xak zoa ya'abá."

38 Le', Dios, wlój yichjo', na' bzo'
chela'ale bennen' wžio', na'
zžá'ali'o le'.

39 Bzo' chela'ale diža' dan' bénleno'
Dabí, benne' wen žin chion',
na' bka'no' ka'ze yela' wnná bia'
chie'.

40 Bchinnjo' ze'e da' wdape chi'in
yež zen chien',
na' bchinnjo' yógo'te yo'o wale, da'
ka' wdape chi'igaken yežen'
lo wdile.

41 Yógo'te benne' ka' zdégakze' ga na'
zbángake' da' ka' gota' chie',
na' benne' yež gawze ka' žon
dítjgekle' le'.

42 Beno' ga bzéxjwgak benne' ka'
le',
benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe',
na' žebéle'egekle'.

43 Bchinnjo' da' ka' zkonle' žin lo
wdile,
na' bi gókleno' le' lo wdilen'.

44 Bekó'o yela' zen chie',
na' bka'no' ka'ze yela' wnná bia'
chie'.

45 Beno' ga nake' ka to benne' gole
kate' ne zoe' yiz kwide' chie',
na' beno' ga žedoe'ele'.

46 Xanto' Dios, žto chi'ize bi yenlo'
cheto'?

Žto chi'ize zža'akzo' neto'?

47 Bejsá' laže' soa' yežlyó nga to
chí'ido'ze.

Beno' ga zoagak nbangak yógo'te
benne' to chí'ido'ze.

48 Nitó benne' bi soe' nbane' to
chi'ize.

Yógo'tie' gátgake'.
Nitó benne' bi yelé' lo na' yela' got.

49 Xanto' Dios, žbiž nži'ilo' Dabí
kan bchebe lažo'o, na' wnnakzo'
gono'?

50 Bwia nga, Xanto' Dios,
ka yógo'te benách zka'ngak benne'
wen žin chion' ka'ze,
na' nbaga'a neda' da' žon dítjgekle
benne' wláž chia' ka'.

51 Benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe' žon dítjgekle' bennen'
wžío' Le', Xanto' Dios.
Žon dítjgekle' le' gáte'teze zeje'.

52 ĩGa'n zen Xanžo Dios to chi'ize!
Ka' naken, na' ka' gaken.

90

1 Xanto' Dios, to chi'ize nakkzo' Le'
to gan že' cháwe'to'.

2 Ža ni'te kate' bi na' gono' ya'a zen
ka', na' bi na' soa yežlyó nga,
ža ni'te, na' zejte ža se ľawte ža
nakkzo' Le' Dios.

3 Žono' ga žeyakgak benne' ka' da'
gókgake',
kate' ži'o légake': "Le yeyák bixte
yo."

4 Chio' Le' to mil yiz
zej naken ka neje, žan' da' ba wdén,
na' ka to chí'ido'ze gachje yele.

5 Ka' gaze žkwaso' benne' ka' ka žon
to nis wbá'a.
Zej nake' ka to bichgale dan'
žnntilen kate' žebanžo.

6 Zej nake' ka to yeje yiže' da' žaljen
zildo',
na' kate' zla' wbíž, na' zbižen.

7 Žbia yi'to' dan' zžo'o neto'.

Že' zedlto' dan' zžá'li'o neto'.

8 Zle'elo' yógo'te da' bi nak chawe'
da' žonto'.

Zloe'elo' ľaw zia da' nbága'to'.

9 Zzacho'o yiz cheto' dan' zžo'o neto'.
Žeyožgak yiz cheto' ka to be' da'
žka'to'.

10 Ka zej nak ža zoato' nbanto', zej
nakzen chonnlalj chi yiz,
na' cha' naktó benne' wale, wak
soato' nbanto' taplalj yiz,
san ka zej nak yiz ka', zžáka'to', na'
že' zedlto'.

Ka' gaze ždegak yiz ka', na' žnitlto'.

11 ĩNož benne' nnezle' binlo ka nak
yela' zžá'a chio'?

ĽNož benne' nnezle' ka nak yela'
yichj ža'a chio'?

12 Bsedle' neto' wkonlto' binlo
žin ža cheto' ka', nich gak
chejni'ílto' cháwe'do'.

13 Xanto' Dios, beyón neto' toze ľen
Le'.

ĽTo chi'ize želo'?

Beyache' laže'l neto', benne' wen
žin chio' ka'.

14 To to zil bzoa yichj ľázdo'to' yela'
ži'i laže' chio',

na' lo yela' žebele góľtezto' chio'
yógo'te ža soato' nbanto'.

15 Benn cheto' yiz zan nich yebelto'
ka zej nak yiz bsáka'li'o neto',
na' ka zej nak yiz wžé' zedlto'.

16 Be' neto', benne' wen žin chio'
ka', latje ľe'elto' da' zen da'
žono',

na' ľe'egekle' za'sóto' ka' yela' zen
chio'.

17 Xanto' Dios, ben chawe' neto'.

Ben chawe' žin da' žonto'.

ĽO', Xanto' Dios, ben chawe' žin da'
žonto'!

91

1 Bennen' žxen laže'e Xanžo Dios
nich gape chi'e le',

na' zzi'e Dios, Bennen' nape' dot
yela' wak, nich gáklene' le',

2 wak yi'e Dios: "Le'kze žxen
laža'a, na' Le' žkache' chawo'o
neda'.

Nako' Dios chia', na' žxen laža'a
Le'."

3 Le' wkache' chawe'e le' lo da' zia
da' bi nla' ľawn,

na' lo yižwé' da' žoten benne' ka'.

4 Wkache' chawe'e le' ka žon to
žkoko', bian' žape chi'iba'
brise'do' ka' zan xilba',

na' cho'o chawo'o lo ne'e Le'.
Yela' li laže' chie' gon chi'in le', na'
wkache' chawen' le'.

5 Bi be gak wchebe le' žel,

na' bi be gon le' da' zia te ža,

6 na' to yižwé' che da' chol bi be
gonen chio' le',

na' to da' zinnj da' žoten benne' ka'
te ža, bi be gonen chio'.

7 Wak gatgak to mil benne' ka'
kwito' le',

na' chi mil benne' ka' gawze gan
zo', san bi be sako'o le'.

8 Wio', na' le'elo' da' zia da' gaken
chegak benne' wen da' zinnj
ka'.
9 Wzi'o Xanžo Dios, na' žxen lažo'o
Le',
na' Dios, Bennen' nape' dot yela'
wak, wkache' chawe'e le'.
10 Che len bi be da' zia gak bi da'
gonen chio',
na' bi cho'o nitó yižwé' ližo'.
11 Dios sele'e wbás che ya'abá chie'
ka' nich gáklengake' le',
na' gape chí'igake' le' gáte'teze gan
chejo'.
12 Góxwgake' le' lo ná'gake'
nich bi gon to yej ni'o we'.
13 Wlejkzo' bež yixe' ka', na' beže
ka',
bež yixe' sniale'e ka', na' bia snia
ka'.
14 Zinna Dios: "Yeslá' yógo'te benne'
ka' zej nži'ile' neda',
na' wkache' chawa'a benne' ka'
žechébgake' naka' Xángake'.
15 Kate' wližgake' neda', na'
yecheba' chégake'.
Kate' že' zédgekle', sóalengkza'
légake'.
Yeslá' légake', na' gapa' légake' ba
la'ne.
16 Gona' ga sóagake' nbángake' yiz
zante,
na' yeslá' légake'."

92

1 Xanto' Dios, da' xtanle'e žoe lawto'
Le',
na' žolto' da' zka'n zenen Le', Dios
zente.
2 Nakle'e xtan zzenlto' benne' ka' zil-
le kan žeyache' láže'lo' neto',
na' žel žloe'elto' nako' li laže'.
3 Žolto' chegak da' ki, na' zchinnto'
da' žól-lento'
dan' nwan' chi do, na' žgolto' da'
znnel'e'en xtando'.
4 Xana' Dios, ni'a che da' žono' Le'
žebéle'ela'.
Ni'a che da' ben no'o nak chia' yela'
ba nez.
5 Zenle'e nak da' beno', Xana' Dios,
na' zenle'e nak da' zgo'o lo yichj
lážda'wa' gona'.

6 Batkle chejní'igekle benne' laždo'
zide ka',
na' bi gak nnéžgekle benne' nat laže'
ka' da' ni.
7 Kate' zgólegak benne' ka' zbej
yichjgake' Dios kan zgole
yixe',
na' žežój chawe' da' žongak benne'
wen da' zinnj ka',
naken nich kwia yí'gake' to chi'ize.
8 Le', Xana' Dios, nakkzo' Dios zente.
9 Nak bia' da' gak chegak benne'
ka' zži'igake' chio' Le', Xana'
Dios.
Nak bia' kwia yi'gak benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe'.
Wzonnjgak yógo'te benne' wen da'
zinnj ka'.
10 Le' žono' ga nakža' neda' wale
kan nak to beže.
Zgo'o set yichja' da' žon chochen
yichj lážda'wa'.
11 Da' likze le'ela' benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'
wzóa zibgake' lawa' neda',
na' yenla' kwež nyáche'gak benne'
ka' bdíl-lengake' neda',
benne' wen da' zinnj ka'.
12 Changak benne' chawe' ka' ka
žongak yag zina' ka'.
Gólegake' kan zgólegak yag sedro ka'
law Ya'a Libano.
13 Zej nake' ka to yag da' zen lo li'a
yodo' che Xanžo Dios,
dan' zgólele'en lo li'a liž Dios chežo.
14 Zej nake' ka yag ka' zbiagaken
kate' ngólele'egaken
na' ne zej naken yag ya'a wale ka'.
15 Benne' ki wzéngake' benách ka'
nak Xana' Dios li laže',
na' Bennen' žon choche' neda',
na' bi be zoalen Le' da' bi naken
chawe'.

93

1 Xanžo Dios nake' Benne' Wnná
Bia' Zen, na' nakwe' da'
záka'le'en.
Da' nžejw li'e naken yela' wak zen.
Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak
no benne' wtén'.

2 Gan ži'o zŋna bi'o, Xanto' Dios,
wzóa chochen ža ni'te
na' Le' zoakzo' to chi'ize.

3 Žónle'egak yegw ka' žaxto', Xanto'
Dios.
Žónle'egaken žaxto', na' znnégaken
zižje.

4 Xanžon', Bennen' zoe' ya'abá,
napže' yela' wak
ka nak da' zej nape yegw ka'
žónle'egaken žaxto',
na' ka nak da' nape nis zgo'nen che
niso'.

5 Chochle'e zej nak da' ka' wn-
nakzo', Xanto' Dios.
La'y nakkze yodo' chio' to chi'ize.

94

1 Xana' Dios, Le' žezi'kzo' wzón
benne' ka'.
Le' žeběj yichjo' benne' wen da'
zinnj ka'.

2 Zchi'a lažo'o Le' da' žongak yógo'te
benne' ka'.
Wzó ža', bsaka' benne' ka' kan žala'
gak chégake', benne' ka' zka'n
zen kwíngake'.

3 Xana' Dios, žto chi'ize gongak
benne' wen da' zinnj ka' ki?
žTo chi'ize yebégele benne' zbej
yíchjake' Le'?

4 žTo chi'ize wká'n zen kwíngake', na'
nne zí'gake'?

žTo chi'ize wká'n zen kwingak
benne' ka' žeběj yíchjake'
Le'?

5 Benne' ki zžia yí'gake' benne' chio'
ka', Xana' Dios
na' žsaka' zí'gake' benne' ka' wžekzo'
Le'.

6 Žótgake' no'le wzebe ka', na'
benne' zi'to' ka',
na' žóngake' ga gatgak bi' wzebe ka'.
7 Znnágake': "Bi be zle'el Dios,
Xangak benne' ka',
dan' Dios chegak benne' Israel ka'
bi ži'e wnné yoe chégake'."

8 Le chejní'il, le'e, benne' laždo' zide
ka', le'e, benne' nat laže' ka'.
žTo chi'ize bi chejní'ilele?

9 Dios bene' nagžo.

žBi ženle' da' znnale?

Dios bene' yej lawžo.

žBi zle'ele' da' žonle?

10 Dios žsaka' zi'kze' benne' yež ka'.

žBi tile' le'e?

Dios naked' Bennen' zzejni'ile'
benách ka'.

žBi gákbe'ele' da' yo'o yichj láždo'le?

11 Xanžo Dios nnezkzle' da'
yo'o yichj láždo'gak yógo'te
benách.

Nnezle' zej naken da' yažze.

12 Xana' Dios, ba nez zen naken che
bennen' zzejni'ilo' Le',
na' žsedlo' le' ka' nak da' bchi'lo'
neto'.

13 Ga'n bennen' chawe' kate' za' ža
gak bi da' sake'e,
na' ža na' gáche'gak benne' wen da'
zinnj ka' yežw ba.

14 Batkle kwej yichj Xanžo Dios
benne' chie' ka',
na' bi wsán laže'e benne' ka' ba
wžekze' Le',

15 san gone' ga wchi'a láže'gak
benne' ka' lo da' naken
chawe',
na' yógo'te benne' li laže' ka' si' lo
ná'gaken'.

16 žNožkze benne' gáklene' neda'
nich tíl-lenžo benne' wen da'
zinnj ka'?

žNožkze benne' gónlene' neda' tzen
nich wžia yi'žo benne' wen
da' zinnj ka'?

17 Chela' bi goklen Xanžon' neda',
ba bejgacha'a yežw ba.

18 Kate' wnnía': zoa' chejchégoa'a,
na' Le', Xana' Dios,
lo yela' ži'i laže' chio' gókleno' neda'.

19 Kate' ži'a wnné yoe, na' že' zedla',
žeyón zenkzo' neda', na' žono' ga
žebéle'ela'.

20 Batkle gako' toze len benne' ka'
zchi'a láže'gak benách ka' lo
da' bi nak chawe',

benne' ka' zzóagake' cheļa'ale
da' naken chawe', na' da'
bchi'lo' Le' neto'.

21 Benne' ki' zóngake' toze diža' bi da'
góngake' che no benne' nake'
chawe',
na' zchóggake' chie' gate', na' bi be
zia nbage'e,

22 san Xanžo Dios nake' ka to yo'o
gan zoa chawa'a.
Dios chia' nake' ka to yej xe da' žon
chochen neda'.

23 Le' yebi'e chegak benne' wen da'
zinnj ka' ka nakkze da' zinnj
da' bégake'.

Wžia yi'e benne' ka' ni'a che da' bi
nak chawe' da' žóngake'.

Xanžo Dios wžia yi'e benne' wen da'
zinnj ka'.

95

1 Le da le'e, wká'n zenžo Xanžo Dios.
Len yela' žebele golžo che Bennen'
zzoa choche' žo'o nich yelažo.

2 Chejžo lawe' Le', na' ye'žo-ne':
“Žóxkeno'.”

Len yela' žebele golžo da' we lawžo
Le'.

3 Xanžon' nake' Dios zente,
na' nake' Benne' wnná bia'
zénle'eže ka dios ka' chegak
benách ka'.

4 Zna bi'e dot yežlyó nga,
gan nak gže', na' gan nak sibe law
ya'a ka'.

5 Zna bi'e nido', da' benkze' Le',
na' lezka' yežlyó nga da' bene' Le'.

6 Le da, wká'n zenžo-ne', na' wzóa
zibžo lawe'.

Wzóa zibžo law Xanžon', Bennen'
bene' žo'o.

7 Le' nake' Dios chežo, na' nakžo
chie' Le'.

Nakžo benne' ka' žape chi'ikze', na'
nakžo ka zila'do' chie' ka'.

8 Zna Xanžon': “Cha' zénlele chi'a
na'a ža,
bi gonle zide lázdo'le kan bengak xa
xto'le ka' gan nzin' Meriba,
na' kan bégake' lo ža na' le'e latje
dach gan nzin' Masah,

9 gan bcha'agak xa xto'le ka' neda',
na' bégake' ga bža'a neda' la'kze
blé'egekle' yógo'te da' zen ka'
da' bena'.

10 Choplalj yiz bzoela' benne' ka',
na' wnná': zej nake' benne'
žebėj yíchjgake' neda', na' bi
žóngake' kan bchi'la' légage'.

11 Che len, lo yela' zža'a chia' ben
chocha' xtiža'a,
na' wnná': bi ch'ógake' gan yezí'
láže'gake' tzen len neda'.”

96

1 Le gol che Xanžo to da' kob.

Le gol che Xanžon', le'e zoale do
zente yežlyó.

2 Le gol che Xanžon', na' le wká'n
zen La la'y chie'.

Tža tža le wzenle benách ka' kan
žeslé' žo'o.

3 Le wzenle benne' zi'to' ka' ka nak
yela' zen chie',

na' benne' yógo'te yež ka' kan nak
da' zen da' bene'.

4 Zente nak Xanžon', na' žala' wká'n
zénle'ežo-ne'.

Žala' gapžo Le' ba la'ne, na' kege
dios ka' chegak benách ka'.

5 Zej nakze yógo'te dios ka' lo'a ka',
san Xanžo Dios bene' ya'abá na'le.

6 Nape' Le' yela' wak, na' yela' wnná
bia'.

Nža' yodo' chie' yela' zen, na' yela'
xtan.

7 Le wká'n zen Xanžon', le'e zoale
dot yežlyó nga.

Le wká'n zen yela' zen chien', na'
yela' wak chien'.

8 Le gape ba la'ne Xanžon' kan žala'
gonžo.

Le yedjwá' da' wnéjwle na' le cho'o
yodo' xtan chie'.

9 Le wká'n zen Xanžon' dan' nake'
la'y, na' xtanle'e.

Le žebe lawe' Le', le'e zoale dot
yežlyó nga.

10 Le ye' yež ka': “Nak Xanžon'
Benne' Wnná Bia' Zen.

Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak
no benne' wtén'.

Wchi'a laže'e benne' ka' lo da'
naken chawe'."

¹¹ Le yebele, le'e, zoale ya'abá, na'
yežlyó nga.

Le nne, le'e, nisdó, na' bia ka' zoale
ga na'.

¹² Le yebele, le'e, yixe', na' bia ka'
zoale ga na',

na' le'e, yag ka' zej zen lo ya'a ka'.

Le nne ziže lo yela' žebele chele,

¹³ law Xanžon' kate' yide'.

Yide' nich wchi'a laže'e benách ka'
lo yežlyó nga.

Nna bi'e benne' ka' do zente yežlyó.

Nna bi'e légake' lo da' naken
chawe', na' lo da' naken dot
da' li.

97

¹ Nak Xanžon' Benne' Wnná Bia'
Zen.

¡Le yebele, le'e zoale yežlyó!

¡Le yebele, le'e zoale žoa'a nisdó!

² Zej nyechjle bejw, na' da' chol Le'.
Lo da' naken dot da' li, na' da'
chawe' znná bi'e.

³ Znežw yi' gan žeje' Le',
da' wzeyen benne' ka' bi žlé'egekle'
Le' chawe'.

⁴ Yes wzio' chie' ka' žsa'ni'gaken
yežlyó.

Yežlyó nga žle'elen, na' žžon'.

⁵ Želángak ya'a ka' ka china' bez law
Xanžon',

law Xangak benne' ka' nníta'gake'
dot yežlyó nga.

⁶ Žloe'e law ya'abá da' chawe' chie',
na' benne' yógo'te yež žlé'egekle'
yela' zen chie'.

⁷ Yedoé'egekle benne' ka' žka'n
žéngake' lo'a ka',

benne' ka' žka'n zen kwíngake' ni'a
chegak lo'a ka' chéngake'.

Yógo'te dios chegak benne' ka' wzóa
žibgaken law Xanžo Dios.

⁸ Béngakle benne' ka' nníta'gake' yež
Sión, na' bebégekle'.

Bebégekle benne' ka' nníta'gake'
yežlyó Judá,
ni'a che da' bchi'a lažo'o Le', Xanto'
Dios.

⁹ Zente nako' Le', Xanto' Dios, lawle
dot yežlyó.

Zenže nako' Le' ka' yógo'te dios
chegak benách ka'.

¹⁰ Nol-le le'e nži'ilele Xanžon', le ža'a
da' zinnj.

Le' žape chi'e yela' nban chegak
benne' chie' ka'.

Žeslé' légake' lo na'gak benne' wen
da' zinnj ka'.

¹¹ Yela' baní' chie' zóalenen benne'
chawe' ka',

na' yela' žebele chie' zóalenen
benne' li laže' ka'.

¹² Le yebele le'e, benne' chawe' ka',
law Xanžon'.

Le wsá' laže' da' zen da' ben
Dios,
na' le wká'n zen La la'y chie'.

98

¹ Le gol che Xanžon' to da' kob dan'
bene' da' žonen ga žebanlžo.

Len yela' wale chie', na' yela' wak
la'y chie' bzejwe' benne' ka'
žži'igake' chie'.

² Xanžon' bzenle' benách ka' kan
žeslé' légake'.

Bzenle' benne' yež ka' ka' nak da'
chawe' chie'.

³ Bene' da' bchebe laže'e gone'
chegak benne' Israel ka' ni'a
che yela' li laže', na' yela'
nži'il chie'.

Yógo'te benách blé'egekle' da' ben
Dios ni'a chežo.

⁴ Le gol len yela' žebele law Xanžon',
le'e zoale dot yežlyó nga.

Le wká'n zene' Le' len da' gol-le.

Lo yela' žebele chele, le kwéžeya'a.

⁵ Le gol da' we lawle Xanžon'.

Le gol len da' ka' žól-lenle, da'
ka' chinnle.

⁶ Le wkwéž lozgak bia ka', na'
yezika' da' ka' zgol-le,

na' le kwéžeya'a lo yela' žebele chele
law Xanžon', Bennen' znná
bi'e žo'o.

7 Le nne, niso', na' bia ka' zoale ga na'.

Le goḷ, le'e, yežlyó, na' le'e zoale ga na'.

8 Le kapa' na'le, le'e, yegw ka'.

Le goḷ lo yela' žebele, le'e, ya'a ka', law Xanžon',

9 dan' yide' yedjnná bi'e yežlyó nga.

Nna bi'e benne' ka' nníta'gake' do zente yežlyó len da' nak chawe',

na' benách yógo'te yež ka' len da' naken dot da' li.

99

1 Nak Xanžo Dios Benne' Wnná Bia' Zen,

na' žžizegak yógo'te benne' ka' ni'a chie' Le'.

Ži'e latje blo chie' dan' zoan lówlegak kerubín ka', na' žžo' yežlyó nga.

2 Zente nak Xanžon' law Ya'a Sión.

Nake' zen lówlegak yógo'te yež ka'.

3 Le wká'n zen La la'y che Xanžon' da' naken zen,

na' da' žala' žébežo.

La'y nake' Le'.

4 Le', Benne' Wnná Bia' Zente, nži'ilo' da' nak chawe'.

Bzoa chocho' da' naken dot da' li.

Beno' da' naken chawe', na' da' naken dot da' li ni'a chegak za'só Jakob ka'.

5 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le wzóa žible lawe' Le' gan ži'e zнна bi'e dan' nake' la'y!

6 Moisés, na' Aarón gókgake' bxož chie' ka'.

Samwel goke' to benne' bcháljlene' Le'.

Wnnábgekle' Xanžo Dios to, na' Le' bechebe'.

7 Bcháljlene' benne' ka' to lo bejw gasj.

Béngake' da' wnnakze' Le', na' da' bchi'le' légake'.

8 Le', Xanto' Dios, bechebo' chegak benne' ka'.

Błoe'elo' légake' nako' Dios, na' ženít lawo'o Le' chegak benne' ka', la'kze žono' ga zzáka'gake' ni'a che doḷa' da' nbága'gake'.

9 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le wzóa žible lawe' Le' law ya'a la'y chie', dan' la'y nak Xanžo Dios!

100

1 Le goḷ law Xanžo Dios, le'e zoale dot yežlyó nga.

2 Le wká'n zen Le' len yela' žebele chele.

Le da lawe' Le', žol-le len yela' žebele.

3 Batkle gaḷ láže'le Xanžon' nakkze' Dios.

Le' bene' žo'o, na' nakžo chekze' Le'. Nakžo benách chie' ka', na' žíla'do' chie' ka'.

4 Le cho'o yodo' chie', na' ye'le-ne': "Žóxkeno",

na' lo zchil chen, we lawle Le'.

Le yi'e: "Žóxkeno", na' le wká'n zen La la'y chie'.

5 Chawe' nak Xanžon' na' sóateze yela' ži'i laže' chie'.

Yela' li laže' chie' soan to chi'ize.

101

1 Gólteza' kan zej nak yela' ži'i laže', na' yela' li laže' chio'.

Gólteza' chio' Le', Xana' Dios.

2 Žak laža'a gona' da' naken li laže'.

¿Batx yido' gákleno' neda'?

Dot laža'a goḷkza' lo ližkza' neda'.

3 Batkle ko'o laža'a gona' to da' zinnj.

Bi žle'ela' chawe' da' žongak benne' ka' zbej yíchjake' Dios.

Batkle wa'a latje bíga'gake' gan zoa' neda'.

4 Wkwasa' lo yichj lázda'wa' da' zinnj,

na' bi ko'o laža'a gona' da' bi nak chawe'.

5 Wnníta'a chela'ale benne' ka' znnégake' chegak benne' yoble ka' bagáche'ze.

Bi wa'a latje soalen neda' to benne' žka'n zen kwine', bennen' žži'e che Dios.

6 Le'ela' chawe' benne' ka' zej
nake' li laže' law Dios, nich
gónlengake' neda' tzen.

Benne' ka' zej nake' dot laže'
góngake' zin chia'.

7 Bi wa'a latje no benne' žon laže'le'
choe'e liža'.

Bi wa'a latje to benne' wen laže'
soe' gan zoa'.

8 Tža tža wnnita'a žize benne' wen
da' zinnj ka', benne' ka'
nníta'gake' lo yežlyó chia'.

Wkwasa' yógo'te benne' wen da'
zinnj ka' lo yež che Xanžo
Dios.

102

1 Xana' Dios, benle da' znnabla' Le',
na' bze nag da' žliža' Le'.

2 Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda',
dan' že' zedla'.
Bze nag chia', na' bechebe chia'
kate' žliža' Le'.

3 Nak yela' nban chia' ka' žen che yi'
da' znitlen.

Yo'o da' la lo žit chia' ka' to yi' da'
žála'le'en.

4 Žedó laža'a, na' nak lázda'wa' ka' to
yixe' nkwaden,
na' biž znnan gawa' yet.

5 Dan' zbeže wé'li'a ba nžítli'a.

6 Naka' ka' to lab zlab'a to lo yežlyó
biž,
na' ka' to bedkoke žíaba' lawle to
yo'o nyinnj.

7 Žata'a yele, san bi ztasa'.

Naka' ka' to byinne žíaba' tozba'
yichjo'o sibe.

8 Tža tža zne zít'ezgak benne' ka' bi
zlé'egagle' neda' chawe'.

Benne' ka' zžá'agake' neda'
žkóngagle' žin la' kate' zne
zít'gake' che no benne'.

9 Kate' žawa' yet, naken ka' žawa' de,
na' nis zbeža' nchixen da' že'ja'.

10 Ki žaken dan' zžo'o neda', na'
žsaka' zi'o neda'.

Bkwaso' neda', na' bžo'no' neda'.

11 Nak yela' nban chia' ka' to zoł da'
zdezen,

na' naka' ka' to yixe' da' ba nbižen.

12 Le', Xana' Dios, to chi'ize zo'.

Chejsá' láže'gak yógo'te benách ka'
La la'y chio'.

13 Bezó ža', na' beyache' laže'l
benne' yež Sión ka',

dan' ba bžin ža' yenít lawo'o
chégake'.

14 Neto', wen zin chio', nži'ildo' yej
ka' che yežen'.

Žékelto' zi' dan' nbia yin'.

15 Benne' yógo'te yež ka' gápegake'
La la'y chio' ba la'ne, Xanto'
Dios.

Žébegak yógo'te benne' wnná bia'
ka' yela' zen chio',

16 kate' yechiso' yež Sión, Xanto'
Dios, na' lé'egagle' yela' zen
chen,

17 dan' wzé nago' da' znnábgekle
benne' ka' wléj yichjo'

na' biž wzó' cheła'ale da'
žáta'yoeagle' Le'.

18 Bzoj da' ni nich gólgaken benne'
ka' za' lá'gake',

na' benne' ka' za' gáljgake' we
lágwage' Xanžo Dios.

19 Gan zoa Xanžon' ya'abá bwie'.

Gan zoe' ya'abá blé'ele' yežlyó nga,

20 nich yenle' chegak benne' ka'
zbeže nyáche'gake',

benne' ka' zej nyejwe' liž ya,
na' yeslé' benne' ka' ba nžog
chégake' gátgake',

21 nich wzéngagle' benne' yež Sión
ka' kan nak zen La la'y che
Xanžo Dios,

nich we lágwage' Le' lo yež
Jerusalén,

22 kate' la'gak benách yógo'te yež
ka',

nich wká'n zéngage' Xanžo Dios.

23 Xanžo Dios bzexjwe' yela' wale
chia',

na' yeláte'ze ka' bete' neda'.

24 Naž wnnía': "Dios chia', bi goto'
neda', kate' bi na' gola'.

Le' to chi'ize zo'."

25 Ža ni'te bzo' yežlyó nga, na' len
no'o beno' ya'abá.

26 Kwia yi'gak da' ka', san sóatezo' Le'.
 Te chegak yógo'te da' ka' kan žeywé to laže'.
 Kan zcha'to' zato' žeza', wchó'o da' ka',
 27 san bi zcha' kwino', na' batkle te chio'.
 28 Gape chi'o zi'nto' neto', benne' wen žin chio' ka',
 na' wzóa chochkzo' za'sóto' ka' lawo' Le'.

103

1 We lawa' Xanžo Dios len dot yichj lázda'wa'.
 We lawa' La la'y chie' len dot da' naka'.
 2 We lawa' Xanžon' len dot yichj lázda'wa',
 na' bi gal laža'a da' chawe' da' bene' chia'.
 3 Ženít lawe' yógo'te dola' da' nbaga'a.
 Žeyone' neda' chegak yógo'te yižwé' ka' da' yoa'a.
 4 Žape chi'e neda' nich bi gata'.
 Lo yela' ži'i laže' chie', na' yela' žeyache' laže' chie' zka'n chawe'e neda'.
 5 Zzanli'e da' chawe' ka' da' žákaken chia'
 nich yeyaka' ka' to benne' yiz kwide', na' benne' wale kan žak che to bsia.
 6 Xanžo Dios zchi'a laže'e da' žak chegak benne' ka' zzáka'le'egake',
 na' zka'n chawe'e légake'.
 7 Bloe'ele' Moisés da' ka' wló'o laže'e gone',
 na' bi'e latje benne' Israel ka' blé'egkle' da' zen ka' da' bene'.
 8 Xanžon' žeyache' láže'le', na' nži'ile' benách ka'.
 Nake' zen laže', na' nži'ile'ele' benách chie' ka'.
 9 Bi ztilkze' žo'o, na' kegé to chi'ize zže'e žo'o.
 10 Bi žebi'e chežo ka' nak zia da' nbága'žo,

na' bi na' wžia yi'e žo'o ni'a che xtóla'žo.
 11 Ka nak sibe ya'abá lawle yežlyó, kikze nak yela' ži'i laže' zen chie' len benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne.
 12 Ka nak zi'to' gan zla' wbiž, na' gan ženén,
 kikze zkwase' zító'le dola' da' nbága'žo.
 13 Kan nak xa xkwide' ka' ži'i laže' len zi'nkze' ka',
 kikze nak Xanžon' ži'i laže' len benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne.
 14 Le' nnézkzele' kan nakžo lo beja' žen chežo.
 Žejsá' laže'e nakžo bižte yo.
 15 Ka nak yela' nban chežo, nakžo ka' to yixe'.
 Zgolžo ka' žak che to yeje yixe'.
 16 Kate' zde be' ga na', na' znitlen, na' biž zoa no benne' žejsá' laže'e chen,
 17 san ka' nak chegak benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon', yela' ži'i laže' chie' zóalenen légake' to chi'ize,
 na' da' chawe' chie' zóalenken yógo'te za'sógake',
 18 benne' ka' žóntezgake' kan zнна diža' dan' bēnlene' légake',
 na' benne' ka' žóngake' kan wn-nakze' Le'.
 19 Bzoa Xanžon' latje chie' ya'abá gan ži'e zнна bi'e.
 Nakkze' Benne' Wnná Bia' Zen lāwlegak da' zej den.
 20 Le wká'n zen Xanžon', le'e, wbás che ya'abá ka'.
 Nakle wbás wale, na' chochle'e, na' žonle kan zinne',
 na' zze nagle da' ži'e le'e.
 21 Le wká'n zen Xanžon', le'e, wbás che ya'abá ka' žejle lo wdile'.
 Nakle wbás wen žin chie' ka', na' žonle kan žénele' Le'.
 22 Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele le'e, ben Dios le'e,
 na' zoale yógo'te latje gan zнна bi'e Le'.

We lawa' Xanžon' len dot yichj
lázda'wa'.

104

¹ We lawa' Xanžo Dios len dot yichj
lázda'wa'.

Zente nako' Le', Xana' Dios.

Laže' da' nako' naken yela' xtan, na'
yela' zen.

² Zwakw kwino' yela' baní' ka za
lano'.

Bzalo'o ya'abá ka to yo'o laže' chio'.

³ Beno' ližo' lawle nis da' žen' ža'le.
Zkonlo' žin bejw ka' ka to karreta
gan ži'o Le', dan' zden lo be'.

⁴ Zkonlo' žin be' žaken ka wbás chio',
na' yes wzió' ka' ka wen žin chio'
ka'.

⁵ Bzoa chocho' yežlyó nga lo lenen,
na' bi be gak wkwasen'.

⁶ Bwako' yežlyó nga len nisdo' ka
žon to benne' žakwe' za lane',
na' nisen' bwakwn ya'a ka'.

⁷ Kate' btilo' nisen', na' bezonnjen.
Bebigan' kate' benlen wnnó' zižje.

⁸ Nisen' dan' bwakwn ya'a ka' be-
jsóan lo yegw ka',
na' bžinen latjen' da' beno' Le' che
nisen'.

⁹ Bzo' gan ze law chejsóan, na' gan
biž gak ten,
nich biž yewakwn yežlyó bižen'.

¹⁰ Beno' bej ka', da' ka' žálgaken
žoa'a yégodo' ka',
na' yegw ka' zdégaken ládjwgak ya'a
ka'.

¹¹ Lo yegw ka' že'jgak bia yiže' ka'
nis,
na' zdoan yela' žbile nis chegak
burro yiže' ka'.

¹² Byínnedo' ka' žóngakba' xó'ngakba'
ka' lo yag ka' zégaken žoa'a
yegw ka',
na' žólgakba' ládjwgak ni'a ná'gaken
ka'.

¹³ Žselo'o yejw zan ya'abá dan' žaken
law ya'a ka',
na' želje yežlyón' len da' chawe' da'
žono'.

¹⁴ Žesgolo' yiže' da' žawgak bia yiže'
ka',

na' kwando' ka', da' ka' žawgak
benách ka',

na' da' ka' žkóngekle benne' ka' žin
nich góngake' yela' waw,

¹⁵ na' uba ka', da' ka' žóngake'
xis uba wal dan' žonen ga
žebégekne benne' ka',

na' olibo ka', da' ka' žóngake' set
dan' zgó'ogake' yíchjgake',

na' zoa' da' žóngake' yet nich
sógake' nbángake'.

¹⁶ Yag sedro ka' da' zej zen law Ya'a
Líbano zzi'gaken nis yejw.

Zej naken chio', Xanto' Dios, dan'
gozo' légaken.

¹⁷ Lo yag ka' žziagak byínnedo' ka'
xó'ngakba' ka',

na' lo ni'a ná'gaken že'gak liž byinne
sigwenya ka'.

¹⁸ Zej zoa chibo yiže' ka' law ya'a
zen ka',

na' lo bloj ka' žangak ya'a ka' zej zoa
bzižo' ka'.

¹⁹ Beno' byo' dan' zloe'elen to byo'
to byo' che yiz,

na' wbíž nnezlen kate' žala' yenen.

²⁰ Beno' yel, na' kate' ba gojen,

na' zžojgak bia yiže' ka'.

²¹ Zběžeya'agak bež yiže' ka',
žiljgakba' da' gáwgakba'.

Žiljgakba' bia ka' wnnakzo'
gáwgakba'.

²² Kate' zla' wbiž, na' žeyéjgakba' lo
bloj chégakba', gan žtásgakba'
te ža.

²³ Naž zžojgak benne' ka', na' žjake'
wen žin,

na' žóngake' žin na' zejte žen wbiž.

²⁴ Xanto' Dios, da' zante zej nak da'
beno'.

Len yela' žejni'il zente chio' beno'
da' ka'.

Nža' yežlyó nga da' ka' beno' Le'.

²⁵ Zoa nisdo' ga na', dan' naken zen,
na' zil-le'e,

gan zej yo'o bia zante ka', biado'
ka', na' bia zen ka'.

²⁶ Lo nison' zej nnita' barkw zen
ka',

na' zoa bia zen lo nison', bian'
beno' Le', nzi' laba' lebiatán.

27 Yógo'te bia ka' žxen láže'gakba' Le',
nich gonno' da' gáwgakba' kate'
gała' chégakba'.

28 Znezjon' chégakba', na' zzi'gakban'.
Žónnli'o da' žáwgakba', na'
žéljgeklba'.

29 Kate' bi žape chi'o légakba', na'
žžébegakba'.

Kate' žekwaso' be' žeká'gakba', na'
žátgakba', na' žeyákgakba'
bište yo,

30 san kate' žeseło'o be' chio', na'
žebángakba'.

Znezjo' yela' nban kob chegak da'
ka' zej zoan lo yežlyó nga.

31 To chi'ize ga'n zen Xanžo Dios.

Žaz láže' Xanžon' da' ka' benkze' Le'.

32 Žwie' yežlyó nga, na' žzon'.

Zgane' ya'a ka', na' žžoj žen che yi' ga
na'.

33 Gołkza' che Xanžon' xak zoa'
nbana'.

Yógo'te ža zoa' nbana' goła' da' we
ława'a Dios chia'.

34 Žak laža'a chaz láže' Xanžon' da'
ka' zlab laža'a,

na' žebézelá' ni'a che Xana' Dios.

35 Kwia' yi'gak benne' doła' ka'
nníta'gake' yežlyó nga,
na' biž soagak benne' ka' zbej
yíchjgake' Dios.

We ława' Xanžo Dios len dot
da' naka'.

įGa'n zen Xanžon'!

105

1 įLe wká'n zen Xanžo Dios!

įLe wká'n zen La la'y chie'!

Le wzenle benne' yógo'te yež
ka nak da' zen da' bene'.

2 įLe goł chie'! įLe goł da' wká'n zenle
Le'!

įLe wchálj chegak da' zente ka'
da' bene'!

3 įLe yebele lo da' nak chie' Le'!

Yógo'te benne' ka', benne' žápegak
Xanžon' ba la'ne, žala'
yebéle'egekle'.

4 Le nnable Xanžon' gáklene' le'e.

Tža tža le wxén láže' Xanžo Dios.

5-6 Le'e, za'só Bran, wen žin che
Xanžon', na' le'e, za'só Jakob,
bennen' wžíe',

le wsá' láže' chegak yela' wak ka',
na' da' zente ka' da' bene' Le',
na' kan bchi'a láže'e le'e.

7 Le' nake' Xanžon', na' Dios chežo.
Le' zнна bi'e benne' ka' nníta'gake'
dot yežlyó.

8 Ła'kze te chegak to mil kwe'
benne' ka',

batkle gal láže'e da' wchebe láže'e
gone' lo diža' da' bene',

9 dižan' da' bénlene' Bran,
dan' bzetj kwine' katen' bi da'
bchebe láže'e gone' che
Isaak,

10 na' bzoa chochen' ka' to da' wn-
nakze' gon Jakob,

dižan' da' žala' góntezegak benne' Is-
rael ka' ka' zнна,

11 dan' bene' katen' wnné': "Chele
le'e gonna' yežlyó chegak
benne' Kanaán ka',
dan' gaken to da' wdele lo na'gak
za'sóle ka'."

12 Katen' wnníta'gake' nbabze
benne' ka',

na' wdágake' lo yežlyó nga ka
benne' zi'to' ka',

13 na' wdégake' to yež yetó yež,

na' to yežlyó yetó yežlyó,

14 bi be' Dios latje no benne' bi da'
gone' chegak benách chie'
ka',

na' ni'a chégake' btile' benne' wnná
bia' ka'.

15 Gože' légake': "Bi be gonle chegak
benne' ka' wžía',

na' bi gonle zia benne' ka'
zcháljgake' lo wlaza' neda'."

16 Bene' ga gota' to wbín lo yežlyón',
na' beké'e yógo'te da' gáwgake',

17 san bsele'e to benne' wnežwe'
łáwgake',

bennen' nake' Jwsé, bi' na'
béte'gake'-be'

nich gakbe' bi' ndo'w che to benne'
zi'to'.

18 Bséjwgake' ní'abe' lo yeżw ka'
ladjw blag ka',
katen' bséjwgake'-be' liż ya lo yeżlyó
Egipto,

19 na' zejte goła' gok li da' wnná
Jwsé žala' gaken.

Ki goken, bloe'el xtiža' Xanžon'
wnnabe' da' li.

20 Naž benne' wnná bia' che yeżlyó
Egipton' bsele'e to benne'
bsane' Jwsé na'.

Bennen' znna bi'e yeż zan bsane'-
be'.

21 Bzoe'-be' nich gakbe' xangak
benne' ka' nníta'gake' liže',
na' nich nna bia'be' yógo'te da'
nape'le',

22 na' nich tilbe' benne' zen ka'
che benne' wnná bian' ka' žaz
láže'kzbe',

na' nich wzejni'ilbe' benne' gole
ka' che yeżlyó Egipton' nich
gágake' benne' sina' ka'.

23 Wdé na' bžingak benne' Israel ka'
lo yeżlyó Egipton',

na' wzóa Jakob lo yeżlyó chegak
za'só Kam ka'.

24 Wyánle'egak benne' ka' che
Xanžon' lo yeżlyón',

na' bene' ga gókgakže' wale ka' zej
nak benne' ka' bi blé'egekle'
légake' chawe'.

25 Ben Dios ga bža'agak benne'
Egipto benne' chie' ka',

na' bégake' benne' wen žin chie' ka'
žia.

26 Bsele'e Moisés, wen žin chie',
lawgak benách chie' ka' tzen
len Aarón, bennen' wžie' Le'.

27 Dios bi'e benne' chope' ki latje
béngake' yela' wak ka' che
ya'abá,

na' yela' wak zen ka' lo yeżlyó
chegak za'só Kam ka'.

28 Bseła' Dios to da' choł dan'
bwakwn dot yeżlyón',

san benne' Egipto ka' bi bégake'
da' wnnakze' Le'.

29 Naž bene' ga beyák nis yegw
chegak benne' ka' žen,

na' bete' yógo'te bel ka' zej zoaba' lo
yegw ka'.

30 Besché'e yeżlyó chégake' blož ka'
ga bžinte wnníta'gakba' lo liž
benne' wnná bian'.

31 Wnnaze Dios, na' bla'gak zante
bi'a che bež ka',

na' bi'a las ka' dot lo yeżlyó chegak
benne' ka'.

32 Lo wláz nis yejw bsele'e yej nis lo
yeżlyón',

na' lezka' yi' da' bzeyen dot yeżlyó
chégaken'.

33 Bchinnje' yógo'te lba uba, na' yag
higo chégake' ka',

na' bdichje' yógo'te yag ka' zej zen
lo yeżlyón'.

34 Wnnaze', na' bla'gak biche' zo
ka',

bia ka' bi gak no benne' wlabe'
légakba',

35 na' bdáwgakba' dot yiže' ya'a lo
yeżlyó chégaken',

na' bdáwgakba' dot linne da' žonn
yeżlyón'.

36 Naž bete' bi' byo nežw ka' chegak
benne' Egipto ka',

xkwide' ka' zej nakbe' bi' wak ka'
chégake'.

37 Bebeje' benne' chie' ka' ga na' zej
noe'e meżw plat, na' meżw
oro zan.

Bi wzóa no benne' ládjwgake',
benne' bi zoe' chawe'.

38 Bebégikle' benne' Egipto ka'
katen' bžójkake' ga na', dan'
bžébele'egake' légake'.

39 Bzala' Dios to bejw da' wló'on
benne' chie' ka' zoł,

na' to yi' da' bsa'nín' légake' žel.

40 Wnnábgekle' Dios, na' bsele'e
bežjw yiže' ka' nich gágwage'-
ba',

na' bene' ga béljegekle' yet da' bžojen
ya'abá.

41 Bsaljwe' to yej xe, na' bžoj nis
da' wdén lo yeżlyó bižen' ka' to yegw
nis.

42 Ki ben Dios dan' bejsá' laže'e diža'
la'y chie'

da' bchebe laže'e gone' che Bran,
wen žin chien'.

⁴³ Bebeje' benne' ka' wžíe' lo yežlyó
Egipton',
na' bebegekle' dan' gok yela' ba nez
zen chégake'.

⁴⁴ Bnezjwe' benne' chie' ka' yežlyó
chegak benne' yezika' yež
ka',

na' da' wdápegak benne' yež ka'
beyaken chegak benne' chie'
ka',

⁴⁵ nich gápegake' xtiže'e ba la'ne,
na' góngake' ka' nak da' wnnakze'
Le'.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

106

¹ ¡Ga'n zen Xanžo Dios!

Le ye' Xanžo Dios: "Žóxkeno'", dan'
nake' chawe',

na' dan' žeyache' láže'tezle' žo'o.

² ¿Nožkze benne' gak wloe'ele' kan
zej nak yela' wak zente ka'
da' ben Xanžon'?

¿Nožkze benne' gak wká'n zene' Le'
kan žala' gonžo?

³ Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žóngake' da' chawe',
benne' ka' žóntezgake' da' žénele'
Le'.

⁴ Bejsá' laže' chia', Xana' Dios, kate'
žon chawo'o benne' chio' ka'.
Da yesló' neda', nich gak le'ela'

⁵ da' chawe' da' gono' ni'a chegak
benne' ka' wžio' Le',

na' nich yebela' kate' gak chegak
benne' chio' ka' yela' ba nez,
na' nich yebélenla' benách chio' ka'.

⁶ Bento' dola' tlebe kan bengak xa
xna' wdé cheto' ka'.

Bento' da' zinnj, na' bento' da' bi
naken chawe'.

⁷ Kate' wnníta'gak xa xna' wdé
cheto' ka' lo yežlyó Egipton',
bi blab láže'gake' chegak yela' wak
che ya'abá ka' da' beno' Le'.

Bi bejsá' láže'gake' da' beyache'
láže'le'elo' légake',

san bží'igake' chio' žoa'a nisdon'
nzin' Nisdo' Xna.

⁸ San Dios beslé' benách chie' ka'
nich ga'n zen La la'y chie',
na' nich wloe'ele' law ka' nak yela'
wak chie' Le'.

⁹ Btíle' Nisdo' Xna na', na' bebižen.
Wdegak benách chie' ka' gachje
lawle nisdon' lo yo biž.

¹⁰ Beslé' benách chie' ka' lo na'gak
benne' ka' bi blé'egekle'
légake' chawe',

na' bebeje' légake' lo na'gak benne'
ka' bsaka' zí'gake' légake'.

¹¹ Naž nisdon' bwakwn benne' ka'
bi blé'egekle' légake' chawe'.

Bi bga'n nitó benne' chegak benne'
ka'.

¹² Naž benne' chie' ka' bejlé'gake'
xtiža' Dios,
na' bél'gake' da' be lágwage' Le'.

¹³ Ka' gaze goł láže'gake' da' ka'
bene'.

Bi wléžgake' nich lé'egekle' da' gon
Dios,

¹⁴ san wzé láže'gake' to da' zinnj lo
latje dachen',

na' bégake' ga bža'a Dios le'e yixen'.

¹⁵ Wdé na' bnezjw Dios da'
wnnábgek' Le',

san bsele'e ladjwage' to da' beten
zángake'.

¹⁶ Bgé'egekle' Moisés gan wnníta'gake',
na' lezka' Aarón, Bennen' wže
Xanžo Dios na'kze.

¹⁷ Naž wyaljw yežlyón', na'
bwakwn Datán,

na' lezka' benne' ka' bénlengake'
Abiram tzen.

¹⁸ Naž wzén yi' gan zej ndobe
benách chie' ka',

dan' bzeyen benne' wen da' zinnj
ka'.

¹⁹ Bégake' to lo'a zan Ya'a Horeb
da' goken to bež da' naken ya
oro,

na' bzoa zibgake' law lo'a oro na'.

²⁰ Ki beběj yíchigake' Dios, Bennen'
zoe' ya'abá,

nich wká'n zéngake' to lo'a oro, da'
naken ka to bež žawba' yiḡe'.

21 Golláže'gake' Dios, Bennen' beslé'
légake',

Bennen' bene' yeḷa' wak zente ka' lo
yežlyó Egip-ton',

22 na' bene' yeḷa' wak ka' che ya'abá
lo yežlyó chegak za'só Kam
ka',

na' da' ka' zchébegaken žo'o žoa'a
Nisdo' Xna.

23 Naž gok laže' Dios wžia yi'e
benne' chie' ka',

san Moisés, bennen' wže' Dios, bzoa
kwine' law Dios

nich wzóa žie' yeḷa' zža'a che Dios,
na' bene' ga bi wžia yi' Dios benne'
ka',

24 san bzóagake' cheḷa'ale yežlyó
xtanle'e dan' gónele Dios
wnezjwe' légake',

na' bi bejlé'gake' xtiža' Dios.

25 Wnnétezgake' che Dios lo yo'o
laže' chégake' ka',

na' bi bze nággake' da' wnná Xanžo
Dios.

26 Che len bzetj kwine' gone' benne'
ka' zia,

gone' ga gatgak benne' ka' lo latje
dachen',

27 na' gone' ga yedoé'egekle benách
chie' ka' lawgak benne' ka'
wnníta'gake' yežlyón',

na' yeslase' légake' ladjw benne' ka'.

28 Naž bégake' toze diža' len benne'
ka' zka'n zéngake' lo'a dan'
nzin' Baal-peor.

Bdáwgake' biado' ka' bétgake'
lawgak dios gat ka'.

29 Bégake' ga bža'a Dios ni'a che da'
bégake',

na' bla' to yižwé' zen da' beten zan-
gak benne' ka'.

30 Naž wzó ža' Finées, to bḡoz, na'
bete' to benne'

ne žone' doḷa', na' wže' ži yižwé' zen
na'.

31 Dan' ben Finées wzí' Dios ka'
to da' žeyón chawen' benne'
ka',

dan' wloé'e lawn lawgak yógo'te
kwe' benne' ka'.

32 Lezka' bégake' ga bža'a Dios žoa'a
bej nis da' nzin' Meribá,
na' bi gok chawe' che Moisés ni'a
che dan' bégake'.

33 Ni'a che dan' bégake' gok Moisés
yichj ža'a,

na' wdetle ben Moisés da' kegle.

34 Kate' wyó'ogake' lo yežlyó nga bi
bchínngake' yež ka',

kan bchi'le Dios légake' góngake',

35 san bénlengake' benne' yež ka'
tzen,

na' bsédgekle' góngake' ka' žongak
benne' yež ka',

36 na' bka'n zéngake' lo'a ka' chegak
benne' ka',

dan' benen ga bžia yi' Dios benne'
chie' ka'.

37 Bétgake' bi' byodo' ka', na' bi'
no'le chégake' ka' lawgak lo'a
chegak be' xiwe' ka',

38 na' bláljgake' žen chegak bi'
že'ndo' ka',

bi' ka' bi na' góngakbe' doḷa', bi'
ka' bétgake' lawgak lo'a ka'
chegak benne' Kanaán ka',

na' gok sban yežlyón' ni'a che žen
chegak xkwide' ka'.

39 Da' ka' bégake' bka'ngaken
légake' sban,

na' wléj yíchjgake' Dios len da'
bégake'.

40 Che len bžá'ale'e Dios benách
chie' ka',

na' bi ble'ele' chawe' benne' ka' zej
nake' chekze'.

41 Naž bdie' benne' chie' ka' lo
na'gak benne' yež ka',

na' benne' ka' zžá'agake' benách
ka' che Dios wnná biá'gake'
légake'.

42 Benne' ka' bi zlé'egekle' légake'
chawe' bsaka' zí'gake'
benách ka' che Dios.

Bžéxjwgake' légake' lo yeḷa' wnná
bia' chégake'.

43 Zante chi'i Dios beslé' benách
chie' ka'

san bži'igake' che da' ka' gože'
légake',

na' wbága'gake' doła' dan' bégake'
da' zinnj.

44 La'kze ki bégake', kate' wže'
zégek'le', Dios bwie' da'
wzáka'gake',

na' benle' che da' blížgake' Le',

45 na' bejsá' láže'e dižan' da' bénlene'
benne' ka',

na' beyát láže'e che yela' zža'a chie'
dan' zente nak yela' žeyache'
láže' chie'.

46 Lezka' bene' ga beyache'
láže'g'ekle benne' ka' benách
chie' ka',

benne' ka' bché'gake' légake' zej
nžeje'.

47 Beslá neto', Xanto' Dios.
Bebéj neto' ladjw benne' zi'to' ka',
nich wká'n zento' La la'y chio' Le',
na' nich yebéle'elto' lo da' žolto'
chio'.

48 iGa'n zen Xanžon',
Bennen' nake' Dios chegak
benne' Israel ka',
ža ni'te, na' to chi'ize!

Yógo'te benne' ka' žala' nnágake':
"Ka'kze gaken."

iGa'n zen Xanžo Dios!

107

1 iLe wká'n zen Xanžon', dan' nake'
Benne' chawe'!
iTo chi'ize nake' Benne' ži'i
láže'!

2 Da' ni žala' nnagak benne' ka' ba
beya'w Xanžon',
benne' ka' beslé' lo na'gak benne'
ka' bi zlé'eg'ekle' légake'
chawe'.

3 Bebeje' légake' ladjwgak benne' yež
zi'to' ka',
yež ka' zej žen' gan zla' wbíž, na' gan
ženén,
na' gan za' be' zag, na' gan zde wbíž
byo' zag ka'.

4 Bał benne' ka' wdágake' le'e yiže'
gan bi zoa nez,

na' bi bžél'ekle' yež gan sóagake'.

5 Wdóngake', na' wbílgake',
na' biž wzóa da' wxén láže'gake'.

6 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',
na' beslé' légake' lo da'
wzáka'gake'.

7 Bnnite'e légake' to nez li,
nich chjake' to yež gan sóagake'.

8 Žala' we lágwage' Xanžon'
dan' beyache' láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

9 Zwe'je' benne' ka' zbílgake',
na' zwawe' benne' ka' zdóngake' nich
sí'gake' da' chawe' chie'.

10 Bał benne' ka' wnníta'gake' lo da'
choł, na' gan gok zož gátgake'.
Góggake' ka' benne' zej nyejwe' liž
ya gan zej nžeje' do ya, na'
zzáka'le'egake',

11 dan' bží'igake' che xtiža' Xanžon',
na' bzóagake' chela'ale da' bzejní'il
Dios zente légake'.

12 Bedó láže'gake' lo žin zi'ile'e da'
béngake'.

Bché'wgake' zan ywa' da' zej noe'e,
na' bi wzóa no benne' gáklene'
légake'.

13 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',
na' beslé' légake' lo da'
wzáka'gake'.

14 Naž bebeje' benne' ka' lo da' choł,
na' gan gok zož gátgake',
na' bzozje' do ya ka' da' zej nžeje'.

15 Žala' we lágwage' Xanžon' dan'
beyache' láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

16 Bchinnje' dan' bséjwgaken benne'
ka' da' zej naken ya bronse,

na' bzoze' bar ya ka' da'
byéjgекlen légake'.

17 Bał benne' ka' wdá'gake' yižwé'
ka',

na' wzáka'gake' ni'a che doła'
wbága'gake',

na' ni'a che da' zinnj ka' da' bégake'.

18 Bgótgekle' da' že'j žáwgake', na'
wzóagake' gátgake'.

19 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',

na' beslé' légake' lo da'
wzáka'gake'.

20 Le' bsele'e xtiže'e chegak benne'
ka', na' beyone' légake',

na' beslé' légake' lo yeła' got.

21 Žala' we lágwage' Xanžon' dan'
beyache' láže'le' légake'.

Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

22 Žala' yé'gake' Le': "Žóxkeno",
na' gótgake' bia beždo' ka' lawe' Le',

na' lo yeła' žebele chégake' žala'
gólgake',

na' wzéngkle' benách ka' kan nak
da' bene'.

23 Bał benne' ka' wdégake' lo nido'
lo barkw zen ka',

benne' ka' žóngake' žin lo nido'.

24 Blé'egекle' da' zen ka' da' žon
Xanžon',

da' ka' žone' lo nido', da' žóngaken
ga žebánležo.

25 Wnnaze Xanžon', na' wzólaw žak
be' bdone',

na' wyás nis zgó'nle'en lo nido'.

26 Wžengak barkw ka' ka law ya'a
zen da' naken nido',

na' bedínngaken lo da' naken gže'l
law nison'.

27 Bejchégwage' na' bejlétgake' nile
bejlétgake' na'le kan žongak

benne' ka' želzožle',

na' da' zej nesdle' bi góklenen
légake'.

28 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',

na' beslé' légake' lo da'
wzáka'gake'.

29 Le' bzoa žie' be' bdone' dan'
žaken,

na' wže' ži nis da' zgo'nen che nis-
don'.

30 Bebéle'egекle' dan' bga'n ži nis
zgo'nen,

na' Dios bchi'e légake' dot chawe'
gan zjake'.

31 Žala' we lágwage' Xanžon' dan'
beyache' láže'le' légake'.

Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

32 Žala' wzéngkle' benne' ka' zej
ndobe' chie' Le' ka' nak yeła'

zen chie',

na' we lágwage' Le' gan zej ndobe
benne' gole ka', benne' zнна

biá'gake'.

33 Ben Xanžon' ga wbižgak yegw nis
ka',

na' bsejwe' bej nis ka'.

34 Gan goc yo ya'a beyonen' yo biž,
ni'a che da' bi nak chawe' da' ben-

gak benne' ka' wnníta'gake'
ga na'.

35 Gan nak yo biž beyonen' yo nis,
na' yo yej beyonen' gan žal nis.

36 Bnnite'e benne' ka' ga na', benne'
wdóngake',

na' bégake' to yež gan sóagake'.

37 Gózgake' yežlýon' na' bedá'gake'
lba uba ka' ga na',

na' beží'le'egake' linne chen.

38 Dios ben chawe'e benne' ka',
na' wyánle'egak xkwide'

chégake' ka',

na' bene' ga bgólele'egak bia yiže'
chégake' ka'.

39 Kate' benne' wnná bia' ka' bsaka'
zí'gake' benne' ka',

na' wdetlen wnná biá'gake' légake',

na' bégake' légake' da' zia,

40 bka'n Dios benne' wnná bia' ka' ka'ze,
 na' bene' ga wdágake' le'e latje dach gan bi zoa nez.
 41 Beslé' benne' yache' ka' lo yela' yache' chégake',
 na' bzánli'e zi'ngak benne' ka' ka žangak zila' ka'.
 42 Kate' blé'egekle benne' chawe' ka' da' ki, na' bebéle'egekle',
 san benne' wen da' zinnj ka' bi be gok nnágake'.
 43 Benne' sina' ka' žala' wláb láže'gake' che da' ki,
 na' žala' yeyónbia'gake' ka nak yela' ži'i láže' zen che Xanžon'.

108

1 Zoakze lázda'wa', Dios.
 Zoakze lázda'wa' nich golkza' da' we lawa' Le'.
 2 Bebán, be' da' nakkza', na' le yebán, le'e zgoi-le da' žól-lento' ka', na' arpa ka'.
 Zildo' yebankza'.
 3 Wkák'n zenkza' Le' ladjw benne' chio' ka', Xana' Dios.
 Golkza' chio' lawgak benne' yógo'te yež ka',
 4 dan' yela' žeyache' laže' chio' nakžen zen ka ya'abá,
 na' da' li chio' nakžen zen ka bejw gasj ka'.
 5 iGa'n zenkzo' ya'abá, Dios!
 iYela' zen chio' zla' lawn dot yežlyó nga
 6 nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'!
 Beslá légage' len yela' wak chio', na' bechebe chia'.
 7 Lo latje la'y chie' wnná Dios:
 "Yebekzla' neda'.
 Chisa' chele yežlyó chegak benne' Sikem ka',
 na' wžixa' chele yežlyó da' žen' kwit yegw Sukot.
 8 Yežlyó Galaad naken chia',
 na' yežlyó chegak za'só Manasés.
 Yežlyó chegak za'só Efraín naken ka to lapa' da' žape chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá naken gan znná bi'a.
 9 Yežlyó chegak benne' Moab ka' naken ka to ziga' ya da' nžan' nis wná'a.
 Lo yežlyó chegak benne' Edom ka' cho'na' zela' gol.
 Si'a ba nez yežlyó chegak benne' Filistea ka'."
 10 iNož benne' wchi'e neda' nich tíl-lena' yež zoa to ze'e sibe da' žape chi'in?
 iNož benne' wchi'e neda' nich tíl-lena' benne' Edom ka'?
 11 iKege Le' wchi'o neda', Dios?
 Le' bzoakzo' neto' cheja'ale,
 na' bi wyéjleno' benne' cheto' ka', benne' ka' žjake' lo wdile.
 12 Goklen neto' nich gak tíl-lento' benne' ka' zdíl-lengake' neto',
 dan' dáche'ze gak gáklengak benne' ka' neto'.
 13 To zen len Dios gonžo to da' zenle'e,
 na' Le' wlage' benne' ka' zdíl-lengake' žo'o.

109

1 Xana' Dios, zka'n zena' Le'.
 Bi ga'no' žize,
 2 dan' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wen laže' ka', znnégake' chia' neda'.
 Znnégake' chia' da' wen laže'.
 3 Lo yela' zža'a chégake' zej nyechjle' neda', na' znnégake' chia'.
 Zdíl-lengake' neda', na' bi be bena' chégake'.
 4 La'kze bži'ila' benne' ka', na'a žéchjgekle' neda', na' zdíl-lengake' neda',
 san neda' znnabla' Le' gon chawo'o benne' ka'.
 5 La'kze bena' neda' da' chawe' chegak benne' ka', žóngake' neda' zia.
 La'kze bži'ila' légage' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

6 Bzoa to benne' wen da' zinnj nich
wchi'a laže'e benne' ka' bi zej
nake' chawe',

na' ben ga soa to benne' wži'e
chégage', bennen' wlo'e'ele'
law zia da' zej nbage'e.

7 Katen' wchi'a laže'e légage', ben ga
gak bia' zia da' zej nbage'e.

Blo'e'el naken dola' da' znnábgake'
lawo' Le'.

8 Ben ga gaggak nbabze ža sóagake'
nbábgake',

na' benn che benne' yoble da'
wdápegake'.

9 Bka'n zí'ngake' ka' bi' wzebe ka',
na' ga'ngak zó'legake' no'le wzebe.

10 Ben ga gaggak zí'ngake' ka'
benne' zdágakze'

nich nnábgekle' no benne' bi da'
gonne' chégage',

na' ben ga želgake' yet da' gáwgake'
zító'le gan zoa ližgake' da'
nbia yin'.

11 Ben ga cho'o da' nápegake' lo na'
bennen' bsane' légage' mežw.
Ben ga yeka'gak benne' zi'to' ka' da'
ka' béngake'.

12 Ben ga bi soa no benne' yeyache'
láže'le' légage',

na' bi soa no benne' yeyache'
láže'le' bi' wzebe chégage' ka'.

13 Ben ga kwia yi'gak za'sógake' ka',
na' biž soa no za'sógake', bin' labe'
kan légake'.

14 Bejsá' laže' che da' zinnj da' ben-
gak xa xtó'gake', Xana' Dios,
na' bi wso'lo' dola' da' wbága'gak
xná'gake'.

15 Bejsá' láže'teze da' zinnj da'
béngake',

san biž chejsá' lažo'o benne' ka',

16 dan' bi bejsá' láže'gake' yeyache'
láže'gekle' ljéžgake' ka'.

Bsáka'gake' benne' yache' ka', na'
benne' gaxjw ka',

na' benne' ka' wzáka'gake', na'
bétgake' légage'.

17 Wyáz láže'gake' wnnégake'
chegak benách ka'.

Ben ga nnégak benách ka' chégage'.

Bi gok láže'gake' nnábgake' gak
chawe' chégage'.

Ben ga bi soa no benne' nnable' gak
chawe' chégage'.

18 Da' zia da' žóngake' naken ka to
da' žákwgake',

dan' wyó'on lé'egake' ka nis da'
wé'jgake',

na' wyó'on žit chégage' ka set da'
bdáwgake'.

19 Ben ga tá'tezen légage' ka to laže'
yicha' da' nákwgake',

na' ka to xpáygake' da' nžejen
lí'agake'.

20 Da' ni gaken chégage' to da' yebí'i
Xanžo Dios chegak benne'

ka' zdíl'engake' neda',
na' da' chizjwe' benne' ka' znnégake'
chia'.

21 Xana' Dios, goklen neda' nich gak
chia' da' chawe'.

Beslá neda' dan' žeyache' láže'le'e'lo'
benách ka',

22 na' dan' zzáka'li'a, na' žiážjela',
na' žak zi' lážda'wa'.

23 Zde chia' kan zde che to zo' kate'
žen wbiž.

Žak chia' kan žak che to biche' zo
katen' zche' to be' leba'.

24 Žat ziba' dan' žona' wbás,
na' nžitli'a dan' bi be' žawa'.

25 Naka' ka to da' žon dítgekle'.

Zwíagake' neda', na' zta yíchjgake'
nich gon dítgekle' neda'.

26 Goklen neda', Xana' Dios.

Beslá neda' dan' žeyache' láže'lo'
benách ka'.

27 Ben ga gákbe'egekle' Le' žákleno'
neda',

na' Le', Xana' Dios, benkzo' da' ni.

28 Bi be žéke'la' cha' znnégake' chia',
cha' Le' žon chawo'o neda'.

Wzó ža', na' ben ga yedoé'egekle
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe',

san ben ga yebela' neda', benne'
wen žin chio'.

29 Ben ga yedoé'egekle benne' ka'
zdíl'engake' neda',

na' ben ga chixgekle' to chi'ize.

³⁰ Dot laža'a golkza' da' we lāwli'a
 Xanžo Dios.
 Wkán' zena' Le' lādjuwak benne' zan
 ka'.
³¹ Le' zoe' kwit li ža chegak benne'
 yache' ka',
 nich yesle' be' da' zej nakkze' lo
 na'gak benne' ka' zchóggake'
 chégake' gátgake'.

110

¹ Xanžo Dios gože' Xana':
 "Wžé' kwita' li ža gan ži'a neda',
 na' zejte ža gona' ga benne' ka' bi
 zlé'egekle' Le' chawe' wzóa
 zíbgake' xni'o."
² Gan zo' yež Sión, gonn Xanžon'
 yeļa' wnná bia' chio'.
 Zñne': "Wnná bia' benne' ka' zdíl-
 lengake' Le'.
³ Lo ža kate' wzetjo' benne' ka' bi
 zlé'egekle' le' chawe',
 dot láže'gak benne' chio' ka' wdé
 kwingake' lo no'o,
 ka žon xle'l zílele, da' žakwn ya'a la'y
 chia' ka'.
 Kikze yeyák yiz kwide' chio' tža
 tža."
⁴ Bchebe laže' Xanžon', na' bi
 wché'e xtiže'e, wnné':
 "To chi'ize nako' bǝoz kan gok bǝoz
 Melkisedek."
⁵ Zoa Xanžon' kwito' li ža gan zo'.
 Kate' že'e, na' wžia yi'e benne'
 wnná bia' ka'.
⁶ Choge' chegak benne' yógo'te yež
 ka' gátgake', na' gote' benne'
 zante yež ka'.
 Wžia yi'e benne' ka' zñna biá'gake'
 do zente yežlyó.
⁷ Ye'je' nis yégodo' da' zoan žoa'a
 nez,
 na' yeyák yeļa' waļe chie'.

111

¹ Dot laža'a wkán' zena' Xanžo Dios
 tzen len benne' chawe' ka',
 benne' zej ndobe' chie' Le'.
² Da' zenle'e zej nak da' ka' ben
 Xanžo Dios,

na' yógo'te benne' ka', benne' žaz
 láže'gake' da' ka' žone' zlab
 láže'gake' da' ka'.
³ Yeļa' baní', na' yeļa' zen zej nžagen
 da' žone' Le',
 na' to chi'ize zoa da' chawe' chie'.
⁴ Žone' ga žejsá' láže'žo yeļa' wak
 zente da' žone'.
 Xanžo Dios nake' zen laže', na'
 žeyache' láže'le' benách ka'.
⁵ Zwawe' benne' ka' zžébegake' Le',
 na' to chi'ize žejsá' laže'e diža' da'
 bénlene' benách ka'.
⁶ Bloe'ele' benne' chie' ka' yeļa' zen
 che da' bene'.
 Znezjwe' benne' chie' ka' da' zej
 nape benne' zi'to' ka'.
⁷ Li laže', na' chawe' zej nak da' ka'
 žone'.
 Li laže' zej nak yógo'te da' ka' wn-
 nakze' Le'.
⁸ To chi'ize zóatezgak da' ka' bchi'le'
 žo'o.
 Lo da' li, na' lo da' li laže' bene'
 yógo'tegaken.
⁹ Bsele'e to benne' weslá nich beslé'
 benne' chie' ka'.
 To chi'ize bzoa choche' xtiže'e da'
 bénlene' žo'o.
 Da' zen, na' da' zžébežo nak La la'y
 chie'.
¹⁰ Nich so lawžo gápežo yeļa'
 žejni'ile, žon byene žébežo
 Xanžo Dios.
 Žejni'igekle binlo yógo'te benne'
 ka' zóngake' ka' nak da'
 wnnakze' Le'.
 To chi'ize žala' wkán' zenžo Le'.

112

¹ iGa'n zen Xanžo Dios!
 Ba nez zen naken che bennen'
 zžébe' Xanžo Dios,
 na' žaz láže'e gone' da' bchi'le' žo'o.
² Za'só bennen' nna biá'gake' yežlyó
 nga,
 na' gak chawe' chegak benne'
 chawe' ka'.
³ Da' zan da' de, na' yeļa' wnni'a zej
 yo'on liž bennen'
 na' to chi'ize zoa da' chawe' da'
 žone'.

⁴ Žsa'ni' to yi' lo da' choł gan zej
nnita' benne' li laže' ka',
benne' ka' zej nake' zen laže', na'
chawe',
na' žeyache' láže'gkle' benách ka'.

⁵ To benne' chawe' žeyache' láže'le'
benách ka', na' žsane' légage'
mežw.

Lo da' chawe' zkonle' žin da' yo'o lo
ne'e.

⁶ Che len bi be wkwás le' lo latje gan
zoe',
na' to chi'ize chejsá' láže'gak benách
ka' le'.

⁷ Bi žebe' kate' yenle' žak da' bi nak
chawe' che da' yo'on lo ne'e.
Zga'n choch lázda'we' dan' žxen
laže'e Xanžo Dios.

⁸ Zoa chawe' lázda'we', na' bi be
žžebe'
na' zejte ža le'ele' gak kan žak
laže'e chegak benne' ka' bi
žlé'egekle' le' chawe'.

⁹ Zchise' da' nape', na' znezjwe' da'
gáklenen benne' yache' ka',
na' to chi'ize zoa da' chawe' da'
žzone'.

Ga'n zen yela' wnná bia' chie'.

¹⁰ Le'el benne' wen da' zinnj da' ni
na' ge'ele le'.

Gáwya'ate laye'e, na' kwe' zedle'.

Nitle da' zze láže'gak benne' wen da'
zinnj ka'.

113

¹ iGa'n zen Xanžo Dios!

Le'e, wen žin chie', ile wká'n
zen La la'y chie'!

² iGa'n zen La la'y che Xanžo Dios,
na'a ža, na' to chi'ize!

³ iGa'n zen La la'y che Xanžo Dios,
gan zla' wbiž ga žinte gan
ženen!

⁴ iGa'n zen Xanžo Dios lawle yógo'te
yež ka', na' lawle ya'abá že'
yela' zen chie'!

⁵ ĆNozkze benne' nake' zen ka nak
Xanžo Dios,

Bennen' zna bi'e ya'abá na'le?

⁶ Dios žon kwine' gaxjw laže' nich
gak le'ele'

da' de zan ya'abá, na' lo yežlyó.

⁷ Dios žechise' benne' yache' lo bixte
yo,

na' žebeje' benne' nyache' laže' lo
da' zzáka'li'e,

⁸ na' žone' ga že'gak benne' ki ladjw
benne' blo ka',

benne' ka' zna biá'gake' benne'
chie' ka'.

⁹ Žone' ga zoa no'le wbiž ladjwgak
xkwide' chekze' ka'.

Žebele no'len' dan' nake' xna'gak
xkwide' chie' ka'.

iGa'n zen Xanžo Dios!

114

¹ Kate' bžojgak benne' Israel ka' lo
yežlyó Egipto,

bžojgak za'só Jakob lo yežlyó chegak
benne' zi'to' ka'

² na' gokgak za'só Judá ka' to yo'o
gan zbez Dios,

na' gokgak benne' Israel ka' gan
zna bi'e.

³ Bje'el Nisdo' Xna da' ni, na'
bzonnjen,

na' wdé xkože'l yegw Jordán.

⁴ Wxíte'gak ya'a zen ka' kan žxíte'gak
chib ka',

na' wxíte'gak ya'ado' ka' kan
žxíte'gak chibdo' ka'.

⁵ ĆBiz gok chio', nison', dan'
bzonnjo'?

ĆBiz gok chio', yegw Jordán, dan'
wdío' xkože'l?

⁶ Le'e, ya'a zen ka', Ćbiz chen'
wxíte'le ka' žxíte'gak chib ka'?

Le'e, ya'ado' ka', Ćbiz chen' wxíte'le
kan žxíte'gak chibdo' ka'?

⁷ Žzo' yežlyó law Xanžo Dios, law
Dios na' che Jakob.

⁸ Dios na'kze bene' ga beyák yej
xen' to bej nis,

na' bene' ga beyák yej to gan žal nis.

115

¹ Kege kwinto', Xanto' Dios, kege
kwinto', san Le'

žala' wká'n zento' ni'a che yela' ži'i
laže' chio', na' yela' li laže'
chio'.

² ĴBiz chen' znnábgekle benne' zi'to' ka' neto'?

Znnágake': "ĴGaž zoa Dios chele?"

³ Dios chežo zoe' ya'abá.

Žone' da' žaz láže'kze' gone'.

⁴ Dios ka' chegak benne' zi'to' ka' zej naken lo'a ka' da' zej naken plat, na' oro,

da' ka' nongak lo na'gak benne' ka'.

⁵ Zoa žoá'agaken, san bi znnégaken.

Zoa yej lágwaken, san bi zlé'egeklen.

⁶ Zoa nággaken, san bi žégeklen.

Zoa zína'gaken, san bi zlé'egeklen.

⁷ Zoa ná'gaken, san bi be ztágaken.

Zoa ní'agaken, san bi zdágaken.

Bi zžoj chí'igaken lbá'gaken.

⁸ Kan zej naken, nakgak benne' ka' béngake' lo'a ka', na' lezka' benne' ka' žxen láže'gake' légaken.

⁹ Le wxén laže' Xanžon', le'e, benne' Israel ka'.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

¹⁰ Le wxén laže' Xanžon', le'e, bxoz ka' che Dios, le'e nakle za'só Aarón.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

¹¹ Le wxén laže' Xanžon', nole le'e zka'n zenle Le'.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

¹² Xanžon' žejsá' laže'e žo'o, na' gon chawe'e žo'o.

Gon chawe'e benne' Israel ka'.

Gon chawe'e bxoz chie' ka' zej naked za'só Aarón.

¹³ Gon chawe'e benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne,

benne' blo ka', na' benne' gaxjw laže' ka'.

¹⁴ Gon Xanžon' ga changak zi'nle ka',

na' changak zi'ngak xkwide' byo chele ka'.

¹⁵ Xanžon' gon chawe'e le'e.

Benkze' Le' ya'abá, na' yežlyó nga.

¹⁶ Che toze Xanžon' nak ya'abá,

san bnezjwe' benne' ka' yežlyó nga.

¹⁷ Benne' gat ka' bi gak we lágwage' Xanžon',

na' bi gak benne' ka' zej die' yežw ba,

¹⁸ san žo'o, benne' ban ka', wká'n zenžo Xanžon', na'a ža, na' to chi'ize.

ĴLe wká'n zen Xanžon'! ĴGa'n zen Le'!

116

¹ Nži'ila' Xanžo Dios dan' benle' chi'a,

na' dan' wnnabla' Le'.

² Dan' bze nage' chia',

che len wliža' Le' xak zoa' nbana'.

³ Wžé' zedla' ni'a che yela' got,

na' wžeba' zoa' choa'a lo yi' gabíl.

Wžé' zedla', na' wzáka'li'a.

⁴ Naž bliža' Xanžo Dios, na' wnnía':

"Xana' Dios, beslá be' da' nakkza'."

⁵ Xanžo Dios naked chawe', na' ži'i laže'.

O', Dios chežo žeyache' laže'le' žo'o.

⁶ Žape chi'ikze Xanžon' benne' gaxjw laže' ka'.

Katen' wžé' zedla' beslé' neda'.

⁷ Le' ben choche' neda', na' na'a zoa' chawe', dan' Xanžon' žon chawe'e neda'.

⁸ Le', Xana' Dios, besló' neda' lo na' yela' got, nich biž kweže we'a, na' nich bi chejchégo'a.

⁹ Gona' da' ye' Xanžo Dios neda' gan zej nnita' benne' ka' zej zoe' nbángake'.

¹⁰ Bejli'a chie', na' bchalja' chie' la'kze wzáka'li'a,

¹¹ na' lo yela' zžebe chia', wnnía':

"Zej nak yógo'te benne' ka' benne' wen laže' ka'."

¹² ĴBizke gak yebi'ikza' che Xanžo Dios

ni'a che yógo'te da' chawe' da' bene' chia'?

¹³ Si'a lo ne'e Le' yela' weslá, na' wliža' La la'y che Xanžo Dios.

¹⁴ Na'a gona' da' ka' wchebe laža'a law Xanžon'.

Gonan' lawgak yógo'te benne' chie' ka'.

¹⁵ Xanžo Dios ži'e wnné yoe

ni'a chegak benne' chie' ka' dan'
žátgake'.

16 Xana' Dios, da' li naka' wen žin
chio'.

Naka' wen žin chio', na' zi'n no'le
wen žin chio'.

Le' bzožjo' da' bžejen neda'.

17 Da' wká'n zena' Le' gaken ka to
biado' da' gota' lawo' Le',

na' wká'n zena' La la'y chio' Le',
Xana' Dios.

18 Law Xanžo Dios gona' da' ka'
bchebe laža'a chie'.

Gonan' lawgak yógo'te benne'
chie' ka'.

19 Gonan' la' li'a liž Xanžo Dios
dan' žen' lo yež Jerusalén.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

117

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, le'e,
benách yež ka'!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, yógo'te
benách ka'!

2 Zente nak yela' ži'i laže' chie', na'
kan nži'ile' žo'o, na' to chi'ize
zoa yela' li laže' chie'.

¡Le wká'n zen Xanžon'! ¡Ga'n zen
Le'!

118

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios dan'
nake' chawe',

na' dan' to chi'ize žeyache'
láže'le' žo'o!

2 Žala' nnagak benne' Israel ka':

“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

3 Žala' nnagak za'só Aarón ka':

“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

4 Žala' nnagak benne' ka' zžébegake'
Xanžo Dios:

“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

5 Katen' wže' zedla' bliža' Xanžo
Dios.

Bechebe Xanžon', na' beslé' neda' lo
dan' bexwn neda'.

6 Zoalen Xanžon' neda', na' batkle
žeba'

bi da' gongak benne' ka' chia'
neda'.

7 Zoalen Xanžon' neda', na' Lekze'
žáklene' neda'.

Che len le'ela' chejchéwgak benne'
ka' zdíl-lengake' neda'.

8 Chawe' nak wxén láže'žo Xanžo
Dios,

na' kege wxén láže'žo benne' ka'.

9 Chawe' nak wxén láže'žo Xanžo
Dios,

na' kege wxén láže'žo benne' wnná
bia' ka'.

10 Byéchjgekle benne' yógo'te yež ka'
neda',

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia
yi'a benne' ka'.

11 Byéchjgekle' neda', na' bséjwgake'
neda' le'jle,

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia
yi'a benne' ka'.

12 Byéchjgekle' neda' ka' žongak bzoje
ka',

na' gok yela' zža'a chégake' ka to yi'
da' zzeyen yiže' yeche' biž,

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia
yi'a benne' ka'.

13 Bžíga'gake' neda' nich chejchégoa'a
san goklen Xanžo Dios neda'.

14 Nak Xanžo Dios ka to yo'o gan zoa
chawa'a,

na' gólteza' chie' Le', dan' Lekze'
žeslé' neda'.

15 Žolgak benne' chawe' ka' lo yela'
žebele chégake' dan' žeslá

Xanžon' légake'.

Len yela' wak zen žon Xanžo Dios
da' zente ka'.

16 Zente nak yela' wak che Xanžo
Dios.

Da' zente ka' žon yela' wak zen che
Xanžon'.

17 Bi gata', san soa' nbana',
na' wzenla' benne' ka' ka zej nak

da' ka' ben Xanžon'.

18 Bsaka' zi'le'e Xanžon' neda',
san bi bdie' neda' lo na' yela' got.

19 Bsajlw gan cho'ogak benách ka'
yodo' che Xanžo Dios,

na' choa'a ga na', na' wká'n zena'
Xana' Dios.

²⁰ Zoa nga gan žo'ožo law Xanžo
Dios,
na' žo'ogak benne' chawe' ka' nga.

²¹ Wká'n zena' Le', Xana' Dios, dan'
benlo' chia',
na' besló' neda' lo dan' goken chia'.

²² Yej na' da' bzoagak benne' wen
yo'o ka' cheľa'ale,
beno' Le' ga naken yej blo.

²³ Da' ni benkze Xanžon', na' žonen
ga žebanžo.

²⁴ Ža ni naken ža da' ben Xanžon'.
Yebéle'elžo, na' soažo lo yela'
ba nez lo ža ni.

²⁵ Xanto' Dios, žáta'yoela' Le' yesló'
neto' na'a.

Žáta'yoela' Le', Xanto', gon chawo'o
neto'.

²⁶ jGa'n zen bennen' ze'e lo wláz
Xanžo Dios!
Lo liž Xanžo Dios znnablto' Le'
gon chawe'e le'e.

²⁷ Xanžon' nakkze' Dios, na' ba
bsa'ni'e žo'o.
Le wchéj biado' ka' gótele lawe' Le'
lawgak loz bkog la'y.

²⁸ Nako' Le' Dios chia', na' wká'n
zena' Le'.
Xana' Dios, žoe lawa' Le'.

²⁹ jLe wká'n zen Xanžo Dios dan'
nake' chawe',
na' dan' to chi'ize žeyache' láže'le'
žo'o!

119

Da' žon da' bchi'le Xanžo žo'o

¹ Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žóntezgake' da' naken dot
da' li,
benne' ka' žóntezgake' ka zнна da'
wnná Xanžo Dios.

² Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žóntezgake' ka žsedle diža'
chie' žo'o,
na' dot yichj lázdo'gake' žóngake' kan
znnan.

³ Benne' ki batkle žóngake' da' zinnj,
benne' ka' žóntezgake' ka zнна Dios
žála' góngake'.

⁴ Le', Xanto' Dios, bzejni'ilo' neto',
nich bento' dot kan zej nak da' ka'
wnnakzo' Le'.

⁵ Žak láže'li'a gónteza' kakze zнна
xtižo'o,

⁶ na' batkle yedoe'ela',
cha' kwi'a wnné yoe gona' ka nak
da' wnnakzo' Le'.

⁷ Lo yela' li láže' chia' wká'n zena'
Le'
kate' ba bsedla' da' bchi'a lažo'o, da'
naken chawe'.

⁸ Gónteza' ka nak da' ka' zchi'lo'
neto',
na' batkle kwey yichjo' neda'.

Žála' gonžo da' wnnakze Dios

⁹ jNakx gak gon to benne' kwide' da'
naken chawe'?

Žála' góntezbe' ka zнна xtižo'o.

¹⁰ Dot laža'a žon byena' gona' da'
znnakzo' Le'.

Bi go'o latje wzóa' cheľa'ale dan'
wnnó'.

¹¹ Lo yichj lázda'wa' žónteza' ka nak
da' zнно' Le'
nich bi gona' doľa', na' bi wži'a chio'
Le'.

¹² La'y nako' Le', Xana' Dios.
Bsedle neda' da' zchi'lo' neto'.

¹³ Len žoá'akza' bzenla' benne' ka'
ka nak da' bchi'a lažo'o.

¹⁴ Žebéle'ežela' žónteza' ka žsedle
diža' chio' neto',
ka zbégekle benne' ka' zej nápli'e
yela' wnni'a.

¹⁵ Wláb laža'a ka nak da' wnnakzo'
Le',

na' wsedla' binlo da' zнно' žála'
gonto'.

¹⁶ Yebéle'ela' gona' ka nak da' ži'o
neto',
na' bi gaľ laža'a kan zнна xtižo'o.

Žebelžo žonžo ka znnakze Dios

17 Ben chawe' neda', wen žin chio',
na' soa' nbana',
na' gónteza' ka žnna xtižo'o.

18 Bsaljw yej lawa' nich le'ela'
da' zente da' nyejwn lo da' wn-
nakzo' Le'.

19 Naka' ka to benne' zdaze' lo yežlyó
nga.

Bzejní'il neda' da' zchi'lo' neto'.

20 Žedó laža'a dan' dot laža'a
žak laža'a gónteza' da' zchi'a lažo'o.

21 Zdilo' benne' ka' zka'n zen
kwíngake', benne' wen da'
zinnj ka',

benne' ka' zzóagake' cheļa'ale da'
wnnakzo' Le'.

22 Bi go'o latje no benne' nne
zi'e chia', na' wka'ne' neda'
ka'ze,

dan' žónteza' ka žsedlo' neto'.

23 Lezka' benne' wnná bia' ka'
wnnégake' chia',
san neda', wen žin chio', žlab laža'a
ka nak xtižo'o.

24 Da' žaz laža'a naken da' žsedle
diža' chio' neto',
na' zzejni'ilen neda'.

Dot láže'žo gonžo da' žnnakze Dios

25 Že' be' da' nakkza' zedle dan' zoa'
gata'.

Bzoa choch yichj lázda'wa' len
xtižo'o.

26 Błoe'ela' Le' da' žona', na' bezi'o
neda'.

Bsedle neda' da' žnna xtižo'o.

27 Bzejní'il neda' nich gak gona' da'
zchi'lo' neto',
nich wlab laža'a ka zej nak da' zente
ka' da' beno'.

28 Žedó laža'a dan' žak nyache'
laža'a.

Ben choch neda' len xtižo'o.

29 Bi go'o latje gaka' benne' wen
laže',

na' lo yela' žeyache' laže' chio' bse-
dle neda' da' wnnakzo' Le'.

30 Ben byena' gona' da' naken dot
da' li,

na' ži'a wnné yoe gona' da' bchi'a
lažo'o.

31 Žónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.
Xana' Dios, bi go'o latje yedoe'ela'.

32 Gónteza' ka zej nak da' ka' wn-
nakzo' Le',
kate' wzejní'izelo' neda'.

Žénelžo chejni'ilžo xtiža' Dios

33 Xana' Dios, bsedle neda' nich
gona' ka žnna xtižo'o,
na' gónteza' ka naken na' zejte ža
gata'.

34 Bzejní'il neda', na' gónteza' da'
bchi'lo' neto',
na' dot laža'a gona' ka žnnan.

35 Błoe'el neda' nich gona' da' wn-
nakzo' Le',
dan' žak láže'kza' gona' ka naken.

36 Ben ga chaz laža'a gona' ka žsedle
diža' chio' neto',
nich bi dan laža'a yela' gape.

37 Bi go'o latje wká'n zena' lo'a ka'.
Ben choch yichj lázda'wa' nich
gona' ka žnna xtižo'o.

38 Ben ka žnna xtižo'o da' bchebe
lažo'o chia' neda',
wen žin chio', nich žeba' Le'.

39 Bde cheļa'ale da' žnnégake' chia',
dan' zžeba',
dan' chawe' zej nak xtižo'o ka'.

40 Žak laža'a gona' da' bchi'lo' Le'
neto'.

Ben choch yichj lázda'wa' len da'
chawe' chio'.

Žxen láže'žo xtiža' Dios

41 Da, yeyache' láže'lo' neda', Xana'
Dios.

Da, yesló' neda', ka bchebe lažo'o
gono'.

42 Žecheba' law bennen' zka'ne'
neda' ka'ze, žnnia':

“Žxen laža'a xtižo'o, Xana' Dios.”

43 Ben ga sóateza' wchalja' diža' da'
li chio',
dan' žxen laža'a da' zchi'a lažo'o.

44 Gónteza' kan žnna da' wnnakzo'
Le'.

To chi'ize góntezan'.

45 Lakza' neda' dan' ži'a wnné yoe
gónteza' da' wnnakzo' Le'.

46 Wchaljkza' diža' chio' lawgak
benne' wnná bia' ka',
na' batkle yedoe'ela'.

47 Yebéle'ekzla' gona' da' wnnakzo'
Le',

dan' nži'ile'elan'.

48 Žechebe laža'a gona' da' bchi'lo' neto',

dan' nži'ila', na' wláb laža'a ka zнна xtižo'o.

Zoakze xtiža' Dios

49 Bejsá' laže' da' wchebe lažo'o chia' neda',

wen žin chio', dan' žxen laža'an.

50 Katen' wzáka'li'a, wzóa to da' beyón zenen neda',

dan' ben choch xtižo'o yichj lázda'wa'.

51 Benne' ka' zka'n zen kwíngake' znnégake' chia',

san batkle wsana' da' wnnakzo' Le'.

52 Chejsá' laža'a ka nak da' bchi'a lažo'o ža ni'te,

dan' žeyón zenen neda', Xana' Dios.

53 Žža'a neda', na' že' zedla' ni'a chegak benne' ka' žóngake' da' zinnj,

benne' ka' zzóagake' cheļa'ale da' wnnakzo' Le'.

54 Xtižo'o naken to da' žola'

kate' ne zoa' to yežlyó da' žen' zi'to' ga zoa laža'.

55 Žel chejsá' laža'a La la'y chio', Xana' Dios,

na' gónteza' ka zнна da' wnnakzo' Le'.

56 Gaken yeļa' ba nez zen chia'

dan' gónteza' da' bchi'lo' Le' neto'.

Zdan láže'žo xtiža' Xanžo

57 Da' zdan laža'a nakkzo' Le', Xana' Dios.

Wnnakza' gónteza' ka zнна xtižo'o.

58 Dot laža'a znnabla' Le' yido' gákleno' neda'.

Beyache' laže'l neda' kan wnnakzo' gono'.

59 Bwia' binlo ka zej nak da' ka' bena',

na' da' yoble žona' ka žsedle diža' chio' neto'.

60 Ben byena', na' bi wžel-la' gónteza' ka nak da' wnnakzo' Le'.

61 Do yeļj chegak benne' wen da' zinnj ka' nžejen neda',

san bi na' gaļ laža'a ka zнна da' bchi'lo' neto'.

62 Žel žeyasa' na' zka'n zena' Le'

dan' chawe' nak da' zchi'a lažo'o.

63 Naka' toze len yógo'te benne' ka' zžébegake' Le',

benne' ka' žóntezgake' ka nak da' wnnakzo' Le'.

64 Xana' Dios, nža' yežlyó yeļa' žeyache' laže' chio'.

Bsedle neda' gona' ka zнна xtižo'o.

Da' zaka' da' wnnakze Dios

65 Žon chawo'o neda', wen žin chio'.

Xana' Dios, žonon' ka znnakze xtižo'o.

66 Bsedle neda' da' nak chawe' nich chejni'ilan',

dan' žeļi'a da' wnnakzo' Le'.

67 Néžwte ka bzexjo' neda' wdía' cheļa'ale,

san na'a žónteza' ka zнна xtižo'o.

68 Nako' chawe', na' zнно' gon chawo'o neto'.

Bsedle neda' nich gona' ka zнна xtižo'o.

69 Benne' ka' zka'n zen kwíngake' wnnégake' chia' da' wen laže',

san dot laža'a gónteza' da' bchi'lo' neto'.

70 Bi yo'o yeļa' žejni'il lo lázdo'gak benne' ka'

san neda' žaz laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

71 Chawe' nak bzexjo' neda',

nich wsedla' gona' ka zнна xtižo'o.

72 Nákle'eže chawe' da' bchi'lo' neda',

ka zante miļ mežw oro, na' plat.

Nak chawe' da' wnnakze Dios

73 Len na'kzo' beno' neda' káteze naka'.

Bzejni'il neda' nich wsedla' gona' da' wnnakzo' Le'.

74 Benne' ka' zžébegake' Le' lé'egekle' neda',

na' yebégekle' dan' žxen laža'a gak kan zнна xtižo'o.

75 Xana' Dios, nnezla' nak chawe' kan zchi'a lažo'o,

na' lo yeļa' li laže' chio' bsaka' zi'o neda'.

76 Na'a lo yela' žeyache' laže' chio' beyón zen neda' káteze nak da' bchebe lažo'o gono' chia' neda', wen žin chio'.

77 Beyache' laže'l neda' nich soa' nbana' dan' žaz laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

78 Ben ga yedo'e egekle benne' ka' zka'n zen kwíngake', dan' znnégake' chia', na' bi be bena' chégake', san neda' wláb laža'a ka nak da' bchi'lo' Le' neto'.

79 Ben ga la'gak benne' ka' zžébegake' Le', nich yéngkele' chia', na' wsédgekle' da' žsedle diža' chio' neto'.

80 Ben ga gona' dot laža'a ka zнна xtižo'o, nich batkle yedoe'ela'.

Gon Dios kan zнна xtiže'e

81 Že' zedle be' da' nakkza' dan' žbeza' ža yido' yesló' neda'.

Žxen laža'a gaken kan zнна xtižo'o.

82 Že' bxin yej lawa' dan' žénela' yenla' da' nno',

na' znnia': ĵBatxkze yeyón zeno' neda'?

83 Zbiža' ka to že'e yid dan' naľan' law yi', san bi na' gal laža'a gona' ka zнна xtižo'o.

84 ĵBalx ža soa' nbana' neda', wen žin chio'?

ĵBatxkze gono' zi' benne' ka' zbia láže'gake' neda'?

85 Benne' ka' zka'n zen kwíngake' bché'ngake' to yežw gan chejbixa' neda'.

Batkle žóngake' ka zнна dan' wnnakzo' Le'.

86 Yógo'te da' bchi'lo' Le' neto' naken dot da' li.

Gokľen neda' dan' zbia láže'gake' neda', na' bi be bena' chégake'.

87 Yeláte'ze bétgake' neda', san bi na' wsana' gona' da' wnnakzo' Le'.

88 Lo yela' žeyache' laže' chio' ben choch yichj lázda'wa', nich gónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.

Žejle'žo xtiža' Xanžo

89 Xana' Dios, to chi'ize zoa xtižo'o ya'abá na'le.

90 Yela' li laže' chio' žinen chegak yógo'te kwe' benách ka'.

Le' bzoa chochkzo' yežlyó, na' zoakzen.

91 Ni'a che da' wnnakzo' zej nnita' yógo'te da' zej de, na' yógo'ten žóngaken žin chio'.

92 Chela' bi wyáz laža'a da' wnnakzo' Le' bache wnitla' ni'a che da' wzaka'li'a.

93 Batkle gal laža'a da' bchi'lo' neto', dan' ni'a chen ba ben chocho' neda'.

94 Beslá neda' dan' naka' neda' chio' Le'

na' žon byena' gona' kan zнна xtižo'o.

95 Benne' wen da' zinnj ka' bwíagake' neda' nich gak wžia yí'gake' neda',

san neda' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neto'.

96 Ba ble'ekzla' zde chegak yógo'te da' zej de yežlyó, san da' ka' wnnakzo' Le' batkle te chégaken.

Nži'ilžo xtiža' Xanžo

97 Dios, nži'ile'ela' da' žsedlo' neto'.

Dot ža zlab laža'a ka znnan.

98 Ni'a che da' bchi'lo' neto', beno' ga žejní'izela' ka benne' ka' zžá'agake' neda'

dan' zóalenteze da' wnnakzo' neda'.

99 Žejní'izela' ka benne' ka' žsédgekle' neda'

dan' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neda'.

100 Ba žejní'izela' ka benne' gole ka' dan' zónteza' ka zнна da' bchi'lo' Le' neto'.

101 Ben byena' bi be gona' da' bi nak chawe', nich gónteza' ka zнна xtižo'o.

102 Bi bsana' žona' kan bchi'a lažo'o
dan' bsedlo' Le' neda'.

103 Xtižo'o naken ka to da' zixle'e lo
žoa'a.

Nakžen zix ka nak da' zix che bez lo
žoa'a.

104 Ni'a che da' wnnakzo' Le' naka'
benne' sina'.

Che len bi zle'ela' chawe' yogo'te da'
wen laže'.

Xtiža' Dios žsa'ní' žo'o

105 Ka to yi' nak xtižo'o gan zda',
dan' žsa'nín' nez da' zžá'lena'.

106 Bzetja' La la'y chio', Dios, na'
bchebe laža'a

gónteza' ka bchi'a lažo'o da' naken
chawe'.

107 Xana' Dios, zžáka'li'a.

Ben choch neda' káteze bchebe
lažo'o gono'.

108 Xana' Dios, žáta'yoela' Le' si'o da'
žoe lawa' Le'.

Bsedle neda' gona' ka bchi'a lažo'o.

109 Že' zédtezla' dan' zoa' gata',
na' bi na' gal laža'a gona' da' wn-
nakzo' Le'.

110 Benne' wen da' zinnj ka'
bzáljgake' do yelj nich senen
neda',

san neda' bi bsana' žona' da' bchi'lo'
Le' neto'.

111 Ba wžía' da' žsedle xtižo'o neda'
nich gaken da' gápekza' to
chi'ize,

dan' nak xtižo'o da' zdan láže'li'a.

112 Zoakze lážda'wa' gónteza' ka žnna
xtižo'o

na' zejte ža gata'.

*Zga'nžo chawe' ni'a che xtiža'
Xanžo*

113 Bi zle'ela' chawe' benne' ka'
žlóe'ezele kwíngake' chawe',
san nži'ila' da' wnnakzo' Le'.

114 Nako' Le' ka to yo'o gan zga'na'
chawe', na' ka to da' žape
chi'in neda',

dan' žxen laža'a gaken ka žnna
xtižo'o.

115 Le kwas gan zoa', le'e, benne'
wen da' zinnj ka',

dan' gónteza' ka bchi'le Dios chia'
neto'.

116 Ben choch neda' káteze žnna
xtižo'o, na' soa' nbana',

na' bi yedoe'ela' ni'a che dan' žxen
laža'a.

117 Ben choch neda', na' la', na' chaz
láže'teza' xtižo'o.

118 Blej bchochj yogo'te benne' ka'
bi žóngake' kan žnna xtižo'o

dan' nak yela' žejní'il chégake' da'
wen laže'.

119 Yogo'te benne' wen da' zinnj ka'
zej nake' ka bebe lo yežlyó
nga.

Che len nži'ila' da' žsedle diža' chio'
neto'.

120 Žzize beja' žen chia' dan' zžeba'
Le',

san žapa' ba la'ne da' zchi'a lažo'o,
da' naken chawe'.

Žala' gonžo ka žnna xtiža' Xanžo

121 Žona' ka nak da' bchi'a lažo'o, da'
naken chawe'.

Bi wdío' neda' lo na'gak benne' ka'
žsaka' zí'gake' neda'.

122 Bchebe lažo'o chia' gon chawo'o
neda'.

Bi go'o latje benne' ka' žka'n zen
kwíngake' wsaka' zí'gake'
neda'.

123 Gok yej lawa' dan' zbeza' yido'
yesló' neda',

na' wchi'a lažo'o neto' kan žnna
xtižo'o.

124 Lo yela' žeyache' laže' chio' ben
chawe' neda',

wen žin chio', na' bsedle neda'
gona' ka žnna xtižo'o.

125 Bzejní'il neda', wen žin chio',
nich gónbi'a da' žsedle diža' chio'
neto'.

126 Xana' Dios, ba bžin ža bi da'
gono',

dan' bzóagake' cheja'ale da' wn-
nakzo' Le'.

127 Che len neda' nži'izela' da'
bchi'lo' neto',

ka ya oro, na' ka da' záka'že ka ya
oron'.

128 Che len žekla' záka'že da' wnnó'
ka yogo'te da' de,

na' bi zle'ela' chawe' yogo'te da' zej
naken da' wen laže'.

Žak lāže'žo gonžo kan z̄nna x̄tiža'
Dios

129 Žebanlto' ka žsedle diža' chio'
neto'.

Che len dot laža'a žónteza' ka z̄nnan.

130 Kate' no benne' bi gak chejni'ile'
x̄tižo'o, x̄tižo'o na'kze žsa'nín'
le'.

Zzejni'ilen benne' gaxjw laže' ka'.

131 Wsajla' žoa'a, na' kwez laža'a
dan' žak laža'a gónbi'a da' wnnakzo'
Le'.

132 Bwia neda', na' beyache' laže'l
neda',
kan žóntezo' chegak benne' ka' zej
nži'ile' Le'.

133 Ben ga gónteza' ka z̄nna x̄tižo'o,
na' bi go'o latje da' zinnj nna bian'
neda'.

134 Beslá neda' lo na'gak benne'
yichj ža'a ka',
na' gónteza' ka nak da' bchi'lo' neto'.

135 Ben chawe' neda', wen žin chio',
na' bsdle neda' gona' ka z̄nna
x̄tižo'o.

136 Nis wžeža' goken ka to yegw nis
dan' bi žongak benne' ka' da' wn-
nakzo' Le'.

Li laže' nak da' z̄nnakze Xanžo

137 Xana' Dios, chawe' nako' Le',
na' li laže' nak ka zchi'a lažo'o neto'.

138 Da' žsedle diža' chio' neto', dan'
bdion' lo na'to',
naken da' li, na' li laže'.

139 Žedó laža'a dan' žé'li'a wnné yoe
dan' goł lāže'gak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe' ka
z̄nna x̄tižo'o.

140 Dot da' li nak x̄tižo'o,
na' neda', wen žin chio', nži'ilan'.

141 Naka' gaxjw laže', na' z̄zógake'
neda' cheła'ale,
san bi na' gał laža'a da' wnnakzo'
Le'.

142 To chi'ize zoa da' zchi'a lažo'o,
na' da' li nak da' bchi'lo' neto'.

143 Da' z̄záka'li'a, na' da' zede zej
noxen neda',

san žaz laža'a da' wnnakzo' Le'.

144 To chi'ize nak li laže' da' žsedle
diža' chio' neto'.

Bzejní'il neda', na' soa' nbana'.

Žala' wláb lāže'žo da' wnnakze
Dios

145 Dot laža'a žliža' Le', Xana' Dios.
Ben chawe' neda', na' gónteza' ka
z̄nna x̄tižo'o.

146 Žliža' Le'. Goklen neda',
na' gónteza' ka žsedle diža' chio'
neto'.

147 Žasa' néžwte ka ža'ní', na' žliža'
Le'.

Žxen laža'a gak kan z̄nna x̄tižo'o.

148 Kate' ba gołe, zbeja' ye le yej
lawá',
nich wláb laža'a ka nak da' wn-
nakzo' Le'.

149 Lo yela' žeyache' laže' chio' benle
chi'a.

Xana' Dios, ka nak da' bchi'a lažo'o
ben choch neda'.

150 Benne' ka' zbia lāže'gake' neda'
zej nnita' góngake' chia' da'
zinnj.

Bsángake' da' ka' bchi'lo' neto'.

151 Xana' Dios, zo' Le' gawze gan
zoa'.

Yógo'te da' wnnakzo' naken dot da'
li.

152 Ža ni'te ba nónbi'a da' žsedle diža'
chio' neto',

dan' bzo' cheto' to chi'ize.

*Da' wnnakze Dios žon chochen
žo'o*

153 Bwia binlo ka z̄záka'li'a, na'
beslá neda',
dan' bi na' gał laža'a da' wnnakzo'
Le'.

154 Bechebe lo wlaza' neda', na'
beya'w neda'.

Ben choch neda' len x̄tižo'o.

155 Zedle'e gak lagak benne' ka'
žebéj yíchjgake' Le',
dan' bi zbé'gake' wnné yoe góngake'
ka z̄nna x̄tižo'o.

156 Xana' Dios, žeyache' lāže'le'elo'
benách chio' ka'.

Ben choch neda' ka z̄nnakze x̄tižo'o
gono'.

157 Zanle'e zej nak benne' ka'
zbia lāže'gake' neda', na'
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe',

san bi na' wsana' žona' ka žsedle
diža' chio' neto'.

158 Bi *zle'ela'* chawe' benne' ka' žebéj yíchjgake' Le',
benne' ka' bi žóngake' ka *z*nna
*x*tižo'o.

159 Bwia nga, *X*ana' Dios, ka nži'ila'
da' bchi'lo' neto'.

*L*o yela' žeyache' laže' chio', ben
choch neda'.

160 Dot da' li nak *x*tižo'o,
na' to chi'ize zoa da' *z*chi'a lažo'o Le'.

*Ž*ala' wzoa kwinžo *l*o na' *x*tiža'
Dios

161 Benne' wnná bia' ka' *z*bia
laže'gake' neda', na' bi be
bena' chégake',

san dot laža'a žapa' *x*tižo'o ba la'ne.

162 Žebéle'ežela' *l*o da' *z*nna *x*tižo'o
ka žebele bennen' žežel-le' to yela'
wnni'a zente.

163 Bi *zle'ela'* chawe', na' bi *z*zi'a da'
wen laže',

san nži'ila' da' bsedlo' neto'.

164 Tža tža žoe lawa' Le'

dan' nak chawe' ka *z*chi'a lažo'o
neto'.

165 *Z*ga'n cháwe'gac benne' ka' zej
nži'ile' da' žsedlo',

na' bi be de da' gonon ga
chejchégwage'.

166 *X*ana' Dios, *z*beza' Le' yido' yesló'
neda',

na' žónteza' ka nak da' wnnakzo'
Le'.

167 Dot laža'a žónteza' da' žsedle diža'
chio' neto',

na' nži'ile'ela' da' *z*nnan.

168 Žónteza' ka *z*nna da' bchi'lo'
neto', na' ka žsedle diža' chio'
neto',

na' *z*lé'ekzlo' yógo'te da' žona'.

*Ž*ebélenlžo *x*tiža' Dios

169 *X*ana' Dios, benle da' žliža' Le'.
Bzejní'il neda' ka *z*nna *x*tižo'o gono'.

170 Benle da' *z*nnaba' lawo' Le'.
Beslá neda' ka bchebe lažo'o gono'.

171 We lawteza' Le', *X*ana' Dios,
dan' bsedlo' neda' gona' ka *z*nna
*x*tižo'o.

172 Wcháljteza' ka nak *x*tižo'o
dan' chawe' nak da' bchi'lo' neto'.

173 Wzóateze gákleno' neda'

dan' žon byena' gona' ka *z*nna da'
wnnakzo' Le'.

174 Žak laža'a yesló' neda', *X*ana'
Dios.

Žaz laža'a da' bsedlo' neto'.

175 Ben ga soa' nbana', na' wká'n
*z*ena' Le',

na' da' *z*chi'a lažo'o gáklenen neda'.

176 *Z*día' cheľa'ale kan *z*da to *z*ila'
nnitlba'.

Beyílj neda', wen žin chio', dan' bi
na' gal laža'a da' ka' bchi'lo'
neto'.

120

¹ Kate' wžé' zedla' bliža' *X*anžo Dios,
na' Le' góklene' neda'.

² *X*ana' Dios, beslá neda' *l*o na'gak
benne' wen laže' ka'
na' *l*o na'gak benne' ka' bi zej nake'
li laže'.

³ ¿Biz gonn Dios le'e, benne' wen
laže' ka'?

¿Biz yela' ba nez gaken chele kate'
wdié' le'e *l*o da' wžia yin'
benách ka'?

⁴ Wsaka' *z*i'gak yag ntóche'do' chie'
ka' le'e,

na' yag ka' zoa yi' láwe'lgaken.

⁵ Da' nyáche'le'e žaken chia' neda'.
Zoakza' ladjw benne' Mesek ka',
na' zoa' to yo'o laže' chegak
benne' Sedar ka'.

⁶ Schale'e ba wzoa' ladjw benne' ki,
benne' ka' *z*zóagake' cheľa'ale yela'
*z*ga'n chawe'.

⁷ Neda' žak laža'a gata' yela' *z*ga'n
chawe',

san kate' *z*chalja' chen, *z*díl-lengak
benne' ka' neda'.

121

¹ *Z*chis lawa', na' *z*wia' da' žak
lawgak ya'a sibe ka'.

¿Gaz za' da' gáklenen neda'?

² Da' gáklenen neda' za' *l*o na' *X*anžo
Dios,

Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó.

³ Bi go'e latje chejchego'o,
na' bi tas Bennen' žape chi'ikze' le'.

4 Bwia nga, batkle znnan tas Ben-
nen'.

Batkle tas Bennen' žape chi'ikze'
benne' Israel ka'.

5 Xanžo Dios žape chi'e le'.

Xanžo Dios zoe' kwito' li ža gan
gake' zol' chio'.

6 Bi wzéy wbíž le' te ža, na' bi be gon
byo' chio' žel.

7 Xanžo Dios gape chi'ikze' le' nich
bi be da' žia gaken chio'.

Gape chi'ikze' yela' nban chio'.

8 Xanžo Dios gape chi'ikze' le' kate'
žežojo',

na' kate' žeyó'o, na'a ža, na' to
chi'ize.

122

1 Bebélénla' tzen benne' ka' góžgake'
neda':

“Le cho'o lo yodo' che Xanžo Dios.”

2 Na'a zoažo nga.

Zežo lo'ole ze'e da' nyechjlen yež
Jerusalén.

3 Jerusalén naken to yež da'
béngake',

na' naken xtanle'e, na' že'le'en
chawe'.

4 Lo yežen' za'gak yógo'te kwe'
benne' ka', benne' zej nake'
che Xanžo Dios.

We lágwage' La la'y che Xanžo Dios,
kan wnnakze' Le' gongak benne'
Israel ka'.

5 Zdobgak benne' ka' lo yežen' nich
wchi'a láže'gake' benách Is-
rael ka'.

benne' ka' zej nbabe' za'só Dabí,
bennen' wnná bi'e.

6 Le nnable Dios wka'ne' chawe'
benne' Jerusalén ka'.

Le' gon chawe'e benne' ka' zej
nži'ile' yežen'.

7 Znnabltó-ne' gone' ga soa yela'
zga'n chawe' lo'ole ze'e dan'
nyechjlen yež Jerusalén.

Gon chawe'e benne' ka' zej yoe'e
yo'o zen ka' chen.

8 Na'a, dan' nži'ila' bi' ljéža'do' ka',
na' lježa' ka', znnia':

“Gata' yela' zga'n chawe' chele lo
yež Jerusalén.”

9 Dan' nži'ila' yodo' che Xanžo Dios
žon byena' gak chawe' chen.

123

1 Chis lawa', na' wia' gan zo', Xana'
Dios,

gan zo' Le' ya'abá na'le.

2 Ka žon to bi' byo wen žin zwiabe' bi
da' nna xanbe',

na' ka žon to no'le wen žin zwiabe' bi
da' nna no'le xanbe',

ki zwiážo bi da' nna Xanžo Dios na'
zejte yeyache' láže'le' žo'o.

3 Beyache' láže'l neto', Xanto' Dios.

Beyache' láže'l neto' dan' žedó
láže'to'

dan' zbia láže'gak benne' ka' neto'.

4 Žedó láže'to' dan' žon dítjgekle
benne' wnni'a ka' neto'.

Benne' ka' žka'n zen kwíngake' zbia
láže'gake' neto'.

124

1 “Chela' bi goklen Xanžo Dios žo'o”,
žala' nnagak benne' Israel ka' na'a.

2 “Chela' bi goklen Xanžo Dios žo'o
kate' bdíl-lengak benne' ka' žo'o,

3 na' bžia yí'gake' žo'o to chi'ize

lo yela' zža'a zen chégake',

4 na' gok chežo ka' žak che to benne'
zkache' nisdó le', na' žoten le'.”

5 Chela' gok ki chežo, na' la' betten
žo'o.

6 Žala' ye'žo Xanžo Dios “žóxkeno”,
dan' bi bi'e latje benne' ka' wžia
yí'gake' žo'o.

7 Belažo kan želá to byinne lo yixjw
che to benne' wezén byinne
ka'.

Beká'a Xanžon' yela' wnná bia'
chegak benne' ka', na'
belažo.

8 Nak Xanžo Dios Bennen' benkze'
ya'abá, na' yežlyó.

Lekze' žákłene' žo'o.

125

1 Benne' ka' žxen láže'gake' Xanžo
Dios zej nake' ka' Ya'a Sión.

Bi gak no benne' wtén', san to
chi'ize zoa chochen.

² Kan zej že' ya'a ka' da' nyéchjgeklen
yež Jerusalén,

ki žon Xanžo Dios, žape chi'ikze'
benne' chie' ka', na'a ža, na'
to chi'ize.

³ Kege to chi'ize nna bia'gak benne'
wen da' zinnj ka' lo yežlyó
chegak benne' chawe' ka',
nich bi gaggak benne' chawe' ka'
toze len benne' wen da' zinnj
ka', na' bi góngake' da' zinnj.

⁴ Xana' Dios, ben chawe' benne'
chawe' ka',
na' benne' ka' zej nake' li laže'.

⁵ San benne' ka' žebėj yíchjgake' Dios
nich góngake' da' zinnj,
Xanžo Dios wkwase' benne' ka' tzen
len benne' wen da' zinnj ka'.

Znnabla' Dios gata' yela' zga'n
chawe'
chegak benne' Israel ka'.

126

¹ Kate' Xanžo Dios beslé' žo'o lo
na'gak benne' zi'to' ka',
na' begoé'e žo'o lo yež Sión, gókežo
zoažo bichgale.

² Naž bzížežo, na' be lawžo Xanžo
Dios.
Naž wnnagak benne' zi'to' ka':
"Da' zente ben Dios, Xangak benne'
ka', chégake'."

³ Da' likze, zenle'e nak da' ben
Xanžo Dios chežo žo'o.
Žak chežo yela' ba nez zen.

⁴ Beslá Xanžon' žo'o lo na'gak
benne' zi'to' ka'.
Naž bežinžo lo yežlyó chežo, kan
žežin nis wba'w lo yegw biž
ka'.

⁵ Benne' ka' zbéžegake' kate'
žázgake',
lo yela' žebele chégake' yezí'gake'
linne.

⁶ Bennen' zbeže' kate' zeje' zjeze'
binne cháwe'do' ka',
lo yela' žebele yežine' zedjnoé'e
linne chien'.

127

¹ Cha' bi zoalen Xanžo Dios benne'
ka' žóngake' to yo'o dáche'ze
gak žin da' góngake'.

Cha' bi žape chi'ikze Xanžo Dios to
yež, dáche'ze gak da' gongak
benne' ka' žape chí'igaken'.

² Dáche'ze nak žasle zildo', na' žonle
žin kate' ne žla' wbíž na' zejte
ženen,

na' lo da' zzáka'le žezi'le da' gawle.

Žonn Dios da' gawgak benne' ka'
nži'ile' xak žtásgake'.

³ Bwia nga, benn Xanžon' chežo
zi'nžo ka'.

Zež nakbe' to yela' wnni'a zente.

⁴ Zi'nžo ka', bi' žáljgake' kate' ne
žonžo yiz kwíde' chežo
zej nakbe' ka' yag ntóche'do' ka' da'
noxxw to benne' žeje' lo wdíle.

⁵ Ba nez zen naken che bennen'
noxxwe' zante yag ntóche'do'
ki.

Batkle yedoe'ele' lawgak benne' ka'
zdíl-lengake' le'

kate' yechebe' chekze' law bennen'
zchi'a laže'e le'.

128

¹ Ba nez zen naken chegak yógo'te
benne' ka' žápegake' Xanžo
Dios ba' la'ne,
benne' ka' žóntezgake' kan znnakze
Dios.

² Kate' žawo' da' žezi'o che žin da'
beno',
gak chio' yela' ba nez zen, na' gak
chawe' chio'.

³ Gak zo'lo' ka' to lba uba da' žbian
da' žix kwit ližo',
na' zi'no' ka' gágakbe' ka' yag olibo
ka' zej zen žoa'a gan žawo'.

⁴ Ki gon chawe' Xanžon' bennen'
žape' le' ba la'ne.

⁵ Znnabla' Xanžon', Bennen' zoe'
Ya'a Sión, gon chawe'e le',
nich le'elo' gak chawe' che yež
Jerusalén yógo'te ža so'
nbano',

⁶ na' nich le'elo' ža'só' ka'.

Znnabla' Dios gone' ga gata' yela'
zga'n chawe' chegak benne'
Israel ka'.

129

1 “Ben zígake' žo'o katen' wzoažo
yiz kwide' chežo”,
wak nnagak benne' Israel ka'.

2 “Ben zígake' žo'o katen' wzoažo
yiz kwide' chežo,
san bi bžia yígake' žo'o.

3 Béngake' we' xkóže'žo katen'
bdínngake' žo'o yid,
na' gokgak xkóže'žo ka yežlyó da'
zde ya.”

4 Chawe' nak Xanžo Dios.
Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka'
bsaka' zígake' žo'o.

5 Xana' Dios, ben ga chejchégwak,
na' wzonnjak
yógo'te benne' ka' zdíl-lengake'
benne' Sión ka'.

6 Ben ga gágake' ka yíxe'do' ka'
žlagaken yichjo'o,

da' ka' zbížgaken kate' ne zej nže'nen,

7 na' bi soa no benne' yeké'en, na'
bi gak no benne' gonen' to
chejxónnj.

8 Bi nnagak benne' ka' zdégake' gan
zej žian:

“Znnablto' Xanto' Dios gon chawe'e
le'e.

Lo La la'y che Xanto' Dios znnablto'
gak chawe' chele.”

130

1 Ga že' zedla' ni žliža' Le', Xana'
Dios.

2 Xana' Dios, benle chia'.
Bze nag da' znnabla' Le'.

3 Xana' Dios, cha' zwio' binlo dola'
da' nbága'to',
žnožke benne' ga'ne' chawe' lawo'
Le'?

4 San Le' ženít lawo'o cheto',
nich gaptó' Le' ba la'ne.

5 Dot laža'a žxen laža'a Xanžo Dios,
na' žxen laža'a xtiže'e.

6 Zbez láže'ža' Xanžo Dios, ka žongak
benne' ka' žape chí'igake' to
yež, zbez láže'gake' cha'ní',

na' ka žongak benne' wape chi'i ka'
zbez láže'gake' cha'ní'.

7 Benne' Israel ka' žala' wxén
láže'gake' Xanžo Dios
dan' žeyache' laže'l Xanžon' benne'
chie' ka'.

Žape chi'e benne' ka' lo da' žongak
benne' ka' bi zlé'egekle'
légake' chawe'.

8 Le' yeya'we' benne' Israel ka'
lo na' yógo'te dola' da' zej
nbage'e.

131

1 Xana' Dios, ba bsana' yela'
zka'n zen kwin chia', na' ba
bkwasa' yela' žon zen kwin
chia'.

Bi žilja' da' zej nak zen, da' ka' bi nak
chia' wlapa' na'a,

2 san neda' bi be wnnía', na'
wzoaza' žize,
kan žon to bi' že'n za' góze'be', na'
ztašbe' lo na' xna'be'.

Nak be' nakkza' ka to bi' že'n za'
góze'be'.

3 Le wxén laže' Xanžo Dios, le'e,
benne' Israel ka',
na'a ža, na' to chí'ize.

132

1 Xana' Dios, bejsá' laže' kan gok
che Dabí, na' kan wzáka'li'e,

2 na' kan nak da' bchebe laže'e
gone' chio',

dan' bchebe laže'e lawo' Le', Dios
wale che Jakob.

3 Wnné': “Batkla choa'a liža',
na' batkle gata'a lo da' žáte'la',

4 na' batkle wsejwa' yej lawa',
na' batkle tasa',

5 na' zejte ba bena' to latje gan ga'n
Xana' Dios,
gan soakze Dios wale che Jakob.”

6 Benlto' kak la'y gan yo'o diža' da'
bénleno' xa gole wdé cheto'
ka' wzóa lo yežlyó Efrata,

na' bežél-lton' lo yežlyó che ben-
nen' le' Jaar.

⁷ Wnnato': "Le cho'o gan zoa Dios
chežo,
na' wzóa zibžo lawe' Le'."

⁸ Wzó ža', Xanto' Dios,
len kak la'y che yela' wak chio',
na' da law ya'a gan soakzo' Le'.

⁹ Ben ga gongak bxož chio' ka' da'
naken chawe',
na' kwéžeya'a yógo'te benách chio'
ka' lo yela' žebele chégake'.

¹⁰ Dan' nži'ilo' Dabí, wen žin chio',
bi wzó' cheļa'ale benne' wnná
bian' wžío' Le'.

¹¹ Da' likze bzetj kwin Xanžo Dios,
na' bchebe laže'e bi da' gone' che
Dabí,
na' bi wnite' dan' wnné' gone'.
Wnné': "Gona' ga nna bia'gak za'só'
ka' gan znná bia'kzo' le'.

¹² Cha' góntezegak zi'no' ka' ka nak
xtiža'a dan' bénlena' le',
na' ka nak xtiža'a dan' wsedla' le',
na' zi'no' ka' nna biá'tezegake' gan
znná bi'o' le'."

¹³ Dan' wže Xanžo Dios yež Sión gok
laže'e soa ližke' ga na',

¹⁴ na' wnné': "Gákteze latje nga gan
soakza' neda'.

Sóateza' nga dan' ki žaz laža'a gona'.
¹⁵ Gona' gáta'le'e linne chegak
benne' ka'.

Gona' ga yéljgekle benne' yache' ka'
yet.

¹⁶ Gona' ga gongak bxož chia' ka'
da' naken chawe'.

Kwéžeya'a yógo'te benách chia' ka'
lo yela' žebele.

¹⁷ Lo latjen' gona' ga yeyák yela'
wnná bia' che Dabí.

Gona' ga soagak nbangak za'só
benne' wnná bian' ga na',
bennen' wžía' neda'.

¹⁸ Gona' ga chíxgekle benne' ka' bi
zlé'egekle' légake' chawe',
san gona' ga diá'teze yela' wnná bia'
che Dabín'."

133

¹ Le wia nga, xtanle'e nak, na'
cháwe'le'e nak,
kate' zej ndobe benne' ka' che Dios,
zej nake' toze.

² Naken ka to set da' zzoagak bxož
ka' yíchjgake', da' zdinnen
žo'a láwgake',

kan wdinnen lo lože Aarón,
na' wdinnen gan bžinen ni'i ze'.

³ Zdinnen kan zdinne xle'l law Ya'a
Hermón, na' law Ya'a Sión.
Xanžo Dios gon chawe'e benne' ka'
nníta'gake' ga na',
na' gonne' chegak benne' ka' yela'
nban da' zejlí kanne.

134

¹ Le wia nga, le wká'n zen Xanžo
Dios, le'e, benne' wen žin ka'
che Xanžon',

zoale lo yodo' che Xanžon' žel.

² Le wchís na'le law latje la'y,
na' le wká'n zen Xanžo Dios.

³ Znnabla' Xanžon', Bennen' zoe'
Sión, gon chawe'e le'e.

Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó.

135

¹ Le wká'n zen La la'y che Xanžo
Dios!

Le wká'n zene' Le', le'e, wen žin ka'
che Xanžon',

² Le'e zoale lo yodo' che Xanžo Dios,
lo li'a yodon' gan zoakze
Dios!

³ Le wká'n zen Xanžon' dan' nake'
chawe'!

Le gol da' wká'n zenle La la'y chie',
dan' nake' ži'i laže'!

⁴ Xanžo Dios wžíe' za'só Jakob ka'.
Wžíe' za'só Israel ka' nich gágake'
benne' chie' ka'.

⁵ Nnéžkelžo zente nak Xanžo Dios.
Nakže' zen ka yógo'te dios chegak
benne' zi'to' ka'.

⁶ Žon Xanžon' yógo'te da' žénele'
gone' zan ya'abá,
na' lo yežlyó, na' lo nisdo',
na' lo da' zoan gže' zan nison'.

⁷ Žone' ga že' bejw do zente yežlyó.

Žone' ga žasgak yes wzio' kate' žak
yejw.

Žone' ga žak be' gáte'teze.

⁸ Le' betkze' bi' byo nežw ka' chegak
benne' Egipto ka'.

Gotgak bi' byo nežw ka' chegak
benne' ka',

na' bia néžwdo' ka' chegak bia yixē'
chégake' ka'.

⁹ Bene' yela' wak ka' che ya'abá, na'
da' zente ka' kate' bchinnje'
yežlyó Egipton',

da' ka' ben Dios che benne' Faraón,
na' chegak yógo'te benne' wen žin
ka' che Faraón na'.

¹⁰ Bžia yi'e benne' ka' chegak zante
yež ka',

na' bete' benne' wnná bia' ka',
benne' zenle'e ka'.

¹¹ Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e
benne' amorreo ka',

na' Og, bennen' wnná bi'e benne'
Basán ka',

na' yógo'te benne' wnná bia'gake'
benne' Kanaán ka'.

¹² Beké'e yežlyó nga lo na'gak
benne' wnná bia' ka'.

Bnezjwen' chegak benne' chie' ka',
benne' Israel ka'.

¹³ Xanto' Dios, to chi'ize zoa La la'y
chio'.

Chejsá' láže'tezgak benách ka' Le'.

¹⁴ Xanžo Dios zchi'a láže'e benne'
chie' ka'.

Žeyache' láže'le' žo'o, wen žin chie'
ka'.

¹⁵ Lo'a ka' chegak benne' zi'to' ka'
zej naken ya oro, na' ya plat.

Zej naken da' ka' bengak benne'
ka'.

¹⁶ Zej de žoá'agaken san bi
znnégaken.

Zej de yej lāwgaken san bi
zlé'egklen.

¹⁷ Zej de nággaken san bi žéngklen,
na' bi zóagaken nbángaken.

¹⁸ Benne' ka' žóngake' lo'a ka' zej
nake' kan nággaken.

Lezka' zej nak benne' ka' žxen
láže'gake' légaken.

¹⁹ Le'e, benne' za'só Israel, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

Le'e, benne' za'só Aarón, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

²⁰ Le'e, benne' za'só Lebí, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

Le'e, nol-le zžébele Xanžo Dios, ¡le
wká'n zen Xanžo Dios!

²¹ Le'e zoale yež Sión, ¡le we law
Xanžo Dios,

Bennen' zoakze' yež Jerusalén!

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

136

¹ ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, Benne'
chawen'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

² ¡Le wká'n zen Dios, Bennen'
nákle'eže' zen ka zej nak dios
chegak benne' zi'to' ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

³ ¡Le wká'n zen Xanžon', dan'
nákle'eže' zen ka zej nak
xangak benne' zi'to' ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁴ ¡Le wká'n zen toze' Le' dan' žone'
yela' wak zen ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁵ ¡Le wká'n zen Le', dan' benkze'
ya'abá len yela' žejni'il chie'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁶ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bzoe'
yežlyó lawle nido'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁷ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bene'
wbíž, na' byo'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁸ Bene' Le' wbíž nich wsa'nín' te ža.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁹ Bene' byo', na' belj ka' nich
wsa'ní'gaken žel.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁰ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen'
bete' bi' byo nežw ka' chegak
benne' Egipto ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹¹ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen'
bebeje' benne' Israel ka' lo
yežlyó Egipton'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

12 Bchi'e légake' len yela' wak zen chie'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

13 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' ben chople' Nisdo' Xna!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

14 Bene' ga bdegak benne' Israel ka' gachj lawle nisdon'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

15 San bene' ga bkache' nisdon' Faraón, benne' wnná bi'e benne' Egipto ka', benne' ka' žjake' lo wdile.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

16 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bchi'e benne' chie' ka' ladjw latje dach!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

17 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bete' benne' wnná bia' ka'!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

18 Bete' benne' wnná bia' wale ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

19 Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e benne' amorreo ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

20 Bete' Og, bennen' wnná bi'e benne' yež Basán ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

21 Bdie' yežlyó chegak benne' ka' lo na'gak benne' chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

22 Bnejzwen' chegak benne' Israel ka', benne' wen žin chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

23 Žejsá' laže'e žo'o kate' zdíl-lengak benne' ka' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

24 Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bzéxjwgake' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

25 Zwawe' yógo'te da' zej zoan nbángaken.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

26 ¡Le wká'n zen Dios che ya'abá!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

137

1 Žoa'a yegw da' zden lo yežlyó Babilonia,

wže'žo ga na', na' wžežžo katen' bejsá' láže'žo che yež Sión.

2 Lo ni'a na' yag labada' žoa'a yegon' bgála'žo da' ka' zgožžo.

3 Benne' ka' bché'gake' žo'o ka benne' zej ndo'w ka' wnnábgekle' žo'o gožžo.

Benne' ka' bchínjgake' yež chežo góžgake' žo'o yebelžo, na' wnnágake'.

“Le goł cheto' da' ka' beł-le lo yež Sión.”

4 ¿Nakxkze gak gołžo da' wká'n zenžo Xanžo Dios,

ga zoato' lo yežlyó ni chegak benne' zi'to' ka'?

5 Cha' gal laža'a yež Jerusalén, znnabla' Dios gone' ga wnít na'a li ža yela' wal chen.

6 Znnabla'-ne' gone' ga ta' loža'a chichjla'

cha' bi chejsá' laža'a che yež Jerusalén,

na' cha' bi wká'n zenan'.

Yežen' naken da' žaz láže'li'a.

7 Xana' Dios, bejsá' laže' da' zinnj da' bengak benne' Edom ka'

lo ža katen' bchínjgake' yež Jerusalén, na' wnnágake'.

“¡Le wchinnjen! ¡Le wchinnjen, na' zejte lo lenen!”

8 Le'e, benne' Babilonia ka', kwia yi'le.

Ba nez zen gaken che bennen' gone' chele kan benle le'e cheto' neto'.

9 Ba nez zen gaken che bennen' ke'e xkwide' chele ka'

na' wzojie' légakbe' lo yej xe.

138

1 Xana' Dios, dot laža'a we lawa' Le'. Žólteza' da' žoe lawa' Le' lawgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

2 Zzoa ziba' lo yodo' la'y chio', na' zka'n zena' La la'y chio' dan' nako' li laže', na' žeyache' láže'lo' benne' chio' ka',

na' dan' bl̥oe'elo' law nako' Benne'
zente, na' zente nak x̥tižo'o.

³ Kate' bl̥iža' Le', na' gók̥l̥eno' neda'.
Len yela' wak chio' ben chocho'
neda'.

⁴ Yógo'te benne' wnná bia' ka'
nníta'gake' yežlyó nga we
l̥áwgake' Le', X̥ana' Dios,
dan' ba b̥engekle' da' z̥na x̥tižo'o.

⁵ Gól̥gake' che da' ben X̥anžo Dios,
dan' zente nak yela' zen che
X̥anžon'.

⁶ Zente nak X̥anžo Dios, na' žák̥lene'
benne' gax̥jw laže' ka',
san bi žwi'e latje benne' zka'n zen
kwine' žine' lawe' Le'.

⁷ Kate' že' zedla', Le' žon chocho'
neda'.
Zl̥ago' benne' ka' bi z̥lé'egekle' neda'
chawe', na' len yela' wak
chio' žesl̥ó' neda'.

⁸ Gon X̥anžo Dios da' wchebe laže'e
chia'.

X̥ana' Dios, žeyache' l̥áže'tezlo'
benne' chio' ka'.
Bi wsano' žono' žin da' wzó lawo'
žonon'.

139

¹ X̥ana' Dios, ba bwíakzo' neda' na'
binlo nónbi'o neda'.

² Nnézkzelo' kate' ži'a, na' kate' zzo
ža'a.

Zító'le nnézkzelo' da' yo'o yichj
l̥ážda'wa'.

³ Z̥wíakzo' da' žona', na' da' žezá'
laža'a.

Nnézkzelo' yógo'te da' žona'.

⁴ Kate' bi na' wchalja',
ba nnézkzelo' Le', X̥ana' Dios,
yógo'te da' nnia'.

⁵ Gát̥e'tezle kwita' neda' zoakzo' Le',
X̥ana' Dios,
na' no'o žon chochen neda'.

⁶ Dan' zente nak da' nnezlo' Le'
žonen ga žebanla'.

Nakl̥e'en sina', na' bi gak
chejni'lan'.

⁷ ¿Gaz gak cha'a ži'to' gan bi zoakze
Be' La'y chio'?

¿Gaz gak wzonnja' gan bi zoakzo'
Le'?

⁸ Cha' kwena' sibe zan ya'abá,
zoakzo' Le' ga na'.

Cha' yetja' lo da' gže' che yežlyó, zo'
Le' ga na'.

⁹ Chela' sáke'la' tia' lo be', na' cha'a
zi'to' gan z̥la' wbiž,

o tia' yechela'ale nido' gan žen
wbiž,

¹⁰ lezka' sóaleno' neda' ga na',
na' no'o li ža gon chochen neda'.

¹¹ Chela' gak gona' ga wkache' da'
chol' neda',

o gona' ga yeyák chol' baní' da'
nyechjlen neda',

¹² da' chol' na' bi gak wkachen'
neda' lawo' Le',

na' yel yeyaken ka te ža lawo' Le'.

Lébeze ka zej nak da' chol', na' yela'
baní' lawo' Le'.

¹³ Le' beno' da' ka' zej yo'on lo bel̥a'
žen chia'.

Le' bzo'o neda' lo le'e x̥na'a.

¹⁴ Wká'n zenkza' Le' dan' zente
nak da' žono', na' žebanla' ka
naken.

Dot laža'a nnézkzela' naken ki.

¹⁵ Bl̥e'ekzlo' neda' kate' wyá'a žit
yoa'a,

katen' wzó'a lo le'e x̥na'a,
katen' bgola' lo da' bagáche'ze ga
na'.

¹⁶ Bl̥e'elo' bel̥a' žen chia' kate'
wyá'n.

Yógo'te da' ki bzojon' le'e yiche
chio', na' wdé na' wyá'n,

na' yógo'ten gók̥gaken kan zej nye-
jwn.

¹⁷ X̥ana' Dios, zente zej nak da' žezá'
lažo'o gono'.

Da' zante zej naken.

¹⁸ Cha' gak laža'a wlaba' ka zej
naken,

zej nyanen ka yož dan' žen' žoa'a
yegw žen.

Kate' žebana', na' zóal̥enkza' Le'.

¹⁹ X̥ana' Dios, da' likze goto' benne'
wen da' zinnj ka'.

Che len le kwas gan zoa', le'e,
benne' wet benách ka'.

20 Znnégake' chio' Le', Dios.
Benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'
zzétjgake' dáche'ze La la'y
chio'.
21 Xana' Dios, bi zle'ela' chawe'
benne' ka' zzóagake' Le'
cheľa'ale,
na' zžá'ali'a benne' ka' zží'igake'
chio' Le'.
22 Dot laža'a bi zle'ela' chawe'
benne' ka'.
Žekla' zži'igak benne' ka' chekza'
neda'.
23 Bwíakze neda', Xana' Dios,
na' bwia da' yo'on yichj
lázda'wa'.
Bwia neda' nich nnezlo' da' zza'
laža'a.
24 Bwia cha' zoalen to da' zinnj
neda'.
Bzoa neda' lo nez chawe' chio' dan'
zoan to chi'ize.

140

1 Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
benne' wen da' zinnj ka'
nich bi gongak benne' yichj ža'a ka'
neda' zia.
2 Benne' ki žíljgake' da' zinnj da'
góngake'.
Tža tža zdíl-lengake' benách ka'.
3 Da' znnágake' naken ka laye' bele
da' zej ntochen'.
Xtíža'gak benne' ka' zej naken ka nis
snia che bele.
4 Xana' Dios, bi go'o latje benne'
wen da' zinnj ka' góngake'
chia' da' zinnj.
Beslá neda' lo na'gak benne' yichj
ža'a ka',
benne' ka' žon byéngake' chejchégoa'a.
5 Benne' ka' zka'n zen kwíngake'
wlékgake' to da' senen neda'.
Bzáljgake' do yelj žoa'a nez.
Wlékgake' da' ka' séngaken neda'.

6 Goža' Xana' Dios: "Le' nako' Dios
chia'.
Xana' Dios, benle chi'a kate' žlíža'
Le'.
7 Xana' Dios, nakkzo' Benne' weslá
chia'.

Le' wdape chi'o yichja' lo ža gok
wdíle.

8 Xana' Dios, bi go'o latje gak kan
žak láže'gak benne' wen da'
zinnj ka'.

Bi go'o légake' latje góngake' da' zza'
láže'gake' nich bi wká'n zen
kwíngake'.

9 Zej nyechjle benne' wen da' zinnj
ka' neda'.

Ben ga gak chegak benne' ka' kan
žénegekke' góngake' chegak
benne' yoble ka'.

10 Ben ga yexjw yi' lo yichjgak
benne' ka'.

Ben ga chejchazgak benne' ka' lo
yin'.

Ben ga chejchazgake' lo da' gže'le'e
gan batkle yežójgake'.

11 Bi go'o latje bennen' zinne zi'e
ga'ne' lo yežlyó.

Ben zi' benne' yichj ža'a, dan' wžia
yin' le'."

12 Nnezla' yechebe Xanžo Dios che
no benne' gaxjw láže',
na' wzóa choche' da' ka' zej yo'on lo
na'gak benne' yache' ka'.

13 Da' likze benne' chawe' ka' we
lāwgage' La la'y chio',
na' benne' li láže' ka' sóagake' gan
zo' Le'.

141

1 Xana' Dios, žlíža' Le'. Da ka' gaze
gákleno' neda'.

Benle chi'a kate' wlíža' Le'.

2 Ben ga kwen da' znnabla' lawo' Le'
ka to žen zix.

Wzí' da' zchisa' lawo' Le' ka to bi-
ado' žota'-ba' lawo' Le'.

3 Xana' Dios, wdape chi'i žoa'a
nich bi nnia' to da' bi nak chawe'.

4 Bi go'o latje se láža'a gona' to da'
zinnj

nich bi gona' to da' bi nak chawe',
na' nich bi gáwlena' benne' wen da'
zinnj ka' tzen che lni chégake'.

5 Cha' to benne' chawe' wsake'e
neda', gaken chia' to da'
chawe'.

na' cha' t̥l̥e' neda', gaken chia' ka
to da' z̥l̥ḁl̥e'e z̥i̥x dan' z̥go'e
yichja',

na' nnábtezla' Dios gon chawe'e l̥e'.

⁶ Kate' b̥ixjegak benne' blo ka'
chegak benne' wen da' z̥innj
ka' l̥e'e ya'a yej ka',

na' gákbe'egekle benách ka' nak
chawe' da' z̥nnia'.

⁷ Gáslasgak žit chegak benne' ka'
žoa'a yežw ba chégake'.

Gá'ngaken ka bcheke yo ka' gan ža'n
beže.

⁸ Che l̥en z̥wia' gan zo' Le', X̣ana'
Dios.

Ẓ̌xen laža'a Le'. Bi kwej yichjo'
neda'.

⁹ Bwia neda' nich bi sen do yelj
chegak benne' wen da' z̥innj
ka' neda',

na' nich bi chejchaza' l̥o da'
wlékgake'.

¹⁰ Ben ga chejchazgak benne' wen
da' z̥innj ka' l̥o do yelj da'
wlékgake',

xak tia' neda' ga na' dot cháwe'do'.

142

¹ Neda' z̥nnia' z̥ižje, ž̥liža' X̣anžo
Dios.

Dot laža'a z̥nnabla' X̣anžon' yeyache'
láže'le' neda'.

² Lawo' Le' žawa' z̥ia che da' žak
chia'.

Lawo' Le' z̥l̥oe'ela' že' zedla' neda'.

³ Kate' že' l̥ázda'wa' zedle'e, Le',
X̣ana' Dios, nnezlo' da' žaken
chia'.

Wlékgake' to do yelj l̥o x̣neza', nich
senen neda'.

⁴ Ẓwia' kwitla', san bi zoa no benne'
gáḳlene' neda'.

Bi zoa no benne' gape chi'ikze'
neda'.

Bi zoa no benne' kwi'e wnné yoe
chia' neda'.

⁵ Ẓ̌liža' Le', X̣ana' Dios, z̥nnia':

“Ẓ̌xen laža'a tozo' Le'.

Tozo' Le' žaz laža'a l̥o yežlyó nga.

⁶ Benle da' ẓ̌liža' Le', dan' ẓzáka'li'a.

Beslá neda' l̥o na'gak benne' ka'
ẓbia láže'gake' neda', na' zej
nakže' wale ka neda'.

⁷ Bebéj neda' l̥o da' žaken chia' nich
gak we lawa' Le'.

Benne' chawe' ka' chéchjgeke' neda'
kate' gon chawo'o neda'.”

143

¹ X̣ana' Dios, benle da' z̥nnia' lawo'
Le'.

Bze nag da' z̥nnabla' Le'.

Da gáḳleno' neda' dan' nako' li laže',
na' chawe'.

² Bi wchi'a l̥ažo'o neda', wen žin
chio', ka nak da' nbaga'a,
dan' lawo' Le' bi zoa no benne'
nake' dot li laže'.

³ Goklen neda' dan' benne'
ka' ẓžá'agake' neda' ẓbia
láže'gake' neda'.

Yeláte'ze ka bétgake' neda'.

Béngake' ga naka' ka to benne' zde'
l̥o da' choł kan žak chegak
benne' gat ka'.

⁴ Že' l̥ázda'wa' zedle'e, na' žak ny-
ache' láže'li'a.

⁵ Žejsá' laža'a kan gok ža ni'te.

Ẓlab laža'a ka nak yógo'te da' beno'.

Žejsá' laža'a ka nak da' ẓente da'
beno'.

⁶ Ẓchis na'a lawo' Le'.

Naka' ka to yežlyó biž, ẓbiła' Le'.

⁷ Da ka' gaze gáḳleno' neda', X̣ana'
Dios.

Dan' žedó laža'a bi žel-lo' gáḳleno'
neda'.

nich bi gaka' ka to benne' yoe'e
yežw ba.

⁸ Ẓildo' ben ga chejsá' laža'a žeyache'
láže'lo' benách chio' ka' dan'
ẓ̌xen láže'kza' Le'.

Bzejní'il neda' ka žała' gona' dan'
žak laža'a gona' da' žaz lažo'o
Le'.

⁹ X̣ana' Dios, beslá neda' l̥o na'gak
benne' ka' ẓžá'agake' neda'.

Ẓzoa kwina' l̥o no'o nich gape
chi'ikzo' neda'.

¹⁰ Bsedle neda' nich gona' da' žaz
lažo'o Le', dan' nako' Le' Dios
chia'.

Bse_{la}' Be' La'y chawe' chio' nich
chi'e neda' lo nez chawe'
chio'.

11 Nich gak bian' nako' chawe',
Xana' Dios, ben choch neda'.

Dan' nako' chawe', yesló' neda' lo
da' žak chia'.

12 Dan' nako' li laže', wžia yi'o
benne' ka' zžá'agake' neda'.

Wžia yi'o benne' ka' žénegekle' wžia
yí'gake' neda' dan' naka'
neda' wen žin chio'.

144

1 ġGa'n zen Xanžo Dios, Bennen' zzoa
choche' neda'!

Lekze' žon choche' na'a nich gak
cha'a lo wdile.

Žon choche' xben na'a nich tíl-lena'
benne' wen da' zinnj ka'.

2 Lekze' žeyache' láže'le' neda', na'
nake' ka to yo'o gan že'
chawa'a.

Žon choche' neda', na' žeslé' neda'.

Žape chi'e neda', na' žxen laža'a Le'.

Žone' ga žongak benne' chia' ka' da'
žapa' lé'gake'.

3 Xana' Dios, ġbizke zej nak
benne' ka', dan' žejsá' lažo'o
ché'gake'?

ġBiz zej nak benne' ka' dan' ži'o
wnné yoe ché'gake'?

4 Zej nak benne' ka' ka to da' znitlen.
Zej nak ža ché'gake' ka to zol dan'
zdezen.

5 Xana' Dios, bsaljw zan ya'abá. Betj
gákleno' neda'.

Bta ya'a zen ka', na' žoj žen che yi'.

6 Bžala' yes wzió' ka', na' bsejw
xnezgak benne' wen da'
zinnj ka'.

Bse yag ntóche'do' chio' ka', na' bžia
yi'-gake'.

7 Gan zo' na'le, bze no'o, na' beslá
neda' lo da' zedle'e gan ži'a.

Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to'
ka'.

8 Benne' ka' znnátezegake' da' wen
laže',

na' zžétjgake' Dios katen' žon
láže'gake'.

9 Xana' Dios, golkza' chio' to da' kob,
na' wgoła' da' žól-lento'.

Lēn da' žól-lento' da' nwan' chi do
golkza' chio'.

10 Žonkzo' Le' ga žežojgak chawe'
benne' wnná bia' ka'.

Besló' Dabí, benne' wen žin chio', lo
ya ntoche' ka' chegak benne'
wen da' zinnj ka'.

11 Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to'
ka'.

Benne' ka' znnátezegake' da'
wen laže',
na' zžétjgake' Dios katen' žon
láže'gake'.

12 Ben ga gólegak bi' byo cheto' ka'
kan zgólegak yag ka' lo yo
bebe.

Ben ga gágak bi' no'le cheto' ka'
ka zej nak yag xtanle'e ka'
nníta'gaken li'a che to yo'o
zen.

13 Ben ga cha'gak ližto' ka' yógo'te
kwe' linne cheto'.

Ben ga chanle'e bia yixe' cheto' ka',
nich gágak bia yixe'do' zanle'e lo
yežlyó cheto'.

14 Ben ga gágak beže cheto' ka' bia
wale ka' nich gónle'egakba'
žin.

Ben ga bi wsángakba' bia že'ndo' ka'
kate' bi na' žin byo' ché'gakba'.

Ben ga bi soa no benne' kweže ny-
ache'e lo yež cheto'.

15 Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žaken ki ché'gake'.

Ba nez zen naken chegak
benne' ka' Xanžon' nake'
Dios ché'gake'.

145

1 Wká'n zena' Le', Dios chia'.

Nako' Le' Benne' Wnná Bia' Zen
chia'.

Wká'n zénteza' La la'y chio' to
chi'ize.

2 Tža tža wká'n zena' Le'.

Wká'n zénteza' La la'y chio' to
chi'ize.

³ Zente nak Xanžo Dios, na' nak
chie' we lăwtezežo Le'.
Batkle gak gónbia'žo ka zente
nake'.

⁴ Yógo'te kwe' benne' chio' ka'
yéngkle' da' beno' Le'
na' wzéngkle' yezika' benách ka
nak da' zente na'.

⁵ Wláb laža'a ka nak yela' zen che
yela' wak chio',
na' ka nak da' zente ka' da' beno'.

⁶ Yógo'te benne' ka' wcháljgake' ka
nak yela' wak che da' zente
da' beno',
na' neda' wzenla' légake' ka nak
yela' zen chio'.

⁷ Wzéngkle' ljéžgake' ka' ka nak
yela' ži'i laže' zen chio',
na' góltezegake' kan nako' Le'
chawe'.

⁸ Xanžo Dios nake' ži'i laže',
na' žeyache' láže'le' benne' chie'
ka'.
Nake' zen laže', na' žeyache'
láže'le'ele' žo'o.

⁹ Xanžo Dios žon chawe'e yógo'te
benne' ka',
na' žeyache' láže'le' yógo'te
da' zóagaken nbángaken, da' ka'
bene' Le'.

¹⁰ Yógo'te da' ka' beno' wká'n
zégaken Le', Xanto' Dios
na' benne' chio' ka' we lăwgake' Le'.

¹¹ Zcháljgake' ka zente nak yela'
wnná bia' chio'.
Zcháljgake' ka nak yela' wak zente
chio'

¹² nich wzéngkle' yógo'te benne'
ka' ka zej nak da' zente ka' da'
beno',
na' ka nak yela' zen che yela' wnná
bia' chio'.

¹³ Yela' wnná bia' chion' sóatezen,
na' nna bi'o yógo'te kwe' benách ka'.

¹⁴ Noxw Xanžo Dios yógo'te benne'
ka' žejchégwake'.

Žechise' yógo'te benne' ka' zej
ndo'e lo žin wale.

¹⁵ Yógo'te benne' ka' zbéžgake' Le'
gákleno' légake',
na' Le' wnezjo' da' gáwgake' kate'
gala' chen.

¹⁶ Lo yela' ži'i laže' chio' zze no'o.
Znezjo' da' žiážjegekle yógo'te da'
zóagaken nbángaken.

¹⁷ Chawe' nak Xanžo Dios lo yógo'te
da' žone',
na' li laže' zej nak yógo'te da' žone'
Le'.

¹⁸ Xanžo Dios zóateze' gáklene'
yógo'te benne' ka' žlízgake'
Le',
yógo'te benne' gaxjw laže' ka'
žlízgake' Le'.

¹⁹ Gone' da' žak láže'gak benne' ka'
zžébegake' Le'.

Lezka' yenle' chégage' kate'
wližgake' Le', na' yeslé'
légake'.

²⁰ Xanžo Dios žape chi'ikze' yógo'te
benne' ka' zej nži'ile' Le',
san wžia' yi'e yógo'te benne' ka' zbej
yíchjgake' Le'.

²¹ Dot laža'a wká'n zena' Xanžo Dios.
Yógo'te benne' ka' žala' we lăwgake'
La la'y chie' to chi'ize.

146

¹ iGa'n zen Xanžo Dios!
Dot laža'a žoe lawa' Xanžo Dios.

² Xak zoa' nbana' wká'n zena' Xanžo
Dios.
Gólteza' da' we lawa' Xanžo Dios
xak zoa' nbana'.

³ Bi wxén láže'le' benne' wnná bia'
ka',
na' bi wxén láže'le' benne' wale ka',
dan' bi gak yeslágake' le'e.

⁴ Žežój be' zej yoe'e, na' yeyákake'
bište yo.
Lo ža na'kze nitle da' gok láže'gake'
góngake'.

⁵ Ba nez zen naken che bennen',
žaklen Dios che Jakob le',
bennen' žxen laže'e Xanžo Dios.

6 Dios na'kze bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nisdó,
 na' yógo'te da' ka' zej nnitan' latje ka'.
 Nake' Bennen' žónteze' da' li laže'.
 7 Žchi'a laže'e benne' nyache' laže' ka',
 na' zwawe' benne' ka' zdóngake'.
 Xanžo Dios žeslé' benne' ndo'w ka'.
 8 Xanžo Dios žeyone' yej lawgak benne' lo choj ka'.
 Xanžo Dios žechise' benne' ka' žejchégwake'.
 Xanžo Dios nži'ile' benne' chawe' ka'.
 9 Xanžo Dios žape chi'e benne' zi'to' ka'.
 Žáklene' bi' wzebe ka', na' no'le wzebe ka',
 san žchinnje' da' žongak benne' wen da' zinnj ka'.
 10 Le'e, benne' yež Sión, žnna bia'kze Xanžo Dios.
 Žnna biá'teze Dios to chi'ize.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

147

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

Nak chawe' gołžo da' we lawžo Dios chežo.
 Dot láže'žo žala' wká'n zenžo-ne'.
 2 Xanžo Dios yeyone' yež Jerusalén.
 Yechi'e benne' Israel ka' zej zoe' yež zi'to' ka'.
 3 Žeyone' benne' ka' nyache' láže'gake',
 na' zde'e légage' laže' gan zej žia we' chégage'.
 4 Nnézkzele' bał belj ka' nníta'gaken.
 To to belj ka' žwe'e lan.
 5 Zente nak Xanžo Dios, na' nape' dot yela' wak.
 Bi be de da' bi žejni'ile' Le'.
 6 Xanžo Dios žáklene' benne' gaxjw laže' ka',
 san zzejjwe' benne' wen da' zinnj ka'.
 7 ¡Le goł da' wká'n zenle Xanžo Dios!
 ¡Le goł, na' le wchinnj da' ka' zgoł-le law Dios chežo!

8 Le' znnite'e bejw ka' zan ya'abá.
 Le' žsele'e nis yejw lo yežlyó.
 Le' žone' ga žiagak yiže'do' ka' law ya'a ka'.
 9 Le' znejjwe' da' žawgak bia yiže' ka'.
 Znejjwe' da' žawgak sechjdo' ka', bia ka' zbéžeya'agakba'.
 10 Da' žaz laže'e bi naken yela' wale chegak bžina' ka',
 na' kege yela' wale chegak benne' ka',
 11 san žaz laže'e benne' ka' zžébegake' Le',
 na' benne' ka' žxen láže'gake' Le' nich yeyache' láže'le' légage'.
 12 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, le'e zoale yež Jerusalén!
 ¡Le wká'n zen Dios chele, le'e zoale yež Sión!
 13 Le' zzoa choche' ze'e da' žape chi'in yež chele.
 Žon chawe'e benne' ka' nníta'gake' yež chele.
 14 Zzoe' yela' zga'n chawe' lo yežlyó chele.
 Gónnli'e chele zoa' cháwe'le'e.
 15 Žsele'e xtiže'e chegak benách yežlyó ka',
 na' ka' gaze žak da' zenne'.
 16 Zwakwe' yežlyó len bege' da' naken ka' zila'.
 Zzejjwe' xle'l yel ka' de.
 17 Žone' ga žexjw yej nis ka' yejdo' ka'.
 ¿Nož benne' gak soele' da' zag chen?
 18 Žnnie', na' žeyaken nis.
 Žone' ga žak be', na' žeyák begen' nis wbá'a.
 19 Bzejni'ile' Jakob ka' nak xtiže'e,
 na' bdie' da' bsedle', na' da' ka' wn-nakze' Le' lo na'gak benne' Israel ka'.
 20 Bi na' gone' ki che nitó yež yezika',
 na' benne' yež ka' bi žeyónbia'gake' xtiže'e.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

148

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le wká'n zen Xanžon', le'e,
zoale ya'abá!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, zoale
ža'le!

2 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, wbás che
ya'abá chie' ka'!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne'
zante chie'!

3 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, wbiž, na'
byo'!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, belj žsa'ni'le'!

4 ¡Le wká'n zene' Le', le', ya'abá
na'le,

na' le'e, nis ka' zoale lawle ya'abá!

5 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon',
dan' wnnakze' Le', na' wzoale!

6 Bene' ga zoale na'a, na' to chi'ize.
Wnnakze' chele le'e to da' bi te
chen.

7 ¡Le wká'n zen Xanžon' lo yežlyó,
le'e, bia zen ka' zoale lo nisdó, na'
lo nis zil,

8 na' le'e, yes wzió', na' yej nis, na'
bege', na' bejw ka',
na' le'e, be' bdone' ka', žonle ka
znnakze' Le'!

9 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, ya'ado' ka',
na' ya'a zen ka',
na' le'e, yag žix ka', na' yag sedro
ka',

10 na' le'e, bia yixe' ka', na' bia ka'
napgak benne' ka',
na' le'e, bia snia ka', na' bia zej zoa
xílgakba'!

11 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne'
wnná bia' ka',

na' yógo'te benne' gaxjw laže' ka',
na' le'e, benne' blo ka', na' benne'
wchi'a laže' ka',

12 na' le'e, benne' byo wego' ka', na'
no'le wego' ka',
na' le'e, benne' gole ka', na' xkwide'
ka'!

13 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon'!
Žénle'eže nak La la'y chie' Le' ka
yógo'te lagak benne' ka'.

Yela' zen chie' žla' lawn lo yežlyó,
na' ya'abá.

14 Le' benne' yela' wak zen chegak
benne' chie' ka'.

¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne' chie'
ka', nakle za'só Israel ka',
na' nakle benne' ka' nži'ile' Le'!

¡Ga'n zen Xanžon'!

149

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le gol che Xanžon' to da' kobe!

¡Le wká'n zene' Le' gan zej ndobe
benne' chie' ka'!

2 ¡Le yebele, le'e, benne' Israel ka',
law Dios, Bennen' bene' le'e!

¡Le yebele, le'e, zoale yež Sión, law
Dios, Bennen' nake' Benne'
Wnná Bia' Zen chele!

3 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon',
na' wya'ale!

¡Le wchoncho yid ka', na' le wchínnj
da' ka' žgol-le, nich we lawle
Le'!

4 Xanžo Dios žaz laže'e benne' chie'
ka'.

Žape' ba la'ne benne' gaxjw laže'
ka', na' žeslé' légake'.

5 Žala' yebégekle benne' chie' ka' lo
yela' zen chie',

na' gólgake' lo yela' žebele chégake'
dot ye.

6 Žala' kwéžeya'agake', nich we
lawgake' Dios,

zej noe'e ya ntoche' ka' da' zej nla
žop la'aten,

7 nich yeží'gake' wzón benne' zi'to'
ka',

na' góngake' benách yež ka' zia,

8 na' nich wchéjgake' benne' wnná
bia' ka' do ya,

na' lezka' benne' wale ka',

9 na' nich wžia yí'gake' benne' ka'
ka wnnakze' Dios gaken
chégake'.

Da' ni gaken yela' ba nez zen chegak
benne' ka' che Dios.

¡Ga'n zen Xanžon'!

150

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le wká'n zen Xanžon' lo yodo' la'y
chie'!

¡Le wká'n zen yela' wak chie' lo
ya'abá chie'!

² ¡Le wká'n zene' Le' ni'a che da' zen
da' bene'!

¡Le wká'n zene' Le' ni'a che yela' zen
chie'!

³ ¡Le wká'n zene' Le', wkwézele loz-
gak bia ka'!

¡Le wká'n zene' Le', chínnele da' žól-
lento' ka'!

⁴ ¡Le wká'n zene' Le', wchónchwle
yid, na' wya'ale!

¡Le wká'n zene' Le', chínnele da' ka',
na' wkwézele bžéjwdo' ka'!

⁵ ¡Le wká'n zene' Le', wtil-le yado'
ka'!

¡Le wká'n zene' Le', wtil-le ya zen
ka'!

⁶ ¡Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele
zoale nbanle!

¡Le wká'n zen Xanžo Dios!